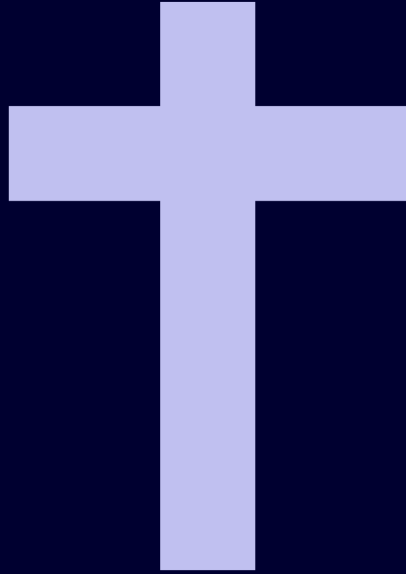

Yi suywáñú
sagɪ

Nuni, Southern: Yi suywáñú sagɪ New Testament

Yu soywánú sagı
Nuni, Southern: Yu soywánú sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa

Contents

Matie	1
Marəkə	50
Likə	79
Zwan	130
Tutunan	167
Romə tián	215
1 Korəntə tián	239
2 Korəntə tián	262
Galasi tián	277
Efəzə tián	286
Filipə tián	294
Kolosə tián	300
1 Təsalonikə tián	306
2 Təsalonikə tián	311
1 Timote	314
2 Timote	321
Titə	326
Filemon	330
Ebərə-ba	332
Zwakə	350
1 Piyerə	356
2 Piyerə	363
1 Zwan	367
2 Zwan	373
3 Zwan	374
Zwidə	376
Apokalisə	379

**Zwezi-Kerise suywánú
sagi tē,
Matie
nə púpúní
Matie sagi tē yuu wa
sugv**

Liù tē, v nə púpúní sagi kv tē
Matie yin lanpoluv. Zwezi kúrí wá, sə v ya v karbiu. Marəkə də Likə yà bonə wá Levi ba suywánú tē wa. Matie yi *Zwifə v jigə *Kerise liù. U yèé Zwifə-ba Yu saga zəni, v ga yèé ba yofwamınan tē də.

Lià tē nə, Matie nə púpúní
U púpúní suywánú tē, v biri *Zwifə-ba nə jigə Kerise lià tē nə.

Sagi tē wa sugv
Ba mù *Zwifə-ba tē yèé Yu sagi nədwan tē zəni. Matie biri də, Zwezi yi liù tē, ba nə mē, sə ba twá v nə, ba ma lwarı cwəŋə də nətv, ba nə mē, sə ba twá ka nə. Zwifə-ba yijuncwəŋə tē yáá tian tē ba kàrà təntə yáá yoo swə. Matie yà ja Zwezi v bonə *Kerise, nə à yèé *Davidə nàú, nə à yèé Zwifə-ba piú tē. Lià tē, ba nə sèe də, Zwezi yi liù tē, Yu nə tvn, Yu wá jon ba ba cuna wa, də ba nə yi Zwifə-ba, nə à yèé də ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi bwin v nan tian wa. U yi *Yuu-Tiu tē, v nə wulə də nəba kv ja vèli luv zanv. U jon bara də kana ba cuna wa, v ga zwèe ba yayıran. U kwen ba cuna tē, v li ba mù də Yu pwərə wa. U tē wulə v jonə nəba nə cuna wa, zən kv tē də. Zwezi karbia tē də wàri yìèn təntə mama ba janı ba cıı con. Ba də dān mē, sə ba biri Yu sonu tē luv mama nə, də Yu-*Sıju tē dıàn ndə Zwezi nə.

*Zwezi dwíı dəkuv
(Likə 3.23-38)*

¹ Nəń, Zwezi-*Kerise dwíı tē dəkuv nə yi nətv: Zwezi-Kerise

yi piú *Davidə nàú, Davidə yi *Abərahame nàú.

² Abərahame luri *Yızakə, Yızakə luri *Zwakəbə, Zwakəbə luri Zwida də v nubia.

³ Zwida də v kan Tamarə luri Pere də Zera.

Pere luri Esəron.

Esəron ma luri Aramə.

⁴ Aramə ma luri Aminadabə.

Aminadabə luri Nasun.

Nasun luri Saləma.

⁵ Saləma də v kan Rahabə luri Bozə.

Bozə də v kan Rutə ma luri Ŭbedə.

⁶ Ŭbedə luri Yızayi.

Yızayi luri Davidə.

Piú Davidə də Yiri kan tē ma luri Salumun.

⁷ Salumun luri Rubvamə.

Rubvamə luri Abia.

Abia luri Aza.

⁸ Aza luri Zwəzafatə.

Zwəzafatə ma luri Yoramə.

Yoramə luri Ŭziase.

⁹ Ŭziase ma luri Yotamə.

Yotamə ma luri Ahazə.

Ahazə luri Ezekiasə.

¹⁰ Ezekiasə luri Manase.

Manase ma luri Amun.

Amun luri Zwəziase.

¹¹ Zwəziase ma luri Yekunıa, də v nubia tē Yızərayelə lià tē ka pèe ka ja va *Babilonə mánjá tē wa.

¹² Ba Babilonə vèli kwa nə, Yekunıa luri Swıalətıelə.

Swıalətıelə ma luri Zvrubabelə.

¹³ Zvrubabelə luri Abiudə.

Abiudə ma luri Elıakimə.

Elıakimə ma luri Azorə.

¹⁴ Azorə luri Sadokə.

Sadokə luri Ahimə.

Ahimə luri Elıvdə.

¹⁵ Elıvdə ma luri Elıazarə.

Elıazarə luri Matanə.

Matanə ma luri Zwakəbə.

¹⁶ Zwakəbə luri Zwəzefə Mari barı.

Mari tē nə luri Zwezi, ba nə bonə Kerise.

¹⁷ Yızərayelə lià dwíı fugə banıa nə wulə Abərahame də Davidə pwərə wa, tē fugə banıa də ga ya Davidə də Yızərayelə lià tē ka pèe ka ja va Babilonə pwərə wa, tē fugə banıa duən də yi tē zııı kv mù Babilonə vèli təntə kv ja va Kerise luv.

Mari pùé tē yoo

(Likə 2.1-7; Galasi tian 4.4)

18 Nèh nètɔ, ba nè lɔrɪ Zwezi-**Kərisə*. U nuu Mari yà yɪ Zwɔzefə bwálú, v nè càrì, sə v swe. Kɔ twá Yɪ-**Sɪnju* tɛ dɪàn nè, Mari ma ja pùé, dɛ v dɛ Zwɔzefə tɛ yèrì duən ndɛ kan dɛ bɛɛ nè. 19 U barɪ Zwɔzefə v nè yɪ cígá tiú, yà ba pià, sə v kɛ cavɪra Mari nè. Kɔ mù nè pɪn, v yà pià, sə v twá tia tia v ma yá wa.

20 Zwɔzefə yà nè jə ka pubɔŋa tɛntɛ, **Yuu-Tiu* **malika* twi, ka swɪn v con v pandwɪa wa, ka wú: «**Davidə* nàv Zwɔzefə, Mari biú tɛ pùé tɛ, v nè jə, yɪ ka twi dɛ Yɪ-Sɪnju tɛ dɪàn. Kɔ mù nè pɪn, dɪn ká pa fɛn ja mú, sə n tì wá ndɛ n kan nè. 21 U wá lɔra bibɛɛ, n ga wá kɛ v yɪrɪ Zwezi, kɔ mù dɛh nè yɪ v wá jon **Yɪzərayelə* lià ba cɔna wa».

22 Tɛ mù yìèn tɛntɛ mama twi tɛ tun, sə Yuu-Tiu sugv tɛ, v nè twá v nii **sùsùnnù* tɛ nè, v ma swɪn tɛ nii ma sú. U swɪn, v wú:

23 «Nèh, kacɪn tɛ, v nè tɛ yèrì bɛɛ, wá ja pùé, v wá lɔra biú, ba ga wá bon wá Emanuwelə». (Kɔ mù dɛh nè yɪ: <Yɪ wulə dɛ nèba>.)

24 Zwɔzefə nè zàn dwɪan nè, v twá kɔ tɛ nè, Yuu-Tiu malika tɛ nè swɪn, v ga ja v kan tɛ v kɛ v con. 25 Yá ba dɪn nè wá duən yɛni ndɛ kan dɛ bɛɛ nè, kɔ ja va Mari biú tɛ, v nè dɪga v yɪrɪ Zwezi tɛ, lɔrv.

2

Yənu tián twi, sə ba na Zwezi (Likə 2.22-38)

1 Mánjá tɛ, ba nè lɔrɪ Zwezi Betələhemə nè, kɔ nè wulə Zwide nagwanaa wa, kɔ yɪ piú **Erodə* pàrì mánjá wa. Yənu tián nan yɪ yiptan con, ba bà **Zwerizalemə* wa. 2 Yənu tián tɛ bwe ba wú: «**Zwifə*-ba piú tɛ, ba nè lɔrɪ tɛ wa yèn? Nə nɪ v kacɪlaco yɪ yiptan con, mɛ nè twi, sə nè pa wá dun».

3 Piú Erodə nè nì nwen tɛntɛ, v dɛ Zwerizalemə tiv lià mama pwíi cùgù. 4 U ken Zwifə-ba Yɪ **jonwana* yun tián dɛ Yɪ nii **yənu tián* tɛ

mama duən nè, sə v bwe ba v lwarɪ bwálí tɛ, ba nè mɛ, sə ba lɔra **Kərisə*. 5 Ba ma swɪn v con, ba wú: «Kɔ yɪ Betələhemə tiv nè, kɔ nè wulə Zwide nagwanaa wa, ndɛ Yɪ nii **sùsùnnù* tɛ nè púpúní nètɔ tɛ, v swɪn v wú:

6 <Kɔ mù Betələhemə tɛntɛ, kɔ nè wulə Zwida lɔv wa kɔ cígá jə funə Zwida tɪan tɛntɛ wa. Kɔ mù wa nè piú wá nan, sə v yìrì **Yɪzərayelə* lià tɛ nè yɪ à mù Yɪ lià>».

7 Erodə dɪn ma twá tia tia v bon yənu tián tɛ, sə v bwe ba zəni v lwarɪ kacɪlaco tɛ nanv mánjá. 8 Yá v dɪn tun ba Betələhemə nè, v wú: «Á vələ á bwe á lwarɪ bìsɪná tɛ yoo zəni. Á nè nɪ wá, sə á pií á bà á swɪn à con, sə à dɛ va à pa wá dun».

9 Ba nè cugv piú tɛ nii ba zwèe, ba kèen ba zv cwəŋə. Yá kacɪlaco tɛ, ba nè nɪ yɪ yiptan con tɛ, wulə ba yáá kɔ vɛli. Mánjá tɛ, kɔ nè yí bìsɪná tɛ yipaa bwálí, kɔ cɛn kɔ zɪɪ. 10 Ba nè nɪ kacɪlaco tɛ, ba pwíi poli zənzən. 11 Ba zva diè tɛ wa, ba ga na bìsɪná tɛ dɛ v nuu Mari. Ba tua tia bìsɪná tɛ yáá con, ba pa wá dun. Ba kùrì ba zɪla, ba li wiən tɛ, tɛ kwənə nè dáá, ba ma dɛ zilé bìsɪná tɛ yuu wa. Ba pɪn wá síán dɛ tɪralɪ yirə duən, ba nè ma bonə <ansansə> dɛ <mirə>.

12 Kɔ kwa nè, Yɪ dɪn birɪ ba ba pandwɪa wa, dɛ ba kúv dɪn ká twá Erodə con ba ma vií. Ba dɪn ma tì cwəŋə don ba va ba lɔv.

Zwɔzefə-ba dəri ba va Ezwipətə lɔv

13 Yənu tián tɛ viru kwa nè, **Yuu-Tiu* **malika* nan ka swɪn Zwɔzefə con v pandwɪa wa, ka wú: «Zàn, n tì bisumaa tɛ dɛ v nuu, n ja dəri, n va **Ezwipətə* lɔv wa. Vɛli, n ya lá, dɛ n ma dɪn à kori, **Erodə* nè wá pià wá, sə v pa ba gv tɛ yɪrɪ».

14 Zwɔzefə zàn titɪn nè, v tì bisumaa tɛ dɛ v nuu v ja va Ezwipətə lɔv. 15 U yɪn lá kɔ ja va kɔ yí Erodə tɪan, sə kɔ tɛ Yuu-Tiu nè twá v nii **sùsùnnù* tɛ nè, v ma swɪn tɛ nii sú. Yɪ nii

sùsùnnò tē swìn Zwezi yoo, v wú: «Á bon à biú à li Ezwipətə luv wa».

Erodə pɪn ba zàn bisɪmaa gʊrɪ nə

¹⁶ Máná tē wa, *Erodə nə twi v bà v lwarɪ dē, yənu tián tē yɪ ba gɪgarɪ wá, v lɪŋa zàn zənzən. U dān tun, sē ba gv Bətələhemə dē kv luv nii bisɪmabarɪ tē mama, ba nə yí bɪna bələ dē ba tē, ba nə tē wà yí. Erodə fwa kv nətɔ, ndə v nə nì yənu tián tē nii nə.

¹⁷ Mə kv twá nətɔ, Yɪ nii *sùsùnnò Zweremi sɔgv tē nii ma sú. U swìn, v wú:

¹⁸ «Ba nì bubwiə Rama tiv wa, kwirə dē zɪra. Kv yɪ bisíná tē nuu Rasele nə kwi v bisíná nə, yá v ga ba sèe, sē ba kòrì wá, ba kùò nə təlè luv wa yɪrɪ».

Zwɔzefə-ba pü ba nan Ezwipətə luv

(Likə 2.39-40)

¹⁹ Kv kwa nə, Erodə tɪga. Yá *Yuu-Tiu *malɪka twi Zwɔzefə con v pandwɪa wa *Ezwipətə luv wa, ka swìn v con, ka wú: ²⁰ «Zàn, n tì bisɪmaa tē dē v nuu n ja va *Yɪzərayelə luv. Lià tē, ba yà nə pià, sē ba li bisɪmaa tē mi tē, ba tɪga».

²¹ Zwɔzefə ma zàn, v tì bisɪmaa tē dē v nuu v ja va Yɪzərayelə luv.

²² Fən jun wá, sē v jəń Zwɪde nagwanaa wa, v nə nì dē, Arəkelayisə nə jèé v nyɪna *Erodə padav tē yuu wa yɪrɪ. Yá Yɪ kwè Zwɔzefə v pandwɪa wa, dē v vèli Galile nagwanaa. ²³ U vèli v jəń tiv don nə, ba nə boŋə <*Nazaretə>. Mə kv twá nətɔ Yɪ nii *sùsùnnà tē sɔgv tē nii ma sú, ba swìn Zwezi yoo, ba wú: «Ba wá bon wá Nazaretə tíú».

3

Zwan-Batisə kàrà tē yoo

(Marəkə 1.1-8; Likə 3.1-18; Zwan 1.19-28; Tɔtvnan 19.4)

¹ Máná don wa, bɛɛ don yɪn lá, v yɪrɪ nə yɪ *Zwan-Batisə. Kv bɛɛ təntə twi v nan Zwɪde kasɔɔ lanworu tē wa, v kàrì Yɪ yoo, v birɪ

lià nə. ² U yà swìn, v wú: «Máná bwələ, sē Yɪ dé v pàrì tē lià mama yuu wa. Kv mù nə pɪn, á vəvərə á kwa, á ma sá á cɔna!» ³ Mə Zwan-Batisə yoo nə Yɪ nii *sùsùnnò *Ezayi yà swìn Yɪ sagɪ tē wa, v wú:

«Kv yɪ bɛɛ nə bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: <Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tē, sē á cèe v cwəmɪnɪ tē, sē tē ya mənə mənə>».

⁴ Zwan yà zva nyuguma kuran gànù, v ga vwa tànù voru v tànǎ* nə. U yà dé jərən dē turan. ⁵ Kv nə zɪgɪ *Zwerizalemə, kv ja va Zwɪde nagwanaa, kv va kv kɪkarɪ Zwurəden mɔnaa tē nii mama, lià yà twi v con. ⁶ Ba dān swìn ba cɔna tē, ba birɪ Zwan, yá v ga zɪga lá v li ba Zwurəden mɔnaa tē wa, kv twá dē Yɪ yɪrɪ.

⁷ Zwan-Batisə nə nɪ *Farɪzɪan-ba dē *Sadɪsɪan-ba dē, ba nə twi zənzən v con, sē v lə ba dē níá tē wa, v swìn ba con, v wú: «Á mù dəkwaá dwíi-ba! Wàà nə birɪ aba dē, á wàá á dərì á jén Yɪ lɪŋa tē yáá nə, tē nə biàn? ⁸ Kv nə yɪ nətɔ, sē á twá á tɔtvnan nə, á ma birɪ dē, á vəvəri á kwa á ma sá á cɔna. ⁹ Á jə cígá, sē á swìn dē, *Abərahəmə yɪ á nɪbɛɛ, yá kv cɪcɪ tē wà yí. Á mù nə swìn kv á con dē, Yɪ wàá kapana tē tē v lwàní, v pɪn tē jì Abərahəmə nìán. ¹⁰ Nə wàá kv nətɔ tē nə tì, nə ma maŋa ndə dərì nə manwarɪ kv wulə tián dəkurən nə. Tìú tē mama, kv bia nə ba ywán, ba wá goŋɪ kv, ba kə mən nə. ¹¹ Á mù li aba níá wa, sē kv ma birɪ dē, á wulə á vəvəri á kwa, sē á ma sá á cɔna. Yá liù don, v diàn nə dáá, tē doni nə, wà pú à kwa v bà. Á jun mùrì, sē à tì v nɛɛ natura, à ja pú v kwa. U mù nə wá lə aba Yɪ-*Sɪŋu dē mən wa. ¹² U jə v wocəri fɪyav v jìàn wa, v kwɛn v cèrì v wobɪa tē, v pwèe tē dē wopulə tē, v li duən wa. U pèe wobɪa tē, v kə v pulu wa, v ga sɔrɪ wosanan tē mən wa, tē nə ba dèŋɪ».

* 3:4 3.4 Mə nətɔ nə, Yɪ nii sùsùnnà tē yà zwɪ tanan ganan dē ba vwe tanan vwərən ba tànǎ nə.

Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(*Marəkə 1.9-11; Likə 3.21-22;*
Zwan 1.32-34)

¹³ Zwezi dàń ma nan Galile nag-wanaa, v bà *Zwan-Batisə con Zwurəden muna tē nii nē, sē Zwan lē wá níá wa, kv twá dē Yū yiri. ¹⁴ Yá Zwan yà ba pìà, sē v sēe, v swìn, v wú: «À mù nē mē, sē n lē nē níá tē wa, mē kv nē n mù nē pìi n bà à con?» ¹⁵ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sē kv ya nētv síún nē, kv nē mē, sē nē tvn won tē mama, kv nē zìen kv pa Yū nē yiri». Zwan dàń ma sēe.

¹⁶ Yá máńá tē, v nē ləgə Zwezi níá tē wa, v nan v zwēe, dē nēń, lanworu nē kv sūrí, Zwezi ga na Yū-*Sińu tē, kv cwi v yuu wa ndē gunpwənē nē. ¹⁷ Yá kori dàń ga nan Yū sàń nē, kv wú: «U tē yi à biswənē tē, v nē poli à pùé».

4

Sıtana dédən Zwezi
(*Marəkə 1.12-13; Likə 4.1-13;*
Ebərə-ba 4.15)

¹ Yū-*Sińu tē dàń ma ja Zwezi, kv ja va kasəə lanworu wa, sē *Sıtana dédən, sē v yigu wá, v pa v tvn yokukwıtvn. ² U vwə nii dtan sap-wilə, yıcau dē tıtvn, yá niən dàń jın wá. ³ Sıtana ma boli v nii, v swìn v con, v wú: «Dē n nē yi Yū-Biu cígá mama, sē n pa nii, sē kapana tē tē jì wodiu». ⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Kv púpúní Yū sagı tē wa, kv wú: <Kv tà wodiu cıci nē wáá mı kv pın lıù nē. Kv yi sɔgv tē dē mama, kv nē nańa Yū nii, nē pın mı lıù nē.»

⁵ Sıtana dàń ma ja wá, v va tv* tē, kv nē yi Yū nyiən tē wa, v tún *Zwifə-ba Yū *diè tē yuu wa, ⁶ v ga swìn v con, v wú: «Kv púpúní Yū sagı tē wa, kv wú: <Kv tē, kv nē yi n yoo, Yū wá pa nii v *malıke nē, sē tē tı mú tē jàn

wa, n naa dān ká mà kapan nē».

Kv mù yiri nē, n nē yi Yū-Biu cígá mama, sē n fan n tv tıa». ⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Kv kúò púpúní Yū sagı tē wa, kv wú:

<N wà mē, sē n dédən, sē n yigu n *Yuu-Tiu tē, v nē yi Yū, n pa v tvn yokukwıtvn.»

⁸ Sıtana ma kúò ja wá, v dı paan nēdarv nēdarv yuu wa, v ga pa v ywān v na luv pàrì dē tē zēni tē mama. ⁹ U ga swìn v con, v wú: «À wá pa mú wiən tē tē mama, dē n nē tua à yáá con, n pa nē dun». ¹⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Kēen lá nē, Sıtana! Kv púpúní Yū sagı tē wa, kv wú:

<Pa dun n Yuu-Tiu nē, v nē yi n Yū, sē n dān ká tvn won don, dē kv nē tà kv tē cıci, v nē swē.»

¹¹ Sıtana dàń ma yá Zwezi, malıke ga fàrú tē yí Zwezi yira, tē tvńa tē pın wá.

Zwezi wulə v tvtvńı tē wa Galile nagwanaa tē wa
(*Marəkə 1.14-15; Likə 4.14-15*)

¹² Zwezi twi v nı máńá don wa dē, ba ken Zwan bāń diè wa. Kv mù nē pın, v zān v va Galile nag-wanaa wa. ¹³ U nan *Nazarətə, v va v jèé Kaperənyimə nē, kv nē bwələ Galile muna tē nii Zabılón dē Nefətali nagwanəe tē wa. ¹⁴ U tvn kv nētv tē, sē Yū nii *sùsùndə *Ezayi sɔgv tē nii ma sú, ndē v nē swìn, v wú:

¹⁵⁻¹⁶ «Ba mù lià tēntə, ba yà nē jèé yikunu wa Zabılón dē Nefətali nagwanəe tē wa, tē nē wulə muna tē cwəńə tē vān nē, dē Zwurəden muna tē kwa con, dē ba tē, ba nē wulə Galile nagwanaa tē wa, kv nē yi lià tē, ba nē tà *Zwifə-ba, bwálí, dàń nı poni nēfarv. Poni nan ba lià tēntə nē, ba yà nē jèé kv yikunu luv nii† tē wa, kv nē yi tvn bwálí».

* **4:5** 4.5 Kv yi *Zwerizalemə yoo nē kv swìn. † **4:15-16** 4.15-16 Lià tē mama, ba yà nē wulə tē nagwanəe tēsntə wa, yà yi ndē ba wulə yikunu wa, ba yà nē yèri Yū yoo yiri. Zwezi nē vèli ba con, v sūrí ba yíá, v pa ba lwarı Yū.

¹⁷ Ku mù máǵá tǵntǵ wa nǵ, Zwezi zǵn v wulǵ v kǵrǵ, v wú: «Mǵǵá bwǵlǵ, sǵ Yui dǵ v pǵrǵ tǵ liǵ mama yuu wa. Ku mù nǵ pǵn, á vǵvǵrǵ á kwa, á ma sǵ á cǵna!»

*Zwezi bon fǵlijana bania
(Marǵkǵ 1.16-20; Likǵ 5.1-11)*

¹⁸ Zwezi nǵ wulǵ Galile mǵnaa tǵ nii nǵ, v vǵli, v ni nubia bǵlǵ, ba nǵ yi fǵlijana. Ku mù nǵ yi Simon tǵ, ba nǵ bonǵ Piyǵrǵ, dǵ v nubiu Andǵre. Ba dǵǵn yǵ wulǵ ba dǵli ba fǵlǵ gǵgǵlǵ mǵnaa tǵ wa, ba ma janǵ fǵlǵ. ¹⁹ Zwezi ma swǵn ba con, v wú: «Á biǵn á twǵ á nǵ, á dǵǵn wǵ pa, á pǵǵ liǵ, sǵ ba twǵ á mù Zwezi nǵ».

²⁰ Lala dǵ ba dugv ba fǵlǵ gǵgǵlǵn tǵ lá, ba ga twǵ v nǵ. ²¹ V kǵǵǵn lá, v va yǵá mancǵn, dǵ v na liǵ bǵlǵ duǵn dǵ, ba nǵ yi nubia. Ku mù nǵ yi Zwakǵ dǵ Zwan, ba nǵ yi Zebede bia. Ba dǵ ba nyǵna Zebede yǵ wulǵ níǵ yuu bori wa, ba kwǵn ba fǵlǵ gǵgǵlǵn. Zwezi ma bon ba. ²² Lala dǵ, ba dǵ kǵú yǵ ba níǵ yuu bori tǵ dǵ ba nyǵna tǵ, ba ga twǵ v nǵ.

²³ Ku kwa nǵ, Zwezi jiru Galile nagwanaa tǵ mama wa, v ma kǵrǵ *Zwifǵ-ba *jǵrǵ dii tǵ wa. V dǵǵn swǵn suywǵǵú tǵ, v bǵrǵ dǵ, Yui wǵ dǵ v pǵrǵ tǵ liǵ mama yuu wa. Yǵ v ga zwǵǵ yayǵran mama, v ga pǵn yazurǵ ba tǵ nǵ, ba nandaran nǵ wǵ ce. ²⁴ V yǵrǵ nan Siri lǵv nii tǵ mama wa. Ba dǵǵn ga ja liǵ tǵ mama, ba nǵ dǵ cǵn, ba twǵ v con. Ku mù nǵ yi liǵ tǵ, yayǵran yiri mama nǵ jǵ, dǵ liǵ tǵ, *zinǵ nǵ jǵ, dǵ ba tǵ, ba nǵ twǵ kwaran, dǵ gwanǵ. Zwezi dǵǵn ga zwǵǵ ba mama yayǵran tǵ. ²⁵ Lalǵv nan Galile nagwanaa wa, dǵ Tǵn Fugǵ nagwanaa tǵ wa, dǵ Zwide nagwanaa wa, dǵ *Zwerizalemǵ wa, dǵ Zwurǵden mǵnaa tǵ vǵn don nǵ, ku bǵ, ku twǵ v nǵ.

5

Zwezi kǵrǵ paan yuu wa

¹ Ku máǵá tǵ wa, Zwezi ni lalǵv. V dǵǵn ma dǵ v jǵǵ paan yuu wa. V

karbia tǵ fǵrǵ ba yǵ v yǵra. ² Yǵ v dǵǵn wulǵ v twǵ yǵǵn tǵ tǵ nǵ, v ma kǵrǵ ba.

*Pupwǵn liǵ yoo
(Likǵ 6.20-26)*

³ Zwezi swǵn, v wú: «Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ yǵǵ dǵ, ba yi zura Yui yǵá con, Yui pǵrǵ tǵ nǵ yi ba mù nyǵǵn yǵrǵ!

⁴ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ yi pucǵnǵ liǵ, Yui nǵ wǵ zǵrǵ ba bǵcǵnǵ yǵrǵ!

⁵ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ yi pubwanǵ tǵǵn, ba nǵ wǵ tunǵ lǵv yǵrǵ!

⁶ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ka tunǵ Yui fira nǵ yi ndǵ wodiu nǵ, ku niǵn nǵ jǵ ba, ku ga yi ndǵ níǵ nǵ, ku nanyǵnǵ nǵ jǵ ba, ba mù liǵ tǵntǵ yǵra nǵ wǵ zǵrǵ yǵrǵ!

⁷ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ dǵri lǵzwǵnǵ yǵnǵgǵ zǵnzǵn, Yui nǵ wǵ dǵri ba dǵ yǵnǵgǵ zǵnzǵn yǵrǵ!

⁸ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ yi bǵcǵpon liǵ, ba nǵ wǵ na Yui dǵ ba yǵǵ yǵrǵ!

⁹ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ pǵǵ, sǵ nimarǵ ya lá, Yui nǵ wǵ ja ba v bon v bia yǵrǵ!

¹⁰ Pupwǵn liǵ nǵ yi liǵ tǵ, ba nǵ twǵ Yui cíǵá tǵ nǵ, ku pa ba dǵ cǵn, Yui pǵrǵ tǵ nǵ yi ba mù nyǵǵn yǵrǵ!

¹¹ Á yana pupwǵn wa, máǵá tǵ wa, ba nǵ twǵn aba, ba nǵ ken aba cǵn wa, ba nǵ swǵn kǵnkǵn yolwan yiri mama, ba pǵn aba, á mù yǵrǵ. ¹² Á pǵǵn á sú dǵ pupwǵn, á nǵwǵrǵn nǵ dáǵ, tǵ dǵnǵ aba Yui con yǵrǵ. Yui nii *sǵsǵnǵ tǵ, ba nǵ yǵn á yǵá, mǵ nǵtǵ nǵ ba ken ba cǵn wa».

*Zwezi karbia tǵ ya ndǵ nakwan nǵ
(Marǵkǵ 9.50; Likǵ 14.34-35)*

¹³ Zwezi kǵú swǵn, v wú: «Á yi ndǵ nakwan nǵ lǵv wa, sǵ ku ma ya ywǵnǵ. Yǵ nakwan nyanǵa nǵ nan, bǵǵǵǵ nǵ ba kǵú wǵ fwa, sǵ ka ma ja nii? Ka kǵú ba funǵ jǵ, dǵ ku nǵ

tà, ba wá dɪlɪ ka kàrà wa, sɛ lià nɪŋɪ ba kɛɛn».

*Zwezi karɓia tɛ yi ndɛ poni nɛ
(1 Piyerɛ 2.9-12)*

¹⁴ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á yi ndɛ poni nɛ lɔv wa. Ba nɛ lwè tɪv paan yuu wa, kv tɪv tɛ wàrɪ kv sègè.

¹⁵ Ba bá sɔrv cànú, ba tì, ba sègè cənbo dèñ. Kv yi ba yáá tì kv ba zɪgɪ canzɪv yuu, sɛ kv poni pìrù ba tɛ mama, ba nɛ wulɛ diè tɛ wa. ¹⁶ Mɛ nɛtv nɛ á poni tɛ mɛ, sɛ kv pɛpɛli lɛzoni yáá con. Kv mɛ, sɛ ba na á zɛni tɛ, á nɛ fwa, sɛ ba ma pa dun á nyina Yɪ tɛ nɛ, v nɛ wulɛ Yɪ *sàñ nɛ».

*Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, yuu wa kàrà
(Romɛ tìán 8.3-4; Likɛ 24.44)*

¹⁷ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á dànà ká bún dɛ, à yi à twi, sɛ à pa Yɪ *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ tɛ, dɛ Yɪ nii *sùsùnà tɛ kàrà tɛ jén. Kv tà à twi, sɛ à pa tɛ jén, kv yi à twi, sɛ à pa tɛ cígá. ¹⁸ Cígá mama, à mù nɛ swìn kv á con: Máná tɛ mama, lanworu dɛ tɪa tɛ mɛ nɛ wá yà lá, Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, tɛ wa yobiɛ dɛ tɛtɛ wàrɪ ka lɪ, halɪ ka nɛ swɛ ka yi nɛmɛnbiɛ nɛtv mama, kv ja vɛlɛ tɛ nii ka sú. ¹⁹ Kv mù nɛ pɪn, liù tɛ mama, v nɛ pɪn Yɪ nii tɛntɛ wa yobiɛ dɛ tɛtɛ jén, v ga kwè lià duɛn, sɛ ba fwa ndɛ v nɛ, v mù liù tɛntɛ wá jì talɪkwa liù Yɪ *sàñ nɛ. Yá liù tɛ, v nɛ twá tɛ nii nɛ, v ga swìn, sɛ ba sèe tɛ nii, kv tíú tɛ wá yà lɛzwɛnfarv Yɪ sàñ nɛ. ²⁰ Kv mù nɛ pɪn, á nɛ ba Yɪ cígá tɛ nɛ twá, á doni *Zwifɛ-ba Yɪ nii *yɛnu tìán tɛ dɛ *Farɪzɪan-ba, á bá zv Yɪ pàrɪ tɛ wa, abada».

*Zwezi kàrɪ lɪɲa yoo
(Likɛ 12.57-59; 1 Zwan 3.15)*

²¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á nì dɛ, ba swìn nɪbara-ba tɛ con* nɛ, ba wú: <N wà mɛ, sɛ n gv liù. Liù tɛ, v nɛ gua liù, kv mɛ, sɛ ba bɪrɪ v bɪrà, sɛ ba cùgù wá.> ²² Yá à mù swìn kv á

con: Liù mama lɪɲa nɛ zàn v nubi u yuu wa, kv mɛ, sɛ ba bɪrɪ v bɪrà, sɛ ba cùgù wá. Dɛ liù nɛ twɪn v don, v wú: <N yi lakɔkwɪvɔn>, v mɛ, sɛ ba bɪrɪ v bɪrà *Zwifɛ-ba yun tìán, ba nɛ bɪrɪ *bɪrà tɛ, yáá con. Dɛ liù nɛ wú v don <yuu tɛlɛ>, v mɛ, sɛ v va mɛn diè wa. ²³ Mɛ kv mù nɛ pɪn, n nɛ pìà, sɛ n fwa n *jɔŋɪ Zwifɛ-ba Yɪ *diè wa, n ga bún dɛ, n nubi u zɪga n nɛ, ²⁴ n mɛ, sɛ n yá n jɔŋɪ tɛ Yɪ diè tɛ wa, n ga va n dɛ n nubi u tɛ kɛ duɛn nɛ. Kv kwa nɛ, n dǎñ wáá n twi, n fwa n jɔŋɪ tɛ.

²⁵ Kɛ cígá, sɛ n mù dɛ n jarɪ don kɛ duɛn yuu, máná tɛ wa, á nɛ wulɛ cwɛŋɛ wa, á ma vɛli lià tɛ nɛ bɪrɪ bɪrà yáá con, sɛ v dǎn ká kɛ mú ba jìàn wa. Kv dǎn ká yà talɪkwa kv pa mú, dɛ ba nɛ wá kɛ mú bán diè nɛcɪra jìàn wa, sɛ ba kɛ mú bán diè wa. ²⁶ Cígá mama, à mù nɛ swìn kv n con: N bá nan ka bán diè tɛntɛ wa, dɛ nɛ wá kv jɪɲɪ tɛntɛ talɪkwa darɪvɪ mama ŋwɪn n zwèe».

*Zwezi kàrɪ ka cwàrɪ yuu wa
(Marɛkɛ 9.43-48)*

²⁷ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á nì dɛ, ba swìn, ba wú: <N wà mɛ, sɛ n cwàrɪ>. ²⁸ Yá à mù swìn kv á con nɛ dɛ: Bɛɛ mama nɛ wá ywǎn kan, v fɪra ga zv wá, v mù bɛɛ tɛntɛ dí yáá v cwàrɪ dɛ kv kan tɛ v waa con. ²⁹ Kv nɛ yi, kv wá twá n jɪzɛn yii nɛ, n ma tun cuna, kv mɛ, sɛ n vuru kv n dɔgv yɪɲvɪ dɛ mú. Kv kɔkwa kv pa mú, dɛ n nɛ zva Yɪ *sàñ tɛ wa dɛ yii nɛdv, kv doni dɛ, n nɛ zva mɛn diè dɛ n yɪra tɛ mama. ³⁰ Dɛ kv nɛ kúù wá twá n jɪzɛn nɛ, sɛ n ma tun cuna, sɛ n gwɛŋɛ kv n dɔgv yɪɲvɪ dɛ mú. Kv kɔkwa kv pa mú, dɛ n nɛ zva Yɪ sàñ tɛ wa dɛ jɪkuku kv doni dɛ, n nɛ zva mɛn diè dɛ n yɪra tɛ mama».

*Zwezi kàrɪ ka dɔgv kana yoo
(Matie 19.9; Marɛkɛ 10.2-12; Likɛ 16.18)*

* **5:21** 5.21 Yɪ sagɪ tɛ wa, kv yoo tɛntɛ púpúní Yɪ *nii tɛ wa, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ.

³¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Kv tē swìn, kv sùrí lá: <Liù tē, v nē dvgv v kan, v mē, sē v pa wá v dvgv tē sagi.> ³² Yá à mù dàń swìn kv á con: Bēē tē, v nē dvgv v kan, kv ga tà v cwàrì, kv pìn cwəŋə, sē kan tē fwa kacwan, dē v nē swe bēē don nē. Yá liù tē, v nē tì kan, bēē don nē dvgv, v dē tētē cwàrì dē kv kan tē».

Zwezi kàrì ka dù dūrè yoo
(*Matie 12.36; 23.16-22; Zwakè 5.12*)

³³ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á nì dē, ba swìn n̄bara-ba tē con† nē, ba wú: <N wà mē, sē n dù dē won tē, n nē yèé dē, n bá fwa. Dē n nē duē, n wà mē, sē n kwìán n n̄ii *Yuu-Tiu yáá con.> ³⁴ Yá à mù dàń swìn á con dē, á wà mē, sē á dù. Á dàna ká tì lanworu tē á ma dù, kv nē yì Yui padau tē yiri. ³⁵ Á dàna ká tì t̄ia tē á ma dù, kv nē yì Yui nē tuŋə v nēē lá yiri. Á dàna ká tì *Zwerizalemə yiri á ma dù, kv mù nē nē yì p̄iú nēfarv‡ tē tiv yiri. ³⁶ Dàn ká dù n kē n tiàn yuu wa, n nē wàrì n yukuv nēdv tētē, n pa ka p̄irì, nē à yèé ka beri tē yiri. ³⁷ Á nē mē, sē á swìán ndē awo, á swìn ndē awo. Á nē kúù mē, sē á swìán ndē ɔn ɔn, á swìn ndē ɔn ɔn. Á nē sùrí yoo don lá, kv yì kv nan *S̄itana».

Zwezi kàrì ka buli duən nē yoo
(*Likè 6.27-36*)

³⁸ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á nì dē, ba swìn, ba wú: <Dē liù nē lá n yii, sē n dē lá v yii. Dē liù nē kén n yeli, sē n dē kén v yeli.> ³⁹ Yá à mù dàń wú: Á dàna ká z̄iḡi wulwanyina tē nē. Dē liù nē mà n j̄izən p̄ipara nē, sē n v̄əvəri n j̄igwiə nyiən tē, dē n pa v mà kv nē. ⁴⁰ Dē liù nē pià, sē v pa ba b̄ur̄i n b̄ur̄à, sē v ma jon n ḡànù, yá kv tíú, sē v jon n gasɔɔ dē. ⁴¹ Dē liù kálú mú, sē n ja wá n va kilomētərə nēdv§, sē n ja wá n va kilomētərə bēlē. ⁴² Pa liù tē nē, v

nē lòrì won n con. Dàn ká v̄i, sē n j̄uŋa liù tē, v nē pià, sē v j̄uŋa won n con».

Ka sóni d̄uŋa kàrà
(*Likè 6.27-28, 32-36; Romə tiàn 12.17-21*)

⁴³ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á nì dē, ba swìn, ba wú: <N mē, sē n sóni n yira liù tē, n ga z̄iḡi n d̄uŋv nē.> ⁴⁴ Yá à mù dàń swìn á con, à wú: Á swənə á d̄uŋa, á ga lòrì Yui á pa ba tē nē, ba nē keni aba càn wa. ⁴⁵ Kv n̄ətv nē wá pa, á wànì á ya á nyina Yui tē, v nē wulə Yui *s̄án nē, bia. Kv yì c̄iḡá, v mù Yui tē nē p̄in ȳicav p̄én wulwanyina dē pubwanv tiàn mama yuu wa. V pa dwà nì ba tē yuu wa, ba nē yì c̄iḡá tiàn, dē ba tē, ba nē yì kv̄kv̄n ȳièn tiàn yuu wa. ⁴⁶ Dē kv nē yì ba tē, ba nē swə aba c̄ic̄i nē á swə, kv ba ŋwírán j̄ə, á nē mē, sē á d̄an Yui con. Lanpolina tētē dē fwa kv n̄ətv. ⁴⁷ Dē á nē j̄ùnì ba tē nē yì á nub̄ia *K̄erisə yiri c̄ic̄i, kv n̄ətv ba liù mama gwárì. Ba tē, ba nē ȳer̄i Yui tētē, dē fwa kv n̄ətv tē. ⁴⁸ Á mē, sē á ya lià tē, á yoo mama nē z̄iən, ndē á nyina Yui tē nē wulə Yui s̄án nē, yoo mama nē z̄iən n̄ətv».

6

Zwezi kàrì ka pa won z̄vra nē yoo
(*Likè 12.1-2; Kolosə tiàn 3.23-24*)

¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á c̄ia á tiàn nē, sē á dàna ká tun á c̄iḡá ȳièn tē l̄əzoni mama yáá con, sē lià mama na aba. Dē á nē fwa kv n̄ətv, á bá na ŋwírán á nyina Yui tē con, v nē wulə Yui *s̄án nē.

² Dē n nē pià, sē n pa ȳlori won, dàn ká fwa zuzugu, sē kv pa lià mama yíá ya n yuu wa, ndē níé bēlē tiàn tē nē fwa n̄ətv *Zwifə-ba *j̄éré dii tē wa, dē con̄i yuu. Mē ba fwa n̄ətv, sē l̄əzoni ma pa ba dun. C̄iḡá mama, à mù nē swìn kv á con: Ba lià tētē dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe. ³ Dē n dàń nē pià, sē n pa

† 5:33 5.33 Yui sagi tē wa, kv yoo tētē p̄úp̄unì Yui *n̄ii tē wa. ‡ 5:35 5.35 P̄iú nēfarv tētē nē yì Yui. § 5:41 5.41 Kv yoo tētē yì, *Romə-ba pamana tē dē ba yun tiàn nē j̄ə n̄ii, sē ba kálì *Zwifə-ba liù, ba pa v b̄iri ba cwəŋə, nē à yèé sē v zin ba z̄ila.

yulori won, fwa ndə n jugwiə tə wə me, sə ka lwarı won tə, n juzen tə nə fwa. ⁴ Pa, sə yulori won təntə, n nə pın, ya yosəgu n mù də n nyına Yı cıci pwərə wa. Yá n nyına Yı tə, v nə ni ku tə, n nə sègè n fwa tə, wá pa n ηwírán».

Zwezi kàrì yijvni yoo
(*Matie 18.21-35; Likè 11.2-4*)

⁵ Zwezi kúv swın, v wú: «Máná tə wa, á nə jùnı Yı, á dənà ká ya ndə níé bələ tıán tə nə, ba nə swə, sə ba zàn ba zıgı yı nə *Zwifə-ba *jéré dii tə wa, də conı yuu, ba jun Yı, sə lià mama na ba. Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Ba dí yáá ba na ba ηwírán, ba zwèe. ⁶ N mù dän nə pıà, sə n jun Yı, zv n dəyaa wa, n pın n mimii, n ga jun n nyına Yı tə, v nə wulə ku yisəgə bwálı təntə wa. Yá n nyına Yı tə, v nə ni ku tə, n nə sègè n fwa tə, wá pa n ηwírán.

⁷ Də á nə jùnı Yı, máná tə wa, á dənà ká pa á níé sùràn tə donı jun, ndə ba tə nə, ba nə yèrı Yı. Ba mù nə buŋa də, ba níé sùràn ka bwé də ka bwé nə wá pa, sə Yı le ba. ⁸ Á dənà ká ya ndə ba nə, á nyına Yı tə nə dí yáá v yèé ku tə, ku nə me də aba, də á tə wə ku lòrı v con tə yıı.

⁹ Á nəŋə, á nə me, sə á jun Yı nətv: Nə nyına Yı tə, n nə wulə Yı *sán nə! N yıı me də dun. ¹⁰ Bàá, n dé n pàrı tə tia yuu wa. N fıra tə me, sə ku tun tia yuu wa, ndə Yı sán nə. ¹¹ Pa nəba nə zèn nii wodiu, ku nə me nəba. ¹² Kwen nə cuna, n li nə mù də n mù pwərə wa, ndə nə də nə kwen lwanı tə, lià nə tun nə yıra, nə li nə mù də ba pwərə wa. ¹³ N dän jon nəba ku tə wa, ku nə lwara*. Dän ká pa yoo yı nəba, ku nə wá yıgu nəba, ku kə yokukwıvın wa. [N mù nə ti pàrı, də dıán, də dun, tə nə ba zwèe abada. Amına!]

¹⁴ Á nyına Yı tə, v nə wulə Yı sán nə, v wá kwen á cuna v li á mù də wá pwərə wa, də á də nə kwen ba tə, ba nə cùgè á nə, cuna á li á mù də ba pwərə wa. ¹⁵ Yá á nə vıga, sə á kwen ba cuna tə, á li á mù də ba pwərə wa, á nyına Yı də bá kwen á cuna tə v li á mù də wá pwərə wa».

Zwezi kàrì nivori yoo

¹⁶ Zwezi kúv swın, v wú: «Máná tə wa, á nə vwə á nii, á dənà ká cùgè á yáá, ndə níé bələ tıán tə nə. Ba mù yáá lwán ba yéé, sə lià mama yəni də, ba vwə ba níé. Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Ba dí yáá ba na ba ηwírán, ku zwèe. ¹⁷ Yá n mù, máná tə wa, n nə vwə n nii, sə n pıli n yáá, n ga záná n yuu, ¹⁸ sə lià dän ká yəni də, n vwə n nii, də ku nə tà n nyına Yı cıci, v nə wulə ku yisəgə bwálı təntə wa. Yá n nyına Yı tə, v nə ni ku tə, n nə sègè n fwa tə, wá pa n ηwírán».

Jıjə yoo
(*Likè 12.33-34; 1 Timote 6.9-10*)

¹⁹ Zwezi kúv swın, v wú: «Á dənà ká pa tia ka tə yuu wa wıən tə, tə kwənə nə dáá, ka pıà nə ja á bıan nə. Wıən təntə mama wá zwèe, ndə kwıù nə dí tə, ndə lugu nə sıı ku pv nə. Nwına də wáá tə ba zwı ba ηwın diè tə wa. ²⁰ Á pıà jıjə tə, ku nə wulə Yı con, á tın á tıán nə, ku mù nə kwıù wàrı ku dé, ku ga ba sıı ndə lugu nə ku pv. Nwına də wàrı ku ba zwı ba ηwın Yı *sán tə wa. ²¹ N wıən tə, tə kwənə nə dáá, tə wulə lá nə, n waa də yáá ya lá».

Ləzwənə yıá nə yı v cànú
(*Likè 11.34-36*)

²² Zwezi kúv swın, v wú: «Ləzwənə yıá tə ya ndə n yıra cànú nə. Də n yıá tə nə zure, n yıra tə mama yáá pırı də poni. ²³ Yá də n yıá tə nə ba zıen, n yıra tə mama yáá ya yıkunu wa. Də n poni təntə, ku nə wulə n yıra wa, nə yı yıkunu, tə yıkunu tə yırı lwara».

* **6:13** 6.13 Yı saga duən wa bwálı ku tə wa, ku yı: jon nəba *Stana jun wa.

*Á jèlò Yü yuu wa
(Likè 16.13; 12.22-31)*

²⁴ Zwezi kùò swìn, v wú: «Liù tèlò, v nè wáá v tũja, v pìn yun tìán bèle nè. U nè fwa kv, v wá sóní v don, v ga dún v don tẽ. U wá sèe v don nii, v ga vi v don nii. Á wàrì á twá duèn, á tũja á pìn Yü dẽ tia yuu jìjẽ nè. ²⁵ Kv mù nè pìn, à wú: Á dànà ká pa, á mü tẽ twara ja aba, dẽ kv tẽ, á nè wá dé, nè à yèé á nè wá nyu, nè à yèé dẽ kv tẽ, á nè wá zv á yira nè. Á mü tẽ jẽ funè kv doni wodiu. Yá á yira tẽ dẽ jẽ funè tẽ doni gànù. ²⁶ Á ywànjá zènbii, tẽ nè pèri yü nè! Tẽ ba dwì, tẽ ga ba ce, tẽ ba pèe, tẽ keni tækèlè wa. Yá á nyina Yü tẽ, v nè wulè Yü *sàñ nè, pìn tẽ nii wodiu. Á ba zènbii kukwa zènzèn, naaa? ²⁷ Á wà twara tẽ, v nè jẽ nè wáá v mü tẽ, kv tẽni mancìn tètè?»

²⁸ Bèèèe dàñ nè pìn, á pa gànù twara jẽ aba? Á ywànjá á jén kárí gapunè nè naña nètũ, tẽ ba tũja, tẽ ma ba gànù dẽ swì. ²⁹ Á mù nè swìn kv á con dẽ, pìù *Salumun tètè dẽ v jìjẽ tẽ mama, v wà gànù zwì, kv nè zìèn kv doni tẽ gapunè tètè nètũ dẽ. ³⁰ Yá Yü dàñ nè ywànjá tẽ mù gèe tètè yuu, tẽ nè yì tutũ, dẽ á mù á nè ja funè zènzèn á doni tẽ, v wá ywàñ á yuu nètè? Tẽ mù gav, tẽ nè wulè kárí wa zèn, wá kù, ba kè mèn wa jwian nè, Yü dàñ wá zv aba dẽ ganan nètè. Á wà á waa ken à nè wuuu! ³¹ Á kùò dànà ká pa twara ja aba, dẽ kv tẽ, á nè wá dé, dẽ kv tẽ, á nè wá nyu, dẽ kv tẽ, á nè wá zv á yira nè. ³² Tẽ wièn tètè yì ba tẽ, ba nè yèrì Yü nè pià tẽ, ba ba siì. Yá á mù nyina Yü tẽ, v nè wulè Yü sàñ nè, yèé kv tẽ nè mɛ aba. ³³ Á kènè diàn á dí yáá, á pià Yü pàrì tẽ dẽ v cígá tẽ, yá kv kwa nè, Yü wá pa aba tètè mama, tẽ nè mùrì aba. ³⁴ Á dànà ká pa twara ja aba dẽ jwian yoo, jwian nè wá ja kv yoo, kv ja bà yiri. Diun mama dẽ kv yoo!»

7

*Á dànà ká b̀r̀r̀ duèn b̀r̀r̀
(Likè 6.37-42)*

¹ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á dànà ká b̀r̀r̀ duèn b̀r̀r̀, sè Yü dẽ dàn ká b̀r̀r̀ á b̀r̀r̀. ² Ba wá b̀r̀r̀ á dẽ b̀r̀r̀, ndè á nè b̀r̀r̀ lià tẽ duèn b̀r̀r̀ nètũ. Won tẽ, á nè ja maña, á pìn lià tẽ nè, kv mù nè Yü wá ja man, v pa á dẽ nè. ³ Bèèèe nè pìn, n ywànjá gabiu tẽ, kv nè wulè n nubiu yii wa, yá n ga ba baña tẽ na, ka nè wulè n mù yii tẽ wa? ⁴ N dàñ wá twá nètè, n ma swìn n nubiu con, n wú: «Yá, sè à li gabiu tẽ n yii wa», n ga jẽ baña tẽ n tètè yii tẽ wa? ⁵ Níó bèle tíú! Dí yáá, n li baña tẽ n yii tẽ wa. Kv kwa nè, n yíá wá na lá zèni, sè n ma li n nubiu tẽ yii gabiu tẽ.

⁶ Á dànà ká pa wièn, tẽ nè ya Yü nyièn, kukuri nè, sè tẽ ma più tẽ diñi aba. Á dànà ká d̀l̀ á kana bian zanan twèrèn yáá nè, tẽ nè wá nuña tẽ, tẽ kè tẽ nè dèñ yiri.»

*Á j̀ǹná á nyina Yü
(Likè 11.5-13; 18.1-7)*

⁷ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á lwèrè, yá ba wá pa aba! Á pià, yá á wá na! Á mà mimii nè, yá ba wá súrí, ba pa, á zv! ⁸ Liù mama nè lòrì, ba wá pa mú. Liù mama nè pià v wá na. Yá ba ga wá súrí, ba pa liù tẽ nè, v nè mà mimii nè. ⁹ Á wà nè wulè lá, v nè wá sèe, v tì kapan v pa v biú nè, dẽ v biú tẽ nè lòrì wodiu v con? ¹⁰ Nè à yèé v wá pa wá dèn, dẽ v nè lòrì wá fèli? ¹¹ Á mù lèzwènwulnyina-ba, á nè yèé ka pa wozèjè á bisíná nè, kv dàñ wá yà nètè kv pa á nyina Yü tẽ nè, v nè wulè Yü *sàñ nè, dẽ á nè lòrì wá won? U mù dàñ wá pa aba wièn tẽ, tẽ nè zìèn tẽ doni.

¹² Kv tẽ, á nè pià, sè ba fwa á yira, á dẽ fwa kv á duèn yira. Mè nètũ nè Yü *nii tẽ, v nè pìn *Moyizè nè, saga tẽ, dẽ Yü nii *s̀s̀s̀nà saga tẽ, biri, sè ba fwa.»

*Mimii p̀p̀rian
(Likè 13.23-28)*

13-14 Zwezi kúò swìn, v wú: «Mim-ifarv wulə, kv cwəŋə nə wala, kv twagv nə yi mwálí mwálí. Yá kv ja aba, kv vələ jíún bwálí nə, lià zənzən ga dáá ba nə twá kv. Mimii pírián də ga wulə, kv cwəŋə tə twagv nə cà. Yá kv mù nə ja aba, kv vèli mu bwálí nə, kv nə ba zwèe Yü con. Yá lià ga ba dáá, ba nə twá kv. Á dàñ twá mimii pírián tə, á ma zú!»

Tiú bia nə biri, kv yiri nə yi nətü
(Likə 6.43-45; 2 Timote 3.5-9; 2 Piyerə 2.1-3)

15 Zwezi kúò swìn, v wú: «Á cia á tiàn nə də kunkun sùsùnà-ba! Ba wá bà á con ndə pee nə vèli pee con, yá ba ga yi ndə buyurən nyankwan nə, tə nə wá ja pee tə. 16 Á wá twá ba tutunεε nə, á ma lwarı ba. Ba ba lwε, nə à yèé kacan kwe casuv yuu wa. 17 Tizəŋu yàá zın bizəŋə. Yá tikukwıun də yàá zın bia kukwınan. 18 Tizəŋu wàri bia kukwınan kv zıŋa, yá tikukwıun də wàri bia tə nə zıən, kv zıŋa. 19 Tiú tə mama, kv nə ba bia, tə nə zıən zıŋa yi, ba wá gwəŋə kv, ba dı mən nə. 20 Mə nətü nə, á wá twá, á ma yəni lià tə, ba nə yi kunkun sùsùnà tə».

Á fwa kv tə, á nə swìn!
(Likə 6.46; 13.25-27)

21 Zwezi kúò swìn, v wú: «Kv tà ba tə mama, ba nə boŋə nə <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu> nə wá zú Yü pàri tə wa. Kv yi ba tə cıı, ba nə fwa à nyına Yü fıra tə, v nə wulə Yü *sàñ nə. 22 Yü bùrà tə dıun nə wá yí, lià zənzən wá swìn, ba wú: <Yuu-Tiu, Yuu-Tiu! Nə wá n yırı tə, nə twá, nə ma swìn Yü nii sùràn, naaa? Nə wá n yırı tə, nə twá, nə ma li *zinə lià yuu wa, naaa? Nə wá n yırı tə, nə twá, nə ma fwa yomılan, naaa?> 23 Kv kwa nə, à dàñ wá swìn də ba nəpon nəpon, à wú: <À mù wá aba yəni, abada. Á vələ kwa à səpuni nə, á mù yokukwınan-ba!> »

* 8:2 8.2 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yi ba yàá li wá ba dwíi wa. V dayan tə nə zwèe də kv tə jə *jonji, v nə mée, sə v fwa, sə v ma píi, v zú v dwíi tə wa.

Più yuu diè də kasılv yuu diè yoo
(Likə 6.47-49)

24 Zwezi kúò swìn, v wú: «Kv mù nə pın, liù tə mama, v nə cuga à sùràn tə, v ga twá tə nii nə, v wá yá ndə wubunə tíú nə, v nə lwè v diè più yuu wa. 25 Dwà nəfarv nə twi, bun sú tə palı. Dwà vuv nəfarv tə fırv diè tə, yá won mama wá ka fwa, ka dəkuu nə zıga più tə yuu wa yırı. 26 Yá liù tə, v nə cuga à sùràn tə tə, à nə swìn síún, v ga ba tə nii nə twá, v wá yá ndə ləyigə nə, v nə lwè v diè kasılv yuu wa. 27 Dwà nəfarv nə twi, bun sú tə palı. Dwà vuv nəfarv ma fulı, kv zıgı ka diè tə nə, ka lán ka tv, bccc! Ka cùgù míámían».

28 Máná tə wa, Zwezi nə swìn tə yièn təntə, v zwèe, kv gwári lià tə zənzən də kv kàrà təntə yiri. 29 Ka də Yü nii *yənu tiàn tə kàri tə nə tà nədv yırı. Zwezi kàrà tə yá biri də, Yü nə ken diàn v juun wa, sə v swìn tə sùràn təntə.

8

Zwezi zwèe bæ don dayan
(Marəkə 1.40-45; Likə 5.12-16)

1 Zwezi nan paan yuu, v cú. Yá laluv dàñ púé v kwa. 2 Kv máná tə wa, də nəñ dayarv don nə kv twi, v tv v yáá con, v ga wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wáá n pın à dayan* tə zwèe, sə à də jì ləzwənzəŋu». 3 Zwezi ma te v juun v nə, v dwen v yıra, v ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də v dayan tə zwèe. 4 Zwezi ga swìn v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swìn kv liù con. N dàñ nə vèli, n biri n tiàn *Zwifə-ba Yü *jonwanv tə. N dàñ ga pa wiən tə, v nə wá ja fwa *jonji tə, ndə Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə biri Yü sagı tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Kv mù nə wá biri də, n dayan tə cígá zwèe».

*Zwezi zwèe pamanu yuu tíu don
tótunbiu yayigu*

(Likè 7.1-10)

⁵ Máná tē wa, Zwezi nē zwī Kapērənayimə, *Romə-ba pamana bíi yuu tíu don twi, v lōrì wá sanu, ⁶ v wú: «*Yuu-Tiu, à tótunbiu tégé sán nē, v nandε tīga, v ga dé càn zēnzēn». ⁷ Zwezi ma swīn, v wú: «À wá va, à zwèe v yayigu tē». ⁸ Pamana yuu tíu tē ma swīn, v wú: «Yuu-Tiu, à juun mùrì, sē n zv à diè wa. N dàñ pa nii cici, yá à tótunbiu tē yayigu tē wá zwèe. ⁹ À dē tētē yì là duēn nē ti nē, à dē ga ti pamana duēn. À nē swīn pamanu tē don con, à wú: <Vəli!> U wá va. À nē bon wà don, à wú: <Bàá!> U wá bà. Yá à nē swīn à tótunbiu con, à wú: <Fwa ku tē!> U wá fwa ku».

¹⁰ Máná tē, Zwezi nē nì tē sùràn tētē, tē poli v pùé zēnzēn, v ga swīn ba tē con, ba nē twá v nē, v wú: «Cígá mama, à mù nē swīn ku á con: Liù tēlé *Yizərayelə luv nii tē wa, v nē ken v waa Yui nē, ndə bεε wà tē nē. ¹¹ À mù nē tē swīn ku, á con nē: Lià zēnzēn, ba nē tà *Zwifə-ba, ndə Romə-ba pamana yuu tíu wà tē nē, wá nan yui yiptan con dē yui yizwīa con, ba bà ba jēn Yui pàrì tē wa dē *Abərahāmə dē *Yizakə dē *Zwakəbə. ¹² Yá Yizərayelə lià tē, Yui *sán tē yà nē kwēn, ku tún ba nē, wá na dē, ba dūlì ba kàrá wa yikunu tē wa. Ku bwálì tētē wa, ba wá bubwi, ba ga dīja ba jifwì ba fīfaga.»

¹³ Zwezi dàñ ma swīn pamana yuu tíu tē con nē, v wú: «Vəli n bwálì! Yoo tē n nē lōrì, ku wá tun, n nē ken n waa à nē, tē yiri». Yá mē ku mù máná tētē wa nē, pamana yuu tíu tē tótunbiu tē ni v tiàn.

*Zwezi zwèe Piyerə tinkan yayigu
(Marəkə 1.29-34; Likè 4.38-41)*

¹⁴ Ku kwa nē, Zwezi vèlə Piyerə sán. Máná tē wa, v nē zva Piyerə diè, v ni dē, waran jə Piyerə tinkan, v ga tégé. ¹⁵ Zwezi dwen v juun nē,

yá waran tē zwèe, v ga nyí v zàn lala, v wulə v tanı, sē v ma li Zwezi vəri.

¹⁶ Máná tē, dədəni nē yí, ba ja lià zēnzēn, *zinə nē wulə ba yuu wa, ba bà Zwezi con. U nii sugu cici nē ken tē zinə tētē mama cwəjə nē, yá yayiran tē tiàn mama ga zwèe.

¹⁷ Mē ku twá nətü, Yui nii *süsünü *Ezayi nii tē ma sú, ndə v nē swīn, v wú:

«U mù nē jon nē càn, dē nē yayiran mama v zin.»

*Ba tē ba nē pià, sē ba twá Zwezi
nə yoo*

(Likè 9.57-62)

¹⁸ Zwezi ni dē laluv twá v kwa. U dàñ ma pa nii v karbia tē nē, sē ba ben munaa tē bəbərü tē don nē.

¹⁹ Ku máná tētē wa, Yui nii *yənu tíu don ma fàrú v yí v yira, v ga swīn, v wú: «Karnyina, à mù wá twá n nē, bwálì mama, n nē vèlə».

²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tē buran tē zwī, zēnbii dē ma jə tē pwalan, yá *Ləzwənə-Biu† tē mù ba bwálì ja, v nē wá kə v yuu lá».

²¹ U karbiu don dē ma swīn, v wú: «*Yuu-Tiu, pa nē cwəjə, sē à dé yáá à va à gürì à nyina, sē à ga fwa v luə». ²² Zwezi ma le wá, v wú: «Twá à nē! Yá, sē tīga tē tiàn tē, ba nē ba mü tē, ku nē ba zwèe Yui con, jə gürì ba tīga».

*Zwezi pin, munaa vuv nəfaru zigı
(Marəkə 4.35-41; Likè 8.22-25)*

²³ Ku kwa nē, Zwezi dē v karbia tē diğà níá yuu bori wa, sē ba ben vàn tē don nē. ²⁴ Naa nədu, vuv nəfaru nē ku zàn, ku jə níá tē, ku mà ku pwí níá yuu bori tē yuu nē. Yá Zwezi mù yà dwèe. ²⁵ U karbia tē dàñ ma yí v yira, ba zìn wá, ba ga wú: «*Yuu-Tiu, jon nəba, nē pià, sē nē ti!»

²⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Bèèè nē pin, fən jə aba nətü? Á ba á waa keni à nē wuuu, naaa?» U ma zàn, v baa vuv tē, dē munaa tē nii nē. Tē dàñ ma zigı. Yá bwálì tē mē sii. ²⁷ Ku gwárí lià tē mama ku bwálì tē wa, ba ga bwe ba tiàn, ba

† 8:20 8.20 Zwezi yì v tētē yoo nē v swīn.

wó: «Βεε wà tē tà ndə là mē nə. Vuv də muna mē zilí v nii!»

Zwezi li zinə bara bələ yuu wa (Marəke 5.1-20; Likə 8.26-39; 1 Zwan 3.8)

²⁸ Ku kwa nə, Zwezi galı muna tē, v le v zu Gadara nagwanaa wa. Ku máná tē wa, də nən bara bələ *zinə nə jə, ba twi ba jérí Zwezi. Ba mù bara tēntə yà yı ba wulə pìràn buran wa, ba nə kwa, ba ma kəni tıga. Yá liù də mama yà kwàri ku bwálí tēntə wa v twá ba yırı, ba yà nə tıja yolwan zənzən yırı. ²⁹ Ba dān ma bubwi, ba wó: «Yı-Biu, bēēē nə n pìà də nəba? Ku yı n twi, sə n kə nəba càn wa, də ku máná tē wà yí, naaa?»

³⁰ Twərən zənzən yà wulə yáá nə, tē dé wodirən. ³¹ Zinə tē ma lōri Zwezi, tē wó: «Də n nə wá dıja nəba, sə n yá, sə nə va nə zu twərən tē». ³² Zwezi ma le tē, v wó: «Á vələ!» Tē dān ma nan tē yá ba bara bələ tē, tē va tē zu twərən tē wa. Lala twərən tē dərı, tē bəbəlı paan tē yuu, tē tu muna tē níá tē wa, tē ti.

³³ Twərən nəcra tē dərı, ba va tıv tē wa. Ba vəlı, ba man ku tē mama, ku nə yí ba, də ba mù bara bələ tēntə. ³⁴ Tıv tē tıán mama dān nan, ba va ba jérí Zwezi. Yá ba nə twi, ba na Zwezi, ba dān lōri wá, sə v nan, v yá ba tıv tē nə.

9

Zwezi zın gwànú don (Marəke 2.1-12; Likə 5.17-26)

¹ Zwezi kúv pıı v zu níá yuu bori tē, v ben muna tē, v va v yí v tətə tıv Kaperənayimə. ² Ba jın gwànú don, ba bà v con tıta v wa. Máná tē, Zwezi nə nı də, là tēntə ken ba waa v nə, v swın gwànú tē con, v wó: «À dabēē, pa n jın dān! À kwen n cuna tē, à li n mù də Yı pwərə wa». ³ Ku mù tēntə yırı Yı nii *yənu tıán tē dān ma swın ba waa con, ba wó: «Βεε wà tē swın, v twın Yı nə!»

⁴ Zwezi nə lwarı ba pubıı tē, v dān ma bwe ba, v wó: «Bēēē nə pın, á ma jə pubıı tətə yırı á waa nə? ⁵ Ku kwà nə yı mwálı, ku doni ku don, də à nə swın, à wó: À kwen n cuna, à li n mù də Yı pwərə wa, nə à yəé də à nə wó: Zàn yı nə, n va! ⁶ À yı à pìà, sə á yəni də, Yı ken dıán *Ləzwənə-Biu* jın wa, tıa yuu wa yəbə, sə v kwen cuna, v li là də Yı pwərə wa». V dān ma swın gwànú tē con, v wó: «Zàn yı nə, n ti n tıta v tē, n va n sán!» ⁷ Βεε tē nyı v zàn, v vələ v sán. ⁸ Máná tē, laluv tē nə nı ku nətv, fən zwa là tē. Ba dān ga wulə ba pın dun Yı nə, v nə ken dıán nətv ləzwənə də nyan don jın wa.

Zwezi bon Matie, sə v twá v nə (Marəke 2.13-17; Likə 5.27-32; Matie 4.18-22)

⁹ Zwezi nə kēen v vələ yáá, v nı bēē don, ba nə bonə Matie†, də v jəé v jonə lanpoo v tutunan diə wa. Zwezi ma swın v con, v wó: «Zàn n bà, n twá à nə!» Matie ma zàn, v twá v nə.

¹⁰ Zwezi də v karbıa tē vəlı Matie sán. Ba nə wulə v diə wa, ba dé máná tē wa, lanpolna tē duən də cuna là tē duən də twi ba yà wulə ba dé də ba. ¹¹ *Farızıan-ba tē nı ba nətv, ba dān bwe Zwezi karbıa tē, ba wó: «Bēēē nə pın, á karnyına tē ma dé də lanpolna də cuna là tē?»

¹² Zwezi nə nı ku, v le ba, v wó: «Là tē, ba yıra nə zurə nə ba dımtırv pìà. Ku yı yayııa nə pìà dımtırv». ¹³ Zwezi ma kúv swın, v súrı lá, v wó: «Á vələ, á pìà Yı sagı tē wa yoo tē dən, ku nə wó: «À swə, sə á dərı duən yınəgə zənzən, à ba á *jonı won pìà.» Cıgá, ku tà à twi, sə à bon cıgá tıán, ku yı à twı, sə à bon cuna là tē».

Zwezi bırv kàrà nədın nivori yuu wa (Marəke 2.18-22; Likə 5.33-39)

* 9:6 9.6 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın. † 9:9 9.9 Matie yırı don nə yı Levi.

14 Zwan‡ karbia twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: «Bèèè nè pín, nè mù dè *Farizian-ba tē yàá vwe nè níó, yá n mù karbia tē ga ba ba níó vwe?» 15 Zwezi ma le ba, v wú: «Bèè nè pià v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sè ba twá ba dé fúru tē diŋ tē. Á buŋa dè, ba wá vwe ba níó, ba dàn ká dé wodiu tē, yá fúru bèè ga wulè dè ba? Yá máŋá dàn wá bà, fúru bèè tē bá ya lá. Ku mù máŋá tēntè wa, ba dàn wá vwa ba níó.

16 Liù tóló, v nè wá tì gantwandun, v ma pú gangwiru, gantwandun tē nè wá vuri gangwiru tē vàn don yiri, yá ku buu tē dàn wá doni dé yáá tē tètè. 17 Ba ma ba swana, tē nè wulè tē zaŋa, lwé ba kēni purəš nədwarə wa. Ku nətə tē nè fwa, purə tē wá pwin. Swana tē mama wá lwá tía, yá purə tē wá va bwáná. Ba mē, sè ba kē swana, tē nè wulè tē zaŋa, purə nədura wa, sè swana tē, dè purə tē mē dàn ká cùgù».

Zwezi bwin bùá don, v ga zwèè kan don yayigu

(Marəkə 5.21-43; Likə 8.40-56; Zwan 5.21, 28)

18 Dè Zwezi tē nè ziga lá, v swìn tē sùràn tēntè *Zwan-Batisə karbia tē con, *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíú don twi, v tu Zwezi yáá con, v ga wú: «Á bùá tiga, ku nè díán mancín. Yá n ya bà, n tún n jìàn v yuu wa, sè v mu ga ya luu». 19 Zwezi dè v karbia tē ma zàn ba pú v kwa.

20 Ku máŋá tē wa, kan don yi lá, v tàná nè twi, ka ba ziga, ku nè yí bina fugə bələ. U ma twá Zwezi kwa, v fàru v yí v yira, v ga dwen v gànè nii nè. 21 Kan tē yá swìn v waa con: «Á nè ken cígá, à dwen v gànè tē cici nè, à yayigu tē wá zwèè». 22 Zwezi nè píí v vövəri, v na wá, v swìn, v wú: «Á nakva, dàn n jìàn! N ken n waa à nè, ku mù nè pín, n na yazurə». Dè naa nədú, kan tē yayigu tē zwèè.

23 Zwezi ma kèen, v yí jéré diè tē yuu tíú tē sàñ. Ku máŋá tē wa, dè wuwurə dè laluu, ba nè bubwi, yá súó lá nè. Zwezi ma swìn, v wú: 24 «Á naŋa lá nè, bùá tē wá ti, ku yi v dwèè». Lià tē dàn yá ma wulè ba muŋa Zwezi. 25 Máŋá tē wa, ba nè li laluu tē kàrá wa, Zwezi zua diè tē wa. U jun bùá tē jun nè, bùá tē ga nyí v zàn. 26 Ku mù yoo tēntè kùbú súó tía mama.

Zwezi súrí lilirən bələ yía

(Marəkə 8.22-26; 10.46-53)

27 Máŋá tē, Zwezi nè nan *Zwifə-ba *jéré diè yuu tíú tē kàrá wa, v virí, lilirən bələ duən dəri, ba bubwi v kwa, ba wú: «Pìú *Davide nàú, dəri nè yinəgə!» 28 Zwezi nè yí sàñ, máŋá tē wa, lilirən tē fàru ba yí v yira. U dàn ma bwe ba, v wú: «Á pín cígá dè, à wáá ku yoo tē à tuŋa naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo, *Yuu-Tiu». 29 Zwezi dàn ma dwen ba yía nè, v ga swìn, v wú: «Ku nətə tē wá twá á nè ken á waa à nè, ku ma tun». 30 Lala dè ba yía tē súrí, tē na lá. Zwezi ma dù sú ba nii nè, v wú: «Á cuga zəni, á dànà ká pa liù mama nì ku». 31 Yá ba tē vèli, ba swìn Zwezi yoo, ba sú tía mama.

Zwezi pin bəru nii póri

32 Máŋá tē wa, Zwezi nè virí, ba jun bəru, ba bà v con. Bəru tē yá wàri ku swìn, *zini yá nè bəbəni wá yiri. 33 Zwezi ma li ku mù zini tēntè, bəru tē nii ga póri, v wulè v swìn. Ku yoo tē yá gwári lià tē, ba dàn ga swìn, ba wú: «Nè tē wá ku tē don ni *Yizərayelə luu nii wa!» 34 *Farizian-ba dàn ma swìn, ba wú: «Ku yi zinə yuu tíú tē nè pín wá nii, v ma li zinə tē!»

Zwezi dəri lià tē yinəgə

(Matie 4.23-25; Marəkə 6.34; 3.7-12)

35 Zwezi jiru tifarən tē dè tian tē mama wa, v swìn Yu soywáŋú tē. U biri dè, Yu wá dé v pàri lià mama

‡ 9:14 9.14 Ku mù Zwan tēntè nè yi *Zwan-Batisə, v nè li lià níá wa, ku twá dè Yu yiri. § 9:17 9.17 *Yizərayelə luu wa, ba swana yá yi ba kēni purə wa.

yuu wa. U yàá zwi v kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tē wa. Yá v ga zwèe yayiŋa yayiŋan yiri mama, v ga pɪn yazurə ba tē nē, ba nandaran nē wà cé. ³⁶ U nē nɪ lià tē, ba yinəgə jɪn wá, lià tē jìàn yà nē gwàrì, ba pwii ga cùgù tē yiri. Ba yà yɪ ndə pee nē, tē nē ba payɪv jə. ³⁷ U dàń ma swìn v karbia tē con, v wú: «Kára tē wiən bɪga zənzən, yá tütònà ga ba dáá. ³⁸ Á dàń wá lòrì kára tē tíú, sē v tɪn tütònà, sē ba za v wiən tē».

10

Zwezi kúrí v tontona fugə bələ tē (Marəkə 3.13-19; Likə 6.12-16)

¹ Dɪn don nē, Zwezi bon v karbia fugə bələ tē, sē ba bà, sē v ken diàn ba jɪn wa, sē ba wàní ba li *zinə. Yá ba ga zwèe yayiŋa yayiŋan, ba ga pɪn yazurə ba tē nē, ba nandaran nē wà cé. ² U karbia fugə bələ tē, ba nē yɪ v *tontona, tē yira nē nətən: Ba tətən liù nē yɪ Simon, ba nē bonə Piyerə, dē v nubiu Andere. Kɪ sùrí Zwakə dē v nubiu Zwan nē, ba nē yɪ Zebede bia.

³ Kɪ sùrí Filipə dē Barətelemi dē Toma dē Matie, v nē yɪ lanpolɪv. Kɪ sùrí Aləfe biú Zwakə dē Tade, ⁴ dē Simon tē, ba nē bonə «Kananitə*». Kɪ sùrí Yisəkariyotə Zwidasə, v nē jɪn Zwezi v pa v dɪŋa nē.

Zwezi tɪn ba tontona fugə bələ tē (Marəkə 6.7-13; Likə 9.1-6; 10.1-12)

⁵ Zwezi tɪn ba *tontona fugə bələ tē, v ga pa ba nii, v wú: «Á dàná ká va lià tē, ba nē tà *Zwifə-ba con, nē à yèé Samari tiàn tian tē wa. ⁶ Á vələ *Yizərayelə lià tē cɪcɪ con, ba nē nyɪn ndə pee nē, tē nē jén. ⁷ Á vələ, á swìn ba con dē, máńá tē bwələ, sē Yɪ dé v pàrì

tē lià tē mama yuu wa. ⁸ Á pɪan yayiŋa yayiŋan zwèe, á bwien tɪga, sē á zwèe dayaran dayan, sē ba jì ləzwənzəŋə, á ga li *zinə lià yuu wa. Á pɪan tutv, ba nē pɪn aba tutv yiri. ⁹ Á dàná ká tì səbiu, ba nē fwa dē síán, nē à yèé ba nē fwa dē cɪnɪa, nē à yèé səbimɪnɪ á ganjɪga wa. ¹⁰ Á dàná ká tì lòò, nē à yèé gánù don, á sùrí kɪ tē nē, á nē zva. Á dàná ká tì natvra duən, nē à yèé daduu, tütònù nē wá na v nii wodiu yiri.

¹¹ Á nē yí tɪfarv, nē à yèé tɪv, sē á pià liù tē, v nē mɛ, á zɪrɪ kɪ tíú bwálí nē, kɪ ja vələ á viru. ¹² Diè tē, á nē zva ka wa, sē á jɪn lià tē, ba nē wulə ka wa. ¹³ Də ka mù diè tətə lià tē nē wá sèe ba jon aba, sē Yɪ pa á jùnà tē pa ba bɪcanɪ síó. Yá ba nē vɪga aba, sē kɪ tē Yɪ nē pɪn tē, pií kɪ bà á con. ¹⁴ Kɪ nē ya diè wa, nē à yèé tɪv wa, ba nē vɪga, sē ba pa á zv, nē à yèé, sē ba cugv á sùrán tē, á virə kɪ bwálí tē nē, á ga zwarɪ á nɛɛ purən† á lwá ba yuu wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nē swìn kɪ á con: Kɪ mù tɪv tətə bürà tē bürù dɪn nē *Sodómə dē Gomórə lià bá na càn, ndə kɪ tɪv tē tiàn nē».

Wɪwalv tē nē biàn (Marəkə 13.9-13; Likə 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á cuga zəni! Á tɪŋa aba ndə pee nē buyurən nyankwan tətəŋi wa. Kɪ mù tətə yiri, á cɪa á tiàn nē ndə dɪŋa nē, sē á ga yà sənɓwɛn ndə gunponi nē. ¹⁷ Ba wá ja aba, ba va lià tē nē bürì bürà yáá con. Yá ba ga wá mà aba dē fifɪran *Zwifə-ba *jéré dii tē wa. Kɪ mù nē pɪn, á cɪa á tiàn nē dē lià tē. ¹⁸ Ba wá ja aba, ba va pèegá tē dē yáá tiàn tē, piú nɛfarv tē nē li v tɪn, con à mù Zwezi yiri. Kɪ nətə tē wá tɪn, sē kɪ ma bɪrɪ ba tətə, dē dwíó tē duən mama lɪv mama wa, ba nē tà Zwifə-ba, kɪ tē, Yɪ nē fwa. ¹⁹ Yá ba nē jɪn aba,

* **10:4** 10.4 Kananitə yɪ lià tē, ba nē zɪga *Romə-ba nē, ba nē jon ba lɪv nii tē yiri. Ba yiri don dē nē yɪ *Zelotə. Ywàń Likə 6.15 dē Tutɪnan 1.13. † **10:14** 10.14 Kɪ nətə tē bɪrɪ dē, Yɪ wá ŋwɪn kɪ tē, ba nē tɪn tē jɪnɪ ba yira.

ba va lià tē nē bōrì bōrà yáá con, á dànà ká pa ku tē, á nē wá swìn twara ja aba. Ku máná tē wa, Yü nē wá kē ku tē, á nē mē, sē á swìn, á nii wa. ²⁰ Ku tà á mù nē wá swìn, ku wá yà á nyina Yü *Sijū tē, ku nē wulē dē aba, nē wá swìn ku pa aba.

²¹ Lià wá ja ba nubia ba pa, sē ba gu, yá bia nyina-ba dē wá tun ku nyinyiga dē ba bia. Bia wá zàn, ba zigi ba nyina-ba nē, ba gu ba. ²² Lià tē mama wá dún aba à mù yiri. Yá liù tē, v nē wá ja pínú, v zigi v diàn ku yoo tē, ku va ku zwēe, ku tíú wá na mü tē, ku nē ba zwēe Yü con. ²³ Ba nē fifin aba tiv wa, sē á dēri á nan á va ku don. Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á bá wàní *Yizərayelə tian tē mama, á va, dē *Ləzwənə-Biu tē wà pīi v bà.

²⁴ Karbiu tēlé, v nē dwē v karnyina. Tutunbiu tēlé, v nē dwē v yuu tíú. ²⁵ Yá karbiu nē ya ndē v karnyina nē, ku cici mē. Tutunbiu dē nē ya ndē v yuu tíú nē, ku cici mē. Yá ba nē jun diè tíú, ba bon Beləzebilə, ba wá pa yira tē nē dwē nētə v diè lià nē?»

*Liù tē, á nē mē, sē á dēri v fən
(Likə 12.2-7)*

²⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dànà ká dēri ləzoni! Ku tē mama nē sēgē nē wá nan poni nē yiri. Yá ku tē nē yi diè yoo wá nan kàrá. ²⁷ Ku tē, à nē swìn á con yikunu wa, sē á swìn ku yicav wa. Ku tē, á nē nì á zian wa, sē á cēri ku dəyun wa. ²⁸ Á dànà ká dēri ba tē, ba nē wáá yira tē cici ba gwí, ba ga wàri jéré tē won ba fwa. Yá á dərē liù‡ tē mù, v nē wáá á yira tē, dē á jéré tē v cùgà mən diè wa. ²⁹ Ba ba zənbii bələ yoli səbilugu nēdv, naaa? Yá ku nēdv tətə wàri tia ku twí, dē á nyina Yü nē wà nii pün. ³⁰ Yá Yü gəlì á yukoran tē mama á yuu wa. ³¹ Á dànà ká pa fən ja aba. Á kəkwa zənbii tē nē dáá».

‡ 10:28 10.28 Ku yi Yü.

*Liù tē Zwezi nē yəé
(Likə 12.8-9)*

³² Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tē mama, v nē wá swìn lià yáá con nē dē, v yəé à mù Zwezi, à dē wá buri à nyina Yü, v nē wulē Yü *sán nē, dē v yi à mù cígá nē ti wá. ³³ Yá liù tē, v nē buri lià yáá con dē, v yəri nē, à dē wá buri à nyina Yü yáá con, v nē wulē Yü sán nē, dē à dē yəri wá».

*Zwezi yi pwia liù
(Likə 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dànà ká bún dē, ku yi à twí, sē à kē bican sié tia yuu wa. Ku tà à twí ku mù yiri, ku yi laguri sùv nē, à ja bà. ³⁵ Á twí, sē à kē pwia lià pwərə wa: Sē biù zigi v nyina nē, sē búa zigi v nuu nē, sē bikini zigi v bari nuu nē. ³⁶ Liù duŋa wá yà v diè lià. ³⁷ Liù tē, v nē swē v nuu dē v nyina, v doni nē, ku tíú tē wà mē, sē v ya à karbia tē wa liù. Liù tē, v nē swē v biù, nē à yəé v búa v doni nē, ku tíú tē wà mē, sē v ya à karbia tē wa liù. ³⁸ Liù tē, v nē pìà, sē v twá nē, ku tíú mē, sē v sēe v dō càn dē nē, ku ja vèli v tian dagarv tē yuu wa. Ku nē tà nētə, v wà mē, sē v ya à karbia tē wa liù. ³⁹ Liù tē, v nē pìà, sē v jon v mü tē, v wá kwìn ku nē. Yá liù tē, v nē wá kwìn v mü tē nē à mù yiri, v wá na mü, ku nē ba zwēe Yü con».

*Yü ŋwírán
(Marəkə 9.41)*

⁴⁰ Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tē, v nē sēe aba, ku tíú sēe nē. Yá liù tē, v nē sēe nē, ku tíú sēe liù tē, v nē tun nē. ⁴¹ Liù tē, v nē jun Yü nii *sùsùnù tē zəni, v nē yi Yü nii sùsùnù yiri, Yü wá pa wá Yü nii sùsùnù ŋwírán. Yá liù tē, v nē jun cígá tíú tē zəni, v nē yi cígá tíú yiri, Yü wá pa wá cígá tíú ŋwírán. ⁴² Liù nē kwán nazunə wùrú zūŋa tətə, v pa à karbiu tē don jumurinyuga tətə nē, v nē yi à karbiu tē yiri, cígá mama, à mù nē swìn ku á con: U bá kwìn v ŋwírán nē Yü con».

11

¹ Máná tē wa, Zwezi biri kàrà tēntē v karbia fugē bēlē tē nē, v zwēe, v dàń lē v va, sē v kàrì Yı sùràn tē nē yı nētü, v biri lià tē nē, kú mù nagwanaa tēntē tian tē wa.

Zwan-Batisē tvn v karbia tē Zwezi con
(*Likē 7.18-35; Zwan 5.35-36*)

² Kú máná tēntē wa, dē Zwan* wulē bán diē wa. U zıgı v bán diē tē wa, v nì dē, ba swın Zwezi-*Kerisē tutuņı tē yoo. U dàń ma lı v karbia tē duēn, sē ba va ba bwe Zwezi, ba jón: ³ «N mù nē yı liù tē, Yı nē swın dē, v wá bà, nē à yēē nē mē, sē nē diàn v don?» ⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Á vėlē á man á biri Zwan nē kú tē, á nē nì, á ga na dē, à fwa: ⁵ Lilirēn yía súrı, gwàní vėli, dayaran dayan zwēe, ba ga jı ləzwənzəņə, zıbuņa zıan súrı, tıga bwin ba naņa. Yá zıra dē ga nēń Yı suywánı tē. ⁶ Pupwən lià nē ya lià tē, ba nē bá vı nē, ba dıgı kú tē yırı, à nē fwa».

Máná tē wa, Zwan karbia tē nē vıı, Zwezi zàn v wulē v swın Zwan yoo, v biri labı tē nē, v wú: ⁷ «Ləzwənyiri nētē nē, á vėli á balı kasıı lanworu tē wa? Kú tà liù tē, v nē nyın ndē mancanı nē, vıı nē vıvıgē. ⁸ Ləzwənyiri nētē nē, á dàń vėli á na? Kú tà liù tē, v nē zıa ganmıla. Ba tē, ba nē zıı ganmıla, tà ba wulē pēegá dii wa naaa? ⁹ Ləzwənyiri nētē nē, á dàń vėli á na? Kú tà Yı nii *sùsùndù, naaa? Awo! À mù nē swın kú á con dē, kú liù tēntē dwē Yı nii sùsùndù tētē. ¹⁰ Kú liù tēntē yoo púpúnı Yı sagı tē wa, kú wú: «Nēń, à mù Yı nē tvn à tütünd, sē v dé n yáá, sē v kwen n cwəņə tē v pa mú». ¹¹ Cıgá mama, à mù nē swın kú á con: Lıı ləzoni wa, ba nē lırı, liù wà lá yın, v nē donı Zwan-Batisē. Yá liù tē, v nē yı ləzoni tē mama nēmanbiē Yı pàrı tē wa, tē dwē wá. ¹² Kú nē zıgı

Zwan-Batisē máná tē wa, kú ja bà zèn, lià pià, sē ba dé Yı pàrı tē ba pa ba tiàn nē dē diàn. Yá kú yı lià tē, ba nē yı diàn tiàn nē nı kú. ¹³ Yı pàrı tē yoo dí yáá kú púpúnı Yı *nii tē, v nē pın *Moyizē nē, sagı tē wa. Yı nii sùsùndà tē mama ga swın kú yoo, kú ja bà kú yı Zwan máná tē. ¹⁴ Dē á nē pià, sē á sēe à nii, Zwan yı kú mù Eli tē, ba nē dí yáá ba swın v yoo. ¹⁵ Liù mama dàń mē, sē v kē diàn, v súrı v zıan, v cıgı zēni!»

¹⁶ Zwezi ma kúv swın, v wú: «Zèn ləzoni tē yı à wá tı ba, à ma man dē bēēe? Ba nyın ndē bisíná nē, ba nē jēē yē kanporu wa, ba ga boņə duēn, ba wú: ¹⁷ «Nē wúrı wii nē kē á nē, sē á sa, á ga wà sēe! Nē nun pıcvıı nuņı nē pa aba, á ga wà kwi!» ¹⁸ Mē zèn lià tē dē yı nētü. Zwan nē twı, v ma ba wodiı nēzəņı dé, v ga ba swana nywın, ba swın, ba wú, dē *zinē nē jē wá. ¹⁹ Kú kwa nē, *Ləzwəne-Bıı† tē nē twı, v mù ma dé wodiı nēzəņı, v ga nywın swana, ba kúv swın, ba wú: «Nēń, bēe wà tē, v yoyuu nē yı ka dé, dē ka nyı swana, ka sú. U yı lanpolna tē dē cına lià tē dabēe!» Yá wıbuņa tíı yı v yáá twá v yofwəņa nē, v ma biri dē, v jē wıbuņa».

Tian tē, tē lià nē vıga Zwezi
(*Likē 10.13-15; 12.47-48*)

²⁰ Zwezi dàń wulē v caga lià tē nii nē, v nē tvn v yomılan tē zııı ba tian wa, ba ga wà ba kwa vėvəri, ba ma sá ba cına tē yırı.

²¹ Zwezi kúv swın, v wú: «Yomılan tē, tē nē fwa á pwərə wa, yırı yà nē fwa Tirē dē Sidon tian tē wa, tē tian tēntē lià yà wá zı pıcvıı ganan, ba ga pırı ba yıra dē tünd. Kú mù nē pın, càn wá tv á mù Korazın tiàn yuu wa! Kú mù nē pın, càn wá tv á mù Betəsayıda tiàn yuu wa! ²² Mē kú mù nē pın, à swın kú á con: Bırrà tē bırrò dıın nē, Tirē dē Sidon tiàn càn ba yı á mù tian bēlē

* **11:2** 11.2 Kú mù Zwan tēntē nē yı *Zwan-Batisē, v nē li lià níá wa, kú twá dē Yı yırı. † **11:19** 11.19 Zwezi yı v tētē yoo nē v swın.

təntə lià. ²³ Sə á mù Kaperənayimə tián, á buŋa də, á yuu wá dwen yu nə, naaa? Abada! Yomilan tə, tə nə fwa á pwərə wa yiri, yà nə fwa *Sodómə wa, Yu yà bá cùgù ku tiv tə. Ku mù nə pɪn, á wá mùrì, á cú á yí mən diè. ²⁴ Mə ku mù nə pɪn, à swìn ku á con: Bùrà tə bùrò dɪn nə wá yí, á wá dé càn, á doni Sodómə tián».

Bican sié yoo

(Likə 10.21-24; 1 Korəntə tián 1.26-29)

²⁵ Ku máŋá tə wa, Zwezi swìn Yu con, v wú: «À nyina tə, n nə ti lanworu də tia, à kəni n lèeèe. N biri yìèn tətə lià tə nə, ba nə mun ba tián. Yá n ga sègè tə ba tə nə buŋa də, ba yì wubūŋa də yənu tián yáá nə. ²⁶ À nyina, n mù cígá nə swə, sə ku nətɔ tə tun».

²⁷ Zwezi kùò swìn, v wú: «À nyina Yu ken wiən tə mama à juun wa. Liù mama yèrì Yu-Biu‡ tə, də ku nə tà à nyina Yu tə. Liù də mama ma yèrì à nyina Yu tə, də ku nə tà Yu-Biu tə, də liù tə, Yu-Biu tə nə swə, sə v súrí v yíá v biri wá.

²⁸ Á bián à con, á mù lià tə mama, á nə zɪn á yun zɪla á gwàrì! Yá à wá pa aba sié. ²⁹ Á yá, sə à kə aba cwəŋə nə, ndə nian nə, tə tíú nə ken dav tə bian nə, v vaŋa, à nə yì pubwanɔ, də ka mun tián nə à jə tə yiri. Á ga wá na sié á pa á tián nə. ³⁰ À bian dav tə, ku nə wá kə aba cwəŋə nə, tə ba dun jə. Yá ku zɪŋɔ ga ba cà də».

12

Zwezi nə ti sié dɪn tə *(Marəkə 2.23-28; Likə 6.1-5)*

¹ Dian təntə nii nə, Zwezi də v karbia tə twá kárí wa, ba kèèñ *Zwifə-ba *sié dɪn nə. V karbia tə kén mɪna yun, ba duŋɪ, niən yà nə jə ba yiri. ² Ku máŋá tə wa, *Farizian-ba nə nɪ ku nətɔ, ba swìn Zwezi con, ba wú: «Nèñ, n karbia tə nə fwa ku

tə, ku nə wá mɛ, sə ba fwa sié dɪn nə».

³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wá Yu sagɪ tə kàrì, á na ku tə, pìú *Davidə tətə nə fwa dɪn don nə, də v kwa lià tə, də niən nə juun ba, naaa? ⁴ V zua Yu *diè tə wa. Yá v mù də v kwa lià tə dí dipen tə, ku nə wulə Yu diè tə wa, ku yà ga wá mɛ, sə ba dé ku. Yá nə Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà ga pa cwəŋə Yu *jonwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yu diè dipen təntə. ⁵ Nə à yèé, ku yì á wá Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, sagɪ tə kàrì, á na də, Yu jonwana tə ba sié dɪn tə nii zìlí, ku ga tà cɪna ba tun Yu yáá con, də tutɔnan tə, ba nə tuŋa Yu diè tə wa, ku dɪn təntə nə, naaa? ⁶ Yá à mù dàñ nə swìn ku á con də, won don wulə yəbə, ku nə dwə Yu diè tə. ⁷ Ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «À ba á *joni pià, à nə pià, sə á yà lià tə, á nə dəri yinəgə zənzən». Də á yà nə nì sùràn təntə dèñ, á yà bá manwarɪ á bùrì lià tə duən, ba nə wá cùgù, bùrà á zwèe. ⁸ *Ləzwənə-Biu tə nə ti sié dɪn tə».

Bɛɛ don, v juun nə tɪga yoo *(Marəkə 3.1-6; Likə 6.6-11)*

⁹ Zwezi kùò nan lá, v va *Zwifə-ba *jéré diè don wa. ¹⁰ Bɛɛ don yà wulə lá, v juun nə tɪga. Lià duən ma bwe Zwezi, ba wú: «N jə cwəŋə, sə n zwèe yayɪɔv *sié dɪn nə, naaa?» Yá ku yà yì ba pià, sə ba twá nətɔ, ba ma swìn ba zɪgɪ Zwezi nə. ¹¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù tɛlé á wa, v nə jə piə nədɔ cɪcɪ, ka ga tu gwàlú wa, ku nə lù, sié dɪn nə, yá v ga yá ka, v bá lɪ. ¹² Sə ləzwənə ba piə kukwa zənzən, naaa? Ku mù nə pɪn, nə jə cwəŋə, sə nə fwa ku tə nə zìən, sié dɪn nə». ¹³ Zwezi dàñ ma swìn bɛɛ tə con, v wú: «Làrí n juun tə à con!» Bɛɛ tə ma làrì ku, ku ga jì nəzəŋɔ ndə ku don tə nə.

¹⁴ *Farizian-ba nə nɪ ku nətɔ, ba nan ba víí. Ba dàñ vɛli ba kə duən nə, ba vɔrv ba jén, ba nə wá twá nətɔ, ba ma gv Zwezi.

‡ 11:27 11.27 Zwezi yì v tətə yoo nə v swìn.

Tùtùnnò tẹ, Yui nẹ kúrí yoo

¹⁵ Máná tẹ, Zwezi nẹ lwarí ku nẹtu, v kẹen ku bwálí tẹntẹ wa. Yá laluu púé v kwa. U pín yazurẹ yayin tẹ mama nẹ. ¹⁶ Yá v dǎn ga dù sù ba nii nẹ, sẹ ba dǎn ká swìn ku tẹ, v nẹ yi ba bíri là. ¹⁷ Mẹ ku twá nẹtu, Yui nii *sùsùnnò *Ezayi nii sùràn tẹ ma sù:

¹⁸ «Nẹn, à tǔtǔnnò tẹ nẹ, à nẹ kúrí, v mù nẹ yi liù tẹ, à nẹ swẹ, v nẹ poli à pùé. À wá pa à *Sinju tẹ wá. Yá v ga wá bíri à cígá tẹ luv dwíé tẹ mama nẹ. ¹⁹ U dẹ liù bá tǔtǔnní duẹn, v ga bà zìn v kori, v kẹ yi nẹ. Ba bá na wá dẹ v ziga conji yuu, v swìn sùràn. ²⁰ U bá cùgò liù tẹ, v nẹ ba diàn jẹ, v nẹ nyin ndẹ miu nẹ, ku nẹ kén ku zìè. Yá v bá sẹe v cùgò liù tẹ, v nẹ nyin ndẹ cǎnú nẹ, v mèn nẹ ba dáá. Mẹ nẹtu nẹ, v wá tun wuuu, ku ja vẹlẹ, là tẹ nẹ wá sẹe Yui cígá tẹ. ²¹ Yá luv dwíé tẹ dẹ mama wá kẹ ba yala v yuu wa».

Zwezi le v dnja tẹ

(*Marẹkẹ 3.22-30; Likẹ 11.14-23; 12.10*)

²² Ku kwa nẹ, ba jin bẹe don, ba bà Zwezi con. Bẹe tẹntẹ yà yi *zinẹ nẹ ja, v ga yi liliu dẹ bẹru. Zwezi pín wá yazurẹ, yá v sùrí v nii v wulẹ v swìn, v ga na wiẹn. ²³ Ku gwárí laluu tẹ. Yá là tẹ mama dǎn ga swìn Zwezi yoo, ba wú: «D yi piú *Davidẹ nǎu tẹ naaa?» ²⁴ Yá *Farizian-ba tẹ nẹ ni ku nẹtu, ba swìn, ba wú: «D wáá *zinẹ v li là yuu wa, ku nẹ yi Belzebilẹ, v nẹ yi zinẹ tẹ mama piú, nẹ pín wá tẹ diàn tẹntẹ yiri».

²⁵ Zwezi nẹ yẹé ba pubẹti tẹntẹ, v dǎn le ba, v wú: «Payuu là nẹ ziga duẹn nẹ, ku payuu tẹ wá cùgò. Ti, nẹ à yẹé diẹ tián nẹ ziga duẹn nẹ, tẹ tẹri nẹ ga. ²⁶ Dẹ *Sitana nẹ diẹti Sitana, v yi v ziga v tẹtẹ nẹ. Yá v ga yi v tẹtẹ payuu nẹ v cùgà. ²⁷ Á wú, dẹ ku yi Belzebilẹ, zinẹ piú tẹ

nẹ pín nẹ diàn tẹ. Ku mù nẹ pín, à wáá zinẹ à li là yuu wa. Sẹ á bia tẹ dẹ yi wá diàn nẹ, ba ma li zinẹ tẹ? Mẹ ku mù nẹ pín, á bia tẹ tẹtẹ nẹ wá bẹri á bẹrà. ²⁸ Yá ku cígá nẹ yi ku twá Yui-*Sinju tẹ diàn, à ma li zinẹ tẹ, ku nẹtu tẹ bíri dẹ, Yui dẹ v pàri là yuu wa á tẹtẹni wa.

²⁹ Liù tẹlẹ, v nẹ wá zv ladia diẹ, v ọv v wiẹn, ku nẹ tà v dí yáá, v vwa ladia tẹ v tún. Ku kwa nẹ, v dǎn wá wǎní v pẹe ku tiú tẹ diẹ wiẹn tẹ mama.

³⁰ Liù tẹ, v nẹ tẹlẹ à kwa, ziga à nẹ. Yá liù tẹ, v nẹ ba à nẹ saja, v kẹni duẹn nẹ, ku tiú yi v làgà.

³¹ Mẹ ku mù nẹ pín, à swìn ku á con: Yui wá kwẹn lẹzoni cuna yiri mama, dẹ ba tẹran yiri mama, ba nẹ twin v mù Yui, v li v mù dẹ ba pwẹrẹ wa. Yá liù tẹ, v nẹ twin Yui-Sinju tẹ, v cuna ba kwẹn tẹ nan, abada.

³² Liù tẹ mẹ, v nẹ wá swìn sugu, ku nẹ ziga *Lẹzwẹnẹ-Biu* tẹ nẹ, ku tiú wáá v cuna kwẹn v ni. Yá liù tẹ, v nẹ swìn sugu v zigi Yui-Sinju tẹ nẹ, ku tiú wǎri v cuna kwẹn v ni, zèn dẹ jwian, abada».

Tiú dẹ ku bia

(*Likẹ 6.43-45; Ebẹrẹ-ba 6.4-8; 10.26-29*)

³³ Zwezi kùb swìn, v wú: «Tiú yi ba twá ku bia nẹ, ba ma lwarí ku tuyiri. Ku mù nẹ pín, tiú nẹ ziẹn, ku bia dẹ ziẹn, tiú nẹ ba ziẹn, ku bia dẹ ba ziẹn. ³⁴ Á nyin ndẹ dẹkwaa dwíi nẹ! Á wulẹtu tẹ nẹ pín, á wǎri yozẹju á swìn á nii wa. Á tẹtẹ yẹé dẹ, nii sugu nẹ yáá bíri ku tẹ, ku nẹ wulẹ waa nẹ. ³⁵ Lẹzwẹnzẹju yáá pín yozẹjẹ nẹja v waa con. Yá lẹzwẹnkukwẹn dẹ yi yokukwẹnan nẹ, v yáá pín tẹ nẹja v waa con. ³⁶ À mù nẹ swìn ku á con: Bẹrà tẹ bẹrẹ diẹn nẹ, Yui wá bẹri lẹzoni bẹrà ba sùràn tẹ mama yiri, ba nẹ swìn, tẹ nẹ yi tutu. ³⁷ Ku dǎn yi ku wá twá n nii sùràn nẹ, ba ma yẹni dẹ, n yi cígá tiú Yui yáá con. Yá n nii sùràn

* **12:32** 12.32 Zwezi yi v tẹtẹ yoo nẹ v swìn.

nə wá pa, ba lwarı də, Yı wá bürı n bürà, sə v cùgù mú».

Yı diàn mımınu yoo
(*Marəkə 8.11-12; Likə 11.29-32; Matie 16.1-4*)

³⁸ *Zwifə-ba Yı nii *yənu tián tə duən də *Farızian-ba tə duən twi, ba yí Zwezi, ba swın, ba wú: «Karnına, fwa Yı diàn mımınu, sə nə yía na ku!» ³⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù zèn lià tə! Á yı lakokwınan, á ba Yı cıci nə twá. Yá á mù nə pià, sə á na Yı diàn mımınu. Á bá na mımınu nədu də tətə, də ku nə tà yoo tə, ku nə yí Yı nii *sùsùnə Zwunasə. ⁴⁰ Ku Zwunasə təntə nə fwa dian batwa, titın də yıcau, fəli pùé wa. Mə nətu nə, *Ləzwənə-Biu tə də wá fwa ləbəri wa. ⁴¹ Bürà tə bürü dıın nə, Ninivə tián wá zàn ba zıgı zèn lià ba tə nə. Ba wá bürı á bürà, sə ba cùgù aba, ba mù nə sèe, ba vəvərə ba kwa ba ma sá ba cuna, Zwunasə nə bırı ba Yı sugv tə yırı. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Zwunasə. ⁴² Etiyopi pakan tə wà ja zıgı v dän, sə v ma nan yııııı, v bà v cugv pıú *Salımın yənu sùràn tə. Bürà tə bürü dıın nə, ku mù kan təntə wá zıgı á mù, zèn lià ba tə nə, v wá bırı aba də, á təló cígá wa. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salımın».

Zini nə viı, kv ga pıı kv bà yoo
(*Likə 11.24-26*)

⁴³ Zwezi kúv swın, v wú: «Máná tə wa, *zini nə nan ku yá liù, ku yáá jıjiri kasoo lanworu wa, ku ma pià bwálı, sə ku kə ku yuu lá, yá ku bá yizwıa bwálı na. ⁴⁴ Ku mù nə pın, ku yáá swın, ku wú: «Á wá pıı, à va à diè tə wa, à nə nan à yá.» Ku pıı ku biàn, də diè tə zwarı, ku kwen zəni zəni ku tın lá. Yá liù ga təló ku wa. ⁴⁵ Ku dän wá va, ku ja zinə barpe duən, tə waa nə lııa tə doni ku, ku sùrı ku tián nə. Tə dän wá zı tə jəé, yá v mù liù təntə dí yáá wá kukwanı v síún. Mə ku wá yà nətu, ku pa zèn lakokwınan tə nə».

Zwezi nubıa tə də v nuu yoo
(*Marəkə 3.31-35; Likə 8.19-21; Ebərə-ba 2.11-13*)

⁴⁶ Ku kwa nə, Zwezi zıa diè wa. Máná tə wa, v nə wulə v swın də lià tə, v nubıa də v nuu twi, ba zıga kàrá wa, sə ba na wá. ⁴⁷ Liù don ma swın Zwezi con, v wú: «Cugv zəni, n nuu də n nubıa wulə kàrá wa, ba pià, sə ba swın n con». ⁴⁸ Zwezi ma le ku tíu tə, v wú: «Wàà nə yı à nuu, bərə ga nə yı à nubıa?» ⁴⁹ Zwezi ma zın v jıın, v làrı v karbıa tə con, v ga swın, v wú: «Á ywàńá, à nuu də à nubıa nə, ba wulə yəbə. ⁵⁰ Ku yı liù tə me, v nə fwa ku tə, à nyına Yı tə, v nə wulə Yı *sàń nə pià, ku tíu nə yı à nubıu, də à nakva, də à nuu».

13

Wodürú zwansısara
(*Marəkə 4.1-9; Likə 8.4-8; 1 Korəntə tián 3.9*)

¹ Ku dıın təntə nə, Zwezi nan diè tə wa, v va v jəé muna tə nii nə. ² Lià zənzən kúv púé v yuu nə. V dän ma kúv zàn, v zı nıá yuu bori wa, v jəé lá. Lalıv tə kúv púé nıá tə nii nə. ³ V dän ma twá zwansısarı nə, v ma kàrı ba yıèn zənzən, v wú: ⁴ «Wodürú don nə nan, sə v dù. V nə yı v mí wobıa tə kàrá tə wa, tə wobıa tə vàn don tua cwəıə yuu. Zənbıı ma bà, tə dé tə. ⁵ Tə vàn don də tua kapataran tıa wa, tıran nə ba dáá lá. Ku bwálı tə nə, wobıa tə nan lala, ku nə yı tıtalıv yırı. ⁶ Máná tə, yı nə bıga, ku dí tə wobıı tə, tə ga tı tə kú, tə dəkurən nə wà tıa zıı zəni yırı. ⁷ Wobıa tə vàn don də kúv tua casıran tıa wa. Tə nə pən máná tə wa, casıran tə borı tə pú wobıı tə yuu nə, tə dän ga sını tə tı. ⁸ Yá wobıa tə vàn don tua tıa nəzəıı wa, tə mù wobıa təntə zàn tə zın bıa. Tə duən zın bıa bıı. Tə duən də zın bıa sapwıtwa. Tə duən də zın bıa fııwa. ⁹ Liù mama dän me, sə v kə diàn, v sùrı v zıan, v cugv zəni!»

Yoo tə nə pın, Zwezi swın də zwansısarı
(*Marəkə 4.10-12; Likə 8.9-10*)

¹⁰ Zwezi karbia tɛ fàrí ba yí v yira, ba bwe wá, ba wú: «Bèèè nɛ pɪn, n twá zwansɪsarɪ nɛ, n ma swɪn là tɛ con?» ¹¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yɪ pàrì yìèn tɛ, tɛ nɛ sègè tɛ dɛ́n, á nì á pɪn á tiàn nɛ. Yá ba duèn tɛ ba kv pubɔŋa tɛntɛ jɛ. ¹² Kv mù nɛ pɪn, liù tɛ, v nɛ jɛ pubɔŋa mancɪn, Yɪ wá súrí kv, v ga wá yà pubɔŋa tíú. Yá liù tɛ, v nɛ ba pubɔŋa jɛ, Yɪ wá jon mancɪn tɛ tɛtɛ, v nɛ jɛ. ¹³ Mɛ kv mù nɛ pɪn, à twá zwansɪsarɪ à ma swɪn là tɛ con, ba yíá nɛ cè lá, ba ga ba na, ba cuga, yá ba ga ba kv dɛ́n nɛ́n tɛ yɪrɪ. ¹⁴ Mɛ kv twá nɛtv, Yɪ nii *sùsùnɔ̀ *Ezayi nii tɛ ma sú. U swɪn, v wú:

«Á zɪan wá nì zɛni, á ga ba nì tɛ dɛ́n.

Á wá ywàŋá zɛni, á ga ba won mama na. ¹⁵ Ba là tɛntɛ yáá tɛlɛ́ dɛ won mama. Ba zɪan swɪn. Ba yíá pú. Ba ba pìà, sɛ ba yíá dɛ na won mama. Ba ga ba pìà, sɛ ba nì yoo. Ba mù nɛ ba pìà, sɛ ba lwarɪ yoo ba pubɔŋa wa. Ba mù nɛ kúv bá vɛvɛrɛ ba kwa ba ma sá ba cuna, sɛ à mù Yɪ zwèè ba yayiran tɛ.»

¹⁶ Zwezi kúv swɪn v karbia tɛ con, v wú: «Á mù dàń yɪ pupwɛn là, á mù yíá nɛ na lá, á zɪan dɛ ga nɛ́n tɛ yɪrɪ. ¹⁷ Cígá mama, à mù nɛ swɪn kv á con: Yɪ nii *sùsùnà dɛ cígá tiàn dáá, ba nɛ sɔní, sɛ ba yà na kv tɛ, á nɛ na á ga nɛ́n. Yá ba ga wà kv nɪ, ba ga wà tɛ nì dɛ.»

Zwezi gwin wodùrú tɛ zwansɪsara tɛ dɛ́n

(Marəkə 4.13-20; Likə 8.11-15)

¹⁸ Zwezi kúv swɪn, v wú: «Á nɛŋɛ, wodùrú tɛ zwansɪsara tɛ dɛ́n: ¹⁹ Liù tɛ mama, v nɛ cuga Yɪ pàrì sùràn tɛ, v ga ba kv dɛ́n nɛ́n, yɪ ndɛ cwɛŋɛ tɛ nɛ, wobɪa tɛ nɛ tua ka nii nɛ. *Sɪtana yáá bà, v lɪ kv tɛ, kv nɛ tua ba waa nɛ.

²⁰ Wobɪa tɛ nɛ tua kapataran tɪa tɛ wa, nɛ yɪ ndɛ liù tɛ nɛ, v nɛ nì Yɪ sugv tɛ, v sèè lala dɛ pupoli. ²¹ Yá Yɪ sugv tɛ wà v mù liù tɛntɛ pubɔŋa tɛ

wa zwɪ zɛnzɛn, v ga ba diàn jɛ kv wa. Yá càn nɛ yí wá, nɛ à yèé ba nɛ wɔwɔlɪ wá Yɪ sugv tɛ yɪrɪ, v yáá pìí v yá Yɪ cwɛŋɛ.

²² Wobɪa tɛ nɛ tua casɔran tɛ wa, nɛ yɪ ndɛ liù tɛ nɛ, v nɛ nì Yɪ sugv tɛ, yá lɔv wiɛn twara dɛ ka pìà jɪjɛ nɛ súé v pubɔŋa tɛ. Tɛ wiɛn tɛntɛ mɛ dàń yá pú Yɪ sugv yuu nɛ. Kv mù liù tɛntɛ con, Yɪ sugv tɛ wà dɛ́n jɪn kv pa wá.

²³ Yá wobɪa tɛ nɛ tua tɪa nɛzɛŋu tɛ wa, nɛ yɪ ndɛ liù tɛ nɛ, v yáá cugv sugv tɛ, v ga sèè kv zɛni. U dàń yáá tɔŋa yozɛŋɛ, ndɛ wobɪa nɛ zɪŋa bɪa nɛtv. Kv don zɪn bɪa bíí. Kv don dɛ zɪn bɪa sapwɪtwa. Kv don zɪn bɪa fɪtwa.»

Gakukwɪɔn don zwansɪsara (Matie 13.36-43, 49-50; 1 Korɛntɛ tiàn 4.5)

²⁴ Zwezi kúv bɪrɪ zwansɪsara don, v wú: «Á nɛŋɛ, kv tɛ nɛ nyɪn dɛ Yɪ pàrì tɛ. Bɛɛ don dùè wodwii nɛzɛŋu v kárá wa. ²⁵ Tɪtɪn don nɛ, là nɛ dwèè máná wa, v mù bɛɛ tɛntɛ duŋv twi, v dù gakukwɪɔn bɪa kárá tɛ wa, v ga lɛ. ²⁶ Máná tɛ, wiɛn tɛ nɛ yí pwíi janv, gakukwɪɔn tɛ dɛ nan, kv zɪga. ²⁷ Bɛɛ tɛ tùtùnà ma bà, ba swɪn v con, ba wú: «Yuu tíú, n yà dùè wozɛŋɛ n kárá tɛ wa, sɛ gakukwɪɔn kv tɛ dɛ nan yèn nɛ?» ²⁸ U ma le ba, v wú: «Kv yɪ duŋv nɛ fwa kv». Tùtùnà tɛ ma píi ba bwe wá, ba wú: «N ba pìà, sɛ nɛ va nɛ mùrí kv gav tɛntɛ, naaa?» ²⁹ Bɛɛ tɛ ma le ba, v wú: «Ōn on! Á nɛ mùrí gakukwɪɔn tɛ, á wá mùrí muna tɛ dɛ, á kɛ lá. Kv mù yɪrɪ nɛ, á dàná ká fwa kv! ³⁰ Á yaga tɛ mama, á pa, tɛ bɪ. Yá tɛ zagv máná nɛ yí, à dàń wá swɪn wocɛrɛ tɛ con, à wú: Á díé yáá, á gɪan gamv tɛ, á vwa púló púló, sɛ nɛ kɛ mɛn nɛ! Á dàń ga kén muna tɛ, á kɛ pulu wa!» »

Wobɪu nɛmanbɪə don yuu wa zwansɪsara

(Marəkə 4.30-32; Likə 13.18-19)

³¹ Zwezi kúv bɪrɪ zwansɪsara don, v wú: «Yɪ pàrì tɛ yɪ ndɛ wobɪu

nəmaa nə, liù nə tì v dù v kára wa. ³² Kù mù wobiu nəmaa tə nə yì wobia mama wa nəmaa. Yá kù dàń nə péń, kù yuu yàá doni túbii tə mama yun. Kù yàá fwa tìú, zənbii bà, tə fwa tə pwalan kù yuu wa».

*Sabwari yuu wa zwansisara
(Líkə 13.20-21)*

³³ Zwezi kùú biri zwansisara don, v wú: «Yì pàrì tə yì ndə sabwari nə, kan nə ken mun zɔŋɪ batwa wa. Tə mama dàń ga zàn tə fól».

Zwezi biri kù tə nə pɪn, v twá zwansisari, v ma kàrì lià

³⁴ Tə yìèn tə mama yì Zwezi twá zwansisari nə, v ma biri tə lià tə nə. U yàá ba yoo swìn, də kù nə tà v twá zwansisari nə. ³⁵ U fwa kù nətɔ, sə Yì nii *sùsùndù tə sùràn tə nii ma sú. U nə swìn, v wú:

«À wá súrí à nii, à ma twá zwansisari, nə à biri ba yìèn tə, tə nə sègè, máńá tə wa, Yì nə fwa lɔɔ».

*Zwezi gwin gakukwɪn tə zwansisara tə dèń
(Matie 13.24-30, 49-50)*

³⁶ Zwezi kèen v yá lalɔ tə, v ga va sàń. U karbia tə ma pú v kwa, ba va ba yí wá, ba ga wú: «Gwin kára tə gakukwɪn tə zwansisara tə dèń, n biri nəba». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù tə, v nə dwì muna nəzəŋə tə, nə yì *Ləzwənə-Biu* tə. ³⁸ Kára tə nə yì lɔɔ. Wodwii nəzəŋɔ tə nə yì Yì pàrì lià tə. Gakukwɪn tə nə yì *Sítana lià tə. ³⁹ Dɔŋɔ tə, v nə dwì kù mù gav təntə nə, yì Sítana. Woceri tə nə yì lɔɔ zaŋɔ. Tùtònà tə, ba nə za wiən tə, nə yì Yì *malike tə. ⁴⁰ Nətɔ ba nə pùrì gakukwɪn tə, ba kəni mən nə, mə kù wá yà nətɔ, lɔɔ zaŋɔ dɪn nə. ⁴¹ Ləzwənə-Biu wá tɪn v malike. Tə wá lɪ lià tə mama v pàrì tə wa, ba nə pɪn lià duən twá ba nə, ba ma dɔgɔ Yì tə, ba jén, də ba tə, ba nə tɔŋa yokukwɪnan tə. ⁴² Yá tə ga wá dɪlɪ ba mən bwálí wa. Kù bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dɪŋa ba jɪfwɪ

ba fifaga. ⁴³ Yá ba tə, ba nə yì cígá tìán, ba wá pəpəli ndə yɪcau nə ba nyuna Yì pàrì tə wa. Liù mama dàń mə, sə v kə dìàn, v súrí v zɪan, v cɔgɔ zəni!»

*Wiən tə, tə kwənə nə dáá nə sègè zwansisara
(Ebərə-ba 11.24-26)*

⁴⁴ Zwezi kùú swìn, v wú: «Yì pàrì tə nyɪn ndə wiən tə, tə kwənə nə dáá, tə nə sègè kára don wa. Bəe ma na tə, v tì v kwən v sègè. U pùé nə poli zənzən tə, v vəli v yè kù tə mama, v nə jə, v dé, v ga pìl v bà, v yè kù kára təntə».

*Kana bian zanan zwansisara
(Filipə tìán 3.7-11)*

⁴⁵ Zwezi kùú swìn, v wú: «Yì pàrì tə nyɪn ndə bayolu nə fwa nətɔ, də v nə pià kana bian zanan nəzəŋə. ⁴⁶ Máńá tə, v nə nɪ kù nədɔ, kù nə zìən zənzən, v vəli v yoli v wiən mama, v nə jə, v ga bà, v yè kù mù kana bian zəŋú təntə».

Fəlijanv gègèlù yuu wa zwansisara

⁴⁷ Zwezi kùú swìn, v wú: «Yì pàrì tə kùú nyɪn ndə fəlijana nə. Ba yàá dɪlɪ gègèlù muɔ wa, kù ga janɪ fələ yiri mama. ⁴⁸ Máńá tə, kù nə súé, fəlijana tə yàá van, kù ba lɪ bəbəru yuu, ba ga jèń tɪa, ba kúrí fələ tə. Ba kəni fəlizəŋə tə fɪyaran wa, ba ga dɔga tə tə, tə nə ba zìən. ⁴⁹ Mə nətɔ nə, kù wá yà lɔɔ zaŋɔ máńá wa. *Malike wá bà, tə pwèe wulɔnyɪna də cígá tìán duən nə, ⁵⁰ sə tə ma dɪlɪ ba mən bwálí tə wa. Kù bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dɪŋa ba jɪfwɪ ba fifaga».

Síún də dí yáá jɪjə

⁵¹ Máńá tə wa, Zwezi nə zwèe zwansisari tə, v bwe v karbia, v wú: «Á nì tə yìèn tə mama dèń?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo». ⁵² U dàń ma swìn ba con, v wú: «*Zwifə-ba Yì nii *yənu tíú mama, v nə jigə Yì pàrì tə karbiu, nyɪn ndə diè tíú nə,

* 13:37 13.37 Zwezi yì v tətə yoo nə v swìn.

u nɛ lɪ wodɔra dɛ wodwara u wiɛn tɛ, tɛ kwɛnɛ nɛ dɛɛ, wa».

Nazaretɛ tian wà ba waa ken Zwezi nɛ
(*Marəkə 6.1-6; Likə 4.16-30; Zwan 1.11*)

⁵³ Mánǎ tɛ wa, Zwezi nɛ swìn zwansɪsari tɛntɛ u zwɛɛ, u lɛ ku bwálí tɛ wa, u vií. ⁵⁴ U dǎn vɛli u nyina tiv. U nɛ vɛli u yí lá, u zua *Zwifə-ba *jéré diè wa, u wulɛ u kàrì lantɛ. Yá ku dǎn gwári lià tɛ mama, ba nɛ yin ku bwálí tɛntɛ wa. Ba ma swìn, ba wú: «Yèn nɛ nɛ u ni wubɔɔa ku tɛ? Yá ku yi ku twá nɛtɛ, u ma fwa yomɪlan tɛ tɛ? ⁵⁵ Ku tà u mù nɛ yi kapɛnta tɛ biù tɛ, naaa? U nuu tɛ yiri nɛ tà Mari, naaa? Zwakɛ dɛ Zwuzɛfɛ dɛ Simon dɛ Zwidɛ tà u nubɪa, naaa? ⁵⁶ Yá u nakwana tɛ mama mù tɛtɛ yà tɛlɛ nɛ tɛtɛɔi wa, naaa? Yèn nɛ nɛ u ni tɛ diàn tɛntɛ?» ⁵⁷ Yá ku mù tɛntɛ dǎn pin, ba yà ba wá sɛɛ. Zwezi dǎn ma swìn ba con, u wú: «Ba yáá zilí Yu nii *sùsùndò bwálí mama nɛ, yá u nyina tiv nɛ dɛ u diè wa, ba ba wá zilí». ⁵⁸ Ku bwálí tɛ wa, Zwezi wà yomɪlan zɛnzɛn fwa, ba nɛ ba Yu nii sɛɛ tɛ yiri.

14

Zwan-Batisɛ guri tɛ yoo
(*Marəkə 6.14-29; Likə 9.7-9*)

¹ Ku mù mánǎ tɛntɛ wa, *Erodɛ, u nɛ yi Galile nagwanaa tɛ yáá tiú, ni dɛ, ba swìn Zwezi yoo. ² U swìn u kwa lià con, u wú: «Ku yi *Zwan-Batisɛ nɛ pií u bwin u nan. Mɛ ku mù nɛ pin, u wáá yomɪlan u fwa».

³ Ku yi cígá, Erodɛ yà pin, ba ja Zwan, ba vwa ba kɛ bán diè wa. Erodɛ yà fwa nɛtɛ, u zunu Filipɛ kan Erodɛdɛ yiri. ⁴ Zwan yà swìn Erodɛ con, u wú: «Ku wà mɛ, sɛ n jon Erodɛdɛ n ma fwa n kan».

⁵ Erodɛ yà pià cwɛɔɔ, sɛ u ma gu Zwan, yá lalɔɔ tɛ fɛn yà jɛ wá, ba yà nɛ bɔɔa dɛ, Zwan ya Yu nii *sùsùndò tɛ yiri.

⁶ Dɪn don twi ku yí, ku nɛ yi Erodɛ lɔɔv càná dɪn. Erodɛdɛ búa

dǎn ma sa candɛrɛ tɛ yáá con, Erodɛ pùɛ ga poli zɛnzɛn. ⁷ U dǎn ma dù, u wɔ, u wá pa wá ku tɛ mama, u nɛ pià. ⁸ Búa tɛ nuu nɛ ni ku, u swìn búa tɛ con, sɛ u va u swìn Erodɛ con, u wú: «À pià, sɛ n kɛ Zwan-Batisɛ yuu zɔɔa wa, n pa nɛ yɛbɛ!»

⁹ Ku cògò piú Erodɛ pùɛ, yá ku nɛ twá u nikanɪ tɛ nɛ candɛrɛ tɛ yáá con, u pin nii, sɛ ba pa ku búa tɛ nɛ. ¹⁰ U dǎn ma tun liù, sɛ u gwɛɔɔ Zwan yuu bán diè wa. ¹¹ Ba tún u yuu tɛ zɔɔa wa, ba ja bà, ba pa búa tɛ nɛ, u ma jon ku, u pa u nuu nɛ. ¹² Zwan karɔɔa ma bà, ba ti u tigi tɛ, ba gùrì. Yá ba ga va ba swìn Zwezi con, ku tɛ nɛ tun.

Zwezi pùli dipɛn u pa bara mùrò bonu nɛ

(*Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14*)

¹³ Mánǎ tɛ nɛ, Zwezi nɛ ni ku yoo tɛntɛ, u nan lá nɛ. U vɛli u zu níá yuu bori, u va bwálí nɛ, ku nɛ vàn ku nan kwa, u cɪcɪ. Yá lalɔɔ tɛ ni ku. Ba dǎn ma nan tian tɛ wa dɛ nɛɛ, ba pú Zwezi kwa, ba vɛlɛ níá tɛ nii nɛ. ¹⁴ Mánǎ tɛ wa, Zwezi nɛ nan níá yuu bori tɛ wa, u ni lalɔɔ tɛ. Ba lià tɛ yinɛgɛ jin wá. U dǎn ma wulɛ u zwɛɛ ba yayɪɔa yayɪran.

¹⁵ Mánǎ tɛ, tia nɛ yí, Zwezi karɔɔa tɛ fàrú ba yí u yira, ba wú: «Mánǎ wulɛ ka lɛ, yá bwálí tɛ ga ba yigɛ. Pa lalɔɔ tɛ pií, ku va tian tɛ wa, ku yè wodiú». ¹⁶ Zwezi ma le ba, u wú: «Ba wà mɛ, sɛ ba vií. Á tɛtɛ pian ba wodiú, sɛ ba dɛ!» ¹⁷ Yá ba swìn u con, ba wú: «Nɛ mù yi dipɛn bonu dɛ fɛlɛ bɛlɛ cɪcɪ, nɛ nɛ jɛ». ¹⁸ Zwezi ma swìn ba con, u wú: «Á jana tɛ, á ja bà yɛbɛ!»

¹⁹ Ku kwa nɛ, u dǎn ma pa nii lalɔɔ tɛ nɛ, u wú, ku jɛnɛ gav tɛ yuu wa. U dǎn ma ti dipɛn bonu tɛ dɛ fɛlɛ bɛlɛ tɛ, u zin u yáá u kɛ yu nɛ, u ga kɛ Yu lɛɛɛɛ. U fu fu dipɛn tɛ, u ga ti u pa u karɔɔa tɛ nɛ, ba tàrì lalɔɔ tɛ. ²⁰ Ba liù mama dí u sú. Yá Zwezi karɔɔa tɛ ga pɛɛ tɛ mumunɛ tɛ, ba sú fiyaran fugɛ bɛlɛ. ²¹ Ba tɛ mama

nə dí nii yí ndə bara m̀r̀r̀ò bonu nə, kana də b̀s̀í́nà nii ba lá nə dé.

*Zwezi v̀eli m̀nnaa níá yuu wa
(Marəkə 6.45-52; Zwan 6.16-21)*

²² K̀v k̀wa nə, lala Zwezi kálú v karbia tə, v pa ba zv níá yuu bori tə wa. U pià, sə ba dí yáá, ba va ba diàn wá m̀nnaa tə bəbər̀u tə don nii nə, sə v ga kə lalv̀v tə cwəŋə nə. ²³ Yá máŋá tə nə, v nə dvgv̀ lià tə, v diğà paan yuu bwálí nə, kv nə nan kwa con, sə v jon Yı. Tıa yí, də v cıci nə jèh lá.

²⁴ Níá yuu bori tə yà manwarı, kv wulə m̀nnaa tə tətəŋi wa. Nıkulə tə yà wulə tə mà kv, vvv tə yà nə fulı kv zıga ba nə yırı. ²⁵ Tıbınakv̀nvn wa, Zwezi zàn v zıga níá tə yuu wa, v ma v̀eli v karbia tə con. ²⁶ Yá máŋá tə, ba nə nı wá, v v̀eli níá tə yuu wa, fən zva ba zənzən, ba ga swın, ba wú: «Kv yı wojjıru!» Ba dän ma wulə ba mà bayalan níé, fən nə zva ba yırı. ²⁷ Zwezi ma swın ba con lala, v wú: «Á dāŋá á j̀àn! Kv yı à mù! Á dānà ká pa fən ja aba!»

²⁸ Pıyerə ma swın, v wú: «*Yuu-Tıu, kv nə yı n mù cígá, pa, sə á də va níá tə yuu wa, à bà n con». ²⁹ Zwezi ma swın, v wú: «Bàá yəbə!» Pıyerə nan níá yuu bori tə wa, v va níá tə yuu, v vələ Zwezi con. ³⁰ Yá máŋá tə nə, v nə nı də vvv tə dáá, fən zva wá. Yá máŋá tə, v nə wulə v m̀r̀r̀ò níá tə wa, v mà nii, v wú: «Yuu-Tıu, jon nə!»

³¹ Lala, Zwezi te v jıvn, v ja wá, v ga swın, v wú: «Nèh, n nə wà n waa ken à nə wuuu, nətv! Bèèèè nə pın, n ma bèèé?»

³² Ba mama bələ ma p̀èè duən, ba zv níá yuu bori tə wa. Yá vvv tə də zıgı. ³³ Zwezi karbia tə mama, ba nə yın níá yuu bori tə wa, tva v yáá con, ba ga wú: «N cígá yı Yı-Bıu!»

*Zwezi zwèè yayıŋa yayıran
Zwenezarətə nə
(Marəkə 6.53-56)*

³⁴ Ba nə galv m̀nnaa tə, ba zwèè, ba zva Zwenezarətə nagwanaa wa. ³⁵ Ba nə yí tıa ba zwèè də kv bwálí

təntə, lià tə lwarı Zwezi. Ba dän ma man bwálí mama nə də, Zwezi twı. Ba ja yayıŋa zənzən, ba bà v con. ³⁶ Ba lòrì wá, sə v yá, sə ba dwen v gànò cıci nii nə. Yá lià tə mama, ba nə dwen kv nə, ba yáá na yazurə.

15

*Nıbara yofwamınan yuu wa kàrà
(Marəkə 7.1-13; Likə 11.37-41)*

¹ K̀v k̀wa nə, *Farızan-ba də *Zwıfə-ba Yı nii *yənu tıán nan *Zwerızalemə, ba bà, ba bwe Zwezi, ba wú: ² «N karbia tə, ba ba ba j̀àn sın, ba ma dé wodıu, ndə kv nə me nətv. Bèèèè nə pın, ba ba nə nıbara yofwamınan tə nii zılı?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù dän yı, bèèèè nə pın, á də ba Yı *nii tə, v nə pın *Moyızə nə, nii zılı, á yofwamınan tə yırı? ⁴ Yı yà swın, v wú: «Zılı n nuu də n nyına. Yá liù tə, v nə zırı v kə v nuu də v nyına nə, v me, sə ba gv wá». ⁵ Yá á mù bırı də, liù nə swın v nuu də v nyına con nə, v wú: «N torı tə, à yà nə wá ma san mú, yı à tın, sə kv ya *jonı, kv pa Yı nə». Kv mù tíú təntə kúv tà kálú, sə v zılı v nuu də v nyına. ⁶ Mə nətv nə á gonı Yı sugv tə, á dıga, sə á ga twá á yofwamınan tə nə. ⁷ Níé bələ tıán-ba! Yı nii *s̀s̀s̀ǹǹ *Ezayı yà jə cígá də, v nə dí yáá v swın á yoo, fuən mama, v wú:

⁸ «Lià-ba tə yı ba zılı à mù Yı də ba nii cıci. Yá ba waa ga ŋúná də nə. ⁹ Ba yıjvnı tə yı tvtv. Kv tə, ba nə kàr̀ı ba bırı, nə yı ləzoni kàrà də ba yofwamınan nə, tə yırı.»

*Wıən tə nə pın, ləzwənə bıcan yı
nəzonu Yı yáá con
(Marəkə 7.14-23)*

¹⁰ K̀v k̀wa nə, Zwezi bon lalv̀v tə, v ga swın ba con, v wú: «Á cıga, á ga nı kv tə! ¹¹ Kv tà won tə, kv nə zwı ləzwənə nii, nə pın, v bıcan yı nəzonu Yı yáá con. Kv yı won tə, kv nə naŋa v nii wa nə pın, v bıcan yı nəzonu Yı yáá con.»

12 Zwezi karbia tē dān ma fārú ba yí v yira, ba ga swìn, ba wú: «N yèé dē, n sugu tē dí *Farizian-ba tē?»

13 Zwezi ma le, v wú: «À nyina Yü tē, v nē wulē Yü *sān nē, wá múrí tìú tē mama, v nē wà cwén. 14 Á yaga Farizian-ba! Ba yí ndē lilirēn nē vaṅa lilirēn nē. Yá dē liliu nē van v don liliu, ba mama bēlē wá tu gwálú wa».

15 Piyerē ma swìn v con, v wú: «Biri zwansisara tē dēn nēba!»

16 Zwezi ma swìn, v wú: «Á dē tē yí lià tē, á nē wārì yoo dēn á nì? 17 Á yèrì dē, kv tē mama nē zwì liù nii, yáá va v pùé wa. Kv kwa nē, kv yí v yáá twa kv, v dugu kaduēyuu bwálí nē. 18 Yá kv tē nē vaṅa nii wa, yí kv zigt waa kv ma vaṅa. Mē kv mù dān nē pín, lēzwēnē bican yí nēzonu Yü yáá con. 19 Kv yí lēzwēnē waa nē, pubuṅi kukwīnan yáá nan, tē yugē wá, tē pín v gwì lià, tē pín v cwārì, tē pín v ṅwìn, tē pín v kōnì kōnkōn, v keni lià nii nē, tē pín v kukulì Yü yiri tē. 20 Mē tē mù nē pín, lēzwēnē bican yí nēzonu Yü yáá con. Kv tà ka dē, dē n nē wà n jìàn sūn nē, wáá kv pín, lēzwēnē bican yanì nēzonu Yü yáá con».

*Kavee don ken v waa Zwezi nē
(Marəkə 7.24-30)*

21 Kv kwa nē, Zwezi lē lá nē, v va nagwanaa tē wa, Tirē dē Sidon tian tē nē wulē kv wa. 22 Kan don, v nē yí Kanan luv nii tiān bùá, nan bwálí tēntē wa, v bà Zwezi con, v ga bubwi, v wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidē nàú, dēri à yinēgē! *Zini wuwali à bùá, kv kēni cān v nē zēnzēn». 23 Yá Zwezi wà yoo swìn. U karbia tē ma fārú ba yí v yira, ba lòrì wá, ba wú: «Swìn v con, sē v vií! U nē pùé nē kwa, v fwa zuzugu tē yiri». 24 Zwezi ma le, v wú: «Yü tun nē *Yizərayelē dwíí tē cici con, ba nē yí ndē pee nē, tē nē jén». 25 Yá kan tē twi, v tu v yáá con, v ga swìn, v wú: «Yuu-Tiu, san nē!» 26 Zwezi ma le, v wú: «Kv wà mē, sē ba tì bisíná wodiu, ba dli kukurbii yáá».

27 Kan tē ma kùú swìn, v wú: «Awo, kv yí cigá Yuu-Tiu, yá kukurbii tē dān nē dé mumunē tē, tē nē vaṅa tē tiān tē juṅ, tē twi tia». 28 Zwezi dān ma pií v le wá, v wú: «Kan, n cigá ken n waa à nē, míámíán. Kv tē, n nē pià tē wá jì». Kv máṅá tēntē wa, dē v bùá tē nì yazurē.

*Zwezi zwēe yayiran zēnzēn
(Marəkə 7.31-37)*

29 Zwezi kùú zān, v vií tē bwálá tēntē wa. U vèli Galile munaa tē nii nē, v dī paan don yuu wa, v jèé lá. 30 Laluv dān ga twi v con, dē ba wa gwānán, dē lilirēn, dē lēzwēnkikaran, dē bērēn, dē yayiṅa duēn zēnzēn. Ba jūn ba mama ba va Zwezi yáá con, yá v ga zwēe ba yayiran. 31 Kv gwárì laluv tē zēni, dē máṅá tē, ba nē nì bērēn tē swìn, lēzwēnkikaran wiēn nē twe, gwānán nē vèli, dē lilirēn nē na. Ba dān wulē ba bwì *Yizərayelē Yü tē nē.

*Zwezi pùlù dipen v pa bara mùrò bania nē
(Marəkə 8.1-10; Matie 14.15-21)*

32 Zwezi dān bon v karbia tē, v swìn ba con, v wú: «Laluv tē yinēgē jē nē, ba nē wulē dē nē dīan batwa nētēn, ba ga ba won jē, ba dé tē yiri. À ba pià, sē à pa ba vií dē niēn. Ba dīan wáá tē zwēe cwēṅē yuu, ba twi». 33 Karbia tē ma bwe wá, ba wú: «Yēn nē, nē wá na wodiu, nē pa laluv kv tē mama dé kv sú, bwálí kv tē wa, won mama nē tēlé?» 34 Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagali nē, á jē?» Ba ma le wá, ba wú: «Dipen barpe dē fēlibii mancūn nē wulē».

35 Kv kwa nē, v dān pín nii laluv tē nē, sē ba jēn tia. 36 U dān ma tì dipen barpe tē, dē fēlē tē, v kē Yü lēēē, v fū fū tē, v pa v karbia tē nē, ba ma tàrà laluv tē. 37 Ba liù mama dí v sú. Karbia tē ga pēe tē mumunē, tē nē ga, ba sú tìi barpe. 38 Ba tē mama, ba nē dí tē yí, ndē bara mùrò bania nē. Kana dē bisíná nii ba lá nē dé. 39 Zwezi nē pa, laluv tē vií

kwa nè, v zva níá yuu bori tē wa, v va Magadan nagwanaa wa.

16

Lìà pià, sē ba ja Zwezi dēn nè
(*Marəkə 8.11-13; Likə 12.54-56; Matie 12.38-42*)

¹ *Farizian-ba dē *Sadisian-ba fārú ba yí Zwezi yira, sē ba ma wàní ba ja v dēn nè. Ba lòrì wá, sē v twá mímuv nè, v ma bírì ba dē, v diàn tē yì tē nan Yü con. ² Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Dē yicav nè pià, ku zv, á yáá swìn, á wú: «Tia tē wá yà zēni, lanworu tē nè yì nēstian yiri.» ³ Yá jju fuēn fuēn, á yáá swìn, á wú: «Dwà wá nà zēn, tia tē yáá nè beri yiri.» Á wáá tia yáá nè yì nētv á lwarì, yá á ga wàrì síún máná ku tē Yü mímuvan tē dēn á lwarì. ⁴ Á mù zēn lià tē, á yì lakukwīnan, á ba Yü cici nè twá. Yá á mù nè pià, sē á na Yü diàn mímuv. Á bá na mímuv nēdv dē tētē, dē ku nè tà yoo tē, ku nè yí Zwōnasē*». V dugv ba lá, v ga ja ku v lē v vii.

Farizian-ba dē Sadisian-ba sabwari
(*Marəkə 8.14-21*)

⁵ Máná tē nè, karbia tē nè lē mvnaa tē bēberu tē don nè, ba yà swēéé, sē ba tì dipen, ba kē ba yuu. ⁶ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «Á zurē á yira, á cia á tiàn nè zēni dē *Farizian-ba dē *Sadisian-ba sabwari tē!» ⁷ Karbia tē ma swìn duēn con, ba wú: «D swìn nētv, nè nè wà dipen tì tē yiri.» ⁸ Zwezi yēni ku tē, ba nè swìn, v dān ma bwe ba, v wú: «Bēēē nè pīn, á swìn dē, ku yì á nè wà dipen jūn, á ja bà tē nè pīn, à swìn sabwari yoo? Á na, á nè ba á waa keni à nè míámíán nētv! ⁹ Á tē ba nēn, naaa? Á lie á tiàn dipen bonu tē yoo, à nè pwēē à pa lià mùrù bonu tē nè. Sē á líí dipen fīyaran tē nii, á nè pēē, á ja vii! ¹⁰ Yá á tē lie á tiàn dipen barpe tē yoo, à nè pwēē à pa lià mùrù bantā tē

nē. Sē á líí dipen tíí tē nii, á nè pēē, á ja vii! ¹¹ Bēēē nè pīn, á wà nì dē, ku tà dipen tētē yoo nè, à swìn á con? Á cia á tiàn nè dē Farizian-ba dē Sadisian-ba sabwari tē».

¹² Karbia tē dān lwarì dē, ku tà dipen sabwari nè, Zwezi swìn, sē ba cì ba tiàn nè dē ku, ku yì Farizian-ba dē Sadisian-ba kārā tē yoo, nè v swìn.

Piyerē bírì dē, Zwezi yì Yü nè kúrí

(*Marəkə 8.27-30; Likə 9.18-21; Zwan 6.66-69*)

¹³ Zwezi vèli nagwanaa don wa, ku nè bwèlè tv don, ba nè boṅē «Filipē Sezare». V bwe v karbia tē, v wú: «Bēēē nè lià tē swìn *Ləzwənē-Biu† tē yuu wa?» ¹⁴ Ba ma le, ba wú: «Lìà duēn wú, n yì *Zwan-Batisē, ba duēn wú, n yì Yü nii *sūsùnē Eli, ba duēn dē ga wú, n yì Yü nii sūsùnē Zweremi, nè à yēé Yü nii sūsùnā tē don». ¹⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sē á mù con nè, wáá nè á wú, à yì?» ¹⁶ Simon Piyerē ma le, v wú: «N yì *Kərisē, Yü tē, v nè wulē mui wa, tē biú».

¹⁷ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zwōnasē biú Simon, n yì pupwēn liú, ku nè tà ləzwənē nè bírì mú ku yoo tē yiri. Ku yì à nyina Yü tē, v nè wulē Yü *sān nè. ¹⁸ Yá à mù nè swìn ku n con: N yiri nè yì Piyerē, ku dēn nè yì piú. Á wá kē à lià tē púlí tē ku mù piú tētē yuu wa, ndē liú nè tún diē dēkuu piú yuu nētv. Tīan dē tē diàn mama, tē ba wàní tē cūgù ku púlí tētē. ¹⁹ Á wá pa mú Yü pàrì borbā tē. Ku tē, n nè wá vi tia yuu wa, ku wá yà nētv Yü *sān dē nè. Ku tē, n nè wá sēē tia yuu wa, ku wá yà nētv Yü sān dē nè».

²⁰ Ku kwa nè, Zwezi dùē sú v karbia tē nii nè, sē ba dān ká swìn ku, ba pa liú mama yēni dē, v mù nè yì Kərisē.

* **16:4** 16.4 Ku Zwōnasē tētē nè fwa diān batwa fēli piúé wa, v nè wà Yü nii zilí tē yiri. † **16:13** 16.13 Zwezi yì v tētē yoo nè v swìn.

Zwezi swìn v tian tē, dē v ka bwin ka nan tē yoo

(Marəkə 8.31-9.1; Likə 9.22-27; 14.25-27)

²¹ Ku nē zıgı ku máǵá tēntē wa, Zwezi swìn v karbıa tē con, dē ku yı kálú, sē v va *Zwerizalemə. Mē ku mù tıfarı tē wa, v wá dé càn zənzən *Zwifə-ba *nəkwına, dē ba Yı *jonwana yun tıán, dē ba Yı nii *yənu tıán-ba yáá con. Ba wá gu wá, yá dıan batwa nii nē, v wá pıı v bwin v nan.

²² Pıyerə dǵán ma bon Zwezi, v ja nan kwa, v ga caga v nii nē, v wú: «*Yuu-Tiu, Yı dǵán ká ja bà! Ku tē bá yı mú, abada». ²³ Yá Zwezi dǵán pıı v vəvəri, v swìn Pıyerə con, v wú: «Ja pıà bwálı, *Sıtana! N cıgà à cwəǵə nē, n nē ba buǵa ndə Yı nē, n nē yı n buǵa ndə ləzoni nē tē yııı».

²⁴ Zwezi ma kúv swìn v karbıa tē con, v wú: «Liù tē mama nē pıà, sē v bà v twá à nē, sē ku tíú kúv dǵán ká tı v tıán, v ma fwa v tēntıan puswənə. Ku tíú mē, sē v sēe, v twá v dé càn, dē nē ku ja vələ v tıan dagarı tē yuu wa. ²⁵ Liù tē, v nē pıà, sē v jon v mu tē, v wá kwın ku nē. Yá liù tē, v nē wá dıgı v mu tē à mù yııı, ku tíú wá na mu, ku nē ba zwèe Yı con.

²⁶ Ku funə wa yèn nē ku pa liù nē, dē v nē nı tıa yuu jıǵə tē mama, yá v ga kwın mu tē nē, ku nē ba zwèe Yı con? Won wulə ləzwənə nē wá pa, sē ku ma yè v mu tē ku jon, naaa?

²⁷ *Ləzwənə-Bıu‡ tē wá bà, v nyına Yı dun tē wa dē v *malıke. Yá v wá ǵwın liù mama, ndə v nē tun nətı.

²⁸ Cıgá mama, à mù nē swìn ku á con: Ba tē duən, ba nē wulə yəbə bá tı dē ba nē wá Ləzwənə-Bıu tē nı, v twı dē v pàrı tē».

17

Zwezi lwàn v tıán
(Marəkə 9.2-13; Likə 9.28-36; 2 Pıyerə 1.16-18)

¹ Dıan bardı kwa nē, Zwezi jın Pıyerə dē Zwakə, v súrı Zwakə nu-bıu Zwan nē, v ja ba v va paan

nədarı yuu, v dē ba cıcı. ² V lwàn v tıán ba yıá yuu, v yáá wulə ka pəpəli, ndə yıcaı nē. Yá v ganan dē lwàn nəpwənə, ndə ponı nē. ³ Yá v karbıa tē dǵán na *Moyizə dē Yı nii *sùsùnə Eli, ba swìn dē Zwezi. ⁴ Pıyerə dǵán ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, ku zıən dē, nē nē wulə yəbə. Dē n nē pıà, à wá pı gansılə batwa yəbə. N mù nədu, Moyizə nədu, Eli dē nədu».

⁵ V nē wulə v swìn máǵá tē wa, dē bakwan ku nē cıcıı twı, ku pı ba yuu nē. Yá kori ga nan ku wa, ku wú: «D tē yı à bıswənə tē, v nē poli à pıé. Á cvga v nii!» ⁶ Máǵá tē nē, karbıa tē nē nı kori tēntē, fən jın ba zənzən, ba tu tıa ba yáá yuu. ⁷ Zwezi fǵarú v yı, v dwen ba yııa, v ga swìn, v wú: «Á zaǵa yı nē! Á dǵán ká pa fən ja aba!» ⁸ Ba nē zın ba yéé, ba kə yı nē, ba kúv wá liù don nı, ba súrı Zwezi nē.

⁹ Ba nē nan paan tē yuu ba cwı, Zwezi pın ba nii, v wú: «Á dǵán ká swìn yoo ku tē, á bırı liù mama nē, ku jə vələ, *Ləzwənə-Bıu* tē tıan dē v ka pıı ka bwin».

¹⁰ Zwezi karbıa tē dǵán ma bwe wá, ba wú: «Bèèèe nē pın, *Zwifə-ba Yı nii *yənu tıán tē wú, dē Eli nē wá dí yáá, v bà?» ¹¹ V ma le ba, v wú: «Eli mē, sē v cıgá bà, v kwen tē mama.

¹² À mù dǵán nē swìn ku, á con: Eli manwarı v bà, lià tē ga wá lwarı. Yá ba tı wá, ba ma fwa ba tē swə tē. Mē nətı nē, ba wá kə Ləzwənə-Bıu tē càn wa».

¹³ Karbıa tē dǵán ma lwarı dē, ku yı *Zwan-Batısə yoo nē v swìn.

Zwezi li zini bıu don yuu wa
(Marəkə 9.14-29; Likə 9.37-42)

¹⁴ Máǵá tē, ba nē yı bwálı tē, lalıı tē nē wulə, bεε don fǵarú v yı Zwezi yııa, v tu v nadwana yuu v yáá con, v ga swìn, v wú: ¹⁵ «*Yuu-Tiu dəri à bıu tē, v nē twı kwaran, tē yınəǵə, v na càn zənzən. Ku nē zàn v wáá, v twı mən wa, nē à yéé níá wa. ¹⁶ Á

‡ 16:27 16.27 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn.

* 17:9 17.9 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn.

ja wá, à bà n karbia tē con, yá ba wà wá wàní ba pa, v na yazurē». ¹⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «Á mù zèn là-ba, á tē nē ba Yü nii sēe, á ga fwa yotələn! Dian bagali nē à tē wá yà dē aba? Ku yì à wá ja pínú ku mē nētē dē aba? Á jana bisúmaa tē, á ja bà à con!» ¹⁸ Zwezi ma swìn v zıgı *zini tē nē. Ku ma nan ku yá bisúmaa tē, v ga na yazurē, naa nēdu.

¹⁹ Karbia tē ma fàrú ba yí Zwezi tētē yira, ba bwe wá, ba wú: «Bēēē nē pın, nē wá wàní nē lı zini tē?» ²⁰ Zwezi ma le, v wú: «Ku yì á nē ba á waa keni à nē wuuu tē yırı. Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Dē á nē ken á waa à nē, ka nē dáá ndē gabiü nēmanbiē nē, á wá wàní á swìn paan ka tē con: <Zàn yēbē, n pēn lá con>, yá ku ga wá zàn. Won tēlé, á nē ba wàní, á fwa».

[²¹ Yá ku dàn nē yì yijunı dē nivori nē nē ku wá twá, ba ma lı ku zini yiri ku tē.]

Zwezi kúv swìn v tian tē, dē v ka bwin ka nan tē yoo

(*Marəkə 9.30-32; Likə 9.44-45*)

²² Mánjá tē, Zwezi dē v karbia tē nē wulē ba vėli Galile nagwanaa tē wa, Zwezi swìn ba con, v wú: «*Ləzwənə-Biu† tē mē, sē ba ja wá, ba kē ləzoni jàn wa. ²³ Ba wá gu wá, yá dian batwa nii nē, v wá pıı v bwin v nan». Karbia tē pwıı cügü zēnzēn ku yoo tētē yırı.

Yü diè lanpoo tē ηwírán yoo

(*1 Korəntə tian 10.32; Matie 22.15-22*)

²⁴ Mánjá tē wa, Zwezi dē v karbia tē nē yí Kapərənayimə, *Zwifə-ba Yü *diè lanpolına tē fàrú ba yí Piyerə yira, ba ga bwe wá, ba wú: «Á karnyına tē ηwín Yü diè lanpoo tē, naaa?» ²⁵ Piyerə ma le, v wú: «Awo, v ηwín ku». Mánjá tē wa, Piyerə nē zwı diè tē wa, Zwezi nē tētən v swìn, v wú: «Simon‡ bēēē nē n bınja yoo ku tē yuu wa? Wàà

nē ηwín lanpoo, v pın tia yuu pēegá nē? Wàà nē yáá lá wiən, v pın tia yuu pēegá nē? Ku ya tiv tian, nē à yèé vərə nē yáá fwa ku?» ²⁶ Piyerə ma le, v wú: «Vərə nē». Zwezi swìn v con, v wú: «Ku nətü tē nē, tiv tian tē mù tı ba tian, ba ba won ηwín. ²⁷ Yá, sē nē dàn ká cügü lanpolına tē pwıı nē, vėli munaa tē wa, n dıli gwala níá tē wa. Tētən fəli tē nii, n nē wá ja, súrı ku nii, n wá na sėbiü lá, ku nē wá ηwín à dē mú lanpoo».

18

Wàà nē wá doni nē mama Yü pàrì tē wa?

(*Marəkə 9.33-37; Likə 9.46-48; 22.24-27*)

¹ Ku mánjá tē wa, karbia tē fàrú ba yí Zwezi yira, ba bwe wá, ba wú: «Wàà nē dwə nē mama Yü pàrì tē wa?» ² Zwezi ma bon bisúmaa, v zıgı wá ba tētəji wa, ³ v ga swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á nē wá lwàn, á jì ndē bisíná nē, á bá zv Yü pàrì tē wa. ⁴ Liü tē, v nē wá doni á mama Yü pàrì tē wa, yì liü tē, v nē wá mun v tian, v ga jì ndē bisúmaa nē. ⁵ Liü tē, v nē jun bisımabiē zəni, ndē wá tē nē à mù yırı, ku yì à mù tētē nē, ku tíú jun zəni».

Cvna nē ba zien nətü

(*Matie 5.29-30; Marəkə 9.42-48; Likə 17.1-12*)

⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Yá liü tē, v nē pın, labwana tētē, ba nē keni ba waa à nē wuuu, don twá v nē, v dıgü Yü cwənjə tē, ka jén, ku wá kəkwanı ku tíú con nē, dē ba nē vwə kapan nəfarü v bıan nē, ba ja va ba dı muv níá dēn nē. ⁷ Lēe wá yá tia yuu dē yìèn nē dáá, tē nē pın ləzoni fwa cvna! Tē mù yìèn tētē dē wàrì, tē zwēe tia yuu wa. Yá lēe dàn nē wá yí liü tē, v nē wá pa, v don fwa cvna.

⁸ Ku nē yì dē ku wá twá n jun nē, nē à yèé n naa nē, sē n ma fwa cvna, gwənjə tē n dıli yıjuna dē mú. Ku

† 17:22 17.22 Zwezi yı v tētē yoo nē v swìn. ‡ 17:25 17.25 Simon yı Piyerə yırı don.

kukwa ku pa mú, dè n nè ni mu tɔ Yɛ con, dè juu kuku, nè à yèé dè naa kuku, ku doni, dè n nè jè jìàn tɔ mama, nè à yèé nè tɔ mama, ba ga tì mú ba dɛl mən wa, tɔ nè ba dɛnɔ. ⁹ Ku nè kùú yɛ ku twá n yii nè, n ma fwa cuna, ja ku, n li n dugu yɛnɔna dè mú. Ku kukwa ku pa mú, dè n nè ni mu Yɛ con dè yii nɛdɔ, ku doni, dè n nè jè yíá bɛlɔ, ba ga tì mú ba dɛl mən diè tɔ wa».

*Piə tɔ nè jén tɔ yuu wa
zwansisara
(Likə 15.3-7)*

¹⁰ Zwezi kùú swìn, v wú: «À mù nè swìn ku á con nè: Á cia á tiàn nè, á dànà ká gwien labwana tɔ, ba nè ba dun jè. Ba wa ladwa dè tɔtɔ. Máná mama ba *malike nè ziga à nyina Yɛ yáá con, v nè wulə Yɛ *sàñ nè yɛrɛ. ¹¹ [*Ləzwənə-Biu* tɔ twi tia yuu, sɔ v jon lià tɔ, ba nè jén, v pa Yɛ nè.]

¹² Dè liù nè jè pee bíí, ka nɛdɔ ga jén, v wá yá tɔ sapwɛna dè fugə dè nɔgɔ tɔ duən tɔ paan tɔ yuu wa, v ga va v pià ka tɔ, ka nè jén tɔ. Bèèè nè á buja ku yuu wa? ¹³ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: U ga nè ni ka, v pùé wá poli, ku mù piə tɔtɔ yɛrɛ, ku doni tɔ sapwɛna dè fugə dè nɔgɔ tɔ duən tɔ, tɔ nè wà jén tɔ. ¹⁴ Mə nɛtɔ nè, á nyina Yɛ tɔ, v nè wulə Yɛ sàñ nè, dè ba pià, sɔ ba mù labwana tɔtɔ nɛdɔ jén».

*N nubiu nè cùgù nè yoo
(Galasi tián 6.1; 2 Tesalonikə tián
3.14-15)*

¹⁵ Zwezi kùú swìn, v wú: «Dè n nubiu nè cùgù, n nè vɛli n yí wá, n ga birɛ wá v cuna tɔ, n mù dè wá bɛlɔ pwərə wa. U nè cugɔ n nii, dè n jon wá, n kə cwənɔ nè. ¹⁶ Yá v dāñ nè nè viga, sɔ v cugɔ n nii, tì liù nɛdɔ, nè à yèé lià bɛlɔ, n sùrí n tiàn nè, sɔ ku ma yà ndə ku nè púpúní Yɛ sagɛ tɔ wa, ku wú: <Ku mɛ, sɔ ku ja lià bɛlɔ, ba nè yèé ku yoo tɔ, nè à

yèé lià batwa.» ¹⁷ Yá v tɔ nè viga, sɔ v cugɔ ba nii, sɔ n swìn ku *Kərisə lià púlí tɔ con. Yá v tɔ nè viga, sɔ v cugɔ lià tɔtɔ, sɔ n tì wá, n ma fwa ndə liù tɔ nè, v nè yèrɛ Yɛ, nè à yèé ndə lanpolɛnɔ nè».

Zwezi kàrì yijonɔ yoo

¹⁸ Zwezi kùú swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ku tɔ, á nè wá vɛ tia yuu wa, ku wá yà nɛtɔ Yɛ *sàñ dè nè. Ku tɔ, á nè wá sèe tia yuu wa, ku wá yà nɛtɔ Yɛ sàñ dè nè.

¹⁹ Cígá mama, à mù nè kùú swìn ku á con: Ku nè ya á lià bɛlɔ, dè nè ken duən nè tia yuu wa, sɔ á ma lòrɛ won mama yijonɔ wa, à nyina Yɛ tɔ, v nè wulə Yɛ sàñ nè, wá pa ku aba. ²⁰ Cígá, bwálí tɔ nè, lià bɛlɔ, nè à yèé batwa nè ken duən nè à mù yɛrɛ tɔ nè, à wulə ba tɔtɔnɛti wa».

*Nɛtɔ liù nè mɛ, sɔ v sèe v kwen
yoo v li v dɔ v don pwərə wa
(Matie 6.12, 14-15; Efejə tián
4.32; Zwakə 2.13)*

²¹ Piyerə dāñ ma fàrú v yí Zwezi yɛra, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, nèe bagalɛ nè à mɛ, sɔ à sèe à kwen yoo à li à mù dè à don pwərə wa, v nè cùgù à nè, máná mama wa? Sɔ ku ya nèe barpe, naaa?» Zwezi ma le wá, v wú: ²² «À wà swìn dè nèe barpe nè mɛ, à wú, sɔ ku ya nèe sapwɛtwa dè fugə dəkurən barpe.

²³ Ku mù nè pin, Yɛ pàrɛ tɔ nyin ndə piú don nè zàn, sɔ v ma jon v juja v tütònà con, v kə duən nè. ²⁴ U nè wulə v gəlì máná tɔ wa, ba jin tütònù tɔ don, ba bà v con, v juɛ nè yí síán sɛbikulan† mùrù fugə (10 000). ²⁵ Ku bɛe tɔtɔ yà ba won jè, sɔ v ma nwin sɛbiu tɔtɔ. U yuu tíú tɔ ma pa nii, sɔ ba ja wá ba yè ndə yonɔ nè, sɔ ba ga yè v kan dè v bia dè ku tɔ mama, v nè jè, sɔ juɛ tɔ ma wàní ku nwin. ²⁶ Tütònù tɔtɔ ma tv tíú tɔ yáá con, v ga lòrɛ wá, v wú: <Ja pínú dè nè! À wá nwin n

* 18:11 18.11 Zwezi yɛ v tɔtɔ yoo nè v swìn. † 18:24 18.24 Síán sɛbikulɔ nɛdɔ yɛ yɛtɔrɛ mùrù bardɔ (6 000) tɔtɔnɛti nwin.

juŋi tē mama!» 27 U yuu tiú tē dēri v yinēgē. U yá juŋi tē, v pa wá. Yá v ga dugv wá, v pa v vií.

28 Tùtùnù tēntē nē nan, v jérí v tùtùnù don, v cɪnɪa sɛbikulan‡ bíí nē wulə v yuu wa, v pùrì v kələru nē v kaŋa, ndə v ka gv wá, v ga wú: <Nwín à juŋi tē, kv nē wulə n yuu wa!» 29 U tutundon tē ma tv v nē nē v yáá con, v lòrì wá, v wú: <Ja pínú dē nē! Á wá ŋwín mú!» 30 Yá v wà kv sèe. U pɪn ba ja wá, ba kə bān diè, sə v ya lá, kv ja vələ, v nē wá ŋwín juŋi tē. 31 Mánjá tē wa, tùtùnà tē duən nē nɪ kv nətʊ tē, ba pwíí cùgù zənzən. Yá ba ga va ba tún kv mama, ba bɪrɪ ba yuu tiú tē. 32 Yuu tiú tē dàń ma pa, ba ja kv tùtùnù tēntē ba bà, v ga wú: <Tutunwɔlɔnyɪan! Á yá à juŋi tē, à pa mú, n nē lòrì nē, sə à fwa kv yɪrɪ. 33 N dē yà mē, sə n dēri n twadon tē yinēgē, ndə à nē dēri n yinēgē nətʊ.> 34 Yuu tiú tē lɪŋa zàn zənzən, v ma pa, ba ja tùtùnù tēntē, sə ba mà wá, kv ja vələ, v nē wá ŋwín juŋi tē».

35 Zwezi dàń ma sùrí lá, v wú: «Mē nətʊ nē à nyɪna Yɪ tē, v nē wulə Yɪ *sàń nē, wá tvn aba, dē á liù mama nē wà sèe v kwɛn v dē v don yìèn v lɪ ba pwərə wa, dē v waa mama».

19

*Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo
(Marəkə 10.1-12; Matie 5.31-32)*

1 Mánjá tē wa, Zwezi nē kàrì v zwèe, v nan Galile nagwanaa tē wa, v va Zwide nagwanaa wa, Zwurəden munaa tē vàn don nē. 2 Lalɔv púé v kwa, v ga zwèe ba yayɪŋa yayɪran, kv bwálí tēntē wa.

3 *Farɪzɪan-ba tē duən fàrú ba yí v yɪra, ba bwe wá, sə ba ma ja v dèń nē, ba wú: «Kv mē, sə bēe dugv v kan yoo mama dèń nē, naaa?»

4 Zwezi ma le, v wú: «Á wà kàrì, kv nē púpúní Yɪ sagi tē wa, kv wú: <Mánjá tē, Yɪ nē fwa lɔv, v fwa bēe

də kan, 5 v ga swìn, v wú: Kv mù yɪrɪ nē, bēe wá nan v yá v nuu dē v nyɪna, v ga vwa v tìàn v kan nē. Yá ba mē bələ dàń wá jì won nədʊ.»

6 Zwezi swìn v sùrí lá, v wú: «Yá ba kùb ba yà lià bələ, ba dàń wá yà won nədʊ. Ləzwənə mama kùb wa mē, sə v dàn ká pwèe kv tē, Yɪ nē vwə duən nē!» 7 Farɪzɪan-ba ma bwe wá, ba wú: «Bèèè dàń nē pɪn Yɪ *nii tē, v nē pɪn *Moyizə nē, ma pa nii dē, bēe nē pìà v dugv v kan, sə v pa wá ka kwa kasweri sagi?» 8 Zwezi ma le, v wú: «Moyizə pɪn cwəŋə, sə á dugv á kana tē, á zɪbaniun tē yɪrɪ. Yá mánjá tē wa, Yɪ nē fwa lɔv, kv yà tà nətʊ. 9 Á mù nē swìn kv á con: Bēe tē, v nē dugv v kan, kv ga tà v jɪn wá kacwan wa, v ga swe kan don, v mù bēe tēntē fwa bacwan».

10 U karɪa tē ma swìn v con, ba wú: «Də kv nē yɪ nətʊ kv pa bēe nē v kan con nē, v nē wà swe nē kukwa». 11 Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Lià mama wàrì kv yoo tēntē dèń ba nì, dē kv nē tà ba tē, Yɪ nē pɪn, sə ba nì kv dèń, cɪcɪ. 12 Yìèn dáá zənzən, tē nē kánjá lià nē, sə ba dàn ká swe. Ba duən yɪ ba lɔrɪ ba nətʊ. Ba duən dē yɪ lià nē pɪn, ba jì batani ba wàrì kan ba swe. Ba talɪkwa lià tē yɪ ba tē, ba nē tà Yɪ pàrì yìèn tē yɪrɪ, ba ba swe. Liù tē, v nē wáá kv dèń v nì, sə v nì!»

Zwezi dē bisíná yoo

(Marəkə 10.13-16; Likə 18.15-17)

13 Lià jɪn bisíná, ba bà Zwezi con nē, sə v tún v jìàn ba yuu wa, v lòrì Yɪ v pa ba. Yá v karɪa tē dàń wulə ba caga ba nii nē. 14 Zwezi dàń ma swìn, v wú: «Á yaga bisíná tē, sə ba bà à con nē! Á dàná ká cì ba nē! Yɪ pàrì tē nē yɪ ba tē, ba nē nyɪn ndə ba nē tē nyièn». 15 U nē tún v jìàn ba yuu v zwèe, v zàn kv bwálí tē nē, v vií.

Jɪə balandɔrv don yoo

(Marəkə 10.17-31; Likə 18.18-30; 1 Timote 6.9-10, 17-19)

‡ 18:28 Cɪnɪa sɛbikulɔ nədʊ yɪ yɪtɔrɪ nədʊ tutɔŋɪ ŋwírán.

16 Bεε don fàrú v yí Zwezi yira, v ga bwe wá, v wú: «Karnyina, bèèè nə à mε, sə à tun, ku nə zìən, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con?»

17 Zwezi ma le wá, v wú: «Bèèè nə pin, n ma bwe nə ku tə yuu wa, ku nə zìən? Liù nədɔ cɪcɪ nə zìən. Də n nə pià, sə n na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con, sèe n twá Yu *nii yìèn tə nə, v nə pin *Moyizə nə». U ma bwe wá, v wú: «Yu nii yoo ku kaa tətə?» 18 Zwezi ma le, v wú:

«Dàn ká gv liù!

Dàn ká cwàri!

Dàn ká ηv!

Dàn ká kɔna kɔnkɔn, n kə liù nii nə!

19 Zilí n nuu də n nyina nii!

Sóní n yira liù ndə n tətə nə!»

20 Balandɔrv tə ma swìn v con, v wú:

«Á twá Yu nii yìèn təntə mama nə.

Bèèè don nə à kúò mε, sə à fwa?»

21 Zwezi ma le wá, v wú: «Də n nə pià, sə n ya liù tə, Yu yìèn tə nə bɪga n yuu wa, vɛli n ti n wiən tə mama, n nə jə, n yoli, n ga pa səbiu tə zɔra nə. Yá n wá na wiən tə, tə kwənə nə dáá, Yu *sàñ nə. Ku kwa nə, n dàñ bà n twá à nə!»

22 Yá máñá tə wa, balandɔrv tə nə ni tə mù yìèn təntə, v vii də pucɔni, v nə yi jujə nɛfarv tíú tə yiri.

23 Zwezi dàñ ma swìn v karbia tə con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku cà zənzən ku pa jujə tíú nə, sə v zv Yu pàri tə wa. 24 Yá à mù nə swìn ku á con nə: Nyuguma ka twá gancun buu ku nan yi mwálí, ku doni jujə tíú nə pià, sə v zv Yu pàri tə wa». 25 Máñá tə nə, karbia tə nə ni tə yìèn təntə, ku gwári ba zəni. Yá ba ga swìn, ba wú: «Də ku nə yi nɛtv, wàà dàñ nə wá wàní v na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con?»

26 Zwezi ma ywàñ ba, v ga swìn ba con, v wú: «Ləzoni mù con ku wàri! Yá tə mε wàá Yu mù con».

27 Piyerə dàñ ma swìn, v wú: «Ywàñ, nə dugv won mama, nə ga twá n nə. Ku dàñ wá yà nɛtə ku pa nɛba?» 28 Zwezi ma swìn ba con,

v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Máñá wá bà, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá jèñ v dun padau tə yuu, lv nədɔn tə wa. Á mù karbia fugə bələ tə, á nə twá à nə, á də wá jèñ padaran yuu wa. Ku máñá tə wa, á də wá bəri *Yizərayelə dwíi dəkuren fugə bələ tə lià bərə. 29 Yá liù tə mε, v nə wá taa à mù yiri, v nan v yá v dii, nə à yèə v nubia, nə à yèə v nakwana, nə à yèə v nuu, nə à yèə v nyina, nə à yèə v bisíná, nə à yèə v kári, v wá na ηwírán nɛc bíi. Ku tə nə súrí lá, v wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con. 30 Təntən lià dáá, ba nə wá yà talikwa lià. Yá talikwa lià də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

20

Jjuv tòtòná də yicav tòtòná də dədəni tòtòná ηwírán zwansisara (Matie 19.30)

1 Zwezi kúò swìn, v wú: «Nèñ, Yu pàri tə nə nyin nɛtv: Kára tíú don nan jjuv fuən fuən, sə v pià tòtòná, v kə v kára wa. 2 Máñá tə, v nə ni ba, v sèe, sə v ηwín ba cɪnɪ səbikulv* nədɔ, ndə ku nə mε nɛtv tə dun mama. Yá v ga tun ba, sə ba va ba tun v kára tə wa. 3 U tə pii v nan lugu nɔgv máñá wa jjuv nə, v kúò na ba duən ba jèə tutv. 4 U ma swìn ba con, v wú: «Á vɛlə, sə á də tun à kára tə wa. Yá à ga wá pa á də nə, ndə ku nə mε nɛtv!» 5 Ba də ma kèeñ ba va lá nə. Yicav lugu fugə bələ máñá wa, bεε tə kúò nan. Dədəni lugu batwa máñá wa, v kúò v nan v fwa, ndə dí yáá tə nə. 6 Yá ku nə kúò yí dədəni lugu bonu, v nan v ma kúò na ba duən, ba nə zɪga. U ma bwe ba, v wú: «Bèèè nə pin, á zɪga yəbə jjuv tə mama, á ga ba won fwa?» 7 Ba le wá, ba wú: «Ku yi liù nə wà nɛba ti, sə nə tun.» U ma swìn ba con, v wú: «Haya! Á də vɛlə, á tun à kára tə wa!»

* 19:28 19.28 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. tutɔŋi ηwírán.

* 20:2 20.2 Cɪnɪ səbikulv nədɔ yi yituri nədɔ

⁸ Dødəni nə twi ku yí, kárá tē tíu swìn v liù tē, v nə ywàǵá v tutunan tē yuu con, v wú: «Bon tütònà tē, sē n pa ba liù mama v ɲwírán. N wá zɪɣɪ talíkwa lià tē, à nə tì tē, n ja va ba tē, à nə dí yáá à tì tē.» ⁹ Ba tē, ba nə vèli dødəni nii lugu bonu máǵá wa, ba tun tē twi ba yí. Ba liù mama ni cɪnɪa sɛbikulu nɛdu nɛdu. ¹⁰ Máǵá tē, ba tē, ba nə tɛntɛn ba tun tē nə twi, ba yà buǵa dē, ba wá na ba doni ba duən tē. Yá ba dǎn pɪn ba dē liù mama nə, cɪnɪa sɛbikulu nɛdu nɛdu, ndə nɛtu tē, ba nə pɪn ba duən tē nə. ¹¹ Ba na ni ku nɛtu, ba wulə ba ɲɔɲwɪn kárá tē tíu yuu wa, ¹² ba ga swìn, ba wú: «Tütònà tē, n nə talíkwa n tì tē, tun lugu nɛdu cɪcɪ, yá n ga ɲwín ba ndə nə nə. Nə mù ga tun nə gwàrì dɪn tē mama wa, yɪcav tē nyva nə yuu wa, jɪɟ tē mama». ¹³ Yá kárá tē tíu dǎn le ba wá don, v wú: «À dabɛɛ, à wà mú ɣɪɣɪ. N sɛɛ, sē n tun cɪnɪa sɛbikulu nɛdu yɪra dɪn wa, ku tà nɛtu, naaa? ¹⁴ Jon n ɲwírán, n ja kèɛn lá nə! Á wá pa talíkwa liù tē dē ɲwírán ndə n nə. ¹⁵ Á ba cwəǵə jə, sə à fwa ku tē, à nə swə, dē à sɛbiu, naaa? Nə à yəə ku yɪ à nə yɪ pubwanv tíu tē nə pɪn n jə wɔɣwɪv dē nə?» » ¹⁶ Zwezi ma swìn v súrí, v wú: «Mə nɛtu nə, tɛntɛn lià wá yà talíkwa lià, yá talíkwa lià dē wá yà tɛntɛn lià».

Zwezi kúv pǐi v swìn v tian tē, dē v ka bwin ka nan tē yoo

(Marəkə 10.32-34; Likə 18.31-34)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi zva cwəǵə, v vələ *Zwerizalemə. Máǵá tē wa, v nə wulə cwəǵə tē yuu wa, v bon v karbɪa fugə bələ tē, v ja nan kwa, v ga swìn ba con, v wú: ¹⁸ «Á cuga zəni, nə wulə cwəǵə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tiv tɛntɛn wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu† tē, ba kə *Zwifə-ba Yɪ *jɔɲwana yun tɪán, dē Yɪ nii *yənu tɪán jìàn wa. Ba wá bɔ̀rì v bɔ̀rà, sə ba gu wá. ¹⁹ Ba wá kə wá lià tē, ba nə yèrì Yɪ, jìàn wa.

Ba wá mun wá, ba wá mà wá, v yɪra lá, ba ga wá paa wá dagarv yuu wa. Yá dɪan batwa nii nə, Yɪ wá pǐi v bwin wá, v li tian wa».

Zwakə də Zwan nuu lòrì tē yoo
(Marəkə 10.35-45; Likə 22.24-27)

²⁰ Ku kwa nə, Zebede bia tē nuu dǎn ma fǎrú v yí Zwezi yɪra dē v bia tē. U tua v yáá yuu, sē v lòrì won v con. ²¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèè nə n pìà?» Kan tē ma le, v wú: «À pìà, sē n pa nii dē, à bia bələ tē, ba nə zɪga, wá jèñ ladva n jɪzən nə, v don n jɪgwɪə nə, n pàrì tē máǵá wa». ²² Zwezi ma le kan tē dē v bia tē, v wú: «Á yèrì ku tē, á nə lòrì. Á wá wàní á zɪɣɪ á dǎn càn tē, à nə wá dé naaa?» Ba ma swìn v con, ba wú: «Nə wáá». ²³ Zwezi ma swìn, v wú: «Á cígá wá zɪɣɪ á dǎn tē. Yá ku tà à mù nə mɛ, sə à pa nii dē, liù wà tē nə wá jèñ à jɪzən nə, nə à yəə à jɪgwɪə nə. Tē bwálá tɛntɛn yɪ à nyɪna Yɪ nə kwɛn, sə v pa lià tē nə, tē nə mɛ dē ba, ku tà à mù».

²⁴ Máǵá tē nə, karbɪa fugə tē duən tē nə ni ku, ba lɪɲa zàn ba nubɪa bələ tē yuu wa. ²⁵ Zwezi dǎn ma bon ba mama tē, v kə duən yáá, v ga wú: «Á yəə dē, lɔv pègá yáá jèə ba lià yuu wa, ba fɪfɪn ba. Yá dē ləzwənfaran tē dē yáá dé pàrì ba lià yuu wa dē dǎn. ²⁶ Yá nɛtu nə wá mɛ, sə ku fwa á mù pwərə wa. Á liù tē, v nə pìà, sə v yà ləzwənfaru, v mɛ, sə v yà á tutunbiu. ²⁷ Yá á liù tē, v nə pìà, sə v yà á yáá tíu, v mɛ, sə v yà á yonɟu. ²⁸ Mə nɛtu nə, *Ləzwənə-Biu‡ tē tà v twi, sə v pa lià tun, ba pa wá. U yɪ v twi, sə v tun v pa lià nə. Yá v ga pa v mu tē ndə ɲwírán nə, sə v ma jon lià kapɔv ba cuna wa».

Zwezi súrí lilirən bələ yía
(Marəkə 10.46-53; Likə 18.35-43)

²⁹ Máǵá tē wa, Zwezi dē v karbɪa tē nə naɲa Zweriko, lalɔv púé Zwezi kwa. ³⁰ Lilirən bələ tē nə jèə cwəǵə

† 20:18 20.18 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. ‡ 20:28 20.28 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

nii nè nì də, Zwezi twi ɔ lɛ. Ba dān ma wulə ba bubwi, ba wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidə nàú, dəri nè yinəgə!»³¹ Lìà tə yà wulə, ba caga ba nii nè, də ba tǎnǎ ba níó. Yá ba dān tə kwən ba bubwi zənzən, ba wú: «Yuu-Tiu, pìú Davidə nàú, dəri nè yinəgə!»³² Zwezi ma zɪgɪ, ɔ bon ba, ɔ ga bwe ba, ɔ wú: «Bèèè nè á pià, sə à fwa à pa aba?»

³³ Ba ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, pa, sə nè yíá tə na lá». ³⁴ Zwezi dəri ba yinəgə, ɔ ga dwen ba yíá nè. Lala də ba bara bələ təntə yíá tə sùrí. Yá ba dān ga pú ɔ nè.

21

Zwezi vəli Zwerizalemə
(*Marəkə 11.1-11; Likə 19.28-40; Zwan 12.12-19*)

¹ Zwezi də ɔ karɓa dān vəli, ba bwələ *Zwerizalemə. Mǎnǎ tə, ba nè yí Bətəfazwe nè, ku nè wulə *oliviye tián paan tə con, Zwezi li ɔ karɓa tə bələ, ɔ tun, ² ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Á vələ yáá tu tə wa, á wá na bɪnakan də ku biú, tə nè vwə. Á kura tə, á ja bà à con. ³ Liù nè bwe aba, sə á swìn də, *Yuu-Tiu nè pià tə. Yá ba dān wá yá aba, ba pa á ja tə á vì lala.»

⁴ Mə nətɔ nè, ku twá, sə Yu nii *sùsùnù tə sùràn tə nii ma sú. U swìn, ɔ wú:

⁵ «Á swián Siyon* lià con nè: Nəń, n pìú tə nè ɔ biàn n con. U súé də bɪcabwanɔ. U diğà bɪnakan yuu. U diğà bɪnabiə yuu, ka nè yi bɪnakan tə, ka nè mì zɪla zɪɲɔ, biú.»

⁶ Karɓa tə dān ma va, ba fwa ku tə, Zwezi nè pɪn ba nii, sə ba fwa. ⁷ Ba jɪn bɪnakan tə də bɪnabiə tə, ba ja bà, ba li ba ganan ba tún tə yuu, ba pa Zwezi di ɔ jəé. ⁸ Lalɔ tə wa lià zənzən làrì ba ganan cwəŋə tə wa. Ba duən də ga za tián vuran, ba

tunə cwəŋə† tə wa. ⁹ Lià tə, ba nè wulə Zwezi yáá ba vəli, də ba tə, ba nè wulə ɔ kwa tə, zìn ba kwərə yi nè, ba ma bwɪ Zwezi nè, ba wú:

«Ozana‡ pìú *Davidə nàú tə yuu wa! Yu wá fwa zəni liù tə yɪra, ɔ nè biàn Yuu-Tiu yɪri yuu wa! Ozana Yu sǎn nè!»

¹⁰ Mǎnǎ tə nè, Zwezi nè zua Zwerizalemə wa, lià tə mama wulə ba kukuri, də ba bwe, ba wú: «Wàà nè yi ku bɛɛ wà tə?» ¹¹ Lalɔ tə le, ku wú: «Ku yi Yu nii *sùsùnù Zwezi tə, ɔ nè nan *Nazarətə, ku nè wulə Galile nagwanaa wa.»

Zwezi zua Yu diè tə wa
(*Marəkə 11.15-19; Likə 19.45-48; Zwan 2.13-17*)

¹² Ku kwa nè, Zwezi zua *Zwifə-ba Yu *diè dəwoo tə wa, ɔ ga dɪɲi lià tə mama, ba nè yoli, də ba tə nè yə ku bwálí tə wa. U yigu tabɪlan tə, lià tə nè lárí səbɪa§ tə yuu, ɔ vəvəri ɔ pú tia. U ga yigu lià tə, ba nè yoli nasara gunponi* tə, gwələ ɔ di tia. ¹³ U dān ma swìn ba con, ɔ wú: «Ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Ba wá bon à diè tə «yɪɲɪ diè».» Yá á mù janɪ ka, á ma fwa ŋwɪna yisəgə bwálí!»

¹⁴ Lilirən də gwàní fàrú ba yí ɔ yɪra Yu diè dəwoo tə wa. Yá ɔ ga zwèe ba yayɪran. ¹⁵ Zwifə-ba Yu *jɔŋwana yun tián tə, də Yu nii *yənu tián tə, nè nɪ yomulan tə, ɔ nè fwa, bisíná tə ga wulə Yu diè dəwoo tə wa, ba bubwi, ba wú: «Ozana‡ pìú *Davidə nàú tə yuu wa!» Ku zìn ba liɲa. ¹⁶ Ba dān swìn Zwezi con, ba wú: «N nəń ku tə, bisíná tə nè swìn?» Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Awo, à yəé ku dèń. Á wà ku tə kàrì, ku nè púpúní Yu sagɪ tə wa, naaa? Ku púpúní, ku wú: «N pɪn bisíná də bisíní tətə də pa mú dun.»

* **21:5** 21.5 Siyon yi paan tə Zwerizalemə nè lwè ku yuu wa, yɪri nədwan. † **21:8** 21.8 Ku nətɔ bɪri də, lià tə pɪn dun Zwezi nè. ‡ **21:9** 21.9 Ku dèń nè yi «Dun mə wa Yu con!». § **21:12** 21.12 Ku yi ba ma ŋwɪn Yu diè tə yuu lanpoo. * **21:12** 21.12 Nasara gunponi yi ba ma fwa *jɔŋi ba pa Yu nè. † **21:15** 21.15 Ku dèń nè yi «Dun mə wa Yu con!».

¹⁷ Kɔ kwa nə, ɔ yá ba, ɔ ga nan *Zwerizalemə nə, ɔ va Betani. Mə kɔ tɔv tə wa, ɔ vɛli ɔ ju.

*Zwezi ziri ɔ kə kapirɔ don nə
(Marəkə 11.12-14, 20-24; Likə 13.6-9)*

¹⁸ Kɔ tɔpurɔ tə nə, mánǎ tə wa, Zwezi nə píi ɔ biàn *Zwerizalemə wa, niən yà jə wá. ¹⁹ U ni kapirɔ don cwəŋə tə vàn nə, ɔ ma fàrú ɔ yí kɔ nii, yá kɔ yi vɔran cɪcɪ nə, ɔ ni kɔ yuu wa. U dǎn ma swìn kapirɔ tə con, ɔ wú: «N kúv ba píi n zin bia, abada!» Lala də kapirɔ tə kua nəkɔv.

²⁰ Karbia tə nə ni kɔ nətv tə, kɔ gwári ba zənzən. Ba dǎn ma bwe Zwezi, ba wú: «Kɔ yi kɔ twá nətə, kapirɔ tə ma kù lala nətv?» ²¹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ á con: Də á nə keni á waa à nə wuu, á nə ba bɛɛé, kɔ tà kɔ tə, à nə fwa kapirɔ tə yira, cɪcɪ nə, á wá wǎní á fwa. Yá á dǎn wá wǎní á swìn paan ka tə con, á wú: «Zàn lá, n va, n tɔ mvɔ wa!» Yá kɔ yoo tə wá tɔn. ²² Də á nə keni á waa à nə wuu, á wá na kɔ tə mama, á nə lòrì Yu con».

*Wàà nə ken diàn Zwezi juun wa?
(Marəkə 11.27-33; Likə 20.1-8)*

²³ Zwezi zɔa *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, ɔ wulə ɔ kàrì. Kɔ mánǎ tə wa, Zwifə-ba Yu *jonwana yun tiàn tə, də ba *nəkwina fàrú ba yí ɔ yira, ba ga bwe wá, ba wú: «Wàà tətə diàn nə, n ma fwa yìèn tə tə ba? Wàà nə ken diàn təntə n juun wa?» Zwezi ma le ba, ɔ wú: ²⁴ «À də kúv wá bwe aba yoo nədv cɪcɪ. Á nə le nə, kɔ kwa nə, à də dǎn wá swìn liù tə, ɔ nə ken diàn à juun wa, à ma fwa tə yìèn tə. ²⁵ Wàà nə ken diàn Zwan juun wa, sə ɔ lə lià níá wa, kɔ twá də Yu yiri tə? Kɔ ya Yu, nə à yèə ləzoni?»

Kɔ pɪn ba dǎn wulə ba tótùnì duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nə nə le, nə wú: «Kɔ ya Yu nə ken diàn Zwan juun wa», ɔ wá bwe nəba,

ɔ wú: «Bɛɛɛ dǎn nə pɪn, á ma wá cígá à sugv tə nə pɪn?» ²⁶ Nə ma nə kúv swìn, nə wú: «Kɔ yi ləzoni nə ken diàn ɔ juun wá», nə mɛ, sə nə dəri lalɔv tə fən, lià tə mama nə buŋa də, Zwan yi Yu nii *sùsùnò tə yiri». ²⁷ Ba dǎn ma le Zwezi, ba wú: «Nə yèrì». Zwezi də ma le ba, ɔ wú: «À də bá swìn liù tə, ɔ nə ken diàn à juun wa, à ma fwa tə yìèn təntə».

*Bɛɛ don bia bələ yuu wa
zwansisara*

²⁸ Zwezi kúv sùrí zwansisara tə don lá, ɔ wú: «À wá biri aba zwansisara don, sə á swìn kɔ tə, á nə buŋa kɔ yuu wa: Bɛɛ don yà jə bia bələ. U dǎn ma swìn təntən biù tə con, ɔ wú: «À biù, vɛli à kárá tə wa, n tɔn zèn kɔ tə!» ²⁹ U ma le, ɔ wú: «À ba vələ». Yá kɔ nə vɛli yáá, ɔ píi ɔ lwǎn pubuŋa, ɔ ga vu kárá tə wa. ³⁰ Kɔ kwa nə, nyina tə ma swìn biù tə don tə con, kɔ mù yoo nədv tə. U də ma le wá, ɔ wú: «À nyina, à wá va». Yá ɔ wá vɛli. ³¹ Bɛɛɛ nə á buŋa kɔ yoo tə yuu wa? Á mù con nə, ba wàà nə twá ɔ nyina tə fira nə?» Ba le, ba wú: «Kɔ yi təntən liù tə nə».

Zwezi dǎn ma swìn, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ á con: Lanpolna tə də kacwaran tə wá dé yáá, ba zɔ Yu pàrì tə wa. ³² Zwan‡ yi ɔ twi á con nə, sə ɔ biri aba cígá cwəŋə tə. Yá á ga wá cígá pɪn ɔ sugv tə nə. Yá lanpolna tə də kacwaran tə mù pɪn cígá ɔ sugv tə nə. Yá də á nə ni kɔ tə kwa nə, á tə wá á kwa vɛvəri, á ma sá á cuna, sə á ma pa cígá ɔ sugv tə nə».

*Vala wɔlvnyina duən zwansisara
(Marəkə 12.1-12; Likə 20.9-19)*

³³ Zwezi kúv swìn, ɔ wú: «Á cuga zwansisara don! Kárá tíú don cwən diven tiàn kárá. U kɪkari ka də dabwau. U kù gwálú kapataɔ wa, sə ba ma kaŋi diven tiàn bia tə. Yá ɔ dǎn ga lwá vuun, sə ba ma cì kárá tə nə. Kɔ kwa nə, ɔ tì kárá tə, ɔ yá

‡ 21:32 21.32 Kɔ mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, ɔ nə li lià níá wa, kɔ twá də Yu yiri.

vala duən jìàn wa, v ga va cwəŋə.
³⁴ Mánǎ tə, diven tián bja koru nə yí, v tun v tütònà, v pa ba va vala tə con, sə ba jon v tori. ³⁵ Yá vala tə dǎn jin v tütònà tə, ba mà v don, ba gv v don, ba ga dli batwa nii liù tə də kapana ba gv. ³⁶ Kárá tə tíú tə kúv tun tütònà tə duən, də ba nə dáá ba doni dí yáá tütònà tə. Yá vala tə tə tun ba, də ndə ba nə dí yáá ba tun nətə. ³⁷ U dǎn ma tun v tətə bilura ba con, v ga bún v waa con, v wú: <Ba wá zilí à biú tə>. ³⁸ Yá mánǎ tə wa, vala tə nə ni biú tə, ba dǎn swìn duən con, ba wú: <Á nəŋə liù tə, v nə wá bà v tiri kárá tə. Nə gwia wá, yá nə wá tiri v kárá tə>. ³⁹ Ba dǎn ma ja wá, ba dli kárá tə kwa con, ba ga gv wá».

⁴⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Mánǎ tə nə, kárá tə tíú nə wá bà, bèèè nə v wá fwa vala tə?» ⁴¹ Ba ma le wá, ba wú: «U wá gv ba ləzwənlwan təntə, v bá dəri ba yinəŋə. U dǎn ga wá jon v kárá tə, v pa vala duən nə, ba nə wá li v tori wozagv mánǎ wa».

⁴² Zwezi dǎn swìn, v wú: «Á wá kàri ku tə, ku nə púpúní Yü sagi tə wa, ku wú:

<Kapan tə, dəlwərə tə yà nə viga ba dvgv vǎn nə, nə píi ku jì diè nigwancun wáí, ku yoo nə cà. Ku yi *Yuu-Tiu nə fwa ku. Yá ku yi yozəŋu ku pa nəba>».

⁴³ Zwezi kúv swìn, v súrí lá, v wú: «Mə ku m̀ nə pın, à m̀ nə swìn ku á con: Yü wá li aba v pàri tə wa, v ga pa dwíi don lwǎn ku ya lá, ku nə sèe v nii, yá ku ga tɔŋa zəni. ⁴⁴ Liù tə mama, v nə wá tu ku kapan tə, dəlwərə tə yà nə dvgv vǎn nə, yuu wa, v wá nyonyogv v tiàn ku nə. Yá ku nə kúv tva liù yuu wa, də ku wá titaga wá!»

⁴⁵ *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián-ba, də *Farızian-ba cogv Zwezi zwansısarı təntə, ba ga lwarı də, ku yi ba m̀ nə, v swìn. ⁴⁶ Ba dǎn pià cwəŋə, sə ba ma ja wá. Yá ba ga dəri lalv tə yía, ba nə ti Zwezi, ba ma fwa ndə Yü nii *s̀s̀ǹǹ nə tə yiri.

22

Wodiu nəfarv don zwansısara (Likə 14.15-24; Matie 20.16)

¹ Zwezi tə kúv twá zwansısarı nə, v swìn ba con, v wú: ² «Á nəŋə, Yü pàri tə nə yi nətə: Pìú don bon lià v biú fúru diŋə nə. ³ U tun v tütònà, sə ba bon lià tə, sə ba bà diŋə tə bwálí nə. Yá ba wá sèe, sə ba bà bonə tə. ⁴ U ma ku tun tütònà tə duən də nii ku tə, v wú: <Á swián lià tə con də, à wodiu tə fwa ku zwèe. À gua à nabεε də à vǎnǎ tə, tə nə jə nuga, tə mama sírí ken ku zwèe. Á biàn fúru diŋə tə!» ⁵ Yá lià tə, v nə bon tə, tə nə wá ku yoo tə ti, ba ma fwa kaka, ba ga zàn, ba va ba yìèn kwıv nə. U don va v kárá wa, v don va v yolu. ⁶ Ba duən tə jin tütònà tə, ba fıfın ba, ba gv. ⁷ Pìú tə liŋa dǎn zàn. U tun v pamana, v pa ba va, ba gv ku m̀ lagura təntə, ba ga surv ba tiv. ⁸ U dǎn ma swìn v tütònà tə con nə, v wú: <Fúru tə wodiu fwa ku zwèe. Yá lià tə, à nə bon tə, wá ku diŋə mε. ⁹ Á dǎn vələ cwəywərə tə wa, á bon ba tə mama, á nə ni lá, sə ba bà wodiu tə nə.> ¹⁰ Tütònà tə vǎli conjı tə yuu, ba kə lià tə mama duən nə, ba nə ni lá. Ba ken ləzwənzəŋə də ləzwənkukwınan duən nə. Mə ku twá nətə, fúru tə diŋə diè nii ma sú də lià.

¹¹ Pìú tə dǎn zba, sə v ywǎn lià tə, ba nə twi bonə tə. Yá v dǎn ni liù don, v nə wá gǎnù zwi, ku nə mε də fúru tə. ¹² U ma swìn v con, v wú: <À dabεε, ku yi n twá nətə, n ma zv yəbə, n ga wá gǎnù zwi, ku nə mε də fúru tə?> Yá ku bεε tə táŋı v nii. ¹³ Pìú tə dǎn ma swìn v tütònà tə con, v wú: <Á vwıə v nεε də v jìàn, á ga ti wá, á dli kárá wa yikunu tə wa. Ku bwálí təntə wa, v wá hubwi, v ga diŋa v jıfwi v fıfaga>» ¹⁴ Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Yü bonə lià zənzən. Yá ba mancın nə, Yü yáá kúrí».

*Lanpoo ka ŋwín ka pa Romə-ba
pìú nəfarv nə yoo
(Marəkə 12.13-17; Likə 20.20-26)*

15 *Farizian-ba tē dān vuru, ba kē duən nē, sē ba jēn, ba nē wá fwa nētu, ba ma ja Zwezi ku tē, v nē wá swìn, yuu wa. 16 Ba dān ma tūn ba lià, dē *Erodē kwa lià, sē ba va, ba swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyina, nē yēé dē, n yī cígá tíú. N ga buri Yū cwəŋə tē dē cígá, n ga ba liū yī dəri, n yáá nē tēlé dē dun tē ləzoni nē jē yiri. 17 Buri nēba n pubuŋa yoo ku tē yuu wa: Yū *nii pin cwəŋə, sē nē ŋwín, nē à yēé, sē nē dān ká ŋwín lanpoo, nē pa *Romə-ba piú nēfaru tē nē?»

18 Yá Zwezi dān nē lwarī ba wuləŋu pubuŋi tē, v le ba, v wú: «Níé bələ tíán-ba, bēēē nē pin, á maŋa, sē á ja à dēn nē? 19 Á bira nē sēbikulv tē, ba nē ma ŋwín lanpoo tē». Ba ma li cūta sēbikulv* don, ba kē v yáá con. 20 Zwezi dān ga bwe ba, v wú: «Wàà yuu dē v yiri nē ba púpúní yēbə?» 21 Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nēfaru tē nē». Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwíán ku tē nē yī Romə-ba piú nēfaru tē nyiən, á pa wá, sē á ga ŋwín ku tē nē yī Yū nyiən, á pa Yū dē nē».

22 Máná tē nē, ba nē nī ku liu tēntə, ku gwári ba zənzən. Ba ma yá wá, ba ga vii.

Ka ti ka piú ka bwin ka nan tē yuu wa bwiə

(Marəkə 12.18-27; Likə 20.27-40; 2 Timote 3.7-9)

23 *Sadıstan-ba mē buri dē, tıga ba piú ba bwin ba naŋa. Dun don nē, ba wa lià duən twi Zwezi con. Ba bwe wá, ba wú: 24 «Karnyina, nēn ku tē, ku nē púpúní Yū *nii tē wa, v nē pin *Moyizə nē. Ku swìn, ku wú: «Bēē nē tıga, dē v ba biú jē, v nyánú mē, sē v dé v kadənu tē, sē v mē lura biú, v pa wá». 25 Nē dān jūn nubia barpe dē nēba. Tēntən tíú tē swe, v ti v yá kan tē, v pa v nyánú don nē, dē v tē wà biú, v nē luri. 26 Mē ku yī nētu, ku pa bələ nii liū tē, dē batwa tíú tē, ku ja va ku gúrí

ba mama barpe tē. 27 Ba mama tē tian kwa nē, kan tē dē twi, v bà, v ti. 28 Dun tē nē, tıga nē wá bwin ba nan, ba wàà nē wá tūn kan tē ba barpe tē wa? Ba mama tē jūn wá, ba fwa ba kan».

29 Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwə á tíàn, á nē yəri Yū sagi tē dē Yū diàn tē dēn yiri. 30 Máná tē, tıga nē wá piú ba bwin ba nan, bara dē kana bá swe duən nē. Yá ba dān wá yà ndē *malikē nē Yū *sàn wa. 31 Á wà kàri ku tē, Yū nē swìn tıga ka bwin ka nan tē yuu wa, naaa? U swìn, v wú: 32 «Á yī Yū tē, *Abərahəmə dē *Yızakə dē *Zwakəbə nē jūnì.» Zwezi ma swìn, v sūrí lá, v wú: «Ku nētu buri dē, Yū yī lià tē, ba nē wulə mu wa Yū, v tà tıga Yū».

33 Ku gwári lià tē, ba nē cugu v kàrà tē.

Yū nii yoo tē, ku nē dwə tē mama (Marəkə 12.28-34; Likə 10.25-37)

34 Máná tē wa, *Farizian-ba nē ni dē, v pin *Sadıstan-ba tē nii pí, ba bon ba kē duən nē. 35 Ba wa liū don, v nē yī *Zwifə-ba Yū nii *yənu tíú bwe Zwezi yoo don, sē v ma ja v dēn nē, v bwe wá, v wú: 36 «Karnyina, sē Yū *nii yìèn tē, v nē pin *Moyizə nē wa, nēfaru nē yī ku kwa?» 37 Zwezi ma le wá, v wú: «N mē, sē n sóní *Yuu-Tiu, v nē yī n Yū dē n waa mama. N sóní ku tē nē zìèn ku pa Yū nē. N bún Yū yoo máná mama». 38 Mē ku mē nē yī Yū nii yoo tē, ku nē yī tē wa nēfaru, ku nē dwə tē mama. 39 Nēn ku tē, ku nē púé ku kwa, ku dē yoo nē cā zənzən: «N mē, sē n sóní n yira liū ndē n nē swə n tətə nētu». 40 Yū nii tē, v nē pin Moyizə nē, saga tē, dē Yū nii *sùsùnà saga tē kàri tē mē yī tē twá tē mē Yū nii yìèn bələ tēntə kwa».

Kərisə yī Davidə nàv, v ga yī v Yūu-Tiu

(Marəkə 12.35-37; Likə 20.41-44)

41 *Farizian-ba yà kun duən nē, Zwezi dān ma bwe ba bwiə ku tē:

* 22:19 22.19 Cūta sēbikulv nēdu yī yituri nēdu tətəŋi ŋwírán.

42 «Bèèèe nè á buŋa *Kərisə yuu wa? U yi wàà nàú?» Ba ma le wá, ba wú: «D yi piú *Davidə nàú». 43 Zwezi kúù ma bwe ba, v wú: «Kv dàn yi nətə, Yu-*Siŋu tə ma pa, Davidə bon Kərisə <*Yuu-Tiu>? Davidə swìn, v wú:

44 <Yuu-Tiu Yu swìn à Yuu-Tiu con, v wú: Bàá, jə̀n à jizən† nè, də à ma kəni n duŋa n nɛɛ dən nəl>

45 Də Davidə nè bon wá v Yuu-Tiu, kv dàn yi Kərisə wá twá nətə, v ma kúù yà Davidə nàú də?»

46 Ba liù nədə də kúù wá wàní v le wá yoo, kv kwa nè. Yá kv nè zigi kv dɪn təntə nè, liù kúù wà dédén, sə v bwe wá bwie.

23

Zwezi swìn v zigi Yu nii yənu tián tə də Farizian-ba tə nə

(*Matie 6.1-5, 16; Marəkə 12.38-39; Likə 11.43, 46; 14.7; 20.45-46*)

1 Zwezi dàn ma swìn laləv tə də v karbia tə con, v wú: 2 «*Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tə də *Farizian-ba tə yi ba twi ba jon *Moyizə yuu nè. Ba mù nè mɛ, sə ba gwin Yu *nii tə, v nè pin Moyizə nè, dən ba biri. 3 Kv mɛ, sə á zilí ba nii, á ga tɪn kv tə mama, ba nè swìn á con nè. Yá á nè dànà ká fwa, ndə ba tə fwa tə, ba nè ba kv tə, ba nè biri tə, nii nè twá yiri. 4 Kv yi, ndə ba nè vwe zila tə nè dù, ba ti ba kəni là vaparan wa. Yá ba ga ba sèe, ba dwen tə yira də ba jifva tətə. 5 Ba fwa ba tutɪnɛɛ mama, sə là ma na ba. Kv mù nè pin, ba kəni Yu saga ba təlɛ* nè, nè à yèé ba vànà nè, tə nè dwə. Ba ganan nyanv yi nəwalan nəwalan, tə níé ga jə luloŋə nəmanbii. 6 Də ba nè vɛli diŋə bwálí nè, ba swə tətəŋi yijáá. Də ba nè vɛli Zwifə-ba *jéré dii wa, ba swə dun gwələ yuu jáá. Ba swə, sə là tv tia ba jon ba kanporu wa. 7 Ba ga swə, sə là bon ba <karnyina-ba>. 8 Yá á mù, á dànà

ká pa, ba ja aba, ba bon <karnyina-ba>, á mama tə nè yi nubia *Kərisə yiri, yá á karnyina də ga yi nədə tə yiri. 9 Á dànà ká bon liù mama tia yuu wa <à nyina>, á nyina nè yi nədə, á nè jə, wà tə, v nè wulə Yu *sán nè yiri. 10 Á dànà ká pa, ba bon aba <yáá tián>, á yáá tiú tə, á nè jə, nè yi nədə, v mù nè yi Kərisə, tə yiri. 11 Á wa ləzwənfərv tə, v nè dwə ba duən tə, mɛ, sə v mù nè yá á tutɪnbiu. 12 Liù tə, v nè zìn v tián, Yu wá mun kv tiú. Yá liù tə, v nè mun v tián, Yu wá zìn wá yi nè».

Yu nii yənu tián tə də Farizian-ba níé bələ tə yoo

(*Marəkə 12.40; Likə 11.39-46, 52; 20.47*)

13 Zwezi kúù swìn, v wú: «Lɛɛ wá yí aba, *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián-ba də *Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yiri! Á cìgà là tə yáá nè, ba dàn ká zv Yu pàrì tə wa. Á tətə ba zwɪ, á ga ba yá á pin là tə, ba nè pià ba zv nè, sə ba zv.

14 [Lɛɛ wá yí aba, Yu nii yənu tián-ba də Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yiri! Á viri kadəne wiən, á ga fwa yijonɪ á ba zwèe ləzoni yáá con, sə á ma biri də, á yi ləzwənzəŋə. Mə kv mù nè pin, Yu wá bərə á bərə, v ga cùgù aba míámían!]

15 Lɛɛ wá yí aba, Yu nii yənu tián-ba də Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yiri! Á vɛli muv tə də tia tə yuu mama, á ma pià ladva tətə, v nè wá sèe v zv á Zwifə-ba *yijuncwəŋə tə wa. Yá á nè ni kv liù, á yáá pa, v jì mən diè liù, nɛɛ bələ v doni aba.

16 Lɛɛ wá yí aba, á mù ləzwənlilirən-ba! Á wú: <Liù nè twá Zwifə-ba Yu *diè tə yiri nè, v ma dù, kv dūrè tə ba wá dé. Yá kv nè yi Yu diè síán tə yiri nè, v ma dù, kv dūrè tə wáá wá, kv dé>. 17 Ləyigi də lilirən-ba! Kv kwà nè jə funə kv

† 22:44 22.44 Ka jə̀n piú jizən vàn nè yi dun bwálí. * 23:5 23.5 Saga nəmanbii tə ya Yu sagi tə wa púpúnà nè wulə tə wa. Tə mù saga tə də luloŋə nəmanbii tə yi, Zwifə-ba pià ba ma biri də, ba twá Yu zəni.

doni ku don? Sían tē nē dwē naaa, nē à yèé Yū diè tē, ka nē pūn, tē mù sían tē jì Yū nyiēn, nē dwē? ¹⁸ Á tē kúò wú: <Liù nē nē twá Yū *jōñi kúrí tē nē, v ma dù, ku dùrè tē wàrì wá ku dé. Yá v nē nē twá dē jōñi won tē nē, ku nē wulē jōñi kúrí tē yuu wa, v ma dù, ku dùrè tē wáá wá ku dé>. ¹⁹ Lilirēn-ba! Ku kwà nē jē funē ku doni ku don? Jōñi won tē mù naaa, nē à yèé jōñi kúrí tē, ku nē pūn, jōñi won tē yī Yū nyiēn tē nē dwē? ²⁰ Liù tē, v nē dùè jōñi kúrí tē, v dùè dē ku yuu wiēn tē mama. ²¹ Liù tē, v nē dùè dē Yū diè tē, v yī v dùè dē ka mù dē Yū tē, v nē wulē ka wa. ²² Liù tē, v nē dùè dē Yū *sān tē v yī, v dùè dē Yū padau tē, dē Yū tētē, v nē jèé ku yuu wa.

²³ Lēē wá yī aba, Yū nii yēnu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yūri! Á pūn á fugē nii nyiēn† Yū nē, dē ku nē swē, ku yī dēñē wiēn nēmanbii tētē. Yá á yáá ga tēlé dē yìēn tē yoo nē dé lá, Yū nii tē nē bīri. Tē mù nē yī cígá dē ka dēri yinēgē zēnzēn dē ka twá Yū dē pùé nēdv. Mē tē mù yà nē á mē, sē á tun, á ga kēni á yáá tē duēn tē dē con. ²⁴ Lēzwēnlilirēn-ba! Á loni bunbuní á nanywía wa. Yá á ga lēri nyuguma mù punj!

²⁵ Lēē wá yī aba, Yū nii yēnu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yūri! Á yáá sūn wūrú zūña dē zūña kwa, yá tē waa ga sú dē ŋwīrān wiēn dē á pusoni wokōkwīnan. ²⁶ Farizian liliu! Dí yáá n sūn wūrú zūña tē waa tē. Yá ku kwa tē dē wá yà zēni.

²⁷ Lēē wá yī aba, Yū nii yēnu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yūri! Á yī ndē lēbērē nē, ba nē pūri tē kwa zēni. Yá tē waa tē ga sú dē tūga kurēn dē wopūpūnan yīri mama. ²⁸ Mē á dē yī nētv. Kārā con, á yī cígá tián. Yá á waa con á yī níé bēlē tián, á ga sú dē yokōkwīnan!»

Zwezi swìn càn tē yoo tē nē biàn (Likē 11.47-51)

²⁹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Lēē wá yī aba, *Zwifē-ba Yū nii *yēnu tián-ba dē *Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yūri! Á lwē Yū nii *sūsùnà tē lēbērē, á ga kwēn lià tē, ba nē yī cígá tián, lēbērē. ³⁰ Yá á dān swìn, á wú: <Ku nē yī nē yūn lá nē nūbara-ba máñá wa, nē yà bá sēē, nē twá ba nē, nē gv Yū nii sūsùnà tē>. ³¹ Ku mù tē yūri, á tētē bīri dē, á yī ba tē, ba nē gva Yū nii sūsùnà tē, dwíí tē lià. ³² Ku mù nē pūn, á dānà ká yá, á fwa ku tē, á nūbara-ba tē nē dīga ku dēñ, ba fwa tē, á zwēē! ³³ Á nyīn ndē dīña nē, ndē dēkwaa dwíí nē! Ku yī á buña dē, á wá twá nētē, á ma jēn mēn diè tē būrā tē yáá nē? ³⁴ Á cuga zēni! Ku mù nē pūn, á wá tun Yū nii sūsùnà dē wubūña tián dē Yū nii yēnu tián. Á wá gv ba duēn, á paa ba duēn daganan yuu wa. Á wá mà ba duēn dē dē fīfīran Zwifē-ba *jéré dii tē wa. Yá á ga wá dīña ba kwa, á ja twá á tīfaran tē wa, á velē. ³⁵ Ku nētē tē nē wá tun, sē ku pa Yū tūtùnà tē mama gvri tē ya á yuu zūli. Ku nē zūgi cígá tíú Abelē nē, ku ja va Zakari, Baraswi biú tē, á nē gva Yū diè tē dē Yū *jōñi kúrí tē tētēñi wa. ³⁶ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Ba lià tētē mama gvri tē càn tē wá tv á mù, zēn lià tē yuu wa!»

Zwezi kwi Zwerizalemē lià tē yūri (Likē 13.34-35; 19.41-44)

³⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «*Zwerizalemē tián-ba, Zwerizalemē tián-ba! Á mù lià tē, á nē gvī Yū nii *sūsùnà tē, á ga dīli ba tē, Yū nē tun á con, dē kapana! Nēē bagalī nē à sóní, sē à kē aba à sēpuni nē, ndē cērú nē yáá kē ku cēbii ku vānà dēñ nē, yá á ga wā ku sēē! ³⁸ Á nēñē, Yū dvgv v *diè tē, ka nē wulē á con, mīámíán. ³⁹ Yá dē ku mama, à mù nē swìn ku á con: Ku nē mē síún

† 23:23 23.23 Yū nii tē, v nē pūn Moyizē nē wa, Yū bīri, sē Zwifē-ba mama pa ba won mama fugē nii nyiēn.

nə, á kúù bá na nə, ku ja vələ, á nə wá swìn, á wú: <Yu wá fwa zəni liù tə yira, ɔ nə biàn *Yuu-Tiu yiri yuu wa!> »

24

Zwezi swìn Yu diè tə cvna yoo
(*Marəkə 13.1-2; Likə 21.5-6*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi nan *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, ɔ viri. Ku máǵá tə wa, ɔ karbia tə fàrú ba yí ɔ yira, sə ba pa ɔ ywǎn Yu diè tə nə lwə nətɔ.
² Zwezi dǎn swìn, ɔ wú: «Á ba ku nətɔ tə na? Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Kapan nədɔ tətə bá ga yəbə, ku nə wá pəń ku don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máǵá tə yoo
(*Marəkə 13.3-13; Likə 21.7-19; Matie 10.17-22*)

³ Ku kwa nə, Zwezi nə jəé *oliviye tián paan yuu wa, ɔ karbia tə fàrú ba yí ɔ yira, ba mù də wá cici. Ba taa ɔ yira ba bwe wá, ba wú: «Biri nəba máǵá tə, ku yoo tə nə wá tun, də miminan, tə nə wá biri nəba də, n pií n biàn də luv zaŋɔ máǵá yí».
⁴ Zwezi le ba, ɔ wú: «Á cia á tiàn nə, sə liù mama dǎn ká gıgarı aba.
⁵ Lià zənzən wá ja à yiri, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, ɔ wú: <À mù nə yi *Kərisə>. Yá ba ga wá gıgarı lià zənzən. ⁶ Á wá dí yáá, á ni kúù yoo də ku bwələ. Yá á tə kúù wá ni də, kúù tə yí. Á dǎn ká pa fən ja aba. Ku me, sə ku nətɔ tə yí. Yá ku tà luv zaŋɔ máǵá nə yí. ⁷ Dwíó tə luv mama wa wá ta tə zıgı duən nə. Yá payuu wá ta ku zıgı ku don payuu nə. Niən də tia səsəgu wá yá bwálá kapɔɔ nə. ⁸ Tə mù yìèn təntə mama wá yá, ndə kan pùé təntən yıŋa nə, ɔ luri máǵá wa.

⁹ Yá ləzoni wá pa, ba ja aba, ba kə cǎn wa, ba ga wá gu aba. Lià mama míámíán wá dún aba à mù yiri.
¹⁰ Ku mù máǵá təntə wa, lià zənzən wá pií, ba yá nə. Ba wá gwın duən dǎn, ba ga wá dún duən. ¹¹ Kunkun nii sùsùnà zənzən wá nan, ba ga wá

gıgarı lià zənzən. ¹² Yokukwınan wá sú tia, ku pa lakapɔɔ sonu fu ku mun. ¹³ Yá liù tə, ɔ nə jın pínú wuuu, ɔ dǎn ká pií ɔ kə ɔ kwa, ɔ va ɔ gúrí, ɔ wá na mu, ku nə ba zwèe Yu con. ¹⁴ Ba wá kàrì sɔywǎŋú tə, ku nə biri, Yu nə wá dé ɔ pàrì tə nətɔ, lià yuu wa. Luv mama wa, ba wá biri ku lià tə mama nə, sə ba ni ku. Ku kwa nə, luv dǎn wá zàn».

Wokukwın tə, Yu nə zını yoo
(*Marəkə 13.14-23; Likə 21.20-24*)

¹⁵ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Á wá na ku tə, ba nə ma boŋə <wokukwın> tə, ku nə cùgá. Yu nii *sùsùnù Daniyelə swìn ku yoo də, ku wá jəń *Zwifə-ba Yu *diè tə wa. (Sə liù tə, ɔ nə kàrì, zùrì ɔ yira!) ¹⁶ Ku máǵá tə wa, sə lià tə, ba nə wá yá Zwide nagwanaa con, dəri ba di pɛɛn. ¹⁷ Liù tə, ɔ nə wá yá dəyuu wa, kúù dǎn ká cú, ɔ ti ɔ diè wiən, ɔ ja vií. ¹⁸ Yá liù tə də, ɔ nə wá yá kára wa, dǎn ká pií ɔ va sǎn, sə ɔ ti ɔ gǎnù don. ¹⁹ Ku wá yá ləe máǵá təntə wa, ku pa kana tə nə, ba nə jə pwií, də ba tə nə, bia nə ŋwà ba nyɔni nə!
²⁰ Á lòrì Yu, sə á dərı tə dǎn ká ya waran máǵá wa, nə à yəé Zwifə-ba *sié dıɔn nə, ²¹ ku máǵá təntə cǎn tə nə ba don ja yiri. Tə yiri wá lá yın luv nə jəń ku jıjı mama, ku ja bà ku yí zən. Yá tə yiri don də ga bá yá lá, abada. ²² Ku nə tà Yu pın nii, sə tə máǵá tə pwàrì ka mun yiri, liù yá bá yá lá ɔ na mu, ku nə ba zwèe Yu con. Yá tə máǵá tə dǎn fua ka mun lià tə yiri, Yu nə kúrí.

²³ Liù dǎn nə swìn á con, ɔ wú: <Á ywǎǵá, *Kərisə wulə yəbə!> Nə à yəé: <U wulə lá con!> Á dǎn ká sèe ku tíú nii. ²⁴ Kunkun Kərisə-ba də kunkun nii sùsùnà wá bà. Ba wá tun yikunu diàn miminan nə dáá də yomılan, sə ba ma gıgarı lià tə tətə, Yu nə kúrí tə. Də ku nə wáá, sə ba lı ba Yu con. ²⁵ Á cuga zəni! À mù nə dí yáá, à swìn ku á con nə.

²⁶ Də liù nə swìn á con nə, ɔ wú: <Á nəŋə, ɔ wulə kasɔɔ lanworu wa!>

Á dànà ká va lá nə! Nə à yèé liù nə swìn á con nə, v wú: «Á nəḡə, v sègè diè wa!» Á dànà ká sèe ku tíú nii. ²⁷ Ndə dwà pɪpɪɪ nə yáá pìrò lanworu, ku zɪgɪ yu yipɪan, ku ja va yu yizwɪa tə, mə nətɪ *Ləzwənə-Biu* tə wá pìí v bà. ²⁸ Ku wá yà, ndə ku nə swìn, ku wú: «Bwálí tə nə wotɪgɪ nə wulə, dilən yáá kun duən nə lá.»

Nətɪ Ləzwənə-Biu tə wá pìí v bà tɪa yuu wa

(Marəkə 13.24-27; Likə 21.25-28)

²⁹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Ku máná təntə càn tə kwa nə, yɪcaɪ tə wá jì yikunu. Cànà tə kúò bá ja poni. Kacɪlacc wá nan lanworu wa, tə tu. Yá diàn tə, tə nə wulə lanworu tə wa də wá gugurə. ³⁰ Ku kwa nə, mɪmɪnɪ wá nan lanworu wa, ku nə bɪrɪ *Ləzwənə-Biu† túrí tə. Tɪa yuu ləzoni mama dān wá bubwɪ, ba wá na Ləzwənə-Biu tə bakwan tə wa, də v biàn də diàn də dun, tə nə dáá. ³¹ Nabwana kori nəfarɪ wá wúrú. Yá v ga wá tun v *malike tə tɪa sapanan banɪa tə mama nə. Tə wá kə lià tə, v nə kúrí tə me duən nə.»

Zwezi kàrì kapɪrɪ yoo

(Marəkə 13.28-31; Likə 21.29-33)

³² Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nəḡə, yoo tə, à nə pìà, sə à twá kapɪrɪ tə kàrà tə, nə à swìn: Máná tə nə, ku nɛɛ tə nə yɪ wabwalan, yá ku ga twè vuran, á yèé də, sii bwələ. ³³ Ku nətɪ tə pìà ku bɪrɪ də, á dān nə nɪ tə mù wiən tə də tə yí, á me, sə á lwarɪ də, yoo tə bwələ, sə ku tun. ³⁴ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku yoo təntə wá tun, də zən lià tə mama, ba nə wulə tɪa yuu wa, tə wà tɪ, ba zwèe. ³⁵ Lanworu də tɪa me wá jén, yá à sùràn tə mù bá jén, abada!»

Yu cɪcɪ nə yèé lɪv zanɪ máná

(Marəkə 13.32-37; Likə 17.26-30, 34-36)

* **24:27** 24.27 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

‡ **24:36** 24.36 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

³⁶ Zwezi kúò swìn, v wú: «Liù mama yèrɪ diun tə, nə à yèé máná tə, yìèn təntə nə wá tun. *Malike tə Yu *sàñ nə, də Yu-Biu‡ tə tətə yèrɪ ku. Á nyɪna Yu cɪcɪ nə yèé ku. ³⁷ Máná tə *Ləzwənə-Biu§ tə nə wá pìí v bà, yìèn tə wá yà, ndə tə nə yɪn nətɪ Nowe máná tə wa. ³⁸ Ku yɪ nətɪ, máná təntə wa, də dwà nəfarɪ tə, tə nə wá twi. Ku máná tə wa, lià tə yá dé, ba nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwí lià yuu wa, ku ja va diun tə, Nowe nə zɪa níá yuu bori nəfarɪ tə wa. ³⁹ Ba wá yoo mama bɛɛé, ku ja va ku yí máná tə, dwà nəfarɪ tə nə twi, ku pèe ba mama.

Mə ku wá yà nətɪ də Ləzwənə-Biu tə nə wá pìí v bà. ⁴⁰ Ku máná tə wa, bara bələ wá yá ká rí wa. Yu wá tɪ v don, v ga yá v don lá. ⁴¹ Kana bələ wá gá mun duən nə, nɪḡɪ yuu wa. Yu wá tɪ v don, v ga yá v don lá. ⁴² Á dànà ká dwèe, á nə yèrɪ máná tə, á *Yuu-Tiu tə nə wá bà yɪrɪ. ⁴³ Á cɪga ku tə zəni: Də diè tíú yá nə yèé máná tə, ḡwìàn nə wá bà tɪtɪn nə, v bá dwèe. Yá v ga bá yá, sə ḡwìàn tə kén v diè tə, v zɪ ka wa. ⁴⁴ Mə ku mù nə pɪn, á də kənə á sɪrɪ, Ləzwənə-Biu tə nə wá bà máná tə wa, á nə ba buɲa yɪrɪ.»

Tɪtɪnzəḡu də tɪtɪnkɪkwɪɪn yoo
(Likə 12.42-48)

⁴⁵ Zwezi kúò swìn, v wú: «Wàà dān nə yɪ ku mù tɪtɪn təntə, v nə sèe nii də pùé nədɪ, v ga cɪ v tìàn nə, v yuu tíú nə pɪn wá cwəḡə, sə v ywān tɪtɪnà tə duən tə yuu, sə v pa ba wodiu, máná tə nə, ku nə me? ⁴⁶ Ku tɪtɪn təntə wá yá pupwən wa, də yuu tíú tə ka pìí ka bà diè wa nə, v nə yí wá, də v wulə ku tɪtɪn tə wa! ⁴⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Yuu tíú tə wá pa wá cwəḡə, sə v ywān v wiən tə mama yuu. ⁴⁸ Yá də ku mù tɪtɪn təntə nə yɪ lakɪkwɪɪn, v wá swìn v

† **24:30** 24.30 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

§ **24:37** 24.37 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

waa con, v wú: <À yuu tíú tē dání, v bá bà síún>. ⁴⁹ Yá v ga zàn, v tu v duən tütònà tē yuu wa, v mà ba, v ga zv diju dē sanyɔra wa, v mù dē sanyɔra tē duən. ⁵⁰ Ku mù nè wá pa, v yuu tíú tē wá bà diun don nè, v di v yuu, máǵá tē wa, v nè ba wá dànì. ⁵¹ U dān wá kē ku tütònù tēntē cān wa zēnzēn. Yá v ga wá pa, v tì níé bēlē tìán tori, bwáí tēntē nè, v nè wá bubwi, v ga dija v jifwi v fifaga».

25

Kacian fugə zwansisara
(*Matie 24.42-44; Likə 12.35-40; 13.25-28; Apokalisə 3.1-5; 19.6-9*)

¹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yi pàrì tē kúò wá yà ndə kacian fugə nè, ba tì ba cānán ba nan, sē ba jérì bēē don, v nè pià, sē v vwa v kan fúru. ² Ba wa kacian bonu yà yi ləyigi, ba bonu tē duən dē ga yi wɔbɔnyina tē. ³ Ba tē, ba nè yi ləyərən tē, tì ba cānán tē, ba ga wà nuga tì, sē ba ma cì ba tiàn nè. ⁴ Yá ba tē mù, ba nè yi wɔbɔnyina tē, tì nuga kunkoli dē ba cānán.

⁵ Bēē tē dān nè dání, v ba twi, kacian fugə tē mama twá duən, ba dwēē. ⁶ Tia nè gwəŋə ka tarà máǵá wa, kori bubwi, ku wú: <Á nəŋə, fúru bēē tē nè! Á naŋa, á va á jérì wá!> ⁷ Kacian tē dān ma wùrù ba zàn, ba wulə ba kwēn ba cānán. ⁸ Ba wa ləyərən tē swìn ba wɔbɔnyina tē con, ba wú: <Á pīan nəba á nuga tē mancūn, nè cānán tē nè wulə tē dēŋi yiri>. ⁹ Ba wɔbɔnyina tē ma swìn, ba wú: <Abada, ku wàrì, ka nè bá yí nè mù, dē á mama kənu yiri. Á vələ, á yè yəə wa!> ¹⁰ Ba dān ma kēēn ba va, sē ba yè nuga tē. Ku máǵá tēntē wa, fúru bēē tē twi, v yí, ba tē bonu tē, ba nè ken ba sírí ba zwēē, ba dànì wà tē. Ba twá v nè, ba zv fúru diè tē wa, sē ba dé fúru diŋə tē. Yá liù ga tagu mimii tē. ¹¹ Ku kwa nè, kacian tē duən tē twi, ba yí, ba

ga bubwi, ba wú: <Yuu tíú, yuu tíú, sírí mimii tē, sē nè zv!> ¹² Yá fúru bēē tē le, v wú: <Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: À yèrì aba!> »

¹³ Zwezi dān ma sírí lá nè, v wú: «Á dànà ká dwēē, á nè yèrì diun tē, nè à yèé máǵá tē, *Ləzwənə-Biu* tē nè wá pií v bà».

Tütònà batwa duən zwansisara
(*Likə 19.11-27*)

¹⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yi pàrì tē kúò yi, ndə bēē don nè pià, v va cwəŋə. U dān ma bon v tütònà, v tì v jijə, v pa ba. ¹⁵ U pīn síán sēbikulan† bonu v don nè, v pa síán sēbikulan bēlē v don dē nè, v ga pa síán sēbikulv nəɔv talukwa liù tē nè. Ba liù mama jon ku tē nè me v diàn. U dān ga vií. ¹⁶ Tütònù tē, v nè nì síán sēbikulan bonu tē, vèli lala v yolu dē ku sēbiu tē, v na síán sēbikulan bonu duən, v sírí lá nè. ¹⁷ U tē dē, v nè nì síán sēbikulan bēlē tē, dē fwa nəv, v dē ga na síán sēbikulan bēlē duən, v sírí. ¹⁸ Yá v tē, v nè nì síán sēbikulv nəɔv tē, tíú vèli v kù bɔv tia, v sègè v yuu tíú sēbiu tē lá.

¹⁹ Ku nè díán díán, tütònà tē yuu tíú pií, v bà. U dān ken v tütònà tē duən nè, sē v jón, bēēē nè ba fwa dē v sēbiu tē. ²⁰ U tē, v nè nì síán sēbikulan bonu tē fàru v yí v yira, v ga biri wá síán sēbikulan bonu tē duən tē, v nè nì v sírí lá tē, v ga wú: <Yuu tíú, n yà pīn nè síán sēbikulan bonu. Nèñ, tē bonu duən nè, à nì à sírí lá nè>. ²¹ U yuu tíú ma swìn v con, v wú: <Ku ziən, n yi tutunzəŋu, n ga sèe à nii dē pùé nəɔv. N tŋa zəni wiən tē wa, tē nè ba funə jə zēnzēn. Ku mù tē yiri, à dān wá pa n ywàñ wiən tē yuu wa, tē nè jə funə zēnzēn. Bàá, n ga yà pupwən wa dē nè>. ²² Tütònù tē, v nè nì síán sēbikulan bēlē tē dē fàru v yí, v dē ga wú: <Yuu tíú, n yà pīn nè síán sēbikulan bēlē. Nèñ, tē bēlē duən nè, à nì à sírí lá nè>. ²³ U yuu tíú

* **25:13** 25.13 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn. † **25:15** 25.15 Síán sēbikulv nəɔv yi yituri mùrù bardv (6 000) tutŋi ŋwírán.

ma swìn v con, v wú: <Ku ziën, n yi tutunzønju, n ga sèe à nii dè pùé nèdv. N tunja zèni wiën tē wa, tē nē ba funə jə zənzən. Ku mù tē yiri, à dān wá pa n ywān wiën tē yuu wa, tē nē jə funə zənzən. Bàá, n ga yà pupwən wa dē nē>.

²⁴ Ku kwa nē, tūtùnù tē, v nē ni síán sèbikulv nèdv tē dē fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú, à yà yèé dē, n yi liù tē, n yoo nē dà. N yáá za bwálí tē nē, n nē wà dwì. N ganí bwálí tē nē, n nē wà wobíá mí. ²⁵ Fən jin nē, yá à vèli à kù tia, à sègè n sèbiu tē lá. Nèñ, n sèbiu tē nē, n jon>. ²⁶ U yuu tíú ma swìn v con, v wú: <Tutunkukwìon! Yayinyian! N yèé dē, à za bwálí tē nē, à nē wà dwì. À ganí bwálí tē nē, à nē wà wobíá mí. ²⁷ Ku nē yi nètù tē, n yà wá tún à sèbiu tē sèbiu daka wa. Yá à túrí tē wa nē, à yà wá jon à sèbiu tē dē ku yuu nywarí>. ²⁸ Yuu tíú tē dān ma swìn v lià tē con, v wú: <Á jonə síán sèbikulv nèdv tē v con, á pa liù tē nē jə síán sèbikulan fugə tē nē. ²⁹ Ba wá pa liù tē nē, v nē jə, yá ku tíú wá yà jìjə tíú. Yá liù tē, v nē ba jə, ba wá jon mancín tē dē, v nē jə. ³⁰ Ku mù tutunkukwìon tētə, á díla wá kàrá wa yikunu tē wa. Ku bwálí tētə wa, v wá bubwi, v ga díja v jifwi v fifaga>.>

Bòrà bòrì dùn tē yoo
(Zwan 5.22, 27-29; Apokalisè 20.11-15)

³¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Mánjá tē nē, *Ləzwənə-Biu‡ tē nē wá bà dē v dun dē v *malike tē mama, v wá jèñ v dun padau tē yuu wa. ³² Luv dwíó tē mama wá kun duən nē v yáá con. Yá v dān wá pwèe lià tē duən wa, ndə payirv nē pwèe pee dē bòní duən wa. ³³ U wá kə pee tē v jizənš nē, v ga kə bòní tē dē v jigwiə nē. ³⁴ U mù piú tē dān wá swìn ba tē con, ba nē wulə v jizən nē, v wú: <Á mù lià tē, à nyina Yu nē pià, sē v fwa zəni á yira, á biàn,

á tını Yu pàrì tē. Yu kwen ku v tún lá nē, sē v pa aba, luv nē fwa mánjá tē wa. ³⁵ Niën jin nē, yá á ga pa nē wodiu. Nanyoní jin nē, yá á ga pa nē níá, à nyv. À yin vee, yá á ga ja nē, á kə á con. ³⁶ À yin yatanwala tíú, yá á ga pa nē gànù, à zv. À yin yayirv, yá á ga ywarí nē. À yin bàn diè wa, yá á twi á na nē>.

³⁷ Cígá tián tē dān wá le wá, ba wú: <Yuu-Tiu, mánjá kwà wa nē, nē ni mú dē niën jə, nē ga pa mú wodiu, n dé. Nē à yèé dē nanyoní jə, nē ga pa mú níá, n nyv? ³⁸ Mánjá kwà wa nē, nē jin mú, nē kə nē con nē, dē n yi vee, yá nē ga zv mú gànù, dē n yi yatanwala? ³⁹ Mánjá kwà wa nē, nē ni mú dē n yì, nē à yèé dē n wulə bàn diè wa, nē ga va nē na mú?> ⁴⁰ U mù piú tē dān wá le ba, v wú: <Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Nee tē mama, á yà nē fwa ku à nubiu tē nèdv yira, v nē swə v yi ba me labwanv dē tətə, ku yi à mù yira nē, á fwa ku>.

⁴¹ Ku kwa nē, v mù piú tē wá swìn ba tē con nē, ba nē wulə v jigwiə nē, v wú: <Á fàrá, á nan kwa à yira! Á mù lià tē, Yu nē ziri, v kə á nē, á vèlə mən tē wa, tē nē ba dənə, tē nē kwen tē tégé lá nē tē pa *Sitana dē v malike nē! ⁴² Niën jin nē, yá á ga wà nē pin à dē, nanyoní jin nē, á ga wà nē pin à nyv. ⁴³ À yin vee, á ga wà nē jin, á kə á con. À yin yatanwala tíú, á ga wà nē gànù pin à zv. À yin yayirv, à yi bàn diè wa, á ga wà nē ni>. ⁴⁴ Ba dē kúv wá le, ba wú: <Yuu-Tiu, mánjá kwà wa nē, nē ni mú dē niën jə, nē à yèé dē nanyoní jə, nē à yèé dē n yi vee, nē à yèé dē n yi yatanwala, nē à yèé dē n yi yayirv, nē à yèé dē n wulə bàn diè wa. Yá nē ga wà mú san?> ⁴⁵ U mù piú tē wá le ba, v wú: <Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Nee tē mama, á nē wá ku fwa liù nèdv yira, v nē swə v yi labwanv dē, ku

‡ 25:31 25.31 Zwezi yi v tətə yoo nē v swìn. § 25:33 25.33 Ka jèñ piú jizən vān nē yi dun bwálí.

yi à mù yira nè, á wà ku fwa. ⁴⁶ Ba mù dàń wá va càn bwálí nè, tē nè ba zwèe. Yá cígá tián tē wá na mu tē, ku nè ba zwèe Yü con.»

26

Lìà vuru, sè ba gv Zwezi
(*Marəkə 14.1-2; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53*)

¹ Máná tē wa, Zwezi nè fwa v kàri tē mama, v zwèe, v swìn v karbia tē con, v wú: ² «Á yèé dē, ku ga dian bələ, sè *Pakə cànà dé. Ba wá twá cànà tēntē nè, ba ma ja *Ləzwənə-Biu* tē, ba pa, sè ba paa wá dagarv yuu wa, sè v ti».

³ *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián dē ba *nəkwina dàń kuñ duən nè Kayifə Yü jonwana yun tián nəkwina dəwoo wa. ⁴ Ba vuru ba kə duən nè, sè ba tun yíá swian, ba ja Zwezi, ba gv. ⁵ Ba swìn, ba wú: «Nə wá mē, sè nè ja wá cànà tē máná wa, sè gurəgurə dàń ká zàn lalv tē tətəñi wa».

Kan don lwá tiralv Zwezi yuu wa
(*Marəkə 14.3-9; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8*)

⁶ Zwezi yà wulə Betani nè, Simon tē, v yà nè yi dayarv, diè wa. ⁷ Kan don fàrv v yí v yira. U yà jə pùè kapan kunkoli, ba nè boñə <alibaturv>. Ku nii yà súé dē tiralv nuga, ku kwənə nè dáá. U lwá ku mù tiralv nuga tēntē Zwezi yuu wa dē máná tē, ba nè wulə ba dé.

⁸ Máná tē wa, Zwezi karbia tē nè ni ku mù tēntē, ku wá ywání yi ku pa ba, ba ga swìn duən con, ba wú: «Bèèèe nè pın, v ma cùgù wofarv ku tē? ⁹ Ba yà wáá ku tiralv nuga tē ba yoli səbifarv. Yá ba ga pın səbiu tē zura nè». ¹⁰ Zwezi dàń lwarv dē, ku yi nətə nè ba swìn, v ga swìn ba con, v wú: «Bèèèe yiri nè á ma cùgà kan tē pùé nè? Ku tē, v nè tun v pa nè, ku ziən. ¹¹ Zura wulə dē aba máná mama. Yá à mù ga bá ya dē aba máná mama. ¹² Kan tē lwá tiralv nuga tē à yira, sè v ma kwen nè à

ləbəri wa. ¹³ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Bwálí tē mama wa, ba nè wá swìn ku sbywánú tēntē, luv mama wa, ba wá man ku tē, kan wá tē nè tun, sè ba ma wá lí v nè».

Zwidasə ken sírí, sè v ja Zwezi v pa v dvña nè

(*Marəkə 14.10-11; Likə 22.3-6*)

¹⁴ Zwezi karbia fugə bələ tē wa ladva don, ba nè ma boñə Zwidasə Yisəkariyotə, vèli v yí *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē. ¹⁵ U vèli v swìn ba con, v wú: «Bèèèe nè á wá pa nè, dē à nè ken Zwezi á jìàn wa?» Ba dàń ma gálà cınıa səbikulan fitwa, ba pa wá. ¹⁶ Ku nè zıgı ku máná tēntē nè, Zwidasə dàń yà pià cwəñə nəzəñu, sè v ma kə Zwezi ba jìàn wa.

Zwezi dē v karbia tē dé Pakə cànà wodiu

(*Marəkə 14.12-21; Likə 22.7-14, 21-23; Zwan 13.21-30*)

¹⁷ Ku yi cànà tē diun tē nè, *Zwifə-ba dé dipen tē, ku nè ba sabwarv kəni. Ku tēntən diun tē nè, Zwezi karbia tē twi, ba bwe wá, ba wú: «Yèn nè n pià, sè nè tanı *Pakə cànà wodiu tē?» ¹⁸ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Á vələ tiv tē wa, liù don con, á swìn ku tíú con, dē karnyina wú: <À tian máná yí. Ku yi n mù bwálí nè nè, à wá dé Pakə cànà tē dē à karbia tē>». ¹⁹ Karbia tē fwa ku tē, Zwezi nè pın nii, sè ba fwa. Ba tıña, ba ga tanı Pakə wodiu tē.

²⁰ Máná tē dədəni nè yí, Zwezi dē v karbia fugə bələ tē dàń twi, ba jèñ duən nè, ba wulə ba dé. ²¹ Máná tē wa, ba nè wulə ba dé, Zwezi swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Á liù don wá ja nè v pa». ²² Karbia tē pwíi cùgù zənzən. Ba dàń ma bwe wá ladv ladv, ba wú: «*Yuu-Tiu, ku ya à mù, naaa?» ²³ Zwezi ma le, v wú: «Liù tē, v nè kuli v dipen tē dē nè zıña tē wa, mə ku tíú nè wá ja nè v pa. ²⁴ *Ləzwənə-Biu† tē wá ti, ndə ku nè púpúnı Yü sagı tē wa nətə. Yá

* 26:2 26.2 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn. † 26:24 26.24 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

ku dân wá yà càn ku pa liù tǝntǝ nǝ, v nǝ wá ja Lǝzwǝnǝ-Biu tǝ, v pa. Ba yà nǝ wà ku bæ tǝ luri, ku yà kukwa!»²⁵ Zwidasǝ, v mù liù tǝ, v nǝ wá ja Zwezi, v pa tǝ swìn, v wú: «Karnyina, ku yi à mù, naaa?» Zwezi ma le, v wú: «Mǝ ku nǝ n swìn, n mù nǝ!»

Yuu-Tiu nimarv wodiu tǝ yoo
(Marǝkǝ 14.22-26; Likǝ 22.14-20;
1 Korǝntǝ tián 11.23-25)

²⁶ Mánǝ tǝ wa, Zwezi dǝ v karbia nǝ wulǝ ba dǝ, Zwezi tǝ dipen, v kǝ Yui lǝǝǝ ku yiri. Ku kwa nǝ, v fva fva ku, v tǝ v pa v karbia tǝ nǝ, v ga swìn ba con, v wú: «Á jonǝ ku tǝ, á dǝ! Ku yi à yira tǝ nǝ». ²⁷ Ku kwa nǝ, v tǝ diven wùrú zǝnǝ, v kǝ Yui lǝǝǝ ka yiri. Ku kwa nǝ, v tǝ ka, v pa ba, v ga wú: «Á mama tǝ nywian diven tǝ! ²⁸ Cígá, ku tǝ yi à mù jana nǝ. Jana tǝntǝ nǝ biri á dǝ Yui *nimarv tǝ. Jana tǝntǝ nǝ wá nan là zǝnzǝn yiri, sǝ Yui kwen ba cuna v li v mù dǝ ba pwǝrǝ wa. ²⁹ Á mù nǝ swìn ku á con: Ku nǝ mǝ zǝn, à kùb bá nyu diven ku tǝ, ku ja vǝlǝ dǝn tǝ, à nǝ kùb wá nyu ku dǝ aba à nyina Yui *sǝn nǝ».

³⁰ Ba nun cànà tǝ nunji. Ku kwa nǝ, ba dân ga pǝǝ duǝn, ba va *oliviye tián paan tǝ yuu wa.

Zwezi biri dǝ, Piyerǝ wá swìn dǝ, v yǝrǝ wá
(Marǝkǝ 14.27-31; Likǝ 22.31-34;
Zwan 13.36-38)

³¹ Zwezi dân ma swìn v karbia tǝ con nǝ, v wú: «Á mama wá vi nǝ á dǝgv titin ku tǝ tǝtǝ nǝ. Ku púpúní Yui sagi tǝ wa, ku wú: «Á wá gu payirv tǝ, yá v pee tǝ wá laga duǝn yáá nǝ.» ³² Zwezi ma kùb swìn, v wú: «Yá mánǝ tǝ wa, à nǝ wá pií à bwin à nan, ku kwa nǝ, à wá va à dián aba Galile nagwanaa wa». ³³ Piyerǝ ma swìn, v wú: «Ba duǝn tǝ mama nǝ wá vi mú ba dǝgv, à mù bá mú vi à dǝgv, abada». ³⁴ Zwezi

ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nǝ swìn ku n con: Zǝn titin ku tǝ tǝtǝ mama, dǝ cǝbiv tǝ wá kwi, n wá ten nǝǝ batwa dǝ, n yǝrǝ nǝ».

³⁵ Piyerǝ ma le wá, v wú: «Á bá ten mama dǝ, à yǝrǝ mú, dǝ ku nǝ swǝ ku yi, à wá ti dǝ mú». V karbia tǝ duǝn tǝ dǝ swìn ku mù yoo nǝdu tǝntǝ.

Zwezi jun Yui Zwesemane nǝ
(Marǝkǝ 14.32-42; Likǝ 22.39-46;
Zwan 18.1; Ebǝrǝ-ba 5.7-8)

³⁶ Zwezi dǝ v karbia tǝ dân vǝli ba yí bwálí don, ba bonǝ «Zwesemane». V dân ma swìn ba con, v wú: «Á jǝnǝ yǝbǝ, dǝ à vǝlǝ yáá, sǝ à jun Yui». ³⁷ V dân ma ja Piyerǝ dǝ Zebedeǝ bia bǝlǝ tǝ, v kǝ v kwa. Yá pucunǝ nǝfarv wulǝ ku zwǝ wá. ³⁸ V dân ma swìn ba con, v wú: «Tian pucunǝ súó nǝ. Á jǝnǝ yǝbǝ, á dânà ká dwǝǝ, ndǝ à nǝ ba dwǝǝ nǝtv».

³⁹ V dân ma va yáá mancun, v tu tia v yáá yuu, v ga lǝrǝ Yui, v wú: «Á nyina, dǝ ku nǝ wáá ku tǝnǝ, sǝ n twiǝn n li yacara tǝ tǝ, n yá nǝ. Ku nǝ tà, sǝ ku twá, ndǝ à mù nǝ nǝ pià nǝtv. Yá ku dân mǝ, sǝ ku yá, ndǝ n mù nǝ nǝ swǝ nǝtv». ⁴⁰ Ku kwa nǝ, v pií v bà v karbia batwa tǝ con, yá v ni dǝ, ba dwǝǝ. V ma swìn Piyerǝ con, v wú: «Á wà wàní, sǝ á súrǝ á yía á yà dǝ nǝ lugu nǝdu dǝ tǝtǝ? ⁴¹ Á súrǝ á yía, á ga lǝrǝ Yui, sǝ v san aba, sǝ *Sitana dân ká wàní aba, v dǝdǝn, sǝ v yigu v pa á tun yokukwǝn. Lǝzwǝnǝ pubǝnǝ mù yáá pià, sǝ ku fva zǝni, yá v yira tǝ ga ba dián jǝ ku fva ku».

⁴² V ma kùb pií v va nǝǝ bǝlǝ nii nǝ, v tǝ kùb lǝrǝ Yui, v wú: «Á nyina, dǝ yacara tǝ nǝ wàrǝ tǝ le, dǝ à nǝ wà tǝ dí, sǝ n mù puswǝnǝ tǝ nǝ tun!»

⁴³ V ma kùb pií v bà v karbia tǝ con, yá v kùb ni dǝ, ba dwǝǝ, ba wàrǝ ba yía ba súrǝ, dwian tǝ yiri. ⁴⁴ Zwezi ma kùb le, v yá ba, v va yǝnǝna. V kùb lǝrǝ Yui nǝǝ batwa tǝ

‡ 26:37 26.37 Zebede bia bǝlǝ tǝ nǝ ya Zwakǝ dǝ Zwan.

nii nè, v tē ga bwé tē sùràn tētē tētē.

⁴⁵ U kùbè pìí v bà v karbia tē con, v ga wú: «Á tē yí á tégé, á dwèe? Á nējə, májə tē, ba nè wá ja *Ləzwənə-Biuš tē, ba kə cuna lià tē jìàn wa, tē bwələ. ⁴⁶ Á zaŋa, nè vii! Á nējə, bæ tē, v nè wá ja nè, v pa tē nè, v bwələ!»

Zwezi janv tē yoo
(*Marəkə 14.43-52; Likə 22.47-53; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi yà tē wulə v swìn, də Zwidasə yí. U yà yí v karbia fugə bələ tē wa, liù don. Lalv yà wulə v kwa də ba jìàn lagurì sian də dangwələn. Ba yí *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē də ba *nəkwina tē nè tun ba. ⁴⁸ Liù tē, v nè wá ja Zwezi v pa tē yà biri ku mù lià tētē, ba nè púé v kwa tē, mímuv tē, v nè wá twá, sə v ma biri Zwezi. U dān ma swìn, v wú: «Liù tē, à nè wá kukwalì tē, mə v mù nè, á pià. Á jana ku liù tētē».

⁴⁹ Zwidasə fàrú lala v yí Zwezi yira, v ga swìn v con, v wú: «À jònì mú, karnyina!» U dān ga kukwalì wá.

⁵⁰ Zwezi dān ma swìn v con, v wú: «À dabεε, ku tē, n nè twi, sə n fwa, fwa ku lala».

Ba duən tē dān ma fàrú ba yí, ba ja Zwezi. ⁵¹ Liù don, v nè yin də Zwezi cùrú v lagurì sù, v ma za Yü jonwana yun tián nəkwia tütònù zùn, v gwəjə. ⁵² Zwezi ma swìn ku tiú tē con, v wú: «Lià tē mə, ba nè cùrí lagurì sù, ba ma gwí, ba də yí lagurì sù nè wá gv. Ku mù tē yiri, pií, n kə n lagurì sù tē ku bwálí nè. ⁵³ N yèrì də, à wáá à nyina Yü saŋv à lòrì, v ga wáá v tŋə *malike kapupu púlé fugə bələ lala, naaa? ⁵⁴ Yá ku dān nè yin nətv, ku nè púpúní Yü sagi tē wa, nii wá fwa nətv ku ma sú. Də tē nè swìn də, ku wá twá nətv, ku ma tun».

⁵⁵ Zwezi dān ma swìn lalv tē con nè, v wú: «Á twi də lagurì sian də

dangwələn, sə á ma ja nè, ndə à yí ŋwìàn tē, à nè gwí lià. Dün mama, à jəni *Zwifə-ba Yü *diè tē wa, à kàrì lá nè, á ga ba nè janí. ⁵⁶ Yá tē yìèn tē mama dān yí, sə kv tē nè púpúní Yü nii *sùsùnà saga tē wa, nii ma sú».

U karbia tē mama dān ma dəri, ba yá wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tē, ba nè bürì bürà yáá con

(*Marəkə 14.53-65; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Lià tē, ba nè jün Zwezi tē ja wá, ba va *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián nəkwia Kayifə con. Lantə nè, Yü nii *yənu tián tē də Zwifə-ba *nəkwina tē yà kun duən nè.

⁵⁸ Piyerə yin Zwezi kwa yŋvna, v ja va Yü jonwana yun tián nəkwia tē dəwoo wa. U vəli v zv v jəé kàrá tē wa, v də Yü jonwana yun tián nəkwia tē tütònà, sə v ma na nətv tē, ku nè wá zwèe.

⁵⁹ Yü jonwana yun tián tē də Zwifə-ba yun tián tē, ba nè bürì *bürà tē mama yà pià lià, ba nè wá swìn kunkun yoo, ba kə Zwezi yuu wa, sə ba ma gv wá. ⁶⁰ Lià zənzən nan, ba kuni kunkun ba keni Zwezi nii nè. Yá də kv mama ba wá yoo nı, sə ba kə v yuu wa. Talikwa, talikwa nè, bara bələ duən nan ba zıgı tətəŋi wa, ⁶¹ ba ga wú: «Bεε wá tē swìn, v wú: «À wáá Yü *diè tē à mã, à ga pií à lwà ka dian batwa nii nè».

⁶² Yü jonwana yun tián nəkwia tē zàn, v swìn Zwezi con, v wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèè nè lià ba tē swìn, ba kəni n yuu wa?»

⁶³ Yá Zwezi púé v nii. Yü jonwana yun tián nəkwia tē ma kùbè swìn, v wú: «À lòrì mú, taa Yü tē, v nè wulə mu wa tē yiri, n le nəba, də n cigá nè yí *Kərisə, Yü-Biu».

⁶⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Mə kv yí nətv, ndə n tētē nè swìn tē. Yá à mù nè swìn ku á con, à sùrí lá:

§ 26:45 26.45 Zwezi yí v tētē yoo nè v swìn.

* 26:64 26.64 Zwezi yí v tētē yoo nè v swìn.

Ku nɛ zɪgɪ sɪʊn, á wá na *Ləzwənə-Biu* tɛ, ʊ jə́é Yu tɛ, ʊ nɛ wulə tɛ mɛ yuu wa, jɪzən† vən nɛ. Á wá na wá dɛ, ʊ naŋa lanworu bakwan tɛ wa, ʊ biàn». ⁶⁵ Yu jonwana yun tián nəkwiá tɛ dān ma ciru ʊ gànù dɛ lɪŋa, ʊ ga swìn, ʊ wú: «D twin Yu! Nɛ kùd ba lià pià, sɛ ba biri nɛba yoo don! Á ni sɪʊn ku tɛ, ʊ nɛ twin Yu. Bèèè nɛ á buŋa ku yuu wa?» ⁶⁶ Ba le wá, ba wú: «D mɛ, sɛ ba gu wá».

⁶⁷ Ba dān ma pi mɪmɪan, ba lwá ʊ yáá wa. Yá ba ga mà wá dɛ jɪgungulə. Ba duən faru ʊ pɪpara nɛ, ⁶⁸ ba ga wú: «Kərisə, lwarɪ liù tɛ, ʊ nɛ mà mú!»

Piyerə swìn dɛ, ʊ yèrì Zwezi
(Marəkə 14.66-72; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Piyerə yà jə́é dəwoo tɛ wa. Tutunbua don fàrú ʊ yí ʊ yɪra, ʊ ga wú: «N dɛ yà wulə dɛ Zwezi Galile tíú tɛ». ⁷⁰ Yá ʊ ten lià tɛ mama yáá con nɛ, ʊ wú: «À yèrì ku tɛ, n nɛ pià, sɛ n swìn». ⁷¹ Ku kwa nɛ, ʊ nɛ zàn, ʊ vələ dəwoo tɛ mimii kwélé wa, tutunbua tɛ don dɛ kùd ni wá, ʊ ma swìn lià tɛ con, ba nɛ wulə ku bwálí tɛ nɛ, ʊ wú: «D tɛ yɪ dɛ Zwezi *Nazaretə tíú tɛ». ⁷² Piyerə ma kùd ten, ʊ dù, ʊ wú: «À mù yèrì ku bɛɛ tɛntɛ». ⁷³ Ku nɛ fwa mancɪn, ba tɛ, ba nɛ zɪga lá tɛ fàrú ba yí Piyerə yɪra, ba ga swìn, ba wú: «Cígá mama, n yɪ ba wa liù. N nii sugv tətə biri bwálí tɛ, n nɛ nan». ⁷⁴ Piyerə ma ku sùrí ʊ nii, ʊ wulə ʊ dwì dɛ ʊ poli ʊ kəni ʊ tián nɛ, ʊ wú: «À yèrì ku bɛɛ tɛntɛ!» Ku mánjá tɛntɛ tətə wa nɛ, cəbɪv kwi.

⁷⁵ Yá Piyerə dān lií ku tɛ, Zwezi nɛ swìn ʊ con nɛ, ʊ wú: «Dɛ cəbɪv tɛ nɛ wà kwi, n wá ten nɛɛ batwa, dɛ n yèrì nɛ!» ʊ dān nan, ʊ ga kwi yinənkurə.

† 26:64 26.64 Ka jə́n piú jɪzən vən nɛ yɪ dun bwálí.

27

Ba jin Zwezi, ba va Pilatə con
(Marəkə 15.1; Likə 23.1-2; Zwan 18.28-32)

¹ Jɪv fuən fuən *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tɛ mama dɛ ba *nəkwiá tɛ kun duən nɛ, ba vuru, sɛ ba gu Zwezi. ² Ba jin wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nɛ, ʊ nɛ yɪ yáá tíú, piú nəfaru tɛ nɛ li ʊ tún.

Zwidasə tián tɛ yoo
(Tutunan 1.16-20)

³ Mánjá tɛ wa, Zwidasə, ʊ nɛ jin Zwezi ʊ pa, tɛ nɛ ni dɛ, ba wá gu Zwezi, ʊ zva pucvni nəfaru wa. ʊ dān ma piú ʊ ja səbikulan fitwa tɛ, ʊ ja va ʊ pa *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tɛ dɛ ba *nəkwiá tɛ nɛ. ⁴ ʊ swìn ba con, ʊ wú: «À cùgù, à nɛ pɪn, ba gu liù tɛ, ʊ nɛ wà yoo cùgù tɛ yɪrɪ». Yá ba dān le wá, ba wú: «Nɛ mù yáá təlɛ, ku ywàná mú!»

⁵ Zwidasə dilɪ səbiu tɛ Zwifə-ba Yu *diè tɛ wa, ʊ ga vií. ʊ vɛli ʊ kùrú ʊ tián. ⁶ Yu jonwana yun tián tɛ ti səbiu tɛ, ba ga wú: «Ku culi, sɛ nɛ kə ku nɛ Yu diè səbiu daka wa, ku nɛ yɪ səbiu tɛ, ba nɛ ŋwín, ba ma gu ləzwənə yɪrɪ».

⁷ Ba nɛ vuru ba kə duən nɛ, ku kwa nɛ, ba ti ku səbiu tɛntɛ, ba ma yè nəkənməru don kárá, sɛ ba ma fwa vərə ləbərə bwálí. ⁸ Mə ku mù nɛ pɪn, ku kárá tɛntɛ yɪrɪ nɛ yɪ <jana kárá>, ku ja bà, ku yí zən. ⁹ Mə ku twá nətu Yu nii *sùsùnù Zweremi sùràn tɛ nii ma sù, ʊ nɛ wú: «Ba ti səbikulan fitwa tɛ, ku mù nɛ yɪ səbiu tɛ, *Yɪzərayelə lià tɛ nɛ jə́n ba vuru, ba ŋwín ba pa wá. ¹⁰ Yá ba ti ku, ba ma yè nəkənməru tɛ kárá, ndə nətu tɛ *Yuu-Tiu nɛ pɪn nɛ nii, sɛ à swìn».

Ba ja Zwezi ba va Pilatə con
(Marəkə 15.2-5; Likə 23.3-5, 13-25; Zwan 18.33-38)

¹¹ Ku kwa nɛ, ba ja Zwezi ba va yáá tíú *Pilatə con, piú nəfaru tɛ nɛ li ʊ tún. Yáá tíú dān ma wulə wá

u bwe, u wú: «N mù nè yí *Zwifə-ba piú tə?» Zwezi ma le wá, u wú: «Mə ku yí nətɔ, ndə n nə swìn tə». ¹² Zwezi ga wà yoo mama le yièn tə yuu wa, Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tə də ba *nəkwina tə nə swìn, ba ja zɪgɪ u nə. ¹³ Pilatə dān ma swìn u con, u wú: «N ba tə tə mama nəń, ba nə swìn, ba ja zɪga n nə, naaa?» ¹⁴ Yá Zwezi kúw wá wá le ku yoo tə yuu wa míámíán. Ku dān ga gwárí yáá tíú tə zənzən.

Ba bə̀rì Zwezi bə̀rà, sə ba gv wá (Marəkə 15.6-15; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ *Pakə cànà mama nə yí, yáá tíú tə yáá pa, ba dugv bān diè liù tə, lalɔ tə nə lòrì, sə u dugv. ¹⁶ Yá ku mù máńá təntə wa, bān diè liù don yin lá, ba nə bońə Barabasə, u yiri nə nan zənzən. ¹⁷ Yáá tíú *Pilatə dān ma bwe lià tə nə kun duən nə tə, u wú: «Wàà nə á pià, sə à dugv: Barabasə, nə à yèé Zwezi tə, ba nə bońə *Kərisə tə?» ¹⁸ Cígá, Pilatə yà yèé, ba nə ja Zwezi, ba bà u con, tə dən. Ku yí wugwɪɔ yiri nə.

¹⁹ Máńá tə wa, Pilatə nə wulə bə̀rà tə bwálí nə, u kan pin liù bà, u swìn u con, u wú: «Tɪtɪn ku tə nə, à dí càn zənzən cígá tíú wà tə yiri à pandwɪa wa. Ku mù yiri nə, dān ká kə n tiàn u yièn wa!»

²⁰ *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tə də ba *nəkwina tə vəvəri lià tə pubɔńa, ba kə ba con, ba pa ba lòrì Barabasə ba dugv, ba ga pià, sə ba gv Zwezi mù. ²¹ Yáá tíú tə bwe ba, u wú: «Ba wàà tətə nə á pià, sə à dugv ba bələ tə wa?» Ba ma le, ba wú: «Barabasə!» ²² Pilatə ma bwe, u wú: «Ku dān yí à wá fwa Zwezi tə, ba nə bońə Kərisə tə nətə?» Ba mama ma le, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» ²³ Yáá tíú ma bwe, u wú: «Bèèè yokɔkwɪɔn nə u fwa?» Yá ba dān ken ba diàn mama lá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!»

²⁴ Máńá tə, Pilatə nu də, u wàrì won mama u fwa, yá lià tə ga kwən

ba cə̀rí ba sùrí lá, u ti níá, u ma sɪn u jìàn lalɔ tə yáá con, u ga wú: «À yáá twá ka təlɔ cígá tíú wà tə tian tə wa! Ku yí á mù yoo!» ²⁵ Lalɔ tə mama le, ba wú: «U tian tə yoo wá tu nə mù, də nə bia yuu wa!»

²⁶ Pilatə dān ma dugv Barabasə. U pa ba mà Zwezi də kafɪran, u yira lá, ba ga ti wá, ba pa, sə ba paa dagarv tə yuu wa.

Pamana mun Zwezi (Marəkə 15.16-20; Zwan 19.1-3)

²⁷ Yáá tíú *Pilatə pamana tə jin Zwezi, ba va bə̀rà diè. Yá pamana tə duən tə mama dān twi, ba kun u yuu nə. ²⁸ Ba jin u ganan tə, ba li, ba ga zu wá də gasɔɔ nəstɪan. ²⁹ Ku kwa nə, ba dān sua casɔran yupuu, ba pí u yuu nə. Yá ba ga kə mɪɔ daduu u jɪzən wa. Ba dān ga tu ba nadwana nii nə, u yáá con, ba mun wá, ba wú: «Nə jùnù mú, *Zwifə-ba piú!»

³⁰ Ba pi mɪmɪan ba lwá u nə, ba ga jon mɪɔ daduu tə, ba ma mà u yuu wa. ³¹ Máńá tə wa, ba nə mun wá, ba zwèe, ba jin gasɔɔ tə ba li, ba ga kúw pií ba zu wá u tətə ganan tə. Ba dān ga ja wá ba va, sə ba paa dagarv yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa (Marəkə 15.21-32; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27)

³² Pamana tə nə ja Zwezi, ba nanɔ tu tə nii wa, ba jə̀rí bæɛ don, u yiri nə yí Simon, u nə yí Sirenə tíú. Pamana tə kálú wá, ba pa u zin Zwezi dagarv tə. ³³ Ba yí bwálí don, ba nə bońə <Goləgɔta>, ku dən nə yí <yuzɔńa bwálí>. ³⁴ Yá lá nə, ba pin diven, ba nə gúlí yacara tíú, ku nə cà, tə wa, Zwezi nə, sə u nyu. U nə dédén ku u nii nə, u vɪga, sə u nyu ku.

³⁵ Ba paa wá dagarv tə yuu wa, ba ga tá kwé, ba ma tara u ganan. ³⁶ Ba ga kori ba jèé lá, sə ba cì u nə. ³⁷ U yuu con nə, ba ken púpúná duən lá nə, tə nə bɪrɪ won tə, ku nə pin, ba ma gv wá. Tə wú: «U tə nə yí Zwezi, *Zwifə-ba piú tə». ³⁸ Ba pa ŋwina

bələ, ba nə gwi lià tē, ku mánǵa tē wa, ku bwálí tǝntǝ nə də Zwezi. U don yi Zwezi jizǝn yuu, v don tē yi v jigwiǝ yuu.

³⁹ Lià tē, ba nə twá lá, ba lǝ yàá vuvugu ba yuu, ba ga twǝn wá. ⁴⁰ Ba yàá swǝn v con, ba wú: «N mù liù tē, n yà nə pià, sǝ n mà Zwifǝ-ba Yǝ *diǝ tē, n ga lwà ka dǝan batwa nii nə. N tǝtǝ dǝn jon n tiàn, də n nə ya Yǝ-Biu, sǝ n nan dǝgarv tē yuu wa, n cú!»

⁴¹ Zwifǝ-ba Yǝ *jonwana yun tiàn tē, də Yǝ nii *yǝnu tiàn-ba tē də *nǝkwǝna tē də yà wulǝ ba muǝa Zwezi, ba ga wú: ⁴² «D wàá lià duǝn v jonǝ, yá v wàrǝ v tǝtǝ v jonǝ! U tà *Yǝzǝrayǝlǝ più, naaa? U dǝn nan dǝgarv tē yuu, v cú síún, sǝ nə ga kǝ nə waa v nə. ⁴³ U pǝn v tiàn Yǝ nə. Yǝ nə swǝ wá, sǝ v jon wá, síún nə. U swǝn də, v yi Yǝ-Biu».

⁴⁴ Yá ǝwǝna tē, ba nə gwi lià tē, ba nə paa dǝgaran tē yuu v sǝpuni nə, də wulǝ ba twǝn wá, ndǝ ba duǝn tē nə.

Zwezi tǝan tē yoo

(*Marǝkǝ 15.33-41; Likǝ 23.44-49; Zwan 19.28-37*)

⁴⁵ Ku nə zǝgǝ lugu fugǝ bələ mánǵa wa, yǝkunu píǝ tǝa tē mama nə, ku ja va dǝdǝni lugu batwa. ⁴⁶ Lugu batwa tē nə yí, Zwezi bubwi v kǝ yǝ nə də v lǝv sǝgv, v wú: «Eli, Eli, lama sabatani!» Ku dǝn nə yi: «À Yǝ, à Yǝ, bǝǝǝ nə pǝn, n ma vi nə n dǝgv?» ⁴⁷ Lià tē duǝn yà nə wulǝ lá ni v kori, ba ga swǝn, ba wú: «D bonǝ Yǝ nii *sǝsǝnǝ Eli!»

⁴⁸ Ba wa don dǝri lala, v va v ti canfǝnsǝ v lǝ divǝn nyǝnv wa. U ti ku v vwa mǝv nii nə, v làrǝ Zwezi nə, sǝ v nyv. ⁴⁹ Yá ba duǝn tē dǝn swǝn, ba wú: «Zǝgǝ, nə wá na də, Eli nə wá bǝ, v jon wá!» ⁵⁰ Zwezi ma bubwi v kǝ yǝ nə, v ga ti.

⁵¹ Yá *Zwifǝ-ba Yǝ *diǝ tē wa, mimii gǝnǝ tē zǝgǝ yǝ nə, ku cǝrǝ*, ku cú ku ja tǝa, ku pwǝǝ bələ. Tǝa tē sǝsǝgi, pǝran kapana ga lwa.

⁵² Lǝbǝrǝ sǝrǝ, yá lià tē zǝnzǝn, ba nə yi Yǝ nə ti, ba yà nə tǝga, piǝ ba bwǝn, ba nan tǝga wa. ⁵³ Zwezi bwǝn tē kwa nə, lià tǝntǝ nan lǝbǝrǝ tē wa, ba va tiv† tē, ku nə yi Yǝ nyǝn wa. Yá lià zǝnzǝn ga na ba lá nə.

⁵⁴ *Romǝ-ba pamana bí yuu tíu də pamana tē, ba nə cǝ Zwezi nə, tē mama ni tǝa tē sǝsǝgu tē, də ku tē mǝ, ku nə yí. Fǝn dǝn jǝn ba zǝnzǝn, ba ga wú: «D cígǝ yà yi Yǝ-Biu». ⁵⁵ Kana, ba nə dáá, də yà twá Zwezi kwa, də v tē yà wulǝ Galilǝ nagwanaa wa, sǝ ba tvn ba pa wá. Ba də yà zǝga yǝǝna, ba ga ywǝǝǝ. ⁵⁶ Ba wa kana duǝn nə yi: Mari Madǝlǝnǝ, də Mari, v nə yi Zwakǝ də Zwǝzǝfǝ nuu, də kan don, v nə yi Zebede bia tē nuu.

Zwezi lǝbǝri wa kǝnu yoo

(*Marǝkǝ 15.42-47; Likǝ 23.50-56; Zwan 19.38-42*)

⁵⁷ Dǝdǝni nə twi ku yí, jǝǝ tíu don twi, v nə nan Arimate, v yǝri nə ya Zwǝzǝfǝ. U də yà yi Zwezi karbiu. ⁵⁸ U vǝli v yí *Pilatǝ, v ga lǝrǝ cwǝǝǝ, sǝ v gǝrǝ Zwezi. Pilatǝ dǝn ma pa cwǝǝǝ, sǝ ba pa wá Zwezi. ⁵⁹ U ma ti wá, v pǝpǝni v kǝ ganpon wa, ⁶⁰ v ja wá v va v tún lǝbǝri nǝdǝn wa, v nə pa ba kǝ più kapan wa, v tǝtǝ yǝri. Ku kwa nə, v bǝbǝli più kapan nǝfarv, v ma pí lǝbǝri tē nii nə, v ga vií. ⁶¹ Mari Madǝlǝnǝ tē, də Mari tē don də yà yǝn lá. Ba yà jǝn lǝbǝri tē nii nə.

Pamana cǝgǝ Zwezi lǝbǝri tē nə

⁶² Ku tikǝni yà yi *Zwifǝ-ba *siǝ dǝn tē. Yá Zwifǝ-ba Yǝ *jonwana yun tiàn tē, də *Farǝzǝn-ba twá duǝn, ba va ba yí Pilatǝ. ⁶³ Ba ga swǝn, ba wú: «Yuu tíu, nə yǝǝ də,

* **27:51** 27.51 Mimii gǝnǝ tǝntǝ nə pwǝǝ bwálí tē, Yǝ jonwana yun tiàn nǝkwǝna tē cǝrǝ nə yàá zv, v fwa *jonǝ tē v pǝn Yǝ nə, də lià tē duǝn tē nə zwǝ, ba mǝ lá tē duǝn nə. Gǝnǝ tǝntǝ cǝrǝ tǝ birǝ də, liù mama dǝn wàá Yǝ yǝra, v yí. † **27:53** 27.53 Ku yi *Zwerizǝlemǝ yoo nə ku swǝn.

ku mù kunkunv tontə, máǵá tə wa, v tə nə wà ti tə, v yà swìn, v wú: <Dian batwa nii nə, à wá pií à bwin à nan tian wa>. ⁶⁴ Ku mù tə yiri, pa nii, sə ba cì ləbəri tə nə, ku ja vələ dian batwa. U karbia tə dān ká bā, ba nù wá. Yá ku kwa nə, ba ga swìn lalvu tə con nə, ba wú: <U pií v bwin, v nan tiga wa>. Ku mù talikwa kunkun tontən cān wá doni dí yáá nyien tə>. ⁶⁵ Pilatə ma swìn, v wú: «Á nəǵə, pamana nə, sə ba cì ləbəri tə nə. Á vələ á cì ləbəri tə nə, ndə á nə pià nətə».

⁶⁶ Ba dān ma va, ba kwən ba sun ləbəri tə nii zəni, ba tūn pamana lá, sə ba cì ku nə.

28

Zwezi pií v bwin v nan

(Marəkə 16.1-11; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-18; Tvtvnan 2.24-38; 1 Korəntə tián 15.1-4)

¹ *Zwifə-ba *sié diun tə nə zwe kwa nə, Mari Madəlenə, də Mari tə don twi jju fuən fuən, sə ba na ləbəri tə. ² Naa nədu, də tia tə səsəgi zənzən, *Yuu-Tiu *malika nan yu nə, ka cú ka bəbəli kapan tə, ka tūn vān nə, ka ga jəń ku yuu wa. ³ Malika tə yà nyin ndə dwà pipulu nə. Yá ka ganān tə yi nəpwənə ndə janfinpon nə. ⁴ Fən tì pamana tə, ba wulə ba vuvaga, ba ga ti, ba kù yu nə. ⁵ Malika tə ma swìn kana tə con, ka wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. Á yəé də, á pià Zwezi, liù tə, ba nə paa dagarv tə yuu wa. ⁶ U tələ yəbə, v pií v bwin v nan tian wa, ndə v yà nə swìn ku nətə. Á biān, á ywān bwálí tə, v yà nə pəń. ⁷ Á dān vələ lala, á swìn v karbia tə con, də Zwezi pií v bwin v nan tian wa. U dān ga dí yáá v vələ, sə v dān ba Galile nagwanaa wa, síun nə. Mə lá nə, ba wá na wá. Mə ku tə nə à jə, sə à swìn á con».

⁸ Ba kəen lala, ba vii ləbəri tə nii nə, də fən də pupoli nəfarv. Ba ga dəri ba va, ba pa nwen tontə Zwezi karbia tə nə.

⁹ Naa nədu, də Zwezi twi v jəri ba, v ga wú: «Á jùnì aba!» Kana tə fàrú ba yí v yira, ba tu ba nadwana nii nə, ba ja v nəe nə, ba ga pa wá dun. ¹⁰ Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. Á vələ, á swìn à nubia tə con, ndə ba vələ Galile nagwanaa. Mə lá nə, ba wá na nə».

Pamana tə, ba nə cìgà Zwezi ləbəri tə nə nii tuju

(Matie 27.62-66)

¹¹ Máǵá tə wa, kana tə nə pií ba vəri, pamana tə duən, ba nə cì ləbəri tə nə, pií ba bā *Zwerizalemə wa. Ba swìn *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tə con, ku tə mama, ku nə yí. ¹² Yu jonwana yun tián tə bon jéré ba mù də Zwifə-ba *nəkwina tə. Ba nə vuru ba kə duən nə, ba zwèe kwa nə, ba pin səbifarv pamana tə nə, ¹³ ba ga swìn ba con, ba wú: «Á wá swìn də, Zwezi karbia tə nə twi titin nə, ba nù wá, də á dwèe. ¹⁴ Də yáá tíú, piú nəfarv tə nə li v tūn, tə nì ku, nə yəé nə tə wá swìn v con nətə, sə wuwala dān ká yí aba».

¹⁵ Pamana tə jon səbiu tə, ba ga twá ba nii nə, ndə ba nə swìn nətə. Mə nətə nə, ku yoo tə caru ku sú Zwifə-ba pwərə wa, ku ja bā zən.

Zwezi biri v tián v karbia fugə nədu tə nə

(Marəkə 16.12-20; Likə 24.13-53; Zwan 20.19-29; 21.1-23; Tvtvnan 1.1-12; 1 Korəntə tián 15.5-8)

¹⁶ Zwezi karbia fugə nədu tə vèli Galile paan tə yuu, Zwezi nə biri ba. ¹⁷ Máǵá tə nə, ba nə ni wá, ba pin wá dun. Ba wa lià duən ga bəeé, də ku yi v mù. ¹⁸ Zwezi fàrú v yí, v ga swìn, v wú: «Yu ken diān tə mama Yu *sān nə, də tia yuu wa à jun wa. ¹⁹ Á vələ, á yí dwíé tə mama luv mama wa, sə á ja ba, á fwa à karbia. Á liə ba níá wa, ku twá də nyina Yu, də Yu-Biu tə, də Yu-*Siñu tə yiri. ²⁰ Á ga kàri ba, sə ba twá ku tə mama nii nə, à nə biri

aba. Á cuga zəni, à wá yà də aba,
dɪn mama, kʊ ja vələ lʊʊ zəŋʊ».

**Zwezi-Kərisə suywánú
sagı tə,
Marəkə
nə púpúní
Marəkə sagı tə yuu
wa sugv**

Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə

Marəkə nə púpúní kv mù Zwezi suywánú tə. Marəkə yà tà Zwezi karbiu, v yı v dí yáá v tun də *tuntunu Polə. U dān yın də Piyerə də Yu tutuŋı tə wa. Mə tə vələ tə wa nə, v nì Zwezi tutunan tə, də v yìèn tə mε, v nə fwa tə yoo Piyerə con. Kv kwa nə, v púpúní tə tə, v nə nì.

Lià tə nə, Marəkə nə púpúní

Marəkə púpúní v sagı tə v pa lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba, ba nə tələ *Yızərayelə luv nii wa.

Sagı tə wa sugv

Marəkə bırı ba də, Zwezi nə yı *Kərisə tə, Yu nə tun, *Zwifə-ba dwíı tə yà nə dānì. U mù Kərisə təntə yı Yu-Biu tə, v nə swə zənzən. Yìèn tə, Marəkə nə zén v swə, kv yı Zwezi tutunan tə yoo, də v mu yìèn də v nii sùràn tə. U tutunan tə bırı də, v cígá yı Yu nə ti.

*Zwan-Batisə kàrà tə yoo
(Matıə 3.1-12; Likə 3.1-18)*

¹ Kv yı máŋá tə, Yu-Biu Zwezi-
*Kərisə suywánú tə nə twi. ² Yu nii
*sùsùnə *Ezayi sagı tə wa, Yu swın
Zwezi yoo:

«Ywàń, à tun à tuntunu n yáá nə,
sə v kwen cwəŋə v pa mú.

³ Kv yı bεε nə bubwi kasoo
lanworu wa, v wú: «Á kwíán
*Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á cε v
cwəmıı tə, sə tə ya mənə
mənə.»

⁴ Kv mù tuntunu təntə yı *Zwan-
Batisə. Nətv nə v nan kasoo tə wa,
v swın Yu yoo v bırı lià nə, v wú:
«Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna.
Á pian, ba lə aba níá wa, kv twá
də Yu yırı. Yá Yu dān wá kwen
á cuna tə, v li á mù də wá pwərə
wa». ⁵ Zwide nagwanaa lià mε də
Zwerizalemə tiv lià twi v con. Ba
dān swın ba cuna ba bırı Zwan, yá
v ga zıga lá v li ba Zwurəden muna
tə wa, kv twá də Yu yırı. ⁶ Zwan yá
zva nyuguma kuran gànù, v ga vwa
tànù voru v tàná* nə. U yá dé jərən
də turan. ⁷ U dān kàrì Yu yoo v bırı
lià tə nə, v wú: «Liù don, v diàn nə
dáá tə doni nə, v pú à kwa v bà. Á
juı mürì, sə à tv à nadwana nii nə,
sə à kuru† v natura. ⁸ Á mù ləgə aba
níá wa, kv twá də Yu yırı, yá v mù
wá pa, Yu-*Siŋu tə sú aba».

*Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(Matıə 3.13-17; Likə 3.21-22)*

⁹ Zwezi dān nan *Nazaretə tiv wa,
Galile nagwanaa wa, v bà *Zwan
con. Zwan ləgə wá Zwurəden
muna tə wa. ¹⁰ Máŋá tə, Zwezi nə
naŋa níá tə wa, v ni lanworu də
kv sùrí, yá Yu-*Siŋu tə cúé v yuu
wa ndə gunpwənə nə. ¹¹ Kori dān
ga nan Yu sàń nə, kv wú: «N yı à
biswənə tə, v nə poli à pùé».

*Sıtana dódén Zwezi
(Matıə 4.1-11; Likə 4.1-13)*

¹² Kv kwa nə, Yu-*Siŋu tə yıgu
Zwezi, kv pa v va kasoo lanworu wa.
¹³ U yı kasoo tə wa dian sapwilə.
Kv bwálı tə nə, *Sıtana dódén, sə
v yıgu wá, v pa v tun yokukwııı.
Zwezi də ganəŋa yà nə wulə duən
nə. *Malıke dān yá ga tuŋa tə pın
wá.

*Zwezi wulə Galile nagwanaa wa
(Matıə 4.12-17; Likə 4.14-15)*

¹⁴ Kv kwa nə, ba nə ken Zwan bāń
diè wa, Zwezi vəli Galile nagwanaa.
U swın v kàrì Yu suywánú tə lá, ¹⁵ v

* **1:6** 1.6 Mə nətv nə, Yu nii sùsùnə tə yá zwi tanan ganan, də ba vwə tanan vwərən ba tàná nə.

† **1:7** 1.7 *Zwifə-ba con, ba yáá pa yonju, nə à yəé liù tə, ba nə ba wá dun pın, sın liù nεε, sə kv bırı də, ba sēe wá, ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yəé, sə kv bırı də, v yı dun tíú.

ga swìn, v wú: «Máná tē, Yū nē lī v tún, tē yí. Yá máná bwelē, sē Yū dé v parì tē lià mama yuu wa. Kū mù nē pīn, á vōvērē á kwa, á ma sá á cuna, á ga sēe Yū sbywánjū tē».

Zwezi bon fəlijana bania
(*Matie 4.18-22; Like 5.1-3, 10-11; Zwan 1.35-43*)

¹⁶ Zwezi nē wulē Galile mōnaa tē nii nē v vėli, v nī Simon dē v nubiu Andēre, ba nē yī fəlijana. Ba dān yā wulē ba dīlī ba fēlē gēgəlū mōnaa tē wa, ba ma janī fēlē. ¹⁷ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á biàn à mù con, à dān wá pa, á pià lià, sē ba twá à mù Zwezi nē». ¹⁸ Lala dē ba dugv ba fēlē gēgəlēn tē lá, ba ga twá v nē. ¹⁹ U nē kēēn v va yáá mancīn dē v na Zwakē dē v nubiu Zwan, ba nē yī Zebede bia. Ba yā wulē ba níá yuu bori wa, ba kwen ba fēlē gēgəlēn. ²⁰ Lala dē Zwezi bon Zwakē dē Zwan. Ba nan ba yá ba nyūna Zebede dē v tūtōnā tē níá yuu bori tē wa, ba ga twá Zwezi nē.

Zwezi dīnī zini v li bēe don yuu wa
(*Likē 4.31-37*)

²¹ Zwezi dē v karbia tē yī Kaperēnayimē tiv. *Zwifē-ba *siē dīn nē, Zwezi zua Zwifē-ba *jérē diē wa, v ga wulē v kārì. ²² Lià tē cūga wá, v kārà tē gwárī ba zēnzēn. U yī v kārì ba dē diàn, Yū nē ken v jūn wa. Kū mù nē pīn, v nē ba yī ndē Yū nii *yēnu tīán tē nē.

²³ Kū máná tē wa, bēe don, *zini yā nē jē, zua Zwifē-ba jérē diē tē wa. Zini tē bubwi, kū wú: ²⁴ «Bēēē nē n pià fwa nē yūra, *Nazaretē Zwezi? N yī n twi, sē n cūgū nēba. À yēó mú. N ya liū, v nē lī v tún Yū cīcī yūri». ²⁵ Zwezi dān caga zini tē nii nē, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bēe tē!» ²⁶ Zini tē vuvugu bēe tē, kū ga nan dē kū mà nii. ²⁷ Kū kēlē lià tē mama, ba ga bwe duēn: «Bēēē nē yī kū tē? Kārà dūn kū pīn dē diàn.

Kū mù bēe tēntē pīn zini zilī v nii wa». ²⁸ Naa nēdu, Zwezi yūri súé tia mama Galile nagwanaa tē wa.

Zwezi zwēe lià zēnzēn yayīran
(*Matie 8.14-17; Like 4.38-41; Tūtōnan 10.38*)

²⁹ Zwezi dē v karbia tē nan *Zwifē-ba *jérē diē wa, ba ga va Simon dē Andēre sán. Zwakē dē Zwan dē yā wulē dē ba. ³⁰ Waran yā jē Simon tīnkan, v ga tégé. Máná tē Zwezi nē yí, ba swìn v yoo ba bīri wá. ³¹ Zwezi fārú v yí v yūra, v ja v jūn nē, v van wá v zīn gēdoo tē yuu. U waran tē zwēe, v ga zān, v wulē v tanī, sē v ma lī Zwezi vėri.

³² Máná tē dēdēni nē yí, yū nē zua kwa nē, lià tē mama tī ba yayīra dē lià tē *zini nē jē, ba ja va Zwezi yáá nē. ³³ Tiv tē lià mama yā kun diē tē mimii yáá nē. ³⁴ Zwezi dān zwēe lià kapōpō yayīran tē yirē yirē yā nē jē ba, v ga dīnī zinē zēnzēn v lī lià yuu wa. U wā yá v pa zinē tē swìn, v yā nē yēó dē, tē yēó wá yūri.

Zwezi kārà Galile nagwanaa wa
(*Likē 4.42-44*)

³⁵ Kū tia nē pūri, Zwezi zān v nan tiv tē wa, dē tībulakūnū tē wā yí. U vėli bwálī tē, won mama nē tēlé. Lantē nē, v dān zīga v jūnī Yū. ³⁶ Simon dē karbia tē duēn zān ba bībarī, ba twarī v nēe. ³⁷ Máná tē wa, ba nē nī wá, ba swìn v con: «Lià tē mama pià mú». ³⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «Nē vėlē bwálá tē duēn dē sēpuni tīan tē wa. À pià, sē à kārì lantē dē, mē kū yūri nē à twi». ³⁹ Zwezi dān ma jīru Galile nagwanaa tē mē wa, v ma kārì *Zwifē-ba *jérē dii tē wa, yá v ga dīnī *zinē v lī lià yuu wa.

Zwezi zwēe bēe don dayan
(*Matie 8.1-4; Like 5.12-16; 17.12-19*)

⁴⁰ Dayarv don twi Zwezi con, v tv v nadwana nii nē v yáá con, v ga lōrī wá, v wú: «N nē swē, n wáá

‡ **1:40** 1.40 *Zwifē-ba con, dayan nē jē liū, v yī ba yáá lī wá ba dwíí wa. U dayan tē nē zwēe dē kū tē jē *jōnjī, v nē mēe, sē v fwa, sē v ma pií, v zū v dwíí tē wa.

n pɪn à dayan‡ tɛ zwɛɛ, sɛ à dɛ jì lɛzwɛnzɛŋu». ⁴¹ U yinɛgɛ jɪn Zwezi, u tɛ u jɪn u nɛ, u dwɛn u yɪra, u ga swɪn, u wú: «À swɛ, sɛ n dayan tɛ zwɛɛ». ⁴² Lala dɛ dayan tɛ zwɛɛ. ⁴³ Ku kwa nɛ, Zwezi pɪn bɛɛ tɛ vii, u ga bɪrɪ wá yìɛn tɛ nɛ cà, u nɛ mɛ, sɛ u va u tɪn. ⁴⁴ U ga swɪn u con, u wú: «Ja n nii zɛni! Dàn ká swɪn ku liù con. N dàn nɛ vɛli, n bɪrɪ n tiàn *Zwifɛ-ba Yu *jonwanu tɛ nɛ. N dàn ga pa wiɛn tɛ, u nɛ wá ma fwa *jonji tɛ, ndɛ Yu *nii tɛ, u nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, nɛ bɪrɪ Yu sagɪ tɛ wa, sɛ dayaran pa, dɛ ba dayan tɛ nɛ zwɛɛ».

⁴⁵ Yá bɛɛ tɛ vɛli, u man bwálí mama ku tɛ, ku nɛ yí wá. Ku mù yɪrɪ, Zwezi yá ku wàrɪ u vɛli u nanɔ tɪv mama wa, pwɛnɛ pwɛnɛ. U yáá mɛ kwa con, bwálá tɛ, lià nɛ ba bwɛlɛ. Yá ba ga tɛ nanɔ bwálá mama, ba twi u con.

2

Zwezi zìn gwànú don (Matìɛ 9.1-8; Likɛ 5.17-20)

¹ Ku kwa nɛ, Zwezi pii u va Kapɛrɛnayimɛ, yá lià dàn ni dɛ u wulɛ diɛ don wa. ² Lià zɛnzɛn twi ba kun duɛn nɛ. Halɪ bwálí mama yá súɛ, yá bwálí ya kúú tɛlɛ kàrá wa, mimii tɛ yáá nɛ. Zwezi yá wulɛ ba u kàrɪ Yu sɔywanjú tɛ. ³ Lià duɛn twi dɛ gwànú don, ba wa bara banɔ ga zɪŋa gwànú tɛ.

⁴ Lià tɛ nɛ dáá tɛ pɪn, ba yá wàrɪ wá Zwezi nɛ ba bɪrɪ. Ba dàn ma di ba poru buu dɛyuu tɛ wa, ku mɛ dɛ bwálí tɛ Zwezi nɛ wulɛ. Ba dàn ga twá buu tɛ, ba cú gwànú tɛ nɛ tɛgɛ u titav tɛ wa, diɛ tɛ wa. ⁵ Zwezi nɛ ni dɛ, bara tɛ ken ba waa u nɛ, u dàn swɪn gwànú tɛ con, u wú: «À dabɛɛ, à kwen n cuna tɛ, à li n mù dɛ Yu pwɛrɛ wa».

⁶ Yu nii *yɛnu tiàn yá nɛ jɛ lá, yá buŋa ba waa con nɛ, ba wú: ⁷ «Bɛɛɛ nɛ pɪn, bɛɛ wá tɛ swɪn nɛtɛn? Ku yi Yu nɛ, u twɪn! Wàà nɛ wáá cuna u kwen u li u mù dɛ Yu

pwɛrɛ wa? Ku yi Yu ciɪci!» ⁸ Zwezi zɛzɛn u lwarɪ ku tɛ, ba nɛ buŋa, u waa con, yá u ga swɪn ba con, u wú: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma jɛ pubɔŋɪ tɛtɛ yiri á waa con? ⁹ Dɛ à nɛ swɪn gwànú tɛ con, à wú: «À kwen n cuna tɛ, à li à mù dɛ Yu pwɛrɛ wa», nɛ à yɛɛ, à nɛ wú: «Zàn yu nɛ, n ti n titav, n vii!» Ku kwa nɛ yi mwálí? ¹⁰ Yá à dàn pià, sɛ á yɛni dɛ, Yu ken diàn *Lɛzwɛnɛ-Biu* jɪn wa tɪa yuu wa, sɛ u kwen cuna, u li u mù dɛ Yu pwɛrɛ wa». Zwezi dàn ga swɪn sùràn tɛtɛ gwànú tɛ con, u wú: ¹¹ «À mù nɛ swɪn ku n con nɛ: Zàn, n ti n titav, n va n sán». ¹² Máná tɛ wa, lià tɛ mama yá nɛ wulɛ ba ywàŋá, lala dɛ bɛɛ tɛ zàn, u ti u titav, u vii. Ku gwári ba mama, ba dàn ga bwɪ Yu nɛ, ba ga swɪn, ba wú: «Nɛ tɛ wá ku tɛ ba tɛ nyɪnyɪga ni!»

Zwezi bon Levi, sɛ u twá u nɛ (Matìɛ 9.9-13; Likɛ 5.27-32)

¹³ Zwezi pii u va Galile mɔnaa tɛ nii nɛ. Laluu zɛnzɛn yá twi u con, u kàrɪ ba. ¹⁴ U nɛ kɛɛn, u ni Alɛfɛ biú Levi, dɛ u jɛɛ u jonɛ lanpoo. Zwezi ma swɪn u con, u wú: «Zàn, n bà, n twá à nɛ!» Levi dàn zàn, u twá u nɛ.

¹⁵ Ku kwa nɛ, Zwezi dɛ u karɔɔ tɛ vɛlɛ Levi sán nɛ, sɛ ba dé wodiu. Lià tɛ, ba nɛ jonɛ lanpoo, dɛ cuna lià duɛn, ba yá wulɛ ba dé dɛ ba. Ba mù lɛzwɛnyirɛ tɛ yá dáá, ba nɛ pwí u kwa. ¹⁶ Yu nii *yɛnu tiàn tɛ, ba yá nɛ wulɛ *Farɪzɪan-ba kwa dɛ yá wulɛ lá nɛ. Ba ni Zwezi dɛ u wulɛ u dé dɛ lià tɛ, ba nɛ jonɛ lanpoo, dɛ cuna lià duɛn. Ba dàn swɪn Zwezi karɔɔ tɛ con, ba wú: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, u ma dé dɛ lià tɛ, ba nɛ jonɛ lanpoo, dɛ cuna lià tɛ?» ¹⁷ Zwezi ma ni ku, yá u dàn swɪn ba con, u wú: «Lià tɛ, ba yɪra nɛ zurɛ, ba dimɔturu pià, ku yi yayɪŋa nɛ pià dimɔturu. À wá twi, sɛ à bon cígá tiàn, yá cuna lià tɛ».

Zwezi bɪrv kàrà nɛdɔn nivori yuu wa (Matìɛ 9.14-17; Likɛ 5.33-39)

* **2:10** 2.10 Zwezi yi u tɛtɛ yoo nɛ u swɪn.

¹⁸ Dɪn don nə, Zwan† karbia də *Farizian-ba yà vwə ba níó. Lià dān twi ba bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə pɪn Zwan karbia də Farizian-ba tə yàá vwe ba níó, yá n mù karbia tə ga ba ba níó vwe?» ¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Bɛɛ nə pìà v vwa v kan fúru, v dabara yàá bà, sə ba twá ba dé fúru tə dijə tə. Á buja də, ba wá vwe ba níó, ba dān ká dé wodi u tə, yá fúru bɛɛ ga wulə də ba? ²⁰ Yá máǵá dān wá bà, fúru bɛɛ tə nə ba ya lá. Kù mù máǵá təntə wa, ba dān wá vwə ba níó.

²¹ Liù təlɔ́, v nə wá fɔ gantwandɔn v ma pú gangwɪrɔ. Kù nɔtɔ tə nə fwa, gandɔn tə wá vuri gangwɪrɔ tə vān don, yá buɔ tə dān wá doni dé yáá tə tətə. ²² Yá liù mama ba swana tə nə wulə tə zaŋa lwé v kəni purə nədwara wa. Kù nɔtɔ tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa purə tə pwin, yá swana tə də purə tə mɛ wá va bwáná. Kù mɛ, sə ba kə swana tə nə wulə tə zaŋa purə nədɔra wa».

*Zwezi nə ti sié dɪn tə
(Matie 12.1-8; Likə 6.1-5)*

²³ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi yá twá kári wa v kèén. U karbia tə ma vɔli də ba kén mɪna yun tə cwəŋə tə nii nə. ²⁴ *Farizian-ba tə dān ma swɪn Zwezi con, ba wú: «Ywán, bèèè nə pɪn, n karbia tə fwa kù tə, kù nə wá mɛ, sə kù fwa sié dɪn nə?» ²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tə wá kàrì pìù *Davidə yoo naaa? Bèèè nə v fwa máǵá tə wa, niən tə nə jɪn v də v kwa lià tə, yá wodi u də ga təlɔ́ ba dé? ²⁶ U zɔa Yɪ *diè tə wa, v dé dipen tə, kù nə wulə lá nə. Abɪatarə yá nə yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwanɔ yuu tíú kù máǵá tə wa. Yá Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yá pɪn cwəŋə Yɪ jɔŋwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə. Yá Davidə ti tə, v dé v ga li tə duən v pa v lià tə nə». ²⁷ Zwezi kúð swɪn ba con, v wú: «Yɪ yá v fwa sié dɪn, sə kù ma kwɛn ləzoni, ləzwənə tà ba

fwa sié dɪn yɪrɪ. ²⁸ Kù mù nə pɪn, *Ləzwənə-Biu‡ tə ma ti sié dɪn tə də tətə».

3

*Bɛɛ don v jɪn nə tɪga yoo
(Matie 12.9-14; Likə 6.6-11)*

¹ Kù kwa nə, Zwezi pìi v zɔ *Zwifə-ba *jéré diè tə wa. Yá bɛɛ don yá wulə lá, v jɪn nə tɪga. ² Lià duən yá pàli Zwezi, ba ga cɔga v nə, sə ba jón v nə wá pa v yayɪgɔ tə zwèè Zwifə-ba *sié dɪn tə nə. Ba yá pìà, sə ba twá nɔtɔ, ba ma swɪn, ba zɪgɪ Zwezi nə. ³ Zwezi swɪn bɛɛ tə, v jɪn nə tɪga, tə con, v wú: «Zàn yɪ nə, lià tə mɛ yáá con!» ⁴ U dān ga bwe lià tə, ba nə ywáná tə, v wú: «Bèèè nə Yɪ *nii tə swɪn, sə ba fwa sié dɪn nə? Yozəŋu nə à yèé yolwan? Kù mɛ, sə à jɔn bɛɛ tə mɪ, à kə lɔɔ, nə à yèé, sə à yá wá v cùgù?» Yá ba yá ba le. ⁵ Zwezi ywán ba mɛ də lija. U pùé ga cùgù zənzən ba yuu wa, ba pubɔnkɔkwɪnan tə yɪrɪ. U dān ma swɪn bɛɛ tə con, v wú: «Làrì n jɪn tə à con!» U ma làrì kù, kù ga lwàn kù jì jɪn nəzəŋu.

⁶ *Farizian-ba tə zàn ba nan ba vii. Ba vɔli ba na *Erodə kwa lià, ba vɔrɔ ba jón, ba nə wá twá nɔtɔ, ba ma gɔ Zwezi.

*Lià twi Zwezi con
(Matie 12.15-21; Likə 6.17-19)*

⁷ Zwezi də v karbia tə nan lià tə wa, ba va Galile mɔnaa tə nii nə. Lalɔ tə pùé v kwa. Ba yá naŋa Galile də Zwide nagwanɛɛ, ⁸ də *Zwerizalemə tɔ, də Yidime nagwanaa, də nagwanaa tə, kù nə wulə Zwurəden mɔnaa tə vān tə don nə, də lɔɔ tə, kù nə bwələ Tirə də Sidon tián tə. Lalɔ təntə mɛ yá twi Zwezi con, ba yá nə nì kù tə mama, v nə fwa tə yɪrɪ.

⁹ Zwezi dān ma swɪn v karbia tə con, sə ba kwɛn níá yuu bori nəmanbiə ba tún lá v nə, lià tə dān ká nyin wá yɪrɪ. ¹⁰ Kù yɪ cígá, yayɪŋa tə mama fàru ba yí, sə ba

† 2:18 2.18 Kù mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, kù twá də Yɪ yɪrɪ. ‡ 2:28 2.28 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swɪn.

dwen v yira, v nə wulə v zwèe là zənzən yayıran yırı. ¹¹ Yá máǵá tə nə, *zinə tə nə yáá na wá, là tə, zinə tə nə jə, tə yáá tu v yáá nə ba mà nii, ba ga wú: «N yı Yı-Biu». ¹² Yá Zwezi dǎn yáá caga zinə tə nii nə, sə tə dǎn ká swın ku tə, v nə yı.

Zwezi kúrí v karbıa fugə bələ
(*Matıə 10.1-4; Likə 6.12-16; Tıtvnan 1.13*)

¹³ Ku kwa nə, Zwezi dıǵa paan don yuu wa, v ga bon là tə, v nə pıá, ku tıán ma bà. ¹⁴ U lı ba wa là fugə bələ. U kúrí ba, sə ba ya də wá, ¹⁵ sə v pa ba va ba swın Yı sugv tə. U pa ba dıán, sə ba ma wǎnı ba dıǵa *zinə ba lı là yuu wa. ¹⁶ Ba là fugə bələ tə nə yı: Simon, Zwezi nə ken v yırı Pıyerə, ¹⁷ Zebede bıa Zwakə də Zwan, Zwezi pın ba yırı Bwanerəzwesə, ku dǎn nə yı: «ləzoni, ba nə nyın ndə dwà бага nə», ¹⁸ Andəre, də Filipə, də Barətelemi, də Matıə, də Toma, də Aləfe bıú Zwakə, də Tade, də Kananıtə Simon, ¹⁹ də Yisəkariyotə Zwidasə, v tə v nə jın Zwezi v pa v dıǵa nə tə.

Zwezi là twı, sə ba ja wá, ba ja vıı

²⁰ Ku kwa nə, Zwezi pıı v va sǎn. Là tə dáá ku pa Zwezi də v karbıa tə yà wǎrı ba dǎ. ²¹ U dıè là nə nı tə yıèn tə, máǵá tə nə, ba zǎn ba bà, sə ba ja wá. Ba yà wú: «D yuu tələ».

Zwezi dıán tə nanıa Yı
(*Matıə 12.22-32; Likə 11.14-23*)

²² *Zwıfə-ba Yı nii *yənu tıán tə yà nə nan *Zwerizalemə ba bà lá yà swın, ba wú: «*Zinə pıú tə, ba nə boǵə «Beləzebilə», nə wulə v yıra, v mù ga nə tı wá. Ku yı zinə tə mama pıú tə nə pın wá dıán, sə v ma lı zinə tə là yuu wa».

²³ Zwezi dǎn ma bon ba, v swın ba con də zwansısarı: «Nətə nə *Sıtana wá wǎnı v dıǵa v tətə? ²⁴ Á ywǎǵá á jén: Payuu là nə zıga duən nə, ku payuu tə tırtı nə ga. ²⁵ Dıè tıán nə zıga duən nə, ku tırtı nə ga.

²⁶ Ku mù tə yırı, Sıtana nə te v tıán, v lıv tə nə pwèe, v dıán tə wǎrı lá tə yanı, tə wá zwèe. ²⁷ Liú mama wǎrı ladıa dıè wa v zwı v ıwın v wıən, də v dıán nə ba wá dwə, sə v dí yáá v vwa wá. Ku kwa nə, v dǎn wáá won mama v tı v dıè tə wa.

²⁸ Cıǵá mama, à mù nə swın ku á con: Yı wá kwen ləzoni cına yırı mama, də ba tıran yırı mama, ba nə twın v mù Yı, v lı v mù də ba pwərə wa. ²⁹ Yá liú tə me, v nə wá twın Yı-*Sıǵu tə, Yı ba ku tıú cına kwen v lı v mù də wá pwərə wa, mama. Ku cına təntə ba zwèe, abada».

³⁰ Zwezi swın ba con nətı, ba yà nə swın də, zinə wulə v yıra tə yırı.

Zwezi nubıa tə də v nuu yoo
(*Matıə 12.46-50; Likə 8.19-21*)

³¹ Ku kwa nə, Zwezi nubıa də v nuu twı, ba zıga kǎrá wa, ba ga tun liú, sə v bon wá. ³² Lalıv yà jə ba kıkarı Zwezi, yá ba ga swın v con, ba wú: «Cıǵv zəni, n nuu də n nubıa wulə kǎrá wa, ba bwe n yoo». ³³ U ma le, v wú: «Wáà nə yı à nuu, bərə ga nə yı à nubıa?» ³⁴ U dǎn ga ywǎn là tə, ba nə jə ba kıkarı wá, v ga swın, v wú: «Á ywǎǵá, à nuu də à nubıa nə ba wulə yəbə. ³⁵ Ku yı liú tə me, v nə zılı Yı nii nə yı à nubıu, də à nakıa, də à nuu».

4

Wodúru zwansısarı
(*Matıə 13.1-9; Likə 8.1-8*)

¹ Dıun don nə, Zwezi yà kúv wulə v kǎrı Galile mınnaa tə nii nə. Là zənzən twı ba kıkarı wá, ku pa v zǎn v zv níá yuu bori wa v jèé. Ku níá yuu bori tə yà zıga mınnaa tə wa bəbərə tə nii nə. Là tə mù ga jèé tıa, buu tə bəbərə nə. ² Zwezi yà twá zwansısarı, v ma bırtı ba yıèn zənzən. U kǎrà tə wa, v wú: ³ «Á cıga, wodúru nan, sə v dı. ⁴ U dǎn nə wulə v mí wodwıı tə, ku vǎn don tua cwəǵə yuu. Zənbıı twı tə dǎ tə.

⁵ Ku vǎn don tua kapataı tıa wa, tıran nə ba dáá lá. Ku bwalı tə nə, wobıa tə nan lala, ku nə yı tıtalı

yırı. ⁶ Mánjá tē, yu nē bɪga, ku dí wobii tē, tē ga tɪ tē kù, tē ŋunan nē wà tɪa zwi zēni yırı.

⁷ Wodwii tē vān don tɪa casɔran tɪa wa. Tē nē pēn mánjá tē nē, casɔran tē boru tē pú wobii tē yuu nē, tē dàń ga sìnì tē tɪ. Tē wà won mama fwa.

⁸ Yá tē duēn tɪa tɪa nēzēŋu wa, tē boru tē kwēn, tē zɪn bɪa: Tē duēn zɪn bɪa fitwa, tē duēn sapwɪtwa, yá tē duēn bíí». ⁹ Zwezi dàń ma swìn v sùrí lá, v wú: «Liù mama dàń mē, sē v kē diàn, v sùrí v zɪan, v cɔgɔ zēni!»

Yoo tē nē pɪn, Zwezi swìn dē zwansɪsari

(Matìə 13.10-15; Likə 8.9-10)

¹⁰ Mánjá tē, Zwezi yà nē ŋúná dē là tē, ba tē, ba nē boli v nii, dē v karbɪa fugə bələ tē lòrì, sē v gwɪn zwansɪsara tē dēń v bɪrɪ ba. ¹¹ U ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yu pàrì yìèn tē, tē nē sègè tē dēń á nì, á pɪn á tìàn nē. Yá là tē, ba nē ba à nē twá, tē mù yɪ zwansɪsari nē, ba wá twá ba ma nì yìèn tē mama. ¹² Ku dàń wá pa, ba ywàń, ba ga ba na. Ku wá pa ba cɔgɔ, ba ga ba ku dēń nēń. Ba yà nē nēń ku dēń, ba yà wá lwàń ba pubɔŋa, ba ga va Yu con. Yá Yu yà wá kwēn ba cuna tē v lɪ ba mù dē wá pwərə wa».

Zwezi gwɪn wodùrú zwansɪsara tē dēń

(Matìə 13.18-23; Likə 8.11-15)

¹³ Ku kwa nē, Zwezi swìn v karbɪa tē con v wú: «Á yèrì zwansɪsara ka tē dēń? Nētə nē á dàń wá fwa á ma yēni tē duēn tē mē?

¹⁴ Wodùrú tē nē dwì tē yɪ ndē liù tē nē, v nē swìn Yu sugv tē. ¹⁵ Ləzoni duēn yɪ ndē cwəŋə tē nii nē, wodwii tē yáá nē tɪ ku wa. Ba nē zəzən ba nì Yu sugv tē, lala dē *Sɪtana twi, v lɪ ku ba waa. ¹⁶ Yá ba duēn dē yáá yɪ ndē kapataɪ tɪa nē, wodwii tē nē tɪa ku wa. Ba mù yáá nē nì sugv tē, ba yáá sēe ku lala dē pupoli. ¹⁷ Yá Yu sugv tē wà ba mù là tētə pubɔŋa tē wa zwi zənzən, ba ga ba diàn jə ku waa.

Ba nē dí càn, dē ba nē wɔwɔlɪ ba Yu sugv tē yırı, ba yáá píí ba yá Yu cwəŋə. ¹⁸ Ba duēn dē yɪ ndē casɔran tɪa nē, wodwii tē nē tɪa lá. Ba yáá nì sugv tē, ¹⁹ yá lɔv ku tē wiən twara jə ba zənzən. Ba swə ka pìà jɪjə. Lɔv wiən duēn dē fɪra jə ba. Tē wiən tētə mē yáá pú Yu sugv tē yuu nē, tē pa sugv tē kùv wàrì won ku fwa. ²⁰ Ləzoni duēn yɪ ndē tɪzəŋu nē, wodwii tē nē tɪa lá. Ba yáá nì sugv tē, ba sēe ku. Ku mù nē pɪn, ba yɪ ndē wobɪa nē, tē nē zɪŋa bɪa. Ba duēn zɪn bɪa fitwa, ba duēn sapwɪtwa, yá ba duēn bíí».

Cànú yuu wa zwansɪsara

(Likə 8.16-18)

²¹ Ku kwa nē, Zwezi kùv swìn v karbɪa tē con, v wú: «Liù tēlé, v nē wá sɔrv cànú v tún garwa dēń nē, nē à yèé gədoo dēń nē. Ku yɪ v wá tún ku canzɪv yuu wa. ²² Won tē mama nē sègè wá na, yá won tē mama yà nē wulə yikunu wa, wá nan poni nē». ²³ Zwezi dàń ma swìn v sùrí lá, v wú: «Liù mama dàń mē, sē v kē diàn, v sùrí v zɪan, v cɔgɔ zēni!» ²⁴ Zwezi kùv swìn ba con, v wú: «Á cɪa á tìàn nē dē ku tē, á nē nēń. Yu wá pa aba ku tē, á dē nē pɪn là duēn nē. Yá v ga wá pa aba, v doni ku tē, á nē pɪn. ²⁵ Ba wá pa liù tē nē, v nē jə ba sùrú lá. Yá v tē nē ba jə, ba wá jon mancɪn tē tētə, ku nē wulə v con».

Wobɪa nē pēn tē ga zaŋa yuu wa zwansɪsara

²⁶ Zwezi kùv swìn, v wú: «Á ywàŋá nētɪ tē, Yu nē dé v pàrì tē. Ku yɪ ndē bɛɛ don nē dùè v kárá. ²⁷ Ku kwa nē, v pəni dē v zaŋa dɪn mama, yá ku mánjá tē wa, wobɪa tē pēn, tē ga bori. Bɛɛ tē yèrì nētɪ tē, ku nē fwa. ²⁸ Tɪa tē yáá pa wobɪa tē pēn tē bori ka tētə nē. Sɪsɪv yáá dé yáá ku nan. Ku kwa nē, ku yáá lɔra, ku ga kə bɪa. ²⁹ Mánjá tē, wobɪa tē nē bɪga, bɛɛ tē yáá zàn, v za wiən tē dē v sùv. Ku nētɪ tē bɪrɪ dē, wiən zagv mánjá yí».

Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansısara

(Matıə 13.31-32, 34-35; Likə 13.18-19)

³⁰ Zwezi kúv swın, v wú: «Bèèè nə nə wáá nə ma maŋa Yu pàrì tə? Bèèè zwansısara nə nə wáá nə tı nə ma maŋa kú? ³¹ Kú yı ndə wobiu nəmanbiə nə, ba nə dùè. Kú mù nə yı wobıa tə mama nəmaa. Yá kú dwıu kwa nə, kú yáá pén. ³² Kú yáá boru, kú jı nedarv, kú doni dəvuran mama. Kú nɛɛ tə yáá dara, zənbii tətə wáá tə pwalan tə kəni kú yuu wa». ³³ Nətv nə Zwezi yá twá də zwansısarı zənzən, ndə tə tə nə, v ma swın Yu svgv tə v bıri là tə nə. U yáá swın Yu svgv tə ba con ndə nətv tə, ba nə wá wánı ba nı kú dəñ. ³⁴ U yáá ba swın, də kú nə tà də zwansısarı. Yá v dən nə wulə də karbıa tə cıci, v yáá yá zwansısarı tə, v ga gwın tə yıən tə mama v bıri ba.

Zwezi pın, muna vvv nəfarv zıgı
(Matıə 8.23-27; Likə 8.22-25)

³⁵ Kú dıın tə tətə nə kú dədəni nə, Zwezi swın v karbıa tə con, v wú: «Nə vələ muna tə vən tə don nə!» ³⁶ Ba dən nan lalvv tə wa. U karbıa tə jın wá də níá yuu bori tə, v nə wulə kú wa, ba ja vıı. Nıá yuu bwərə duən yá bwələ də wá. ³⁷ Kú kwa nə, vvv nəfarv zàn, kú mà níá kú kəni níá yuu bori tə wa, kú pa kú swı. ³⁸ Zwezi yá tégó kú kwa con, v dwèe v ganpuri yuu wa. U karbıa tə ma zın wá, ba swın v con, ba wú: «Karnyına, nə wá tı! Kú yoo ba mú jə?» ³⁹ Zwezi ma zàn, v baa vvv tə nii nə, yá v ga swın muna níá tə con, v wú: «Pa n zəzugu tə nyv lá!» Kú máŋá tə wa, vvv tə zıgı. Yá bwálı tə mɛ zùrì siiı. ⁴⁰ Zwezi dən ga swın v karbıa tə con, v wú: «Bèèè nə pın, fən jə aba nətv? Á ba á waa kəni à nə wuuu, naaa?» ⁴¹ Yá fən yá jə ba zənzən. Ba dən swın duən con, ba wú: «Bɛɛ wá tə tà ndə là mɛ nə. Vvv də muna mɛ zilı v nii!»

5

Zwezi lı zinə bɛɛ don yuu wa
(Matıə 8.28-34; Likə 8.26-39)

¹ Kú kwa nə, Zwezi yı Galile muna tə vən don nə, Zwerazentıan-ba nagwanaa wa. ²⁻³ Ba nan níá yuu bori tə wa. Kú máŋá tə wa, bɛɛ don twı v jırı Zwezi. *Zini yá jə kú bɛɛ təntə. U yı v nan pıran buran wa. U yá wulə tə pıran buran tə wa, ba nə kua, ba ma kəni tıga. Lıù yá tələ, v nə wáá wá v vwe də banzala tətə. ⁴ Kú nɛɛ ce duən, ba nə vwə v nɛɛ də lugu ŋoni, ba vwə v jıàn də banzala, yá v kàrú banzala tə də lugu ŋoni tə. Lıù mama dıàn yá wá wá yı. ⁵ Máŋá mama, tıtvn də yıcau, v yáá jırı tıga pıran buran ba tə wa də pɛɛn yuu wa. U mà nii də v bıri v yıra v kàrı də kapana.

⁶ U nı Zwezi yıŋuna, v dən ma dəri v bà, v tv v yáá con. ⁷ U ga bubwi zənzən, v kə yı nə, v wú: «Zwezi, Yu tə, v nə wulə tə mɛ yuu wa, bıú, bèèè nə n pıà à con nə? À lòrì mú, sə n taa Yu yırı, dən ká kə nə càn wa». ⁸ Zwezi yá swın v con, v wú: «Zini, n nan bɛɛ tə yıra!» ⁹ Zwezi dən ma bwe, v wú: «N yırı nə ya bèèè?» Kú ma le wá, kú wú: «À yırı nə yı <buruburu>.» Kú yı cígá, zinə zənzən yá dáá bɛɛ yuu wa. ¹⁰ Yá kú dən lòrì pwəpwə, sə v dən ká dıŋa tə, v lı lvv nii tə wa.

¹¹ Twərən zənzən yá wulə kú bwálı tə nə paan yıra, tə də wodıran. ¹² Zinə tə ma lòrì Zwezi, sə v kə tə twərən tə yıra. ¹³ Zwezi ma pa tə cwəŋə. Zinə tə dən ma nan bɛɛ tə yıra, tə zv twərən tə. Tə yı mürü bələ. Tə mama míámıán nan paan tə yuu, tə tv muna tə wa, tə tı.

¹⁴ Twərən nəcıra tə dən dəri, ba va ba swın kú yoo tə tv tə də tıbıı tə wa. Lıà dən zàn ba va ba ywán kú tə, kú nə tvn. ¹⁵ Ba twı ba yı Zwezi də bɛɛ tə, v yá nə jə zinə buruburu tə. U yá jəó, v zv ganan, v yıá ga na tıa. Fən zva ba. ¹⁶ Twərən nəcıra tə man kú tə mama, ba nə nı ba bıri là

tə. Ba man ku tə nə yí bæə tə, zinə tə yà nə jə, tə ma nan tə zu twərən tə. ¹⁷ Ba dān ma lōrì Zwezi, sə v nan ba nagwanaa tə wa.

¹⁸ Zwezi nə pià, sə v zu nía yuu bori tə, bæə tə, v yà nə jə zinə zənzən, tə lōrì wá, sə v yá v pa v twá v nə. ¹⁹ Yá Zwezi dān vīga, v ga swìn v con, v wú: «Pií, n va n diè n lià con, n man ku tə mama, *Yuu-Tiu nə dəri n yinəgə zənzən v ma fwa v pa mú». ²⁰ Bæə tə ma va nagwanaa tə wa, ba nə bojə <Tian-Fugə> tə, v man won tə mama, Zwezi nə tun v pa wá. Ku gwárí lià tə mama, ba nə cuḡv v nii sugv tə.

Zwayirisə búa bwiun də kan don yayıḡv ka zwèe yoo

(Matıə 9.18-26; Likə 8.40-56)

²¹ Zwezi pií v va munaə tə vān tə don nə də nía yuu bori tə. Lalbu twi, ku kıkarı wá, də v zıga munaə tə nii nə. ²² *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíú twi v con. U yırı nə yi Zwayirisə. U nə ni Zwezi, v tua v nəə nə, ²³ v ga lōrì pwəpwə, sə v san v nə. U swìn, v wú: «Á búa wulə v tí». U dān lōrì wá, v wú: «Báá, n tún n jīān v yuu wa, sə n ma jon wá tian jūn wa, sə v mu ga ya luv».

²⁴ Zwezi vəli də Zwayirisə. Lalbu púú v kwa də ku niḡi v nəə nə. ²⁵ Yá kan don yá wulə ba wa, v təná nə twi ka ba zıga, ku nə yí bina fugə bələ. ²⁶ U dí cān zənzən máḡá tə wa, v nə ywarı v tian dımutura zənzən con. U cūḡò wiən tə mə, v nə jə, ku ga tə ba kukwa. Ku dān yá kwen ku jə wá zənzən. ²⁷ U ni Zwezi ḡwen. U dān twi lalbu tə wa, v twá Zwezi kwa con, v dwen v gānù nə. ²⁸ U yá swìn, v wú: «Á nə kən cıgá, à dwen v ganān tə cıci nə, à yayıḡv tə wá zwèe». ²⁹ Naa nədv, də v jana tə lwagv tə zıga, v ga na v tian, v yayıḡv tə nə zwèe yırı. ³⁰ Ku máḡá tə wa, Zwezi lwarı də diān nan v yıra. U dān vəvəri lalbu tə tətəḡi wa, v bwe, v wú: «Wàà nə dwen à ganān nə?» ³¹ U karbia tə ma swìn v con, ba wú: «N na də, lalbu tə

wulə mú ku yugə tia tə mama, yá n ga bwe, də wàà nə dwen n yıra».

³² Yá Zwezi yá wulə v ywāḡá, sə v lwarı liù tə nə fwa ku nətv tə. ³³ Fən zua kan tə, v dān ga vıvaga, v yá nə yèé yoo tə nə yí wá yırı. U dān ma bà v tv Zwezi nəə nə, v swìn cıgá mama v con. ³⁴ Zwezi ma swìn, v wú: «Á nakua, n nə ken n waa à nə tə yırı, Yu jon mú. Vəli də bıcan siè, n yayıḡv tə zwèe míámíán».

³⁵ Zwezi nə wulə v swìn nətv tə, də lià nan jéré diè yuu tíú tə sán, ba bà ba swìn v con, ba wú: «N búa tə mu zwèe. N kúò wá mə, sə n wuwalı karyına tutu». ³⁶ Yá Zwezi wá sūrān təntə con tan, v swìn jéré diè yuu tíú tə con, v wú: «Dān ká pa fən ja mú, kə n waa cıci à nə». ³⁷ U wá yá v pa liù mama kwé ba, də ku nə tà Piyerə, də Zwakə, də v nyánú Zwan.

³⁸ Ba nə yí jéré diè yuu tíú tə sán, Zwezi ni lià tə, ba yá wulə ba fwa zəzugu, ba kwi, də ba mà nii. ³⁹ U zua diè tə wa, v swìn ba con, v wú: «Bèèèe yırı nə á fwa zəzugu nətən, yá á ga kwi? Bisımaa tə wá tí, v yi v dwèe». ⁴⁰ Ba dān wulə ba muḡa wá. U ma pa ba mama nan, v ga yá búa tə nuu də v nyına, də ba tə, ba yá nə yın də wá. U dān zua bwálı tə, bisımaa tə nə wulə. ⁴¹ U jūn búa tə jūn nə, v ga swìn v con də v luv sugv, v wú: «Talita kumi!» - Ku dēn nə yi: Bisımakana, à mù nə swìn ku n con: Zān yı nə! ⁴² Bisımakana tə zəzən v nyí v zān v vəli. U yá jə bina fugə bələ. Ba nə ni ku nətv tə, ku gwárí ba mama, ku nə diḡa ba yuu zənzən yırı.

⁴³ Yá Zwezi dān dùè súú ba nii nə, də ba dān ká pa, sə liù mama lwarı ku. Ku kwa nə, v swìn ba con, v wú: «Á pıan wodiú búa tə nə, sə v dé!»

6

Ba vıga Zwezi Nazaretə nə
(Matıə 13.54-58; Likə 4.16-30)

¹ Zwezi nan ku mù bwálı tə nə, v va v nyına sán. U karbia yá kwé

wá. ² *Zwifə-ba *sié dūn nə, v yá wulə v kàrì Zwifə-ba *jéré diè wa. Lià zənzən yà nə cuga wá, ku gwárí ba, yá ba ga swìn, ba wú: «Yèn nə v yèé yìèn tətə mama? Bèèèe nə yì wubɔŋa ku tə, v nə jə, də yomulan tətə tə mɛ, v nə tuŋa?» ³ Ku tà v mù nə yì kapənta tətə, v nə yì Mari biú tətə naaa? Ku tà v mù nə yì Zwakə də Zwoze də Zwidə də Simon zɔv tətə naaa? U nakwana tətə tɛlə nə wa yəbə naaa?» Yá ku nɛtv dān pɪn, ba yá ba wá sɛe. ⁴ Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Ba yáá zilí Yì nii *sùsùnò bwálí mama nə, yá v nyɪna sán nə də v dwíí tián wa, də v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵ Zwezi wà wàní v fwa yomulan duən lá, də ku nə tà, v nə tún v jìàn yayɪŋa mancin yuu wa, v ma zwèe ba yayɪran. ⁶ Ba yá nə wà Yì *nii sɛe, tətə gwárí wá.

Ku kwa nə, Zwezi jírú v kàrì bwálí tɛntə tian tətə mama wa.

Zwezi tun v karbia fugə bələ tə, bələ bələ

(*Matie 10.1, 5-14; Likə 9.1-6; 10.1-20*)

⁷ U dān ma bon v karbia fugə bələ tətə, v tun ba bələ bələ. U pɪn ba diàn, sɛ ba li *zinə lià yuu wa. ⁸⁻⁹ U pɪn ba nii, v wú: «Á dānà ká tì won mama á kə á yuu. Á dānà ká ja wodiu də lòd də sɛbiu á ganjɪŋi wa, á ja nan cwəŋə. Á tiə daduu, á kənə natura, á nə dānà ká zv ganan bələ».

¹⁰ U swìn ba con, v wú: «Mánǎ tətə, á nə yí tiv wa, sɛ á mé diè tətə wa, á nə zva, ku jə vɛli á nə wá nan ku mù tiv tɛntə wa. ¹¹ Tiv don lià nə vɪga, sɛ ba ja aba, nə à yèé, sɛ ba cugv aba, á naná lá. Á zwara á nɛɛ purən, sɛ ku ya ba yuu yoo». ¹² U karbia tətə dān ma va ba kàrì lià, ba wú, ba mɛ, sɛ ba bà Yì con, sɛ ba vɔvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna. ¹³ Ba dɪŋi zinə zənzən ba li, ba zwèe yayɪŋa zənzən yayɪran də ba kəni nuga ba yuu wa.

Zwan-Batisə guri tətə yoo
(*Matie 14.1-12; Likə 3.19-20; 9.7-9*)

¹⁴ Zwezi ŋwen súé bwálí mama, yá piú *Erodə də dān yá nì v yoo. Lià duən yá swìn də, Zwezi tətə nə yì *Zwan-Batisə v nə pií v bwin, v nan tian wa. Mə ku mù nə pɪn, v jə diàn, v ma tuŋa yomulan. ¹⁵ Yá ba duən də yá wú, v yì Yì nii *sùsùnò Eli. Ba duən də wú, v yì fuən Yì nii sùsùnà tətə wa liú don. ¹⁶ Erodə nì ku, v ga swìn, v wú: «Ku yì Zwan nə! Á pɪn ba gwəŋə v yuu, yá v pií v bwin».

¹⁷ Ku yì cígá, Erodə tətə yá nə pɪn ba ja Zwan, ba vwa, ba kə bān diè wa. Erodə yá fwa nɛtv, v zɔv Filipə kan Erodɪadə yɪrɪ, v nə jon. ¹⁸ Zwan yá ma swìn, v wú: «Ku wá mɛ, sɛ n jon n zɔv kan». ¹⁹ Ku yɪrɪ nə Erodɪadə liŋa yá zaŋa zənzən Zwan yuu wa, v yá ga jə ku v bican wa. U yá pià cwəŋə, sɛ v ma gv Zwan. Yá v yá wàrì. ²⁰ Erodə yá dəri Zwan, v yá nə yèé də, v yì cígá tíú, v ga yì Yì nə ti tətə yɪrɪ. U dān ma cì v nə. U yáá nə cuga v sùràn tətə, ku yáá gwárí wá, yá v yáá cugv wá də puswənə.

²¹ Erodə lɔrɪ dūn cànà nə twi ku yì, ku yɪn yuywanɔv ku pa Erodɪadə nə. Erodə dān zàn v fwa wodirən zənzən, v pa ləzwənfaran tətə nə, də pamana yun tián tətə nə, də Galile nagwanaa yáá tián tətə nə. ²² Erodɪadə búa zva v sa. U siv tətə yɪn ywání ku pa Erodə də v candərə tətə nə. Piú Erodə dān ma swìn búa tətə con, v wú: «Lòrì won tətə mama, n nə pià, à wá pa ku mú». ²³ U dān ga wú, v dùè: «À wá pa mú won tətə mama, n nə pià, ku nə swə ku yì à lɔv tətə fan də». ²⁴ Búa tətə dān ma nan, v bwe v nuu: «Bèèèe nə à mɛ, sɛ à lòrì?» U nuu ma wú: «Swìn ndə Zwan-Batisə yuu nə n pià». ²⁵ Búa tətə ma dəri v va v swìn piú tətə con, v wú: «À pià, sɛ n gwəŋə Zwan-Batisə yuu tətə sívón sívón n kə zɔŋa wa n pa nə». ²⁶ Piú piú cùgò, yá v yá ba pià, sɛ v vɪ, v nə dùè v candərə tətə yáá con tətə yɪrɪ. ²⁷ U dān ma zəzən v tun pamanv don, sɛ v va v gwəŋə Zwan yuu v ja bà. Pamanv tətə nan v va bān

diè tə wa, ʋ gwəŋə Zwan yuu. ²⁸ U ti ku ʋ kə zuŋa wa, ʋ ja bà ʋ pa bùá tə nə. Bùá tə ja nan ʋ pa ʋ nuu nə.

²⁹ Máná tə Zwan karbía tə nə ni ku, ba twi, ba ti ʋ tigi tə ba gùrì.

Zwezi pùli dipen ʋ pa bara m̀̀r̀̀v̀̀ bonu nə

(Matìə 14.13-21; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14; Marəkə 8.1-9)

³⁰ Zwezi *tuntuna tə p̀̀i ba bà ʋ con. Ba man ba bɪrɪ wá won tə mama, ba nə fwa, də ba nə kàrì lià tə nətv. ³¹ Lià tə nə twi, də ba p̀̀i ba viri, tə yà dáá zənzən, ku pa ba wàrì wodiu ba jəni ba dé. Ku mù nə pɪn, ʋ ma swìn ba con, ʋ wú: «Á twaga à nə, sə nə nan kwa con bwálí tə nə, liù nə t̀̀l̀̀é, sə á wàní á siì mancun». ³² Ba dàń zàn ba ti níá yuu bori tə, ba va bwálí tə, lià nə ba bwələ. ³³ Yá lià zənzən ni ba, ba ga lwarɪ ba. Ba nan tian tə mama, ba va bwálí tə nə də nə, də Zwezi də ʋ karbía tə tə wà lá yí.

³⁴ Zwezi də ʋ karbía tə nə nan níá yuu bori tə wa máná tə, ʋ ni lià tə mama, ba yinəgə jɪn wá, ba yà nə yi ndə pee nə, tə nə ba payɪrɪ jə yɪrɪ. U dàń ma zàn ʋ kàrì ba yìèn zənzən.

³⁵ Máná tə wa, tia nə ja ku yí, Zwezi karbía tə fàrí ba yí, ba swìn ʋ con, ba wú: «Tia yí, yá won mama t̀̀l̀̀é bwálí ku tə wa. ³⁶ Pa, sə lià tə p̀̀i ba va tiv tə wa də tibii tə wa, ba yè wodiu». ³⁷ Zwezi ma le ba, ʋ wú: «Á tətə pɪan ba wodiu, sə ba dé!» Ba dàń ma swìn ʋ con, ba wú: «Nə ba səbiu zənzən jə, sə nə ma yè wodiu nə pa lià ba tə nə». ³⁸ Zwezi dàń ma bwe ba, ʋ wú: «Dipen bagalt nə wulə á con? Vələ á jén!» Ba nə ywàń tə kwa nə, ba twi ba swìn ʋ con, ba wú: «Nə jə dipen bonu də fələ bələ».

³⁹ Ku kwa nə, Zwezi pɪn nii ʋ karbía tə nə, ʋ wú: «Á pɪan lià tə jèn púló púló galɪv tə yuu wa!» ⁴⁰ Ba dàń ma pa ba jèn tia, bíí bíí, də finu finu. ⁴¹ Ku kwa nə, Zwezi ti dipen bonu tə də fələ bələ tə, ʋ zìn ʋ yáá yɪ nə, ʋ kə Yɪ lèèè. U fɪ

fɪ dipen tə ʋ pa karbía tə nə, sə ba ma tara labɪv tə. U tàrì fələ bələ tə, də ʋ pa ba mə nə. ⁴² Ba liù mama dí ʋ sú. ⁴³ Ba p̀̀e dipen tə də fələ tə mumunə, tə nə súé fɪyaran fugə bələ. ⁴⁴ Bara yi m̀̀r̀̀v̀̀ bonu ba wa, ba nə dí wodiu tə.

Zwezi v̀̀li níá yuu wa

(Matìə 14.22-33; Zwan 6.15-22)

⁴⁵ Ku kwa nə, Zwezi zəzən ʋ pa ʋ karbía tə zɪv níá yuu bori tə wa, sə ba dé yáá, ba galɪv munaa tə vàn don nə Bətəsayida tiv con. U mù tətə dàń wá kə lià tə cwəŋə nə.

⁴⁶ U nə pɪn ba vii tə máná wa, ʋ diğà paan don yuu wa, sə ʋ jɪn Yɪ.

⁴⁷ Tia yí máná tə nə, níá yuu bori tə də karbía tə yà wulə munaa tə tətəni wa, yá Zwezi cɪcɪ ga wulə tia.

⁴⁸ U ni də, ʋ karbía tə na càn də níá yuu bori tə ka va, vuv yà nə fuli ku naŋa bwálí tə, ba nə vələ tə yɪrɪ. Tɪbulakunɪv nii nə, ʋ zàn ʋ wulə níá tə yuu wa ba səpuni nə, ʋ v̀̀li mancun mancun.

⁴⁹ Yá máná tə nə, karbía tə nə ni wá də, ʋ v̀̀li níá tə yuu wa, ba bún də, ku yi wojjirɪ.

Ba dàń ma mà nii, ⁵⁰ fən yà nə zva ba zənzən yɪrɪ. Zwezi ma ʋ swìn ba con lala, ʋ wú: «Á dàńá á j̀̀àn! Ku yi à mù nə! Á dàná ká pa fən ja aba!»

⁵¹ Ku kwa nə, ʋ dàń zva níá yuu bori tə wa, ba səpuni nə, yá vuv tə ga zigi. Ku gwárí ʋ karbía tə zənzən.

⁵² Ba nə ni Zwezi də, ʋ fɪv dipen tə, ba yà tə wà ʋ diàn tə dèn lwarɪ. Ba pubɪŋi yà wà yí.

Zwezi zwèe yayiŋa yayiran Zwenezaretə nə

(Matìə 14.34-36)

⁵³ Zwezi də ʋ karbía tə galɪv munaa tə ba zwèe, ba cú tia Zwenezaretə nagwanaa wa. Lantə nə, ba zigi ba níá yuu bori tə.

⁵⁴ Ba nə cúó, də lià tə zəzən ba lwarɪ Zwezi. ⁵⁵ Bwálí tə mama lià nə ni də, Zwezi wulə lià tə yáá nan nagwanaa tə mama, ba janɪ yayiŋa ba ja twi ba titaran yuu wa.

⁵⁶ Bwálí tə mama Zwezi nə v̀̀li, ku yi tian wooo, tɪfaran wooo, tibii wooo, lià yáá ja ba yayiŋa, ba va ba

tún jéré bwálá nə. Ba yàá lòrì wá, sə ʋ yá ʋ pa ba dwen ʋ gànù nii nə. Liù tə mama yàá nə dwen ʋ gànù tə nii nə, kʋ tíú yayıǵu yàá zwèe.

7

Kàrà nədwan tə yoo, kʋ nə kwen nə də Yı yìèn duən nə

(Matıə 15.1-9; Likə 11.37-41)

¹ *Farızıan-ba də Yı nii *yənu tıán duən nə nan *Zwerizalemə ba bà. Ba twı ba kıkarı Zwezi. ² Ba mìnì də, Zwezi karbia tə duən yàá dé wodiu də ba jıdurən. Kʋ dèñ nə yı, ba wà ba jìàn sın ndə nətʋ tə nə, kʋ nə mɛ. ³ Farızıan-ba də *Zwifə-ba tə duən mɛ yà twá yofwamınan tə nə, ba nyına-ba nə yá ba pa ba. Ba yà ba dé, də ba nə wà ba jìàn sın zəni. ⁴ Ba nə nan jéré bwálí də ba bà, ba yàá dé yáá ba sın ba jìàn, ba dāñ ga dé. Ba twá dí yáá nə zənzən, sə ba də Yı yìèn ma kwen duən nə, ndə ka sın wùrú zwıın, də lugu zwıın, də nəkəni nə. ⁵ Farızıan-ba də Yı nii yənu tıán tə dāñ ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə pın n karbia tə ba nyına-ba yofwamınan tə nə twá? Ba dé wodiu də jìàn, tə nə wà sın».

⁶ Zwezi ma le ba, ʋ wú: «Yı nii *sùsùndə *Ezayi yà jə cígá, də ʋ nə dí yáá ʋ swın á mù níé bələ tıán tə yoo, ndə kʋ yà nə púpúní nətən:

«Lìà-ba tə yı ba zılı à mù Yı də ba nii cıı, yá ba waa ga ɲóná də nə. ⁷ Ba yıjıı tə yı tutʋ, kʋ tə, ba nə kàrì ba bırı nə yı ləzoni kàrà, də ba yofwamınan tə yırı.»

⁸ Zwezi swın ba con, ʋ wú: «Á yá Yı bıra tə kwa, á ga twá ləzoni yofwamınan nə».

⁹ Zwezi dāñ ga sùrí lá, ʋ wú: «Á vıga Yı bıra tə mwálí mwálí, sə á ga twá á tətə yofwamınan nə. ¹⁰ Yı *nii tə, ʋ nə pın *Moyizə nə, cígá swın, kʋ wú: «Zılı n nuu də n nyına! Yá liù tə, ʋ nə zırı ʋ kə ʋ nuu də ʋ nyına nə, ʋ mɛ, sə ba gʋ wá». ¹¹⁻¹² Yá á mù bırı də, liù wàá ʋ swın ʋ nuu

də ʋ nyına con, ʋ wú: «N tori tə, á yà nə wá ma san mú tə yı à tún, sə kʋ yı *jıǵı kʋ pa Yı nə». Kʋ dèñ nə yı «kərəban» də Zwifə-ba sugu. Yá á dāñ pın cwəǵə liù nə, sə ʋ dāñ ká kúú san ʋ nuu də ʋ nyına nə. ¹³ Mə á yofwamınan tə, á nə kàrì lià tə nə nə, á twá á ma lı Yı sugu tə nywarı. Á fwa yìèn duən zənzən tə nə nyın ndə tə nə».

Wiən tə nə cùgà ləzwənə Yı yáá nə

(Matıə 15.10-20)

¹⁴ Zwezi ma kúú bon lià tə, ʋ swın ba con, ʋ wú: «Á mama cuga, á ga nı kʋ tə dèñ. ¹⁵ Won tə mama nə naǵa kàrá con, kʋ zwı ləzwənə wa, wàrì wá kʋ cùgà. Won tə nə naǵa ləzwənə waa, kʋ mù won tə nə wáá wá kʋ cùgà». ¹⁶ [Liù mama dāñ mɛ, sə ʋ kə dıàn, ʋ sùrí ʋ zıan, ʋ cugu zəni!]

¹⁷ Májá tə, Zwezi nə nan lià tə wa ʋ zı diè, ʋ karbia tə bwe wá kʋ zwansısara təntə dèñ nə. ¹⁸ ʋ dāñ ma swın, ʋ wú: «Á də tə yı lià tə, á nə wàrì yoo dèñ á nı? Á ba nèñ də, won tə nə twá nii kʋ zı liù waa wàrì wá kʋ cùgà? ¹⁹ Á yèrì də, wodiu tə ba ʋ pubıǵa tə wa zwı. Kʋ yı ʋ pùé wa nə kʋ zwı, yá kʋ kwa nə, ʋ yáá twa kʋ ʋ dıǵu kaduəyuu bwálí nə». Tə mù sùràn tə nə nə Zwezi twá ʋ ma swın də, wodiu tələ, kʋ nə jə durən Yı yáá con. ²⁰ Yá ʋ ga kúú swın, ʋ wú: «Won tə, kʋ nə naǵa ləzwənə yıra nə pın ʋ bıcan yı nəzonu Yı yáá con. ²¹ Liù waa con nə pubıǵı kúkwınan yáá nan, tə pın ʋ cwàrì, ʋ ɲwın, ʋ gwı, ²² ʋ pıà lià kana, lià duən wiən jə yimən tə pa wá, ʋ tıǵa wɔlbıǵ, ʋ gıgarı lià, ʋ kúkuh Yı yırı tə, ʋ yii zwı lià wiən, ʋ cəǵə lià, ʋ fwa fwıə, ʋ ga yèrì ʋ yáá. ²³ Tə mù yokúkwınan tə mama yı ləzwənə waa nə tə naǵa, yá tə ga pın ʋ bıcan yı nəzonu Yı yáá con».

Kavee don ken ʋ waa Zwezi nə
(Matıə 15.21-28)

²⁴ Kʋ kwa nə, Zwezi kèéñ lá, ʋ va nagwanaa don wa, Tirə tıv tə nə

wulə lá. U zva diè don wa, yá v ga ba pià, sə liù lwarı v nii nə, yá v dân nə wà wàní v cì, sə ba dân ká nì v ñwen. ²⁵ Kan don yà nì Zwezi yoo. U yà jə bùá, *zini yà wulə ku bùá təntə yuu wa. U dân ma zàn v bà v tu Zwezi nəe nə. ²⁶ Kan tə yà yi *Gərekə. Ba luri wá Fenisi nagwanaa wa, Siri nə ti lá. U lòri Zwezi, sə v diɲi zini tə v li v bùá tə yuu wa. ²⁷ Yá Zwezi swìn kan tə con, v wú: «Dó yáá n yá n pa diè lià də ba sú, ka ti bìsíná wodiú ka diɲi kukurbii yáá, nə ba zìen yiri». ²⁸ U ma le wá, v wú: «Karnyina, ku yi cígá! Yá kukuri tə yáá də wodimumunə tə, bìsíná tə nə yá ba pin tə twi tia nə». ²⁹ Zwezi ma swìn v con, v wú: «N nə le nə nətə tə yiri, n wáá n pií n virí, zini tə nan n bùá tə yira». ³⁰ U pií v va v sán, v na v bisúmaa tə də v tégó gədoó yuu wa. Zini tə ga nan v yira.

Zwezi súrí bəru don zian v ga pəri v nii
(Matie 15.29-31)

³¹ Zwezi nan nagwanaa tə wa, Tirə tiv nə wulə lá, v twá Sidon tiv. U zigi lá v va v twá Tian-Fugə nagwanaa tə wa, v va Galile muna a tə vàn nə. ³² Ba jin bæe don v zian nə bwın, v ga bəbe ba ja va v con. Ba lòri Zwezi, sə v tún v jin bæe tə yuu wa. ³³ Zwezi ma ja v ciɲi v ja nan lià tə wa, v va yihəna. U ti v jifwi v tiri bæe tə zian wa. U li mimian, v ma dwen bæe tə nəndəli nə. ³⁴ U zìn v yáá yi nə, v sií fəun, v ga swìn də v luv sugv, v wú: «Efata!» - Ku dən nə yi: <Súrí n tiàn.> ³⁵ Naa nədu də bæe tə zian tə súrí, v nəndəli kòlù, v ga swìn zəni. ³⁶ Zwezi ma swìn lià tə mama con də, ba dân ká man ku, ba biri liù nə. Yá ba tə zəzəgi ku, ba pa ku nan kàrá wa. ³⁷ Ku dân ga gwárí lià zəni. Ba dân yáá swìn, ba wú: «Won tə mama, v nə fwa zìen zəni. U pin zibəŋa nən, bəren ga swìn».

8

Zwezi pùlù dipen v pa lià mùrò bania nə
(Matie 15.32-39; Marəkə 6.35-44)

¹ Ku máŋá tə wa, lià zənzən yá kúú kun duən nə, ba yá ga ba won mama jə, sə ba dé. Zwezi dân bon v karbia tə, v swìn ba con, v wú: ² «Laluv tə yinəgə jə nə, nə ba nə wulə də nə dian batwa nətən, yá ba ga ba won jə, ba dé tə yiri. ³ À nə pin ba vií də niən, ba diàn wá zwèe, ba nan ba tu cwəŋə yuu, ba wa lià duən nə nan yihəna yiri». ⁴ U karbia tə ma le wá, ba wú: «Nə wàri ba dipen nə pin, ba dé ba swí, bwálí ku tə wa, won mama nə təlè». ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nə á jə?» Ba ma le, ba wú: «Dipen barpe». ⁶ U dân ma pa nii laluv tə nə, sə ba jəń tia. U dân ga ti dipen barpe tə, v kə Yu lèèèe, v fu fu tə, v pa v karbia tə nə, ba ma tara lià tə.

⁷ Ba yá tə jə fəlibii də. Zwezi ken Yu lèèèe fələ tə yiri, v ga swìn v karbia tə con, sə ba tàrà tə ba pa lià tə nə. ⁸ Ba liù mama dí v sú. Karbia tə ga pèe tə mumunə, tə nə ga, ba sú tíí barpe. ⁹ Yá ba yá ga yí lià mùrò bania. Zwezi dân pin ba vií.

¹⁰ Ku kwa nə, Zwezi də v karbia tə zəzən ba zv níá yuu bori tə, ba va Daləmanvta nagwanaa wa.

Farizian-ba pià, sə Zwezi biri ba v diàn
(Matie 16.1-4; 12.38-39; Likə 11.16, 29)

¹¹ *Farizian-ba tə twi, ba wulə ba swìn də Zwezi. Ba pià, sə ba ja v dən nə. Ba lòri wá, sə v tun yomılv don v ma biri ba də, v diàn tə yi tə nan Yu con. ¹² Zwezi sií fəun v kə v waa, v ga swìn, v wú: «Bèèèe nə pin zən lià ma pià, sə à fwa Yu diàn mimıv ə biri ba? Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: À bá fwa Yu diàn mimıv mama ə biri ba». ¹³ Zwezi dân kèen v ga yá ba, v pií v zv níá yuu bori tə wa, v va muna a tə vàn don nə.

Zwezi karbia tə wà lwarı won tə, v nə yi

(Matıə 16.5-12)

¹⁴ U karbia tə yà swèéé, sə ba ti wodiu. Ba yà jə dipen nədu cıci nıá yuu bori tə wa. ¹⁵ Zwezi dān ma swın ba con, v wú: «Á zurə á yıra, á cia á tıàn nə zəni də *Farızıan-ba sabwarı tə. Á cia á tıàn nə də *Erodə sabwarı tə». ¹⁶ U karbia tə ma swın ba pwərə wa, ba wú: «Kv yi nə nə ba dipen jə, tə nə pın v ma swın nətu». ¹⁷ Zwezi lwarı kv tə, ba nə wú, v dān ma bwe ba, v wú: «Bèèèè nə pın á ma wú: «Kv yi nə nə ba dipen jə tə yırı nə»? Á tə wà lwarı! Á tə wà kv dən ni! Á pubuŋa wà yí! ¹⁸ Á jə yıá, tə ba lá na! Á jə zıan tə ba nəñ! Á tə wà lii! ¹⁹ Mánjá tə wa, à nə fva dipen bonu tə à pa bara mürü bonu tə nə, á pèe tə mumunə á sú fıyaran bagalı?» U karbia tə le, ba wú: «Fıyaran fugə bələ». ²⁰ «Sə mánjá tə wa, à nə fva dipen barpe tə à pa lià mürü banıa tə nə, dipen mumunə tíi bagalı nə á tí?» Ba le wá, ba wú: «Tíi barpe». ²¹ Zwezi dān ma swın ba con, v wú: «Yá á ga tə ba nəñ?»

Zwezi súrú liliu don yıá Betəsayıda nə

(Marəkə 10.46-53; Zwan 9.1-11)

²² Zwezi də v karbia tə dān vəli ba yí Betəsayıda tiv. Lantə nə, lià jın liliu don, ba ja bə Zwezi con, ba lörı wá, sə v dwen v yıra, sə v súrı v yıá tə. ²³ Zwezi jın liliu tə jın nə, v van wá v ja nan tiv tə kwa con. U dān ga li mımıan mancın v kə bəe tə yıá yuu wa. U tın v jıàn v yuu, v ga bwe wá, v wú: «N wáá won n nı?» ²⁴ Liliu tə súrı v yıá, v ga le, v wú: «À na ləzoni, à na ba ndə tıán nə, yá ba ga vəli». ²⁵ Zwezi kúv tın v jıàn bəe tə yıá yuu. Liliu tə nə ywān v yáá mənə mənə, v yıá tə dān na wıən tə mama pwənə pwənə. U nı yazurə. ²⁶ Zwezi dān ma swın, v wú: «Vəli n sän! Dän ká va tiv tə wa!»

Piyerə swın də, Zwezi nə yi Kərisə

(Matıə 16.13-20; Likə 9.18-21)

²⁷ Zwezi də v karbia dān ja ba yáá ba man Filipə Sezare tıan tə con. Ba nan cwəŋə yuu, v ma bwe ba, v wú: «Bèèèè nə lià tə swın à yuu wa?» ²⁸ Ba ma le wá, ba wú: «Ba duən wú, n yi *Zwan-Batisə. Ba duən wú, n yi Yu nii *süsünə Eli. Ba duən də wú, n yi Yu nii süsünə tə wa liü don». ²⁹ Zwezi ma kúv bwe ba, v wú: «Sə á mü con nə? Wāà nə á wú, à yi?» Piyerə ma le, v wú: «N yi *Kərisə». ³⁰ Zwezi dān ma dù súú ba nii nə, sə ba dān ká swın kv liü mama con.

Zwezi swın v tıan də v ka bwin ka nan yoo

(Matıə 16.21-23; Likə 9.22)

³¹ Kv kwa nə, Zwezi yà wulə v kàrı v karbia tə, v wú: «*Ləzwənə-Biu* mə, sə v dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwına, də Yu *jonwana yun tıán, də Yu nii *yənu tıán wá vı wá ba dugv. Ba wá gv wá, kv nə yı dıan batwa, v wá piı v bwin».

³² U yáá maŋa kv, v bırı ba pwənə pwənə. Piyerə dān ma bon wá v ja nan kwa con, v wulə v caga v nii nə. ³³ Yá Zwezi dān piı v vəvəri, v ywān v karbia tə duən tə, v ga caga Piyerə nii nə, v wú: «Ja pià bwálı, *Sıtana, n nə yi n buŋa ndə ləzoni nə, n ba buŋa ndə Yu nə tə yırı».

Zwezi ka twá ŋwírán

(Matıə 16.24-28; Likə 9.23-27)

³⁴ Kv kwa nə, Zwezi bon v karbia tə də lià tə, v kə duən nə, v swın ba con, v wú: «Liü tə mama nə pià, sə v bə v twá à nə, kv tíú kúv dān ká fwa v təntıan puswənə. Kv tíú mə, sə v sèe v twá v dé càn də nə, kv ja vələ v tıan dagarv tə yuu wa. ³⁵ Kv yi cígá, liü tə, v nə pià, sə v jon v mu tə, v wá kwın kv nə. Yá liü tə, v nə wá dugv v mu tə à mü yırı də Yu svywánú tə swıun yırı, kv tíú wá jon v mu. ³⁶ Kv funə wa yèn nə kv pa liü nə, də v nə nı tıa yuu jıjə tə

* 8:31 8.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın.

mama, yá v ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yı con?

³⁷ Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə ku ma yè v mu tə ku jon, naaa?
³⁸ Zən ləzoni tə yáá təlɔ də Yı, ba ba Yı nii zilí. Yá liù dān nə dəri cavıra, sə v bıı də, v ya à mù nə tı, v ga dəri cavıra, sə v swın à suywáɟ tə, *Ləzwənə-Biu† tə bá sèe v jon ku tíú, máɟá tə, v nə wá piı v bà də *malıke v nyına tə dun tə wa».

9

¹ Zwezi kúb swın ba con, v wú: «Cıgá mama, à mù nə swın ku á con: Lià duən, ba nə wulə yəbə, bá tı, də ba nə wà Yı pəri tə nı də, ku biàn də diàn».

Zwezi lwàn v tiàn
(*Matıə 17.1-13; Likə 9.28-36; 2 Pıyerə 1.16-18*)

² Ku dıan bardv kwa nə, Zwezi bon Pıyerə də Zwakə də Zwan, v ja dı paan nəfarv yuu, ba də wá cıci. Ba nə dıgá ba yı lá, v lwàn v tiàn ba yıá yuu wa. ³ V ganan tə yá cıci. Tə yá pıri tə doni nətv tə, ləzwənə nə wáá ka pın tə pıri tia yuu wa. ⁴ Ku kwa nə, Yı nii *süsünə Eli də *Moyizə nan v karbia batwa tə nə. Ba yá wulə ba swın də Zwezi. ⁵ Pıyerə dān swın Zwezi con, v wú: «Karnyına, ku zıən də, nə nə wulə yəbə. Nə dān wá pú gansilə batwa, n mù nədv, Moyizə nədv, Eli də nədv». ⁶ Pıyerə yá yèri ku tə dən, v nə swın, v də karbia tə duən yá nə zəzəgə zənzən yıı. ⁷ Bakwan don nan ku pəri Moyizə də Eli yuu nə. Bakwan tə wa Yı kori swın lá, ku wú: «D tə nə yı à biswənə, á cıga v nii svu». ⁸ Naa nədv, də karbia tə ywàn ba səpuni nə, yá ba kúb wà liù mama nı. Zwezi yá yı v cıci də ba.

⁹ Ba nə naıa paan tə yuu ba cwı, Zwezi pın karbia tə nii, v wú: «Á dānà ká man ku tə, á nə nı tə, á bııv liù mama. Á jana ku á nii nə, ku

ja vələ *Ləzwənə-Biu* tə ka piı ka bwin tıga wa». ¹⁰ Ba zilı v nii, yá ba dān yá bwe duən, ba wú: «Ka tı ka piı ka bwin, tə dən nə yı bèèè?»

¹¹ Karbia tə dān ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə pın Yı nii *yənu tiàn tə ma wú, də Yı nii süsünə Eli nə wá də jonu tə yáá v bà lvu?» ¹² V ma le ba, v wú: «Eli nə me, sə v də yáá v bà v kwən wiən tə me v kə duən nə. Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: <Ləzwənə-Biu wá də cān zəni. Lià ga wá nyáɟá wá. Tə də yiən tə wá tvn cígá.> ¹³ Yá à mù nə swın ku á con: Eli cígá nə twı, lià duən ja wá, ba ma fwa ku tə, ba nə pià, ndə ku nə púpúnı nətv tə!»

Zwezi li bisımaa don yuu zini, ku nə wıwalı wá
(*Matıə 17.14-21; Likə 9.37-43*)

¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi də v karbia batwa tə, Pıyerə də Zwakə də Zwan piı ba va karbia tə duən tə con. Máɟá tə, ba nə twı ba yı, lià zənzən yá kıkarı karbia tə duən tə. Yı nii *yənu tiàn yá wulə ba tótónı də karbia tə. ¹⁵ Máɟá tə wa, lià tə nə nı Zwezi, ba zəzəgə, yá ba ga dəri ba va, sə ba jın wá. ¹⁶ Zwezi bwe ba, v wú: «Bèèè nə á wulə á tótónı duən pwərə wa?» ¹⁷ Bèè don ma le lià tə wa, v wú: «Karnyına, à biú nə à ja bà n con. *Zini jə wá, ku pa v nii dəɟə. ¹⁸ Máɟá tə mama, zini tə nə zàn v nə, ku yáá dı wá tia. V mımtıan pəlı, v yələ ga za duən nə, v ga yáá ku. Á lòri n karbia tə, sə ba lı zini tə v yuu wa, ba ga wà ku diàn jın».

¹⁹ Zwezi ma swın karbia tə con, v wú: «Á mù zən lià-ba, á tə nə ba Yı nii sèe. Dıan bagalı nə à tə wá yá də aba? Ku yı à wá ja pınú ku me nətə də aba? Á jana wá, á ja bà à con!» ²⁰ Ba jın biú tə, ba pa wá. Máɟá tə, zini tə nə nı Zwezi, ku vuvugu biú tə zəni. Biú tə tua tia v bəbəli, yá v mımtıan ga pəlı. ²¹ Zwezi dān ma bwe biú tə nyına, v

† 8:38 8.38 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın. * 9:9 9.9 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

wú: «Kv dıan bagalı nə v yı nətən?» U nyına tē ma swın, v wú: «Kv yı v bısını mama nə. ²² Nεε kapupu, zini tē yáá yıgu wá, kv dı mən wa, nə à yəé níá wa, sə kv gv wá. Yá n nə wáá won n fwa, sə n dəri nə yinəgə, n ga san nə nə». ²³ Zwezi ma swın, v wú: «Bεεε nə pın n le də, à nə wáá won à fwa? Won mama wáá kv pa liú tē nə, v nə keni v waa Yı nə». ²⁴ Naa nədv də biú tē nyına cəri v kə yı nə, v wú: «À ken à waa Yı nə, yá n dän nə san nə, sə à kúv dän ká bεéé».

²⁵ Zwezi nə na də, lià dəri ba twi ba nə tē, v baa zini tē nii nə, v wú: «Zini tē nə cı kv pın liú ba swın də liú ba nəń, à mù nə pın nii, sə n nan biú tē yıra. N kúv dän ká pıı n zv wá mama!» ²⁶ Zini tē mà nii, kv vuvugu biú tē zənzən, kv ga nan. Biú tē yá yı ndə v tıga, kv pa, lià duən yá nə zıga lá, yá swın də, v tıga. ²⁷ Yá Zwezi jın v jın nə, v van wá v zın. Biú tē zàn v zıga yı nə.

²⁸ Zwezi nə vəli sán máńá tē nə, v də v karbia tē cıci nə wulə, ba dän bwe wá, ba wú: «Bεεε nə pın, nə wá wánı nə lı zini tē?» ²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Kv yı yıjvı cıci nə wáá zini kv tē yiri kv lı!»

Zwezi kúv swın v tıan tē də v ka bwin tē yoo

(Matıə 17.22-23; Likə 9.43-45; Marəkə 8.31-33)

³⁰ Zwezi də v karbia tē nan lantə, ba twá Galile nagwanaa. Zwezi yá ba pià, sə ba lwarı v bwalı, ³¹ v yá nə kàrı v karbia tē yıri. U swın ba con, v wú: «Lià wá tı *Ləzwənə-Biu†. U wá zv ləzoni jàn wa. Ba wá gv wá. Kv dıan batwa dıan nə, v wá piı v bwin». ³² Yá v karbia tē wá svgv tē dən nı, ba ga dəri fən, sə ba bwe wá.

Wá nə wá yá nə yuu wa?

(Matıə 18.1-5; Likə 9.46-48; Marəkə 10.42-45)

³³ Zwezi də v karbia tē dän yı Kaperənayimə tıv. Máńá tē, ba yá

nə wulə diə wa, Zwezi bwe v karbia tē, v wú: «Bεεε dən nə nə á tútúnı duən, də nə nə wulə cwəñə tē yuu wa?» ³⁴ Ba yá púé ba nii, ba yá nə yı ba tútúnı duən, sə ba lwarı liú tē, v nə wá yá ba yuu wa yıri. ³⁵ Zwezi dän ma jən tıa, v ga bon v karbia fugə bələ tē, sə ba boli v yıra. U swın ba con, v wú: «Liú tē, v nə pià, sə v yá yuu wa, kv tíú tē mə, sə v ya ba mama wa nəmaa. U ga mə, sə v tun v pa ba mə nə». ³⁶ U dän ga tı bısımabiə, v zıgv ba yáá con. U kvkwalı wá v kə v nyvı nə, v ga swın, v wú: ³⁷ «Liú tē, v nə jın bısımabii ba tē don zəni à mù yıri, kv yı à mù tətə nə kv tíú jın zəni. Yá liú tē, v nə jın nə zəni, kv tíú bıri də, v jın liú tē, v nə tun nə, zəni».

Liú tē, v nə ba nə nə zıga, yı nə liú
(Likə 9.49-50)

³⁸ Zwan swın Zwezi con, v wú: «Karyına, nə nı bεε don v ja n yıri tē, v ma lı *zinə, yá v ga tələ də nəba. Nə yá swın də, v ba cwəñə jə, sə v fwa kv, v nə tələ də nəba tē yıri». ³⁹ Yá Zwezi dän le ba, v wú: «Á dänà ká cı v nə, á yaga wá, sə v fwa! Liú tē, v nə wá twá à yıri tē nə, v ma fwa yomlv, v wàrı à yolwan v piı v swın síún síún. ⁴⁰ Cıgá, liú tē, v nə ba nə nə zıga, yı nə liú. ⁴¹ Liú nə pın aba wúrú zvja də níá, á nə yı à mù *Kərisə lià yıri, cıgá mama, à mù nə swın kv á con, kv liú təntə bá kvın v ńwírán nə Yı con».

Ka dé càn kvkwa cvna fəñú
(Matıə 18.6-11; 5.29-30; Likə 17.1-2)

⁴² Kv kwa nə, Zwezi kúv swın, v wú: «Liú tē, v nə pın, labwana təntə, ba nə keni ba waa à nə wuuu, don twá v nə, v dıgv Yı cwəñə tē, ka jén, kv wá kvkwanı kv tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarv v bıan nə, ba ja va, ba dı mvv wa. ⁴³ Də kv nə wá twá n jın nə, n ma tun cvna, sə n gwəñə kv. N nə zva mı

† 9:31 9.31 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

tə wa, ku nə ba zwèe Yui con, də jün nədɔ, ku kukwa n nə zwa mən diè wa də jìàn bələ. Tə mən tɛntə nə ba dɛŋi. ⁴⁴ Lantə, zonzoran wulə, tə nə dé yira, tə ga ba ti, yá mən tə ga ba dɛŋi abada. ⁴⁵ Də ku nə wá twá n naa nə, n ma tun cɔna, sə n gwɛŋə ka. N nə zwa mu tə wa, ku nə ba zwèe Yui con, də naa nədɔ, ku kukwa n jə nɛɛ bələ, yá n ga zɔ mən diè wa. ⁴⁶ [Lantə, zonzoran wulə, tə nə dé yira, tə ga ba ti, yá mən tə ga ba dɛŋi abada.] ⁴⁷ Də ku nə wá twá n yii nə, n ma tun cɔna, sə n li ku dɔgɔ. N nə zwa Yui pàrì wa də yii nədɔ, ku kukwa n nə jə yíá bələ, yá n ga zɔ mən diè wa. ⁴⁸ Lantə, zonzoran wulə, tə nə dé yira, tə ga ba ti, yá mən tə də ga ba dɛŋi abada.

⁴⁹ Càn mən wá cú liù mama yuu wa. Tə wá kwen liù mama tə li cɔna wa. ⁵⁰ Nakwan yi won, ku nə ziən. Yá ka nyiŋa nə nan, á kúò wàrì ka á pɛn ka pií ka janɪ nyiŋa. Á yana ndə nakwan nə, á ga ya də duən də bican sié».

10

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo (*Matìə 19.1-12; 5.31-32*)

¹ Zwezi nan v yá ku bwálí tə. Ku kwa nə, Zwezi vɛli Zwide nagwanaa wa, Zwurəden mɔnaa tə vàn don nə. Lià zənzən kúò twi ba pú v yuu nə. U yà kàrì ba, ndə v yáá nə fwa máŋá mama nətɔ. ² *Farizian-ba duən fàrú ba yí wá, sə ba ja v dɛŋ nə. Ba dǎn bwe wá, ba wú: «*Zwifə-ba Yui *nii yìèn tə, v nə pɛn *Moyizə nə, yáá pa cwɛŋə bɛɛ nə, sə v dɔgɔ v kan?» ³ Zwezi ma pií v bwe ba, v wú: «Kàrà kwà nə Moyizə birɔ aba?» ⁴ Ba ma wú: «Moyizə pɛn cwɛŋə bɛɛ nə, sə v púpúní ka kwa kasweri sagɪ, v ga dɔgɔ v kan». ⁵ Zwezi ma swìn, v wú: «Moyizə púpúní ku mù bira tə v pa aba, á zɪbaniun tə yiri. ⁶ Yá ku nə zɪgɪ máŋá tə nə, Yui nə fwa wiən mɛ, Yui fwa ləzwənə, v fwa bɛɛ də kan. ⁷ Mə nətɔ nə ku púpúní, ku wú: «Ku mù

yiri nə, bɛɛ wá nan v yá v nuu də v nyina, v ga vwa v tìàn v kan nə. ⁸ Yá ba mɛ bələ wá jì won nədɔ.»

Zwezi swìn v sùrí lá, v wú: «Yá ba kúò bá yà lià bələ, ba dǎn wá yà won nədɔ. ⁹ Ləzwənə mama kúò wa mɛ, sə v pwèe won tə, Yui nə vwə duən nə».

¹⁰ Máŋá tə, ba nə zwa diè, v karbia tə kúò bwe wá tə mù yìèn tə yuu wa.

¹¹ U swìn ba con, v wú: «Bɛɛ tə, v nə dɔgɔ v kan, v ga swe v don, ku yi bacwan nə v fwa də tɛntən kan tə. ¹² Nətɔ nə, kan də kúò nə dɔgɔ v barɪ, v ga va v swe bɛɛ don, v də kúò yi kacwan nə v fwa».

Zwezi də bisíná yoo

(*Matìə 19.13-15; Likə 18.15-17*)

¹³ Lià yà jün bisíná ba ja ba Zwezi con, sə v dwen ba yira. Yá v karbia tə dǎn wulə ba caga ba nii nə.

¹⁴ Zwezi nə ni ku, v liŋa zàn. U swìn v karbia tə con, v wú: «Á yaga bisíná tə, sə ba bà à con. Á dǎnà ká cì ba nə. Lià tə, ba nə yi ndə bisíná tə nə, nə wá yà də Yui v pàrì tə diŋə wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə ba sɛe, v jì ndə bisɪmaa, v ba wàní Yui pàrì tə wa v zɔ abada».

¹⁶ Ku kwa nə, v kukwalɪ bisíná tə v kə v nyonɪ nə, yá v tún v jìàn ba yuu wa. U lòrì Yui v pa ba.

Jijə balandɔrv don yoo

(*Matìə 19.16-30; 6.19-21; Likə 18.18-30; Romə tián 10.3*)

¹⁷ Zwezi yà ma viri, də bɛɛ don dəri, v yí wá. U tu v nadwana nii nə Zwezi yáá con, yá v ga bwe wá, v wú: «Karnyina, n yi pubwanɔ tíú. Bɛɛɛ nə à mɛ, sə à fwa, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con?»

¹⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Bɛɛɛ nə pɛn, n ma bonə nə pubwanɔ tíú? Liù tɛlə, v nə yi pubwanɔ tíú, də ku nə tà Yui cɪcɪ. ¹⁹ N yəó Yui *nii yìèn tə, v nə pɛn *Moyizə nə: «Dàn ká gu liù! Dàn ká cwàrì! Dàn ká nò! Dàn ká kɔna kɔnkɔn n kə liù nii nə! Dàn ká gɪgarɪ lià! Zilí n nuu də n nyina nii!» ²⁰ Bɛɛ tə ma le wá, v wú:

«Karnyına, à zilí Yü nii yìèn təntə mε, də à tə yí bisımaa». ²¹ Zwezi ywàń bεε tə də sonu. U dāń ma swìn v con, v wú: «Won nədu nə ga, sə n fwa: Vəli n yè wiən tə mε nə wulə n con. N tì tə səbiu tə n pa zura nə. Yá n wá na wiən tə, kwənə nə dáá Yü *sàń nə. Ku kwa nə, n dāń bà n twá à nə». ²² Yá máńá tə, bεε tə nə nì sùràn təntə, v yáá cùgò. U kèén v vií, v yà nə yí wiən zənzən tíú yırı.

²³ Zwezi ywàń v karbıa tə, də ba nə kəkəli wá, v dāń ga swìn ba con, v wú: «Ku bá yà mwálí ku pa jıjə tíán nə, sə ba zv Yü pàrì tə wa». ²⁴ Sùràn tə gwárí v karbıa tə zəni. Yá Zwezi kùb pıı v swìn ba con, v wú: «À bıa-ba, Yü pàrì tə wa zwıv cígá tà mwálí. ²⁵ Nyuguma ka twá gancun buv ku nan yí mwálí, ku doni jıjə tíú nə pià, sə v zv Yü pàrì tə wa». ²⁶ Sùràn tə kwən tə gwárí v karbıa tə, ba dāń ga swìn duən nə, ba wú: «Ku nə yí nətı, liù tələ, Yü nə wá wàní v jon ku tíú v cına wa». ²⁷ Zwezi ywàń ba v ga swìn, v wú: «Ku yí won tə, ləzoni nə wàrì ba fwa, yá ku tà Yü mù! Yü mù wàa won mama v fwa».

²⁸ Piyerə dāń ma swìn v con, v wú: «Ywàń, nə dıgv won mama, nə ga twá n nə». ²⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù nə taa à mù də Yü svywáńı tə yırı, v nan v ga yá v sàń, nə à yèə v nubıa, də v nuu, də v nyına, də v bıa, də v kárí. ³⁰ Ku tíú wá na síún máńá ku tə wa dii, də nubıa, də ninə, də bıa, də kárí, ku nədu mama nεε bíí. Yá v ga wá dé càn də. Yá máńá tə, ku nə wulə yáá ku bıàn, v wá na mıı, ku nə ba zwèe Yü con. ³¹ Təntən lià dáá, ba nə wá yá talıkwa lià. Yá talıkwa lià də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

Zwezi kùb pıı swìn v tıan tə, də v ka pıı ka bwin ka nan tə yoo
(Matıə 20.17-19; Likə 18.31-34; Marəkə 8.31-33)

* **10:33** 10.33 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

³² Zwezi də v karbıa tə yà wulə cwəńə yuu ba vələ *Zwerizalemə. Zwezi yà wulə ba yáá v vəli. U karbıa tə pwií cùgò, yá fən ga zv lià tə nə twá ba kwa. Zwezi kùb bon v karbıa fugə bələ tə v kə duən nə. U man won tə nə wá yí wá síún nə, v bırı ba. ³³ U swìn ba con, v wú: «Á cıga zəni, nə wulə cwəńə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tıv təntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Bıu* tə, ba kə Yü *jonwana yun tíán də Yü nii *yənu tíán jìàn wa. Ba wá bırì v bırà, sə ba gv wá. Ba wá kə wá lià tə, ba nə yèrì Yü, jìàn wa. ³⁴ Ba wá mun wá, ba pi mıııan ba lwá v yuu wa. Ba wá mə wá v yıra lá, yá ba ga gv wá. Yá dıan batwa nii nə, Yü wá pıı v bwin wá, v lı tıan wa».

Zwakə də Zwan pià, sə ba na dun
(Matıə 20.20-28; Likə 22.24-27; Zwan 13.3-17)

³⁵ Ku kwa nə, Zebede bıa tə, Zwakə də Zwan, twi Zwezi bıan nə, ba swìn v con, ba wú: «Karnyına, nə pià, sə n tun ku tə, nə nə lòrì tə n pa nəba». ³⁶ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Bèeèe nə á pià, sə à tun à pa aba?» ³⁷ Ba ma le, ba wú: «Máńá tə, n nə wá dé n pàrì tə, pa nə jèń nə boli n yıra dun gwələ yuu, v don n jızən nə, v don də n jıgvıə nə». ³⁸ Zwezi dāń ma swìn ba con, v wú: «Á yèrì ku tə, á nə lòrì. Á wá wàní á zıgı á dé càn tə, à nə wá dé naaa? Á ken á sírí, sə á kə á tíàn yacara tə wa, ndə à nə naaa?» ³⁹ Ba dāń ma le wá, ba wú: «Nə wàá». Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Ku yí cígá, á wá dé càn tə, à nə wá dé. Á wá kə á tíàn yacara tə wa, tə nə wá yí nə. ⁴⁰ Yá ku tà à mù nə mε, sə à pa nii, də liù wà tə nə wá jèń à jızən nə, nə à yèə à jıgvıə nə. Yü nə kwən tə mù bwálá tə, v tın lià tə nə, tə nə mε də ba, ku tà à mù».

⁴¹ Máńá tə v karbıa fugə tə duən nə nı ku, ba lıńa zàn Zwakə də Zwan yuu. ⁴² Zwezi dāń ma bon ba mama

u swìn, u wú: «Á yèó dè là tē, ba nē tì ba tiàn ndè pèegá nē, yàá wuwali ba là tē, ba nē jèó ba yuu wa, ndè ba ywəŋə nē. Yá ladira tē yàá pa ba lwarì ba diàn nii nē. ⁴³ Yá ku mù nē wà mē, sè ku fwa á pwərə wa. Á liù tē, u nē pià, sè u yà ləzwənfaru, ku tíú mē, sè u yà á tutunbiu. ⁴⁴ Á liù tē, u nē pià, sè u yà á yáá tíú, ku tíú mē, sè u yà á mē yonju. ⁴⁵ *Ləzwənə-Biu† tē nē tà u twi, sè u jèñ, sè ba tun ba pa wá yiri. U yi u twi, sè u tun u pa là nē, sè u pa u mu ndè ŋwírán nē, sè u ma jon là kapupu ba cuna wa».

Liliu Barətime lòrì, sè u yíá súrí (Matìə 20.29-34; Likə 18.35-43)

⁴⁶ Zwezi dè u karbia tē dān vələ ba yí Zweriko tu. Ba dè là zənzən nē nan tu təntə wa, ba vələ *Zwerizalemə. Ba nē nan máná tē wa, dè Time biú Barətime, liliu don, yà jə cwəŋə nii nē u lòrì. ⁴⁷ U nē nì dè, ku yi *Nazarətə Zwezi, u dān wulə u boŋə, u wú: «Zwezi, *Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁸ Là zənzən caga u nii nē, sè ba pa, u pú u nii. Yá u dān nē kwen u cəri u kəni yi nē, u wú: «Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁹ Zwezi ma zigi u swìn, u wú: «Á boŋə wá!» Ba dān ma bon liliu tē, ba ga swìn u con, ba wú: «Pa n jìàn ja diàn, zàn yi nē, u boŋə mú». ⁵⁰ Liliu tē dɔgɔ u ganyau lala, u zàn u va Zwezi con. ⁵¹ Zwezi ma bwe wá, u wú: «Bèèèè nē n pià, sè à fwa à pa mú?» Liliu tē ma le wá, u wú: «Karnyina pa, sè à yíá tē kùú na». ⁵² Zwezi ma swìn u con, u wú: «N wáá n virí! N ni yazurə, n nē ken n waa à nē tē yiri». Naa nɔdu, dè u na lá. U dān ma pú Zwezi kwa cwəŋə tē yuu wa.

11

Zwezi zwì Zwerizalemə (Matìə 21.1-11, 14-17; Likə 19.28-44; Zwan 12.12-19)

¹ Zwezi dè u karbia tē vèli ba yí *Zwerizalemə. Ba twá Betəfazwe dè

Betani tian tē wa *oliviye tiàn paan tē səpuni nē ba le. Zwezi ma tun u karbia bələ. U swìn ba con, u wú: ² «Á vələ tu tē nē wulə á yáá. Á nē zəzən á yí, á wá na bɪnabiə dè ka vwə. Liù mama tē wà ka yuu jèñ. Á kura ka á ja bà. ³ Yá liù nē bwe aba, u wú: «Bèèèè nē pin, á ma fwa ku?», sè á swìn u con: «*Yuu-Tiu nē pià ka». Á nē swìn nətɔ, ku tíú tē wá yá u pa á ja ka á bà yəbə síún síún».

⁴ Ba nē vèli ba cígá ni bɪnabiə kàrá wa cwəŋə yuu, dè ka vwə diè don mimii nē. Ba ma kuru ka. ⁵ Là tē duən yà nē wulə lá bwe ba, ba wú: «Bèèèè nē á wulə á fwa? Bèèèè yiri nē á ma kùrì bɪnabiə ka tē?» ⁶ Karbia tē ma le là tē nətɔ, Zwezi yà nē swìn ba con. Là tē ma yá ba, ba vií.

⁷ Ba jɪn bɪnabiə tē ba ja va, ba pa Zwezi nē. Ba tún ba ganan bìnà tē yuu, Zwezi di u jèó. ⁸ Là zənzən làrì ba ganan cwəŋə tē wa. Ba duən dè làrì tiàn vuran*, ba nē za ba kárí wa. ⁹ Là tē, ba nē wulə Zwezi yáá ba vèli, dè ba tē, ba nē wulə u kwa, cəri ba kəni yi nē, ba wú:

«Ozana† Yu *sàh nē! Yu wá fwa zəni liù tē yira, u nē biàn Yuu-Tiu yiri yuu wa! ¹⁰ Yu wá fwa zəni pàrì tē yuu wa, ku nē biàn! Yu wá fwa zəni nē nɪbɛɛ piú *Davidə pàrì tē yuu wa, ku nē kùú pií ku biàn! Dun mē wa Yu sàh nē u con».

¹¹ Ku kwa nē, Zwezi zwa Zwerizalemə wa, u va Yu *diè tē wa. U nē ywàñ wiən tē mē u zwèè, tia tē yí tē. U dān nan u dè u karbia fugə bələ tē va Betani.

Zwezi ziri u kə kapuru don nē (Matìə 21.18-22; Likə 13.6-9; Zwakə 5.16-18)

¹² Ku tia nē puri, Zwezi dè u karbia tē nē naŋa Betani máná tē wa, niən jɪn Zwezi. ¹³ U ni kapuru don yɪŋuna, ku yà nē jə vuran. U vèli u ywàñ, sè u jén u wá na bia ku

† 10:45 10.45 Zwezi yi u tətə yoo nē u swìn. * 11:8 11.8 Ku nətɔ biri dè, là tē pin dun Zwezi nē. † 11:9 11.9 Ku dèñ nē yi «Dun mē wa Yu con!»

yuu. Máná tē, v nē yí tìú tē yira, vuran cici ya nē wulə, kapıra biv máná yà tē nē wà yí yırı. ¹⁴ Zwezi dān ma swìn kapırv tē con, v wú: «N kúv ba zın bıa, sə liú dǎ!» U karbıa tē nì kv tē, v nē swìn.

Zwezi diŋı baywələ v li Yı diè tē wa
(Matıē 21.12-13; Likē 19.45-48; Zwan 2.13-17)

¹⁵ Kv kwa nē, Zwezi dē v karbıa tē yí *Zwerizalemə. Zwezi zva *Zwifə-ba Yı *diè dəwoo tē wa, v ga diŋı lià tē mama, ba nē yoli, dē ba tē, ba nē yè, kv bwálı tē wa. U diŋı lià tē. U yigu ba tē nē lárı səbıa‡ tabılan, dē ba tē, ba nē yoli nasara gunponıŝ tē gwələ v di tia. ¹⁶ U ga kúv ba yá v pın liú mama zıŋa won v ja twá Yı diè tē wa v le. ¹⁷ Kv kwa nē, Zwezi kàrı ba, v wú: «Kv púpúnı Yı sagı tē wa, kv wú: «Ba wá bon à diè tē «lvv dıwıé tē mama yıjvni diè».» Yá á mù janı ka á ma fwa ŋwına yısəgə bwálı!»

¹⁸ Zwezi kàrà tē yà zva lià tē zəni. Máná tē, Zwifə-ba Yı *jonwana yun tıán, dē Yı nii *yənu tıán nē nì kv mù təntə, v fən zva ba. Ba dān pià nət v tē, ba nē wá twá ba ma pa ba gv Zwezi.

¹⁹ Dədəni nē yí, Zwezi dē v karbıa tē nan Zwerizalemə wa.

Á kənə á waa Yı nē wuuu

²⁰ Kv tia nē pırv, jıv fuən fuən, Zwezi dē v karbıa tē nē twá cwəŋə tē, ba nı kapırv tē, dē kv kwa kv yı kv ŋvnan. ²¹ Pıyerə ma líı kv tē, kv nē fwa dıan tē nē, v ma swìn Zwezi con, v wú: «Karnına, ywán kapırv tē, n nē zırv n kə kv nē tē kva». ²² Zwezi ma swìn v karbıa tē con, v wú: «Cıgá mama, à swìn kv á con: Á kənə á waa Yı nē! ²³ Liú wá paan con v swìn, v wú: «Zàn lá n va, n tv mvv wa». Dē v nē ba kv bēéé v waa con, dē v nē pın cígá dē, kv tē, v nē swìn tē mε, sə kv tvn, kv cígá wá tvn nət v. ²⁴ Kv mù yırı nē, à ma

swìn á con, à wú: Á nē jvı Yı á ga lǝrı won v con, á kənə á waa dē á nı kv won təntə. Á ga wá na kv won tē. ²⁵ Máná tē, á nē wulə á jvni Yı, á nē jə yoo dē liú, sə á kwen kv, á li á mù dē kv tíú pwərə wa. Á nē fwa kv nət v, á nyına Yı tē, v nē wulə Yı *sán nē, dē v wá kwen á cuna tē, v li á mù dē v mù pwərə wa. ²⁶ [Yá á dān nē vıga, sə á kwen yoo, á li á mù dē lià tē pwərə wa, á nyına Yı tē dē, v nē wulə Yı sán nē, wá vı, sə v kwen á dē cuna tē, v li á mù dē v mù pwərə wa».]

Zwezi diàn tē naŋa yèn?

(Matıē 21.23-27; Likē 20.1-8; Zwan 2.18-21)

²⁷ Zwezi dē v karbıa tē kúv piı ba va *Zwerizalemə. Zwezi nē wulə *Zwifə-ba Yı *diè tē wa v vəli, máná tē nē, Yı *jonwana yun tıán, dē Yı nii *yənu tıán, dē Zwifə-ba *nəkwına vəli ba yı wá. ²⁸ Ba bwe wá, ba wú: «Diàn taa nē, n ma fwa yıən tē tē? Wá nē pın mú cwəŋə, sə n fwa tē?»

²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wá bwe aba yoo nəd v. Á nē wánı á le nē, à dē dān wá le aba. Á wá man won tē nē pın, à ma fwa yıən təntə. ³⁰ Wá nē ken diàn Zwan jvı wa, sə v lə lià níá wa, kv twá dē Yı yırı tē? Kv yı Yı, nē à yèé ləzoni? Á nē wáá, sə á le nē!» ³¹ Kv pın, ba dān wulə ba tıtúnı duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: «Kv ya Yı nē ken diàn Zwan jvı wa», v wá bwe nəba, v wú: «Bēéé dān nē pın, á ma wá cígá v svgv tē nē pın?» ³² Yá nē ma wá nē le dē, kv yı ləzoni nē ken diàn v jvı wa». Ba swìn nət v, ba yà nē dəri lià tē fən yırı. Lià tē mama yà yèé dē, Zwan yı Yı nii *süsünə cígá cígá. ³³ Ba dān ma le Zwezi, ba wú: «Nē yəri». Zwezi dē ma swìn ba con, v wú: «Á dē bá swìn liú tē, v nē ken diàn á jvı wa, à ma fwa tē yıən təntə».

‡ 11:15 11.15 Kv yı ba ma ŋwın Yı diè tē yuu lanpoo. § 11:15 11.15 Nasara gunponı yı ba ma fwa *jonı ba pın Yı.

12

Diven tián kára vala wɔlɔnyina duən zwansisara
(Matie 21.33-46; Likə 20.9-19)

¹ Zwezi ma zàn v swìn *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də ba *nəkwina tə con də zwansisara ka tə, v wú: «Bee don cwən v diven tián kára. U kɪkarɪ ka də dabwau. U kù gwálú kapatau wa, sə ba ma kaŋɪ diven tián bia tə. Yá v dān ga lwà vuun, sə ba ma cì kára tə nə. Ku kwa nə, v ti kára tə v yá vala duən jìàn wa, v ga va cwəŋə. ² Máná tə, diven tián bia tə koru nə yí, v tun tütònù don vala tə con. U pià v diven tián bia tə vān don. ³ Máná tə, v nə yí lá, vala tə jin tütònù tə ba mà, ba pa v pií v vií də v jikurike. ⁴ Kára tə tiú kùv pií v tun tütònù don, ba mà v yuu ba kàrí, ba ga twìn wá. ⁵ Kára tə tiú kùv pɪn tütònù don va, ba gva v mù təntə. Ba ga tun ku nyinyiga tütònà zənzən duən yira. Ba mà ba duən, ba gu ba duən.

⁶ Ku dān yá ga bee nədu cɪcɪ kára tiú tə con. U mù bee tə nə yɪ v biswəne. U dān ma talikwa v tun v biú tə vala tə con. U dān swìn v waa con, v wú: «Ba wá zilí à biú tə!» ⁷ Yá vala tə də swìn duən con, ba wú: «Á ywàŋá, v tə nə wá bà v tɪnɪ bwálí tə, v nyina tian kwa nə. Nə gwia wá, sə nə dān ga ja kára tə». ⁸ Ba dān ma ja biú tə, ba gu wá, ba dɪlɪ v tɪɪ tə kára tə kwa con».

⁹ Zwezi dān ma bwe, v wú: «Bèèè nə kára tə tiú dān wá fwa? Ku yɪ, v wá va v kára tə wa, v gu vala tə mama, v ga ti kára tə v kə lià duən jìàn wa. ¹⁰ Á kàrí Yɪ sagɪ tə wa, ba nə púpúní, ku wú:

«Kapan tə, dèlwèré tə yá nə vɪga ba dɔgv vān nə, ku mù nə pií ku jì diè nigwancɪn wárí, ku yoo nə cà. ¹¹ *Yuu-Tiu nə ken, sə ku ya nətu, yá ku yɪ yozəŋu ku pa nəba».

¹² Yɪ jonwana yun tián tə, də Yɪ nii yənu tián tə, də Zwifə-ba

nəkwina tə yá yəé də, zwansisara tə yɪ, Zwezi ma swìn ba mù con. Ba dān pià, sə ba ja wá. Yá ba dān yá nə dəri lià tə fən. Ba yá wá, ba ga vií.

Ba dádán, sə ba pa Zwezi swìn v zigɪ Romə-ba piú tə nə
(Matie 22.15-22; Likə 20.20-26)

¹³ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián, də Yɪ nii *yənu tián, də ba *nəkwina tun *Farɪzɪan-ba duən, də *Erodə kwa lià duən Zwezi con, sə ba ma ja v dən nə də bwiə don. ¹⁴ Ba twi ba swìn v con, ba wú: «Karnyina, nə yəé də, n yɪ cigá tiú. N ba liú yii dəri, n yáá nə təlɛ də dun tə ləzwəne nə jə yɪ. Yá n ga birɪ Yɪ cwəŋə tə də cigá. Swìn biru nəba: Yɪ nii pɪn cwəŋə, sə nə ŋwín, nə à yəé, sə nə dān ká ŋwín lanpoo, nə pa *Romə-ba piú nəfaru tə nə? Ku yɪ kálú, sə nə ŋwín ku mù naaa, nə à yəé ku wà me?» ¹⁵ Yá Zwezi yá yəé də, ba yɪ níé bəlɛ tián. U ma swìn ba con, v wú: «Bèèè nə pɪn á ma pià, sə á ja à dən nə? Á pɪan nə cɪnɪa səbikulu nədu, sə à jón». ¹⁶ Ba ma ja ku don ba ja bà, Zwezi dān ma bwe ba, v wú: «Wàà yuu də v yɪ nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nəfaru tə nə!» ¹⁷ Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwíán ku tə nə yɪ Romə-ba piú nəfaru tə nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín ku tə nə yɪ Yɪ nyiən, á pa Yɪ də nə!» U liu tə, v nə le ba tə gwárí ba.

Ka tɪ ka pií ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(Matie 22.23-33; Likə 20.27-40)

¹⁸ *Sadɪsɪan-ba mù birɪ də, tɪga bá pií ba bwin ba naŋa. Ba wa lià duən dān twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: ¹⁹ «Karnyina, *Moyizə púpúní Yɪ *nii ku tə, v pa nəba, v wú: «Bee nə tɪga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wá biú lɔrɪ, v nyánú me, sə v ti kadənu tə. U lura bia v nə, v ma tún dwíí v pa v zɔnv tə nə tɪga tə nə». ²⁰ Yá nubɪa barpe duən yá nə

wulə. Nəkwia tə swe, v ti də v tə wà biù luri. ²¹ Bələ tiú tə ti kadənu tə, v də tɪga də v ba biù jə. Kɔ tətə nə tɔn batwa tiú tə də yira, də ba duən tə mɛ. ²² Kadənu tə dí nubia barpe tə mɛ duən kwa nə. Yá v də ba liù mama ga wà biù duən nə luri. ²³ Ba mɛ barpe tə jun wá, ba ma fwa ba kan. Kɔ mù tə yiri, diun tə nə tɪga nə wá pií ba bwin, wàà nə wá tɪni kan tə?»

²⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwá á tiàn. Á nə yèrì Yui sagi tə, á ma yèrì Yui diàn tə də yiri. ²⁵ Máná tə tɪga nə wá pií ba bwin ba nan, bara də kana bá swe duən. Yá ba dàñ wá yà ndə *malike nə Yui *sàñ wa. ²⁶ Á wà kàrì kɔ tə, Yui nə swìn Moyizə sagi tə wa, tɪga ka pií ka bwin ka nan tə yuu wa, naaa? U swìn yoo tə, kɔ nə nan Moyizə nə tuni tə wa. Lá nə Yui swìn Moyizə con, v wú: <Á yɪ Yui tə, *Abərahəmə də *Yizəkə də *Zwakəbə nə jùnì>» ²⁷ Zwezi ma swìn v sùrí lá, v wú: «Kɔ nətɔ biri də, Yui yɪ lià tə, ba nə wulə mi wa Yui, v tà tɪga Yui. Á dwá á tiàn miámíán».

Yui nii yoo tə, kɔ nə dwə tə mama (Matie 22.34-40; Likə 10.25-37; Romə tiàn 13.8-10)

²⁸ Yui nii *yənu tiú don nì də, Zwezi də *Sadıstian-ba wulə ba tútùnì duən. U yəni də, Zwezi le ba zəni. U dàñ ma fàrú v yí v yira v bwe wá, v wú: «Yui *nii yoo kwà nə dwə tə mama?» ²⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Nèñ yoo kɔ tə, nə dwə tə mama. <*Yizərayelə-ba, á cuga! *Yuu-Tiu don təló, də kɔ nə tà Yui. U mù nə yɪ nə Yuu-Tiu. ³⁰ N mɛ, sə n sóní Yuu-Tiu, v nə yɪ n Yui də n waa mama. N sóní kɔ tə nə ziən kɔ pa Yui nə. N bún Yui yoo máná mama. N kə n kajaŋa mama n pin Yui nə.> ³¹ N ga nəñ bələ nii nyiən: <N mɛ, sə n sóní n yira liù, ndə n nə swə n tətə nətɔ>. Yui nii yoo don kúù təló, kɔ nə dwə tə tə bələ tə».

³² Yui nii yənu tiú tə ma swìn Zwezi con, v wú: «Karnyina, kɔ ziən. Kɔ tə, n nə swìn tə yɪ cígá cɪcɪ: Yui yɪ nədu, yá yia duən təló tə sùrí v mù nə. ³³ Ləzwənə mɛ, sə v sóní Yui də v waa mɛ. U mɛ, sə v sóní kɔ tə nə ziən kɔ pa Yui nə. U mɛ, sə v bún Yui nə máná mama. U mɛ, sə v kə v kajaŋa tə mama Yui nə. U mɛ, sə v sóní v yira liù ndə v tətə nə. Kɔ mù nə kukwa ka gu váná ka sɔrv ka pa Yui nə, də ka ŋwán wiən yiri mama». ³⁴ Zwezi ni də, v le də yənu, v dàñ ma swìn, v wú: «N ba ŋúná də Yui pàrì tə». Kɔ kwa nə, liù mama waa diàn yà kúù wà yí, sə v kúù bwe Zwezi bwiə don.

Kərisə yɪ più Davidə nàù, v ga yɪ v Yuu-Tiu də (Matie 22.41-23.12; Likə 20.41-47)

³⁵ Zwezi nə wulə v kàrì lià *Zwifə-ba Yui *diə wa, v dàñ bwe bwiə tə tə: «Nətə nə Yui nii *yənu tiàn tə wàá ba swìn ba wú, *Kərisə v nə yɪ jonu tə, Yui nə kúrí, yɪ *Davidə nàù? ³⁶ Yui-*Siŋu tə cúé Davidə tətə yuu wa, v ga swìn, v wú: <*Yuu-Tiu Yui swìn à Yuu-Tiu con, v wú: «Bàá jèñ à jizən* nə, də à ma kəni n duŋa n nɛɛ dèñ nə, sə n nuŋa ba!» > ³⁷ Də Davidə tətə nə ja Kərisə, v ma boŋə <Yuu-Tiu>, v dàñ wá twá nətə, v ma kúù ya v nàù də?»

Zwezi biri, sə lià tə cì ba tiàn nə də Yui nii yənu tiàn tə

Lià zənzən yà cuga Zwezi sùràn tə də pupoli. ³⁸ U swìn ba tə con, v nə kàrì tə, v wú: «Á cɪa á tiàn nə də Yui nii *yənu tiàn tə. Ba mù nə swə, sə ba zv gandaran ba ja jijiri. Ba ga swə, sə ba jun ba jéré bwálá wa. ³⁹ Ba twá lá, ba kúrí gwələ tə, ba nə nən zəni, *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nə, diŋə nəfaran wa. ⁴⁰ Ba vɪrɪ kadəne wiən, ba ga fwa yɪjunɪ ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma biri də, ba

* 12:36 12.36 Ka jèñ più jizən vən nə yɪ dun bwálí.

yí læzwenzəŋə. Yú wá b̀̀r̀i ba b̀̀rà, v ga c̀̀g̀ò ba míámíán».

Piri tē kadənu don nə pin

(Likə 21.1-4; 2 Korəntə tián 8.1-5)

⁴¹ Kú kwa nə, Zwezi jəŋ Yú səbiu daka yikənə bwálí tē bían nə, *Zwifə-ba Yú *diè wa. Zwezi yà ywàŋá nətu tē, lià nə kəni səbiu tē. Wiən tián yà pin səbiu zənzən. ⁴² Kadənu zuru don twi v ti səbibii bələ v kə lá. ⁴³ Zwezi dān ma bon v karbia tē, v swin ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swin kú á con: Won tē, kan tē nə ken lá dáá, kú doni lià tē me nyiən. ⁴⁴ Ba duən tē yí səbiu tē nə pəlí nə ba ken lá. Yá v mù dē v zuri tē me, v ken kú tē mama, v yà nə jə, kú tē, v yà nə ma kuni v tián».

13

Zwezi swin Yú diè tē cvna yoo

(Matie 24.1-2; Likə 21.5-6)

¹ Zwezi yà nə naŋa *Zwifə-ba Yú *diè tē wa máŋá tē nə, v karbiu tē don swin v con, v wú: «Karnyina, ywān Yú diè tē! Kú lwè zəni! Kú zien yii wa! Kú lwè dē kapana nəfaran!» ² Zwezi ma le wá, v wú: «Dəfaran tē tē, n nə na, tē me wá tu tē pú dūn don nə. Kapan nədv tətə bá pəŋ kú don yuu wa. Tē mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máŋá tē yoo

(Matie 24.3-14; Likə 21.7-19)

³ Zwezi jəŋ *oliviye tián paan tē yuu wa. Kú paan tē wulə *Zwifə-ba Yú *diè tē yáá con. V karbia Piyerə dē Zwakə dē Zwan dē Andəre cici yà nə wulə dē wá, ba bwe wá, ba wú: ⁴ «Man máŋá tē, kú nə wá tun n biri nəba, dē won tē, kú nə yí muminu, kú nə biri máŋá tē, tē wiən tētə mama nə wá bà».

⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á cia á tián nə, sə liù mama dān ká gugaru aba. ⁶ Lià zənzən wá ja à yiri ba bà. Ba liù mama ga wá swin, v wú: «Á mù nə yí *Kərisə!» Yá ba wá gugaru lià zənzən. ⁷ Á nə ni kùdə ŋwen dē kú bwələ, á nə ni kùdə ŋwen dē kú

ŋúná, fən dān ká ja aba. Nətu nə kú me, sə kú tun, yá kú ga tē tà luv zaŋu nə. ⁸ Dwíé tē luv mama wa wá ta, tē zigi duən nə. Yá payuu wá ta kú zigi kú don payuu nə. Tia wá səsəgi bwálá kapupu nə, niən dē ga wá yá lá. Kú wá nyin ndə kapuə pùé yáá nə zàn ka yí, sə v lura.

⁹ Á cia á tián nə! Lià wá ja aba, ba ma b̀̀r̀i b̀̀rà. Ba wá mà aba dē fifiran *Zwifə-ba *jéré dii wa. Ba wá ja aba, ba ja va yáá tián, piú nəfaru tē nə li v tún, dē pèegá yáá con à mù yiri, sə á swin kú tē, á nə yèé á biri ba. ¹⁰ Yú soywáŋú tē me, sə kú mù nə dé yáá kú swin kú biri luv tē me nə, kú kwa nə, tē yìèn tē wá bà. ¹¹ Yá máŋá tē nə, ba nə wá ja aba, sə ba ma b̀̀r̀i b̀̀rà, kú tē ba tē, á nə wá swin, á dānà ká dé yáá á pa, kú mù yoo ja aba. Kú máŋá tē wa, sə á swin s̀̀r̀àn tē nə wá bà á nii wa, tē nə ba á mù naŋa, tē yí tē naŋa Yú-*Siju tē yiri.

¹² Lià wá ja ba nubia ba pa, sə ba gu, yá bia nyina-ba dē wá tun kú nyinyiga dē ba bia. Bia wá zàn ba zigi ba nyina-ba nə, ba gu ba. ¹³ Lià tē mama wá dún aba, à mù yiri. Yá liù tē, v nə wá ja pínú, v zigi v diàn kú yoo tē, kú va kú zwèe, kú tíú wá na mi tē, kú nə ba zwèe Yú con.

Wokukwun tē Yú nə zuni

(Matie 24.15-28; Likə 17.20-37; 21.20-24)

¹⁴ Á wá na wokukwun tē nə c̀̀g̀à, dē kú wulə bwálí tē nə, kú nə wá me. (Sə liù tē, v nə kàr̀i, z̀̀r̀i v yira!) Kú máŋá tē wa, sə lià tē, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba di pəen. ¹⁵ Liù tē, v nə wá yà dəyuu wa, kùdə dān ká cú, v dān ká zu v diè, v ti v zila. ¹⁶ Yá liù tē dē, v nə wá yà kárí wa, dān ká più v va sàŋ v ti v gànò don. ¹⁷ Kú wá yà lee máŋá tētə wa, kú pa kana tē nə, ba nə jə pwíi, dē ba tē nə, bia nə ŋwà ba nyuni nə! ¹⁸ Á lòr̀i Yú, sə tē mù càn tētə dān ká yí yidun wa. ¹⁹ Kú mù dīan tē nii nə, càn tē wá doni càn tē me nə yí lá. Kú nə zigi

mánǵá tǝ, Yıı nə fwa luv, woyiri nǝtv tǝ wá twi, yá cǎn yiri tǝntǝ dǝ kúv bá bà abada. ²⁰ *Yuu-Tiu nə wá dıan tǝ nii lı v ga ga, liú mama yá bá jon v mıı. Yá v dǎn lı tǝ nii v ga ga, v liá tǝ, v nə kúrí, sǝ ba ya v nyiǝn tǝ yırı. ²¹ Liú dǎn nə swın á con, v wú: «Á ywǎǵá, *Kǝrisǝ wulǝ yǝbǝ!», nə à yǝǝ: «Á ywǎǵá, v wulǝ lá con!» Á dǎnà ká sǝe kv tíú nii. ²² Kunkun Kǝrisǝ-ba dǝ kunkun nii sǝsǝnǎ wá bà. Ba wá tun yikunu diǎn mıımııan dǝ yomııan. Dǝ kv nə wáá, ba wá ǵıǵarı liá tǝ tǝtǝ, Yıı nə kúrí. ²³ Á mǝ dǎn ya cia á tiǎn nə! Á dí yáá à man tǝ à bırı aba.

Lǝzwǝnǝ-Biu túrí tǝ yoo

(Matıǝ 24.29-31; Likǝ 21.25-33)

²⁴ Kv mǎǵá tǝ nə, cǎn tǝntǝ kwa nə, yiǝn zǝnzǝn wá tun: Yııcau tǝ wá jı yikunu. Cǎnǎ tǝ kúv bá ja poni. ²⁵ Kacılacc wá nan lanworu wa tǝ tv. Yá diǎn tǝ, tǝ nə wulǝ lanworu tǝ wa, dǝ wá ǵıǵurǝ. ²⁶ Ba dǎn wá na *Lǝzwǝnǝ-Biu* tǝ bakwan tǝ wa, dǝ v biǎn dǝ diǎn tǝ nə dáá, dǝ dun. ²⁷ V wá tun *malıke luv sapara banıa tǝ nə, luv yǝe tǝ me nə, sǝ ba kǝ liá tǝ, Yıı nə kúrí, tǝ duǝn nə».

Kapırv yuu wa kǎrà

(Matıǝ 24.32-35)

²⁸ Zwezi kúv swın, v wú: «Á nəǵǝ yoo tǝ, à nə piá, sǝ à twá kapırv tǝ kǎrà tǝ nə, à swın: Mǎǵá tǝ nə, kv nǝe tǝ nə yı wobwalan, yá kv ga twǝ vuran, á yǝǝ dǝ, sıı bwǝlǝ. ²⁹ Mǝ kv yı nǝtv, dǝ á nə nı tǝ wiǝn tǝntǝ, à nə swın tǝ yoo, á me, sǝ á lwarı dǝ, *Lǝzwǝnǝ-Biu† túrí tǝ bwǝlǝ. V wulǝ cwǝǵǝ wa, v yı v zwǝe. ³⁰ Cıǵá mama, à mǝ nə swın kv á con: Kv yoo tǝntǝ wá tun, dǝ zǝn liá tǝ mama, ba nə wulǝ tia yuu wa, tǝ wá tı ba zwǝe. ³¹ Lanworu dǝ tia me wá jén, yá à sǝrǎn tǝ mǝ bá jén, abada!»

Yıı cııı nə yǝǝ luv zanıv mǎǵá

(Matıǝ 24.36, 42; Likǝ 12.40-38)

* **13:26** 13.26 Zwezi yı v tǝtǝ yoo nə v swın.

‡ **13:32** 13.32 Zwezi yı v tǝtǝ yoo nə v swın.

³² «Liú mama yǝrı dıun tǝ, nə à yǝǝ mǎǵá tǝ, yiǝn tǝntǝ nə wá tun. *Malıke tǝ Yıı *sǎn nə, dǝ Yıı-Biu‡ tǝ tǝtǝ yǝrı kv. Á nyına Yıı cııı nə yǝǝ. ³³ Á cia á tiǎn nə, á dǎnǎ ká dwǝe, á nə yǝrı mǎǵá tǝ kv nə wá tun yırı. ³⁴ Á vǝru dǝ à ka piı ka bà wá yá nǝtv: Bǝe don vǝlǝ cwǝǵǝ. V nan v yá v sǎn v pa v tǝtǝnǎ nə. V pıı ba liú mama tǝtvııı. Yá v ga swın liú tǝ nə cı mııııı tǝ nə, sǝ kv tíú sǝrú v yıá zǝni. ³⁵⁻³⁶ Á dǎn sǝrǝ á yıá zǝni, á nə yǝrı mǎǵá tǝ, diǝ tíú nə wá piı v bà yırı. V nə piı v bà, v di á yuu, v wá me, sǝ v na aba, dǝ á dwǝe. V túrı tǝ wáá dǝdǝni kv yanı, nə à yǝǝ tıtv kvıııv nə, cǝbıa kurǝ mǎǵá wa, nə à yǝǝ juıv nə. ³⁷ Kv tǝ à nə swın á con yǝbǝ, kv mǝ nə à swın liá tǝ me con: Á sǝrǝ á yıá!»

14

Liá vırv, sǝ ba ǵv Zwezi

(Matıǝ 26.1-5; Likǝ 22.1-2; Zwan 11.47-53)

¹ Kv ga dıan bǝlǝ, sǝ *Pakǝ cǎnǎ tǝ dǝ. Kv mǎǵá tǝ wa nə, *Zwıfǝ-ba tǝ yáá dǝ dipǝn tǝ, kv nə ba sabwarı kǝni. *Zwıfǝ-ba Yıı *jonwana yun tiǎn, dǝ Yıı nii *yǝnu tiǎn yá piá, sǝ ba tun yıá swıan, ba ja Zwezi ba ǵv. ² Ba yá swın dǝ duǝn, ba wú: «Nǝ wá me, sǝ nə ja wá cǎnǎ tǝ mǎǵá wa, sǝ ǵurǝǵurǝ dǎn ká zǎn laluv tǝ tǝtǝııı wa».

Kan don lwá tıralı nıǵa Zwezi yuu wa

(Matıǝ 26.6-13; Likǝ 7.36-50; Zwan 12.1-8)

³ Zwezi yá wulǝ Betani nə, Simon tǝ, v yá nə yı dayarv, diǝ wa. Mǎǵá tǝ wa, v wulǝ v dǝ, kan don zva. V yá jǝ piıv kapan kunkoli, ba nə bonǝ «alıbatııı». Tıralı nıǵa yá wulǝ kv wa, kv yı ba fwa narǝdǝ paa tǝtǝ, yá kv kwǝnǝ dǝ ga dáá. V lwǝ kunkoli tǝ, v ti tıralı nıǵa tǝ v lwá Zwezi yuu wa. ⁴ Kv wá ywǎnı yı kv pa liá tǝ

† **13:29** 13.29 Zwezi yı v tǝtǝ yoo nə v swın.

duèn yà nè jèé lá, yá ba dàñ swìn duèn con, ba wú: «Tírali nuga ku tè ka cùgò tè ba dèñ jè. ⁵ Ba yà wàá ku ba tí ba yè cíná sèbikulan* biètwa, ba pín sèbiu tè zúra nè». Ba líja dàñ zàn zèni kan tè yuu wa. ⁶ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «Á yaga wá sènbwen. Bèèèe yiri nè á ma cùgà v pùé nè? Ku tè, v nè fwa v pa nè, tè zìen. ⁷ Zúra wulè dè aba májá mama. Á wàá ba zèni á fwa májá tè, á nè swè. Yá à mù ga bá ya dè aba májá mama. ⁸ U fwa v diàn maña. U manwarí v lwé tírali nuga à yira nè, sè v ma kwèn tè, tè nè wá zu lèbèri wa yiri. ⁹ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Bwáí tè mama wa, ba nè wá swìn Yú syywánú tè luv mama wa, ba wá man ku tè, kan wà tè nè tun, sè ba ma líí v nè».

Zwidasè ken sírí, sè v ja Zwezi v pa v dɔŋa nè

(Matìè 26.14-16; Likè 22.3-6)

¹⁰ Yisèkariyotè Zwidasè, Zwezi karbia fugè bèlè tè wa liù don, dàñ vèli v swìn *Zwifè-ba Yú *jɔŋwana yun tìán tè con dè, v mù pià, sè v kè Zwezi ba jìàn wa. ¹¹ Ba nè nì ku nètu, ku poli ba pùé. Ba dàñ ga swìn dè, ba wá pa wá sèbiu. Zwidasè dàñ yà wulè v pià cwèŋè nèzèŋu, sè v ma kè Zwezi ba jìàn wa.

Zwezi dè v karbia tè dè Pakè càná wodiu

(Matìè 26.17-25; Likè 22.7-13, 21-23; Zwan 13.21-30)

¹² Ku yí càná tè tètèn diùn tè nè, *Zwifè-ba nè dè dipèn tè, ku nè ba sabwarí kèni. Ku diùn tè nè, ba yàá gv pabii, sè ba ma fwa *Pakè càná wodiu.

Ku májá tè wa, Zwezi karbia tè bwe wá, ba wú: «Yèn nè n pià, sè nè va nè taní Pakè càná wodiu?» ¹³ Zwezi dàñ ma tun v karbia bèlè, v ga swìn ba con, v wú: «Á vèlè *Zwerizalemè wa. Á wá jèrí bèè dè v zɔŋa níá kwàrá, sè á pú ku bèè tè kwa. ¹⁴ Bwáí tè, v nè zua, sè á swìn

diè tè tíu con, á wú: «Karnyina bwe, sè v jén diè tè, v dè v karbia tè nè wá dè Pakè càná wodiu ka wà tè, wa yèn?» ¹⁵ U dàñ wá birí aba dèyuu diè nèfaru don, dè ba kwèn ka dè zula, tè nè mè. Mè lá nè á wá taní nè càná tè wodiu». ¹⁶ U karbia tè vèli tíu tè wa, ba ní tè yìèn tè, ndè Zwezi yà nè man v birí ba nètu tè. Ba dàñ ga taní Pakè càná wodiu tè lá nè.

¹⁷ Májá tè dèdèni nè yí, Zwezi twi dè v karbia fugè bèlè tè. ¹⁸ Májá tè, ba nè jèñ, ba wulè ba dè tè, Zwezi swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Á mù lià tè, á nè wulè á dè dè nè, á liù don wá ja nè v pa». ¹⁹ U karbia tè mè pwíí cùgò, yá ba dàñ ga wulè wá, ba bwe duèn dèñ nè, ba wú: «Ku ya à mù, naaa?» ²⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «Ku yí á mù fugè bèlè tè wa liù don nè. Ku tíu dè twá v kuli v dipèn tè dè nè zɔŋa nètu tè wa. ²¹ *Lèzwènè-Biu† wá tí, ndè ku nè púpúní Yú sagí tè wa nètu tè. Yá ku dàñ wá yà càná ku pa liù tètè nè, v nè wá ja Lèzwènè-Biu tè v pa. Ba yà nè wà ku bèè tè luri, ku yà kukwa».

Yuu-Tiu nimarv wodiu tè yoo

(Matìè 26.26-30; Likè 22.14-20, 39; 1 Korèntè tìán 11.23-26; 10.16-17)

²² Májá tè wa, ba nè wulè ba dè, Zwezi tí dipèn, v kè Yú lèèèe ku yiri. Ku kwa nè, v fwa fwa ku, v pa v karbia tè nè, v ga swìn ba con, v wú: «Á jɔŋè ku tè, ku yí à yira tè nè!» ²³ Ku kwa nè, v tí divèn wùrú zɔŋa, v kè Yú lèèèe ka yiri, v ga tí ka v pa ba. Ba mè nyua. ²⁴ Zwezi swìn ba con, v wú: «Ku tè yí à mù jana nè. Jana tètè nè birí á dè Yú *nimarv tè. Jana tètè nè wá nan, lià zènzèn yiri. ²⁵ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: À kùbè bá nyu divèn ku tè, ku ja vèlè diùn tè, à nè kùbè wá nyu ku Yú *sàñ nè».

* 14:5 14.5 Cíná sèbikulò nètu yí yituri nètu tutòŋi ñwírán. † 14:21 14.21 Zwezi yí v tètè yoo nè v swìn.

²⁶ Kɔ kwa nə, ba nun cànà tɛ nuɲi, ba ga zàn ba va paan tɛ yuu wa, ba nə boɲɛ <*oliviye tián paan>.

Zwezi biri dɛ, Piyerɛ wá swìn dɛ, v yèrì wá

(Matie 26.31-35; Likɛ 22.31-34; Zwan 13.36-38)

²⁷ Zwezi swìn v karbia tɛ con, v wú: «Á mama wá vi nə á dugv. Kɔ púpúní Yɛ sagi tɛ wa, kɔ wú: <Á wá gu payɛv tɛ, pee tɛ wá laga duɛn yáá nə>. ²⁸ Yá máɲá tɛ wa, à nə wá pií à bwin à nan, kɔ kwa nə, à wá va à dián aba Galile nagwanaa wa>. ²⁹ Piyerɛ ma swìn v con, v wú: «Lìà mama nə swɛ ba vi mú ba dugv, à mù bá mú vi à dugv». ³⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ n con: Zèn titin kɔ tɛ tɛtɛ mama, dɛ cɛbɛv tɛ wá kwi nɛɛ bɛlɛ, n wá ten nɛɛ batwa dɛ, n yèrì nə». ³¹ Piyerɛ ma kwɛn v swìn v kɛ yɛ nə, v wú: «Á bá swìn mama dɛ, à yèrì mú, dɛ kɔ nə swɛ kɔ yɛ, à wá ti dɛ mú». U karbia tɛ duɛn tɛ dɛ swìn kɔ mù yoo nədv tɛntɛ.

Zwezi jun Yɛ Zwesemane nə
(Matie 26.36-46; Likɛ 22.39-46; Zwan 18.1)

³² Kɔ kwa nə, Zwezi dɛ v karbia tɛ dàń vɛli ba yí bwálí tɛ, ba nə boɲɛ <Zwesemane>. Zwezi swìn v karbia tɛ con, v wú: «Á jɛnɛ yɛbɛ, dɛ à vɛlɛ yáá, sɛ à jun Yɛ». ³³ U jun Piyerɛ dɛ Zwakɛ dɛ Zwan, v ja va yáá. Yá fɛn dɛ pucɔni wulɛ tɛ zwi wá. ³⁴ U dàń ma swìn ba con, v wú: «Tian pucɔni súé nə. Á jɛnɛ yɛbɛ, á dàná ká dwèe!» ³⁵ U dàń ma va yáá mancɛn, v tu tia v yáá yuu, v ga lòrì Yɛ, v wú: «Kɔ yà nə wáá, sɛ càn máɲá kɔ tɛ va yɛɲɔna kɔ yá nə». ³⁶ U swìn, v wú: «Baba, à nyɛna, wiɛn tɛ mɛ wáá tɛ tuɲa n con nə. Pa, sɛ yacara tɛtɛ twiɛn tɛ yá nə. Yá kɔ nə tà, sɛ kɔ tun, ndɛ à mù nə pià nɛtv, kɔ yɛ, sɛ kɔ tun ndɛ n mù nə nə pià nɛtv tɛ».

‡ 14:41 14.41 Zwezi yɛ v tɛtɛ yoo nə v swìn. § 14:44 14.44 Kɔ nɛtv tɛ yɛ *Zwifɛ-ba yofwamɛn, dɛ ba nə jɛrì duɛn, nə à yèé dɛ ba nə vɛli duɛn sáń, sɛ ba na duɛn.

³⁷ Kɔ kwa nə, v pií v bà v karbia batwa tɛ con, dɛ ba dwèe. U ma bwe Piyerɛ, v wú: «Simon, n dwèe naaa? N wá wàní n sùrí n yíá, n dián nə lugu nədv dɛ tɛtɛ? ³⁸ Á sùré á yíá, á ga lòrì Yɛ, sɛ v san aba, sɛ *Sitana dàń ká wàní aba, v dɛdɛn, sɛ v yigu, v pa á tun yokɔkwɛn. Lɛzwɛnɛ pubɔɲa mù yáá pià, sɛ kɔ fwa zɛni, yá v yira ga ba dián jɛ kɔ fwa kɔ».

³⁹ U kúè lɛ v va yɛɲɔna, v lòrì Yɛ, v tɛ ga bwé tɛ sùrán tɛntɛ tɛtɛ. ⁴⁰ U ga kúè pií v bà v karbia tɛ con. U kúè yí dɛ ba dwèe, ba wàrì ba yíá ba sùrí dwɛan tɛ yɛ. Ba yá kúè yèrì yoo tɛ, ba nə wá swìn v con. ⁴¹ U nə pií v bà kɔ batwa tɛ nə, v swìn ba con, v wú: «Á tɛ yɛ á tégé á dwèe? Kɔ mɛ nɛtv! Máɲá yí. Á nɛɲɛ, ba wá ja *Lɛzwɛnɛ-Biu‡, ba kɛ cuna lià tɛ jìàn wa. ⁴² Á zaɲa yɛ nə, nə virɛ! Á nɛɲɛ, bɛɛ tɛ nə wá ja nə v pa, tɛ bwɛlɛ yɛbɛ».

Zwezi janv tɛ yoo
(Matie 26.47-56; Likɛ 22.47-53; Zwan 18.2-12)

⁴³ Zwezi yá tɛ wulɛ v swìn, lala dɛ Zwidasɛ yí. U dɛ yá yɛ v karbia fugɛ bɛlɛ tɛ wa liù don. Lalɔv yá wulɛ v kwa dɛ ba jìàn lagɛri sián dɛ dangwɛlɛn. Ba yɛ *Zwifɛ-ba Yɛ *jonwana yun tián tɛ, dɛ Yɛ nii *yɛnu tián, dɛ ba *nɛkwɛna tɛ yá nə tun ba. ⁴⁴ Zwidasɛ, bɛɛ tɛ nə wá ja Zwezi v pa tɛ, biri lià tɛ nɛtv tɛ, v yá nə wá fwa: «Bɛɛ tɛ, à nə wá ja à kɔkwálí tɛ, mɛ v mù nə, á nə pià. Á jana wá, á cia v nə zɛni». ⁴⁵ Máɲá tɛ Zwidasɛ nə yí, lala dɛ v fàrv v yí Zwezi yira, v ga swìn v con, v wú: «Karnyɛna!» U dàń ga kɔkwálí wá. ⁴⁶ Ba duɛn tɛ dàń ma ja Zwezi.

⁴⁷ Yá karbia tɛ yá nə wulɛ lá tɛ wa liù don cɛri v lagɛri siù, v ma za Yɛ jonwana yun tián nɛkwɛna tɛ tɛtɛnɛ zɛn v gwɛɲɛ. ⁴⁸ Zwezi swìn ba con, v wú: «Á twi dɛ lagɛri sián

də dangwələn, sə á ma ja nə, ndə à yɪ ɲwìàn tə, à nə gwɪ lià. ⁴⁹ Dɪn mama, à yà wulə də aba, à yà kàrì lià *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, á ga wà nə jɪn. Yá kv tə dān tɪn, sə kv tə nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa nii ma sú». ⁵⁰ U karɓɪa tə me dān yá wá, ba ga dəri. ⁵¹ Balandɔrv don yà púé Zwezi kwa. Ganyav cɪcɪ nə v yà bɪbarɪ. Lià tə yà pià, sə ba ja wá, ⁵² yá v pírú v jon, v dugv ganyav tə, v ga dəri də v yaswələ.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tə, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ yáá con

(*Matìə 26.57-68; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵³ Lià tə jɪn Zwezi, ba ja va *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tə sàñ. Yɪ jonwana yun tián tə, də Zwifə-ba *nəkwɪna tə, də Yɪ nii *yənu tián tə yà kun kv bwálí təntə nə. ⁵⁴ Piyerə yà púé Zwezi kwa yɪɲɔna. U zva Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə dəwoo wa. U jèé lantə də Yɪ *diè lià tə nə cì ka nə, v ywèrì mən.

⁵⁵ Yɪ jonwana yun tián tə, də yun tián tə duən mama, ba nə b̀r̀r̀ *b̀r̀r̀ tə, yà pià yoo, sə ba kə Zwezi yuu wa. Ba yà pià, sə ba gv wá, yá ba ba yoo mama na. ⁵⁶ Lià nə dáá yà kɔnɪ kɔnkɔn ba kəni Zwezi nii nə, yá ba níó yà ba duən twá. ⁵⁷ Ba duən dān ma zàn ba kɔna kɔnkɔn tə tə, ba kə v nii nə, ba wú: ⁵⁸ «Nə nì də, v swìn, v wú: «Á wá mà Zwifə-ba Yɪ diè ka tə, lià nə lwè. Dɪan batwa nii nə, à wá lwà ka don, ka nə bá yà ləzoni nə lwè.» ⁵⁹ Yá də kv mù yoo təntə me, ba níó yà tə ba duən twá.

⁶⁰ Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə dān ma zàn lià tə me yáá nə, v bwe Zwezi, v wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèèè nə lià ba tə swìn, ba kəni n yuu wa?» ⁶¹ Yá Zwezi púé v nii, v ga ba yoo swìn. Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə kúv bwe wá, v wú: «N yɪ *Kərisə tə, v nə yɪ Yɪ tə, ba nə bwɪ, v nə biú naaa?» ⁶² Zwezi ma le, v

wú: «Á mù nə yɪ wá. Á ga wá na *Ləzwənə-Biu*, də v jèé Yɪ tə, v nə wulə tə me yuu wa, jɪzən† nə. Á wá na wá də v naɲa lanworu bakwan tə wa, v biàn».

⁶³ Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə dān ma cɪrv v gànù də liɲa, v ga swìn, v wú: «Nə kúv ba lià pià, sə ba bɪrɪ nəba yoo don. ⁶⁴ Á nì, v nə swìn v twɪn Yɪ nətv. Bèèèè nə á buɲa kv yuu wa?» Ba me dān ma swìn də, v me, sə ba b̀r̀r̀ v b̀r̀r̀, sə ba gv wá. ⁶⁵ Ba duən dān ga pi mɪmɪan ba lwá Zwezi yuu wa. Ba pú v yíá nə, ba mà wá də jɪgungulə, yá ba ga swìn v con, ba wú: «Lwarɪ liù tə nə fwa mú kv tə!» Yɪ diè lià tə nə cì ka nə tə jɪn Zwezi, ba farv v piɲara nə.

Piyerə swìn də, v yèr̀r̀ Zwezi

(*Matìə 26.69-75; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27*)

⁶⁶ Piyerə yà tə nə wulə dəwoo tə wa, də nəñ Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tə tutɔnbua nə v yí. ⁶⁷ U nɪ Piyerə, də v wulə v ywèrì mən tə, v ywáñ wá zəni, v ga swìn v con, v wú: «N mù, n də yà wulə də *Nazarətə Zwezi tə». ⁶⁸ Yá Piyerə dān ten, v wú: «Á yèr̀r̀ kv tə, n nə wulə n swìn tə, à ba kv dèñ nəñ». U nə zàn v nan dəwoo tə wa, v zv kwələ wa, cəbɪv nə kv kwi.

⁶⁹ Yá tutɔnbua tə nə nɪ wá kúv zàn v swìn lià tə, yà nə wulə lá tə con, v wú: «Bèè wà tə yɪ ba wa liù don». Piyerə ma kúv ten kv. ⁷⁰ Kv fwa mèe, də lià tə, ba nə wulə lá, tə kúv swìn Piyerə con, ba wú: «N də cígá yɪ ba wa liù don, n də nə yɪ Galile tíú tə yɪrɪ». ⁷¹ Piyerə dān ma dù, v wú: «Sə Yɪ cùgù nə, də à nə kɔnɪ. Á dùè də, à yèr̀r̀ bèe tə, á nə swìn v yoo». ⁷² Kv máɲá tə nə, də cəbɪv tə kúv kwi nɛe bələ nii nə. Piyerə dān ma lií kv tə, Zwezi yà nə swìn v con, v wú: «Də cəbɪv tə nə wá kwi nɛe bələ, n wá ten nɛe batwa də, n yèr̀r̀ nə». U dān ma wulə v kwi.

* 14:62 14.62 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. † 14:62 14.62 Ka jèñ più jɪzən vān nə yɪ dun bwálí.

15

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáá con
(*Matie 27.1-2, 11-14; Likə 22.66-71; 23.1-5; Zwan 18.28, 33-38*)

¹ Jju fuən fuən, *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián, də ba *nəkwina, də Yü nii *yənu tián, də yun tián tē duən mə, ba nə buri *bura tē, kun duən nə, ba vuru, sə ba na won tē, ba nə wá ma fwa Zwezi. Ba jun wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nə. ² Pilatə dán bwe wá, v wú: «N mē nə yü Zwifə-ba pü tē?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yü nətü, ndə n nə swin tē!» ³ Yü jonwana yun tián yá jə yien, ba ja ziga Zwezi nə. ⁴ Pilatə ma kú kwən v bwe wá, v wú: «N nən yien tē, ba nə kəni n yuu wa! N bá sugü jə?» ⁵ Yá Zwezi kú wə yoo mama le, ku pa ku gwári Pilatə.

Ba buri Zwezi bura, sə ba gv wá
(*Matie 27.15-26; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-19.1, 4-16*)

⁶ *Pakə canə mama nə yí, *Pilatə yá dugü bán diè liú don, wə tē liə tē mama nə yá lori, sə v dugü. ⁷ Bə don, ba nə bonə Barabasə, yá wulə bán diə wa. U yá wulə lá də liə duən, v də ba nə sugü liə, ba kə *Romə-ba yá tián tē nə, máná don wa, yá ba ga gv liú yü. ⁸ Lalü tē dán ma di Pilatə con. Ba ma lori wá ku tē, v yá nə fwa v pa ba Pakə canə máná mama wa, sə v fwa ku v pa ba. ⁹ Pilatə ma bwe ba, v wú: «Á pià, sə à dugü *Zwifə-ba pü tē naaa?» ¹⁰ U yá yəé Yü *jonwana yun tián tē nə ja Zwezi ba bə v con tē dən. Ba pin wá Zwezi, ba yá nə jə wugwü də wá tē yü.

¹¹ Yá Yü jonwana yun tián tē sugü lalü tē, sə ba lori Pilatə, sə v dugü Barabasə múb. ¹² Pilatə ma kú bwe liə tē, v wú: «Bəeə nə á dán pià, sə à ja v tē, á nə ma bonə <Zwifə-ba pü> tē, à ma fwa?» ¹³ Ba ma le wá, də ba cəri, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarü yuu wa!» ¹⁴ Pilatə ma bwe ba, v wú: «Bəeə yokukwün nə v fwa?» Yá ba ku kwən ba cəri, ba kə

yü nə, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarü yuu wa!» ¹⁵ Pilatə yá pià, sə v poli lalü tē püé, v dán ma zàn v dugü Barabasə, v pa ba. Ku kwa nə, v pin ba mē Zwezi də fifiran, v ga ti wá v pa, sə ba paa wá dagarü yuu wa.

Pamana mənə Zwezi

(*Matie 27.27-31; Zwan 19.2-3*)

¹⁶ Pamana tē jun Zwezi, ba ja zu yá tíu tē dəwoo wa, bura diə tē nə wulə lá. Ba dán ga bon ba duən pamana tē mə. ¹⁷ Ba ti gansian mwin, ba ma zu Zwezi, ba su casran yupuu, ba tün v yuu wa. ¹⁸ Ba dán ga wulə ba jün wá, ba wú: «Nə jün múb, *Zwifə-ba pü!» ¹⁹ Ba dán ga mē v yuu nə də mü. Ba pi muman ba lwá v yuu wa. Ba dán ga toli ba nadwana yuu, ba kwé tia v yá con. ²⁰ Ba nə mun wá ba zwèe, ba li gansian mwin tē, ba ga kú pü ba zu wá v tətə ganan tē. Ku kwa nə, ba jun wá ba va, sə ba paa dagarü yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarü yuu wa

(*Matie 27.32-44; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27*)

²¹ Máná tē, Zwezi də pamana tē nə wulə cwəŋə wa, ba jəri bə don, ba nə bonə Sirenə Simon. U yü Alekəzandərə də Rifisə* nyina. U yá yü v naŋə v kára wa. Pamana tē kálú ba pa v zin Zwezi dagarü tē. ²² Ba jun Zwezi ba ja va bwálí don, ba nə bonə <Goləguta>. Ku dən nə yü <yuzunə bwálí>. ²³ Ba yá pià, sə ba pa wá diven, ba nə gúlí yacara túb, ba nə bonə <mirə> tē wa, yá Zwezi viga.

²⁴ Ku kwa nə, ba paa wá dagarü tē yuu wa. Ba tá kwé ba ma tara v ganan, sə ba na ku tē, ba liú mama nə wá ti. ²⁵ Ba paa wá jju lugu nugu máná wa. ²⁶ Dav tē yuu, ba ken púpúná duən lá nə, tē nə buri won tē, ku nə pin, ba ma gv wá. Ku púpúní, ku wú: <*Zwifə-ba pü>. ²⁷ Ba paa nwina bələ duən, ba nə gwü liə, ku máná tē wa ku bwálí

* 15:21 15.21 Ywán Romə tián 16.13.

təntə nə də Zwezi. U don yi v jizən yuu, v don tə yi v jigwiə yuu. ²⁸ [Ku tun nətv, sə ku tə nə púpúní Yu sagu tə wa, nii ma sú: «Ba gəlì wá ba kə yolwanfwana wa».]

²⁹ Lià tē, ba nə twá lá, ba lē yáá vuvugu ba yuu, ba ga twín wá: «Həyi! N mǝ liù tē, n yá nə pià, sə n mà Zwifə-ba Yu *diè tē, n ga lwà ka don dian batwa nii nə. ³⁰ N tətə dǎn jon n tiàn! Nan dagarv tē yuu n cú». ³¹ Zwifə-ba Yu *jonwana yun tiàn tē, də Yu nii *yənu tiàn tē də yá muŋa Zwezi, ba ga swìn duən con, ba wú: «U wáà lià duən v jonə, yá v wàri v tətə v jonə. ³² U mǝ liù tē, v nə wú, v yi *Kərisə tē, v nə yi *Yizərayelə piú, v dǎn nan dagarv tē yuu v cú síún. Nə nə ni ku mǝ tətə, nə dǎn wá kə nə waa v nə». Lià tē, ba yá nə paa Zwezi səpuni nə də yá twín wá.

Zwezi tian tē yoo
(*Matie 27.45-56; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-30*)

³³ Yikunu púé tia tē mē nə, ku nə zigi yicav lugu fugə bələ máŋá, ku ja va dədəni lugu batwa. ³⁴ Yá lugu batwa máŋá nə yí, Zwezi bubwi v kə yu nə də v luv svǝ, v wú: «Eloyi, Eloyi, lama sabatani?» Ku dən nə yi: «À Yu, à Yu, bəeə nə pín, n ma vi nə n dǝv?» ³⁵ Lià tē duən yá nə wulə lá ni v kori, ba ga swìn, ba wú: «Á cǝga, v boŋə Yu nii *sǝsǝnə Eli». ³⁶ Ba liù don dəri v va v ti canfnsiv, v lə diven nyovv wa. U ti ku v vwa miv nii nə, v làri Zwezi nə, sə v nyv. U ga swìn, v wú: «Á ziga, nə wá na də, Eli nə wá bà v cú wá dagarv tē yuu». ³⁷ Yá Zwezi bubwi v kə yu nə, v mu ga zwèe. ³⁸ *Zwifə-ba Yu *diè tē wa, mimii gǎnə zigi yu nə, ku cǝr† ku cú tia, ku pwèe bələ. ³⁹ *Romə-ba pamana bíi yuu tíu yá nə ziga Zwezi yáá con, ni nətv v nə tǝga, v swìn, v wú: «Bəe tē cígá yá yi Yu-Biu!»

† 15:38 15.38 Mimii gǎnə tətə nə pwèe bwálí tē, Yu jonwana yun tiàn nəkwia tē cǝr nə yáá zv, v fwa *jonj tē v pín Yu nə, də lià tē duən tē nə zwi, ba mē lá tē duən nə. Gǎnə tətə cǝr tē birí də, liù mama dǎn wáà Yu yira, v yí.

⁴⁰ Kana duən də yá zǝga yuŋvna, ba ywǎŋá. Mari Madələnə, də Zwakə nəmaa də Zwoze nuu Mari, də Salome də yá wulə ba wa. ⁴¹ Ba kana tətə yá púé Zwezi kwa, máŋá tē, v yá nə wulə Galile nagwanaa wa, ba tuŋa ba pín wá. Kana duən də yá wulə lá, ba nə twá v nə ba va *Zwerizalemə.

Zwezi ləbəri wa kənu
(*Matie 27.57-61; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42*)

⁴²⁻⁴³ Dədəni twi ku yí, ba ga wulə ba kəni *Zwifə-ba *siə diun tē síri. Ku máŋá tē wa, Arimate Zwǝzefə yí bwálí tē wa, ba nə paa Zwezi. Zwǝzefə yá wulə lià tē wa, ba nə bǝri bǝrà tē. U yá yi liù tē lià mē nə zilí. U yá dǎn Yu pǝri tē, ku nə wá bà wiən tē mē yuu wa. Zwǝzefə wə fən dəri, sə v va *Pilətə con, v lǝri cwəŋə, sə v gǝri Zwezi. ⁴⁴ Máŋá tē wa, Pilətə nə ni də Zwezi manwari v ti, tē gwári wá zəni. U dǎn ma tvn ba bon pamana yuu tíu, sə v bwe wá: «Zwezi cígá tǝga ku díán naaa?» ⁴⁵ Máŋá tē, pamana yuu tíu tē nə le wá, v dǎn pín cwəŋə Zwǝzefə nə, sə v ti Zwezi. ⁴⁶ Zwǝzefə vǝli v yə ganpon. U cú Zwezi dagarv tē yuu wa. U pəpəni wá də gǎnə tē, v ja va v tǝn ləbəri wa, ba nə kva piú kapan wa. Ku kwa nə, v yigu kapan nəfarv, v ma sun buv tē nii nə. ⁴⁷ Mari Madələnə, də Zwoze nuu Mari yá wulə ba ywǎŋá bwálí tē, ba nə kəni Zwezi.

16

Malika swìn kana tē con də, Zwezi bwín v nan tian wa
(*Matie 28.1-8; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-10; Tvtnan 2.23-32; 26.8*)

¹ *Zwifə-ba *siə diun tē nə kəen, Mari Madələnə, də Zwakə nuu Mari, də Salome yə turali, ba ja ku ba va, sə ba ma tǝri Zwezi yira. ² Ku diun tē jju fuən fuən, yu piún máŋá wa, ba zàn ba va ləbəri tē bwálí nə. ³ Ba yá

swìn duən con, ba wú: «Wàà nè wá bəbəli kapan, tē nè wulə ləbəri tē nii nè, v pa nəba?»⁴ Yá máǵá tē, ba nə ywàń, ba nı dē, ba bəbəli kapan nəfarv tē ba tún səpuni nə.

⁵ Ba dǎń nə zva ləbəri tē wa, ba nı balandvrv don, dē v jə jızən yuu, v zv gandarv nəpon. Fən ma zv ba.
⁶ Yá v dǎń swìn ba con, v wú: «Á dǎnà ká pa fən ja aba. *Nazaretə Zwezi tē, ba nə paa dagarv yuu nə, á pìà? U pìi v bwin v nan tian wa, v kúv tələ yəbə. Á ywǎǵá bwálí tē, ba yà nə ken wá. ⁷ Á dǎń vələ á swìn Piyerə, dē v karbıa tē duən tē con, dē v dí yáá v vələ, sə v dǎn aba Galile nagwanaa wa. Mə lá nə, á wá na wá, ndə v yà nə swìn á con nətv tē». ⁸ Ba dǎń nan ləbəri tē wa, ba dəri ba va yıǵvna, ba yà nə yı ba vıvaga tē yırv. Fən yà jə ba. Yá ba ga wà yoo liù mama con swìn, fən yà nə jə ba tē yırv.

Zwezi bırı v tìàn Mari Madələnə nə
(*Matıə 28.9-10, 16-20; Likə 24.36-53; Zwan 20.11-29; 1 Korəntə tian 15.3-8*)

⁹ [Zwezi bwin v nan *Zwifə-ba *sìé dıv tikvntı jıv fuən fuən, v dí yáá v bırı v tian Mari Madələnə nə. Kuv mǔ Mari tē yıra nə v yà dıvı *zinə barpe tē. ¹⁰ Mari jın kuv ıwən tē v va v man v bırı ba tē, ba yà nə yı dē Zwezi. U twi dē ba yà wulə ba kwi, ba pwıı yà nə cǔgǔ yırv. ¹¹ Ba nə nı dē, Zwezi wulə mu wa, yá dē Mari nı wá, ba wà kuv sèe.

Zwezi bırı v tìàn v karbıa bələ duən nə
(*Likə 24.13-35*)

¹² Kuv kwa nə, Zwezi kúv pıı lwǎń yırv don, v bırı v tian v karbıa tē bələ duən nə. Ba yà wulə cwəǵə yuu ba vəli gav. ¹³ Ba mǔ pıı ba bǎ, ba man kuv, ba bırv ba duən tē nə. Ba dē tē wà sèe.

Zwezi bırı v tìàn v karbıa fugə dē nədv tē nə

¹⁴ Kuv zwıv wa, Zwezi pıı v bırı v tian v karbıa fugə dē nədv tē nə, dē ba wulə ba dé. U caga ba nii nə, ba nə ba Yıv nii sèe, dē ba zıbanıun tē yırv, ba nə vıga mıámıán, sə ba sèe lià tē nii, ba nə nı Zwezi, v bwiun tē kwa nə yırv.

¹⁵ U dǎń ma swìn ba con, v wú: «Á vələ lıv tē mama wa, á swìn Yıv svyváǵú tē á bırı lià mə nə. ¹⁶ Liù tē nə ken v waa Yıv nə, yá ba ga lə kuv tíú níá wa, kuv twá dē *Kərisə yırv, Yıv wá jon wá v cına wa. Yá liù tē, v nə bá kə v waa Yıv nə, Yıv wá bǔrı kuv tíú bǔrà, v ga cǔgǔ wá. ¹⁷ Á nəǵə Yıv dıàn mımınan tē, tē nə wá twá ba tē nə, ba nə ken ba waa Yıv nə: Ba wá lı *zinə lià yıra à yırv yuu nə. Ba wá swìn sǔràn yırv duən tē, ba nə yèrı. ¹⁸ Ba nə jın dıvı, nə à yèé ba nə nyva fanan, tē bá fwa ba won mama. Ba wá tún ba jıàn yayıvıa yuu wa, ba yayıran ga wá zwèe».

Zwezi pıı v va Yıv sǎń

¹⁹ *Yuu-Tıv nə swìn ba con tē kwa nə, v dıgá yıv. U jèé Yıv jızən* vǎn nə. ²⁰ U karbıa tē dǎń zǎn, sə ba va ba swìn Yıv svyváǵú tē bwálí mama nə. Yıv-Tıv yà saǵa ba tutvıvı tē wa, v ga twá Yıv dıàn mımınan nə v bırı ba dē, svǵv tē yıv cígá.]

* 16:19 16.19 Ka jəń pıı jızən vǎn nə yıv dıv bwálı.

**Zwezi-Kørisè suywánú
sagí tē,
Likè
nə púpúní
Likè sagí tē yuu wa
sugv**

Liù tē, v nə púpúní sagí kv tē

Likè nan dwíí don yofwamınan wa, tē mù də Matıə də Marəkə də Zwan ba dwíí tē yofwamınan tē nə tà nədv. Likè tətə tà Zwifə, v ga jì *Kørisè liù. Kv nə twá nətv tē, ba nə kàrì wá də v ləzwənyiri tē nə yì nətv, v yì liù tē, v nə pià yənu. Yá v ga swə yìèn tē nə tun, tē lɛ. Nə zén nə yèé də, v yì dımətürv.

Lià tē duən tē, ba nə púpúní suywánán tē, yà yì lià tē, ba nə nı tē yìèn tē də ba yíá. Likè mù yà wà tē nı də v yíá. U yì v bwe tē yìèn tē nəe nə zəni zəni, lià tē con, ba nə nı tē də ba yíá. U sónı nətv, ba nə luri Zwezi tē də yoo.

U mù də *tuntunv Polə ken duən, ba va bwálá, máńá tē wa, Polə nə vəli, sə v swın suywánú tē, v bırı lià tē, ba nə tà *Zwifə-ba nə.

Likè púpúní saga bələ. U sagí tē don yì suywánú sagí kv tē, kv don tē də yì tuntuna tütunan sagí tē.

Lià tē nə, Likè nə púpúní

Likè yì v pià, v swın Zwezi suywánú tē, v bırı lià tē nə, ba nə tà *Zwifə-ba tē. Ba lià təntə swın *Gərekə-ba sugv, ba ga tələ *Yızərayelə luv nii wa. U gwin Zwifə-ba sùràn tē, tē dən niun nə cà, də Zwifə-ba yofwamınan tē, ba nə yèri, v bırı ba. Yá kv dən pın lià tē, ba nə tà Zwifə-ba luv mama wa wáá ba lwarı də, Zwezi yì liù tē, v nə jon ba.

Sagí tē wa sugv

Likè bırı də, Zwezi yì liù tē, v jonə lià ba cuna wa, v ga yì *Yuu-Tiu. Zwezi swə lià tē, ba nə muɲə ba: Kv

mù nə yì cuna lià, də bìsíná də zura də yayıɲa.

*Likè bırı v sagí tē nətən
(Marəkə 1.1; Tütunan 1.1-3)*

¹⁻³ À yáá tíú Teofilə, yìèn tē, tē nə tun nə pwərə wa, lià zənzən dédén, sə ba púpúní tē, ba tún. Ba tún yìèn təntə, ndə tē tián tē nə nı tē, kv máńá tē wa, tē nə tun. Kv ga ya ba yuu zılı, sə ba swın Yu sugv tē. Mə kv mù nə pın, kv nə yí á də, á də ma bwe zəni yìèn tē yuu wa, tē nə tun, kv máńá tē nə. Yá kv ya zıən, kv pa á mù nə, sə á púpúní tē á pa aba, ndə kv nə zıgı nətv. ⁴ À fwa kv nətv tē, sə n ma wanı n lwarı kàrà tē cígá tē, n nə nı tē.

Malıka swın Zwan-Batısə luv tē yoo

⁵ Máńá tē wa, *Erodə nə yì Zwide nagwanaa tē wa pıú, Yu *jonwanv don yà yì lá, ba ma bonə Zakari. U də yì Abia púlí tē wa Yu jonwanv don. U kan yırı nə Elizabetə. U ya *Arən Yu jonwanv nəkwıa dwíí tē wa búa. ⁶ Ba mə bələ yà yì cígá tián Yu yáá con, ba ga zılı yìèn tē mama, Yu nə nə pın v *nii tē yuu wa zəni. Ba ba yoo jə, ba nə wá caga ba nii nə kv yırı. ⁷ Elizabetə yà yì kadıɲv. Kv mù nə pın, ba yà ba biù jə, yá ba mə bələ tē də ga kwın.

⁸ Dıun don nə, kv yà twi kv yì Zakari dwíí púlí tē, sə ba tun Yu tütunı tē. Kv mù nə pın, Zakari yà wulə *Zwifə-ba Yu *diè tē wa, v fwa kv tütunı tē, ⁹ ndə kv nə yì Yu jonwana tē yofwamıv nə. Kv tua Zakari yuu wa, sə v zv bwálı tē wa, kv nə yì Yu nyiən nə, v surı tıralı v pa Yu nə. ¹⁰ Máńá tē wa, v nə wulə v surı tıralı tē, laluv tē mama yà zıga kàrá wa, ba jùnı Yu.

¹¹ *Yuu-Tiu *malıka twi, ka nan Zakari nə. Ka twi ka zıga *jonı kúrí tē jızən nə. ¹² Máńá tē, Zakari nə nı ka, v bıcan dıɲı, v ga zəzəgə. ¹³ Yá malıka tē dən swın v con, ka wú: «Dən ká pa fən ja mú, Zakari. Yu

nì n yìlòrì tẹ̀: N kan Elizabetẹ̀ wá lórì bíbẹ̀ẹ̀ ọ̀ pa mú, n ga wá kẹ̀ ọ̀ yíri Zwan. ¹⁴ Ọ̀ wá yà pupwẹ̀n nẹ̀fàrọ̀, ọ̀ pa mú. Yá lià zẹ̀nzẹ̀n dẹ̀ ga wá jwẹ̀ ọ̀ lórì tẹ̀ yíri. ¹⁵ Ọ̀ wá yà lẹ̀zwẹ̀nfàrọ̀ Yuu-Tiu yáá nẹ̀. Ọ̀ bá nyọ̀ diven, nẹ̀ à yẹ̀é swana yíri mama. Ọ̀ wá sú dẹ̀ Yíi-**Sínjù* tẹ̀, dẹ̀ ọ̀ tẹ̀ wulẹ̀ ọ̀ nuu pùé wa. ¹⁶ Ọ̀ wá van **Yízẹ̀rayelẹ̀* lià zẹ̀nzẹ̀n, ọ̀ ja bà Yuu-Tiu tẹ̀ con, ọ̀ nẹ̀ yí ba Yíi. ¹⁷ Ọ̀ tẹ̀tẹ̀ nẹ̀ wá va ọ̀ tiàn nẹ̀, Yíi yáá nẹ̀, dẹ̀ Yíi-Sínjù diàn tẹ̀, tẹ̀ nẹ̀ yí dẹ̀ Yíi nii **sùsù*nẹ̀ Eli. Ọ̀ wá pa nyína dẹ̀ bíà kẹ̀ duẹ̀n nẹ̀. Ọ̀ wá ja ba tẹ̀, ba nẹ̀ vi nii, ọ̀ ja bà cígá tiàn tẹ̀, ba nẹ̀ jẹ̀ wọ̀bọ̀ja con. Ọ̀ wá tan lià tẹ̀, ọ̀ pa ba ma diàn Yuu-Tiu».

¹⁸ Zakari dàń ma swìn malíka tẹ̀ con, ọ̀ wú: «À wá twá nẹ̀tẹ̀ à ma lwarì dẹ̀, kú yí cígá? À dẹ̀ à kan mama nẹ̀ kwín». ¹⁹ Malíka tẹ̀ ma le wá, ka wú: «À yíri nẹ̀ ya Gabẹ̀riyelẹ̀. À mù nẹ̀ wulẹ̀ Yíi yáá nẹ̀, à tọ̀ja à pín wá. Ọ̀ tun nẹ̀, sẹ̀ à swìn n con, sẹ̀ à ga pa mú sọ̀ywanjú kú tẹ̀. ²⁰ Yá n wà à sùràn tẹ̀ cígá pín, tẹ̀ nii ga wá sú, dẹ̀ tẹ̀ máńgá nẹ̀ yí. Mọ̀ kú mù nẹ̀ pín, nẹ̀ń n wá jì bẹ̀ru, n bá wàńí n swìn, kú ja va diun tẹ̀, tẹ̀ yìèn tẹ̀ nii nẹ̀ wá sú».

²¹ Kú máńgá tẹ̀tẹ̀ wa, kú gwárí lalọ̀ tẹ̀, kú yà nẹ̀ dàń Zakari kàrá wa, ọ̀ dánú tẹ̀ yíri Yíi diè tẹ̀ wa. ²² Yá ọ̀ nẹ̀ nan máńgá tẹ̀ wa, ọ̀ yà kùb wàri dẹ̀ ba ọ̀ swìn. Lià tẹ̀ dàń ma lwarì dẹ̀, kú ya ọ̀ ni won, kú nẹ̀ nan Yíi, Yíi diè tẹ̀ wa. Ọ̀ jìàn nẹ̀, ọ̀ ma swìn ba con, ọ̀ nii ga dẹ̀ńjẹ̀.

²³ Zakari dàń tun Yíi diè tẹ̀ wa ọ̀ zwèe, ọ̀ pìí ọ̀ va ọ̀ sàń. ²⁴ Kú nẹ̀ twi kú bà, kú dání kwa nẹ̀, ọ̀ kan Elizabetẹ̀ jìn pùé, yá ọ̀ dàń yí diè wa càni bonu. Kú máńgá tẹ̀ wa, ọ̀ swìn ọ̀ tiàn con, ọ̀ wú: ²⁵ «Nẹ̀ń kú tẹ̀, Yuu-Tiu nẹ̀ pià, sẹ̀ ọ̀ fwa ọ̀ pa nẹ̀: Síún nẹ̀ ọ̀ pià, sẹ̀ ọ̀ li nẹ̀, kú tẹ̀ wa, kú nẹ̀ yí nẹ̀ kana cavira lià yáá con».

*Malíka swìn Zwezi lórv tẹ̀ yoo
(Matíẹ̀ 1.18-23)*

²⁶ Elizabetẹ̀ pùé tẹ̀ janọ̀ càni bardọ̀ máńgá wa, Yíi tun **malíka*

Gabẹ̀riyelẹ̀ Galile nagwanaa tív don nẹ̀, ba nẹ̀ bonjẹ̀ **Nazaretẹ̀*. ²⁷ Ọ̀ tun wá kacún don con, ọ̀ tẹ̀ nẹ̀ yẹ̀ri bíẹ̀, ọ̀ yíri nẹ̀ yí Mari. Ọ̀ yí Zwọ̀zẹ̀fẹ̀ bwálú, ọ̀ nẹ̀ pià, sẹ̀ ọ̀ swe. Zwọ̀zẹ̀fẹ̀ tẹ̀ nan piú **Davidẹ̀* dwíí tẹ̀ wa.

²⁸ Malíka tẹ̀ yí, ka swìn Mari con, ka wú: «Ya pupwẹ̀n wa, Yíi fwa pubwanọ̀ n yíra. **Yuu-Tiu* wulẹ̀ dẹ̀ mú». ²⁹ Tẹ̀ yìèn tẹ̀ wọ̀walí Mari zẹ̀nzẹ̀n, ọ̀ ga bwe ọ̀ tiàn yoo tẹ̀, kú mù jọ̀nọ̀ tẹ̀tẹ̀ nẹ̀ pià kú swìn ọ̀ con. ³⁰ Malíka tẹ̀ dàń swìn ọ̀ con, ka wú: «Mari, dàń ká pa fẹ̀n ja mú. Yíi fwa pubwanọ̀ n yíra. ³¹ Nẹ̀ń n wá ja pùé, n ga wá lúra biú, n wá kẹ̀ ọ̀ yíri Zwezi. ³² Ọ̀ wá yà lẹ̀zwẹ̀nfàrọ̀, ba ga wá bon wá *<Yíi tẹ̀, ọ̀ nẹ̀ wulẹ̀ tẹ̀ me yuu wa, biú>*. Yuu-Tiu Yíi wá pa ọ̀ jì piú, ndẹ̀ ọ̀ níbẹ̀ Davidẹ̀ nẹ̀. ³³ Yá ọ̀ ga wá tíni dẹ̀ pàri **Yízẹ̀rayelẹ̀* lià tẹ̀ yuu wa máńgá mama. Ọ̀ pàri tẹ̀ bá zwèe dẹ̀ mama».

³⁴ Mari ma swìn malíka tẹ̀ con, ọ̀ wú: «Kú nẹ̀tẹ̀ tẹ̀ ya kú wá zígí nẹ̀tẹ̀, sẹ̀ à nẹ̀ yẹ̀ri bíẹ̀?» ³⁵ Malíka tẹ̀ ma le Mari, ka wú: «Yíi-**Sínjù* tẹ̀ wá bà n yuu wa. Yá Yíi tẹ̀, ọ̀ nẹ̀ wulẹ̀ tẹ̀ me yuu wa, diàn tẹ̀ wá pú n yuu nẹ̀, ndẹ̀ ywárí nẹ̀. Mọ̀ kú mù nẹ̀ wá pa bisúmaa tẹ̀, n nẹ̀ wá lúra tẹ̀, ya Yíi nẹ̀ tí, ba ga wá bon wá Yíi-Bíi. ³⁶ Elizabetẹ̀, ọ̀ nẹ̀ yí n dwíí tíú, dẹ̀ wá lúra biú tẹ̀ don, dẹ̀ ọ̀ kazọ̀nọ̀ tẹ̀ mama. Ba yà wú, ọ̀ wàri biú ọ̀ lórì, yá síún nẹ̀, ọ̀ wulẹ̀ ọ̀ pùé càni bardọ̀ wa. ³⁷ Won tẹ̀lẹ̀, Yíi nẹ̀ wàri ọ̀ fwa». ³⁸ Mari dàń ma swìn, ọ̀ wú: «Nẹ̀ń à yí Yuu-Tiu tutunbọ̀, sẹ̀ kú fwa nẹ̀tẹ̀, ndẹ̀ ń nẹ̀ swìn kú». Malíka tẹ̀ dàń ma kẹ̀ń ka yá wá.

Mari vẹ̀li, sẹ̀ ọ̀ na Elizabetẹ̀

³⁹ Kú kwa nẹ̀, Mari bíbarí, ọ̀ zàn ọ̀ zv cwẹ̀jẹ̀, ọ̀ ma vẹ̀lẹ̀ lala tív don nẹ̀, kú nẹ̀ wulẹ̀ Zwíde nagwanaa vàn tẹ̀ con, kú nẹ̀ jẹ̀ pẹ̀en tẹ̀. ⁴⁰ Ọ̀ vẹ̀li ọ̀ yí, ọ̀ zv Zakari diè wa, ọ̀ jọ̀n ọ̀ kan Elizabetẹ̀. ⁴¹ Máńgá tẹ̀ wa, Elizabetẹ̀ nẹ̀ ní Mari jòná tẹ̀, Elizabetẹ̀ bisúmaa tẹ̀ lulugu ọ̀ pùé wa. Elizabetẹ̀ ga sú dẹ̀ Yíi-**Sínjù* tẹ̀,

42 ʋ bubwi ʋ kə yɪ nə, ʋ ga wú: «Yɪ fwa zəni n yɪra, n duən kana wa. Yɪ wá fwa zəni n bisumaa tə yɪra, n nə wá lɔra! 43 À mù də nə yɪ wàà, *Yuu-Tiu nuu ma bà à sàń? 44 Nèń máńá tə, à nə nì n jùná tə, à bisumaa tə lulugu də pupwən à pùé wa. 45 N pɪn cígá kɔ tə, nə Yuu-Tiu nə pɪn, ba swìn n con də, kɔ nii tə wá sú. Kɔ mù nə pɪn, n yɪ pupwən tíú».

Mari bɔ̀à Yɪ nə

46 Mari dàń ma swìn, ʋ wú: «À bwɪ *Yuu-Tiu nə. 47 À pùé poli, Yɪ nə jon nə à cɔna tə wa yɪrɪ. 48 Yɪ búń à də nyiən don yoo, ndə ʋ tutɔnbua nə. Cígá, síyún dàń nə, lɔ ləzwənə dwíí mama wá swìn də, à mù yɪ pupwən tíú. 49 Yɪ tə, ʋ nə wulə tə mɛ yuu wa, fwa yìèn, tə nə zìèn zəni, ʋ pa nə. ʋ yɪrɪ zìèn, kɔ ba don ja. 50 ʋ wá dəri lià tə nə zìlí wá yinəgə zənzən, máńá də máńá, kɔ nə ba zwèe. 51 ʋ tɔn yìèn nəfaran, ʋ ma bɪrɪ ʋ diàn tə. ʋ duɲɪ ləzoni tə, ba nə jə fwíə, ba dəri ba jén duən yáá nə. 52 ʋ zìn pèegá tə nə jə diàn, ba padaran yuu ʋ dɪ, ʋ ga zìn ba tə, ba nə mun ba tiàn, ʋ kə yɪ nə. 53 ʋ pɪn wiən zənzən, ba tə nə, ba nə ba jə ba dé. ʋ pɪn, jɪjə tiàn píí ba víí də jɪkɔrɪkɛ. 54 ʋ twí, sə ʋ san *Yɪzərayelə lià nə, ba nə yɪ ʋ tutɔnbua. ʋ líí máńá mama, sə ʋ dəri ba yinəgə zənzən. 55 ʋ kàn nii nə nɪbara-ba con də, kɔ wá yà nətu máńá mama. ʋ kàn kɔ mù nii təntə, ʋ pa *Abərahame də ʋ dwíí nə».

56 Mari fwa ndə cànì batwa nə Elizabetə con. Kɔ kwa nə, ʋ ma píí, ʋ va ʋ sàń.

Zwan-Batisə lɔrv tə yoo

(Likè 1.13-17; 2.25-32; 3.4-9)

57 Elizabetə lɔrv máńá nə yí, ʋ twí ʋ bà, ʋ lɔrv bibɛɛ. 58 Elizabetə yɪra lià də ʋ dwíí tiàn nì də, *Yuu-Tiu

dəri ʋ yinəgə zənzən. Ba də pùé dàń ma poli də wá, kɔ yoo tə yɪrɪ.

59 Ba *gonji bìsìná tə, ʋ diən nana diən nə. Kɔ máńá tə wa, ba yà pìà, sə ba pa wá ʋ nyɪna Zakari yɪrɪ. 60 ʋ nuu dàń ma swìn, ʋ wú: «On on! À wá sèe. ʋ yɪrɪ wá yà Zwan». 61 Ba ma swìn ʋ con, ba wú: «Liù mama təlɛ n dwíí tə wa, ʋ nə jə kɔ mù yɪrɪ təntə». 62 Ba dàń ma bwe ʋ nyɪna də jìàn, sə ba jén, bèèèe yɪrɪ nə ʋ wá pa ʋ biú tə nə. 63 Zakari ma lòrì ba, sə ba pa wá púpúnú daborubiə, ʋ dàń ma púpúní kɔ yuu wa, ʋ wú: «ʋ yɪrɪ nə yɪ Zwan». Kɔ gwárí ba mama míámíán. 64 Kɔ máńá tə wa, Zakari nii kúò pórí, kɔ wáá yìèn kúò swìn. ʋ súrí ʋ nii ʋ kə yɪ nə, ʋ ma bwɪ Yɪ nə.

65 Kɔ dígá lià tə mama yuu, ba nə bwələ lá. Zwide nagwanaa pɛɛn yuu lià tə mama yà swìn tə mù yìèn təntə yoo. 66 Ba tə mɛ, ba nə nèn tə yìèn təntə yà dwɪ tə yoo, ba ga bwe ba tiàn, ba wú: «Kɔ bisumaa təntə dàń wá yà nətə?» Yɪ diàn tə cígá yà wulə də wá.

Zakari bɔ̀à Yɪ nə

67 Yɪ-*Sɪɲu tə súé bisumaa tə nyɪna Zakari, kɔ pa ʋ swìn Yɪ nii sùràn tə tə, ʋ wú:

68 «À wá bu *Yɪzərayelə lià *Yuu-Tiu Yɪ tə nə. Yɪ ywáń ba yuu, ʋ ga yè ba ʋ jon. 69 ʋ tɔn liù, sə ʋ lɪ nəba nə yoo wa míámíán. Kɔ mù liù tə, ʋ nə wá lɪ nəba nə yoo tə wa, yɪ ʋ nan ʋ tɔtɔnù píú *Davidə dwíí tə wa, 70 ndə ʋ nə twá ʋ nii *sùsùná tə nə, ʋ ma swìn, kɔ máńá nə ba yigə. 71 ʋ yà kàn nii də, ʋ wá lɪ nəba nə duɲa də lià tə, ba nə culi nəba, jɪn wa. 72 Yɪ líí ʋ *nimaru tə yoo. ʋ dəri nə nɪbara tə yinəgə zənzən. 73 Yɪ fwa kɔ nətu, ʋ yà nə dùè də nə nɪbɛɛ *Abərahame də, 74-75 ʋ wá jon nəba nə duɲa tə diàn jɪn yɪrɪ. Kɔ nətu nə wá wàní nə bu ʋ nə də zìlé.

Ku nɛtu tɛ, sɛ nɛ ma wàní nɛ yà lià tɛ, nɛ nɛ yɪ Yu nɛ ti, nɛ ga tɛ yɪ cígá tián Yu yáá con, dɪn mama, nɛ mu tɛ wa. ⁷⁶ N mù con nɛ, à biú, n wá va Yuu-Tiu yáá con nɛ, sɛ n ma kwɛn v cwɛɲɛ. Ku mù nɛ pɪn, ba wá bon mú Yu tɛ, v nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa, nii *sùsùndò. ⁷⁷ Yá n mù, à biú, n wá bɪri Yu lià tɛ dɛ, Yu wá jon ba ba cɪna wa v ga kwɛn tɛ, v li v mù dɛ ba pwɛrɛ wa. ⁷⁸ Nɛ Yu tɛ swɛ nɛba zɛnzɛn, v ga dɛri nɛ yinɛgɛ zɛnzɛn. U wá pa poni nan yɪ, ku pɪpɪli nɛ yuu con ndɛ yɪcɛv nɛ pɛn. ⁷⁹ Poni tɛ wá san ba tɛ nɛ wulɛ yɪkunu wa, dɛ ba tɛ nɛ wulɛ tɪan fɛn wa. Ku mù poni tɛ nɛ wá kɛ nɛba cwɛɲɛ tɛ wa, ku nɛ jɛ bɪcan sié».

⁸⁰ Bisɪmaa tɛ bori, yá v pubɪɲa dɛ ga daɲa ku sùrí lá. U yɪ kasɔ lanworu wa, ku ja va dɪn tɛ, v nɛ bɪri v tián Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yáá con.

2

Mari lɪri v biú Zwezi (Matíə 1.18-25)

¹ Ku máɲá tɛntɛ wa, pafaru Ogisɛtɛ pɪn nii, sɛ ba gálà v lɪv lɛzoni tɛ mama. ² Ku mù tɛntɛn lagala tɛ fwa, dɛ Kirinisɛ nɛ ya Siri nagwanaa tɛ yáá tíú, pìú nɛfaru tɛ nɛ li v tún. ³ Lià tɛ mama vɛli, ba púpúní ba tián ba dɛkuu bwálí nɛ.

⁴⁻⁵ Zwɛzɛfɛ dɛ nan *Nazaretɛ nɛ, ku nɛ wulɛ Galilɛ nagwanaa wa, v va Zwɛde nagwanaa tɛ wa, pìú *Davidɛ tɪv, ba nɛ bonɛ <Betɛlɛhɛmɛ>, v dɛ v bwálú Mari. Ba vɛli lá, Zwɛzɛfɛ nɛ yɪ Davidɛ nàú tɛ yɪri. Mari tɛ, v nɛ pìà, sɛ v swe Zwɛzɛfɛ nɛ, tɛ pùé yí. U dɛ Zwɛzɛfɛ vɛli lá, sɛ ba púpúní ba tián. ⁶ Máɲá tɛ wa, ba nɛ wulɛ Betɛlɛhɛmɛ nɛ, v biú tɛ lɪrv yí. ⁷ Mari lɪri bibɛɛ, v kacari biú. Vɛrɛ dii tɛ mama yá súé. Ku mù nɛ pɪn, Mari baa v biú dɛ ganan, v ga tí wá v tún vana kurɛbori wa.

Malika nan lià nɛ cì vana nɛ

⁸ Ku mù nagwanaa tɛntɛ tɛtɛ wa, payɪra yá cì ba vana nɛ titɪn nɛ, gau wa. ⁹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan ba nɛ. Yá Yu poni tɛ pɪri ba ku kɪkari, fɛn ga zv ba zɛnzɛn. ¹⁰ Yá malika tɛ swɪn ba con, ka wú: «Á dàná ká pa fɛn ja aba. Á ja sɪywanú à bà, sɛ à pa aba, ku nɛ wá poli *Yɪzɛrayɛlɛ lià mɛ pwíí zɛnzɛn: ¹¹ Titɪn ku tɛ nɛ, ba lɪri liú tɛ, v nɛ wá jon aba á cɪna wa, pìú *Davidɛ tɪv wa. U mù nɛ yɪ *Kɛrisɛ, v nɛ yɪ Yuu-Tiu. ¹² Á nɛɲɛ nɛtu tɛ, á nɛ wá twá, á ma lɪwari wá: Á wá na bìsɪná, ba nɛ baa wá dɛ ganan, ba tún wá vana kurɛbori wa».

¹³ Naa nɛdv, malikɛ kapɪpv nan Yu sàń, tɛ bà tɛ sùrí ka tɛ nɛ, tɛ bwɪ Yu nɛ, tɛ wú:

¹⁴ «Dun wulɛ Yu con, v nɛ wulɛ v *sàń nɛ, v bɪcan sié tɛ wá yá tɪa yuu wa lɛzoni tɛ, v mù Yu nɛ swɛ, pwɛrɛ wa».

Lià tɛ nɛ cì vana tɛ nɛ vɛli Betɛlɛhɛmɛ

¹⁵ Máɲá tɛ wa, *malikɛ tɛ nɛ pìi tɛ dì Yu *sàń nɛ, payɪra tɛ swɪn duɛn con, ba wú: «Nɛ dàń vɛlɛ nɛ yí Betɛlɛhɛmɛ nɛ. Ku mɛ, sɛ nɛ na ku tɛ nɛ tun lá nɛ, ku tɛ *Yuu-Tiu nɛ pɪn nɛ yɛni tɛ». ¹⁶ Ba twi lala ba yí lá, ba na Mari dɛ Zwɛzɛfɛ dɛ bìsɪná tɛ. Bìsɪná tɛ tégé vana kurɛbori tɛ wa. ¹⁷ Ba nɛ nɪ bìsɪná tɛ, ba tún ku tɛ mama, malika tɛ nɛ swɪn ba con, ku bìsɪná tɛ yuu wa. ¹⁸ Ku gwári ba tɛ mama, ba nɛ nɪ ku tɛ, payɪra tɛ nɛ swɪn ba con. ¹⁹ U mù Mari dɛ jɪn tɛ yìɛn tɛntɛ mama v waa con, v ga buɲa tɛ nɛ dɛ v waa mama. ²⁰ Ku kwa nɛ, payɪra tɛ pìi ba vɪrí dɛ ba bwɪ Yu nɛ, ba ga pɪn wá dun tɛ tɛ mama yɪri, ba nɛ nɪ ba ga na. Ba bwɪ v nɛ, yìɛn tɛ mama nɛ fwa nɛtu, ndɛ malika tɛ nɛ swɪn ba con, tɛ yɪri.

Ba pɪn bìsɪná tɛ yɪri Zwezi

²¹ Bìsɪná tɛ lɪri dɪan nana dɪn nɛ, ba *goɲi wá, ba ga kɛ v yɪri Zwezi. Mɛ ku yɪri tɛntɛ *malika tɛ bɪri dɛ, v nuu tɛ wá v pùé jɪn.

Ba ja Zwezi, ba va Zwifè-ba Yü diè wa

²² Kù kwa nè, máǵá yí, sè Mari dè twá kù tē nè, Yü *nii tē, v nè pín *Moyizè nè, nè bürí, sè kù fwa kan nè lürí kwa nè. Zwuzefè dè Mari dǎn ma tí bisúmaa tē, ba ja va *Zwerizalemè nè, sè ba pa wá *Yuu-Tiu Yü nè. ²³ Kù yí ndè kù nè pópúní Yuu-Tiu nii tē wa nètú, kù wú: «Liù mama cárí bisúabara yí, ba wá tún vǎn nè, sè v ya Yü cíci nè tí». ²⁴ Ba dè fwa kù *joní tē, ndè Yuu-Tiu nii tē nè pià nètú. Kù yí kù fwa dè gunponi bələ, nè à yèè nasara gunobii bələ.

Simeyon bǎà Yü nè (1 Piyerè 1.11)

²⁵ Bèè don yà wulè *Zwerizalemè wa, ba ma bonjè Simeyon. Kù bèè tǎntè yà yí cíǵá tíú Yü yáá con, v twá Yü cwǎnjè tē zǎni, v yà ga dǎnì liù tē, v nè wá zùrì *Yüzərayelè lià tē bicaní. Yü-*Siǵu tē yà wulè dè Simeyon. ²⁶ Kù yà pín, v yǎni dè, v bá tí, dè v nè wá *Kərisè ní dè v yíá. Kərisè tē, *Yuu-Tiu nè kúru, sè v tún.

²⁷ Yü-Siǵu tē nè pín, Simeyon lwarí dè, v mē, sè v va *Zwifè-ba Yü *diè tē wa. Máǵá tē, Zwezi nuu dè v nyǎna tē nè ja ba bisúmaa tē, ba ja bà, sè ba ma fwa kù tē, Yü *nii tē, v nè pín *Moyizè nè, nè pià.

²⁸ Simeyon tí wá, v kè v nyǎni nè, v ga pa dun Yü nè, v wú:

²⁹⁻³⁰ «Síún nè, kù tē Yü nè swìn dè, kù wá tún tē jigè: Yuu-Tiu, à ní liù tē, n nè tún, sè v jon lià ba cǎna wa, dè à tètè yíá. Kù mù yǎri nè, n dǎn wáá n tütùnè tē n yá, sè v tí dè bican síí. ³¹ N tǎnì liù tǎntè lǔv ləzoni mē yíá yuu. ³² Kù liù tǎntè yí ndè poni nè, kù nè wá pa lǔv dwíé tē mama yǎni mú. Kù ga wá pa dun Yüzərayelè lià tē nè, ba nè yí n mù lià».

³³ Simeyon yǎn tē, v nè swìn Zwezi yuu wa, yà gwárí Zwezi nuu dè v nyǎna zǎnzǎn. ³⁴ Simeyon lǎri

Yü, sè v fwa zǎni Zwezi dè v nuu dè v nyǎna yuu wa. U swìn Zwezi nuu Mari con, v wú: «Yü kúru bisúmaa ka tē, sè v twá v nè, v ma bürì Yüzərayelè lǔv lià zǎnzǎn bürà, v ga sèè ba duǎn dè zǎnzǎn. U wá yà liù tē, v nè wá bürí dè, Yü tunjə v pín ləzoni nè, yá ba ga v wá. Bisúmaa tē wá pa pubǎri, tē nè wulè waa, nan poni nè. ³⁵ Yá n mù, biù tē nuu, n wá na cǎn. Tē cǎn tē wá cǔgǔ n bican míámíán, ndè lagǔri sív nè pórí won nè. U wá pa lià zǎnzǎn swìn kù tē, kù cíǵá nè wulè ba waa».

Anə, Yü nii sǔsvnkana, bǎà Yü nè

³⁶ Yü nii *sǔsvnkana don, v yǎri nè yí Anə, dè yí *Zwifè-ba Yü *diè wa. U yí Fanǔwelè bǎà, Azərə dwí dəkúu tē wa. U bina yà dáá. U swe v kacún máǵá wa, yá bina barpe nii nè, v bari tē tíga v yá wá. ³⁷ U yà kúv ba bari jè. U bina dǎn yà dáá, v yà jè bina sapwǎna dè banja. U yáá va v wulè Yü diè tē wa, títin dè yǎcǎv, v ma tunjə Yü tutǔnjə tē. U vve v nii, v ga jǔnì Yü.

³⁸ Anə dè nè twi, v zv Zwifè-ba Yü diè tē wa, dè Zwezi dè v nuu dè v nyǎna wulè lá, v dè wulè v pín dun Yü nè. U dǎn swìn bisúmaa tē yoo lià tē mama con, ba yà nè dǎnì, sè Yü yè *Yüzərayelè lià v jon.

Zwuzefè-ba pií ba va Nazaretè

³⁹ Máǵá tē wa, Zwezi nuu dè v nyǎna tē nè tún kù tē mama, *Yuu-Tiu Yü *nii tē nè pià tē, ba dǎn pií, ba ja wá, ba va ba tív *Nazaretè, kù nè wulè Galile nagwanaa tē wa. ⁴⁰ Bisúmaa tē bori, v wubǎnja ga súrí. U yà jè wubǎnja zǎnzǎn, yá Yü ga fwa v pubwǎn v tē v yǎra.

Zwezi wulè Zwifè-ba Yü diè tē wa

⁴¹ Buri mama Zwezi nuu dè v nyǎna yáá va, ba dé *Pakè cǎnà tē *Zwerizalemè wa. ⁴² Máǵá tē wa, Zwezi nè jè bina fugè bələ, v nyǎna-ba jun wá, ba ja kè lá, ba va cǎnà tǎntè, kù nè yí ba yofwǎmǔn. ⁴³ Cǎnà tē nè zwèè, ba pií ba vií, yá ba biú Zwezi mù mē Zwerizalemè

nə, ʋ nyina-ba yà ga wà ku lwarì.
⁴⁴ Ba yà buɲa də, Zwezi wulə ʋ twaduən tə con, cwəŋə tə yuu. Ba vəli diun piri, ba dān ga zigi lá, ba pià wá ba nubia də ba dabara con.
⁴⁵ Yá ba dān ba wá na. Ba dān ma ga ba piì ba va Zwerizalemə, sə ba pià wá lá.

⁴⁶ Dian batwa nii nə, ba ni Zwezi *Zwifə-ba Yui *diè wa, də ʋ jèé Zwifə-ba Yui nii *yənu tián tə tətəŋi wa. U wulə ʋ cuga ba, yá ʋ ga bwe ba yièn. ⁴⁷ U yənu tə də yièn tə ka le gwári ba tə mama, ba yà nə cuga wá.

⁴⁸ Máná tə wa, ʋ nuu də ʋ nyina tə nə ni wá, ku yà gwári ba zəni. U nuu ma swìn ʋ con, ʋ wú: «À biú, bèèè nə pɪn, n ma fwa nəba nətən? Nèñ, n yoo yà jɪn à də n nyina zəni, nə ma twá lá, nə pià mú». ⁴⁹ U ma le, ʋ wú: «Bèèè nə pɪn, á pià nə? Á mɛ, sə á lwarì də, à mɛ, sə à ywán à nyina yièn yuu nə». ⁵⁰ Yá ba wà ku tə dèñ ni, ʋ nə pià, sə ʋ swìn ba con nə.

⁵¹ Zwezi dān ma piì, ʋ twá ba nə, ʋ va *Nazarətə. U sèe ʋ nyina-ba tə nii. U nuu jɪn tə yièn təntə mama ʋ waa nə, ʋ ga lí tə yoo. ⁵² Zwezi bori ʋ kəni lá, ʋ wubɲa də ga sùri, ʋ dān ga pɪn pupoli Yui də ləzoni nə.

3

Zwan-Batisə kàrà tə yoo
(Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-8;
Zwan 1.6-8, 19)

¹⁻² Yui kori tə twi Zakari biú Zwan con nə, kasoo lanworu tə wa, pafaru Tiberə pàri tə bina fugə də bonu máná wa. Ku máná təntə wa, də Ponsə *Pilatə nə ti Zwide nagwanaa, piú *Erodə də ma ti Galile nagwanaa. Yá Erodə zɔnɔ, piú Filipə də yà ti Yitire nagwanaa də Təraconitə nagwanaa, piú Lisaniyasə də yà ti Abilenə nagwanaa. Anə də Kayifə də yà yi *Zwifə-ba Yui *joŋwana yun tián nəkwina. ³ Zwan dān zàn ʋ jijiri Zwurəden munaa tə yira nagwanaa tə mama wa. U dān ma

kàri Yui yoo ʋ biri lià nə, ʋ wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cɔna. Á pɪan ba lə aba níá wa, ku twá də Yui yiri. Yá Yui dān wá kwen á cɔna tə, ʋ li á mù də ʋ mù pwərə wa.

⁴ Mə nətu nə, Yui nii *sòsònò *Ezayi púpóní ʋ sagi tə wa, ʋ wú:

«Ku yi bɛɛ don nə bubwi kasoo lanworu wa, ʋ wú: «Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á cɛ ʋ cwəminɪ tə, sə tə ya mənə mənə. ⁵ Buu gwálú mama wá sùn, pɛɛn də dədwələn mama wá cú, tə mɛ də tia, cwəŋə gogwələn tə mama wá kwíán, cokukwɪnan tə mama wá pàri, tə mɛ duən. ⁶ Yá lià mama wá na nətu, Yui nə wá jon ba ba cɔna wa»».

⁷ Lià kapɔpɔ yà nə twi Zwan con, sə ʋ lə ba níá wa, ku twá də Yui yiri. U dān yà swìn ba con, ʋ wú: «Á mù dəkwaá dwíi-ba! Wàà nə biri aba də, á wáá á dəri á jén Yui liɲa tə yáá, tə nə biàn? ⁸ Ku nə yi nətu, sə á twá á tutunan nə, á ma biri də, á vəvəri á kwa á ma sá á cɔna. Á jə cígá, sə á swìn də, *Abərahámə yi á nɪbɛɛ, yá ku cɪcɪ tə wá yí. Á mù nə swìn ku á con də, Yui wáá kapana tə tə ʋ lwàní ʋ pɪn, tə jì Abərahámə nián. ⁹ Nə wáá ku nətu tə nə tì, nə ma maɲa ndə dèri nə manwarì ku wulə tián dəkurən nə. Tíú tə mama, ku bia nə ba ywán, ba wá goŋi ku, ba kə mən nə».

¹⁰ Lià tə dān ma bwe wá, ba wú: «Bèèè nə, nə dān mɛ, sə nə fwa?»

¹¹ U ma le ba, ʋ wú: «Liú tə, ʋ nə jə ganzɔbii bələ, ʋ mɛ, sə ʋ pa nədu ʋ tə nə, ʋ nə ba jə. Yá ʋ tə də, ʋ nə jə wodiu ʋ dé, ʋ də mɛ, sə ʋ fwa nətu».

¹² Lanpolina də twi, sə ʋ lə ba də níá tə wa, ku twá də Yui yiri tə, ba ga bwe Zwan, ba wú: «Karnyina, nə mɛ, sə nə fwa nətə?» ¹³ U ma le ba, ʋ wú: «Á dānà ká pa ba ŋwín, ba doni ku nii tə, ba nə ŋwín!»

¹⁴ Pamana də bwe wá, ba wú: «Nə mù dān yi bèèè nə, nə mɛ, sə nə fwa?» U ma le ba, ʋ wú: «Á dānà ká kálú liú, nə à yèé á kɔna á kə ʋ nii

nə, á ma jon kv tíú səbiu də d̀àn. Á d̀àn p̀ian á ñwírán t̀ə c̀i c̀i nə m̀ə aba».

¹⁵ Lalbu t̀ə yà d̀ànì d̀ə yala, yá ba liù d̀ə mama yà buña, v ga bwe v t̀àn, d̀ə kv nə tà Zwan nə ya *Kərisə. ¹⁶ Zwan d̀àn ma sẁin ba m̀ə con, v wú: «Á mù li aba d̀ə níá, kv twá d̀ə Ỳu ỳr̀i, yá liù don v d̀àn nə dáá, t̀ə doni nə, wá bà. Á j̀un mùr̀ì, sə à k̀òr̀ù v ǹeε natura*. U wá l̀ə aba Ỳu-*Siñu t̀ə wa d̀ə m̀ən. ¹⁷ U j̀ə v wocəri f̀iyau v j̀àn wa, v kwən v c̀èr̀ì v wobìa t̀ə, v pẁèe t̀ə d̀ə wopulə t̀ə, v li duən wa. U p̀èe wobìa t̀ə, v k̀ə v pulu wa, v ga sur̀i wasanan t̀ə m̀ən wa, t̀ə nə ba d̀èñè».

¹⁸ Yá kv t̀ə ya, Zwan twá kwìè zənzən nə, v ma sẁin Ỳu s̀y wáñú t̀ə lalbu t̀ə con nə. ¹⁹ Kv m̀ánj́á t̀əntə wa, Zwan v̀eli v caga p̀ùv *Erodə nii nə, v nə jon v zunu kan Erodə t̀ə, v ma fwa v kan, t̀ə ỳr̀i, kv s̀ur̀ì v nə fwa yokukwınan duən, d̀ə t̀ə nə dáá, ỳr̀i. ²⁰ Erodə d̀àn t̀ə s̀ur̀ì yolwan t̀ə don lá, v pa, ba ja Zwan, ba k̀ə b̀àn diè wa.

*Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(Matìə 3.13-17; Marəkə 1.9-11)*

²¹ Lalbu t̀ə mama níá t̀ə liu kwa nə, Zwan ləgə Zwezi d̀ə níá t̀ə wa. Kv kwa nə, v nə wulə v j̀ònì Ỳu, lanworu t̀ə s̀ur̀ì. ²² Yá Ỳu-*Siñu t̀ə cúé v yuu wa, ndə won nə, kv nə ja ỳra, ndə gunpwənə nə. Yá kori d̀àn ga nan Ỳu *s̀ań nə, kv wú: «N ỳ à biswənə t̀ə, v nə poli à p̀ùé.»

*Zwezi nıbara dəkuu
(Matìə 1.1-17)*

²³ Zwezi d̀ıga v tutuñt̀ə t̀ə d̀èñ, d̀ə v j̀ə ndə b̀ına fitwa nə. U yà ya ndə ba nə buña t̀ə, Zwuzəfə biú.

Zwuzəfə t̀ə, v nə ỳ Eli biú,

²⁴ v nə ỳ Matatə biú,

v nə ỳ Levi biú,

v nə ỳ Meləki biú,

v nə ỳ Yanayi biú,

v nə ỳ Zwuzəfə biú,

²⁵ v nə ỳ Matatıasə biú,

v nə ỳ Amosə biú,

v nə ỳ Nahumə biú,

v nə ỳ Esəli biú,

v nə ỳ Nagayi biú,

²⁶ v nə ỳ Maatə biú,

v nə ỳ Matatıasə biú,

v nə ỳ Səmeyin biú,

v nə ỳ Yoze biú,

v nə ỳ Yoda biú,

²⁷ v nə ỳ Yubanan biú,

v nə ỳ Reza biú,

v nə ỳ Zorobabelə biú,

v nə ỳ Swıalətıelə biú,

v nə ỳ Neri biú,

²⁸ v nə ỳ Meləki biú,

v nə ỳ Adi biú,

v nə ỳ Kuzamə biú,

v nə ỳ Eləmadamə biú,

v nə ỳ Erə biú,

²⁹ v nə ỳ Zwezi biú,

v nə ỳ Eliezerə biú,

v nə ỳ Yorimə biú,

v nə ỳ Matatə biú,

v nə ỳ Levi biú,

³⁰ v nə ỳ Simeyon biú,

v nə ỳ Zwida biú,

v nə ỳ Zwuzəfə biú,

v nə ỳ Yonamə biú,

v nə ỳ Elıakimə biú,

³¹ v nə ỳ Meleya biú,

v nə ỳ Mena biú,

v nə ỳ Matata biú,

v nə ỳ Natan biú,

v nə ỳ *Davidə biú,

³² v nə ỳ Yızeyi biú,

v nə ỳ Obədə biú,

v nə ỳ Bozə biú,

v nə ỳ Saləmon biú,

v nə ỳ Naasun biú,

³³ v nə ỳ Amınadabə biú,

v nə ỳ Adəmin biú,

v nə ỳ Arəni biú,

v nə ỳ Esərımə biú,

v nə ỳ Pere biú,

v nə ỳ Zwida biú,

³⁴ v nə ỳ *Zwakəbə biú,

v nə ỳ *Yızakə biú,

v nə ỳ *Abərahəmə biú,

* **3:16** 3.16 Zwifə-ba con, ba yàá pa, yonju, nə à yèé liù t̀ə, ba nə ba wá dun pın, sın liù ǹeε, sə kv bırı d̀ə, ba s̀eε wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yèé, sə kv bırı d̀ə, v ỳ dun tíú.

ʋ nə yɪ Tera biú,
 ʋ nə yɪ Nahorə biú,
 35 ʋ nə yɪ Sərugə biú,
 ʋ nə yɪ Rehu biú,
 ʋ nə yɪ Pelegə biú,
 ʋ nə yɪ Eberə biú,
 ʋ nə yɪ Swila biú,
 36 ʋ nə yɪ Kayinamə biú,
 ʋ nə yɪ Arəfakəzadə biú,
 ʋ nə yɪ Semə biú,
 ʋ nə yɪ Nowe biú,
 ʋ nə yɪ Leməkə biú,
 37 ʋ nə yɪ Matisalemə biú,
 ʋ nə yɪ Enokə biú,
 ʋ nə yɪ Yerədə biú,
 ʋ nə yɪ Malelɛlə biú,
 ʋ nə yɪ Kenamə biú,
 38 ʋ nə yɪ Enosə biú,
 ʋ nə yɪ Setə biú,
 ʋ nə yɪ Adamə biú,
 ʋ nə yɪ Yɪ biú.

4

Sɪtana dɛ́dɛ́n Zwezi (Mat̩ə 4.1-11; Marəkə 1.12-13)

1 Kɔ́ mánǵá tɛ́ wa, Zwezi nə súde dɛ́ Yɪ-**Siŋu* tɛ́, ʋ nan Zwurəden mɔ́naa tɛ́ con nə, dɛ́ Yɪ-**Siŋu* tɛ́, kɔ́ nə wulə dɛ́ wá. Kɔ́ jɪn wá, kɔ́ ʋa kasɔɔ lanworu wa. 2 **Sɪtana* dɛ́dɛ́n, sə ʋ yigu wá, ʋ pa ʋ tun yokɔkwɪɔn lá dɪan sapwilə. Tɛ́ dɪan tɛ́ntɛ́ mama nə, ʋ wà wodiu dí. Yá tɛ́ dǵán nə zwèe kwa nə, niɛ́n dǵán jɪn wá. 3 *Sɪtana* dǵán swɪn ʋ con, ʋ wú: «Dɛ́ n nə ya Yɪ-Biu cíǵá mama, sə n pa nii kapan kɔ́ tɛ́ nə, sə kɔ́ jɪ wodiu». 4 Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kɔ́ púpúní Yɪ sagɪ tɛ́ wa, kɔ́ wú: <Kɔ́ tǵá wodiu cɪcɪ nə wáá mɪ kɔ́ pɪn liú nə!> »

5 *Sɪtana* ma ja wá, ʋ ʋa ban ʋ súde lá, ʋ pa ʋ ywǵán tɪa yuu pǵrɛ́ tɛ́ mama, naa nədɔ́, 6-7 ʋ ga swɪn ʋ con, ʋ wú: «Ba pɪn nə tɛ́ wiɛ́n tɛ́ mama, à ga wáá tɛ́ à pɪn liú tɛ́ nə, à nə pǵá. N nə sèe, sə n tɔ́ à yáá con, n pa dun nə, à wá pa mú dǵán tɛ́ tɛ́ mama, dɛ́ tɛ́ pǵrɛ́ tɛ́ dun tɛ́». 8 Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kɔ́ púpúní Yɪ sagɪ tɛ́ wa, kɔ́ wú: <Pa dun n **Yuu-Tiu* Yɪ tɛ́ nə, sə

n dǵán ká tun won don, dɛ́ kɔ́ nə tǵá kɔ́ tǵá cɪcɪ, ʋ nə swə>».

9 *Sɪtana* ma kúde ja wá ʋ ʋa **Zw-erizalemə*, ʋ tún **Zwifə-ba* Yɪ **diè* tɛ́ yuu wa, ʋ ga swɪn, ʋ wú: «Dɛ́ n nə yɪ Yɪ-Biu cíǵá mama, sə n zɪɪ yəbə, n fan n tɔ́ tɪa. 10 Kɔ́ púpúní Yɪ sagɪ tɛ́ wa, kɔ́ wú: <Yɪ wá pa nii ʋ **malɪkɛ* nə n yɪɪ, sə tɛ́ cɪ n nə. 11 Yá tɛ́ wá tɪ mú tɛ́ jǵán wa, sə n naa dǵán ká mà kapan nə>». 12 Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kɔ́ púpúní Yɪ sagɪ tɛ́ wa, kɔ́ wú: <Dǵán ká dɛ́dɛ́n Yuu-Tiu tɛ́, ʋ nə yɪ n Yɪ, sə n yigu, ka pa ʋ tun yokɔkwɪɔn!> »

13 ʋ nə dɛ́dɛ́n Zwezi yigu yiri mama, sə ʋ yigu, kɔ́ pa ʋ tun yokɔkwɪɔn ʋ zwèe, *Sɪtana* kèen ʋ vii ʋ yá wá, dɛ́ kɔ́ ma kúde vɛ́li mǵánǵá don, kɔ́ nə wá tɔ́ kɔ́ mɛ́.

Zwezi wulə ʋ tɔ́tɔ́ɪ tɛ́ wa Galile nagwanaa tɛ́ wa

(Mat̩ə 4.12-17; Marəkə 1.14-15)

14 Zwezi pií ʋ ʋa Galile nagwanaa tɛ́ wa dɛ́ Yɪ-**Siŋu* tɛ́ dǵán tɛ́. Ba dǵán ma zǵn, ba swɪn ʋ yoo, kɔ́ nagwanaa tɛ́ntɛ́ mama wa. 15 ʋ yá kǵrɛ́ **Zwifə-ba* **jéré* dii tɛ́ wa nə, yá lià tɛ́ mɛ́ yá wulə ba pɪn wá dun.

Ba viǵa Zwezi Nazaretə nə

(Mat̩ə 13.53-58; Marəkə 6.1-6)

16 Zwezi vɛ́li **Nazaretə*. Mə kɔ́ bwǵlí tɛ́ nə nə, ʋ bori. **Zwifə-ba* **sié* dɪn nə, ʋ zɔ́a ba **jéré* diè wa, ndə kɔ́ nə ya ʋ yofwamɪɔn nə. ʋ zǵn yɪ nə, sə ʋ kǵrɛ́ Yɪ sagɪ tɛ́. 17 Ba dǵán ma tɪ Yɪ nii **sùsùnù* **Ezayi* sagɪ tɛ́, ba pa wá. ʋ ja sagɪ tɛ́ ʋ súde, ʋ dǵán ga kǵrɛ́ bwǵlí tɛ́, kɔ́ nə púpúní, kɔ́ wú:

18 «**Yuu-Tiu* Yɪ-**Siŋu* tɛ́ wulə à yuu wa. Kɔ́ kúde nə, sə à pa sɔ́yɔwǵnú tɛ́ zɔ́ra nə. ʋ tun nə, sə à swɪn bǵn diè lià tɛ́ con dɛ́, Yɪ wá jon ba, sə à ga swɪn lilirən con, dɛ́ ba wá na lá, sə à swɪn lià tɛ́, ba nə wulə cǵn wa, dɛ́ Yɪ wá jon ba, 19 sə à swɪn mǵánǵá tɛ́, Yuu-Tiu nə kúde, sə ʋ ma fwa pubwanɔ́ ba yɪra».

20 Ku kwa nè, Zwezi púé sagi tē, v tì v pa jéré diè tütònù tē nè, v ga jèé. Lià tē mama, ba nè wulè jéré diè tē wa, zìn ba yía, ba kē v yuu. 21 U dàñ ma swìn ba con, v wú: «Ku tē ba tē, Yì nè swìn ku bwáí tēntē wa, à nè kàrì dē á nè nì tē, nii dàñ súé zèn ku tē, máñá ku tē tētē wa, á nè nì ku».

22 Ba mama dàñ ga bwì Zwezi nè, v pubwanu sùràn tē yiri, v nè swìn, tē yà ga gwáí ba. Ba swìn, ba wú: «Ku tà v mù nè yì Zwùzefè biú tē naaa?». 23 Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À yèé dē, á wá swìn zwansarì ka tē à con nè: <Dimuturu, zwèè n tētē yayigv tē!> Á tē kúè wá swìn à con, á wú: <Nè nì ku tē, n nè fwa Kaperənayimə tiv tē wa. Fwa tē mù yìèn tētē dē yèbè n tiv tē wa».

24 U ma kúè swìn v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Yì nii sùsùnù təlè, ba nè sèe wá v tētian tiv wa. 25 Á mù nè swìn ku á con, ku yì cígá: Yì nii sùsùnù Eli máñá tē wa, dwà wà nì, bina batwa dē càni bardv. Ku dàñ yà dıga niən nəfarv *Yızərayelə luv nii tē wa. Ku máñá tē wa, kadəne yà dáá zənzən lá nè. 26 Yá Yì wà Eli tən ba ladva con, dē ku nè tà kadənu tē con, v nè wulə Sarepəta tiv wa, ku nè wulə Sidon nagwanaa tē wa. 27 Yì nii sùsùnù Elize máñá tē wa, dayaran dē zənzən yà wulə Yızərayelə luv nii tē wa. Yá ba wa ladva dayan wá zwèe, dē v jì ləzwənzəñu, dē ku nè tà Naman cıci, v nè nan Siri nagwanaa wa».

28 Lià tē mē Zwifə-ba jéré diè tē wa nè nì tē yìèn tētē tì lıña zənzən. 29 Ba zàn ba van Zwezi, ba ja nan tiv tē wa, ku yà nè lwè paan don yuu wa, sè ba lı wá paan tē yuu, ba dilı tıa. 30 U dàñ ma twá ba tətəñi wa, v nan v vií.

Bɛɛ don zini nə wɔwəlɪ wá (Matıə 4.13-16; Marəkə 1.21-28)

31 Zwezi vèli Kaperənayimə tiv Galile nagwanaa wa. Yá v dàñ ma wulə ba v kàrì *Zwifə-ba *siè dıñ

nə. 32 U yà swìn dē diàn, ku mù nè pın, ku gwáí lià tē zənzən dē v kàrà tētē yiri.

33 Zwifə-ba *jéré diè tē wa, bɛɛ don yà wulə lá, *zini yà nè wɔwəlɪ wá. U mà nii zənzən, v wú: 34 «Aa! Bèèè nè n pıà fwa nè yıra, *Nazaretə Zwezi? Nə yèé dē, ku ya n twi, sè n cùgù nəba. Á yèé zəni liù tē, n nè yı. N yı liù, v nè lı v tún Yı cıci yırı».

35 Zwezi dàñ caga zini nii nè, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bɛɛ tē!» Zini tē dilı wá tıa, lià tē mē yáá nè, ku ga nan, ku yá wá, ku wá wá lwanı fwa. 36 Ku diğá ba mama yuu zənzən, yá ba dàñ ga swìn duən con, ba wú: «Bèèè sugv nè yı ku mù tētē? Ku mù bɛɛ tētē yáá baa dē diàn, v ga pın zinə zilı v nii wa, tē ga nanə dē».

37 Yá ba dàñ swìn Zwezi yoo, bwáí mama ku nagwanaa tētē wa.

Zwezi zwèè lià zənzən yayıran (Matıə 8.14-17; Marəkə 1.29-34)

38 Zwezi nan *Zwifə-ba *jéré diè tē wa, v va Simon sán. Waran yà ja Simon tıkan zənzən. Ba dàñ ma lòrì wá, sè v pa wá yazurə. 39 U ma kwá v yuu con. Yá v ga baa v pa nii, sè waran tē zwèe. Waran tē zwèe tē yá wá, yá v zàn lala, v wulə v tanı, sè v ma lı Zwezi vəri.

40 Yı nè zva kwa nè, ba jın ba tē mama, yayıran yirə yirə nè ja, ba ja bà Zwezi con. U tún jıàn ba liù mama yuu wa, v zwèe ba yayıran. 41 Zinə dē nan tē yá yayıña zənzən, dē tē bubwi, tē wú: «N yı Yı-Biu». Yá Zwezi dàñ baa tē nii nè dē sùràn, tē nè dà. U pıà, sè v cı tē nè, sè tē dàñ ká swìn, tē mù nè yèé dē, v yı *Kərisə tē yırı.

Zwezi kàrì Zwıde nagwanaa wa (Marəkə 1.35-39)

42 Tıa nè twi ka pırv, Zwezi nan tiv tē wa, v va kwa con bwáí tē, liù nè təlè. Laluv dàñ twá lá, ba pıà wá. Máñá tē, ba nè twi, ba na wá, ba yá kúè vèli, sè ba cı v nè, v dàñ ká kèen v yá ba. 43 Yá Zwezi swìn ba con,

u wú: «À mɛ, sɛ à kàrì dɛ à swìn svywáŋú tɛ tian tɛ duən dɛ wa, à bɪrɪ dɛ, Yɪ wá dɛ pàrì ba yuu wa. Mɛ kɪ yɪrɪ nɛ, Yɪ tun nɛ». ⁴⁴ U dàń ma twá lá u kàrì Zwide* nagwanaa tɛ wa *Zwifɛ-ba *jéré dii tɛ wa.

5

Zwezi bon là, sɛ ba ya u karbia
(*Matìə 4.18-22; Marəkə 1.16-20; Zwan 21.1-11*)

¹ Dɪn don nɛ, Zwezi yà zɪga Zwenezaretɛ mɪnaa tɛ nii nɛ, lalɒ tɛ ga kɪkarɪ wá. Ba yugɛ duən, sɛ ba ma cugɒ Yɪ svywáŋú tɛ. ² U nɪ níá yuu bwɛrɛ bɛlɛ bɛbɛru tɛ nii nɛ. Fɛlijana tɛ yà nan ba níá yuu bwɛrɛ tɛ wa, ba cú, sɛ ba sɪn ba fɛlɛ gɛgɛlɛn. ³ Zwezi dɪgà níá yuu bori tɛ don wa, kɪ tɛ nɛ yɪ Simon* nyiən, u ga lòrì wá, sɛ ba fàrú ba nan bɛbɛru tɛ yɪra, ba va yáá mancɪn níá tɛ wa. Mánjá tɛ wa, u nɛ jèń níá yuu bori tɛ wa u zwɛɛ, u wulɛ u kàrì là tɛ.

⁴ U nɛ kàrì u zwɛɛ, u swìn Simon con, u wú: «Van níá yuu bori tɛ, n ja va nalunɛ bwálí nɛ. Kɪ kwa nɛ, sɛ á dɪlɪ á fɛlɛ gɛgɛlɛn tɛ, sɛ á ma gwàn». ⁵ Simon ma le wá, u wú: «Karnyɪna, nɛ tun tɪtɪn tɛ mama, nɛ ga wà won nɪ. Yá à wá twá n nii tɛ nɛ, à dɪlɪ fɛlɛ gɛgɛlɛn tɛ».

⁶ Ba dàń ma dɪlɪ tɛ, yá ba jɪn fɛlɛ zɛnzɛn. Kɪ pa ba gɛgɛlɛn tɛ wulɛ tɛ kàrì. ⁷ Ba dàń ma gwɛn ba twaduən tɛ, ba nɛ wulɛ níá yuu bori tɛ don wa, sɛ ba bà ba san ba. Ba nɛ twi, ba kòrì fɛlɛ, ba sú ba níá yuu bwɛrɛ tɛ mɛ bɛlɛ. Tɛ ga tɛ pià, sɛ tɛ mɪrɪ níá tɛ wa.

⁸⁻⁹ Mánjá tɛ wa, Simon Piyɛrɛ nɛ nɪ dɛ, fɛlɛ tɛ nɛ dáá zɛnzɛn nɛtɒ, ba nɛ jɪn, kɪ dɪgà u yuu zɛnzɛn, dɛ ba tɛ mɛ, ba nɛ yɪn dɛ wá. U dàń tua u nadwana nii nɛ Zwezi yáá con, u ga swìn, u wú: «Nan kwa, n ga yá nɛ, *Yuu-Tiu, à nɛ ya cɪna liù yɪrɪ».

¹⁰ Kɪ yɪn nɛtɒ dɛ Simon tutɒnduən tɛ, ba nɛ yɪ Zebede bia, ba nɛ bonɛ Zwakɛ dɛ Zwan. Yá Zwezi dàń swìn Simon con, u wú: «Dàn ká pa fɛn ja mú. Kɪ nɛ zɪgɪ síún nɛ, n wá pià là, sɛ ba twá à mù Zwezi nɛ».

¹¹ Ba dàń ma lɪ ba níá yuu bwɛrɛ tɛ, ba tún bɛbɛru yuu nɛ. Kɪ kwa nɛ, ba yá tɛ mɛ lá, ba ga twá Zwezi nɛ.

Zwezi zwɛɛ bɛɛ don dayan
(*Matìə 8.2-4; Marəkə 1.40-45; Likè 17.12-19*)

¹² Dɪn don nɛ, Zwezi yà nɛ wulɛ tuɒ don nɛ. Dɛ nɛń, bɛɛ don, u nɛ gonɪ dayan, u zwɛɛ míámíán twi u bà, u tu Zwezi yáá con, u ga lòrì wá, u wú: «*Yuu-Tiu, dɛ n nɛ swɛ, n wáá n pɪn à dayan† tɛ zwɛɛ, sɛ à jì lɛzwɛnzɛnɒ». ¹³ Zwezi ma tɛ u jɪn u nɛ, u dwɛn u yɪra, u ga wú: «À swɛ, sɛ n dayan tɛ zwɛɛ». Lala dɛ dayan tɛ zwɛɛ, ka ga yá wá. ¹⁴ Zwezi ma pa nii kɪ tɛ wá, u wú: «Dàn ká swìn kɪ yoo tɛ liù mama con. Yá n dàń vɛli n bɪrɪ n tɪàn n nɛ nyɪn nɛtɒ tɛ *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwanɒ tɛ nɛ. N ga fwa *jonɪ tɛ, ndɛ Yɪ *nii tɛ, u nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ bɪrɪ Yɪ sagɪ tɛ wa, sɛ ba fwa dayaran pa, dɛ ba dayan tɛ nɛ zwɛɛ. Kɪ mù nɛ bɪrɪ wá dɛ, n dayan tɛ cígá zwɛɛ».

¹⁵ Dɛ kɪ mɛ, Zwezi yɪrɪ tɛ ga tɛ súɛ tɪa mama. Lalɒ twi, ba kun u yuu nɛ, sɛ ba cugɒ wá, ba ga pa u zwɛɛ ba yayɪran. ¹⁶ Yá Zwezi dàń yá lɪ u tɪàn, u ja va kasɔɔ lanworu wa, u ma jùnɪ Yɪ.

Zwezi zɪn gwànú don
(*Matìə 9.1-8; Marəkə 2.1-12*)

¹⁷ Dɪn don nɛ, Zwezi yà wulɛ u kàrì. *Farɪzɪan-ba dɛ Yɪ nii *yɛnu tɪàn tɛ yá jèó u bɪan nɛ. Ba yá nan Galile nagwanaa tɪan tɛ mama wa, dɛ Zwide nagwanaa tɪan tɛ mama wa, dɛ *Zwerizalemɛ tɛ wa, ba bà.

* **4:44** 4.44 Púpúná duən dɛ bɪrɪ dɛ, kɪ yɪ Galile nagwanaa. * **5:3** 5.3 Simon yɪ Zwezi karbiu Piyɛrɛ yɪrɪ don. † **5:12** 5.12 *Zwifɛ-ba con, dayan nɛ jɛ liù, u yɪ ba yáá lɪ wá ba dwíí wa. U dayan tɛ nɛ zwɛɛ dɛ kɪ tɛ jɛ *jonɪ, u nɛ mɛɛ, sɛ u fwa, sɛ u ma pií, u zu u dwíí tɛ wa.

*Yuu-Tiu diàn tɛ yà wulə də Zwezi tɛ ga pɪn v zwèe yayɪŋa yayɪran.

¹⁸ Bara duən zɪn gwànú don tɪtaɪ wa, ba ja bà ba yí. Ba pià, sɛ ba ja wá, ba zɪ diè tɛ wa, ba tɪn Zwezi yáá con.

¹⁹ Yá ba yà yèrì bwálí tɛ, ba nɛ wá twá, sɛ ba ja wá ba zɪ, lià tɛ dání tɛ yɪrɪ. Ba dán ma twá dəyuu wa, ba te wá, ba ga di ba poru dəyuu tɛ, ba twá lá nɛ, ba cú gwànú tɛ lalɪv tɛ tɛtɛŋi wa Zwezi yáá con. ²⁰ Zwezi nɛ nɪ də, ba ken ba waa v nɛ, v dán swɪn yayɪŋv tɛ con, v wú: «À dabɛɛ, à kwen n cuna tɛ à li n mù də Yɪ pwərə wa».

²¹ Yɪ nii yɛnu tián tɛ də Farɪzɪan-ba tɛ wulə, ba buŋa ba waa con nɛ, ba wú: «Wàà nɛ yɪ kv bɛɛ tɛ, v nɛ swɪn nɛtv v twɪn Yɪ nɛ? Wàà nɛ wáá cuna v kwen v li v mù də Yɪ pwərə wa? Kv yɪ Yɪ cɪcɪ!» ²² Zwezi lwarɪ ba pubuŋi tɛ, v ga swɪn ba con, v wú: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma jɛ pubuŋi tɛ tɛ yiri á waa nɛ? ²³ Də à nɛ swɪn, à wú: «À kwen n cuna à li à mù də Yɪ pwərə wa», nɛ à yèé, à nɛ wú: «Zàn yɪ nɛ, n va!» - Kv kwà nɛ yɪ mwálí? ²⁴ Yá à dán pià, sɛ á yɛni də, Yɪ ken diàn *Ləzwənə-Biu‡ jɪn wa tia yuu wa, sɛ v kwen cuna v li v mù də Yɪ pwərə wa». Zwezi dán ga swɪn sùràn tɛtɛ gwànú tɛ con, v wú: «À mù nɛ swɪn kv n con nɛ: Zàn n ti n tɪtaɪ, n va n sàń!» ²⁵ Lala bɛɛ tɛ zàn lià tɛ mɛ yáá con, v ti v tɪtaɪ tɛ, v yà nɛ tégé kv yuu wa tɛ, v ja kèen v sàń, də v bwɪ Yɪ nɛ.

²⁶ Kv gwárí ba mama zənzən. Kv də diğà ba mama yuu wa, ba dán ga bwɪ Yɪ nɛ, ba wú: «Nɛ zèn nɪ yogwaran nɛ, tɛ nɛ wà nɪ abada».

*Zwezi bon Levi, sɛ v twá v nɛ
(Matìə 9.9-13; Marəkə 2.13-17)*

²⁷ Kv kwa nɛ, Zwezi nan, v ga na lanpolɪnv. V yɪrɪ nɛ yɪ Levi, də v jèé v jɔŋə lanpoo. Zwezi ma swɪn v con, v wú: «Zàn n bà, n twá à nɛ!»

²⁸ Levi ma zàn, v yá v wiən mama, v ga twá v nɛ.

²⁹ Kv kwa nɛ, Levi bon Zwezi, sɛ v dé v diè wa. Lanpolɪna zənzən də lià duən də twi, yá yà wulə ba dé də ba. ³⁰ *Farɪzɪan-ba də Yɪ nii *yɛnu tián tɛ, ba nɛ wulə ba vàn tɛ yuu tɛ ŋuŋwɪn, ba ga swɪn Zwezi karɪa tɛ con, ba wú: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma dé də á nywɪn də lanpolɪna-ba, də cuna lià?» ³¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Lià tɛ, ba yɪra nɛ zurə, ba dimuturɪ pià, kv ya yayɪŋa nɛ pià dimuturɪ. ³² À wà twi, sɛ à bon cígá tián. Kv ya cuna lià tɛ, à twí, sɛ à bon, sɛ ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tɛ».

Zwezi biri kàrà nədɪn nivori yuu wa

(Matìə 9.14-17; Marəkə 2.18-22)

³³ Lià duən swɪn Zwezi con, ba wú: «Zwanſ karɪa tɛ mù yáá vwə ba níé nɛɛ kapɪpv, ba jùnì Yɪ, ndə *Farɪzɪan-ba fwa nɛtv. Yá n mù karɪa tɛ mù ga dé də ba nywɪn». ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bɛɛ nɛ pià v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sɛ ba twá ba dé fúru tɛ diŋə tɛ. Á buŋa də, ba wá vwe ba níé, ba dàn ká dé wodiu tɛ, yá fúru bɛɛ ga wulə də ba? ³⁵ Yá máná dán wá bà, fúru bɛɛ tɛ nɛ bá ya lá. Kv mù máná tɛntə wa, ba dán wá vwa ba níé».

³⁶ Zwezi dán ma swɪn zwansɪsara ba con, v wú: «Liù tɛlé, v nɛ wá cɪrv gandɪn, v ma pú gandwan. Kv nɛtv tɛ nɛ fwa, v wá cùgù gandɪn tɛ, yá gantwandɪn tɛ ga bá jèñ gandwan tɛ yuu wa. ³⁷ Yá liù mama ba swana, tɛ nɛ wulə tɛ zaŋa, lwé v keni purə nədɪra wa. Kv nɛtv tɛ nɛ fwa, tɛ mù swana tɛ wá pa, purə tɛ pwin. Swana tɛ mama wá lwá tia, yá purə tɛ wá va bwáná. ³⁸ Kv mɛ, sɛ ba kə swana, tɛ nɛ wulə tɛ zaŋa, purə nədɪra wa. ³⁹ Yá liù tɛlé, v nɛ wá nyv swana, tɛ nɛ zàn tɛ zwèe, v ga pií v lòrì swana, tɛ nɛ wulə tɛ zaŋa.

‡ 5:24 5.24 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swɪn. § 5:33 5.33 Kv mù Zwan tɛntə nɛ yɪ *Zwan-Batisə, v nɛ li lià níá wa, kv twá də Yɪ yɪrɪ. * 5:39 5.39 Swana tɛ, ba nɛ yáá fwa Yɪzərayelə luv nii tɛ wa, yɪ diven. Tɛ nɛ dání, tɛ ya ywán, tɛ doni máná tɛ, ba nɛ fwa tɛ.

Cígá, ba yàá swìn, ba wú: «Swana tē nē zàn tē zwèe, tē nē ywán*».

6

Zwezi nē ti sié dūn nē
(*Matìe 12.1-8; Marəkə 2.23-28*)

¹ *Zwifə-ba *sié dūn don nē, Zwezi twá kárí wa v kēén, v karbia tē kén mīna yun, tē ba pupwaga ba jìàn wa, ba dīŋi. ² *Farizian-ba tē duən dàñ ma swìn, ba wú: «Bèèè nē pīn, á fwa kv tē, kv nē wà mē, sē ba fwa sié dūn nē?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wà Yū sagi tē kàrì, á na kv tē, piú *Davidə tətə nē fwa dūn don nē, dē v kwa lià tē, dē niēn nē jūn ba naaa? ⁴ U zwa Yū *diè tē wa, v ti dipen tē, kv nē wulə lá nē, v dé v ga li v pa v lià tē nē. Yá nē Yū *nii tē, v nē pīn *Moyizə nē, yá ga pa cwəŋə Yū *jonwana tē cici nē, sē ba mù nē dé Yū diè dipen tētə». ⁵ Zwezi tē kúbè pií, v swìn ba con nē, v wú: «*Ləzwənə-Biu* tē nē ti sié dūn tē tətə».

Bèe don v jūn nē tīga yoo
(*Matìe 12.9-14; Marəkə 3.1-6; Likè 14.1-6; 13.10-17*)

⁶ *Zwifə-ba *sié dūn don nē, Zwezi zwa ba *jóré diè don wa, v wulə lá v kàrì. Bèe don yá wulə lá, v jizən vān tē tīga. ⁷ Zwifə-ba Yū nii *yənu tián dē *Farizian-ba tē yá pàlì Zwezi, ba ga cūga v nē, sē ba jón, dē v nē wá zwèe liú yayıg v kv sié dūn tē nē. Ba fwa kv nətv tē, ba yá pià cwəŋə, sē ba twá kv nē, ba kvn v kə v nii nē, ba nē zıga v nē yıri. ⁸ Yá Zwezi yá yəé ba pubuŋi tē zəni. U dàñ ma swìn bèe tē con, v jūn tē nē tīga, v wú: «Zàn yı nē, n zıgı yəbə lià tē mē yáá con!» Bèe tē ma zàn v zıgı lá. ⁹ Kv kwa nē, Zwezi swìn ba con, v wú: «Á bwe aba yoo kv tē: Bèèè nē Yū *nii tē swìn, sē ba fwa sié dūn nē? Yozəŋu nē à yəé yolwan? Kv mē, sē à jon bèe tē mı, à kə lıv, nē à yəé, sē à yá wá, v cùgù?» ¹⁰ U zìn v yáá v ywán ba mē tē, v ga swìn bèe tē con, v wú:

* 6:5 6.5 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn.

«Làrí n jūn tē à con!» U ma fwa kv, kv ga lwán, kv jì jūn nəzəŋu.

¹¹ Ba nē nı kv nətv tē, lıŋa súé Yū nii yənu tián tē dē Farizian-ba, ba dàñ ga vıri kv tē yuu wa, ba nē wá fwa Zwezi.

Zwezi kúru v tvntvna fugə bələ tē
(*Matìe 10.1-4; Marəkə 3.13-19; Tvntvnan 1.13*)

¹² Kv máŋá təntə wa, Zwezi diğá paan yuu wa, v jūn Yū wuuu titun tē mama, v wà dwèe. ¹³ Tıa nē twi ka pıri, v bon v karbia tē, v kúrí ba wa lià fugə bələ, v kə ba yıri *tvntvna: ¹⁴ Simon tē, v nē bon v yıri don Pıyerə, dē v nubıu Andərə, dē Zwakə, dē Zwan, dē Filipə, dē Barətelemi, ¹⁵ dē Matìe, dē Toma, dē Aləfe biú Zwakə, dē Simon tē, ba nē bonə <*Zelotə>, ¹⁶ dē Zwakə biú Zwidə, dē Zwidasə Yisəkariyotə, v tē v nē wá ja Zwezi v pa v dıŋa nē.

Zwezi kàrì, v ga zwèe lià yayıran
(*Matìe 4.23-25*)

¹⁷ Zwezi nan paan tē yuu v cú, v dē v karbia fugə bələ tē, ba ga va ba zıga bwálı don nē, kv nē mē duən. Yá v karbia zənzən duən dē lià duən zənzən yá wulə lá. Ba lià tētə yá nan Zwidə nagwanaa dē *Zwerizalemə tē wa dē Tirə dē Sidon mıv nii tıan tē mama. Ba yá twi, sē ba nı v kori, sē ba ga pa v zwèe ba yayıran. ¹⁸ Ba tē, *zinə nē wıwalı, nı yazurə. ¹⁹ Diàn yá naŋa v yıra, tē zwèe yayıran. Kv mù nē pıri, lalıv tē mama kəni diàn, sē ba dwen v yıra.

Pupwən dē pıcvnı yoo
(*Matìe 5.1-12*)

²⁰ Zwezi dàñ ma ywán v karbia tē, v ga swìn, v wú:

«Á yana pupwən wa, á mù, á nē yı zıra, Yū nē ti aba tē yıri.

²¹ Á yana pupwən wa, á mù niēn nē jə síŋ, á nē wá dé wodıu á sú tē yıri.

Á yana pupwæn wa, á mù là tò, á nè kwi síún, á nè wá mun tò yiri.

22 Á yana pupwæn wa, á mù là tò, læzoni nè víga ba dugu, ba twín aba, ba swín tò tò, nè nè ba ywán ba pín aba, *Læzwænə-Biu† tò yiri.

23 Á yana pupwæn wa máǵá tò wa, dè kv nètʉ nè yí, á faǵa dè pupwæn ǵwírán nǵfarʉ nè dànì aba Yui *sàñ nè yiri. Mè nètʉ nè ba nɪbara ba tò wuwali Yui nii *sùsùnà tò.

24 Læ nè wá yí á mù, á nè yi wiæn tián, á nè dí yáá, á na á pupwæn tò yiri.

25 Á yana pucunɪ wa, á mù tò wodiu nè wà mùrì síún nè, niæn nè wá ja aba yiri.

Á yana pucunɪ wa, á mù, á nè mɪǵa, á nè wá yà luə wa, á ga wá kwi tò yiri.

26 Á yana pucunɪ wa, dè là mama nè bwɪ á nè. Mè kv ya nètʉ nè ba nɪbara tò dè ba kunkun sùsùnà tò fwa».

Ka sóni dɔǵa kàrà

(*Matìə 5.38-48; 7.12; Romə tián 12.17-21*)

27 «À mù nè swín kv á con, á mù tò ba, á nè cuga nè: Á swænə á dɔǵa! Á fwa zəni ba tò yira, ba nè dɔǵa aba!

28 Á lòrì Yui, sè ʉ fwa zəni ba tò yuu wa, ba nè ziri ba kəni á nè! Á lòrì Yui á pa là tò nè, ba nè wuwali aba.

29 Dè liù nè mà n pɪpara nədʉ nè, sè n vøvəri kv don tò, sè ʉ mà. Dè liù nè ti n gasoo, yá, sè ʉ ti n ganbiə, dè ʉ kə lá. 30 Pa liù tò mama nè, ʉ nè lòrì won n con. Yá liù nè ti kv tò, kv nè ya n mù nyiæn, dàn ká bwe wá kv yoo nè, sè ʉ kwan kv ʉ pa mú.

31 Kv tò, n dè nè pià, sè ba tun ba pa mú, tun kv, n pa ba duæn tò nè.

32 Dè á nè swə là tò, ba nè swə aba cɪcɪ, bèèè jwian dɪn won nè, á wá dɪàn? Ba tò dè tətə ba nè yi cuna là, dè swə là tò, ba nè swə ba! 33 Dè á nè fwa zəni ba tò cɪcɪ yira, ba dè nè fwa á ba zəni, á wá

fwa nètʉ, á ma dɪàn jwian won? Ba tò dè tətə, ba nè yi cuna là dè fwa nètʉ! 34 Yá dè á nè jɪɪ á wiæn ba tò cɪcɪ, á nè yèé dè, ba wá pií ba pa aba kv tò, ba nè jɪɪ, á dɪàn wá twá nètə, á ma na kv jwian won? Ba tò, ba nè yi cuna là, dè yáá jɪɪ duæn dè səbiu, ba ga twi ba ǵwín, ndə nètʉ nè, ba nè jɪɪ kv. 35 Kv dɪàn nè ya á mù: Á swænə á dɔǵa, á fwa ba zəni! Á jɪɪ á ga li yala á waa dè, ba wá ǵwín aba. Á wá na ǵwírán tò nè dáá Yui con, á ga wá yà Yui tò, ʉ nè wulə tò mɛ yuu wa, bia, Yui nè ywán, ʉ pa læzwæn-yèrì-jwian dè wulɔnyɪna-ba nè yiri. 36 Á pɪan á dəri yinəǵə zənzən, ndə á nyɪna Yui dè nè dəri yinəǵə zənzən nètʉ».

Á dànà ká bɔ̀rì duæn bɔ̀rà
(*Matìə 7.1-5, 15-20; 12.36-37; Zwakə 4.11-12*)

37 Zwezi kúv swín, ʉ wú: «Á dànà ká bɔ̀rì duæn bɔ̀rà, sə Yui dè dàn ká bɔ̀rì á bɔ̀rà. Á dànà ká kə ba duæn tò càn wa, Yui dè bá kə aba càn wa. Á kwíán ba duæn tò yìèn tò, á li á mù dè ba pwərə wa, Yui dè wá kwen á cuna tò, ʉ li á mù dè wá pwərə wa.

38 Á pɪan ba duæn nè, Yui dè wá pa aba. ʉ wá lwá á garwa tò wa maɲʉ tò, kv nè ziæn, kv nè zuzugʉ, kv ga sú zəni kv pàlí. Yui wá ywán á maɲʉ tò, á nè maɲa á pɪn ba duæn tò nè, ʉ ma man ʉ pa á dè nè».

39 Zwezi ma kúv ti zwansɪsara kv tò, ʉ sɪsarɪ ba, ʉ wú: «Liliu wàrì ʉ don liliu ʉ vaɲa, kv ya kunkun, naaa? Kv nè nè yɪn nètʉ, ba mama wá tu buu wa. 40 Karbiu təlɛ ʉ nè dwə ʉ karnyɪna, yá ʉ dɪàn nè kálú ʉ tiàn ʉ kàrì ʉ zwèè, ʉ wá yà ndə ʉ karnyɪna nè.

41 Bèèè nè pɪn, n ywàǵá gabiu tò, kv nè wulə n nubiu yii wa, yá n ga ba baɲa tò na, ka nè wulə n tətə yii tò wa? 42 N wá twá nètə, n ma swín n nubiu con, n wú: «À nubiu, yá, sè à li gabiu kv tò, kv nè wulə n yii tò wa», n mù ga ba baɲa tò, ka nè wulə

† 6:22 6.22 Zwezi yi ʉ tətə yoo nè ʉ swín.

n tètə yii tə wa na? Níé bələ tíú, dí yáá n lí baŋa tə n yii tə wa. Yá n dàń wá na lá zəni, sə n ma lí gabiú tə, kú nə wulə n nubiu tə yii tə wa».

Tizəŋu də tikukwɪn ba duən nyɪn

(Matíə 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Zwezi kúb swɪn, ɔ wú: «Tizəŋu ba biú kukwɪn zɪŋa, yá tikukwɪn ba biú nəzəŋu zɪŋa. ⁴⁴ Tìú mama yɪ kú biú nə nə, ba yáá ma lwarɪ kú. Ba ba lwe nə à yəé kakan kwe casuɔ yuu wa. ⁴⁵ Ləzwənzəŋu yáá pɪn yozəŋə naŋa kú tə nə súé ɔ waa con. Yá ləzwənkukwɪn də yɪ yokukwɪnan nə, ɔ yáá pɪn tə naŋa ɔ waa con. Ləzwənə nii yɪ kú tə nə súé ɔ waa nə, kú swɪn».

Dii bələ tə yoo

(Matíə 7.21-27; Zwakə 1.22-25; 2 Piyerə 1.5-10)

⁴⁶ Zwezi kúb swɪn, ɔ wú: «Á ja nə á boŋə <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu>, á ga ba fwa kú tə, à nə wú. ⁴⁷ Liú tə mama, ɔ nə twi à con, ɔ cuga à sùràn tə, yá ɔ ga twá tə nii nə, à wá bɪrɪ aba liú tə, ɔ də wá nə nyɪn duən. ⁴⁸ Ʋ ya ndə liú tə nə, ɔ nə wulə ɔ lwè diè. Ʋ kua tia tə zənzən, kú zɔ, yá ɔ ga tún ka dəkuu tə kapataɔ yuu wa. Dwà níá nə twi, navwə tə mà diè tə, yá kú wà wàní kú gùrɪ ka, ka nə lwè zəni yɪrɪ. ⁴⁹ Liú tə, ɔ nə cugu, ɔ ga wà kú nii nə twá yɪ ndə bæe nə, ɔ nə tún ɔ diè dəkuu titalɔ yuu wa, ɔ ga wà ka dèń kwì. Navwə nə twi kú mà ka, ka tua mwálí mwálí, yá ka cɔna bwálí yɪn dání».

7

Zwezi zwèe pamana yuu tíú don tutunbiu yayɪgu

(Matíə 8.5-13; 15.21-28; Zwan 4.46-53)

¹ Máná tə wa, Zwezi nə swɪn lalɔ tə con, ɔ zwèe, ɔ kèen ɔ va Kaperənayimə. ² Kú bwálí tə nə, *Romə-ba pamana bíí yuu tíú don yà jə ɔ tutunbiu don, ɔ yoo nə cà kú pa wá. Kú tutunbiu təntə yà yì, ɔ pià, sə ɔ ti. ³ Máná tə wa, pamana bíí

yuu tíú tə nə nì Zwezi ŋwen, ɔ tun *Zwifə-ba *nəkwɪna duən, sə ba lòrɪ wá, sə ɔ bà ɔ jon ɔ tutunbiu tə mu, ɔ kə lɔɔ wa. ⁴ Ba twi Zwezi con, ba ga lòrɪ wá pwə pwə, ba wú: «Kú bæe tə mɛ, sə n pa wá n saŋu. ⁵ Ʋ swə nə lɔɔ lià tə, yá ɔ mù nə pa, ba lwà nə *jéré diè tə».

⁶ Zwezi dàń ma pú ba kwa ɔ kèen. Ʋ nə bwələ pamana bíí yuu tíú tə diè tə, ɔ zwèe, də pamana bíí yuu tíú tə tun ɔ dabara Zwezi con, ba swɪn ɔ con, ba wú: «*Yuu-Tiu, dàń ká wɔwɔlɪ n tìàn n súrí lá, à juɪn nə mùrɪ, sə n zɔ à diè wa yɪrɪ. ⁷ Mə kú mù nə pɪn, à wà nɪ, sə à tətə bà n yáá con. N dàń pa nii cɪcɪ, yá à tutunbiu tə yayɪgu tə wá zwèe. ⁸ À də tətə yɪ lià duən nə ti nə, à də ga ti pamana duən. À nə swɪn pamana tə don con, à wú: <Vəli!> Ʋ wá va. À nə bon wà don, à wú: <Báá!> Ʋ wá bà. Yá à nə swɪn à tutunbiu con, à wú: <Fwa kú tə!> Ʋ wá fwa kú».

⁹ Máná tə nə, Zwezi nə nì tə sùràn təntə, tə poli ɔ pùé. Ʋ pií ɔ vəvəri, ɔ ga swɪn lalɔ tə con, ba nə twá ɔ kwa, ɔ wú: «À mù nə swɪn kú á con: Á tə wà liú nɪ *Yɪzərayelə lià tə wa, ɔ nə keni ɔ waa Yɪ nə wuuu, ɔ dwən wà tə».

¹⁰ Lià tə, ɔ nə tun tə ma pií, ba va pamana bíí yuu tíú tə diè wa, ba na tutunbiu tə, də ɔ jèé də yazurə.

Zwezi bwin kadənu don biú
(Likè 8.49-56)

¹¹ Kú kwa nə, Zwezi vəli tiv don, ba nə boŋə <Nayen>. Ʋ karbɪa tə də lià zənzən yà twá də wá. ¹² Máná tə nə, ɔ nə bwələ tiv tə nii, də ba ja tɪgɪ don, ba vələ ləbərə bwálí wa. Kú tɪgɪ tə yɪ kadənu don bidɔa. Tiv tə lià yà dáá zənzən, ba nə wulə də kan tə. ¹³ Máná tə *Yuu-Tiu nə nɪ kadənu tə, ɔ yinəgə zɔa wá zəni, ɔ ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «Dàn ká kwì!» ¹⁴ Ʋ ma fàrú ɔ yí, ɔ dwen tɪga tɪtaɔ tə yɪra, lià tə nə zɪŋa tɪgɪ tə, ma zɪgɪ. Zwezi ma swɪn, ɔ wú: «Bisɪmaa, à pɪn nii mú, zàn yɪ nə!» ¹⁵ Tɪgɪ tə ma kwìán ɔ zàn, ɔ ga wulə

u swìn. Zwezi ma ti wá, u pa u nuu nē. ¹⁶ Ku gwá rí là tē mama zēnzēn, ba dà n ga b w i Y u nē, ba wú: «Y u n i i *sùsù n ù nē f a r u t w i nē p w ē r ē w a ! Y á Y u t w i, s ē u s a n u l i à n ē t ē n ē». ¹⁷ Y á Z w i d e n a g w a n a a d ē k u t i b i i t ē m a m a t ē n ē k i k a r i k u l i à n i k u t ē, Z w e z i n ē f w a.

Zwan-Batisē tūn u karbia tē Zwezi con
(Matīē 11.2-19)

¹⁸ Zwan* karbia tē swìn ku mama u con. ¹⁹ Zwan ma bon ba wa là bēlē. U tūn *Yuu-Tiu con, sē ba b w e w á: «N m ù n ē y i l i ù t ē, Y u n ē s w ì n d ē, u w á b à, n ē à y è é n ē m ē, s ē n ē d i à n u d o n ? » ²⁰ B a n ē v ē l i, b a y í Z w e z i y i r a, m á ŋ á t ē n ē, b a s w ì n u c o n, b a w ú: «Zwan-Batisē tūn nēba n con nē, sē nē b w e m ú, n ē j ē n: <N m ù n ē y i l i ù t ē, Y u n ē s w ì n d ē, u w á b à t ē, n ē à y è é n ē m ē, s ē n ē d i à n u d o n ? > »

²¹ Ku m á ŋ á t ē n t ē w a, Z w e z i z w è e y a y i ŋ a z ē n z ē n y a y i r a n d ē b a n a n d a t i r a n. U l i *z i n ē b a y u u w a, u g a p u n l i l i r ē n z ē n z ē n y í á s ú r í. ²² K u k w a n ē, u d à n m a l e Z w a n k a r b i a t ē, u w ú: «Á v ē l ē á m a n á b i r i Z w a n n ē k u t ē, á n ē n i, á g a n i d ē à f w a: L i l i r ē n y í á s ú r í, g w à n í v ē l i, d a y a r a n d a y a n z w è e, b a g a j i l ē z w ē n z ē ŋ ē, z i b ŋ a z i a n s ú r í, t i g a b w i n b a n a ŋ a. Y á z ŋ r a d ē g a n ē n Y u s u y w á ŋ ú t ē. ²³ P u p w ē n l i à n ē y i l i à t ē, b a n ē b a n ē v i n ē, b a d ŋ g u k u t ē y i r i, à n ē f w a».

²⁴ M á ŋ á t ē w a, Z w a n k a r b i a t ē n ē v i í, Z w e z i z à n u w u l ē u s w ì n Z w a n y o o, u b i r i l a l ŋ u t ē n ē, u w ú: «Lēzwēnyiri nētē nē á vēli á balu kasō lanworu tē wa? Ku tā liù tē, u nē y i n d ē m a n c a n i n ē, v u u n ē v u v u g ē. ²⁵ L ē z w ē n y i r i n ē t ē n ē á d à n v ē l i á n a ? K u t à b e e, u n ē z v a g a n m u l a. L i à t ē, b a n ē z w i g a n m u l a, b a g a w u l ē y w á n i w a, t à b a w u l ē p ē e g á d i i w a, n a a a ? ²⁶ L ē z w ē n y i r i n ē t ē n ē á d à n v ē l i á n a ? K u t à Y u n i i *sùsù n ù, n a a a ? A w o ! Á m ù n ē

swìn ku á con, dē ku liù tēntē dwē Y u n i i sùsù n ù t ē t ē. ²⁷ K u l i ù t ē y o o p ú p ú n í Y u s a g i t ē w a, k u w ú: <Nēn, à m ù Y u n ē t ŋ n à t ŋ t ŋ u n u n y á á c o n, s ē u k w e n n c w ē ŋ ē t ē, u p a m ú > . »

²⁸ Z w e z i k ú ù s w ì n u s ú r í l á, u w ú: «Á m ù n ē s w ì n k u á c o n: L u u l ē z o n i w a, b a n ē t ŋ r i, l i ù w à l á y i n, u n ē d o n i Z w a n. Y á l i ù t ē, u n ē y i l ē z o n i t ē m a m a n ē m a n b i ē Y u p à r i t ē w a, t ē d w ē w á. ²⁹ L a l ŋ u t ē m ē, d ē l a n p o l i n a t ē y à c ŋ g a w á. B a l w a r i d ē, Y u n ē y i c í g á, b a g a p a Z w a n l ē b a n í á t ē w a, k u t w á d ē Y u y i r i. ³⁰ Y á *F a r i z i a n - b a t ē m ù d ē Y u n i i *y ē n u t i à n t ē m ù v i g a k u t ē, Y u n ē d í y á á u t a n i u t ŋ n, s ē u p a b a, b a g a v i, s ē Z w a n l ē b a n í á t ē w a, k u t w á d ē Y u y i r i ».

³¹ Z w e z i m a k ú ù s w ì n, u w ú: «Zēn lēzoni tē y i á w á t i b a, á m a m a n d ē b ē e ē e ? B a y i n d ē w à à n ē ? ³² B a y i n d ē b i s i n á n ē, b a n ē j è é y è k a n p o r u w a, b a n ē b o ŋ ē d u ē n, b a s w ì n, b a w ú: <Nē w ú r ú w i i n ē k ē á n ē, s ē á s a, á g a w à s ē e. N ē n u n p u c ŋ u n u ŋ i, n ē p a a b a, á g a w à k w i ! > M ē z ē n l i à t ē d ē y i n ē t ŋ. ³³ Z w a n - B a t i s ē n ē t w i, u m a b a w o d i n ŋ u d é, u g a b a s w a n a n y w ì n, á s w ì n, á w ú: <Z i n ē n ē j ē w á >. ³⁴ K u k w a n ē, *L ē z w ē n ē - B i u † t ē n ē t w i, u m ù m a d é w o d i u n ē z ē ŋ u, u g a n y w ì n s w a n a, á k ú ù s w ì n, á w ú: <Nēn, b e e w à t ē, u y o y u u n ē y i k a d é, d ē k a n y u s w a n a k a s ú. U y i l a n p o l i n a t ē d ē c ŋ n a l i à t ē d a b e e ! > » ³⁵ K u t w á d ē b a t ē, b a n ē s ē e w á, Y u y ē n u t ē m a b i r i k u t i à n n d ē c í g á n ē.

Zwezi zva Farizian Simon diē
(Matīē 26.6-13; Zwan 12.1-8)

³⁶ D i n d o n n ē, *F a r i z i a n d o n b o n Z w e z i, s ē u d é d ē w á. Z w e z i m a v a k u b e e t ē b w á l i n ē, b a j è é w o d i u t ē y u u w a, s ē b a d é. ³⁷ K a n d o n d à n y à y i n t i u t ē w a, u y à n ē y i k a n t ē, u n ē y i c ŋ n a k a n. K a n t ē n t ē n i d ē, Z w e z i j è é F a r i z i a n t ē b w á l i n ē, s ē u d é. U

* 7:18 7.18 Ku m ù Zwan tēntē nē y i *Zwan-Batisē, u nē l i l i à n í á w a, k u t w á d ē Y u y i r i. † 7:34 7.34 Zwezi y i u t ē t ē y o o n ē u s w ì n.

dàñ ma ja pìù kapan kunkoli, ba nè bonjə <alubaturı>, v bà. Kù nii yà nè súé də turalı nuga. ³⁸ U zıga Zwezi kwa con, v nɛɛ‡ con nə. U wulə v kwi, v ga lwé v yinia v ma tɛ Zwezi nɛɛ, v ja v yukoran v ma pupugu tɛ mama. Kù kwa nə, v kùkwalı Zwezi nɛɛ tɛ v lwé turalı nuga tɛ v nɛɛ tɛ yuu wa.

³⁹ Farızian tɛ, v nə bon Zwezi, nə nı kù nɛtv, v dàñ swın v tian con nə, v wú: «Bɛɛ wà tɛ yà nə ya Yı nii *sùsùndù, v yà wá yəni kan wà tɛ nə dwen v yira nə ya liù tɛ: Kan tɛ yı cuna kan».

⁴⁰ Zwezi dàñ ma swın Farızian tɛ con, v wú: «Simon, à ja yoo à swın n con nə». Simon ma le, v wú: «Swın, karnyına!» ⁴¹ U dàñ ma swın, v wú: «Liù don jıɲa yà wulə là bələ yuu wa, v don yà jə cıɲa səbikulanŞ biənu, v don də cıɲa səbikulan finu. ⁴² U nı də, ba liù mama wàri jıɲı tɛ v ɲwın. U yá tɛ, v ma ca ba bələ tɛ. Ba wàà nə wá sóní wá, v doni v don, ba bələ tɛ wa?» ⁴³ Simon ma le wá, v wú: «À buɲa də, kù wá yà wà tɛ, v jıɲı tɛ nə dáá tɛ tíú». Zwezi ma le wá, v wú: «N ja cígá!»

⁴⁴ U piı v vəvəri v yáá v kə kan tɛ con, v ga swın Simon con, v wú: «N na kan wà tɛ? À zua n diè, n ga wà nə à nɛɛ níá* pın. Yá kù kan wà tɛ mù ya v yinia nə, v ma tɛ à nɛɛ, v ga pupugu tɛ də v yukoran. ⁴⁵ N wà nə jérı n kùkwalı† n kə n nyvı nə. Kù kan wà tɛ mù tɛ wà siı də v nə kùkwalı à nɛɛ tɛ, à nə zua tɛ mama. ⁴⁶ N wà nuga lwé à yuu wa, yá v mù lwá turalı nuga à nɛɛ yuu wa! ⁴⁷ Mə kù mù nə pın, à wú: U sonu nəfarv tɛ, v nə bırı tɛ, nə pın, də v cuna tɛ mɛ, sə tɛ kwen tɛ nan. Yá liù tɛ, ba nə wà v cuna kwen zənzən ba lı, v də bá bırı sonu zənzən».

⁴⁸ Zwezi dàñ ma swın kan tɛ con, v wú: «N cuna tɛ kwen tɛ nan n mù də Yı pwərə wa». ⁴⁹ Ba tɛ, ba nə də də wá tɛ wulə ba ɲɲwın ba tian con nə, ba wú: «Wàà nə yı liù tɛ, v wàá v kwen là cuna, v lı ba mù də Yı pwərə wa?» ⁵⁰ Yá Zwezi dàñ swın kan tɛ con nə, v wú: «N keni n waa à nə wuuu, kù mù nə pın, Yı ma jon mú n cuna wa. Ve də bıcan sié!»

8

Kana tɛ, ba nə twá Zwezi kwa (Marəkə 15.40-41)

¹ Kù kwa nə, Zwezi vəli v twá tian tɛ də tıbiı tɛ wa, v kàri də v swın suywàɲú tɛ, v bırı də, Yı dé pàri ba yuu wa. Karbıa fugə bələ tɛ yà wulə v kwa. ² Kù súri kana duən nə, ba nə jon ba tian *zinə də yayıran jıɲ. Kù yı Mari tɛ, ba nə bonjə <Mari Madələnə>, Zwezi nə lı zinə barpe v yuu wa, ³ də Suza, v nə ywàɲá *Erodə tutunən tɛ yuu, kan Zwanə, də Sızanə, də kana duən, ba nə dáá. Ba mù kana təntə tı ba jıɲ, ba ma san Zwezi də v karbıa tɛ nə.

Wodùrú zwansısara (Matıə 13.1-9; Marəkə 4.1-9)

⁴ Lià tɛ naɲa tian də tian, ba twi Zwezi con. Lià tɛ nə twi, ba kù duən nə ba dáá, máɲá tɛ wa, v tı zwansısara kù tɛ v sısarı ba, v wú: ⁵ «Wodùrú don nə nan, sə v dù wodwii. U dàñ nə wulə v mí wodwii tɛ kára tɛ wa nə, kù vàn don tua cwəɲə yuu. Ba nıɲı kù yuu ba kèen, yá zənbii dí kù. ⁶ Kù vàn don də tua kapatau tıa wa. Yá wobıa tɛ nə nan tɛ zwèe, tɛ kua, zuni nə wà tɛ yı yırı. ⁷ Wobıa tɛ vàn don də tua casıran tıa wa, tɛ də casıran tɛ me twá duən, tɛ boru, yá casıran tɛ dàñ púé wobii tɛ yuu nə, tɛ dàñ ga siı tɛ tı. ⁸ Yá tɛ vàn don də tua tızəɲu wa, wobıa tɛ zàn tɛ bori tɛ kə yun.

‡ **7:38** 7.38 *Zwifə-ba con, ba yáá pəni ganpurə yuu wa, ba ma dé wodiu. § **7:41** 7.41 Cıɲa səbikulu nədv yı yıtıri nədv tutıɲı ɲwırán. * **7:44** 7.44 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonı, nə à yéé liù tɛ, ba nə ba wá dun pın, sın liù nɛɛ, sə kù bırı də, ba sèe wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yéé, sə kù bırı də, v yı dun tíú. † **7:45** 7.45 Kù nɛtv tɛ yı Zwifə-ba yofwamıvıɲ, də ba nə jérı duən, nə à yéé də ba nə vəli duən sán, sə ba na duən.

Ku nēdu mama zɪn bia bii». Zwezi dān ma swɪn v kə yɪ nə, v wú: «Liù mama dān mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zɪan, v cɔgv zəni!»

Yoo tə nə pɪn, Zwezi swɪn də zwansɪsari

(Matie 13.10-17; Marəkə 4.10-12)

⁹ Zwezi karbia tə bwe wá, sə v gwɪn zwansɪsara tə dèñ, v biri ba.

¹⁰ U ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yɪ pàri yìèn tə, tə nə sègè tə dèñ, á nì, á pɪn á tiàn nə. Lià tə duən mù con nə, ku yɪ zwansɪsari nə, à wá swɪn ba con, ba yíá nə cè lá, ba ga ba na, ba cɔga, yá ba ga ba ku dèñ nèñ».

Zwezi gwɪn wodùrú tə zwansɪsara tə dèñ

(Matie 13.18-23; Marəkə 4.13-20)

¹¹ Zwezi dān swɪn, v wú: «Zwansɪsara tə dèñ nə nətən: Wodwii tə yɪ ndə ya Yɪ sugv tə nə.

¹² Lià duən yɪ ndə cwəŋə vən nə, wobɪa nə twɪ lá: Ba nèñ, yá *Sɪtana yáá bà, v li sugv tə ba waa wa, sə v ma cì ba nə, sə ba dān ká kə ba waa Yɪ nə, sə v ga jon ba ba cuna wa.

¹³ Ba duən də yɪ ndə kapataɪ tɪa nə. Ba nə nì Yɪ sugv tə, ba yáá jon ku də pupwən. Yá ba ba ku yá, ba pɪn ku zwɪ ba pubɔŋa wa. Ba yáá ken ba waa Yɪ nə, máŋá kukuə wa, yá dədəŋu nə yí ba, máŋá don wa, ba yáá tv. ¹⁴ Wobɪa tə nə tua casɪran tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə nèñ, yá ba ga yá ba pa twara, də ka pià jɪjə, də lɔv wiən fɪra jə ba, tə dān ga pú Yɪ sugv tə yuu nə ba waa. Sugv tə ba bia keni, tə nə wá wàní tə bi.

¹⁵ Wobɪa tə nə tua tɪzəŋu tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə cɔga Yɪ sugv tə, ba ga twá ku nə zəni də ba cígá mama. Ku tiàn tə yáá ja pínú wuuu, ba dān ká pií ba kə ba kwa, ba tɔŋa zəni, ndə wobɪa nə zɪŋa bia nətɔ».

Cànú yuu wa zwansɪsara

(Marəkə 4.21-26; Likè 11.33-36)

¹⁶ Zwezi kúv swɪn, v wú: «Liù təlè, v nə wá surv cànú, v tì v pú garwa dèñ nə, nə à yèé v tì v tún gədoo dèñ. Ku yɪ ba yáá tì ku ba tún canzɪlv yuu, sə lià tə mɛ nə zwɪ

dìè tə wá na poni. ¹⁷ Won tə mama nə sègè wá na, yá won tə mama yá nə wulə yikunu wa, wá nan poni nə. Yá lià tə mama wá lwarɪ ku.

¹⁸ Á zurə á yɪra, də á cɔgv tə yiri tə, á nə cɔga: Ba wá pa v tə nə, v nə jə ba sùrí, yá ba wá jon mancɪn tə tətə v tə con, v nə bɔŋa də, v jə».

Zwezi nubɪa tə də v nuu yoo

(Matie 12.46-50; Marəkə 3.31-35)

¹⁹ Zwezi nubɪa tə də v nuu twi ba na wá, yá ba ga wàri v yɪra ba yí, lalɔv tə nə dáá tə yɪrɪ. ²⁰ Ba ma swɪn ku Zwezi con nə, ba wú: «N nuu tə də n nubɪa tə zɪga kàrá wa, ba ga pià, sə ba na mú». ²¹ Yá Zwezi dān swɪn ba mɛ con, v wú: «À nuu də à nubɪa nə yɪ ba tə nə cɔga Yɪ sugv tə, ba ga twá ku nii nə».

Zwezi pɪn mɔnaa vuv nəfarv zɪgɪ

(Matie 8.23-27; Marəkə 4.33-41)

²² Dɪn don nə, Zwezi də v karbia tə vələ ba zva níá yuu bori wa. U swɪn ba con nə, v wú: «Nə vələ mɔnaa tə vən tə don nə». Ba dān ma vii. ²³ Máŋá tə, ba nə wulə níá tə yuu wa, ba vèli, Zwezi mù tégé v dwèe. Naa nēdu, vuv nəfarv zàn ku fuli mɔnaa tə yuu wa. Níá yuu bori tə ja ku swí. Ku dān yá ga yɪ càn, ku pa ba pià ba tɪ. ²⁴ Karbia tə fàrv ba yí Zwezi yura ba zɪn wá, ba ga swɪn v con, ba wú: «Karnyɪna, karnyɪna! Nə wá tɪ!» Zwezi ma zàn, v baa vuv tə də nakulə tə nii nə, tə ma tv. Yá bwálí tə mɛ zùrì, siiii.

²⁵ Zwezi ma swɪn v karbia tə con, v wú: «Á ba á waa keni à nə wuuu, naaa?» Yá fən yá jə ba, də ku digà ba yuu wa. Ba dān swɪn duən con, ba wú: «Bɛɛ wà tə tà ndə lià mɛ nə. Vuv də nakulə mɛ zìlí v nii!»

Zwezi li zinə bɛɛ don yuu wa

(Matie 8.28-34; Marəkə 5.1-20)

²⁶ Ba yɪ də níá yuu bori, ba va ba yí Zwerazenɪan-ba nagwanaa wa, ku nə wulə mɔnaa tə vən tə don nə, Galile nagwanaa yáá nə. ²⁷ Zwezi nə cúé tɪa v zwèe, tɪv tə bɛɛ don twi, v jérí wá. *Zinə yá nə vəvəri ku bɛɛ təntə yuu. Ku nə ba yigə, ku bɛɛ

təntə yà kùbò ba gànò zwi, v ga ba diè də zwi, v yà yi v wulə pìràn* buran wa, ba nə kua, ba ma keni tìga. ²⁸ Ku máná təntə, bɛɛ təntə ni Zwezi, v mà bubwiə, v tu v yáá con, v ga zìn v kori v kə yi nə, v wú: «Zwezi, Yu tə, v nə wulə tə mɛ yuu wa, biú, bɛɛɛ nə n pià à con nə? À lòrì mú, dàn ká kə nə càn wa!»

²⁹ U swìn ku nɛtu, Zwezi nə baa zini tə nii nə, sə ku nan ku yá wá yiri. Ku zinə tə yáá di wá nɛɛ kapɔɔ. Ba dān yà yáá vwa bɛɛ tə jìàn də v nɛɛ də banzala də lugu ŋoni, sə ba ma wàní ba ja wá ba tún. Yá v yáá karu banzala tə, zinə tə ga yáá van wá, ku ja va kasɔɔ lanworu wa. ³⁰ Zwezi ma bwe ku, v wú: «N yiri nə ya bɛɛɛ?» Ku ma le wá, ku wú: «À yiri nə ya <buruburu>.» Ku yi cígá, zinə zənzən yà dáá v yuu wa. ³¹ Yá tə zinə təntə yà lòrì Zwezi, sə v dàn ká dɪŋa tə, v kə buv tə, ku dān nə lù zənzən.

³² Twərən zənzən yà wulə ku bwálí tə nə, tə pià wodiu paan don yuu wa. Zinə tə lòrì Zwezi, sə v pa cwəŋə tə, sə tə va tə zu twərən tə yira. U ma pa tə cwəŋə. ³³ Zinə tə dān ma nan bɛɛ tə con, tə va tə zu twərən tə. Twərən tə mama ma bəbəri tə cú, tə tu mɔnaa tə wa, tə gv tə tìàn.

³⁴ Máná tə wa, lià tə, ba nə cì twərən tə nə, nə ni ku mù təntə ku tun, ba dəri ba ja ku ŋwen təntə, ba va ba swìn tiv tə də tibii tə wa. ³⁵ Lià tə nan, sə ba jón won tə nə fwa. Ba yí Zwezi nii, ba ni bɛɛ tə, zinə tə nə nan tə yá. U jèé Zwezi sɛpuni nə, v zu ganan, v ga yèé v yáá zəni. Fən ma zu ba. ³⁶ Ba tə, ba nə ni tə mɛ tə, swìn ba biri, ku nə fwa nɛtu, zinə tə ma nan bɛɛ tə yuu wa. ³⁷ Ku nagwanaa tə lià tə mama dān ma lòrì Zwezi, sə v vií, fən zua ba zənzən yiri. Zwezi ma zu níá yuu bori tə wa, sə v vií. ³⁸ Yá bɛɛ tə, zinə tə nə nan tə yá, twi v lòrì Zwezi, sə v yá v pa v twá v nə. Yá Zwezi pií

wá, v ga wú: ³⁹ «Pií, n va n diè, sə n ga swìn n biri ku tə, Yu nə fwa n yira». Bɛɛ tə dān ma pií v va, v swìn tiv tə mɛ wa ku tə, Zwezi nə fwa v pa wá.

Zwayirisə b̀̀á tə də kan tə nə dwen Zwezi g̀̀nò tə nə yoo
(Matìə 9.18-26; Marəkə 5.21-43; Likè 7.11-17)

⁴⁰ Máná tə nə, Zwezi nə pií v naŋa mɔnaa tə bəbəri tə don nə, v biàn, lalbu tə jérí wá, ba yà dānì wá yiri. ⁴¹ Ku bwálí tə nə, bɛɛ don, ba nə boŋə Zwayirisə, v yà nə yi *Zwifə-ba *jéré diè yuu tíú, twi v bà v tu Zwezi nɛɛ nə. U lòrì Zwezi, sə v bà v sán nə, ⁴² v yà nə ja b̀̀á nɛdu, v bina nə yí ndə fugə bələ nə, v yà nə wulə v ti yiri.

Zwezi vələ lá máná tə wa, lalbu tə púé v yuu nə, də ba niŋi v nɛɛ nə. ⁴³ Yá kan don yà wulə ba wa, v təná nə twi ka ba ziga, ku nə yí bina fugə bələ. U yà c̀̀g̀̀ v wiən mama dɪmɔtura con. Yá liù mama wà wàní, sə v zwèe v yayigu tə. ⁴⁴ U ma twá Zwezi kwa con, v fàru v yí v yira, v ga dwen v g̀̀nò nii nə. Naa nɛdu, də v jana tə lwagu tə ziga. ⁴⁵ Zwezi ma bwe, v wú: «Wàà nə dwen à yira?» Ba mama tə wà sèe də, ba fwa yoo, Piyerə dān ma swìn, v wú: «Karnyina, lalbu tə nə púé n yuu nə, ba ga niŋi n nɛɛ nə». ⁴⁶ Yá Zwezi le, v wú: «À ni də, diàn nan à yira. Ku mù nə pin, à yèé də, liù dwen à yira». ⁴⁷ Kan tə nə ni də, ba jun v dān nə, v twi v bà v tu Zwezi nɛɛ nə, də v vivaga. U dān ma tún lià tə mɛ yáá con won tə, ku nə pin, v ma dwen Zwezi yira, də ku nə twá nɛtu, v yayigu tə ma zwèe naa nɛdu. ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «À nakua, n nə keni n waa à mù nə tə yiri, Yu jon mú. Vəli də bican síé!»

⁴⁹ Máná tə wa, Zwezi nə wulə v swìn nɛtu, liù don nan jéré diè yuu tíú tə sán, v bà v swìn v con, v wú: «N b̀̀á tə mi zwèe. N kùbò dàn ká

* 8:27 8.27 Yizərayələ luv nii wa, tiv mama jə ku kwì ləbərə bwálí. Ba kwì tə yi ba tə pìràn wa.

wɔwɔlɔ karnyɩna tutu». ⁵⁰ Zwezi nɛ nɩ kɩ tɛ, ɩ swɩn jɛrɛ diɛ yuu tiú tɛ con, ɩ wú: «Dàn ká pa fɛn ja mú! N ya kɛ waa cɩcɩ à mù nɛ wuuu, yá ɩ wá na yazurɛ».

⁵¹ Mánjá tɛ wa, ba nɛ yɩ sàń, Zwezi wà sɛɛ, sɛ ɩ pa lià tɛ mama twá ɩ nɛ ɩ bá zɩ, dɛ kɩ nɛ tà Piyerɛ dɛ Zwan dɛ Zwakɛ, dɛ bisɩmaa tɛ nuu dɛ ɩ nyɩna. ⁵² Ba mama tɛ kwi, dɛ ba zɩra bisɩmaa tɛ yɩrɩ. Zwezi dǎn ma swɩn, ɩ wú: «Á dǎnà ká kwi. Ʋ wà tɩ, kɩ yɩ ɩ dwɛɛ!»

⁵³ Ba wulɛ ba muɩja Zwezi, ba nɛ yɛá dɛ, búa tɛ yɩ ɩ tɩga yɩrɩ. ⁵⁴ Yá Zwezi jɩn ɩ jɩn nɛ, ɩ ga swɩn ɩ kɛ yɩ nɛ, ɩ wú: «Bisɩmaa, zàn yɩ nɛ!» ⁵⁵ Ʋ pií ɩ bwin, ɩ ga zàn naa nɛdɩ. Zwezi ma pa nii, sɛ ba pa wá wodiu. ⁵⁶ Kɩ diǵà ɩ nyɩna-ba yuu zɛnzɛn, yá Zwezi swɩn ba con dɛ, ba dǎn ká swɩn kɩ tɛ, kɩ nɛ tun liù mama con.

9

Zwezi tun ɩ karɩa fugɛ bɛlɛ tɛ
(*Matie 10.5-15; Marəkɛ 6.7-13;*
Likè 10.1-16)

¹ Zwezi ken ɩ karɩa fugɛ bɛlɛ tɛ duɛn nɛ, ɩ ga pa ba nii dɛ diàn, sɛ ba li *zinɛ lià yuu wa, sɛ ba ga zwɛɛ yayɩran. ² Ʋ dǎn ma tun ba, sɛ ba va ba kàrɩ ba birɩ dɛ, Yɩ dé ɩ pàrɩ tɛ lià yuu wa, sɛ ba ga zwɛɛ yayɩra yayɩran. ³ Ʋ swɩn ba con nɛ, ɩ wú: «Á dǎnà ká tɩ wiɛn tɛtɛ nɛtɛn á ja nan cwɛɩ. Tɛ mù nɛ yɩ: Daduu, dɛ lòbɛ, dɛ wodiu, dɛ sɛbiu, dɛ ganzwɩran bɛlɛ. ⁴ Bwálɩ tɛ mama á nɛ zɩrɩ, á yana kɩ diɛ tɛ wa, kɩ ja vɛlɛ á viru. ⁵ Bwálɩ tɛ mama, ba nɛ vɩga, sɛ á zɩ, sɛ á nan, á yá ba tɩ. Á ga zwarɩ* á nɛɛ purɛn, sɛ kɩ yà ba yuu yoo».

⁶ Karɩa tɛ ma vií, ba vɛli tɩan tɛ mɛ pa wa, ba swɩn suywǎɩ tɛ, ba ga zwɛɛ yayɩra yayɩran.

Erodɛ twara tɛ yoo
(*Matie 14.1-12; Marəkɛ 6.14-29)*

⁷⁻⁸ Mánjá tɛ, *Erodɛ, ɩ nɛ yɩ Galile nagwanaa tɛ yáá tiú, nɛ nɩ kɩ tɛ nɛ wulɛ kɩ tunja, kɩ gwári wá zɛni. Lià duɛn yà wú: «Zwan† nɛ pií, ɩ bwin ɩ nan tɩan wa». Ba duɛn dɛ wú: «Kɩ ya Yɩ nii *sùsùnɩ Eli nɛ pií ɩ bà». Ba duɛn dɛ tɛ kúɩ wú: «Fuɛn Yɩ nii sùsùnà tɛ don nɛ pií ɩ bwin». Kɩ mú nɛ pɩn, Erodɛ yáá kúɩ yèrɩ kɩ tɛ, ɩ nɛ wulɛ kɩ kwa. ⁹ Erodɛ dǎn ma swɩn, ɩ wú: «Á pɩn ba gwɛɩ Zwan yuu. Wàà tɛtɛ dǎn nɛ yɩ bɛɛ tɛntɛ à nɛ nɛn ɩ nɛwɛn dɛ ba swɩn nɛtɛn?» Ʋ dǎn yà ga pià, sɛ ɩ na Zwezi.

Zwezi pùli dipɛn ɩ pa bara mùrɩ bonu nɛ
(*Matie 14.13-21; 15.32-38;*
Marəkɛ 6.30-44; Zwan 6.1-14)

¹⁰ Zwezi *tuntuna tɛ pií ba bà ɩ con, ba man kɩ tɛ mama, ba nɛ fwa, ba birɩ wá. Ʋ ma ja ba, ɩ dɛ ba cɩcɩ ma va, ba nan kwa, tɩv don nii nɛ, kɩ yɩrɩ nɛ yɩ Bɛtɛsayɩda. ¹¹ Yá lalɩ tɛ lwarɩ kɩ, ba ma zàn ba pú ɩ kwa. Zwezi ma jɛrɩ ba zɛni, ɩ swɩn Yɩ pàrɩ tɛ yoo, ɩ birɩ ba. Ʋ zwɛɛ ba tɛ, ba nɛ pià yazurɛ yayɩran.

¹² Yɩ nɛ wulɛ kɩ zwɩ mánjá tɛ wa, tuntuna fugɛ bɛlɛ tɛ fàrú ba yɩ Zwezi yɩra, ba ga wú: «Swɩn lalɩ tɛ con, sɛ ba va tɩan tɛ dɛ tɩbii tɛ wa, tɛ nɛ bwɛlɛ tɩa lá, ba pià ba nii wodiu, dɛ yipaa bwálɩ. Bwálɩ kɩ tɛ nɛ nɛ wulɛ lá, won mama tɛlɛ wa».

¹³ Yá Zwezi swɩn ba con, ɩ wú: «Á tɛtɛ pɩan ba wodiu, sɛ ba dé!» Ba ma le wá, ba wú: «Dipɛn bonu dɛ fɛlɛ bɛlɛ cɩcɩ nɛ nɛ jɛ. Dɛ nɛ nɛ pià nɛ pa wodiu lià tɛ mama nɛ, nɛ tɛtɛ nɛ mɛ, sɛ nɛ va nɛ yɛ kɩ wodiu tɛ».

¹⁴ Bara mùrɩ bonu yà nɛ wulɛ kɩ bwálɩ tɛntɛ nɛ. Zwezi ma swɩn ɩ karɩa tɛ con, ɩ wú: «Á pɩan ba jɛn ndɛ finu finu nɛ púli mama wa».

¹⁵ Karɩa tɛ twá ɩ nii nɛ, ba pa ba mama tɛ jɛn tɩa. ¹⁶ Zwezi tɩ dipɛn bonu tɛ dɛ fɛlɛ bɛlɛ tɛ, ɩ zɩn ɩ yáá, ɩ kɛ yɩ nɛ, ɩ ga kɛ Yɩ lɛɛɛ. Ʋ fu fu dipɛn tɛ, ɩ pa karɩa tɛ nɛ, sɛ ba

* **9:5** 9.5 Kɩ nɛtɩ tɛ birɩ dɛ, ba yaga lià tɛ yìɛn mɛ ba yuu wa. † **9:7-8** 9.7-8 Kɩ mù Zwan tɛntɛ nɛ yɩ *Zwan-Batisɛ, ɩ nɛ li lià níá wa, kɩ twá dɛ Yɩ yɩrɩ.

ma tara lalɔ tɔ. ¹⁷ Ba mama tɔ dí, ba sú, ba ga pèe dipɛn tɔ mumunɔ ba sú fɔyaran fugɔ bɛlɔ.

Piyerɔ swìn dɛ, Zwezi nɛ yi Kərisɛ
(*Matie 16.13-19; Marəkə 8.27-29*)

¹⁸ Dɔn don nɛ, Zwezi nɛ kwɛn v nan kwa v jònɔ Yɔ, v karɓia tɔ ga wulɔ dɛ wá, v bwe ba, v wú: «Bèèè nɛ lià tɔ swìn à yuu wa?» ¹⁹ Ba ma le, ba wú: «Lià duɛn wú, n yi *Zwan-Batisɛ, ba duɛn wú, n yi Yɔ nii *sòsòndù Eli, ba duɛn dɛ ga kúv wú, ku yi Yɔ nii sòsòndù tɔ don nɛ pɔi v bwin v nan». ²⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sɛ á mù con nɛ, wàà nɛ á wú à yi?» Piyerɔ ma le, v wú: «N yi *Kərisɛ tɔ, liù tɔ, Yɔ nɛ kúru v tun».

Zwezi swìn v ka ti dɛ v ka pɔi ka bwin ka nan tɔ yoo
(*Matie 16.20-28; Marəkə 8.30-9.1*)

²¹ Zwezi ma dù súú ba nii nɛ, sɛ ba dàn ká swìn ku liù con. ²² U ga swìn v súri lá, v wú: «Ku mɛ sɛ, *Ləzwənə-Biu‡ tɔ dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwina tɔ, dɛ Yɔ *jonwana yun tián, dɛ Yɔ nii *yənu tián tɔ wá v wá, ba wá gu wá. Yá dɔn batwa nii nɛ, v wá pɔi v bwin v nan».

²³ U ma swìn ba mama tɔ con, ku kwa nɛ, v wú: «Liù tɔ mama nɛ pɔi, sɛ v bà v twá à nɛ, ku tíú kúv dàn ká fwa v tɛntian puswənɛ. U mɛ, sɛ v sɛe v twá v dé càn dɛ nɛ, dɔn mama, ku ja vɛlɔ v tian dagarv tɔ yuu wa. ²⁴ Ku yi cígá, liù tɔ, v nɛ pɔi, sɛ v jon v mu tɔ, v wá kwìn ku nɛ. Yá liù tɔ, v nɛ wá dɔgv v mu tɔ à mù yiri, ku tíú wá jon v mu. ²⁵ Ku funə wa yèn nɛ, ku pa liù nɛ, dɛ v nɛ ni tia yuu jɔ tɔ mama, yá v ga kwìn mu tɔ nɛ, ku nɛ ba zwèe Yɔ con, nɛ à yèé v nɛ cògù. ²⁶ Liù nɛ dɛri à mù dɛ à sùràn tɔ cavira, *Ləzwənə-Biu tɔ dɛ wá dɛri n cavira máná tɔ wa, v nɛ wá bà v dun tɔ wa, dɛ v nyina Yɔ dɛ v *malikɛ tɔ dun tɔ wa. ²⁷ Cígá

mama, à mù nɛ swìn ku á con: Á wa lià, ba nɛ wulɔ yəbɛ, mɛ bá ti, dɛ ba nɛ wá Yɔ pàri tɔ ni, dɛ ku twi».

Zwezi lwàn v tián
(*Matie 17.1-9; Marəkə 9.2-10; Zwan 1.14; 2 Piyerɔ 1.16-18*)

²⁸ U swìn nɛtv ndɛ dɔn nana kwa nɛ, Zwezi jin Piyerɔ dɛ Zwan dɛ Zwakɛ, v ja dɔ v con paan don yuu wa, sɛ v jon Yɔ. ²⁹ Máná tɔ nɛ, v nɛ jònɔ Yɔ, v yáá lwàn. Yá v ganan ji nɛpon tɔ pɔpɔ. ³⁰ Dɛ nɛn, lià bɛlɔ, ba wulɔ ba ve dɛ Zwezi. Ku yi *Moyizɛ dɛ Eli, ³¹ nɛ nan dɛ Yɔ dun tɔ. Ba wulɔ ba swìn dɛ Zwezi, v nɛ mɛ, sɛ v ti v pɔi v nan v va Yɔ con, ku yoo tɔ nɛ mɛ, sɛ ku tun nɛtv *Zwerizalemɛ wa. ³² Piyerɔ dɛ karɓia tɔ duɛn yá dwèe tɛtɛ, yá ba dàni twi ba zàn, ba ga na Zwezi dun tɔ, dɛ bara bɛlɔ tɔ, ba nɛ wulɔ dɛ wá. ³³ Ba bara bɛlɔ tɔ dàni nɛ piri, ba viri máná tɔ wa, Piyerɔ swìn Zwezi con nɛ, v wú: «Karnyina, ku zian dɛ, nɛ wulɔ yəbɛ. Nɛ wá pú gansilɛ batwa, n mù nɛdv, Moyizɛ nɛdv, Eli dɛ nɛdv». U yá yèri ku tɔ, v nɛ swìn.

³⁴ Máná tɔ wa, ba nɛ wulɔ ba swìn nɛtv, bakwan yiywara púé ba yuu nɛ. Fɛn zva karɓia tɔ, dɛ ba nɛ ni bakwan tɔ, ku púé ba yuu nɛ. ³⁵ Karɓia tɔ ni kori, ku nɛ swìn bakwan tɔ wa, ku wú: «Wàà tɔ ya à biù tɔ, à nɛ kúru. Á cɔga v kori!»

³⁶ Kori tɔ nɛ swìn ku zwèe kwa nɛ, Zwezi cici nɛ ba kúv na lá. Karɓia tɔ púé ba nii. Ku máná tɔ wa, ba ba ku tɔ, ba nɛ ni tɔ, yoo swìn liù con.

Zwezi li biù don yuu zini
(*Matie 17.14-21; Marəkə 1.23-27; 9.14-29*)

³⁷ Ku tikonɔ nɛ, ba nɛ nan paan tɔ yuu ba cú máná tɔ, lalɔv twi ba jéri Zwezi. ³⁸ Bɛɛ don bubwi lalɔv tɔ tɛtɛni wa, v wú: «Karnyina, à lòri mú, sɛ n ywàn à biù tɔ con! U mù nɛ yi à bidva. ³⁹ *Zini tɔ yáá ja wá, naa nɛdv ku pa, v mà nii ku zuzugv wá dɛ dián, v mɔmanpon ga súri.

‡ 9:22 9.22 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

Ku yàá wuwali wá, ku ga ba nanja mwálí mwálí. ⁴⁰ À lòrì n karbia tē, sē ba li zini tē u yuu wa, yá ba ga wà wàní».

⁴¹ Zwezi dàń ma le, u wú: «Á mù zèn lià-ba, á tē nē ba Yu nii sēe, á ga fwa yotələn! Dian bagali nē à tē wá yà dē aba, sē à ga ja pínú dē aba? Ja n biú tē n ja bà yēbē».

⁴² Biú tē nē fārú, sē u boli Zwezi yira, máńá tē, zini tē jan wá, ku tanu tia, ku ga vuvugv wá zənzən. Yá Zwezi dàń caga zini tē nii nē, u wú, ku nan ku yá biú tē. U tì wá, u pa u nyina nē. ⁴³ Yá Yu diàn nē dáá nē tun ku mù yoo təntə, ku dàń gwárí ba mama zənzən.

Zwezi piú u swìn u tian tē dē u ka piú ka bwin ka nan tē yoo

(Matie 17.22-23; Marəkè 9.30-32)

Ndē yìèn tē mama Zwezi nē fwa, tē nē gwárí liú mama, u swìn u karbia tē con nē, u wú: ⁴⁴ «Á jana ku tē, à nē wá swìn á con, síún nē zəni: Ba wá ja *Ləzwənə-Biuš tē, ba kə ləzoni jìàn wa, sē u dé càn». ⁴⁵ Ba wá ku sugv tē dēń nì. Ku dàń yá sègè ba con nē, sē ba dàn ká wàní ku ba nì, yá ba yá kúv wàrí, sē ba bwe Zwezi ku sugv tē dēń nē.

Wàà nē wá doni u don?

(Matie 18.1-5; Marəkè 9.33-37)

⁴⁶ Zwezi karbia tē dīga tútòní, sē ba ma lwarì liú tē, u nē wá yá ba yuu wa. ⁴⁷ Zwezi lwarì ba pubuń tē. U dàń ma tì bisumaa u kē u yira, ⁴⁸ u ga swìn, u wú: «Liú tē, u nē jun bisumabiə wá tē zəni à mù yiri, ku yì à mù tətə nē ku tíú jun zəni. Yá liú tē, u nē jun nē zəni, ku tíú jun liú tē, u nē tun nē zəni. Liú tē, u nē ya nēmaa á mama wa, ku tíú nē ya yuu tíú».

Liú tē, u nē ba nē nē zīga yì nē liú

(Marəkè 9.38-40)

⁴⁹ Zwan ma swìn, u wú: «Karnyina, nē nì bēe don u ja n yiri tē, u ma li *zinē. Nē yá swìn dē, u

ba cwəŋə jə, sē u fwa ku, u nē twá u tà nē wa liú tē yiri». ⁵⁰ Yá Zwezi le wá, u wú: «Á dàná ká cì u nē, á yaga wá, sē u fwa! Cígá, liú tē, u nē ba á nē zīga, yì á liú».

Samari tiv don lià vīga, sē ba ja Zwezi

(Zwan 4.9-20)

⁵¹ Zwezi ka tì dē u ka dì yu nē máńá nē bwələ, u zīgì diàn, ku máńá tē wa, sē u va *Zwerizalemə tē wa. ⁵² Zwezi dí yáá u tun lià u yáá nē. Ba dí yáá ba vu ba zu Samari nagwanaa tiv don wa, sē ba kwen bwálí lá ba pa wá. ⁵³ Yá ku tiv tē lià vīga, sē ba sēe Zwezi, u nē vələ Zwerizalemə tē con yiri. ⁵⁴ Máńá tē nē, Zwakə dē Zwan nē nì ku nətə, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu n pìà, sē nē lòrì mən, sē tē nan yu tē cú, tē dí ba naaa?» ⁵⁵ Zwezi ma piú u vəvəri u caga ba nii nē. ⁵⁶ Ba ma le ba va tiv don nē.

Ba tē ba nē pìà, sē ba twá Zwezi nē yoo

(Matie 8.19-22)

⁵⁷ Ba wulə cwəŋə yuu, dē bēe don swìn Zwezi con, u wú: «Á wá twá n nē, bwálí mama, n nē vələ». ⁵⁸ Zwezi ma le wá, u wú: «Ciləcərən jə tē buran tē zwì, zənbii dē ma jə tē pwalan, yá *Ləzwənə-Biu* tē mù ba bwálí ja, u nē wá kē u yuu lá».

⁵⁹ U ma swìn bēe don con, u wú: «Twá à nē!» Yá bēe tē swìn, u wú: «*Yuu-Tiu pa nē cwəŋə, sē à dé yáá à va à gùrì à nyina, sē à ga fwa u luə». ⁶⁰ Zwezi ma le wá, u wú: «Yá, sē tīga tē tiàn tē, ba nē ba mu tē, ku nē ba zwèe Yu con, gùrì ba tīga. Yá n mù n wá va n swìn Yu pàrí tē yoo n biri».

⁶¹ Bēe don ma kúv swìn, u wú: «Yuu-Tiu, à wá twá n nē, yá n dàń nē yá nē, sē à va à jun à diè lià».

⁶² Zwezi ma le wá, u wú: «Ku yì ndē liú tē, u nē wulə u vàrí dē nian varu, yá u ga piú u palì u kwa. Ku nətə biri dē, ku tíú jə pubuń bələ. U

§ 9:44 9.44 Zwezi yì u tətə yoo nē u swìn. * 9:58 9.58 Zwezi yì u tətə yoo nē u swìn.

mù liù tǝntǝ yiri ba wàní Yü pàrì tǝ tǝtǝnan tǝ v tun».

10

Zwezi tun karbia sapwitwa dǝ fugǝ dǝ bǝlǝ tǝ
(Matǝ 10.7-16)

¹ Ku kwa nǝ, *Yuu-Tiu kúrí bara duǝn sapwitwa* dǝ fugǝ dǝ bǝlǝ, v tun bǝlǝ bǝlǝ v yáá. U tun ba tian tǝ mǝ wa dǝ bwálá tǝ mǝ, v tǝtǝ yà nǝ mǝ, sǝ v va lá. ² U swìn ba con, v wú: «Kárá tǝ wiǝn tǝ bǝga zǝnzǝn, yá wocǝrǝ ba dáá, sǝ ba kǝ tǝ diǝ wa. Á lorǝ kárá tǝ tíú, sǝ v tun wocǝrǝ v súrí lá, sǝ ba kǝ v wiǝn tǝ diǝ wa. ³ Á tunǝ aba cwǝǝ yuu, ndǝ pabii nǝ buyurǝn tǝtǝǝni wa. ⁴ Á dànà ká tǝ sǝbiu, nǝ à yǝǝ lòdǝ nǝ à yǝǝ natura! Á dànà ká zǝgǝ cwǝǝ yuu, á jun liù. ⁵ Á nǝ zva sǝn wa, sǝ á dí yáá á swìn, á wú: «Yü bǝcan siǝ tǝ wá yà dǝ aba». ⁶ Dǝ liù nǝ wulǝ sǝn tǝntǝ wa, v nǝ pià, sǝ Yü pa bǝcan siǝ, á bǝcan siǝ sugv tǝ wá yà dǝ ku tíú. Ku nǝ tà ku mù, sǝ á kwìn á bǝcan siǝ sugv tǝ. ⁷ Sǝn tǝ tián nǝ sǝe aba, á yana ku sǝn tǝ wa, á dǝ, á ga nyu ku tǝ, ba nǝ pin aba lá, tǝtǝnǝ nǝ mǝ, sǝ v dǝ v ñwírán tǝ yiri. Á dànà ká twá dii wa á va! ⁸ Á nǝ zva tiv wa, ba ga sǝe aba, sǝ á dǝ ku tǝ, ba nǝ pin aba. ⁹ Á zwìá ku tiv tǝ tián yayǝǝ yayǝran, á ga swìn ba con dǝ, máǝǝ bwǝlǝ, sǝ Yü dǝ v pàrì tǝ lià mama yuu wa. ¹⁰ Yá máǝǝ tǝ, á nǝ zva tiv wa, ba ga wà aba sǝe, á naǝa conǝ yuu, á ga swìn: ¹¹ «Nǝ pi† purǝn tǝ nǝ marv nǝ nǝe nǝ, á tiv tǝ wa, nǝ kǝni á yuu wa. Yá á nǝ mǝ, sǝ á lwarǝ zǝni dǝ, máǝǝ boli, sǝ Yü dǝ v pàrì tǝ á yuu wa». ¹² À mù nǝ swìn ku á con nǝ dǝ, bǝrà tǝ bǝrà dǝn nǝ, Sodǝmǝ tiv cǝn tǝ bá yí ku mù tiv tǝntǝ».

* **10:1** 10.1 Saga duǝn wa nǝ, ku yǝ karbia sapwitwa yoo nǝ ku swìn. † **10:11** 10.11 Ku yǝ Zwifǝ-ba mumunv. Ba nǝ dǝga liù, ba li ba tiv wa, v yáá pi v nǝe purú, sǝ ku bǝri dǝ, v li yoo v yuu wa, v kǝ ba yuu wa. ‡ **10:17** 10.17 Saga duǝn wa nǝ, ku yǝ karbia sapwitwa yoo nǝ ku swìn. § **10:20** 10.20 Ku bǝri dǝ, á ja bwálí Yü sǝn nǝ.

Tian tǝ, tǝ lià tǝ nǝ vǝga Zwezi
(Matǝ 11.20-24)

¹³ Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Yomulan tǝ tǝ nǝ fwa á pwǝrǝ wa, yiri yà nǝ fwa Tirǝ dǝ Sidon tian tǝ wa, tǝ tian tǝntǝ lià yà wá zv pucǝni ganan, ba ga pǝrì ba yira dǝ tǝnǝ. Ku nǝtv bǝri dǝ, ba vǝvǝri ba kwa, ba ma sá ba cǝna. Ku mù nǝ pin, cǝn wá tv á mù Korazǝn tián yuu wa! Ku mù nǝ pin, cǝn wá tv á mù Betǝsayǝda tián yuu wa! ¹⁴ Mǝ ku mù nǝ pin, bǝrà bǝrà dǝn nǝ, Tirǝ lià dǝ Sidon tián cǝn tǝ ba yí á mù tián bǝlǝ tǝntǝ lià. ¹⁵ Sǝ á mù Kapǝrǝnayimǝ tián, á buǝa dǝ, á yuu wá dwen yü nǝ, naaa? Abada! Á wá cú á yí tǝga bwálí».

¹⁶ U kúv swìn v karbia tǝ con, v wú: «Liù tǝ, v nǝ cǝgv á sugv, ku tíú cǝgv à sugv. Liù tǝ, v nǝ vǝga aba, ku tíú vǝga à dǝ. Yá liù tǝ, v nǝ vǝga nǝ, ku tíú vǝga liù tǝ, v nǝ tun nǝ».

Zwezi karbia sapwitwa dǝ fugǝ dǝ bǝlǝ tǝ ka piú ka bà tǝ yoo

¹⁷ Ba karbia sapwitwa‡ dǝ fugǝ dǝ bǝlǝ tǝ, Zwezi nǝ tun tǝ, piú ba bà dǝ ba súǝ dǝ pupwǝn, ba ga swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, ba *zinǝ dǝ tǝtǝ sǝe nǝ nii, dǝ nǝ nǝ twá n yiri tǝ nǝ, nǝ ma pin tǝ nii». ¹⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «À ni *Sitana v tua tia, ndǝ dwà pipulv nǝ. ¹⁹ Á cǝga: À pin aba nii, sǝ á va dǝǝa dǝ nǝǝa yun wa, sǝ á ga titaga dǝǝv tǝ dǝ ba dián tǝ mama. Yá won tǝlǝ, ku nǝ wá fwa aba yoo. ²⁰ Á yana pupwǝn wa, á yira nǝ pǝpǝnǝs sagǝ tǝ wa Yü *sǝn nǝ yiri. Á nǝ dànà ká pa, á pwíi poli, zinǝ nǝ sǝe á nii yiri».

Zwezi pupwǝn tǝ yoo
(Matǝ 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ku máǝǝ tǝntǝ wa, Yü-*Sinǝ tǝ pin Zwezi sú dǝ pupwǝn, v ga swìn, v wú: «À nyǝna tǝ, n nǝ ti lanworu dǝ tia. À kǝni n lǝeǝe. N bǝri yǝn

tètə lià tə nə, ba nə mun ba tiàn. Yá n ga sègè tə ba tə nə buŋa də, ba yi wubunja də yənu tiàn yáá nə. À nyina, n mù cígá nə swə, sə nətə tə tun.

²² À nyina Yui ken wiən tə mama à jun wa. Liù mama yèrì Yui-Biu tə, də ku nə tà à nyina Yui tə. Liù də mama ma yèrì à nyina Yui tə, də ku nə tà Yui-Biu tə, də liù tə, Yui-Biu tə nə swə, sə v sùrí v yíá v biri wá».

²³ Ku kwa nə, Zwezi piì v vovəri v yáá, v kə v karbia tə con, v ma ga swìn ba cici con nə, v wú: «Á mù dàñ yi pupwən lià, ku tə á nə na yiri. ²⁴ Á mù nə swìn ku á con nə də, Yui nii *sòsònà, ba nə dáá, də pèegá sóní, sə ba na ku tə, á nə na, yá ba ga wà ku ni. Ba sóní, sə ba ni ku tə, á nə nèn. Yá ba ga wà ku ni».

Samari tíú don, v nə yi bicabwanv tíú

(Matìə 7.12; Romə tiàn 13.8-10)

²⁵ Yui nii *yənu tíú don dàñ ma zàn, v bwe Zwezi yoo don, sə v ma ja v dèñ nə, v wú: «Karnyina, bèèè nə à mɛ, sə à fwa, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèè Yui con?» ²⁶ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Bèèè nə Yui swìn v *nii tə wa, v nə pin *Moyizə? N nèn ku nətə, də n nə kàrì ku?» ²⁷ U ma le, v wú: «N mɛ, sə n sóní *Yuu-Tiu, v nə yi n Yui, də n waa mama. N sóní ku tə nə ziən, ku pa Yui nə. N bún Yui yoo máñá mama. N kə n kajaŋa tə mama n pin Yui nə. Yá n tə mɛ, sə n sóní n yira liù ndə n nə swə n tətə nətə». ²⁸ Zwezi dàñ ma swìn v con, v wú: «N le zəni! N nə fwa nətə, n wá na mu tə, ku nə ba zwèè Yui con». ²⁹ Yá Yui nii yənu tíú tə yà tə pià, sə v pa cígá v tiàn nə. U dàñ ma bwe Zwezi, v wú: «Wàà nə yi à yira liù?»

³⁰ Zwezi ma le də zwansisara, v wú: «Bɛɛ don nan *Zwerizalemə, v cwí Zweriko. Máñá tə wa, v nə wulə cwəŋə tə wa, v vèli, də nèn, ŋwìnà, ba nə gwí lià nə, ba fan, ba tv v yuu wa, ba vira wá, ba li v ganan, ba

mà wá, ba ga kèen ba yá wá, v belv v tégé. ³¹ Ku zàn ku tv ku mɛ, də *Zwifə-ba Yui *jonwanv don də twá cwəŋə tətə v cwí Zweriko. Máñá tə wa, v nə ni bɛɛ tə, v lwə v twá cwəŋə tə vən nə v le v vii. ³² *Levitə dwí tə wa liù don də kùv twí, v bà v yí ku bwálí tə. U nə ni bɛɛ tə v zwèè, v lwə v twá cwəŋə tə vən don, v kèen v vii. ³³ Yá Samari tə wa liù don, v də nə vələ v cwəŋə, də twá bwálí tətə v le. U də ma va v yí bɛɛ tə, ba nə mà tə yira. Máñá tə wa, v nə ni wá v yinəgə jun wá zənzən. ³⁴ U kwen v fàrú v yí lá, v lwá diven də nuga v nuran tə yuu wa. U vwa tə də gantwan. Ku kwa nə, v ti wá, v kə v tətə wodv yuu wa. U ja vu, v tún vərə yipaa bwálí nə. U ywàn v yuu nə. ³⁵ Ku tipuv nə, v li cinia sèbikulan* bələ, v pa yipaa bwálí tə tíú nə, v ga swìn, v wú: «Ywàn, bɛɛ wà tə yuu nə. À nə piì à bà máñá tə wa, à wá ŋwín mú ku tə, n nə cùgò v yira à kwa nə».

³⁶ Zwezi ma swìn, v wú: «N mù waa con, sə ba batwa tə wa lá, wàà nə ya bɛɛ tə, v nə tua nùnà tə tətəŋi wa, yira liù?» ³⁷ Yui nii yənu tíú tə ma le, v wú: «Ku yi liù tə, v nə dəri bɛɛ tə yinəgə zənzən». Zwezi dàñ ma swìn v con nə, v wú: «Mə n də vèli n tvn nətə!»

Zwezi vèli Marətə də Mari bwálí nə

(Zwan 11.1-5; 12.1-7; Matìə 6.33)

³⁸ Máñá tə, Zwezi də v karbia tə nə piì ba zv cwəŋə, ba vèli v zv tv don wa. Kan, v yiri nə Marətə ma ja ba zəni v sàñ nə. ³⁹ Kan tə yà ja nyánú, ba ma bonə Mari. Mari mù yà jèé Zwezi nɛɛ nə, v cuga ku tə, v nə kàrì ba. ⁴⁰ Yá Marətə mù yà wulə v tvŋa zənzən. U ma nan, v ga swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, ku ba mú yoo fwa də, à nyánú tə nə yá à cici v pa à tvŋa tvtnan tə mama? Swìn v con, sə v zàn v san nə». ⁴¹ Yuu-Tiu ma le wá, v wú: «Marətə, Marətə, twara ja mú, n ga wəwalí n tiàn. N wulə

* **10:35** 10.35 Cinia sèbikulv nədə yi yitvri nədə tvtvŋi ŋwírán.

Yü nê, n kəkəri wiən nê dáá yira. ⁴² Yá won nêdu nê jê dèñ. Mari mù kúrí ku tē, ku nê zìen, ku nê wàrì ku jonjê v con».

11

Zwezi biri yijoni v karbia tē nê
(*Matie 6.9-13; 7.7-11; Likè 18.1-8; Zwakè 1.5-7; 1 Zwan 5.14-15*)

¹ Dün don nê, Zwezi jun Yü bwálí don nê. Máná tē wa, v nê jun v zwèe, v karbiu tē don bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, biri nêba nê nê wá jun Yü nêtu, ndê *Zwan* nê biri ku v karbia tē nê nêtu». ² Zwezi ma le ba, v wú: «Máná tē nê, á nê jùnì Yü, sê á swìn ndê:

«Nê Nyina Yü! N yiri mē dē dun!
Báá, n dé n pàrì tē tia yuu wa. ³ Pa nêba nê nii wodiú tē, ku nê mē nêba, dün mama. ⁴ Kwen nê cuna n li nê mù dē n mù pwèrê wa, ndê nê dē nê kwen lwanì tē, lià nê tun nê yira, nê li nê mù dē ba pwèrê wa. N dàn ká pa yoo yí nêba, ku nê wá yigu nêba, ku kè yokukwìun wa.»

⁵⁻⁶ Zwezi kúv swìn ba con nê, v wú: «Dê á wa liù nê ja v dabee, v ma zàn v va v con titin kwìun nê, v swìn v con, v wú: «À dabee don nan cwènjê v bà, v di à yuu, à ga ba won ja à pin wá. Ku mù nê yiri nê, à dabee, jija nê dipen batwa!» ⁷ Dê v dē nê zigì v diè tē wa, v le, v wú: «Yá nê sènbwen! Mimii tanjê ku zwèe, à dē à bia tégé nê zwèe. À kúv wàrì à zanja à pin mú dipen.»

⁸ Ku nêtu tē! À mù nê swìn ku á con nê dē, v wá zàn v pa tē wá. Ku nê tà v nê yi v dabee tē cici yiri. Ku yi v nê ba vií, v tē nê wá ziji lá, v mà mimii tē nê yiri. Mê ku mù yiri v wá zàn, v pa wá ku tē mama, v nê pià. ⁹ À mù ga nê swìn á con, à wú: Á lorê, yá ba wá pa aba! Á pià, á ga wá na! Á mà mimii nê, yá ba wá súrí ba pa á zv. ¹⁰ Liù mama nê lòrì,

ba wá pa wá. Liù mama nê pià, v wá na. Yá ba ga ba wá súrí ba pa liù tē nê, v nê mà mimii nê. ¹¹ Dê á wa liù nê ya nyina, v nê wá sèe, v pa dēn v biú tē nê, dē v biú nê lòrì wá feli, naaa? ¹² Nê à yèé, v wá pa wá nèn, dē v nê lòrì wá cacali? ¹³ Á mù læzwènwulnyina-ba, á nê yèé ka pa wozènjê á bia nê. Ku dàn wá yá nêtu, ku pa á nyina Yü tē nê, v nê wulê Yü *sán nê, dē á nê lòrì wá won. V mù dàn wá pa aba v *Sijü tē».

Zwezi le v duja tē
(*Matie 9.32-34; 12.22-30; Marøkè 3.22-27*)

¹⁴ Dün don nê, Zwezi wulê v li *zini bæe don yuu wa, ku nê pin bæe tē nii ba swìn. Máná tē, zinê tē nê nan, bèru tē zàn, v wulê v swìn. Ku dàn gwárí lalvu tē zenzèn. ¹⁵ Ba wa lià swìn, ba wú: «Ku ya Belèzebilê, zinê tē mama piú tē, nê pin wá diàn, v ma li zinê lià yuu wa».

¹⁶ Ba duèn yá pià ba ja v dèñ nê. Ba ma wú, v fwa yomilv v biri ba, sê ba ma yèni dē, v diàn tē naja Yü. ¹⁷ Zwezi yèé ba pubuñi tē, v dàn ma swìn ba con, v wú: «Payuu lià nê zigì duèn nê, ku payuu tē wá cùgù, ku dii wá tu duèn yuu nê. ¹⁸ Dê *Sitana nê pwèe v ziga v tètê nê, v payuu tē bá wàní ku yá lá. Á wú Belèzebilê nê pin nê diàn, à ma li zinê tē. ¹⁹ Ku nê yi Belèzebilê nê pin nê diàn tē, ku mù nê pin, à wáá zinê à li lià yuu wa. Sê á bia tē dē yi wáá diàn nê, ba ma li zinê tē? Mê ku mù nê pin, á bia tē tètê nê wá bürì á bürà. ²⁰ Cígá, ku yi dē Yü diàn nê, à ma li zini tē, ku nêtu tē biri dē, Yü dé v pàrì lià yuu wa á tètèñi wa.

²¹ Ladia nê cì v sán nê dē v kwatara wièn, v jijê wièn tégé tē bwálí nê, fèn ga tèlè. ²² Ku wáá ku yí dē liù don, v dē nê kúv yi ladia, v doni twi. Ku tíú wá ja diè tē tíú dē diàn, v jon v kwatara wièn tē, v yá

* **11:1** 11.1 Ku mù Zwan tètê nê yi *Zwan-Batise, v nê li lià níá wa, ku twá dē Yü yiri.

nə jə tə diàn. Yá v dàń wá wàní v pèe v wiən tə v tàrì. ²³ Liù tə, v nə təlè à kwa, zıga à nə. Yá liù tə, v nə ba nə saŋa, v keni duən nə, ku tíú yı v làgà».

Zini nə vii, ku ga pui ku bà yoo
(*Matie 12.43-45*)

²⁴ Zwezi kùd swìn, v wú: «Mánjá tə wa, *zini nə nan ku yá liù, ku yáá jijiri kasoo lanworu wa, ku ma pià bwálí, sə ku kə ku yuu lá. Ku nə wà yizwıa bwálí nı, ku yáá swìn, ku wú: «À wá piı, à va à diè tə wa, à nə nan, à yá.» ²⁵ Ku piı ku biàn, də diè tə zwarı, ku kwen zəni zəni ku tún lá. ²⁶ Ku dàń wá va, ku ja zinə barpe duən, tə waa nə lıŋa tə doni ku, ku sùrí ku tiàn nə, ku ja bà ku tíú tə nə. Tə dàń wá zv tə jèé, yá v mù liù təntə dí yáá wá kəkwanı v síún».

Cígá pupwən yoo

²⁷ Zwezi swìn nətv, v va v zwèe, mánjá tə wa, kan don swìn v con lià tə tətəŋi wa, v wú: «Pupwən wulə kan tə nə, v nə lıvı mú, n nə ŋwà v ylı!» ²⁸ Yá Zwezi dàń le, v wú: «Pupwən wa ba tə nə, ba nə cıga Yı sugv tə, ba ga sèe ku nii!»

Yı diàn mimıv yoo
(*Matie 12.38-42; 16.1-4*)

²⁹ Lalıv tə nə púé Zwezi yuu nə, mánjá tə wa, v zàn v swìn, v wú: «Á mù zèn lià ba tə á nə yı lakəkwanı, á lòrì Yı diàn mimıv. Yá á bá na mimıv nədv də tətə, də ku nə tà mimıv tə, Yı nə twá də v nii *sùsùndə Zwınasə v bıvı. ³⁰ Ku tə Zwınasə nə fwa, ku yı mimıv ku pa lià nə, ba nə wulə Ninivə† tə wa. Mə nətv nə *Ləzwənə-Bıv‡ tə də wá yà mimıv, v pa zən lià tə nə. ³¹ Bùrì tə bùrù diın nə, Etiyopi pakan tə wá zàn v zıgı zèn lià ba tə nə. U wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, v mù nə nan bwálí ku nə ŋúná v bà, sə v cıgv piú *Salımın yənu

sùràn tə yıvı. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salımın! ³² Bùrà tə bùrù diın nə, Ninivə tiàn wá zàn ba zıgı zèn lià ba tə nə. Ba wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, ba mù nə sèe ba vövəri ba kwa, ba ma sá ba cına, Zwınasə nə swìn Yı sugv tə ba con nə yıvı. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Zwınasə!»

Ləzwənə yía nə yı v cànú
(*Matie 5.15; 6.22-23; Likè 8.16-18*)

³³ Zwezi kùd swìn, v wú: «Ləzwənə bá sèe v surv cànú v ti v sègè, nə à yèé v ti v pú garwa dèn. Də ku nə tà, sə v ti v tún canzıv yuu, sə ba tə, ba nə zwı, sə ba na poni. ³⁴ Ləzwənə yía tə ya ndə n yıra tə cànú nə. Də n yía tə nə zurə, n yıra tə mama yáá pirı də poni. Yá də n yía tə nə ba ziən, n yıra tə mama ya yikunu wa. ³⁵ N dàń nə zùrì n yıra, sə poni tə nə wulə n yıra tə dàń ká jı yikunu. ³⁶ Də n yıra tə mama nə wulə poni wa, n bwálí ga wà ge, ku nə wulə yikunu wa ku mama pıan wá yà poni wa, ndə cànú nə pirı mú də ku poni me pıan».

Zwezi swìn v zıgı Farızian-ba də Yı nii yənu tiàn tə nə
(*Matie 23.1-36; Marəkə 7.1-16*)

³⁷ Zwezi nə swìn v zwèe, mánjá tə nə, *Farızian don bon wá, sə v dé v bwálí nə. Zwezi ma zv v jèé, sə v dé. ³⁸ Ku gwárí Farızian tə də, v nə nı Zwezi, v dé v ga wà v jìàn§ sìn. ³⁹ *Yuu-Tiu dàń ma swìn v con, v wú: «Nèń, á nə ya nətv á mù Farızian-ba tə. Á yáá sın wùrú zıŋa tə də zıŋa tə kwa, yá á waa con súde də ŋwìràn pubıŋı də wulıŋı. ⁴⁰ Á mù ləyigi-ba! Yı tə, v nə fwa kwa tə, v mù nə fwa waa tə də. ⁴¹ Á pıan zıra nə mù, ku tə nə wulə á wùrú zıŋı wa də á zıŋı wa. Ku mánjá təntə wa, á bıcanı yı nəpon Yı yáá con.

⁴² Càn wulə də aba, á mù Farızian-ba! Á pın wiən tə, á nə nı fugə nii

† 11:30 11.30 Ninivə yı tıfarı, ku wa lià tə yà yı cına lià zənzən Yı yáá con. ‡ 11:30 11.30 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn. § 11:38 11.38 Ku yı Zwıfə-ba Yı nii, sə ba ba jìàn sìn, ba ga dé wodıu.

nyien, dè davoran yiri tètè mama fugè nii nyien. Yá á ga ba cígá dè sonu nè kenì ndè Yü nè pià nètü. Kú ga ya mè kú mù nè á mε, sè á fwa, á yà wà mε, sè á dugü kú kwa.

⁴³ Càn wulè dè aba Farizian-ba! Á swè, sè á jèñ yáá gwèlè yuu *Zwifè-ba *jéré diè wa, á ga swè, sè ba jün aba, ba zilí ba jéré bwálá wa. ⁴⁴ Càn wulè dè aba! Á ya ndè lèbèrè nè, ba nè ba na, ba nè yèrì ba ga vèli tè yuu».

⁴⁵ Yü nii *yènu tíú tè don ma swìn v con, v wú: «Karnyina, n nè swìn nètü, kú ya nè dè nè n twìn!»

⁴⁶ Zwezi ma le, v wú: «Càn wulè á dè Yü nii yènu tián tè yuu wa, á nè züja lià dè zila, tè nè wàrì tè züja, yá á tètè ba tè yira janì dè á jifwa nèdè tètè yiri. ⁴⁷ Càn wulè dè aba, á nè wulè á lwè lèbèrè nèzèjè, á pün Yü nii *sùsùnà tè nè. Ba mù Yü nii sùsùnà tètè yì á nìbara ba nè gva!

⁴⁸ Á twá nètü á ma bürì dè, á dè swè kú tè, á nìbara-ba tè nè fwa tè, dè pupwèn. Ba gva Yü nii sùsùnà tè, yá á dè wulè á lwè ba lèbèrè. ⁴⁹ Mè kú mù nè pün, Yü ma twá v wubüja tè nè, v ma swìn, v wú: «À wá tun Yü nii sùsùnà dè Yü *tuntuna ba nè. Ba wá gv ba wa lià duèn, ba ga wá wuwalì ba duèn dè.» ⁵⁰ Kú mù tè yiri nè, ba wá bürì zèn lià bürà Yü nii sùsùnà tè mε gürì tè dèñ nè ba nè gva, dè jüv mama. ⁵¹ Kú nè zügi Abelè gürì nè, kú ja va Zakari gürì tè nè, ba nè gva Yü dèyaa tè dè *jonji kurè tè pwèrè wa. Cígá, à mù nè swìn kú á con nè: Ba wá bürì zèn lià bürà tè mù lagürì tètè mε yiri!

⁵² Càn wulè dè aba, Yü nii yènu tián tè. Á li borbiu tè, kú nè wáá kú pün cwèjè aba, sè á ma sùrí yènu mimii. Á tètè ba zwì, á ga kú cìgá lià tè nè, ba nè pià, sè ba zu».

⁵³ Mánjá tè nè, Zwezi nè vii kú bwálí tè nè, Yü nii yènu tián tè dè Farizian-ba tè lüja yün tè zàn Zwezi yuu wa. Ba dän zàn, ba bwe wá bwìè mama yoyirè yirè yuu wa, ⁵⁴ sè

ba ma kè cígá, ba twá v nii sùràn nè, ba ma ja wá.

12

*Ka cì tián nè dè gígara yoo
(Matìè 10.12, 26-27; 16.6-12)*

¹ Lià tè twì, kú mánjá tètè wa, ba tu duèn nè mùrù dè muran, ba ga ba vèli duèn nèε yun wa. Zwezi ma dí yáá, v swìn v karbia tè con, v wú: «Á cia á tián nè dè *Farizian-ba níé bèlè tè nè, kú nè yì ndè sabwarì nè, kú nè yáá ñùnì.

² Kú tè mama, kú nè sègè, wá nan poni nè. Yá kú tè mama, kú nè yì diè yoo, wá nan kàrá. ³ Mè kú mù nè pün, kú tè mε, á nè wá swìn yikunu wa, wá zèzègi yicav wa. Yá kú tè á nè wá sùsùnì liù zün nè diè wa, kú nè sùn, wá cèrì dèyun wa».

*Liù tè nè mε, sè á dèrì v fèn
(Matìè 10.28-31)*

⁴ Zwezi kùd swìn, v wú: «À swìn kú á con, à dabara-ba: Á dänà ká dèrì lià tè, ba nè gwì yira, yá ba ga wàrì won don kú kwa nè, ba fwa ba sùrí lá. ⁵ À wá bürì aba liù tè, á nè mε, sè á dèrì. Á dèrè liù* tè, v nè wáá aba, v dilì mèn diè wa, dè v nè gwa aba kwa nè. Cígá, à swìn kú á con, mè v mù nè á mε, sè á dèrì!

⁶ Ba ba zènbii bonu yoli sèbilurèn bèlè, naaa? Yá Yü ga ba ka nèdè nè swèèé. ⁷ Yá Yü gálì á yukuran tè mama á yuu wa. Á dänà ká pa fèn ja aba. Á kùkwa zènbii tè nè dáá!»

*Ka twá Zwezi nè yoo
(Matìè 12.32; 10.19-20; 10.32-33)*

⁸ Zwezi kùd swìn, v wú: «À mù nè swìn kú á con nè: Dè liù nè swìn lià yáá con nè, dè v yèè à mù Zwezi, *Lèzwènè-Biu† tè dè wá bürì Yü *malike tè yáá con dè, v yì v mù cígá nè tì wá. ⁹ Yá liù tè, v nè wá bürì dè, v yèrì nè, lià yáá con, Lèzwènè-Biu tè dè wá bürì Yü malike tè yáá con, dè v yèrì wá.

* **12:5** 12.5 Kú yì Yü. † **12:8** 12.8 Zwezi yì v tètè yoo nè v swìn.

¹⁰ Liù tē mē, v nē wá swìn svǵv, v zǵt Ləzwənə-Biu tē nē kv tíú wáá v cuna kwɪv nɪ. Yá liù tē, v nē wá twɪn Yɪ-**Sinju* tē, kv tíú wàrì v cuna kwɪv nɪ, abada.

¹¹ Ba wá ja aba ba va **Zwifə-ba* **jéré* dii wa, nē à yèé tɪv tián yáá con nē, sē ba bǜrì á bǜrà. Kv mánǵá tē wa, á dànà ká pa kv tē, á nē wá fwa, sē á ma jon á tián, nē à yèé kv tē, á nē wá swìn, yoo ja aba. ¹² Yɪ-*Sinju* tē wá kàrì aba, kv mánǵá tēntē wa, kv tē á nē mē, sē á swìn».

Jijə ləyərú tíú zwansísara
(*Matiə 16.26; Likə 16.19-26*)

¹³ Lalv tē wa, liù don wulə v swìn Zwezi con, v wú: «Karnyɪna, swìn à nubiu con, sē v tàrà dē nē, wiən tē nē nyɪna nē yá dē nēba». ¹⁴ Zwezi le wá, v wú: «Á dabεε, wáà nē tún nē, sē à bǜrì á wiən bǜrà, nē à yèé, sē à tàrà á wiən?» ¹⁵ V ma pií v swìn ba mē con nē, v wú: «Á zurə á yɪra, á cia á tián nē zəni dē lià duən wiən ka ja yimən tē pa aba. Ləzwənə mɪ cíǵá tà kv wulə v wojan wa, dē v nē swə v yá jǵə tíú nēfarv dē».

¹⁶ V dàñ ma sɪsarɪ zwansísara kv tē ba con, v wú: «Bεε don kárí wodirən bɪǵa zəni. ¹⁷ V dàñ ma dǜ v ga swìn v tián con, v wú: «Á wá fwa nətə? Á ba bwálí jə, à keni à wodirən tē mē lá». ¹⁸ V ma ga v swìn v tián con, v wú: «Nèñ, kv tē à nē wá fwa: Á wá mà à təkələ tē, à pií à lwà nēfaran, à pèe à mɪbia tē mama, dē à wiən tē duən à kə tē wa. ¹⁹ Kv kwa nē, à dàñ wá swìn à tián con, à wú: Bìú, n jə wiən zənzən, n dé kv nē ja vələ bɪna dē bɪna, n dàñ wá piən, n sɪí n nyv, n dé càná!» ²⁰ Yá Yɪ swìn v con, v wú: «Bεε ləyərú! Tɪtɪn kv tē tətə nē, n mɪ wá zwèe! Yá wiən tē mama nē kwɛn n tún n tián nē wá jì liù don nyiən!» »

²¹ Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Mə kv wá yà nətɪ kv pa liù tē nē, v nē pèe wiən tē, tē kwənə nē dáá, v pɪn v tián nē, yá v ga ba won ja Yɪ yáá con nē».

Kəni á waa Yɪ nə
(*Matiə 6.22-34; 1 Timote 4.6-8; Ebərə-ba 13.5*)

²² Kv kwa nē, Zwezi swìn v karbia tē con, v wú: «Nèñ, won tē nē pɪn à swìn á con nē, à wú: Á dànà ká pa á mɪ twara ja aba, dē kv tē, á nē wá dé, nē à yèé dē kv tē, á nē wá zv á yɪra nē. ²³ Á mɪ tē jə funə, kv doni wodiu. Yá á yɪra tē dē jə funə, kv doni gànù. ²⁴ Á ywàǵá batɪɛnkanan‡. Tē ba dwì, tē ma ba ce, tē ba pèe tē kəni təkələ wa. Yá Yɪ ga pɪn tē tē nii wodiu! Á kəkwa zənbii tē mama zənzən! ²⁵ Á wa twara tē, v nē jə, wáá v mɪ tē kv təni mancɪn tətə? ²⁶ Də á nē wàrì kv tē nē mun tətə á fwa, bɛεεe dàñ nē pɪn yoo don twara jə aba? ²⁷ Á ywàǵá á jén kárí gapunə nē naǵa nətɪ, tē ba tɪǵa tē ma ba gànù dē swɪ. Á mù nē swìn kv á con nē dē, piú **Salumvɪn* tətə dē v jǵə tē mama, v wà gànù zwɪ, kv nē zɪən kv doni gapunə tēntə nədɪ dē. ²⁸ Yá Yɪ dàñ nē ywàǵá tē mù kárí wa garan tətə yuu, tē nē yɪ tutɪ, dē á mù, á nē jə funə zənzən á doni tē, v wá ywàñ á yuu nətə? Tē mù garan wulə kárí wa zən tē nē, wá kù, ba dɪ mən nē jwɪan nē, Yɪ dàñ wá zv aba dē ganan nətə! Á wá á waa ken à nē wuuu! ²⁹ Á dànà ká gv á tián á pià mánǵá mama kv tē, á nē wá dé, dē kv tē, á nē wá nyv. ³⁰ Kv ya lià tē, lvv nē tɪ ba, ba nē yèrì Yɪ tē, nē gwɪ ba tián ba pià tē mù tēntə mánǵá mama. Yá á mù á ja nyɪna Yɪ, v nē yèé kv tē nē mē aba. ³¹ Á tēntən á kə á yáá lá, á pià Yɪ pàrì tē, yá kv kwa nē, Yɪ wá pa aba tē tē mama, tē nē mùrì aba».

Yɪ sàñ jǵə wiən
(*Matiə 6.19-21*)

³² Zwezi kúv swìn, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú, pulibiə, kv nē ywán dē á nyɪna tē yɪrɪ, sē v pa á twá á dé v pàrì tē. ³³ Á yəǵə á wiən, á ga pa tē səbiu tē, á nē nɪ, zura nē! Á tíé səbia

‡ 12:24 12.24 Lià duən boǵə zənbii kv tē «sabakanan».

lwaran tɛ, tɛ nɛ ba cùgà. Á pià Yɪ *sàń wozɛnɛ tɛ mù wiɛn tɛ, tɛ nɛ wàri tɛ jén, abada. Tɛ wiɛn tɛntɛ ɲɔ̀nà nɛ wàri tɛ ba yí, zonzɔ̀ran dɛ ga wàri tɛ cùgà. ³⁴ Bwálí tɛ nɛ, á wiɛn tɛ, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá, nɛ wulɛ lá, mɛ lá nɛ á waa tɛ dɛ wulɛ».

Tùtònà tɛ, ba nɛ ba dwèè
(*Matìè 24.36-44; 25.1-30; Marəkè 13.33-37*)

³⁵ Zwezi kùb swìn, v wú: «Á vwíè á tànǵá dɛ voru, sɛ á sɔrv á canan, á ja! ³⁶ Á yana ndɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ dànì ba yuu tíú, v nanǵa fúru vwíu cànà v pií v biàn, v nɛ mà, sɛ ba sùru ba pa, v zɔ. ³⁷ Pupwɛn wá yà dɛ tùtònù tɛ yuu tíú nɛ wá bà, v na dɛ, ba nɛnɛ! Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: Ú wá vwa v tànǵá v pa, ba jèń wodiu yuu wa. Yá v ga twá ba ladva ladva nii nɛ, v pa ba, ba dɛ. ³⁸ Ú nɛ twi titin kwíɔn nɛ, nɛ à yèé tibɛnakɔnɔ wa, yá v ga na dɛ, ba nɛnɛ, ba wá yà pupwɛn wa! ³⁹ Á wá tì, à ma man ku tɛ: Dɛ diè tíú yà nɛ yèé mánǵá tɛ, ɲwìàn yáá nɛ wá bà, v yáá bá yá wá, v pa v zɔ diè tɛ wa. ⁴⁰ Á kɛnɛ á sírí, á dɛ nyiɛn nɛ. *Lɛzwɛnɛ-Biuš tɛ wá bà, mánǵá tɛ nɛ, á nɛ ba buǵa».

Tùtɔnzɛɲu dɛ tɔtɔnkɔkwíɔn yoo
(*Matìè 24.45-51*)

⁴¹ Piyerɛ dǵn ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, zwansisara tɛ yi nɛ ciɔ nyiɛn mù naaa, ku yi lià mama nyiɛn?» ⁴² Yuu-Tiu ma le, v wú: «Wàà dǵn nɛ yi ku mù tùtònù yuu tíú tɛntɛ, v nɛ jɛ pùé nɛɔv, v ga jɛ wubɔɲa. Ú nɛ wá yà tùtònà tɛ duɛn tɛ yuu wa, sɛ v pa ba wodiu, mánǵá tɛ nɛ, ku nɛ mɛ. ⁴³ Ku tùtònù tɛntɛ wá yà pupwɛn wa, dɛ yuu tíú tɛ ka pií ka bà diè wa nɛ, v nɛ yí wá dɛ v wulɛ ku tɔtɔɲi tɛ wa. ⁴⁴ Á mù nɛ swìn ku á con, cígá mama: Yuu tíú tɛ wá pa wá, v wiɛn tɛ mama yuu ywǵnɔ. ⁴⁵ Yá dɛ ku mù tùtònù tɛntɛ, nɛ swìn v tɛntian con nɛ, v wú: <Á

§ 12:40 12.40 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nɛ v swìn. zɪga yi yizwɪa ka ma ni.

yuu tíú tɛ dǵní, v ba twi.> Ú dǵn zàn v tu v tɔtɔnduɛn tɛ yuu wa, v mà ba, v ga zɔ diɲu dɛ sanyɔra wa, sɛ v bubɔni. ⁴⁶ Ku mù tɛ wa nɛ, yuu tíú tɛ dǵn wá bà diɛn don nɛ, v di tùtònù tɛ yuu wa, mánǵá tɛ wa, v nɛ ba wá dànì. Ú dǵn wá kɛ ku tùtònù tɛntɛ càn wa zɛnzɛn, ku ja vɛli v tian. Ú ga wá pa ba kɛ v mù dɛ lià tɛ, ba nɛ yèri Yɪ bwálí nɛɔv.

⁴⁷ Tùtònù tɛ, v nɛ yèé ku tɛ, v yuu tíú nɛ pià, yá v ga ba v sírí keni, v ga ba ku tɛ fwa v yuu tíú nɛ pià, v wá na kafɔ yíá zɛnzɛn. ⁴⁸ Ku ga nɛ ya tùtònù tɛ, v nɛ yèri ku tɛ, v yuu tíú nɛ pià nɛ tɔn, yìèn tɛ nɛ mɛ, sɛ ba mà wa tɛ yɪra ba wá mà kafɔ yíá mancɛn. Liù tɛ nɛ, ba nɛ pɪn zɛnzɛn, ba wá jon ku tíú con nɛ zɛnzɛn. Liù tɛ con nɛ, ba nɛ tɔn zɛnzɛn, ba wá bwe ku tíú con nɛ, ba jon ba pàlí lá».

Zwezi yi pwɪa liù
(*Matìè 10.34-36*)

⁴⁹ Zwezi kùb swìn, v wú: «Á yi à twi, sɛ à kɛ mɛn tia yuu wa. Yá à swɛ zɛnzɛn, sɛ tɛ manwarɪ tɛ sɔrv! ⁵⁰ Á mɛ, sɛ ba kɛ nɛ càn wa, ndɛ ba nɛ lɛgɛ liù níá wa. Yá à wulɛ pucɔni zɛnzɛn wa, ku ja vɛlɛ mánǵá tɛ, ku nii nɛ wá sú! ⁵¹ Á buǵa dɛ à twi, sɛ à kɛ bɪcan sié tia yuu wa, yá ku tà nɛɔv. Á mù nɛ swìn ku á con dɛ, ku yi pwɪa, à wá kɛ tia yuu wa. ⁵² Ku nɛ zɪgɪ síún, lià nɛ yi bonu diè wa ba wá pwèè, batwa zɪgɪ bɛlɛ nɛ, bɛlɛ zɪgɪ batwa nɛ. ⁵³ Nyɪna wá zɪgɪ biú nɛ, biú wá zɪgɪ nyɪna nɛ. Nuw wá zɪgɪ bùá nɛ, bùá dɛ ga wá zɪgɪ nuw nɛ. Bari nuw wá zɪgɪ v bikɪni nɛ, bikɪni dɛ wá zɪgɪ v bari nuw nɛ».

Ka lwarɪ mánǵá tɛ tɛ dɛń yoo
(*Matìè 16.2-3*)

⁵⁴ Zwezi kùb swìn lalɔv tɛ con nɛ, v wú: «Mánǵá tɛ wa, á nɛ ni bakwan, dɛ ku zaɲa yi yizwɪa con, dɛ á swìn, lala, á wú: <Dwà* wá nà>. Yá mɛ ku mù nɛ yáá tɔn. ⁵⁵ Yá dɛ á nɛ ni

* 12:54 12.54 *Yizɛrayɛlɛ lɔv nii wa, dwà yi ka

vuv ku fuli, ku nanja jizæn vãn yuu, á yáá swìn, á wú: «Tia tẽ wá cæn». Yá mẽ ku mù nẽ yáá tun. ⁵⁶ Níé bẽlẽ tíán-ba! Á wáá luv yuu dẽ lanworu muminan tẽtẽ mù dẽn á lwarí. Ku dãn ya nõtẽ, á ma wàrì síún máńá tẽ mù yáá á lwarí?»

N dẽ n dũny ka kẽ duẽn nẽ yoo
(Matie 5.25-26)

⁵⁷ Zwezi kúú swìn v sùrí lá, v wú: «Bèèè nẽ pın, á ba na á tíàn con nẽ, á tẽ mẽ, sã á tun nõtũ tẽ? ⁵⁸ Á nẽnẽ ku nyinyiga: Kẽ cígá, sã n dẽ n jarı don kẽ duẽn nẽ, dẽ á tẽ nẽ wulẽ cwẽnẽ wa. Ku nẽ tà ku mù, ku wáá ku pın, v keni mú liú tẽ nẽ bürì bürà tẽ jın wa. Sã ku dãn ká yá talıkwa ku pa mú, dẽ ba nẽ wá kẽ mú bán diè nẽcırũ jın wa, sã ba dılı mú bán diè wa. ⁵⁹ Ku ya cígá mama nẽ, à swìn n con: N bá nan ka bán diè tẽntẽ wa, dẽ n wá ku jıjı tẽntẽ talıkwa tanya tẽ ńwın».

13

Ka vøvèri kwa ka ma sá cũa nẽ à yèé ka ti
(Zwan 8.24)

¹ Ku máńá tẽntẽ wa, là duẽn twi, ba swìn Zwezi con Galile nagwanaa là tẽ yoo, *Pilatẽ nẽ pın ba gv. Máńá tẽ wa, ba nẽ wulẽ ba gwi vãná ba ma fwa *jwẽnẽ, ba pın Yu nẽ, ba gva ba dẽ. U guli ba jana dẽ vãná tẽ jana duẽn wa. ² Zwezi ma le ba, v wú: «Á buńa dẽ, ba mù Galile tíán tẽntẽ, ba nẽ gva nẽ, yá là, ba nẽ yı cũa là, ba dwẽn Galile tíán tẽ duẽn tẽ, ku yoo tẽntẽ nẽ yı ba tẽ yıri, naaa? ³ Á mù nẽ swìn ku á con dẽ, á nẽ wá vøvèri á kwa, á ma sá á cũa, á dẽ mama wá ti ndẽ ba nẽ. ⁴ Silowe béré naa tẽ ba nẽ lwè, ba ja di ban ban tẽ tua, ku mà là fugẽ nana ku gv. Á buńa dẽ, ba mù nẽ cùgù, ba dwẽn *Zwerizalemẽ tíán tẽ duẽn tẽ, naaa? ⁵ Á mù nẽ swìn dẽ aba, nõtũ dián. Yá dẽ á nẽ wá vøvèri á kwa, á ma sá á cũa, á mama wá ti ndẽ ba nẽ».

Tiú ku nẽ ba bia zıńa tẽ zwansısara

(Matie 21.18-19, 43; Romẽ tíán 2.3-6)

⁶ Ku kwa nẽ, Zwezi ma swìn zwansısara ku tẽ ba con nẽ, v wú: «Bèè yá jẽ kapırv, ku nẽ wulẽ v kára wa. U twi, sã v kwa kapıra, yá v ga wá won mama nı. ⁷ U dãn ma swìn kára tẽ vala tẽ con nẽ, v wú: «Nèń, bına batwa nẽ à yáá bà, à pià kapıra kapırv tẽ yuu wa, à ga ba won mama na. Gwẽnẽ ku! Ku jon bwálı tẽ tutũ». ⁸ Yá kára tẽ valũ tẽ le wá, v wú: «Yuu tíú yá ku dèdèn ku tẽ, dẽ à wá kù ku dèn tẽ mama, à kıkarı à kẽ bıbana. ⁹ Nõtũ dıın don, ku wá zın bia bııı don nẽ. Ku nẽ tà nõtũ, sã n dãn pa ba gwẽnẽ ku».

Zwezi kwian kan don tanjá nẽ kwá

(Matie 12.9-13; Likè 14.1-6)

¹⁰ *Zwifẽ-ba *sié dıın nẽ, Zwezi wulẽ v kàrì ba *jéré diè don wa. ¹¹ Kayayırv don dẽ yá wulẽ lá nẽ. Ku nẽ jẽ bına fugẽ dẽ nana, *zini yá jın wá ku gori, ku pa v yá kúú wàrì v kwánı míámıán. ¹² Máńá tẽ nẽ, Zwezi nẽ nı kan tẽ, v bon wá, v ga swìn, v wú: «N jon n tíàn n yayıgv tẽ jın». ¹³ U tın v jian v yuu wa, yá lala v kwian, v ga wulẽ v bwı Yu nẽ. ¹⁴ Yá jéré diè yuu tíú tẽ lıńa zàn, dẽ Zwezi nẽ zwèe ku mù kan tẽntẽ yayıgv tẽ sié dıın nẽ. U dãn ma swìn lalv tẽ con, v wú: «Dıın bardv wulẽ á nẽ mẽ, sã á tun, á bıàn tẽ mù dıın tẽntẽ nẽ, á pa ba zwèe á yayıran tẽ, á ga yá sié dıın tẽ!» *Yuu-Tıu ma le wá, v wú: ¹⁵ «Níé bẽlẽ tíán-ba! Sié dıın nẽ, á ba yáá kùrì á nav, nẽ à yèé á bıńà, á pa ku nyu níá. ¹⁶ Sã ku mù kan wá tẽ, v nẽ yı *Abèrahamẽ nàú *Sitana nẽ vwè, bına fugẽ dẽ nana, ku yá mẽ, sã à kùrì wá v ńwanı tẽ wa, sié dıın nẽ».

¹⁷ Zwezi liu tẽ ken v dıńa tẽ mama dẽ cavıra, yá lalv tẽ mẽ pùé poli Zwezi tutunzẽnẽ tẽ mẽ yuu wa, v nẽ tunja.

Wobiu nomanbiè don yuu wa zwansisara

(*Matìe 13.31-32; Marəkə 4.30-32*)

¹⁸ Zwezi ma swìn, v wú: «Yü pàrì tə də bèèè nə nyin? Bèèè nə à wàá kú à ma maŋa? ¹⁹ Kú yí ndə wobiu nomanbiè nə. Bèè don dàń tì kú, v dù v dəŋə vara wa. Kú ma pèn kú fwa tìú, zənbii də ga bà, tə fwa tə pwalan kú nɛɛ wa».

Sabwari yuu wa zwansisara

(*Matìe 13.33*)

²⁰ Zwezi ma kúú swìn, v wú: «Bèèè nə à wàá Yü pàrì tə, à ma maŋa? ²¹ Kú yí ndə sabwari nə, kan don nə tì mun zəŋa yìə batwa, v kə kú wa. Tə mama dàń ga zàn tə fuli».

Mimii pɪriyan yoo

(*Matìe 7.13-14, 21-23; 8.1-12*)

²² Zwezi twá tian də tɪbii wa, v kàrì v ga vələ *Zwerizalemə. ²³ Liù don ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, lià mancun nə wá jon ba tìàn, sə ba ja mi tə, kú nə ba zwèe Yü con?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «Á kəne diàn, sə á twá mimii pɪriyan tə, á ma zu. Á mù nə swìn kú á con nə, lià zənzən wá pià, sə ba zu ba ga bá wàní. ²⁵ Máná tə nə, diè tíú nə wá zàn, v swaga v mimii, á wá ga kàrá wa. Á wá mà mimii nə, á ga swìn, á wú: <Yuu-Tiu, sùrú n pa nə zu!> V wá le aba, v wú: <À yèrì bwálí tə, á nə nan!> ²⁶ Á dàń wá swìn v con, á wú: <Nə dí, nə ga nyu də mú. N kàrì nə tiv conj wa>. ²⁷ V tə kúú wá swìn á con nə, v wú: <À yèrì bwálí tə, á nə nan. Á fàrá á nan kwa à bian nə, á mù mama, á nə tun yokukwɪnan>. ²⁸ Á vələ bwálí tə nə, á nə wá bubwi, á ga diŋa á jɪfwɪ á fɪfaga, máná tə, á nə wá na á nɪbara *Abərahəmə də *Yizəkə də *Zwakəbə də Yü nii *sùsùnà tə mama Yü pàrì tə wa. Yá ba ga wá dilí á mù béré kwa! ²⁹ Lià wá nan sapanan banɪa tə mɛ, ba bà ba fwa diŋə Yü pàrì tə wa. ³⁰ Kú mù nə pɪn, lià tə duən, ba nə ya talikwa lià síún tə, dàń wá yà təntən lià. Yá

ba tə, ba nə ya təntən lià síún tə, wá yà talikwa lià».

Zwezi wulə cwəŋə wa, v vələ Zwerizalemə

(*Matìe 23.34-39; Likè 19.41-44*)

³¹ Kú máná təntən wa, *Farizian-ba wa lià duən twi, ba yí Zwezi yira, ba ga wú: «Nan yəbə, n va bwálí don, *Erodə nə pià, sə v pa, ba gu mú yiri». ³² Zwezi ma le ba, v wú: «Á vələ á swìn kú mù bɛɛ təntə, v nə ja yɪpuri ndə zwəŋə də, à li *zinə, à ga zwèe yayuran, zən də jwɪan. Yá dian batwa nii nə, à wá zwèe à tutuŋi. ³³ Yá kú mɛ, sə à le à va à cwəŋə tə zən də jwɪan də kaan, kú nə wá mɛ, sə ba gu Yü nii *sùsùnə bwálí don nə, də kú nə tà *Zwerizalemə nə yiri.

³⁴ Zwerizalemə tiàn-ba, Zwerizalemə tiàn-ba, á mù lià tə, á nə gwɪ Yü nii *sùsùnà tə, á ga dilí ba tə, Yü nə tun á con, də kapana! Nɛɛ bagalɪ nə, à sóní, sə à kə aba à səpuni nə, ndə cèrú nə yáá kə kú cəbii kú vànà dèń nə, yá á ga wá kú sèe! ³⁵ Á nəŋə, Yü wá dugv v *diè tə, ka nə wulə á con, míámíán. Yá də kú mama, à mù nə swìn kú á con: Á kúú bá na nə, kú ja vələ, á nə wá swìn, á wú: <Yü wá fwa zəni liù tə yira, v nə biàn *Yuu-Tiu yiri yuu wa!> »

14

Zwezi zwèe yayigv yayigv Zwifə-ba sié diin tə nə
(*Likè 6.6-11; 13.10-17*)

¹ *Zwifə-ba *sié diin don nə, Zwezi vəli *Farizian-ba yuu tíú don sàń, sə v dé wodiu. Yá ba yíá ga wulə v yuu wa. ² Bɛɛ don, yayigv nə yáá fuli wá, zɪga Zwezi yáá con nə. ³ Zwezi ma bwe Yü nii *yənu tiàn tə də Farizian-ba, v wú: «Nə Yü *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, pɪn cwəŋə, nə à yèé kú wá pɪn cwəŋə, sə ba zwèe yayigv nə sié diin nə?» ⁴ Yá ba taŋɪ ba nii. Zwezi dàń ma jə wá v zwèe v yayigv tə, v ga pa v víi. ⁵ V dàń swìn ba con nə, v wú: «Á liù

biú, nè à yèé v nav nè, tua vèli wa sié dɪn nè, ku tíú yáá lɪ ku lala. Nè à yèé, ku tà nɛtv?» ⁶ Ba wà wàní wá ba le ku yoo tɛ yuu wa.

Ka kúrí bwálá yoo

(Matíə 23.5-12; Romə tíán 12.3)

⁷ Zwezi nɪ nɛtv là tɛ, ba nè twi diŋə tɛ nè, kúrí bwálá ba jəni. U dǎn ma sɪsari zwansɪsara ku tɛ, v ma swɪn ba mama tɛ con, v wú: ⁸ «Də liú nè bon mú v fúrí vwiu cǎnà wa, dǎn ká va n jəń ləzwənfaran yijaa nè. Ba wáá ləzwənfaru don ba bonə, v nè dwən mú. ⁹ Yá diè tɛ tíú, v nè bon á mɛ bɛlə tɛ, wáá v twi, v swɪn n con, v wú: «Zǎn n yá bwálí tɛ, n pa ku tíú nè». Ku máŋá tɛ wa, ku wá yá kanv ku pa mú, sɛ n zǎn də cavɪra, n va n jəń kwa con nè. ¹⁰ Ku mù tɛ yɪri nè, ba nè bon mú diŋə, sɛ n va jəń kwa con, sɛ máŋá tɛ wa, liú tɛ, v nè bon mú, nè wá bà, sɛ v swɪn n con nè, v wú: «Á dabɛɛ, báá, dɪ yuu con bwálí nəzəŋu nə!» Ku mù tɛ kwa nè, ku wá yá dun ku pa mú là tɛ mɛ yáá con, n də ba nè dé. ¹¹ Liú tɛ mama, v nè wá zɪn v tíán yɪ nè, v wá cú. Yá liú tɛ, v nè wá mun v tíán, yuu wá kə yɪ nè».

¹² Zwezi dǎn ga swɪn liú tɛ con, v nè bon wá diŋə tɛ, v wú: «Máŋá tɛ, n nè bon diŋə, ku nè swə ku yɪ yɪcau, nè à yèé dɛdɛni, dǎn ká bon n dabara, nè à yèé n nubɪa, nè à yèé n diè là, nè à yèé n sɛpuni jɪjə là. Də n nè bon ba, ba də wá wàní mú ba bon. Yá ba wá twá nɛtv, ba ma ŋwín mú. ¹³ Yá n dǎn nè fwa cǎnà wodiu, sɛ n bon zɪra, də ləzwənkɪkaran, də gwanan, də lilirən. ¹⁴ N pùé wá poli, ba nè bá wàní tɛ ba ŋwín yɪri. Yɪ nè wá ŋwín mú máŋá tɛ wa, ba tɛ, ba nè yɪ cígá tíán tɛ nè wá bwin ba nan».

Wodiu nəfarv don zwansɪsara

(Matíə 22.1-14)

¹⁵ Tɛ yìèn tɛntɛ kwa nè, liú tɛ, ba nè bon tɛ wa liú don swɪn Zwezi con, v wú: «Pupwən wulə də liú tɛ, v nè wá dé wodirən cǎnà Yɪ pàrɪ tɛ wa!» ¹⁶ Zwezi sɪsari zwansɪsara ku

tɛ, v swɪn v con, v wú: «Bɛɛ don ken diŋə nəfarv, v ga bon là zənzən. ¹⁷ Wodiu tɛ diŋə máŋá wa, v tun v tɛtɛn, sɛ v swɪn là tɛ con, v nè bon tɛ, v wú: «Á bián síún, wiən tɛ mɛ sírí ken». ¹⁸ Yá ba ladva mama lwǎn v nii də, v bá bà bɛɛ tɛ con nè. Tɛntən bɛɛ tɛ swɪn tɛtɛn tɛ con, v wú: «Á nɪ kára yá ku mɛ, sɛ à va à na ka. Á lòrɪ mú, sɛ n yá nè, à ba wàní». ¹⁹ U don də swɪn v con, v wú: «Á yè nɪan fugə, à ga vɛlə, sɛ à dɛdɛn tɛ. Á lòrɪ mú, sɛ n yá nè, à ba wàní». ²⁰ U don də kúú ma swɪn, v wú: «Á dǎn nè swe síún. Ku mù nè pɪn, à wàrɪ lá à vɛli».

²¹ Tɛtɛn tɛ ma píí v va v yuu tíú tɛ con, v pa wá ba nè le nɛtv. Diè tíú tɛ lɪŋa zǎn, v ga swɪn v tɛtɛn tɛ con, v wú: «Vɛli lala tu tɛ cwəŋə yuu, də kanporu wa, sɛ n ja zura də ləzwənkɪkaran, də lilirən, də gwanan, n ja bà». ²² Ku nè kɛɛn mancɪn, tɛtɛn tɛ twi, v swɪn, v wú: «Yuu tíú, nè twá n nii tɛ nè, yá bwálí tɛ ga lá». ²³ Yuu tíú tɛ ma kúú swɪn v tɛtɛn tɛ con, v wú: «Vɛli gau conɪ yuu dabwaran yɪra nè, sɛ n kálí là tɛ, sɛ ba zv, sɛ à diè tɛ sú. ²⁴ Á mù nè swɪn ku á con: Liú tɛ, ba nè dí yáá, ba bon tɛ nədva də bá dé à wodiu tɛ!» »

Nɛtə nə liú twá v ma jì Zwezi karbiu

(Matíə 10.37-39; 16.24-26; Marəkə 9.49-51)

²⁵ Lalv pùé Zwezi kwa cwəŋə yuu. U ma píí v vɛvəri, v swɪn ba con, v wú: ²⁶ «Liú tɛ, v nè twi à con, ku tíú mɛ, sɛ v lɪ v nuu, də v nyɪna, də v kan, də v bisíná, də v nubɪa, də v nakwana, də v tɛ tɛntɪan mu tɛ sonu yoo v waa. Ku nè tà nɛtv, v bá yá à karbiu. ²⁷ Liú tɛ, v nè pìà, sɛ v ya à karbiu, ku tíú mɛ, sɛ v sɛɛ v dé cǎn də nè. Ku cǎn tɛntɛ yɪn də v nè tɪga dagarv yuu wa. ²⁸ Də á liú nè pìà, sɛ v lwà béré naa, ku dɪ ban ban, ku tíú mɛ, sɛ v jəń tɪa v dí yáá, v pìà diè tɛ səbiu nii, sɛ v ga jén, də v nè ja səbiu ku yí, sɛ v ma lwà

ka v zwèe. ²⁹ Ku nè tà ku mù, v nè dıga ka dèñ, v ga wà zwèe. Ba dān tē mē, ba nè wá na ku nētv, wá mōn ku tíú, ³⁰ dē ba swìn, ba wú: «Bee wà tē dıga v diè dèñ, v ga wà zwèe.»

³¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Píú don nè pià, sē v va v ta v don píú. U dān dí yáá v jēñ, v bún v jēn, dē v nè wáá pamana mùrv fugē, v ma tē v duñv tē pamana mùrv sapva. ³² U nı dē, v wàrv, v wá tun lià, sē ba pa kori píú tē don tē nè dē, v tē ba bwələ, sē sié ya ba pwərə wa.»

³³ Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Ku nētv tē nè, á liù mama wàrv à karbiu v yanı, dē ku tíú nè wà vı v wiēn tē mē, v nè jē.»

Nakwan ka nè ba funə jə yoo
(*Matie 5.13; 11.15; Marəkə 9.50*)

³⁴ «Nakwan ya won, ku nè zıēn. Yá ka nyıja nè nan, ba kúv wàrv ka ba pın ka píı ka janı nyıja. ³⁵ Ka kúv ba zıēn, ka pa tıa dē nè, ka ma kúv wàrv kára wa ka kēni, sē kára tē wiēn bı zēni. Ka dān ya ba wá dıgv kára wa. Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v súrı v zıan, v cıgv zēni!»

15

Piə tə nə jin zwansısara
(*Matie 18.11-14*)

¹ Lanpolına tē, dē lià tē duēn tē, ba nè yı cına lià, tē mama fàrv ba yı Zwezi yıra, sē ba cıgv v sıgv. ² *Farızıan-ba dē *Zwifə-ba Yı nıi *yēnu tián tē nıñwın, ba wú: «Bee wà tē dē cına lià sēe ba wulə duēn nè, v ga dé dē ba». ³ Zwezi dān ma sısarı zwansısara ku tē, v ma sısarı ba, v wú: ⁴ «Bèèè nè á buja yoo ku tē yuu wa? Bee nè jē pee bıı, yá tē wa nēdv ga jēn. U wá yá tē sapwına dē fugē dē nıgv tē duēn tē gav tē wa. U dān ga va v pià ka tē, ka nè jēn tē, wuuu v va v na ka. ⁵ U dān nè nı ka, v püé poli, v tı ka v kē v para wa, v ja va v sän nè. ⁶ Máñá tē wa, v nè yı v sän nè, v wá bon v dabara dē v yıra lià, v swìn, v wú: «Á fwa

pupwən, ndə à mù nè, à nè nı à piə tē, ka nè yá jēn tē yırv». ⁷ Mē nētv nè, à swìn á con nè, dē pupwən wá yá Yı sän nè, dē cına liù nēdv nè nè vəvəri v kwa, v ma sá v cına tē. Ku dwən lià sapwına dē fugē dē nıgv, ba nè buja, dē ba yı cígá tián, ba nè ba buja dē ba mē, sē ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cına tē.»

Səbikulu tə nə jén

⁸ Zwezi kúv swìn, v wú: «Kan nè ja cına səbikulan* fugē, nēdv ga jēn yoo. U dān sırv cànú, v zwarv diè tē, v ga pià ku zēni, v na. ⁹ U nè twı, v bà v na ku, v bon v budonən, dē v yıra lià, v ga swìn, v wú: «Á yana pupwən wa dē nè, à nè nı à səbikulu tē, ku nè jēn tē yırv!». ¹⁰ Mē ku nētv tē nè, à swìn á con nè, dē Yı *malıke yáá na pupwən zēnzēn Yı *sän nè, dē cına liù nēdv nè vəvəri v kwa, v ma sá v cına.»

Bü tə, v nə jén yoo
(*1 Zwan 3.1*)

¹¹ Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Bee don jē bıa bələ. ¹² Ba wa nēmaa tíú tē swìn v nyına tē con, v wú: «Á nyına, pa nè n jıjə torı tē, à nè mē, sē à na». U nyına tē ma tärà v jıjə wiēn tē v pa v bıa bələ tē nè. ¹³ Ku nè fwa dıan bələ, ba nēmaa tíú tē yē v torı tē, v dé v ga nan, v va lıv, ku nè nıná. Ku mù bwálı tē wa nè, v cıgv v jıjə tē mama mı kukwıun tē wa, v nè tı v tiän v kē.

¹⁴ Máñá tē wa, v nè cıgv v jıjə tē mē v zwèe, niēn nēfarv twı, tē tv lıv tēntə wa, yá v dān kúv ba won mama jē. ¹⁵ U dān ma va, v pià tutıı tıv tē liù don con. Ku tíú ma tı wá, v pa v va v kárv wa, v pa v cı v twərən† nè. ¹⁶ U yá swə, sē v twá v dé twərən tē wodırvn tē, yá liù mama ga ba tē wá pın.

¹⁷ U dān ma jēñ v bún v càn tē yuu wa, v ga swìn v tiän con nè, v wú: «Á nyına tütünà tē mama dé wodırvn ba gē, yá à ga tı dē niēn yəbə! ¹⁸ Á

* 15:8 15.8 Cına səbikulu nēdv yı yırvı nēdv tutıı nıwırvn. † 15:15 15.15 *Zwifə-ba con, twərən yı vana tē, tē nè yı durēn wiēn.

wá pií à va à nyina tē con, à ga wá swìn v con, à wú: À nyina, à cùgù Yı nē, à ma cùgù n dē nē. ¹⁹ À kùù wà mē, sē n ywàñ nē ndē n biú nē. N dàñ tı nē, n ma fwa ndē n tütònò tē don nē.> ²⁰ U dàñ ma tu cwəñə wa, v pií v biàn v nyina tē con.

Dē v tē nē ñúná dē ba diè, v nyina nı wá, v yinəgə ga tı wá. U dəri v va v jérı wá, v pürı wá v kə v nē, v ga kùkwalt wá. ²¹ Biú tē dàñ ma swìn v con nē, v wú: <À nyina, à cùgù Yı nē, à ma cùgù n dē nē. À kùù wà mē, sē n ja nē n bon n biú.> ²² Yá v nyina tē swìn v tütònà con, v wú: <Á jana gànò tē kv zəni, nē dwən tē duən tē mama, á ja bà lala, á ma zv wá. Á kənə jıfılı‡ v jıfva nē dē natura v nē nē. ²³ Á jana napwala tē, nē nē künı, kv tün nuga tē, á ja bà á gv. Nē fwa pupwən diñə. ²⁴ À biú tē, á nē na, yà tıga, yá v dàñ pií v bwın v nan tıan wa, v yà jén, yá à pií à na wá.>. Ba dàñ ma wulə ba fwa pupwən diñə.

²⁵ Kv máná təntə wa, dē kv bē tē biú nəkwıa tē wulə kári wa. Máná tē, v nē pií, v bà v bwələ sán, v nı gwaran kori, ba ga sē. ²⁶ Máná tē, v yı sán, v bon v nyina tē tutunbiu tē don v bwe, sē v na kv tē nē fwa tē dən. ²⁷ Tutunbiu tē ma le wá, v wú: <N nyánú tē nē pií v bà. N nyina ma pa, ba gv napwala tē, nē nē künı ka jıgı tē, v nē pií v na v biú tē dē v yıra zurə yırı.> ²⁸ Biú nəkwıa tē lıña ma zàn, v ga vı, sē v zv diè tē wa. U nyina ma nan, sē v ja wá, v ja zv. ²⁹ Yá biú tē le v nyina, v wú: <À nyina, cugv yəbə! Bına kapupu nē, à tıña à pın mú. Yá à ga wà n nii vı yoo nədv wa. Yá n ga wà nē buna tətə dē pın, sē à ma fwa pupwən diñə, sē à dē à dabara dé. ³⁰ Yá máná tē, n biú wà tē nē pií v bà, v mù tē, v nē dí n jıjə tē mama v zwè dē kacwara, mē v mù tē nē nē n pa, ba gv napwala tē, ka nē ja nuga tē ba pal!> ³¹ U nyina tē ma swìn,

v wú: <À biú, n wulə máná mama dē nē. Yá kv tē mama à nē ja yı n mù nyiən. ³² Yá nē mē, sē nē fwa pupwən diñə. N nyánú tē, n nē na tē, yà tıga. Yá v ma pií v bwın v nan tıan wa. U yà jén, yá à ga pií à na wá!> »

16

Jıjə tíú don dē liú tē, v nē ywàñá v tutunan yuu swıan yoo

(1 Timote 6.17-19; 1 Piyerə 5.2; Matie 6.24)

¹ Zwezi swìn v karbıa tē con, v wú: <Jıjə tíú don nē wulə v yà jə liú, v nē ywàñá v tutunan yuu. Ba ma bà ba swìn v con dē, liú tē, v nē ywàñá v tutunan yuu, tē gıgıı v wiən tē. ² Yuu tíú tē ma bon wá, v ga swìn, v wú: <Bèèè nē, à nən n yuu wa? Bırı nē, n nē tvn n tutunı tē nətı, n nē kùù wàrı à tutunan tē yuu n ywàñá tē yırı.> ³ Bē tē ma swìn v tıàn con, v wú: <Á yuu tíú tē wá dıñı nē à tutunı tē wa. Á dàñ wá fwa nətə? Á ba diàn jə, sē à ma vara à dé, cavıra ga wá ja nē, sē à lòrı, à dé. ⁴ Á yəé kv tē, à nē wá fwa. Máná tē nē, à nē wá kwın à bwalı tē nē, sē lià wá ja nē, ba kə ba diè wa.> ⁵ U dàñ ma pa, v yuu tíú jıjıña tē mama bà nədv nədv. U ma swìn təntən tíú tē con, v wú: <Bagalı nē wulə n mù dē à yuu tíú tē pwərə wa?> ⁶ U ma le wá, v wú: <Nuga barikiə bíı.> Bē tē ma swìn, v wú: <Nən n jıñı sagı tē nē, jən tıa lala, n púpúnı barikiə finu.> ⁷ U ma kùù swìn v don dē con, v wú: <Sə n mù, bagalı nē wulə n yuu wa?> U dē ma le, v wú: <Mına ganlwaran biənu.> Bē tē ma swìn v con, v wú: <Nən, n jıñı sagı tē, púpúnı biənıa.> ⁸ Kv mù liú təntə, v nē ywàñá tutunan tē yuu, v nē yı v nē tıña kunkun yıən tē, yuu tíú tē bəà v nē, v nē fwa kv swıan təntə yırı. Kv yı cıgá, lià tē, ba nē yı luv kv tē nē tı ba, yəé swıan ba donı lià tē, ba nē ya poni lià.>

‡ 15:22 15.22 Kv yı, sē ba ma pa dun biú tē nē.

⁹ Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Yá à mù nè swìn á con, à wú: Á jana luv jijè ka tɛ, á ma pià dabara. Máná tɛ wa, á wiən tɛ nè twí tɛ zwèe, sɛ ba wàní ba sèe aba dii tɛ wa, tɛ nè bá cùgà. ¹⁰ Liù tɛ, v nè yí pùé nèdu tíú yobii wa, v wá yà pùé nèdu tíú yofaran tɛ dɛ wa. Liù tɛ, v nè tɔŋa kunkun yìèn yobii wa, v wá tun kunkun yìèn yofaran tɛ dɛ wa. ¹¹ Dɛ á nè wà pùé nèdu tián yin á kunkun yìèn tɛtɛ, ka ja tun waa nè, wàà nè wá pa aba cígá cígá wozɛŋɛ tɛ, naaa? ¹² Dɛ á nè wà pùé nèdu tián yin dɛ liù don jijè wiən, wàà nè wá pa aba jijè wiən tɛ, tɛ nè yí á tɛntian nyiən?»

¹³ Tɔtɔnbiu tɛlɛ, v nè wàá v tɔŋa, v pin yun tián bɛlɛ nè. V nè fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don. V wá sèe v don nii, v ga vi v don nii. Á wàrà á twá duən á tɔŋa á pin Yí, dɛ tia yuu jijè nè».

*Zwezi swìn yìèn duən yuu wa
(Matìè 5.18, 31-32; 11.12-13;
Marèkè 10.11-12)*

¹⁴ *Farizian-ba tɛ, ba nè swè sɛbiu tɛ, cugv Zwezi sùràn tɛ, ba ga zàn ba wulɛ ba muŋa wá. ¹⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yí lià tɛ, á nè biri á tián dɛ, á yí cígá tián lɛzoni yáá con, yá Yí yèò á bican tɛ waa tɛ. Ku tɛ ku nè jɛ funɛ lɛzoni yáá con nè, ya wopòpòndù Yí yáá con nè.

¹⁶ Ku jiyv nè, ku yà yí Yí *nii tɛ, v nè pin *Moyizè nè saga tɛ, dɛ Yí nii *sòsòná saga tɛ yà nè tɔŋa. Ku twi ku zigv Zwan* nè. Ku kwa nè, ba swìn soywánú, ba wú, Yí wá dɛ v pàrà tɛ, yá liù dɛ mama ya v kəni dián, sɛ Yí dɛ pàrà v yuu wa. ¹⁷ Lanworu tɛ dɛ tia wàá tɛ jén mwálí mwálí, yá won ga wàrà Yí nii tɛ mancun dɛ ku cùgà.

¹⁸ Liù tɛ mama, v nè dugv v kan, v ga swe v don, v fwa bacwan. Yá liù tɛ, v nè swe kan tɛ, v barv nè dugv, v dɛ fwa bacwan».

*Jijè tíú tɛ dɛ Lazarè
(Likè 6.20-21, 24-25)*

¹⁹ Zwezi ma sɔsari, v wú: «Jijè tíú don nè yin lá, v nè zwɛ ganstan mwìn, dɛ gankɔkalan nèpon tɛ diun mama. V yà wulɛ ywání wa, v ga dé ku tɛ, ku nè ziən. ²⁰ Lalanv don dɛ yin lá, ba nè bonɛ Lazarè, v yira nè súé dɛ nɔran. V yà tégé jijè tíú tɛ diè mimii nè. ²¹ V yàá pià, sɛ v dé womunɛ tɛ, tɛ nè nanɛ wodiu tabɔv tɛ yuu nè, tɛ twi. Ku nè dwən nɛtv, kukuri twi, tɛ dàlì v yira nɔran tɛ.

²² Diun don nè, zɔrv tɛ twi v ti, yá *malike ti wá, tɛ ja va Yí *sàń, *Abərahame sɛpuni nè. Jijè tíú tɛ dɛ twi v ti, ba ma gùrì wá. ²³ Jijè tíú tɛ wulɛ, v dé càn zənzən tɛga bwálí tɛ nè. V zìn v yáá v kə yí, v ga na Lazarè, v jèò yɛŋv Abərahame sɛpuni nè. ²⁴ V dàń ma mà nii, v wú: «À nyina Abərahame dəri à yinɛgə, à nè dé càn zənzən mən tɛtɛ wa yiri. Tɔn Lazarè, sɛ v kə v jifva nii níá wa, v ma zùrì à nɛndəli». ²⁵ Yá Abərahame dàń swìn, v wú: «À biù, lí n tián dɛ, n ni wiən zənzən n tia yuu yanv tɛ wa. Yá Lazarè mù ya liù tɛ, v nè dí càn dɛ càn v mu tɛ wa. Síún nè, v bican dàń zùrì, n mù ga wulɛ càn wa. ²⁶ Ku tɛ nè dwən tɛtɛ, woru nəfarv wulɛ nè dɛ aba pwərə wa. Yá lià tɛ, ba nè pià, sɛ ba zigv á con, ba bà nè con ku wàrà. Nè dɛ ga wàrà á con nè vɛli».

²⁷ Jijè tíú tɛ ma swìn, v wú: «À lòrì mú, à nyina, sɛ n tɔn Lazarè à nyina diè wa nè. ²⁸ À ja nubɛ bonu lá nè. Tɔn Lazarè, sɛ v va v swìn ba con, sɛ ba dɛ dàń ká bà càn bwálí ku tɛ nè». ²⁹ Abərahame ma le, v wú: «N nubɛ tɛ jɛ Yí *nii tɛ, v nè pin *Moyizè nè saga tɛ, dɛ Yí nii *sòsòná saga tɛ. Ba mɛ, sɛ ba twá sugv tɛ nii nè, ku nè púpúní saga tɛ wa». ³⁰ Jijè tíú tɛ swìn, v wú: «Ku cɛv wá yí, à nyina Abərahame. Liù dàń nè pií v nan tɛga con nè, v va v yí ba, ba wá vɛvəri ba kwa, ba ma sá

* **16:16** 16.16 Ku mù Zwan tɛntɛ nè yí *Zwan-Batisè, v nè li lià níá wa, ku twá dɛ Yí yiri.

ba cuna». ³¹ Yá Abərahəmə tē swìn v con, v wú: «Də ba nə bá sēe Yui nii tē, v nə pɪn Moyizə nə saga tē nii, də Yui nii sùsònà saga tē nii, ba bá sēe liù don də nii, də ku tíú nə swə, sə v nan tɪga wa də.»

17

Ka pìi ka yá Yui cwəŋə yoo
(*Matìə 18.6-9, 21-22; Marəkə 9.42; 1 Korəntə tiàn 8.9-13; 10.32*)

¹ Zwezi swìn v karbɪa tē con nə, v wú: «Yìèn wá yà lá, tē nə wá pa là dɔgb Yui cwəŋə tē ka jén. Yá lɛɛ wulə də liù tē, v nə pɪn ləzoni fwa cuna! ² Ku wá kəkwanɪ ku tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarv v bɪan nə, ba dɪ mɔv níá wa, də v nə pa ba labwana tɔn cuna. ³ Á cia á tiàn nə zəni!

Də liù tē, v yɪ n nubiu *Kərisə yɪrɪ, nə fwa cuna, swìn v con də n yajwɪan mama. Yá də v nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, sə n kwən tē n lɪ n də wá pwərə wa. ⁴ Də n nubiu nə cùgù n nə, nɛɛ barpɛ də dɪn nədv wa, yá də ku nɛɛ təntə mama, v yàá bà v swìn n con də, v pìà, sə v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, sə n də kwən tē n lɪ v pwərə wa».

Kən n waa Zwezi nə
(*Matìə 17.20; Marəkə 11.22-26*)

⁵ *Tɔntɔna tē swìn *Yuu-Tiu con, ba wú: «Pa nə waa tē, nə nə kəni n nə sùrí wuu!» ⁶ U ma le, v wú: «Də á nə keni á waa Yui nə mancɪn tətə, yá ku ga yɪ ndə wobiu nəmanbiə nə, á wàá tìú nəfarv con, á swìn: «Gv n zàn n va n cwən mɔv tē wa!» Yá ku wá sēe á nii».

Tɔtɔnbiu tɔtɔŋɪ

⁷ Zwezi kùv ma swìn, v wú: «Á wa liù mama bá sēe, v fwa yoo ku tē: Liù nə jə tɔtɔnbiu, v nə vèli kárá v vārì, nə à yəé v cì vàná nə, də v nə pìi v biàn, ku tíú tē bá swìn v con də, v bà lala, sə v dé. ⁸ U wá swìn tɔtɔnbiu tē con nə, v wú: «Kwən wodiu, n kə duən nə, zv n

tɔtɔnganan, n tì à wodiu, n tún n pa nə, à dé à ga nywìn. Ku kwa nə, sə n də dàn dé, n ga nyu». ⁹ Tɔtɔnbiu tē bá ja jùnà v nə, v nə tɔn ku tɔtɔŋɪ tē, v pa wá tē yɪrɪ? ¹⁰ Mə ku yà nətɔ, ku pa á də nə: Máná tē nə, á nə wá fwa ku tē mama, ba nə yà bɪrɪ aba, á swiàn, á wú: «Nə ya tɔtɔnbiə, ku ya nə tɔtɔŋɪ, nə nə tɔn mùv.»

Zwezi pɪn yazurə dayaran fugə nə
(*Likè 5.12-14; Matìə 8.2-4*)

¹¹ Zwezi twá Samari də Galile nagwanɛɛ suswɪan tē wa, v kèen, v ma vèli *Zwerizalemə. ¹² U nə vèli v zv tɔv don wa nə, v nə zwɪ, də dayaran* fugə nə tē biàn, sə tē jérí wá. Ba twi, ba zɪga yɪŋɔna, ba ga bubwi, ba wú: ¹³ «Karnyɪna Zwezi, dəri nə yinəgə!» ¹⁴ Zwezi nɪ ba, v ga swìn ba con, v wú: «Á vèlə á bɪrɪ á tiàn *Zwifə-ba Yui *jonwana tē nə!» Máná tē wa, ba nə pìi ba vèlə lá nə, ba dayan tē zwèe, ba ga jì ləzwənzəŋə.

¹⁵ Ba wa liù don nə nɪ də, v yɪra tē zùrì, v pìi v nɛɛ tē nə, v biàn, v ga zìn v kori, v kə yɪ nə, v bwɪ Yui nə. ¹⁶ U twi v bà, v tɔ Zwezi nɛɛ nə, v ga kə v lèeèe. Ku mù bɛɛ təntə yà yɪ Samari tíú. ¹⁷ Zwezi dàn ma swìn, v wú: «Ba mama fugə tē nɪ yazurə. Ku tà cígá naaa? Sə ba nɔgb tē duən tē wa yən? ¹⁸ Ba liù mama wà bún, sə v pìi v bà v kə Yui lèeèe, ku nə tà də vee wà tē?» ¹⁹ Zwezi dàn ma swìn v con, v wú: «Zàn, n va! N nə keni n waa à mù nə wuu tē yɪrɪ, Yui jon mú».

Yui pàrì tē túrí yoo
(*Matìə 24.3-42*)

²⁰ Dɪn don nə, *Farɪzɪan-ba tē twi, ba bwe Zwezi, ba wú: «Máná kwa nə, Yui wá zɪgɪ v dé pàrì tē?» U ma le ba, v wú: «Yui pàrì tē yɪ ku yàá bà ku pa, ba wàní ba na ku. ²¹ Ba bá swìn, ba wú: «Á nɛŋə, ku wulə yəbə!» Nə à yəé: «Ku wulə lá

* **17:12** 17.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yɪ ba yàá lɪ wá ba dwíí wa. U dayan tē nə zwèe də ku tē jə *jonjɪ, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma pìi, v zv v dwíí tē wa.

con!> Yɪ wulə ɔ dé ɔ pàrì tɔ á tətəŋi wa».

²² U dân ma swìn ɔ karɓia tɔ con, ɔ wú: «Mánǵá don wá bà, á nè wá pià, sə á na *Ləzwənə-Biu† dân tɔ tɔ wa dân nədu ciɔi, yá á bá wàní kɔ á na. ²³ Ba wá swìn á con, ba wú: «Á ywàŋǵá yəbə!» Nə à yəé: «Á ywàŋǵá lá con!» Yá á dânà ká va lá, á dânà ká dəri á va lá nə. ²⁴ Ndə dwà pɪpɪɔ nə yáá pɪpɪɔ lanworu tɔ wa, kɔ zɪɔi kɔ dən nə, kɔ pɪrɔ kɔ ja va kɔ yuu nə, mə nətu tɔ Ləzwənə-Biu tɔ wá yá ɔ dân tɔ nə, ɔ nə wá pií ɔ bà.

²⁵ Yá kɔ dân mə, sə ɔ dé càn zənzən, sə zən lià ga vi wá. ²⁶ Mánǵá tɔ, Ləzwənə-Biu tɔ nə wá pií ɔ bà, yìèn tɔ wá yá ndə tɔ nə yɪn nətu Nowe‡ mánǵá tɔ wa. ²⁷ Kɔ mánǵá tɔ wa, lià tɔ yá dé, ba nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwí lià yuu wa, kɔ ja va dân tɔ, Nowe nə zua níá yuu bori nəfaru tɔ wa. Dwà nəfaru tɔ dân twi, kɔ gu ba mama. ²⁸ Kɔ wá yá ndə lià tɔ, ba nə yɪ lá Lotəſ mánǵá tɔ wa. Lià tɔ yáá dé, ba nywìn, ba yə ba ga yoli, ba dwi, ba ga lwè dii. ²⁹ Yá mánǵá tɔ, Lotə nə nan *Sodomə tuɔ wa, mən də jirəbuu dwà twi tɔ nà, tɔ gu ba mama. ³⁰ Mə kɔ wá yá nətu, mánǵá tɔ, Ləzwənə-Biu tɔ nə wá bà.

³¹ Kɔ mánǵá tɔ nə, liù tɔ, ɔ nə wá yá dəyuu wa, kúò wà mə, sə ɔ cú, ɔ zu diè wa, ɔ tì ɔ zila tɔ nə wulə lá. Mə kɔ wá yá nətu, kɔ pa liù tɔ nə, ɔ nə wá yá kára wa, ɔ kúò wà mə, sə ɔ pií ɔ bà sàń. ³² Á lie á tiàn Lotə kan tɔ yoo! ³³ Liù tɔ, ɔ nə wá pià ɔ tiàn nə, sə ɔ jon ɔ mi tɔ, ɔ wá kwìn kɔ nə. Yá liù tɔ, ɔ nə wá kwìn ɔ mi tɔ nə, wá na mi, kɔ nə ba zwèe Yɪ con.

³⁴ À mù nə swìn kɔ á con, à wú: Kɔ titɪn tətə nə, lià bələ wá piən

gədoɔ yuu. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ³⁵ Kana bələ wá gà mun duən nə nuɔ yuu wa. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ³⁶ [Bara bələ wá yá kára wa, Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá.] ³⁷ Karɓia tɔ ma bwe wá, ba wú: «*Yuu-Tiu yèn nə nə, kɔ mù tətə wá fwa?» U ma le, ɔ wú: «Bwálí tɔ nə, wotɪgu nə wulə, dilən də yáá kun duən nə lá».

18

Kadənu tɔ də liù tɔ, ɔ nə buri bura tɔ zwansisara tɔ (Marəkə 7.24-30; Likè 11.5-10)

¹ Zwezi kúò sisari zwansisara kɔ tɔ. U biri ɔ karɓia tɔ nə, sə ba ma lwarɪ də, ba jìàn mə, sə tɔ dân mánǵá mama yɪɔɪ wa. ² U ma swìn, ɔ wú: «Liù don nə wulə, ɔ nə buri bura tɔ don nə. U ba Yɪ zili, ɔ ga ba ləzwənə tì, ɔ ma fwa won tətə. ³ Kɔ mù tɔ tətə wa, kadənu don də wulə lá nə, ɔ twi, mánǵá mama, ɔ yí wá, sə ɔ buri ɔ bura. U yáá swìn bɛɛ tɔ con nə, ɔ wú: «Buri à də à jari don tɔ bura tɔ!» ⁴ Liù nə buri bura tɔ viɔa kɔ nəɛ kapɔɔ. Kɔ kwa nə, ɔ ma bà ɔ swìn ɔ tiàn con nə, ɔ wú: «À cígá ba Yɪ zili, à ga ba ləzwənə tì, à ma fwa won tətə. ⁵ Yá kadənu wá tɔ nə wɔwɔlɪ nə tɔ yiri, à wá buri ɔ bura tɔ. Kɔ nə tà kɔ mù, ɔ wá bà mánǵá mama, ɔ ja à bian nə.» ⁶ Kɔ kwa nə, *Yuu-Tiu tɔ ma swìn, ɔ wú: «Á cuga kɔ tɔ, liù wɔlɔnyɪn tɔ nə buri bura nə swìn! ⁷ Mə Yɪ wá twá nətu, ɔ ma pa cígá tɔ, á nə lori ɔ con titɪn də yɪcav. U bá díán, ɔ ma san ba. ⁸ À mù nə swìn kɔ á con nə də, ɔ wá pa ba cígá tɔ, ba nə pià tɔ lala. Yá mánǵá tɔ, *Ləzwənə-Biu* tɔ nə wá bà, ɔ wá na lià, ba nə keni ba waa Yɪ nə lià tɔ wa, ba nə wulə tɔ yuu naaa?»

† 17:22 17.22 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn. ‡ 17:26 17.26 Nowe mánǵá lià tɔ yá ba Yɪ nii zili. Kɔ mù yiri, Yɪ pɪn dwà nəfaru nà dân sapwile. Níá tɔ gua lià tɔ mama, kɔ va kɔ ga Nowe də ɔ diè lià. Ba mù yɪn níá yuu bori wa. Nowe nə zili Yɪ nii, ɔ fwa. § 17:28 17.28 Lotə yɪ *Abərahame nyánú biú. U mù tətə nə kúri ɔ tɪ, sə ɔ va Sodomə wa. Kɔ mù tɔ tətə lià tɔ ba Yɪ nii zili. Kɔ mù nə pɪn, Yɪ pa mən nan yɪ nə, tɔ bà tɔ dé tɔ tɔ mama. * 18:8 18.8 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

Farizian tɔ də lanpolɔv tɔ zwansisara tɔ
(*Zwakə 4.6, 9-10; 1 Piyerə 5.5-6*)

⁹ Zwezi sɪsarɪ zwansisara kɔ tɔ, ɔ pa lià tɔ nɔ, ba nɔ buŋa dɔ, ba yɪ cígá tíú Yɪ yáá nɔ, ba ga ba ba duən tɔ jələ. ¹⁰ Ʋ swɪn, ɔ wú: «Bara bələ vələ *Zwifə-ba Yɪ *dìè wa, sɔ ba jɔn Yɪ. Ʋ don yɪ *Farizian, ɔ don ma yɪ lanpolɔv. ¹¹ Farizian tɔ zɪga ɔ cɪcɪ, ɔ ga jùnɪ Yɪ, ɔ wú: «Yɪ, à keni n lèèè, à nɔ tà ndə ləzoni tɔ duən nɔ, ba nɔ yɪ lià tɔ, ba nɔ vɪrɪ lià wiən dɔ diàn, dɔ lià, ba nɔ tuŋa kunkun yoo, dɔ lià, ba ga cwàrɪ tɔ yɪrɪ. À keni n lèèè, à nɔ tà ndə lanpolɔv ɔ tɔ nɔ yɪrɪ. ¹² À vwe à nii nɛɛ bələ dɪan barpe wa. Yá à ga pɪn mú won mama, à nɔ nɪ fugə nii nyiən». ¹³ Lanpolɔv tɔ mù ga zɪga diè tɔ vàn don nɔ. Ʋ wàrɪ ɔ yáá tətə ɔ zɪn, ɔ keni yɪ nɔ. Yá ɔ dǎn yɪ ɔ wulə ɔ zɛ ɔ jìàn, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Yɪ dəri à yinəgə à yɪ cɔna liù!» » ¹⁴ Zwezi ma kùd swɪn, ɔ wú: «À mù nɔ swɪn kɔ á con dɔ, kɔ mù bɛɛ tɔntə nɪ cígá Yɪ yáá con, ɔ ja pùí ɔ va ɔ diè. Yá kɔ nɔ tà Farizian tɔ mù. Liù tɔ mama, ɔ nɔ wá zɪn ɔ tiàn kɔ tíú wá cú. Yá liù tɔ, kɔ tíú nɔ wá kə ɔ tiàn tia, Yɪ wá zɪn kɔ tíú yɪ nɔ».

Zwezi dɔ bisíná yoo
(*Matie 18.1-4; 19.13-15; Marəkə 10.13-16*)

¹⁵ Lià yà jɪn bisíná ba bà Zwezi con, sɔ ɔ dwen ba yɪra. Zwezi karbɪa tɔ nɔ nɪ kɔ nɔtɔ, ba dǎn wulə ba caga ba nii nɔ. ¹⁶ Yá Zwezi pɪn ba ja bisíná tɔ, ba fàrú ba yí lá, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Á yágá bisíná tɔ, sɔ ba bà à con nɔ! Á dǎnà ká cɪ ba nɔ! Yɪ pàrɪ tɔ nɔ yɪ ba tɔ, ba nɔ yɪ ndə ba nɔ nyiən. ¹⁷ Cígá mama, à mù nɔ swɪn kɔ á con: Də liù nɔ bá sèè, ɔ jì ndə bisɪmaa, ɔ ba wàní Yɪ pàrɪ tɔ wa ɔ zɔ».

Jijə balandɔv don yoo
(*Matie 19.16-30; Marəkə 10.17-31*)

¹⁸ *Zwifə-ba yuu tíú don lòrɪ Zwezi, ɔ wú: «Karnyɪna n yɪ pubwanɔ tíú. Bèèè nɔ à mɛ, sɔ à fwa, sɔ à ma na mu tɔ, kɔ nɔ ba zwèè Yɪ con?» ¹⁹ Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Bèèè nɔ pɪn, n ma boŋə pubwanɔ tíú? Liù tɔlɔ, ɔ nɔ yɪ pubwanɔ tíú, dɔ kɔ nɔ tà Yɪ cɪcɪ. ²⁰ N yèé Yɪ *nii yìèn tɔ, ɔ nɔ pɪn *Moyizə: «Dàn ká cwàrɪ! Dàn ká gu! Dàn ká ŋu! Dàn ká kuna kunkun, n kə liù nii nɔ! Zilí n nuu dɔ n nyɪna nii!» » ²¹ Bɛɛ tɔ le, ɔ wú: «À twá tɔ mù Yii nii yìèn tɔntə mama nii nɔ, dɔ à tɔ ya bisɪmaa». ²² Zwezi nɔ nɪ kɔ mù tɔntə nɔtɔ, ɔ swɪn ɔ con, ɔ wú: «Won nɔdɔ tɔ nɔ ga, sɔ n fwa: Yè tɔ tɔ mɛ, n nɔ jə, n ga tàrà səbiu tɔ n pa zura nɔ. Yá n wá na wiən tɔ, kwənə nɔ dáá, Yɪ *sǎn nɔ. Kɔ kwa nɔ, n dǎn bà, n twá à nɔ». ²³ Yá máŋá tɔ wa, bɛɛ tɔ nɔ nɪ tɔ sùràn tɔntə, ɔ pùè cùgò míámíán, ɔ yà nɔ yɪ jɪjə nɔfarɔ tíú yɪrɪ. ²⁴ Zwezi nɔ na dɔ, ɔ pùè cùgò tɔ, ɔ swɪn, ɔ wú: «Kɔ cǎ zəni, kɔ pa jɪjə tiàn nɔ, sɔ ba zɔ Yɪ pàrɪ tɔ wa. ²⁵ Nyuguma ka twá gancɪn buu kɔ nan, yɪ mwálí, kɔ doni jɪjə tíú nɔ pìà, sɔ ɔ zɔ Yɪ pàrɪ tɔ wa». ²⁶ Lià tɔ, ba nɔ cɔga Zwezi tɔ, swɪn, ba wú: «Kɔ nɔ yɪ nɔtɔ, wàà nɔ wá na mu tɔ, kɔ nɔ ba zwèè Yɪ con?» ²⁷ Zwezi ma le, ɔ wú: «Won tɔ, ləzoni nɔ wàrɪ ba fwa, Yɪ mù wàá kɔ ɔ fwa».

²⁸ Piyerə dǎn ma swɪn, ɔ wú: «Ywǎn, nɔ dugɔ nɔ wiən mɛ, nɔ ga twá n nɔ». ²⁹ Zwezi ma swɪn ba con, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nɔ swɪn kɔ á con: Liù nɔ taa Yɪ pàrɪ tɔ yɪrɪ, ɔ nan ɔ ga yá ɔ sǎn, nɔ à yèé ɔ kan, dɔ ɔ nubɪa, dɔ ɔ nuu, dɔ ɔ nyɪna, dɔ ɔ bɪa, ³⁰ kɔ tíú wá na ɔ doni kɔ tɔ, ɔ nɔ dugɔ tia yuu wa yəbə. Yá máŋá kɔ tɔ wa, dɔ máŋá tɔ mɛ, kɔ nɔ biàn, ɔ wá na mu tɔ, kɔ nɔ ba zwèè Yɪ con».

Zwezi kùd pùí ɔ swɪn ɔ tiàn, dɔ ɔ ka pùí ka bwin ka nan tɔ yoo
(*Matie 20.17-19; Marəkə 10.32-34; Likè 9.22, 44-45*)

³¹ Zwezi jin v karbia fugə bələ tə, v kə v con, v ga swin ba con, v wú: «Á cuga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə vələ *Zwerizalemə, yá mə lá nə, Yı nii *sùsùnà tə níé sùràn tə mama, ba nə swin *Ləzwənə-Biu† tə yuu wá, nii wá sú. ³² Ba wá ja wá, ba pa là tə nə, ba nə ba nə yèrì Yı. Ba wá mun wá, ba twin wá, ba pi mimian, ba kə v yuu wa. ³³ Ba wá mà wá, v yura lá, ba ga gv wá. Yá dian batwa nii nə, Yı wá píi v bwin wá, v li tian wa».

³⁴ Karbia tə wà kv dən nì mancin də. Tə sùràn təntə dən yà sègə. Yá ba yà ga yèrì yoo tə, Zwezi nə swin.

Zwezi pin liliu don yía súrì
(*Matìə 20.29-34; Marəkə 10.46-53*)

³⁵ Dün don nə, Zwezi bwələ tiv, ba nə boŋə <Zweriko>. Liliu don yà jèé cwəŋə yuu, v lòrì. ³⁶ U nì də, lalv tə nə le tə, v ma bwe, v wú: «Bèèè nə?» ³⁷ Ba ma swin v con də, kv yi Zwezi, v nə yi *Nazaretə tíú tə nə twá lá nə v le. ³⁸ U dän ma bubwi, v kə v nə, v wú: «Píú *Davidə nàv, Zwezi, dəri à yinəgə!» ³⁹ Ba tə, ba nə wulə yáá nə, ba vèli tə caga v nii nə, ba wú, v pí v nii lá. Yá v tə kwen v bubwi zənzən, v wú: «Davidə nàv dəri à yinəgə!» ⁴⁰ Zwezi ma zıgı, v ga pa, ba ja wá ba bà v con. Mánjá tə nə, ba nə jin wá, ba yí lá, Zwezi bwe wá, v wú: ⁴¹ «Bèèè nə n pià, sə à fwa à pa mú?» U ma le, v wú: «*Yuu-Tiu pa, sə à kúv na». ⁴² Zwezi ma swin v con, v wú: «N kəni n waa à mù nə. Kv mù yiri nə, sə n yía tə píi tə na lá. Yı jon mú». ⁴³ Naa nədv, də v na lá, v ga twá Zwezi kwa, də v bwi Yı nə. Lià tə mama ni kv nətv. Yá ba dän ga wulə ba bwi Yı nə.

19

Zwezi də Zaswe yoo
(*Likè 3.8; 5.32*)

¹ Zwezi yà twá Zweriko tiv wa, v le. ² Bèè don yà wulə lá, ba nə boŋə

Zaswe. U yà yi lanpolnv yuu tíú, v ga yi jıjə tíú. ³ U yà pià, sə v na liù tə, v nə yi Zwezi. Yá v nə yi ləzwənkukuə, tə pin v wàrì Zwezi v ni, lalv tə yà nə píé v yuu nə yiri. ⁴ Zaswe dän ma dəri, v va yáá cwəŋə tə yuu, Zwezi nə wá twá. U di tíú yuu, sə v ma wàní v na Zwezi, v nə wá le. ⁵ Zwezi nə twi, v yí kv bwálí təntə, v zìn v yáá yi nə, v ga swin Zaswe con, v wú: «Zaswe, cú tia lala! Kv mə, sə à zèn zuru n diè wa». ⁶ Zaswe dän píi lala, v cú tia, v ga ja Zwezi v zv v diè də pupwən.

⁷ Lià tə mama nə ni kv nətv, ba ŋəŋwın, ba ga swin, ba wú: «Bèè wà tə zàn v va v zuru cuna liù wà tə diè wa». ⁸ Zaswe dän ma fàrv v yí *Yuu-Tiu yura, v ga swin, v wú: «Yuu-Tiu nəń, à wá pa à jıjə tə fan zura nə. À nə gıgı liù, à jon v won, à wá píi à pa kv tíú tə, kv won tə nē banıa». ⁹ Zwezi ma swin Zaswe con, v wú: «Zèn kv tə, Yı jon lià tə, ba nə wulə diè təntə wa, ba cuna wa. Zaswe də bırı də, v yi *Abərahame nàv cígá. ¹⁰ *Ləzwənə-Biu* tə yi v twi, sə v pià, v ga jon lià tə, ba nə jén ba cuna wa».

Sían səbikulan fugə zwansıara
(*Matìə 25.14-30*)

¹¹ Ba nə wulə, ba cuga tə yìèn təntə, Zwezi kúv sısarı zwansıara, v súrì lá. U bırv lià tə, ba nə buŋa də, v nə bwələ *Zwerizalemə, v nə yí lá nə v zwèe, Yı wá dé v pàrì tə sívn sívn. ¹² U dän swin, v wú: «Pabiu don nə vèli lvv nii, kv nə ŋúná, sə ba pa wá pàrì, sə v ga píi v bà. ¹³ Sə v ga zıgı lá nə, v vıi v pin, v tütùnà tə wa lià fugə bà v yáá nə. U ti síán səbikulv† nədv nədv, v pa ba, v ga swin ba con, v wú: «Á ywələ də səbiu kv tə, də à ma píi à biàn».

¹⁴ Yá v lvv nii lià tə ba wá swə. Ba dän ma twá v dən wa, ba tvn lià, ba wú: «Nə ba bèè wà tə pià, sə v yà nə píú». ¹⁵ U píi v nan kv lvv tə, v bà

† 18:31 18.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swin.

† 19:13 19.13 Sían səbikulv nədv yi yıtura bíi (100) tutvŋi ŋwírán.

* 19:10 19.10 Zwezi yi v tətə yoo nə v swin.

u pàrì tē pírí kwa nè. U pa ba bon tūtònà tē, u nè pín sèbiu tē, sē u jén kv tē, ba nè ní.

¹⁶ Təntən liù tē fàrú u yí, u ga wú: <Yuu tíú, à ní síán sèbikulan fugə nywarí dē síán sèbikulv nədú tē, n nè pín nè>. ¹⁷ Yuu tíú tē ma swìn u con, u wú: <N yí tətúnzəŋu, n ga sèè à nii dē pùè nədú. N tun zəni wiən tē wa, tē nè ba funə jə zənzən. Kv mù tē yírí, à pín mú cwəŋə, sē n dē pàrì à tian fugə yuu wa>.

¹⁸ Bələ nii liù tē dē fàrú u yí lá nè, u ga wú: <Yuu tíú, à ní síán sèbikulan bonu nywarí, à sùrí kv tē nè, n nè pín nè tē>. ¹⁹ Yuu tíú tē ma kùè swìn u dē con, u wú: <N mù, à pín n dē cwəŋə, sē n dē pàrì à tian bonu yuu wa>.

²⁰ Tūtònà tē wa liù don mù fàrú u yí, u ga wú: <Yuu tíú nèń, n síán sèbikulv tē nè. À tì kv à ja va, à pəpəni à sègè gànù nii nè. ²¹ N fən yà jə nè, n nè yí liù tē, n yoo nè dà tē yírí. N yí liù tē, n nè tì kv tē, n nè wà tún, n ga ce kv tē, n nè wà dwì>. U yuu tíú tē ma le wá, u wú: ²² <N yí tətúnkvkwìvn. À wá twá n nii sùràn tē nè, à ma bürì n bürà. N n yəé dē, à yí liù tē, à yoo nè dà, dē à tì kv tē, à nè wà tún, à ga ce kv tē, à nè wà dwì. ²³ Bèèèè dàń nè pín, n wà à sèbiu tē jŋŋ, n pa baywələ nè? À nè twi nətən, à yà wá jon kv dē kv yuu nywarí>. ²⁴ U dàń ma swìn lià tē con, ba nè wulə lá, u wú: <Á jəŋə síán sèbikulv nədú tē u con, á pa liù tē nè jə síán sèbikulan fugə tē nè>. ²⁵ Ba dàń ma swìn u con, ba wú: <Yuu tíú, sē u nè dē yáá u jə síán sèbikulan fugə!> ²⁶ <À mù nè swìn kv á con: Ba wá pa liù tē nè, u nè jə. Yá liù tē, u nè ba jə, ba wá jon mancín tē, dē u nè jə. ²⁷ Á mù, á jana à dŋŋa tē, ba nè ba pìà, sē à dē pàrì ba yuu wa, á ja bà yəbə. Á gwia ba à yíá yuu!> »

Zwezi ma zwí Zwerizalemə wa bɪnabiə yuu wa

(*Matie 21.1-11; Marəkə 11.1-11; Zwan 12.12-19*)

²⁸ Zwezi nè swìn nətú kwa nè, u zàn u wulə lià tē yáá, u vələ *Zwerizalemə. ²⁹ U nè bwələ Bətəfazwe dē Betani tian dē paan tē nii nè, ba nè bonə <*oliviye tian paan> tē, u li u karbia tē wa lià bələ, u tun yáá, ³⁰ u ga swìn, u wú: «Á vələ tiv tē nè wulə yáá. Á nè vəli, á yí lá, á wá na bɪnabiə. Bìnà təntə, ka nè vwə lá, liù tē wà ka yuu jəń. Á kùrà ka á ja bà yəbə. ³¹ Liù nè bwe aba, u wú: <Bèèèè nè, á pìà, sē á ja ka á ma fwa?> Á swián kv tíú tē con dē, kv ya *Yuu-Tiu nè pìà ka».

³² Karbia tē vəli, ba na bìnà tē ndə Zwezi nè swìn nətú. ³³ Ba nè wulə ba kùrì bìnà tē, ka tian bwe ba, u wú: <Bèèèè nè pín, á kùrì bɪnabiə ka tə?> ³⁴ Ba ma le, ba wú: <Kv yí Yuu-Tiu nè pìà ka>. ³⁵ Ba dàń ma ja bɪnabiə tē, ba va Zwezi con. Ba li ba ganan, ba tún ka təná wa. Ba dàń pa Zwezi dì u jèé tē yuu wa. ³⁶ Bɪnabiə tē nè zàn dē Zwezi ka virí, máná tē wa, lià tē làrì ba ganan cwəŋə‡ tē wa. ³⁷ Zwezi nan oliviye tian paan tē yuu u zini u cú, u ba u bwələ Zwerizalemə nè. Kv máná tē wa, u karbia tē yà dáá zənzən, ba ga sú dē pupwən zənzən, ba zìn ba kwərə, ba ma bwí Yu nè yomilan tē mama yírí, ba nè ní. ³⁸ Ba yà bwí Yu nè, ba wú:

«Yu wá fwa zəni pìú tē yira, u nè bìnà u mù Yuu-Tiu yírí yuu wa! Bican sié dē dun wulə liù tē con, u nè wulə Yu *sán nè!»

³⁹ *Farizian-ba wa lià duən, ba dē yà nè wulə kv lalv tē wa, swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyina, swìn n karbia tē con, sē ba pú ba nii».

⁴⁰ Zwezi ma le ba, u wú: «À mù nè swìn kv á con: Dē ba nè swə ba pú ba nii, kv ba kwèè, kapana tē nè wá fwa kv zuzugu təntə».

Zwezi kwi Zwerizalemə nè

‡ 19:36 19.36 Kv nətú birí dē, lià tē pín dun Zwezi nè.

⁴¹ Máná tē nē, Zwezi nē bwələ *Zwerizalemē tē, v nē nī kv v zwèè, v kwi kv lià tē yiri, v ga swìn, v wú: ⁴² «Á mù Zwerizalemē tián, á yà wàá zèn dūn kv tē yēni, á ma lwarī yìèn tē, á nē wá twá tē nē, á ma na bīcan sié! Yá síún nē, tē yìèn tēntē sègè á yáá nē. Á yíá wàri tē tē nī! ⁴³ Dīan wá bà, tē tv á yun wa, n dūŋa wá kù bōran ba kīkarī aba, ba wá kēkēli aba ba kē tētēŋi wa, ba ga pú á yun nē tia mama. ⁴⁴ Ba wá cūgù aba míámíán, ba ga pupugu Zwerizalemē tē, dē lià tē mama, ba nē wulē kv wa. Ba bá yá kapan nēdv, kv pèñ kv don yuu wa, á tiv tē wa. Tē yìèn tē mē wá yí, á nē wá lwarī máná tē, Yū nē twī, sē v san aba tē yiri!»

Zwezi dīŋi baywələ v li Zwifə-ba Yū diè tē wa

(Matīē 21.12-17; Marəkē 11.15-19; Zwan 2.13-22)

⁴⁵ Zwezi zva *Zwifə-ba Yū *diè dēwoo tē wa, v dīŋi baywələ lá nē, ⁴⁶ v ga swìn ba con, v wú: «Kv púpúní Yū sagī tē wa, kv wú: «Á diè tē mē, sē ka yà yijunī diè». Yá á mù janī ka, á ma fwa ŋwīna yisəgə bwálí». ⁴⁷ Zwezi yà kārī dūn mama Yū diè tē wa. Zwifə-ba Yū *jōŋwana yun tián tē, dē Yū nīi *yēnu tián tē, dē lià tē, ba nē yī lalv tē yáá tián tē, yà pià cwəŋə, sē ba pa ba gv Zwezi. ⁴⁸ Yá ba yà yèri kv tē, ba nē wá fwa, lalv tē lià tē mama nē yà fin ba yíá ba kēni v sūràn tē con yiri.

20

Wàà nē ken diàn Zwezi jūn wa?

(Matīē 21.23-27; Marəkē 11.27-33; Likè 2.34-35)

¹ Dūn don nē, Zwezi yà wulē v kārī Yū suywāŋú tē, v bīri lià nē, *Zwifə-ba Yū *diè tē wa. Zwifə-ba Yū *jōŋwana yun tián tē, dē Yū nīi *yēnu tián tē, dē ba *nēkwīna tē twī ba yí wá. ² Ba dān swìn v con, ba

wú: «Bīri nēba liù tē nē ken diàn n jūn wa, n ma fwa yìèn tē tē, nē à yèé wàà nē ken diàn tēntē n jūn wa?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «À dē wá bwe aba yoo. ⁴ Á swìn, á bīri nē: Wàà nē ken diàn Zwan* jūn wa, sē v lē lià níá wa, kv twá dē Yū yiri tē? Kv ya Yū, nē à yèé ləzoni?»

⁵ Kv pūn ba dān wulē ba tūtūnī duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: «Kv ya Yū nē ken diàn Zwan jūn wa», v wá bwe nēba, v wú: «Bèèèè nē pūn, á wá cīgá v sugv tē nē pūn?» ⁶ Yá nē nē swìn, nē wú: «Kv yī ləzoni nē ken diàn v jūn wa», lià tē mama wá dūlī nēba dē kapana ba gv, lià tē yèé zēni ba waa con dē, Zwan yī Yū nīi *sūsūnū tē yiri». ⁷ Mē kv mù nē pūn, ba le, ba wú, ba yèri liù tē nē ken diàn Zwan jūn wa. ⁸ Zwezi dē ma le ba, v wú: «À dē bá swìn liù tē, v nē ken diàn à jūn wa, à ma fwa tē yìèn tēntē».

Vala wəlvnyīna duən zwansīsara (Matīē 21.33-46; Marəkē 12.1-12)

⁹ Kv kwa nē, Zwezi wulē v sīsari zwansīsara lalv tē con, v wú: «Bē don cwén diven tián kárá. V tī ka v yá dē tūtūnvala duən, sē ba ywān ka yuu, sē v ga ŋwīn ba dē tián tē bīa vān don. Kv bē tē dān ga va luv nīi don wa, sē v dānī lá. ¹⁰ Tīán tē bīa tē bīga máná tē, v tun v tūtūnū don tūtūnvala tē con, sē ba pa wá v kárá tián bīa tē tori. Yá kárá tē tūtūnā tē mà tūtūnū tē ba dīŋa, ba dugv ba pa v pií v vii dē jīkūrīkē. ¹¹ Kárá tē tíú tē kúv pií v tun v tūtūnū don. Yá kárá tē tūtūnvala tē kúv mà v dē ba twīn wá, ba ga dīŋa wá v vii tūtū. ¹² V tē kúv pií v tun tūtūnū batwa nīi nyiən. Ba mà v mù tē, dē ba pīra wá, ba ga dīŋa wá, ba pa v vii. ¹³ Kárá tē tíú dān ma bwe v tián won tē, v nē kúv wá fwa. V dān ma bún v waa con, v wú: «À wá tun à biswənə tē lá nē, dūn don, ba wá zilí à biù tē mù». ¹⁴ Yá máná tē, kárá tē tūtūnvala tē nē nī biù tē, dē v biàn, ba swìn duən con nē, ba

* **20:4** 20.4 Kv mù Zwan tēntē nē yī *Zwan-Batise.

wú: «Á nəŋə, liù tə nə wá tɪnɪ kárá tə. Nə gwɪa wá, sə kárá tə yà nə mù nyiən». ¹⁵ Ba ma ja wá, ba dɪlɪ kárá tə kwa, ba ga gu wá».

Zwezi dàń ma bwe, v wú: «Bèèèe nə kárá tə tíú dàń wá ma fwa ba tutunvala təntə? ¹⁶ Kú yɪ v wá va v kárá tə wa, v gu tutunvala tə mama, v ga tì kárá tə, v kə lià duən jìàn wa».

Mánjá tə, lià tə nə nì tə sùràn təntə, ba le, ba wú: «Sə kú nətɔ tə dàn ká yí, abada». ¹⁷ Yá Zwezi ywàń ba yéé wa, v ga swìn, v wú: «Á wàrì sugv kú tə nə púpúní Yɪ sagɪ tə dèń á nì.

«Kapan tə, dèlwèrə tə yà nə vɪga ba dɔgv vàn nə, kú mù nə pí kú jì diè nigwancɪn wá rí, kú yoo nə cà».

¹⁸ Liù tə mama, v nə wá tɔ kú yuu wa, v wá nyunyugv v tìàn kú nə. Yá kú kapan tə nə kú tɔ tɔ liù yuu wa, də kú wá tɪtaga wá!»

¹⁹ Kú mánjá təntə wa, *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tɪn tə, də Yɪ nii *yənu tìàn tə yà pià, sə ba ja Zwezi, ba yà yèé də, zwansɪsara tə yɪ v ma swìn ba mù con yɪrɪ. Ba yà pià, ba fwa kú nətɔ tə, yá lalɔv tə fən yá ga jə ba.

Lanpoo ka ŋwín ka pa Romə-ba pìú nəfarv nə yoo

(Matie 22.15-22; Marəkə 12.13-17)

²⁰ *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tìàn tə də Yɪ *jɔŋwana yun tɪn dàń yà wulə ba mɪnɪ Zwezi. Ba twá tɪa ba yè lià, ba tɔn v nə. Ba lià tə tì ba tìàn ba fwa ndə ləzwənzəŋə nə. Ba pià ba twá bwiə nə, ba ma ja Zwezi, ba kə lià tə jɪn, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀, sə ba pa wá yáá tíú tə, pìú nəfarv tə nə lɪ v tún. ²¹ Ba lià tə bwe Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyɪna, nə yèé də, sugv tə, kú nə naŋa n nii, də kàrà tə, n nə kàrì, tə yɪ cígá. N ba ləzwənə yii dəri, n yáá nə təlè də dun tə, ləzoni nə jə yɪrɪ. Yá n ga bɪrɪ Yɪ cwəŋə də cígá. ²² Yɪ *nii

pɪn cwəŋə, sə nə ŋwín, nə à yèé, sə nə dàn ká ŋwín lanpoo, nə pa *Romə-ba pìú nəfarv tə nə?» ²³ Yá Zwezi yà lwarɪ ba swian tə, v ma swìn ba con, v wú: ²⁴ «Á pɪan nə cɪnɪa səbikɔlv† yəbə! Wàà yuu də v yɪrɪ nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le, ba wú: «Romə-ba pìú nəfarv tə nə». ²⁵ V dàń ma swìn ba con, v wú: «Mə á ŋwíán kú tə nə yɪ Romə-ba pìú nəfarv tə nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín kú tə nə yɪ Yɪ nyiən, á pa Yɪ də nə!» ²⁶ Ba kú wá wàní yoo ba píi ba swìn, v con. Lalɔv tə yáá nə, ba púé ba nii, kú nə dígà ba yun wa yɪrɪ.

Ka tɪ ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə

(Matie 22.23-33; Marəkə 12.18-27; 1 Korəntə tìàn 15)

²⁷ *Sadɪstɪan-ba wa lià duən twi Zwezi con. Mə ba mù nə wú liù ba tɪ, v píi v bwin v naŋa tə. Ba twi ba bwe wá, ba wú: ²⁸ «Karnyɪna, kú púpúní Yɪ *nii nə, v nə pɪn *Moyizə nə ka tə v pa nəba, v wú: «Bèè nə tɪga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wá biú lɔrɪ, v nyánú mɛ, sə v tì kadənu tə. V lɔra bɪa v nə, v ma tún dwíi v pa v zɔnv tə nə tɪga tə nə». ²⁹ Yá nubɪa barpe duən yà nə wulə. Ba nəkwɪa tíú tə ma swe kan, v tɪ v yá wá, də v wá biú v nə lɔrɪ.

³⁰ Bəlè tíú tə də tì kan tə v tɪ, də v də wá ba biú duən nə jə. ³¹ Batwa nii nyiən tə də tì kan tə v tɪ, də v də wá ba biú jə. Kú nətɔ tə fwa ba nubɪa barpe tə mɛ yɪra. Ba mama tɪga də ba liù nədɔ ba biú jə də kadənu tə. ³² Kú kwa nə, kan tə də twi v bə v tɪ. ³³ Mánjá tə wa, tɪga nə wá bwin ba nan, ba nubɪa barpe tə wàà dàń nə wá ja kan tə, v ma fwa v kan? Ba mama barpe tə yəni kan tə, ndə ba kan nə lɔv wa».

³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bara tə də kana tə nə wulə zèn tə, ba swe duən. ³⁵ Yá lià tə nə kú rí, sə ba yá də Yɪ *sàń nə, ba ka bwin tə kwa nə kú bə swe duən. ³⁶ Ba kú bə tɪ. Ba wá yà ndə *malɪkə nə. Ba wá yá

† 20:24 Cɪnɪa səbikɔlv nədɔ yɪ yɪtɔrɪ nədɔ tutɔŋɪ ŋwírán.

Yü bia. U li ba tian wa, u kə mü wá. ³⁷ Yü dí yáá, u biri *Moyizə nə də, tıga wáá ba bwin ba naŋa máŋá tə wa, u nə swìn u con kasɔɔ lanworu tə wa. Moyizə bon Yü tə, u nə yi ləzoni *Yuu-Tiu Yü tə, nə nıbara *Abərahəmə də *Yızakə də *Zwakəbə nə jùnì. ³⁸ Kú nətü biri də, Yü yi là tə, ba nə wulə mü wa, Yü, u tà tıga Yü. Là tə mama, ba nə wulə də Yü, nə yi là tə, ba nə wulə mü wa u yáá con yırı. ³⁹ Yü nii yənu tián tə wa là duən ma swìn, ba wú: «Karnyına, n le zəni!» ⁴⁰ Là tə dàñ ga pú ba nii, fən jə ba, sə ba kòu bwe Zwezi yìèn duən.

Davidə də Zwezi, wàà nə yi Yuu-Tiu?

(Matıə 22.41-46; Marəkə 12.35-37)

⁴¹ Zwezi ma swìn ba con, u wú: «Kú yi kú wá twá nətə, là tə ma swìn də, *Kərisə yi pıú *Davidə nəú cıci, naaa? ⁴² Pıú Davidə tətə púpúnı u gwaran sagı tə wa, u wú: <*Yuu-Tiu swìn à Yuu-Tiu con, u wú: «Bàá jèñ à jızən‡ nə, ⁴³ də à ma kəni n duŋa n nəe dèñ nə, sə n nıŋa ba!» >

⁴⁴ Də Davidə nə bonə Kərisə u <Yuu-Tiu>, kú dàñ wá twá nətü, kú pa Davidə yuu tíú pıı u yà u nəú?»

Zwezi biri, sə là tə cı ba tián nə də Yü nii yənu tián tə

(Matıə 23.1-36; Marəkə 12.38-40)

⁴⁵ Là tə mama nə wulə ba cuga Zwezi, máŋá tə wa, u swìn u karbia tə con, u wú: ⁴⁶ «Á cıa á tián nə də Yü nii *yənu tián tə. Ba mù nə swə, sə ba zu gandan, ba ga jijiri, ba ga swə, sə ba jun ba jéré bwálá wa. Ba twá lá, ba kúri gwələ tə, ba nə nan zəni *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nə, diŋə nəfaran wa. ⁴⁷ Ba vırı kadənə wiən, ba ga fwa yıjıni, ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma biri də, ba yi ləzwənzəŋə. Yü wá bürı ba bürà, u ga cùgà ba míámíán».

21

Pırı tə, kadənu don nə pın
(Marəkə 12.41-44)

¹ Zwezi nə wulə u ywàŋá máŋá tə wa, u nı jıjə tián də, ba wulə ba dı səbiu *Zwifə-ba Yü *diè səbiu daka tə wa. ² U nı kadənu don, u nə yi zırv. U ken səbibii bələ daka tə wə. ³ Kú kwa nə, u pıı u swìn, u wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kú á con: Kadənzırv təntə ken səbiu, u doni ba duən tə mama. ⁴ Ba duən tə yi səbiu, tə nə búrı nə, ba ti ba pa. U mù yi kú tə nə ga u jun dèñ nə nə, sə u ma yè u dé, u ti u pa».

Zwezi swìn yìèn tə yoo, tə nə tun lıv ma zàn

(Matıə 24.1-2; Marəkə 13.1-2)

⁵ Là duən yà wulə ba swìn *Zwifə-ba Yü *diè tə yoo, ba wú: «Kú cígá zıən zəni, də kú kapana nəzəŋə, ba nə sarı, də wiən duən, ba nə pın Yü nə, tə nə ken, sə tə ma nàn kú». ⁶ Zwezi ma le ba, u wú: «Á ywàŋá tə wiən tə mama. Máŋá don wá bà, kapan nədu tətə bá pèñ kú don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

Talıkwa máŋá tə yoo

(Matıə 24.3-7; Marəkə 13.3-8)

⁷ Là tə bwe Zwezi, ba wú: «Karnyına, máŋá ka wa nə, kú wá tun? Bèèèe won nə wá yà mımınu, kú nə biri máŋá tə, tə wiən təntə nə wá bà?» ⁸ Zwezi swìn, u wú: «Á cıa á tián nə, á dənà ká pa ba gıgarı aba. Là zənzən wá ja à yırı, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, u wú: <Á mù nə yi *Kərisə>, yá <Wiən tə me yígúré máŋá yı>. Á dənà ká twá ba kwa. ⁹ Á wá nı də, lıv ləzoni duən zàn, ba wulə ba te duən. Là duən wá zàn, ba vı ba yun tián nii. Á dənà ká pa fən ja aba. Tə yìèn təntə me, sə tə tun. Yá kú tà lıv zanı máŋá nə yı sún sún nətü».

¹⁰ Zwezi dàñ ma swìn, u wú: «Dwíé tə lıv mama wa wá ta, tə zıgı duən nə. Yá payuu wá ta, kú

‡ 20:42 20.42 Ka jèñ pıú jızən vən nə yi dun bwálı.

zıgı ku don payuu nə. ¹¹ Tıa wá səsəgi zənzən. Ku sūrı niən də yayıpwaran nə. Yá bwálá kapupu nə, wiən wá bà tə, nə wá kə fən là waa, tə duən də ga wá nan lanworu wa.

Ba wá wɔwɔli Zwezi karɓia yoo (Matıə 24.8-14; Marəkə 13.9-13)

¹² Də tə yièn təntə tə wá yí, ba wá ja aba, ba wɔwɔli ba ja aba. Ba va *Zwifə-ba *jéró dii là tə, ba nə bürı bürá yáá con, sə ba bürı á bürá, ba ga kə aba bän diè wa. Á nə sèe à nii tə yırı, ba wá ja aba, ba va pèegá də yáá tián, pıú nəfaru tə nə lı ı tın, yáá con. ¹³ Ku mù wɔwɔla təntə, nə wá pa aba cwəŋə, sə á ma swın ku tə, á nə yèə à yuu wa. ¹⁴ Ku mù nə pın, á wà mɛ, sə á dé yáá á pa ku tə, á nə wá swın, á ma jon á tián, tə yoo ja aba. ¹⁵ À mù tətə nə wá kə yənu sùràn á nii wa. Ku pa ba tə, ba nə swın, ba zıga á nə, bá wàní ba ja nii, ba ma tútùní á nii wa.

¹⁶ Á ninə-ba, də á nyına-ba, də á nubıa, də á dabara tətə nə wá ja aba, ba pa là tə nə, ba nə bürı bürá. Là duən wá tı á waa. ¹⁷ Là tə mama wá dún aba à mù yırı. ¹⁸ Yá won mama bá fwa aba, abada. Á yukuu nədu tətə bá jén. ¹⁹ Ku wá twá á pínú nə, á ma na mı tə, ku nə ba zwèe Yı con».

Zwerizalemə cvna yoo

(Matıə 24.15-21; Marəkə 13.14-19)

²⁰ Zwezi kúò ma swın, ı wú: «Á nə wá na də, pamana kıkarı *Zwerizalemə, sə ba ta ku, máná tə, á mɛ, sə á yəni də, ku cvna máná bwələ. ²¹ Ku máná tə wa, sə ba là tə, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba di pɛɛn. Ba tə, ba nə wá yà Zwerizalemə wa nə, mɛ, sə ba dəri ba nan, ba yá tı tə. Ba tə, ba nə wá yà tıbii tə wa kúò dän ká pıi ba zu Zwerizalemə wa nə. ²² Tə diən təntə nə, Yı wá fwın ı lıŋa ku máná təntə wa. Yá ku wá twá nətu, ku pa yièn tə mɛ, Yı nii *sùsùná tə nə

púpúnı tə nii ma sú. ²³ Ku wá yà lee máná təntə wa, kana tə nə, ba nə jə pwií, də ba tə nə, bıa nə ŋwà ba nyonu nə. Ku lıu təntə là wá dé càn zənzən, Yı lıŋa ga wá zàn ba yuu wa. ²⁴ Ku lıu tə là duŋa wá gu ba duən də lagırı sùú, ba ga ja ba duən ba fwa bän diè là lıu níe kapupu wa. Là tə nə ba *Zwifə-ba wá mà Zwerizalemə tián, ba pú duən yuu ba nıŋı ba kèeń. Ba wá fwa ku, ku ja vələ máná tə, ba dián nə wá bà tə zwèe».

Nətu Ləzwənə-Biu tə wá pıi ı bà tia yuu wa

(Matıə 24.29-31; Marəkə 13.24-27)

²⁵ Zwezi kúò ma swın, ı wú: «Yièn wá tun yıcau tə nə pən tə waa. Tə wá tun cànà tə də kacılacɛ tə wa. Fən zənzən wá zu là tə nə wulə tia yuu wa, vuu tə də muu nakulə tə zuzugu nəfaru tə yırı. ²⁶ Ku tə nə bián tia yuu wa tə, fən wá gu là, ba nə wá bún ku yoo. Dián tə nə wulə lanworu tə wa wá gugurə. ²⁷ Ku kwa nə, ba dän wá na *Ləzwənə-Biu* tə bakwan tə wa, də ı bián də dián də dun tə nə dáá. ²⁸ Máná tə, tə yièn təntə nə wá wulə tə tuŋa, á zıan á yun yı nə, á kwen á tián á zıgı mənə mənə, á ga ywàń. Yı wá jon aba á jıun wa, síún síún».

Zwezi kàri kapıru yoo

(Matıə 24.32-35; Marəkə 13.28-31)

²⁹ Ku kwa nə, Zwezi swın, ı wú: «Á ywàŋá kapıru də tián tə duən: ³⁰ Máná tə, á nə nı tə zıan tə də, tə wulə tə twe, liù nə bá swın á con də, wocəri máná bwələ. ³¹ Mə ku yı nətu, də á nə nı tə yièn tə, tə twi tə tun á lwara də, Yı pàri diŋə tə bwələ. ³² Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Ku yoo təntə wá tun, də zèn là tə mama, ba nə wulə tia yuu wa, tə wá tı ba zwèe. ³³ Lanworu də tia wá jén, yá à sùràn tə mù bá jén, abada!»

* 21:27 21.27 Zwezi yı ı tətə yoo nə ı swın.

Kv me, sə á dànà ká dwèe á ma diàn Zwezi túrí diun tə
(*Matie 24.44*)

³⁴ Zwezi kúv ma swìn, v wú: «Á cia á tiàn nə, á dànà ká pa swanyva də wiən tə, á nə pià, sə á ma yà luv wa twara jon á pubuŋi tə. Kv nə tà nətɔ, kv diun tə wá di á yuu wa naa nədu. ³⁵ Kv diun tə nə, kv wá yà ndə waya nə, kv nə janı ganaŋa, kv pa lià tə mama nə, ba nə wulə tia ka tə mama yuu wa. ³⁶ Á dànà ká dwèe, á jònà Yı máŋá mama, sə á ma wàní á ja diàn á jon á tiàn kv tə juun wa, kv nə wá bà. Nətɔ nə á wá wàní á zıgı *Ləzwənə-Biu† tə yáá nə».

³⁷ Yıcau wa, Zwezi yà kàri *Zwifə-ba Yı *diè tə wa. Tıtın nə v yà nan, v va v purı tia *oliviye tiàn paan tə yuu wa. ³⁸ Jıjv fuən fuən laluv tə mama yà dəri, ba va v con, Yı diè tə wa, ba cuga wá.

22

Lìà vuuv, sə ba gv Zwezi
(*Matie 26.1-13; Marəkə 14.1-9; Zwan 11.47-53*)

¹ Cànà tə *Zwifə-ba nə dé dipen tə, kv nə ba sabwarı kəni tə, ba nə boŋə <*Pakə> cànà tə, máŋá yí kv zwèe. ² Zwifə-ba Yı *jonwana yun tiàn tə, də Yı nii *yənu tiàn tə, yà pià cwəŋə, sə ba ma gv Zwezi, yá ba yà dəri lià tə fən.

Zwidasə ken sírí, sə v ja Zwezi, v pa v dɔŋa nə
(*Matie 26.14-16; Marəkə 14.10-11*)

³ *Sıtana dān ma ja Zwidasə, Zwezi karbia fugə bələ tə wa liù don, ba nə boŋə <Yisəkariyotə>, v zu. ⁴ Zwidasə vəli, v vuuv də *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tiàn tə, də Yı *diè lià tə nə cı ka nə tə yun tiàn tə, v bıri ba nətɔ tə, v nə wá twá tə, v ma kə wá ba jìàn wa. ⁵ Ba lià tə pwiı poli zəni. Ba dān kàn nii də, ba wá pa wá səbiu. ⁶ Zwidasə də ba ken duən yuu, v dān ga pià cwəŋə

nəzəŋu tə, v nə wá twá v ma kə wá ba jìàn wa.

Zwezi karbia tanı Pakə cànà wodiu
(*Matie 26.17-20; Marəkə 14.12-17*)

⁷ Diun tə, ba nə yáá dé dipen tə, kv nə ba sabwarı kəni, tə twi tə yí. Kv təntən diun tə nə nə, ba me, sə ba gv pabii, ba ma fwa *Pakə cànà tə wodiu. ⁸ Zwezi dān ma tın Piyerə də Zwan, v swìn ba con, v wú: «Á vələ, á tanı wodiu tə, á pa nəba, sə nə dé». ⁹ Ba ma bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pià, sə nə tanı kv mù wodiu təntə?» ¹⁰ Zwezi swìn ba con nə, v wú: «Á cuga zəni! Máŋá tə wa, á nə wá zu tiv tə wa, á wá jəri beə don, v nə zıŋa níá kwàrá. Á wá pú kv beə tə nə, á zu sàń tə wa, v nə zwı. ¹¹ Á ga swìn diè tə tíu con, v wú: <Karyına bwe, sə v jén diè tə, v də v karbia tə nə wá dé Pakə cànà wodiu ka wá tə, wa yən?» ¹² U dān wá bıri aba dəyuu diè nəfarı don, də kv wa zıla. Mə lá nə, á wá tanı Pakə cànà wodiu tə». ¹³ U karbia tə dān ma va, ba na tə yièn tə mama, ndə Zwezi nə man, v bıri ba nətɔ. Ba dān ga kə Pakə cànà wodiu tə sírí lá nə.

Yuu-Tiu nımarı wodiu tə yoo
(*Matie 26.26-30; Marəkə 14.22-26; 1 Korəntə tiàn 11.23-26*)

¹⁴ Cànà tə wodiu diŋə máŋá yí, Zwezi də v *tuntuna tə dān twi ba jəń duən nə, sə ba wulə ba dé. ¹⁵ U swìn ba con, v wú: «Á sónı zəni, sə nə mama tə kə duən nə, nə dé *Pakə cànà wodiu kv tə, də à càn máŋá tə wá yí. ¹⁶ Yá à mù nə swìn kv á con: À kúv bá piı à dé kv tə, kv ja vələ máŋá tə, ba nə wá nı kv cànà təntə dəń, Yı pəri tə wa». ¹⁷ U dān ma ti wùrú zuŋa tə, v kə v con, v ga kə Yı lèèèe. Kv kwa nə, v swìn, v wú: «Á jonə á nyu, á tərà duən! ¹⁸ À mù nə swìn kv á con: À kúv bá nyu diven də aba, kv nə zıgı síún, kv ja vələ máŋá tə, Yı nə wá dé v pəri

† 21:36 21.36 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

tè». ¹⁹ Ku kwa nè, v ti dipen tè, v kè Yü lèèèe ku yiri. Ku kwa nè, v fwa fwa ku, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: «Ku yi à yira tè nè, ku nè pin aba. Á dàń fwa ku nètu tè, á ma líí à yoo». ²⁰ Ba nè dí ba zwèe, máńá tè wa, Zwezi kúò ti diven wùrú zɔŋa wa, v fwa nètu, dè v pa ba, v ga swìn, v wú: «Diven ku tè wùrú zɔŋa ka tè wa nè yi à jana tè, tè nè yi Yü *nimaru dòn tè, tè nè wá nan á yiri».

Zwezi biri dè, ba wá ja wá, ba pa dɔŋa nè

(*Matìè 26.21-25; Marəkè 14.18-21; Zwan 13.21-30*)

²¹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á ywàńá, liù tè, v nè wá ja nè, v pa tè, wulè dè nè, wodiu ku tè yuu wa. ²² *Ləzwənə-Biu* tè mɛ, sè v vií, ndè ku nè mɛ nètu, yá ku wá yà càn ku pa liù tè nè, v nè wá ja wá, v pa». ²³ Ba dàń ma wulè ba bwe duən, sè ba jén, wàà nè wá fwa ku yoo tɛntè ba wa.

Wàà nè dwè nè mama?
(*Matìè 18.1-4; 19.28; 20.25-28; Marəkè 10.35-45; Zwan 13.2-17*)

²⁴ Zwezi karbia tútùní duən, sè ba jén, ba wa nè mɛ, sè v jèn ba mama yuu wa. Ku mù nè pin, tútùná dàń twi, tè tu ba tətəŋi wa. ²⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Pèegá dé diàn ba luv dwíó tè mama yuu wa. Yá ba boŋə luv pabía mù <lià tè, ba nè fwa zəni>. ²⁶ Yá ku wà mɛ, sè ku ya nètu á mù con. Liù tè, v nè yi ləzwənfaru á wa, mɛ, sè v ya ndə bisɔmabiə nè. Yá liù tè, v nè ti aba, mɛ, sè v ya ndə liù tè nè, v nè tɔŋa v pin aba. ²⁷ Liù tè, ba nè tɔŋə wodiu, ba pin, v dé, dè v tè, v mù nè nè tɔŋə ku, ba wàà nè dwə v don? Ku tà liù tè, v nè dé tè, naaa? Á wa nè, à mù Zwezi, à yi ndə liù tè nè, v nè tɔŋa, v pin aba.

²⁸ Á yi lià tè, á nè yi dè nè, dùn mama à càn tè dè máńá tè wa, yièn nè yugu nè, sè tè pa à tun yokukwɔn. ²⁹ Á swè, sè á dè dé

ku pàrì tɛntè, ndə à nyina nè pin, sè à dè dé ku nètu. ³⁰ Á wá dé cànà dè nè, à pàrì diè tè wa. Á wá jèn padaran yun á bürì *Yızərayelə dwíó dəkuren fugə bələ tè bürà».

Zwezi biri dè, Simon Piyerə wá swìn dè, v yèrì wá

(*Matìè 26.31-35; Marəkè 14.27-31; Zwan 13.36-38*)

³¹ Zwezi swìn Simon Piyerə con, v wú: «Simon, Simon, cugv! *Sitana lörì cwəŋə, sè v zɔzaga aba, ndə ba nè zɔzaga wobía, sè ba li tè dè tè wopolə duən wa. ³² Yá à dàń jɔn Yü à pa mú, sè n waa tè, n nè ken Yü nè tè, dàń ká jén. Máńá tè wa, n nè wá píí n bà à con, sè n dàń n nubía jìàn». ³³ Simon Piyerə le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ken à sírí, sè à zv bän diè dè mú, sè à ti dè mú». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Piyerə, à mù nè swìn ku n con: N wá ten dè, n yèrì nè zèn, nɛɛ batwa, dè cəbɔv tè wá kwi».

Zwezi biri, nètu tè, ba nè wàà ba tɛ

³⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Dè à yà nè tun aba, à ga swìn dè, á dàń ká ti səbiu, nè à yèə lòò, nè à yèə natura, bèèèe yà nè mùrì aba?» Ba ma le wá, ba wú: «Won mama wà nèba mùrì». ³⁶ Zwezi ma kúò le, v wú: «Síún nè, sè liù tè, v nè jə səbiu, sè v ti, sè liù tè, v nè jə lòò, sè v ti, sè liù tè, v nè ba laguri sùú jə, sè ku tíú yè v gandarv, v dé yáá, v ma yè laguri sùú. ³⁷ Á mù nè swìn ku á con: Ku mɛ, sè ku púpúní Yü sagi tè wa nii ma sú, tè tun à yira: <Ba gəlì wá, ba ma cen yolwanfwana nii nè>. Cígá, ku tè nè púpúní à yuu wa, tè biàn, sè ku jì». ³⁸ Karbia tè le, ba wú: «*Yuu-Tiu, nèń laguri siàn bələ». Zwezi ma le ba, v wú: «Ku mɛ nètu».

Zwezi jònì Yü Zwesemane nè
(*Matìè 26.36-46; Marəkè 14.32-42; Zwan 18.1-2*)

³⁹ Ku kwa nè, Zwezi nan, ndə v diàn mɛ nè fwa nètu tè, v va *oliviye

* 22:22 22.22 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

tìán paan tē yuu wa. U karbia tē ga púé v kwa. ⁴⁰ Máná tē wa, v nē vèli, v yí kv bwálí tētē, v swìn ba con, v wú: «Á lòrì Yü, sē v san aba, sē *Sítana dàn ká wání aba, v dédén, sē v yigu, v pa á tun yokukwìun». ⁴¹ U dān ga fàrú v nan kwa, v va yáá mancín, ndē liù ka dılı kapan, kv va kv tu bwálí nē, v tu v nadwana yuu, v ga lòrì Yü. ⁴² U dān swìn, v wú: «À nyina, dē n nē pià kv, pa, sē yacara tētē twiēn tē yá nē. Yá à pià, sē n mù puswēnē nē tun, sē à mù nyiēn tē ga kwēe». ⁴³ *Malika dān ma zàn Yü *sān nē, ka bà ka nan Zwezi nē, ka cú ka dàn v jìàn. ⁴⁴ Zwezi pùé cùgù zēnzēn. Kv mù nē pín, v lòrì Yü dē diàn zēnzēn. U tìbñv palí ndē jana nē, kv loni, kv twi tia. ⁴⁵ U nē lòrì Yü v zwēe, v zàn v pií v bà v karbia tē con. Yá v twi, dē ba pwíí cùgù. Kv mù nē pín, ba tégé ba dwēe. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Bēēē nē pín, á dwēe? Á zaña, á ga lòrì Yü, sē Sítana dàn ká wání aba v dédén, sē v yigu, sē v pa, á tun yokukwìun».

Zwezi janv tē yoo

(*Matìē 26.47-56; Marəkē 14.43-50; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi nē wulē v swìn, máná tē wa, dē nēn lià nē ba biàn. Liù tē, ba nē boñē Zwidasē, v dē nē yí Zwezi karbia fugē bēlē tē wa, liù don, yā nē wulē ba yáá, v vèli. U fàrú v yí Zwezi yira, sē v kukwalí† wá. ⁴⁸ Zwezi dān ma swìn, v wú: «Mē kv wá twá kukwalv nē, n ma ja *Lēzwēnē-Biu‡ n pa!» ⁴⁹ Lià tē nē wulē dē Zwezi tē, nē na yoo tē, kv nē biàn, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, nē wá za dē laguri sían, naaa?» ⁵⁰ Ba wa liù don ma cùrì laguri sù, v ma za *Zwifē-ba Yü *jonwana yun tián nēkwia tütùnù jizēn zün, v gwēñē. ⁵¹ Zwezi dān ma swìn, v wú: «Á yágá, kv mē nētú!» U ma dwen bēe tē zün tē nē, v ga zùrì kv.

⁵² Kv kwa nē, Zwezi swìn Yü jonwana yun tián tē, dē Yü *diē lià tē nē cì ka nē tē yun tián tē, dē Zwifē-ba *nēkwina tē con, ba nē twi, sē ba ja wá tē, v wú: «Á twi dē laguri sían dē dangwēlēn, sē á ma ja à nē, ndē à yí ñwìàn tē, à nē gwì lià. ⁵³ À yā wulē dē aba diñ mama, Zwifē-ba Yü diē tē wa, á ga wā nē jün. Yá máná kv tē yí á mù, dē liù tē, v nē yí yikunu piú tē nyiēn».

Piyerē swìn dē, v yèrì Zwezi

(*Matìē 26.69-75; Marəkē 14.66-72; Zwan 18.25-27*)

⁵⁴ Ba nē jün Zwezi, ba ja wá, ba va *Zwifē-ba Yü *jonwana yun tián nēkwia tē diē wa. Piyerē púé ba kwa yññna. ⁵⁵ Ba ken mēn, ba jēé tē yáá, Yü jonwana yun tián nēkwia tē kàrá tētēñi wa. Piyerē dē twá v jēé ba tētēñi wa lá. ⁵⁶ Tütñbua don nē nì wá, mēn tē yáá nē, v ywān wá zēn, v ga swìn, v wú: «Bēe wā tē dē yün dē Zwezi!» ⁵⁷ Yá Piyerē ten, v wú: «À nakua, à yèrì wá!» ⁵⁸ Kv nē fwa mancín, bēe don dē nē kúv v nì wá, v swìn, v wú: «N dē wulē ba lià tē wa». Piyerē ma le bēe tē, v wú: «À twá à tēlé ba wa!» ⁵⁹ Kv nē le ndē lugu nēdv nē, liù don dē tē zigi diàn, v wú: «Cígá mama, bēe wā tē dē yí Galile tíú. U dē yün dē Zwezi». ⁶⁰ Piyerē le, v wú: «À dabēe, à yèrì kv tē, n nē swìn!» Kv máná tē wa, v nē wulē v swìn, dē cēbuv kwí. ⁶¹ *Yuu-Tiu pií v vōvèri, v ywān Piyerē. Piyerē dān lií kv tē, Yuu-Tiu nē swìn v con nē, v wú: «Zēn, dē cēbuv tē nē wā kwí, n wá ten nēe batwa dē, n yèrì nē». ⁶² Piyerē dān nan, v ga kwí yinēnkurē.

Ba mà Zwezi dē ba twín wá

(*Matìē 26.57-68; Marəkē 14.53-65; Zwan 18.12-24*)

⁶³ Bara tē nē jē Zwezi tē wulē ba mñña wá dē ba mà. ⁶⁴ Ba yáá pú v yíá nē, ba ga bwe wá, ba wú: «Lwarì liù tē, v nē mà mú!» ⁶⁵ Ba

† 22:47 22.47 Kv nētú tē yí *Zwifē-ba yofwamìun, dē ba nē jérì duēn, nē à yēé dē ba nē vèli duēn sán, sē ba na duēn. ‡ 22:48 22.48 Zwezi yí v tētē yoo nē v swìn.

swìn sòràn duèn, tɛ nɛ twìn Yɪ, ba pa wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tɛ, ba nɛ bɔ̀rì bɔ̀rà, yáá con

⁶⁶ Tɪa nɛ twi ka pɔ̀rɪ, máǵá tɛ wa, *Zwifə-ba *nɛkwɪna, dɛ Yɪ *jɔ̀ŋwana yun tián tɛ, dɛ Yɪ nii *yɛnu tián tɛ twi, ba kun duèn nɛ, ba ga pa ba ja Zwezi, ba ja bà ba yun tián tɛ, ba nɛ bɔ̀rì *bɔ̀rà tɛ yáá con. ⁶⁷ Ba swìn, ba wú: «Swìn nɛ con dɛ, n nɛ yɪ *Kərisə». Zwezi ma le ba, v wú: «À nɛ swìn ku á con, á bá pa ku cíǵá. ⁶⁸ À ma nɛ bwe aba bwiə nɛdɔ, á bá le nɛ. ⁶⁹ Ku nɛ zɪǵɪ síún, *Ləzwənə-Biu[§] tɛ wá jɛ́n Yɪ tɛ, v nɛ wulə tɛ mɛ yuu wa, jɪzən* vən nɛ». ⁷⁰ Ba mama tɛ dǎn ma swìn, ba wú: «Ku mù yɪrɪ nɛ, n yɪ Yɪ-Biu?» Zwezi ma le ba, v wú: «Á yɪ wá, ndɛ á nɛ swìn nɛtɔ». ⁷¹ Ba dǎn ma swìn, ba wú: «Nɛ kúù ba lià pià, sɛ ba bɪrɪ nɛba yoo don. Nɛ tɛtɛ ni ku v nii wa».

23

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáá con (Matie 27.11-14; Marəkə 15.2-5; Zwan 18.28-38; Tɔ̀tɔ̀nnan 4.25-28)

¹ *Zwifə-ba *nɛkwɪna, dɛ Yɪ *jɔ̀ŋwana yun tián tɛ, dɛ Yɪ nii *yɛnu tián tɛ mama ken duèn, ba zàn ba ja Zwezi, ba ja va *Pilatə yáá con. ² Ba swìn ba zɪǵɪ Zwezi nɛ, ba wú: «Nɛ ni bɛɛ wà tɛ, dɛ v sugə nɛ lɔ̀v dwíí tɛ, v kɛni *Romə-ba nɛ. V cì, sɛ ba dǎn ká ŋwín lanpoo, ba pa Romə-ba piú nɛfarɔ tɛ nɛ, v ga wú, v mù nɛ yɪ *Kərisə, ku dɛ́n nɛ yɪ piú». ³ Pilatə dǎn ma wulə wá v bwe, v wú: «N mù nɛ yɪ Zwifə-ba piú tɛ?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yɪ nɛtɔ, ndɛ n nɛ swìn tɛ».

⁴ Pilatə ma swìn Yɪ jɔ̀ŋwana yun tián tɛ, dɛ lalɔ̀v tɛ con, v wú: «Á ba yolwan na bɛɛ wà tɛ yuu wa».

⁵ Yá ba tɛ zɪǵɪ diàn ku yuu wa, ba swìn, ba wú: «D kàrà tɛ, v nɛ kàrì Zwide nagwanaa tɛ mama wa, sugə

lià tɛ, ka kɛni Romə-ba nɛ, ku nɛ zɪǵɪ Galile nagwanaa, ku ja ba ku nan yɛbɛ».

Pilatə pɪn, ba ja Zwezi, ba va Erode yáá con

⁶ Máǵá tɛ wa, *Pilatə nɛ ni tɛ yìèn tɛntɛ, v bwe, sɛ v lwarɪ, dɛ Zwezi nɛ yɪ Galile tíú. ⁷⁻⁸ V nɛ twi, v ni dɛ, ku yɪ nɛtɔ, v lwarɪ dɛ, v nan piú *Erodə payuu tɛ wa. Ku diàn dáá, Erode nɛ ni dɛ, ba swìn Zwezi yoo. V pià, sɛ v na Zwezi, v dɛ yà buɲa dɛ, Zwezi wá fwa yomɪlɔ don, v bɪrɪ wá. Erode dɛ yà twi ku máǵá tɛ wa, *Zwerizalemə wa. Ku mù nɛ pɪn, Pilatə pa, ba ja Zwezi, ba va, ba pa Erode nɛ. Máǵá tɛ wa, v nɛ ni Zwezi, v piú poli zənzən. ⁹ Piú Erode bwe Zwezi bwiə kapɔ̀pɔ̀, yá Zwezi ga wà wá le. ¹⁰ *Zwifə-ba Yɪ *jɔ̀ŋwana yun tián tɛ, dɛ Yɪ nii *yɛnu tián tɛ dɛ yà zɪǵa lá, ba swìn sulwana ba zɪǵa Zwezi nɛ. ¹¹ Erode dɛ v pamana tɛ wulə ba muɲa wá. Ba nɛ muɲ wá, ba zwèe, ba ti ganmulɪ, ba ma zɔ̀ wá, ba ga pa ba pií ba ja wá, ba va Pilatə con. ¹² Ku diàn tɛ nɛ, piú Erode dɛ Pilatə pií ba jì dabara, ndɛ ku tà ba mù yà nɛ duɲa duèn fuèn.

Ba bɔ̀rì Zwezi bɔ̀rà, sɛ ba gv wá (Matie 27.15-30; Marəkə 15.6-19; Zwan 18.39-19.16)

¹³ *Pilatə ken *Zwifə-ba Yɪ *jɔ̀ŋwana yun tián, dɛ Zwifə-ba yun tián tɛ, dɛ lalɔ̀v tɛ duèn nɛ, ¹⁴ v ga swìn ba con, v wú: «Á jɪn bɛɛ wà tɛ, á ja bà, á ga á wú, v sugə lià, v kɛni *Romə-ba nɛ. À mù nɛ bwe wá á yáá con, á mù wà yolwan nɛdɔ ni, tɛ mù yìèn tɛntɛ wa, á nɛ swìn á zɪǵɪ v nɛ. ¹⁵ Piú *Erodə dɛ wà yoo ni v yuu wa. Ku mù nɛ pɪn, v pa ba pií ba ja wá, ba bà nɛ con. Bɛɛ wà tɛ wà yoo fwa, ku nɛ mɛ, sɛ ba gv wá, ku yɪrɪ nɛ. ¹⁶ À dǎn wá pa, ba mà wá, ba ga ti wá ba dɔ̀gɔ». ¹⁷ [Ku yà yɪ kálú, *Pakə càna mama nɛ yí, sɛ ba dɔ̀gɔ bǎn diè liù nɛdɔ.]

§ 22:69 22.69 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swìn. *

22:69 22.69 Ka jɛ́n piú jɪzən vən nɛ yɪ dun bwálí.

18 Ba mama tē twá duən, ba bubwi, ba wú: «Pa, ba gv wà tē, sē ba ga dɔgv Barabasè!» 19 Kv Barabasè tēntē zàn v sugu *Zwerizalemē tián, v kēni Romə-ba nē, mánǎ don wa. Kv tē súrí laguri don nē, v nē fwa. Kv mù nē pɪn, ba yà jɪn wá, ba kē hàn diè. 20 Pilatē nē pià, sē v dɔgv Zwezi tē, v dàñ pií v kúò tì sugu, sē v swìn lià tē con. 21 Lià tē dàñ cèrí, ba wú: «Pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa! Pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa!» 22 Pilatē kúò bwe, v swìn ba con, nē batwa nii nē, v wú: «Bèèè yokukwɪɪn nē, v fwa? À mù wà yoo nɪ v yuu wa, kv nē mē, sē ba gv wá kv yiri. À dàñ wá pa, ba mà wá, à ga tì wá ba dɔgv». 23 Yá lià tē dàñ tē bubwi, ba kēni yu nē, ba wú, v pa, sē ba paa Zwezi dagarv tē yuu wa. Ba bubwiè tē kálí Pilatē. 24 Pilatē ma sēè, sē v fwa kv tē, ba nē pià. 25 U ma tì Zwezi, v pa ba, sē ba ma fwa kv tē, ba nē pià. U dàñ ga dɔgv bēè tē, ba nē lòri. U mù liù tē, v nē sugə lià duən v kēni Romə-ba nē, v ga fwa laguri dē. Kv mù nē pɪn, ba ma kē wá hàn diè.

Pamana ja Zwezi, ba vələ v gvri bwálí
(*Matìè 27.31-34; Marəkə 15.20-23*)

26 Pamana tē nē ja Zwezi, ba vəli mánǎ tē wa, ba jérí bēè don, ba nē bonə <Simon, Sirenə tíú>, dē v naŋa gav v biàn. Ba jɪn kv bēè tē, ba jon Zwezi dagarv tē, ba ma zɪn wá, v ja pií v wulə Zwezi kwa. 27 Lià zənzən púé Zwezi kwa, dē kana ba nē wori, ba ga zalɪ ba jìàn. 28 Zwezi ma pií v vəvəri, v swìn ba con, v wú: «*Zwerizalemē tián kana-ba, á dànà ká kwi á pa à mù nē! Á kwíé á pa á mù dē á bɪa nē! 29 Mánǎ don wá bà, ba nē wá swìn, ba wú: <Pupwən wulə dē kana tē, ba nē wàri biú ba luri. Pupwən wulə dē ba tē, ba nē wà luri dē mama. Pupwən wulə dē ba tē, biú wà ba nyonɪ nē nyua>. 30 Kv mánǎ tē wa, lià wá lòri pēen, sē tē tu ba

yu nē, dē ba lòri dədwələn, sē tē dē pú ba yuu nē. 31 Dē ba nē fwa à mù, à nē yɪ ndə dalɪv nē nətɪ, ba wá fwa á mù, Zwerizalemē tián, á nē yɪ ndə dakuran nē, ba dwen nətɪ». 32 Pamana tē nē jə Zwezi, ba vələ, sē ba gv, mánǎ tē wa, ba jɪn yolwanfwana bələ, dē ba kē lá, ba súrí Zwezi nē, sē ba gv dē wá.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa
(*Matìè 27.35-44; Marəkə 15.24-32; Zwan 19.16-24*)

33 Pamana tē nē vəli, ba yí bwálí tē, ba nē bonə <yuzɪŋa bwálí> tē, mánǎ tē, ba paa Zwezi dagarv tē yuu lá nē. Ba paa yolwanfwana bələ tē dē dagarən bələ duən yuu, v don v jɪzən yuu, v don tē dē v jɪgwíè yuu. 34 Zwezi dàñ ma swìn, v wú: «À nyina, ba yèri kv tē, ba nē fwa. Kv mù yiri nē, kwən ba cuna tē, n li n mù dē ba mù pwərə wa». Ba tá kwé, ba ma tàrà v ganən. 35 Lià zɪga lá, ba ywàŋá kv tē nē fwa. *Zwifə-ba yun tián tē mù wulə ba muŋa wá, ba ga swìn, ba wú: «U jon lià duən, v nē yɪ *Kərisə tē, Yu nē kúrí, sē v jon v tətə». 36 Pamana tē dē wulə ba muŋa wá, ba fàrú ba yí v yira, ba làrì diven nyonɪ v nē, 37 ba ga swìn, ba wú: «N cígá nē yɪ Zwifə-ba piú, sē n tətə dàñ jon n tiàn!» 38 Ba ken púpúná duən v yuu con nē, ba wú: «U tē nē yɪ Zwifə-ba piú». 39 Yolwanfwanɪ tē don, ba nē paa dagarv tē yuu, dē wulə v twɪn wá, v wú: «N nē yɪ Kərisə, jon n tətə tiàn, sē n ga jon nəba, n kē lá!» 40 U don tē dàñ caga v nii nē, v ga swìn, v wú: «N mù, n ba Yu fən dəri, n mù liù tē, n mù dē v mù mē, nē wulə tē càn tətə wa? 41 Kv yɪ kv twá, nē mù tutɪnɛɛ nē. Kv mù nē pɪn, nē mù bələ tē mē, sē nē dé càn tē tē. Yá v mù wà won mama fwa, kv nē lwara». 42 Kv kwa nē, v swìn Zwezi con, v wú: «Líí à yoo, mánǎ tē wa, n nē wá dé n pàri tē». 43 Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kv n con: Zèn, n wá yà dē nē Yu *sàñ nē».

Zwezi tian tē yoo
(*Matīe 27.45-56; Marəkə 15.33-41; Zwan 19.25-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kū nē zīgī lugu fugə bələ mánǵa wa, yīcau tē kúò ba poni jə, yikunu ga púé tia tē mama nē, kú ja va dədəni lugu batwa. *Zwifə-ba Yū *diè mimii gànù tē curi* bələ. ⁴⁶ Zwezi bubwi v kə yū nē, v ga swìn, v wú: «À nyina, à ken à mu tē n jūn wa». U nē swìn tē sùràn tē kwa nē, nē v mu zwèe. ⁴⁷ *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tē nē nī kú tē nē tun, v pūn dun Yū nē, v ga swìn, v wú: «Cígá mama, bæ wà tē yà yī cígá tíú». ⁴⁸ Laluv tē mama nē twi, ba na yoo tē nē tun, pií ba virí, dē ba zalí ba jìàn nē dē pucvni. ⁴⁹ Ba tē mama nē yèé Zwezi, dē kana tē nē kwé wá ba nan Galile nagwanaa, dē yà zīgā yīḡvna, ba ga ywàḡá won tē nē tḡḡa.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo
(*Matīe 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Zwan 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Bæe don yà wulə lià tē nē buri bura tē wa, v yiri nē Zwuzefə. U nan *Zwifə-ba tiv don, ba nē boḡə <Arimate>. U yī cígá tíú, v ga jə bicabwanv dē. U yà yī liù tē, v nē dāni, sē Yū dé v pàri tē. U mù bæe tēntə wà sèe, v twá v duən tē nē buri bura tē ba yofwanæe tē wa. ⁵² U vèli v yī *Pilətə, v ga lòri cwəḡə, sē v guri Zwezi. ⁵³ U li wá dagarv tē yuu, v kə tia, v pəpəni kú, v kə ganpon wa. U dān ja wá va, v tūn ləbəri wa, ba nē kua pìv kapan wa, ba nē tē wà liù lá ken. ⁵⁴ Zwifə-ba *sié dūn tē yà bwələ. Kū mù nē pūn, lià tē mama wulə ba kəni ba síri.

⁵⁵ Kana tē nē nan Galile nagwanaa, ba twá Zwezi kwa, ba bà tē kwé Zwuzefə, ba va ba na ləbəri tē, dē nətə tē, ba nē ken Zwezi buv tē wa. ⁵⁶ Ba nē pií, ba vií, ba tanı tıralı dē tıralı nuga, ba kə duən nē. Ba sií, kú kwa nē, ndə Yū *nii yìèn tē, v nē

pūn *Moyizə nē, nē buri, sē kú fwa nətə tē *sié dūn nē.

24

Zwezi bwin v nan tian wa
(*Matīe 28.1-10; Marəkə 16.1-11; Zwan 20.1-10*)

¹ *Zwifə-ba *sié dūn tē tikvni nē, kana tē zàn jıv fuən fuən, ba zın tıralı tē, ba nē kwən, ba ja va ləbəri tē nii nē. ² Ba nē vèli ba yí lá nē, ba nı dē, kapan tē bəbəli, kú nan ləbəri tē nii nē. ³ Ba dān zva ba yí lá, ba ga na dē, *Yuu-Tiu Zwezi tıgı tē tələ lá nē. ⁴ Ba nē yà yèri kú tē, ba nē wá swìn kú yuu wa, dē nən lià bələ, ba nē zva ganpwənə, tē nē cıclı, ba twi, ba nan ba nē. ⁵ Fən dān nē zva ba, yá ba kə ba yáa tia. Lià tē dān swìn ba con, ba wú: «Bèèè nē pūn, á pià liù tē, v nē wulə mu wa, tıga wa? ⁶ U tələ yəbə. U pií v bwin v nan tian wa. Á pirə á lií á tian nətə tē, v nē swìn á con, dē v tē wulə Galile nagwanaa wa. ⁷ U swìn, v wú dē, kú mē, sē ba ja *Ləzwənə-Biu* tē, ba pa lià tē nē, ba nē yī cuna lià, sē ba paa wá dagarv yuu, sē v ga pií v bwin v nan tian batwa nii nē». ⁸ Ba dān ma pií ba lií Zwezi sùràn tē yoo.

⁹ Ba nan ləbəri tē wa, ba pií ba ja tē yìèn tēntə mama, ba va ba swìn Zwezi *tuntvna fugə nədə tē dē lià tē duən tē mama con. ¹⁰ Ba mù kana tēntə, ba nē swìn tē yìèn tē tuntvna tē con nē yī: Mari Madəlenə, Zwanə, Zwakə nuu Mari, dē ba duən tē nē yın dē ba. ¹¹ Yá tuntvna tē bún dē, kana tē sùràn tē yī yomanan. Kú pa, ba wà tē cígá nē pūn. ¹² Yá Piyerə dē kúò zàn v dəri, v va ləbəri tē nii nē. U nē kwá tia v ywàñ, v nı ganan tē, ba nē ma pəpəni Zwezi tē, dē tē cıci nē tégé tia. Kú yoo tē nē tun tē gwári wá. U ma pií v va sáñ.

* **23:44-45** 23.44-45 Mimii gànù tēntə nē pwèe bwálı tē, Yū jorwana yun tián nəkwia tē cıci nē yáa zv, v fwa *jonjı tē v pūn Yū nē, dē lià tē duən tē nē zwı, ba mē lá tē duən nē. Gànù tēntə curı tē buri dē, liù mama dān wáa Yū yira, v yí. * **24:7** 24.7 Zwezi yī v tətə yoo nē v swìn.

*Zwezi nan v karbia bələ nə
Emayisə cwəŋə yuu wa
(Marəkə 16.12-13)*

¹³ Ku diin tətə nə, Zwezi karbia bələ yà vələ tiv don, ba ma boŋə <Emayisə>. Ku tiv tətə də *Zwerizalemə yí kilomətərə fugə nədü. ¹⁴ Ba yà wulə ba swìn yìèn tətə mama nə tun tətə yoo. ¹⁵ Ba nə wulə ba swìn tətə yìèn təntə, máŋá tətə wa, Zwezi twi, v də ba kə duən, ba vəli cwəŋə tətə yuu wa. ¹⁶ Ba ni wá, yá won yà cìgà, ku pa ba wà wá lwaru. ¹⁷ U swìn ba con, v wú: «Bèèèe yuu wa nə, á ve də á vəli?» Ba cwən ba zıgı, ba yéé ga ŋwìn. ¹⁸ Ba wa liù don, ba nə boŋə Kəleyopasə, ma le wá, v wú: «N mù cıci nə yi vee, n nə wulə Zwerizalemə wa, n nə yèri yìèn tətə, tətə nə tun lá, dian tətə nii nə?» ¹⁹ U ma le ba, v wú: «Bèèèe yìèn nə?» Ba ma le wá, ba wú: «Yoo tətə nə yí *Nazaretə Zwezi, v nə yi Yu nii *sùsùnà, v nə jun diàn Yu də *Yızərayelə lià tətə mama yáa con, v tutunan də v nii sùràn wa nə. ²⁰ Nətv tətə nə Yu *joŋwana yun tián, də lià tətə nə bürì bürà yáa tián tətə nə jun wá ba pa, ba bürì v gurı bürà, ba ga pa, ba paa wá dagarv yuu wa. ²¹ Yá nə də yà ga jə yala də, v mù yà nə wá jon Yızərayelə luv lià. Yá də ku mama, zèn ku tətə dian batwa nə tətə yìèn tətə nə tun. ²² Ku nə dwən nətv, nə púlí tətə wa kana duən gwárí nəba zənzən. Kana təntə vəli, ku jıjı tətə fuən fuən ləbəri tətə nii nə, ²³ ba ga na də, Zwezi tıgı tətə tələ lá nə. Ba piı ba bà, ba wú, *malıke nan ba nə, tətə ga swìn ba con, tətə wú, Zwezi wulə v muı wa. ²⁴ Nə wa lià duən, ba nə yın də nəba, vəli ləbəri tətə nii, ba ga na tətə yìèn tətə, ndə kana tətə nə swìn nətv tətə, yá ba wà Zwezi ni». ²⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù lià tətə, á nə ba yuu jə, á ga wà cígá pın lala Yu nii sùsùnà tətə sùràn tətə mama nə: ²⁶ *Kərisə tətə, Yu nə tun tətə, yà me, sə v dé càn nətv, sə v ma zv v dun tətə wa». ²⁷ U dän

ma twá *Moyizə, də Yu nii sùsùnà tətə duən tətə nii sùràn tətə nə, v man yoo tətə mama Yu sagı tətə nə swìn v yuu wa.

²⁸ Máŋá tətə, ba nə vəli, ba bwələ tiv tətə, Zwezi fwa, ndə v ɛ v vələ yáa con. ²⁹ Ba dän ma kálí wá, ba swìn v con, ba wú: «Zıgı də nəba, yu tua, tia yí ku zwèe». U ma zv, v zırvı ba con. ³⁰ Ba nə wulə ba dé máŋá tətə wa, v tì dipen tətə, v kə Yu lèèèe, v ga fv ku, v pa ba. ³¹ Ba yía súrú v yuu wa, ba nə lwarv wá ba zwèe, v jén ba yáa con. ³² Ba dän ma swìn duən nə, ba wú: «U nə swìn də nəba, v gúlí yìèn tətə dèń, tətə nə púpúní Yu sagı tətə wa, v bırvı nəba cwəŋə tətə yuu, yá ba nə bıcan nə dé nə?» ³³ Ba bıbarı ba zàn lala, ba piı ba va Zwerizalemə. Ba vəli ba na karbia fugə nədü tətə, də ba twá duən tətə, ba kun duən nə. ³⁴ Karbia fugə də nədü dän ma swìn ba con, ba wú: «*Yuu-Tiu cígá mama piı v bwin, v nan tıan wa, v bırvı v tiàn Simon† nə». ³⁵ Ba lià bələ tətə dän ma man ku tətə nə yí ba cwəŋə tətə yuu wa, ba bırvı ba. Ba twi, ba man də, ba lwarv də, ku yi v mù, máŋá tətə wa, v nə wulə v fwı dipen tətə.

*Zwezi bırvı v tiàn v tıntına tətə nə
(Marəkə 16.14-18; Zwan 20.19-29;
Matıə 28.16-20; Tıtvnan 1.1-8)*

³⁶ Ba nə wulə ba swìn máŋá tətə wa, Zwezi tətə twi, v bà, v nan ba tətəŋı wa, v ga jun ba, v wú: «Bıcan siè wá yà də aba!» ³⁷ Ba zəzəgə, fən ga zv ba zənzən, ba buŋa də, ku yi ciru nə nan ba nə. ³⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, ku ma gwárí aba, yá pubınyirə tətə də ga wulə də aba? ³⁹ Á ywàŋá à jìàn də à nɛɛ. Ku cígá yi à mù! Á dwiən à yıra, á ga na! Ciru ba yatana də kurən jə, ndə à nə jə tətə, à zıga nətən». ⁴⁰ U nə wulə v swìn ku nətv, v bırvı ba v jìàn də v nɛɛ. ⁴¹ Pupwən zıa ba, ba ga tətə wà cígá pın, ba zwèe, ku nə gwárí ba tətə yırvı. Zwezi bwe ba, v wú: «Á ba won jə yəbə, ba nə dé,

† 24:34 24.34 Simon yi Zwezi karbiu Piyerə yırvı don.

naaa?» ⁴² Ba ma pa wá fəli kəkav, ku nə wùè. ⁴³ U jon ku, v dé ba mama tə yía wa.

Zwezi pin tutvni v tontona tə nə

⁴⁴ Zwezi swìn v *tontona tə con, v wú: «Mə ku nə, à nə swìn á con, də à nə yin də aba. À swìn də yìèn tə mama, ba nə púpúní Yı *nii tə wa, v nə pin *Moyizə nə, də Yı nii *sùsùnà saga tə wa, də gwaran saga wa, à yuu wa me, sə tə nii sú». ⁴⁵ U sùrí ba yía, sə ba nì yìèn tə dèń, tə nə púpúní Yı sagı tə wa. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Ku púpúní saga təntə wa, ku wú də, *Kərisə me, sə v dí càn, v ti, v ga pıı v bwin v nan tian wa, dian batwa nii nə. ⁴⁷ Ku me, sə ba zigı *Zwerizalemə nə, ba swìn v yiri yuu wa suywánú tə, ba pa luv dwíó tə mama nə. Ba bon ba, sə ba vəvəri ba kwa, sə ba ma sá ba cuna, sə Yı ga kwen tə v li v mù də ba pwərə wa. ⁴⁸ Á yi là tə, á nə wáá á bırı, də á ni yìèn təntə. ⁴⁹ Ku tə, à nyuna nə kàn nii də à wá pa aba tə, ku wá bà á yuu wa. Yá á nə me, sə á yà tiv tə wa, ku ja vələ, á nə wá sú də diàn tə, tə nə wá nan Yı nə, tə bà».

Zwezi Kərisə pıı v va Yı sàń

(Marəkə 16.19-20; Tutvnan 1.9-12)

⁵⁰ Zwezi jın ba, v ja va Betani tiv con, v zìn v jìàn, v lòrì Yı, sə v fwa zəni ba yuu wa. ⁵¹ Máná tə, v nə wulə v fwa zəni ba yuu wa, v zàn v pwèe də ba, v ga zàn v di yı. ⁵² Ba də tua ba nadwana yuu, ba ga bu v nə. Yá ku kwa nə, ba pıı ba va *Zwerizalemə də pupwən. ⁵³ Dun mama ba yáá va *Zwifə-ba Yı *dìè tə wa, ba bwı Yı nə.

**Zwezi-Kərisə suywáŋú
sagɪ tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan sagɪ tə yuu wa
sɔɡv**

Liù tə, v nə púpúní sagɪ kv tə

Zwan yɪ Zwezi karbiə fugə bələ tə wa liù don. Mə v m̀̀ wulə təntə nə g̀̀nì v kə Zwezi con máná tə, ba nə wulə ba dé *Yuu-Tiu *nimarv wodiú tə. Zwan ba v tətə yɪri bonə mama. U bonə v tiàn <karbiu tə don tə ba wa liù tə, Zwezi yà nə swə tə>.

Zwan púpúní yìèn mancɪn, Zwezi nə fwa tia yuu wa, ndə v duən tə nə. U púpúní tə duən də, tə nə tələ ba duən tə saga tə wa. Yá v dān ken kajaŋa zənzən, v gwin Zwezi s̀̀ràn tə də v tutɔnan tə dèñ v bɪrɪ. Matie də Marəkə də Likə nə dí yáá ba púpúní ba suywáŋá tə. Kv kwa nə nə, kv wáá kv pɪn Zwan púpúní v suywáŋú tə Azi nagwanaa wa Efezə nə.

Lià tə nə, Zwan nə púpúní

Zwan yəə də, v lià tə nə, v nə púpúní, ba yəə Zwezi s̀̀ràn tə də v tutɔnan tə, tə nə wulə suywáŋú saga batwa tə wa. U dān pià v s̀̀rí yìèn duən tə nə, v pa ba.

Sagɪ tə wa sɔɡv

Zwan sagɪ tə ba nyɪn ndə Matie də Marəkə də Likə saga tə nə. Zwan pià, sə liù tə, v nə kàrì v sagɪ tə, sə v lwarɪ də, Zwezi yɪ liù tə, Yɪ nə tɔn. Yɪ nii *s̀̀s̀nà dí yáá ba sẁ̀n v yoo, də v yɪ Yɪ-Biu. Zwan púpúní v sagɪ tə sɔyun bələ yuu wa, tə m̀̀ nə yɪ, sə lià kə ba waa Zwezi-*Kərisə nə, də mɪ tə, kv nə ba zwèe Yɪ con.

*Zwezi-Kərisə yɪ Yɪ sɔɡv
(1 Zwan 1.1-3; 5.20)*

¹ Yɪ sɔɡv tə yà nə wulə, də lɔv tə wà fwa. Sɔɡv tə wulə də Yɪ. Yá kv m̀̀ sɔɡv tə yà nə yɪ Yɪ. ² Də lɔv tə wà fwa, kv m̀̀ yà nə wulə də Yɪ. ³ Yɪ twá də kv m̀̀ sɔɡv tə, v ma fwa won mama. Won mama tələ, kv nə tà kv m̀̀ sɔɡv təntə, nə Yɪ ma fwa kv. ⁴ Mə kv m̀̀ sɔɡv təntə nə pɪn mɪ ləzoni nə. Yá kv m̀̀ nə pɪn poni ləzoni nə. ⁵ Poni yáá pɪpɪlɪ yikunu wa. Yá yikunu tə wà poni yáá nə cì.

⁶ Yɪ nə tɔn bæe don, v yɪri nə yɪ Zwan*. ⁷ U m̀̀ nə yəə poni tə. U dān twi, sə v bɪrɪ poni nə yɪ nətɔ, sə lià tə mama twá v nii s̀̀ràn tə nə, ba kə ba waa liù tə nə, v nə yɪ poni. ⁸ Zwan tətə yà nə tà poni tə. U yɪ v twi, sə v bɪrɪ poni nə yɪ nətɔ. ⁹ Sɔɡv təntə nə yɪ cíɡá cíɡá poni. Kv m̀̀ nə twi lɔv wa, kv pɪrv ləzoni mama. ¹⁰ Kv m̀̀ Yɪ sɔɡv təntə yà nə wulə lɔv tə wa. Yɪ twá sɔɡv tə nə, v ma fwa lɔv. Yá lià tə lɔv nə tɪ ba ga wà kv lwarɪ. ¹¹ Kv sɔɡv təntə twi kv dwí tiàn con, ba lɔv nii wa, yá ba ga wà kv sèe. ¹² Lià tə mama, ba nə sèe kv, yá ba kə ba waa kv nə, kv pɪn cwəŋə ba m̀̀ lià təntə nə, sə ba jì Yɪ bɪa. ¹³ Ba nə ya Yɪ bɪa, kv tà kv twá də ləzoni lɔrɪ, nə à yəə ləzwənə fira nə. Kv yɪ kv twá də Yɪ fira, ba ma yɪ v bɪa.

¹⁴ Kv m̀̀ Yɪ sɔɡv təntə jigə ləzwənə. Liù təntə yɪn nə tətəŋi wa. Nə nɪ v dun tə. Dun təntə yɪ v nyɪna Yɪ nə pɪn wá. Kv yɪ bidva kələn tə dun nə. U s̀̀úe də pubwanv də cíɡá. ¹⁵ Zwan sẁ̀n v yoo, v bɪrɪ v bubwi, v wú: «Mə v m̀̀ yoo nə à sẁ̀n də, liù don wulə à kwa v biàn. U m̀̀ nə dwə nə. U yà dí yáá v wulə, də à tə tələ. ¹⁶ Nə mama nɪ nə tori v jɪjə tə wa. Nə nɪ tə pubwanv nəfarv tə wa. Nə nɪ tə, tə pú duən kwa, wuuu. ¹⁷ Yɪ twá də *Moyizə, v ma pa nəba v *nii tə. Yá v kúv twá də Zwezi-*Kərisə, v ma fwa v pubwanv tə nə yɪra, v ga pa nəba v cíɡá tə. ¹⁸ Liù tə wà Yɪ nɪ mama. Bidva kələn tə nə

* 1:6 1.6 Kv m̀̀ Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, kv twá də Yɪ yɪri.

pın, ba lwarı Yuı. U mù də Yuı nə yı nədɔ, ɔ ga wulə ɔ nyına Yuı səpuni nə».

Kv tə, Zwan-Batisə nə swın ɔ bırı (Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-18; Likə 3.15-18; Zwan 5.33-36)

¹⁹ *Zwifə-ba yun tian nə zıgı *Zwerizalemə nə, ba tun Yuı *jonwana tə, də *Levi dwíı tə wa lià duən Zwan con. Ba dän vəli ba yí wá, ba bwe wá, ba wú: «N mù nə yı wàà?» Nəń, kv tə, Zwan nə swın ɔ bırı, kv máńá tə wa. ²⁰ Zwan swın kv cígá tə, ɔ bırı ba, ɔ wú: «À mù nə tà *Kərisə!»

²¹ Ba tə ma bwe wá, ba wú: «N mù dän nə yı wàà? N yı Yuı nii *sùsùnə Eli naaa?» U ma le ba, ɔ wú: «À mù nə tà Eli!» Ba tə ma bwe wá, ba wú: «N yı Yuı nii sùsùnə tə naaa?» U ma kúə le, ɔ wú: «À mù nə tà Yuı nii sùsùnə tə!» ²² Ba dän ma swın ɔ con, ba wú: «N mù dän nə yı wàà? Nə pià kori, sə nə ja piı nə va nə pa lià tə nə, ba nə tun nəba. Bèeèe nə n tətə buńa də, n yı?» ²³ Zwan-Batisə ma le, ɔ wú: «Á yı bεε tə, Yuı nii sùsùnə *Ezayi nə swın ɔ yoo də, ɔ bubwi kasɔ lanworu wa, ɔ wú: «Á kwıan *Yuu-Tiu cwəńə tə, á pa ka ya mənə mənə».»

²⁴ Lià tə, ba yà nə tun Zwan-Batisə con, ba duən yà yı *Farızıan-ba. ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nə nə tà Kərisə, n ma kúə tà Eli, n ma kúə tà Yuı nii sùsùnə tə, bèeèe nə pın, n dän ma li lià níá wa, kv twá də Yuı yırı?» ²⁶ Zwan-Batisə ma le ba, ɔ wú: «À mù yı à li lià tə níá wa. Yá á tətəńi wa liú wulə lá, á nə yèri wá. ²⁷ U mù nə wá pú à kwa ɔ bà. À jıun mùri, sə à kùrıt† ɔ nεε natura tətə».

²⁸ Yoo kv tə mama yà yı Betani nə, nə kv tun, Zwurəden múnə tə bıbın tə don nə, Zwan yà nə li lià tə níá tə wa.

Zwezi yı Yuı pabiə

²⁹ Kv tıpurı nə, Zwan-Batisə na Zwezi də, ɔ ma biàn ɔ con. U ma swın Zwezi yoo lià tə con, ɔ wú: «Á nəńə, Yuı *pabiə tə, ka nə li lià mama cuna. ³⁰ Mə ɔ mù yoo nə à swın də, ɔ yı bεε tə, ɔ nə wá pú à kwa ɔ bà. U mù nə dwə nə. U yá dí yáá ɔ wulə, də à tə tələ. ³¹ À mù yà yèri wá. À mù yı à twi, sə à lə lià níá wa, kv twá də Yuı yırı. À twi, sə à pa *Yızərayelə lià lwarı wá». ³²⁻³³ Zwan kúə swın yoo kv tə, ɔ bırı, ɔ wú: «À mù yà yèri wá. Yá Yuı tun nə, sə à bà à lə lià níá wa. U tun nə, ɔ ga swın də, à wá na Yuı-*Sińu tə, kv cúé liú yuu wa. Mə kv tíú nə li lià Yuı-*Sińu tə wa. À dän ni Yuı-Sińu tə, kv nan yı nə, ndə gunpwəno nə, kv cú kv jəə Zwezi yuu wa. ³⁴ Yá à ni kv, à swın à bırı də, ɔ mù nə ya Yuı-Biu tə».

Zwezi təntən karbia tə (Matie 4.18-22)

³⁵ Kv tıpurı nə, Zwan kúə piı ɔ bà lá, ɔ mù də ɔ karbia bələ. ³⁶ U ni Zwezi, də ɔ ma kəń, ɔ ma swın ɔ yoo, ɔ wú: «Á nəńə, Yuı *pabiə tə nə!» ³⁷ Zwan karbia bələ tə ni kv sugv təntə. Ba dän púə Zwezi kwa. ³⁸ Zwezi vəvəri ɔ ywán, də kv yı ɔ mù kwa nə ba púə. U ma bwe ba, ɔ wú: «Bèeèe nə á pià?» Ba ma le wá, ba wú: «Rabi, (kv dən nə yı karnyına), n yı n zırı yèn nə?» ³⁹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á biàn, yá á wá na!» Ba dän vəli, ba na bwálı tə, Zwezi yà nə wulə. Ba də wá yın duən nə kv dıın tə nə. Kv yà yı ndə dədəni nii lugu banıa nə.

⁴⁰ Karbia bələ tə, ba nə ni Zwan sùràn tə, ba ga piı ba twá Zwezi nə tə, liú don yırı nə yı Andəre. U yı Simon Piyerə nyánú.

⁴¹ Andəre dän dí yáá, ɔ va ɔ yı ɔ tətə zunv Simon, ɔ swın ɔ con, ɔ wú: «Nə mù ni liú tə, ɔ nə yı Mesi tə». Mesi dən yı *Kərisə. ⁴² Andəre dän ma ja Simon, ɔ va Zwezi con. Zwezi

† 1:27 1.27 *Zwifə-ba con, ba yáá pa yonv, nə à yəə liú tə, ba nə ba wá dun pın, sın liú nεε, sə kv bırı də, ba sèe wá ndə ba vee nə ba diə wa, nə à yəə, sə kv bırı də, ɔ yı dun tíú.

ma ywàñ Simon, v ga swìn, v wú: «N mù nè yí Zwónasè biú Simon. Ba wá bon mú Sefasè, ku mù dèñ nè yí <kapan>».

Zwezi bon Filipè dè Natanayelè, sè ba twá v nè

⁴³ Ku tɔpɔri nè, Zwezi yà pià, sè v va Galile nagwanaa wa. U dàñ ma va v jérí Filipè. Zwezi swìn Filipè con, v wú: «Twa à nè!» ⁴⁴ Filipè yà yí Betəsayıda tíú. Andəre dè Piyerè dè nan ku mù tiv təntə.

⁴⁵ Filipè dè vèli v jérí Natanayelè. U ma swìn Natanayelè con, v wú: «Nè ni Zwezi. U yí *Nazaretə tíú, v ga yí Zwuzefè biú. Mə v yoo nè swìn Yı *nii sagı tə wa, v nè pın *Moyizə nè, dè Yı nii *sùsùnà saga tə wa».

⁴⁶ Natanayelè ma swìn Filipè con, v wú: «Wozəju wàá Nazaretə nè ku naŋa naaa?» ⁴⁷ Filipè ma le wá, v wú: «Báá, yá n wá na!» Zwezi na Natanayelè, dè v ma biàn v con, v ma swìn v yoo, v wú: «Á nəŋə, liù tə, v nè yí *Yızərayelə liù cígá cígá. U ba lià gıgıri». ⁴⁸ Natanayelè ma bwe Zwezi, v wú: «N yəé nè yèn nè?» Zwezi ma le wá, v wú: «Á ni mú, dè n yà tə wulə kapırv tə dèñ, dè Filipè tə wà mú bon». ⁴⁹ Natanayelè dàñ ma pií, v wú: «Rabi, n mù nè yí Yı-Biu tə! N mù nè ga yí Yızərayelə lià piú!» ⁵⁰ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Á nè swìn dè, à yà ni mú kapırv tə dèñ nè, tə dàñ nè pın, n kə n waa à nè. N tə wá na yofaran, tə nè dwə tətə». ⁵¹ Zwezi ma swìn, v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Á wá na lanworu dè ku sùrí. Yá Yı *malıke di dè tə cwi *Ləzwənə-Biu‡ tə yuu con».

2

Zwezi vèli fúru Káná nè

¹ Dian bələ kwa nè, ba vwə fúru Káná nè, Galile nagwanaa tə wa. Zwezi nuu dè yın lá. ² Ba bon Zwezi dè v karbia tə dè, ba nè wàá, sè ba bà, ku fúru tə wa. ³ Mánjá don

‡ 1:51 1.51 Zwezi yı v tətə yoo nè v swìn.

wa, diven tə, ba nè nywìn cànə tə wa, twi tə zwèe. Zwezi nuu tə dàñ swìn v con, v wú: «Ba kúə ba diven jə». ⁴ Zwezi ma le v nuu tə, v wú: «Kan, bèeèe n pià dè nè? Á tətunən mánjá tə wà yí!» ⁵ U nuu tə ma swìn tətunbia tə con, v wú: «Á fwa ku tə mama, v nè wá swìn á con». ⁶ Sawurən bardv, ba nè fwa dè kapana, yà zıga ku bwálı tə wa. Ku nədv mama ya zwı litərə sapwıtwa, nè à yèé bíi. *Zwifə-ba yà kəni níá tə wa, ba ma sın ba tiàn, ndə ku nè yı ba yofwamıbn, ba fwa nətə.

⁷ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á kəne níá á sù sawurən tə tə!» Tütünə tə ma kə níá ba sù tə nii. ⁸ Zwezi dàñ ma swìn ba con, v wú: «Á dàñ kwaŋa, á ja va á pa liù tə nè, v nè ywəŋá wodirən tə yuu». Ba ma kwán tə, ba ja va, ba pa ku tíú nè. ⁹ Liù tə, v nè ywəŋá wodirən tə yuu, jon níá təntə, tə nè jigə diven tə, v nyv mancin. U yà yèri diven təntə mù nè nan lá bwálı. Yá tütünə tə, ba nè kwán níá tə mù yà yèé. Liù tə, v nè ywəŋá wodirən tə yuu, dàñ ma bon kanbarı tə, ¹⁰ v swìn v con, v wú: «Lià tə mama yàá dí yáá, ba pa diven tə, ku nè ywán zənzən. Yá mánjá tə wa, lià tə nè nyva ba sù, ku kwa nè, ba dàñ yàá pa ba diven tə, ku nè ba ywán zənzən. N mù yá diven tə, ku nè ywán, ku bà ku yí síún».

¹¹ Mə Zwezi dıga v Yı diàn mımınan tə dèñ nətə. Ku yoo təntə tun Káná nè, Galile nagwanaa tə wa. Ku twá nətə, Zwezi ma bıri v dun tə. Yá v karbia tə ken ba waa v nè. ¹² Ku mù təntə kwa nè, v mù dè v nuu, dè v nyáná tə, dè v karbia tə vèli Kaperənayimə. Ba wà ku tiv təntə wa yın ba dánı, ba fwa dian bagalı cıci ku wa.

Zwezi dıŋı baywələ, v li Yı diè tə wa

(Matıə 12.38-40; 21.12-13; Marəkə 11.15-17; Likə 19.45-46)

13 *Zwifə-ba *Pakə cànà tə yà bwələ. Zwezi ma zàn, v va *Zwerizalemə. 14 U nə yí lá, v vèli *Zwifə-ba Yü *diè dəwoo tə wa. U dān nı baywələ lá, də ba wulə ba yoli nıan, də pee də nasara gunponi*. U na lià duən də, ba nə tún ba tabılan, ba ma lárı səbıa. 15 Zwezi ma zàn v ja ɲoni, v ma fwa fıfıv, v ma dıɲı ba mù də ba nıan tə, də ba pee tə mama, v lı Yü diè dəwoo tə wa. U yigu səbılara tə səbıa tə, v lwá tıa. U yigu ba tabılan tə, v vəvəri v pú tıa. 16 Zwezi dān ma swın lià tə, ba nə yoli nasara gunponi tə con, v wú: «Á lıa tə mù wiən təntə yəbə! Á dānà ká tı à nyına Yü diè tə, á ma fwa yolu diè!» 17 Zwezi nə fwa nətv, v karbıa tə líı ba tıàn, də ku púpúnı Yü sagı tə wa, ku wú: «Sonu tə, à nə jə à pa n diè tə nə, yı ndə mən nə, tə dé à bıcan wa».

18 Zwifə-ba yun tıàn dān ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèèè Yü diàn mımınıv nə, n wá fwa n bırı nəba, sə nə ma lwarı də, n jə cwəɲə, sə n fwa yoo ku tə yiri?» 19 Zwezi ma le ba, v wú: «Á cıgá Yü diè ka tə. Yá à wá píı à lwà ka, dıan batwa nii nə». 20 Zwifə-ba yun tıàn ma swın, ba wú: «Ba fwa bına sapwilə də bardı, sə ba ma lwà Yü diè ka tə, ba pa, ka zwèe. Yá n mù dān wú, n wá lwà ka dıan batwa nii nə?»

21 Zwezi yà nə swın, də Yü diè tə, ku yà yı v tətə yıra tə yoo nə, v swın. 22 Ku mù nə pın, v karbıa tə líı ba tıàn, də v yà swın ku yoo təntə, v nə píı v bwın v nan tıan wa, kwa nə. Yá ba dān pın cıgá ku tə nə púpúnı Yü sagı tə wa, də sugı tə nə, Zwezi nə swın.

Zwezi yèé ləzwənə pubıɲa mama

23 *Pakə cànà tə máná wa, Zwezi yà wulə *Zwerizalemə nə. Lià zənzən ken ba waa v nə, Yü diàn mımınan tə yırı, ba nə nı də, v fwa. 24 Yá Zwezi bıcan yà wà sın ba yuu wa. U yà yèé ku tə, ba mama nə yı. 25 Zwezi yà tà liù tə, ba nə mɛ, sə ba

swın ku tə liù nə yı, ba bırı wá. U tətə yèé ku tə, ku nə wulə ləzwənə bıcan wa.

3

Zwezi də Nikodemə viyə yoo (Matıə 18.3; Zwan 1.12-13; 2 Korəntə tıàn 5.17)

1 Βεε don yà wulə *Farızıan-ba wa, v yı *Zwifə-ba píı, v yırı nə yı Nikodemə. 2 Dıın don nə, v zàn v va Zwezi con tıtın nə, v swın v con, v wú: «Karnyına, nə yèé də, n yı liù tə, Yü nə tvn, sə n kàrı nəba. Ku mù nə pın, n ma fwa Yü diàn mımınan tə, liù mama nə wàrı v fwa, də Yü nə tələ də ku tíı».

3 Zwezi ma le wá, v wú: «Cıgá mama, à mù nə swın ku n con: Liù nə wà v tıàn lırı lırdıın, v wàrı Yü pàrı tə wa liù v yanı». 4 Nikodemə ma swın Zwezi con, v wú: «Nətə nə liù wá lırı v tıàn lırdıın, də v nə yı nəkwıa? U kúv wáá v píı v zwı v nuu pùé wa, sə v lırı wá, naaa?»

5 Zwezi ma le wá, v wú: «Cıgá mama, à mù nə swın ku n con: Də liù nə wà twá də níá, də Yü-*Sıɲu tə, v ma lırı v tıàn, v wàrı Yü pàrı tə wa, v zwı. 6 Lià tə, ba nə yı βεε də kan nə lırı, ba yı ləzwənə dwıı nə tı ba. Yá lià tə, ba nə yı Yü-Sıɲu tə nə lırı, ba də yı Yü-Sıɲu tə nə tı ba. 7 Dān ká pa ku dı n yuu, də à nə swın n con, à wú: Á mɛ, sə á lırı á tıàn lırdıın. 8 Vıv yı ku fulı bwálı tə nə, ku nə swə. N yáá nəń ku zəzugı, n ga yèrı bwálı tə, ku nə naɲa, nə à yèé bwálı tə, ku nə vələ. Mə ku yı nətv də liù tə mama, Yü-Sıɲu tə nə lırı». 9 Nikodemə dān ma bwe Zwezi, v wú: «Nətə nə ku nətv tə wáá ku tvɲa?»

10 Zwezi ma le wá, v wú: «N yı karnyına, n yırı nə nan *Yızərayələ wa. N ga yèrı yıən tə tə? 11 Cıgá mama, à mù nə swın ku n con: Nə yáá swın ku tə, nə nə yèé. Nə ga swın nə bırı aba ku tə, nə nə nı. Yá á ba nə sugı jɲə. 12 Á ba cıgá pın

* 2:14 2.14 Váná təntə yı ba ma fwa *jɲı ba pa Yü nə.

à sùràn tē nē, dē à nē swìn tīa ka tē yuu yìèn tē yoo á con. Nētē nē á dàń wá pa cígá à sùràn tē nē, dē à nē wá swìn Yı sàń yìèn tē yoo á con? ¹³ Liù mama tē wà Yı sàń nē dī, dē kv tà *Ləzwənə-Biu* tē, v nē nan Yı sàń, v cú.

¹⁴ *Moyizə fwa dən†, v kə yı nē dav yuu wa, v zıgı lià tē mama yáá con. Mə nətə tətə nē ba mē, sē ba zìn Ləzwənə-Biu‡ tē dē ba kə yı nē lià mama yáá con. ¹⁵ Yá liù tē mama, v dàń nē ken v waa v nē, v wá na mı tē, kv nē ba zwèe Yı con. ¹⁶ Cígá, Yı sóní lià mama zənzən. Kv m̀ nē pın, v pa v bidva kələn tē, sē liù tē mama, v nē ken v waa v nē, v kúð dān ká jén mama. Yá v wá na mı tē, kv nē ba zwèe Yı con. ¹⁷ Yı m̀ yà wà v biú tē tun luv wa, sē v b̀r̀r̀ lià b̀r̀r̀. Yı tun wá, sē v jon lià ba cuna tē wa. ¹⁸ Liù tē, v nē keni v waa v nē wuuu, ba kúð bá b̀r̀r̀ kv tíú b̀r̀r̀. Yá liù tē, v nē ba v waa keni v nē, kv tíú b̀r̀r̀ dí yáá ka b̀r̀r̀, v nē ba v waa keni Yı bidva kələn tē nē yırı. ¹⁹ Á nəŋə, nətə tē guri b̀r̀r̀ tē nē wá twá, kv ma bà. Poni twi luv wa, yá ləzoni ga sóní yikunu, ba doni poni tē, ba nē tɔŋa yolwana tē yırı. ²⁰ Liù tē mama, v nē tɔŋa yolwana, v culi poni, v ga ba poni wa naŋa. Fən ja wá, dē dıın don v tutunkukwınan tē nē wá nan poni tē nē yırı. ²¹ Yá liù tē, v nē twá cígá cwəŋə, v yáá bà poni wa, sē v tutunɛ tē nan poni tē wa, sē lià mama na, dē v tutuŋı mama twá Yı fıra nē».

Zwan-Batisə kúð swìn Zwezi yoo (Zwan 1.19-24)

²² Kv m̀ təntə kwa nē, Zwezi karbia tē kwé wá, ba va Zwide nagwanaa wa. U m̀ dē ba dàń yà wulə lá, v ga li lià níá wa, kv twá dē Yı yırı. ²³ Zwan§ dē yà wulə Enon nē, kv nē bwələ dē Salimə. Níá yà dáá kv bwálí tē wa. U dàń li lià níá

wa. Yá lià dàń yà twi v con, sē v lə ba níá tē wa. ²⁴ Kv mágá tē wa, dē ba tē wà Zwan ken bàn diè wa.

²⁵ Zwan karbia tē, dē *Zwifə-ba yuu tíú don, zìn tútóná ba pwərə wa. Ba tútóná tē yı nətə liù nē wá sın v tìàn dē níá, ndə ba nē mē, sē ba fwa nətə, ba ma zılı Zwifə-ba yofwamıv̄n tē. ²⁶ Zwan karbia tē zàn ba va ba yí wá, ba swìn v con, ba wú: «Karnına, liù don yà yın dē mú, Zwurəden m̄vnaa tē kwa con. N swìn v yoo n bırı nəba. Nèń, v dē wulə v li lià níá wa, kv twá dē Yı yırı. Yá lià tē mama vələ v m̀ con». ²⁷ Zwan ma le, v wú: «Ləzwənə mama wàr̀ı won v nı, dē kv nē tà kv tē, Yı nē ken kv diàn v jıın wa. ²⁸ Á tətə yèé, dē à swìn à bırı dē, à m̀ nē tà *Kərisə tē. À yı Yı nē tun nē, sē à ya Kərisə yáá, à bà. ²⁹ Kv yı ndə liù nē, v nē jə v kan, v nē pıà, sē v swe. Kanbarı nē tı v kan. Yá kanbarı tē dabɛ tē, v nē jəń v səpuni nē, v yáá cuga kanbarı tē sugv. U púó ya poli kanbarı tē sùràn tē yırı. Mə à pupoli tē dáá zənzən nətə. ³⁰ Kv m̀ tē yırı, Zwezi dun mē, sē tē súrı, wuuu, sē à m̀ dun ga mun».

³¹ «Liù tē nē nan Yı, wulə lià tē mama yuu wa. Liù tē, v nē yı tıran nē fwa, v yı tıa tē nē tı. Yá v yáá swìn ndə liù tē nē, v nē yı tıa nyıən. Liù tē, v nan Yı *sàń, v wulə lià tē mama yuu wa. ³² Liù təntə yáá swìn kv tē ba tē, v nē nı dē v nē nı, v bırı. Yá liù mama ga ba v sugv tē jonə. ³³ Liù tē, v nē sēe v sugv, kv tíú bırı dē, Yı ya cígá. ³⁴ Liù tē, Yı nē tun, v yáá swìn Yı sùràn tē. Yá Yı yáá pa wá v m̀ Yı-*Sıju tē zənzən. ³⁵ Nə nyına Yı swə v biú tē. Yá v ken won mama v jıın wa. ³⁶ Liù tē, v nē keni v waa Yı-Biu tē nē wuuu, v jə mı tē, kv ba zwèe Yı con. Yá liù tē, v nē wà Yı-Biu tē nii zılı, v bá na mı.

* **3:13** 3.13 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn. † **3:14** 3.14 Kv dən tē yı v fwa kv dē cııa. Dē dən nē dııı liù, kv tíú ga ywáń kv, v kúð bá tı. ‡ **3:14** 3.14 Zwezi yı ba nē wá paa wá dagarv̄ tē yuu wa, dē v nē wá pıı v va Yı con tē yoo nē, v swìn nətə. § **3:23** 3.23 Kv m̀ Zwan təntə nē yı *Zwan-Batisə.

Yá Yü lüja tɔ zana v yuu wa, máŋá mama».

4

Samari tián kan don yoo (Zwan 7.37-39; Tvtunan 8.25)

1-3 *Farızıan-ba ni dɔ, Zwezi na karbia, v doni Zwan. U ga li là dɔ níá wa, kv twá dɔ Yü yırı, v doni wá. Kv cígá yà tà Zwezi tɔtɔ nɔ li là tɔ níá wa. Kv yà yı v karbia tɔ. *Yuu-Tiu nɔ lwarı kv, v dän zàn v nan Zwide nagwanaa tɔ wa, v va Galile nagwanaa wa.

4 Yá Zwezi nɔ pià, sɔ v va Galile nagwanaa tɔ wa, kv yà mɛ, sɔ v twá Samari nagwanaa wa v lɛ. 5 U dän vɛli v yí Samari nagwanaa tɔ tiv don, ba nɔ boŋɔ <Sikarɔ>. Kv tiv tɔtɔ yà bwɛlɔ dɔ *Zwakɔbɔ kára tɔ, v nɔ pın v biú Zwuzɛfɔ nɔ. 6 Zwakɔbɔ vıli yà wulɔ kára tɔtɔ wa. Zwezi vɛli v gwàrì. U dän twi v jèó vıli tɔ nii nɔ. Kv máŋá tɔtɔ yà yı ndɔ yıcau lugu fugɔ bɛlɔ nɔ.

7-8 Zwezi karbia tɔ mù yà vɛli tıfarı tɔ wa, sɔ ba yè wodiu. Samari tián kan don twi, sɔ v tan níá vıli tɔ wa. Zwezi ma swın v con, v wú: «À lòrì níá, sɔ à nyu!» 9 Kan tɔ ma le wá, v wú: «À mù yı Samari tián kan. Yá n mù ga yı *Zwifɔ. Bèèè nɔ pın, n ma lòrì níá à con, sɔ n nyu?» Zwifɔ-ba dɔ Samari tián yofwamınan yà tà nɔdɔ. Kv mù nɔ pın, v swın nɔtɔ.

10 Zwezi ma piı v le kan tɔ, v wú: «N yèrì won tɔ, kv nɔ yı Yü tarpıun tɔ. Yá n yèrì liú tɔ, v nɔ lòrì, sɔ n pa wá níá, sɔ v nyu. N yà nɔ yèó kv tíú, n mù yà nɔ wá lòrì níá v con, sɔ n nyu. Yá v wá pa mú níá, tɔ nɔ pın mı». 11 Kan tɔ ma kúv swın Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, n dän nɔ ba won jɔ, kv nɔ wáá níá kv tana. Yá vıli tɔ dɔ dän ma lü. N dän wá na níá tɔtɔ yèn, tɔ nɔ pın mı? 12 Vıli kv tɔ, yı nɔ nıbɛɛ Zwakɔbɔ nɔ pın nɔba. U tɔtɔ Zwakɔbɔ, dɔ v bıa, dɔ vana tɔ mama, nyua kv níá. N bıja dɔ, n mù nɔ dwɔ wá, naaa?»

13 Zwezi ma kúv le kan tɔ, v wú: «Liú mama nɔ nyua vıli kv tɔ níá tɔ, nanyunı tɔ wá piı kv ja wá. 14 Yá liú nɔ nyua níá tɔ, à nɔ wá pa wá, nanyunı kúv ba piı kv ja kv tíú mama. Yá níá tɔ, à nɔ wá pa kv tíú nɔ, níá tɔtɔ wá jı nabuliyıi v waa, tɔ dɛrı wuuu, tɔ pın wá mı tɔ, kv nɔ ba zwèe Yü con». 15 Kan tɔ ma kúv lòrì Zwezi, v wú: «Yuu-Tiu, pa nɔ níá tɔtɔ, sɔ nanyunı kúv dän ká piı kv ja nɔ. Sɔ à kúv dän ká piı à bà, à tan níá yɛbɔ».

16 Zwezi ma swın kan tɔ con, v wú: «Vɛli, n bon n barı, sɔ á bà yɛbɔ!»

17 Kan tɔ le Zwezi, v wú: «À ba barı jɔ!» Zwezi ma kúv swın kan tɔ con, v wú: «N jɔ cígá, sɔ n swın dɔ, n ba barı jɔ. 18 N jın bara bonu. Yá n barı tɔ, n nɔ jɔ síún nɔ, v dɔ tà n barı. N swın cígá à con!» 19 Kan tɔ dän ma swın Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, à na dɔ, n yı Yü nii *süsünɔ. 20 Nɔ nıbara Samari tián yà pın dun Yü nɔ paan ka tɔ yuu wa. Yá á mù Zwifɔ-ba mù bırı dɔ, bwálı tɔ, ba nɔ mɛ, sɔ ba pa dun Yü nɔ, yı kv wulɔ *Zwerizalemɔ wa».

21 Zwezi ma swın v con, v wú: «Kan, pa cígá à svgu tɔ nɔ. Máŋá bıàn, kv máŋá tɔtɔ nɔ twi, là kúv ba va paan ka tɔ yuu wa, sɔ ba pa dun Yü nɔ. Kv ma ba ya Zwerizalemɔ wa, nɔ á wá pa dun nyına Yü nɔ. 22 Á mù Samari tián, á yèrì liú tɔ, á nɔ pın dun wá. Nɔ mù Zwifɔ-ba, nɔ yèó liú tɔ, nɔ nɔ pın dun wá. Lwarı dɔ, Yü nɔ twá Zwifɔ-ba, v ma jɔŋɔ lɔzoni ba cına wa. 23 Máŋá bıàn. Yá kv máŋá tɔtɔ yı síún. Yá cígá cígá là tɔ, ba nɔ pın dun Yü nɔ tɔ, dän wá twá Yü-Sıju tɔ dɔ cígá nɔ, ba ma pa dun nyına Yü nɔ. Mɔ ba mù Yü jünà tɔtɔ yırı nɔ, nyına Yü pià. 24 Yü yı Sıju. Yá là tɔ, ba nɔ pın wá dun mɛ, sɔ ba pın wá dun, dɔ Yü-Sıju tɔ sanı, dɔ cígá mama». 25 Kan tɔ ma swın Zwezi con, v wú: «À yèó dɔ Mesi tɔ, ba nɔ boŋɔ *Kerisɔ, wá bà. U nɔ twi, v wá swın tɔ mama yáá, v bırı nɔba».

²⁶ Zwezi ma swìn kan tē con, v wú: «À mù nē yī ku liù tētē tētē! À mù, à nē swìn n con».

²⁷ Mánǎ don wa, Zwezi karbia tē dǎn pīi ba bà. Ku ògà ba yuu dē, ku tē nē pīn Zwezi swìn dē kan tē. Ba liù mama dē wà Zwezi bwe, v wú: «Bèèè nē n pìà kan tē con?» Nē à yèó: «Bèèè yoo nē n swìn kan tē con?» ²⁸ Kan tē dǎn yá v kwàrá tē, v ga va tifarv tē wa, v swìn lià tē con, v wú: ²⁹ «Á biàn, á nēn bēē, v nē swìn won tē mama, à nē fwa. Dūn don, ku wá ya Kērisē nē». ³⁰ Samari tiàn dǎn nan ba tiv tē wa, ba bà Zwezi con.

³¹ Ku twi ku yī mánǎ don wa, Zwezi karbia tē yà wulē ba lòrì wá, ba wú: «Karnyina, yá, sē n dé wodiu!» ³² Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À jē wodiu, à nē dé. Yá á ga yèrì ku wodiu tētē». ³³ V karbia tē dǎn swìn duēn con, ba wú: «Mē ku nē yī liù nē ja wodiu, v bà v pa wá, sē v dé, naaa?» ³⁴ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À wodiu nē yī, sē à fwa ku tē nē yī liù tē, v nē tun nē, tē fira. À mē, sē à tun v tutunān tē, à pa tē nii sú. ³⁵ Á tētē swìn dē, ku ga cànì bania, sē ba za wiēn. À mù swìn ku á con, á zian á yíá á kē yī nē, á ga jēn kárì tē nē pìrì nēt, tē pìà zagv. ³⁶ Liù tē, v nē za tē, v dé yáá v na v ñwírán. Yá v ga kēni wobia tē duēn nē. Wobia tē, v nē kēni duēn yī lià tē, Yī nē van ba, v jon, sē ba na mi, ku nē ba zwēē v con. Ku mù nē wá pa wodùrú tē, dē liù tē nē za mē wá yà pupwēn wa. ³⁷ Ku mù yīrì nē, yoo ku tē, ba nē swìn tē, yī cígá: «Liù yáá dù, v don ga za». ³⁸ À tun aba, à pa á va á za kárá wiēn, á ga wà ka wa tun mama. Lià duēn nē dí yáá ba tun ka wa. Á mù yī tori nē, á tì tutuṅi tē nywarì wa».

³⁹ Kan tē burì dē, Zwezi swìn v con, won tē mama, v nē fwa. Ku mù nē pīn, Samari tiàn zēnzēn nan tiv tē wa, ba bà, ba kē ba waa Zwezi nē. ⁴⁰ Ba tē twi Zwezi con, ba lòrì wá, sē v ya dē ba. Yá Zwezi fwa dian bēlē

ba con. ⁴¹ Lià duēn zēnzēn tē ken ba waa Zwezi nē, sùrān tē yīrì, v mù Zwezi tētē nē swìn ba con. ⁴² Ba dǎn ma swìn kan tē con, ba wú: «Ku kùò tà n sùrān tē nē pīn, nē kē nē waa v nē. Nē tētē dǎn nì v sùrān tē. Ku mù nē pīn, nē yèó cígá mama dē, v jonē lià mama ba cūna wa».

Zwezi zwēē pìú don kwa liù biú yayigv

(Likē 7.1-10)

⁴³ Zwezi fwa dian bēlē ku bwálì tētē wa. Ku kwa nē, v zàn v lē v va Galile nagwanaa. ⁴⁴ Zwezi tētē nē swìn dē, Yī nii *sùsùnù ba zìlō nì v tētē nyūna tiv wa. ⁴⁵ Yá Zwezi nē yī Galile, Galile tiàn tē sē, ba jon wá, ba dē yà nē vèli *Zwerizalemē *Pakē cànà tē, ba ga na ku tē mama, v nē tun ku cànà tē wa yīrì. ⁴⁶ Zwezi kùò pīi v va Káná, ku nē wulē Galile nagwanaa tē wa. Mē ku mù tiv tētē wa nē, v lwàn níá tē, v pa tē jì divēn.

Pìú don kwa liù yà wulē Kaperēnayimē nē, v biú yà nē yī. ⁴⁷ V yà nì dē, Zwezi nan Zwīde nagwanaa tē wa, v bà Galile. V dǎn twi v yī Zwezi yīra, v ga lòrì wá, v wú: «À lòrì mú, sē n bà Kaperēnayimē, n zwēē yayigv tē, ku nē pìà, ku gv à biú tē». ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Mánǎ mama, á nē wà Yī diàn mīmūnan dē yomūlan nì, á ba sē, á kēni á waa à nē». ⁴⁹ Pìú kwa liù tē ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, bà à sàñ, dē à biú tē tē wà tì». ⁵⁰ Zwezi ma kùò pīi v le wá, v wú: «Vèli n sàñ, n biú tē wulē v mi nē!» Bēē tē pīn cígá Zwezi sugv tē nē. Yá v dǎn ga lē, v vīrì. ⁵¹ Mánǎ tē, v nē tē wulē cwēṅē wa, v ma vèli v sàñ, dē v tutunbia nē ba twi, ba jérì wá cwēṅē tē wa, ba swìn v con, ba wú: «N biú tē nì yazurē, v wulē v mi nē». ⁵² V ma bwe ba, sē v jēn mánǎ ka wa nē, v nì yazurē. V tutunbia tē ma swìn v con, ba wú: «Dian dūn tē dēdēni nii lugu nēdv mánǎ wa nē, yalṅa tē dvgv wá». ⁵³ Biú tē nyūna tē dǎn lwarì dē, ku ya mánǎ tē tētē wa, Zwezi nē swìn

u con də, u biú tə nɪ yazurə, u wulə u mu nə. Ku dān pɪn u mù də u diè lià mama kə ba waa Zwezi nə.

⁵⁴ Ku mù Yɪ diàn mɪmɪnɔ təntə, nə yɪ bələ nii nyiən, Zwezi nə fwa, də u nə nan Zwide u va Galile.

5

Zwezi pɪn yazurə bɛɛ don nə, u yà nə yɪ gwànú

(Marəkə 2.28; Zwan 7.19-24; 9.1-17)

¹ Ku kwa nə, *Zwifə-ba dí cànə don. Zwezi dān ma zàn u va *Zwerizalemə. ² Zwerizalemə wa, càrú yà wulə mimii don nii nə, ba nə boŋə ku mimii təntə <ɸabii mimii>. *Ebərə-ba sɔɡu wa, ba yà jə càrú təntə, ba boŋə <Betesəda>. Càrú təntə yà jə napakulan bonu. ³ Yayɪŋa kapɔpɔ, də lilirən, də gwanan, də kwanan yà nə tégé napakulan təntə wa. [Ba yà tégé lá, ba dān də, càrú tə níá tə dwanɪ. ⁴ Máná don wa, *malika yáá cú, ka dwanɪ níá tə. Liù tə, u nə dí yáá, u zu níá tə wa, də tə nə dwan tə zwèe, ku tíú yáá na yazurə. Də u yayɪɡu tə nə swə, ku ya nətɔ mama.]

⁵ Bɛɛ don də yà tégé lá də u yayɪɡu, ku nə jə buna fitwa də nana. ⁶ Zwezi yà dí yáá u yèð də, ku bɛɛ təntə nə yì ku dání. Zwezi nə nɪ bɛɛ tə u tégé, u bwe wá, u wú: «N pià, sə n na yazurə, naaa?» ⁷ Yayɪŋu tə ma le wá, u wú: «*Yuu-Tiu, à ba liù jə, sə u ja nə u kə níá tə wa, máná tə wa, tə nə dwanɪ. Tə nə wulə tə dwanɪ, à nə pià, sə à yí lá nə, də liù don dí yáá, u zu, də à tə wà yí». ⁸ Zwezi ma swìn u con, u wú: «Zàn yɪ nə, n tì n sara tə, n vìí!» ⁹ Naa nədɔ, də bɛɛ tə yayɪɡu tə zwèe, u zàn, u tì u sara tə, u vìrí. Ku mù yoo təntə yɪ, ku tun *Zwifə-ba *sié dɪn nə.

¹⁰ Ku mù nə pɪn, Zwifə-ba yun tián tə dān ma swìn bɛɛ tə, u nə nɪ yazurə tə con, ba wú: «Zèn dɪn tə yɪ sié dɪn. Ku culə, sə n zɪn n sara tə!» ¹¹ Bɛɛ tə ma piú u le ba, u wú: «Liù tə, u nə zwèe à yayɪɡu tə, swìn

à con, də à zàn, à tì à sara tə, à ga vìí». ¹² Zwifə-ba yun tián tə dān ma bwe wá, ba wú: «Wàà nə yɪ ku liù təntə, u nə swìn n con də, n zàn, n tì n sara tə, n ga vìí?» ¹³ Yá bɛɛ tə, u yayɪɡu tə nə zwèe tə, də yà yèrì ku liù tə, u nə zwèe ku. Zwezi yà le u vìí lalɔ tə yɪɪ, ba yà nə wulə ku bwálí tə wa. ¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi piú u na bɛɛ təntə Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, u ma swìn u con, u wú: «Cɔɡu zəni, síún nə n nɪ yazurə, n kúò dān ká piú n tun cɔna, sə yoo don, ku nə dwə ku tə, kúò dān ká piú, ku yí mú». ¹⁵ Bɛɛ tə dān vəli, u swìn Zwifə-ba yun tián tə con də, ku ya Zwezi nə zwèe u yayɪɡu tə. ¹⁶ Ku mù yɪɪ nə, Zwifə-ba yun tián dān zàn, ba zɪga Zwezi nə, ku nə yɪ ba sié dɪn tə nə, u fwa ku yoo təntə yɪɪ.

(Zwan 10.30-38; 2 Korəntə tián 5.10)

¹⁷ Zwezi ma le ba, u wú: «À nyɪna Yɪ yɪ u tɔŋa wuuu, də síún mama, à də yɪ à tɔŋa». ¹⁸ Zwezi sɔɡu təntə kúò sírí lá, ku pa Zwifə-ba yun tián tə dān kwen, ba pià cwəŋə, sə ba ɡu wá. Ku tà u nə cùɡù ba sié dɪn tə cɪcɪ nə pɪn, ba pià, ba ɡu wá. Ku yɪ u nə kúò swìn də, Yɪ nə ya u nyɪbra tə yɪɪ. Ku nətɔ pià ku bɪɪ də, u jə u tián, u ma man də Yɪ.

¹⁹ Zwezi dān piú u swìn Zwifə-ba yun tián tə con, u wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Yɪ-Biu tə wàrì won mama u fwa u tián nə. Ku tə, Yɪ-Biu tə nə na, də u nyɪna Yɪ fwa, u də yáá fwa ku. ²⁰ Yɪ swə u biú tə. Yá u dān yáá bɪɪ wá ku tə mama, u mù Yɪ tətə nə fwa. U wá bɪɪ tutunan, tə nə dwə tə tə, u biú tə nə, sə ku ma gwáɪ aba. ²¹ Ku yɪ cígá, à nyɪna Yɪ yáá bwɪn tɪga, u pa ba mu. Ku mù nə pɪn, Yɪ-Biu tə də pɪn mu lià tə nə, u nə pià. ²² Ku tə sírí lá, à nyɪna Yɪ ba liù mama bɪrà bɪrì. U yá bɪrà tə mama u biú tə jɪn wa. ²³ U fwa ku nətɔ, sə lià tə mama pa dɪn u biú tə nə, ndə ba nə pɪn dɪn nyɪna Yɪ nə. Nyɪna Yɪ nə tun biú tə. Liù tə, u nə ba dɪn biú tə nə pɪn, ku tíú ba dɪn pɪn nyɪna

tə də nə. ²⁴ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Liù tə, v nè cuga à sùràn tə, v ga kəni v waa liù tə nə, v nè tun nə wuuu, ku tíú jə mu tə, ku nə ba zwèe Yui con. Yá Yui bərə tə, ku ba dé wá. U yi v twá də tian, v ma na mu Yui con. ²⁵ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Mánjá biàn, yá ku mánjá tətə yí síún tətə. Tíga tə də wá nì Yui-Biu tə kori. Yá ba tə, ba nə nì v kori tə, ba ga sèe v kori tə, ba wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con. ²⁶ Ndə nətə nyina Yui nə jə mu v tətə jìàn wa, mə nətə nə v pìn v biú tə də jə mu v jìàn wa. ²⁷ Yui ken diàn v biú tə jùn wa, sə v bəri lià bərə, v nə ya *Ləzwənə-Biu* tə yiri. ²⁸ Mánjá don biàn, á dənà ká pa yìèn tə tə dì á yuu. Ku mánjá tə wa, lià tə mama, ba nə wulə ləbərə wa, wá nì Ləzwənə-Biu tə kori. ²⁹ Lià tə nə tun zəni wá bwin ba nan, ba ya mu wa, ku nə ba zwèe Yui con. Ba tə də, ba nə tun lwanı, wá bwin ba nan, sə Yui bəri ba bərə».

Won tə nə bırı də, Zwezi jə diàn

³⁰ Ku kwa nə, Zwezi kúv swìn, v wú: «À mù wəri won mama à fwa à tiàn nə, də ku nə tà ku tə, Yui nə bırı nə, sə à bəri ku bərə. Yá à bərə tə də ga yi cígá cıı. À pià, sə à fwa liù tə, v nè tun nə tə fıra. À ba pià, sə à fwa à tətə fıra.

³¹ Də à tətə nə swìn à tiàn yoo, ku sugv tə bá lá nə dé. ³² Ku yi liù don nə swìn à yoo v bırı. À ga yəé də, ku tə, v nè swìn à yuu wa, yi cígá. ³³ Á tun lià Zwan† con, v də swìn cígá tə, v bırı. ³⁴ À mù tà ləzwənə nə me, sə ba swìn à yoo. À swìn yoo ku tə, sə ku jon aba á cuna wa. ³⁵ Zwan yi ndə canú nə, ku poni nə piri aba. Ku mù nə pìn, á sèe, á poli á pùé də wá, mánjá mancın wa. ³⁶ Ku tə Zwan nə swìn à yuu wa, yoo wulə ku nə dwə ku. À nyina Yui pìn nə tutunan, sə à tun. Tə tutunan tə, à nə tunə nə bırı də, ku ya nyina Yui nə tun nə.

³⁷ Nyina Yui tə, v nə tun nə, yəé ku tə, à nə yi. Á tə wà v kori nì, mama. Á ga tə wà v yáá nı á yii wa. ³⁸ Liù tə, Yui nə tun, á wà á waa ken ku tíú nə. Ku mù nə pìn, á ba v sugv tə sèe. ³⁹ Á kəri ku tə nə púpúnı Yui sagı tə wa, á ma pià mu tə, ku nə ba zwèe Yui con. Ku Yui sagı tətə nə bırı ku tə, à nə yi. ⁴⁰ Yá á ba pià, sə á bà à con, sə á na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con.

⁴¹ À mù ba pià, sə ləzoni nə pa dun nə. ⁴² À yəé aba də, á ba Yui sonu tə jə. ⁴³ À mù twi luv wa à nyina Yui yuu yiri, yá á wà nə sèe. Yá liù don nə twi luv wa v tətə yuu yiri, á wá sèe ku tíú. ⁴⁴ Á dun yi á tətə nə pìn duən nə, á ga kúv ba dun tə, Yui cıı nə wá pa aba, pià. Ku mù nə pìn, á kúv ba á waa kəni Yui nə. ⁴⁵ Á dənà ká bın də, à mù nə wá kə talı á yuu wa, à nyina Yui yáá con. Á ja yala *Moyizə nə. U mù Moyizə nə wá kə talı á yuu wa. ⁴⁶ Ku yi à mù yoo Moyizə púpúnı. Á yà nə kəni á waa Moyizə nə, á yà wá kə á waa à də nə wuuu. ⁴⁷ Á wà cígá pìn ku tə, Moyizə nə púpúnı tə nə. Ku mù nə pìn, á bá cígá à də sugv tə nə pìn».

6

Zwezi pùli dipen v pa bara mərə bonu nə

(*Matıə 14.13-21; Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi zàn, v va Galile munaə tə vàn tə don nə. Munaə tətə yiri don yà nə yi <Tiberiyadə munaə>. ² Laluv tə nı Yui diàn mınan tə, Zwezi nə fwa. U yáá zwèe yayına tə yayıran. Ku mù nə pìn, lià zənzən yá púé v kwa. ³ Zwezi də v karbia tə diğá, ba jəə paan yuu wa.

⁴ Ku mánjá tə wa, də *Zwifə-ba canà tə, ba nə boŋə <*Pakə> tə bwələ. ⁵ Zwezi zìn v yáá, sə v ywàn, də nəń laluv nə, ku biàn v con. U ma

* 5:27 5.27 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. † 5:33 5.33 Ku mù Zwan tətə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yui yiri.

swìn Filipø con, v wú: «Nø wá na dipen yèn, nø yè, nø pa lià ba tē me dé?»⁶ Zwezi nø swìn ku nētᵛ Filipø con, ku ga yᵛ, sē v ma ja Filipø dēñ nø, v tētē yà yèó ku tē, v nø wá fwa.⁷ Filipø ma le wá, v wú: «Nø nø yè dipen cᵛᵛᵛ sēbikulān* biələ (200) dē tētē, ba liù mama wàrì dipen kuku v nᵛ». ⁸ Zwezi karbiu tē don, ba nø boñø Andøre, v nø yᵛ Simon Piyerø nubiu, dāñ ma le Zwezi, v wú: ⁹ «Dipen bonu, ba nø fwa dē ɔrəzə† mun, dē fələ bələ nø wulə bisumabara don con yəbə. Ku birì dē, tē yᵛ ndə tutᵛ nø, lià zənzən ba tē yáá con». ¹⁰ Gav yà dáá ku bwálí tētē wa. Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á pīan lià tē mama jēñ tīa». Bara tē yᵛ ndə mūrᵛ bonu (5 000) nø, ba nø me tīa ba jèó. ¹¹ Zwezi tì dipen tē, v ga kə Yᵛ lèèè. V nø kən Yᵛ lèèè v zwèè, v tàrì ba dē tē, v ga tàrì fələ tē, dē v pa ba. Ba liù tē mama, v nø jēñ tīa, v nᵛ tori, ndə v nø pià nētᵛ. ¹² Máná tē wa, ba mama nø dí ba sú, Zwezi swìn v karbiā tē con, v wú: «Á pèegà dipen mumunə tē, tē nø gá tē, sē tē won mama dān ká jén». ¹³ Zwezi karbiā tē pèe dipen mumunə tē. Tē súé fīyaran fugə bələ. Ku ga yᵛ dipen bonu tē, lià tē nø dí, ba gá.

¹⁴ Lià tē nø nᵛ Yᵛ diàn mᵛmᵛv tētē, Zwezi nø fwa, ba swìn, ba wú: «Cígá mama, bæ wà tē nø yᵛ Yᵛ nii *sùsùnò tē, v nø me, sē v bà lᵛv wa». ¹⁵ Zwezi lwarì dē, ba wá bà, ba ja wá diàn yuu wa, sē ba ma fwa ba più. V kúò zàn v kwēn v fārì, v va paan tē yuu, v cᵛᵛ.

*Zwezi vèli níá yuu wa
(Matìø 14.22-34; Marəkø 6.45-53)*

¹⁶ Ku dødəni nii nø, Zwezi karbiā tē vèli, ba nan mᵛnaa tē nø. ¹⁷ Ba zua níá yuu bori wa, sē ba bēn, ba va Kaperənayimə. Ku tᵛv tē wulə mᵛnaa tē kwa. Tīa yà bəbəri ka zwèè, dē Zwezi tē wà ba con vèli,

v yᵛ. ¹⁸ Vᵛv dāñ nyí ku zàn, ku fuli dē diàn. Mᵛv tē níá dāñ ga zaña yᵛ nø. ¹⁹ Zwezi karbiā tē ye níá tē, ku yᵛ ndə kilomētərə bonu, nø à yèó bardᵛ. Ku máná tē wa, ba dāñ nᵛ Zwezi, dē v vèli níá tē yuu wa, v ma biàn ba níá yuu bori tē con. Fēn dāñ yà zua ba. ²⁰ Zwezi swìn ba con, v wú: «Ku ya à mù nø, á dānà ká pa fēn ja aba!» ²¹ Ba yà pià ba tì wá, ba kə níá yuu bori tē wa. Ku máná tē wa, dē níá yuu bori tē dwēn bəbəri tē yᵛra, bwálí tē nø, ba yà nø vèli tē.

*Zwezi yᵛ wodiu, ku nø pīn mᵛ
(1 Zwan 5.10-13; 1 Korētə tìān 10.3-4)*

²² Ku tᵛvᵛv nø, lalᵛv, ku yà nø wulə bəbəri tē don tē nø, lwarì dē níá yuu bori nədᵛ nø wulə lá. Ba lwarì dē, Zwezi wà v karbiā tē níá yuu bori tē wa zwᵛ, ku yᵛ ba cᵛᵛ nø vᵛ. ²³ Níá yuu bwərə duən nan Tiberiyadə, tē bà tē yᵛ bwálí tē nø, ba nø dí dipen tē, Yuu-Tiu Zwezi nø kən Yᵛ lèèè. ²⁴ Lalᵛv tē lwarì dē, Zwezi dē v karbiā tē təló lá, ba dāñ zua níá yuu bwərə tētē wa, ba vèli Kaperənayimə, sē ba pià Zwezi.

²⁵ Lalᵛv tē vèli, ku na Zwezi mᵛnaa tē bəbəri tē don nø. Ba ma bwe wá, ba wú: «Karnyᵛna dədᵛwə nø n twi yəbə?» ²⁶ Zwezi le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nø swìn ku á con: Ku tà á nø nᵛ Yᵛ diàn mᵛmᵛvan tē, nø pīn á twá lá á pià nø. Ku ya dipen tē, á nø dí á sú, tē nø pīn, á twá lá á pià nø. ²⁷ Á dānà ká tun wodiu cᵛᵛ yᵛrì, ku nø wàá ku cùgà. Á tunja wodiu tē yᵛrì, ku nø wulə wuuu, ku ga pīn mᵛ tē, ku nø ba zwèè Yᵛ con. *Ləzwənə-Biᵛ‡ tē nø wá pa aba ku wodiu tētē. Á nyᵛna Yᵛ pīn v nii tē nø, sē à tun à pa wá». ²⁸ Ba ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nø nø me, sē nø fwa, sē nø ma tun tutᵛnan tē, Yᵛ nø swə?» ²⁹ Zwezi le ba, v wú: «Won tē, ku nø ya Yᵛ tutᵛᵛ tē, v nø swə, ku mù nø yᵛ, sē á kə á waa liù tē nø, v mù Yᵛ nø

* 6:7 6.7 Cᵛᵛᵛ sēbikulᵛv nədᵛ yᵛ yᵛvᵛv nədᵛ tutᵛᵛᵛ ᵛwírán. † 6:9 6.9 ɔrəzə mun tētē yᵛ ndə nyanswə mun nø. ‡ 6:27 6.27 Zwezi yᵛ v tētē yoo nø v swìn.

tun». ³⁰ Ba dàń swìn v con, ba wú: «Bèèèe Yü dìàn mímínan nè, n wá fwa, n biri nèba, sè ku pa, nè kè nè waa n nè? Bèèèe tutuḡi nè n wá tun? ³¹ Ku máńá ba yigə, nè nɪbara-ba tə yin kasɔɔ lanworu tə wa. Ku bwálí tɛntə wa, ba dí wodiu, ba nè boḡə <manəſ>. Ku tun, ndə ku nè púpúní Yü sagi tə wa, ku wú:

<Yü pɪn, wodiu nan Yü sàń nè, ku bà, ku pa ba, ba dɔ>.»

³² Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ku tà *Moyizə nè pɪn aba dipen tə, ku nè nan Yü sàń tə. Ku ya à nyina Yü nè pɪn aba cígá cígá dipen tə, ku nè nan Yü sàń ku bà. ³³ Dipen tə, Yü nè pɪn, ku mù nè yɪ liù tə, v nè nan Yü sàń v cú. U mù nè pɪn mu ləzoni nè».

³⁴ Lià dàń swìn Zwezi con, ba wú: «*Yuu-Tiu, pa nèba wodiu tɛntə dɪn mama!» ³⁵ Zwezi dàń ma swìn v biri ba, v wú: «Á mù nè yɪ wodiu tə, ku nè pɪn mu, ku nè ba zwèe Yü con. Liù tə, v nè twi à con, niən kúvú bá ja ku tíú míámíán. Liù tə, v də nè ken v waa à nè, nanyvni kúvú bá ja ku tíú míámíán. ³⁶ Á dàń swìn ku á con, á nɪ nè də, yá á tə ba á waa kəni à nè. ³⁷ Lià tə mama, à nyina Yü nè pɪn nè, wá bà à con. Yá liù tə, v nè twi à con, à bá vərì ku tíú à dɔḡv, abada. ³⁸ Ku tà à nan Yü à cú, sè à tun à tətə fɪra. Ku yɪ, sè à tun liù tə, v nè tun nè, fɪra. ³⁹ Á dàń nəḡə, ku tə nè yɪ liù tə, v nè tun nè tə, fɪra. U ba pià, sè lià tə mama, v nè pɪn nè, tə ladva tətə jén. Ku ya v pià, sè à bwin ba mama, à zìn tɪan wa, à kə mu tə wa, ku nè ba zwèe v con, lɔv zaḡv máńá nè. ⁴⁰ Á nyina Yü fɪra nè ya ku tə nətən. U pià, sè liù tə mama, v nè nɪ Yü-Biu tə, v ga kə v waa v nè, sè ku tíú na mu tə, ku nè ba zwèe v con. Yá à wá bwin wá, à zìn tɪan wa, à kə mu tə wa, ku nè ba zwèe Yü con, lɔv zaḡv máńá nè».

⁴¹ *Zwifə-ba yun tián ḡḡwɪn Zwezi yoo duən con, də v nè swìn, v wú: «Á mù yɪ wodiu, ku nan Yü sàń ku cú». ⁴² Ba dàń swìn, ba wú: «Ku tà Zwezi, v nè yɪ Zwɔzefə biù tə, naaa? Nə yèé v nuu də v nyina. Bèèèe nè pɪn, v ma kúvú piì v swìn də, v yɪ v nan Yü sàń, v bà?»

⁴³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dàń ká ḡḡwɪn duən con! ⁴⁴ Liù mama wàri à con v twi, də à nyina Yü tə, v nè tun nè tə, nè wá ku tíú van, v pa nè, sè à bwin wá à zìn tɪan wa, lɔv zaḡv máńá nè. ⁴⁵ Ku púpúní Yü nii *sùsùndə saga tə wa, ku wú:

<Yü nè wá kàri ba mama>. Liù tə mama, v nè cɔḡv à nyina Yü sɔḡv tə, v ga sèe v kàrà tə, v wá bà à con. ⁴⁶ Ku nətə ba pià ku biri də, liù don nɪ à nyina Yü. Ku yɪ liù tə, v nè nan Yü con, v mù nè nɪ à nyina Yü. ⁴⁷ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Liù tə, v nè ken v waa à mù nè, v jə mu tə, ku nè ba zwèe Yü con. ⁴⁸ Á mù nè yɪ wodiu tə, ku nè pɪn mu ləzwənə nè. ⁴⁹ Á nɪbara-ba tə dí wodiu tə, ba nè boḡə <manə>, kasɔɔ lanworu tə wa, yá ba tɪga. ⁵⁰ Yá wodiu tə, ku nè nan Yü sàń, ku cú tə, ku mù ya yiri don. Liù tə, v nè dí ku, v kúvú bá tɪ. ⁵¹ Á mù yɪ wodiu tə, ku nè pɪn mu, ku nè nan Yü sàń ku cú. Liù tə, v nè dí ku wodiu tɛntə, v wá yà mu wa, ku nè ba zwèe Yü con, abada. Á yira tə nè yɪ wodiu tɛntə, à nè wá pa, sè ləzoni na mu tə, ku nè ba zwèe Yü con».

⁵² Zwifə-ba yun tián tútùnɪ duən, ku yoo tɛntə yɪri, ba swìn, ba wú: «Ku wá twá nətə, sè bɛɛ wá tə ma pa nèba v yira tə, nè dé?» ⁵³ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Də á nè wá *Ləzwənə-Biu* tə yira tə dí, á nè wá à jana tə nywìn, á ba mu tə, ku nè ba zwèe Yü con, tə jə á tiàn nè. ⁵⁴ Liù tə, v nè dí à yira tə, v nè nyua à jana tə, v jə mu tə, ku nè ba

§ 6:31 6.31 Manə yɪ wodiu tə, Yü nè pɪn Yizərayelə lià tə nè, kasɔɔ lanworu tə wa. * 6:53 6.53 Zwezi yɪ v tətə yoo nè v swìn.

zwèe Yü con. Yá à wá bwin wá à zìn tian wa, á kə mü wa, kü nə ba zwèe, luv zanv máná nə. ⁵⁵ À yira tə yi cígá cígá wodiu. Yá à jana tə də yi cígá cígá nanywia. ⁵⁶ Liù tə, v nə dí à yira tə, v ga nyv à jana tə, kü tíú wulə də nə, à də ga wulə də wá. ⁵⁷ À nyina Yü nə tun nə. U mù nə jə mü. Kü mù nə pin, à twá də wá, à də ma jə mü. Yá liù tə, v nə dí nə, v də wá twá nə v jə mü, kü nə ba zwèe Yü con. ⁵⁸ Nèñ, wodiu təntə, kü nə nan Yü sán kü cú, tə dèñ nə. Kü wodiu təntə ba yi ndə wodiu tə, à nubaraba nə dí, yá ba tə ga ti tə. Liù tə, v nə dí wodiu təntə, v wá yà mü wa, kü nə ba zwèe Yü con, abada».

⁵⁹ Zwezi swìn sùràn təntə, máná tə wa, v nə wulə Kapèrənyimə nə, Zwifə-ba *jéré diè tə wa, v kàrì.

Sugv tə, kü nə pin mü tə, kü nə ba zwèe Yü con
(Ebərə-ba 3.12; 4.12-13; 10.38-39; 1 Piyerə 2.6-9)

⁶⁰ Zwezi karbia tə cugv v sùràn tə, ba zwèe. Kü kwa nə, ba zùn swìn, ba wú: «Kàrà ka tə dà ka le, liù mama wàrì ka tə n sèe». ⁶¹ Zwezi yà yèé v waa con də, v karbia tə n̄w̄w̄n yoo təntə yira. U dān ma swìn ba con, v wú: «Kü yoo təntə gwàrì á vānà, naaa? ⁶² Sə á dān nə n̄ *Ləzwənə-Biu† tə, də v ma di bwálí tə nə, v ya nə wulə, kü wá yà nətə kü pa aba? ⁶³ Kü ya Yü-*Siñu tə nə pin mü ləzwənə nə. Ləzwənə diàn mù ya tutv. Sùràn tə, à nə swìn á con, tə mù nə yi Yü-Siñu tə, tə mù ga nə yi mü tə. ⁶⁴ Lià duən wulə á tətəñi wa, ba nə ba ba waa kəni à nə». Zwezi yà dí yáá, v yèé lià tə, ba nə wà ba waa ken v nə. U yà dí yáá, v yèé liù tə, v nə wá ja v mù, v pa. ⁶⁵ U tə bwé v swìn, v wú: «Mə kü mù nə pin, à ma swìn á con də, liù mama wàrì à con v twi, də à nyina Yü nə wà cwəñə pin kü tíú nə».

⁶⁶ Kü nə mə, kü máná təntə wa, v karbia tə zùn pií ba yá wá, ba

kúù ba v nə twá. ⁶⁷ Zwezi ma swìn karbia fugə bələ tə con, v wú: «Á mù ba pià, sə á vii naaa?» ⁶⁸ Simon Piyerə ma le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, wàà con nə, nə wá pií nə va? N mù nə jə sùràn tə, tə nə pin mü, kü nə ba zwèe Yü con. ⁶⁹ Yá nə mù ken nə waa n nə, nə ga yèé də, n mù nə yi liù tə, n nə yi Yü nə ti». ⁷⁰ Zwezi le ba, v wú: «Kü tà à mù nə kúrí á mù lià fugə bələ tə mə, naaa? Kü ya nətə, yá á wa liù don yi *Sıtana». ⁷¹ Kü yà yi Zwidasə Yisəkarıyətə, v nə yi Simon biú tə, yoo nə, Zwezi yà swìn nətə. Karbia fugə bələ tə wa, mə v mù Zwidasə tə, nə wá ja Zwezi, v pa.

7

Zwezi nubia tə wà wá sèe
(Zwan 15.18-19; Matıə 10.16)

¹ Kü mù təntə kwa nə, Zwezi yàá jijiri Galile nagwanaa tə wa. *Zwifə-ba yun tián pià wá, sə ba gv. Kü mù nə pin, v yà kúù ba pià, sə v jijirə Zwide nagwanaa tə wa. ² Kü máná tə wa, də Zwifə-ba cànà tə, ba nə bonə <silə cànà* >, tə bwələ.

³ Zwezi nyáná tə dān ma swìn v con, ba wú: «Nan yəbə! N va Zwide, sə n karbia tə wání ba na yìèn tə, n nə tunə. ⁴ Liù tə, v nə pià, sə ba lwarı kü tə, v nə yi, v ba v yìèn sègè v fwa. Yìèn tə tə, n nə tunə nətən, n dān tun tə, sə lià mə na mú». ⁵ U nyáná tə sugv təntə birı də, ba wà ba waa v nə ken. ⁶ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù máná tə wá yí. Á mù con nə, máná mama ziən, ka pa aba. ⁷ Lià tə, ba nə yi luv nə ti, wàrì á mù ba duña. Á mù swìn də, ba tutunə tə ba ziən. Kü mù nə pin, ba duña nə. ⁸ Á mù vèli cànà tə! Á mù tə ba cànà təntə vèli síún, à máná tə wá yí». ⁹ U swìn sùràn təntə ba con. Yá v pií v wulə Galile nə.

† 6:62 6.62 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

* 7:2 7.2 Wiən zagv kwa nə, Zwifə-ba yàá dé kü cànà təntə.

Zwezi vëli Zwerizalemə silə cànà tə mánjá wa

(Zwan 4.10-14)

¹⁰ Zwezi nyáná tə vëli cànà tə. Ku kwa nè, v də tətə zàn v va lá. U nè vëli tə, v sègè v tiàn. U wà v tiàn bırı.

¹¹ *Zwifə-ba yun tián yà twá lá, ba pià Zwezi cànà tə wa, də ba bwe, ba wú: «D wa yèn nè?» ¹² Lalbu tə susunu duən nè zənzən ba tətəŋi wa, v yuu wa. Ba duən swìn, ba wú: «D yi bεε tə, v nè tɔŋa zəni». Ba duən də kúv wú: «Ōn ɔn! Kunkun nè! U mù nè pın lalbu tə gugurə». ¹³ Fən yà jə lià tə, Zwifə-ba yun tián tə yırı. Ku mù nè pın, ba liù də mama yà ba Zwezi yoo swìn nəpon nəpon v nii wa.

¹⁴ Mánjá tə, cànà tə nè zua ka tətəŋi wa, Zwezi zàn v va *Zwifə-ba Yı *diè tə wa. U wulə v kàrì lià tə. ¹⁵ Ku gwárí Zwifə-ba yun tián tə, ba ga swìn, ba wú: «Bεε v tə wà kàrì. Ku dān nè fwa nətə, v ma yèé Yı sagı tə zəni zəni?» ¹⁶ Zwezi le ba, v wú: «Kàrà tə à nè kàrì, ku tà ku nan à tətə. Ku yi ku nan Yı tə, v nè tun nè. ¹⁷ Liù tə, v nè sèe, sə v tun Yı fira, ku tíú wá lwarı, à kàrà ku tə nè nan Yı, nè à yèé də ku nè yi à tətə sùràn. ¹⁸ Liù tə, v sùràn nè naŋa v tətə, ku yi v pià, sə v pa dun v tətə nè. Yá liù tə, v nè pià, sə v pa dun liù don nè, ku tíú nè tun wá, v yáá swìn cígá. Yá kunkun yoo təléd də wá. ¹⁹ *Moyizə nè pın aba Yı *nii tə. Yá á liù mama ba ku nii zılı. Bèèèe dān nè pın, á pià, sə á gu nè?»

²⁰ Lalbu tə le wá, ku wú: «N yi *zinə nè jə mú! Wàà nè pià, sə v gu mú?» ²¹ Zwezi kúv le ba, v wú: «À tun yoo nədɔ, ku ga gwárí á mama. ²² Moyizə pın aba nii, sə á *gwəŋə bεε. U pın ku nii tətə, ku ga tà v mù nè dıga ka gwəŋə tə dən. Ku yi ku nan də á nıbara-ba. Yá á gwəŋə bεε Zwifə-ba *siè dıun tə də tətə nè. ²³ Á gwəŋə liù siè dıun tə nè, sə á dānà ká cùgù Yı nii tə, v nè pın Moyizə nè. Bèèèe nè pın,

á liŋa zaŋa à yuu wa, də à nè pın ləzwənpırı nè yazurə siè dıun nè?

²⁴ Á dānà ká ywān də yía, á ma bürì bürì. Á nè wá bürì bürì, sə á pa ku twá də cígá».

Zwezi nè yi liù tə, Yı nè tun

²⁵ *Zwerizalemə tián duən swìn, ba wú: «Ku tà bεε wà tə nè, ba pià, sə ba gu tə, naaa? ²⁶ Nèñ, v nè v zıga v swìn v fira lià tə mama yáá con, ba ga ba yoo mama v con swìn. Yá nè yun tián tə lwarı də, v mù nè yi liù tə, v nè yi *Kərisə tə cígá mama, naaa? ²⁷ Liù tə, v nè yi Kərisə, wá bà. U nè twi, liù mama bá yəni bwálı tə, v nè nan. Yá ku nè yi bεε wà tə mù, nè yèé bwálı tə, v nè nan». ²⁸ Mánjá tə wa, Zwezi nè wulə v kàrì *Zwifə-ba Yı *diè tə wa, v swìn v kə yi nè, v wú: «Á buŋa də, á yèé nè? Á yèé à nè nan lá, cígá mama, naaa? Á tətə nè wà lbu twi à tiàn nè, ku ya liù nè tun nè. Á yèrì liù tə, v nè tun nè. Ku liù tətə nè yi cígá tíú. ²⁹ Mə v mù con nè, à nan. U mù nè tun nè. Ku mù nè pın, à mù yèé wá». ³⁰ Zwezi nè swìn ku nətɔ tə, ba dān pià, sə ba ja wá. Yá ba liù mama jìàn wà v yıra dwən. Mánjá tə wà yí, sə ba ja wá.

³¹ Lalbu tə wa, lià zənzən ken ba waa v nè, ba ga swìn, ba wú: «Kərisə tə nè twi lbu wa, v wá fwa Yı diàn mımınan, v doni tətə bεε wà tə nè fwa, naaa?»

³² *Farızıan-ba nı ku tə, lià tə nè ŋɔŋwın ba tətəŋi wa, Zwezi yırı. Ba mù, də Yı *jonwana yun tián tə dān tun Yı diè lià tə nè cı ka nè tə, sə ba ja wá.

³³ Zwezi swìn ba con, v wú: «À tə wulə də aba, mánjá mancın wa. Ku kwa nè, à wá pià à va liù tə con, v nè tun nè. ³⁴ Bwálı tə, à nè vëli, á wàrì lá á twi. Ku mù nè pın, á wá pià nè. Yá á bá na nè». ³⁵ Zwifə-ba yun tián dān bwe duən, ba wú: «Yèn nè, v wá va, sə nè ba wá nı? Ku yi v pià, sə v va Zwifə-ba con, ba nè wulə *Gərekə-ba tián tə wa,

naaa? Ku dàń nə ya, v pìà v kàrì Gərekə-ba, naaa? ³⁶ Sugv təntə dən nə yì bèèèè? U swìn də, nə wá pìà wá, yá nə bá na wá. U tə swìn də, bwálí tə, v nə vèli, nə wàrì lá, nə vèli».

Zwezi yì ndə nabuliyi nə

³⁷ Cànà tə talikwa dɛn tə yɛn dɛn nɛfarv. Zwezi dàń zàn v zɛga yɛ nə, v swìn, v wú: «Də nanyɔnɛ nə jə liù, sə v bà à con, v nyv níá. ³⁸ Liù tə, v nə keni v waa à nə wuuu, níá wá nan v con tə dəri. Níá təntə pɛn mɛ. Mə nɛtv nə, kv púpúní Yɛ sagi tə wa». ³⁹ Zwezi nə swìn nɛtv tə, kv ya Yɛ-*Siɛu tə yoo nə, v swìn. Kv mù Siɛu təntə nə Yɛ nə wá pa lià tə nə, ba nə keni ba waa v nə wuuu. Zwezi yà tə wà v dun tə wa pìi v dì. Kv mù nə pɛn, v yà tə wà pɛn, Yɛ-Siɛu tə bà lɔv wa.

Lalɔv tə pwèè duən wa Zwezi yɛri (Tɔtvnan 28.23-27)

⁴⁰ Lalɔv tə wa lià duən nə nì tə sùràn təntə, ba swìn, ba wú: «Bèè wà tə cígá ya Yɛ nii *sùsùndə tə!» ⁴¹ Ba duən də swìn, ba wú: «D mù nə yì *Kərisə!» Ba duən də tə kúv swìn, ba wú: «Kərisə tə mɛ, sə v nan Galile nagwanaa wa?» ⁴² Kərisə wá nan pìv *Davidə dwíi tə wa. Yá kv wá yà Bətələhemə nə. Mə Bətələhemə tɛv təntə wa nə Davidə nan. Kv púpúní Yɛ sagi tə wa nɛtv. ⁴³ Kv mù nə pɛn, lià tə dàń ma pwèè duən wa, Zwezi yɛri. ⁴⁴ Lalɔv tə wa lià duən yà pìà, sə ba ja wá. Yá ba liù mama jìàn wà v yɛra dwən.

⁴⁵ Lià tə, ba nə tɔn, sə ba ja Zwezi, dàń ma pìi ba va *Zwifə-ba Yɛ *jɔŋwana yun tián tə, də *Farizian-ba con. Ba bwe, ba wú: «Bèèè nə pɛn, á ma wà Zwezi jɛn, á ja á bà?» ⁴⁶ Lià təntə ma le ba, ba wú: «Liù mama tə wà sugv swìn, ndə bɛɛ təntə nə». ⁴⁷ Farizian-ba ma pìi ba bwe ba, ba wú: «Yá á mù tətə wà á tián dɔgv, á pa v gɛgarɛ aba?» ⁴⁸ Liù wulə yun tián tə, də Farizian-ba wa, v nə ken v waa Zwezi nə, naaa? ⁴⁹ Lalɔv təntə, kv nə yèrì Yɛ *nii

tə, v nə pɛn *Moyizə nə, wá cùgò». ⁵⁰ Farizian-ba wa liù don, də ya yɛn lá, v yɛri nə Nikodəmə. U mù nə dí yáá v va Zwezi con, máná don wa. U zàn v swìn ba duən tə con, v wú: ⁵¹ «Kv nə twá də Yɛ nii tə, v nə pɛn Moyizə nə, nə wàrì liù bərə nə bərə, də v nə wà v nii tɔn, v bɛri nəba, sə nə cɔgv v sugv, nə lwarɛ kv tə, v nə fwa». ⁵² Ba ma le Nikodəmə, ba wú: «N də tətə yì Galile tiú, naaa? Vèli, n kàrì kv tə, kv nə púpúní Yɛ sagi tə wa. N wá na də, Yɛ nii *sùsùndə nɛdv mama tə wà Galile nan!»

Kacwarv don ba nə jɛn yoo

(Romə tián 2.1-3, 17-23)

⁵³ [Kv kwa nə, ba liù də mama zàn, v va v sàń.

8

¹ Yá Zwezi vèli *oliviye tián paan tə yuu. ² Kv tɛpɛri jɛv tətə nə, Zwezi kúv pìi v va *Zwifə-ba Yɛ *diè tə wa. Lalɔv tə mama twi v con. Yá v dàń ga jèé tia, v kàrì ba.

³ Kv máná tə wa, Yɛ nii *yənu tián tə, də *Farizian-ba jɛn kan don, ba ja bà. Ba zɛgi kan tə lià tə mama yáá con. Kan təntə yà yì ba dígà v yuu, də v wulə v cwàrì. ⁴ Yá ba swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyɛna, kan wà tə yì, ba zàn ba ja nɛpon nɛpon də, v wulə v cwàrì. ⁵ *Moyizə pɛn nəba nii Yɛ *nii sagi tə wa, sə nə dɛli kayirə təntə də kapana nə gv. N mù dàń wú bèèèè?» ⁶ Ba yà swìn kv nɛtv tə, sə ba ma ja Zwezi dən nə, sə ba dàń twá kv nə, ba kə yoo v nii nə. Zwezi kwá tia, v ja v jɛfwa, v ma púpúní tia. ⁷ Ba dàń nə tə zɛga lá, ba bwe wá, v kwìán yɛ nə, v swìn ba con, v wú: «Á wa liù tə, v tə nə wà cɛna fwa, sə v dí yáá, v ti kapan, v ma dɛli kan tə». ⁸ Yá v kúv pìi v kwá, v wulə v púpúní tia. ⁹ Máná tə, ba nə nì kv nɛtv tə, kv zɛgi ba nəkwiá tiú tə nə, ba nan nɛdv nɛdv, ba va ba zwèè. Yá kv ga Zwezi cɛci də kan tə, v nə zɛga v yáá con. ¹⁰ Zwezi dàń ma kwìán yɛ nə, v swìn v con, v wú: «Kan, lià tə, ba

nə pià, ba kə yoo n yuu wa, tə wa yèn nə? Ba liù mama wà mú yoo fwa, sə ku cùgò mú, naaa?»¹¹ Kan tə ma le Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu, liù mama təló». Zwezi ma swìn v con, v wú: «À də nə bá fwa mú yoo, sə à cùgò mú. Vəli, n dàń nə kùò dàń ká pií n tun cuna, míámíán».]

Zwezi pın poni ləzoni nə
(Zwan 1.4-5, 9-12; 5.26-37; 12.46-50)

¹² Zwezi dàń kùò pií, v swìn lià tə con, v wú: «À mù nə yí ləzoni poni. Liù tə, v nə twá də nə, ku tíú bá va yikunu wa, abada. Yá v wá na poni tə, ku nə pın mı tə, ku nə ba zwèe Yı con».

¹³ Ku yuu wa, *Farızian-ba swìn v con, ba wú: «N tətə nə swìn n tətə yoo. Ku mù nə pın, n sugv tə ba dən jə». ¹⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Də à nə swə à swìn à tətə yoo, ku yí cígá. À mù yèé bwálí tə, à nə nan lá à bà, à ga yèé à tə vəli lá. Á mù yèrì bwálí tə, à nə nan lá, á ma kùò yèrì bwálí tə, à nə vəli. ¹⁵ Á mù yáá twá də ləzoni yənu nə, á ma bürì lià bürà. À mù ba liù mama bürà bürì. ¹⁶ Yá à mù nə wá bürì liù bürà də, ku yáá ya ku cígá wa. Ku tà à cıı. Á nyına Yı tə, v nə tun nə, v yáá wulə də nə. ¹⁷ Ku púpúní Yı *nii sagı tə wa, v nə pın *Moyizə nə v pa aba, də lià bələ nə swìn yoo nədv, ku yoo tə yí cígá. ¹⁸ À mù swìn à tətə yoo, yá à nyına tə, v nə tun nə, v də swìn ku yoo təntə». ¹⁹ Ba dàń ma swìn v con, ba wú: «N nyına tə wa yèn nə?» Zwezi le ba, v wú: «Á yèrì à tətə, á ma yèrì à nyına tə də. Də á nə yèé nə, á wá yəni à nyına tə də».

²⁰ Zwezi yà wulə *Zwifə-ba *Yı diè tə wa, səbıa tə nə kəni lá bwálí nə, v kàrì lià tə. Mə ku bwálí tə wa, v swìn sùràn təntə. Ku mánjá təntə wa, də v janv mánjá tə wá yí. Ku mù nə pın, liù mama wà wá jun.

* 8:28 8.28 Zwezi yí v nə wá pií v va Yı con tə yoo nə v swìn nətv.

Zwezi bırı də, v vələ v nyına Yı con
(Zwan 7.33-36)

²¹ Zwezi kùò pií v swìn lià con, v wú: «À mù wá vií, á wá pià nə, á ga. Yá á wá tı á cuna tə wa. Á wàrì bwálí tə, à nə vələ, á vəli». ²² *Zwifə-ba yun tián dàń swìn duən con, ba wú: «D nə swìn də, nə wàrì bwálí tə, v nə vələ tə, nə vəli, ku bá ya v pià, v gv v tián?» ²³ Zwezi le ba, v wú: «Á dəkúu yı ku wulə tıa ka tə yuu, à mù dəkúu ga yı ku nan Yı. Á mù sán nə yı luv ku tə, à mù tà luv ku tə liù. ²⁴ Ku mù nə pın, à ma swìn á con də, á wá tı á cuna tə wa. Á nə wà cígá pın də, à mù nə yí liù tə, v nə wulə mánjá mama, wuuu, á wá tı á cuna tə wa». ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nə yí wàà?» Zwezi le ba, v wú: «À dí yáá à swìn á con ku jıv tə mama. ²⁶ Á yuu yìèn dáá zənzən, à nə mə, sə à swìn tə yoo á con. Liù tə, v nə tun nə, yı cígá tíú. Yá ku tə, v nə bırı nə, ku mù nə, à də swìn lià con, ba nə yı luv nə tı». ²⁷ Ba yà wà lwarı də, ku ya nyına Yı yoo nə, v swìn. ²⁸ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Mánjá tə, á nə wá zın *Ləzwənə-Biu* tə, á kə yı nə, ku mánjá tə wa, á dàń wá lwarı də, à mù nə yı liù tə, à nə wulə mánjá mama, wuuu. Á wá lwarı də, à ba won mama fwa à tián nə. Yá à sùràn tə yı ku tə à nyına Yı nə kàrì nə, à swìn à bırı lià tə. ²⁹ Mánjá mama, à fwa ku tə, liù tə, v nə tun nə, nə swə. Ku mù nə pın, v wulə də nə. U wà nə yá à cıı».

³⁰ Mánjá tə wa, Zwezi swìn ku nətv tə, lià zənzən ken ba waa v nə.

Cígá yı ka nanja Yı con
(Romə tián 6.14-23; Galasi tián 3.7, 29; 1 Zwan 3.8-10)

³¹ Zwezi swìn *Zwifə-ba con, ba nə keni ba waa v nə, v wú: «Á nə jon à sùràn tə, á zılı tə nii, də á cígá yı à karbıa. ³² Ku nətv nə wá pa á lwarı cígá tə. Yá cígá tə nə wá

jon aba á cuna tē wa, sē á tɪnɪ á tìàn». ³³ Zwifə-ba tē ma píí ba le Zwezi, ba wú: «Nə mù yɪ ba lɪrɪ nəba *Abərahāmə dwíí tē wa. Nə mù wà liù yonju yɪn míámíán. Kɪ fwa nətə, n ma wú: <Á dān wá tɪnɪ á tìàn?> » ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɪ á con: Liù tē mama, v nə tɪŋa cuna, v yɪ cuna yonju. ³⁵ Yá yonju tà v wulə sán wa, máŋá mama. Sán tē biú nə wulə sán tē wa, máŋá mama wuuu. ³⁶ Də Yɪ-Biu tē dān nə jon aba á cuna wa, á wá tɪnɪ á tìàn, cígá cígá. ³⁷ À yèé də, ba lɪrɪ aba Abərahāmə dwíí tē wa. Á ba à sùràn tē jonə. Kɪ mù nə pɪn, á pià, sē á gv nə. ³⁸ Kɪ tē, à nyina nə pɪn à na, kɪ mù nə à swìn á con. Á də yɪ kɪ tē, á də nyina tē nə bɪrɪ aba, nə á cɪga, nə á tɪŋa». ³⁹ Ba kúú píí ba le wá, ba wú: «Nə nyina nə yɪ Abərahāmə!» Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Də á cígá nə nan Abərahāmə dwíí tē wa, á mɛ, sē á fwa kɪ tē Abərahāmə nə fwa. ⁴⁰ Á nə pià, sē á gv nə, à mù liù tē, à nə swìn cígá tē, Yɪ nə bɪrɪ nə á con, Abərahāmə wà kɪ nyɪn don fwa. ⁴¹ Kɪ yɪ á nyina tē tutɪnan nə, á tɪŋa». Ba ma kúú swìn v con, ba wú: «Nə tà bɪa tē, ba nə lɪrɪ yirə duən nə. Nə nyina yɪ nədu, kɪ mù nə yɪ Yɪ». ⁴² Zwezi le ba, v wú: «Də Yɪ cígá yà nə yɪ á nyina, á yà wá sóní nə. Kɪ ya Yɪ con nə, à nan à bà. Kɪ tà à tətə nə twi à tìàn nə, kɪ ya v mù nə tun nə. ⁴³ Bèèè nə pɪn, á ba à sɪgv tē dān nən? Kɪ yɪ á nə ba pià, sē á sèe à sùràn tē. ⁴⁴ Á nyina nə yɪ *Sɪtana. Kɪ mù nə pɪn, á pià á tun á nyina tētə fira yìèn. Kɪ jɪv mama, v yɪn lagɪrv. U wà cígá swənə mama. Yɪ cígá ga təlè v con. Máŋá tē, v nə kɪnɪ kɪnkɪn tē, v sùràn yáá yɪ, ndə v tətə nə yɪ nətɪ. U yɪ kɪnkɪnv tē, v nə ya kɪnkɪna nyina. ⁴⁵ À mù yɪ, à nə swìn cígá tē nə pɪn, á ba nə cígá pɪn. ⁴⁶ Á wa lá, wàà nə wàà v bɪrɪ də, à tun cuna? Də kɪ nə yɪ cígá nə à swìn, bèèè

nə pɪn, á ma ba nə cígá pɪn? ⁴⁷ Liù tē, v nə ya Yɪ nyiən, v yáá cɪgv Yɪ sùràn tē. Á tà Yɪ nyiən. Kɪ mù nə pɪn, á ba Yɪ sùràn tē cɪga».

*Zwezi də Abərahāmə yoo
(Zwan 10.25-33)*

⁴⁸ *Zwifə-ba yɪn tìàn tē dān ma swìn Zwezi con, ba wú: «Nə ba cígá jə, sē nə swìn də, n yɪ Samari tíú, yá *zinə də wulə n yuu wa, naaa?» ⁴⁹ Zwezi le ba, v wú: «Zinə təlè à yuu wa. Kɪ yɪ à mù bwɪ à nyina Yɪ nə. Yá á mù wulə á muŋə nə. ⁵⁰ À mù ba à dun pià. Liù nəduə nə wulə, v nə pià dun tē, sē v pa nə. U mù ga nə bɪrɪ lià bɪrà. ⁵¹ Cígá mama, à mù nə swìn kɪ á con: Liù tē, v nə zilí à sùràn tē nii, v bá tɪ abada». ⁵² Zwifə-ba yɪn tìàn ma swìn v con, ba wú: «Síún nə, nə dān nə yèé də, n yɪ zinə nə wulə n yuu wa. *Abərahāmə tɪga, Yɪ nii *sùsùnà tē də tɪga. Yá n mù swìn də, liù nə zilí n sùràn tē nii, v bá tɪ abada. ⁵³ N dwə nə nɪbɛ Abərahāmə, v nə tɪga, naaa? Yɪ nii sùsùnà tē də tɪga. N mù buŋa də n yɪ wàà?» ⁵⁴ Zwezi le ba, v wú: «Kɪ nə yɪ à tətə nə pɪn dun à tìàn nə, tē dun tē yɪ tutɪ. Kɪ yɪ à nyina Yɪ tē nə pɪn dun nə. U mù liù tē, á nə swìn də, v yɪ á Yɪ tē. ⁵⁵ Á mù yèrɪ wá, à mù ga yèé wá. Də à nə swìn də, à yèrɪ wá, à ya kɪnkɪnv ndə á nə. Á yèé wá, à ga jə v sɪgv tē. ⁵⁶ Á nɪbɛ Abərahāmə pùé poli də, v nə bún də, v wá na à túrí dɪn tē. U nɪ kɪ dɪn tē, yá v yɪn pupwən wa». ⁵⁷ Zwifə-ba yɪn tìàn swìn v con, ba wú: «N tē nə ba bɪna finu jə, yá n nɪ Abərahāmə, naaa?» ⁵⁸ Zwezi le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɪ á con: Á mù yá wulə, də ba tē wà Abərahāmə lɪrɪ».

⁵⁹ Kɪ mù sɪgv tētə yuu wa, ba pèe kapana, sē ba ma dɪt wá. Kɪ mù nə pɪn, Zwezi sègè, v nan Zwifə-ba Yɪ *diè tē wa.

9

Zwezi pori bεε don yía
(*Marəkə 8.22-25; 10.46-52*)

¹ Dɪn don nə, Zwezi tì cwəŋə don, ɔ lɛ. Ʋ nə ma lɛ, mánǵá tɛ wa, ɔ nɪ bεε don. Ba lɔrɪ wá liliu. ² Zwezi karbɪa tɛ ma bwe wá, ba wú: «Karnyɪna, ba lɔrɪ bεε tɛ liliu. Wàa nə tun cuna? Ku yɪ ɔ mù, nə à yèé ɔ nyɪna-ba nə tun cuna, ku ma pa ɔ yɪ liliu?» ³ Zwezi le ba, ɔ wú: «Kɔ tà ɔ mù nə tun cuna, nə à yèé ɔ nyɪna-ba nə tun cuna. Ku yɪ ku yí nɛtɔ, sɛ Yɪ tutɔnan tɛ twá ɔ nə, tɛ bɪrɪ tɛ tìàn. ⁴ À mɛ, sɛ à tun Yɪ tutɔnan tɛ, dɛ tɪa tɛ wà yí. Ʋ mù Yɪ nə tun nə. Tɪa nə twi ka yí, liù mama kúè bá wàní ɔ tun. ⁵ Mánǵá tɛ wa, à nə tɛ wulə lɔw wa, à yɪ ləzwənə poni».

⁶ Zwezi nə swɪn tɛ sùràn tɛntɛ kwa nə, ɔ pɪ mɪmɪan tɪa, ɔ ma bu tɪran mancɪn. Ʋ ga fwa tɪran tɛntɛ, ɔ ma tà liliu tɛ yía nə. ⁷ Yá ɔ ga swɪn ɔ con, ɔ wú: «Vɛli càrú tɛ wa, ba nə bonɛ «Silowe», n kwán níá, n ma puli n yáá tɛ». Silowe tɛ dèñ nə yɪ «liù, ba nə tun». Liliu tɛ vɛli, ɔ puli ɔ yáá tɛ. Ʋ pɪi ɔ bɪàn, mánǵá tɛ, ɔ yía tɛ pórɪ tɛ na lá zəni. ⁸ Ʋ jəñ duən, dɛ ba tɛ, ba nə dí yáá, ba na wá dɛ, ɔ lòrɪ tɛ, dàñ ma swɪn, ba wú: «Ku tà bεε wà tɛ, yà nə jèé tɪa, ɔ lòrɪ tɛ, naaa?» ⁹ Ba duən swɪn, ba wú: «Mɛ ɔ nə». Ba duən dɛ swɪn, ba wú: «Ku tà ɔ mù. Ku yɪ ɔ nyɪnyɪga». Bεε tɛ tɛntɛ dàñ ma swɪn, ɔ wú: «Ku cígá ya à mù!» ¹⁰ Ba dàñ ma bwe wá, ba wú: «Nɛtɛ nə ku twá, n yía tɛ ma pórɪ?» ¹¹ Ʋ ma le ba, ɔ wú: «Bεε tɛ, ba nə bonɛ Zwezi tɛ, nə fwa tɪran, ɔ ma tà à yía tɛ nə, ɔ ga swɪn à con, sɛ à va à puli à yáá tɛ càrú tɛ wa, ba nə bonɛ «Silowe». À ma va lá, à nə puli à yía tɛ à zwèe, kwa nə, à yía tɛ na lá». ¹² Ba tɛ ma bwe wá, ba wú: «Bεε tɛntɛ wulə yèn nə?» Ʋ ma le ba, ɔ wú: «À yèrɪ ɔ bwálɪ».

Farɪzɪan-ba tɛ bwe liliu tɛ, ɔ yía nə pórɪ tɛ

¹³ Ba dàñ ma ja bεε tɛ, ɔ yía tɛ nə pórɪ tɛ, ba ja va *Farɪzɪan-ba con. ¹⁴ Dɪn tɛntɛ yɪn *Zwifə-ba *sié dɪn, yá Zwezi ga fwa tɪran, ɔ ma pórɪ bεε tɛ yía. ¹⁵ Ku mù nə pɪn, Farɪzɪan-ba dɛ kúè bwe bεε tɛ, ba wú: «Ku fwa nɛtɛ, n yía tɛ ma pórɪ?» Ʋ le ba, ɔ wú: «Zwezi fwa tɪran mancɪn, ɔ kɛ à yía tɛ nə. À vɛli à puli à yáá tɛ. Mɛ ku nə, à na lá». ¹⁶ Ku yoo tɛntɛ yuu wa, Farɪzɪan-ba wa lià swɪn, ba wú: «Ku bεε tɛntɛ wà Yɪ nan. Ku mù nə pɪn, ɔ ba sié dɪn tɛ nii zilí». Ba duən dɛ kúè swɪn, ba wú: «Nɛtɛ nə cuna liù wá twá, ɔ ma fwa Yɪ dɪàn mɪmɪnɔ tɛntɛ yiri?» Ku nɛtɛ tɛ pɪn ba pwèe duən wa. ¹⁷ Ba kúè bwe bεε tɛ, ɔ yà nə yɪ liliu tɛ, ba wú: «N mù con, n buɲa dɛ bεε tɛntɛ, ɔ nə pórɪ n yía tɛ, yɪ wàa?» Bεε tɛ ma le ba, ɔ wú: «Ɖ yɪ Yɪ nii *sùsùn».

¹⁸ Zwifə-ba yun tɪàn tɛ wà cígá pɪn dɛ, ɔ tɛntɛ yà yɪn liliu, yá ɔ yía tɛ ga pórɪ. Ku mù nə pɪn, ba ma bon ɔ nuu dɛ ɔ nyɪna. ¹⁹ Ba nə twi ba yí lá, ba bwe ba, ba wú: «Bεε wà tɛ cígá ya á mù biú, naaa? Cígá mama, á wú ɔ yɪ ba lɔrɪ wá liliu? Ku dàñ fwa nɛtɛ, ɔ ma na lá?» ²⁰ Ʋ nuu dɛ ɔ nyɪna tɛ ma le, ba wú: «Nə yèé dɛ, ɔ ya nə mù biú, yá ɔ ga yɪ ba lɔrɪ wá liliu. ²¹ Ku nə fwa nɛtɛ, ɔ dàñ ma na lá síún nə, nə yèrɪ ku mù. Nə ma kúè yèrɪ liù tɛ dɛ, ɔ nə pórɪ ɔ yía tɛ. Á bwiə ɔ tɛntɛ, ɔ dɛ yɪ nɛkwɪa, ɔ wàá ɔ tɛntɛ yoo ɔ swɪn». ²² Zwifə-ba yun tɪàn fən yà jə ɔ nuu dɛ ɔ nyɪna tɛ. Ku mù nə pɪn, ba swɪn ku nɛtɛ tɛ. Zwifə-ba yun tɪàn yà ken nii nɛdɔ, sɛ ba dɪɲɪ liù tɛ mama, ɔ nə wá swɪn dɛ, Zwezi nə yɪ *Kərisə, ba lɪ ba *jéré diè tɛ wa. ²³ Ku mù nə pɪn, ɔ nuu dɛ ɔ nyɪna tɛ ma swɪn dɛ, ɔ dɛ yɪ nɛkwɪa, ba bwiə ɔ tɛntɛ.

²⁴ Farɪzɪan-ba kúè bon liliu tɛ, ɔ yía tɛ nə pórɪ tɛ, nɛɛ bɛlə nii nə, ba swɪn ɔ con, ba wú: «Swɪn cígá Yɪ yáá con. Nə mù yèé dɛ, bεε wà tɛ yɪ cɪnɔ». ²⁵ Ʋ le ba, ɔ wú: «Dɛ ɔ nə yɪ cɪnɔ, à mù yèrɪ ku. Yoo nɛdɔ nə, à yèé. À yà yɪ liliu, yá síún nə à

yíá dàń na lá». ²⁶ Ba ma swìn v con, ba wú: «Nətə nə, v fwa mú? Ku yi v fwa nətə, v ma pwéré n yíá tə?»
²⁷ Bεε tə kúv le ba, v wú: «Á dí yáá à swìn ku, à bırı aba, yá á wà ku cugv. Bèèè nə pın, á pià, sə à kúv pií à bwé ku? Ku yi á də tətə pià, sə á jì v karbıa, naaa?»
²⁸ Ba dàń twın wá, ba ga swìn, ba wú: «Ku yi n mù nə ya v karbiu, nə mù yi *Moyizə karbıa. ²⁹ Nə yəé də, Yu swìn Moyizə con. U tə ba tə mù, nə yèri bwálí tə, v nə nan». ³⁰ Bεε tə ma le ba, v wú: «Mə ku yoo təntə nə gwárí nə də, á nə yèri v nə nan lá, yá v ga pórí à mù yíá. ³¹ Nə yəé də, Yu ba cıvı yıjıvı le. Ku ya liù tə, v nə zılı Yu nii, v ga tıŋa Yu fıra nə, Yu yáá cugv. ³² Nə tə wà nı mama abada də, liù pórí liliu yíá, ba nə lıvı wá, də v yi nətı. ³³ Də bεε təntə yə nə wà Yu nan, v yə wàri won mama, v tıŋa». ³⁴ Ba ma le wá, ba wú: «N tətə mama yi ba lıvı mú cına wa, n ga pià, sə n kàri nəba!» Ba dàń ma dıŋı wá, ba li ba jéré diè tə wa.

(Likè 10.21; 2 Korəntə tián 4.3-6; 1 Piyerə 2.6-8)

³⁵ Zwezi dàń nı də, Farızıan-ba dıŋı bεε tə, v yə nə yi liliu tə, ba li ba jéré diè tə wa. Zwezi ma jérı bεε tə, v bwe wá, v wú: «N ken n waa *Ləzwənə-Biu* tə nə, naaa?»
³⁶ Bεε tə le Zwezi, v wú: «Ku mù nə yi wàà, *Yuu-Tiu? Á swə, sə à kə à waa v nə». ³⁷ Zwezi ma swìn v con, v wú: «N yíá cə ku tíú yuu wa. Mə v mù nə wulə v swìn n con, sívı n!»
³⁸ Bεε tə dàń ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à ken à waa n nə». Yá v ga tı v nadwana yuu, v bu Zwezi nə.

³⁹ Zwezi dàń ma swìn, v wú: «Á twi lıvı ku tə wa, sə à bırı lià bırı. Á pa lıvı yíá pórı, à ga pa lià tə, ba yíá nə na lá, lıwán ba jì lıvı». ⁴⁰ Farızıan-ba lià duən yə wulə ku bwálı tə wa. Ba nə nı tə sùràn təntə, ba bwe Zwezi, ba wú: «Nə də yi lıvı, naaa?» ⁴¹ Zwezi le ba, v wú:

«Á yə nə ya lıvı, á yə ba cına jə. Á dàń nə swìn də, á na lá. Ku mù nə pın, á cına tə wulə wuuu».

10

Zwezi yi payıv nəzəŋı (1 Piyerə 2.24-25, 5, 1-4)

¹⁻² Zwezi kàri lià tə də zwansıarı, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù tə, v nə twá mimii, v ma zwı patuu wa, ku tíú nə yi payıv tə. Yá liù tə, v nə ba patuu mimii twá, v ma zwı, v ga twá ku bwálı don, v ma zwı, ku tíú yi ŋwıàn, v ga yi lagıvı. ³ Liù tə, v nə cı patuu tə nii nə, v yáá sùrı ku mimii, v pa payıv tə nə. Yá pee tə ga cıga tə payıv tə kori. U yáá bon v piə mama də ka yıvı, v ma li tə patuu tə wa. ⁴ U nə li pee tə mama, v zwèe, v dàń yáá ya tə yáá, pee tə ga pú v kwa. Ku nətı bırı də, tə yəé v kori swıán. ⁵ Pee tə bá sèe, tə pwı liù don kwa. Tə yèri v kori swıán. Ku mù nə pın, tə nə nı liù don, tə wá dəri, tə jén v yáá nə».

⁶ Zwezi kàri lià tə də zwansıara tə, ba ga wə yoo tə, v nə pià, sə v swìn ba con, tə dən nı. ⁷ Zwezi kúv swìn, v sùrı lá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á mù nə yi patuu tə mimii. ⁸ Lià tə mama, ba nə dí à yáá, ba bà tə yi ŋwına də lagıra. Yá pee tə wə ba cugv. ⁹ Á mù nə yi ndə mimii nə. Liù tə, v nə twá də nə, v ma zv Yu wá jon ku tíú. U wàá v zwı də v naŋa ndə pee tə nə, v ga wá na v nii wodiı də. ¹⁰ ŋwıàn mù yi v yáá bà, sə v ŋı, sə v gv, sə v cıgı. Á mù yi à twı, sə à tı, sə lià tə ma na mı, sə ba na mı, ku nə ywán cígá cígá.

¹¹ Á mù nə yi payıv nəzəŋı. Payıv nəzəŋı yáá ja v mı, v ma lári v pee yuu nə. ¹² Yá liù tə, v nə cı pee nə, sə ba ŋwın wá, ku tíú mù yi səbiı tə nə, v ywàŋá. Yá pee tə tà v mù nyıən. Ku mù nə pın, v nə nı buyuru, də nyankwan ku bıàn, v yáá dıgvı pee tə, v ga dəri v jén.

* 9:35 9.35 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

Buyuru tē dān yáa tū pee tē wa, ku ja tē, ku laga tē duēn yáa nē. ¹³ Ku nētv dān buri dē, v yī v tuŋa sēbiu yiri, pee tē yoo ba wá jē. ¹⁴ À mù nē yī payirv nēzēŋu tē. À yèé à pee tē, à pee tē dē ga yèé nē. ¹⁵ Mē nētv nē, à mù dē à nyina Yū tē yèé duēn. U yèé nē à dē ga yèé wá. À ja à mu, à ma lárí à pee yuu nē. ¹⁶ À tē jē pee duēn, tē nē tēlé patuu ku tē wa. À mē, sē à pià tē pee tēntē, dē à ja bà. Pee tē mama dān wá nī à kori. Ku dān wá yà patuu nēdv, yá payirv tē dē wá yà nēdv. ¹⁷ À pīn à mu tē, sē à kùv pií à jon. Ku mù nē pīn, à nyina Yū swē nē. ¹⁸ Liù mama wàri à mu tē, v li v tiàn nē. À mù tētē nē ja cwēŋē, sē à pa à mu tē, à mù nē ma ja cwēŋē dē, sē à pií à jon à mu tē. À nyina Yū nē pīn nē ku nii tēntē». ¹⁹ Zwezi sùràn tēntē ku pīn, Zwifē-ba yun tiàn tē kùv pií ba pwēe duēn wa. ²⁰ Ba wa lià zēnzēn yà swīn, ba wú: «*Zini nē wulē v yuu wa, v ga nyàŋà. Á dānà ká cūgv v sùràn tē!» ²¹ Ba duēn dē swīn, ba wú: «Zini nē wulē liù yuu wa, v wàri sùràn tētē v swīn. Liù tē zini nē jē, v wàri liù yíá v pórí».

*Zwifē-ba yun tiàn viga Zwezi
(Zwan 8.51-59; 14.9-11)*

²² Ba yà wulē ba dé cànà don, ka nē yī *Zwifē-ba Yū *diè tē nii sùrú bini cànà, *Zwerizalemē nē. Ku máná tē yà yī waran máná. ²³ Zwezi vèli Yū diè tē wa. U jijiri bwálí tē nē, ba nē boŋē <Salumv napaikulv>. ²⁴ Zwifē-ba yun tiàn kīkari wá, ba ga swīn v con, ba wú: «N pià, sē nē bēeé n yoo nē waa con, wuuu, ku jē vèlē diin don? Swīn ku nē con nēpon nēpon dē, n cígá nē yī *Kerisē».

²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «À dí yáa à swīn ku á con, yá á wà cígá pīn à sugv tē nē. Yièn tē, à nyina Yū nē pīn nii, à ma fwa, tē mù nē buri liù tē, à nē ya. ²⁶ Á twá á tēlé à pee tē

wa. Ku mù nē pīn, á wà cígá pīn à sugv tē nē. ²⁷ À mù pee tē cūga à kori. À dē yèé tē swíán, yá tē ga pwí à kwa. ²⁸ À pīn tē mu tē, ku nē ba zwēe Yū con. Tē kùv bá jén, abada. Yá liù dē mama kùv wàri tē, v li à jìàn wa. ²⁹ À nyina Yū diàn tē dwē won mama. U mù nē pīn pee tē nē. Yá liù mama kùv wàri tē, v li v mù nyina Yū jìàn wa. ³⁰ À mù dē à nyina Yū ya nēdv».

³¹ Zwifē-ba yun tiàn kùv pēe ka-pana, sē ba ma dilí Zwezi, ba gv. ³² Zwezi ma bwé, v swīn ba con, v wú: «À nyina Yū diàn tē pīn, à tun tutunzēŋē zēnzēn, á yíá yuu wa. Ku ka tētē yiri nē, á pià, sē á dilí nē, á gv?» ³³ Zwifē-ba yun tiàn le wá, ba wú: «Ku tà nē pià nē dilí mù, nē gv, n nē tun tutunzēŋu yiri. N swīn n twīn Yū. N dē ya lēzwēnē, n ga pià, n ja n tiàn, n ma fwa Yū». ³⁴ Zwezi le ba, v wú: «Ku púpúní á sagi tē wa dē, Yū swīn dē, á yī yia. ³⁵ Ku mù sagi tēntē wa, Yū swīn lēzoni con, v ga ja ba, v boŋē <yia>. Nē ga yèé dē, nē wàri ku tē, Yū nē swīn v sagi tē wa nē, nē pīn ku jén lá. ³⁶ À mù ya nyina Yū nē kúrí nē, v kē vān nē, v tun luv ku tē wa. Yá à dān swīn dē, à yī Yū-Biu. Á dān fwa nētē, á ma wú, dē à twīn Yū? ³⁷ Dē à nē bá à nyina Yū tutunan tē tuŋa, á dānà ká pa nē cígá! ³⁸ Yá à dān nē tuŋa à nyina Yū tutunan tē, á mē, sē á pa nē cígá. Á nē ba pià, sē á pa nē cígá, ku mē, sē á tà tutuŋi tē yiri, á pa nē cígá. Ku nētv wá pa á lwarí dē, à nyina Yū wulē dē nē, à dē ga wulē dē à nyina Yū».

³⁹ Ba kùv zàn, ba pià, ba ja Zwezi. U ma jén ba yíá yuu. ⁴⁰ Zwezi kùv pií, v va Zwurēden mūnaa tē nii nē, bwálí tē, Zwan* nē dí yáa, v lē lià tē níá wa. U vèli v wulē ku bwálí tēntē nē. ⁴¹ Lià zēnzēn twi v con, ba swīn, ba wú: «Zwan mù wà Yū diàn mūmūv mama fwa. Yá yièn tē

* **10:40** 10.40 Ku mù Zwan tēntē nē yī *Zwan-Batisē, v nē li lià níá wa, ku twá dē Yū yiri.

mama, v nə swìn bæ wà tə yuu wa, tə ya cígá». ⁴² Kú bwálí təntə nə, lià zənzən ken ba waa Zwezi nə.

11

Zwezi bwin Lazarə, v li tian wa (Likə 10.38-40; 7.11-16; Marəkə 5.35-43; Zwan 5.21; 6.40)

¹⁻² Betani tián bæ don, ba nə boŋə Lazarə, tua yayıgv. Mə kú tiv təntə wa nə, Mari, də v zunu Marətə də yà wulə. Mari yà nə yi kan tə, v nə lwé tiralı Zwezi nɛ nə, v ga ja v yukuran, v ma pupugu tə. U mù nabua yà nə yi Lazarə tə. ³ Lazarə nakwana tə dān ma tun liù, sə v swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, nən, n dabaswənə tə tua yayıgv». ⁴ Zwezi nə nì kú yoo təntə, v swìn, v wú: «Lazarə yayıgv tə bá gv wá. Yayıgv təntə ya Yu nə pià, v twá kú nə, v ma biri v dun tə, sə v pa, Yu-Biu* tə na dun».

⁵ Yá Zwezi yà swə Marətə, də v nyánú Mari, də Lazarə. ⁶ Zwezi nə nì də, Lazarə yì tə, v tə fwa dian bələ bwálí təntə wa, v yà nə wulə. ⁷ Kú kwa nə, v swìn v karbia tə con, v wú: «Nə pirə, nə va Zwide nagwanaa tə wa». ⁸ U karbia tə ma le wá, ba wú: «Karnyina, kú yi nətə? *Zwifə-ba yun tián pià, ba dılı mú də kapana, ba gv lá nə. Kú tə wà dián, yá n ga tə pià, sə n pií n va lá?» ⁹ Zwezi le ba, v wú: «Dün wa, lugu fugə bələ nə wulə lá. Liù nə vèli yıcau wa, v ba v naa mà won nə. Luu kú tə yıcau tə dān nə pın v yíá na lá. ¹⁰ Yá liù nə kúv v lwán, v vèli titın nə, v yíá nə ba poni na tə, v yáá mà v naa won nə».

¹¹ Zwezi nə swìn sùràn təntə kwa nə, v swìn ba con, v wú: «Nə dabɛɛ Lazarə yi v dwèe, yá à mɛ, sə à va à zìn wá». ¹² U karbia tə ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, də kú nə yi v dwèe, v yayıgv tə wá zwèe». ¹³ Zwezi yà pià, sə v swìn də, Lazarə yi v tiga. Yá v karbia tə mù yà buŋa də, kú cígá yi v dwèe. ¹⁴ Zwezi dān ma swìn kú nəpon tə ba con, v wú: «Lazarə yi

v tiga. ¹⁵ À jə pupwən də, á tətə nə yèé də, à wá lá vèli tə yırı. Kú mù nə wá pa, á kə á waa à nə. Nə dān vèlə v con». ¹⁶ Toma tə, ba yà nə boŋə <yıyɔɔ>, v dān ma swìn v karbiduən tə con, v wú: «Nə də vèlə, nə twá karnyina nə, nə ti».

¹⁷ Máná tə, Zwezi nə vèli v yí lá, v nı də, ba nə gùrì Lazarə, kú jə dian banıa. ¹⁸ Betani yà bwələ *Zwerizalemə, ndə kilomɛtərə batwa nə. ¹⁹ Yá Zwifə-ba tə yà dáá, ba nə twi Marətə də Mari con, sə ba kə ba pupuə ba nabua tə tian tə yırı.

²⁰ Marətə dān nə nì də, Zwezi bián, v nan v va, sə v jérí wá. Mari mù pií sán nə, v jèé ba diè. ²¹ Marətə nə jérí Zwezi, v swìn v con, v wú: «Yuu-Tiu, də n yà nə yın yəbə, à nabua tə yà ba ti. ²² Yá də kú mɛ, à yèé də, máná kú tə də tətə wa, won tə mama, n nə lòrì Yu con, Yu wá pa kú mú». ²³ Zwezi ma swìn v con, v wú: «N nabua tə wá pií v bwin, v nan tian wa». ²⁴ Marətə le Zwezi, v wú: «À yèé də, Yu wá bwin wá, v li tian wa. Kú yoo tə wá tun, máná tə wa, Yu nə wá bwin tiga tə, v li tian wa, luu zaŋv máná nə».

²⁵ Zwezi ma swìn v con, v wú: «À mù nə yi ka bwin tiga, à mù ga nə yi mu tíú. Liù tə, v nə keni v waa à nə wuuu, v wá yà mu wa, də v nə swə, v ti də. ²⁶ Yá liù tə də, v nə wulə mu wa, v ga kə v waa à nə, v mù kúv bá ti, abada. N pın cígá kú yoo təntə nə, naaa?» ²⁷ Marətə le Zwezi, v wú: «Awo, Yuu-Tiu, à pın cígá yoo təntə nə də, n yi *Kərisə, n ga yi Yu-Biu. N mù nə ya liù tə, v nə mɛ, sə v bà luu wa».

²⁸ Marətə nə swìn kú nətə tə kwa nə, v pií v vií. U dān vèli, v bon v nyánú Mari, v sègə, v swìn v con, v wú: «Karnyina twi yəbə, yá v boŋə mú». ²⁹ Mari nə nì tə sùràn təntə, v nyí v zàn lala, v ma vèlə Zwezi con. ³⁰ Zwezi yà tə wulə bwálí tə nə, Marətə nə jérí wá. U yà tə wà Betani tiv tə wa zwı. ³¹ Zwifə-ba yá

* 11:4 11.4 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

twi diè tē wa, sē ba kē Mari pupwēn. Ba dān nī wá dē, v zàn lala, v naŋa kàrá wa. Ba dē ma zàn, ba pú v kwa. Ba yà buŋa dē, ku yī v vèli lēbēri tē yuu, sē v kwi.

³² U vèli v yī bwálí tē, Zwezi nē wulə lá. Máná tē, v nē nī wá, v tua Zwezi nē dēn, v ga swìn v con, v wú: «Yuu-Tiu, dē n yà nē yīn yēbē, à nabua tē yà ba tī». ³³ Zwezi dān nī dē, Mari yī v kwi, yá Zwifē-ba tē, ba nē wulə v kwa, dē ga kwi. Ku vuvugu v bīcan, yá pucōnī ga zv wá. ³⁴ U dān ma bwe ba, v wú: «Yēn nē nē, á gūri wá?» Ba le wá, ba wú: «Yuu-Tiu bāá, n wá na ku bwálí».

³⁵ Zwezi dān wulə v kwi. ³⁶ Zwifē-ba dān ma swìn, ba wú: «Á nī nētv tē, v yà nē swē Lazarē». ³⁷ Ba wa lià duēn dē kúv swìn, ba wú: «U mù liù tē, v nē pórí liliu tē yíá tē, v yà kúv wàri v fwa, sē bē wà tē dān ká tī, naaa?»

³⁸ Ku kúv vuvugu Zwezi bīcan, yá v dān ga vèlē lēbēri tē nī nē. Lēbēri tē yà yī ba kua paan wa. Yá kapan dān yà sun ku mimii nē. ³⁹ Zwezi swìn, v wú: «Á surē kapan tē!» Tīgī tē nakua Marētē ma swìn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, v dān lwá sívn nē. Ku dīan banīa nē zēn, ba nē gūri wá». ⁴⁰ Zwezi le wá, v wú: «À wà n con swìn dē, n nē kenī n waa à nē, n wá na Yū dun tē». ⁴¹ Ba dān ma sūrī kapan tē. Zwezi zīn v yíá v kē yū nē, v ga swìn, v wú: «Á nyīna, à kēni n lēēē, n nē le nē tē yūri. ⁴² À mù yēd dē, n le nē dūn mama. Ku dān yī lalv tē yūri, ku nē wulə yēbē nē, à swìn ku. À pià, sē ba pa cígá dē, ku yī n mù nē tvn nē». ⁴³ U nē swìn ku nētv tē kwa nē, v swìn dē diàn, v kē yū nē, v wú: «Lazarē, nan yēbē!» ⁴⁴ Tīgī tē nan lēbēri tē wa, v jīàn dē v nē ga vwē dē gantwēn. Yá gānū dē ga pú v yáá nē. Zwezi ma swìn lià tē con, v wú: «Á kura tē, sē v vii».

Zwifē-ba yun tián pià Zwezi, sē ba gv (Likē 16.31)

⁴⁵ *Zwifē-ba wa lià zēnzēn, ba yà nē twi Mari con, nī ku tē Zwezi nē fwa, ba ga kē ba waa v nē. ⁴⁶ Yá ba wa lià duēn vèli, ba man ku tē, Zwezi nē fwa tē, ba bīri *Farizian-ba.

⁴⁷ Farizian-ba dē Yū *jonwana yun tián tē dān bon Zwifē-ba yun tián duēn, ba nē būrī *būrā tē, ba kun duēn nē, ba ga swìn, ba wú: «Bē tē tvŋa Yū diàn mīmīnan zēnzēn. Bēēē won nē, nē wá fwa v yūra? ⁴⁸ Dē nē nē yá wá, sē v tvn tē, lià tē mama wá kē ba waa v nē. Yá *Romē-ba lià wá bà, ba lī nēba, ba ga cūgū nē Zwifē-bē Yū *diè tē, dē nē dwíi tián tē nē lvv tē mama wa». ⁴⁹ Liù don yīn ba wa, v nē yī Yū jonwana yun tián nēkwīa, ku bīri tēntē nē, v yūri nē Kayifē. U swìn ba con, v wú: «Á ba yoo mama dēn nēn. ⁵⁰ Á buŋa zēni, sē á yēni dē, bēē nēdva nē tīga nē dwíi tián tē yūri, ku kukwa ku pa aba, ku doni, ba nē wá cūgū nē dwíi tē mama». ⁵¹ Sūrān tēntē yà tà v tētē fīra sūrān. Ku yī v yà nē yī Yū jonwana yun tián nēkwīa ku bīri tēntē nē yūri. Ku mù nē pīn, Yū twá dē wá, v ma swìn v nīi svgv dē, Zwezi mē, sē v tī Zwifē-ba dwíi tē yūri. ⁵² Ku nētv tē yà tà ba cíci dwíi tē yūri nē, v wá tī. Ku yī, sē v pií v van Yū bīa tē, ba nē laga duēn yáá nē, v ja bà, v kē duēn nē, v pa ba jī dwíi nēdv.

⁵³ Ku nē zīgī ku dūn tēntē nē, Zwifē-ba yun tián tē ken ba nīi nēdv, sē ba gv Zwezi. ⁵⁴ Ku mù nē pīn, Zwezi yà kúv bá jījiri, v vèli Zwifē-ba pwērē wa. U nan ku bwálí tēntē wa, v zv nagwanaa don wa, ku nē bwèlē dē kasō lanworu. U mù dē v karbīa tē yà yīn nagwanaa tēntē tvv don nē, ba nē bonē «Efērayimē».

⁵⁵ Zwifē-ba *Pakē cānā tē yà bwèlē. Lià zēnzēn dān nan nagwanaa tēntē wa, ba va *Zwerizalēmē dē cānā tē tē wà yī, sē ba kwēn ba yīēn ba mù dē Yū pwērē wa. ⁵⁶ Lià dān yà twá lá, ba pià

Zwezi Zwifə-ba Yı diè tə wa, də ba bwe duən, ba wú: «Bèèèe nə, á buŋa ɔ yoo wa? Á yèrì də, ɔ nə wá bà cànà tə, naaa?» ⁵⁷ Yı jonwana yun tián tə, də Farızian-ba yà pın nii kú tə də, liù tə mama, ɔ nə yèé Zwezi bwálí, sə ɔ swìn kú ɔ bırı, ɔ pa ba yəni, sə ba va, ba ja wá.

12

Mari lwé tıralı nuğa Zwezi nəe nə
(*Matıə 26.6-13; Marəkə 14.3-9*)

¹ Zwezi vəli Betani, də *Pakə cànà tə ga dıan bardı, sə ka yí. Mə Lazarə tə, ɔ nə tıga, Zwezi ma bwin wá tə, yà wulə kú tıv təntə nə. ² Ba fwa wodiu, ba pa Zwezi nə. Marətə yà nə wulə, ɔ tərì wodiu tə. Lazarə də yın lià tə wa, ba mù də Zwezi nə jèé, ba dé.

³ Mari dən ti tıralı nuğa litərə fan, kú kwənə nə dáá. Kú yı ba fwa kú də narədə paa tətə. U twe kú Zwezi nəe nə, yá ɔ ga ja ɔ yukıran, ɔ ma pupugu ɔ nəe nə. Diè tə mama nii súé də tıralı nuğa tə lwán tə.

⁴ Karbiu don yın karbiə tə wa, ba nə bonə Yisəkariyotə Zwidasə. Mə ɔ mù karbiu təntə, nə wá ja Zwezi, ɔ pa duŋa nə. U zàn ɔ swìn, ɔ wú:

⁵ «Kú ya nətə, n ma wà tıralı nuğa kú tə yoli səbikulan* biətwa, sə n pa zura nə?» ⁶ Yá ɔ nə swìn kú nətı tə, kú tà zura yoo cígá nə jə wá. Kú yı ɔ ya ŋwìàn. U yà nə jə ba səbiə lòò tə, ɔ yáá ŋwìn səbiu tə, ba nə kəni kú wa. ⁷ Zwezi dən ma swìn Zwidasə con, ɔ wú: «Yá wá sənben! Tıralı nuğa kú tə yı, ɔ lwé à nə, sə kú ma kwən nə dın tə nə, ba nə wá kə nə ləbəri wa. ⁸ Zura wulə də aba máŋá mama. Yá à mù ga bá ya də aba máŋá mama».

⁹ *Zwifə-ba lalɔ nì də, Zwezi wulə Betani nə. Ba dən vəli, ba yí lá, ba pià Zwezi. Kú kúò tà Zwezi cıı nə, ba pià, sə ba na, kú dən yı də Lazarə tə, Zwezi nə bwin ɔ zın tıan

wa, nə ba pià, sə ba na. ¹⁰⁻¹¹ Zwifə-ba lià zənzən yà naŋa ba wa, ba kəni ba waa Zwezi nə, ɔ nə bwin Lazarə ɔ zın tıan tə wa yı. Kú mù nə pın, Yı jonwana yun tián tə yà pın nii, sə ba gı Lazarə də.

Zwezi vəli Zwerizalemə
(*Matıə 21.1-11; Marəkə 11.1-10; Likə 19.29-44*)

¹² Kú tıpıri nə, lalɔ tə, kú nə twi *Pakə cànà tə, nì də, Zwezi wulə cwəŋə wa, ɔ ma biàn *Zwerizalemə. ¹³ Ba za† kura nəe ba ja nan, sə ba jérí wá, də ba bubwi, ba wú:

«Ozana! Sə dun tə me ya liù tə yuu wa, ɔ nə biàn *Yuu-Tiu yı tə yuu nə. U mù liù təntə nə yı *Yızərayelə piú».

¹⁴ Zwezi nı bınabiə, ɔ di ɔ jèé ka yuu. Kú yoo təntə púpúní Yı sagı tə wa, kú wú:

¹⁵ «Siyon‡ tián-ba, á dənà ká pa fən ja aba. Á nəŋə, á piú tə biàn. U yı ɔ jèé bınabiə yuu wa».

¹⁶ Kú máŋá təntə wa, Zwezi karbiə tə yà wà yìèn təntə dən lwarı. Zwezi nə bwin, ɔ nan tıan wa, ɔ na dun Yı con, kú mù təntə kwa nə, ba dən líí ba tiàn də, kú yı ɔ mù yoo yà nə púpúní, Yı sagı tə wa. Yá ɔ mù dən yı ɔ tın tə, sə sùràn təntə nii sú.

¹⁷ Lalɔ, ba nə yın də Zwezi, máŋá tə wa, ɔ nə bon Lazarə ləbəri tə wa, ɔ bwin ɔ li tıan wa, yà wulə ba swìn kú yoo təntə, ba bırı lià nə. ¹⁸ Zwezi nə tın Yı diàn mımıv təntə. Kú mù nə pın, lià tə, ba nə nì kú, ma bà, sə ba jérí wá. ¹⁹ *Farızian-ba dən ma swìn duən con, ba wú: «Á tətə na də, á wàrì won mama á fwa. Á nəŋə, lalɔ tə mama piú ɔ kwa».

Gərekə-ba lià duən də pià, ba na Zwezi
(*Matıə 16.24-27; Ebərə-ba 2.9-10, 14-15*)

²⁰ *Gərekə-ba lià yà twá, ba wulə lià tə wa, ba nə twi *Zwerizalemə, sə ba bu Yı nə *Pakə cànà tə wa. ²¹ Ba vəli ba yí Filipə con, ɔ mù nə

* **12:5** 12.5 Səbikulan nədu yı yıtırı nədu tutıŋı ŋwírán. † **12:13** 12.13 Ba fwa kú nətı tə, sə ma pa dun Zwezi nə. ‡ **12:15** 12.15 Siyon yı Zwerizalemə yı don.

nan Betəsayıda. Ku tiv tə nə wulə Galile nagwanaa tə wa. Ba lòrì wá, ba wú: «Yuu tíú, nə pià, sə nə na Zwezi!»

²² Filipə də ma va, v swìn ku Andəre con. Ba lià bələ tə mə dān vəli, ba swìn ku Zwezi con. ²³ Zwezi ma le ba, v wú: «Máná dān yí, sə *Ləzwənə-BiuŞ tə na dun. ²⁴ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Mıbiu nə wà tia dən zwi, sə ku pu, ku wá yà mıbiu nədu cıci, wuuu. Yá ku nə puə, ku kwa nə, ku yáá fwa bia zənzən. ²⁵ Liù tə, v nə swə v mıı, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v tətə mıı tə yoo nə ba wá ja, lıv ku tə wa, v ba kwìn v mıı tə nə. U wá yà mıı tə wa, ku nə ba zwèe Yuı con. ²⁶ Liù tə, v nə pià, sə v tun v pa nə, sə v pú à kwa. Ku nətv tə dān wá pa bwálí tə, à nə wulə, à tütònù tə də wá yà lá. Liù tə, v nə tvıja v pın nə, à nyına Yuı wá pa ku tíú na dun».

Zwezi swìn v tian tə yoo

²⁷ Zwezi kúò súrì lá, v wú: «Síún nə, à bıcan yi gurəgurə. À dān nə kúò wá swìn bəèèe? À kúò wàri à nyına Yuı à lòrì, sə v van nə v li càn tətə wa. Ku yi máná ka tə càn tə nə, à twi, sə à dé. ²⁸ À dān wá lòrì à nyına Yuı, sə v pa v yiri tə na dun». Kori dān ma swìn yi nə, ku wú: «À dí yáá à bıri à dun tə, à tə wá kwən à bıri tə». ²⁹ Lalıv tə ku nə yın lá, ni kori tətə, ba dān swìn, ba wú: «Ku yi dwà nə baa». Ba duən də swìn, ba wú: «Ku yi *malıka nə swìn v con». ³⁰ Zwezi dān ma swìn, v bıri ba, v wú: «Ku tà à mù yiri nə, kori tə swìn. Ku yi á mù yiri nə, ku swìn. ³¹ Síún nə, máná yí, sə Yuı bıri ləzoni bıri. Máná yí, sə Yuı dııı lıv ku tə piú* tə. ³² Yá ku nə yi à mù, máná tə wa, ba nə wá zın nə yi nə, à wá van ləzoni mama, à kə à con».

³³ U yà swìn ku nətv tə, sə v ma bıri v tian tə yiri, v nə wá yà nətv.

³⁴ Lalıv tə ma le wá, ku wú: «Yuı sagı tə bıri nəba də, *Kərisə tə, v

mə, sə v ya lá máná mama, wuuu, ku nə ba zwèe. Bèèèe nə pın, n dān ma swìn, də ku mə, sə ba zın *Ləzwənə-Biu tə, ba kə yi nə? Ləzwənə-Biu tətə nə yi wàà?» ³⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Poni tə wulə á tətəıı wa, máná mancın wa. Á vələ poni tə wa, máná tə wa, ku nə tə wulə də aba, sə yikunu dān ká bà tə di á yuu. Liù tə, v nə vələ yikunu wa, v yèri bwálí tə, v nə vələ. ³⁶ Máná ku tə wa, poni tə nə tə wulə də aba, á mə, sə á sèe poni tə, sə ku pa á wánı á ya poni lià». Zwezi nə swìn sùràn tətə kwa nə, v nan v yá ba, v va v sègə v tiàn bwálí don nə.

Zwifə-ba vıga, sə ba kə ba waa Zwezi nə

³⁷ Zwezi fwa Yuı dıàn mımınan zənzən *Zwifə-ba yıá yuu. Yá də ku mama ba tə vıga, sə ba kə ba waa v nə. ³⁸ Ku yın nətv, sə ku pa Yuı niı *sùsùnù *Ezayi sugv tə niı ma sú. U yà swìn, v wú:

«*Yuu-Tiu, wàà nə pın cígá nə sugv tə nə, nə swìn nə bıri? Yuı-Tiu dıàn tə yi v bıri tə wàà nə?»

³⁹ Zwifə-ba yà wàri cígá ba pın Yuı-Tiu sugv tə nə. Ezayi swìn ku yoo tətə, v wú:

⁴⁰ «Yuı púé ba yıá nə, v ga pa ba pubııja jén. Ku mù nə pın, ba yıá kúò ba na. Ba pubııja də wàri yoo dən ku lıwarı. Yá ba wàri, ba lıwanı pubıııı ba twi Yuı con, sə v jon ba ba yayıran tə wa».

⁴¹ Ezayi dí yáá, v na Zwezi dun tə. Yá ku dān yi v mù Zwezi yoo nə, v swìn.

⁴² Də ku nətv mə, Zwifə-ba yın tiàn tə wa lià zənzən ken ba waa Zwezi nə. Yá *Farızıan-ba tə yiri nə, ba yà ba ku swìn ba niı wa, sə ba dān ka dııııı ba *jéré diè tə wa.

⁴³ Ku bıri də, ba yà swə ləzoni dun, ba doni Yuı dun.

Zwezi twi, sə v jon lià ba cvna wa

§ 12:23 12.23 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

* 12:31 12.31 Ku yi *Sıtana.

⁴⁴ Zwezi bubwi, v wú: «Liù tē, v nē keni v waa à nē, kv tà à mù cici nē, v keni v waa tē. Kv yi liù tē, v nē tun nē tē nē, v keni v waa tē wuuu. ⁴⁵ Liù tē, v nē ni nē, v ni liù tē dē, v nē tun nē. ⁴⁶ À mù twi luv kv tē wa, sē à ya poni à pa lēzoni nē. Liù tē mama, v nē keni v waa à nē, v dàn ká mé yikunu wa. ⁴⁷ Dē liù nē ni à sùràn tē, yá v ga ba tē nii nē twá, kv tà à mù nē buri v bura, sē à cugù wá. À mù tà à twi, sē à buri lià tē, luv nē ti, ba bura. Kv ya à twi, sē à jon lià ba cuna wa. ⁴⁸ Liù tē, v nē viga nē, v ga wà à sùràn tē sēe, kv mù yoo tētē nē wá buri kv tíu bura. Sùràn tē, à nē swin tē, nē wá buri v bura luv zaṅu máṅá wa. ⁴⁹ À nyina Yui nē tun nē. U mù nē ken sùràn tē, à nē wá swin, dē tētē à nē wá kàri à biri, à nii wa. Kv mù nē pin, à sùràn tē tà à tētē fira sùràn. ⁵⁰ Yá à yèé dē, à nyina Yui nii tē, v nē pin nē, nē pin miu tē, kv nē ba zwèe v con. Kv mù nē pin, kv tē à nē swin, kv yi à swin ndē nētv tē nē, à nyina Yui nē pin nii, sē à swin kv».

13

Zwezi sin v karbia tē nēe
(*Likē 22.14-18, 24-27; Marəkē 10.43-45*)

¹ Dē tia tē nē wà puri, sē ba dé *Pakē cànà tē, Zwezi yà dí yáá v yèé dē, v máṅá yí. U yà yèé dē, v mē, sē v yá luv kv tē, sē v pií v va v nyina Yui con. Zwezi yà sóni v kwa lià tē, ba nē wulə luv kv tē wa, yá v tē sóni ba zēnzēn, v ja lē.

² Zwezi dē v karbia tē yà jèé duēn nē, ba dé wodi. *Sitana mù yà dí yáá, v kē pubuṅa Zwidasē Yisəkariyotē bican wa, v nē yi Simon biú, sē v pa Zwezi duṅa ja wá.

³ Zwezi yà yèé dē, v yi v nan v nyina Yui con. Yá v yi v pií v vèli v nyina Yui con. U yèé dē, v nyina Yui ken wiēn tē mē diàn v jun wa. ⁴ U dàn nyí v zàn wodi tē yuu, v kùrì gànù tē, v nē zva yuu wa, v tún. Kv kwa nē, v ti pòpòó, v vwa v tànḡá nē.

⁵ Kv kwa nē, v dàn twe níá v kē tasav wa, v ga wulə v sin v karbia tē nēe. Yá v ja pòpòó tē, kv nē vwē v tànḡá nē, v ma pupugə tē. ⁶ U dàn ma sin ba nēe tē, v va v yí Simon Piyerə. Simon Piyerə ma swin v con, v wú: «N mù *Yuu-Tiu, n bá sin à mù nēe tē!» ⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Síún nē n tē yèrì kv tē, à nē fwa tē dēn. Yá n wá ni kv dēn, máṅá don wa». ⁸ Piyerə ma swin v con, v wú: «Abada! N bá sin à mù nēe, mama!» Zwezi le wá, v wú: «Dē à nē wà n nēe tē sin, n bá ja tori à con». ⁹ Simon Piyerə ma swin v con, v wú: «Yuu-Tiu, kv kùò tà à nēe cici nē, n wá sin, n dàn sin à jìàn tē, dē à yuu tē mē». ¹⁰ Zwezi le wá, v wú: «Liù tē, v nē swe níá, v kùò ba pià, sē ba swe v yira tē mama, dē kv nē tà, v nēe ka sin. U yira tē mama zìēn. U bican yi nēpon Yui yáá con. Á bican yi nēpon. Yá kv dàn nē tà á mama». ¹¹ U yà yèé liù tē, v nē wá ja wá, v pa. Kv mù nē pin, v ma swin dē, kv tà ba mama bican nē ya nēpon Yui yáá con.

¹² Máṅá tē wa, Zwezi nē sin ba nēe tē, v zwèe, v ti v ganan tē, v zv, v ga pií v va v jèé v bwálí nē wodi tē bian nē. U dàn ga swin ba con, v wú: «Á yèé kv tē, à nē fwa aba, tē dēn, naaa? ¹³ Á boṅə nē, á wú: <karnyina>, nē à yèé <Yuu-Tiu>. Kv yi cíḡá nē, á swin. À yi karnyina, à ga yi Yuu-Tiu. ¹⁴ Dē à mù liù tē, à nē yi Yuu-Tiu, à nē yi karnyina, à dàn nē sin á nēe, á dē tētē dàn mē, sē á sin duēn nēe. ¹⁵ Kv tē à nē fwa tē, à fwa kv, sē kv ya nyinyiga, kv pa aba, sē á dē fwa kv duēn yira, ndē à nē fwa kv á yira nētv. ¹⁶ Cíḡá mama, à mù nē swin kv á con: *Tutunbiu ba v yuu tíu dwə. Tuntunv tē, ba nē tun, dē ma ba liù tē, v nē tun wá, dwə. ¹⁷ Síún nē, á dàn yèé kv yoo tētē mama. Á fwa kv tē, à nē swin á con, yá á wá yà pupwən wa».

(*Matìə 26.21-25; Marəkē 14.18-21; Likē 22.21-23*)

¹⁸ «Kv tà á mama yoo nē à swin,

à yèò lià tē, à nē kúrí. Kú tē nē púpúní Yú sagi tē wa, nii mē, sē kú sú. Kú swìn, kú wú: «Liù tē, à mù dē wa nē wulə, nē dé wodiú tē duən nē, kú tíú vèvəri v zɪgá à nē».

¹⁹ À swìn kú yoo tēntə á con dē, kú máǵá tē wà yí. À pià, kú nē yí, máǵá tē wa, sē á pa cígá dē, à mù nē yí liù tē, à nē wulə, wuuu. ²⁰ Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Liù tē, v nē sēe liù tē, à nē tun, kú tíú sēe à tētə. Yá liù v nē sēe nē, kú tíú sēe liù* tē, v nē tun nē».

*Zwidasə wá ja Zwezi, v pa
(Matie 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12)*

²¹ Zwezi nē swìn tē sùràn tēntə kwa nē, v bican gugurə, v ga swìn yoo kú tē, v biri ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Á wa liù don wá ja nē, v pa». ²² Karbia tē jèé, ba ywàñ duən yee wa, dē ba bwe ba tiàn, sē ba jén, kú yí wàà yoo nē Zwezi swìn. ²³ Karbia tē wa karbiu† tē, Zwezi yà nē swə tē, yà nē jèé v dà Zwezi nē. ²⁴ Simon Piyerə dàñ ma gwen wá, sē v bwe Zwezi v jén kú yí wàà nē, v swìn. ²⁵ Karbiu tēntə ma guni v kə Zwezi con, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, kú tíú nē yí wàà?» ²⁶ Zwezi le, v wú: «Kú tíú nē yí liù tē, à nē wá kuli dipen kíkav zɪɲa tē wa, à li à pa wá». Zwezi dàñ ma ti dipen, v kuli zɪɲa tē wa, v li v pa Zwidasə Yisəkariyotə nē, v nē yí Simon biú. ²⁷ Máǵá tē, Zwidasə nē jon dipen kíkav tē, dē *Sítana zua v bican wa. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Kú tē, n nē pià, sē n fwa tē, fwa kú lala!» ²⁸ Lià tē, ba yà nē jèé wodiú tē bian nē ladba tētə yà wà kú tē, Zwezi nē swìn v con, tē dèñ lwarí. ²⁹ Kú yí cígá, Zwidasə yà nē jē ba sēbiu lòò tē. Kú mù nē pɪn, ba wa lià duən buɲa dē, kú yí ndə Zwezi tun wá, sē v va v yè cànà tē zɪla, nē à yèé, sē v pa won zura tē nē. ³⁰ Zwidasə nē jon dipen kíkav

tē, mē v ka nan dē nē. Kú máǵá tē wa, dē tua yí.

*Zwezi pɪn nii nədɒn
(Zwan 7.33-36)*

³¹ Zwidasə nē nan tē, kwa nē, Zwezi swìn, v wú: «Síún nē, *Ləzwənə-Biu‡ tē dàñ wá na dun. Yá Yú wá twá wá, v biri v dun tē. ³² Yú twá dē wá, v biri v dun tē, yá v wá pa v na dun tē, tē nē wulə v mù Yú con. V wá pa à na tē dun tēntə, síún síún. ³³ À bia-ba, à dàñ yí à wulə dē aba máǵá mancɪn wa. Kú kwa nē, á wá pià nē. Síún nē, à dàñ swìn á dē con, ndə à nē swìn *Zwifə-ba con dē, bwálí tē, à nē vèli, á wàrì lá, á vèli. ³⁴ À pɪn aba *nii yìèn nədɒn: Á swənə duən. Kú mē, sē á sóní duən, ndə à nē sóní aba nətɔ. ³⁵ Dē á nē swə duən, mē kú wá twá nətɔ, lià mama ma lwarí dē, á ya à mù karbia».

*Zwezi biri dē, Piyerə wá swìn dē,
v yèrì wá
(Matie 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12)*

³⁶ Kú kwa nē, Simon Piyerə bwe Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu, yèn nē n vèlə?» Zwezi ma le wá, v wú: «Bwálí tē, à nē vèlə, n wàrì à nē n twá, n vèli lá síún. Máǵá don wa nē, n wá twá à nē n va». ³⁷ Piyerə ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, bēeēe nē pɪn, à ma wàrì n nē à twá, à vèli lá, síún? À ken à sírí, sē à ti n yírí». ³⁸ Zwezi le wá, v wú: «N ken n sírí cígá mama, sē n ti à yírí? Cígá mama, à mù nē swìn kú n con: N wá swìn dē, n yèrì nē, nēe batwa, dē cəbu tē wà kwi».

14

*Zwezi yí cwəŋə, ka nē vèlə v
nyina Yú sàñ
(2 Korəntə tiàn 4.17-5.1; Ebərə-
ba 9.24; 10.19-22; Kolosə tiàn 3.1-4;
Zwan 16.23-24)*

¹ Zwezi swìn v karbia tē con, v wú: «Á dàñà ká pa á bican gugurə. Á

* 13:20 13.20 Kú nē yí Yú. † 13:23 13.23 Kú nē yí Zwan, v nē púpúní kú sagi tēntə. ‡ 13:31 13.31 Zwezi yí v tētə yoo nē v swìn

kənə á waa Yɪ nə, sə á kə á waa à də nə. ² Dii dáá à nyɪna Yɪ sàñ tə wa, á nə wàá tə wa á yanɪ. Də diè yà nə tɛ̀lé lá, à yà wá swìn ku á con. À dàñ vɛ̀li, sə à kwɛn diè tə, á nə wá yà lá, à tún á nə. ³ Yá máná tə wa, à nə vɛ̀li, à kwɛn á bwálí, à zwèe, à wá pìi à bà à tì aba, à ja va à con. Ku nɛ̀tu tə dàñ wá pa á də ya bwálí tə wa, à nə wulə. ⁴ Á yèé cwə̀ɲə tə, ka nə vɛ̀li bwálí tə, à nə vɛ̀lɛ̀».

⁵ Toma ma swìn v con, v wú: «*Yuu-Tiu, nə dàñ nə yè̀ri bwálí tə, n nə vɛ̀lɛ̀ tətə. Nə wá fwa nɛ̀tə, nə ma lwarɪ ku cwə̀ɲə?» ⁶ Zwezi le wá, v wú: «À mù nə yɪ cwə̀ɲə, à mù nə yɪ cígá tíú, à mù nə yɪ mɪ. Liù mama wà̀rɪ nyɪna Yɪ con, v vɛ̀li, də v nə wà à nə twá. ⁷ Də á nə yèé nə, á yèé à nyɪna Yɪ də. Yá síún tətə, á yèé wá, á nɪ wá».

⁸ Filipə ma swìn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, bɪ̀rɪ nɛ̀ba n nyɪna Yɪ tə, ku cɪ̀cɪ mɛ̀ nɛ̀ba». ⁹ Zwezi ma swìn Filipə con, v wú: «Filipə, à wulə də aba, ku dian ku mɛ̀ nɛ̀tən, yá n tə yè̀ri nə, naaa? Liù tə, v nə nɪ nə, v nɪ à nyɪna Yɪ. Bèeèe nə pɪ̀n, n ma swìn də, à bɪ̀rɪ aba à nyɪna Yɪ? ¹⁰ N wá cígá pɪ̀n də, à ya à wulə də à nyɪna Yɪ, yá à nyɪna Yɪ də ga wulə də nə, naaa? Sù̀ràn tə, à nə swìn á con, ku tà à tətə pubɔ̀ɲa sù̀ràn. À nyɪna Yɪ tə, v nə wulə də nə, v mù nə tɔ̀ɲa v tətə tutɔ̀nan. ¹¹ Á mɛ̀, sə á pa cígá də, à nə swìn, à wú, à wulə də à nyɪna Yɪ, yá à nyɪna Yɪ də wulə də nə. Ku nə kú̀dè tà nɛ̀tu, á mɛ̀, sə á pa nə cígá, tutɔ̀nan tə yɪ̀rɪ, à nə tɔ̀ɲa. ¹² Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù tə, v nə keni v waa à nə, v də wá fwa tutɔ̀nan tə, à nə fwa. U wá fwa tutɔ̀nan, tə nə dwə̀ tə. À mù dàñ vɛ̀li à nyɪna Yɪ con. ¹³ Yá won tə mama, á nə wá twá də à yɪ̀rɪ tə, á lò̀rɪ, à wá tun ku, sə à nyɪna Yɪ wà̀ní v na dun, à mù biú tə yɪ̀rɪ. ¹⁴ Á nə twá də à yɪ̀rɪ tə, á ma lò̀rɪ won mama, à wá tun ku».

Zwezi kàn nii də, v wá pa Yɪ-Siɲu

tə bà

(Zwan 16.5-15; Filipə tián 4.6-7; 1 Zwan 2.3-5)

¹⁵ Zwezi kú̀dè swìn, v sù̀rí, v wú: «Də á nə swə̀ nə, á wá zìlì à nii yìèn tə. ¹⁶ À wá lò̀rɪ à nyɪna Yɪ, sə v pa liù tə, v nə wá san aba, bà, v ya də aba, máná mama, wuuu. ¹⁷ Ku mù nə yɪ Yɪ-*Siɲu tə, ku nə bɪ̀rɪ v cígá tə. Lià tə, ba nə yɪ lɔ̀v nə tɪ ba, ba wà̀rɪ ku ba nɪ, ba ma wà̀rɪ ku ba lwà̀rɪ. Ku mù nə pɪ̀n, ba wà̀rɪ ku ba sèe. Ku wulə də á mù, yá ku wá yà də aba. Ku mù nə pɪ̀n, á mù yèé ku. ¹⁸ À bá yá aba ndə bitaran nə, à wá pìi à bà á con. ¹⁹ Máná mancɪ̀n wa, lià tə, ba nə yɪ lɔ̀v nə tɪ ba, ba kú̀dè wà̀rɪ nə ba nɪ. À wulə mɪ wa, yá á də wá yà mɪ wa. Ku mù nə pɪ̀n, á mù wá na nə. ²⁰ Ku dɪ̀n tə nə, á wá lwà̀rɪ də, à mù wulə də à nyɪna Yɪ. Á mù wá yà də nə, à də ga wá yà də aba. ²¹ Liù tə, v nə tún à *nii yìèn tə v bɪ̀can wa, v ga zìlì tə nii, ku tíú swə̀ nə, cígá cígá. À nyɪna Yɪ wá sóní liù tə, v nə swə̀ nə. À də wá sóní wá, yá à wá bɪ̀rɪ à tián wá».

²² U karbiu tə don, ba nə boɲə Zwidə, ku nə tà Zwidasə Yisəkariyɔ̀tə, ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, bèeèe nə pɪ̀n, n ma pìà, sə n bɪ̀rɪ n tián nɛ̀ba, yá n ga bá bɪ̀rɪ n tián lià tə nə, ba nə yɪ lɔ̀v nə tɪ?» ²³ Zwezi le wá, v wú: «Liù tə, v nə swə̀ nə, v wá zìlì à sɔ̀gv tə nii. Yá à nyɪna Yɪ wá sóní wá. À mù də à nyɪna Yɪ mɛ̀ dàñ wá bà v con, nə ya də wá. ²⁴ Liù tə, v nə ba nə swə̀, v ba à sù̀ràn tə nii zìlì. Ku tə á nə nɛ̀n də, à swìn nɛ̀tən, ku tà à tətə sɔ̀gv. Ku yɪ ku nan à nyɪna Yɪ con, v nə tun nə.

²⁵ À swìn ku yoo tɛ̀ntə á con də, à tə wulə də aba. ²⁶ Liù tə, v nə wá san aba, à nyɪna Yɪ nə wá twá də à yɪ̀rɪ tə, v tun, ku mù nə yɪ Yɪ-Siɲu tə. Ku nə twi, ku mù nə wá kà̀rɪ aba yoo mama. Yá ku wá líi aba yìèn tə mama, à nə swìn á con.

²⁷ À yá bɪ̀can sié də aba, à pɪ̀n aba à tətə bɪ̀can sié tə. Bɪ̀can sié tə, à nə

pɪn aba, ku tà ndə bɪcan sié tə nə, lìa tə, ba nə yɪ luv nə tɪ ba, nə pɪn nətɔ. Á dānà ká pa á bɪcan gugurə, á dānà ká pa fən ja aba. ²⁸ Á nì, də à nə swìn á con, à wú: À virí yá à wá pìí à bà á con. Də á nə swə nə, á pùé mɛ, sə ka poli, à nə vələ à nyɪna Yɪ con, tə yɪrɪ. Cígá, à nyɪna Yɪ nə dwə nə. ²⁹ À swìn tə yìèn təntə á con síún nə də, tə mánjá tə wà yí, sə ku pa mánjá tə wa, tə nə yí, sə á pa cígá à sugv tə nə. ³⁰ Luv ku tə pìú* tə ma biàn. Yá v ba diàn mama jə à mù yuu wa. Ku mù nə pɪn, à kúù bá pìí à swìn á con zənzən. ³¹ Yá ku mɛ, sə lìa tə, ba nə yɪ luv nə tɪ ba, lwàrì də, à swə à nyɪna Yɪ, yá à ga tɔŋa nətɔ tə, v nə pɪn nə nìi, sə à tun. Á zaŋa yɪ nə, sə nə vɪí bwálí ku tə wa».

15

Zwezi də v karbia tə yɪ ndə diven tìú də ku nɛɛ nə
(Kolose tìán 2.6-7; Efɛzə tìán 3.17-19; Zwan 13.34-35; 14.21-23; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-12)

¹ Zwezi kúù swìn, v sùrí lá, v wú: «À mù nə yɪ cígá cígá diven tìú. Yá à nyɪna Yɪ tə dān nə yɪ ku tíú. ² Naa mama nə wulə à yɪra, ka nə ba bɪa zɪŋa, v yàá gwəŋə ka, v lɪ. Yá naa tə mama, ka nə zɪŋa bɪa, v yàá tá ka, sə ka kwɛn ka zɪn bɪa zənzən, ka sùrí lá. ³ Kàrà tə, à nə kàrì aba, ka dí yáá, ka pìrì á bɪcan tə Yɪ yáá con. ⁴ Á dān mara à yɪra, ndə à nə marɪ á yɪra nətɔ. Tìú naa wàrì bɪa ka zɪŋa ka tìàn nə, də ka nə wà tìú tə dəkúu yɪra marɪ. Mə nətɔ á də wàrì bɪa á zɪŋa á tìàn nə, də á nə wà à yɪra marɪ.

⁵ À mù yɪ ndə diven tìú dəkúu nə, á mù dān nə yɪ ku nɛɛ tə. Naa tə ka nə marɪ à yɪra, à də ga marɪ ka yɪra, ka yàá zən bɪa zənzən. Á wàrì won mama á fwa, də à nə tɛlé də aba. ⁶ Liù tə, v nə wà à yɪra marɪ, v yɪ ndə tìú tə naa nə, ba nə gwəŋə

ba dugv. Yá ka wá kù. Ku kwa nə, ba wá pèe ka dɛɛ tə wakɔran təntə, ba kə mən wa, sə tə dé. ⁷ Də á nə marɪ à yɪra, yá à sùràn tə də ga wulə á bɪcanɪ wa, á lwəŋə ku tə mama, á nə pìà, yá á wá na ku. ⁸ Á nə zɪn bɪa zənzən, á ma bɪrɪ də, á ya à karbɪa, ku mù nə wá pa dun à nyɪna Yɪ nə.

⁹ À swə aba, ndə à nyɪna Yɪ nə sòní nə nətɔ. Á dān pɪan à sonu tə ya á waa. ¹⁰ Də á nə zìlí à *nii yìèn tə, à sonu tə wá yà á waa. Mə nətɔ nə à də zìlí à nyɪna Yɪ nìi, yá v sonu tə ga wulə à waa. ¹¹ À swìn ku nətɔ tə á con, sə ku pa à pupwən tə ya də aba. Yá ku wá pa á pupwən tə ya cígá cígá pupwən.

¹² Á nəŋə, à nìi yìèn nə, à nə pɪn aba: Á swənə duən, ndə à nə sòní aba nətɔ. ¹³ Liù mama con, sonu don kúù tɛlé ku, də nə dwə liù nə tì v mɪ, v ma lárí v dabara mɪa yuu nə. ¹⁴ Á ya à dabara, də á nə fwa ku tə, à nə pɪn nìi, sə á fwa. ¹⁵ À kúù bá bon aba tutɔnbɪa. Tutɔnbɪu yèrì ku tə, v tutɔnyɪna tə nə fwa. À pɪn á lwarɪ ku tə mama, à nyɪna Yɪ nə bɪrɪ nə. Ku mù nə pɪn, à dān boŋə aba à dabara. ¹⁶ À mù nə kúrí aba, á mù nə wà nə kúrí. À mù nə pɪn nìi aba, sə á va á zɪn bɪa. Á bɪa tə mɛ, sə ba ya lá, wuuu. Yá won tə mama, á nə twá də à yɪrɪ tə, á ma lòrì à nyɪna Yɪ con, v wá pa ku aba. ¹⁷ À nìi tə, à nə pɪn aba, ku yɪ, sə á sòní duən».

Lìa tə ba Zwezi də v kwa lìa tə swə
(Matìə 10.22-33; Zwan 16.1-3, 33)

¹⁸ Zwezi kúù swìn, v sùrí lá: «Də lìa tə, ba nə yɪ luv nə tɪ ba, nə duŋa aba, á mɛ, sə á lwarɪ də, ba dí yáá ba dún à tətə. ¹⁹ Də á yà nə yɪ lìa tə, luv nə tɪ aba, ba yà wá sòní aba, á nə yɪ ba mù lìa tə yɪrɪ. Á kúrí aba, à van à lɪ ba waa, á tà ba mù waa lìa. Ku mù nə pɪn, ba ba aba swə. ²⁰ Á lie á tìàn də sugv tə, à nə swìn

* 14:30 14.30 Ku yɪ *Sítana yoo nə ku swìn.

á con: Tutunbiu ba v tutunyina dwø. Dø ba nə fifin nə, ba wá fifin á dø. Ba nə zílí à sugv tē nii, ba wá zílí á dø sugv tē nii. ²¹ Ba yèrì liù tē, v nə tun nə. Kù mù nə pɪn, ba wá fwa tē yìèn tētə mama á yira, à mù yiri nə. ²² Ba yuu yà bá jø cuna, dø à yà nə wà twi, dø à yà nə wà ba con swìn. Yá síún nə, ba kúð wàrì ba swìn dø, ba yèrì ba cuna yoo. ²³ Liù tē, v nə dɔŋa nə, v dɔŋa à nyina Yui dø. ²⁴ Dø à yà nə wà tutunan tun, ba tətəŋi wa, liù don nə wà tē yiri v tun, ba yuu yà ba cuna jø. Síún nə, ba ni tutunan tētə, ba ga tē dɔŋa nə, ba dɔŋa à nyina Yui dø. ²⁵ Kù yì nətɔ, sə kù pa tē nə púpúní ba Yui sagi tē wa, nii sú. Kù púpúní, kù wú: «Ba dɔŋa nə, yá kù ba dèñ jø».

²⁶ À wá pa, à nyina Yui pa liù tē, v nə wá san aba, bà á con. U mù liù tētə nə yì Yui-*Siŋu tē. U yì v nan à nyina Yui con. U mù nə wá bɪrɪ aba cígá tē, v ga wá swìn à yoo. ²⁷ Á dø yin dø nə, kù jɪɔ mama. Kù mù nə pɪn, á dø wá swìn à yoo, á bɪrɪ».

16

(Zwan 15.18-25; Likø 6.22-23)

¹ Zwezi kúð swìn v sùrí lá, v wú: «À dí yáá, à swìn yìèn tētə á con, sə tē máŋá nə yí, á dànà ká píí á kə á kwa, á yá nə. ² Ba wá dɪŋɪ aba, ba li *Zwifə-ba *jéré dii tē wa. Máŋá don tətə wá bà, liù tē mama, v nə wàní v gu aba, v tē wá bún dø, kù yì yozəŋu nə, v fwa v pa Yui nə. ³ Ba wà nə yəni, ba ga wà à nyina Yui yəni. Kù mù nə pɪn, ba wá fwa nətɔ. ⁴ À swìn kù nətɔ tē á con, sə kù máŋá nə yí, sə á píí á líí á tìàn dø, à dí yáá à swìn kù á con. À wà kù yoo tētə swìn á con, kù jɪɔ tē mama, à yà nə tē wulø dø aba tē yiri».

Yui-Siŋu tē tutvŋi yoo
(Zwan 14.16-17, 26; 1 Korəntø tìàn 7.10-16; 1 Zwan 2.27)

⁵ Zwezi kúð swìn, v sùrí lá, v wú: «Síún nə, à píí à vølə liù tē con, v nə

tun nə. Yá á ladva tətə ba nə bwe, sə v jén, à vølə yèn. ⁶ À nə swìn kù nətɔ tē á con, kù mù nə pɪn, á pùé cùgá zənzən. ⁷ Kù ga yì cígá nə, à swìn á con. À nə víí, kù mù nə wá san aba. Dø à nə wà víí, liù tē, v nə wá bà v san aba, bá bà. Yá à nə víí, à wá pa v bà á con. ⁸ Máŋá tē wa, v mù liù tē, v nə wá san aba, nə twi. U wá bɪrɪ lià tē, ba nə yì lɔv nə ti ba, cuna nə yì nətɔ, kù tē nə yì Yui cígá tē, dø nətɔ, Yui nə wá bɪrɪ lià bɪrà. ⁹ Ba wà ba waa ken à nə. Kù mù nə pɪn, ba dwé duən ba cuna tē yoo wa. ¹⁰ À vølə à nyina Yui con, yá á kúð bá píí á na nə. Kù mù nə pɪn, ba dwé duən Yui cígá tē yoo wa. ¹¹ Yui dí yáá v bɪrɪ lɔv kù tē píú* tē bɪrà. Kù mù nə pɪn, ba dwé duən Yui bɪrà tē yoo wa.

¹² À tē jø yìèn duən zənzən, sə à swìn á con. Á dàn nə tē wàrì tē á janɪ. ¹³ Máŋá tē, Yui-*Siŋu tē, kù nə bɪrɪ cígá tē, nə twi, kù mù nə wá bɪrɪ aba Yui cígá tē mama. Kù bá swìn kù tətə sùràn. Kù ya yìèn tē mama, kù nə dí yáá kù ni, dø tē wá bà nə kù wá swìn kù bɪrɪ aba. ¹⁴ Kù wá jon kù tē nə ya à mù nyiən, kù swìn kù bɪrɪ aba. Yá kù dàn wá pa, à na dun. ¹⁵ Won tē mama, à nyina Yui nə jø, kù ya à dø nyiən. Kù mù nə pɪn, à ma swìn á con dø, Yui-Siŋu tē wá jon kù tē nə ya à mù nyiən, kù swìn kù bɪrɪ aba».

Pucvni wá lwàn kù jø pupwən
(Zwan 14.18-19)

¹⁶ Zwezi kúð swìn, v sùrí lá, v wú: «[À mù vøli à nyina Yui con.] Kù wá fwa mancɪn, dø á kúð wàrì nə á ni. Kù kwa nə mancɪn, dø á kúð wá píí á na nə».

¹⁷ Zwezi karbɪa tē duən dàn swìn duən con, ba wú: «Bèèè nə v píà, sə v swìn nə con dø, v mù wá va v nyina Yui con? Yá kù wá fwa mancɪn, dø nə kúð wàrì wá nə ni. Kù kwa nə mancɪn, nə kúð wá píí, nə na wá?» ¹⁸ U karbɪa tē swìn, ba wú: «Zwezi nə swìn nə con dø,

* 16:11 16.11 Kù nə yì *Sitana.

mánǵá mancın, nə ba pıı nə na wá, ku nətv tə dǵn ya bǵǵǵǵ? Nə yǵrı ku tə, v nə pıà, sə v swın».

¹⁹ Zwezi yà yǵǵ də, ba pıà ba bwe wá ku dǵn nə. U dǵn ma swın ba con, v wú: «Á swın ku á con də, ku wá fwa mancın, də á kúv wǵrı nə á nı. Ku kwa nə mancın, á kúv wá pıı, á na nə. Ku mù dǵn nə nə, á bwe duǵn, naaa? ²⁰ Cıgá mama, à mù nə swın ku á con: Á wá kwi, á púǵ cǵgǵ, yá lià tə, ba nə yı luv nə tı, ba mù ga wulǵ ba jwǵ. Pucvı wǵ yı aba, yá á pucvı tə wá lwǵn, ku jı pupwǵn. ²¹ Ku yı ndǵ mánǵá tə, kan nə pıà v lura, ku nə ya cǵn ku nə pa wá nətv. Yá mánǵá tə, v nə lvrı bısımaa tə, ku kwa nə, v yáá sú də pupwǵn, v nə lvrı lǵzwǵnǵ, v kǵ luv wǵ tə yıı. Ku mù nə pın, v yáá swǵǵǵ v cǵn tə yoo. ²² Mǵ ku yı nətv á də con. Á wulǵ cǵn wa sívn, yá à wá pıı à na aba. Ku mánǵá tə wa, á dǵn wá yǵ pupwǵn wa. Yá liù mama ga bá wǵnı v cı á pupwǵn tə yáá nə. ²³ Ku dıı tǵntǵ nə, á kúv bá bwe nə yoo mama. Cıgá mama, à mù nə swın ku á con: Won tə mama, á nə wá lǵrı à nyına Yı con, v wá pa ku aba, à mù yıı. ²⁴ Dǵ zǵn mama, á tə wǵ à yıı tə nə twá á lǵrı won mama. Á lwǵrǵ, yá á wá na, sə ku pa á pupwǵn tə sú. ²⁵ Á twá də zwansıarı, à ma swın yıǵn tə tə á con. Mánǵá bıǵn, à nə kúv bá twá də zwansıarı, à ma swın á con. Á dǵn wá bıı aba ku tə mama, ku nə yı à nyına Yı yoo, nəpon nəpon. ²⁶⁻²⁷ Mánǵá tǵntǵ nə yı, á wá twá də à yıı tə, á ma lǵrı à nyına Yı con. Ku tà à pıà à swın də, à wá lǵrı à nyına Yı à pa aba. Á nyına Yı tǵtǵ swǵ aba, á nə swǵ nə, á ga pa cıgá də, à ya à nan v con tə yıı. ²⁸ Á ya à nan à nyına Yı con, à bà luv wa. Sívn nə, à kúv naǵa luv wa, à vǵǵ à nyına Yı con».

²⁹ U karbıa tə dǵn ma swın v con, ba wú: «Á nəǵǵ, ku nə sívn nə, n dǵn swın nəpon nəpon nə con. N kúv ba zwansıarı nə twá, n ma

swın nə con. ³⁰ Sívn nə, nə dǵn yǵǵ də, n yǵǵ yıǵn tə mama, yá n bá pıà, sə ba bwe mú bwıǵ. Ku mù nə pın, nə ma pa cıgá də, n nan Yı con». ³¹ Zwezi ma swın, v wú: «Sívn nə, á dǵn pın cıgá, naaa? ³² Á nəǵǵ, mánǵá don bıǵn, ka yı ka zwǵǵ tǵtǵ. Á wá dǵrı á jǵn duǵn yáá nə. Á liù mama wá pıà bwǵlı v va. Á wá yá à cııı. Ku mánǵá tə wa, à ga tà à cııı. Á nyına Yı wulǵ də nə. ³³ Á swın ku nətv tə á con, sə ku pa á ya bııııı sıǵ wa, à mù də á mù nımarv tə yıı. Á wá dǵ cǵn luv ku tə wa. Á dǵn nə dǵǵa á bııııı, à mù dí dıǵn luv yuu wa».

17

Zwezi lǵrı Yı v karbıa tə yıı
(*Romǵ tıǵn 8.34; Ebǵrǵ-ba 4.14-16; 7.24-28*)

¹ Zwezi nə swın ku nətv tə, v zwǵǵ, v zıı v yáá, v kǵ yı nə, v ga swın, v wú: «Á nyına Yı, mánǵá yı. Pa à mù, n bıú tə na dun. Sǵ n bıú tə də wǵnı v bııı n dun tə. ² N ken dıǵn nə cwǵǵ n bıú tə jııı wa, sə v ya lǵzwǵnǵ mama yuu wa, sə v wǵnı v pa mıı tə, ku nə ba zwǵǵ n mù con, lià tə mama nə, n nə pın wá. ³ Mıı tə, ku nə ba zwǵǵ, tə nə ya, sə ba lwarı, n mù Yı nədv tə, n nə yı cıgá, də liù tə n nə tvıı tə, ku mù nə yı Zwezi-*Kǵrıǵ. ⁴ Á pın, n na dun tıa yuu yǵbǵ. Á tvıı n tvıııııı tə, n nə pın nə, sə à tvıı tə, à zwǵǵ. ⁵ Á yǵ jǵǵ n sǵpıııı nə dun wa, də luv nə tə wǵ fwa. Á nyına Yı, sívn nə, n dǵn pa, sə à pıı à na à dun tǵntǵ n sǵpıııı nə.

⁶ Lǵzıııı tə, ba nə yı luv nə tı ba, n tı ba wa lià, n pa nə. Á pın, ba lwǵrı n mù Yı. Ba yǵ yı n mù nə tı, ba zıııı n sǵgı tə nıı. ⁷ Ba dǵn lwarı də, won tə mama, n nə pın nə yı ku nan n con. ⁸ Sıııııı tə, n nə pın nə, à swın tə ba con, yá ba ga sǵǵ, ba jon tə. Ba lwarı də, à cıgá nan n mù con, ba ga pa cıgá də, ku yı n mù nə tvıı nə.

⁹ À lòrì mú à pɪn ba. À ba mù lòrì là tɛ, ba nə yɪ lʊv nə tɪ ba, yɪrɪ. Kʊ yɪ à lòrì mú là tɛ yɪrɪ, n nə pɪn nə, ba nə yɪ n mù nyiən. ¹⁰ Won tɛ mama, kʊ nə yɪ à mù nyiən, kʊ yɪ n mù nyiən. Kʊ tɛ ga nə yɪ n mù nyiən, kʊ yɪ à dɛ nyiən. Yá ba mù là tɛntɛ, ba nə yɪ n mù nyiən, nə bɪrɪ à dun tɛ. ¹¹ À mù kúv tɛlɛ lʊv wa. Ba mù tɛ ga wulɛ lʊv wa. À mù wá bà n con. À nyɪna Yɪ, n ba man don ja. N pɪn nə n yɪrɪ tɛ. À twá n yɪrɪ tɛntɛ diàn tɛ nə, à cì n là tɛ nə. Pa, sɛ ba ya nədv, ndɛ à mù dɛ mú nə yɪ nədv nɛtv. ¹² Mánjá tɛ, à nə yɪn dɛ ba, à yá cì ba tɛ nə, n nə pɪn nə, dɛ n yɪrɪ tɛ diàn tɛ. Là tɛntɛ, n nə pɪn nə, à cìgà ba nə, yá ba liù mama wá jén, dɛ kʊ nə tà liù tɛ, v nə mɛ, sɛ v jén. Kʊ yí nɛtv, sɛ kʊ tɛ nə púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, nii ma sú. ¹³ Síún nə, à biàn n mù con. À swìn sùrán tɛntɛ lʊv wa, sɛ kʊ pa, n là tɛ na à pupwən tɛ. Sɛ kʊ mù pupwən tɛ sú ba, cígá cígá. ¹⁴ À swìn n sɔgv tɛ, à bɪrɪ ba. Là tɛ, ba nə yɪ lʊv nə tɪ ba, dún ba, ba nə tà ba là tɛ yɪrɪ, ndɛ à nə tà ba liù tɛ nɛtv. ¹⁵ Kʊ tà à lòrì mú, sɛ n lɪ n là tɛ lʊv wa. À yɪ à lòrì mú, sɛ n cì ba nə, ba dàn ká tv *Sítana jɪn wa. ¹⁶ Ndɛ nɛtv tɛ, à nə tà lʊv nə tɪ nə. Mə nɛtv ba dɛ tà lʊv nə tɪ ba. ¹⁷ Twá n cígá tɛ nə, n pa, sɛ ba ya n mù nə tɪ ba. N sɔgv tɛ nə yɪ kʊ mù cígá tɛ. ¹⁸ Ndɛ nɛtv tɛ, n nə tʊn nə lʊv wa, mə nɛtv tɛtɛ nə, à dɛ tʊn ba lʊv wa. ¹⁹ À tà ba mù yɪrɪ, à yá à tiàn à pa mú, sɛ kʊ pa, ba dɛ ya n mù là, cígá cígá.

²⁰ Kʊ tà à là tɛ cɪcɪ yɪrɪ nə, à lòrì mú. À lòrì mú ba tɛ mama yɪrɪ, ba nə wá twá ba kàrà tɛ nə, ba ma kɛ ba waa à nə. ²¹ À fɪra nə yɪ, sɛ ba mama ya nədv, ndɛ n mù à nyɪna Yɪ dɛ à mù, nə wulɛ dɛ duən nɛtv. À pià, sɛ ba mù dɛ nə mù mama ya nədv, sɛ kʊ pa là tɛ, ba nə yɪ lʊv nə tɪ ba, pa cígá dɛ, kʊ yɪ n mù nə tʊn nə. ²² À mù dɛ n mù nə yɪ nədv. À pɪn ba dun tɛ, n nə pɪn nə, sɛ kʊ pa

ba dɛ ya nədv. ²³ À wulɛ dɛ ba, n dɛ ga wulɛ dɛ nə, sɛ kʊ pa ba wàní ba ya nədv, cígá cígá. Kʊ wá pa là tɛ, ba nə yɪ lʊv nə tɪ ba, lwàrɪ dɛ, n mù nə tʊn nə. Yá ba wá lwarɪ dɛ, n mù sóní ba, ndɛ n nə sóní nə nɛtv.

²⁴ À nyɪna Yɪ, à pià cígá mama, sɛ à mù dɛ là tɛ, n nə pɪn nə tɛ, ya bwálí tɛ nə, à nə wá yá. Kʊ wá pa, ba na à dun tɛ. Dun tɛ, n nə pɪn nə, dɛ lʊv tɛ wá fwa, n nə sóní nə, tɛ yɪrɪ. ²⁵ À nyɪna Yɪ tɛ, n nə yɪ cígá tíú. Là tɛ, ba nə yɪ lʊv nə tɪ ba, ba mù yèrɪ mú. À mù ga yèé mú. Yá là tɛ, n nə pɪn nə tɛ, dɛ lwarɪ dɛ, n mù nə tʊn nə. ²⁶ À pɪn ba lwarɪ n yɪrɪ tɛ. Yá à tɛ wá bwé, à pa ba lwarɪ n yɪrɪ tɛ. À fɪra nə yɪ, sɛ sonu tɛ, n nə swə nə, tɛ dǎn ya dɛ ba, sɛ à dɛ tɛtɛ wàní à ya dɛ ba».

18

Zwezi janv tɛ yoo
(*Matiə 26.36-56; Marəkə 14.32-50; Likə 22.39-53*)

¹ Zwezi nə swìn kʊ nɛtv tɛ, v zwèe kwa nə, v mù dɛ v karbɪa tɛ zàn, ba nan, ba va, ba galv nacwɛŋɛ tɛ, ba nə boŋɛ «Sedəron». Kʊ mù nacwɛŋɛ tɛntɛ nii nə, tiàn kára don yá wulɛ lá. V mù dɛ v karbɪa tɛ vɛli, ba zv ka kwa.

² Mánjá mama, Zwezi dɛ v karbɪa tɛ yáá vɛli ba jɛni kʊ bwálí tɛntɛ nə. Kʊ mù nə pɪn, Zwidasə dǎn ma yèé kʊ bwálí. V mù Zwidasə tɛntɛ nə wá ja Zwezi v pa. ³ Zwidasə jɪn pamana púlí, dɛ *Zwifə-ba Yɪ *diè là tɛ nə cì ka nə tɛ, v ja va kʊ bwálí tɛntɛ nə. Ba mù là tɛntɛ yá yɪ Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tiàn tɛ, dɛ *Farɪzɪan-ba yá nə tʊn ba. Pamana tɛ dɛ là duən tɛ yá jɛ sɪsɪran mən, dɛ cànán, dɛ kwatara zɪla.

⁴ Zwezi dɛ yá yèé yoo tɛ mama, kʊ nə wá yí wá. V dǎn ma va v yí ba nii, v bwe ba, v wú: «Wàà nə á pià?» ⁵ Ba le wá, ba wú: «Zwezi, *Nazaretə tíú tɛ!» Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À mù nə!» Yá Zwidasə tɛ, v nə wá ja Zwezi v pa tɛ, yá zɪga

də ba. ⁶ Mánǎ tē wa, Zwezi nē swìn ba con də, ku yi v m̀ tē, ba twən ba kə ba kwa, ba ga tu tia.

⁷ Zwezi kúv̀ bwé v bwe ba, v wú: «Wàà nē á pià?» Ba də kúv̀ le, ba wú: «Zwezi, Nazaretē tíú tē!»

⁸ Zwezi kúv̀ le ba, v wú: «À dí yáá, à swìn á con də, ku yi à m̀ nē. Də ku nē yi à m̀ nē, á pià, sē á yá bara-ba tē m̀, sē ba vii». ⁹ Ku yin nētu, sē ku tē, v nē dí yáá v swìn, nii ma sú. U swìn, v wú: «Lìà tē, n m̀ à nyina Yu nē pın nē, à wà ba liù mama dugv».

¹⁰ Simon Piyerə yà jə laguri sùv. U dān ma van v laguri sùv tē, v cùrì, v ma za Yu jonwana yun tián nəkwià tē t̀t̀ǹ jizən zıın, v gwəŋə. T̀t̀ǹ tēntē yiri nē yi Maləkisē. ¹¹ Zwezi ma swìn Piyerə con, v wú: «Piı n turi n laguri sùv tē ku l̀v̀ wa. N buŋa də, ku wà mē, sē yacara tē, à nyina Yu nē pın nē yi nē, naaa?»

*Ba ja Zwezi, ba va Anə con
(Zwan 11.49-50)*

¹² Pamana púlí tē, də ba yuu tíú tē, də *Zwifə-ba Yu *diè lià tē nē cì ka nē tē, Zwifə-ba yun tián nē tun tē, dān jin Zwezi ba vwa. ¹³ Ba dí yáá, ba ja wá, ba va Anə con. Anə yà yi Kayifə tınbēē. Kayifə yà ga nē yi Yu *jonwana yun tián nəkwià ku bini tēntē nē. ¹⁴ Mə Kayifə tēntē yà nē kwè Zwifə-ba yun tián tē, v wú: «Bēē nēdva nē tıga nē dwí tē yiri, ku kəkwa ku pa aba, ku doni, ba nē wá c̀g̀v̀ nē dwí tē mama».

*Piyerə swìn də, v yèrì Zwezi
(Matie 26.69-70; Marəkə 14.66-68; Likə 22.54-57)*

¹⁵ Simon Piyerə də Zwezi karbiu don yà púv̀ Zwezi kwa. *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián nəkwià tē yà yəv̀ karbiu tēntē. Ku m̀ nē pın, v pú Zwezi kwa, v zv Yu jonwana yun tián nəkwià tē dəwoo wa. ¹⁶ Yá Piyerə m̀ yà zıga kàrá yáá dəwoo tē mimii nii nē. Karbiu tē don tē, Yu jonwana yun tián nəkwià tē nē

yəv̀ tē, nan v swìn kan tē con, v nē cì mimii tē nē. Karbiu tēntē ga pa Piyerə zv dəwoo tē wa. ¹⁷ T̀t̀ǹbua tē, v nē cì mimii tē nē, dān ma swìn Piyerə con, v wú: «N də yà tà bēē wà tē karbià tē wa liù don, naaa?» Piyerə le, v wú: «À m̀ tà v karbiu!» ¹⁸ Waran yà wulə ku mánǎ tēntē wa. Ku m̀ nē pın, jonwana yun tián nəkwià t̀t̀ǹnà tē, də Yu diè lià tē nē cì ka nē tē yà kən mən, ba zıga tē yáá, ba ywèrì. Piyerə də yà zıga ba con, v ywèrì mən tē.

(Matie 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Likə 22.63-71)

¹⁹ Yu jonwana yun tián nəkwià tē bwe Zwezi v karbià tē, də v kàrà tē yoo yuu wa. ²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «À swìn à s̀r̀ǹ tē pwənə pwənə lià tē mama yía yuu. À yá kàrì *Zwifə-ba *jéré diè tē wa, də Zwifə-ba Yu *diè tē wa, ku yi bwálá tē nē, Zwifə-ba mama nē yáá kun duən nē. Yá à wà yoo mama s̀g̀v̀, à swìn. ²¹ Bēēē nē pın, n kúv̀ piı n bwe nē? N dān bwe lià tē, ba nē c̀g̀v̀ à s̀r̀ǹ tē, bēēē yoo nē à swìn ba con. Ba m̀ nē yəv̀ ku tē, à m̀ nē swìn». ²² Mánǎ tē, Zwezi nē swìn s̀r̀ǹ tēntē v zwēē, də Yu diè liù tē nē cì ka nē tē don, v yà nē zıga Zwezi səpuni nē, farı Zwezi pıpara nē, v ga swìn, v wú: «Bēēē nē pın, n ma le Yu jonwana yun tián nəkwià tē nētu?» ²³ Zwezi ma le wá, v wú: «Də ku tē, à nē swìn, tē nē yi yolwan, sē n biri nēba ku lwanı tē bwálí. Ku dān nē kúv̀ ya cıgá nē à swìn, bēēē nē pın, n mà nē?»

²⁴ Anə dān ma pa, ba ja wá, ba kēēn də v j̀ǹǹ ŋoni tē mē, ba ja va jonwana yun tián nəkwià Kayifə con.

Piyerə kúv̀ bwé v swìn də, v yèrì Zwezi

(Matie 26.71-75; Marəkə 14.69-72; Likə 22.58-62)

²⁵ Ku mánǎ tēntē wa, də Simon Piyerə m̀ zıga mən yáá nē v ywèrì. Ba ma bwe wá, ba wú: «N m̀ tà bēē wà tē karbiu tē don, naaa?» U

ten ku, v ga swìn, v wú: «À mù tà v karbiu!» ²⁶ *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián nəkwiá tütònà tē tütònò don yın lá, v nə yı bæe tē, Piyerə nə za v zıın tē v gwəŋə, dwíı tíú. Tütònò tēntə də kúv bwe Piyerə, v wú: «Kv tà n mù nə, à nı tián kárá tē wa də wá, naaa?» ²⁷ Piyerə tē kúv ten ku, də kv tà cígá. Kv máńá tēntə tēntə wa nə, cəbıv kwi.

Ba ja Zwezi ba va Pilatə yáá con (Matıə 27.1-2, 11-30; Marəkə 15.1-15; Likə 23.1-25; Zwan 12.32-33)

²⁸ Kv mù tēntə kwa nə, ba kúv ja Zwezi ba nan Kayifə con, ba va yáá tíú tē, pıv nəfarıv tē nə lı v tın, bərə diè wa. Kv yın jıv fuən fuən. *Zwifə-ba yun tián tē wá bərə diè tē wa zıv ba culu tē yıı. Ba cıgá ba tián nə də durən yoo, sə kv pa ba wánı ba dé *Pakə cànà tē. ²⁹ Kv mù nə pın, *Pilatə ma nan v yı ba kárá wa, v bwe ba, v wú: «Bèèèe nə bæe wá tē cügò, á nə pià, sə á swìn á zıgı v nə?» ³⁰ Ba ma le wá, ba wú: «Də v yá nə tà yolwanfwanı, nə yá ba ja wá, nə bà nə pa mú». ³¹ Kv mù sɔgv tēntə yuu wa, Pilatə swìn ba con, v wú: «Á tētə jonə wá, á twá á culu tē nə, á bəri v bərə». Zwifə-ba yun tián le wá, ba wú: «Nə ba cwəŋə jə, sə nə gv liù». ³² Zwezi yá dí yáá, v bıı nətıv tē, v nə mɛ, sə v tı*. Kv mù nə pın, kv dán ma ya nətı, sə Zwezi sùràn tē nii ma sú.

³³ Pilatə dán piı v zv bərə diè tē wa, v ga bon Zwezi v bwe, v wú: «N mù nə yı Zwifə-ba pıv, naaa?» ³⁴ Zwezi le wá, v wú: «Kv tē, n nə swìn tē, yı n tētə nə bın kv, nə à yéə kv yı lià nə swìn à yoo n con?» ³⁵ Pilatə ma le, v wú: «À mù tà Zwifə. N mù dwíı tián də ba Yı jonwana yun tián tē nə ken mú à jıán wa. Bèèèe nə n cügò?» ³⁶ Zwezi le wá, v wú: «À mù pəri tē tà tıa ka tē yuu wa. À pəri tē yá nə wulə tıa ka tē yuu wa, à tütònà yá nə wá ta à yıı,

sə ba dán ká ja nə, ba pa Zwifə-ba yun tián nə. À pəri tē dán nə tà tıa ka tē yuu wa». ³⁷ Pilatə dán ma swìn v con, v wú: «Yá n dán yı pıv, naaa?» Zwezi le wá, v wú: «Mə kv nə n swìn, à yı pıv. Ba bıı nə, à bà bıı wa, sə à swìn cígá tē à bıı. Yá liù tē mama, v nə yı cígá liù, v yáá cɔgv à sùràn tē». ³⁸ Pilatə ma bwe wá, v wú: «Bèèèe nə ya cígá tē?»

V nə bwe kv nətıv tē kwa nə, v kúv piı v nan Zwifə-ba con. V swìn ba con, v wú: «À mù wá yoo mama nı v yuu wa, kv nə mɛ, sə ba gv wá, kv yıı. ³⁹ Yá kv tē nə ya á yofwamıın, bıı mama *Pakə cànà tē nə yı, à yáá lı bán diè liù nəv, à dɔgv. Á dán pià, sə à dɔgv Zwifə-ba pıv tē, naaa?» ⁴⁰ Ba kúv bubwi, ba wú: «Kv tà v mù! Barabasə nə nə pià, sə n dɔgv!» Barabasə tēntə yá yı ŋwıán, v nə gvı lià.

19

¹ Kv mù tēntə kwa nə, Pilatə dán pın nii, sə ba ja Zwezi ba mà də fıfıran, v yıra lá. ² Pamana tē sva casıran yupuu, ba pı Zwizı yuu nə, ba ga zv wá də gasıı nəstıan mwın. ³ Ba dán yáá va ba yı v yıra, ba swìn, ba wú: «Nə jònı mú, Zwifə-ba pıv!» Yá ba farı v pıpara nə.

⁴ Pilatə kúv piı v nan, v swìn Zwifə-ba yun tián tē con, v wú: «Á cɔga, à wá lı wá, à ja à nan á con kárá wa, sə kv pa á lwarı də, à mù ba yoo mama na v yuu wa, kv nə mɛ, sə ba gv wá kv yıı». ⁵ Zwezi nan bərə diè tē wa, də casıran yupuu tē v yuu nə, də gasıı nəstıan mwın tē v yıra nə. Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á nəŋə, bæe tē nə!»

⁶ Máńá tē, Yı jonwana yun tián tē, də Yı *diè lià tē nə cı ka nə tē, nı wá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarıv yuu wa! Pa, sə ba paa wá dagarıv yuu wa!» Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á tētə jonə wá,

* **18:32** 18.32 *Romə-ba nə pià ba gv liù, ba yáá paa wá dagarıv yuu wa. Zwifə-ba mù ba liù gvı nətı. Ba mù yáá dıı wá də kapana ba gv. Yá Romə lià yá culı kv mù máńá tēntə wa.

á paa dagarv yuu wa. Á mù ba yoo mama na v yuu wa, ku nè me, sə ba gu wá ku yiri». ⁷ Zwifə-ba yun tián pií ba le, ba wú: «Nə jə culu, yá nə culu təntə yiri nə, v me, sə v ti. U jun v tián, v ma jì Yü-Biu».

⁸ Máná tə, Pilatə nə nì sùràn təntə, fən kúv kwen tə zv wá. ⁹ U pií v zv bərə diè tə wa, v ga swìn Zwezi con, v wú: «N yi n nan yèn?» Yá Zwezi wà wá le. Pilatə ma pií v swìn v con, v wú: ¹⁰ «Á mù con nə, n ba pià swìn, naaa? N yèrì də, à diàn yí, sə à pa ba paa mú dagarv tə yuu wa? Á diàn ma kúv yí, sə à pa ba dugv mú, naaa?» ¹¹ Zwezi le Pilatə, v wú: «N ba diàn mama jə à yuu wa, də ku nə tà diàn tə, Yü nə pin mú tə. Ku mù nə pin, liù tə, v nə jun nə, v pa mú, ku tíu cna tə nə dwə tə me».

¹² Zwezi sugv təntə yiri, Pilatə dān pià, sə v dugv wá. Zwifə-ba tə dān bubwi, ba wú: «N nə dugv bæ wà tə, də n kúv tà *Romə-ba piú nəfarv tə dabæ. Liù tə mama, v nə jun v tián ma jì piú, ku tíu tə yi v ziga piú nəfarv tə nə». ¹³ Pilatə nə nì ba sùràn təntə, v pin Zwezi nan kàrá wa. U tətə dān ga nan, v jèé v bwálí tə nə, v nə jəni, v ma bərə bərə tə. Ba yà ja ku bwálí təntə, ba bonə <kapana bwálí>. *Ebərə-ba sugv də yà bonə ku <Gabata>. ¹⁴ Dün təntə nə nə, Zwifə-ba yàá wulə ba tanı *Pakə cànà tə, sə ba zàn tia ba də ka. Ku máná tə yin ndə yicav lugu fugə bələ nə. Pilatə dān swìn Zwifə-ba con, v wú: «Á nənə, á piú tə nə!» ¹⁵ Ba dān bubwi, ba wú: «Á gwia wá! Á gwia wá! Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á pa, sə ba paa á piú tə dagarv yuu wa, naaa?» Yü jonwana yun tián tə ma le, ba wú: «Nə mù ba piú don jə, də ku nə tà Romə-ba piú nəfarv tə». ¹⁶ Pilatə dān ma dugv Zwezi, v pa ba, sə pamana paa wá dagarv yuu wa. Ba ma ja wá, ba ja kèén.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa
(*Matie 27.32-56; Marəkə 15.21-41; Likə 23.26-49*)

¹⁷ Zwezi tətə nə zin v dagarv tə, v ja nan tiv tə wa, v va v yí bwálí tə, ba nə bonə <yuzvŋa bwálí>. *Ebərə-ba sugv də yà bonə ku bwálí təntə <Goləguta>. ¹⁸ Mə ku bwálí təntə wa nə, pamana tə paa Zwezi dagarv tə yuu, yá ba ga paa lià bələ, də ba sùrí v nə dagaran yuu. Ba paa liù tə don v vàn tə don nə, Zwezi tətə ga wulə ba tətəni wa.

¹⁹ *Pilatə pin, ba púpúní sùràn daborubiə wa, ba kə Zwezi dagarv tə yuu wa. Ba púpúní, ba wú: «*Nazaretə Zwezi, *Zwifə-ba piú tə». ²⁰ Bwálí tə nə, ba nə paa Zwezi dagarv tə yuu, yà bwələ də tiv tə nii. Ku mù nə pin, Zwifə-ba dáá zənzən, ba nə kàrì púpúná təntə. Yá ku yà yi də Ebərə-ba, də Latın-ba, də *Gərekə-ba sugv nə, ba ma púpúní tə. ²¹ Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tə ma swìn Pilatə con, ba wú: «N nə púpúní, də v ya Zwifə-ba piú, ku wà me, sə n yá ku nətv. Ku me, sə n púpúní, də bæ wà tə nə wú, v yi Zwifə-ba piú». ²² Pilatə ma le ba, v wú: «Ku tə à nə púpúní, mə ku nə, à púpúní».

²³ Pamana tə nə paa Zwezi ba zwèe, ba ti v ganan tə, ba tün púlé banıa. Ku kwa nə, ba ti púlí nədv nədv, ba pa pamanv mama nə. Ba ti v gandarv tə, ku nə tà ba gwəŋə ba nyen, ku yi ba zigi ku yuu nə, ba sv ba bà ba yí ku tia con. ²⁴ Ba dān swìn duən con, ba wú: «Nə dān ká kàrì ku, nə pwárá, sə nə lwarı liù tə, ku nə wá ya v nyiən». Ku nətv tə tvn, sə ku pa sùràn tə, tə nə púpúní Yü sagı tə wa tə, nii ma sú. Ku púpúní, ku wú: «Ba tārì à ganan, ba ga pwárí à gandarv tə yiri».

Mə ku mù yoo təntə nə, pamana tə tvn.

²⁵ Zwezi nuu tə, də v nuu nyánú tə, də Kəlopasə kan Mari, də Mari Madələnə yà ziga ba bwələ dagarv

tə yira, ba nə paa Zwezi ku yuu wa. ²⁶ Zwezi nuu tə, də v karbiu tə, v nə swə tə, yà ziga duən səpuni nə. Zwezi nə ni ba, v swìn v nuu tə con, v wú: «À nuu, nèn, n biú nə!» ²⁷ Ku kwa nə, v kúv swìn v karbiu tə con, v wú: «Nèn, n nuu nə!» Yá ku nə zigi ku máná tǝntə wa, karbiu tə jon Zwezi nuu Mari, v kə v con.

²⁸ Yìèn tǝntə kwa nə, Zwezi yèə də, yoo mama tun ku zwèe. U dǎn swìn, v wú: «Nanyonɪ jə nə». U swìn ku nǝtv tə, sə sǝrǎn tə, tə nə pǝpǝnɪ Yɪ sagɪ tə wa, nii ma sú. ²⁹ Sawuru yà ziga bwálí tǝntə wa, ku nii nə súə də diven nyonv. Pamana tə dǎn ma tì canfinsv, ba lə diven nyonv tǝntə wa, ba kə mɪv nii nə, ba nə boŋə <yizopə>, ba ja va, ba kə Zwezi nii nə. ³⁰ Zwezi nə nyva diven nyonv tǝntə, v swìn, v wú: «Yoo mama tun ku zwèe». Ku kwa nə, Zwezi ken v yuu tia, mə v tian də nə.

Pamanv zwə Zwezi səpuni v póri

³¹ Ku yɪ dɪn tə, *Zwifə-ba yà nə wulə ba tanɪ ba *siə dɪn tə, ku yoo nə cà ba nə. Ku ya Zwifə-ba siə dɪn nəfarv. Ku mù nə pɪn, Zwifə-ba yun tián yà ba pià, sə tɪga tə ya daganan tə yuu wa. Ba dǎn vǝli, ba lòri *Pilatə, sə v pa ba cwəŋə, sə ba kén lià tə nəe, ba nə wulə daganan tə yuu wa. Ba ga cú ku tián tɪga tə. ³² Pamana tə dǎn twi, ba kén lià tə, ba nə paa ba mù də Zwezi tə nəe. Ba kén tǝntən liù tə nəe, ba zàn ba kén v don tə də nəe. ³³ Ba nə yí Zwezi, ba ni də, v mù tɪga. Ku mù nə pɪn, ba kúv wà v mù nəe kén. ³⁴ Yá pamana tə wa liù don ja cwiin, v ma póri Zwezi səpuni, lala də jana də níá ga nan tə lwé tia. ³⁵ Bɛɛ tə, v nə pǝpǝnɪ yìèn tə tə ya v ni tə, v ma v bɪrɪ tə aba, sə ku pa á də pa cígá v sɔgɪ tə nə. Yá ku tə, v nə pǝpǝnɪ tə, yɪ cígá. Yá v yèə də ku ya cígá nə, v swìn. ³⁶ Ku pǝpǝnɪ Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «U yira kuu mama wà mə, sə ku kén».

Yìèn tǝntə tun, sə ku pa sǝrǎn tǝntə nii sú. ³⁷ Ku tə pǝpǝnɪ Yɪ sagɪ tə wa, ku wú:

«Ba wá ywǎn, ba na liù tə, ba nə póri tə».

Ba ken Zwezi ləbəri wa (Matie 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56)

³⁸ Ku kwa nə, Zwuzefə tə, v nə yɪ Arimate tíú, zàn v va v na *Pilatə. U mù Zwuzefə tə yà yɪ Zwezi karbiu. U yà sègè v tián, v nə dəri *Zwifə-ba yun tián tə fən yɪrɪ. U lòri cwəŋə Pilatə con, sə v li Zwezi tɪgɪ tə. Pilatə dǎn ma pa wá cwəŋə. Zwuzefə dǎn vǝli v pa ba tì Zwezi tɪgɪ tə. ³⁹ Nikodemə tə, v dɪn nə vǝli Zwezi con titɪn tə nə, də ja tɪralɪ, ku nə yí ndə kilo fitwa nə, v ja bà. Tɪralɪ tǝntə yà yɪ mirə də alwesə nə, ba guli duən wa, ba ma fwa ku. ⁴⁰ Ba mù bələ tə mə nə tì Zwezi tɪgɪ tə, ba pəpəni də gantwɛn, ba ga kə tɪralɪ v nə. Mə nǝtv nə Zwifə-ba yàá fwa, də ba nə pià, ba gùri tɪgɪ. ⁴¹ Tián kára yà wulə bwálí tə wa, ba nə paa Zwezi daganan tə yuu. Ba yà kwa ləbəri nədɪn ku mù tián kára tə wa, ba nə tə wà liù mama ku wa ken. ⁴² Ba yà wulə ba kəni Zwifə-ba *siə dɪn tə síri. Ləbəri tə bwálí yà ga bwələ. Ku mù nə pɪn, Zwuzefə də Nikodemə ma tì Zwezi, ba ja va, ba kə ku wa.

20

Zwezi bwin v nan tian wa (Matie 28.1-8; Marəkə 16.1-8; Likə 24.1-12; Tɪtvnan 2.23-32; 1 Korentə tián 15.1-28)

¹ *Zwifə-ba *siə dɪn tə tɪkɪnɪ nə, jɪv fuən fuən, tia nə fwa gana gana máná wa, Mari Madələnə zàn, v va ləbəri tə nii nə. U nə yí lá nə, v ni də, kapan tə, ku yà nə sun ləbəri tə nii nə, súri ku yá ləbəri tə nə. ² U dǎn pií v dəri, v va v yí Simon Piyerə, də karbiu tə, Zwezi yà nə swə tə, v swìn ba con, v wú: «Ba li *Yuu-Tiu v ləbəri tə wa, yá nə ga yèri bwálí tə, ba nə ken wá».

³ Piyerə də karbiu təntə dān zàn, ba va ləbəri tē nii nə. ⁴ Ba mē bələ tē yà yī ba dəri, yá karbiu tē don tē dəri lala, v doni Piyerə. U dí yáá, v yí ləbəri tē nii nə. ⁵ U nə kwá tía, sə v ywàñ ləbəri tē wa, v nī gantwen tē, tē tégó tía, yá v wà zwí. ⁶ Simon Piyerə púé v kwa, v yí lá, v lē, v zv ləbəri tē wa. U də kúð nī gantwen tē, tē tégó tía. ⁷ U nī gantwan tē də, ba yà nə baa Zwezi yuu nə, də tē mù pəpəni kv tégó vān nə. ⁸ Karbiu tē don tē, v nə dí yáá v yí ləbəri tē nii nə, də dān zva ləbəri tē wa. U də nī kv nətə, v ga sèe də, kv yī cígá. ⁹ Kv máñá tē wa, ba yà tē wà lwarí də, Yū sagí tē wa kv bírí də, Zwezi mē, sə v pīí v bwín v nan tian wa. ¹⁰ Kv kwa nə, karbiu tē pīí, ba va ba sán.

Zwezi bírí v tiàn Mari Madələnə nə
(*Matíə 28.9-10; Marəkə 16.9-11*)

¹¹ Kv máñá təntə wa, Mari mù yà ziga kàrá wa, ləbəri tē nii nə, v kwi. U nə ziga lá v kwi nətə tē, v kwá tía, sə v ywàñ ləbəri tē wa. ¹² U dān nī *malíke bələ, tē nə zva ganpwənə, tē jèé bwálí tē nə, Zwezi tigi tē yà nə tégó lá. Ka don jèé yuu con, ka don tē də jèé nē con. ¹³ Malíke tē dān ma bwe Mari, tē wú: «Kan, bèèèe nə pín, n ma kwi?» Mari pīí v le ba, v wú: «Ba lí à *Yuu-Tiu tē, à ga yèri bwálí tē nə, ba nə ken wá». ¹⁴ U nə swín kv nətə tē, v vəvəri, sə v ywàñ v nī Zwezi, də v zàn v ziga yū nə. U yà ga wà lwarí də, kv yī Zwezi. ¹⁵ Zwezi ma swín v con, v wú: «Kan, bèèèe nə pín, n ma kwi? Wàà nə n pìà?» Mari yà buña də, kv yī bēe tē, v nə cì tiàn kàrá tē nə. Kv mù nə pín, v ma swín bēe tē con, v wú: «Yuu tíú, də kv nə yī n mù nə tì Zwezi, sə n bírí nə bwálí tē, n nə ken wá, sə à va à tì wá». ¹⁶ Zwezi le wá, v wú: «Mari!» Də v vəvəri, v ga swín Zwezi con, v wú: «Rabuni!» Kv dèñ nə yī <karnyina>. ¹⁷ Zwezi ma swín v con, v wú: «N kúð dān ká dwen à yira, à tē wà à nyina Yū con vèli. Yá vèli n yí à nubia tē, n

ga swín ba con də, à vèli à nyina con. Nyina təntə nə yī á də nyina. U mù nə yī à Yū, v ga yī á də Yū». ¹⁸ Mari Madələnə dān vèli, v swín kv v bírí Zwezi karbiu tē nə. U swín ba con də, v nī Yuu-Tiu. U ga tún tē tē mama, Zwezi nə swín v con, v bírí ba.

Zwezi bírí v tiàn v karbiu tē nə
(*Matíə 28.16-20; Marəkə 16.14-18; Likə 24.36-49*)

¹⁹ *Zwifə-ba *sié dūn tē tikon dədəni nii nə, Zwezi karbiu tē yà dəri Zwifə-ba yun tiàn tē fən. Ba dān yà kun duən nə diè don wa, ba ga tagv ka də borbiu. Zwezi dūà v nan ba tətəni wa, diè tē wa, v ga swín ba con, v wú: «Bican sié wá ya də aba!» ²⁰ U nə swín sùràn təntə kwa nə, v bírí ba v jìàn tē, də v səpuni tē. Karbiu tē súé də pupwən, ba nə pīí, ba na *Yuu-Tiu tē yiri. ²¹ Zwezi kúð bwé, v swín ba con, v wú: «Bican sié wá ya də aba. Nətə tē, à nyina Yū nə tun nə, mē nətə nə, à də tūña aba». ²² Sùràn təntə kwa nə, v fwí vuv v kə ba yuu wa, v ga swín ba con, v wú: «Á jonə Yū- *Siñu tē. ²³ Lìà tē, á nə wá kwen ba cuna, á lí ba mù də aba pwərə wa, Yū də wá kwen ba cuna, v lí ba mù də wá pwərə wa. Yá lìà tē, á nə wà ba cuna kwen, á lí ba mù də aba pwərə wa, Yū də bá ba cuna kwen, v lí ba mù də wá pwərə wa».

Zwezi bírí v tiàn Toma nə
(*1 Piyerə 1.8-9*)

²⁴ Toma tē, ba nə bonə <ytycc>, v də nə yin karbiu fugə bələ tē wa, wà twá v yà lá, máñá tē wa, Zwezi nə twi tē. ²⁵ Karbiu tē duən tē dān ma swín Toma con, ba wú: «Nə nī *Yuu-Tiu». U ma le ba, v wú: «Də à nə wà cian tē buran tē nī v jìàn tē wa, à nə wà à jifba ken v səpuni tē wa, à mù bá pa cígá á sugv tē nə». ²⁶ Dian nana nii nə, Zwezi karbiu tē kúð pīí ba kun duən nə diè təntə wa. Yá Toma də dān yin lá. Mimie tē yà tagv də borbiu, Zwezi ga bà v ziga ba tətəni wa, v ga swín, v wú:

«Bıcan sıé wá ya də aba!» ²⁷ Kú kwa nə, v swìn Toma con, v wú: «Kə n jıfba yəbə, sə n ga ywàń à jìàn tə. Làrì n jıun, n kə à səpuni tə nə! N dǎn yá n tútúná tə nə, sə n sèe cígá tə!» ²⁸ Toma ma le wá, v wú: «N mù nə ya à Yuu-Tiu də à Yıı!» ²⁹ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Kú yı n nə nı nə, tə nə pın, n ma kə n waa à nə. Pupwən lià nə yı ba tə, ba nə ken ba waa à nə, də ba wà nə nı».

Won tə yırı sagı kv tə nə púpúnı

³⁰ Zwezi tın Yı diàn mımınan duən tə nə dáá zənzən, v karbıa tə yıá yuu. Tə yoo wà púpúnı sagı kv tə wa. ³¹ Yá yìèn tətə yı tə púpúnı, sə á pa cígá də, Zwezi yı *Kərisə, v yı Yıı-Bıu də. Yá á dǎn nə keni á waa v nə wuuu, á wá twá də wá, á ma na mı, kv nə ba zwèe Yıı con.

21

Zwezi bırı v tìàn v karbıa nə Tıberıyadə múnáa tə nıı nə (Matıə 28.16; Lıkə 5.1-11)

¹ Kú kwa nə, Zwezi kúú bırı v tìàn karbıa tə nə, də ba wulə Tıberıyadə múnáa tə nıı nə. Nəñə nətv tə, v nə bırı v tìàn ba.

² Simon Pıyerə yın lá, də Toma, ba nə bonə <yıyc>, Natanayelə də yın lá, v tıv nə yı Káná Galıle nagwanaa tə wa, də Zebede bıa tə, də Zwezi karbıa bələ duən. Ba lià təntə mama yà nə wulə duən nə. ³ Simon Pıyerə ma swìn ba con, v wú: «Á vəli, sə à ja fələ». Ba də ma swìn v con, ba wú: «Nə də wá twá n nə, nə va». Ba dǎn vəli ba zv níá yuu bori wa. Kú tıtın təntə nə, ba wà won mama jın. ⁴ Tıa nə twı ka purı máńá wa, Zwezi nan v zıga múnáa tə nıı nə. U karbıa tə yà wà lwarı də, kv yı v mù. ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Á bıa-ba, á ba wodiı mama jə, naaa?» Ba pıı ba le wá, ba wú: «Nə ba won mama jə!» ⁶ U dǎn ma swìn ba con, v wú: «Á dıla fələ gəgəlù tə níá yuu bori tə jızən vǎn tə yuu, á wá ja fələ». Ba nə dıı fələ gəgəlù tə, ba kúú wàrì kv ba pıı ba vańa ba

lı, fələ nə súé kv nıı yırı. ⁷ Karbıu tə, Zwezi yà nə swə tə, dǎn ma swìn Pıyerə con, v wú: «Kú yı *Yuu-Tıu!» Simon Pıyerə yà yı v zıga swələ. U nə nı də, kv yı Yuu-Tıu, v tı v gǎnù v zv, v ga vwa v voru v tǎńá nə. Kú kwa nə, v fan v tv níá tə wa. ⁸ Karbıa tə duən tə ya ba níá tə nıı ńúná zənzən. Bwǎlı tə, ba yà nə wulə, də níá tə nıı yà yı ndə metərə bıı nə. Ba dǎn twı də níá yuu bori tə. Ba nə pıı ba bıàn, fələ gəgəlù tə súé də fələ, ba dǎn ga vańa kv.

⁹ Ba nan níá tə wa. Máńá tə wa, ba nə nan, ba nı cala tə nə jə mən, fəli də dipen ga tégé tə yuu. ¹⁰ Zwezi swìn ba con, v wú: «Á lıa fələ duən, á nə jın síún, á ja bà». ¹¹ Simon Pıyerə zva níá yuu bori tə wa, v van fələ gəgəlù tə, v ja nan bəbərə tə nıı nə. Kú yà súé də fələ kəkərən. Tə mama yın bıı də fınu də batwa. Yá də tə nə dáá nətv tə mama, fələ gəgəlù tə wà karı. ¹² Zwezi swìn ba con, v wú: «Á bıàn, á dé». Fən zva karbıa tə mama, sə ba bwe wá, ba na liù tə, v nə yı. Ba yà lwarı də, kv ya Yuu-Tıu nə. ¹³ Zwezi twən v yı lá, v tı dipen tə, də fəli tə, v ma tǎrì ba.

Zwezi pıı v kə Pıyerə v tutıńı wa (Lıkə 24.34; 1 Pıyerə 5.1-4; Zwan 20.30-31)

¹⁴ Mə nəe batwa nə, Zwezi nə bırı v tìàn v karbıa tə nə, v nə pıı v bwin v nan tıan tə wa, kwa nə.

¹⁵ Ba nə dí ba zwèe kwa nə, Zwezi swìn Simon Pıyerə con, v wú: «Zwúnasə bıú Simon, n swə nə, n donı ba duən tə, ba nə swə nə, naaa?» U ma le wá, v wú: «Cígá, *Yuu-Tıu, n yəə də, à swə mú». Zwezi mù swìn v con, v wú: «Ywǎń à pabıı tə yoo». ¹⁶ U kúú pıı v swìn v con, nəe bələ nıı nə, v wú: «Zwúnasə bıú Simon, n swə nə, naaa?» U də ma kúú le Zwezi, v wú: «Cígá, Yuu-Tıu, n yəə də, à swə mú». Zwezi ma kúú swìn v con, v wú: «Ywǎń à pee tə nə». ¹⁷ Zwezi tə kúú pıı v swìn v con, nəe batwa nıı nə, v wú: «Zwúnasə bıú Simon,

n swə nə, naaa?» Piyerə pùé cùgù də, Zwezi nə bwe wá, nəε batwa tə nii nə, də v nə swə wá. U dān ma le Zwezi, v wú: «Yuu-Tiu, n yəé yoo mama, n yəé də, à swə mú». Zwezi ma swìn, v wú: «Ywān à pee tə nə. ¹⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Mánǎ tə, n yà nə yɪ balanduru, n tətə yàá nə vwe n tǎǎ voru. Yá n yà ga vəli bwálí tə, n nə swə. Yá n nə twi, n bà n kwɪn, n wá zìn n vǎnà, liù don ga vwa n tǎǎ voru v pa mú. Yá v wá ja mú, v ja va bwálí tə, n nə bá pìà».

¹⁹ Zwezi sùràn təntə yà yɪ v swìn, sə v ma bɪrɪ tɪan tə yiri, Piyerə nə wá tɪ, sə Yɪ ma na dun. Ku kwa nə, Zwezi swìn v con, v wú: «Twá à nə!»

²⁰ Piyerə dān vəvəri, v ywān v kwa, v na karbiu tə, Zwezi nə swə tə, də v nan ba kwa con, v bǎn. Mə v mù karbiu təntə nə yà guni v kə Zwezi con, mánǎ tə wa, ba yà nə wulə ba dé wodiu tə. U yà ga bwe wá, v wú: «Yuu-Tiu, wàà nə yɪ liù tə, v nə wá ja mú, v pa n duǎa tə nə?» ²¹ Piyerə nə ni wá, v swìn Zwezi con, v wú: «Sə v tə mù, Yuu-Tiu, bèèèe nə wá yí v mù?» ²² Zwezi ma le wá, v wú: «À nə swə, sə v mù ya lá wuuu, ku ja vəli mánǎ tə, à nə wá pìí à bà, ku jə n bɪan nə, naaa?» ²³ N mù twá à nə!» Ku mù sugv təntə, Zwezi nə swìn tə tǎá tɪa mama, lià tə, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪrɪ, tətəŋi wa, ba swìn də, karbiu təntə mù bá tɪ. Zwezi ga wà Piyerə con swìn də, v mù bá tɪ. Ku yɪ v swìn v con, v wú: «Də à nə swə, sə v mù ya lá, wuuu, ku jə vəli mánǎ tə, à nə wá pìí à bà, ku jə n bɪan nə, naaa?» ²⁴ Mə v mù karbiu təntə nə swìn yìèn təntə tə nə tun, v ga púpúní tə. Ku mù nə pɪn, nə ma yəé də ku tə, v nə púpúní, tə yɪ cígá. ²⁵ Zwezi tə tun yìèn duən, tə nə dáá zənzən. Də ba yà nə púpúní tə nədv nədv, à buǎa də, saga tə, ba nə wá púpúní, yà wàrì luv tə tətə wa míámíán.

**Zwezi-Kərisə
tuntuna tɔtɔnan
yoo
Tɔtɔnan sagi tɔ yuu
wa sugu**

Liù tɔ, v nɔ púpúní sagi kv tɔ

Kv yi Likə nɔ púpúní kv. Mə kv mù nɔ púé v sɔywájú tɔ nɔ. U tɔntɔn sagi tɔ wa, v biri yìèn tɔ, Zwezi nɔ swìn, də tɔ tɔ, v nɔ fwa tia yuu wa. Kv kwa nɔ, Likə nɔ kúv púpúní tuntuna sagi tɔ də.

Lià tɔ nɔ, Likə nɔ púpúní

Likə púpúní sagi kv tɔ v pa *Zwifə-ba nɔ, də ba tɔ nɔ, ba nɔ tɔ Zwifə-ba, ba nɔ jigə *Kərisə lià, ndə v tɔntɔn sagi tɔ nɔ.

Sagi tɔ wa sugu

Zwezi-*Kərisə *tuntuna tɔ tɔtɔnan yoo nɔ kv swìn. Likə biri kv nɔ twá nɔtv *Kərisə lià púlí tɔ ma púlí mancın mancın, kv sú nagwanɛ tɔ wa, Mediterane mùv tɔ nii nɔ. Kərisə lià púlí tɔ dèñ tɔntɔn kv dì *Zwerizalemə nɔ, *Pantəkɔtə cànà tɔ dı̀n nɔ máná tɔ wa, Yı-*Sıju tɔ nɔ cúé tuntuna tɔ yuu wa. Yìèn yà cì kv yáá nɔ, tɔ nɔ duən də ga wɔwalı kv, yá də kv nɔtv mə kv tɔ púlí lala kv súrı. Máná tɔ, ba nɔ ken càn Kərisə lià púlí tɔ nɔ, kv làgà Zwıde də Samarı nagwanɛ tɔ wa, kv ga swìn sɔywájú tɔ, kv biri dwıé tɔ nɔ, kv nɔ vèli kv jérı. *Yuu-Tıu biri Pıyerə nɔ, sə v lwarı də, mı tɔ, kv nɔ ba zwèe Yı con, tɔ yi lià tɔ, ba nɔ tɔ *Zwifə-ba də nyiən.

Bələ nii yoo tɔ sagi tɔ nɔ biri nɔba, kv yi nɔtv tɔntɔnv Polə nɔ vèli v swìn sɔywájú tɔ nɛɛ batwa duən dèñ nɔ v biri luv níé tɔ, tɔ nɔ kıkarı Mediterane mùv tɔ, ba ja va ba yí *Romə, kv nɔ yi Romə-ba pàrì dəkúu bwálí. Tıan yıra də Polə nɛɛ batwa nii vèlu wulə sagi tɔ bwálí

don nɔ, ba nɔ fwa luv níé ba tún kv wa, sagi tɔ talıkwá yáá tɔ wa.

Tɔtɔnan sagi tɔ pıı kv liı nɔba kv tɔ, Kərisə lià púlí nɔ mə, sə kv fwa máná mama, bwálí mama nɔ dı̀n mama. Nə mə, sə nɔ swìn Zwezi-Kərisə yoo nɔ biri bara də kana də bısıná də nɛkwına də jıjə tıán də zıra máná mama wuuu, kv jə vèlə luv zanıv.

Zwezi pıı v dı Yı sàñ nɔ

(Likə 1.1-4; 24.33-51; Matıə 28.18-20; Marəkə 16.15-19; Efezə tıán 4.8-10)

¹⁻² À dabɛɛ Teofilə*, à tɔntɔn sagi tɔ wa, à púpúní yìèn tɔ mama, Zwezi nɔ tɔn də tɔ tɔ, v nɔ kàrì v biri lià nɔ. U kàrì tɔ v biri v tɔtɔnı tɔ jıjə mama, kv ja va kv yí máná tɔ wa, Yı nɔ lı wá tia yuu, v kə v con. Zwezi nɔ yın luv wa, v kúrı lià, v ma fwa v *tuntuna. U twá Yı-*Sıju tɔ dı̀n nɔ, v ma biri ba kv tɔ, ba nɔ mə, sə ba fwa. ³ U nɔ dí càn v tı kwa nɔ, v biri v tıàn v tuntuna tɔ nɔ də, v cígá wulə mı wa. U biri v tıàn ba wuuu, nɛɛ kapıpv dıan sapwılə, v ma swìn Yı pàrì tɔ yìèn, v biri ba.

⁴ Kv máná tɔntə wa, Zwezi də v tuntuna tɔ yà jèé ba dé wodiı. Kv mù wodiı tɔ yuu, v swìn ba con, v wú: «Á dàná ká nan *Zwerizalemə wa. Á dàná won tɔ, à nyına Yı nɔ kàn nii, sə v pa aba. À dí yáá à swìn kv yoo á con: ⁵ Zwan† ləgə lià níá wa, kv twá də Yı yırı, yá kv dán nɔ yí yáá mèe, Yı wá lə ba v *Sıju tɔ wa». ⁶ Tuntuna tɔ, ba nɔ kun duən nɔ, dán ma bà ba bwe Zwezi, ba wú: «*Yuu-Tıu, kv máná tɔntə wa nɔ, n wá pıı n tún *Yızerayelə pàrì tɔ, naaa?» ⁷ U ma le ba, v wú: «Kv mù tɔntə ba aba ywàñá. À nyına Yı tətə nɔ jə cwəñə, sə v tún kv máná tɔ, də kv dı̀n tɔ, kv nɔ wá tɔn. ⁸ Yá Yı-Sıju tɔ nɔ twı á yuu wa, á wá na dı̀n, sə á ya à lià tɔ, á nɔ wáá á biri kv tɔ, á nɔ nı à con Zwerizalemə wa,

* **1:1-2** 1.1-2 Likə púpúní Zwezi-Kərisə sɔywájú tɔ də v pa v mù Teofilə nɔ. † **1:5** 1.5 Kv mù *Zwan-Batısə tɔ yi liù tɔntə.

də Zwide nagwanaa tɔ mama wa, də Samari nagwanaa tɔ mama wa, halɪ, ku ja vɛlɛ tia tɔ yuu mama». ⁹ Zwezi nɛ swɪn ku m̀ tɛntɛ v zwɛɛ, Yɪ pɪn, v zàn v dɪ yɪ nɛ ba yíá yuu. Yá bakwan twi ku pú v nɛ. ¹⁰ Ba dǎn nɛ zɪga, ba ywǎǎ́ yɪ nɛ zɛn, Zwezi zǎɲv tɔ mǎǎ́ wa, də nɛ́n, bara bɛlɛ, ba nɛ zva ganpwɛnɛ, nan ba nɛ. ¹¹ Ba bwe ba, ba wú: «Galile tǎn-ba, bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma zɪga, á ywǎǎ́ yɪ nɛ? Yɪ nɛ tɪ v m̀ Zwezi tɛ, v ja dɪ v m̀ Yɪ *sǎn nɛ. U wá píí v bà nɛtv, ndɛ á nɛ nɪ wá dɛ, v dɪ Yɪ sǎn nɛ».

*Ba ken liù don Zwidasə yuu nɛ
(Likə 24.52-53)*

¹² Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɛ dǎn píí, ba nan *oliviye tǎn paan tɛ yuu, ba va *Zwerizalemə. Paan tɛ dɛ Zwerizalemə yɪ ndɛ kilometərə nɛdv‡ nɛ. ¹³ Ba nɛ vɛli ba yí Zwerizalemə, ba dɪgà dɛyuu diɛ tɛ wa, ba nɛ yáá kun duɛn nɛ mǎǎ́ mama. Ku yɪ Piyerə, dɛ Zwan, dɛ Zwakə, dɛ Andərə, dɛ Filipə, dɛ Toma, dɛ Barətelemi, dɛ Matie, dɛ Aləfɛ biú Zwakə, dɛ Simon, v nɛ yɪ *Zelotə, dɛ Zwakə biú Zwidə. ¹⁴ Ba mama tɛ pubɔɲa yà yɪ nɛdv, ba yà ɲwɪ́n ba yáá lá ba jùnɪ Yɪ, ba m̀ dɛ kana tɛ, dɛ Zwezi nuu Mari dɛ Zwezi nyáná tɛ.

(Zwan 12.4-6; Matie 26.14-16, 46-50; 27.3-10)

¹⁵ Ba lià tɛ mama, ba nɛ yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba yà nɛ kun bwálí tɛ wa, yí ndɛ lià bíí dɛ sapva nɛ. Dian tɛntɛ wa, dɪn don nɛ, Piyerə zàn yɪ nɛ ba tɛtɛɲi wa v swɪn, v wú: ¹⁶ «Nubɪa-ba, Yɪ sagɪ tɛ wa, ku birɪ dɛ, Yɪ-*Siɲu tɛ pɪn, píú *Davidə swɪn Zwidasə yoo fuɛn nɛ. Ku yɪ kálú, sɛ ku nii sú. U m̀ Zwidasə tɛ nɛ yɪn lià yáá, v pa ba ja Zwezi. ¹⁷ Zwidasə yà yɪn nɛ m̀ Zwezi-Kərisə tɔntɔna tɛ wa liù. U dɛ yà jɛ tori tutɔnan tɛ wa, Zwezi nɛ tǎrɪ v pa nɛba. ¹⁸ U m̀ Zwidasə tɛ tun yoo, ku nɛ lwara zɛnzɛn. Ba ga pa wá

səbiu ku yɪrɪ. U tɪ ku m̀ səbiu tɛ, v ma yɛ kárá. Ku m̀ kárá tɛ wa, v kén v tv v yarɪ, v pùé pwin, v lɔran nan tɛ gǎrɪ tia. ¹⁹ Zwerizalemə lià mama nɪ ku m̀ yoo tɛntɛ. Ba dǎn ma kɛ kárá tɛ yɪrɪ dɛ ba svɔv Akelədama. Ku dɛ́n nɛ yɪ <jana kárá>. ²⁰ Ku púpúní gwaran sagɪ tɛ wa, ku wú: <Yɪ wá pa, v sǎn jì digɛ, liù mama dǎn ká yà lá>.

Ku tɛ súrɪ lá nɛ, ku wú:

<Yɪ wá pa, liù don jon v yuu nɛ>.

²¹⁻²² Ku m̀ tɛ yɪrɪ, ku mɛ, sɛ liù don, v nɛ wáá v birɪ dɛ, v nɪ *Yuu-Tiu Zwezi bwɪu tɛ nɛ súrɪ nɛ nɛ. U m̀ liù tɛntɛ mɛ, sɛ v yà liù tɛ, v nɛ yɪn dɛ nɛba, mǎǎ́ tɛ wa, nɛ m̀ dɛ Zwezi nɛ yà wulɛ duɛn nɛ. Ku nɛ zɪgɪ, Zwan ka lɛ lià níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ, ku ja va mǎǎ́ tɛ nɛ, Zwezi nɛ dɪgà Yɪ *sǎn nɛ».

²³ Ba dǎn ma li lià bɛlɛ ba zɪgɪ. Ku m̀ nɛ yɪ Zwɔzɛfə, ba nɛ boɲə Barəsabasə, v yɪrɪ don dɛ ya Zwisətisə dɛ Matiasə. ²⁴ Ba dǎn lòrɪ Yɪ, ba wú: «Yuu-Tiu, n m̀ nɛ yɛ́ liù mama pubɔɲa. Birɪ liù tɛ, n nɛ kúrɪ lià bɛlɛ tɛ wa. ²⁵ Sɛ v ya Zwezi-Kərisə tɔntɔnv, sɛ v tún wá, sɛ v ya v tɔntɔna, v tun tɔtɔɲɪ tɛ, Zwidasə nɛ dvɔv, v ga va bwálí tɛ nɛ, Yɪ nɛ tún v nɛ». ²⁶ Ba dǎn ma pwárɪ ku ja Matiasə. U m̀ dǎn nɛ ken tɔntɔna fugɛ nɛdv tɛ nii nɛ, ba yà nɛ ga.

2

*Yɪ-Siɲu tɛ cúé Pantəktə dɪn nɛ
(Matie 3.11; Zwan 14.16-17, 26; 1 Korɛntə tǎn 12.13)*

¹ *Pantəktə cǎnà tɛ dɪn nɛ yí, ba mɛ tɛ kun duɛn nɛ, ku m̀ bwálí nɛdv tɛ nɛ. ² Naa nɛdv, Yɪ pɪn zɛzugɛ ndɛ vɔv nɛfarv nɛ bà, ku sú diɛ tɛ mama nii, ba yà nɛ jɛ́ ka wa. ³ Yá ba zɛzɛn ba na wiɛn ndɛ mɛnvoo nɛ, tɛ nɛ nyun ndɛ nɛndɛlɛ nɛ, tɛ twi. Tɛ m̀ wiɛn tɛntɛ twi, tɛ pwɛɛ duɛn nɛ, tɛ jɛ́ ba liù mama yuu wa. ⁴ Yɪ-*Siɲu tɛ súé ba liù

‡ 1:12 1.12 Zwifə-ba yà wá mɛ, sɛ ba va bwálí, ku nɛ dvɛ kilometərə nɛdv, ba *sié dɪn tɛ nɛ.

mama, ba ga wulə ba swìn sùràn yirə duən, ku nə pɪn ba, sə ba swìn.

⁵ Ku máná tɛntə nə, lɔv nii mama *Zwifə-ba yà twi, ba wulə *Zwerizalemə nə. Ba yɪ lià tɛ, ba yà twá Yɪ cwəŋə tɛ nə zəni. ⁶ Zəzugu tɛ pɪn, lià zənzən kèén ba va ba kun ku bwálí nə. Ba nə yí lá, ku gwárí ba, də ba liù mama yà nə nèn v tətə dwíí sɔgv, ba nə swìn lá. ⁷ Ku gwárí ba mama, ku ga jì yoo ba nə zɪga ba balɪ. Ba dǎn ma swìn duən con, ba wú: «Á nɛŋə, lià ba tɛ mɛ, ba nə swìn nɛtən tà Galile nagwanaa lià naaa? ⁸ Yá ku dǎn twá nɛtə, nə liù mama ma nèn v tətə dwíí sɔgv lià tɛ nii nə, də ba swìn? ⁹ Lià tɛntə yà yɪ ba nan Parətə, də Mediə, də Elamə nagwanɛ tɛ wa. Ba duən də yɪ ba nan Mezopotami nagwanaa də Zwide nagwanaa tɛ wa lià, də Kapadɔsə nagwanaa tɛ wa lià, də Pon nagwanaa tɛ wa lià, də Azi nagwanaa tɛ wa lià. ¹⁰ Ku sùrí Fərizwi nagwanaa tɛ wa lià nə, də Panfili nagwanaa tɛ wa lià, ku ja Ezwipətə lɔv nii lià, ku kə Libi lɔv nii lià con, ku nə pwèe sɪswɪan də Sirenə. Ku sùrí lià tɛ, ba nə nan *Romə. Lià tɛntə yà yɪ Zwifə-ba, də lià tɛ, ba nə sèe, ba zɔ Zwifə-ba *yɪjɔncwəŋə tɛ wa, ¹¹ də Kɛrɛtə tián də Arabi tián mama. Ku twá nɛtə, nə liù mama ma nèn v tətə dwíí sɔgv, ba ma bwɪ Yɪ nə yofaran tɛ yɪrɪ, v nə fwa?»

¹² Halɪ, ba liù mama yɪ ndə v kúbə ba v tián tɪ ba pubɔŋɪ mama jén. Ba dǎn swìn duən con, ba wú: «Yoo ku tɛ dəkuu yɪ bèèè?» ¹³ Yá lià duən də kɔkɔli ba, ba wú: «Ku yɪ swana tɛ, ku yà tɛ nə wà zàn zənzən nə ba nyɔa ba sú!»

Tɔtɔnvɔ Piyerə swìn lalɔv tɛ con (Tɔtɔnan 1.8; Likə 24.47; Tɔtɔnan 3.13-26; 10.34-43)

¹⁴ Piyerə dǎn ma zɪɣɪ yɪ nə, v m̀də də *tɔtɔna fugə nɛdv tɛ, v kə v kori yɪ nə, v swìn, v wú: «*Zwifə-ba, də á m̀də lià tɛ mama, á nə wulə *Zwerizalemə wa! Á mɛ, sə á yəni

yoo ku tɛ! Á cɔga ku tɛ, à nə pià, sə à swìn á con zəni! ¹⁵ Ku tà swana nə jə lià tɛ, ndə á m̀də nə bɔŋa nɛtv. Síún nə, yɪ tɛ wà bɪ, ku tɛ yɪ lugu nɔgv nə. ¹⁶ Mə ku tɛ yoo nə Yɪ twá v nii *s̀s̀s̀ǹǹ Zwɔwɛlə nə, v ma swìn, v wú:

¹⁷ <Talɪkwa dián tɛ wa, à m̀də Yɪ wá mí à *Sɪŋu tɛ ləzwənyiri mama yuu wa. Á bɪa də á bwíí wá swìn à nii sùràn. Á wá pa ləzwəndɔn tɛ na wiən, tɛ nə nan à m̀də con, à ga wá bɪrɪ tɛ duən á bazunan nə ba pandwɪa wa. ¹⁸ Tə m̀də dián tɛntə wa, à cígá wá mí à Sɪŋu tɛ, à tɔtɔnbara də à tɔtɔnkana yuu wa. Yá ba wá swìn à nii sùràn. ¹⁹ Á wá pa yomɪlan nan yɪ nə, à ga pa Yɪ dián mɪmɪnan ya tɪa yuu wa: Jana də mən də nywíí wá yà lá. ²⁰ Yɪcav tɛ wá lwǎn ku jì yikunu, yá cànà tɛ wá lwǎn ka jì nɛsɪan ndə jana nə, sə *Yuu-Tiu dun dun nɛfarɔ tɛ ga zɪɣɪ lá ku bà. ²¹ Yá liù tɛ mama, v nə bon Yuu-Tiu yɪrɪ tɛ, v wá jon ku tíú v cɔna wa».

²² Á m̀də *Yɪzərayelə lià-ba, á cɔga sùràn tɛ tɛ! Yɪ bɪrɪ də, *Nazaretə Zwezi yɪ v m̀də tɛntə nə pɪn wá nii, ku m̀də nə pɪn, Yɪ pa v fwa yomɪlan də yogwaran də Yɪ dián mɪmɪnan á tətəŋɪ wa, ndə á tətə nə yèə nɛtv. ²³ Yɪ yà yèə v janv tɛ yoo, ku wà v yuu dɪ. V m̀də tɛntə nə kúrí wá, v tún vǎn nə, ku nə ba yigə, ndə v nə tanɪ ku, sə ku ya nɛtv. V sèe v pa á ja wá, á pa lià tɛ nə, ba yáá tɛlɛ Yɪ. Ba paa wá dagarɔ yuu, v tɪ. ²⁴ Yá Yɪ dǎn c̀g̀g̀ tɪan dián v pií v bwɪn wá v lɪ tɪan wa. Tɪan yà wàrɪ wá, tɛ janɪ tɛ con míámíán. ²⁵ Pìú *Davidə yà swìn v yoo, v wú:

<Máná mama, à na Yuu-Tiu à yáá nə. V wulə à jɪzən vǎn nə, sə à dǎn ká dɔgv Yɪ cwəŋə tɛ. ²⁶ Ku m̀də nə pɪn, à jwɛ à ga swìn də pupwən. Á m̀də nə swə à wá tɪ, də à jə yala, ²⁷ də

n bá yá nɔ tɔga bwálí nɔ. N ma bá sɛɛ, n pa liù tɔ n li n tún n cɛcɛ yɪrɪ, sɔ v pu. ²⁸ N bɪrɪ nɔ conɔ tɔ, tɔ nɔ pɪn mu. Yá n ga wá ya dɔ nɔ, n pa à sú dɔ pupwɛn».

²⁹ À nubɪa-ba, à jɔ cwɛnɔ, sɔ à swɪn nɪbɛɛ Davidɔ yoo á con nɔpon nɔpon. U tɔga, ba gùrɪ wá. Dɔ zɛn mama v lɔbɛrɪ tɔ wulɔ nɔ tɔtɔnɔ wa. ³⁰ U yà yɪ Yɪ nii sùsùndɔ, yá v yà yèé dɔ, Yɪ kàn nii dɔ wá v dù dɔ, v mù Yɪ wá pa, Davidɔ nàú dé v nɪbɛɛ Davidɔ pàrɪ tɔ. ³¹ U nɔ swɪn dɔ, ba bá yá wá tɔga bwálí nɔ, yá v yatana tɔ bá pu, ku yɪ *Kɛrɪsɔ nɔ wá tɪ v pɪi v bwɪn tɔ yoo nɔ, v yà yèé. Yá mɔ ku mù yoo nɔ, v swɪn nɔv.

³² U mù Zwezi tɔntɔ nɔ, Yɪ pɪi v bwɪn v li tɔga wa, nɔ mama wáá nɔ bɪrɪ dɔ, nɔ nɪ ku. ³³ Yɪ pɪn, v dɪ v jèé v jɪzɛn* vàn nɔ. U yà kàn nii dɔ, v wá pa v Sɪnɔ tɔ. Yá v mù Zwezi dàñ nɔ jon Yɪ-Sɪnɔ tɔ nɔ nyɪna Yɪ con, v mí tɪa yuu. Mɔ ku mù nɔ á nɛñ, á ga na nɔtɔn. ³⁴ Pìú Davidɔ tɔtɔ wá Yɪ *sàñ nɔ dɪ, yá v swɪn, v wú:

<Yuu-Tiu swɪn à Yuu-Tiu con, v wú:
«Bàá n jèñ à jɪzɛn vàn nɔ,
³⁵ dɔ à ma kɛnɪ n dɔnɔ n nɛɛ dɛñ nɔ!» >

³⁶ Yɪzɛrayɛlɔ dwíi tɔ mama dàñ mɛ, sɔ ku lwarɪ cígá cígá dɔ, Yɪ pɪn Zwezi tɔ, á nɔ pɪn ba paa dagarv tɔ yuu, jì Yuu-Tiu, v tɔ zɪgɪ lá v yɪ Kɛrɪsɔ».

Lìà mùrù batwa ken ba waa Zwezi nɔ
(Zwan 16.8; Tɔtɔnan 4.4; Likɔ 5.10)

³⁷ Ba cɔgv tɔ mù sùràn tɔntɔ, yá ba bɪcanɪ dí zɛnzɛn. Ba dàñ ga bwe Piyɛrɔ dɔ *tɔntɔna tɔ duɛn tɔ, ba wú: «À nubɪa-ba, bɛɛɛɛ tɔtɔ nɔ nɔ dàñ mɛ, sɔ nɔ fwa?» ³⁸ Piyɛrɔ ma le ba, v wú: «Á vɔvɔrɔ á kwa á ma sá á cuna, sɔ Yɪ kwɛn v li á cuna tɔ á mù dɔ wá pwɛrɔ wa, sɔ ba bon Zwezi-*Kɛrɪsɔ yɪrɪ, ba ma lɔ aba níá

wa, ku twá dɔ Zwezi-Kɛrɪsɔ yɪrɪ. Yá ku nɔv tɔ nii nɔ súé, á wá na Yɪ-*Sɪnɔ tɔ tarpuɔn tɔ. ³⁹ Yɪ nikanɪ tɔ yɪ á mù dɔ á bia, dɔ lià tɔ mama, ba nɔ nɔnà nyiɛn. Ku yɪ lià tɔ mama, nɔ *Yuu-Tiu Yɪ nɔ wá bon ba, sɔ ba bà v con nyiɛn».

⁴⁰ Yá Piyɛrɔ tɔ tɪ sùràn duɛn, v swɪn v bɪrɪ ba, v ma kwè ba, v wú: «Á nana, á ga yá zɛn cuna lià tɔ, sɔ á jon á tiàn». ⁴¹ Ba lɔgɔ lià tɔ, ba nɔ sɛɛ Piyɛrɔ sɔgv tɔ, níá wa, ku twá dɔ Zwezi-Kɛrɪsɔ yɪrɪ. Yá ku mù dɪn tɔ nɔ, lià yí ndɔ mùrù batwa nɔ, ba nɔ súrɪ Zwezi kwa lià tɔ nii nɔ.

Nɔv tɔ Zwezi kwa lià tɔ nɔ wulɔ duɛn nɔ

(Tɔtɔnan 4.32-37)

⁴² Ba yà nɔwɪn ba yáá lá dɔ kàrà tɔ, Zwezi *tɔntɔna tɔ nɔ bɪrɪ ba. Ba yà jɔ *nimarv, ba dé ba wodiɪ duɛn nɔ, yá ba jùnɪ Yɪ.

⁴³ Yɪ yà twá dɔ tɔntɔna tɔ, v tɔnɔ yogwaran dɔ Yɪ dɪàn mɪmɪnan zɛnzɛn. Ku mù nɔ pɪn, ba liù mama yà dɛrɪ fɛn. ⁴⁴ *Kɛrɪsɔ lià tɔ mama yà ken duɛn nɔ, yá ba mɛ won yà yɪ nɔdv. ⁴⁵ Ba yà yoli ba wiɛn, dɔ won tɔ mama, ba nɔ jɔ. Ku tɔ, ba nɔ yoli ba na, ba yáá tɪ ku ba tàrà ba pa liù mama nɔ, ndɔ nɔv tɔ ku nɔ mɛ dɔ wá. ⁴⁶ Ba yà ja pínú wuuu, ba dàñ ká pɪi ba kɔ ba kwa, ba ga wulɔ duɛn nɔ *Zwifɔ-ba Yɪ *dìè tɔ wa. Yá ba yáá kun duɛn nɔ ba dii wa, ba dé *Yuu-Tiu nɪmarv wodiɪ tɔ, ba ga dé ba wodiɪ dɔ pupwɛn. Ba ga ba yokɔkwɪnan tɔnɔ ba bɪcanɪ wa. ⁴⁷ Ba yáá bv Yɪ nɔ, lià tɔ mama pwíi ga poli ba yuu wa. Yá dɪn mama Yuu-Tiu yáá súrɪ lià v lià púlí tɔ nii nɔ, ba nɔ ken ba waa Zwezi nɔ, sɔ v jon ba ba cuna wa.

3

Gwànú don nɪ yazurɔ

(Tɔtɔnan 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

¹ Dɔdɔnɪ nii lugu batwa máná wa, Piyɛrɔ dɔ Zwan yà vɛli *Zwifɔ-ba Yɪ *dìè wa, sɔ ba jɔn Yɪ. Ku máná

* 2:33 2.33 Ka jèñ pìú jɪzɛn vàn nɔ yɪ dun bwálí.

tɛntɛ yà yɪ Zwifə-ba yɪjɔni máǵá, ku nè m̀ ba. ² Bɛɛ don, ba nè lɔri wá, dɛ v yɪ gwànú, dɛ yà wulɛ. Dɪn mama, ba yáá ja wá, ba va ba jèé Yɪ diè tɛ mimii nè, ba nè boǵɛ <mimii zaɲɔ>, sɛ l̀à tɛ, ba nè zwɪ Yɪ diè tɛ wa, pa wá ylori wiɛn. ³ U mù bɛɛ tɛntɛ ni Piyerɛ dɛ Zwan dɛ, ba pià, sɛ ba zɔ Yɪ diè tɛ wa, v ma lòri ylori won ba con. ⁴ Piyerɛ dɛ Zwan mama ma fin ba yíá, ba kɛ v yuu, ba ga sẁn v con, ba wú: «Ywàǵ nèba!» ⁵ Bɛɛ tɛ ma ywàǵ ba zɛn, v ga dàni, sɛ ba pa wá won. ⁶ Piyerɛ dàǵ ma sẁn v con, v wú: «À ba sɛbiu jɛ, à dàǵ wá pa mú ku tɛ, à nè jɛ. Dɛ *Nazarɛtɛ Zwezi-*Kɛrisɛ yɪri tɛ, zàn yɪ nè, n va!»

⁷⁻⁸ U ga ja v jɪzɛn nè v van wá, v z̀n. Dɛ naa nèdɔ, bɛɛ tɛ napɪra dɛ v nɛɛ tɛ mama dàǵ, yá v ga fan v zɪga yɪ nè, v vɛli. U twá ba nè, v zɔ Yɪ diè tɛ wa, v vɛli dɛ v faɲa, v ga bwɪ Yɪ nè. ⁹ Yá lalɔv tɛ mama ni wá, dɛ v vɛli dɛ v bwɪ Yɪ nè. ¹⁰ Liù mama nè ni wá, n yèé v swíán. N yèé dɛ, v mù yà nè jɛni Yɪ diè tɛ, <mimii zaɲɔ> tɛ nè, v lòri ylori wiɛn tɛ. Ku kɛ lá l̀à tɛ zɛnzɛn. Ku yoo tɛntɛ, ku nè tun bɛɛ tɛ yɪra, yɪ yogwarɔv ku pa ba. ¹¹ Bɛɛ tɛ kúú ba Piyerɛ dɛ Zwan kwa naɲa. Ku gwári l̀à tɛ, ba dàǵ dɛri, ba va ba kɪkari ba. Yɪ diè tɛ bwálí don nè, ku nè jɛ napakulɔ, ba boǵɛ ku napakulɔ tɛntɛ <*Salɔmɔn napakulɔ>.

Piyerɛ svɔv

(*Tɔtɔnan 4.5-12; 2.22-36; 5.30, 32*)

¹² Piyerɛ nè ni ku mù tɛntɛ, v sẁn lalɔv tɛ con, v wú: «*Yɪzɛrayɛlɛ l̀à-ba, bɛɛɛ nè pɪn, ku ma gwári aba? Bɛɛɛ nè pɪn á mama yíá ma cè nè yuu? Á buɲa dɛ, ku yɪ nè mù diàn, nè à yèé nè ka twá Yɪ cwɛɲɛ tɛ nè zɛni yɪri, bɛɛ tɛ ma zàn v vɛli, naaa? ¹³ Yɪ tɛ, nè nɪbara *Abɛrahámɛ, dɛ *Yɪzakɛ, dɛ *Zwakɔbɛ, dɛ nè nɪbara-ba duɛn nè jɔn tɛ nè pɪn, v tɔtɔnù Zwezi na dun. U mù Zwezi tɛ, á tɛtɛ nè jɔn, á pa *Pilatɛ nè. Pilatɛ yà pià, sɛ v

duɔv wá, á ga wà sɛɛ. ¹⁴ Zwezi yà yɪ liù tɛ, Yɪ nè li v tún v cɪci yɪri, v ga yɪ cígá tíú dɛ. Dɛ ku mɛ á vɪga wá, á ga lòri, sɛ Pilatɛ duɔv lagɔv tɛ. ¹⁵ Á zɪɔv ku tɛ nè, più Pilatɛ yà nè pià, sɛ v fwa á kálí á pa, mu tíú Zwezi ti. Yɪ pií v bwɪn wá, v li tɪga wa, nè yɪ l̀à tɛ nè, nè ni ku. ¹⁶ Bɛɛ wà tɛ nɛtɛn, á nè na, á yèé wá, ku ga yɪ Zwezi yɪri tɛ diàn nè pɪn v na yazurɛ, nè nè ken nè waa Zwezi nè yɪri. Ku yɪ v nè ken v waa Zwezi nè tɛ, ku mù nè pɪn, v ma na yazurɛ míámíán.

¹⁷ À nubɪa-ba, à yèé dɛ, á mù dɛ á yáá tíán tɛ mama yɪ á tun ku mù yoo tɛntɛ á lɛyɛri wa. ¹⁸ Yɪ dí yáá, v twá v nii *s̀s̀s̀nà tɛ mama nè, v sẁn dɛ, *Kɛrisɛ wá na càn. Yá síún nè, Yɪ svɔv tɛ nii dàǵ súé. ¹⁹ Ku mù tɛ yɪri, á vɛvɛrɛ á kwa á ma sá á cɔna, sɛ v kwɛn v li á cɔna tɛ á mù dɛ wá pwɛrɛ wa. ²⁰ Á nè fwa nɛtv, *Yuu-Tiu wá pa aba sié máǵá. Yá v wá tun Kɛrisɛ, v nè kúri tɛ, v pa v bà á con. U mù Kɛrisɛ tɛ nè yɪ Zwezi. ²¹ Síún nè, Zwezi jèé Yɪ *sáǵ nè, v ma dàni won mama nè wá pií ku jì, ndɛ Yɪ nè twá v nii s̀s̀s̀nà tɛ, ba nè yɪ v nè ti, v ma sẁn fuɛn fuɛn. ²² *Moyizɛ sẁn, v wú: <Yuu-Tiu Yɪ wá li v nii s̀s̀s̀nà á nubɪa tɛ wa, ndɛ à nè v pa aba. Á cɔga s̀r̀r̀n tɛ mama, v nè wá sẁn á con. ²³ Liù tɛ mama, v nè ba v mù Yɪ nii s̀s̀s̀nà tɛntɛ svɔv cɔga, ba wá li wá Yɪ l̀à tɛ dwíí wa>. ²⁴ Yá Yɪ nii s̀s̀s̀nà tɛ mama, ku nè zɪɔv Yɪ nii s̀s̀s̀nà Samɪyɛlɛ nè, ku ja va ba duɛn tɛ, ba mama sẁn diàn tɛntɛ yoo. ²⁵ Á yɪ Yɪ nii s̀s̀s̀nà tɛ bɪa, yá Yɪ jɔn *nimarɔv dɛ á nɪbara-ba. U sẁn *Abɛrahámɛ con, v wú: <Tɪa yuu l̀à mama wá twá n dwíí nè, sɛ Yɪ fwa zɛni ba yɪra>. ²⁶ Yɪ dí yáá, v tàà á mù yɪri, v pa v tɔtɔnù tɛ nan, sɛ v fwa zɛni á yɪra. Sɛ Yɪ pa, á liù mama dàǵ lwàǵ v pubɔɲa, v ga yá v yokukwɪnan».

4

Piyerə də Zwan zɪga Zwifə-ba yun tián, ba nə bɔ̀rì bɔ̀rà, yáá con

(Matie 10.17-20, 26-33; Zwan 15.20-21; 1 Piyerə 3.14-15)

¹ Piyerə də Zwan yà tɔ wulə ba swìn lià tɔ con, də *Zwifə-ba Yɪ *jonwana tɔ, də lià tɔ, ba nə cì Zwifə-ba Yɪ *diè tɔ nə yáá tíú, də *Sadɪsɪan-ba twi ba yí. ² Ba lɪɟa zàn Piyerə də Zwan yuu zɛnzɛn, ba nə yà kàrì lià tɔ, ba ga bɪrɪ də, Zwezi pɪí ɔ bwin, ɔ nan tɪan wa tɔ yɪrɪ. Ku kàrà tɛntɔ pià ku bɪrɪ də, lià duən tɔ wá bwin, ba nan tɪan wa. ³ Ku yà yɪ dɛdɛni nii nə. Ku mù nə pɪn, ba ja ba, ba kə bân diè, ku ja va tɪpɪrɪ. ⁴ Lià tɔ, ba nə cɔgɔ sɔgɔ tɔ wa lià zɛnzɛn, ken ba waa Zwezi nə. Ba mama nə ken duən nə, ba yí ndɛ bara mùrò bonu nə.

⁵⁻⁶ Ku tɪa nə pɪrɪ, Zwifə-ba yáá tián, də ba *nɛkwɪna, də Yɪ nii *yɛnu tián, də Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa Anɛ tɛtɛ, də Kayifə, də Zwan, də Alɛkɛzandərə, də lià tɔ mama, ba nə dé jonwana yun tián dwíí tɔ wa, vɛli ba kun duən nə *Zwerizalemə wa. ⁷ Ba ja Piyerə də Zwan tɔ, ba bà, ba zɪgɪ ba tɛtɛnɟi wa, ba ga bwe ba, ba wú: «Ku yɪ bèèèè diàn nə á jɛ, nə à yèé ku yɪ wà tɛtɛ yɪrɪ nə, á twá á ma pa, gwànú tɔ zàn?»

⁸ Ku máná tɔ wa, Piyerə nə súé də Yɪ-*Sɪɟu tɔ, ɔ le ba, ɔ wú: ⁹ «*Yɪzərayelə lià yáá tián-ba, də ba nɛkwɪna-ba, zèn ku tɔ, á bwe nəba yozɛnɟu tɔ yoo, ku nə tun gwànú tɔ yɪra. Á pià, sɛ á lwarɪ, ku nə twá nɛtɔ, ɔ ma na yazurə. ¹⁰ Ku mù tɔ yɪrɪ á mama mɛ, sɛ á lwarɪ! Sɛ Yɪzərayelə lià tɔ mama lwarɪ! Ku yɪ ku twá də *Nazaretə Zwezi-*Kərisə yɪrɪ tɔ diàn, bɛɛ wà tɔ ma zɪga á yáá con də yazurə. Á paa ɔ mù Zwezi tɛntɔ dagarɔ yuu. Yá Yɪ dān bwin wá, ɔ li tɪan wa. ¹¹ Mɛ ɔ mù yoo nə Yɪ sagɪ tɔ yà dí yáá ku swìn, ɔ wú: «Kapan tɔ, á mù dɛlwèré tɔ nə vɪga á dɔgɔ vān nə, ku mù nə pií

ku jì diè tɔ nigwancɪun wárí, ku yoo nə cà».

¹² Lɔb tɔ mɛ wa, Yɪ wà yɪrɪ liù don nə pɪn, nə nə wá twá ku tíú nə, sɛ Yɪ jon nəba nə cɔna wa. Ku mù nə pɪn, Yɪ twá Zwezi cɪcɪ nə, ɔ ma jon lià nə ba cɔna wa».

¹³ Ba nɪ də, fɛn ba Piyerə də Zwan jɛ ku yoo tɔ wa, yá ku ga gwárí ba zɛni. Ku gwárí ba, ba ga lwarɪ də, ba yɪ lià tɔ, ba nə tà yɛnu tián, ba ga wà kàrà fwa. Ba lwarɪ də, Piyerə də Zwan yɪ Zwezi twaduən. ¹⁴ Yá ba nə na bɛɛ tɔ, ɔ nə nɪ yazurə, ɔ zɪga ba nii nə, ba wàrì yoo mama ba le. ¹⁵ Ba dān ma pa Piyerə-ba nan diè tɔ, Zwifə-ba yun tián, ba nə bɔ̀rì *bɔ̀rà tɔ wa, ba ga swìn duən con, ba wú: ¹⁶ «Bèèèè nə nə wá fwa də bara ba tɔ? Cígá mama *Zwerizalemə tián tɔ mama yèé Yɪ diàn mɪmɪnan ku tɔ yoo, lià tɛntɔ nə fwa. Ku ba sègè, nə də ga wàrì ku nə tɛn. ¹⁷ Ku wà mɛ, sɛ yoo ku tɔ tàà tɪa mama, ku súrí lá lià tɔ wa. Nə dān wá dù súú ba nii nə, ba kúò dān ká swìn, ba za ku mù Zwezi tɛntɔ yɪrɪ, liù mama con».

¹⁸ Ba dān ma kúò bon Piyerə də Zwan, ba swìn ba con, sɛ ba pa ku mɛ lá. Ba kúò dān ká pií, ba bon Zwezi yɪrɪ, nə à yèé, sɛ ba kàrì lià də ku mù yɪrɪ tɛntɔ. ¹⁹ Piyerə-ba ma le, ba wú: «Á tɛtɛ ywàná ku wa, Yɪ yáá con ku mɛ, sɛ nə zilí á mù nii, nə ga yá Yɪ, naaa? ²⁰ Ku tɔ nə mù nə nɪ də nə yíá, nə ga nì ku yoo də nə zɪan, nə wàrì ku nə nə cì, nə pa nə ba ku yoo swìn». ²¹ Zwifə-ba yun tián tɔ, ba nə bɔ̀rì bɔ̀rà tɔ, kúò caga ba nii nə, ba ga li ba ba dɔgɔ. Lalɔb tɔ mama yɪ ba bwi Yɪ nə, yoo tɔ yɪrɪ, ku nə tun. Ku mù nə pɪn, ba yà yèrì cwɛnɟə tɔ, ba nə wá tɪ, sɛ ba ma kə ba cān wa. ²² Bɛɛ tɔ, Yɪ diàn mɪmɪnɔ tɔ nə tun ɔ yɪra, ku pa ɔ na yazurə tɔ, bɪna yà dwə sapwilə.

Karɪa tɔ lòrì diàn Yɪ con
(Matie 18.19-20)

²³ Ba zɛzɛn ba dɔgɔ Piyerə də Zwan, ba vɛli ba nubɪa tɔ con. Ba

vɛli ba man ku tɛ mama, *Zwifɛ-ba Yɛ *jonwana yun tɛn tɛ dɛ Zwifɛ-ba *nɛkwɛna tɛ nɛ swɛn ba con. ²⁴ Ba nubiduɛn tɛ nɛ cɔgv ba nii tɛ, ba zwɛɛ, yá *Kɛrisɛ lià tɛ mama ken ba kori yɛ nɛ, ba swɛn Yɛ con, ba wú: «*Yuu-Tiu, n mù nɛ fwa lanworu dɛ tia dɛ muv, dɛ wiɛn tɛ mama, tɛ nɛ wulɛ tɛ wa. ²⁵ N mù nɛ twá n *Siɛu tɛ nɛ, n ma kɛ sùràn tɛ tɛ nɛ nɛɛɛ *Davidɛ, v nɛ yɛ n tɔtɔnù, nii wa. U swɛn, v wú:

«Bɛɛɛ nɛ pɛn, luv dwíɛ tɛ mama lɛɛ ma zaɛa duɛn yun wa? Yá lià ma jɛ pubɔɛɛ tɛ nɛ ba zɛn? ²⁶ Tɛa yuu pɛɛgá ken duɛn nɛ, yáá tɛn boli duɛn yɛra, sɛ ba jɛ nɛɔv, ba ma jan dɛ Yuu-Tiu».

²⁷ Cígá, *Erodɛ dɛ Ponsɛ *Pilatɛ ken duɛn nɛ tɛfarv ku tɛ wa. Ba mù dɛ luv dwíɛ tɛ mama dɛ *Yɛzɛrayɛlɛ lià, sɛ ba zɛɛɛ n mù Yɛ cɛɛ tɔtɔnù Zwezi nɛ, n nɛ kúrí, sɛ v ya Kɛrisɛ. ²⁸ Ba fwa ku tɛ mama, n diàn tɛ dɛ n pubɔɛa tɛ yá nɛ ken ku sírí. ²⁹ Yá síún nɛ, Yuu-Tiu cɔgv ba wulwan sùràn tɛ, sɛ n pa n *tɔntɔna tɛ swɛn n sugv tɛ dɛ bɛcadɛ. ³⁰ Bɛrɛ n diàn tɛ, sɛ n zwɛɛ lià yayɛran, sɛ n diàn mɛmɛnɛ yɛn dɛ yomɛlan twá n mù Yɛ cɛɛ tɔtɔnù Zwezi yɛrɛ tɛ nɛ tɛ tɔn».

³¹ Ba nɛ lòrɛ Yɛ ba zwɛɛ máná wa, bwálí tɛ, ba yá nɛ jɛn tɛ, vuvugu. Ba mama ga sú dɛ Yɛ-Siɛu tɛ, ba ga swɛn Yɛ sugv tɛ dɛ bɛcadɛ.

Kɛrisɛ lià púlí tɛ nɛmarv yoo (Tɔtɔnan 2.44-47; 1 Zwan 3.16-19; Likɛ 12.33; 2 Kɛrɛntɛ tɛn 8.13-15)

³² Ku máná tɛ wa, ba lwarɛ dɛ, *Kɛrisɛ lià tɛ mama pubɔɛa yá yɛ nɛɔv. Ba liù mama ba swɛn dɛ, v won yɛ v mù cɛɛ nɛ ti. Ba mama won yá yɛ nɛɔv. ³³ *Tɔntɔna tɛ swɛn Zwezi yoo ba bɛrɛ dɛ diàn. Ba bɛrɛ dɛ, *Yuu-Tiu Zwezi pɛi v bwin v nan tɛga wa. Yá Yɛ yá fwa pubwanv ba mama yuu wa. ³⁴⁻³⁵ Won mama yá wá ba wa liù mama mùrɛ. Ba wa liù tɛ, v nɛ jɛ kárí, nɛ à yɛɛ dii, v yáá tɛ tɛ v yoli, v ja ku kwɛnɛ, v ja bà

tɔntɔna tɛ con. Ba dàɛ yá tàrà sɛbiu tɛ, ndɛ ku nɛ mɛ dɛ liù mama, ba pa wá.

³⁶ Zwɛzɛfɛ, dɛ yá yɛ bɛɛ don Zwezi tɔntɔna tɛ nɛ, ken v yɛrɛ Barɛnabasɛ, ku dɛn nɛ yɛ «kwɛnu», dɛ yá wulɛ dɛ ba. U mù Zwɛzɛfɛ tɛntɛ yɛ Levi tɛ dwíi tɛ wa liù. Ba lɛrɛ wá Swipɛrɛ luv nii wa. ³⁷ Zwɛzɛfɛ tɛ yoli v kárá, v ja ku sɛbiu tɛ, v bà, v pa tɔntɔna tɛ nɛ.

5

Ananiasɛ dɛ Safira gɛgɛra tɛ yoo (Tɔtɔnan 4.35-37; Likɛ 12.1-5)

¹ Bɛɛ don yá wulɛ, v yɛrɛ yɛ Ananiasɛ, dɛ v kan, v dɛ yɛrɛ yɛ Safira. U mù Ananiasɛ tɛntɛ dɛ v kan ken nɛmarv, ba ti ba kárá, ba yɛ.

² Ba dàɛ ga li ku sɛbiu tɛ vɛn don, ba sɛgɛ, sɛ ba ma fwa ba nyɛn. Yá ba dàɛ ga ja ku gɛganɛ tɛ, ba va ba pa Zwezi *tɔntɔna tɛ nɛ. ³ Pɛyɛrɛ dàɛ ma bwe wá, v wú: «Ananiasɛ, bɛɛɛ nɛ pɛn, n ma cɔgv *Sitana kwíɛ? Ku pa n kɛna kɛnkɛn, n kɛ Yɛ-*Siɛu tɛ nii nɛ. N li sɛbiu tɛ vɛn don, n ma fwa n nyɛn? ⁴ Kárá tɛ yá nɛ wá yɛ, ka yá tɛ n mù nyɛn, naaa? Yá dɛ ka nɛ yɛ tɛ, ka sɛbiu tɛ yá tɛ tà n mù nyɛn, naaa? Ku yɛ nɛtɛ, n ma bɛn pubɔɛa ku tɛ yɛrɛ n waa con? Ku tà lɛzoni con nɛ, n kɛnɛ, ku ya Yɛ con nɛ n kɛnɛ». ⁵ Ananiasɛ nɛ nɛ tɛ sùràn tɛ, v tua, yá mɛ v tɛn dɛ nɛ. Yá fɛn dàɛ gɛn lià tɛ mama, ba yá nɛ zɛɛ lá. ⁶ Balandɛra tɛ nyí ba zàn, ba pɛpɛni wá, ba ti ba ja va ba gùrɛ.

⁷ Ku nɛ kɛɛn ndɛ lugu batwa nɛ, Ananiasɛ kan twi v zv. Yá v ga wá lwarɛ ku tɛ, ku nɛ tɔn ku lɛ. ⁸ Pɛyɛrɛ ma bwe, v wú: «Swɛn cígá à con! Mɛ á kárá tɛ sɛbiu nɛ nɛtɛn, á nɛ yɛ á na?» Kan tɛ ma lɛ, v wú: «Awo, mɛ ku nii nɛ». ⁹ Pɛyɛrɛ dàɛ ma swɛn v con: «Bɛɛɛ nɛ pɛn, á ma kɛ ku nɛmarv tɛntɛ, sɛ á ma pià *Yuu-Tiu Yɛ-Siɛu tɛ nii nɛ? Haya, nɛn lià tɛ, ba nɛ gùrɛ n bari tɛ nɛ, ba wulɛ mimii nɛ. Yá ba kúv wá gùrɛ n dɛ».

10 Naa nɛdɔ, dɛ kan tɛ dɛ tua, ku máná tɛ tɛtɛ wa, Piyerɛ yáá nɛ, ɔ ti. Balandɔra tɛ zua dɛ ɔ tɔga, ba ma ti ɔ dɛ, ba ja va ba gùrì ɔ barì tɛ sɛpuni nɛ. 11 Fɛn gɛn *Kerisɛ lià púlí tɛ, dɛ lià tɛ mama, ba nɛ nì ku yoo tɛntɛ.

Yomulan tɛ nɛ tɔn Zwerizalemɛ nɛ yoo

(Tɔtɔnan 19.11-20; Matie 5.6-7)

12 Zwezi-*Kerisɛ *tɔntɔna tɛ yà tɔŋa Yɛ diàn mimɔnan zɛnzɛn dɛ yomulan zɛnzɛn, lalɔ tɛ tɛtɛŋi wa. Kerisɛ lià tɛ mama dán yà zɔga duɛn yáá nɛ, *Salɔmun napakɔlɔ tɛ dɛn nɛ. 13 Yá liù mama dán kúvɛ ba lalɔ tɛ wa naŋa, ɔ gúlí ba wa. Yá lalɔ tɛ mama dán yà ga bwɛ ba nɛ zɛni. 14 Bara dɛ kana kapɔpɔ, ba nɛ ken ba waa *Yuu-Tiu nɛ, dán yà púlí ba sùrí lá. 15 Ku pa, ba dán janɛ yayɔŋa, ba naŋa conɛ tɛ yuu, ba tɔŋɛ gɛdɛrɛn yuu dɛ sarì wa. Piyerɛ dán nɛ twi ɔ lɛ, sɛ ɔ yɛwara tɛ twá ba duɛn mɛ yuu. 16 Lalɔ, ku nɛ nan *Zwerizalemɛ nii tɛn duɛn dɛ dɛrì ku twi dɛ ku yayɔŋa, dɛ lià, *zinɛ nɛ wɔwalɛ ba. Yá ba mama ga na yazurɛ.

Ba nɛ fifin Zwezi-Kerisɛ tɔntɔna tɛ yoo

(Tɔtɔnan 12.3-11; 4.5-12, 18-20)

17 Ku máná tɛ wa, *Zwifɛ-ba Yɛ *jɔŋwana yun tián nɛkwɛa tɛ, dɛ ba tɛ, ba nɛ wulɛ dɛ wá, ku mù nɛ nɛ ya *Sadɛsɛn-ba tɛ, dán zàn dɛ wɔgwɔ. 18 Ba jin Zwezi-*Kerisɛ *tɔntɔna tɛ, ba kɛ bân diè wa. 19 Yá ku titun nɛ, *Yuu-Tiu *malika twi, ka sùrí bân diè mimɛn tɛ, ka li ba, ka ga swìn ba con: 20 «Á vɛlɛ Zwifɛ-ba Yɛ *diè tɛ wa, á swìn suywánú tɛ, ku nɛ birì mu tɛ, ku nɛ ba zwɛɛ Yɛ con». 21 Ba nɛ nì ku sugɔ tɛntɛ, ku jɔjɔ tɛtɛ nɛ, ba zua Yɛ diè tɛ wa, ba ga wulɛ ba kàrì.

Yɛ jɔŋwana yun tián nɛkwɛa tɛ, dɛ ɔ kwa lià dán zàn, ba bon yun tián tɛ, ba nɛ bùrì *bùrà tɛ, dɛ *Yɛzɛrayɛlɛ dwíí tɛ wa *nɛkwɛa tɛ,

ba kɛ duɛn nɛ. Ba dán ga tɔn ba lià, sɛ ba va ba li tɔntɔna tɛ bân diè tɛ wa. 22 Ba lià tɛ dán nɛ vɛli, ba yí lá, ba wà ba nɛ bân diè tɛ wa. Ba ma pù ba va, ba tún ba nii, 23 ba wú: «Nɛ vɛli, dɛ bân diè tɛ tagɔ, yá pamana tɛ, ba yà nɛ cìgà ba nɛ tɛ, dɛ wulɛ mimɛn tɛ nɛ. Yá nɛ dán sùrí, nɛ wà liù mama nɛ bân diè tɛ wa».

24 Máná tɛ wa, Yɛ diè tɛ tɔntɔnbɛa yuu tiú tɛ, dɛ jɔŋwana yun tián tɛ nɛ nì sùràn tɛntɛ, ba kúvɛ yèrì ku tɛ, ba nɛ wá fwa dɛ yoo tɛ, ku nɛ wá bà yoo tɛntɛ kwa nɛ. 25 Liù don kúvɛ twi, ɔ swìn ba con, ɔ wú: «Á nɛŋɛ, bara tɛ, á nɛ ken bân diè tɛ wa, wulɛ Zwifɛ-ba Yɛ diè tɛ wa, ba kàrì lalɔ tɛ». 26 Tɔntɔnbɛa yuu tiú tɛ dɛ ɔ kwa lià tɛ, dán vɛli sɛnbwen, ba ja ba ba ja vií. Lalɔ tɛ yà swɛ tɔntɔna tɛ. Yá ku yà wáá tɔntɔnbɛa yuu tiú tɛ dɛ ɔ kwa lià tɛ, ba dilɛ dɛ kapana. Ku mù nɛ pin, ba yà dɛrì fɛn, sɛ ba fifin tɔntɔna tɛ.

27 Ku kwa nɛ, ba jin tɔntɔna tɛ, ba pù ba va yun tián tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ yáá con. Yɛ jɔŋwana yun tián nɛkwɛa tɛ dán bwe ba, ɔ wú: 28 «Nɛ wà sɛn nɛ swìn á con, sɛ á kúvɛ dánà ká twà dɛ Zwezi yɛrì tɛ, á ma kàrì lalɔ tɛ, naaa? Ku nɛ á pa, á kàrà tɛ sú *Zwerizalemɛ mama. Á dán ga pìà, sɛ nɛ mù nɛ zin bɛɛ tɛntɛ tɛn tɛ talɛ nɛ yun wa». 29 Piyerɛ dɛ tɔntɔna tɛ duɛn tɛ dán ma lɛ, ba wú: «Ku tà lɛzwɛnɛ nii nɛ, nɛ mɛ, sɛ nɛ zilí. Ku ya Yɛ nii nɛ, nɛ mɛ, sɛ nɛ zilí. 30 Yɛ tɛ, nɛ nɛbara-ba tɛ nɛ jònì, nɛ bwin ɔ mù Zwezi tɛntɛ, á nɛ paa dagarɔ tɛ yuu wa, á gɔ. 31 Yɛ ken wá ɔ dun bwálí wa, ɔ jɛzɛn* vàn nɛ, sɛ ɔ yà pìú tɛ, ɔ nɛ wá jon lià ba cuna wa. ɔ wá san Yɛzɛrayɛlɛ lià tɛ nɛ, sɛ ba vɛvɛrì ba kwa ba sá ba cuna tɛ, sɛ ɔ ma wànì ɔ kwɛn ba cuna tɛ, ba mù dɛ wá pwɛrɛ wa. 32 Nɛ ya yìɛn tɛntɛ, tɛ nɛ tɔn tɛ sùsùnà, nɛ wáá nɛ swìn nɛ birì dɛ, nɛ nɛ tɛ. Nɛ mù dɛ Yɛ-*Sɛjɛn tɛ, Yɛ nɛ pin lià tɛ nɛ, ba nɛ

* 5:31 5.31 Ka jɛn pìú jɛzɛn vàn nɛ yɛ dun bwálí.

zílí v̄ nii tɔ».

(*Matiə 5.10-12; 1 Piyerə 4.13-16; Apokalisə 3.8*)

³³ Yun tián tɔ, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɔ, nə n̄ tɔ s̀r̀r̀n̄ tɔntɔ, ba súə dɛ lɔɲa, ba d̄n̄ ga pià, sɛ ba gv̄ tɔntɔna tɔ. ³⁴ Yá bɛɛ don d̄n̄ yin lá, v̄ yiri nə yi Gamalielə. U yi *Farizian-ba p̄l̄i tɔ wa liù, v̄ nə yi Yui nii *yənu tiú. Ba mɛ yá zílí wá zənzən. U nyí v̄ z̄n̄ yun tián tɔ, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɔ wa, v̄ ga pa nii, sɛ ba li tɔntɔna tɔ kàrà wa, mánjá manc̄n. ³⁵ Ku kwa nə, v̄ d̄n̄ ma sw̄n, v̄ wú: «Á cia á tɛtɛ nə, á mù lià tɔ, á nə ya Yizərayelə dw̄i tɔ, dɛ won tɔ, á nə pià, á tun ba mù lià tɔntɔ yira. ³⁶ Mánjá ku nə ɛ, ku tɔ wà d̄n̄i, Tidasə dɛ yá z̄n̄, v̄ biri dɛ, v̄ jə dun. Lià, ba nə yí ndə biən̄ia nə, yá nə v̄eli ba twá v̄ nə. Yá ba gva wá, v̄ kwa lià tɔ, dɛ ba tutunan tɔ mama jén lá. ³⁷ U mù tɔntɔ kwa nə, Zwidasə, v̄ nə ya Galile tiú, dɛ kúv̄ nan, ḡl̄v̄ tɔ mánjá wa. U dɛ yá kúv̄ van lalv̄ tɔ, v̄ kɛ v̄ con. U mù tɔntɔ dɛ t̄iga, v̄ kwa lià tɔ ga jén duən yáá nə. ³⁸ Ku mù nə p̄n, à sw̄n á con sív̄n nə, sɛ á d̄n̄à ká tan bara-ba tɔ dɛ con. Á mù d̄n̄ yá ba, sɛ ba vií. Ba tutun̄i tɔntɔ nə yi ləzwənə yira ku nan, ku wá cùg̀, ku jén lá. ³⁹ Yá ku d̄n̄ nə ya ku nan Yui, á w̄r̀r̀ ku á cùg̀, á pa ku jén. Á cia á tɛtɛ nə, ku d̄n̄ ká bà, ku ya á mù dɛ Yui nə jaɲa».

⁴⁰ Yun tián tɔ mama d̄n̄ s̄ɛ Gamalielə pubɔɲa tɔntɔ. Ba d̄n̄ pií, ba bon tɔntɔna tɔ, ba pa, ba mà ba dɛ kafiran. Ba ga caga ba nii nə dɛ, ba kúv̄ kwári, ba pií ba twá dɛ Zwezi yiri tɔ, ba ma sw̄n yoo. Ku kwa nə, ba yá ba, ba pa ba vií. ⁴¹ Tɔntɔna tɔ nan Zwifə-ba yun tián tɔ, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɔ con, ba vií dɛ pupwən, Yui nə p̄n, ba na dun, ba nə dí c̄n̄ Zwezi yiri nə. ⁴² Yá d̄n̄ mama, Zwifə-ba Yui diè tɔ wa, dɛ ba s̄n̄ nə, ba tɔ wà kàrà tɔ dɛ Zwezi-Kərisə suyw̄n̄j̄ tɔ s̄gv̄ nə yaga.

6

Ba kúrí lià barpe, sɛ ba san Zwezi-Kərisə tɔntɔna nə
(*1 Timote 3.8-13*)

¹ Ku mánjá tɔ wa, Zwezi karbia tɔ d̄n̄ p̄l̄i, ba súrí lá zənzən. Ba yá ba *Zwifə-ba tɔ, ba nə sw̄n *Gərekə tɔ, kadənə tɔ yoo jələ d̄n̄ mama ba nii wodiu tarv̄ mánjá wa. Ku mù nə p̄n, ba dɛ d̄n̄ n̄w̄n̄ ba duən tɔ, ba nə sw̄n *Ebərə tɔ yuu wa. ² Zwezi-Kərisə *tɔntɔna fugə bələ tɔ d̄n̄ ma bon Zwezi karbia tɔ mama, ba kɛ duən nə, ba ga sw̄n ba con, ba wú: «Ku wà mɛ, sɛ nə yá Yui s̄gv̄ tɔ kàrà nə, nə ga pií nə pa, wodirən tarv̄ nə yá nə yuu z̄l̄i. ³ Nə nub̄ia-ba, ku mù nə p̄n, á kúré á waa bara barpe, ba nə sw̄n ba liù mama yozəɲə. Ba lià tɔntɔ liù mama mɛ, sɛ v̄ ya liù tɔ, v̄ nə súə dɛ Yui-*Siɲu tɔ. Ba lià tɔntɔ liù mama mɛ, sɛ v̄ ya wobun̄ȳn̄, sɛ nə ma ku tutun̄i tɔntɔ, nə ma z̄n̄ ba. ⁴ Nə mù mɛ, sɛ nə w̄n̄i nə t̄n̄i nə mánjá tɔ, nə kɛ yij̄n̄i wa, dɛ nə k̄r̀r̀ Yui s̄gv̄ tɔ, nə biri».

⁵ Ku mù yoo tɔntɔ d̄n̄ yin yw̄n̄i, ku pa lalv̄ tɔ mama nə. Ba d̄n̄ ma kúrí Et̄iyənə. U ya bɛɛ tɔ, v̄ nə ken v̄ waa Zwezi nə zənzən, v̄ ga sú dɛ Yui-Siɲu tɔ. Ku súrí Filipə, dɛ Pr̄osw̄r̄ə, dɛ N̄kan̄r̄ə, dɛ Timon, dɛ Parəmenasə, dɛ Nikolasə nə. Nikolasə ya Ant̄uswə bɛɛ don, v̄ dɛ nə yá z̄v̄a Zwifə-ba *yij̄n̄cw̄ɲə tɔ wa. ⁶ Ba ja ba, ba va ba biri tɔntɔna tɔ nə. Tɔntɔna tɔ dɛ ma j̄n̄ Yui, ba ga t̄n̄* ba j̄n̄ lià tɔntɔ yuu wa.

⁷ Ba d̄n̄ yá sw̄n Yui s̄gv̄ tɔ, ba súrí lá wuuu. Zwezi karbia tɔ nii d̄n̄ p̄l̄i, ba súrí zənzən *Zwerizalemə nə. Yá Zwifə-ba Yui *j̄on̄wana kap̄v̄v̄ dɛ twi, ba kɛ ba waa Zwezi nə, sɛ ba zílí v̄ nii.

Ba nə jin Et̄iyənə tɔ yoo
(*Ebərə-ba 2.4; Likə 21.14-15; Zwan 15.18-21*)

⁸ Yui p̄n v̄ d̄n̄ tɔ dɛ v̄ pubwanv̄ tɔ Et̄iyənə nə. Ku p̄n v̄

* 6:6 6.6 *Zwifə-ba nə yáá t̄n̄ ba j̄n̄ lià yun wa, sɛ ku biri dɛ, ba ken yuywan̄v̄ ba yuu wa, nə à yəə, sɛ ku biri dɛ, ba p̄n ba Yui nə.

tɔŋa yomilan dɛ Yɪ diàn mɪmɪnan nɛfaran lalɔ tɛ tɛtɛŋi wa. ⁹ Bara duɛn zàn, ba zɪɣɪ v nɛ. Lià tɛntɛ yà yɪ *Zwifɛ-ba *jɛrɛ diɛ tɛ, ba nɛ boŋɛ <ywɛŋɛ, ba nɛ jon ba tiàn> jɛrɛ diɛ tɛ lià. Ku mù nɛ yɪ Zwifɛ-ba lià duɛn, ba nɛ nan Sirenɛ dɛ Alekɛzandəri. Ba mù dɛ Zwifɛ-ba, ba nɛ nan Silisi lɔv nii tɛ wa, dɛ Azi nagwanaa tɛ wa, dàŋ tútùnɪ dɛ Etiyɛnɛ. ¹⁰ Etiyɛnɛ yɪ wɔbɔŋa tɛ, Yɪ-*Siŋu tɛ nɛ pɪn wá nɛ, v ma swìn. Yá ku dàŋ pɪn ba wàrɪ ba le. ¹¹ Ba dàŋ ma ga ba vwɪn lià, sɛ ba mù lià tɛntɛ dàŋ nɛ swìn ndɛ: «Nɛ mù ni dɛ, Etiyɛnɛ swìn sulwan, v zɪɣɪ *Moyizɛ dɛ Yɪ nɛ». ¹² Ba dàŋ twá nɛtɔ, ba sú lalɔv tɛ, dɛ Zwifɛ-ba *nɛkwɪna tɛ, dɛ Yɪ nii *yɛnu tiàn tɛ, ba kɛ v nɛ. Ba ma ja Etiyɛnɛ, ba ja va yun tiàn tɛ, ba nɛ bùrɪ *bùrɪ tɛ yáá con. ¹³ Ba tanɪ lià, ba nɛ wá kɔnɪ kɔnkɔn, ba kɛ v nii nɛ, ba ja vu. Kɔnkɔna tɛntɛ dàŋ nɛ swìn, ba wú: «D mù bɛɛ tɛntɛ nɛ swìn sùràn, máŋá mama, v ma zɪɣa nɛ Zwifɛ-ba Yɪ *diɛ tɛ dɛ Yɪ *nii tɛ nɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ. ¹⁴ Nɛ ni dɛ, v swìn dɛ, v mù *Nazaretɛ Zwezi tɛntɛ wá cùgù Yɪ diɛ tɛ, v ga lwàŋ Yɪ nii tɛ, Moyizɛ nɛ pɪn nɛba tɛ».

¹⁵ Lià tɛ mama, ba yà nɛ yɪ yun tiàn tɛ wa, ba nɛ bùrɪ bùrɪ, yíá dàŋ fin Etiyɛnɛ yuu wa. Yá ba ni dɛ, v yáá tɛ nyɪn ndɛ *malɪka yáá nɛ.

7

Etiyɛnɛ nii tɔŋu
(Tɔtɔnan 6.9-15; Ebɛrɛ-ba 11.23-29; Zwan 5.45-47)

¹ *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tiàn nɛkwɪa tɛ bwe Etiyɛnɛ nɛ, v wú: «Mɛ yìɛn tɛ nɛɛ nɛ nɛtɛn cígá?» ² Etiyɛnɛ ma le, v wú: «À nubɪa-ba, dɛ à nyɪna-ba, á cɔga nɛ! Yɪ tɛ, v jɛ dun, nɛ nan nɛ nɛbɛɛ *Abɛrahame nɛ. Ku máŋá tɛ wa, dɛ v wulɛ Mezopotami nagwanaa wa, v tɛ wá vɛli, sɛ v jɛŋ Aran nɛ. ³ Yɪ swìn v con, v wú: «Nan, n ga yá n lɔv nii, dɛ n dwíí tiàn, sɛ n ga va lɔv nii tɛ wa,

à nɛ wá bɪrɪ mú». ⁴ Abɛrahame ma nan Kalɛdɛ, v va v jɛŋ Aran nɛ. V nyɪna tiàn kwa nɛ, ku bwálí tɛntɛ wa, Yɪ dàŋ pɪn v nan Aran, v bà lɔv nii ku tɛ nɛtɛn wa, á nɛ wulɛ ku wa zɛn. ⁵ Ku máŋá tɛ wa, Yɪ wá wá bwálí pɪn, sɛ v tɪnɪ ku. V wá bwálí tɛntɛ pɪn, sɛ v tɪn v naa ku wa. Ku ya Yɪ kàn nikana mù dɛ, v wá pa ku lɔv nii tɛntɛ Abɛrahame dɛ v dwíí tɛ nɛ, v nɛ wá kɛ lɔv wa. Abɛrahame yà ga tɛ ba biú jɛ. ⁶ Á nɛŋɛ ku tɛ, Yɪ nɛ swìn: «Abɛrahame dwíí tɛ wá jɛŋ lɔv nii don nɛ. Ba wá jɪ lɔv nii tɛntɛ ywɛŋɛ, yá ba wá dɛ càn bɪna biɛnɪa. ⁷ Lɔv tɛ, ba nɛ wá yà ku tiàn ywɛŋɛ, à mù Yɪ nɛ wá bùrɪ ku bùrɪ. Ku mù tɛntɛ kwa nɛ, ba dàŋ wá bà, ba fwa yɪjɔnɪ bwálí ku tɛ wa, à nɛ dí yáá à kàn ku nii dɛ ba». ⁸ Yɪ dàŋ ma kàn nikani dɛ Abɛrahame. Ku mɪmɪnɔ nɛ ya bɛɛ *gwɛŋɛ tɛ. Ku mù nɛ pɪn, Abɛrahame ma goŋi v biú *Yɪzakɛ, v lɔrɪ dɪan nana dɪn nɛ. Yɪzakɛ dɛ nɛ lɔrɪ *Zwakɔbɛ, v dɛ goŋi wá. Zwakɔbɛ dɛ goŋi v bɪa fugɛ bɛlɛ tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nɪbara fugɛ dɛ bɛlɛ tɛ.

⁹ Nɛ nɪbara-ba tɛ jɪn wɔgwɪv dɛ ba nyánú Zwɔzɛfɛ, ba ma yɛ wá lià yuu wa, ba nɛ vɛli *Ezwɪpɛtɛ lɔv nii. ¹⁰ Yɪ dàŋ yɪn dɛ wá. V li wá v wɔwalɔv mama wa. Yɪ pɪn v na pubwanɔv dɛ wɔbɔŋa Ezwɪpɛtɛ pɪú *Farawon yáá con. Farawon li Zwɔzɛfɛ v tɪn, sɛ v tɪnɪ Ezwɪpɛtɛ lɔv nii, dɛ v diɛ tɛ v ywàŋ tɛ yuu. ¹¹ Niɛn dàŋ twi tɛ zv Ezwɪpɛtɛ lɔv nii tɛ, dɛ Kanan lɔv nii tɛ mama wa. Ku yɪn càn zɛnzɛn, nɛ nɪbara-ba tɛ dàŋ yà kúv ba won na ba dɛ. ¹² Zwakɔbɛ nɛ ni dɛ, mɪna wulɛ Ezwɪpɛtɛ nɛ, v tɛntɛn v tɪn nɛ nɪbara-ba tɛ naa nɛdɔ. ¹³ Yá ba nɛ vɛli nɛɛ bɛlɛ tɛ nii nɛ, Zwɔzɛfɛ pɪn v nubɪa tɛ lwarɪ wá, Farawon dɛ dàŋ lwarɪ Zwɔzɛfɛ dwíí tiàn tɛ. ¹⁴ Zwɔzɛfɛ dàŋ ma tɪn v pa, ba ja v nyɪna Zwakɔbɛ dɛ v diɛ lià, ba nɛ yí sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bonu, ba bà. ¹⁵ Mɛ nɛtɔ nɛ, Zwakɔbɛ vɛli Ezwɪpɛtɛ. Yá mɛ lá nɛ, v tɪga. Nɛ

nɔbara tɔ dɛ mama tɔga lɔ nɛ. ¹⁶ Ba zɔn ba tɔga tɔ, ba jɛ va Siswɛmɛ nɛ, ba gùrì lɛbɛrì tɔ wa, Abɛrahame yɛ dɛ sɛbiu Emɔrɛ bɔa tɛ con Siswɛmɛ nɛ.

¹⁷ Yá máná tɛ wa, Yɔ nikanɔ tɛ, v nɛ kán dɛ Abɛrahame nii nɛ, bwɛlɛ, sɛ kv sú, nɛ dwíí tɛ dán pùlì zɛnzɛn Ezwipɛtɛ nɛ. ¹⁸ Kv kwa nɛ, pìú don dɛ kùú jon pàrì tɛ, v nɛ wà Zwuzɛfɛ yɛni. ¹⁹ U mù pìú tɛntɛ dán nɛ tɔn yíá swɔan nɛ dwíí tɛ yɔra. U dán fifin nɛ nɔbara-ba tɛ, v pa, ba vɔ ba bɛsɔnì ba duga, sɛ kv pa ba tɔ. ²⁰ Kv máná tɛntɛ wa nɛ, ba lɔrɔ Moyizɛ. U yɔ binanɔnɔ Yɔ yíá yuu. Ba kɔnɔ wá cànì batwa v nyɔna diè tɛ wa. ²¹ Máná tɛ wa, ba nɛ dugv wá, Farawon bùá nɔ wá, v tì v ja va, v kɔnɔ, ndɛ v tɛtɛ bilura nɛ. ²² Ezwipɛtɛ tìán wubɔɔa tɛ nɛ, ba ma kwè wá. Moyizɛ yɔ diàn tíú, kv twá dɛ v nii sɔgv dɛ v tɔtɔnɛ nɛ.

²³ U bɔna sapwilɛ nii nɛ, v ken sírí, sɛ v va v nubɔa *Yɔzɛrayelɛ lià tɛ con. ²⁴ U nɔ Ezwipɛtɛ tíú don dɛ, v wulɛ v fifin v dwíí tɛ wa liú don. Yá v dán gva Ezwipɛtɛ tíú tɛ, sɛ v ma wánì v jon v nubɔa tɛ, Ezwipɛtɛ tíú tɛ yá nɛ fifin. ²⁵ U yá bɔɔa dɛ, v nubɔa Yɔzɛrayelɛ lià tɛ yá wá lwarɔ dɛ, kv wá twá dɛ wá, sɛ Yɔ ma jon ba. Yá ba wá kv lwarɔ. ²⁶ Kv tɔa nɛ pɔrɔ, v kùú nɔ Yɔzɛrayelɛ lià tɛ bɛlɛ, ba wulɛ ba mà duɛn, v ma kùú pià, sɛ v kwèe ba. U dán ma swìn ba con, v wú: <À dabara-ba, á yɔ nubɔa, bɛèè nɛ pɔn, á dɛ ma fifin duɛn?> ²⁷ Yá ba liú tɛ, v nɛ fifin v don tɛ, yugu Moyizɛ, v ga swìn, v wú: <Wàà nɛ tɔn mú, sɛ n ya pìú, sɛ n bùrì bùrà nɛ yuu wa? ²⁸ N pià, sɛ n gu à dɛ, ndɛ n dɔn nɛ gva Ezwipɛtɛ tíú tɛ, naaa?> ²⁹ Kv sɔgv tɛntɛ pɔn Moyizɛ dɛrɔ, v va Madɔan nagwanaa wa. U lɔrɔ bɔa bɛlɛ, kv lɔv nii tɛntɛ wa.

³⁰ Kv bɔna sapwilɛ nii nɛ, *malɔka

nan v nɛ, kasɔɔ lanworu tɛ wa, *Sinayi paan tɛ yuu, mɛnvoov kv nɛ jɛ tuni wa. ³¹ Kv yiri tɛ gwárí Moyizɛ. U dán ma va, sɛ v ywán kv v lwarɔ. U dán ma nɔ *Yuu-Tiu kori, kv nɛ wú: ³² <À yɔ Yɔ tɛ, n nɔbara-ba tɛ nɛ jùnì! À yɔ Yɔ tɛ, n nɔbara Abɛrahame, dɛ Yɔzakɛ, dɛ Zwakɔbɛ, ba nɛ jùnì!> Moyizɛ dán vɔvaga, yá v kùú ba wudɔv jɛ, sɛ v ywán. ³³ Yuu-Tiu dán ma swìn v con, v wú: <Lɔ n natɔra tɛ n nɛ nɛ! Bwálì tɛntɛ, n nɛ zɔga lɔ, yɔ à mù tɛtɛ bwálì. ³⁴ À nɔ wɔwalɔ tɛ à lià tɛ wulɛ kv wa Ezwipɛtɛ nɛ. A nɔ ba yinɛgɛ kwirɛ tɛ. Yá à cuɛ, sɛ à jon ba ba càn tɛ wa. N dán bàá síún nɛ, à wá tɔn mú Ezwipɛtɛ nɛ.>

³⁵ Etɔyɛnɛ ma kùú swìn v sùrí lá, v wú: «U mù Moyizɛ tɛntɛ, ba yá ten, ba ga swìn, ba wú: <Wàà nɛ tɔn mú, sɛ n ya pìú dɛ n bùrì nɛ bùrà?> Mɛ v mù nɛ Yɔ tɔn, sɛ v yá pìú, dɛ v lɔ ba ba càn wa. Kv twá dɛ malɔka tɛ, v nɔ tuni tɛ wa, sanɔ. ³⁶ U mù nɛ lɔ ba Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa. Kv twá dɛ v nɛ tɔn yomɔlan dɛ Yɔ diàn mɔmɔnan yìèn, Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa, dɛ <mɔv nɛstɔn* > tɛ wa, dɛ kasɔɔ lanworu tɛ wa bɔna sapwilɛ. ³⁷ Mɛ v mù Moyizɛ tɛntɛ nɛ swìn Yɔzɛrayelɛ lià tɛ con, v wú: <Yɔ wá lɔ á wa liú, sɛ v yá Yɔ nii *sòsònò, ndɛ à mù nɛ.> ³⁸ Máná tɛ nɛ, Moyizɛ nɛ yɔn dɛ Yɔzɛrayelɛ pùlì tɛ kasɔɔ lanworu tɛ wa, v nɛ yɔn dɛ nɛ nɔbara-ba tɛ, v ga ya dɛ malɔka tɛ. U mù con nɛ malɔka tɛ swìn Sinayi paan tɛ yuu wa, v ga jon Yɔ sɔgv tɛ, kv nɛ pɔn mɔ v pa nɛba.

³⁹ Nɛ nɔbara-ba tɛ yá ba pià, sɛ ba zìlì v nii. Ba vɔga wá, ba pubɔɔa ga pií, kv wulɛ Ezwipɛtɛ lɔv nii nɛ. ⁴⁰ Kv mù nɛ pɔn, ba swìn *Arɔn con, ba wú: <Fwa yɔ, n pa nɛba, sɛ tɛ yá nɛ yáá. U mù Moyizɛ tɛntɛ, v nɛ pɔn, nɛ nan Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ

* **7:36** 7.36 Máná tɛ wa, Moyizɛ nɛ lɔ Yɔzɛrayelɛ lià tɛ Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa, mɛ <mɔv nɛstɔn > tɛ wa nɛ Yɔ pɔn, kv níá tɛ pwèe duɛn wa, tɛ ga yá cwɛɔɔ, tɛ pa, ba kɛn tɔa nɛkɔrv wa, ba va Kanan lɔv nii. Kv mɔv tɛntɛ wa nɛ Farawon kwatara tɛ mé, máná tɛ wa, ba nɛ dɔnɔ Yɔzɛrayelɛ lià tɛ, sɛ ba ja.

wa, nə kùb yèrì kù tɛ, ɔ nə jigə>. 41 Kù mù dɔan tɛntɛ wa, ba fwa wɔŋwanɔ, kù nə nyɩn ndə nabie nə, ba ga gɔ wiən, ba ma fwa *jonɔ kù mù wɔŋwanɔ tɛntɛ yuu wa. Ba dɔn ga jwɛ kù mù won tɛntɛ yiri, ba tɛtɛ nə fwa. 42 Yu ma vɛvəri ɔ kwa, ɔ ma te ba, ɔ ga yá ba, kù pa, ba dɔn jùnì yɔcɔ dɛ cànà dɛ kacɩlɛ tɛ, lanworu tɛ wa. Yoo tɛntɛ púpúní Yu sagɩ tɛ wa, kù twá dɛ Yu nii sùsùnà tɛ, kù wú:

<Yizərayelə lià-ba, á bɩna sapwilə tɛ mɛ kasɔɔ lanworu tɛ wa, á fwa jonə, dɛ á gwɩ váná, á pɩn nə, naaa? 43 Kù yɩ á zɩn yɩ Molokə† gansili tɛ, dɛ á yɩ Ronfan kacɩlacɔ tɛ, á tɛtɛ nə fwa. Tɛ mù kɔnkɔn yɩa tɛntɛ mama yɩ á tɛtɛ nə fwa, sɛ á bu tɛ nə. Kù mù nə pɩn, à dɔn wá pa, á va á galɩ *Babilonə lɔɔ nii yuu>.

44 Kasɔɔ lanworu tɛ wa, á nɩbara-ba yá jɩn Yu *wulu gansili tɛ. Kù yɩ kù fwa ndə nɛtɔ tɛ, Yu nə swɩn Moyizə con, sɛ kù fwa, ndə Moyizə tɛtɛ nə nɩ kù yiri tɛ. 45 Nə nɩbara tɛ, ba dɛ nə kùb púé ba kwa, dɛ nə kùb jon kù mù gansili tɛntɛ, ba zɩn, máŋá tɛ wa, Zwozuwe dɛ nə kùb yɩn ba yáá tíú, ba ja bà lɔɔ nii kù tɛ wa. Yu ma san ɔ ta lɔɔ nii tɛntɛ tɩán, ɔ dɩŋɩ ba yáá con. Yu wulu gansili tɛ yɩn bwálí kù tɛ wa, kù ja va kù yí piú *Davidə pàrì tɛ máŋá. 46 Davidə nɩ yuywanɔ Yu yáá con, ɔ dɔn ma lòrì cwəŋə, sɛ ɔ lwà bwálí ɔ kə Zwakobə Yu‡ tɛ lá nə. 47 Yá kù yɩ *Salɔmɔn nə lwə diè tɛntɛ.

48 Yu tɛ, ɔ nə wulə ban ban, ga ba diè tɛ, ləzwənə nə lwə, wa yanɩ. Yu nii sùsùnà swɩn dɛ, Yuu-Tiu swɩn, ɔ wú:

49 <Lanworu tɛ nə yɩ à padaɔ, yá tɩa tɛ mù yɩ goli, à naa cɩcɩ kə tɩn bwálí. Bakɔn diè yiri nə, á wàá á lwə, á pɩn nə? Bwálí

kukwa wa nə, à wàá à pəni, à sɩ? 50 Kù tà à mù nə fwa won mama, naaa?>

51 Á mù, á yɩ lià tɛ, á yɩ vɩ lià. Á mantɩa á gwəŋə bɛɛ. Yá á waa tɛ dɛ á zɩan mù ba Yu sugɔ tɛ sɛɛ, Yu-*Sɩŋu tɛ nə swɩn á con. Á dɛ á nɩbara-ba tɛ nə yɩ won nɛdɔ. 52 Yu nii sùsùnà tɛ wa, ba wà tɛtɛ nə, á nɩbara-ba tɛ nə wà fɩfɩn? Lià tɛ, ba nə dí yáá ba swɩn cígá tíúš tɛ túrì tɛ yoo, á nɩbara-ba tɛ nə gɔa ba. Yá mɛ kù liú tɛntɛ, á dɛ kùb gɩgɩa á gɔ. 53 Á mù yɩ lià tɛ, á nə twá dɛ malɩkɛ, á ma na Yu *nii tɛ, ɔ nə pɩn Moyizə nə. Yá dɛ kù nɛtɔ mɛ, á wà kù nii tɛntɛ zilí>.

Ba dɩli Etɩyənə dɛ kapana ba gɔ

54 Etɩyənə nə tɩn ɔ nii wuuu, ɔ va ɔ zwèe. ɔ sùràn tɛ ma pɩn, ba bɩcanɩ sù dɛ liŋa ɔ yuu wa. Ba ga vwa ba nɩpɔɔ. 55 Etɩyənə, sùé dɛ Yu-*Sɩŋu tɛ, ɔ zɩn ɔ yáá ɔ kə lanworu tɛ wa, ɔ ga na Yu dun tɛ, dɛ Zwezi ɔ zàn ɔ zɩga Yu jɩzən vàn nə. 56 ɔ ma swɩn, ɔ wú: «Á cwga, à na lanworu tɛ kù sùrì, yá *Ləzwənə-Biu* tɛ zɩga Yu jɩzən vàn tɛ yuu».

57 Ba mama dɔn ma mà cèrì zəgə zəgə ba sun ba zɩan, ba ga gərə duən ɔ yuu wa. 58 Ba tùrì wá, ba ja nan tɩ tɛ nii nə. Ba dɔn ga wulə ba dɩli wá dɛ kapana, sɛ ba gɔ. Balandɔɔ don, ɔ yiri nə yɩ Solə† nə cìgà lià tɛ, ba nə dɩli Etɩyənə, ganan nə. 59 Máŋá tɛ wa, ba nə wulə ba dɩli wá dɛ kapana tɛ, Etɩyənə lòrì Zwezi, ɔ wú: «*Yuu-Tiu Zwezi, jon à sɩŋu tɛ n kə n con». 60 ɔ ga jəŋ ɔ nadwana yuu, ɔ bubwi, ɔ wú: «Yuu-Tiu, dɔn ká jələ cɩna tɛ tɛ, n kə ba yuu wa». Etɩyənə nə swɩn tɛ sùràn tɛntɛ, ɔ zwèe kwa nə, ɔ mɩ zwèe.

† 7:43 7.43 Molokə dɛ Ronfan yɩ wɔŋwanan. Fuən lià tɛ, ba yá nə wulə Kanan lɔɔ nii tɛ wa, yá nə jùnì tɛ. ‡ 7:46 7.46 Kù yɩ *Zwifə-ba Yu *diè. Wiən tɛ mama, tɛ yá nə wulə Yu wulu gansili tɛ wa, ba ken tɛ mama Yu diè tɛ wa. § 7:52 7.52 Liú tɛntɛ nə yɩ Zwezi. * 7:56 7.56 Liú tɛntɛ nə yɩ Zwezi. † 7:58 7.58 Solə jə yiri don, kù nə yɩ Polə.

8

¹ Solə də yà bɪrɪ də, Etɪyənə me tɪan.

Solə nə fifɪn Kərisə lià púlí tə yoo (Tɔtɔnan 11.19-21; Filipə tián 1.12-14; Zwan 6.70)

Ku dɪn tɛntə nə, ba dàń fifɪn *Kərisə lià púlí tə mama, ku nə wulə *Zwerizalemə wa. Ba mama dəri ba pwèe duən yáá nə, ba yá tà Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tə cɪɪ. Ba dəri ba va Zwide nagwanaa tə də Samari nagwanaa tə mama wa. ² Bara-ba nə zilí Yɪ nii zəni tì Etɪyənə, ba gùrì, ba ga kwi zənzən v yɪrɪ. ³ Solə mù dàń yɪ v kəni diàn, sə v cùgù Kərisə lià púlí tə. U twá dii də dii wa v vèli, v ma janɪ bara də kana, ba nə ken ba waa Zwezi nə, v pa ba kəni bǎn diè. ⁴ Ba tə, ba nə dəri ba pwèe duən yáá tə, dàń tə swìn Zwezi-Kərisə sɔywǎńú tə, bwálí tə mama, ba nə vèli.

Filipə swìn sɔywǎńú tə Samari nagwanaa wa

(Zwan 4.1-42; Tɔtɔnan 1.8)

⁵ Filipə vèli v zv Samari nagwanaa tə tɪfarv tə wa, v wulə v swìn Zwezi-*Kərisə sɔywǎńú tə. ⁶ Lalv tə mama, ku nə kun duən nə, nii yà yɪ nədv, ku ma cɔga Filipə sɔgv tə zəni zəni də waa nədv. Lià tə yà nəń, ba ga na Yɪ diàn mɪmɪnan tə, Filipə nə tɔɲa. ⁷ Cígá, *zinə nan, tə yá lià zənzən nə də tə bubwi. Yá gwanan zənzən yayɪran zwèe. ⁸ Ku yɪn pupwən nəfarv ku mù tɪfarv tɛntə wa.

⁹ Bεε don yà dí yáá, v wulə ku tɪfarv tə wa, v yɪrɪ nə yɪ Simon. U də yà pɪn dun v tiàn nə, v yà fwa jinəmori, v ma gwárí Samari lalv tə zənzən. ¹⁰ Ku yà nə zɪgɪ bisɪmabii nə, ku ja va ku yɪ bazɪnan nə, ba mama míámíán yà twá v nə, də ba swìn, ba wú: «U tə mù yɪ Yɪ diàn tə tətə, ba nə boɲə <diàn nəfarv>.» ¹¹ U yà gwárí ba, mǎńǎ ku nə darɪ də v jinəmori tɔtɔnɛ tə. Ku mù nə pɪn,

ba yà twá v nə. ¹² Yá Filipə dàń twi, v swìn Yɪ pàrɪ tə, də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə yoo, v bɪrɪ ba. Ku mù nə pɪn, bara də kana mama dàń pií ba yá jinəmori tə, ba kə ba waa Zwezi sɔywǎńú tə nə, ba ga pa, ba lə ba níá wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə. ¹³ Simon də tətə ken v waa Zwezi nə. Yá ba ga lə wá níá tə wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə. U dàń zɪga Filipə sɔpuni nə, ku ga gwárí wá zənzən, v nə na Yɪ diàn mɪmɪnan də diàn wiən, tə nə tɔɲa tə yɪrɪ.

(Tɔtɔnan 19.5-6; 1 Timote 6.9-10; Matie 6.24)

¹⁴ Zwezi *tɔntɔna tə, ba yà nə wulə *Zwerizalemə wa, dàń nə ni də, Samari tián sèe Yɪ sɔgv tə, ba dàń tɔn Piyerə də Zwan lá nə. ¹⁵ Ba də nə vèli, ba yí Samari tián tə, ba lòrì Yɪ ba pa ba, sə Yɪ-*Siɲu tə wǎní ku cú ba yun wa. ¹⁶ Ku yà tə wà ba liù yuu wa cwi, ku ya Filipə ləgə ba níá wa, *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ nə cɪɪ. ¹⁷ Piyerə də Zwan dàń ma tún* ba jìàn ba yun wa, Yɪ-Siɲu tə ga cú ba yun wa.

¹⁸ Mǎńǎ tə nə, Simon nə nɪ də, Yɪ-Siɲu tə ya ku twá Zwezi-Kərisə tɔntɔna tə jìàn ka tún yuu wa, ku ma nɪ, v pɪn ba səbiu. ¹⁹ U ga swìn, v wú: «Á pɪan diàn tə tə à də nə, sə liù tə mama, à də nə tún à jɪn v yuu wa, sə Yɪ-Siɲu tə cú ku tíú yuu wa». ²⁰ Piyerə dàń vɪga səbiu tə, v ga swìn v con, v wú: «Yɪ wá cùgù n mù də n səbiu tə mɛ, n nə bún də Yɪ tarpɪn tə wáá ku yè də səbiu tə yɪrɪ. ²¹ N tori tàlé yoo ku tə wa, ku ga tà n yáá con yoo. N pubɔɲa tə ba cígá nə twá Yɪ yáá con. ²² Vəvəri n kwa, n ma sá n cɔna tə, sə n yá n wɔlvɔɲv tə, sə n lòrì Yɪ-Siɲu də, ku nə wáá, sə v kwɛn n cɔna tə n mù də wá pwərə wa, n pubɔnkɔkwɪn ku tə yɪrɪ. ²³ À na də, n waa tə lwara zənzən, n ga yɪ kɔnkɔn yìèn yɔɲu». ²⁴ Simon ma swìn, v wú: «Mə á tətə lòrì Yɪ á pa nə, sə tə tə mama á nə

* 8:17 8.17 *Zwifə-ba nə yáá tún ba jìàn lià yun wa, sə ku bɪrɪ də, ba ken yuywǎńv ba yuu wa, nə à yèé, sə ku bɪrɪ də, ba pɪn ba Yɪ nə.

swìn tɛ, nɛdɔ tɛtɛ dɛn ká yí nɛ».

²⁵ Piyerɛ dɛ Zwan dɛn kàrì Yuu-Tiu sɔgɔ tɛ, ba bírì Samari tián nɛ. Kɔ kwa nɛ, ba bɛlɛ tɛ píí ba va Zwerizalemɛ. Ba nɛ ma virí, ba tɛ swìn sɔywájú tɛ ba bírì Samari tibii zɛnzɛn wa.

Filipɛ pɪn, Etiyopi bɛɛ don lwarɪ sɔywájú tɛ

²⁶ Dɪn don nɛ, *Yuu-Tiu *malɪka twi, kɔ swìn Filipɛ con, kɔ wú: «Zàn, n va lɔv jɪzɛn saporɔ yuu, sɛ n tì kasɔɔ cwɛɲɛ tɛ, ka nɛ nan *Zwerizalemɛ nɛ, ka vɛli Gaza». ²⁷ Filipɛ zàn v vɛli, dɛ nɛn Etiyopi† tián batana nɛ, v nɛ yɪ ba lɔv nii tɛ kapɪv minisɛ. Kapɪv tɛ yɪrɪ nɛ yɪ Kandasɛ. U mù batana tɛntɛ yà nɛ ywàɲá kapɪv tɛ wiɛn tɛ mama yuu, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá. U mù bɛɛ tɛntɛ yà vɛli Zwerizalemɛ, v jɔn Yɪ. ²⁸ U dɛn jɛ́ɛ v sɛsɛn tɛrɛko wa, v píí v ma virí, v ga kàrì Yɪ sagɪ tɛ wa, Yɪ nii *sùsùndù *Ezayi nɛ púpúní. ²⁹ Yɪ- *Siɲu tɛ swìn Filipɛ con: «Vɛli v boli sɛsɛn tɛrɛko kɔ tɛ yɪra».

³⁰ Filipɛ dɛrɪ v boli kɔ yɪra, v nì Etiyopi minisɛ tɛ nɛ kàrì Yɪ nii sùsùndù Ezayi púpúná tɛ. U dɛn ma bwe wá, v wú: «N nɛn kɔ tɛ, n nɛ kàrì, tɛ dɛn?» ³¹ Minisɛ tɛ ma le, v wú: «À wá fwa nɛtɛ, à ma nì kɔ dɛn, dɛ liù nɛ wà à nɛ san?» U ma bon Filipɛ, v pa, v bà v zɔv sɛsɛn tɛrɛko tɛ wa, v jɛ́ɛ v sɛpuni nɛ. ³² Sagɪ tɛ wa bwálí tɛ, minisɛ tɛ yà nɛ kàrì tɛ nɛ, yɪ kɔ tɛ:

«Ba jɪn wá ndɛ piɛ nɛ, ba ja va nangura diɛ wa. U yɪ ndɛ *pabiɛ nɛ ka nii nɛ ba swìn, dɛ ba nɛ swɛ ba finɪ‡ ka kɔran dɛ. U wà v nii sùrí. ³³ U dí càn dɛ yinɛgɛ mama. Yá tɛ mama wa, ba tɛ wà wá cígá pɪn. Wàà nɛ wá man, v bírì v mánjá là tɛ, sɛ ba ma lwarɪ yoo dɛn? Ba li v mù mu lɔv kɔ tɛ wa».

³⁴ Minisɛ tɛ dɛn tɛ ma swìn Filipɛ con, v wú: «À lòrì mú, Yɪ nii sùsùndù tɛ yɪ wàà tɛtɛ yoo nɛ v swìn nɛtɔ? Kɔ yɪ v tɛtɛ, nɛ à yɛ́ɛ kɔ yɪ liù don yoo?» ³⁵ Kɔ mánjá tɛntɛ wa, Filipɛ dɛn twá kɔ púpúná tɛntɛ nɛ, v ma swìn Zwezi sɔywájú tɛ, v bírì minisɛ tɛ nɛ. ³⁶ Ba vɛli wuuu, ba va ba yí yáá, dɛ nɛn, níá nɛ. Minisɛ tɛ ma swìn, v wú: «Nɛn níá nɛ, bɛɛɛ dɛn nɛ cígá, sɛ n li nɛ níá tɛ wa kɔ twá dɛ Zwezi- *Kɛrisɛ yɪrɪ tɛ?» ³⁷ [Filipɛ swìn, v wú: «Dɛ n nɛ ken n waa mama, kɔ yoo tɛntɛ wàà kɔ tɔɲa». Minisɛ tɛ ma píí v le, v wú: «À ken à waa dɛ Zwezi-Kɛrisɛ yɪ Yɪ-Biu».]

³⁸ Minisɛ tɛ pɪn, v sɛsɛn tɛrɛko tɛ zɪgɪ. Filipɛ dɛ minisɛ tɛ cúó, ba mù bɛlɛ tɛ zɔv níá tɛ wa, Filipɛ ma lɛ minisɛ tɛ níá tɛ wa, kɔ twá dɛ Zwezi-Kɛrisɛ yɪrɪ tɛ. ³⁹ Mánjá tɛ nɛ, ba nɛ píí ba nan níá tɛ wa, Yuu-Tiu Siɲu tɛ tì Filipɛ, yá minisɛ tɛ kúv ba wá na. Yá v súé dɛ pupwɛn, v ga tì cwɛɲɛ, v virí. ⁴⁰ Yɪ-Siɲu tɛ ken Filipɛ Azɔtɛ nɛ. U zɪgɪ Azɔtɛ, v twá tɪfaran duɛn wa, v va v nan Sezare. U dɛn ga swìn sɔywájú tɛ tɪn tɛ mama wa, v nɛ twá tɛ wa.

9

Zwezi bírì v tián Solɛ nɛ (Tɔtɔnan 22.3-16; 26.9-20; Galasi tián 1.11-16)

¹ Mánjá don wa, Solɛ mù yɪ v tɛ wulɛ v fifɪn *Yuu-Tiu karbɪa tɛ, v ga píà ba gɔrɪ. U dɛn vɛli *Zwifɛ-ba Yɪ *jɔɲwana yun tián nɛkwɪa tɛ con. ² U lòrì, sɛ v pa saga v mù Solɛ nɛ, v nɛ wá bírì Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa, tɛ nɛ wulɛ Damasɛ nɛ. Solɛ píà, sɛ ba lwarɪ dɛ, v jɛ cwɛɲɛ, v nɛ nɪ là, ba nɛ zɔv Zwezi cwɛɲɛ tɛ wa, kɔ nɛ yɪ bara, nɛ à yɛ́ɛ kana, sɛ v vwa ba, v jɛ bà *Zwerizalemɛ wa.

³ Mánjá tɛ wa, v nɛ wulɛ cwɛɲɛ tɛ wa, dɛ v dɛn yà bwɛlɛ Damasɛ,

† 8:27 8.27 Etiyopi yɪ kɔ wulɛ lɛzwɛnzwɛnɛn lɔv wa, ba nɛ bonɛ Afɛrikɛ. Mɛ Etiyopi yɪrɪ nɛ ba lwàn ba bonɛ Sudan. ‡ 8:32 8.32 *Zwifɛ-ba lɔv nii wa, dɛ lɔv níé duɛn wa, ba yáá finɪ pee kɔran, ba ma swɪ ganan.

naa nɔdɔ, dɛ ponɪ nan yɪ nɛ, kɔ pɪpɪlɪ kɔ kɪkɪrɪ wá. ⁴ U tɔa tɪa, ɔ ga nɪ kori, kɔ nɛ swɪn ɔ con, kɔ wú: «Solɛ, Solɛ, bɛɛɛ nɛ pɪn, n ma fɪfɪn nɛ?» ⁵ U dɛn ma le, ɔ wú: «N m̀ nɛ yɪ wàà, Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu dɛn ma swɪn, ɔ wú: «À m̀ nɛ yɪ Zwezi tɛ, n nɛ fɪfɪn. ⁶ Zàn yɪ nɛ, sɛ n va tɪfaru tɛ wa, ba wá bɪrɪ mú kɔ tɛ, n nɛ mɛ, sɛ n fwa». ⁷ Bara tɛ, ba nɛ yà kwé wá tɛ m̀, yɪ ba zɪga cùrù. Ba nɪ kori tɛ m̀, yá ba dɛn nɛ wà liù mama nɪ. ⁸ Solɛ nyí ɔ zàn yɪ nɛ, ɔ yíá tɛ sùrí, yá ɔ dɛn nɛ bá won mama na. Ba jɪn ɔ jɪn nɛ, ba ga van wá, ba ja va Damasɛ. ⁹ U fwa dɪan batwa, dɛ ɔ tɛ ba lá na. U ba dé, ɔ ba nywɪn.

¹⁰ Kɔ tɪv tɛntɛ tɛtɛ wa, Zwezi karbiu don dɛ yɪn Damasɛ nɛ, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Ananiasɛ. Yuu-Tiu bɪrɪ ɔ tɪàn wá, ɔ ga swɪn ɔ con, ɔ wú: «Ananiasɛ!» U ma sɛɛ, ɔ wú: «Nɛn à nɛ, Yuu-Tiu!» ¹¹ Yuu-Tiu dɛn ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «Zàn, n tɪ cwɛŋɛ tɛ, ba nɛ bonɛ <cwɛmɛnɛ mɛnɛ> tɛ, n va Zwidasɛ sàñ nɛ! Vɛli, n pɪà bɛɛ don, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Solɛ. U yɪ Tarɛsɛ tíú. U wulɛ ɔ j̀nɪ Yɪ. ¹² À pɪn, ɔ na bɛɛ don, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Ananiasɛ. U m̀ bɛɛ tɛntɛ twi ɔ zɔ, ɔ ga tún ɔ jɪn ɔ yuu wa, sɛ ɔ yíá tɛ pɪi tɛ na lá». ¹³ Ananiasɛ ma le, ɔ wú: «Yuu-Tiu, à nɪ bɛɛ tɛntɛ ỳɛn lià zɛnzɛn nɛ swɪn dɛ, ɔ fwa lià tɛ yɪra, ba nɛ yɪ n m̀ nɛ tɪ, Zwerizalemɛ nɛ. ¹⁴ Yá Yɪ jonwana yun tɪàn tɛ ken dɪàn ɔ jɪn wa yɛbɛ, sɛ ɔ vwa lià tɛ mama, ba nɛ yɪ n m̀ Yuu-Tiu nɛ tɪ». ¹⁵ Yá Yuu-Tiu tɛ pɪi ɔ swɪn, ɔ wú: «Vɛli, ɔ m̀ bɛɛ tɛntɛ yɪ à kúru wá à lɪ, sɛ à ma tun. U wá bɪrɪ à yɪrɪ tɛ dwíɛ tɛ mama lɔv mama wa, pɛɛgá yáá con, *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yáá con. ¹⁶ Yá à dɛn wá bɪrɪ wá càn yɪrɪ tɛ mama, ɔ nɛ mɛ, sɛ ɔ dé à yɪrɪ».

¹⁷ Ananiasɛ dɛn ma nan ɔ vɪi. Máná tɛ wa nɛ, ɔ nɛ vɛli ɔ yí, ɔ zɔa diè tɛ wa. U tún ɔ jɪn Solɛ yuu wa, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Solɛ, à nubiu, Yuu-Tiu Zwezi tɛ, ɔ nɛ nan n nɛ cwɛŋɛ tɛ wa, dɛ n ma biàn tɛ, ɔ m̀ nɛ tun nɛ,

sɛ n yíá tɛ ma wàní tɛ pɪi tɛ na lá, sɛ n sù dɛ Yɪ-*Sɪju tɛ». ¹⁸ Kɔ máná tɛ tɛtɛ wa, kɔ fwa ndɛ wiɛn puran nɛ nan Solɛ yíá tɛ wa, tɛ tɔ. U yíá tɛ dɛn ga na lá. U ma zàn, ɔ pa, ba lɛ wá níá wa, kɔ twá dɛ Zwezi-*Kɛrisɛ yɪrɪ tɛ. ¹⁹ Kɔ kwa nɛ, ɔ dí wodiu, yá ɔ dɪàn dɛn pɪi tɛ bà.

Solɛ swɪn sɔywánú tɛ Damasɛ wa

Solɛ yɪn dɛ Zwezi karbiu tɛ, ba yá nɛ wulɛ Damasɛ nɛ, ndɛ dɪan bagali nii nɛ. ²⁰ U zàn lala, ɔ swɪn Yɪ sɔgɔ tɛ, *Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa, ɔ bɪrɪ dɛ, Zwezi yɪ Yɪ-Biu. ²¹ Lià tɛ mama nɛ nɪ Solɛ s̀ràn tɛ, kɔ gwárí ba, ba dɛn ga swɪn, ba wú: «Kɔ tà bɛɛ wá tɛ, yá nɛ fɪfɪn lià tɛ, ba nɛ bonɛ Zwezi yɪrɪ tɛ *Zwerizalemɛ wa, naaa? Mɛ kɔ nɛ tà ɔ yá twi yɛbɛ, sɛ ɔ kùv vwa ba duɛn, ɔ ja va Yɪ *jonwana yun tɪàn tɛ yáá con, naaa?»

²² Kɔ máná tɛntɛ wa, Solɛ dɪàn dɛn nɛ kwɛn tɛ sùrí, wuuu. U vuvugɛ Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ wulɛ Damasɛ wa, ɔ bɪrɪ dɛ, Zwezi nɛ yɪ *Kɛrisɛ.

Solɛ vɛli Zwerizalemɛ dɛ Tarɛsɛ (2 Korɛntɛ tɪàn 11.32-33; Galasi tɪàn 1.18-24; Tɔtɔnan 22.17-21)

²³ Kɔ dɛn vɛli, kɔ yí máná don wa, *Zwifɛ-ba yun tɪàn tɛ ken nimaru, sɛ ba gɔ Solɛ. ²⁴ Solɛ dí yáá ɔ gɪgan ɔ lwarɪ ba pubɔŋa tɛntɛ. Ba dɛn yá cɪ mimɛn tɛ nɛ, tɪtɪn dɛ yɪcav, ba ma pɪà wá, sɛ ba lɪ ɔ mɪ. ²⁵ Kɔ nɛtɔ dɛn pɪn, ɔ karbiu tɛ ken wá fɪyafaru wa, tɪtɪn don nɛ, ba ga twá bérɛ, ba cú wá.

²⁶ Máná tɛ, ɔ nɛ pɪi ɔ va *Zwerizalemɛ wa, ɔ kɛɛn lala, ɔ va ɔ wulɛ dɛ Zwezi karbiu tɛ. Ba dɛ mama dɛn yá dɛrɪ wá, ba yá ba bɔŋa dɛ, ɔ yɪ Zwezi karbiu tɛ yɪrɪ. ²⁷ Barɛnabasɛ dɛn bon wá, ɔ kɛ ɔ con, ɔ ja wá, ɔ ja va Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ con. Barɛnabasɛ dɛn man ɔ bɪrɪ ba kɔ tɛ, kɔ nɛ tun cwɛŋɛ tɛ wa, Solɛ ma na *Yuu-Tiu. U man Yuu-Tiu nɛ swɪn Solɛ con nɛtɔ, dɛ Solɛ nɛ kàrɪ Damasɛ nɛ pwɛnɛ pwɛnɛ dɛ Zwezi yɪrɪ tɛ.

28 Kɔ kwa nɛ, Solɛ dɛ tɔntɔna tɛ dɔn vɛli Zwerizalemɛ wa. Yɔ Solɛ swɛn Yɛ sɔgɔ tɛ pwɛnɛ pwɛnɛ dɛ Yuu-Tiu yɛ tɛ. 29 Solɛ swɛn, ɔ ga tɔtɔnɛ Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ swɛn *Gɛrɛkɛ. Ba mɔ tɛntɛ mɔ dɔn yɔ piɔ ba li ɔ mu. 30 Liɔ tɛ, ba nɛ yɛ ɔ nubɛa Kɛrisɛ yɛ tɛ dɔn nɛ lwarɛ kɔ, ba ja wɔ, ba va Sezare ba pa ɔ va Tarɛsɛ.

Piyerɛ zwɛɛ gwɔnɔ, ɔ yɛ, nɛ yɛ Ene, yayigɔ

31 Mɛ kɔ twɔ nɛtɔ *Kɛrisɛ liɔ pɔli tɛ dɔn ma na siɛ Zwide dɛ Galile dɛ Samari nagwanɛɛ tɛ mama wa. Ba jɔn dɔn tɛ sɔri wuu, ba ga zilɛ *Yuu-Tiu nii, yɔ Yɛ-*Sinu tɛ dɛ dɔn saɔa ba, kɔ pɛn ba pɔli ba sɔri wuu.

32 Piyerɛ yɔ nan ɔ twɔ lɔ, ɔ vɛli bwɔlɔ tɛ mama, ɔ ma ni liɔ tɛ, ba nɛ yɛ Kɛrisɛ nɛ ti. ɔ dɔn vɛli ba duɛn con, ba dɛ nɛ yɔ wulɛ Lida nɛ. 33 ɔ nɛ vɛli ɔ yɛ lɔ, ɔ ni bɛɛ, ɔ yɛ nɛ yɛ Ene. ɔ yɛ gwɔnɔ, ɔ yɛ bɛna nana, ɔ nɛ tɛgɛ gɛdoo yuu wa.

34 Piyerɛ ma swɛn ɔ con, ɔ wɔ: «Ene, Zwezi-Kɛrisɛ nɛ zwɛɛ n yayigɔ tɛ. Zɔn yɛ nɛ, sɛ n kwen n gɛdoo tɛ». Naa nɛdɔ dɛ Ene nyɛ ɔ zɔn. 35 Liɔ tɛ mama, ba nɛ wulɛ Lida dɛ Saron vara tɛ wa ni wɔ. Ba ma lwɔn ba pubɔɛ tɛ, ba bɔ Yuu-Tiu con.

Piyerɛ bwin Tabita ɔ li tɛn wa

36 Kan don yɔ wulɛ Zwezi karbia tɛ wa Zwafa nɛ. ɔ yɛ nɛ yɛ Tabita. Kɔ dɛn nɛ yɛ «sɛgɛ». ɔ yɔ tɔnɛ tutɔnzɛnɛ zɛnzɛn, dɛ ɔ fwa yɛlɔri wiɛn dɛ zɛnzɛn. 37 ɔ mɔ kan tɛntɛ twi, ɔ tu yayigɔ, ɔ ti kɔ mɔnɔ tɛ wa. Mɔnɔ tɛ nɛ, ba nɛ swɛ wɔ, ba zwɛɛ ba ja wɔ, ba zɔ ba tɔn dɛyuu diɛ don wa. 38 Lida dɛ Zwafa yɔ bwɛlɛ dɛ duɛn. Kɔ mɔ nɛ pɛn, Zwezi karbia tɛ yɔ ni dɛ, Piyerɛ wulɛ Lida nɛ. Ba dɔn ma tɔn bara bɛlɛ ɔ con, sɛ ba lɔri wɔ, sɛ ɔ bɔ ba con lala, ɔ dɔn kɔ dɔn. 39 Piyerɛ zɔn, ɔ mɔ dɛ bara tɛ kɛ duɛn ba va. Mɔnɔ tɛ nɛ, ba nɛ vɛli ba yɛ lɔ, ba yɛn ɔ yɔ, ba ja zɔ dɛyuu diɛ tɛ wa. Kadɛnɛ

tɛ mama dɔn kɔkɔri Piyerɛ dɛ ba kwi, ba ga bɛri wɔ ganvwirɛn dɛ ganzɔran Tabita yɔ nɛ fwa, dɛ ɔ nɛ yɛn dɛ ba. 40 Piyerɛ dɔn ma pa liɔ tɛ mama nan, ɔ ga tɔli ɔ nadwana yuu ɔ jɔn Yɛ. ɔ piɛ ɔ vɛvɛri ɔ yɔ, ɔ kɛ tɛ tɛ con, ɔ ga swɛn, ɔ wɔ: «Tabita, zɔn yɛ nɛ!» Kan tɛ sɔri ɔ yɔ, ɔ nɛ ni Piyerɛ, ɔ zɔn ɔ jɛɛ. 41 Piyerɛ ma tɛ ɔ jɛn ɔ nɛ, ɔ ga van wɔ ɔ zɛn yɛ nɛ. Kɔ kwa nɛ, ɔ bon liɔ tɛ, ba nɛ yɛ Kɛrisɛ nɛ ti tɛ, dɛ kadɛnɛ tɛ, ɔ ga bɛri ba kan tɛ dɛ ɔ bwin. 42 Zwafa tɛnɛn mama yɛni kɔ yoo tɛntɛ, liɔ zɛnzɛn ga kɛ ba waa Yuu-Tiu nɛ. 43 Piyerɛ yɛn Zwafa nɛ, ɔ dɔn lɔ nɛ zɛnzɛn gɛɔ don con, ɔ nɛ niɛ tɛnɛn, ɔ yɛ nɛ yɛ Simon.

10

Zwezi-Kɛrisɛ sɔyɔwɔnɔ tɛ yɛ liɔ tɛ, ba nɛ tɛ Zwifɛ-ba, con

(Tɔtɔnan 10.30-35; 11.13-14)

1 Bɛɛ don yɔ wulɛ Sezare nɛ, ɔ yɛ nɛ yɛ Kɛrɛneyɛ. ɔ mɔ bɛɛ tɛntɛ yɔ yɛ pamana pɔli don wa yuu tiɔ, ba nɛ bonɛ kɔ pamana pɔli tɛntɛ Yitaliyɛnɛ*. 2 Kɛrɛneyɛ yɛ bɛɛ tɛ, ɔ nɛ twɔ Yɛ cwɛnɛ tɛ nɛ zɛni, ɔ ga zilɛ Yɛ nii, ɔ mɔ dɛ ɔ diɛ liɔ mama. ɔ yɔ pɛn yɛlɔri wiɛn zɛnzɛn zɔra tɛ nɛ, ɔ ga jɔnɛ Yɛ dɛn mama. 3 Dɛn don nɛ, kɔ vɛli kɔ yɛ ndɛ dɛdɛni nii lugu batwa mɔnɔ wa nɛ, Yɛ pɛn, ɔ na ɔ *malika ɔ yɔ wa pwɛnɛ pwɛnɛ, dɛ ka twi, ka zɔ ɔ con. Yɔ ka ga swɛn ɔ con, ka wɔ: «Kɛrɛneyɛ!» 4 ɔ fin ɔ yɔ, ɔ kɛ malika tɛ yuu wa, fɛn dɛ dɔn ga zɔ wɔ. ɔ ma le, ɔ wɔ: «Kɔ yɛ nɛtɛ, *Yuu-Tiu?» Malika tɛ ma swɛn ɔ con, ka wɔ: «N yɛjɔnɛ tɛ dɛ n yɛlɔri wiɛn tɛ mama, n pɛn zɔra tɛ nɛ, diɛ tɛ yɛ Yɛ con, ndɛ *jɔnɛ nɛ, kɔ nɛ pɛn, ɔ liɛ n yoo. 5 Sɔɔn nɛ, n dɔn tɛn Zwafa nɛ, sɛ Simon tɛ, ɔ yɛ don nɛ yɛ Piyerɛ, bɔ. 6 ɔ yɛ ɔ wulɛ Simon tɛ, ɔ nɛ yɛ gɛɔ ɔ niɛ tɛnɛn tɛ, diɛ. ɔ diɛ tɛ yɛ kɔ wulɛ muɔ tɛ nii nɛ».

* 10:1 10.1 Yitaliyɛnɛ ya *Romɛ-ba pamana pɔli don yɛ.

⁷ Mánǎ tɛ nɛ, malíka tɛ, ka yà nɛ swìn v con tɛ, vií, Kɔrɛneyɛ bon v tɔtɔnbɪa bɛlɛ, dɛ v pamana tɛ wa pamanv nɛdɔ, v dɛ nɛ twá Yɪ cwɛŋɛ tɛ nɛ zɛni, v ga tɔŋa v pɪn wá. ⁸ Kɔrɛneyɛ ma man won tɛ mama, kv nɛ tɔn tɛ nɛɛ v bɪrɪ ba, v ga tɔn ba Zwafa nɛ.

(Tɔtɔnan 11.1-18; 15.7-9; Romɛ tɪán 9.25-26)

⁹ Kv tɪa nɛ pɔrɪ, ba nan ba zu cwɛŋɛ, ba ma vɛlɛ Zwafa. Ba vɛli wuuu, ba va ba bwɛlɛ Zwafa. Kv mánǎ tɛ wa, dɛ Piyerɛ dɪgà dɛyuu wa, sɛ v jɔn Yɪ. Kv yɪn lugu fugɛ bɛlɛ mánǎ wa. ¹⁰ Niɛn dǎn jɪn Piyerɛ, v ga pɪà won, sɛ v dɛ. Mánǎ tɛ wa, ba nɛ wulɛ ba fwa wodi, sɛ v dɛ, yiviru tɪ wá. ¹¹ Yiviru tɛ mánǎ wa, v nɪ lanworu tɛ dɛ kv súrɪ. Yá v na won don ndɛ gansara nɛfarv nɛ, ba nɛ vwa kv níɛ banɪa tɛ nɛ, dɛ kv ma cwɪ tɪa. ¹² Váná† yiri mama tɛ nɛ vɛli dɛ nɛɛ banɪa, dɛ váná yiri tɛ mama, tɛ nɛ vɛli tɛ pùɛ ban tɪa yuu wa, dɛ zɛŋɛ yiri mama, tɛ nɛ pɛrɛ yɪ nɛ, yà nɛ wulɛ gansara tɛntɛ wa. ¹³ Piyerɛ ma nɪ kori, kv nɛ wú: «Piyerɛ, zàn, n gv, n dɛ!» ¹⁴ Piyerɛ ma le, v wú: «Yuu-Tiu, à ba tɛ pɪà, sɛ à dɛ. À tɛ wà won mama dí, kv nɛ yɪ culu won, nɛ à yɛɛ pɔpwalan won». ¹⁵ Nɛɛ bɛlɛ nii nɛ, v kúv nɪ kori tɛ: «Won tɛ, Yɪ nɛ bɪrɪ dɛ kv mɛ, dǎn ká ywǎn kv ndɛ culu won nɛ». ¹⁶ Kv fwa nɛtv nɛɛ batwa. Kv kwa nɛ, won tɛ dǎn pɪí, kv dɪ yɪ nɛ.

¹⁷ Piyerɛ yà tɛ wà won tɛ, v nɛ nɪ, tɛ dɛn lwarɪ, dɛ nɛn, bara tɛ, Kɔrɛneyɛ nɛ tɔn tɛ nɛ, ba bwe Simon diɛ tɛ bwálɪ nɛ, ba bà ba zɪga v mimii yáá nɛ. ¹⁸ Ba ga bɔrɪ ba kɛ yɪ nɛ, ba bwe, sɛ ba jɛn, dɛ Simon tɛ, v yɪrɪ tɛ don nɛ yɪ Piyerɛ tɛ, wulɛ yɛbɛ tɛ nɛ.

¹⁹ Piyerɛ yà yɪ v tɛ buŋa won tɛ, v nɛ nɪ tɛ yoo. Yɪ-*Siŋu tɛ ma swìn v con, kv wú: «Nɛn, bara batwa nɛ, ba bwe n bwɪɛ. ²⁰ Zàn n cú, twá ba nɛ, n vií. Dǎn ká fwa bábɪá, kv

yɪ à mù nɛ tɔn ba». ²¹ Piyerɛ ma cú, v swìn bara tɛ con, v wú: «Á nɛŋɛ à nɛ, à mù nɛ yɪ liù tɛ á nɛ pɪà. Bɛɛɛ yoo nɛ ja aba kv bà?»

²² Ba ma pɪí, ba le wá, ba wú: «Kv yɪ Kɔrɛneyɛ nɛ tɔn nɛba n con. V yɪ pamana yuu tíú, v nɛ yɪ cígá tíú, v ga zilí Yɪ nii. *Zwifɛ-ba tɛ mama nɛ swìn v yozɛŋɛ yoo. Yɪ malíka nɛ cúɛ ka swìn v mù Kɔrɛneyɛ tɛ con, sɛ v pa n bà v diɛ, sɛ v ma nɪ n sùràn». ²³ Piyerɛ dǎn ma pa ba zu, v ga pa ba bwálɪ.

Kv tɪa tɛ nɛ pɔrɪ, Piyerɛ zàn, v mù dɛ ba kɛ duɛn ba vií. Lià tɛ duɛn, ba nɛ yɪ v nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ Zwafa nɛ, nan, ba kwé wá. ²⁴ Ba viru tɪpɔrɪ nɛ, ba yí Sezare. Kɔrɛneyɛ yà bon v dwíí tɪán, dɛ v dabazɛŋɛ, v dǎn ga dǎnɪ ba. ²⁵ Mánǎ tɛ nɛ, Piyerɛ nɛ twi v zu, Kɔrɛneyɛ zàn, v va v jɛrɪ wá, v ga tɪa v nɛɛ nɛ Piyerɛ yáá con, v jɔn wá zɛni zɛni. ²⁶ Piyerɛ ma zɪn wá, v ga swìn v con, v wú: «Zàn yɪ nɛ, à dɛ yɪ lɛzwɛnɛ!»

²⁷ Piyerɛ dɛ Kɔrɛneyɛ swìn duɛn nɛ, v ga le, v zu diɛ tɛ wa. V zɪa v na lià, ba nɛ dáá zɛnzɛn dɛ ba jɛɛ duɛn yáá. ²⁸ Piyerɛ ma swìn ba con, v wú: «Á yɛɛ dɛ, Zwifɛ-ba liù wà mɛ, sɛ n ja nimarv dɛ vee, nɛ à yɛɛ, sɛ n zu v diɛ wa. Yá Yɪ dǎn bɪrɪ à mù, sɛ à dǎn ká ywǎn lɛzwɛnɛ mama, ndɛ v nɛ yɪ cɔna liù, nɛ à yɛɛ, ndɛ pɔpwalan liù nɛ, v nɛ wà mɛɛ, sɛ ba yí v yɪra. ²⁹ Kv mù nɛ pɪn, à ma wà tɔtɔnɪ dɛ yɛbɛ túrɪ. Á nɛ bon nɛ tɛ, à dǎn pɪà, sɛ à bwe à jɛn, bɛɛɛ nɛ pɪn á ma tɔn, á pa ba bon nɛ». ³⁰ Kɔrɛneyɛ ma le, v wú: «Kv yí dɪan banɪa zɛn kv tɛ, à wulɛ à jùnɪ dɛdɛni nii lugu batwa yɪjɔnɪ tɛ, à diɛ wa nɛ. Dɛ nɛn bɛɛ nɛ, v nɛ zɪa gǎnɔ, kv nɛ pɪpɪlɪ, v nan à yáá con. V ga swìn v wú: ³¹ «Kɔrɛneyɛ, Yɪ jon n yɪjɔnɪ, v ga líí n yɪlori wiɛn tɛ líí. ³² N dǎn tɔn liù Zwafa nɛ, sɛ v pa Simon tɛ, v yɪrɪ tɛ don nɛ yɪ Piyerɛ tɛ, bà. V yɪ v wulɛ Simon tɛ,

† 10:12 10.12 Váná tɛntɛ yɪ *Zwifɛ-ba dɪrɛ, Piyerɛ dɛ ma yɪ Zwifɛ.

u nɛ yɪ gòó u nɪɲɪ tɔnɔn tɛ, diè muv tɛ nii nɛ». ³³ À dɛ ma tun liù lala, sɛ u bà u bon mú. N dɛ nɛ twi tɛ, n fwa zɛni. Síún nɛ, nɛ mama dàń wulɛ Yu yáá con, sɛ nɛ wàní nɛ cɔgu won tɛ mama, Yuu-Tiu nɛ biri mú, sɛ n swìn nɛ con».

³⁴ Piyerɛ dàń ma swìn, u wú: «Síún nɛ, cígá mama à dàń yèé dɛ, Yu ba liù kúrí, u ma kwanɪ u don. ³⁵ Lɔv dwíí tɛ mama wa nɛ, liù tɛ, u nɛ zilí Yu nii, u ga vɛli dɛ cígá, ku tíú tɛntɛ zìɛn u mù Yu yáá con. ³⁶ Yu pin u sɔgu tɛ *Yizɛrayɛlɛ lià tɛ nɛ, u ma dí yáá, u swìn u biri ba dɛ, bican sié wulɛ Zwezi-*Kɛrisɛ con, u nɛ yɪ lià tɛ mama Yuu-Tiu. ³⁷ Zwan dí yáá u kàrí ka lɛ lià níá wa ku twá dɛ Yu yɪ kàrà tɛ. Ku kwa nɛ, á yèé won tɛ, ku nɛ tun. Ku tɛ nɛ dí yáá ku tun Galile nagwanaa tɛ wa, dɛ ku tɛ nɛ tun Zwide nagwanaa tɛ mama wa. ³⁸ Á yèé nɛtɔ tɛ, Yu nɛ pin u Siɲu tɛ dɛ u diàn tɛ Zwezi nɛ, u nɛ yɪ *Nazaretɛ tíú. U mù yà nɛ vɛli bwálá tɛ mama, u fwa zɛni dɛ u pin yazurɛ lià tɛ mama nɛ, ba yà nɛ wulɛ *Sitana wɔwalɔ tɛ wa. Yu yà wulɛ dɛ wá. ³⁹ Wiɛn tɛ mama, u nɛ tun Zwifɛ-ba lɔv nii tɛ wa dɛ *Zwerizalemɛ wa, nɛ nɪ tɛ dɛ nɛ yíá. U yɪ ba paa wá dagarɔ tɛ yuu wa, ba gu. ⁴⁰ Yá Yu dàń pií u bwin wá, dɪan batwa dɪun nɛ. Yu pin u tɛ pií u nan, u biri u tiàn. ⁴¹ Ku kúv tà lɔv tɛ mama nɛ, u wá biri u tiàn, ku yɪ lià tɛ, Yu nɛ u kúrí, sɛ ba na wá dɛ ba yíá, nɛ u wá biri u tiàn. Yu dí yáá u kúrí ba mù lià tɛntɛ. Nɛ mù yɪ lià tɛ, nɛ nɛ dí dɛ wá, nɛ nyɔ dɛ wá, u ka pií, ka bwin ka nan tɪga wa, kwa nɛ. ⁴² Zwezi nɛ pin nii nɛba, u wú, nɛ swián nɛ biri lià tɛ nɛ, sɛ nɛ pa ba yɛni dɛ, ku yɪ u mù nɛ Yu tún, sɛ u ya liù tɛ, u nɛ bɔrì lià tɛ, ba nɛ wulɛ mu wa, dɛ ba tɛ, ba nɛ tɪga dɛ mɛ bɔrà. ⁴³ Yu nii *sùsùnà tɛ mama swìn dɛ, liù tɛ mama, u nɛ ken u waa u mù Zwezi nɛ, u wá kwen u cɔna tɛ u mù dɛ Yu

pwɛrɛ wa, ku twá dɛ u yɪ tɛ nɛ».

⁴⁴ Piyerɛ nɛ wulɛ u swìn tɛ sùràn tɛntɛ, Yu-Siɲu tɛ cuɛ lià tɛ mama, ba nɛ cɔga sɔgu tɛ, yun wa. ⁴⁵ Ku gwárí Kɛrisɛ lià tɛ, ba nɛ kwé Piyerɛ, ba ja bà, ba nɛ yɪ Zwifɛ-ba. Ku gwárí ba, dɛ Yu tarpɪun tɛ, ku nɛ yɪ Yu-Siɲu tɛ cuɛ lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, dɛ yun wa. ⁴⁶ Ba dàń yà nɛní, ba nɛ swìn dɛ svyirɛ duɛn, dɛ ba ga bwi Yu nɛ. ⁴⁷ Piyerɛ dàń ma swìn, u wú: «Nɛ wáá nɛ vɪ, sɛ nɛ lɛ lià tɛ, ba dɛ nɛ nɪ Yu-Siɲu tɛ, ndɛ nɛ tɛtɛ nɛ, níá wa, naaa?»

⁴⁸ Piyerɛ ma pa nii, sɛ ba lɛ ba níá wa dɛ Zwezi-Kɛrisɛ yɪ tɛ. Ku mù tɛntɛ yuu wa, ba lòrì wá, sɛ u ya ba nii nɛ, ndɛ dɪan bagalɪ nɛ.

11

Nii tɛ, Piyerɛ nɛ tún Zwerizalemɛ Kɛrisɛ lià tɛ yáá con

(Tɔtɔnan 10; Efɛzɛ tiàn 2.11-22; Titɛ 2.11; 1 Timote 2.4)

¹ Ku máńá tɛ wa, Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ, dɛ lià tɛ duɛn, ba nɛ yɪ nubɪa Kɛrisɛ yɪ, ba nɛ wulɛ Zwide nagwanaa tɛ wa, twi ba nɛ dɛ, lià tɛ, ba nɛ tà *Zwifɛ-ba tɛtɛ, dɛ sɛɛ Yu sɔgu tɛ. ² Máńá tɛ wa, Piyerɛ nɛ pií u bà *Zwerizalemɛ wa, Kɛrisɛ lià tɛ, ba nɛ yɪ Zwifɛ-ba tɛ, zàn ba wulɛ ba caga u nii nɛ, ba swìn, ba wú: ³ «N zua lià tɛ, ba nɛ ba bɛɛ *gonɪ, con. Yá n mù dɛ ba dí* dɛ duɛn dɛ».

⁴ Piyerɛ dàń ti yoo tɛ nɛɛ mama, u twarɪ ku zɪɪ nɛtɔ, ku ma tun, dɛ ku yígúré, u biri ba nɛtɛn: ⁵ «À yà wulɛ Zwafa wa, à jònì Yu, dɛ naa nɛdɔ yivirɔ ti nɛ, Yu ga pa à na won yɪjɔnɪ tɛ wa: À nɪ won don ndɛ gansara nɛfarɔ nɛ, ba nɛ vwɛ ku níé banɪa tɛ nɛ, dɛ ku nanɪ lanworu tɛ wa, ku cwi tɪa. Won tɛ twi, ku bà ku yí à nii. ⁶ À dàń ma ywàń ku zɛn, à ga na tɪa yuu váná yiri mama, tɛ nɛ vɛli dɛ nɛɛ banɪa, dɛ ganɪa dɛ wiɛn tɛ, tɛ nɛ vɛli tɛ pùé ban, dɛ

* **11:3** 11.3 Zwifɛ-ba bara mama yà *gwɛnɛ ba, ba ga culi, sɛ ba jɛ nɪmarɔ, nɛ à yèé, sɛ ba dé wodiɔ dɛ lià tɛ, ba nɛ ba gwɛnɛ.

lanworu zɛ́nɛ́ tɛ, dɛ tɛ wulɛ won tɛ wa. ⁷ À ga nì kori, ku swìn à con, ku wú: <Piyerɛ, zàn, n gɔ, n dé!> ⁸ À ma swìn, à wú: <*Yuu-Tiu, à ba tɛ pìà, sɛ à dé. À tɛ wà won mama dí, ku nè yì culu won, nè à yèó pupwalan won!>

⁹ Nɛɛ bɛlɛ nii nè, kori tɛ kùbù bwe, ku zɪgɪ lanworu tɛ wa, ku swìn: <Won tɛ, Yɪ nè bɪrɪ dɛ ku mɛ, dàn ká ywàñ ku ndɛ culu won nè!> ¹⁰ Ku fwa nɛtɔ nɛɛ batwa. Ku kwa nè, tɛ mama pìí tɛ dɪ lanworu tɛ wa. ¹¹ Lala dɛ nɛ́n, bara batwa nè, ba tun ba, ba nan Sezare, ba bà ba yí diè tɛ wa, nè nè wulɛ. ¹² Yɪ-*Sɪɲu tɛ swìn à con, sɛ à twá dɛ ba à vií, à dàn ká fwa bábiá. Lià bardɔ ku tɛ, ba nè yì nè nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, nè kwé nè, nè ma va nè zɔ Kɔrɛneyɛ diè. ¹³ U mù Kɔrɛneyɛ tɛ dàn nè man, ɔ bɪrɪ nèba nɛtɔ tɛ, ɔ nè nɪ *malɪka tɛ ɔ diè tɛ wa, dɛ ka nè nan ɔ nè, ka ga swìn, ka wú: <Tɔn lià, sɛ ba va Zwafa nè, ba pìà Simon tɛ, ɔ yɪrɪ don nè yì Piyerɛ, ba ja bà. ¹⁴ U mù nè wá swìn sùràn n con, n mù dɛ n diè tɛ mama nè wá twá tɛ nè, sɛ Yɪ jon aba á cɔna wa>. ¹⁵ Mánjá tɛ, à nè wulɛ à swìn, Yɪ-Sɪɲu tɛ cuɛ ba yun wa, ndɛ ku nè fwa nɛtɔ tɛ, ku tɛntɛn dɪn tɛ nè, nè dɛ yun wa. ¹⁶ À dàn ma líí Yuu-Tiu sɔgɔ ku tɛ yoo, ku nè wú: <Zwan yì níá wa nè, ɔ lɛgɛ lià duɛn. Yá á mù ya Yɪ-Sɪɲu tɛ wa nè, ba wá lɛ aba>. ¹⁷ Nɛ mù lià tɛ nè, nè ken nè waa Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ nè, mɛ ku pɪrɪ tɛntɛ ɔ pɪn nèba. Mɛ Yɪ dàn nè pɪn ba ku mù pɪrɪ tɛntɛ. À mù dàn nè kùbù yì wàà, à ma zɪga Yɪ yoo nè?>

¹⁸ Ba nè nì tɛ sùràn tɛntɛ kwa nè, ba yá ku sɔgɔ tɛ nè, ba ga bwɪ Yɪ nè, ba wú: <Yɪ tɛtɛ dàn nè pɪn cwɛɲɛ lià tɛ nè, ba nè tà Zwifɛ-ba tɛ, sɛ ba vɛvɛrɪ ba kwa, ba ma sá ba cɔna, sɛ ba ga na mu tɛ, ku nè ba zwèe ɔ con>.

Barɛnabasɛ dɛ Solɛ vɛli Antɪuswɛ
(*Tɔtɔnan 8.4; 1 Tesalonikɛ tián 1.9-10; Kolosɛ tián 2.6-7*)

¹⁹ Lià tɛ yà pwèe duɛn yáá nè, wɔwalɔ tɛ yɪrɪ, ku nè twí ku tɛ Etɪyɛnɛ nè swìn tɛ yɪrɪ. Ba duɛn vɛli Fenisi nagwanaa, dɛ Swipɛrɛ nagwanaa, dɛ Antɪuswɛ. Ba ga ba Yɪ sɔgɔ tɛ swìn liù don, dɛ ku nè tà *Zwifɛ-ba con. ²⁰ Bara duɛn dɛ yɪn ba wa, ba nè yì Swipɛrɛ, dɛ Sirenɛ tián ba nè twí Antɪuswɛ. Ba dɛ nè swìn *Gɛrɛkɛ-ba tɛ con, ba ga swìn *Yuu-Tiu Zwezi sɔywánjú tɛ, ba bɪrɪ ba. ²¹ Yuu-Tiu dián tɛ yɪn dɛ ba, yá lià zɛnzɛn ken ba waa Zwezi nè, ba ga lwàñ ba pubɔɲa, ba bà Yɪ con.

²² *Kɛrisɛ lià púlí tɛ, ku nè wulɛ *Zwerizalemɛ wa, lià twí, ba nì ku mù yoo tɛntɛ. Ba dàn ma tun Barɛnabasɛ, sɛ ɔ va Antɪuswɛ. ²³ Mánjá tɛ nè, ɔ nè yí lá ɔ ga na pubwanɔ tɛ, Yɪ nè pɪn ba, ɔ jwɛ, ɔ ga kwè ba mama, sɛ ba zɪgɪ ba waa nɛdɔ tɛ yuu wa, ba ga vwa ba tián Yuu-Tiu yɪra. ²⁴ Barɛnabasɛ yì wɔyɔwanyɪn, ɔ nè súó dɛ Yɪ-*Sɪɲu tɛ. U yà ken ɔ waa Zwezi nè wuuu. Lalɔ nè pɪn ba tián Yuu-Tiu nè, ba súrí ba duɛn tɛ nè.

²⁵ Ku kwa nè, Barɛnabasɛ nan lá nè, ɔ va Tarɛsɛ, sɛ ɔ pìà Solɛ. ²⁶ Mánjá tɛ, ɔ nè nɪ wá, ɔ ja wá, ɔ va Antɪuswɛ. Barɛnabasɛ dɛ Solɛ fwa bɪnɪ pírí dɛ Kɛrisɛ lià púlí tɛ, ba ga kàrɪ lalɔ, ku nè dáá zɛnzɛn. Mɛ ku zɪgɪ mánjá tɛntɛ wa Antɪuswɛ nè, ba ma kɛ Zwezi karbɪa tɛ yɪrɪ Kɛrisɛ lià.

²⁷ Ku dɪn tɛntɛ nii nè, Yɪ nii *sùsùná nan Zwerizalemɛ, ba bà Antɪuswɛ. ²⁸ Ba wa liù don, ɔ yɪrɪ nè yì Agabisɛ, nyí ɔ zàn, ɔ twá dɛ Yɪ-Sɪɲu tɛ, ɔ ma swìn dɛ, niɛn nèfarɔ wá bà tɪa yuu wa bwálí mama nè. *Kɛlodɛ mánjá tɛ wa, ku niɛn tɛ cígá twí. ²⁹ Zwezi karbɪa tɛ vɔrɪ duɛn nè, sɛ ba tun saɲɔ ndɛ nɛtɔ tɛ, ba liù mama nè wàá, sɛ ku va ku pa lià tɛ nè, ba nè yì ba nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, ba nè wulɛ Zwide nagwanaa tɛ wa. ³⁰ Ba cígá fwa ku yoo tɛntɛ: Ba ken ku saɲɔ tɛntɛ Barɛnabasɛ dɛ Solɛ jìàn wa, sɛ ba ja ku, ba va

ba pa Kərisə lià púlí yáá tián tə nə, Zwerizalemə nə.

12

Ba gva Zwakə, ba ga pɪn Piyerə bə́n diè

(Tɔtɔnan 5.17-24; Ebərə-ba 1.14; Apokalisə 2.10)

¹ Ku máǵá təntə wa, pìú *Erodə dān zàn, v fɪfɪn *Kərisə lià púlí tə wa lià duən. ² U pɪn, ba gv Zwan zɔnv Zwakə də lagɔrɪ sùú. ³ U nə nɪ də, ku yoo təntə ywán ku pa *Zwifə-ba yun tián, v kùú pɪn nii, sə ba ja Piyerə. Ku yɪn cànà* tə, ba nə dé də dipen tə, ku nə ba sabwarɪ kəni, tə máǵá wa. ⁴ Ba nə jɪn Piyerə ba zwèe kwa nə, Erodə pɪn, ba kə wá bə́n diè, v ga tɪn pamana púlé banɪa, ku nədu mama nə ja lià banɪa, sə ba cì v nə. U pubɔŋa dān yà nə yɪ, sə v ja wá v va lalɔv tə yáá con, *Pakə cànà tə kwa nə. ⁵ Piyerə dān yà yɪ ba cìgà v nə bə́n diè tə wa. Yá Kərisə lià púlí tə dān yà wulə ba lòrɪ Yɪ ba pɪn wá wuuu.

⁶ Dɪn tə tɪa nə wá pɔrɪ, sə Erodə pa, ba bɪrɪ v bɪrà, Piyerə dwèe pamana bələ tətəŋi wa, ku tɪtɪn tə nə. U yà yɪ ba vwə wá də banzala bələ, yá ba duən də ga cì bə́n diè tə mimii tə nə. ⁷ Naa nədu, də *Yuu-Tiu *malɪka twi, yá poni ga pɪpɪlɪ ku pɪrɪ bə́n diè tə wa. Ka pɪpaga Piyerə ka zɪn, ka ga swɪn v con, ka wú: «Zàn yɪ nə, lala!» Ku máǵá tə wa, banzala tə nan v jìàn nə, tə tv. ⁸ Malɪka tə swɪn v con, ka wú: «Vwa n tàŋá voru tə lá, sə n ga kə n natura». Piyerə fwa ku nətv tə v zwèe, malɪka tə kùú swɪn v con, ka wú: «Zv n gandarv tə, sə n ga pú à kwa».

⁹ Ba nə nan kàrá wa ba zwèe, Piyerə púé ku kwa. Yá v yà yèrɪ cìgà mama də ku yɪ malɪka nə twi v con. U yà bɔŋa də, ku yɪ Yɪ nə pɪn, v na won v pandwɪa wa. ¹⁰ Ba vèli, ba lɛ təntən bwálí tə, ba nə cìgà ku

nə, ba tə va ba lɛ ku bələ nii nyiən tə, də ba va ba yí lugu mimii tə yáá, ku nə naŋa tɪfarv tə wa. Ku lugu boru təntə də sùrí ku tián nə, ku pa ba. Ba nan, ba va ba jɪrɪ cwəŋə yuu. Naa nədu də malɪka tə jén.

¹¹ Piyerə waa dān pìí ka bà, v ga swɪn, v wú: «Síún nə, à dān lwarɪ cìgà də, Yuu-Tiu nə tɪn v malɪka à con, ka ga van nə, ka lɪ Erodə də won tə mama, Zwifə-ba lɔv lià yà nə dān, tə jɪn wa». ¹² U nə bɪn ku nətv, v zwèe v vèli Mari diè. Mari yɪ Zwan tə, v yɪrɪ don nə yɪ Marəkə, nuu. Lià-ba nə dáá yà kun duən nə ku diè təntə wa, ba jònɪ Yɪ. ¹³ Piyerə ma kukwaga boru tə nə. Tɔtɔnkana don, v yɪrɪ nə ya Rodə, twi v boli mimii tə nii, sə v cɔgv. ¹⁴ U lwarɪ Piyerə kosɔgv tə. Pupoli cɪcɪ sùé wa, ku pa v wà mimii tə sùrí. U dəri, v va diè tə tətəŋi wa, v swɪn v bɪrɪ də, Piyerə wulə mimii tə yáá kàrá wa. ¹⁵ Ba duən tə swɪn v con, ba wú: «N yɪ n nyaŋa». Yá v dān tə swɪn, də ku ya cìgà mama. Ba dān ma wú: «Ku ya v malɪka† nə». ¹⁶ Piyerə də con nə, v də tə wà boru tə kukwagv nə yá. Máǵá tə, ba nə sùrí boru tə, ba nɪ wá, ku ga gən ba. ¹⁷ U dān ma ja v jɪn, v ma fwa mɪmɪnv, sə ba yá zəzugu tə nə, v ga tɪn, ku nə zɪgɪ nətv, Yuu-Tiu ma lɪ wá bə́n diè tə wa. U dān swɪn ba con, v wú: «Á pɪan Zwakə‡, də ba duən tə, ba nə yɪ nə nubɪa Kərisə yɪrɪ, tə yəni ku». U ga nan, v va bwálí don nə.

¹⁸ Ku tɪa tə nə pɔrɪ, dwanɪ nəfarv dwan pamana tə tətəŋi wa, ba ga bwe duən, ba wú, Piyerə yɪ v fwa nətə. ¹⁹ Erodə pɪn ba pià wá, yá ba wà wá nɪ. U dān ma pa, ba bwe lià tə, ba nə cìgà v nə tə, v ga pa nii də, sə ba gv.

Nətv Erodə nə tɪga

Ku kwa nə, *Erodə nan Zwide nagwanaa tə wa, v va Sezare. ²⁰ U

* **12:3** 12.3 Ku pià ku bɪrɪ də *Pakə cànà tə lɛ. † **12:15** 12.15 *Zwifə-ba tə yà bɔŋa də, liù mama jə malɪka, ka nə cì v nə. ‡ **12:17** 12.17 Zwakə wà tə yà yɪ *Zwerizalemə *Kərisə lià púlí tə yáá tíú.

lɛɲa dān yà zaɲa Tirə, də Sidon tian yuu wa zənzən. Kɔ tian tɛntə tian də ken nimarɔ, sə ba ma wani ba ba ba yí wá. Ba dí yáá ba dé dabari də Bəlasətisə ɔ nə ya piú Erodə diè tə yáá tiú. Kɔ kwa nə, ba vɛli ba lori, sə sié ya ba pwərə wa, ba nagwanaa tə nii wodiu yà nə yi kɔ naɲa piú Erodə nagwanaa tə wa yiri.

²¹ Kɔ diɛn tə nə yí, Erodə ti ɔ paganɔ ɔ zɔ, ɔ ga nan ɔ jèé ɔ padav yuu. U dān ga swin sɔrān ba con pwənə pwənə. ²² Labɔ tə cəri, ba wú: «Kɔ yi yu don nə swin, kɔ tà ləzwənə nə swin». ²³ Kɔ máɲá tɛntə tɛntə wa, *Yuu-Tiu *malika mà Erodə ɔ nə wà dun pin ɔ mù Yu nə tə yiri. Kɔ pin zunzuran zigi ɔ waa tə dé wá, tə nan poni nə, ɔ ga ti.

²⁴ Yá Yu sugɔ tə dān yi kɔ zwɔ kɔ súri, wuuu. ²⁵ Barənasə də Solə tutɔɲi tə nə zwèe *Zwerizalemə nə, ba jun Zwan, ɔ yiri don nə yi Marəkə, ba súri ba tian nə, ba ja pi ba bà.

13

Barənasə də Solə vɛli Swipərə (Galasi tian 2.7-9; 2 Timote 3.8-9)

¹ Yu nii *sɔsɔnà də karnyina-ba də yà wulə *Kərisə lià púli tə wa, kɔ nə wulə Antɔswə nə. Kɔ mù nə yi Barənasə də Simeyon, ba nə bonə <nəzonu>, də Lisiyisə Sirenə tiú tə, də Manayin piú *Erodə bisini dabɛ tə, də Solə. ² Diɛn don nə, ba nə kun duən nə, ba bwɔ *Yuu-Tiu nə, də ba fwa nivori, Yu-*Siɲu tə dān swin, kɔ wú: «Á kənə Barənasə də Solə vān nə tutɔɲi tə yiri, à nə pin ba». ³ Ba dān nə vwə nii, ba ga jun Yu, ba zwèe kwa nə, ba tún* ba jian ba mù lià bələ tɛntə yuu wa. Yá ba ga kə ba cwəɲə wa.

⁴ Ba mù tɛntə Yu-Siɲu tə nə tun, ba vɛli Seləsi, ba zɔ níá yuu bori, ba va Swipərə nagwanaa. ⁵ Ba nə vɛli ba yí Salaminə, ba zigi lá, ba swin Yu sugɔ tə *Zwifə-ba *jéré dii tə wa.

Ba jun Zwan ba kə ba con, sə ɔ san ba.

⁶⁻⁸ Máɲá tə, ba nə vɛli ba jijiri luu nii tɛntə wa, ba vɛli ba yí Pafəsə. Ba ni jinətori don, kunkun nii sɔsɔnə. U yi Zwifə, ɔ yiri ga yi Barə-Zwezi, ɔ yiri tə don də *Gərekə-ba sugɔ nə yi Elimasə. Bɛ tɛntə yà wulə də yáá tiú tə, piú nəfarɔ tə nə li ɔ tɔn. U yiri nə yi Serəgisə Polisə. U yi yənu tiú. U mù yáá tiú tɛntə dān pin ba bon Barənasə də Solə, ɔ ga biri də, ɔ swə, sə ɔ ni Yu sugɔ tə. Jinətori tə dān zān ɔ zigi ba nə, ɔ pià, sə ɔ vəvəri yáá tiú tə, sə ɔ dān ká kə ɔ waa Zwezi nə. ⁹ Solə, ɔ yiri don nə yi Polə, ɔ nə súé də Yu-Siɲu tə dān ma fin ɔ yíá, ɔ kə jinətori tə yuu wa, ɔ ga swin, ɔ wú: ¹⁰ «N mù bɛ tɛntə, n yi n súé də yíá swian yiri mama də wɔlɔɲu. N mù *Sitana biú! N yi cigá yiri mama duɲu! Cì n tian nə, də Yu cigá cwəɲə tə ka cùgò. ¹¹ Síún nə, nəń Yuu-Tiu jun wulə n yuu wa. N wá jì liliu, yá máɲá don wa nə, n bá na yicav tə». Lala, də yikunu púé ɔ yuu nə, ɔ dān ga twá lá, ɔ tite ɔ pià lià, sə ba van wá, ba kə cwəɲə nə. ¹² Haya, yáá tiú tə nə ni kɔ tə, kɔ nə tun, Yu sugɔ tə zwa wa, ɔ ga kə ɔ waa Zwezi nə.

(Tɔtɔnan 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Polə də ɔ twaduən tə ti níá yuu bori Pafəsə nə, ba va Pəragə, Panfli nagwanaa wa. Yá Zwan mù piú ɔ yá ba Panfli nə, ɔ va *Zwerizalemə. ¹⁴ Ba kúú zigi Pəragə nə, ba va ba yí Antɔswə don Pisidi nagwanaa wa. Ba zwa *Zwifə-ba *jéré diè tə wa ba *sié diɛn nə, ba jèé lá nə. ¹⁵ Máɲá tə, ba nə kəri Yu *nii tə, ɔ nə pin *Moyizə nə saga tə, də Yu nii *sɔsɔnà saga tə, ba zwèe, kɔ kwa nə, jéré diè yáá tian tə tun, sə ba swin ba con ndə: «Nə nubibara-ba, də á nə jə kwè, á nə pià, sə á ma kwè lià tə, á swian». ¹⁶ Polə nyí ɔ zān ɔ ja jun, ɔ ma fwa ba mɔmɔnɔ, ɔ ga swin, ɔ wú: «*Yizərayelə lià-ba,

* **13:3** 13.3 *Zwifə-ba nə yáá tɔn ba jian lià yun wa, sə kɔ biri də, ba ken yuywanɔ ba yuu wa, nə à yèé, sə kɔ biri də, ba pin ba Yu nə.

də á mù lià tɛ, á nɛ sɛɛ á zu Zwifɛ-ba *yɔjɔncwɛɔɔ tɛ wa, á cɔga: ¹⁷ Yɔ tɛ, ɔ nɛ yɔ nɛ mù Yɔzɛrayɛlɛ lià Yɔ, nɛ kúrí nɛ nɔbara-ba tɛ. U mù nɛ pɔn, kɔ lià tɛntɛ pùlì zɛnzɛn, máná tɛ wa, ba nɛ yɔn vɛrɛ *Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa. Yá kɔ twá ɔ vàn tɛ diàn tɛ nɛ, ɔ ma pa ba nan lá nɛ. ¹⁸ Kɔ dání kɔ yí ndɛ bɔna sapwilɛ nɛ, Yɔ kálí ɔ tiàn, ɔ ma ywán ba yuu kasɔɔ lanworu tɛ wa. ¹⁹ Yɔ cùgù dwíɛ barpe Kanan lɔv nii tɛ wa, yá kɔ kwa nɛ, ɔ pɔn ba mù nɛ tɔnɔ ba lɔv tɛ. ²⁰ Kɔ nɛtɔ tɛ yí ndɛ bɔna biɛnɔ dɛ finu (450) nɛ.

Kɔ kwa nɛ, ɔ pɔn ba yáá tiàn, kɔ ja va kɔ yí Yɔ nii sùsùndɛ Samiyɛlɛ. ²¹ Kɔ mù tɛntɛ kwa nɛ, ba lòrì pìú. Yɔ ma pa ba Sayilɛ, ɔ nɛ yɔ Kisɛ biú Benzwamen dwíí dɛkuu tɛ wa. U dɛ fwa bɔna sapwilɛ. ²² Kɔ kwa nɛ, Yɔ vɔga wá, ɔ ga tún *Davidɛ pàrì tɛ yuu wa. Yɔ swìn Davidɛ yoo, ɔ wú: <À nɔ Yɔzayɔ biú Davidɛ, dɛ ɔ yɔ bɛɛ tɛ, ɔ nɛ sùú à yíi, ɔ nɛ wá tɔn à fɔra wiɛn tɛ mama tɛ sùú>. ²³ Mɛ ɔ mù dwíí tɛ wa nɛ, Yɔ pɔn Zwezi bà, ndɛ ɔ nɛ kàn nii nɛtɔ. U mù Zwezi tɛntɛ nɛ wá jon Yɔzɛrayɛlɛ lià ba cuna wa. ²⁴ Máná tɛ Zwezi tɛtɛ nɛ wà twi, Zwan kàrì ɔ bɔrì Yɔzɛrayɛlɛ lià tɛ mama nɛ, sɛ ba vɛvɛrì ba kwa ba ma sá ba cuna, sɛ ɔ lɛ ba níá wa, kɔ twá dɛ Yɔ yɔrì tɛ. ²⁵ Zwan mɔ nɛ bwɛlɛ, sɛ kɔ zwɛɛ, ɔ swìn, ɔ wú: <À mù nɛ tà kɔ tɛ, á nɛ buɔa dɛ, à yɔ. Á nɛɔ, à mù kwa nɛ liú don wá bà. À jɔn mùrì, sɛ à kùrì ɔ natura tɛtɛ>.

²⁶ À nubɔa-ba, *Abɛrahámɛ dwíí wa níán-ba, dɛ á mù tɛntɛ, á nɛ zilí Yɔ! Kɔ yɔ nɛ mù con nɛ, nɛ Yɔ tɔn ɔ sugv tɛ, kɔ nɛ bɔrì dɛ, ɔ wáá nɛba ɔ jonɛ nɛ cuna wa. ²⁷ Zwerizalemɛ tiàn dɛ ba pɛɛgá wà Zwezi tɛntɛ yɛnɔ, ba ga wà Yɔ nii sùsùndɛ tɛ sùràn tɛ dɛn nì. Kɔ pɔn, ba gv wá, sɛ Yɔ nii sùsùndɛ tɛ sùràn tɛ, ba nɛ kàrì Zwifɛ-ba sié dɔn mama, tɛ nii sù. ²⁸ Dɛ ba nɛ wà yoo mama nɔ ɔ yuu wa, kɔ nɛ bɔrì dɛ, ɔ mɛ tiàn, ba tɛ lòrì *Pilátɛ, sɛ ɔ pa, ba gv wá.

²⁹ Yá ba dán lí wá dagarɔ tɛ yuu wa, ba gùrì lɛbɛrì wa. Kɔ nɛtɔ tɛ yá dí yáá, kɔ púpúní Yɔ sagi tɛ wa, yá kɔ nii dán sùú. ³⁰ Yɔ dán ma bwìn wá, ɔ lí tiàn wa. ³¹ U bɔrì ɔ tiàn diàn dɛ diàn ba tɛ nɛ, ba mù dɛ wá nɛ ken duɛn, ba nan Galile nagwanaa tɛ wa, ba va Zwerizalemɛ. Yá síún nɛ, kɔ tiàn tɛ nɛ swìn suywánú tɛ Yɔzɛrayɛlɛ lià tɛ yáá con. ³² Nɛ dɛ tɛtɛ yɔ kɔ mù suywánú tɛ nɛ, nɛ jɛ bà, sɛ nɛ bɔrì aba. Kɔ mù nɛ yɔ won tɛ, Yɔ nɛ kàn nikanɔ dɛ nɛ nɔbara-ba tɛ. ³³ Yɔ pɔn kɔ nii sù síún nɛ kɔ pa nɛ mù nɛ, nɛ nɛ yɔ ba níán. Yɔ lí Zwezi tiàn wa, ɔ kɛ mɔ wa, ndɛ kɔ nɛ púpúní bɛlɛ nii gwaran sagi tɛ wa, kɔ nɛ yɔ bɛlɛ nii nyiɛn tɛ wa, kɔ wú:

<Kɔ yɔ n mù nɛ ya à biú! À mù nɛ lɔrì mú zɛn>.

³⁴ Yɔ yá swìn, ɔ ka bwìn ka nan tɛ yoo dɛ, ɔ wá bwìn wá ɔ lí tiàn wa, ɔ kɛ mɔ wa, sɛ ɔ dán ká pɔ. U yá swìn, ɔ wú:

<À wá pa aba wozɛɔ tɛ, à nɛ ken vàn nɛ, tɛ nɛ yɔ cígá wiɛn. À kàn tɛ nikanɔ pìú Davidɛ con>.

³⁵ Kɔ mù nɛ pɔn, kɔ tɛ ma swìn gwaran sagi tɛ bwálí don wa, kɔ wú: <N bá sɛɛ n pa lɛzwɛnɛ tɛ, ɔ nɛ yɔ n mù nɛ tɔ, pɔ lɛbɛrì wa>.

³⁶ Pìú Davidɛ mù twá dɛ Yɔ pubɔa tɛ, ɔ ma tɔn ɔ pa Yɔ nɛ ɔ máná tɛ wa. U nɛ twi ɔ tɔ, ba gùrì wá ɔ nɔbara-ba tɛ con, ɔ dɛ ga pɔ. ³⁷ Yá Zwezi tɛ, Yɔ nɛ bwìn, ɔ kɛ mɔ wa, wà pɔ. ³⁸ À nubɔa-ba, á lwara dɛ, kɔ yɔ kɔ twá dɛ ɔ mù Zwezi tɛ, ba ma swìn dɛ, Yɔ wá kwen nɛ cuna tɛ nɛ mù dɛ wá pwɛrɛ wa. U wá kwen á cuna yiri mama, tɛ nɛ wà kwen á mù dɛ wá pwɛrɛ wa, máná tɛ, á nɛ twá dɛ Yɔ nii tɛ, ɔ nɛ pɔn Moyizɛ nɛ. ³⁹ Kɔ twá dɛ Zwezi yɔrì tɛ, liú tɛ mama, ɔ nɛ ken ɔ waa ɔ nɛ, ɔ wá kwen kɔ tíú cuna ɔ mù dɛ wá pwɛrɛ wa. ⁴⁰ Á cɔa á tiàn nɛ, sɛ yoo tɛ, kɔ nɛ púpúní Yɔ nii sùsùndɛ saga tɛ wa dán ká yí aba. Kɔ mù yoo tɛ swìn, kɔ wú:

41 <Á mù là tɔ, á nɛ goni là, á ywàŋá, sɛ kɔ gwári aba, sɛ á jén lá. Á tɔn yoo á lɔv wulu wa. Á yà bá sɛ kɔ, dɛ ba yà nɛ man kɔ ba biri aba>»

(*Romɛ tìán 15.8-13; 1 Tesalonikɛ tìán 2.14-16*)

42 Máná tɔ wa, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ nɛ nan jéré diè tɔ wa, ba lòrì ba, sɛ ba tɔ píí, ba bà sié dɔn tɔ, kɔ nɛ daa lá tɔ, ba bwé kɔ yoo tɛntɛ yuu wa. 43 Jéré tɔ kwa nɛ, Zwifɛ-ba zɛnzɛn dɛ là tɔ, ba nɛ sɛ ba zɔ Zwifɛ-ba *yɔjuncwɛnɛ tɔ wa, púy Polɛ dɛ Barɛnabasɛ kwa. Polɛ dɛ Barɛnabasɛ dán yà kwè ba ba daŋa ba jìán, sɛ ba zɔgɔ diàn zɛni Yɔ pubwanɔ tɔ wa.

44 Sié dɔn tɔ, kɔ nɛ daa lá tɔ nɛ yí, kɔ yɔ ndɛ tɔfarɔ tɔ mama nɛ twi duɛn yáá, sɛ kɔ cɔgɔ Yɔ sugɔ tɔ.

45 Yá Zwifɛ-ba yun tìán tɔ nɛ nɔ kɔ lalɔv tɛntɛ, kɔ jigɛ wɔgwɔv kɔ pa ba. Yá kɔ dàn yɔ ba twá dɛ tɔran, ba ma swìn, ba zɔga Polɛ nɛ. 46 Polɛ dɛ Barɛnabasɛ swìn ba con pwɛnɛ pwɛnɛ, ba wú: «Kɔ yɔ á mù mama míámíán con nɛ, Yɔ sugɔ tɔ yà mɛ, sɛ kɔ dí yáá kɔ swìn. Á dɛ vɔ kɔ á dɔga, á ga kúv ba buŋa á waa con dɛ, á tɛtɛ mɛ, sɛ á na mu tɔ, kɔ nɛ ba zwèe Yɔ con tɔ. Kɔ mù nɛ pɔn, nɛ mù dán wá vɛvɛrì là tɔ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɔ con. 47 Yá mɛ yoo kɔ tɔ nɛ, Yɔ pìà, sɛ nɛ fwa. Yɔ swìn, v wú:

<Á tɔn mú, sɛ n va lɔv tɔ mama wa, sɛ n ya ndɛ poni nɛ. N sùrì là tɔ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɔ yíá, sɛ ba lwarɔ dɛ, Yɔ wàá ba v jɔŋɛ ba cɔna tɔ wa>»

48 Ba tɔ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɔ, nɛ nɔ kɔ nɛtɔ tɔ, ba pwíí poli, yá ba dán ga bwɔ Yuu-Tiu nɛ v sugɔ tɔ yɔrɔ. Yá là tɔ mama, Yɔ nɛ kúrí, sɛ ba na mu tɔ, kɔ nɛ ba zwèe v con tɔ, dán ken ba waa kɔ nɛ.

49 Yuu-Tiu sugɔ tɔ làrì kɔ tà lɔv nii tɔ mama. 50 Zwifɛ-ba yun tìán tɔ dán sugu kana tɔ, ba nɛ jɛ dun, ba

nɛ yà jònì Yɔ, dɛ tɔfarɔ tɔ nɛkwɔna-ba tɔ, ba kɔ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ nɛ. Ba fwa nɛtɔ, ba kɔ wɔwalɔ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ nɛ, ba ma dɔŋɔ ba ba nagwanaa tɔ wa. 51 Bara bèlɛ tɛntɛ dɛ pi† ba nɛɛ purɛn, ba kɔ ba yuu wa, yá ba ga va Yikoniomɛ. 52 Antɔswɛ nɛ karbɔ tɔ yà súé dɛ pupwɛn dɛ Yɔ-Sɔŋ tɔ.

14

Polɛ dɛ Barɛnabasɛ vɛli Yikoniomɛ

(*Tɔtɔnan 17.2-14; Matìɛ 10.23; 2 Timote 3.11*)

1 Yikoniomɛ nɛ, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ kúv zɔa *Zwifɛ-ba *jéré diè wa, ndɛ kɔ don tɔ dɛ nɛ. Ba swìn sugɔ kɔ yɔrɔ tɔ nɛ pɔn Zwifɛ-ba zɛnzɛn dɛ *Gɛrɛkɛ-ba kɔ ba waa Zwezi nɛ. 2 Yá Zwifɛ-ba tɔ, ba nɛ vɔga, sɛ ba kɔ ba waa Zwezi nɛ tɔ, sugu ba tɔ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɔ, ba kɔ là tɔ nɛ, ba nɛ yɔ nubɔa *Kɛrisɛ yɔrɔ. 3 Polɛ dɛ Barɛnabasɛ tɔ wànì ba ya lá, kɔ dánì.

Fɛn yá ba ba jɛ *Yuu-Tiu yɔrɔ, ba ga swìn pwɛnɛ pwɛnɛ. Yuu-Tiu pɔn, ba tɔŋa v diàn mɔmɔnan dɛ tɔtɔnan tɔ nɛ biri v diàn tɔ. Tɔ mù nɛ biri dɛ, Yɔ sùrán tɔ yɔ cígá, tɔ ga biri v pubwanɔ tɔ. 4 Tɔ tɔ lɛzwɛnbɔa tɔ pwèe duɛn wa. Ba duɛn yá yɔ Zwifɛ-ba yun tìán nɛ tɔ, ba duɛn tɔ dɛ yɔ Zwezi-Kɛrisɛ *tɔntɔna tɔ nɛ tɔ.

5 Zwifɛ-ba dɛ ba yun tìán, dɛ ba tɔ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɔ, dɛ ba dɛ yun tìán dán yá wulɛ ba tanɔ, sɛ ba kɔ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ càn wa, sɛ ba dilɔ ba dɛ kapana, ba gu. 6 Zwezi tɔntɔna tɔ nɛ twi, ba lwarɔ kɔ, ba dɛrì ba va Likavni nagwanaa tɔ tɔfaran tɔ con, tɔ nɛ yɔ Lisɛtɛrɛ, dɛ Dɛrɛbɛ dɛ tɔ sɛpɔnɛ tɔ nɛ. 7 Yá kɔ bwálì tɛntɛ dɛ nɛ, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ vɛli ba swìn suywáŋú tɔ.

Polɛ dɛ Barɛnabasɛ wulɛ Lisɛtɛrɛ nɛ

(*Tɔtɔnan 3.1-12; 17.22-31*)

† 13:51 13.51 Ba yáá fwa kɔ nɛtɔ tɔ, ba ma biri Zwifɛ-ba dɛ, ba nɛ vɔga tɔ, ba tanyɔnɔ tɔ càn wá mé ba yuu wa.

8 Lisətərə nə, bæ don yà wulə lá nə, v nə yà jèé tia, v nɛɛ nə tɪga. U yɪ ba lɔrɪ wá gwànú, yá v dàń yà tɛ wà yɪ nə zàn, v va mama. 9 U yà cɔga kv tɛ, Polə nə swɪn. Polə ma ywáń wá zɛn, v ga na dɛ, v ken v waa Zwezi nə, kv nə wáá kv pɪn v nɪ yazurə. 10 Polə ma swɪn v con dɛ kofarv, v wú: «Zàn, n zɪgɪ mənə mənə n nɛɛ tɛ yuu wa!» Bɛɛ tɛ fan, v cú v nɛɛ tɛ yuu wa, v ga wulə v vɛli. 11 Ba nə nɪ kv tɛ, Polə nə fwa tɛ, lià tɛ bubwi dɛ Likauni-ba sugv, kv wú: «Yɪa tɛ dàń jigə ləzoni, tɛ cú nə con». 12 Ba yà jɛ Barənasə ba bonə Zeizə*, Polə dɛ nə yɪ ɛrəməsə, mə v mù yà nə swɪn sugv tɛ. 13 Zeizə yɪ tɛ diè yà lwè tɪv tɛ nii nə. Kv jonwanv tɛ jɪn nabɛɛ, v nə nan tɛ dɛ tián punə, v jɛ bà mimien tɛ yáá. U pià, sɛ v mù dɛ lalv tɛ fwa jonɪ ba pa Zwezi *tɔntɔna tɛ nə. 14 Polə dɛ Barənasə nə nɪ kv, ba kàrí† ba ganan, ba ga bɪbarɪ ba vɛlɛ lalv tɛ con dɛ ba bubwi, ba wú: 15 «Bèèè won nə, á fwa lá nə, bara-ba? Nə dɛ tɛtɛ yɪ ləzoni yiri nədɔ, ndɛ á dɛ nə. Yá kv ya suywáńú tɛ, nə kàrí nə bɪrɪ aba, sɛ á dɔgɔ wonwanv tɛ, sɛ á lwáń á pubɔŋa tɛ, á bà Yɪ tɛ, v nə wulə mu wa, con, v mù Yɪ tɛ nə fwa lanworu dɛ tia, dɛ muv tɛ, dɛ wiən tɛ mama, tɛ nə wulə kv wa. 16 Bɪna dɛ bɪna tɛ nə lɛ, Yɪ yá dwíé tɛ luv mama wa, ba nə tà *Zwifə-ba, sɛ ba tɔn ba fɪra. 17 Dɛ kv nɛtv mama v tɛ bɪrɪ v tián, v ga fwa zəni, kv twá dɛ, v nə pɪn dwà naŋa yɪ nə, ka nɪ ka pɪn á ce, dɛ kv máńá nə yí. U pɪn aba wodiu kv yí aba, v ga sú aba dɛ pupwən». 18 Dɛ ba nə swɪn nɛtv tɛ mama, kv tɛ wà mwálí yɪn, sɛ ba ma wàńí, ba cì lalv tɛ nə, kv dàn ká fwa jonɪ kv pa ba.

19 Zwifə-ba yun tián tɛ nan Antɔswə dɛ Yikoniomə ba bà. Ba gɪgarɪ lalv tɛ, ba ga dɪli Polə dɛ kapana. Ba bɪn dɛ, v tɪga, ba tɪri wá, ba ja nan tɪfarv tɛ nii nə. 20 Yá

karbɪa tɛ nə twi, ba kun v nə tɛ pɪn Polə pií v zàn, v zv tɪv tɛ wa. Kv tia tɛ nə pɪrɪ, v mù dɛ Barənasə vɛli Dɛrəbɛ.

21 Máńá tɛ, ba nə wàńí ba kàrí suywáńú tɛ kv tɪfarv tɛntə wa, ba ga pa lià zənzən jɪ Zwezi karbɪa ba pií ba va Lisətərə. Ba zàn lá ba va Yikoniomə, ba zàn Yikoniomə, ba va Antɔswə. 22 Tɪv mama wa, ba danɪ karbɪa tɛ waa, ba swɪn, sɛ ba zɪgɪ dián, ba nə ken ba waa Zwezi nə tɛ yuu wa. Ba bɪrɪ dɛ, kv mɛ, sɛ nə twá càn dɛ càn wa, sɛ nə ma wàńí nə zv Yɪ pàrí tɛ wa. 23 *Kərisə lià púlí mama wa nə, ba kúrí *nəkwɪna. Ba dàń yáá jɔn Yɪ ba vwə ba nii. Kv kwa nə, ba yáá tɪ ba, ba pa *Yuu-Tiu nə, ba nə ken ba waa v nə.

24 Kv kwa nə, ba bɛn Pisidi nagwanaa tɛ, ba va ba yí Panfili nagwanaa tɛ wa. 25 Ba pɪn Pɛrəgə tián nɪ Yɪ sugv tɛ. Kv kwa nə, ba lɛ ba va Atali. 26 Ba zɪgɪ lá nə, ba tɪ níá yuu bori, ba va Antɔswə con bwálí tɛ nə, ba nə nan. Mə kv bwálí tɛntə nə, ba ken ba Yɪ pubwanv tɛ wa, tɔtɔɪ tɛ yɪrɪ, ba nə vɛli ba tɔn.

27 Máńá tɛ, ba nə yí Antɔswə, ba bon Kərisə lià púlí tɛ, ba kun duən nə. Ba dàń ga tɪn won tɛ mama, Yɪ nə twá dɛ ba v ma tɔn. Ba tɛ swɪn dɛ, Yɪ pɪn cwəŋə lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba nə, sɛ ba dɛ kə ba waa Zwezi nə. 28 Ba yɪn lá nə, ba dání zənzən, ba mù dɛ Zwifə-ba karbɪa tɛ.

15

Zwerizalemə Kərisə lià púlí tɛ yoo

(Galasi tián 2.1-9)

1 Bara duən nan Zwide nagwanaa tɛ wa, ba bà Antɔswə, ba kàrí kàrà kv tɛ, ba bɪrɪ lià tɛ, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪrɪ tɛ, ba wú: «Dɛ á mù bara tɛ nə wà *gɔŋɪ aba, ndɛ Yɪ *nii tɛ, v nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ nɛtv tɛ, Yɪ bá jon aba á cuna tɛ wa». 2 Kv zɪn tɪtɔnà nəfarv ba dɛ

* 14:12 14.12 *Gərekə-ba con, Zeizə nə ya ba yɪa tɛ yuu tíú, yá ɛrəməsə dɛ ga yɪ tɛ tɪtɔnɔ.

† 14:14 14.14 Ba nə kàrí ba ganan tɛ, kv pià kv bɪrɪ, ba pùé nə cùgù zənzən.

Polə də Barənabasə tətəŋi wa. Ku pɪn Polə də Barənabasə, də ba lià duən kə sírí, sə ba va *Zwerizalemə, Zwezi-Kərisə *tuntuna tə, də Kərisə lià púlí yáá tián tə con, sə ba li ku yoo təntə yáá.

³ Ba lià təntə, Kərisə lià púlí tə nə ken cwəŋə tə wa, vɛli ba le Fenisi nagwanaa, ba le Samari nagwanaa. Cwəŋə tə wa, ba tə swìn Kərisə lià tə con nɛtɔ lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba tə, nə lwàn ba pubɔŋa, ba bà Yɪ con. Yá ku yoo təntə yá ga pɪn, lià tə mama, ba nə yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, jə pupwən zənzən. ⁴ Ba nə yí Zwerizalemə, Kərisə lià púlí tə sɛe ba jon Zwezi-Kərisə tuntuna tə, də Kərisə lià púlí yáá tián tə. Yá ba dān ga twarɪ won tə mama, Yɪ nə twá də ba, v ma fwa. ⁵ *Farɪzɪan-ba púlí tə wa lià duən, ba də nə yá ken waa Zwezi nə, dān zàn ba wú, ku mɛ, sə ba yá gonji ba bara tə, yá ba ga kálú ba, sə ba zilí Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə.

⁶ Tuntuna tə də Kərisə lià púlí yáá tián tə kun duən nə, sə ba balɪ ku yoo təntə. ⁷ Tútóná nəfarɔ kwa nə, Piyerə zàn, v wú: «À nubɪa-ba, á də tətə yəə də, Yɪ kúrí nə á tətəŋi wa, təntən dɪan tə nə, sə lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, ni Yɪ swywánú tə à nii wa, sə ba kə ba waa Zwezi nə. ⁸ Yɪ tə, v nə yəə ba waa tə, pɪn ba v *Sɪŋu tə, v nə pɪn nə də nə, sə v ma bɪrɪ də, ba də yɪ v mù lià, ndə nə də nə yɪ v mù lià nɛtɔ. ⁹ Yɪ wà pwɪa ken nə mù də ba pwərə wa. U sɪn ba bɪcanɪ tə, sə tə ya nəpon v yáá con, ba nə ken ba waa Zwezi nə yɪrɪ. ¹⁰ Á pià, sə á kə zɪli Zwezi karbɪa tə nə, nə nɪbara-ba tə də tətə nə wà ku wání ba zɪn. Bɛɛɛɛ nə pɪn, á pià Yɪ nii nə? ¹¹ Nə yəə də, *Yuu-Tiu Zwezi pubwanɔ tə jon ba ba cuna wa, ndə nə də tətə nə».

¹² Lalɔ tə mama púé ku nii, yá ba ga cɔga Polə də Barənabasə, ba nə twarɪ Yɪ diàn mɪmɪnan tə, də

yomulan tə, Yɪ nə twá də ba, v tun lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, con.

(Romə tián 15.8-12; Kolosə tián 2.11-17; Galasi tián 5.1-6; Tɔtunan 21.25)

¹³ Máná tə, ba nə swìn ba zwèe, Zwakə dān swìn, v wú: «À nubɪa-ba, á cɔga à con. ¹⁴ Simon tún nɛtɔ tə mama, Yɪ nə dí yáá, v kúrí lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə lià, sə ba ya v mù lià. ¹⁵ Ku svɔ təntə də Yɪ nii *sùsùnà tə də ga vɛli duən nə zəni. Ku nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú:

¹⁶ <Ku mù təntə kwa nə, à wá pií, à bà à zɪn piú *Davidə diboo tə, ku yá nə tua. À wá pií à lwà ku béré kɪkaran tə, à zɪɪ yɪ nə. ¹⁷ Ku wá pa ləzoni tə gɪganɪ tə pià Yuu-Tiu, ba mù də dwíé tə mama, tə nə tà Zwifə-ba, à nə wá pa à yɪrɪ* tə ba. Yuu-Tiu nə swìn ku, v mù nə fwa wiən tə mama. ¹⁸ U mù nə pɪn, ba lwarɪ tə yìèn təntə, halɪ ku máná nə, ba yigə!»

¹⁹ Ku mù nə pɪn, à də yá swə, sə nə dān ká kə wɔwalɔ lià tə nə, ba nə tà Zwifə-ba, ba nə lwàn ba pubɔŋa, ba bà Yɪ con. ²⁰ À dān nə pià, sə nə púpúní ba nə, nə pa ba nii, sə ba cɪ ba tián nə də yìèn tə tə: Ba dān ká dé nàŋú tə, ba nə gva wɔŋwanɔ nə. Sə ba dān ká cwàrɪ də duən, ba dān ká dé wotɪɪv nàŋú. Ba dān ká dé jana. ²¹ Máná don wa, ku nə dání zənzən, lià yɪn tɪfarɔ mama wa, ba nə kàrɪ Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, sagɪ tə, ba bɪrɪ Zwifə-ba *jéré dii tə wa ba *sié dɪn mama nə».

²² Zwezi-Kərisə tuntuna tə, də Kərisə lià púlí yáá tián tə, də Kərisə lià púlí tə mama dān bún də, ku mɛ, sə ba kúrí ba waa lià duən, sə ba tun ba mù də Polə də Barənabasə Antɔswə nə. Ku mù nə yɪ Zwidə, v yɪrɪ don nə yɪ Barəsabasə də Silasə. Ba bɛlə tə yá yɪ yáá tián, ba nə jə dun lià tə, ba nə yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, tə tətəŋi wa. ²³ Ba dān pɪn ba

* 15:17 15.17 Ku nɛtɔ tə bɪrɪ də, ba yɪ Yɪ nyiən.

sagɩ ku tɛ, ba nɛ pɔpɔnɩ ku wa, ba wɔ:

«Nɛ mɔ Zwezi tɔntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ lià pɔlɩ yáá tián tɛ, nɛ nɛ yɩ nubɩa Kɛrisɛ yɩɩ, nɛ pɔpɔnɩ sagɩ ku tɛ, nɛ pɩn á mɔ lià tɛ nɛ, á nɛ tà Zwifɛ-ba, á wulɛ Antɔswɛ nɛ, Siri nagwanaa tɛ wa, dɛ Silisi lɔv nii tɛ wa. Nɛ jɔnɩ aba. ²⁴ Nɛ ni dɛ, lià nan nɛ con, ba ja sɔràn duɛn ba bà á con, ba ma gugurɛ aba ba cɔgɔ á pɔɔ nɛ. Yá ku nɛtɔ tɛ ga tà nɛ mɔ nɛ pɩn ku cwɛɛ. ²⁵ Nɛ mama ken nii nɛdɔ, nɛ ga bɔn nɛ na dɛ, ku ziɛn, sɛ nɛ kúrí bara nɛ tɔn ba mɔ dɛ nɛ nubizɛɛ Barɛnabasɛ dɛ Polɛ á con. ²⁶ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ tɛntɛ dɔgɔ ba mu Yɩ-Tɩu Zwezi-Kɛrisɛ yɩɩ. ²⁷ Nɛ dán tɔɛa Zwidɛ dɛ Silasɛ, sɛ ba swɩn á con ku tɛ, nɛ nɛ pɔpɔnɩ tɛ yɩu wa. ²⁸ Yɩ-Sɩɛu tɛ dɛ nɛ tɛtɛ nɛ bɔn nɛ na dɛ, ku mɛ, sɛ nɛ dàn ká kɛ zɩla yɩɛ duɛn á yɩu wa, dɛ ku nɛ tà yɩɛn tɛ tɛ, tɛ mɔ yoo nɛ cà. ²⁹ Tɛ mɔ nɛ yɩ: Á dànà ká dɛ nɛɛú tɛ, ba nɛ gɔa wɔɛwanɔ nɛ! Á dànà ká dɛ jana, nɛ à yɛɛ vana, tɛ nɛ tɩga nɛɛú! Á dànà ká cwàri dɛ duɛn! Á nɛ cɩgà á tián nɛ dɛ tɛ yɩɛn tɛntɛ, dɛ á fwa zɛni. Yɩ nɛ wá ya dɛ aba!»

(*Efɛzɛ tián 2.17-19; 1 Pɩyerɛ 4.10-11*)

³⁰ Ba yá lià tɛ, ba dɛ ga va Antɔswɛ. Ba nɛ yɩ lá ba bon lalɔv tɛ, ba kɛ duɛn nɛ, ba ga ti sagɩ tɛ, ba pa ba. ³¹ Ba kàri sagɩ tɛ, ba mama ga jwɛ, ku nɛ dàn ba jɩàn tɛ yɩɩ. ³² Zwidɛ dɛ Silasɛ tɛtɛ yá yɩ Yɩ nii sɔsɔnà. Ba swɩn ku dánɩ, sɛ ba ma kwɛ lià tɛ, ba nɛ yɩ ba nubɩa Kɛrisɛ yɩɩ, sɛ ba ma dàn ba jɩàn. ³³ Ba dánɩ mancɩn, ku kwa nɛ, lià tɛ, ba nɛ yɩ ba nubɩa Kɛrisɛ yɩɩ, pɩn ba cwɛɛ, sɛ ba pɩi ba va lià tɛ con, ba nɛ tɔn ba dɛ bɩcan sié. ³⁴ [Silasɛ mɔ pɩi v yá dɛ ba.]

³⁵ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ mɔ tɛ fwa dɩan dɛ dɩan Antɔswɛ nɛ. Ba dɛ lià

duɛn zɛnzɛn kàri dɛ ba swɩn Yɩu-Tɩu sugɔ tɛ svyɔwɔ tɛ.

(*2 Korɛntɛ tián 11.28; Romɛ tián 15.29; Ebɛrɛ-ba 13.18*)

³⁶ Dɩan bagalɩ nii nɛ, Polɛ ma swɩn Barɛnabasɛ con, v wɔ: «Nɛ pié nɛ va tɩfaran tɛ mama wa, nɛ nɛ swɩn Yɩu-Tɩu sugɔ tɛ lá, nɛ jɛn nɛ nubɩa tɛ yɩ nɛtɛ». ³⁷ Sɛ yɛɛ Barɛnabasɛ yá pià v ja Zwan, v yɩɩ don nɛ yɩ Marɛkɛ, v súri ba nɛ. ³⁸ Yá Polɛ mɔ yá ba pià, sɛ Marɛkɛ twá, v nɛ dí yáá v pií v yá ba Panfili nagwanaa tɛ wa, yá v kúv wá tɔn dɛ ba tɛ yɩɩ. ³⁹ Ku jigɛ tɔtɔnà nɛfarɔ ba pwɛrɛ wa, ku pa ba pwɛɛ dɛ duɛn. Barɛnabasɛ jɩn Marɛkɛ, v ma kwɛ v tián, ba ga ti níá yɩu bori ba va Swipɛrɛ nagwanaa. ⁴⁰ Polɛ kúrí Silasɛ, lià tɛ, ba nɛ yɩ ba nubɩa Kɛrisɛ yɩɩ, tɛ ga ti ba, ba kɛ Yɩ pubwanɔ tɛ wa, ba dɛ ga vií. ⁴¹ V vɛli v jijiri Siri nagwanaa dɛ Silisi lɔv nii tɛ wa, v danɛ Kɛrisɛ lià pɔlɩ tɛ jɩàn.

16

Timote kwɛ Polɛ dɛ Silasɛ
(*Romɛ tián 16.21; Filipɛ tián 2.19-22; Galasi tián 4.13-15*)

¹ Polɛ vɛli Dɛrɛbɛ, v lɛ v va Lisɛtɛrɛ. Liú don yá wulɛ lá nɛ, v nɛ yɩ Zwezi karbiu, v yɩɩ nɛ yɩ Timote. V nuu yɩ *Zwifɛ, v dɛ nɛ ken v waa Zwezi nɛ. Yá v nyɩna dɛ yɩ *Gɛrɛkɛ. ² Lià tɛ, ba nɛ yɩ nubɩa *Kɛrisɛ yɩɩ, Lisɛtɛrɛ nɛ dɛ Yikoniomɛ nɛ, yá swɩn v yozɛɛ tɛ yoo. Polɛ yá ken síri, sɛ v ja wá, v kɛ v con. ³ V dán ma *gɔɛi wá Zwifɛ-ba yɩɩ, ba nɛ wulɛ tɛ nagwanɛ tɛntɛ wa. Lià tɛ mama yá yɛɛ dɛ, v nyɩna tɛ yɩ Gɛrɛkɛ. ⁴⁻⁵ Tɩfaran tɛ wa, ba nɛ twá ba lɛ, ba yáá swɩn ku tɛ, Zwezi-Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ lià pɔlɩ yáá tián tɛ nɛ swɩn ba tɔn *Zwerizalɛmɛ nɛ. Ba swɩn ba con, sɛ ba zilí tɛ nii. Kɛrisɛ lià pɔlɩ tɛ dán kwɛn tɛ na dián, sɛ ba ma kwɛn ba kɛ ba waa Zwezi nɛ, yá ba ga súri dɩn mama.

⁶ Yɛ-**Siŋu* tɔ cìgà ba nɔ, ba dān ká swɛn Yɛ sɔgɔ tɔ Azi nagwanaa tɔ wa. Ba dān ma twá Fɛrizwi dɔ Galasi nagwanɛ tɔ wa ba lɛ. ⁷ Mánjá tɔ, ba nɔ vɛli, ba lɛ Misi nagwanaa tɔ, ba yà ken sírí, sɔ ba va Bitini nagwanaa. Zwezi Siŋu tɔ ma vɛ kɔ ba con. ⁸ Ba dān ma twá Misi nagwanaa tɔ wa, ba va Tɔrowasɛ. ⁹ Tɛtɛn nɔ, Yɛ pɛn Polɛ na yoo vɛ dwɛan wa. U nɛ Masedwanɛ nagwanaa tɔ wa bɛɛ don dɔ vɛ zɪga, vɛ dān ga lòrì wá, vɛ wú: «Báá Masedwanɛ, n san nɔba!» ¹⁰ Kɔ mù yoo tɛntɛ pɛn, nɔ va Masedwanɛ nɔ ga yɛɔ dɔ, kɔ yɛ Yɛ nɔ pɛn nii nɔba, sɔ nɔ ja sɔywanjɔ tɔ, nɔ va nɔ bɛri ba.

(*Matie 18.20; Zwan 6.44-45; Matie 13.23*)

¹¹ Nɔ tɛ níá yuu bori Tɔrowasɛ nɔ, nɔ te mɛnɛ mɛnɛ nɔ va Samotɛrasɛ nagwanaa tɔ wa. Kɔ tɛ nɔ pɛri, nɔ lɛ nɔ va Neyapolisɛ. ¹² Nɔ zɪgɛ lá, nɔ va Filipɛ. Filipɛ yɛ Masedwanɛ nagwanaa tɔ wa tɛfarɔ, kɔ nɔ dwɛ tɔ mama, kɔ nɔ yɛ **Romɛ-ba* pàrì, tɛ. Nɔ yɛn kɔ tɛfarɔ tɛntɛ wa, ndɛ dɛan bagalɛ nɔ. ¹³ Zwifɛ-ba **siɔ* dɛn nɔ yí, nɔ nan nɔ yá tɛfarɔ tɔ, nɔ va nacwɛnɔ don nii nɔ. Nɔ bún dɔ, bwálí tɛntɛ wá ya yɛjɔnɛ bwálí. Nɔ jɛn tɛ, nɔ dān swɛn dɔ kana, ba yà nɔ kun lá nɔ. ¹⁴ Kan don yɛn lá, vɛ yɛri nɔ yɛ Lidi. U yɛ Tiyatirɛ tíú. U yà yoli gansɛan mwɛn. Kan tɛntɛ yà zilí Yɛ fuɛn. U dān yà cɔga sɔgɔ tɔ. **Yuu-Tiu* sùrí vɛ yíá, sɔ vɛ zùrì vɛ yɛra dɔ kɔ tɔ, Polɛ nɔ swɛn tɔ. ¹⁵ Yá ba lɔgɛ kan tɛntɛ dɔ vɛ diè lià níá wa, kɔ twá dɔ Zwezi-Kɛrisɛ yɛri tɔ. Kɔ kwa nɔ, vɛ dān lòrì nɔba, vɛ wú: «Á nɔ wàní á bún dɔ, à ken à waa Yuu-Tiu nɔ, á biàn á yá à diè wa». Yá vɛ kálí nɔba lá nɔ.

(*Tɔtɔnan 19.23-24; 1 Tesalonikɛ tɛán 2.2; 1 Piyɛrɛ 4.12-13; Filipɛ tɛán 1.12*)

¹⁶ Dɛn don nɔ, nɔ ma vɛli yɛjɔnɛ bwálí nɔ, nɔ jɛrí tɔtɔnkana don, vɛ nɔ jɛ cicirɛ. U yáá swɛn lià yìèn, tɔ nɔ wá bà. Kɔ mù nɔ pɛn, vɛ vɛa tɔ

yà pɛn, lià tɔ, ba nɔ tɛ wá, yà na wiɛn zɛnzɛn. ¹⁷ U púé nɔ mù dɔ Polɛ kwa, dɔ vɛ bubwi, vɛ wú: «Lià-ba tɔ yɛ Yɛ tɔ, vɛ nɔ wulɛ tɔ mɛ yuu wa, tɔtɔnà. Ba twi, sɔ ba swɛn ba bɛri nɔba cwɛnɔ, sɔ Yɛ jon nɔba nɔ cɔna wa». ¹⁸ Kan tɔ tɔ pɛi vɛ bwé kɔ, dɛan dɔ dɛan. Polɛ waa nan kɔ, vɛ dān ma pɛi vɛ vɛvɛri, vɛ swɛn vɛ cicirɛ tɔ con, vɛ wú: «Dɔ Zwezi-Kɛrisɛ yɛri tɔ, à pɛn mú nii, sɔ nɔ nan kan wá tɔ waa!» Kɔ mánjá tɔ tɔtɔ wa, dɔ tɔ nan.

¹⁹ U lià tɔ, ba nɔ tɛ wá, nɔ lɛwari dɔ, ba kúvɛ wàrì nywari ba nɔ vɛ yɛra, ba dān jɛn Polɛ dɔ Silasɛ, ba ga van ba, ba ja nan kanporu wa tɛ tɔ yun tɛán yáá con. ²⁰ Ba ja ba, ba va lià tɔ, ba nɔ bɛrì bɛrà yáá con, ba ga swɛn, ba wú: «Lià-ba tɔ nɔ gugurɛ nɔ tɛ kɔ tɔ lià tɔ. Ba yɛ Zwifɛ-ba tɔ. ²¹ Yá ba mù nɔ kàrì nɔba kàrà yiri don, kɔ nɔ wá nɔba nii pɛn, nɔ mù Romɛ-ba lià nɔ, sɔ nɔ sɛɛ, nɔ à yɛɔ, sɔ nɔ fwa». ²² Lalɔvɛ tɔ nyí kɔ zàn ba zɪga Polɛ dɔ Silasɛ nɔ. Lià tɔ, ba nɔ bɛrì bɛrà tɔ pɛn, ba dí yáá ba ja ba, ba kùrì ba ganan tɔ, ba ga pa nii, sɔ ba mà ba dɔ kafɛran. ²³ Ba nɔ mà ba, ba zwɛɛ kwa nɔ, ba ken ba bàn diè wa. Yá ba dān ga pa nii liù tɔ, vɛ nɔ cì bàn diè tɔ nɔ, sɔ vɛ cì ba nɔ zɛni. ²⁴ Kɔ tíú tɛntɛ dɔ nɔ nɛ kɔ nii tɛntɛ, ba nɔ pɛn wá, vɛ dɔ ken ba bàn diè tɔ tɔtɔnɛ diè tɔ wa. U dān ga kɔ daran ba nɛɛ nɔ.

²⁵ Mánjá tɔ tɛ nɔ pwɛɛ ka tàrà, Polɛ dɔ Silasɛ wulɛ ba jɛnɛ Yɛ dɔ ba nuɛnɔ Yɛ gwaran tɔ. Yá bàn diè lià tɔ ga cɔga ba. ²⁶ Naa nɛdvɛ dɔ tɛ tɛ lulugu zɛnzɛn, kɔ pa bàn diè tɔ dɛkuu tɔ mama sɔsɔgɔ. Kɔ mánjá tɛntɛ tɔtɔ wa, mimɛn tɔ mama sùrí, yá bàn diè lià tɔ mama banzala tɔ kùrì. ²⁷ Bàn diè cirú tɔ nɔ wùrì, vɛ zàn dwɛan wa, vɛ ga na mimɛn tɔ, dɔ tɔ sùrí, vɛ van lagɛri sùvɛ vɛ cùrí, sɔ vɛ ma gɔ vɛ tɛán. U yà buɛa dɔ, bàn diè lià tɔ mama nan ba dɛri ba jɛn. ²⁸ Polɛ dān ma bubwi dɔ kofari, vɛ wú: «Dān ká fwa lɛwanɛ nɛdvɛ mama nɛ yɛra, nɔ mama wulɛ yɛbɛ». ²⁹ Bàn

diè nəcɪrv tɛ dǎn lòrì mən, v ga v̄i. bɪbari v zv, v tu Polə dɛ Silasə yáá con dɛ v vɪvaga. ³⁰ Ku kwa nə, v jɪn ba v ja nan kǎrá wa, v ga sw̄ɪn, v wú: «Yun tián-ba, b̄ēēe nə à mɛ, sɛ à fwa, sɛ Yu jon nə à cuna tɛ wa?» ³¹ Ba ma le wá, ba wú: «Kə n waa Yuu-Tiu Zwezi nə, yá Yu wá jon n dɛ n diè lià á cuna wa». ³² Yá ba dǎn sw̄ɪn Yuu-Tiu sɔgv tɛ, ba bɪri v mù dɛ lià tɛ mama, ba nə wulə v diè wa.

³³ Ku máǵá tɛntə wa, tɪtɪn tɛ nə, v li ba, v kə v con, v ga sɪn ba yɪra nɪran tɛ. Ku kwa nə, lala dɛ ba ləgə v mù dɛ v diè lià níá wa, ku twá dɛ Yu yɪri tɛ. ³⁴ U pɪn, ba zv v diè, v ga pa ba fwa wodi u ba pa ba, ba dɛ. Yá v mù dɛ v diè lià mama fwa pupwən, dɛ ba nə wǎnɪ ba kə ba waa Yu nə.

(Tɔtɔnan 22.25-29; Filipə tián 1.27-30)

³⁵ Tɪa nə purɪ, lià tɛ, ba nə b̄urɪ b̄urà tɛ, tun lià, sɛ ba sw̄ɪn bǎn diè nəcɪrv tɛ con, ba wú: «Dɔgv lià bələ tɛntə». ³⁶ Bǎn diè nəcɪrv tɛ twi, v sw̄ɪn ku, v bɪri Polə nə, v wú: «Lià tɛ, ba nə b̄urɪ b̄urà tɛ, tun ba sw̄ɪn, sɛ à dɔgv aba. Á naǵa síún nə, á yí dɛ bɪcan síé». ³⁷ Polə dǎn sw̄ɪn lià tɛ, ba nə tun tɛ con, v wú: «Ba mà nəba lià yáá con, ba ga wà nə b̄urà b̄urɪ dɛ. Nə mù lià tɛ, nə nə ya Romə-ba lià, yá ba ga kə nəba bǎn diè tɛ wa. Yá síún nə, ba dǎn pià ba sègə ba li nəba ba dɔgv. Abada, ku wǎrɪ! Ba tətə biàn, ba li nəba!» ³⁸ Lià tɛ, ba nə jɪn tɔǵa tɛ, ba bà tɛ pií ba va ba sw̄ɪn tɛ s̄uràn tɛntə, ba bɪri lià tɛ, ba nə b̄urɪ b̄urà tɛ nə. Fən zua ba, dɛ ba nə nì dɛ, Polə dɛ Silasə yɪ Romə-ba* lià. ³⁹ Ba dǎn twi, ba kori ba, ba li ba dɔgv, ba ga lòrì ba, sɛ ba nan ba tiv tɛ wa. ⁴⁰ Máǵá tɛ, Polə dɛ Silasə nə nan bǎn diè tɛ wa, ba vɛli Lidi diè. Ba nɪ lià tɛ, ba nə yɪ ba nubɪa Kərisə yɪri, ba ga kwé ba. Ku kwa nə, ba

* **16:38** 16.38 Yìèn tɛ, ba nə ba Romə-ba yɪra tɔǵa: Ba nə wà v b̄urà b̄urɪ, ba ba wá vve dɛ banzala, ba ga ba wá mà dɛ kasi. Ba ba wá pɛ dagarv yuu wa. Ba nə wulə ba b̄urɪ v b̄urà, v wàá v bonə v kəni Romə-ba piú nəfarv tɛ nə, sɛ v mù nə b̄urɪ b̄urà tɛ.

17

Polə dɛ Silasə wulə Tɛsalonikə nə (1 Tɛsalonikə tián 1.4-7; 2.11-16; Filipə tián 4.16; Zwan 15.19-21, 25; 16.2-3)

¹ Polə dɛ Silasə twá Anfipolisə dɛ Apoloni, ba k̄ēn ba va Tɛsalonikə. *Zwifə-ba yà jə *jéré diè lá nə. ² Polə zua ka wa, ndə ku nə yɪ v yofwamɪv nə. U fwa Zwifə-ba *sié dɪan tɛ batwa, v mù dɛ ba ma sw̄ɪn dɛ duən Yu sagɪ tɛ yoo yuu wa. ³ U yáá gwin Yu sagɪ s̄uràn tɛ d̄ɛn, v bɪri ba dɛ, *Kərisə yà mɛ, sɛ v dé càn, sɛ v pií v bwin v nan tɪga wa. Polə sw̄ɪn, v wú: «U mù Zwezi tɛ, à nə sw̄ɪn v yoo à bɪri aba, nə yɪ Kərisə». ⁴ Sɔgv tɛ zua ba wa lià duən, ba ga nan ba s̄urí Polə dɛ Silasə nə, ku s̄urí lalv nə, ba nə yɪ *Gərekə-ba, yá ba ga zilí Yu, dɛ kana duən, ba dɛ nə jə dun kana wa.

⁵ Yá Zwifə-ba yáá tián kúú zàn dɛ wɔgwɪv, ba ja bara duən, ba nə yɪ ləzwənyanan lalv tɛ wa, ba ma zɪn lià tɛ liǵa, ba ga gugurə tiv tɛ. Ba vɛli ba kun Zwason diè yáá, sɛ ba pià Polə dɛ Silasə, ba ja bà lalv tɛ yáá con. ⁶ Ba vɛli ba wà ba nɪ, ba dǎn pií ba van Zwason, dɛ lià duən dɛ, ba nə yɪ v nubɪa Kərisə yɪri, ba ja bà tiv tián tɛ yáá con, dɛ ba hubwi, ba wú: «Lià tɛ, ba nə gugurə nə tɪa yuu lià tɛ mama twi yəbə. ⁷ Yá ku ya Zwason nə s̄e v jon ba v diè wa. Ba mù lià tɛntə mama tɔtɔnɛ dɛ yɪ tɛ zɪga *Romə-ba piú nəfarv tɛ nɪi yìèn tɛ nə. Ba ga tɛ sw̄ɪn dɛ, piú don wulə, v yɪri nə yɪ Zwezi». ⁸ Tɛ s̄uràn tɛntə gugurə lalv tɛ dɛ tiv tián tɛ. ⁹ Ku mù nə pɪn, Zwason dɛ ba duən tɛ ŋwɪn vwinən, ba pa tiv tián tɛ nə, sɛ ba dǎn ma zɪgɪ lá, ba dɔgv ba.

Polə dɛ Silasə wulə Bere nə (1 Tɛsalonikə tián 5.21)

¹⁰ Tɔa nə twi, ka yì máná tɔ wa, lià tɔ, ba nə yì Polə də Silasə nubɪa *Kərisə yiri tɔ, li ba, ba pa ba va Bere. Máná tɔ, ba vəli ba yì lá, ba vəli *Zwifə-ba *jéré diè tɔ wa. ¹¹ Ba mù Bere tián tɔ yà ken ba sírí, sɔ ba cɔgɔ Yɪ sɔgɔ tɔ ba doni Tesalonikə tián tɔ. Ba sèe Yɪ sɔgɔ tɔ də yawala zənzən. Ba yàá bèeé Yɪ sagɪ tɔ dun mama, sɔ ba jén kɔ tɔ, Polə nə swìn, tɔ yì cígá, naaa. ¹² Ba lià zənzən ken ba waa Zwezi nə. Kɔ súrí *Gərekə-ba wa kana zənzən, ba nə ja dun kana wa, də bara zənzən də ken ba waa Zwezi nə. ¹³ Yá Tesalonikə Zwifə-ba yáá tián tɔ nə lwarɪ də, Polə wulə ɔ swìn Yɪ sɔgɔ tɔ, ɔ biri Bere tián tɔ nə. Ba twi, ba zìn ba lià tɔ liɲa, ba ga gugurə lalɔɔ tɔ Bere də nə. ¹⁴ Lià tɔ, ba nə yì Polə nubɪa Kərisə yiri, ma pa, Polə va muɔ tɔ vàn nə lala, ba ga yá Silasə də Timote mù Bere nə. ¹⁵ Lià tɔ, ba nə kwé Polə tɔ, ja wá ba va wuuu, ba yì Atenə. Ba mé lá nə ba pìi ba vií də Polə tɔɲi, sɔ tɔ pa Silasə də Timote nə, sɔ ba bà lala, ba yì wá.

Won tɔ, Polə nə kúv fwa Atenə wa

(Tɔtɔnan 14.14-17; 26.17-20; 1 Korəntə tián 1.18-25)

¹⁶ Máná tɔ, Polə nə dànì Silasə də Timote Atenə wa, ɔ pùé cùgù zənzən də nɔɔ, ɔ nə na tɔ tɔ də kɔ súé də wonwanan. ¹⁷ Ʋ mù də *Zwifə-ba də lià tɔ, ba nə zilí Yɪ tɔ, dān yà ve duən nə *jéré diè tɔ wa. Dun mama, ɔ yàá vəli kanporu tɔ wa, ɔ ve də lià tɔ, ɔ nə yàá na lá nə. ¹⁸ Yipɔrɪnyina duən yin lá nə, ba də nə swə ka pià yənu zənzən. Ba duən yà yì yipɔrɪnyina, ba nə boɲə ba <Epikurɪan-ba* >, ba duən də ga yì yipɔrɪnyina <Sətoyisɪan-ba† >. Ba duən swìn, ba wú: «Bèeèe nə kunkun sùsùnù wá tɔ pià, sɔ ɔ swìn?» Ba duən də kúv swìn, ba wú: «Ʋ yì ndə liù tɔ, ɔ nə swìn yia duən yoo, nə nə yèrì tɔ yoo». Kɔ wáá nɔɔ

kɔ yanɪ, ɔ swìn Zwezi sɔywánɔ tɔ. Ʋ ma swìn ka pià ka bwin ka nan də yoo.

¹⁹⁻²⁰ Ba dān ma ja wá, ba ja va bwálí don, ba nə yáá jéri duən, kɔ bwálí tɔ nə. Ba boɲə kɔ Ariɔpazə. Ba dān ga swìn ɔ con, ba wú: «N pa nə nəń yodɔra nə zɪn wa. Yá nə dān pià, sɔ nə lwarɪ tɔ dèń. Kɔ mù nə pɪn, nə pià, sɔ n twarɪ kàrà nədɔn tɔ nəe n biri nɔba». ²¹ Atenə tián də vərə yà nə wulə duən nə. Ba me tɔtɔnan yà nə yì, yodɔn ka cɔgɔ də yodɔn ka swìn, ka biri lià nə cɪcɪ.

²²⁻²³ Polə nyí ɔ zàn yɪ nə Ariɔpazə tɔ wa, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Atenə tián-ba, à nə twá á tɔ tɔ wa, à jiri à nɪ wiən tɔ, á nə ɲwanɪ tɔ nə. À nɪ *jɔɲi bwálí don, á nə lwè, á púpúní kɔ yuu wa, á wú: <Kɔ yɪ yɪ tɔ, á nə yèrì nyiən>. Kɔ mù nə pɪn, á dí yáá á yì lià tɔ, á nə bwɪ wiən zənzən nə. Kɔ yì won tɔ, á nə jùnà kɔ, á ga yèrì kɔ. Mə kɔ mù nə à pià, sɔ à swìn á con. ²⁴ Yɪ tɔ, ɔ nə fwa tɪa tɔ də wiən tɔ mama, tɔ nə wulə ka wa, ɔ mù yì lanworu də tɪa me *Yuu-Tɪu. Ʋ mù Yɪ tɔntɔ ba dii tɔ, ləzoni jìàn nə lwè, wa yanɪ. ²⁵ Ʋ ga kúv ba pià, sɔ ləzoni jìàn tun wiən, tɔ pa ɔ mù Yɪ nə. Kɔ dān ká nyɪn ndə ɔ pià, sɔ ləzoni san wá də won mama. Ʋ mù nə pɪn mi də siɲu, də wiən tɔ mama ləzoni tɔ mama nə. ²⁶ Ʋ mù nə twá də bæe nɔɔ nə, ɔ ma pa ləzoni pùli ba wulə tɪa tɔ yuu mama wa. Ʋ mù nə tún máná, ɔ pa dwíi mama nə, ɔ ga fwa ba nagwanɛ tɔ sɪswɪan ɔ pa ba. ²⁷ Ʋ fwa kɔ nɔɔ tɔ, sɔ ləzoni ma wàní ba tɪtɛ, ba ma pià ɔ mù Yɪ ba na. Yɪ ga ba ɲóná də nə liù mama. ²⁸ Ʋ mù con, nə nə ja mi, nə ga wáá nə yɪra wa nə dwanɪ. Ʋ mù nə pɪn, nə wulə. Á də tɔtɔ wa gwɛɛ duən swìn kɔ, ba wú: <Nə də yì ɔ dwíi tɔ wa lià>. ²⁹ Nə dān nə yì Yɪ dwíi tɔ bia, nə kúv wá me, sɔ

* **17:18** 17.18 Epikurɪan-ba yì *Gərekə-ba yənu tíú don, ba nə boɲə Epikurə, karɪa. † **17:18** 17.18 Sətoyisɪan-ba yì Gərekə-ba yənu tíú don, ba nə boɲə Zenon, karɪa.

nə bɔn də, Yɪ wàá v nyɪn ndə síán nə, nə à yèé ndə cɪnɪa nə, nə à yèé ndə kapan nə, ləzoni nə sarɪ də ba tɛntɪan pubɔŋa. ³⁰ Yɪ yà ba ləzoni tɛ ləyɛrɪ tɛ máná tɛ ywàŋá, sɛ v kɛ ba càn wa. Síún nə, Yɪ dàń pɪn nii ləzoni tɛ mama nə bwala tɛ mama nə, sɛ ba vɛvɛrɪ kwa, ba ma sá ba cɪna. ³¹ Yɪ kúrí dɪn v tún, v ga li liù, sɛ v twá kv tíú nə, v ma bɔ̀rɪ tɪa yuu lià tɛ mama bɔ̀rà, v cígá tɛ wa. Kv mù liù tɛntɛ, v nə kúrí tɛ, v pɪn kv tíú pɪi v bwin, v nan tɪga wa, sɛ kv pa, lià tɛ mama lwarɪ də, kv yɪ cígá».

³² Máná tɛ, ba nə ni də Polə swɪn, ka pɪi ka bwin ka nan tɪga wa yoo, ba duən dí bɪyɪrɪ v yuu wa, ba duən tɛ ga swɪn, ba wú: «Nə tɛ dàní mú dɪn don nə, kv yoo tɛntɛ yuu wa». ³³ Nɛtv nə kv yɪn, Polə dàń ma nan ba tɛtɛŋi wa. ³⁴ Də kv nɛtv tɛ mama, bara duən tɛ vwə ba tiàn Polə nə, ba ga kɛ ba waa Zwezi nə. Ba wa liù don yɪrɪ nə yɪ Denisə, v nə yɪ Arɪɔpazə tɛ yáá tiàn tɛ wa liù don, də kan, v yɪrɪ nə yɪ Damarisə, də lià duən də.

18

Polə vɛli Korɛntə
(1 Korɛntə tiàn 1.1-9; 2.1-5; 2 Korɛntə tiàn 11.5-12; 12.12-13)

¹ Kv kwa nə, Polə nan Atenə v va Korɛntə. ² U vɛli, v yɪ *Zwifə don lá, v yɪrɪ nə yɪ Akilasə, v nə yɪ Pon nagwanaa tɛ wa liù. *Romə-ba pɪú nɛfarv *Kɛlodə yà pɪn nii Zwifə-ba mama nə, sɛ ba nan Romə wa. Kv mù nə pɪn, Akilasə də v kan Pɛrisilə də yà nan Yitali nagwanaa, ba bà kv máná tɛ wa. Polə vwə v tiàn kv bɛɛ tɛntɛ də v kan tɛ yɪra. ³ Ba mɛ tutɔŋi yà yɪ won nɛdv, kv mù nə yɪ gansilə fwàŋú. Polə dàń ga wulə də ba, v mù də ba tɔŋa də duən. ⁴ Polə yà ve də Zwifə-ba də *Gɛrɛkə-ba *sié dɪn mama nə, *jéré diè tɛ wa, v ma swɪn də ba, sɛ v wàní ba, v kɛ v nyiən wa.

⁵ Silasə də Timote dàń nə nan Masedwanə nagwanaa tɛ wa, ba bà, Polə dàń ti v máná mama, v ma swɪn sugv tɛ. U swɪn kv v bɪrɪ Zwifə-ba nə, də Zwezi nə yɪ *Kɛrisə. ⁶ Zwifə-ba dàń zàn ba zɪga v nə, ba twɪn wá. Polə dàń ma bɪbaga* v ganan kukulu. U ga swɪn, v wú: «Á tanyɪnɪ tɛ càn wá pɪi kv tɛ á tɛtɛ yuu wa. Kv tà à mù yoo. Yá síún nə à dàń wá va lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, con».

⁷ Polə nan lá nə, v va bɛɛ don diè wa. U yɪrɪ nə yɪ Titiusə Zwisətisə. Kv bɛɛ tɛntɛ yɪ liù tɛ, v nə zilí Yɪ zəni. U diè yà wulə jéré diè tɛ sɛpuni nə. ⁸ Kɛrisəpɪsə, v nə yɪ jéré diè tɛ yáá tíú, də v diè lià mama, ken ba waa *Yuu-Tiu nə. Korɛntə tiàn zənzən, ba də nə cɔgv Polə sɔ̀ràn tɛ, ken ba waa Zwezi nə, ba ga lə ba níá wa, kv twá də Zwezi-Kɛrisə yɪrɪ.

⁹ Tɪtɪn nə Polə dwèe, v na Yuu-Tiu, də v swɪn v con, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! Swɪn, sɛ n dàn ká pú n nii! ¹⁰ À jə lalv tɪfarv kv tɛ wa. À wulə də mú, yá liù mama ba zɪn v jìàn, sɛ v ma fwa mú lwanɪ». ¹¹ Polə yɪn lá nə, bɪnɪ də cànɪ bardv, v ma kàrɪ Yɪ sugv tɛ ba tɛtɛŋi wa.

¹² Kv máná tɛ wa, də Galion nə yɪ Akayi nagwanaa tɛ yáá tíú, pɪú nɛfarv tɛ nə li v tún. Zwifə-ba yáá tiàn ken nii nɛdv, ba ja Polə ba ja va yáá tiàn tɛ, ba nə bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ, púlí tɛ yáá con. ¹³ Ba ga swɪn, ba wú: «Kv bɛɛ wà tɛ yɪ v wulə v yigə lià tɛ, sɛ v pa ba bv Yɪ nə yɪrɪ don kv, də nə Yɪ *nii tɛ, v nə pɪn *Moyizə nə tɛ, nə zɪga duən nə». ¹⁴ Polə nə pìà, sɛ v sùrí v nii v swɪn, də Galion lə Zwifə-ba, v wú: «Kv yà nə yɪ kunkun wiən, nə à yèé yokukwɪun nə v fwa, à yà wá ti máná, à ma cɔgv á mù Zwifə-ba sɔ̀ràn tɛ ndə cígá nə. ¹⁵ Kv nɛtɛn tɛ dàń nə yɪ á tɔ̀tɔ̀nɪ duən lià yɪra, də á tɛtɛ Yɪ nii tɛ, v nə pɪn Moyizə nə tɛ, də á kàrà tɛ

* **18:6** 18.6 Ba yáá fwa kv nɛtv tɛ, ba ma bɪrɪ Zwifə-ba də, ba nə vɪga tɛ, ba tanyɪnɪ tɛ wá mé ba yuu wa.

yuu wa, ku mù tà à yáá yoo. À ba pià, sè à bùrì ku bùrà». ¹⁶ Galion nè swìn ku nɛtu tɛ, ɔ zwèe ɔ dɔgu ba, sè ba nan là tɛ, ba nè bùrì bùrà púlí tɛ yáá con. ¹⁷ Ba mama dàń jɛn Sosɛtɛnɛ, ɔ nè yɪ jéré diè tɛ yáá tíú, ba wulɛ ba mà wá là tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ púlí tɛ yáá con. Yá Galion tɛ nè wà pa, ku yoo yì wá.

Polɛ kùú píí ɔ va Antɔswɛ
(Tɔtɔnan 21.23-26; 20.16)

¹⁸ Polɛ dání Korɛntɛ nè zɛni. Ku kwa nè, ɔ kùú lòrì cwɛɛn là tɛ con, ba nè yɪ ɔ nubɪa *Kɛrisɛ yɪrɪ, ɔ ga tì níá yuu bori, ɔ mù dɛ Pɛrisilɛ dɛ Akilasɛ, ba dàń ma vɛli Siri nagwanaa. Polɛ yà fwa ku mù nè pɪn, ɔ yà pɪn ba gian ɔ yukɔran† tɛ, Sankɛrɛ nè, ku máńá tɛ wa. ¹⁹ Ba vɛli ba yí Efɛzɛ nè, Polɛ ma yá ɔ twaduɛn tɛ lá nè, yá ɔ ga zu *Zwifɛ-ba *jéré diè tɛ wa, ɔ vɔrɪ dɛ ba. ²⁰ Zwifɛ-ba lòrì wá, sè ɔ ya dɛ ba máńá mancɪn wa. Yá Polɛ wà ku sɛe. ²¹ ɔ lòrì cwɛɛn ba con, ɔ ga swìn, ɔ wú: [«Yoo nɛdu nè à pià, ku mù nè yɪ, sè à fwa càná tɛ, ka nè biàn tɛ *Zwerizalemɛ wa.] À tɛ wá píí à bà á con, dɛ Yɪ nè swɛ ku». ɔ dàń ga tì níá yuu bori Efɛzɛ nè, ɔ vìí. ²² ɔ vɛli ɔ twá Sezare nè, ɔ jɛn Kɛrisɛ là púlí tɛ, ɔ ga le ɔ va ɔ cú Antɔswɛ nè.

Apɔlɔsɛ yanv tɛ, ɔ nè yɪ Efɛzɛ dɛ Korɛntɛ nè yoo

(Tɔtɔnan 15.41; 16.4-6; 1 Korɛntɛ tɪán 3.4-8)

²³ Polɛ fwa máńá mancɪn Antɔswɛ nè, ɔ ga píí ɔ va, ɔ jijiri Galasi nagwanaa tɛ wa dɛ Fɛrizwi nagwanaa tɛ wa, ɔ ma daɲa Zwezi karbɪa tɛ mama jìàn. ²⁴ *Zwifɛ don, ɔ yɪrɪ nè yɪ Apɔlɔsɛ, ɔ nè ya Alɛkɛzandɛrɪ tíú, twí ɔ yí Efɛzɛ. Bɛɛ tɛntɛ yèé sugu yáá, ɔ ga yèé Yɪ saga tɛ zɛnzɛn. ²⁵ Ba yà kàrì wá *Yuu-Tiu cwɛɛn tɛ yoo wa. ɔ yà ga jɛ yawala dɛ ku. Apɔlɔsɛ dàń yà swìn ɔ birɪ

dɛ ɔ kàrì, ndɛ nɛtu tɛ nè, ku nè mɛ, Zwezi yoo wa. ɔ yà fwa ku nɛtu tɛ, ɔ ga yɪ Zwan nè lɛgɛ là tɛ níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ, tɛ cɪcɪ nè ɔ yèé. ²⁶ ɔ zàn ɔ wulɛ ɔ swìn nɛpon nɛpon Zwifɛ-ba *jéré diè tɛ wa. Pɛrisilɛ dɛ Akilasɛ nè cɔgu ɔ sùràn tɛ kwa nè, ba jɛn wá, ba kɛ ba con, yá ba ga birɪ wá Yɪ cwɛɛn tɛ dɛ cígá mama. ²⁷ Ku kwa nè, Apɔlɔsɛ ken ɔ sírì, sè ɔ va Akayi nagwanaa tɛ wa. Là tɛ, ba nè yɪ ɔ nubɪa *Kɛrisɛ yɪrɪ, tɛ dàń ɔ jìàn, ba ga púpúní sagɪ ba pa Zwezi karbɪa tɛ nè, ɔ nè yí lá, sè ba ja wá zɛni. ɔ nè vɛli ɔ yí lá nè, ɔ san ba tɛ nè, ba nè ken ba waa Zwezi nè zɛnzɛn, ku twá dɛ Yɪ pubwanv tɛ. ²⁸ Ku yà yɪ kanporu wa nè, ɔ swìn Zwifɛ-ba con dɛ barɪ ɔ birɪ ba nɛpon nɛpon dɛ, ba tɛlé cwɛɛn wa. ɔ tì Yɪ saga tɛ, ɔ twá tɛ nè, ɔ ma birɪ dɛ, Zwezi nè yɪ Kɛrisɛ.

19

Polɛ kàrì Efɛzɛ nè

(Tɔtɔnan 8.14-17; 5.15-16; Romɛ tɪán 15.25-27)

¹ Máńá tɛ wa, Apɔlɔsɛ nè wulɛ Korɛntɛ nè, Polɛ mù vɛli ɔ twá pɛɛn* tɛ wa, ku lɔv nii tɛ nagwanɛɛ tɛ wa, ɔ kɛɛn ɔ va Efɛzɛ. ɔ vɛli, ɔ jérì Zwezi karbɪa duɛn. ² ɔ dàń ma swìn ba con, ɔ wú: «Yɪ-*Sɪɲu tɛ cuɛ á yuu wa, máńá tɛ wa, á nè ken á waa Zwezi nè, naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Nɛ tà nè wà nì tɛtɛ dɛ, Yɪ-Sɪɲu tɛ yɪ ba pɪn». ³ Polɛ tɛ kùú píí ɔ bwe ba, ɔ wú: «Bɛɛɛ wa nè ba dàń lɛgɛ aba, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ tɛ?» Ba ma kùú le wá, ba wú: «Ku ya Zwan† níá liu tɛ». ⁴ Polɛ dàń ma kùú swìn, ɔ wú: «Zwan lɛgɛ là mama níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ. Ku nɛtu birɪ dɛ, ba mɛ, sè ba vɛvɛrɪ ba kwa, ba ma sá ba cuna, ba bà Yɪ con. ɔ yáá swìn lalɔv tɛ con, ɔ wú, ba kɛni ba waa liu tɛ nè, ɔ nè wulɛ ɔ mù Zwan kwa ɔ biàn, ku mù nè yɪ Zwezi».

† 18:18 18.18 *Zwifɛ-ba con, là duɛn yà wulɛ, ba nè yáá fwa Yɪ lɛɛɛ kɛnu yɔlori. Ku yɔlori tɛntɛ yáá pa, ba yá ba yukɔran ku dání zɛnzɛn. Ba nè pià, ba finɪ tɛ, ba yáá fwa Yɪ lɛɛɛ kɛnu yɔlori wiɛn, sè ba yoo ma kwen Yɪ yáá con. * 19:1 19.1 ɔ vɛli ɔ twá Azi nagwanaa pɛɛn tɛ wa, ɔ le.

† 19:3 19.3 Ywàń Matíɛ 3.

⁵ Tə sùràn tɛntə kwa nə, ba ləgə ba níá wa də *Yuu-Tiu Zwezi yiri tɛ.
⁶ Polə tún v jìàn ba yuu wa, yá Yı-Sıŋu tɛ ga cú ba yuu wa. Ba wulə ba swìn sɔyirə duən, də ba swìn Yı nii sùràn. ⁷ Bara tɛntə mama yà yı ndə là fugə bələ nə.

⁸ Polə zua *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, v swìn cígá tɛ pwənə pwənə wuuu, cànì batwa. U swìn ba con də, Yı wá dé v pàrì tɛ ba yuu wa. Yá v sùràn tɛ yà ga dı ba. ⁹ Lìà duən dān yın lá nə, ba nə za ba vapan, ba ga vı, sə ba kə ba waa Zwezi nə. Yá ba dān swìn ba pwé Yuu-Tiu cwəŋə tɛ lalv tɛ yáá con. Polə dān ma nan ba tətəŋi wa, v jə Zwezi karbıa tɛ, v va v kārì ba dın mama Tiranısə kardiə tɛ wa. ¹⁰ Kɔ nətɔ tɛ dānı bına bələ, kɔ pa Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə wulə Azi nagwanaa tɛ wa, nı Yuu-Tiu sɔgɔ tɛ.

Seva bia tɛ yoo

¹¹ Yı yà twá Polə nə, v tɔŋa v yogwaran tɛ yiri nə yı tɛ cıci. ¹² Kɔ yiri tɛ pın, ba pəri ganan nə à yèə gantwɛn tɛ nə dwɛn Polə yıra yayıŋa yuu nə, yá yayıran tɛ yáá nan, tɛ yá ba. *Zinə də naŋa, tɛ yá ba.

¹³ *Zwifə-ba duən, ba də nə yà twá lá ba vəli, dédón, sə ba ja *Yuu-Tiu Zwezi yiri tɛ, ba ma dıŋa zinə là yuu wa. Ba dān yáá swìn, ba wú: «À dwì à kəni á nə də Zwezi tɛ, Polə nə kārì v yoo tɛ». ¹⁴ Lìà tɛ, ba nə yà fwa kɔ yoo tɛntə, yà yı bɛɛ don, v yiri nə yı Seva, bia barpɛ. U mù Seva tɛntə yà yı Zwifə-ba Yı *jɔŋwana yuu tíú don. ¹⁵ Zini tɛ dān ma le ba, kɔ wú: «À yèə Zwezi, à ma yèə liù tɛ, v nə yı Polə, sə á mù, á mù nə yı bərə?» ¹⁶ Yá bɛɛ tɛ, zini tɛ nə wulə v yuu wa, dān fan v tɔ ba mama yuu wa. U jın ba duən, v bırı ba də, v diàn dwə ba. U fıfın ba də diàn yiri don, kɔ pa ba dəri

diè tɛntə wa wala, v ga tún nıran ba yıra.

¹⁷ Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə yın Efezə nə, lwarı kɔ yoo tɛntə. Yá fən dān zua ba mama, Yuu-Tiu Zwezi yiri tɛ ga na dun. ¹⁸ Ba tɛ, ba nə ken ba waa Zwezi nə tɛ, là zənzən naŋa, ba twi ba lòrì, sə Yı kwɛn ba cuna ba mù də wá pwərə wa, ba ga swìn ba cırı tɛ mama, ba nə fwa. ¹⁹ Ba mù là tɛntə ja ba saga, ba nə ma fwa cırı, ba bà ba pa ba sɔrı tɛ, là tɛ mama yáá con. Ba jələ tɛ səbiu, ba na də kɔ yı səbikulan‡ mùrù finu (50 000). ²⁰ Mə nətɔ nə, kɔ dān twá də Yuu-Tiu diàn tɛ, v sɔgɔ tɛ ma swìn, kɔ sú nagwanaa tɛ mama wa.

²¹ Tə mù yìèn tɛ nə tun tɛ zwèe kwa nə, Polə ken v pubıŋa wa, sə v twá Masedwanə də Akayi nagwanɛɛ tɛ wa, v lɛ v va *Zwerizalemə. U yà pià də máná tɛ wa, v nə yı Zwerizalemə, sə v kèéñ, v va v na *Romə. ²² U lı v là tɛ, ba nə saŋa wá, là bələ v tun Masedwanə nə, kɔ mù nə yı Timote də Erasətə. U tətə ga ya Azi nagwanaa tɛ wa, máná mancın wa.

Yarv Demetəriyisə tɛgure tɛ yoo (1 Korəntə tiàn 16.8-9; 15.32; 2 Korəntə tiàn 1.8-10)

²³ Kɔ máná tɛntə wa, tɛgure nəfarı twi, kɔ ya lá nə, *Yuu-Tiu cwəŋə tɛ yiri. ²⁴ Cınayarı don yın lá, v yiri nə yı Demetəriyisə. U yà fwa ArətemisəŞ diè tɛ, ba nə yáá jònı ka wa tɛ, nəmanbii də cıria. U dān yà pın là tɛ, ba mù də wá nə tɔŋa tɔtɔŋı tɛntə, na nywarı zənzən kɔ wa. ²⁵ Demetəriyisə ken ba tɛ, v mù də ba nə tɔŋa kɔ tutɔnyiri nədu tɛntə, də ba tɛ, ba də nə tɔŋa kɔ tutɔnyiri tɛntə yáá tiàn tɛ duən yáá nə, v ga swìn ba con, v wú: «À dabara-ba, á mù yèə də, nə wojan tɛ yı ka naŋa tɔtɔŋı kɔ tɛ nətən wa. ²⁶ Á na, á ga nəñ kɔ tɛ, bɛɛ tɛntə, v

‡ 19:19 19.19 Səbikulı nədu yı yıtıri nədu tɔtɔŋı ŋwírán. § 19:24 19.24 Arətemisə yı *Gərekə-ba sɔgɔ, Diyanə ga yı *Romə-ba sɔgɔ, yá kɔ yı yoo nədu nə kɔ swìn. Kɔ yı kunkun yı, ba nə lıwə diè, ba kə kɔ lá Efezə nə. Azi nagwanaa là yà boŋə kɔ yı tɛ, kɔ nə yı yınuu.

yiri nè yi Polè, nè fwa. Ku tà Efezè cici wa, ku yi dè Azi nagwanaa tɛ dè mɛ. U sùràn tɛ vɔvɔri lalɔ zɛnzɛn, dè v nè biri ba dè, yia tɛ, lɔzwɛnè jìàn nè fwa, tɛ tà yia. ²⁷ Ku yoo tɛntɛ wá bà ku cùgù nè tɔtɔɔ tɛ. Ku ga tà ku cici, ku wá pa yikan nɛfaru Arɛtemisè diè tɛ ya ndɛ tɔtɔ nè. Ku yikan tɛntɛ wá kwìn dun tɛ nè, Azi nagwanaa lià, dè tia yuu lià tɛ mama yà nè pɛn ku».

²⁸ Lià tɛ nè nì tɛ sùràn tɛ ba zwèe, ba súé dè liɔa, ba ga bubwi, ba wú: «Efezian-ba yikan Arɛtemisè nè dáá!» ²⁹ Ku yoo tɛ zìn tɛfaru tɛ mama ku zɔɔ yi nè. Ba vɛli ba kun duèn nè bwálí don nè, ba nè fwa mɔmɔn lá, ba ga van Masedwanè tián bɛlɛ, ba ja bà. Ku mù nè ya Gayisè dè Arisɛtarèkè, ba nè yi Polè twaduèn v vɛlɛ tɛ wa. ³⁰ Polè yà pià, sɛ v nan lalɔ tɛ yáá con, v pa ba na wá. Zwezi karbia tɛ ma kán v nè, sɛ v dàn ká fwa ku. ³¹ Azi nagwanaa yáá tián duèn, ba dè nè yi Polè dabara, tɔn lià, sɛ ba kwè wá, v dàn ká va bwálí tɛntɛ nè. ³² Ku máɔá tɛntɛ wa, lalɔ tɛ gugurè. Ba duèn yáá bubwi yiri don, ba duèn dè bubwi yiri don. Yá ba zɔnɔ tɛtɛ yèri won tɛ tɛtɛ yiri, ba nè kun duèn nè. ³³ Ba dàń ma pa Alekèzandèrè nan lalɔ tɛ wa. U mù Alekèzandèrè tɛ yi *Zwifè-ba yà nè yigè wá, ba kɛni yáá. Yá Alekèzandèrè dè dàń yà ja v jìàn, v ma fwa mɔmɔn v pià, sɛ v swìn v ma jon v tián lalɔ tɛ yáá con. ³⁴ Ba nè lwarɔ dè, v yi Zwifè, ba mama bubwi dè kori nɛdu, ku dání ndɛ lugu bɛlɛ nè, ba wú: «Efezian-ba yikan Arɛtemisè nè dáá!»

³⁵ Ku máɔá tɛntɛ wa, ba tɔ tɛ sekɛrɛtɛrè pɛn, ba yá zɛzugu tɛ nè, v ga swìn, v wú: «Efezian-ba, liù mama tɛlɛ, v nè yèri dè, Efezè tɔ tɛ nè cì yikan nɛfaru Arɛtemisè diè tɛ, dè ku più kapan ciciru tɛ, ku nè nan yi ku tɔ, tɛ nè. ³⁶ Ku yoo tɛntɛ nè ba tɔtɔnà jɛ tɛ yiri, á mɛ, sɛ á ja á tián sɛnbwen. Á dànà ká bɔbarɔ, á fwa won mama. ³⁷ Á jɛn bara-ba tɛ,

á ja á bà yɛbɛ. Ba mù nè wá won ɔwìn nè yikan tɛ diè tɛ wa, ba ga wá nè yikan tɛ twìn. ³⁸ Dè ku nè yi Demetèriyisè dè tɔtɔnà tɛ, ba nè wulè dè wá, nè ja yoo dè liù, dian wulè, ba nè bùrì yìèn bùrà, tɔ tɛ yun tián ma wulè. Ba vɛlɛ ba bon ku tíú lá nè. ³⁹ Nè à yèé, dè ku nè yi yoo don nè wulè, á nè pià, sɛ á swìn á púlí tɛ ku lià tɛ nè bùrì bùrà tɛ nè mɛ, sɛ ku li ku yoo tɛntɛ yáá. ⁴⁰ Ku nè tà nɛtu, nè wá bà, nè tì tali yoo ku tɛ nɛtɛn yiri ku nè fwa zèn. Cígá mama tɛlɛ yoo ku tɛ wa, nè nè wáá nè biri dè, ku mù nè pɛn, nè mɛ, sɛ nè kun duèn nè, nè fwa jara». ⁴¹ Sekɛrɛtɛrè tɛ nè swìn nɛtu v zwèe, v pɛn nii, sɛ lalɔ tɛ vii.

20

Polè vɛli Masedwanè, v lɛ v va Gɛrɛsè

(1 Korɛntè tián 16.1-7; 2 Korɛntè tián 7.5; Romè tián 15.25-27)

¹ Máɔá tɛ wa, gugurè tɛ nè zwèe Efezè wa, Polè bon Zwezi karbia tɛ, v kɛ v con. U nè kwè ba v zwèe, kwa nè, v lòrì cwɛɔɔ ba con, v ga zàn, v zu cwɛɔɔ, v ma vɛli Masedwanè nagwanaa tɛ wa. ² Polè twá ku lɔv níé tɛntɛ wa, v lɛ dè v pɛn kwìè zɛnzɛn lià tɛ nè. U nè lɛ lá nè, v vɛli Gɛrɛsè lɔv nii tɛ wa. ³ U fwa càni batwa lá nè, yá v dàn yà ken v sírí, sɛ v tì níá yuu bori v va Siri nagwanaa con. *Zwifè-ba yáá tián nè yà ken tɔjaɔa ba ja zɔga v nè. Ku mù nè pɛn, Polè più v kɛ v pubɔɔa wa, sɛ v più v va Masedwanè nagwanaa tɛ wa. ⁴ Lià tɛ, ba yà nè kwè wá, nè yi Sopatèrè, v nè yi Pirisè biù, v tɔ nè yi Bere. Ba duèn dè nè yi Arisɛtarèkè dè Sekondisè, ba nè yi Tesalonikè tián, dè Gayisè v nè yi Dèrɛbè tíú, dè Timote, ku súrí Tiswikè, dè Tèrofimè nè, ba nè yi Azi nagwanaa lià. ⁵ Ba mù lià tɛntɛ dí yáá ba va, ba diàn nɛba Tèrowasè nè. ⁶ Nè tɛtɛ zua níá yuu bori Filipè nè, càni tɛ, ba nè dé dè dipɛn tɛ, ku nè ba sabwarɔ kɛni tɛ nè lɛ, kwa nè.

Yá nè dɔan bonu nii nè, nè vèli nè yí ba Tərowasə nè. Nə fwa dɔan barpe lá nè.

Polə bwin Etikisə Tərowasə nè (Tɔtɔnan 9.36-42)

⁷ Dapanɩ tɔ tɔntɔn dɩn tɔ nè, nè kun duən nè, sɔ nè mumuni *nimaru dipen tɔ, nè dé. Polə dān yà mɛ, sɔ v vii ku tɩpuri nè. Ku mù nè pɩn, v dān yà wulə, v ve dɔ là tɔ, ba nè wulə lá. V ve v viə tɔ ku dānɩ ku yí tɩtɩn lugu fugə bələ. ⁸ Cànán yà yɩn dānɩ dəyuu diè tɔ wa, nè yà nè wulə ku wa. ⁹ Yəə balanduru don, v yɩri nè yɩ Etikisə, yà jəə təkurə nəfaru nii nè. Dwan zàn tɔ tɩ wá ligi, máná tɔ wa, Polə nè tɔ wulə v viə tɔ wa. Dwan tɔ lɩ wá dəyuu dii batwa nii nè, v bà v tu tɩa. Ba twi ba zɩn wá, dɔ v tɩga. ¹⁰ Polə dān cuə, v kwá v yuu con, v tɩ wá, v kə v vānà wa, v ga swɩn, v wú: «Á dānà ká pa á pwiì cùgù, v mu tɔ wulə, v tɔ wà tɩ».

¹¹ Máná tɔ wa, v nè pií v di dəyuu diè tɔ wa, v mumuni dipen tɔ, v ga fu v dé. Ku kwa nè, v tɔ pií v swɩn ku dānɩ wuuu, ku va ku yí tɩbilakuv. Ku máná tɔntɔ wa nè, v vii. ¹² Ba ja balanduru tɔ, ba pií ba bà dɔ v wulə mu wa, yá ku dān yɩn jɩdari zənzən ku pa ba.

Polə zɩgi Tərowasə nè, v va Mile

¹³ Nə mù nè dí yáá, nè zɩ níá yuu bori tɔ wa. Yá ku dān tɩ nəba, ku ja va Asosə bwálí tɔ nè, níá yuu bwərə tɔ nè zɩga lá. Mə ku bwálí tɔntɔ wa nè, nè wá tɩ Polə níá tɔ nii nè. Mə nətv nè v yà swɩn, v tɩn dɔ v pià, sɔ v va ku bwálí tɔ nè dɔ nɛɛ. ¹⁴ Máná tɔ, v nè twi v yí Asosə nè, nè tɩ wá níá tɔ nii nè, yá nè ga lɛ nè va Mitilənə. ¹⁵ Nə kúv zɩgi lá nè, nè vii dɔ níá yuu bori tɔ muv tɔ yuu wa. Ku tɩpuri nè, nè yí Swio nagwanaa tɔ vān nè. Dɩn tɔ, ku nè daa lá, nè lɛ nè yí Samosə nagwanaa tɔ. Nə nè yí Samosə tɩpuri nè, nè lɛ nè yí Mile. ¹⁶ Polə yà ken sírí, sɔ v twá Efɛzə nii nè, v lɛ, sɔ v dān ká cùgù v máná Azi nagwanaa tɔ wa. V yà

yɩ v bɩbarɩ dɔ ku nè wáá, sɔ v ya *Zwerizalemə nè *Zwifə-ba cànà tɔ, ba nè bonjə *Pantəkotə tɔ dɩn nè.

Polə swɩn Efɛzə Kərisə là púlí nəkwɩna tɔ con

(1 Tɛsalonikə tián 2.1-12; 1 Piyerə 5.1-4; Matie 7.15-20; 2 Piyerə 2.1-3; Titə 1.9-14)

¹⁷ Ku máná tɔntɔ wa nè, Polə zɩgi Mile nè, v tɩn Efɛzə *Kərisə là púlí *nəkwɩna tɔ nè, sɔ ba bà. ¹⁸ Máná tɔ, ba nè twi ba yí v nii, v swɩn ba con, v wú: «Á yəə nətv, à nè yɩn á tətəɩi wa, ku jɩv dɩn tɔ nè, à nè diğà à naa Azi nagwanaa wa. ¹⁹ À cuə à tián míámíán, à ma tɩn à pa *Yuu-Tiu nè dɔ yɩnɩa *Zwifə-ba càn tɔ wa, ba nè yà kəni à nè. ²⁰ Á yəə dɔ, à wà aba won mama sègè. À yáá swɩn tɔ à bɩri aba dɔ, à kàri aba won tɔ mama, ku nè jə funə ku pa aba, kanporu tɔ wa, dɔ dii tɔ wa. ²¹ À swɩn Zwifə-ba con dɔ *Gərekə-ba con, sɔ ba vəvəri kwa, ba ma sá ba cuna, sɔ ba kə ba waa Yuu-Tiu Zwezi nè. ²² Yá sívɩn nè, Yɩ-*Siɩv tɔ kálí nè ku pa, à vèli *Zwerizalemə, à ga yèri won tɔ, ku nè wá yí nè lá. ²³ À dān nè yəə yoo nədv. Tɩfaru mama wa nè, Yɩ-Siɩv tɔ yáá swɩn à con dɔ, bān diè zuri, dɔ càn nè dānɩ nè. ²⁴ Yá à mu tɔ yoo ba nè jə ku nədv mama wa, sɔ ku dān ká ya, ndə à mu tɔ jə funə ku pa nè. À mù yoo nè yɩ, sɔ à wānɩ à yí à vèli tɔ yígúrí, sɔ à wānɩ à tɩn Yuu-Tiu Zwezi tutuɩ tɔ, v nè pɩn nè, sɔ ku nii sí. Sɔ à swɩn svywájú tɔ à bɩri dɔ, Yɩ jə pubwanv.

²⁵ Yá sívɩn nè á nənə, à yəə dɔ, á kúv ba pií á na à yáá. Á mù là tɔ mama, à nè twá á tətəɩi wa, à ga swɩn dɔ, Yɩ wá dé v pàri tɔ. ²⁶ Ku mù nè pɩn, à swɩn ku á con zən. Á liù mama talɩ tɔlɔ à yuu wa. ²⁷ À wà aba sègè won mama wa. À swɩn ku tɔ mama, ku nè yɩ Yɩ puswənə tɔ, à bɩri aba. ²⁸ Á dān cɩa á tətə nè dɔ Kərisə là púlí tɔ mama nè. Yɩ-Siɩv tɔ nè tɩn aba púlí tɔntɔ yuu wa, sɔ

á ya ku cìrá, á cì ku nə. Ku twá v tətə biú tə tian tə nə, Kərisə lià púlí təntə ma yi v mù nyiən. ²⁹ À yèé də lià, ba nə yi ndə buyurən nyankwɪn nə, wá zv á tətəni wa, à kwa nə, ba nə bá yá Kərisə lià púlí tə. ³⁰ Yá á tətə wa, bara wá ya lá nə, ba nə wá zàn ba swìn kunkun sùràn, sə ba ma van Zwezi karbia tə, ba kə ba con. ³¹ Ku mù nə pɪn, á mɛ, sə á cì ku nə, sə á líí á tiàn, də à fwa bɪna batwa tɪtɪn də yɪcau, à ma dí yáá à swìn á liù mama con də yɪnɪa à tuɲə lá.

³² Yá síún nə, à pɪn aba Yɪ nə, sə v twá v sugv tə nə, ku nə jə diàn, ku ga bɪri v pubwanv tə, v ma kwè aba. Sugv təntə nə wá pa tori lià tə mama nə, ba nə ya Yɪ cɪcɪ nə tɪ. ³³ À wà lià səbiu nə à yèé ganan pià. ³⁴ Á yèé də, ku wà nətɔ yɪn. Á nɪ də, à tətə jìàn nə tun tə pa nə, à mù də à twaduən tə won mama wa. ³⁵ Won mama wa, à bɪri aba də, ku mɛ, sə á tun, sə á wàní á san lià tə, ba nə ba diàn jə nə. Á lie Yuu-Tiu Zwezi sùràn tə, v tətə nə swìn, v wú: «N nə pɪn won liù nə, ku jə pupwən ku doni, liù nə pɪn mú won».

³⁶ V nə swìn nətɔ, v tòli v nadwana yuu, sə v jun Yɪ də ba mama. ³⁷ Ba mama tə dàń kwi zənzən, ba ga vwa Polə bɪan nə, ba pùrí wá ba kə ba nyɔnɪ nə. ³⁸ Pucɔnɪ yà zva ba, v nə swìn ba con də, ba kúò ba pií ba na v yáá tə yɪri. Ku kwa nə, ba kwé wá ba ja va, ba yí níá yuu bori tə.

21

Polə vɛli Zwerizalemə
(Tɔtɔnan 20.36-38; 8.5, 40; 20.22-24)

¹ Nə mù də ba dɔgv duən. Ku kwa nə, nə zva níá yuu bori nə va muv tətəni Kosə nagwanaa mənə mənə. Ku tia nə purɪ, nə vɛli Rodə muv tətəni nagwanaa tə wa, nə zɪgɪ lá, nə va Patara. ² Nə dàń nɪ níá yuu bori, də ku pià ku ben ku va Fenisi nagwanaa con. Nə vɛli nə zv ku wa, sə nə kwɛn nə va yɪɲɔnɪ. ³ Mánǵá

tə, nə yíá nə na Swipərə muv tətəni nagwanaa, nə ken ku nə jigwiə con. Níá yuu bori tə ga ja nəba, ku vɛli Siri nagwanaa con, sə nə va nə cú Tirə nə. Mə bwálí təntə wa nə, níá yuu bori tə mɛ, sə ku cú ku zɪla tə. ⁴ Nə vɛli nə na Zwezi karbia tə, nə fwa dɪan barpe lá nə. Yɪ-*Siɲu tə yigu ba, ba ga swìn Polə con, v dàń ká va *Zwerizalemə. ⁵ Dɪan təntə dàń nə lɛ tə zwèe, ba mama də ba kana, də ba bɪa kwé nəba, nə va wuuu, nə va nə lɛ tɪfarv tə nii. Nə dàń tòli nə nadwana yuu nə bəbərə tə nii nə, sə nə jun Yɪ. ⁶ Ku kwa nə, nə mù də ba mù dɔgv duən, nə ga zv níá yuu bori tə. Yá ba də ga pií, ba va ba bwálí nə.

⁷ Níá yuu bori tə ja nəba ku nan Tirə, ku va Pətolemayisə. Nə jun lià tə, ba nə yi nə nubɪa *Kərisə yɪri, ba nə wulə lá nə, nə ga fwa dɪn nədɔ ba con. ⁸ Ku tɪpɔri nə, nə zàn nə va nə yí Sezare nə. Nə vɛli nə zv Filipə diè wa, nə ya lá nə. V də yi sɔywáɲú tə *sùsùnd. Filipə təntə yà yi lià barpe tə, ba nə san *tɔntɔna tə nə, wa liù don. ⁹ V yà jə bwíi banɪa, ba tə nə yèri bɛɛ. V bwíi banɪa təntə yà jonə Yɪ nii sùràn, ba swìn. ¹⁰ Nə dàń nə yɪn lá nə, dɪan tə pùli, Yɪ nii sùsùnd don, v yɪri nə yi Agabisə, nan Zwide nagwanaa tə wa, v bà nə con. ¹¹ V tɪ Polə voru, v ma vwə v tətə nɛɛ də v jìàn, v ga swìn, v wú: «Á nəɲə ku tə, Yɪ-Siɲu tə nə swìn: «Bɛɛ tə, voru ku tə nə yi v mù nyiən, *Zwifə-ba wá vwa wá nətɔ Zwerizalemə nə. Yá ba ga wá ja wá, ba kə lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə jìàn wa».

¹² Nə nə nɪ tə sùràn tə kwa nə, nə mù də bwálí tə tiàn mɛ san duən nə, nə lòri Polə, sə v dàń ká va Zwerizalemə. ¹³ Polə dàń ma le, v wú: «Bèèè nə pɪn, á kwi á ma cùgà à pùè nə? À mù ken à sírí də ku yoo təntə, sə ba vwa nə. Ku tà ku cɪcɪ, sə à tɪ Zwerizalemə nə *Yuu-Tiu Zwezi yɪri». ¹⁴ Nə nɪ də, v bá sèe, v pa nə swìn wá nə di, nə kúò wà ku nə jun

kan kan. Nə dān swìn, nə wú: «Yuu-Tiu nə wá tɔn v fira».

*Polə yí Zwerizalemə nə
(1 Korəntə tián 9.19-23)*

¹⁵ Tə dian tɔntə kwa nə, nə ken nə zula, nə ga va *Zwerizalemə.

¹⁶ Zwezi karɓia duən də twá nə nə, ba nan Sezare ba bà. Yá ba yiri nə yáá, ba ja va bæe don sán, v yiri nə yí Mənasón. U yí Zwezi karɓidwaru fuən fuən, v ga yí Swipərə tíú. U mù diè nə nə mə, sə nə zuri.

¹⁷ Nə nə vɛli nə yí Zwerizalemə nə, lià tɔ, ba nə yí nə nubia *Kərisə yiri, sèe nəba də pupwən. ¹⁸ Ku tɔpuri nə, nə mù də Polə mə vɛli Zwakə sán. Yá Kərisə lià púlí tɔ *nəkwina tɔ, də mama twi lá nə.

¹⁹ Polə nə jun ba v zwèe, v dān wulə v tori yìèn tɔ nədu nədu, Yui nə twá də v tɔtɔni tɔ nə, v fwa lià tɔ, ba nə tà *Zwifə-ba tətəni wa. ²⁰ Ba nə cugu wá ba zwèe, ba bùà Yui nə. Yá ba dān swìn v con, ba wú: «À nubiu, n na Zwifə-ba mùrù dəkuren fugə fugə nə ken ba waa Zwezi nə. Yá ba mama ga jə yawala Yui *nii tɔ, v nə pin *Moyizə nə, yoo wa. ²¹ Síún nə, ba swìn n yoo ba con, də n kàri Zwifə-ba mama, ba nə wulə lià tɔ, ba nə tà Zwifə-ba tətəni wa, sə ba vɔvəri, ba yá Yui nii tɔ, v nə pin Moyizə nə. Ku mù nə yí sugu tɔ, n nə swìn ba con, n wú, ba dān ká *gwəŋə ba bisumabari, ba dān ká twá Zwifə-ba yofwamunan tɔ nə.

²² Nə dān wá fwa bæe? Nə zán nə yəé də, ku ba tútúná jə, lalɔ tɔ wá kun duən nə, ba wá lwarɔ də, n twi.

²³ Ku mù yiri nə, fwa ku tɔ, nə nə wá swìn n con. Bara bania wulə nə tətəni wa, ba nə fwa Yui lèeèe kənu yilori. ²⁴ Ja ba n kə n con, sə n mù də ba tanɔ á tián ku Yui lèeèe kənu yilori* tɔ wa. Yá n ga tì ku juɔ tɔ n zin, sə ba ma fina ba yun tɔ. Lià tɔ mama dān wá lwarɔ də, cígá tɔlɔ ku tɔ wa, ba nə swìn ba pa mú. Yá ba

wá lwarɔ də, n tətə yí n twá Yui nii tɔ, v nə pin Moyizə nə, n ma vɛli.

²⁵ Ku nə yí lià tɔ, ba nə tà Zwifə-ba tɔ, ba nə ken ba waa Zwezi nə yoo, nə bún nə na də ku mə, sə nə púpúní nə pa ba. Nə swìn ba con, sə ba cì ba tián nə də nàŋú, ba nə gva wonwanan nə, ba dān ká dé jana, ba dān ká dé wotigu nàŋú, sə ba dān ká cwàri də duən də».

²⁶ Ku tɔpuri nə, Polə jun bara tɔntə, v kə v con. U mù də ba mə dān ga tanɔ ba tián ku Yui lèeèe kənu yilori tɔ wa. Ku kwa nə, v zua Zwifə-ba Yui *diè tɔ wa, v swìn v biri diən tɔ, ba yilori tɔ, ba nə tanɔ, tɔ nə wá zwèe. U ga biri diən tɔ, də *jonɔ won tɔ, ba nə wá pa Yui nə ba liù mama yiri.

Polə janv tɔ yoo

(Tɔtɔnan 20.23; 24.5-19; Romə tián 15.30-31; 1 Tesalonikə tián 2.15-16)

²⁷ Máná tɔ nə, dian barpe tɔ nə bwələ, sə tɔ zwèe, Azi nagwanaa *Zwifə-ba tɔ nɔ Polə Yui *diè tɔ wa. Ba sugu lalɔ tɔ ba kə v nə, ba ma ja wá. ²⁸ Ba dān ga bubwi, ba wú: «*Yizərayelə bara-ba, á bián á san nəba. Á nəŋə bæe tɔ, v nə kàri bwálá tɔ mama, lià tɔ mama con, v ma ziga nə lɔv lià tɔ, də Yui *nii tɔ, v nə pin *Moyizə nə, də Yui diè ku tɔ nə. U biri v jə *Gərekə-ba lià duən, v zɔ Yui diè tɔ wa, v ma cùgù ku v kə durən ku bwálí tɔntə wa, ku nə yí Yui cici nə tɔ».

²⁹ Máná don wa, ba nɔ Polə də Efəzə tián bæe don, v yiri nə yí Tərofimə tiv tɔ wa. Yá ba dān yà buŋa də, Polə pin v zɔ Yui diè tɔ wa. Ku mù nə pin, ba swìn nətv. ³⁰ Tiv tɔ mama sɔsugu, lalɔ ga dəri ku naŋa bwálí mama ku twi. Ba jun Polə, ba tətəli wá, ba jə nan Yui diè tɔ wa, ba ga pin ka mimien lala. ³¹ Polə dān yá yí ba pià, sə ba gv. Pamana yuu tíú don ma nì də gugurə zua *Zwerizalemə mama wa. ³² Ku máná tɔ tətə wa, v nə nì

* **21:24** 21.24 Zwifə-ba con, lià duən yá wulə, ba nə yáá fwa Yui lèeèe kənu yilori. Ku yilori tɔntə yáá pa, ba yá ba yukoran ku dānɔ zənzən. Ba nə pià, ba finɔ tɔ, ba yáá fwa Yui lèeèe kənu yilori wiən, sə ba yoo ma kwen Yui yáá con.

ku, v zàn v li pamana dè lià, ba dè nɛ cì v ja dèrì, v va ba con. Máná tɛ, ba nɛ nɪ pamana yuu tíú tɛ dè pamana tɛ, ba yá Polè maran tɛ nɛ. ³³ Pamana yuu tíú tɛ dǎn ma bà, v yí lá nɛ v pùrì Polè, v ga pa nii, sɛ ba vwa wá dè banzala bɛlɛ. Ku kwa nɛ, v bwe Polè, sɛ v na liù tɛ, v nɛ yɪ, dè won tɛ, v nɛ fwa. ³⁴ Lalɔv tɛ tɛtɛnɪ wa nɛ, lià duɛn yà bubwi yiri don, ba duɛn dè bubwi yiri don. Zɛzugu tɛ dǎn pɪn v wàrì cígá yoo mama v nì. Ku mù yɪrɪ nɛ v pɪn nii, sɛ ba ja Polè ba va pamana sǎn tɛ wa. ³⁵ Máná tɛ Polè nɛ dígà nɛtɛnɛ tɛ yuu, ku yɪ pamana tɛ ga ba tì wá, ba zin lalɔv tɛ tutugu tɛ yɪrɪ. ³⁶ Yá tɪv tɛ lɛzwɛnbɪa tɛ yà tɛ púé v kwa, ba bubwi, ba wú: «Á gwɪa wá!»

Polè swìn Zwerizalemè tìán tɛ con
(*Matìè 10.19-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 26.9-21*)

³⁷ Máná tɛ wa, ba nɛ pià, ba kɛ Polè pamana sǎn tɛ wa, v swìn pamana yuu tíú tɛ con, v wú: «À jɛ cwɛnɛ, sɛ à swìn yoo n con, naaa?» Pamana yuu tíú tɛ ma le wá, v wú: «N nɛn *Gɛrɛkɛ-ba sugv naaa? ³⁸ Ku nɛ yɪ nɛtv, sɛ mɛ ku tà n mù nɛ yɪ Ezwipɛtɛ tíú tɛ, v kanya nɛ sugu lià v kɛ *Romè-ba nɛ. Yá v ga jɛ lagura mùrù banɪa (4 000), dè ba cɛcɛrɛ sǎn, v ja va kasɔɔ lanworu tɛ wa?» ³⁹ Polè ma swìn, v wú: «À mù yɪ *Zwifè, Tarəsè tíú, Silisi lɔv nii tɛ wa, ku tɪv tɛ yɪrɪ nan. À lòrì mú, sɛ n pa nɛ cwɛnɛ, sɛ à swìn lalɔv tɛ con».

⁴⁰ Pamana yuu tíú tɛ ma pa wá nii, sɛ v swìn. Polè dǎn zàn v zɪga nɛtɛnɛ tɛ yuu wa. Yá v ga jɛ v jɪn, v ma fwa mɪmɪnv lalɔv tɛ yáá con. Zɛzugu tɛ mama zwèe. Polè dǎn wulɛ v swìn lalɔv tɛ con dè *Ebèrè-ba sugv.

22

¹ Polè swìn, v wú: «À nubɪa-ba dè à nyɪna-ba! Á cuga ku tɛ, à nɛ jɛ, sɛ à swìn, à ma jon à tìán!»

² Máná tɛ, ba nì dè, Polè yɪ Ebèrè-ba sugv nɛ, v ma swìn ba con, ba kúv kwɛn ba kɛ sègè sègè. Yá Polè dǎn swìn ba con, v wú:

³ «À mù yɪ Zwifè, ba lɔrɪ nɛ Tarəsè nɛ, ku nɛ wulɛ Silisi lɔv nii tɛ wa. Mɛ tɪfarv ku tɛ, ku nɛ yɪ Zwerizalemè wa, nɛ ba kunɪ nɛ. Gamalɛlè yà nɛ yɪ à karnɪna, v nɛ kàrì nɛ, sɛ à twá Yɪ *nii tɛ, v nɛ pɪn nɛ nyɪna-ba tɛ nɛ zɛnɪ zɛnɪ. À yà jɛ yawala zɛnzɛn dè Yɪ nyɪn tɛ, ndè á dè mama nɛ yɪ nɛtv tɛ zèn ku tɛ.

⁴ À tɛtɛ fifɪn ba tɛ, ba nɛ wulɛ *Yuu-Tiu cwɛnɛ ka tɛ wa, à gv. À vwè bara dè kana à kɛ bǎn diè. ⁵ *Zwifè-ba Yɪ *jonwana yun tìán nɛkwɪa tɛ, dè *nɛkwɪna tɛ mama yèé ku tɛ, à nɛ fwa. Ba tɛtɛ pɪn nɛ saga, sɛ à bɪrɪ Zwifè-ba nubɪa tɛ nɛ, ba nɛ wulɛ Damasè nɛ. À vɛli ku tɪv tɛntɛ dè saga tɛntɛ, tɛ nɛ pɪn nii nɛ, sɛ à vwa lià tɛ, ba nɛ zɪa Zwerizalemè, sɛ à pa, ba kɛ ba cǎn wa.

⁶ À vɛli cwɛnɛ tɛ wa, ku bà ku bwèlɛ lugu fugè bɛlɛ, dè à dǎn yà bwèlɛ Damasè. Ku máná tɛ wa, naa nɛtv dè poni nɛfarv nan yɪ nɛ. Ku pɪpɪlɪ ku kɪkari nɛ. ⁷ À tua tɪa, à ga nì kori, ku nɛ swìn à con, ku wú: «Solè, Solè, bèèèè nɛ pɪn, n ma fifɪn nɛ?» ⁸ À dǎn ma le, à wú: «N mù nɛ yɪ wàà, Yuu-Tiu?» V ma swìn à con, v wú: «À mù nɛ yɪ *Nazaretè Zweri, n nɛ fifɪn.» ⁹ Lià tɛ, à mù dè ba nɛ twá duɛn tɛ, nɪ poni tɛ, yá ba nɛ wà liù tɛ, v nɛ swìn à con tɛ, kori nì. ¹⁰ À dǎn ma swìn, à wú: «Bèèèè nɛ à dǎn mèe, sɛ à fwa Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu ma swìn à con, v wú: «Zàn, n va Damasè, yá mɛ lá nɛ, ba wá swìn n con won tɛ mama, à nɛ pɪn nii, sɛ n fwa.» ¹¹ À yí yà kúv ba won mama na, poni tɛntɛ nɛ pɪpɪlɪ tɛ yɪrɪ. Lià tɛ, ba nɛ yɪn dè nɛ tɛ nɛ jɪn à jɪn nɛ, ba van nɛ, à ma va à yí Damasè.

¹² Bɛɛ don yɪn lá nɛ, v yɪrɪ nɛ yɪ Ananɪasè. V yà zilí Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizè nɛ, zɛnɪ zɛnɪ. Damasè Zwifè-ba mama yà swìn v yozɛnɛ

yoo. ¹³ Kɔ m̀ bɛɛ tɛntɛ dɛn twi v yí nɛ, v swìn à con, v wú: «À nubiu Solɛ, sɛ n yíá tɛ pií, tɛ na lá!» Kɔ máǵá tɛ tɛtɛ wa, à yíá tɛ pórí. Yá à ga na wá. ¹⁴ U dɛn ma swìn, v wú: «Yi tɛ, v nɛ yi nɛ Zwifɛ-ba nɪbara-ba Yi nɛ t́n mú, sɛ n yɛni v fira tɛ, sɛ n na cíǵá tíú Zwezi, sɛ n nì sɔǵv tɛ, v tɛtɛ nii wa. ¹⁵ Kɔ m̀ nɛ pɪn, n wá swìn v yoo lià tɛ mama yáá con. N wá bɪri ba kɔ tɛ, n nɛ nɪ dɛ kɔ tɛ, n nɛ nì tɛ. ¹⁶ Yá síún nɛ, bɛɛɛ nɛ n dɛn kúv̀ dɛnì? Zàn yi nɛ, n bon Zwezi yiri tɛ, sɛ n pa ba lɛ mú níá wa, sɛ n cɔna tɛ durɛn tɛ ma sɪn tɛ nan.»

Won tɛ, kɔ nɛ ken Polɛ lià tɛ, ba nɛ tɛ Zwifɛ-ba, con
(Tɔtɔnan 7.57-58)

¹⁷ Polɛ kúv̀ swìn, v wú: «À pií à bà *Zwerizalemɛ wa, yá à dɛn yà wulɛ à j̀ǹǹ Yi *Zwifɛ-ba Yi *diè tɛ wa. Kɔ fwa ndɛ yiviru nɛ tì nɛ, Yi ga bɪri nɛ won. ¹⁸ À nɪ *Yuu-Tiu dɛ v swìn à con, v wú: «Bɪbari n bà, n lɛ n nan Zwerizalemɛ wa lala, ba bá jon n s̀r̀ǹ tɛ, n nɛ swìn n bɪri à yuu wa». ¹⁹ Yá à dɛn swìn, à wú: «Yuu-Tiu, ba tɛtɛ yèé zɛni dɛ, à yà twá Zwifɛ-ba *jéré dii tɛ wa, à vɛli, à ma pià ba, sɛ à pa ba kɛ ba bɛn diè, dɛ à pa ba mà lià tɛ, ba nɛ keni ba waa n nɛ. ²⁰ Máǵá tɛ wa, ba nɛ gua n *s̀s̀ǹǹ Etɪyɛnɛ, v nɛ swìn n sɔǵv tɛ, à tɛtɛ yɪn lá nɛ. À ken à nii ba kwa, à ga jon lià tɛ, ba nɛ gua wá ganan, à ja tɛ nɛ». ²¹ U dɛn ma swìn à con, v wú: «Vɛli, n yi à tɔǵa mú yɪɔnɪ dwíi tɛ, ba nɛ tɛ Zwifɛ-ba tɛ, con.»

Polɛ bɪri dɛ, v yi Romɛ-ba biú
(Tɔtɔnan 16.22-23, 35-39; 25.16)

²² Lià tɛ cɔǵv wá, wuuu, kɔ va kɔ yí Polɛ sɔǵv tɛntɛ yuu wa. Ba dɛn zɪn ba kwɛrɛ yi nɛ, ba ga swìn, ba wú: «Á ǵwɪa kɔ m̀ bɛɛ wà tɛ yiri tɛ! Kɔ wà mɛ, sɛ á yá wá á pa v mu síi lɔv wa!» ²³ Ba bubwi, ba li* ba ganan, ba dɪli, ba dɔga, ba ga pɛɛ

* 22:23 22.23 Kɔ nɛtv bɪri lɔǵa.

purɛn, ba mí yi nɛ. ²⁴ Pamana yuu tíú tɛ pɪn nii, sɛ ba kɛ Polɛ pamana sɛn tɛ wa, sɛ ba ga firɪ wá dɛ kafɪv, sɛ v swìn won tɛ, kɔ nɛ pɪn, ba bubwi nɛtv v yuu wa. ²⁵ Yá máǵá tɛ wa, ba nɛ vwɛ wá, sɛ ba mà, Polɛ swìn pamana bíi yuu tíú tɛ con, v yà nɛ wulɛ lá, v wú: «N jɛ nii, sɛ n mà *Romɛ-ba biú, ba nɛ tɛ wà v b̀r̀à b̀r̀i, naaa?» ²⁶ Tɛ s̀r̀ǹǹ tɛntɛ pɪn, pamana bíi yuu tíú tɛ va v t́n tɛ nii v yuu tíú tɛ con, v wú: «Bɛɛ tɛ yi Romɛ-ba biú, bɛɛɛ nɛ n dɛn wá fwa?» ²⁷ Pamana yuu tíú tɛ dɛn ma bà, v swìn Polɛ con, v wú: «Swìn à con dɛ, n nɛ yi Romɛ-ba biú». Polɛ ma le wá, v wú: «Awo, à yi Romɛ-ba biú». ²⁸ Pamana yuu tíú tɛ ma s̀r̀i lá nɛ, v wú: «À m̀ yi sɛbifarɔ nɛ à ɲwín, sɛ à ma ji Romɛ-ba biú». Polɛ dɛ ma kúv̀ swìn, v wú: «À m̀ yi Romɛ-ba nɛ lɔri nɛ». ²⁹ Lala dɛ lià tɛ, ba yà nɛ mɛ, sɛ ba mà Polɛ ba pa, v swìn tɛ pií, ba kɛ ba kwa. Fɛn dɛn yà zɔa pamana yuu tíú tɛ, dɛ v nɛ lɔwari dɛ, Polɛ yi Romɛ-ba biú, v nɛ pɪn ba vwa wá tɛ yiri.

(Tɔtɔnan 23.28; Matɪɛ 23.27-28; 10.16)

³⁰ Kɔ tɪpɔri nɛ, v nɛ pià, sɛ v lɔwari cíǵá mama won tɛ, kɔ nɛ pɪn *Zwifɛ-ba bubwi v yuu wa, v pɪn ba k̀r̀i Polɛ. U dɛn ga pa nii, sɛ Yi *jonwana yun tián tɛ dɛ Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ b̀r̀i *b̀r̀à tɛ, bà duɛn yáá nɛ. Kɔ kwa nɛ, v pɪn Polɛ cú, v ga zɪɪ wá ba tɛtɛni wa.

23

¹ Polɛ ywán Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ b̀r̀i b̀r̀à tɛ, v ga swìn, v wú: «À nubɪa-ba, à m̀ waa con, à wà yoo nɪ, à nɛ dwá kɔ wa, Yi yáá con, kɔ ja bà kɔ yí zɛn». ² Zwifɛ-ba Yi jonwana yun tián nɛkwɪa Ananiasɛ pɪn nii lià tɛ, ba nɛ bwɛlɛ Polɛ yɪra, sɛ ba mà v nii tɛ nɛ. ³ Polɛ dɛn ma swìn v con, v wú: «Yi wá mà mú, béré pwɛ! N yi n jɛn, sɛ n twá dɛ Yi *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ,

n ma b̀̀r̀̀r̀̀ à b̀̀r̀̀r̀̀, yá n yí n zɪga Yɪ nii tɛntɛ nɛ, dɛ n nɛ pɪn nii, sɛ ba mà nɛ». ⁴ Lìà tɛ, ba nɛ wulɛ lá nɛ, swɪn ba wú: «Kɔ yí n twɪn Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa tɛ». ⁵ Polɛ ma le, ɔ wú: «À nubɪa-ba, à yà ỳ̀r̀̀r̀̀ dɛ, kɔ yí Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa. Kɔ dí yáá, kɔ swɪn Yɪ s̀̀r̀̀r̀̀n saga tɛ wa, kɔ wú: «N wà mɛ, sɛ n swɪn n lɔɔ nii lìà tɛ yáá tíú tɛ yolwan».» ⁶ Polɛ yà ỳ̀éé dɛ, ba p̀̀l̀̀í tɛ v̀̀n don yà yí *Sadɪsɪan-ba, kɔ v̀̀n don dɛ ga yí *Farɪzɪan-ba. Kɔ mù nɛ pɪn, ɔ bubwɪ Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, yáá con, ɔ wú: «À nubɪa-ba, à mù yí Farɪzɪan. Farɪzɪan-ba nɛ lɔrɪ nɛ. Kɔ yí à nɛ pɪn cɪgá dɛ, tɪga wáá ba bwin ba naɲa tɛ, nɛ pɪn, ba wulɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ à b̀̀r̀̀r̀̀».

⁷ Polɛ nɛ swɪn kɔ nɛtɔ tɛ, ɔ zwèè, t̀̀t̀̀t̀̀nà nyí tɛ zàn Farɪzɪan-ba dɛ Sadɪsɪan-ba pwɛrɛ wa. P̀̀l̀̀í tɛ dàn pwèè p̀̀l̀̀é b̀̀l̀̀é. ⁸ Sadɪsɪan-ba mù yà swɪn dɛ, tɪga ka bwin ka nan, dɛ *malɪka, dɛ sɪɲu t̀̀l̀̀é. Yá Farɪzɪan-ba dɛ con nɛ, ba dɛ wú, tɛ wulɛ. ⁹ Kɔ zɪn t̀̀t̀̀t̀̀nà nɛfarɔ. Farɪzɪan-ba wa Yɪ nii *yɛnu tián dàn ma zàn ba caga kɔ zɛnzɛn, ba ga swɪn, ba wú: «Nɛ ba lwanɪ yiri mama na, kɔ bɛɛ wà tɛ yuu wa. Kɔ wáá kɔ yanɪ sɪɲu, nɛ à ỳ̀éé malɪka nɛ, swɪn ɔ con». ¹⁰ T̀̀t̀̀t̀̀nà tɛ dàn nɛ s̀̀r̀̀í zɛnzɛn tɛ, kɔ pɪn fɛn zɔ pamana yuu tíú tɛ. ɔ yà bɔɲa dɛ, ba wá za Polɛ, ba pwèè kɪkaran ba tɛtɛɲi wa. Kɔ mù nɛ pɪn, ɔ ma pa nii ɔ pamana p̀̀l̀̀í nɛ, sɛ ba lɪ Polɛ ba tɛtɛɲi wa, ba ja va pamana sàń tɛ wa.

¹¹ Kɔ tɪa tɛ nɛ yí, *Yuu-Tiu twi Polɛ con, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Pa n jɪn dàn! Nɛtɔ tɛ, n nɛ swɪn à yoo n bɪrɪ *Zwerizalemɛ nɛ, kɔ mɛ, sɛ n tɛ swɪn à yoo *Romɛ dɛ wa».

Zwifɛ-ba ken nɪmarɔ, sɛ ba gv Polɛ
(Tɔtɔnan 9.23-25; 2 Korɛntɛ tián 11.23, 26)

¹² Kɔ tɪa tɛ nɛ pɔrɪ, *Zwifɛ-ba duɛn ken tɪɲaɲa. Ba dùè ba kɛ ba

tián nɛ, ba ga kɛ ba s̀̀r̀̀í, dɛ ba bá dé wodiɔ, ba bá nyɔ mama, kɔ ja vɛli mánjá tɛ, ba nɛ wá gv Polɛ. ¹³ Lìà tɛ, ba yà nɛ fwa kɔ tɪɲaɲa tɛntɛ yà dwɛ lìà sapwilɛ. ¹⁴ Ba vɛli ba yí *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tián tɛ, dɛ Zwifɛ-ba *nɛkwɪna tɛ, ba swɪn ba con, ba wú: «Nɛ mù dùè nɛ kɛ nɛ tián nɛ, nɛ ken nɛ s̀̀r̀̀í, sɛ nɛ dàn ká dé wodiɔ, dɛ nɛ nɛ wà Polɛ gwɪ. ¹⁵ Á mù dɛ nɛ yáá tián tɛ, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ *b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, dàn kɛni nɪmarɔ, sɛ á va á yí pamana yuu tíú tɛ. Á dàn wá swɪn ɔ con, sɛ ɔ ja Polɛ, ɔ bà á yáá con, sɛ kɔ ya ndɛ á p̀̀à, sɛ á kwɛn á balɪ ɔ yoo tɛ cɪgá cɪgá. Nɛ mù ken nɛ s̀̀r̀̀í, sɛ nɛ gv Polɛ, dɛ ɔ tɛ wà aba yí».

¹⁶ Polɛ nakwabɪu nɪ kɔ tɪɲaɲa s̀̀r̀̀r̀̀n tɛntɛ. Yá ɔ zàn, ɔ va ɔ zɔ pamana sàń tɛ wa, sɛ ɔ swɪn Polɛ con. ¹⁷ Polɛ ma bon pamana bí yuu tíú tɛ don, ɔ swɪn ɔ con, ɔ wú: «Ja balandɔrɔ wà tɛ, n va pamana yuu tíú tɛ con, ɔ jɛ yoo ɔ p̀̀à, sɛ ɔ swɪn ɔ bɪrɪ wá». ¹⁸ Pamana bí yuu tíú tɛ jɪn wá, ɔ ja va ɔ yuu tíú tɛ con, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Polɛ, ɔ nɛ wulɛ bàn diè tɛ wa, nɛ bon nɛ, ɔ ga lòrɪ nɛ, sɛ à ja balandɔrɔ wà tɛ, à bà n con. ɔ wú ɔ jɛ yoo, ɔ p̀̀à, sɛ ɔ swɪn ɔ bɪrɪ mú». ¹⁹ Pamana yuu tíú tɛ ma ja ɔ jɪn nɛ, ɔ ga ja wá, ɔ nan kwa. ɔ dàn ma bwe wá, ɔ wú: «Bèèèè yoo nɛ, n jɛ n p̀̀à, sɛ n swɪn n bɪrɪ nɛ?»

²⁰ ɔ ma le wá, ɔ wú: «Zwifɛ-ba ken nɪmarɔ, sɛ ba lòrɪ mú, sɛ n jwɪan ja Polɛ, n ja bà ba yáá tián tɛ, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ yáá con, sɛ kɔ ya, ndɛ ba p̀̀à ba kwɛn ba balɪ ɔ yoo tɛ zɛni. ²¹ Dàn ká cɔgv ba lòrɪ tɛ. Ba wa lìà dwɛ sapwilɛ ba nɛ tanɪ, sɛ ba sègè ba gv Polɛ. Kɔ tián tɛ dùè ba kɛ ba tián nɛ, ba dàn ká dé wodiɔ mama, ba dàn ká nyɔ níá, dɛ ba nɛ wà Polɛ gwɪ. Ba ken ba s̀̀r̀̀í ba zwèè, s̀̀s̀̀n nɛ, kɔ dàn yí ba dànɪ, sɛ n sèè kɔ yoo tɛntɛ». ²² Pamana yuu tíú tɛ ma swɪn ɔ con, sɛ ɔ dàn ká swɪn kɔ yoo tɛntɛ, ɔ bɪrɪ liù don. Kɔ kwa nɛ, ɔ pɪn wá cwɛɲɛ, sɛ ɔ vìi.

Nətv ba nə ja Polə, ba va Sezare Felikəsə con

²³ Ku kwa nə, pamana yuu tiú tɔ bon pamana bíi yun tián bələ, v swìn ba con, v wú: «Á tana pamana biələ (200), də sɪsadirə sapwɪtwa də fugə, də pamana biələ (200), ba nə wá ti cwɪən, sə titɪn lugu nɔgv mánjá wa, sə ba va Sezare. ²⁴ Á tana vána tɔ, á nə wá dì tɔ yuu, sə ku pa á wání Polə á ja va á pa yáá tiú Felikəsə nə, pìú nəfarv tɔ nə li v tún, də yazurə». ²⁵ Pamana yuu tiú tɔ púpúní sagi ku tɔ, v pa ba:

²⁶ «À mù Kəlodə Lisiasə nə púpúní à yáá tiú nəzəŋu Felikəsə nə. À jùnì mú. ²⁷ Bɛɛ wà tɔ yɪ *Zwifə-ba yà nə jun wá, sə ba gv. Ku mánjá tɔ wa, à nì də, v yɪ *Romə-ba biú, à dān ma ja pamana púlí à ja va à ma jon wá ba tətəŋi wa. ²⁸ À yà pià, sə à lwarɪ won tɔ yɪrɪ, ba nə zɪga v nə. À ja wá à va ba yáá tián tɔ, ba nə b̀̀r̀̀r̀̀ *b̀̀̀r̀̀̀ tɔ yáá con. ²⁹ À nɪ də, ba nə zɪga v nə, ku ya yìèn tútòná yuu wa, tɔ nə wulə ba tətə Yɪ *nii tɔ wa, v nə pɪn *Moyizə nə. Yá ku mù təntə kwa nə, won don mama tɛ́l, ku nə bɪrɪ də, v mɛ gvɪrɪ, ku nə bɪrɪ də, v mɛ, sə ba vwa wá də banzala. ³⁰ À nì də, ba ken nii nədɔ, sə ba ma gv ku bɛɛ wà tɔ. Ku mù nə pɪn, à də kúv pɪn wá mú lala. À pɪn nii v jara duən tɔ nə, sə ba bà ba bon wá n yáá con ku yoo tɔ yɪrɪ».

³¹ Pamana tɔ jon ba yuu tiú tɔ nii, ba ga ti Polə titɪn nə, ba ja va ba yí Antipaterisə. ³² Ku tia tɔ nə pɪrɪ, ba tɔ, ba nə vɛli də nɛɛ tɔ pí ba bà pamana sàñ tɔ wa, ba ga yá sɪsadirə tɔ, sə ba ja Polə ba yí Sezare. ³³ Ba nə vɛli ba yí lá, sɪsadirə tɔ pɪn sagi tɔ yáá tiú, pìú nəfarv tɔ nə li v tún tɔ nə, ba ga ti Polə, ba pa wá. ³⁴ Yáá tiú tɔ nə kàrì sagi tɔ v zwèè, v bwe, sə v jón Polə yɪ lɔv nii ku kwa liù. V nə nì də, v yɪ Silisi lɔv nii tɔ wa liù, ³⁵ v dān ma swìn, v wú: «À wá d̀̀àn

mú, də n jarɪ duən tɔ nə twi, ba yí mánjá tɔ wa». V ga pa nii, sə ba kə wá pìú *Erodə sàñ tɔ wa.

24

Zwifə-ba san Polə kwa Sezare nə (Tɔtɔnan 6.11-12; 21.27-36; Matie 5.11-12)

¹ Dian bonu kwa nə, *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwia Ananiasə də ba *nəkwina tɔ duən, də bɛɛ don, v yɪrɪ nə yɪ Terətɪlə, vɛli Sezare. Terətɪlə nə yɪ ba jɪrɪmɔ liù, v nə pià, sə v tún ba nii, sə ba na cígá. Ba vɛli ba bon Polə yáá tiú Felikəsə con, pìú nəfarv tɔ nə li v tún, sə ba bɪrɪ won tɔ, v nə cùgù. ²⁻³ Yáá tiú Felikəsə pɪn, ba bon Polə. Yá Terətɪlə dān wulə v bɪrɪ wiən tɔ mama, Polə nə cùgù. V swìn, v wú: «À nyɪna yáá tiú nəzəŋu Felikəsə, n mù nə pɪn, nə jə siə zənzən, ku twá də lwanɔ tɔ, n nə lwán nə lɔv tɔ wa. Ku tɔ mama, n nə fwa dɪn mama, bwálí mama wa, nə mù sɛɛ ku də zilə zənzən. ⁴ À ba pià, sə nə ja n bɪan nə, nə doni nətv. À lòrì mú, sə n cɔgv nəba, mánjá mancɪn wa də n wuywanɔ tɔ. ⁵ Nə nɪ də, bɛɛ wà tɔ yɪ tɪcɔv, v kəni tútòná Zwifə-ba mama pwərə wa, lɔv tɔ mama wa. V yɪ *Nazaretə Zwezi kunkun yɪjɔncwəŋə tɔ yáá tiú. ⁶ V dédén, sə v cùgù nə mù Zwifə-ba Yɪ *dìè tɔ, v kə durən ka nə. Nə ma ja wá, [nə yà pià, sə nə twá də nə Yɪ *nii tɔ, v nə pɪn *Moyizə nə, nə ma b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀̀r̀̀̀. ⁷ Yá pamana yuu tiú Lisiasə dān twi də d̀̀àn tɔ nə dáá, v ma jon wá nə j̀̀àn wa. ⁸ V mù pamana yuu tiú tɔ dān nə pɪn nii v jarɪ duən tɔ nə, sə ba bà n mù yáá tiú Felikəsə con.] N də kúv wá bwe wá, sə n lwarɪ won tɔ mama, ku nə pɪn nə zɪga v nə».

(Likə 21.12-15; 1 Piyerə 3.15-16)

⁹ Zwifə-ba ken ba nii tɔ s̀̀r̀̀àn təntə kwa, ba ga swìn də, ku yɪ nətv nə. ¹⁰ Yáá tiú Felikəsə dān ma fwa mɪmɪnɔv də Polə, sə v də tún v nii. Polə də kúv wulə v tunə v nii, v wú: «À yèé də, bɪna p̀̀l̀̀i, n nə yɪ nə lɔv

lìà tɔ liù, n nɔ bùrì nɔ bùrà. Kɔ mù nɔ pɪn, fɛn ba nɔ jɔ yoo kɔ tɔ wá, sɛ à bɪrɪ won tɔ, à nɔ wá ma jon à tìàn.

¹¹ Kɔ tɔ ba dɪan fugɛ bɛlɛ dwɛ à nɔ vɛli *Zwerizalemɛ, sɛ à bɔ Yɪ nɔ. N nɔ pià kɔ nɛɛ, n wá lwarɪ kɔ. ¹² Ba wá à mù dɛ liù nɪ Zwifɛ-ba Yɪ diɛ tɔ wá, nɔ à yɛɛ Zwifɛ-ba *jɛrɛ dii tɔ wá, nɔ à yɛɛ tɪv tɔ wá, dɛ à mù dɛ kɔ tíú wulɛ nɔ tútùnɪ duɛn. Ba wá nɔ nɪ dɛ, à wulɛ à gugurɛ lalɔv. ¹³ Yá cígá mama, ba wàrɪ won tɔ yɪrɪ, ba nɔ zɪga à nɔ, ba bɪrɪ síún nɛtɛn. ¹⁴ Yoo tɔ, à nɔ yɛɛ, sɛ à swìn n yáá con, nɔ yɪ kɔ tɔ nɛtɛn: À yɪ à tɔŋa à pɪn nɔ nɪbara Zwifɛ-ba Yɪ tɔ nɔ, yɪjɔncwɛŋɛ nɛdɔn tɔ wá, ba mù nɔ ma bonɛ kɔnkɔn yɪjɔncwɛŋɛ. À pɪn cígá won tɔ mama nɔ, kɔ nɔ púpúnɪ Yɪ nii tɔ, v nɔ pɪn Moyizɛ nɔ, saga tɔ wá, dɛ Yɪ nii *sùsùná saga tɔ wá. ¹⁵ À jɛ yala dɛ Yɪ, ba dɛ tɛtɛ ga jɛ tɔ yala tɛntɛ. Kɔ mù nɔ yɪ cígá tìàn dɛ lìà, ba nɔ tɔŋa kɔnkɔn, mɛ wá bwin ba nan tɪan wá. ¹⁶ Kɔ mù nɔ pɪn, à dɛ ma kɛnɪ à kajaŋa mánjá mama, sɛ à bɪcan wàní kɔ ya nɛpon Yɪ yáá con, dɛ lɛzoni yáá con.

¹⁷ À nɔ nan Zwerizalemɛ wá, kɔ yɪ bɪna dɛ bɪna. Yá à dɛn yá pií à jɛ sɛbiu à bà, sɛ à ma fwa yɪlori à lɔv zura tɔ nɔ, sɛ à kɛ lá, à fwa *jonɪ à pa Yɪ nɔ. ¹⁸ Kɔ mù yá nɔ yɪ à tutɔŋɪ, mánjá tɔ wá, ba nɔ nɪ nɔ Yɪ diɛ tɔ wá. Kɔ mánjá tɔ wá, à dɛ tanɪ à tìàn, sɛ à yoo kwen Yɪ yáá con. À mù dɛ lalɔv yá nɔ wá lá yɪn, gurɛ gurɛ dɛ ga wá lá yɪn. ¹⁹ Yá Azi nagwanaa Zwifɛ-ba duɛn yá nɔ mɛ, sɛ ba bà n yáá con, ba bon nɔ lá, dɛ yoo nɔ wulɛ à mù dɛ ba pwɛrɛ wá. ²⁰ Nɔ à yɛɛ, sɛ ba tɔ nɛtɛn bɪrɪ won tɔ, kɔ nɔ ya à mù nɔ cùgù, mánjá tɔ wá, à nɔ tún à nii tɔ, ba yáá tìàn tɔ, ba nɔ bùrì bùrà tɔ, yáá con. ²¹ Dɛ kɔ nɔ tà sugɔ nɛdɔ cɪcɪ, kɔ mù nɔ yɪ à nɔ bubwi ba tɛtɛŋɪ wá, à wú: «Kɔ yɪ à nɔ pɪn cígá dɛ, tɪga wá bwin tɔ yɪrɪ nɔ pɪn ba bùrì à bùrà á yáá con.» ²² Felikɛsɛ dɛ yá yɛɛ kɔ cwɛŋɛ tɛntɛ nɔ yɪ nɛtɔ mama. U dɛn ma lwàn

bùrà tɔ, v kɛ dɪn don nɔ. U ga swìn, v wú: «Mánjá tɔ, pamana yuu tíú Lɪstasɛ nɔ twi, à wá kwen à ywàn á yoo tɔ wá». ²³ Kɔ kwa nɔ, Felikɛsɛ pɪn nii pamana bíí yuu tíú tɔ nɔ, sɛ v cì Polɛ nɔ, sɛ v pa v tɪnɪ v tìàn. U dɛn ká cì v nubɪa tɔ nɔ, dɛ ba nɔ pià ba fwa won ba pa wá.

(Tɔtɔnan 17.30-32)

²⁴ Kɔ dɪan bagalɪ nii nɔ, Felikɛsɛ dɛ v kan Dɛrisilɛ, v nɔ yɪ Zwifɛ-ba bùá, twi. Yá v dɛn pɪn ba bon Polɛ v bà, v ga cɔgv wá, ka kɛ waa Zwezi-*Kɛrisɛ nɔ yoo yuu wá. ²⁵ Polɛ dɛn swìn bùrà bùrì yoo wá cígá nɔ yɪ nɛtɔ, dɛ n nɔ mɛ, sɛ n yɛnɪ n tìàn jonu nɛtɔ, dɛ bùrà tɔ, ka nɔ biàn, yoo yuu wá. Kɔ nɛtɔ tɔ pɪn fɛn zv Felikɛsɛ, v ga swìn Polɛ con, v wú: «Nɔ wá yá nɛtɛn, sɛ n víí, à nɔ kùv nɪ mánjá, à wá pií, à bon mú». ²⁶ U yá jɛ yala dɛ, Polɛ wá pa wá sɛbiu. Kɔ mù yá nɔ pɪn, v yáá pa ba bon Polɛ lala, sɛ v mù dɛ wá ve dɛ duɛn.

²⁷ Kɔ fwa bɪna bɛlɛ mɛ, kɔ kwa nɔ, Pɛrɛkiyisɛ Fɛsɛtɪsɛ twi, v jon Felikɛsɛ yuu nɔ. Felikɛsɛ yá pià, sɛ Zwifɛ-ba pwíí ya ywání v yuu wá. Kɔ mù nɔ pɪn, v yá Polɛ bán diɛ tɔ wá.

25

Zwifɛ-ba kùv bon Polɛ Fɛsɛtɪsɛ dɛ yáá con

(Tɔtɔnan 23.12-15, 30)

¹ Fɛsɛtɪsɛ twi, v jon Felikɛsɛ yuu nɔ, kɔ lɔv nii tɛntɛ wá. Dɪan batwa nii nɔ, v nan Sezare, v va *Zwerizalemɛ. ² *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tìàn tɔ, dɛ *Zwifɛ-ba yáá tìàn tɔ kùv tún v dɛ con yìèn tɔ nɔ pɪn ba zɪga Polɛ nɔ. ³ Ba dɛn ga swìn dɛ, tɔ mù yɪrɪ ba lòrɪ yuywanɔ Fɛsɛtɪsɛ con. Ba lòrɪ wá, sɛ v san ba, sɛ v pa Polɛ bà Zwerizalemɛ, sɛ ba pwíí poli. Ba yá ken nii nɛdɔ, sɛ ba ja Polɛ ba gv cwɛŋɛ wá. ⁴ Fɛsɛtɪsɛ ma le ba dɛ, Polɛ yɪ ba cìgà v nɔ Sezare nɔ, yá v dɛ tɛtɛ mɛ, sɛ v pií v víí, mánjá mancɪn wá. ⁵ U swìn v sùrí lá nɔ, v wú: «Dɛ á nɔ swɛ, sɛ á pià

lìà, ba nè yí á yáá tìán, sɛ ba twá à nè, sɛ nè va. Dɛ kɔ bɛɛ tɛntɛ nè fwa yolwan, sɛ ba swìn v yolwan tɛ». ⁶ Fɛsɛtɛsɛ fwa dɛan nana, kɔ ja va dɛan fugɛ, ba tɛtɛnɔi wa. Kɔ kwa nè, v pìí v va Sezare. Kɔ tɔpɔri nè, v zɔa v jɛ́é bwálí tɛ nè, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, sɛ v b̀̀r̀̀r̀̀ yoo tɛ b̀̀r̀̀r̀̀. U d̀̀án ga pa nii, sɛ ba jɛ Polɛ ba bà. ⁷ M̀̀áná tɛ wa, ba nè ja Polɛ ba bà, Zwifɛ-ba tɛ dɛ nan Zwerizalemɛ ba bà. Ba k̀̀karɔ wá, ba ga man v yuu yolwan tɛ nè dáá, tɛ yoo ga cà zɛnzɛn, ba tɛtɛ nè ẁ̀r̀̀r̀̀ tɛ nɛɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀. ⁸ Kɔ tɛ Polɛ nè wá ma jon v t̀̀án, v swìn, v wú: «À wà lwanɔ fwa won mama wa. À wà Zwifɛ-ba Yɔ *nii tɛ, v nè pɔn *Moyizɛ nè, c̀̀g̀̀, nè à yɛ́é Zwifɛ-ba Yɔ *d̀̀è tɛ, nè à yɛ́é *Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ». ⁹ Fɛsɛtɛsɛ dɛ nè p̀̀à, sɛ Zwifɛ-ba p̀̀wí ya ywání v yuu wa, v bwe Polɛ, v wú: «N p̀̀à, sɛ n va Zwerizalemɛ, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ n b̀̀r̀̀r̀̀ kɔ yɔri, à yáá con, naaa?» ¹⁰ Polɛ dɛ ma le, v wú: «À yɔ à zɔga Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ lìà tɛ, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ yáá con. Yá mɛ yɛbɛ nè, ba mɛ, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ à b̀̀r̀̀r̀̀. À wà Zwifɛ-ba won mama c̀̀g̀̀, ndɛ n tɛtɛ nè yɛ́é kɔ zɛnɔi zɛnɔi. ¹¹ Dɛ à nè ba cígá jɛ, à nè fwa won, kɔ nè mɛ, sɛ ba gu nè kɔ yɔri, à bá vɔ, sɛ ba gu nè. Cígá mama d̀̀án nè t̀̀lé ba s̀̀rán tɛ wa, ba nè jɛ zɔga à nè, lìù mama ẁ̀r̀̀r̀̀ nè n k̀̀nɔi ba j̀̀án wa. À mù p̀̀à, sɛ Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ nè b̀̀r̀̀r̀̀ à b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ». ¹² Fɛsɛtɛsɛ vɔru dɛ v kwa lìà tɛ, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, v ga swìn Polɛ con, v wú: «N swìn dɛ, n p̀̀à, sɛ Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ nè b̀̀r̀̀r̀̀ n b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, n d̀̀án wá va Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ yáá con».

Fɛsɛtɛsɛ pɔn, Polɛ t̀̀n v nii Agɛripa yáá con
(Tɔtɔnan 9.15)

¹³ Kɔ dɛan bagalɔ kwa nè, p̀̀ú Agɛripa dɛ v nakɔa Berenisɛ twi Sezare, sɛ ba jɔn Fɛsɛtɛsɛ. ¹⁴ Ba dɛan tɛ cé duɛn lá nè. Fɛsɛtɛsɛ d̀̀án ma t̀̀ Polɛ yoo tɛ, v man v b̀̀r̀̀r̀̀ Agɛripa nè, v wú: «Felikɛsɛ yá bɛɛ

don bàn d̀̀è tɛ wa. ¹⁵ Yá m̀̀áná tɛ wa, à nè vɛli *Zwerizalemɛ, *Zwifɛ-ba Yɔ *jonwana yun t̀̀án tɛ, dɛ ba *nɛkwɔna tɛ swìn, ba zɔgɔ v nè. Ba l̀̀r̀̀r̀̀, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀, sɛ ba gu wá. ¹⁶ À ma le ba dɛ, *Romɛ-ba culi, sɛ ba pa nii, sɛ ba kɛ bɛɛ càn wa, nè à yɛ́é, sɛ ba gu wá, dɛ v mù dɛ v jara duɛn tɛ nè wà ba níé t̀̀n, sɛ v b̀̀r̀̀r̀̀ dɛ, v wà yoo c̀̀g̀̀, sɛ ba na dɛ, ba jɛ cígá. ¹⁷ Bɛɛ tɛntɛ jara duɛn tɛ d̀̀án ma bà yɛbɛ lala, kɔ m̀̀áná tɛ tɛtɛ wa. Ba t̀̀r̀̀r̀̀ tɛ tɔpɔri nè, à jɛ́n bwálí tɛ nè, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, à ga pa nii, sɛ ba ja kɔ bɛɛ tɛntɛ, ba bà. ¹⁸ U jara duɛn tɛ nè twi, ba t̀̀n ba nii, ba wà ẁ̀nɔi ba kɛ yolwan nɛdu tɛtɛ v yuu wa, ndɛ à yà nè buɔa nɛtu tɛ. ¹⁹ Ba mù dɛ wá yá yɔ t̀̀t̀̀nà duɛn nè, ba jɛ dɛ duɛn, tɛ nè yɔ ba tɛtɛ yɔjɔncwɛɔjɛ tɛ cɔcɔ yuu wa. Ba t̀̀t̀̀nà tɛ v̀̀n don dɛ yá yɔ bɛɛ, v yɔri nè yɔ Zwezi, yuu wa, v nè tɔga. Yá Polɛ mù ga swìn dɛ, v wulɛ mɔi wa. ²⁰ À mù con nè, à ỳ̀r̀̀r̀̀ nɛtu tɛ, à nè wá fwa kɔ t̀̀t̀̀nà yɔri tɛntɛ wa. À d̀̀án ma bwe Polɛ, dɛ v nè p̀̀à, sɛ v va Zwerizalemɛ, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ kɔ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ lá nè. ²¹ Yá Polɛ dɛ d̀̀án b̀̀r̀̀r̀̀ dɛ, v mù swɛ, sɛ Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ nè b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ. À d̀̀án pa nii, sɛ ba c̀̀ v nè kɔ ja vɛli m̀̀áná tɛ, à nè wá pa v va v pa Romɛ-ba p̀̀ú nɛfaru tɛ nè». ²² Agɛripa d̀̀án ma swìn Fɛsɛtɛsɛ con, v wú: «À dɛ tɛtɛ p̀̀à, sɛ à nì kɔ bɛɛ tɛntɛ nii sugɔ». Fɛsɛtɛsɛ ma le wá, v wú: «Jwɔan nè, n wá nì v sugɔ».

²³ Kɔ tɔpɔri nè, Agɛripa dɛ Berenisɛ twi dɛ dun zɛnzɛn, ba mù dɛ lìà tɛ, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, dɛ tɔv tɛ yáá t̀̀án tɛ mɛ kɛ duɛn ba zɔ d̀̀è tɛ wa, ba nè b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ. Fɛsɛtɛsɛ ma pa, ba ja Polɛ, ba ja bà. ²⁴ Fɛsɛtɛsɛ d̀̀án swìn, v wú: «P̀̀ú Agɛripa, dɛ á mù lìà tɛ mama, á nè wulɛ dɛ nɛba. Á na bɛɛ wà tɛ, Zwifɛ-ba lalɔv tɛ mama nè twi, ba yí nè, dɛ kɔ nè yɔ Zwerizalemɛ nè, nè à yɛ́é yɛbɛ tɛtɛ, ba b̀̀r̀̀r̀̀ dɛ, kɔ wà mɛ, sɛ ba yá wá,

sə v mu sɪl lɔv wa. ²⁵ À mù con, à na dɛ, v wà won mama fwa, ku nè biri dɛ ba mɛ, sɛ ba gv wá ku yiri nè. U tɛtɛ bon v kɛ Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ nè. Ku mù nè pɪn, à nɪ dɛ ku mɛ, sɛ à pa v va, v pa wá. ²⁶ À ba cígá yoo mama jɛ à púpúní Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ nè, Polɛ yoo tɛ yuu wa. Ku mù yiri nè, à pɪn v nan á yáá con. Ku tɛ ku nè dwɛ, pìú Agɛripa yáá con, sɛ bwiɛ tɛ, ba nè wá bwe wá tɛ kwa nè, sɛ à wàní à na yoo à púpúní. ²⁷ Ku nè tà nɛtv, à yèrì ku yáá dɛ nɛtv tɛ, à nè wá tun bàń diè liù Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ nè, yá à ga wà ku tɛ, v nè cùgò biri».

26

*Polɛ tún v nii sɛ v jon v tiàn
(Matìɛ 10.18-20; Tɔtunan 9.1-30;
22.1-21; 1 Piyerɛ 2.12)*

¹ Pìú Agɛripa cɔgv ku tɛ mama, yáá tíú Fɛsɛtìsɛ nè swìn Polɛ yuu wa, v zwɛɛ. Ku kwa nè, Agɛripa swìn Polɛ con, v wú: «Cwɛɛ wulɛ ka pa mú, sɛ n tún n nii n yoo tɛ yiri». Polɛ dàń ma ja v juun, v ma fwa mumɪnv, sɛ v tún v nii. U swìn, v wú: ² «À jɛ pupwɛn, dɛ zɛn ku tɛ, à nè wàá wiɛn tɛ mama *Zwifɛ-ba nè zɪga à nè tɛ yiri, à swìn n mù, à nyina pìú Agɛripa yáá con. ³ N dí yáá n yèò Zwifɛ-ba yofwamɪnan, dɛ ba tútùná nè yɪ nɛtv mama. Ku mù nè pɪn, à lòrì mú, sɛ n cɔgv nè dɛ pínú. ⁴ À mu tɛ wa nè, ku nè zɪgɪ à zandwan mama, à yɪ à bori à dwíí tiàn Zwifɛ-ba tɛtɛɲi wa dɛ *Zwerizalemɛ nè. Ku mù nè pɪn, Zwifɛ-ba mama yèé nɛtv tɛ, à nè yɪ. ⁵ Ba dí yáá, ba yèé nè fuɛn fuɛn, dɛ ba nè pià, sɛ ba swìn cígá. À yà yɪ à wulɛ nè *Farɪzɪan-ba yɪjɔncwɛɛ tɛ wa, ka twagv yoo nè cà zɛnzɛn, ka doni tɛ mama. ⁶ Yá síún nè, ku yɪ yala tɛ, à nè jɛ Yɪ nikanɪ tɛ, v nè kàn dɛ nè nɪbara-ba tɛ, nè pɪn ba wulɛ ba búrì à búrà. ⁷ Nɛ Zwifɛ-ba dwíé dɛkuren fugɛ bɛlɛ tɛ mɛ, tɛ nè tɔɲa tɛ pɪn Yɪ nè, titɪn dɛ yɪcav dɛ

jɛ yala tɛntɛ. Yá mɛ yala tɛ, à nè swìn tɛ yoo, à nyina pìú Agɛripa, tɛ mù nè pɪn Zwifɛ-ba zɪga à nè. ⁸ À bwe á mù lià tɛ mama, á nè cɔga nè. Bèèèè nè pɪn, á ma buɲa dɛ, Yɪ wàrì tɪga v bwin?

⁹ Ku nè ya à mù con nè, à lií à tiàn dɛ, à mù yà buɲa dɛ, ku mɛ, sɛ à zɪgɪ lià tɛ nè, ba nè jùnì *Nazaretɛ Zwezi yiri tɛ nè zɛnzɛn. ¹⁰ Á nɛɲɛ ku tɛ, à nè fwa Zwerizalemɛ nè. À tɛtɛ lòrì cwɛɛ Zwifɛ-ba Yɪ *jɔɲwana yun tiàn tɛ con, à ma kɛ *Kɛrisɛ lià zɛnzɛn bàń diè wa. Yá máná tɛ wa, ba nè pià, ba gv ba, à dɛ yáá biri dɛ ku mɛ. ¹¹ Máná don tɛtɛ wa, à yáá kálú ba Zwifɛ-ba *jéré dii tɛ wa, sɛ à pa ba twɪn Zwezi. À liɲa tɛ nè zàn zɛnzɛn, máná tɛ wa, à fifɪn ba, à ja va à yí tɪan tɛ wa, tɛ tiàn nè tà Zwifɛ-ba.

¹² Ku mù yuu wa nè, à yà vɛli Damasɛ dɛ diàn tɛ, Yɪ jɔɲwana yun tiàn tɛ nè ken à juun wa, dɛ ba nii tɛ, ba nè pɪn nè. ¹³ À nyina pìú, cwɛɛ tɛntɛ wa, ndɛ lugu fugɛ bɛlɛ máná wa, à nɪ poni. Ku nan yɪ nè ku cú, ku pɪpɪli ku kɪkarɪ à mù dɛ à twaduɛn tɛ. Ku poni tɛntɛ yà dwɛ yɪcav tɛ. ¹⁴ Nɛ mama tua tɪa. Yá à dàń ga nì kori, ku nè swìn à con dɛ *Ebɛrɛ-ba sɔgv, ku wú: «Solɛ, Solɛ! Bèèèè nè pɪn, n ma fifɪn nè? N nè zɪgɪ à nè, n mù nè wá dé cà». ¹⁵ À ma le, à wú: «N mù nè yɪ wàá, *Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu ma pií v le nè, v wú: «À mù nè yɪ Zwezi tɛ, n nè fifɪn. ¹⁶ Zàn yɪ nè, n zɪgɪ n nɛɛ yuu. Nèń, won tɛ yiri, à nè nan n nè. N yɪ à kúrí mú, sɛ n yà à tútùnú, sɛ n swìn yìɛn tɛ, à nè pɪn n na, dɛ tɛ tɛ, à tɛ nè wá biri mú. ¹⁷ À wá jon mú Zwifɛ-ba, dɛ dwíé tɛ, ba nè tà Zwifɛ-ba tɛ, jìàn wa. Mɛ ba mù lià tɛ con nè, à tun mú, ¹⁸ sɛ n sùrí ba yíá. Ku dàń wá pa ba nan yikunu wa, ba bà poni wa. Ba wá nan *Sɪtana diàn wa, ba bà Yɪ con, sɛ v ma wàní v kwɛn ba cɔna tɛ, v li ba mù dɛ wá pwɛrɛ wa. Yá ba ga wá na tori,

ba mù dɛ là tɛ, ba nɛ pɪn ba tɪ̀n mɪ́amɪ́n Yɪ̀ nɛ. Kɔ̀ twá dɛ ba nɛ ken ba waa à mù Zwezi nɛ».

¹⁹ Kɔ̀ mù tɛntɛ yɪ̀rɪ̀, à nyɪ̀na pìù Agɛrɪ̀pa, à mù wà won tɛ, Yɪ̀ nɛ bɪ̀rɪ̀ nɛ tɛ, nii vɪ̀ga. ²⁰ À tɛntɛn à fwa kɔ̀ Damasɛ nɛ. À nɛ zà̀n lá, kɔ̀ yɪ̀ Zwerizalemɛ. À nɛ kúù zà̀n lá, kɔ̀ yɪ̀ Zwide nagwanaa tɛ mama wa, à lɛ à yí ba tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ. À swɪ̀n ba con, sɛ ba vɛ̀vɛ̀rɪ̀ ba kwa, ba ma sá ba cɔ̀na, ba bà Yɪ̀ con, sɛ ba bɪ̀rɪ̀ dɛ, ba cígá lwà́n, kɔ̀ twá ba tutunɛ nɛ. ²¹ Mɛ̀ kɔ̀ yoo tɛntɛ yɪ̀rɪ̀ nɛ, Zwifɛ-ba jɪ̀n nɛ ba Yɪ̀ *dìè tɛ wa, ba yà pià, sɛ ba gv nɛ. ²² Yá kɔ̀ nɛ yɪ̀ Yɪ̀ nɛ cì à nɛ tɛ yɪ̀rɪ̀, à tɛ wulɛ lɔ̀v zɛ̀n kɔ̀ tɛ. À tɛ swɪ̀n kɔ̀ yoo lɛzwɛnbii dɛ lɛzwɛnfaran mɛ yáá con. Tɛ sù̀ràn tɛntɛ wa, à ba won mama súrí, kɔ̀ tɛ *Moyizɛ dɛ Yɪ̀ nii *sù̀sù̀nà tɛ nɛ dí yáá, ba swɪ̀n dɛ, kɔ̀ wá bà tɛ nɛ. ²³ Kɔ̀ mù nɛ yɪ̀ Kɛrɪ̀sɛ nɛ wá dɛ càn, v nɛ wá ya tɛntɛn liù, v pií v bwin v nan tɪ̀ga wa. U wá swɪ̀n poni tɛ yoo v bɪ̀rɪ̀ Zwifɛ-ba dɛ ba tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba nɛ».

²⁴ Polɛ̀ dɛn nɛ caga v tɪ̀n yɪ̀rɪ̀ nɛtv tɛ, Fɛsɛtɪ̀sɛ zɪ̀n v kori yɪ̀ nɛ, v wú: «N yɪ̀ n nyaɲa, Polɛ̀. N yɛ̀nu nɛfarv tɛ kɛni mú nyɔ̀ wa». ²⁵ Polɛ̀ ma pií v le, v wú: «À ba nyaɲa, à nyɪ̀na pìù nɛzɛ̀nu Fɛsɛtɪ̀sɛ. Kɔ̀ yɪ̀ cígá sù̀ràn, tɛ nɛ jɛ̀ dɛ̀n zɛ̀ni, nɛ à swɪ̀n nɛtv. ²⁶ Pìù Agɛrɪ̀pa mù dí yáá, v yèé tɛ yìèn tɛntɛ. Kɔ̀ mù nɛ pɪ̀n, fɛ̀n ba nɛ ja tɛ yoo wa, sɛ à swɪ̀n tɛ. À yèé dɛ, v dɛ yèé tɛ nɛɛ mama, yá tɛ nɛ wá tun, tɛ nɛdv tɛtɛ wá sègè. ²⁷ À nyɪ̀na pìù Agɛrɪ̀pa, n pɪ̀n cígá Yɪ̀ nii sù̀sù̀nà tɛ nɛ, naaa? À yèé dɛ, n pɪ̀n ba cígá». ²⁸ Agɛrɪ̀pa ma swɪ̀n Polɛ̀ con, v wú: «Kɔ̀ wá fwa mancɪ̀n, n wá pià, sɛ n pa à jì Kɛrɪ̀sɛ liù». ²⁹ Polɛ̀ pií v le wá, v wú: «Dɛ kɔ̀ nɛ yɪ̀ máɲá mancɪ̀n, nɛ à yèé zɛ̀nzɛ̀n, à wá lòrɪ̀ Yɪ̀, sɛ n mù dɛ là tɛ mama, á nɛ cɔ̀ga nɛ zɛ̀n, sɛ á yà ndɛ à nɛ. Yá sɛ à jìàn banzala tɛ mù dɛn ká ya á mù jìàn nɛ».

³⁰ Pìù Agɛrɪ̀pa, dɛ yáá tíú Fɛsɛtɪ̀sɛ, pìù nɛfarv tɛ nɛ li v tún, dɛ Agɛrɪ̀pa nakva Berenisɛ, dɛ là tɛ mama, ba nɛ bùrɪ̀ bùrà tɛ, ba yà nɛ wulɛ dɛ ba, zà̀n yɪ̀ nɛ. ³¹ Ba nan kwa, ba swɪ̀n duɛn con, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ ba won mama fwa, kɔ̀ nɛ mɛ, sɛ ba gv wá kɔ̀ yɪ̀rɪ̀, nɛ à yèé kɔ̀ nɛ mɛ, sɛ ba vwa wá dɛ banzala». ³² Agɛrɪ̀pa dɛn ma swɪ̀n Fɛsɛtɪ̀sɛ con, v wú: «N yà wáá kɔ̀ bɛɛ wà tɛ n dɔ̀ga, dɛ v yà nɛ wá swɪ̀n dɛ, *Romɛ̀-ba pìù nɛfarv tɛ nɛ wá bùrɪ̀ v bùrà tɛ».

27

Polɛ̀ vɛ̀li Romɛ̀ (2 Korɛntɛ̀ tɪ̀án 11.25-26)

¹ Máɲá don wa, yáá tíú Fɛsɛtɪ̀sɛ pɪ̀n nii, sɛ nɛ zɔ̀ níá yuu bori, nɛ va Yitali nagwanaa wa. Yá ba dɛn pɪ̀n Polɛ̀ dɛ bà́n dè là duɛn pamana bíí yuu tíú don nɛ, v yɪ̀rɪ̀ nɛ yɪ̀ Zwiliyisɛ. U yà wulɛ pamana púlí don wa, ba nɛ boɲɛ <*Romɛ̀-ba pìù nɛfarv pamana púlí>. ² Nɛ̀ dɛn tì níá yuu bori don, kɔ̀ nɛ nan Adɛramitɛ̀. Kɔ̀ mù yà nɛ mɛ, sɛ kɔ̀ twá tɪ̀n tɛ nɛ wulɛ Azi nagwanaa tɛ vàn nɛ, kɔ̀ kɪ̀karɪ̀ kɔ̀ lɛ. Mɛ̀ kɔ̀ mù nɛ jɛ̀ nɛba kɔ̀ víí. Bɛɛ don dɛ yɪ̀n lá, v yɪ̀rɪ̀ nɛ yɪ̀ Arisɛtarɛ̀kɛ̀. U yɪ̀ Tesalonikɛ̀ tíú, Masedwanɛ̀ nagwanaa tɛ wa. ³ Kɔ̀ tɪ̀pɔ̀rɪ̀ nɛ, nɛ yí Sidon. Romɛ̀-ba pamana bíí yuu tíú Zwiliyisɛ pɪ̀n yuywanɔ̀ Polɛ̀ nɛ, sɛ v va v dabara con, sɛ ba pa wá kɔ̀ tɛ, v nɛ pià. ⁴ Nɛ̀ zà̀n lá, nɛ twá Swipɛ̀rɛ̀ nagwanaa tɛ, kɔ̀ nɛ wulɛ muv tɛtɛɲi wa, vàn nɛ, sɛ nɛ ma kwálí nɛ tɪ̀n nɛ vuv tɛ yɪ̀rɪ̀, kɔ̀ nɛ zɪ̀ga nɛ nɛ. ⁵ Nɛ̀ vɛ̀li nɛ ben muv tɛ, kɔ̀ nɛ jɛ̀ Silisi lɔ̀v nii tɛ yɪ̀ra, dɛ Panfili nagwanaa tɛ, nɛ va nɛ yí Mira, Lisi nagwanaa tɛ wa. ⁶ Kɔ̀ bwálí tɛntɛ nɛ, pamana bíí yuu tíú tɛ nɪ níá yuu bori, kɔ̀ nɛ nan Alekɛzandɛ̀rɪ̀, kɔ̀ vɛ̀lɛ̀ Yitali nagwanaa wa. U dɛn ma pa, nɛ va nɛ zɔ̀ kɔ̀ níá yuu bori tɛntɛ wa.

⁷ Nɛ̀ fwa dɪ̀an dɛ dɪ̀an, dɛ níá yuu bori tɛ yɪ̀ kɔ̀ vɛ̀li mancɪ̀n mancɪ̀n. Yá nɛ dí càn zɛ̀nzɛ̀n, nɛ ma va nɛ

bwələ Kəridə. Vuu tɔ yà cìgà nɛ nɛ, ku pa nɛ wàrì yáá nɛ vɛli ku vàn tɛntɛ yuu. Nɛ vɛli nɛ twá Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ, ku nɛ wulɛ muv tɛtɛŋi wa, jìgwiɛ saporu con nɛ kɛɛn nɛ va nɛ twá Salɛmone, nɛ lɛ. ⁸ Nɛ dí càn nɛ ma kíkari ku, nɛ va nɛ yí bwálí don, ba nɛ boŋɛ <níá yuu bwɛrɛ yiziga nɛzɛŋu>. Ku mù nii nɛ Lase tɛfaru dɛ yà wulɛ lá.

⁹ Nɛ díán zɛnzɛn, yá níá yuu bori tɛ vɛli tɛ dàń yà jɛ fɛn zɛnzɛn. Ku máńá tɛ wa dɛ nivori* tɛ lɛ. ¹⁰ Ku mù nɛ pɛn, Polɛ dàń ma kwɛ ba, v swìn ba con, v wú: «À dabara-ba! À na dɛ, níá yuu bori tɛ bá va ku yí dɛ yazurɛ. À na dɛ, nɛtu tɛ ku nɛ ye níá tɛ, ku yɛ ku pìà, sɛ ku fwa nɛba yoo. Ku wá ya càn zɛnzɛn. Ku tà níá yuu bori tɛ dɛ ku zila tɛ cɛci nɛ wá jén, ku yɛ dɛ nɛ tɛtɛ mɛ». ¹¹ Ku máńá tɛ wa, Romɛ-ba pamana bíi yuu tíú tɛ yà ken v yala liù tɛ nɛ, v nɛ pa níá yuu bori tɛ vɛli, dɛ níá yuu bori tɛ tíú nɛ, v doni Polɛ sùràn tɛ. ¹² Bwálí tɛ, níá yuu bwɛrɛ tɛ nɛ ziga lá, waran máńá wa níá yuu bori wàrì lá nɛ ku ziga. Lià tɛ zɛnɛ dàń ma sɛɛ, sɛ ba zigi lá nɛ, ba pìi ba fwa ku tɛ mama, ba nɛ wáá, sɛ ba yí níá yuu bwɛrɛ yiziga tɛ, ba nɛ boŋɛ Fenikɛsɛ, ku nɛ wulɛ Kɛrɛtɛ nagwanaa, ku nɛ wulɛ muv tɛtɛŋi wa, tɛ wa. Ku bwálí tɛ yáá don yà wulɛ jizɛn saporu dɛ yɛ yizwɛ wa. Ku yáá don dɛ yà wulɛ jìgwiɛ saporu dɛ yɛ yizwɛ con. Nɛ yà pìà, sɛ nɛ ya ku bwálí tɛntɛ wa, dɛ waran máńá tɛ kɛɛn.

Vuu nɛfaru tɛ ku zàn muv tɛ yuu wa yoo

¹³ Vuu kíkala wulɛ ku naŋa jizɛn saporu con ku fuli. Ba dàń yà buŋa dɛ, ba pubuŋa tɛ pìà ku jì. Ku mù nɛ pɛn, ba ma yá níá yuu bori tɛ ku víi. Yá ba dàń ga kíkari, ba boli Kɛrɛtɛ nagwanaa muv tɛtɛŋi wa tɛ

yira. ¹⁴ Ku wà díán dɛ dwà vuu don, ba nɛ boŋɛ Erakilon, nyí ku zàn, ku naŋa nagwanaa tɛ con, ku wulɛ ku fuli. ¹⁵ Níá yuu bori tɛ diàn wà vuu tɛ yí. Ku mù nɛ pɛn, nɛ yá nɛ pa vuu tɛ yugu nɛba, ku jɛ kɛɛn. ¹⁶ Máńá tɛ wa, nɛ nɛ vɛli, sɛ nɛ twá muv tɛtɛŋi wa tia nɛmanbiɛ don, ba nɛ boŋɛ <Kɛloda>, jizɛn saporu con nɛ lɛ, ku yɛn càn zɛnzɛn ku pa nɛba, sɛ nɛ ma wàní, nɛ van níá yuu bori tɛ kwa, níá yuu boribiɛ tɛ, nɛ kɛ nɛ con. ¹⁷ Nɛ nɛ wàní nɛ van ka, nɛ pa ka dɛ kwa nɛ, nɛ vwɛ ka, sɛ ka dàń ká tu, nɛ ga vwɛ níá yuu bori tɛ tɛtɛ tɛtɛŋi wa dɛ ŋoni, sɛ ku dàń ká lwa. Fɛn dɛ yà jɛ nɛba dɛ diàn don, nɛ nɛ wá va, nɛ bwɛn nɛ tiàn kasɛlu tɛ nɛ, ku nɛ wulɛ Sirɛtɛ nɛ. Nɛ dàń ma li níá yuu bori tɛ wiɛn duɛn, tɛ yà nɛ pɛn ku vɛli tɛ yɛ bwà bwà. Yá mɛ nɛtu nɛ, nɛ dàń ma vɛli bwálí tɛ mama, vuu tɛ nɛ yugɛ nɛba ku kɛni lá. ¹⁸ Vuu tɛ zuzugv nɛba zɛnzɛn dɛ diàn. Ku tia tɛ nɛ purɛ, nɛ li níá yuu bori tɛ wa galwaran tɛ, tɛ nɛ dù, nɛ dugv. ¹⁹ Ku diàn batwa diàn nɛ, ba tɛtɛ nɛ li níá yuu bori tɛ yira zila duɛn, tɛ nɛ pɛn ku vɛli, dɛ jìàn ba dugv muv tɛ wa. ²⁰ Diàn dɛ diàn yɛcau ba naŋa, kacɛlace ba naŋa. Yá vuu nɛfaru tɛ mù yɛ ku fuli dɛ diàn, ku pa nɛ pwíi cùgù. Nɛ kùb ba buŋa dɛ, nɛ mu kùb wá síi luv wa.

²¹ Nɛ díán zɛnzɛn nɛ wà wodiu dí, ku fira nɛ ba nɛba jɛ yiri. Polɛ dàń ma zàn bara tɛ tɛtɛŋi wa, v swìn ba con, v wú: «Á yà mɛ, sɛ á zilí à nii tɛ, sɛ á kùb dàń ká nan Kɛrɛtɛ nɛ á víi. Á yà wáá nɛ ka mɛ muv ku tɛ wa nɛtɛn tɛ dɛ càn tɛ tɛ yáá nɛ, á cì. ²² Síún nɛ, à dàń tɛ kwɛ aba, sɛ á dàń á waa. Á liù nɛdu tɛtɛ mu ba nan, dɛ ku nɛ tà níá yuu bori tɛ cɛci nɛ wá mɛ muv tɛ wa. ²³ Yu tɛ, v nɛ ti nɛ tɛ, v mù Yu tɛntɛ, à nɛ tuŋa à pɛn wá tɛ, *malika twi à con, titɛn tɛ nɛ. ²⁴ Ka swìn à con, ka wú: <Polɛ,

* **27:9** 27.9 Nagwanaa tɛntɛ wa, nivori tɛntɛ jɛ cànà, ba nɛ yáá dɛ bununu cànà tɛ wa. Ku zigi bununu cànà tɛ, ku jɛ vɛlɛ malakapurv cànà tɛ, nɛ à yɛs lunbwala cànà tɛ, níá yuu bori wàrì muv tɛ yuu wa ku vɛli.

dàn ká pa fɛn ja mú. Kɔ mɛ, sɛ n va n nan *Romə-ba pìú nɛfarv tɛ yáá con nɛ. Yá Yɪ, n mù yɪri nɛ, v wá li n mù dɛ lià tɛ mama, ba nɛ wulɛ níá yuu bori tɛ wa». ²⁵ À dabara-ba, kɔ mù nɛ pɪn, à ma wú, á danja á jìàn. À ken à waa Yɪ nɛ dɛ kɔ tɛ, v nɛ swìn tɛ, kɔ wá tɔn, ndɛ v nɛ swìn kɔ à con nɛtv tɛ. ²⁶ Nɛ wá va nɛ lwá mvv tɛtɛŋi wa tia don yuu».

²⁷ Nɛ dian fugɛ dɛ banɪa titɪn nɛ, dɛ nɛ tɛ wulɛ mvv tɛ, ba boŋɛ Mediterane tɛ yuu wa, nɛ vin vvv tɛ wa. Kɔ titɪkwɪɔn nɛ, lià tɛ, ba nɛ pɪn níá yuu bori tɛ vɛli tɛ, bún ba waa con dɛ, kɔ yɪ ndɛ nɛ bwɛlɛ tia don bɛbɛru. ²⁸ Ba li won don, ba nɛ ma maŋa níá, ba dɪli níá tɛ wa. Ba ni dɛ, tɛ luŋɛ yɪ mɛtɛrɛ fitwa dɛ barpɛ. Ba kúv vɛli yáá mancɪn, ba bwɛ ba dɪli kɔ. Ba ni dɛ, kɔ luŋɛ yɪ mɛtɛrɛ sapva dɛ nana. ²⁹ Fɛn yá jɛ ba, dɛ níá yuu bori tɛ nɛ wá va kɔ bwɪn kapana nɛ níá tɛ wa. Kɔ mù nɛ pɪn, ba dān ma pɪn níá yuu bori tɛ vɛli tɛ mun. Ba dān yá yɪ ba dānì, sɛ tia pɔrɪ dɛ yabɪbara. ³⁰ Lià tɛ, ba nɛ pɪn níá yuu bori tɛ, vɛli tɛ dān yá pìà, sɛ ba nan ba yá níá yuu bori tɛ. Ba li níá yuu boribìɛ tɛ, ba nɛ yáá zv, ba ma jén tɛ, ba tún níá tɛ yuu. Yá ba ga fwa ndɛ kɔ yɪ ba pìà, ba kɛ níá yuu bori yɪra wiɛn† tɛ duɛn níá yuu bori tɛ yáá con dɛ. ³¹ Kɔ mù nɛ pɪn, Polɛ ma swìn Romə-ba pamana bíi yuu tíú tɛ, dɛ pamana tɛ con, v wú: «Dɛ lià-ba tɛ nɛ wá níá yuu bori tɛ wa yɪn, á bá wàní á nan mvv tɛ wa». ³² Pamana tɛ dān ma gwɛŋɛ níá yuu boribìɛ tɛ ŋoni tɛ, ba ga yá ka, ka tv níá tɛ wa.

³³ Kɔ fwa máŋá mancɪn, dɛ tia tɛ wá pɔrɪ, Polɛ swìn ba mama con, sɛ ba dɛ wodiu. V swìn ba con, v wú: «Nɛ jɛ dian fugɛ dɛ banɪa zɛn nɛ, á nɛ dānì, á ga ba wodiu dɛ. ³⁴ À dān swìn á con, sɛ á dɛ wodiu. Kɔ mɛ, sɛ á dɛ kɔ, sɛ á ma á wàní á jon á

tiàn. Á liù mama bá kwìn v yukuv nɛdv dɛ tɛtɛ nɛ».

³⁵ Polɛ nɛ swìn tɛ sùràn tɛntɛ kwa nɛ, v tì dipɛn, v ga kɛ Yɪ lɛɛɛ ba mama yáá con, v ja kɔ v fu v wulɛ v dɛ. ³⁶ Ba dɛ mama jɪn dān pìi tɛ dān, ba ga dɛ wodiu. ³⁷ Nɛ yɪn lià biɛlɛ dɛ sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bardv (276) níá yuu bori tɛ wa. ³⁸ Máŋá tɛ, ba nɛ dí wodiu tɛ, ba sú, ba kòrì mɪna tɛ níá yuu bori tɛ wa, ba dɪli mvv tɛ wa, sɛ kɔ dun tɛ fu tɛ mun.

Níá yuu bori tɛ nyvnyvɔv

³⁹ Tia nɛ pɔrɪ, máŋá tɛ wa, lià tɛ, ba nɛ pɪn níá yuu bori tɛ vɛli tɛ, wá kɔ bwálí tɛ lwarɪ. Ba ni tia bwálí don, ba nɛ na dɛ ba wáá kɔ bwálí tɛ nɛ ba cwi. Ba dān ken ba sírì, sɛ ba pa níá yuu bori tɛ zɪɪ kɔ bwálí tɛntɛ wa. ⁴⁰ Ba kùrì níá yuu bori yɪra won tɛ, ba dugv mvv tɛ wa. Kɔ máŋá tɛntɛ tɛtɛ wa, ba kùrì ŋoni tɛ, tɛ yá nɛ vwɛ níá yuu bori tɛ danyungulɛn tɛ, tɛ nɛ kɛni níá yuu bori tɛ cwɛŋɛ wa. Ba ga kɛ tapoli níá yuu bori tɛ yáá con, sɛ kɔ pa vvv tɛ yigu ba. Yá ba dān ma vɛli bwálí tɛ con, ba nɛ pìà ba zɪɪ lá. ⁴¹ Kɔ máŋá tɛntɛ wa, níá yuu bori tɛ vɛli kɔ bwɪn kasɪv dɛdolu don nɛ, kɔ nɛ wulɛ navwɪ bɛlɛ pwɛrɛ wa. Níá yuu bori tɛ cɛn kɔ bwálí tɛntɛ wa. Kɔ yáá con tɛ dān yá mɔrɪ kasɪv tɛ wa, kɔ pa kɔ kúv wàrì kɔ sɔsvɔga. Yá navwɪ tɛ diàn tɛ pɔpɔvɔv kɔ kwa con tɛ mù.

⁴² Pamana dān yá pìà ba gv bán diè lià tɛ, sɛ ba liù mama dān ká ye níá tɛ wa v jén. ⁴³ Yá *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tɛ dɛ yá nɛ pìà, sɛ v jon Polɛ tɛ, v cìgà ba nɛ, sɛ ba fwa kɔ yoo tɛntɛ. V pɪn nii lià tɛ nɛ, ba nɛ yèé níá yiu, sɛ ba dí yáá ba fan ba tv níá tɛ wa ba ye, ba nan mvv tɛ wa. ⁴⁴ Kɔ kwa nɛ, ba duɛn tɛ dɛ wá marɪ daran nɛ, nɛ à yèé níá yuu bori tɛ kɪkaran tɛ nɛ, ba jɛ pú ba kwa. Mɛ nɛtv nɛ, kɔ yɪn ba

† 27:30 27.30 Níá yuu bori yɪra won tɛntɛ, ba nɛ boŋɛ <ankɛrɛ>, yɪ ndɛ gwala nɛ. Ba nɛ ken kɔ níá tɛ wa, kɔ nɛ zua kɔ yí níá tɛ dān, kɔ yáá mɔrɪ lá, kɔ pa níá yuu bori tɛ wàrì kɔ vɛli.

mama tɛ ma nan muu tɛ wa, ba mu nɛ.

28

Polɛ-ba yɛ Malɛtɛ nagwanaa muu tɛtɛŋi wa

(Ebɛrɛ-ba 13.2; Likɛ 10.19; Tɔtɔnan 14.11-12; Matiɛ 8.14-16)

¹ Mánǎ tɛ wa, nɛ nɛ wání nɛ jon nɛ tián, nɛ va nɛ nan, ku kwa nɛ, nɛ ni dɛ, ku nagwanaa tɛntɛ yiri nɛ yi Malɛtɛ. ² Ku nagwanaa tɛ tián ywán nɛ yuu zɛni. Ku mánǎ tɛ wa, dɛ dwà wulɛ ka ni. Ba ma dwén mɛn nɛfaru ba pa nɛba, sɛ nɛ yweri waran tɛ yiri. ³ Polɛ vɛli v pɛɛ damini púlí don, sɛ v ja bà, v kɛ mɛn tɛ nɛ. Yá mánǎ tɛ, mɛn tɛ bári nɛ mà damini tɛ nɛ, dɛkwaa cùrí ka nan tɛ wa, ka dɛŋi v jun nɛ ka marí lá. ⁴ Mánǎ tɛ wa, ku nagwanaa tɛntɛ là tɛ nɛ ni dɛkwaa tɛ, dɛ ka gwɛ Polɛ jun tɛ nɛ, ba swìn duɛn con, ba wú: «Ku tɛ nɛtɛn biri dɛ, cígá mama bɛɛ wà tɛ yi laguru. Ku mù nɛ pin, v ma wání v nan muu tɛ wa, yá Yɛ cígá tɛ yiri, v tɛ pìà, sɛ v gu wá». ⁵ Polɛ ma vɛvaga dɛkwaa tɛ, v kwian v di mɛn tɛ wa. Yá ku tà nɛ wà wá yì dɛ tɛtɛ. ⁶ Lià tɛntɛ dǎn yá yi ba dǎni, sɛ Polɛ jun tɛ ŋuni, nɛ à yèé, sɛ v tu tia, v ti naa nɛdu. Ba dǎn diàn wuuu, ba ga na dɛ, yokukwɛɔn mama ba Polɛ jɛ. Ku mánǎ tɛntɛ wa nɛ, ba kùv pì ba lwán ba pubuŋi tɛ, ba swìn dɛ, v yi yu don.

⁷ Ku bwálí tɛntɛ yá bwɛlɛ dɛ ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ sǎn. Ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ yiri yá nɛ yi Pibɛliyisɛ. Mɛ v mù nɛ jon nɛba, v kɛ v diè dɛ dabaru. Nɛ fwa diàn batwa lá nɛ. ⁸ Ku mánǎ tɛ wa, dɛ Pibɛliyisɛ nyina yá tégó. Yalɛŋa dɛ puŋu yá nɛ jɛ wá. Polɛ zàn v zu v con, v jun Yɛ, v tún v jìàn bɛɛ tɛ yuu wa, v zwèe ku yayigu tɛ. ⁹ Ku mù yuu wa nɛ, ku nagwanaa muu tɛtɛŋi wa tɛ yayɛŋa tɛ duɛn twi, yá ba dɛ yayiran zwèe. ¹⁰ Ba zilí nɛba zɛnzɛn, yá nɛ viru mánǎ wa, ba pin

nɛba won tɛ mama, nɛ yá nɛ pìà, sɛ nɛ na.

Polɛ-ba yɛ Romɛ

(Tɔtɔnan 23.11; Romɛ tián 1.9-15; 15.29)

¹¹ Nɛ fwa càni batwa Malɛtɛ nagwanaa muu tɛtɛŋi tɛ wa. Yá càni batwa tɛntɛ kwa nɛ, nɛ zuà Alɛkɛzandɛri níá yuu bori wa. Ku níá yuu bori tɛntɛ yá yin ku nagwanaa tɛntɛ wa, waran mánǎ tɛ mama. Ku yira yá jɛ mumunv, ba nɛ boŋɛ <Diyɛsɛkirɛ* >. ¹² Nɛ vɛli nɛ twá Sirakisɛ, nɛ fwa diàn batwa lá nɛ. ¹³ Nɛ zigi lá, nɛ va nɛ yí Rezwiyo. Ku tɛpuri nɛ, vuv nyí ku zàn luu jizɛn saporu yuu. Vuv tɛntɛ pin nɛ zu níá yuu bori nɛ vii. Ku diàn bɛlɛ nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí Puzolɛ. ¹⁴ Ku tu tɛntɛ wa, nɛ ni lià tɛ, ba nɛ yi nɛ nubia *Kɛrisɛ yiri, ba ga lòri nɛba, sɛ nɛ fwa diàn barpe ba con. Yá mɛ ku yi nɛtu, nɛ ma va nɛ yí *Romɛ. ¹⁵ Lià tɛ, ba nɛ yi nɛ nubia Kɛrisɛ yiri, ba nɛ wulɛ ku tu tɛntɛ wa, yá dí yáá ba ni nɛ ŋwen. Yá ba dǎn zàn ba va, wuuu, ba bà ba yí bwálí don, ba nɛ boŋɛ <Forimɛ Apiyisɛ >. Ba duɛn lɛ, ba va ba yí bwálí don, dɛ ba nɛ boŋɛ <Tɛrowa Taverɛnɛ >, sɛ ba ma jérí nɛba. Polɛ nɛ ni ba, v ken Yɛ lɛɛɛɛ, v waa ga pií ka dǎn. ¹⁶ Ku kwa nɛ, nɛ nɛ yí Romɛ. Pamana bí yuu tíú tɛ dǎn ma kɛn bǎn diè lià tɛ yáá tíú tɛ jun wa. Yá ba dǎn pa nii, sɛ Polɛ mù ya bwálí don nɛ, v mù dɛ pamanu tɛ, v nɛ cì v nɛ.

(Romɛ tián 11.1-11; Efɛzɛ tián 6.19-20; Kolosɛ tián 1.24-29)

¹⁷ Ku diàn batwa nii nɛ, v bon *Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, v kɛ duɛn yáá nɛ. U ti sùràn tɛ tɛ, v swìn ba con, v wú: «À nubia-ba, dɛ à nɛ wà won mama fwa, ku nɛ ziga nɛ luu ku tɛ lià tɛ nɛ, nɛ à yèé nɛ nɛbara-ba yofwamɛnan tɛ nɛ, ba jun nɛ, ba kɛ bǎn diè. Yá ku yi *Zwerizalemɛ nɛ, ba ken nɛ Romɛ-ba jìàn wa. ¹⁸ Ba nɛ bwe nɛ, à ma tún à nii, ba ni

* 28:11 28.11 Ku mù nɛ ya yia bɛlɛ, ba nɛ fwa, ba biri dɛ, tɛ ya yiywɛ.

də, won mama yà tɛ̀lé à yuu wa, ku nè bɪrɪ də, ku mɛ, sɛ ba gu nè. Ba mù yà pià ba dugv nè. ¹⁹ Yá Zwifə-ba yáá tián tɛ vɪga, ba zàn ba zɪga à nè. Ku mù nè pɪn, ku ya kálú ku pa nè, sɛ à swìn də à b̀r̀rà tɛ yɪ Romə-ba piú nəfarv tɛ nè wá b̀r̀r̀ ka. Yá à ga wà pubɔŋa jén, sɛ à kə talɪ à lɔv tɛ yuu wa. ²⁰ Ku mù yoo tɛntɛ yɪrɪ nè, à lòrɪ, sɛ à na aba, sɛ à swìn ku á con. Yala tɛ, *Yɪzərayelə dwíí tɛ nè jə tɛ, nè pɪn b̀àn diè banzala tɛ wulə à j̀àn nè». ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Nə wà sagɪ nɪ, ku nan Zwerizalemə, Zwide nagwanaa tɛ wa, ku bà n yɪrɪ. Yá nè nubiu nədv də tɛtɛ wà nè con twi, v dé tɪjaŋa, nè à yèé, sɛ v swìn n yolwan. ²² Nə d̀àn nè pià, sɛ nè nɪ n nii wa, ku tɛ n nè bɔŋa. Nə dí yáá nè yèé də, bwálí mama ku mù kunkun yɪjuncwəŋə k̀àrà tɛ yáá ja t̀t̀t̀nà, ku bà».

²³ Ba d̀àn lɪ dɪn ba t́n, ba pa Polə nè. Ku dɪn tɛ nè yí, lià zənzən twi. Ba yí bwálí tɛ nè, v yà nè wulə. U sugv tɛ wa, v bɪrɪ də, Yɪ wá dé p̀àr̀. Yá v d̀àn twá Yɪ *nii tɛ nè, v nè pɪn *Moyizə nè də Yɪ nii *s̀s̀s̀nà tɛ saga tɛ nè, v ma swìn ba, v janɪ ku tɛ, ku nè yɪ Zwezi yoo yuu wa. U zɪgɪ ku yoo tɛntɛ yuu wa jɪv mama, v ja va v yí ku d̀əd̀əni nè. ²⁴ S̀r̀àn tɛ v nè swìn, tɛ zva ba duən, yá ba duən də ga vɪ, sɛ ba pa tɛ cígá. ²⁵ M̀áŋá tɛ, ba d̀àn nè pií ba v̀r̀í də ba t̀t̀t̀nɪ duən, Polə d̀àn swìn s̀r̀àn tɛ tɛ, v s̀r̀í lá, v wú: «Yɪ-*Sɪŋu tɛ jə cígá, ku ma twá də Yɪ nii s̀s̀s̀nə *Ezayi, ku swìn á nɪbara-ba con, ku wú:

²⁶ <Vəli lɔv ku tɛ lià tɛ con, n swìn n wú: Á wá nɪ zəni, yá á bá lwarɪ ku d̀əń. Á wá ywàń zəni, yá á bá na ku. ²⁷ Lalɔv ku tɛ lià tɛ bɪcanɪ tɪga. Ba swɪn ba zɪan, ba pú ba yíá, sɛ dɪn don ba d̀àn ká na də ba yíá, sɛ ba d̀àn ká nɪ ku ba zɪan wa. Ba bá pià, sɛ ba lwarɪ ku d̀əń ba bɪcanɪ wa, sɛ ku pa, ba lwàń ba pubɔŋa, ba bà à mù

Yɪ con, sɛ à pa ba yazurə».

²⁸ Á lwara də, sɔywáŋú tɛ, ku nè bɪrɪ də, Yɪ wá jon aba á cuna wa, Yɪ tɔn ku, v pa lià tɛ nè, ba nè tà Zwifə-ba. Ba mù wá cvgv ku».

²⁹ [M̀áŋá tɛ wa, v nè swìn ku nətv tɛ, Zwifə-ba vii də ba t̀t̀t̀nɪ duən zənzən.]

³⁰ Polə fwa bɪna bələ mɛ bwálí tɛntɛ wa, v yà nè jon, v ŋwɪn ku yuu nè. U s̀e v jonə lià tɛ mama, ba nè twi v con, sɛ ba na wá. ³¹ U yáá swìn də, Yɪ wá dé v p̀àr̀ tɛ, də v k̀àr̀ ba *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yoo. U yá fwa ku nətv tɛ, yá fən də ga ba wá jə ku yoo wa mama. Yá yoo də mama wà v nè c̀.

**Sagi tɛ, Polɛ nɛ púpúní
v pa
Romɛ
Kərisɛ lià tɛ nɛ
Romɛ tián sagi tɛ yuu
wa sugv**

Liù tɛ, v nɛ púpúní sagi kv tɛ
Kv yi Zwezi-*Kərisɛ *tɔntɔnv Polɛ
nɛ púpúní kv. U vɛli bwálá kapupu,
v ma swìn Zwezi-Kərisɛ suywánú tɛ
v biri.

Lià tɛ nɛ, Polɛ nɛ púpúní
Polɛ púpúní kv v pa *Kərisɛ lià tɛ
nɛ, ba nɛ wulɛ *Romɛ nɛ. Kv máná
tɛ wa, dɛ Polɛ wulɛ v nɛɛ batwa nii
vɛlu tɛ wa. U wulɛ Korɛntɛ nɛ, v
dán yá pià, sɛ v twá Romɛ v kɛɛn v
va Esəpanyɛ.

Sagi tɛ wa sugv
Polɛ biri v kàrà tɛ mama Romɛ
tián sagi tɛ wa. U biri dɛ, ləzoni
tɛ mama yi cɔna lià, yá Yu swə ba
mama míámíán. *Zwifə-ba dɛ ba tɛ,
ba nɛ tà Zwifə-ba mɛ wáá cígá tián
ba yanı Yu yáá con, dɛ ba nɛ ken
ba waa Zwezi-*Kərisɛ nɛ, v nɛ tɪga
ba yuu yiri. Kv nɛtv yi pubwanv
Yu fwa ba yira. Yá síún nɛ, ba dɛ
Zwezi-Kərisɛ dán vwə duən nɛ.

Swapitərə nana tɛ wa, Polɛ swìn
Yu-*Siɲu tɛ yoo, kv nɛ pɪn mu, kv
nɛ yáá pɪn, nɛ jì Yu bia, kv ga twi
kv saɲa nɛba.

Swapitərə nɛgv kv va kv yí fugɛ
nɛdv tɛ yi Yu fira tɛ nɛ yi nɛtv,
*Yizərayelɛ lià yuu wa nɛ kv swìn.
Zwifə-ba zɔnv vɪga suywánú tɛ ba
dɛgv. Yá Yu mù wà v dwíí tɛ vɪ.

Swapitərə fugɛ bɛlə kv va kv yí
fugɛ dɛ bonu tɛ wa, Polɛ tún conı v
pa ba nɛtv yuu wa, ba nɛ mɛ, sɛ ba
ya Kərisɛ lià púlí tɛ wa dɛ kàrá con.
U biri dɛ, won mama mɛ, sɛ kv fwa
dɛ sonu.

*Polɛ jònì Kərisɛ lià tɛ Romɛ nɛ
(Titə 1.1-4)*

¹ À mù Polɛ yi Zwezi-*Kərisɛ
tɔtɔnbiu. À mù nɛ púpúní sagi kv
tɛ. Yu kúrí nɛ, sɛ à ya v *tɔntɔnv.
U li nɛ, v tún vàn nɛ, sɛ à swìn v
suywánú tɛ, à biri lià nɛ. ² Yu yá
dí yáá, v twá dɛ v nii *sùsùnà tɛ, v
ma kàn suywánú tɛntɛ nikanı, fuən
fuən. Yá kv yoo dán púpúní Yu sagi
tɛ wa. ³⁻⁴ Kv suywánú tɛntɛ swìn
v biù Zwezi-Kərisɛ yoo, v nɛ yi nɛ
*Yuu-Tiu. U jigɛ ləzwənɛ, ba ga lɔrɪ
wá più *Davidɛ dwíí tɛ wa. Yá Yu
twá dɛ v *Siɲu tɛ, v ma bwìn wá, v
li tian wa, yá v dán ga biri dɛ, cígá
mama, v yi v biù tɛ, v nɛ jə dɪàn.
⁵ Kv twá dɛ v mù Zwezi-Kərisɛ, Yu
ma fwa v pubwanv tɛ nɛ yira, v ga
tún nɛba, sɛ nɛ ya v tɔntɔna. U fwa
kv nɛtv tɛ, sɛ nɛ va nɛ swìn v sugv
tɛ, nɛ biri dwíí tɛ mama lɔv mama
wa nɛ, ba nɛ tà *Zwifə-ba, sɛ ba zilí
v nii, kv twá v yiri tɛ nɛ. Kv nɛtv
twá ba nɛ kenı ba waa v nɛ wuuu.
⁶⁻⁷ À mù *Romɛ tián dɛ wulɛ ba mù
lià tɛntɛ wa, Zwezi-Kərisɛ nɛ kúrí,
sɛ ba ya v lià. Kv dán ya á mù
mama nɛ, à púpúní à pɪn. Yu swə
aba, v kúrí aba, sɛ á ya v mù nyiən.
Nɛ nyina Yu dɛ nɛ Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisɛ nɛ wá fwa pubwanv á yira,
ba ga pa aba bɪcan sié.

*Nɛtv Polɛ nɛ swə Kərisɛ lià tɛ,
ba nɛ wulɛ Romɛ nɛ
(Romɛ tián 15.23-32; 1
Tesalonikə tián 1.2-3; 3.7-13)*

⁸ Tɪa yuu bwálí mama nɛ, lià nɛn
dɛ, á kenı á waa Zwezi-*Kərisɛ nɛ.
Kv mù nɛ pɪn, à dí yáá, à twá dɛ
Zwezi-Kərisɛ, à ma kəni à nyina Yu
lɛɛɛ, á mama yiri. ⁹⁻¹⁰ Yá à tɔɲa
tɔtɔɲi tɛ, Yu nɛ pɪn nɛ, dɛ à waa
mama, à ma swìn v biù tɛ suywánú
tɛ à biri. Yu yəé dɛ, kv yi cígá,
à swìn nɛtən dɛ. U yəé dɛ, máná
mama, à nɛ wulɛ à jònì wá, à yáá
lòrì wá à pɪn aba. Yá máná mama,
à lòrì Yu, sɛ v sùrí cwəɲɛ, v pa nɛ
síún, dɛ kv nɛ twá dɛ v fira, sɛ à bà
à na aba. ¹¹ À pià, sɛ à na aba dɛ
à waa mama, sɛ à pa aba Yu-*Siɲu
tɛ tarɲɪvɔn don, sɛ kv pa á zɪɲi dɪàn,

á twá Zwezi-Kərisə nə. ¹² À mù də á mù mɛ keni nə waa Zwezi-Kərisə nə, yá nə dǎn yi won nədu. Ku mù nə pɪn à pià, sə nə na duən, nə ga dǎn duən jìàn.

¹³ À nubɪa-ba, à pià, sə á lwarɪ də, à dódɛn, sə à bà, à na aba ku nɛɛ cé duən. Yá yìèn cìgà à yáá nə, ku bà ku yí zèn. À pià, sə à bà, à tun tutuŋɪ á tətəŋɪ wa. Ku wá san aba, sə á va yáá, á ga bori Yu nyiən tə wa, ndə à nə fwa nətu lɔv dwíé tə duən wa. ¹⁴ Yu nə pɪn nə ku tutuŋɪ təntə. Ku dǎn yi ndə juŋɪ nə à yuu wa, sə à swìn suywǎŋú tə, à bɪrɪ *Gərekə-ba nə, də ba tə, ba yíá nə wà pɔrɪ nə, də ba tə, ba nə yəé saga kàrù, də ba tə, ba nə yèrɪ won mama nə. ¹⁵ Mə ku mù yoo təntə nə pɪn, à pià, sə à bà, à swìn suywǎŋú tə, à bɪrɪ á mù *Romə tián də, də à waa mama.

Suywǎŋú tə jə diàn

¹⁶ Cavɪra ba à mù Polə jə, sə à swìn suywǎŋú tə à bɪrɪ lià nə. Yu diàn wulə suywǎŋú təntə wa, sə tə jon lià tə mama, ba nə keni ba waa Zwezi-*Kərisə nə, ba cɔna wa. Cwəŋə təntə təntən ka wulə *Zwifə-ba yɪrɪ. Ku kwa nə, ka wulə *Gərekə-ba tə də yɪrɪ. ¹⁷ Suywǎŋú təntə nə bɪrɪ nətu tə, Yu nə pɪn ləzwənə jì cìgà tíú v mù Yu yáá con. Ku yoo təntə cwəŋə dǎn laŋv də ku yígúré nə yi, sə lià tə kəni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. Ku yi ndə, ku nə púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Liù tə, v nə keni v waa Zwezi nə, Yu yáá pa v jì cìgà tíú, v mù Yu yáá con. Yá v mù liù təntə wá ya mu wa, ku nə ba zwèe Yu con».

Lià tə mama yi cɔna lià

(Efezə tián 4.17-19; 1 Piyerə 4.3-5)

¹⁸ Yu bɪrɪ də, v luŋa zaŋa v sǎn tə nə, lià tə tutunkukwɪnan tə mama yɪrɪ, v nə ba pià, də kunkun yìèn yɪrɪ. Mə tə mù nə, ba ma cì lià tə yáá nə, ba dǎn ká lwarɪ cìgà tə. ¹⁹ Cìgà, ku tə, ba nə wàá ba lwarɪ Yu yoo yuu wa ku yi nəpon. Yu tətə nə

bɪrɪ ba ku yoo tə, v pa ba lwarɪ ku. ²⁰⁻²¹ Liù mama yà tə wà nɪ Yu nə yi nətu. Yá ku nə zɪgɪ máŋá tə wa, Yu nə fwa lɔv, ku ja bà ku yí zèn, wiən tə, v nə fwa, tə bɪrɪ nətu tə, v nə yi. Tə ma bɪrɪ də, cìgà mama, v jə diàn, tə nə bá zwèe, abada də. Tə ma kúv bɪrɪ də, v mù cɪcɪ cìgà nə yi Yu də. Ba yəé də, Yu wulə zəni, yá ba ga vɪ, sə ba pa wá dun, nə à yəé, sə ba kə v lèèèe, ndə ba nə mɛ, sə ba fwa nətu. Ku mù nə pɪn, ba kúv wàrɪ ba swìn də, ba wà v mù Yu nii zilí, ba nə yèrɪ wá yɪrɪ. Yá ba bɪcanɪ kúv ba pubuŋa jə. Ba yèrɪ won mama, ba ga yèrɪ yozəŋu də. ²² Ba swìn də, ba mù jə wubɔŋa, yá ba ga yèrɪ də, ba yi ləyərən. ²³ Ba mù con nə, ba yá dun Yu tə, v nə wàrɪ v tɪ v pɔrɪ, yá ba ga jònɪ wonwanan. Tə wonwanan təntə yi ləzwənə nyɪnyɪga, ba nə sárɪ, yá ləzwənə tətə ga tɪ v pɔrɪ. Tə duən də nyɪn də zuŋɪ. Tə duən də nyɪn də vǎná, tə nə jə nɛɛ banɪa, tə duən də kúv nyɪn də wiən tə, tə nə vèli tə pùé ban.

²⁴ Mə ku mù nə pɪn, Yu dǎn ma yá ba, sə ba fwa ba pùé yokukwɪnan fɪra yìèn tə duən yɪra, sə tə kə ba durən wa, sə tə ga kə cavɪra ba tətə nə. ²⁵ Ba yá Yu cìgà tə, ba ga pú kunkun kwa. Ba tuŋa ba pɪn wiən tə nə, Yu nə fwa, də ba pɪn tə dun, ba ga yá Yu tətə, v nə fwa tə wiən təntə mama. Yá v mù nə ba yá mɛ, sə ba bu v nə, máŋá mama wuuu, ku nə ba zwèe. Amɪna!

²⁶ Mə ku mù nə pɪn, Yu dǎn ma yá ba, sə ba fwa cavɪyɪən tə, ba nə swə tə fǎŋú. Ba kana dǎn yá bara nə, ba piɪ ba pəni ba duən kana, ba ma tuŋa yìèn duən yɪra, tə nə wá mɛ. ²⁷ Bara tə də con, ba də tuŋa ku yoo təntə. Ba də yá kana tə nə, ba duən bara fɪra ga piɪ ku gwɪ ba. Ba də pəni də ba duən bara, ba ma tuŋa cavɪyɪən duən yɪra. Càn nə wá ya ba ŋwírán, tə yolwana təntə yɪrɪ, ba nə fwa.

²⁸ Ba mù lià təntə ba pià, sə ba lwarɪ Yu. Ku mù nə pɪn, Yu

ma yá ba, sə ba pubuŋa tɔ ya pubunkukwɔn, sə ku pa ba tun yìèn tɔ, ba nə wà mɛ, sə ba tun. ²⁹ Ba bɛanɩ súé dɛ kunkun yìèn yiri mama. Ba tɔŋa yolwana duən yira. Lìà duən wiən jə yimən tɔ pa ba. Ba wɛɛ lɔŋa duən yuu wa. Ba zɪga lìà duən nə, ku tián wiən yiri. Ba swə lìà guri. Ba di jara dɛ duən. Ba gɪgiri lìà. Ba tɔŋa yutəlu yìèn lìà yira. Ba dɛ tɪŋa duən dɛn nə. ³⁰ Ba swìn yolwana, ba pɪn duən nə. Ba yi Yu dɔŋa. Ba twɪn lìà. Ba yi fwiə lìà. Ba fwa yirɔ. Ba swə yolwan nɔdɔn fɔŋú. Ba ba ba nyɪna-ba nii zilí. ³¹ Ba kúv yèrì ku tɔ, ku nə ziən. Ba nə kàn nikanɩ, ba ba ku nii nə twá. Ba yèrì ka sóní lìà. Ba ba lìà yinɛgə dɛri. ³² Ba yèə zəni dɛ, Yu *nii tɔ biri dɛ, lìà tɔ, ba nə tɔŋa yokukwɪnan tɛntɔ mɛ, sə ba ti, sə tɪan nə ya ba ŋwírán. Ba yèə ku nɔv tɔ, yá ba ga tɔŋa tɔ yìèn tɔ. Ku tà tɔ cɪcɪ nə ba tɔŋa, ba nə ni liù, dɛ v tun yolwan, ba yáá swə, ba ga dɔŋa ku tíú jìàn, sə v fwa v sùrí lá.

2

*Nɔv Yu nə wá bɔ̀rì lìà tɔ bɔ̀rì
(Matìə 7.1-5; Romə tián 14.10-12;
Tɔvnan 10.34-35)*

¹ N mù liù tɔ, n nə tì n tián, n ma fwa liù tɔ nə bɔ̀rì lìà bɔ̀rì, sə n bɔ̀rì n duən bɔ̀rì, ku mɛ, sə n bwe n tián n jén, n tɔtɔ yi bɛɛɛ. N bɔ̀rì lìà duən bɔ̀rì, yá n tɔtɔ tɔŋa yìèn tɔ, ba nə tɔŋa. Ku mù nə pɪn, n kúv wàri n swìn dɛ, n wà v mù Yu nii zilí, n nə yèrì wá yiri. Yá n nə bɔ̀rì lìà tɔ bɔ̀rì tɔ wá pa, Yu bɔ̀rì tɔ ja n tɔtɔ. ² Nə yèə dɛ, Yu jə cígá, v ma bɔ̀rì lìà tɔtɔ, ba nə tɔŋa yokukwɪnan tɛntɔ bɔ̀rì. ³ N mù liù tɔ, n nə bɔ̀rì lìà duən bɔ̀rì, yìèn yiri, ba nə fwa, n tɔtɔ ga tɔŋa tɔ yìèn tɔtɔ, n mù dɔn bɔŋa dɛ, n mù wá jén Yu bɔ̀rì tɔ yáá nə naaa? ⁴ Yu ya wɔywanɩən zənzən. U jə pínú zənzən dɛ. U yèə nɔv v nə wá ja v tián v ma dɔn. N yi n goni tɔ yìèn tɔtɔ naaa? N yèrì dɛ, ku yi wɔywanɩ nə v fwa

n yira, sə n twá ku nə, n vɔvəri n kwa n ma sá n cuna tɔ naaa? ⁵ N mù liù tɔtɔ n yuu dà, ku pa n ba pià, sə n vɔvəri n kwa, n ma sá n cuna tɔ. N tɔtɔ dɔn nə wá pa Yu lɔŋa tɔ zàn n yuu wa. Yu bɔ̀rì tɔ wá ja mú dɪn tɔ nə, v lɔŋa tɔ nə wá pwin, tɔ nan poni nə. Ku dɪn tɔtɔ nə, v wá bɔ̀rì lìà tɔ mama bɔ̀rì, ku twá dɛ cígá. ⁶ Ku dɪn tɔ nə, v wá ŋwín liù mama tutɔŋi ŋwírán, v pa wá. ⁷ Lìà duən jə pínú wuuu, ba dɔn ká piì ba kə ba kwa, ba ma tɔŋa zəni. Ba pià dun Yu con. Ba pià zilí. Ba pià mu tɔ, ku nə ba zwèe Yu con. Mə ba mù lìà tɔ nə, v cígá wá pa mu tɔ, ku nə ba zwèe v con. ⁸ Lìà duən dɛ yi tɔtɔnyɪna, ba ba Yu cígá tɔ nii zilí, ba ga swə, sə ba tun ku tɔ nə lwara. Ku mù nə pɪn, Yu lɔŋa zɔŋa tɔ fufwin ku lìà tɔtɔ yuu wa zənzən. ⁹ Lìà tɔ mama, ba nə tɔŋa yolwana tɔ, Yu wá kə càn ba nə zənzən, fən ga wá zv ba. Càn tɔtɔ wá dɛ yáá, tɔ yí *Zwifə-ba. Ku kwa nə, tɔ dɔn wá yí *Gɛrəkə-ba tɔ. ¹⁰ Yá lìà tɔ mama, ba nə fwa zəni, Yu wá pa ba na dun. U wá pa ba zilí, v ga pa ba bɛan sɛ. U wá dí yáá v tun ku yoo tɔtɔ Zwifə-ba yira. Ku kwa nə, v dɔn wá tun ku Gɛrəkə-ba yira. ¹¹ Yu yáá con, ləzwənə mama ba n don dwə.

*Won tɔ, ku nə dwə, ku yi ka twá
Yu nii tɔ nə
(Matìə 8.10-12; 23.3-4)*

¹² Lìà tɔ, ba nə tà *Zwifə-ba, yèrì Yu *nii tɔ, v nə pɪn *Moyizə nə. Ba mù lìà tɔtɔ tɔŋa cuna, yá ba ga wá ti, ba jén míámíán Yu yáá con, ba bá yəni ku. Zwifə-ba mù yèə Yu nii tɔ, v nə pɪn Moyizə nə. Yá ba dɛ wa lìà duən wá Yu nii tɔtɔ nə twá. Yu wá twá ku nə, v ma bɔ̀rì ba bɔ̀rì. ¹³ Liù mama bá ya cígá tíú Yu yáá con, v nə cuga Yu nii tɔ yiri. Ku mɛ, sə v tun ku tɔ, Yu nii tɔ nə biri, sə v tun. Mə nɔv nə v dɔn wá ya cígá tíú Yu yáá con. ¹⁴ Dwíé tɔ duən yèrì Yu nii tɔ, v nə pɪn Moyizə nə. Yá ba dɔn nə twá ba tɔtɔ pubuŋa nə, ba tun

yìèn tē nē tua tē mē, dē kv tē, Yū nii tē nē pià, kv buri dē, ba yèé kv tē, Yū nē pià, ba cígá ga yèrì Yū nii tē mù. ¹⁵ Kv buri dē, Yū nii tē wulə ba bicanı wa, sē ba lwarı kv tē, ba nē mē, sē ba fwa. Yá ba bicanı wa, ba pubuŋa tē yáá buri yìèn tē, ba nē fwa zəni tē wa, dē yìèn tē, ba nē fwa lwanı tē wa. ¹⁶ Dıın don nē, Yū wá twá dē Zwezi-**Kərisə*, v buri yìèn tē, tē nē sègè, là tē bicanı wa bura, ndə Yū suywáŋú tē, à nē swın à buri tē nē buri nətə. Yá kv dıın təntə nē, yìèn təntə dān wá nan poni nē.

Zwifə-ba wà Yū nü zılı
(*Matie 3.8-10; Marəkə 7.9-13*)

¹⁷ N mù liù tē, n nē swın dē, n yı **Zwifə-ba dwíí tē wa liù*, n ba fən dəri, n nē twá Yū **nii tē nē yıı*. N yáá fwa yııv, dē n yı Yū nyiən. ¹⁸ Kv twá dē Yū nii tē, v nē pın **Moyizə nē sanıv*, n ma yèé kv tē nē yı Yū fıra, n ga yèé yozəŋu dē yolwan swıán duən wa. ¹⁹ N mù con nē, n buŋa dē, n mù yía nē na lá cígá mama, n ma buri cwəŋə lilirən nē. N buŋa dē, n yı ndə poni nē, n piri là tē, ba nē wulə yikunu wa. ²⁰ Yū nii tē, v nē pın Moyizə nē, buri mú yənu dē cígá. Yá kv mù nē pın, n buŋa dē, n mù nē wáá là tē, ba nē tələ cwəŋə wa, n kwen n kəni cwəŋə wa. N buŋa dē, n mù nē yı karnına, n kəri là tē, ba nē yəri won mama. ²¹ Haya! N mù liù tē, n kəri là duən, n ba n tətə kəri. N mù liù tē, n kəri n buri, sē ba dān ká ŋv, n tətə ŋwın. ²² N mù liù tē, n nē swın, sē ba dān ká cwəri, n tətə cwəri. N mù liù tē, n nē culi wəŋwanan, n tətə piı n ŋwın wəŋwanan n yoli. ²³ N fwa fwiə n nē jə Yū nii tē, v nē pın Moyizə nē tē yıı, yá n ga ba Yū nii təntə nē twá. Kv nətə pın, n cəgə Yū dun tē. ²⁴ Kv yı ndə kv nē púpúnı Yū sagı tē wa, kv wú: «Kv zigı á mù yuu wa, dwíó tē, ba nē tà Zwifə-ba, ma twın Yıı».

(*Romə tián 4.11-12; 1 Korəntə tián 7.19; Galasi tián 5.6*)

²⁵ Á mù Zwifə-ba pın ba **gwəŋə bəe*. Də á nē twá kv tē nē, Yū nii tē, v nē pın Moyizə nē, nē buri aba, á goŋu tē jə dən. Yá á dān nē ba kv tē nē twá, Yū nii tē nē buri aba, kv yı ndə ba nē wá aba gwəŋə. ²⁶ Yá ba dān nē wá liù gwəŋə, v ga twá kv tē nē, Yū nii tē nē buri, Yū wá jələ kv tíú ndə ba gwəŋə wá. ²⁷ Ba wá v mù bəe təntə gwəŋə, yá v ga twá kv tē nē, Yū nii tē nē buri. V mù bəe təntə bura wá ja n mù liù tē, n nē yı Zwifə. N jə Yū nii tē, ba gwəŋə mú dē, yá n ga ba Yū nii təntə nē twá. ²⁸ Cígá cígá Zwifə tà liù tē, v yıra nē nyın dē Zwifə yıra cıci. Yı yáá con, kv tà liù tē, ba nē gwəŋə wá cıci. ²⁹ Cígá cígá Zwifə yı v bican tē nē yı nətə nē buri dē, v yı Zwifə. Liù tē, ba nē gwəŋə wá cígá cígá Yı yáá con, kv yı liù tē, Yı-**Siŋu tē nē lwán v bican tē*. Kv tà liù tē, ba nē gwəŋə wá cıci. V mù ləzwənyiri təntə yı Yı nē yáá bwı v nē, kv tà ləzoni.

3

Nətə Yı nē fwa zəni Zwifə-ba yıra v doni dwíó tē duən
(*Romə tián 9.4-21*)

¹ Kv nətə wa, liù dān nē yı **Zwifə*, bəeəe won nē, v ma dwə là tē duən tē? Zwifə-ba nē pın ba **gwəŋə bəe tē*, kv nywarı nē yı bəeəe? ² Yièn dáá zənzən, Yı nē ma fwa zəni Zwifə-ba yıra, kv pa ba dwə dwíó tē duən tē. Tē wa təntən yoo nē yı Yı buri v sərən tē ba mù Zwifə-ba nē. ³ Yá ba wa là duən dān nē jigə pwıı bələ tián tē, kv nətə tē dān wá pa Yı dē lwán, v jı pwıı bələ tíú naaa? ⁴ Abada! Kv tà nətə! Ləzoni mama nē swə ba kını kınkın, Yı mù ba v cígá sugv tē lwánı. Kv yı ndə kv nē púpúnı Yı sagı tē wa, kv swın Yı yoo, kv wú:

«Máná tē, n nē swın, ba mama wá lwarı dē, n swın cígá. Də ba nē pià ba buri n bura, n tē wá nan bura tē wa».

⁵ Yá nē dān nē tà cígá tián tē nē buri dē, Yı yı cígá tíú, bəeəe won

nə nə kúù wá swìn? Yı ba cígá jə, də v lɔŋa tə nə yáá pa v kəni nəba càn wa, naaa? Bwálí kú tə wa, à pubɔŋa tə yı ndə ləzwənə nə buŋa nətu. ⁶ Abada! Kú tà nətu! Də Yı yà nə tà cígá tíú, v yà wàri lɔv kú tə ləzoni bɔrà v bɔri. ⁷ Yá à kunkun dān nə pɔn, Yı cígá tə kwən ka nan poni nə ka sùrí, sə kú pa Yı na dun, bɛɛɛ nə pɔn Yı bɔrà ma wá ja nə, à nə yı cɔv tə yırı? ⁸ Kú nə yı nətu, bɛɛɛ nə pɔn, nə ba swìn, nə wú: «Nə fwa yolwana tə, sə tə nan zəni nə?» Lià duən buŋa də, nə kàrà tə yı nətu, ba ga twɔn nəba. Bɔrà wá ja kú mù lià təntə, yá kú mù nə mɛ də ba.

Liù təlɛ, v nə yı cígá tíú

⁹ Bɛɛɛ won dān nə wulə, kú nə bɔri də, nə mù *Zwifə-ba, dwə dwíé tə duən tə? Kú won təntə təlɛ. Nə dí yáá nə bɔri də, Zwifə-ba də *Gəɛkə-ba tə mama yı cuna nə dí diàn ba yuu wa. ¹⁰ Kú yı ndə kú nə púpúní Yı sagi tə wa kú wú:

«Liù təlɛ, v nə yı cígá tíú, liù nədu tətə təlɛ. ¹¹ Liù mama təlɛ, v nə jə wubɔŋa. Liù mama təlɛ, v nə pià Yı. ¹² Lià tə mama dɔgɔ cígá cwəŋə tə. Ba mama yı tutu Yı yáá con. Liù təlɛ, v nə tuŋa zəni, liù nədu tətə təlɛ. ¹³ Sùràn tə nə naŋa ba níé wa yı yokukwɔnan, ndə ba sùrí ləbəri nii nə. Ba nəndələ nə ba ma gɔgari lià duən ba cùgà. Ba níé cà ndə dəkwaaw cwan nə. ¹⁴ Ba níé súé də ka zırı ka kə lià nə, də sùràn tə, tə nə cùgà lià. ¹⁵ Ba nɛɛ lɔŋa tɔa zənzən, sə ba ma va ba lɔ mɔ. ¹⁶ Ba mù nə twá bwálí nə, ba yáá cùgù wiən tə mama, ba ga kə càn kú bwálí tə wa. ¹⁷ Ba yèri cwəŋə tə, ka nə kəni bɔcan sié lià pwərə wa. ¹⁸ Ba ba zilí jə, ba pa Yı nə».

¹⁹ Yá nə ga yəé də, kú tə mama Yı *nii tə, v nə pɔn *Moyizə nə, nə bɔri tə, yı lià tə yırı, ba nə mɛ, sə ba zilí Yı nii tə. Liù mama kúù wàri v

swìn də, v yèri. Yá liù mama dān mɛ, sə v tún v nii Yı yáá con. ²⁰ Kú mù nə pɔn, Yı yáá con, liù mama wàri cígá tíú v jì, də kú nə yı, sə v zilí Yı nii tə, v nə pɔn Moyizə nə. Yı nii tə mù yı kú bɔri lià, sə ba lwarı də, ba tun cuna cıci.

Nətu liù nə wá jì cígá tíú Yı yáá con Zwezi-Kərisə yırı

(Galasi tián 2.15-16; 3.8-14; Efɛzə tián 2.7-9)

²¹ Síún nə, Yı dān bɔri nəba nətu, v nə wá bɔri də, liù yı cígá tíú v mù Yı yáá con, yá kú tà kú tíú zilí v mù Yı *nii tə də. Yı nii tə, v nə pɔn *Moyizə nə, saga tə, də Yı nii *sùsùnà saga tə bɔri də, kú yoo tə yı cígá. ²² Yı yáá bɔri də, lià tə yı cígá tián, ba nə ken ba waa Zwezi-Kərisə nə yırı. Lià tə mɛ, ba nə ken ba wɛɛ Zwezi-Kərisə nə yı won nədu. Yı ba liù kúrí, v ma kukwanı v don. ²³ Lià tə mama tun cuna Yı yáá con. Yá ba kúù wàri Yı dun tə ba nı. ²⁴ Yı dān nə fwa pubwanı ləzoni yıra, v ga pa, ba jì cígá tián v mù Yı yáá con, tutu. U fwa kú nətu tə Zwezi-Kərisə yırı, v nə yı liù tə, v twá v nə v ma lɔ ba ba cuna tə wa. ²⁵⁻²⁶ Yı nə ken, sə Zwezi-Kərisə ya ndə vanı nə, ba nə ma fwa *joni cuna yırı, sə v tı, v jana lwá. Yá lià tə, ba nə keni ba waa Zwezi nə, Yı dān wá lɔ ba cuna tə, ba mù də v mù Yı pwərə wa. Yı fwa kú nətu tə, sə v ma bɔri də, v yı cígá tíú. Máná don yın lá, v yá píní cuna tə, ləzoni nə fwa, v wà ba ken càn wa tə yırı. Yá síún nə, Yı dān bɔri nətu tə, v nə wá pa ləzoni ya cígá tián v mù Yı yáá con. Yı pià, sə v ya v cígá tə wa, yá v ga pa lià tə, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə, ya cígá tián v mù Yı yáá con.

²⁷ Bɛɛɛ won nə, nə kúù wáá nə ma mà nə nyɔna wa? Kú won təntə təlɛ míámíán. Bɛɛɛ dān nə pɔn kú yı nətu? Kú tà ka zilí nii tə, Yı nə pɔn Moyizə nə. Yá kú dān nə yı ka kə waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. ²⁸ Nə mù yəé nə waa con də, Yı nə yáá

pa là tè ya cígá tián v mò Yü yáá con. Kú yí ba nè keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu tē yiri, kú tà ba nə zílí v nii tē, v nə pín Moyizə nə yiri. ²⁹ Nə à yèé, Yü yí *Zwifə-ba cíci Yü, naaa? U tà dwíé tē duən, tē nə tà Zwifə-ba mò Yü, naaa? U cígá yí dwíé tē duən tē də Yü. ³⁰ Yü nədu cíci nə wulə. Yá v mò Yü nədu tēntə nə wáá v pín Zwifə-ba, ba nə *gonji bεε tē, yaní cígá tián v yáá con, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə tē yiri. U mò ga nə wáá v pín dwíé tē duən tē, ba nə ba bεε gonji tē, yaní cígá tián v mò Yü yáá con, ba də nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu yiri. Yá Yü dān twá cwəŋə nədu tēntə, v ma tun kú Zwifə-ba, də là tē, ba nə tà Zwifə-ba yira. ³¹ Yá nə dān nə keni nə waa Zwezi-Kərisə nə, kú pià kú buri də, Yü nii tē, v nə pín Moyizə nə, kúvè təlól, naaa? Abada! Kú tà nətú! Kú nətú tətə yí nə dān buri də, Yü nii tē tē jə tutuŋi wuuu.

4

Abərahāmə ken v waa Yü nə (Galasi tián 3.6-9, 29)

¹ Nə dān wá swìn nə nibeε *Abərahāmə, v nə luri nəba yoo. U yoo yí kú yin nətə? ² Də kú nə yí kú twá Abərahāmə tutuŋi nə, v ma jì cígá tíú Yü yáá con, Abərahāmə yà wáá v tián nə v bwi. Yá kú dān nə tà Yü yáá con, v wáá v tián nə v bwi. ³ Kú púpúní Yü sagi tē wa, kú wú: «Abərahāmə ken v waa Yü nə wuuu, yá Yü dān jələ wá də, v yí cígá tíú v mò Yü yáá con». ⁴ Də liù nə tun tutuŋi ba yáá ŋwín wá kú ŋwírán. Tē ŋwírán tēntə tà zílé ba fwa v yira. Tē yí won ba nə mε, sə ba pa wá. ⁵ Liù don də kúvè wáá lá v yaní, v nə wá tutuŋi tun, yá v ga kəni v waa Yü nə. Yü yáá jələ v mò liù tēntə ndə cígá tíú nə v mò Yü yáá con, kú tíú nə kəni v waa v mò Yü nə wuuu tē yiri. Kú yí nətú, liù tēntə nə keni v waa Yü nə, v nə pín cuna liù jì cígá tíú tē yiri. ⁶ Pìú *Davidə tətə buri liù tē, Yü nə wá pa v ya cígá tíú v mò Yü yáá con, v ga

wá tutuŋi tun, nə wá ya pupwən liù nətú. U swìn, v wú:

⁷ «Pupwən là nə yí là tē, Yü nə kwen ba yokukwınan, ba mò də wá pwərə wa. Yá v ga sın ba cuna tē v li. ⁸ Pupwən liù nə yí liù tē, Yü nə ba v yuu cuna jələ».

Kú tà bεε nə gonji nə pín v yí cígá tíú Yü yáá con

⁹ *Davidə nə swìn nətú tē, kú tà *Zwifə-ba là tē ba nə *gonji bεε tē cíci yiri, kú yí də dwíé tē duən mε, ba nə ba bεε gonji yiri. Abərahāmə ken v waa Yü nə, yá Yü dān jələ wá də, v yí cígá tíú v mò Yü yáá con, ndə nə nə dí yáá nə swìn kú. ¹⁰ Yá kú dān zıgı nətə, Yü ma jələ wá də v yí cígá tíú v mò Yü yáá con? Kú yoo tē yí kú tun v nə gonji tē kwa nə, nə à yèé də v tē wá gonji? Kú tun, də v tē wá gonji. ¹¹ Abərahāmə ken v waa Yü nə, də v tē wá gonji. Yá kú kwa nə, v dān gonji, sə kú ya mımıv. Kú mımıv tēntə buri də, Yü jələ Abərahāmə də, v yí cígá tíú v mò Yü yáá con, kú twá də v nə ken v waa tē v mò Yü nə wuuu. Yá kú dān pín Abərahāmə yí là tē mama, ba nə keni ba waa Yü nə nibeε, də ba nə swə ba wá gonji də. Ba də yí cígá tián v mò Yü yáá con, ndə ba nibeε Abərahāmə nə. ¹² Yá v mò Abərahāmə ga tē nə yí là tē, ba nə gonji tē də mama nibeε. Kú tà là tē, ba nə gonji ba cíci yoo nə, à swìn. Kú yí là tē, ba nə gonji, yá ba dān ga twá kú tē nə, nə nibeε Abərahāmə yá nə twá. Ba ga kəni ba waa Yü nə, ndə nə nibeε Abərahāmə nə fwa nətú, də v tē wá gonji.

Yü nikanı tē yí là tē mama, ba nə keni ba waa v nə, nyiən

(Eberə-ba 11.8-19; Galasi tián 3.8-18, 26-29)

¹³ Yü kàn nii də, v wá pa *Abərahāmə də v dwíé tē, v nə wá kə luv wa, tunı luv. Yá Yü nikanı tēntə v nə kàn də Abərahāmə, kú tà v nə zílí v mò Yü *nii tē, v nə pín *Moyizə nə yiri. Kú yí Yü kàn

nikanì tǝntǝ dǝ Abǝrahame, v nǝ jǝlǝ wá dǝ v yì cǐgá tíú v yáá con, v nǝ keni v waa v nǝ wuuu tǝ yiri. ¹⁴ Kǝ nǝ yì liù nǝ zìlí Yì nii tǝ cǐcǐ nǝ pǐn v jǝ tori Yì con, v ka kǝ v waa Yì nǝ tǝ mù dǎn yì tutǝ, yá Yì nikanì tǝ kǝdǝ ba dǝn jǝ. ¹⁵ Ka v Yì nii, nǝ yáa zǐn Yì lǝŋa. Yá bwálí tǝ nǝ Yì nii tǝ nǝ tǝlǝ, cǝna yoo dǝ tǝlǝ kǝ bwálí tǝ nǝ. ¹⁶ Kǝ mù yiri, kǝ dǎn pǐn, liù nǝ keni v waa Yì nǝ, v wá na Yì nikanì wiǝn tǝ. Yá tǝ cǐgá yì wiǝn tǝ, Yì nǝ pǐn v pubwanǝ yiri. Yì nikanì tǝntǝ dǎn jǝ dǝn kǝ pa Abǝrahame dǝwíí tǝ mama nǝ. Kǝ tǝ dǝwíí tǝ, kǝ nǝ jǝ Yì nii tǝ cǐcǐ, kǝ yì dǝ lià tǝ mama, ba nǝ keni ba waa Yì nǝ wuuu, ndǝ Abǝrahame nǝ. Kǝ mù yiri nǝ, nǝ mama dǎn wáa Abǝrahame nǝ ma boŋǝ nǝ nǝbǝ. ¹⁷ Kǝ yì ndǝ kǝ nǝ pǝpǝnǝ Yì sagǝ tǝ wa. Yì swǝn Abǝrahame yoo, v wú: «À kǎn nii dǝ mú, sǝ à pa n ya dǝwíí kapǝpǝ nǝbǝ». Yá Abǝrahame nǝ ken v waa Yì nǝ wuuu, v cǐgá jigǝ nǝ mama nǝbǝ Yì yáa con. Mǝ v mù Yì nǝ pǐn mǝ tǝga nǝ, v ga pǐn won tǝ, kǝ yà nǝ tǝlǝ, dǎn wulǝ. ¹⁸ Yala mama yà kǝdǝ tǝlǝ, yá Abǝrahame mù ga ja yala. U ken v waa Yì nǝ, kǝ ga pa v jǝ dǝwíí kapǝpǝ nǝbǝ, ndǝ kǝ nǝ pǝpǝnǝ Yì sagǝ tǝ wa, kǝ wú: «N dǝwíí wá ya dǝwíí kapǝpǝ». ¹⁹ Abǝrahame yà kwǝn v bwǝlǝ bǝna bíí. Yá v tǝtǝ nǝ dǝ, v mù dǝ v kan Sara mǝ kwǝn, ba kǝdǝ wǎrǝ biú ba lǝrǝ. Yá dǝ kǝ nǝtǝ mǝ, Abǝrahame ken v waa Yì nǝ wuuu, v ga wà pǝi v kǝ v kwa. ²⁰ U ken v waa Yì nǝ wuuu, kǝ ga pa v jǝn dǎn. Yá v dǎn pǐn dun Yì nǝ. U wà bábiá fwa dǝ nikanì tǝ, Yì nǝ kǎn dǝ wá, v ga wà Yì nii vǝ. ²¹ Abǝrahame yà zǝzǝn v yǝǝ cǐgá mama dǝ, kǝ tǝ, Yì nǝ kǎn nii, sǝ v fwa, Yì jǝ diǎn dǝ, sǝ v ma tun kǝ, v pa kǝ jǝ. ²² Kǝ mù nǝ pǐn, Yì jǝlǝ Abǝrahame dǝ, v yì cǐgá tíú v mù Yì yáa con. ²³ Kǝ pǝpǝnǝ Yì sagǝ tǝ wa, kǝ wú: «Yì jǝlǝ Abǝrahame dǝ, v yì cǐgá tíú v mù Yì yáa con». Kǝ sogǝ

tǝntǝ tǝ v mù cǐcǐ yiri, ²⁴ kǝ yì nǝ dǝ yiri. Nǝ dǝ keni nǝ waa Yì nǝ, yá Yì wá jǝlǝ nǝba dǝ, nǝ yì cǐgá tiǎn v mù Yì yáa con. U mù nǝ pǝi v bwǝn nǝ *Yuu-Tiu Zwezi v li tǝn wa. ²⁵ Ba gua v mù Zwezi tǝntǝ nǝ cǝna tǝ yiri. Yá Yì pǝi v bwǝn wá, sǝ v ma pa nǝ ya cǐgá tiǎn v mù Yì yáa con.

5

Zwezi pǐn, nǝ mù dǝ Yì pǝi nǝ kǝ duǝn yuu

(1 Piyerǝ 1.3-9; 1 Zwan 4.9-10; Romè tián 8.32)

¹ Nǝ keni nǝ waa Zwezi nǝ. Kǝ pǐn nǝ yì cǐgá tiǎn Yì yáa con. Yá nǝ *Yuu-Tiu Zwezi-*Kǝrisǝ nǝ pǐn, bǝcan siǝ wulǝ nǝ mù dǝ Yì pwǝrǝ wa. ² Nǝ keni nǝ waa Zwezi nǝ, yá nǝ dǎn twá dǝ wá nǝ yì Yì yira, sǝ v fwa pubwanǝ nǝ yira. Kǝ pubwanǝ tǝntǝ yì ndǝ nabuliyi nǝ, kǝ pǐn nǝba mǝ máŋá mama wuuu. Nǝ dǎn yì nǝ jǝwǝ nǝ nǝ jǝ yala dǝ, nǝ wá na tori Yì dun tǝ wa yiri. ³ Kǝ tǝ nǝ súrí lá, nǝ tǝ wulǝ nǝ jǝwǝ, nǝ nǝ wulǝ cǎn zǝnzǝn wa yiri. Nǝ yǝǝ dǝ, cǎn zǝnzǝn yáa pa liù ja pǝnǝ wuuu, v dǎn ká pǝi v kǝ v kwa. ⁴ Yá liù dǎn nǝ jǝ pǝnǝ, kǝ yáa pa v yì pǝǝ nǝdǝ tíú, dǝ yǝn nǝ swǝ tǝ yì wá. Dǝ v nǝ ba v kwa keni, kǝ yáa pa v jǝ yala. ⁵ Yá yala tǝntǝ bá gǝgǝrǝ wá tǝ dǝgǝ, Yì nǝ twá v *Siŋu tǝ nǝ, v nǝ pǐn nǝba, v pa, nǝ zǝzǝn nǝ yǝǝ nǝ bǝcanǝ wa dǝ, v swǝ nǝba zǝnzǝn tǝ yiri. ⁶ Máŋá don wa, nǝ yà nǝ ba diǎn jǝ, sǝ nǝ jon nǝ tiǎn nǝ cǝna tǝ wa, Zwezi-Kǝrisǝ tǝga nǝ mù cǝna lià yiri, máŋá tǝ wa, Yì nǝ li v tǝn. ⁷ Kǝ yì cǎn, sǝ liù sǝǝ v ti liù don yiri, v nǝ yì cǐgá tíú. Kǝ tǝ nǝ yì liù tǝ, v nǝ tǝŋa zǝni zǝnzǝn, dun don liù wáa v ba fǝn dǝri, sǝ v ti v yiri. ⁸ Yá kǝ dǎn nǝ yì Yì mù, v mù bǝri nǝba v nǝ swǝ nǝba zǝnzǝn nǝtǝ. Máŋá tǝ, nǝ yà tǝ nǝ yì cǝna lià, Kǝrisǝ tǝga nǝ yiri. ⁹ Síúŋ nǝ, Zwezi-Kǝrisǝ nǝ tǝga v jana tǝ ga nan, tǝ pǐn nǝ dǎn yì cǐgá tiǎn Yì yáa con.

Yá ku tè nè dwə, Zwezi-Kərisə wá jon nəba, Yü lɔŋa tè də wa. ¹⁰ Mánǵá don wa, nə yà yí Yü dɔŋa. Yá Yü dàñ pɪn nə mù də wá pǐi nə kə duən yuu. Ku twá v biú Zwezi-Kərisə tian tè nè. Yá ku tè nè dwə, də nə mù də wá nə pǐi nə kə duən yuu nətu, v wá twá v biú Zwezi-Kərisə tè nè pǐi v bwin v nan tian wa tè nè, v jon nəba nə cuna wa. ¹¹ Ku tà ku tè cɪɪ, nə nə dí yáá nə swìn. Yá ku tè nè súrí lá, nə yí nə jwɛ, nə nə yí Yü là tè yɪɪ. Ku nətu twá də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, v nə pɪn nə mù də Yü pǐi nə kə duən yuu síún nə.

Ku tè Adamə nə yí, də ku tè Zwezi nə yí

(1 Korəntə tián 15.21-22, 41-49, 56-57; Romè tián 6.23)

¹² Cuna yí tè twá ləzwəne nədu nə, tè ma bà lɔw wa. Ku mù liú tɛntə nə yí Adamə. Yá cuna nə pɪn tian wulə. Ləzoni tè mama fwa cuna. Ku mù nə pɪn, ba mama ma mɛ, sə ba tɪ. ¹³ Cuna yà dí yáá tè wulə lɔw wa, də Yü tè wà v *nii tè pɪn *Moyizə nə. Yá mánǵá tè, Yü nə wà v nii tè pɪn Moyizə nə, v wà v nii tè cuna yoo swìn. ¹⁴ Ku yí nətu, yá ku ga nə zɪɪ Adamə mánǵá tè wa, ku bà ku yí Moyizə mánǵá tè wa, tian dí diàn zənzən ləzoni yuu wa. Tian dí là tətə, ba nə wà cuna fwa ba ma dwə Yü nii nə, ndə Adamə nə. Adamə tɛntə yà nyɪn də Zwezi, v nə mɛ, sə v bà yìèn duən wa. ¹⁵ Adamə cuna tè, v nə fwa, də Yü pubwanv tè, v nə fwa nə yɪɪ, tà nədu. Là zənzən tɪga ləzwəndva cuna yɪɪ. Ku liú tɛntə nə yí Adamə. Yá Yü pubwanv zilé wiən tè, də v nə twá ləzwəndva don də nə, v fwa là kapɔpɔ yɪɪ, v pubwanv tè yɪɪ, də kúv zìən zənzən tè doni won mama. Ku liú tɛntə də nə yí Zwezi-Kərisə. ¹⁶ Yü zilé tɛntə də cuna tè ləzwəndva tè nə tun, tà nədu. Ləzwəndva cuna pɪn Yü bɪrɪ ləzoni bɪrà, sə v cùgù ba. Yá Yü pubwanv zilé tè, v nə fwa ləzoni yɪɪ, pɪn ləzoni tè dàñ yí cígá tián v mù Yü yáá con. Yá ba ga yí là tè, ba nə dí

yáá ba tun cuna kapɔpɔ. ¹⁷ Tian twá ləzwəndva cuna nə, tè ma dé diàn ləzoni mama yuu wa. Yá ku tè nè dwə, Yü kúv twá Zwezi-Kərisə nə, v ma fwa pubwanv zənzən ləzoni yɪɪ. U pɪn ba jì cígá tián v mù Yü yáá con. Yá ku twá də Zwezi-Kərisə cɪɪ, ba dàñ wá na diàn ba ma ya mu wa, ba ga wá dé pàrɪ də wá. ¹⁸ Nətu tè, ləzwəndva cuna nə pɪn, Yü bɪrɪ ləzoni mama bɪrà, sə v cùgù ba, mə nətu nə ləzwəndva də nə tun cígá yoo, Yü wá twá v də nə, v pa ləzoni kapɔpɔ ya cígá tián v mù Yü yáá con, ba ga na mu, ku nə ba zwèe v con. ¹⁹ Nətu tè, ləzwəndva nə vɪga Yü nii, ku ga pa ləzoni mama dàñ yí cuna là Yü yáá con, mə nətu nə, ləzwəndva də nə zílí Yü nii, ku wá pa là zənzən ya cígá tián Yü yáá con. ²⁰ Yü nii tè mù, v nə pɪn Moyizə nə, yí ku twi talɪkwa, sə v ma pa cuna kwen tè pùlì tè súrí lá. Yá bwálí tè nə, cuna tè dàñ nə pùlì tè súrí lá, Yü yáá fwa pubwanv zənzən ku bwálí tè nə, v ja lɛ tɪa nə. ²¹ Ku yí nətu, sə ku pa nətu tè, tian nə twá cuna nə, tè ma dé diàn ləzoni yuu wa, mánǵá don wa, tè pa ba tɪ, Yü pubwanv tè də jə diàn mama síún nə, sə ku pa là ya cígá tián v yáá con. Yá Yü dàñ ga wá twá nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə, v pa ba mu tè, ku nə ba zwèe v con.

6

Nə dvga nə cuna tè, sə nə twá Zwezi-Kərisə nə ya mu wa

(Kolosə tián 2.11-13; 3.1-10; Galasi tián 2.19-20; 1 Piyerə 4.1-2)

¹ Bèèèe nə nə kúv wá swìn? Ku mɛ, sə nə fwa cuna tè wuuu, sə Yü pubwanv tè kwen ku súrí zənzən nə yɪɪ naaa? ² Abada! Ku tà nətu! Ku nə yí cuna yoo wa, nə mù yí ndə nə tɪga. Nə kúv wàrɪ, nə pǐi nə fwa cuna wuuu, nə jə wulə. ³ Á yèé zəni də, nə mù là tè mama, ba nə ləgə nəba níá wa ku twá də Yü yɪɪ, ba ga bon Zwezi-*Kərisə yɪɪ tè, ku yí

ndə nə twá də wá, nə ti v tian tə.
⁴ Kú twá ba nə ləgə nəba níá tə wa,
 nə mù də v mù dàń wulə tian wa.
 Yá nə nyina Yú twá v pàrì tə dun tə
 nə, v ma bwin Zwezi-Kərisə v li tian
 wa. Kú yí nətú, sə nə də lwàń nə mu
 tə, sə nə ya Yú cwəŋə tə wa. ⁵ Kú
 pià kú buri də, nə mù də Zwezi nə
 twá duən nə ti v tian tə, nə kú wá
 pií nə twá də wá, nə bwin nə nan,
 ndə v nə bwin v nan nətú. ⁶ Nə yèé
 də, ba nə paa Zwezi-Kərisə dagarú
 tə yuu, ba gu, nə yua nədwan tə də
 twá v nə ka ti. Kú nətú dàń pín nə
 dé diàn, sə nə kú dàń ká pií nə fwa
 cuna tə, nə yua nədwan təntə yà nə
 pín nə fwa dí yáá nə. Yá nə dàń kú
 tà cuna ywəŋə. ⁷ Cígá, liú nə tígá,
 cuna kú ba diàn jə v yuu wa. ⁸ Yá
 nə dàń nə twá də Zwezi-Kərisə nə ti,
 nə pín cígá də, nə mù də v mù wá
 pií nə ya mu wa. ⁹ Nə yèé zəni də,
 Zwezi-Kərisə pií v bwin v nan tian
 wa, yá v kú bá pií v ti. Tian kú ba
 diàn jə v yuu wa. ¹⁰ Zwezi-Kərisə
 tígá naa nədú cici, kú ga yí nə cuna
 yú. Yá síún nə, v wulə mu wa, v
 ga yí Yú nə ti. ¹¹ Mə kú yí nətú á də
 con. Á də mə, sə á jələ á tiàn ndə
 tígá nə, də kú nə yí cuna yoo wa.
 Yá kú twá á mù də Zwezi-Kərisə nə
 vwə duən nə tə, á dàń wulə mu wa,
 á ga yí Yú nə ti.

¹² Á yí là tə, á nə wá ti. Á kú
 dàń ká pa cuna pií tə dé diàn á yuu
 wa, tə pa á zílí á fira yokukwɪnan tə
 nii. ¹³ Á dàń ká sèe á pa á tiàn cuna
 nə, sə tə pií tə dé diàn á yuu wa, tə
 pa á tɔŋa lwanú. Kú tə nə mə, á pían
 á tiàn Yú nə, ndə là nə, ba nə bwin
 ba nan tian wa. Á tɔŋa kú tə nə zìən
 Yú yáá con. ¹⁴ Cuna kú bá dé diàn
 á yuu wa, kú nə kú tà kálú, sə á twá
 Yú nii tə, v nə pín Moyizə nə yú.
 Á dàń yí Yú nə ti aba, v pubwanú tə
 yú.

Nə yí Yú tütònà
(Zwan 8.31-36; Romè tián 7.4-6;
Titè 2.11-14)

¹⁵ Kú nətú dàń pià kú buri bèèè?
 Nə yí Yú nə ti nəba, v pubwanú tə

yú, nə kú tà kálú, sə nə twá v *nii
 tə nə, v nə pín *Moyizə nə. Kú mù
 təntə dàń pià kú buri də, nə mə, sə
 nə fwa cuna naaa? Abada! Kú tà
 nətú! ¹⁶ Á yèri yoo kú tə naaa? Á
 nə pín á tiàn liú nə, sə á tɔn á pa
 wá ndə ywəŋə nə, á cígá wá ya v
 ywəŋə, á sèe v nii. Kú nətú pià kú
 buri də, á nə yí cuna ywəŋə, tə mù
 nə wá kə aba tian wa. Nə à yèé, á
 nə kú yí Yú tütònà, Yú wá pa á jì
 cígá tiàn v mù Yú yáá con, á nə sèe
 v nii tə yú. ¹⁷ Máná don wa, á yá
 yí cuna ywəŋə. Yá síún nə, á dàń
 sèe kàrà tə nii, ba nə kàrà aba, á ga
 twá ka nə də á waa mama. Kú mù
 nə pín, nə kəni Yú lèèè. ¹⁸ Yú li
 aba á cuna wa, yá á dàń yí v ywəŋə,
 á tɔŋa v cígá tə yú. ¹⁹ Kú yí càn
 kú pa aba, sə á wàní á nì sugu dèn
 lala. Kú mù nə pín, á sùràn tə yí
 ndə ləzoni sùràn nə yí nətú. Máná
 don wa, á yá sèe á kə á tiàn durən
 yìèn wa, də yokukwɪnan wa, tə ga
 dé diàn á yuu wa. Kú nətú buri də,
 á yí ndə cuna ywəŋə nə. Síún nə, á
 dàń mə, sə á sèe á kə á tiàn Yú cígá
 tə wa, sə kú pa á yá á tiàn míámíán
 Yú jùn wa wuu. ²⁰ Máná tə, á yá nə
 yí cuna ywəŋə tə, ka twá Yú cígá tə
 nə yoo yá ba aba jə. ²¹ Bèèè nywarí
 nə á dàń nì yoywanan təntə wa? Tə
 yìèn təntə jə cavira tə pa aba síún
 nə, tə yígúré nə yí tian yú. ²² Yá
 síún nə, Yú dàń li aba cuna wa. Yá
 á dàń jigə Yú tütònà. Á tɔtɔŋi dàń
 nə yí, sə á tɔn kú tə nə yí Yú cígá tə.
 Yá á nywarí dàń nə yí, sə á yá á tiàn
 míámíán Yú jùn wa wuu, á ga tə
 wá na mu tə, kú nə ba zwèe Zwezi-
 Kərisə con, kú yígúré wa. ²³ Cuna
 ŋwírán nə yí tian. Yá zílí tə, Yú nə
 pín v pubwanú tə yú, kú mù yí mu
 tə, kú nə ba zwèe Yú con, nə *Yuu-
 Tiu Zwezi-Kərisə yú.

7

Yú nii tə kú ba diàn jə nə yuu
wa
(Galasi tián 2.19-20)

¹ À nubia-ba, á yí là tē, á nē yèé Yü *nii tē, v nē pün *Moyizē nē. Kú mù nē pün, à swìn sùràn tē tē á con. Yü nii tē wá dé diàn ləzoni yuu wa, máǵá tē mama, ba nē wulə luv wa. ² Kú yí ndə kan nē swe v barı nē. Máǵá tē mama, v barı tē nē wá ya luv wa, Yü nii tē ba cwəŋə pün, sē v nan v barı tē con. Yá v barı tē dān nē tıǵa, Yü nii tēntə, kú yá nē pün, v wulə v barı tē con, yoo kúú tələ v yuu wa. ³ Kú mù yırı nē, kan nē nan v barı con, v va v swe bæe don nē, də v barı tē wà tı, ba yáá swìn ba wú kan tēntə yı kacwarv. Yá kú ga nē yı kanbarı tē tıǵa, Yü nii tē yoo kúú tələ v yuu wa. U kúú tà kacwarv, də v nē pıı, v swe bæe don nē. ⁴ À nubia-ba, mə kú yı nətə á də con. Á vwə á tiàn Zwezi-*Kərisə yıra, v nē tıǵa nē yırı. Kú nətə dān pün, Yü nii tē yoo wa, á yı ndə á tıǵa. Yá á dān yı liú don nē tı aba. U mù liú tēntə nē yı Zwezi, v nē bwin v nan tian wa. Yá kú mù nē pün, nē mə, sē nē tün zənzən nē pa Yü nē, ndə tıú nē zıǵa bia nətə. ⁵ Nē yèé də, máǵá don wa, nē yá tıǵa nē tətə fıra yìèn. Nē cuna fıra tē yá twá Yü nii tē nē tıǵa də nəba. Yá nē tətə fıra yìèn tēntə yá kəni nəba tian wa. ⁶ Yá síún nē, tian dān pwèe nē mù də Yü nii tē duən nē. Yá Yü nii tē, kú yá nē cı nē nē, ndə bán diè là nē, kúú tələ nē yuu wa. Kú mù nē pün, nē dān zılı Yü-*Sıǵu tē nii, nē ma tıǵa nē pün Yü nē cwəŋə nədun wa. Nē kúú ba Yü nii tē, v nē pün Moyizē nē zılı, sē nē ma tün nē pa wá.

*Yü nii tē ba liú jəŋə v cuna wa
(Romè tián 5.20; 3.19-20; Galasi tián 3.21-22)*

⁷ Bèèèe nē nē kúú wá swìn? Yü *nii tē yı cuna naaa? Abada! Kú tà nətə! Yá kú yı Yü nii tē cı cı nē, à twá, à ma lwarı cuna. Kú nē tà Yü nii tē nē swìn, kú wú: «N wá mə, sē n pa n yı zı liú won!», à yá bá lwarı kú yoo tēntə. ⁸ Cuna dān twá Yü nii tē nē, tē na diàn à yuu wa, tē pa à yı zı liú wiən yırı mama. Yü nii tē

yá ga nē tələ, cuna də yá ba diàn jə. ⁹ À mù con nē, máǵá don wa, də à nē yèri Yü nii tē, à yá jə diàn. Yá máǵá tē, à nē lwarı Yü nii tē, cuna tē dān nı diàn à yuu wa. ¹⁰ À dān ga jı ndə tıǵı nē. Mə kú twá nətə Yü nii tēntə, kú yá nē mə, sē kú kə nē mu wa, dān pıı kú kə nē tian wa. ¹¹ Cuna tē dān twá Yü nii tē nē, tē pa à dwá cwəŋə, tē ga pa tian ja nē. ¹² Kú nətə dān bırı də, Yü nii tē mù cıǵá yı kú nan Yü con, Yü nii yoo tē də yı kú nan Yü con. Yü nii tē yı cıǵá, kú ga zıən də. ¹³ Kú nətə dān yı kú bırı də, Yü nii tē, kú nē zıən wáá kú pün tian janı liú naaa? Abada! Kú tà nətə! Yá cuna dān nē twá won tē, kú nē zıən nē, tē ma gú nē. Kú nətə tün, sē kú pa ba lwarı cuna nē ba zıən nətə, də nətə tē nē dwə won mama.

Janə tē, ka yoo nē dà zənzən

¹⁴ Nē yèé zəni də, Yü *nii tē yı kú nan Yü con. Yá à mù yı ndə yonı nē, cuna nē yè, à ga yı ləzwənə mùú. ¹⁵ À tıǵa yìèn, à nē yèri tē dēn. Kú tē à nē pià, sē à fwa, kú tà kú mù nē à yáá fwa. Yá kú tē, à nē culı, mə kú mù nē, à yáá fwa. ¹⁶ Də à nē fwa yìèn tē, à nē ba pià, kú bırı də, à sèe də, Yü nii tē zıən. ¹⁷ Síún nē, à mù nē kúú ba tē yìèn tēntə tıǵa, kú dān yı cuna tē, tē nē wulə də nē, nē tıǵa tē. ¹⁸ À dān yèé də, à mù yı ləzwənə, à yıra ga ba won mama jə kú nē zıən. Á yáá pià, sē à fwa zəni. Yá kú dān nē yı, sē à fwa zəni tē, à kúú wàri kú à fwa. ¹⁹ À yáá pià, sē à fwa zəni, yá à ba zəni tēntə fwa. Lwanı tē, à nē ba pià, sē à fwa, mə kú nē à fwa. ²⁰ Də à dān nē fwa kú tē, à yáá nē ba pià, kú pià kú bırı də, kú ká tà à tətə nē fwa tē, kú dān yı cuna tē, tē nē wulə də nē, nē pün à fwa tē. ²¹ À dān lwarı cwəŋə tēntə nē yı nətə. Kú yı máǵá tē, à nē pià, sē à fwa zəni, lwanı tē nē yáá wulə à səpuni nē, sē tē cı à yáá nē. ²² À jə pupwən zənzən də Yü nii tē à waa con. ²³ Yá à dān yèé də, diàn

duen wulə də nə, tə nə pià tə kálí nə, sə à twá cwəŋə tə, ku nə ba ziən máŋá mama. Ku yoo təntə dān jaŋa də ku tə, à pubuŋa nə biri də, ku ziən. Ku mù nə pɪn, cuna dān twá də Yɪ nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, tə pa à jì ndə bán diè liù nə. ²⁴ Nèñ à nə, à jigə pucvni liù. À wàri tian yáá nə à jén. Wàa nə wáá nə v jonə tə jɪn wa? ²⁵ Nə kəni Yɪ lèèèe nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yɪri. Ku dān nə yɪ à fira nə, à yɪ Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, yonju à pubuŋa wa. Yá ku nə kúv twá à tutvneɛ nə, à yɪ cuna yonju, tə nə twá Yɪ nii tə nə, v nə pɪn Moyizə nə, tə ja.

8

*Yɪ-Sɪŋu tə dí diàn cuna yuu wa
(Galasi tián 3.13-14; 5.16-25)*

¹ Sívn nə, Yɪ ba lià tə, ba nə yɪ Zwezi-*Kərisə nə ti bura buri, sə v cugv ba. ² Ku nətv biri də, liù nə yɪ Zwezi-Kərisə nə ti, Yɪ-*Sɪŋu tə, ku nə pɪn mu, dān nə yɪ v cwəŋə. Yá cwəŋə təntə pɪn, Yɪ jon nə cuna yoo wa də tian yoo wa. ³ Ləzwəneə bwànì tə pɪn, Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yá wàri ku yoo təntə ku tuŋa. Yá Yɪ dān wànì v tvn ku yoo təntə. V pɪn v biú Zwezi jì ləzwəneə, ndə cuna lià tə nə. V twi tia yuu wa, sə v jon cuna lià ba cuna wa. Yɪ twá nətv, v cugv cuna diàn ləzoni yuu wa. ⁴ Yɪ fwa ku nətv, sə ku pa nə wànì nə ya cígá tián v yáá con, sə nə na diàn nə tvn ku tə mama, Yɪ nii tə nə biri də, nə me, sə nə tvn. Ku mù nə pɪn, nə kúv tà nə tətə fira tə nə kəni nəba cwəŋə wa. Ku dān yɪ Yɪ-Sɪŋu tə nə kəni nəba cwəŋə wa. ⁵ Lià tə, ba nə yɪ ba tətə fira nə kəni ba cwəŋə wa, ba yáá tuŋa ba pùé yokvkwɪnan fira. Yá lià tə, ba nə yɪ Yɪ-Sɪŋu tə nə kəni cwəŋə nə, ba mù yɪ ba twá ku tə nə, Yɪ-Sɪŋu tə nə pià. ⁶ Liù pubuŋa nə wulə v pùé yokvkwɪnan fira yuu wa, v yɪ v vələ tian wa. Yá liù tə, v pubuŋa

nə twá ku tə nə, Yɪ-Sɪŋu tə nə pià, v yɪ v vələ mu wa, ku nə ba zwèe Yɪ con, də bican sié wa. ⁷ Liù tə nə tuŋa v pùé yokvkwɪnan fira, v yɪ Yɪ duŋv. V ba Yɪ nii tə zilí, v ga wàri ku v zilí tətə. ⁸ Lià tə, ba nə twá ba pùé yokvkwɪnan fira nə, ba wàri Yɪ pùé ba poli. ⁹ Á mù kúv tà lià tə, á nə twá á pùé yokvkwɪnan fira nə. Á mù dān yɪ á twá ku tə nə, Yɪ-Sɪŋu tə nə pià, ku nə wulə də aba yɪri. Də liù nə ba Zwezi-Kərisə Sɪŋu* tə jə, v tà v mù liù. ¹⁰ Á tətə yɪ kálú, sə á ti á cuna tə yɪri. Yá á dān nə yɪ Zwezi-Kərisə lià tə, Yɪ pɪn á jì cígá tián v yáá con. Ku mù yɪri nə, Yɪ pɪn aba Sɪŋu də mu. ¹¹ Yɪ nə pií v bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa. Də v Sɪŋu tə dān nə wulə də aba, v mù Yɪ tə, v nə bwin Zwezi v li tian wa, v wá twá v Sɪŋu tə nə, ku nə wulə də aba, v pa á yira tə nə me, sə tə ti pií, tə na mu.

(Kolosə tián 3.1-6; Galasi tián 4.4-7; 1 Zwan 3.1-3; 2 Korəntə tián 4.16-18; 5.1-5)

¹² À nubia-ba, nə mù dān yɪ ndə jɪŋa nə. Yá jɪŋi tə, ku nə wulə nə yuu wa, ku tà ləzoni pùé yokvkwɪnan fira jɪŋi. Nə kúv wá me, sə nə pií nə twá nə tətə pùé yokvkwɪnan fira nə. ¹³ Á nə twá á tətə pùé yokvkwɪnan fira nə, tian wá ja aba. Yá á nə twá Yɪ-Sɪŋu tə nə, á pwèe á tiàn də á pùé fira tvnkvkwɪnan tə, á wá ya mu wa, ku nə ba zwèe Yɪ con. ¹⁴ Ku dān pià ku biri də, lià tə mama, Yɪ-Sɪŋu tə nə kəni cwəŋə wa, yɪ Yɪ bia. ¹⁵ Yá Sɪŋu tə, Yɪ nə pɪn aba, ku tà Sɪŋu tə, ku nə wá pií ku kə aba ywəŋə tvnvan wa, sə fən ja aba. Ku yɪ Sɪŋu tə, ku nə pɪn, á jì Yɪ bia. Ku mù dān nə pɪn, nə wáá nə boŋə Yɪ, nə wú: «Baba, nə nyina Yɪ!» ¹⁶ Yɪ-Sɪŋu tə tətə biri nəba nə waa con də, nə cígá yɪ Yɪ bia. ¹⁷ Də nə dān nə yɪ Yɪ bia, ku me, sə nə ja tori v con. Də nə nə sèe nə twá Zwezi-

* 8:9 8.9 Də ba nə wú, Yɪ-Sɪŋu, nə à yéé Zwezi-Kərisə Sɪŋu, ku mama yɪ won nədv, Yɪ də Zwezi-Kərisə nə yɪ nədv tə yɪri.

Kørisə nə, nə dé v càn tə, sə nə twá də wá, nə na dun, nə mù də v mù wá tàrì wiən tə, Yı nə kàn nii, sə v pa nəba.

Yı pìà, sə nə twá nə ya v dun tə wa

¹⁸ À mù con, à buja də, càn tə tə nə wulə tə wa, síún máńá kv tə wa, yı tutv dun tə nə, Yı nə wá biri nəba. ¹⁹ Wiən tə mama, Yı nə fwa tə dànì də bìbàrù, máńá təntə, Yı nə wá biri v bia tə dun tə nəpon nəpon. ²⁰ Wiən tə mama, Yı nə fwa twi tə jì wiən tə nə wá cəgv. Kv tà wiən tə tətə nə pìà kv nətv tə, kv yı Yı nə pın, kv tun. ²¹ Də kv nətv mə, yala tə wulə tə pa wiən tə mama nə, Yı nə fwa, v nə wá jon tə mama diàn tə wa, tə nə cùgà tə yırı. Tə dān wá tını tə tiàn, ndə Yı bia tə nə ti ba tiàn v dun tə wa nətv.

²² Yá nə dān yèé də, zèn mama, wiən tə mama, Yı nə fwa, wulə wəwalv də càn wa, ndə kan nə pìà v luri biú, v ga ní. ²³ Yá kv dān tà wiən təntə cıı, kv yı də nə mù lià tə mə, Yı nə kən v Sıju tə nə bıcanı wa. Nə də yı nə ní nə waa con, nə ma dànì máńá tə, nə nə wá jì Yı bia cígá, sə Yı ga jon nə də nə yıra tə mama. Kv yı nətv nə də con, yá nə mù ga dí yáá nə na Yı-Sıju tə, ndə təntən won nə, Yı nə pın nəba, kv nə biri də, nə wá na wiən tə duən tə mama. ²⁴ Yı jon nəba, kv pa nə jə yala də, nə wá na kv tə, v nə wá pa nəba. Yá liù nə jə won yala, v nə twi v na kv, kv ká tà yala yoo. Won tə, liù nə nı, v kúè wàá yala v kəni kv nə naaa? ²⁵ Yá nə yala tə nə yı nə ken won nə, nə nə ba ja, kv wá pa nə diàn kv də pínú.

²⁶ Kv tə də kv nə sùrí lá, Yı-Sıju tə yáá bà kv san nəba, nə bwàni tə yırı. Nə yèrì won tə, nə mə, sə nə lòrì Yı con, nə yıjəni máńá wa. Yá Yı-Sıju tə mù dān yáá jon nə yuu nə, kv lòrì Yı də kv ní, nii nə wàrì kv yoo kv mańa. ²⁷ Yı də yèé kv tə nə wulə ləzwənə mama bıcan wa, v

ga yèé kv tə, v Sıju tə nə pìà. Yı-Sıju tə yı kv lòrì Yı ndə Yı nə pìà, sə ba lòrì wá nətv, kv pın lià tə nə, ba nə yı v mù Yı nə ti.

(Efezə tián 1.3-12; Romè tián 5.1-11)

²⁸ Nə tə yèé də, Yı yáá fwa yoo mama, sə kv kwən lià tə, ba nə swə v mù Yı. Yı dí yáá v tún cwəjə, v twá kv nə, v ma kúrí ba mù lià təntə. ²⁹ Yá ba mù lià təntə, v nə dí yáá v kúrí, v dí yáá v kə v sùrí də, sə v pa ba nyın də v biú Zwezi tə. Kv nətv dān wá pa, v biú tə ya v bikwıa bia kapəv wa. ³⁰ Lià tə, Yı nə dí yáá v kə ba sùrí, v dí yáá v kúrí ba də. V nə kúrí ba, v pın ba jì cígá tiàn v mù Yı yáá con. Yá v nə pın ba jì cígá tiàn v yáá con, v dān pın ba v dun tə də.

Yı sonu tə nə mə nətv

³¹ Bèèèè nə nə kúè wá swìn? Də Yı nə wulə də nəba, wàà nə wá zàn v zıgı nə nə? ³² Yı wà v biú tə tətə nə cı, v dān ká dé càn tə. V sèe v yá wá ləzoni jìàn wa, v pa ba gv wá nə mama yuu yırı. Bèèèè dān nə kúè cígá, sə v sùrí wiən tə mama v biú tə nə v pa nəba? ³³ Wàà nə wáá v biri də, nə mù lià tə, Yı nə kúrí, cùgù yoo v yáá con? Yı tətə dān nə pın, nə jì cígá tiàn v yáá con. ³⁴ Wàà nə wáá nə bürà v bürì, sə v cùgù nəba? Zwezi-*Kørisə tıga. Kv tə nə dwə, v pıi v bwin v nan tıan wa. Yá v dān wulə Yı jızən† vàn nə, v lòrì Yı nə yuu yırı. ³⁵ Bèèèè won dān nə kúè wáá nəba, kv lı Zwezi-Kørisə sonu tə wa? Kv yı càn zənzən naaa? Nə à yèé pucvı naaa? Nə à yèé càn tə, lià nə kəni nəba tə wa naaa? Nə à yèé niən nə jə nəba naaa? Nə à yèé zvrı nə jə nəba naaa? Nə à yèé yoo tə kv nə pìà nəba, sə kv gv naaa? Nə à yèé ba nə wá kə lagurı sùú nə bıan nə naaa? ³⁶ Kv púpúnı Yı sagı tə wa, kv wú:

«Máńá mama ba pìà ba gv nəba, n mù yırı. Ba ja nəba ba

† 8:34 8.34 Ka jəń pıú jızən vàn nə yı dun bwáı.

fwa ndø pee nə, ba nə ja vəli nangura diè wa».

37 Yá yìèn tǝntǝ mama wa, nə yàá dǝ diàn tǝ nə dwǝ diàn yiri mama, ku twá dǝ liù tǝ, v nə sǝní nǝba. 38-39 À mù zǝn à yǝé dǝ, cǝgá mama won tǝlé, ku nə wá li nǝba Yui sonu tǝ wa, v nə twá nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kǝrisǝ nə, v biri nǝba. Ku nə yi tian, nə à yǝé mi, nə à yǝé *malike, nə à yǝé wiǝn tǝ, tǝ nə dǝ diàn luv ku tǝ yuu wa, nə à yǝé síún mǝngá ku tǝ wiǝn tǝ, nə à yǝé mǝngá tǝ, ku nə wá bà wiǝn tǝ, nə à yǝé diàn tián, nə à yǝé lanworu diàn, nə à yǝé tia yuu diàn, nə à yǝé won don mama, Yui nə fwa, ku wǝrǝ nǝba ku li Yui sonu tǝ wa.

9

Yui kúrí Yizǝrayelǝ lià dwíí tǝ (Romè tián 10.1)

1 À mù dǝ Zwezi-*Kǝrisǝ vwǝ duǝn nə, ku ga yi cǝgá nə, à wá swǝn, à bá kǝni kǝnkǝn. Yui-*Siŋu tǝ, ku nə wulǝ à pubuŋa wa, biri dǝ, ku yi cǝgá. 2 À pùé cǝgǝ zǝnzǝn, à yira ga wiri mǝngá mama. 3 Cǝgá mama à tǝtǝ yá swǝ, sǝ Yui cǝgǝ à mù, sǝ v ga pwǝe à dǝ Zwezi-Kǝrisǝ duǝn nə, dǝ ku yá nə wá pa lià tǝ, ba nə luri à mù dǝ ba mù mǝ dwíí nǝdu wa, ba ga yi à nubia tǝ boli v yira. 4 Ba mù nə yi *Yizǝrayelǝ lià tǝ, Yui nə kúrí, sǝ v pa ba jì v bia. U biri ba v dun tǝ. U jin *nimaru dǝ ba. U twá dǝ *Moyizǝ v pa ba v *nii tǝ. U pin cwǝŋǝ, sǝ ba tun ba pa wá. U kǝn nikanan dǝ ba. 5 Ba dwíí tǝ dǝkuu yi ku nan nə nǝbara-ba dwíí tǝ wa. Mǝ ba mù dwíí tǝ wa nə, ba luri Zwezi-Kǝrisǝ ndǝ ba nə luri lǝzwǝnǝ nǝtu. U mù Zwezi-Kǝrisǝ tǝntǝ nə yi Yui, v ga wulǝ tǝ mama yuu wa. Nǝ pian dun mǝ wá mǝngá dǝ mǝngá, ku nə ba zwǝe. Amuna!

Lià tǝ, ba nə yi Yui bia cǝgá cǝgá (Galasi tián 4.22-31)

6 Ku tà à pià, sǝ à biri dǝ, Yui nikanu tǝ dǝn jigǝ tutu. Ku cǝgá wa nə, ku tà lià tǝ mama *Yizǝrayelǝ* lià tǝ nə luri, nə yi Yizǝrayelǝ lià cǝgá cǝgá. 7 Yá ku ma tà lià tǝ mama, ba nə luri ba *Abǝrahamǝ† dwíí tǝ wa, nə yi v bia cǝgá cǝgá. Cǝgá, Yui swǝn Abǝrahamǝ con, v wú: «N wá twá dǝ *Yizakǝ n na dwíí, ku bon n yiri». 8 Nǝn, ku yoo tǝntǝ dǝn. Yui bia cǝgá cǝgá yi bia tǝ, ku nə twá dǝ v nikanu tǝ, ba ma luri ba. Ku tà bia tǝ, bǝe dǝ kan nə pǝn duǝn nə, ba ma luri dǝ ba tǝtǝ fira. 9 Á nǝŋǝ ku tǝ, Yui nə swǝn v nikanu tǝ wa. U swǝn, v wú: «Ku mǝngá tǝntǝ tǝtǝ wa nə wá ku bà ku yí, à wá pií à bà, dǝ Sara luri biú».

10 Yá ku tà ku cici. Rebeka dǝ luri yiywǝe bǝlǝ nə nǝbǝe Yizakǝ nə. 11-13 Dǝ v tǝ wá yiywǝe bǝlǝ tǝntǝ luri, sǝ ba fwa zǝni, nə à yǝé lwanu, Yui swǝn v con, v wú:

«Zuvu tǝ wá jì nyánú tǝ tǝtǝnǝ. Ku yi ndǝ ku nə pǝpǝní Yui sagi tǝ wa, ku wú: «Á sǝní *Zwakǝbǝ, à ga varu Esau à dugv.»

Ku yoo tǝntǝ tun, sǝ ku pa ku tǝ, Yui nə dí yáá, v tanu v tǝn tǝ nii sú. Yui tǝtǝ nə yáá kúrí lià tǝ. Ku tà ba tutunan nə yáá pa v kúrí ba, ku yi v tǝtǝ fira nə, v yáá twá v ma kúrí ba.

(Romè tián 11.22, 30-36)

14 Bǝeǝe nə nə kǝv wá swǝn? Ku pià ku biri dǝ, kǝnkǝn yìèn wulǝ Yui dǝ con, naaa? Abada! Ku tà nǝtu! 15 Yui swǝn *Moyizǝ con, v wú: «Á wá dǝri liù tǝ yinǝgǝ zǝnzǝn, à nə pià, sǝ à dǝri v yinǝgǝ zǝnzǝn. À ga wá ya zǝni à pa liù tǝ nə, à nə pià, sǝ à ya zǝni à pa wá». 16 Ku nǝtu dǝn biri dǝ, Yui fira tǝ ba lǝzoni fira nə twá. Tǝ ma kǝv ba ba kajaŋa dǝ nə twá. Tǝ yi tǝ twá dǝ v mù Yui tǝtǝ, v nə dǝri yinǝgǝ zǝnzǝn. 17 Ku pǝpǝní Yui sagi tǝ wa dǝ, Yui swǝn *Farawon con, v wú: «N yi à sǝni à tǝn mú piú, sǝ mǝngá tǝ, n nə viŋa à nii, sǝ à biri

* 9:6 9.6-7 Yizǝrayelǝ lià dǝ Abǝrahamǝ dwíí mǝ yi won nǝdu. † 9:7 9.6-7 Yizǝrayelǝ lià dǝ Abǝrahamǝ dwíí mǝ yi won nǝdu.

mú à diàn tē, sē à yiri zv lvb mama wa». ¹⁸ Kū biri nēba dē, Yū yāá dēri liù tē yinēgē zēnzēn, v nē pià, sē v dēri kú tíú yinēgē zēnzēn. Yá v yāá pa liù don dē v v mū Yū nii, kú ga yī Yū tētē nē pià kú nētv.

Yū kúrí lià dwíí tē duēn dē wa

¹⁹ Kū wāá kú pīn liù bwe nē, v wú: «Dē kú nē yī nētv, bēēē nē pīn, Yū yāá caga lià duēn nii nē, ba nē fwa cuna yiri? Liù tēlé v nē wāá yoo v fwa, dē kú nē tà kú tē, Yū nē pià». Yá à mū wá le kú tíú, à wú: ²⁰ «N mū dān nē yī wāá, v ma di tótóná nētv dē Yū?» Liù nē ma wùrú, wùrú tē wāá kú tíú con kú swīn, kú wú: «Bēēē nē pīn, n ma nē nētēn?» ²¹ Liù tē, v nē ma wùrú tē, jē cwēŋē, sē v fwa kú tē, v nē pià dē dōō tē. U wāá dōō tē v pwēē bēlē, v tì kú vān don, v ma fwa wùrú nēzēŋu, ba nē li ba tūn, ba ma tūŋa dun tótōnan. U ga tì kú don tē, v ma fwa wùrú, ba nē ma tūŋa diin mama.

²² Yū yā pià v biri dē, v lūŋa zaŋa, v ga jē diàn dē. Yá v jīn pīnú zēnzēn dē lià tē, v lūŋa tē nē zaŋa ba yuu wa, v yā nē mē, sē v cōgù ba v pa, ba jén v yāá con míámíán. ²³ Kú máŋá nēdv tētē wa, Yū yā pià, sē lià tē lwarī v dun tē nē dáá zēnzēn nētv. U dēri lià duēn yinēgē zēnzēn, v ga dí yāá v tanī ba v tūn, sē ba twá ba ya v dun tētē wa. ²⁴ Nē mū nē yī ba lià tētē. Nē mama yī lià tē, Yū nē kúrí, sē nē ya v lià. Kú tà *Zwifē-ba dwíí tē cici nē, v kúrí, v kúrí dwíí tē duēn tē dē. ²⁵ Kú yī ndē kú nē púpúní Yū nii *sùsùnù Oze sagī tē wa, kú wú:

«Dwíí tē, kú yā nē tà à mū nyiēn, síún nē, à wá bon kú à mū nyiēn. Dwíí tē, à yā nē ba kú swē, síún nē, à wá bon kú dwíí tē, à dān nē swē kú. ²⁶ Yá bwálí tē nē, ba yā nē swīn ba con dē, ba tà à mū Yū lià, ba dān wá bon ba, Yū tē, v nē wulē mī wa, bīa».

²⁷ Yū nii sùsùnù *Ezayi dē swīn *Yūzērayelē dwíí tē yoo, v biri, v wú: «Yūzērayelē dwíí tē dē nē swē kú wá yā dānī ndē mūv nii kasīlv nē, ba lià mancīn cici, nē Yū wá jon ba cuna wa. ²⁸ Kú tē Yū nē swīn dē, v wá fwa tīa yuu wa, v bá dān v ma tūn kú, v zwēē».

²⁹ Ezayi tē kùò dí yāá, v swīn, v wú: «Yū tē, v nē wulē tē mē yuu wa, nē yā nē dwíí tē wa lià duēn, sē ba yā lá. Kú nē tà nētv, dē nē yā jigē ndē *Sodomē tian dē Gomōrē tian nē».

(Romē tian 10.3, 16-21; 3.19-29; Galasi tian 3.8-14)

³⁰ Bēēē nē nē kùò wá swīn? Lià tē, ba nē tà Zwifē-ba mū yā ba ba tian kálú, sē ba ya cigá tian Yū yāá con. Yá síún nē, ba jigē cigá tian Yū yāá con, ba nē keni ba waa Zwezi-Kōrisē nē yiri. ³¹ Yá Yūzērayelē lià tē mū yā yī ba kálú ba tian, sē ba twá Yū *nii tē nē, sē ba ma ya cigá tian Yū yāá con. Yá ba wā wānī ba twá Yū nii tē nē, ndē kú nē mē nētv, ba va ba yī kú yígúré. ³² Bēēē dān nē pīn, ba wā cigá tian jì Yū yāá con? Yūzērayelē lià yā pià ba twá ba tótōnan nē, ba ma jì cigá tian Yū yāá con, yā ba ga kùò wā ba waa ken Yū nē. Kú mū nē pīn, ba v liù tē, Yū nē tūn, ndē lià nē bwīn ba tian kapan tē nē, ba tv. ³³ Kú púpúní Yū sagī tē wa, kú wú:

«Nēn à tūn kapan Siyon‡ nē, lià nē mà ba nēē kú nē, ba twī. Kú yī kapan tē, kú nē pīn lià dūga cwēŋē, ba jén. Yá liù tē, v nē keni v waa liù tē nē, Yū nē tūn, cavīra ba yī kú tíú».

10

(Romē tian 9.1-5; Galasi tian 3.21-29)

¹ À nubīa-ba, à swē zēnzēn à waa con, sē Yū jon *Zwifē-ba mama ba cuna wa. À dān ga lòrì Yū kú yoo tētē yiri. ² À wāá à swīn dē, ba

‡ 9:33 9.33 Siyon yī paan tē, Zwerizalemē nē lwē kú yuu wa, yiri nēdwan.

kəni ba kajaŋa mama, sə ba wàni ba tun ba pa Yu nə. Yá ba dān nə yèri cwəŋə tə, ba nə mɛ, sə ba twá ba ma tun ku. ³ Ba wà lwarɪ nətɔ tə, Yu nə yáa pa liù jì cígá tíú v m̀ Yu yáa con. Ku dān pɪn, ba pìà ba tɛntɪan cwəŋə, sə ba ma wàni ba jì cígá tián Yu yáa con. Yá ba ga vɪ, sə ba twá Yu cwəŋə tə m̀. ⁴ Zwezi-**Kərisə* twi v pa Yu **nii* tə, v nə pɪn **Moyizə* nə, cwəŋə tə yí ku yígúré. U fwa nətɔ, sə Yu pa liù tə mama, v nə ken v waa v m̀ Zwezi-*Kərisə* nə, jì cígá tíú Yu yáa con.

⁵ Máná don wa, Moyizə nə púpúní Yu nii tə, v bɪri nətɔ liù nə mɛ, sə v twá ku nə, v ma jì cígá tíú Yu yáa con. U púpúní ku, v wú: «Liù tə mama, v nə twá Yu nii tə mama nə, ku tíú wá na mi». ⁶ Yá ku dān nə yɪ nətɔ tə, liù nə kəni v waa Yu nə, v ma jì cígá tíú v m̀ Yu yáa con, ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Dān ká swɪn n waa con, n wú: «Wàà nə wá dì Yu **sàñ* nə?» Ku dēn nə yɪ: Wàà nə wá dì v bon Zwezi-*Kərisə*, sə v cú? ⁷ Nə à yèé: Dān ká swɪn n waa con də, n wú: «Wàà nə wá cú tɪa dēn nə?» Ku dēn nə yɪ: Wàà nə wá cú tɪa dēn, v bon Zwezi-*Kərisə*, sə v bwin v nan tɪan wa? ⁸ Yá ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Yu sugv tə bwələ n yɪra. Ku wulə n nii wa, ku ga wulə n bɪcan də wa.» Mə ku sugv tɛntə nə, nə kàri nə bɪri lià nə, nə ga swɪn ba con, sə ba kə ba waa Zwezi-*Kərisə* nə wuu. ⁹ Də n nə swɪn n bɪri n nii wa də, Zwezi-*Kərisə* yɪ **Yuu-Tiu* lià yáa con, n nə kə n waa v nə, n ga pa cígá də, Yu bwin wá v lɪ tɪga wa, Yu wá jon mú. ¹⁰ Ku yɪ cígá, də n nə ken n waa Zwezi-*Kərisə* nə, Yu wá pa n jì cígá tíú v m̀ Yu yáa con. Də n nə kùè swɪn n bɪri n nii wa də, Zwezi-*Kərisə* yɪ **Yuu-Tiu* lià yáa con, Yu wá jon mú. ¹¹ Ku yɪ ndə ku nə púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú:

«Liù tə mama, v nə ken v waa Zwezi-*Kərisə* nə, cavɪra bá yí wá».

¹² Mə ku yɪ nətɔ ku pa dwíé tə mama

nə. Ba tə nə yɪ *Zwifə*-ba, də ba tə nə yɪ **Gərekə*-ba. Ba mama **Yuu-Tiu* yɪ nədɔ. U m̀ nə tàrì v jɪjə tə, v pɪn lià tə mama nə, ba nə boŋə ba kəni v nə. ¹³ Ku yɪ ndə ku nə púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Liù tə mama, v nə boŋə v kəni **Yuu-Tiu* yɪ tə nə, **Yuu-Tiu* wá jon ku tíú».

Yizərayelə lià wà Zwezi-Kərisə suywánú tə sèe

(*Marəkə 16.15-16; Tɔtvnan 13.45-49*)

¹⁴ Yá ku dān yɪ ku wá twá nətə, liù ma bon v kə **Yuu-Tiu* nə, də v nə wá v waa ken v nə? Liù wá fwa nətə, v ma kə v waa **Yuu-Tiu* nə, də v nə wá nì də, ba swɪn **Yuu-Tiu* yoo? Liù wá fwa nətə, v ma nì də, ba swɪn **Yuu-Tiu* yoo, də liù nə tələ, sə v swɪn ku v bɪri? ¹⁵ Lià wá fwa nətə, ba swɪn ku ba bɪri, də ba nə wá ba tun? Ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú:

«Lià tə, ba nə swɪn suywánú tə ba bɪri, ba vɛli jə pupwən».

¹⁶ Ba mama dān ga nə wá Yu suywánú tə nii zɪlí. Yu nii **sùsùnù* **Ezayi* də swɪn ku yoo, v wú: «**Yuu-Tiu*, wàà nə pɪn cígá nə suywánú tə nə?» ¹⁷ Ku nətɔ bɪri də, ka kə waa Zwezi-**Kərisə* nə, yɪ ku yáa twá də ku tə, liù nə yáa nì, də ba swɪn ba bɪri. Yá ku suywánú tɛntə nə yɪ Zwezi-*Kərisə* suywánú tə.

¹⁸ À dān pìà, sə à bwe à jón: ku yɪ **Zwifə*-ba wá ku sugv tɛntə nì naaa? Ba nì ku zəni! Ku púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú:

«Ba nì **tɔntɔna* tə sugv tɪa yuu bwálí mama. Ba sùràn tə ga va tə yí lɔv yígúré».

¹⁹ À tə kùè pìà, sə à bwe à jón: *Zwifə*-ba yɪ ba cígá yà wá ku nətɔ lwarɪ, naaa? Yu dí yáa v pa **Moyizə* swɪn, v wú:

«À wá pa lià tə, à yà nə ba jələ ndə dwíí nə, yimən ja aba. À wá pa á lɪŋa zàn lià tə yuu wa, ba tə nə ba yənu jə».

²⁰ Ku m̀ nə, Yu nii **sùsùnù* *Ezayi* də jɪn wɔdɔ, v swɪn Yu yoo, v wú:

«Lià tē, ba yà nē ba nē pià, mē ba mù lià tēntē nē nī nē. À biri à tián lià tē nē, ba yà nē ba bonē ba kēni à nē».

21 Yá Yū swìn Yizərayelə lià tē mù yoo, v wú:

«Dūn mama, kv nē zīgī jījv kv va kv yí tītīn, à yáá tē à jūn á dwíí don con, yá kv vī, sē kv sēe à nii, yá kv ga zīga à nē».

11

Yū wà Yizərayelə lià dwíí tē vī v dvgv

(Romè tián 9.31-33)

1 À dān bwe, sē à jēn: Yū yī v vīga v tētē dwíí tē naaa? Abada! Kv tà nētū! À dē tētē yī *Yizərayelə lià biú. À yī *Abərahāmē nàú, Benzwamen dwíí dēkuu tē wa liú.

2 Yū wà v tētē dwíí tē, v nē kúrí fuən fuən, vī v dvgv, abada. Á yēé kv tē, Yū sagī tē nē swìn Eli yūu wa, máǵá tē wa, v nē caga Yū v biri dē, Yizərayelə lià tē wà zēni fwa. 3 V swìn, v wú: «*Yuu-Tiu ba gva n nii *sùsùnà tē, ba mà n *jonī kúré tē ba dī. À mù cīcī dān nē ga, yá ba ga tē pià, sē ba gv à dē». 4 Bēēēe nē Yū dān le wá? Yū le wá v wú: «À li bara mùrò barpe (7 000), à tún vān nē, à nē tī ba. Lià tēntē tē wà nadwana yūu twī kunkv yū tē, ba nē bonē <Baal>, yáá con, ba ma jvn wá». 5 Zēn kv tē dē yī ndē kv nē. Lià mancīn tē wulə Yū nē twá v pubwanv tē nē, v kúrí ba. 6 Yá kv dān nē yī Yū pubwanv, tē nē pīn v kúrí ba, kv biri dē, kv tà ba tutvñi yū. Dē kv yà nē yī ba tutvñi yū, Yū pubwanv tē yá bá ja dēn. 7 Kv dēn nē yī bēēēe? Won tē Yizərayelə lià yà nē pià, ba wà kv nī. Yá lià mancīn tē, Yū nē kúrí Yizərayelə lià tē wa, ba mù nī kv tē, ba nē pià. Ba duən dē yūn yá dà, 8 ndē kv nē púpúní Yū sagī tē wa, kv wú:

«Dē zēn mama, Yū pīn ba pubvñā tē dwēe. V púé ba yáá nē, ba dān ká na. V swìn ba zīan, ba dān ká nī».

9 Píú Davidə dē swìn, v wú:

«Pa ba cānī tē, ba nē dé jī won, kv ja ba, ndē ba nē ken nyali, ba ma ja ganavv nētū. Pa tē cānī tēntē ya ndē bvv nē, sē ba tu kv wa. Pa ba na cān zēnzēn, kv dēn nē. 10 Pa ba yíá jēn, ba dān ká na lá. Kē cān ba nē zēnzēn, n ga pa ba kwá tīa, máǵá mama».

11 À dān bwe, sē à jēn: Zwifə-ba mà ba naa nē ba tv, sē ba kúv dān ká pīi ba zān míámíán naaa? Abada! Kv tà nētū! Yá Zwifə-ba nē vīga Yū *nīi tē, ba ga tv tē, dān nē pīn, Yū pīi v jon dwíí duən ba cūna wa. Yū fwa kv nētū, sē v pa, kv wvgwīv ja Yizərayelə lià tē. 12 Ba nē vīga Yū nīi tē, ba ga tv tē pīn, Yū fwa zēni zēnzēn lià tē mama yūra. Zwifə-ba kwìn kv tē nē, ba yà nē mē, sē ba na, kv ga pa Yū fwa zēni zēnzēn dwíí tē duən tē mama, ba nē tà Zwifə-ba yūra. Kv nētū dān biri dē, máǵá tē, Zwifə-ba mama nē wá pīi ba bà, Yū zēni tē dān wá kwēn kv sūrí.

Nētū Yū nē jon lià tē, ba nē tà Zwifə-ba ba cūna wa

(1 Korētə tián 4.7; 10.11-12)

13 Síún nē, à dān pià, sē à swìn á mù lià tē, á nē tà *Zwifə-ba con. À yī Yū *tuntvñv, v nē tvñ á mù lià tē, á nē tà Zwifə-ba con. À jēlē dē tutvñi tēntē, Yū nē pīn nē, jē dēn kv doni won mama. 14 À swìn kv tutvñi tēntē yoo Zwifə-ba con, sē à pa kv wvgwīv ja à dwíí tián Zwifə-ba, sē kv pa ba duən pīi ba bà Yū con, sē v jon ba ba cūna wa. 15 Máǵá tē, Yū nē dvgv Zwifə-ba vān nē, v mù dē dwíí tē duən tē mama lià lvv wa, pīi ba kē duən yūu. Yá máǵá tē, Yū nē wá pīi v ja Zwifə-ba v kē v con, kv dān wá ya nētē? Kv wá ya ndē lià yà nē tīga, yá ba dān ga pīi ba bwīn ba nan.

16 Nē yēé dē, ba nē pīn dipēn tēntēn kukuu Yū nē, kv pià kv biri dē, dipēn tē mama dān yī Yū nē tī. Ba nē kúv pīn wá tūv dagalv, kv pià kv biri dē, kv nē tē dē yī v mù nē

ti. ¹⁷ *Yizərayelə lià yi ndə sàñ tìú nə, Yui nə cwən. Yá v ga gwəŋə ku nɛɛ duən v dugv. N mù liù tə, n nə tà Zwifə, n yi ndə gau con tìú nə, Yui nə gwəŋə ku nɛɛ, v ja bà v vwa v marı sàñ tìú tə, nɛɛ tə bwálí nə. Nɛɛ təntə də dāñ twá tə vaŋa tìú tə níá tə, ndə ku tətə nɛɛ tə nə, tə yà nə ga ku yuu wa*. ¹⁸ Yá dāñ ká ywǎñ ku yoo təntə, n ma fwa fwiə Zwifə-ba yáá con, ba nə yi ndə sàñ tìú nɛɛ nə, ba gwəŋə ba dugv. Də n nə fwa fwiə nətʷ, sə n lwarı də, tìú dagalan nə pın diàn ku nɛɛ nə, ku tà ku nɛɛ nə pın diàn ku dagalan nə.

¹⁹ N wáá n swìn, n wú: «Yui dugv Zwifə-ba duən vān nə, ndə v nə gwəŋə sàñ tìú nɛɛ v dugv, sə v ga ja à mù v kə v con, ndə v nə gwəŋə gau tìú nɛɛ, v vwa v marı sàñ tìú yira nətʷ». ²⁰ Ku yi cígá. Zwifə-ba yi ndə tìú nɛɛ nə, Yui nə gwəŋə v dugv, ba nə wà ba waa ken v nə tə yiri. N mù yi ndə gau tìú naa nə, Yui nə gwəŋə v vwa v marı sàñ tìú yira, n nə keni n waa v nə wuuu yiri. Dāñ ká ywǎñ ku nətʷ, n ma fwa fwiə. N yi n mɛ, sə zùrì n yira! ²¹ Də Yui nə wà Zwifə-ba yá, ba mù yà ga nə yi sàñ tìú tə nɛɛ tətə, n buŋa də, v wàrì ku v tuŋa n mù yira naaa? ²² Cugv yəbə, Yui yi wuywanyien, v yoo cà də. Yui yoo cà lià tə yuu wa, ba nə mà ba naa nə ba ga tv. Yá v waa ywán n mù yuu wa, də n nə wà piı n yá v cwəŋə tə. Yá n dāñ nə piı n yá Yui cwəŋə tə, v wá gwəŋə n də v dugv vān nə, ndə tìú naa nə. ²³ Ba mù Zwifə-ba nə mɛ máŋá don wa, ba piı ba kə ba waa Yui nə, v jə diàn, sə v piı v kə ba, ba bwálí tə nə, ba yà nə wulə. Ku yi ndə ba nə gwəŋə tìú nɛɛ, ba ga piı ba vwa tə ba marı tə bwálí nə. ²⁴ N mù liù tə, n nə tà Zwifə, n yi ndə gau tìú nɛɛ nə, Yui nə gwəŋə v ja bà, v vwa v marı sàñ

tìú yira. Də Yui nə wàní v tun yoo, nətʷ liù mama yáá nə ba tuŋa tíán yira, n mɛ, sə n lwarı də, Yui tə wáá Zwifə-ba v piı v kəni ba bwálí nə. Mə ba mù yà nə yi sàñ tìú tə nɛɛ tətə.

Yui wá jon Yizərayelə dwíí tə ba cuna wa máŋá don wa

²⁵ À nubia-ba, à pià, sə á lwarı cígá tə, ku nə sègə, sə á dānà ká bún də, á yi yənu tíán. Cígá təntə nə yi *Yizərayelə lià tə vān don yun yin diàn. Yá ku wá ya nətʷ wuuu, ku va ku yí máŋá tə wa, dwíí tə duən lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba, yá ba ga kəni ba waa Yui nə, nii nə wá cé. ²⁶ Ku mù təntə kwa nə, Yui dāñ wá jon Yizərayelə lià tə mama ba cuna wa, ndə ku nə púpúní Yui sagı tə wa, ku wú:

«Liù tə, v nə jonə lià ba cuna wa, wá nan Siyon† v bà. À mù nə wá pa *Zwakəbə‡ dwíí tə lià tə twá à nə. ²⁷ Nəñ *nimaru tə, à nə wá tún à mù də ba pwəre wa, máŋá tə, à nə wá kwen ba cuna tə à li».

²⁸⁻²⁹ Zwifə-ba viŋa Yui sbywánú tə, ku pa ba jì Yui duŋa. Ku yi nətʷ, sə ku pa Yui jon á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á cuna wa. Yui nə pın won, v kúò ba piı v jonə ku. Yá v nə kúrí liù, v ba v nii piı v kwàní. Yá Yui yà kúrí ba, sə ba ya v mù nyien. U kàn nii də ba nıbara tə, ku mù nə pın, v tə ma swə ba. ³⁰ Máŋá don wa, á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á yà ba Yui nii zilí. Yá síún nə, Yui dəri á yinəgə zənzən, Zwifə-ba nə viŋa v nii tə yiri. ³¹ Zwifə-ba də con, mə ku wá ya nətʷ. Síún nə, ba ba Yui nii zilí, ku pa Yui piı v dəri á yinəgə zənzən. Yá máŋá don dāñ wá bà, ba də nə wá piı ba kə ba waa Yui nə, sə v ga dəri ba yinəgə zənzən. ³² Yui dāñ nə pın ləzoni tə mama lwarı də,

* **11:17** 11.17 Ku yi tìú, ba nə gwəŋə ku don naa, ba vwa ku yira, tə ga nu tə marı duən nə. Ku mù tìú təntə bia zıŋv máŋá nə yí, ku dāñ wá zin tìú tə, ba nə gwəŋə ku naa tə bia. † **11:26** 11.26 Siyon yi paan tə, *Zwerizalemə nə lwə ku yuu wa, yiri nədwan. ‡ **11:26** 11.26 Zwakəbə yi dwíí tə mama yoo ku swìn, sagı tə bwálí ku tə wa.

ba ba v nii zilí, sè v ga wàní v dèri ba yinègè zènzèn.

Yi dáá, v doni won mama!

³³ Cígá mama, Yi dáá zènzèn! U wubɔɔa tɛ dɛ v yɛnu tɛ dɛn lù zènzèn. Liù mama wàri Yi conjì tɛ dɛ nɛtv tɛ, Yi nɛ bùrì là bùrà, v lwarì. ³⁴ Kɔ yi ndɛ kɔ nɛ púpúní Yi sagi tɛ wa, kɔ wú:

«Wàà nɛ yèó kɔ tɛ *Yuu-Tiu nɛ bɔɔa? Wàà nɛ wáá wá n kwè?»

³⁵ Wàà nɛ wàní v dí yáá v pa won Yi nɛ, sɛ kɔ pa Yi dɛ píí, v ɲwín kɔ tíú kɔ yiri? ³⁶ Cígá, wiɛn tɛ mama nan v mù. Wiɛn tɛ mama yi v mù nɛ, tɛ twá tɛ ma wulɛ, tɛ ga yi v mù nɛ ti. Nɛ pɛan dun Yi nɛ, mánjá dɛ mánjá, kɔ nɛ ba zwèe! Amuna!

12

Nɛtv Kərisə là nɛ mɛ, sɛ ba ya (1 Korɛntɛ tián 6.19-20; Efɛzɛ tián 4.1-16; 1 Piyɛrɛ 4.10-11)

¹ À nubɛa-ba, à pià, sɛ à kwè aba, Yi nɛ dèri nɛ yinègè tɛ yiri. Á pɛan á tián Yi nɛ, ndɛ won nɛ, ba nɛ ma fwa *jonjì. Dɛ á nɛ fwa nɛtv, kɔ jonjì tɛntɛ yi ndɛ á mu nɛ, á pɛn Yi nɛ, yá kɔ ga wá poli v pùé zènzèn. Mɛ kɔ mù nɛ yi cígá cígá bùrà, á nɛ bwɛ Yi nɛ. ² Á kùú dànà ká twá lɔv wiɛn fira nɛ. Á kɛnɛ diàn, sɛ Yi pa aba pubɔndɔra, sɛ kɔ pa á mu tɛ lwáñ. Kɔ mù nɛ wá pa á yɛni kɔ tɛ, Yi nɛ pià. Yi pià, kɔ tɛ nɛ zìɛn, kɔ tɛ nɛ poli v pùé, dɛ kɔ tɛ nɛ yi cígá.

³ Yi twá v pubwanv tɛ nɛ, v pa à jì v tùtùnù. Kɔ mù nɛ pɛn, à wàá á liù mama con à swìn, sɛ v dàn ká kɛ v tián bwálí tɛ nɛ, v nɛ wà lá yí. Yá á liù mama dān mɛ, sɛ v bún, v lwarì won tɛ, Yi nɛ tārì v pa wá, kɔ twá dɛ v waa tɛ, v nɛ kɛn Yi nɛ. ⁴ Lɛzwənɛ yira tɛ mama yi won nɛdv, kɔ ga jɛ nandaran tɛ nɛ dáá. Yá nandɔɔ mama dɛ ga jɛ kɔ tutɔɲi, kɔ nɛ ba nyin dɛ kɔ don tutɔɲi.

⁵ Mɛ kɔ yi nɛtv nɛ dɛ con, nɛ nɛ yi Zwezi-*Kərisə là tɛ. Nɛ dáá, nɛ ga yi yira nɛdv. Yá nɛ dān marì duɛn nɛ, ndɛ nandaran tɛ nɛ marì duɛn nɛ nɛtv. ⁶ Yi twá v pubwanv tɛ nɛ, v pa tarpɛnan yirɛ yirɛ nɛ liù mama nɛ. Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n wàní v nii sùràn n jon n swìn, n mɛ, sɛ n twá n waa tɛ nɛ, n nɛ kɛn Yi nɛ, n ma swìn tɛ sùràn tɛntɛ. ⁷ Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n tun, n pa ba duɛn nɛ, sɛ n twá kɔ nɛ, n tun n pa ba. Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n kàrì là duɛn, sɛ n kàrì ba. ⁸ Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n kwè là, sɛ n kwè ba. Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n pa wiɛn là nɛ, sɛ n pa tɛ ba dɛ n waa mama. Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n ya yáá tíú, sɛ n tun kɔ yoo tɛ dɛ yawala. Dɛ Yi nɛ pɛn mú tarpɛn, sɛ n dèri là yinègè zènzèn, sɛ n tun kɔ yoo tɛ dɛ pupwɛn.

(1 Piyɛrɛ 3.8-12; 4.7-9; Matìɛ 5.38-48)

⁹ Á swóné là tɛ cígá cígá dɛ á waa mama. Á pɛan lwanì ya á culu. Á vwìɛ á tián won tɛ nɛ, kɔ nɛ zìɛn. ¹⁰ Á dān swóné duɛn cígá cígá dɛ á waa mama, ndɛ nubɛa nɛ mɛ, sɛ ba sóní duɛn nɛtv. Á kɛnɛ kajaɲa, sɛ á liù mama zilí v don v doni! ¹¹ Á bɛbara á tun á pa *Yuu-Tiu nɛ dɛ á waa mama! Á dànà ká pa yayia zu aba! ¹² Á fwa pupwɛn mánjá mama, yala tɛ yiri, á nɛ jɛ Yi con. Á jana pínú càn tɛ wa, á ga jun Yi mánjá mama. ¹³ Á pɛan wiɛn là tɛ nɛ, ba nɛ yi Kərisə nɛ ti, ba ga ba won jɛ, sɛ ba ma san ba tián nɛ. Ba tɛ, ba nɛ twi ba zɔrì á diè wa, sɛ á sèè á ja ba zɛni.

¹⁴ Á lwɛrɛ Yi, sɛ v fwa zɛni là tɛ yira, ba nɛ kɛni aba càn wa. Á dànà ká lòrì Yi, sɛ v cùgù ba. ¹⁵ Dɛ là tɛ nɛ wulɛ pupwɛn wa, sɛ á dɛ ya pupwɛn wa dɛ ba. Ba nɛ kùú yi ba wulɛ kwirɛ wa, sɛ á dɛ kwi dɛ ba. ¹⁶ Á pɛan á pubɔɔa ya nɛdv duɛn yuu wa. Á dànà ká pià dun bwálí, á pa á tián nɛ. Yá á dān muɲɛ á tián

duən yáá con, sə ku pa á wàní á tun tutunbii tətə. Á dānà ká bún á waa con də, á yi yənu tián.

¹⁷ Liù mama nə fwa lwanı á yıra, á dānà ká fwa lwanı, á ma ηwín ku tíú. Á kənə diàn, sə á fwa ku tə nə zien là tə mama yáá con. ¹⁸ Á kənə diàn, á fwa ku tə mama, á nə wáá, sə á mù də là tə ya duən nə də bican sió, də ku nətu yà nə wáá ku tuja. ¹⁹ À nubisoni-ba, á mù dānà ká bún, sə á tun lwanı, á ma ηwín là tə, ba nə tuja lwanı á yıra. Á dān yá ba, sə Yu lja zàn ba yuu wa. Ku yoo təntə púpúnı Yu sagı tə wa: «Yuu-Tiu swìn, v wú: À mù nə wá kə ba càn wa, à ma ηwín lwanı tə, ba nə tun á yıra». ²⁰ Ku tə nə kúv zien ku donı, ku púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú:

«Də niən dān nə jə n duju, sə n pa wá wodi, sə v dé. Nanyunı nə kúv jə wá, sə n pa wá níá, sə v nyu. Də n nə fwa nətu, ku yi ndə mənca* nə, n tuje v yuu wa».

²¹ Dān ká duju n tián n pa lwanı dé diàn n yuu wa. Tun zəni májā mama, sə n mù nə wàní, n dé diàn lwanı yuu wa.

13

Á zilé á luv nii yun tián tə nii!
(1 Piyerə 2.13-17; Likə 20.20-26)

¹ Yun tián tə mama, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa, yi Yu nə tún ba. Yá ku dān yi Yu nə pın, ba wulə á yuu wa. Ku tà ba tətə diàn nə pın, ba wulə á yuu wa. Ku mù nə pın, á liù mama mə, sə v zilı yun tián tə nii, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa. ² Liù dān nə vıga yun tián təntə nii, ku yi ku tə, Yu nə tún tə nii nə v vıga. Yá là tə, ba nə vı ku nətu tə nii, ba wá bəri ku tián bəri ku yırı, ba ga cùgù ba. ³ Lià tə, ba nə tuja zəni, wə mə, sə ba dəri yun tián təntə fən. Ku yi liù tə, v nə tuja yolwana, nə mə, sə v dəri ba fən. Də n mù nə ba pià,

sə yun tián tə fən ja mú, n mə, sə n fwa zəni, sə ku pa ba bu n nə. ⁴ Ba mù yun tián təntə yi ba tuja ba pın Yu nə, ba pià, sə ba san mú, sə n fwa zəni. Yá n dān nə tun yolwan, n mə, sə n dəri ba fən. Ku tà tutu, Yu ma pa ba kə diàn ba jìàn wa. Ba yi ba tuja ba pın Yu nə, sə ba kə là tə, ba nə tuja yolwana tə càn wa, sə ku bırı də, Yu lja zaja ba yuu wa. ⁵ Ku mù təntə yırı, n mə, sə n zilı ba nii. Ku tà Yu lja tə cıci yırı, nə pın n mə, sə n zilı ba nii. Zilı ba nii, n tətə nə yèé n pubuwa wa də, n mə, sə n zilı ba nii tə yırı.

⁶ Mə ku mù yoo təntə yırı nə, á ma ηwín lanpwərən tə də. Yá yun tián təntə, ba nə jonə tə lanpwərən təntə, də yi ba tuja ba pın Yu nə ku tutu təntə wa. ⁷ Á ηwíán ku tə, á nə mə, sə á ηwín á pa ba liù mama nə. Ku nə kúv yi ba tə, ba nə jonə á wiən yuu ηwírán, sə á ηwín tə də á pa ba. Ku nə yi là tə, ba nə lé á yuu lanpoo tə, á ηwíán ku á pa ba. Ku nə yi là tə, ba nə mə, sə á zilı ba, sə á zilı ba zəni. Ku nə yi là tə, ba nə mə, sə á pa ba dun, sə á pa ba dun zəni.

Nə swénə duən
(Matie 22.35-40; 1 Zwan 3.11-23)

⁸ Á dānà ká pa liù mama juju ya á yuu wa. Juju tə ku nə mə, sə ku ya á yuu wa, ku mù nə yi, sə á sónı duən á súrı lá. Liù tə, v nə swə v duən tə, v zilı Yu *nii yìèn tə mama, v nə pın *Moyizə nə. ⁹ Yu pın nii nəba, v wú: «Dān ká cwàri, dān ká gu liù, dān ká ηu, dān ká pa n yii zu liù won». Yu nii tə yìèn təntə, də tə duən tə mama, yi tə wulə yoo nədu ku tə wa, ku mù nə yi: «Sónı n don, ndə n tətə nə!» ¹⁰ Də liù nə swə v don, v bá wàní v fwa lwanı v yıra. Ku dān bırı də, liù nə swə v don, v zilı Yu nii tə mama.

Á kənə á siri á diàn Zwezi-Kərisə
nə pı v biàn tə
(Efezə tián 5.8-18)

* **12:20** 12.20 Ku dān nə yi, də n nə fwa nətu, cavıra wá ja ku tíú.

11 Á kənə diàn nətu, á nə yèé máǵá tē, á nə wulə ku wa zèn ku tē yiri. Síún nə, máǵá yí, sə á súrí á yíá, á zàn dwian nə. Máǵá tē nə nə ken nə waa Zwezi-**Kərisə* nə, də máǵá yà tē ɲúná, sə Yu bà v jon nəba. Yá síún nə máǵá dǎn bwələ, sə Yu tun ku. 12 Máǵá ga mancin, ndə tia nə bwələ purv, yá yikunu dǎn wá zwèe. Nə dǎn duga yikunu wa tutunkukwɪnan tē. Nə dǎn mɛ, sə nə ja Yu diàn tē, ndə kwatara zɪla nə, sə nə wàní nə twá poni cwəŋə tē. 13 Nə dǎn pɪan nə tutunɛɛ ya zəni, ndə liù nə mɛ, sə v ya nətu poni wa. Nə dǎnà ká jəń duən nə, nə nyv swana nə bubunɪ. Nə à yèé nə dé wodirən zənzən, nə ja le. Nə à yèé nə cwàri də duən. Nə dǎnà ká jəń duən nə, nə ma tun yìèn gurə gurə, nə à yèé nə dɪ jara də duən. Nə dǎnà ká pa wɔgwɪv ja nəba. 14 Á pɪan, á ya ndə **Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə* nə. Á kúv dǎnà ká pɪi á bún á pùé fira yokukwɪnan tē yoo, á yà nə swə tē fǎŋú, sə ku pa á pɪi á fwa tē.

14

Nə wà mɛ, sə nə cəgə duən

(1 Korəntə tián 4.3-5; 10.23-33; Romə tián 15.1-7)

1 Á siá, sə **Kərisə* lià tē, ba nə ba diàn jə Yu cwəŋə tē wa, yá á púlí tē wa. Á dǎnà ká fwa tútúná ku tē yuu wa, ba nə buɲa ba waa con. 2 Liù don wulə, v mù nə ba won mama culi, v mù dé tē mama. Yá v don də wulə, v nə ba diàn jə Yu cwəŋə tē wa, ku pa v mù ba won don dé, də ku nə tà davɔran cɪcɪ. 3 Liù tē, v nə ba won mama culi, dǎn ká gwìèn liù tē, v nə ba wiən duən dé. Liù tē də, v nə ba wiən duən dé, dǎn ká cəgə v tē, v nə ba won mama culi, Yu nə sèe v də tē yiri. 4 N mù nə yɪ wàà, n ma cəgə **Yuu-Tiu* tútùnù? Də nə Yuu-Tiu tútùnù nə fwa zəni, nə à yèé v nə fwa lwanɪ, ku ywàŋá nə Yuu-Tiu, v nə tɪ wá. Ku ba mú ywàŋá. Yá nə Yuu-Tiu tútùnù fwa

zəni, nə Yuu-Tiu nə wàà v pɪn v fwa zəni tē yiri.

5 Lià duən buɲa də, diən don wulə, ku nə dwə diən tē duən. Yá lià duən də ga buɲa də, diən tē mama yɪ won nədv. Ba liù mama dǎn nə mɛ, sə v lwarɪ ku tē, v nə buɲa v waa con, cígá cígá. 6 Liù tē, v nə kəni dun diən don nə, v doni diən tē duən, v yɪ v fwa nətu, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə. Liù tē, v də nə ba wodiū mama culi, v də dé won mama, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə, v ga kəni Yu lèèèe ku tē yiri, v nə dé. Liù tē də, v nə ba wiən duən dé, v də ba wiən duən dé, sə v pa dun Yuu-Tiu nə, v də ga kəni Yu lèèèe.

7 Yá nə liù mama dǎn tà v mu wulə luv v cɪcɪ yiri, nə liù də mama ga ba tɪ, v cɪcɪ yiri. 8 Yá nə mu tē dǎn nə wulə luv wa, ku yɪ nə wulə Yuu-Tiu yiri. Nə kúv nə tɪga də, ku yɪ nə tɪga Yuu-Tiu yiri. Nə mu tē dǎn nə wulə, nə à yèé ku nə tɪga, nə tē yɪ Yuu-Tiu nə tɪ nəba. 9 Ku yɪ cígá, Zwezi-Kərisə tɪga, yá v pɪi v bwin v nan, v wulə mu wa, sə v dé diàn tɪga də ləzwənəŋə mɛ yuu wa. 10 Sə n mù dǎn yɪ, bèèèe nə pɪn n ma cəgə n don tē, v nə yɪ n nubiu Kərisə yiri? Sə n mù yɪ, bèèèe nə pɪn n ma goni n don tē, v nə yɪ n nubiu Kərisə yiri? Nə mama wá zɪɣɪ Yu yáá con, sə v buri nə bura. 11 Ku yɪ ndə ku nə púpúní Yu sagɪ tē wa, ku wú:

«Ku yɪ cígá, à yɪ Yuu-Tiu tē, à nə wulə mu wa. Ku mù nə pɪn, à mù nə swɪn, à wú: Liù mama wá tu v nadwana yuu à yáá con, liù mama ga wá súrí v tətə nii, v pa dun à mù Yu nə».

12 Ku dǎn pìà ku buri də, nə liù mama wá tún v nii v tiàn nə Yu yáá con.

Nə dǎnà ká yugu liù, nə li Yu cwəŋə tē wa

(1 Korəntə tián 8.1-13; Kolosə tián 2.16)

13 Nə kúv dǎnà ká cəgə duən. Á dǎn kənə á pubuɲa wa də, á wá mɛ, sə á fwa won mama, ku nə wá

ya ndə kapan nə, á nə ken á duən *Kərisə lià tē yáá con, ba nə wá mà ba nəε ku nə ba tu, nə à yèé ku nə wá pa ba pií ba yá Yü cwəŋə tē. ¹⁴ À mù də *Yuu-Tiu Zwezi vwə duən nə. Yá ku dàn pɪn, à yèé zəni zəni də, wodiū mama təlɔ́, ku tətə nə yɪ durən won Yü yáá con. Yá liù tē, v dàñ nə buŋa də, wodiū don yɪ durən wodiū, v wà mɛ, sə v dé ku, v nə buŋa v waa con də, ku yɪ durən tē yɪrɪ. ¹⁵ Də n nə tà wodiū yɪrɪ, n nə dé, n pa n liù don, v nə yɪ n nubiū Kərisə yɪrɪ, jìàn gwàrì Yü cwəŋə tē wa, ku bɪrɪ də, n kúv ba wá swə. Dàn ká pa liù tē, Zwezi-Kərisə nə tɪga v də yɪrɪ, tà n wodiū tē yɪrɪ, v jén Yü cwəŋə tē wa. ¹⁶ Á cia á tiàn nə, liù dàn ká dí tɪjaŋa wozəŋə tē yɪrɪ, Yü nə pɪn aba. ¹⁷ Yü pàrì tē tà wodirən, nə à yèé won tē, ba nə nywìn yoo. Yü pàrì tē dàn yɪ ku tē, Yü-*Sɪju tē nə tɪŋa də nəba. Ku mù nə saŋa nəba, ku pɪn, nə tɪŋa ku tē nə yɪ cígá. Ku mù nə pɪn, nə wulə duən nə, də bɪcan sɪé. Ku mù nə pɪn, nə jə pupwən. ¹⁸ Liù tē, v nə tɪŋa v pɪn Zwezi-Kərisə nə nətɔ, v wá poli Yü pùé nə, yá lià ga wá swìn də, v tɪŋa ku tē nə zɪən.

¹⁹ Ku mù yɪrɪ, nə dàn kəŋə diàn, nə fwa ku tē nə wá kə bɪcan sɪé nə pwərə wa də ku tē nə wá dàn lià tē duən jìàn Yü cwəŋə tē wa. ²⁰ Dàn ká cùgù Yü tutɔŋɪ tē, də won tē, n nə dé. Cígá, wodiū təlɔ́, ku nə yɪ durən won Yü yáá con. Yá də ku tē, n nə dé, dàn nə wá yigu n duən Kərisə lià tē, ku pa ba fwa lwanɪ, sə n dàn ká dé ku. ²¹ Nèñ, ku tē nə zɪən: Dàn ká fwa won mama, ku nə wá pa n duən Kərisə lià tē pií ba yá Yü cwəŋə tē nə. Ku nə yɪ nàŋú diŋə, nə à yèé ku yɪ swana nywɪvɪn, nə à yèé won tē mama, ku nə wàá ku yanɪ. ²² N pubuŋa tē nə yɪ nətɔ ku yoo təntə yuu wa, ku twá də n waa tē, n nə ken Yü nə, ja ku n cɪcɪ con, sə ku ya n mù də Yü pwərə wa. Pupwən liù nə yɪ liù tē, v nə ba bábìá fwa ku tē yɪrɪ, v nə ken sírí, sə v fwa. ²³ Yá liù

tē, v nə fwa bábìá wodiū yuu wa, v ga dé ku, Yü wá bɪrɪ ku tíu bɪrà, v ga cùgù wá. Ku pià ku bɪrɪ də, v wà v waa ken Yü nə ku wodiū tē yuu wa. Yá won tē mama, liù nə tɔv, v ga wá v waa ken Yü nə ku yɪrɪ, ku yɪ cɔna.

15

Nə fwa ku tē nə zɪən, ku pa nə duən nə
(Romè tián 14.13-23; Filipə tián 2.1-5)

¹ Nə mù lià tē, nə nə jə diàn Yü cwəŋə tē wa, nə mɛ, sə nə san lià tē nə, ba nə ba diàn jə ka wa. Nə wà mɛ, sə nə pià ku tē nə poli nə cɪcɪ pùé. ² Nə liù mama dàn mɛ, sə v fwa ku tē nə poli v don pùé, sə nə ma fwa wá zəni, sə ku wàní ku dàn v jìàn Yü cwəŋə tē wa. ³ Zwezi-*Kərisə tətə wá ku tē nə poli v cɪcɪ pùé fwa. Ku púpúní Yü sagɪ tē wa, ku wú: «Túrán tē mama, ba nə twɪn n mù Yü, pií tē tu à mù yuu wa». ⁴ Ku yɪ cígá, yoo tē mama, ba nə dí yáá, ba púpúní Yü sagɪ tē wa, yɪ ba púpúní, sə ku kàrì nəba. Ku mù nə mɛ, sə ku pa, nə ja pínú, ku ga zùrì nə bɪcanɪ, sə nə wàní nə ja yala Yü con. ⁵ Pínú də ka zùrì bɪcanɪ yɪ Yü nə pɪn. Yü dàn nə wá pa á ya lià tē, á pubuŋa nə yɪ nədɔ, sə á fwa ndə Zwezi-Kərisə yà nə fwa nətɔ. ⁶ Yá á dàn wá wàní á bu Yü nə, v nə yɪ nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nyɪna, də bɪcan nədɔ də nii nədɔ. ⁷ Á dàn siá duən, ndə Zwezi-Kərisə nə sɛə aba nətɔ, sə ku pa dun Yü nə.

(Tɔtvnan 3.25-26; Efezə tián 2.11-19)

⁸ Ku yɪ cígá nə, à swìn á con: Zwezi-Kərisə jigə *Zwifə-ba tütònɔ. V fwa ku nətɔ, sə v pa ku tē Yü nə kàn nii də ba nɪbara-ba tē, nii sú, sə ku bɪrɪ ba də, Yü yoo ba kwèe, ⁹ sə ku ga pa, lià tē, ba nə tà Zwifə-ba bu Yü nə, v nə dəri ba yinəgə zənzən tē yɪrɪ. Ku yɪ ndə ku nə púpúní Yü sagɪ tē wa, ku wú:

«Kv mò yiri, à wá bu n nò, là tɛ,
ba nò tà Zwifə-ba, tətəŋi wa.
À wá nun gwaran à ma bu n
yiri nò».

10 Kv tɛ púpúní Yü sagi tɛ wa, kv
wú:

«Á mò là tɛ, á nò tà Zwifə-ba, á fwa
pupwən, á mò dɛ dwíí tɛ, Yü
nò kúrí».

11 Kv tɛ púpúní Yü sagi tɛ wa, kv
wú:

«Á mò là tɛ mama, á nò tà Zwifə-ba,
á bwia Yüu-Tiu nò. Á dwíí tɛ
mama bwia v nò».

12 Yü nii *sùsùnò *Ezayi dɛ swìn, v
wú:

«Liù wá nan Yüzayi* dwíí tɛ wa, v nò
wá dé pàrì là tɛ yuu wa, ba
nò tà Zwifə-ba. Luu dwíí tɛ
mama, ba nò tà Zwifə-ba, wá
ja yala dɛ wá».

13 Yü nò pün, á jə yala dɛ wá. U mò
dàn nò wá pa, á sú dɛ pupwən, v ga
pa aba bican sió, á nò kəni á waa v
nò tɛ yiri. Kv mò nò wá pa, á twá v
*Siŋu tɛ diàn nò, á ja yala dɛ wá, tɛ
nò dáá, tɛ ja lɛ tia nò.

*Polə yi Zwezi-Kərisə tütònò
(1 Korəntə tián 15.10; 2 Korəntə
tián 12.12; 10.13-18)*

14 Á nubia-ba, à mò yèé cígá
mama à tətə yuu wa dɛ, á yi là
tɛ, á nò yi wuywanyina. Á jə yənu
zənzən, kv pa, á wáá duən á kwè.

15 Yá dɛ kv nətə mɛ, à tɛ swìn yìèn
duən yuu wa nəpon nəpon à sagi kv
tɛ wa, sɛ à ma líí aba. Á swìn tɛ
sùràn təntə, Yü pubwanu tɛ yiri, v
nò fwa à yira. 16 Yü tun nò, sɛ à ya
Zwezi-*Kərisə tütònò, à pa là tɛ nò,
ba nò tà *Zwifə-ba. Yá à dàn tɔŋa kv
tutɔŋi təntə, à pün Yü nò. Á swìn v
suywánú tɛ, à buri là tɛ nò, ba nò
tà Zwifə-ba. Á pià, sɛ v li ba v tún
vàn nò, sɛ ba ya v mò nyiən, ba ga
poli v pùé. Yü-*Siŋu tɛ dàn nò wá
pa, ba ya là tɛ, ba nò yi Yü nyiən.

17 Kv nətə pün, à mò dɛ Zwezi-Kərisə
wulə duən nò, à dàn ga jwɛ, à nò

tɔŋa à pün Yü nò tɛ yiri. 18 Yoo tɛ, à
nə jə wudu, sɛ à swìn, yi yoo nədu
cici. Kv mò nò yi tutɔŋi tɛ, Zwezi-
Kərisə nò twá dɛ nò, v tun. U pün
à van là tɛ, ba nò tà Zwifə-ba, à kə
Yü cwəŋə tɛ wa, sɛ ba zìlí v nii. U
twá à nii sùràn nò, dɛ kv tɛ, à nò fwa
nò, v ma tun kv yoo təntə. 19 U tun v
diàn mımınu dɛ yomılan, kv twá dɛ
Yü-Siŋu tɛ diàn. Kv nətə dàn pün, à
zigi *Zwerizalemə nò, à swìn Zwezi-
Kərisə suywánú tɛ, bwálí mama nò,
à va à yí Yiliri. 20 Yá kv dàn yi dun
yoo, kv pa à mò nò, sɛ à swìn Zwezi-
Kərisə suywánú tɛ bwálá tɛ nò, ba
nò wá dí yáá ba ni kv yoo. Á yà ba
pià, sɛ à swìn kv bwálí nò, ba nò dí
yáá ba ni kv, sɛ kv dàn ká ya, ndə
liù don nò tún v béré dèñ, à ga bà à
lwà ka yuu wa. Á dàn yà pià, sɛ kv
ya, ndə kv nò púpúní Yü sagi tɛ wa,
kv wú:

21 «Lià tɛ, ba tɛ nò wà v yoo swìn
ba buri ba, ba mò wá na wá.
Lià tɛ, ba tɛ nò wà v yoo ni,
ba wá ni v suywánú tɛ dèñ».

*Polə pià, sɛ v va Romə
(Romə tián 1.9-15; 2 Korəntə tián
8 dɛ 9)*

22 Mə kv mò yoo təntə dàn nò
cigá à yáá nò, kv pa máná mama,
à nò pià, sɛ à bà á con, à ba twi.

23 Síún nò, bwálí kúò təlɛ nagwanɛ
tɛ tɛ wa, ba nò wá suywánú tɛ swìn
lá. Kv tɛ nò súrí lá, kv bina dáá,
à yà nò pià, sɛ à bà à na aba dɛ à
bican mama. Yá à dàn pià, sɛ à tun
kv yoo təntə máná tɛ wa, à nò vɛli
Esəpanyə. 24 Á jə yala dɛ, à wá na
aba máná tɛ wa, à nò twi, sɛ à lɛ. Á
wá ya á con dian bələ, sɛ à yira zùrì
á yoo wa. Kv kwa nò, à pià, sɛ á san
nò, sɛ à wàní à va à cwəŋə tɛ.

25 Síún nò, à dàn yi à vɛlə *Zw-
erizalemə, sɛ à san *Kərisə là tɛ
nò. 26 Kərisə là tɛ, ba nò wulə
Masedwanə dɛ Akayi nagwanɛ tɛ
wa, lá səbiu, sɛ ba ma san zura tɛ
nò, ba nò wulə Zwerizalemə Kərisə

* 15:12 15.12 Yüzayi yà yi più *Davidə nyina. Mə v mò dwíí tɛ wa nò, ba luri Zwezi-Kərisə.

là púlí tē wa. ²⁷ Ba tētē nē ken ba pubuŋa wa, sē ba san ba. Yá ku saŋu tētē yà yí *Zwifē-ba juŋi, ku nē wulē ba yuu wa. Ku juŋi tētē dēn nē yí, ba yà tà Zwifē-ba, yá ba ga twá Zwifē-ba nē, ba na tori Yü con. Ku mù nē pün, ba mù là tē, ba nē tà Zwifē-ba, dān mē, sē ba san Zwifē-ba nē dē wiēn tē, tē nē yí tia yuu wiēn. ²⁸ Máná tē, à nē lú ku yoo tētē yáá, à nē wàní à pa sēbiu tē Zwerizalemē Kērisē là púlí tē nē, à wá twá á con, à ma va Esēpanyē. ²⁹ À yèé dē, máná tē, à nē wá bà á con, Zwezi-Kērisē wá fwa zēni á yira zēnzēn.

³⁰ À nubia-ba, à kwè aba dē nē *Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē yiri tē, dē Yü-*Siŋu tē nē pün nē swē duēn tē yiri, sē á súrí à nē, á jun Yü dē diàn á pa nē. ³¹ Á lwērē Yü á pa nē, Zwīde nagwanaa là tē, ba nē wá swywánjú tē sēe dān ká ja nē, ba kē cān wa. Á tē lwērē Yü á pa nē, sē ku tē, à nē ja wēlō Zwerizalemē, sē à pa là tē nē, ba nē yí Kērisē nē tī, wàní ku poli ba pùé nē. ³² Dē ku dān nē yí Yü fira, à wá bà á con dē pupwēn. Yá nē wá ya duēn nē, sē à síí mancün.

³³ Yü tē, v nē pün bican sié, nē wá ya dē á mama! Amuna!

16

Sagi tē yígúró sùràn

(3 Zwan 5-8; 1 Korētē tián 16.19-20)

¹ À pià, sē á lwarí nē nakua Fowebe. U yí v tuŋa Yü tutuŋi tē Sankere *Kērisē là púlí tē wa. ² Máná tē, v nē yí á con, sē á sēe, á ja wá zēni *Yuu-Tiu yiri, ndē là tē, ba nē yí Yü nē tī, nē mē, sē ba fwa nētū. U san là zēnzēn nē, v ga san à dē nē. Ku mù yiri, á saŋa wá won mama wa, v nē pià á saŋu.

³ Á jùná Pērisēka dē Akilasē á pa nē. Á mù dē ba mù nē tuŋa nē pün Zwezi-Kērisē nē. ⁴ Ba tà à yiri, ba dugu ba mü, sē ba ma wàní ba

jon à mü ba yá. Yá à dān kēni ba lēēē. Ku tà à cici nē kēni ba lēēē. Kērisē là púlí tē mama, ba nē tà Zwifē-ba dē kēni ba lēēē. ⁵ Á jùná Kērisē là púlí tē, ba nē yáá jēni duēn nē Pērisēka dē Akilasē diē tē wa. Á jùná à nubiswēnē Epayinētē á pa nē. U mù nē yí Azi nagwanaa tē wa tētēn liù, v nē kēni v waa Zwezi-Kērisē nē. ⁶ Á jùná Mari dē, á pa nē, v tun zēnzēn v pa aba. ⁷ Á jùná Andēronikisē dē Zwiniyasē á pa nē. Ba yí à mù dwíí tián, à mù dē ba mù ga nē yün bān diē tē wa dē. Ba yí Zwezi *tuntuna, là nē swīn ba zēni yoo. Ba mù nē dí à yáá, ba kēni ba waa Zwezi-Kērisē nē. ⁸ Á jùná Anpēliyatisē, v nē yí à nubiswēnē Yuu-Tiu yiri nē, á pa nē. ⁹ Á jùná Yirēben, nē mù dē wá nē tuŋa Zwezi-Kērisē tutuŋi tē, á pa nē. Á jùná à nubiswēnē Sētakisē á pa nē. ¹⁰ Á jùná Apelesē á pa nē. U dē buri dē, v cígá yí Zwezi-Kērisē tūtūnū. Á jùná Arisētobilē dē v diē là tē á pa nē. ¹¹ Á jùná Erodion, v nē yí à dwíí tíú, á pa nē. Á jùná Narēsisē dē v diē là tē, ba dē nē kēni ba waa Yuu-Tiu nē, á pa nē. ¹² Á jùná Tērifēnē dē Tērifozē, ba dē nē tuŋa Yuu-Tiu tutuŋi tē zēnzēn, á pa nē. Á jùná à nubiswēnē Pērisēdē á pa nē. U yí kan tē, v dē nē tun zēnzēn v pa Yuu-Tiu nē. ¹³ Á jùná Rifisē á pa nē. U yí liù tē, Yuu-Tiu nē kúrí. Á jùná v nuu tē, v nē yí à dē nuu, á pa nē. ¹⁴ Á jùná Asinkēritē, dē Fēlegon, dē Erēmēsē, dē Patērobasē, dē Erēmasē, dē Kērisē là tē duēn tē mama, ba nē wulē dē ba, á pa nē. ¹⁵ Á jùná Filologē, dē Zwili, dē Nere, dē v nakua tē á pa nē. Á jùná Olinpasē, dē là tē duēn tē mama Kērisē nē tī, ba nē wulē dē wá, á pa nē.

¹⁶ Á jùná duēn dē zilē zēnzēn dē sonu ndē Kērisē là nē mē, sē ba fwa nētū. Kērisē là púlí tē mama jūnì

aba.

(Titè 3.9-11; 2 Piyerə 2.1-3)

¹⁷ À nubia-ba, á nəŋə ku tə, à nə kwè aba ku yiri. Ku mù nə yi, sə á cì á tiàn nə də lià tə, ba nə kəni pwià lià pwərə wa, ba pɪn ba dɔga Yɪ cwəŋə tə, ba jén. Kàrà tə, ba nə kàrì aba, də ba lià təntə tutɔnɛ tə ba duən yuu kəni. Á dàń pɪan á ya yɪŋɔnɪ də ku lià təntə. ¹⁸ Ba mù ləzwənyiri təntə ba nə Yuu-Tiu tutɔŋi tə tɔŋa. Ba yi ba twá ku tə nə, ku nə yi ba pwií fira. Ba níó ywán, ba ga swìn sɔywáná lià con. Ba fwa nətɔ, ba ma gɪgarɪ lià tə, ba nə yèrì ka fwa yolwan, ba pɪn ba pubɔŋa lwàní. ¹⁹ Lià tə mama yèé, á mù nə zilí Yɪ nii zəni nətɔ. Ku mù yiri nə, à wulə pupwən wa zənzən á yiri. Yá à yà swə, sə á ya lià tə, á nə jə wubɔŋa, sə á ma fwa ku tə nə zìən. Yá à ga swə, sə á ya lià tə, á nə ba pubɔnkɔkwɪnan jə, sə lwanɪ dān ká cògò aba. ²⁰ Yɪ nə yáá pɪn bɪcan sɪè lià nə. U bá dání, v ma cògò *Sɪtana diàn, v ga pa á nɪŋa wá də á nɛɛ. Nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanɔ á yira.

²¹ Timote, v nə tɔŋa də nə, jònì aba. Lisiyisə, də Zwason, də Sosi-paterə, ba nə yi à dwíí tiàn tə, jònì aba. ²² À mù Terətiyisə jònì aba Yuu-Tiu yiri. Mə à mù nə Polə jɪn v pa à púpúní v sagɪ ku tə. ²³ Gayisə də jònì aba. Mə v mù con nə, à mù Polə wulə, yá Kərisə lià tə də mama yi v mù con, ba twi, ba jònì Yɪ. Erasətə, v nə túŋé tɪv tə səbiu tə, də nə nubiu Karətisə jònì aba. [²⁴]

*Yɪ cɪcɪ nə mɛ də dun
(Efɛzə tián 3.20-21; Zwidə 25-26)*

²⁵ Nə pɪan dun Yɪ nə. U wáá Zwezi-*Kərisə sɔywánú tə nə, à nə swìn à bɪrɪ lià tə nə, v twá v pɪn, á zɪɪ diàn, á ma twá Zwezi-Kərisə nə. Yɪ twá sɔywánú təntə nə, v pa ba lwarɪ cígá tə, ka nə sègè, ku máŋá nə ba yigə. ²⁶ Yá síún nə, cígá təntə dàń nan poni nə. Dwíé tə mama dàń

twá Yɪ *nii saga tə nə, ba lwarɪ cígá tə. Yɪ tə, v yà nə dí yáá v wulə fuən fuən, nə pɪn nii təntə, sə ku pa lià tə mama kə ba waa v nə. ²⁷ Nə pɪan dun Yɪ nə. U mù cɪcɪ nə jə wubɔŋa. Nə pɪan dun wá, ku twá də Zwezi-Kərisə, máŋá tə, ku nə ba zwèe. Amɪna!

**Təntən sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Korəntə
Kərisə lià tə nə
Korəntə tián təntən
sagı tə yuu wa sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə
Kv yí *təntənu Polə nə púpúní kv.*

Lià tə nə, v nə púpúní

Kv yí təntən sagı tə, Polə nə púpúní v pa Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Korəntə nə. Polə tətə nə dıga Kərisə lià púlí təntə dən. Nəjə kv tə yırı, Polə nə púpúní ba nə:

Kv máná tə wa, də Korəntə yí Gəresə nagwanaa tə wa tıfarv don. Ywəjə də yà dáá zənzən kv wa. Korəntə yà jə níá yuu borə yizıga bwálá bələ, tə nə pın, kv yí tıv tə jıjə nə wulə kv wa. Yolu yà vəlí yáá zənzən kv wa. Korəntə tián dən yà twá pubunyirə mama nə də yıjənconji yirə mama nə, tə nə pın lià tə tıja yokokwınan.

Sagı tə wa sugv

Polə nı Korəntə lià tə njwen tə nə ba ywán. Kv tə nə súrı lá, Korəntə tián yà tın sagı v nə, kv nə bwe bwıə zənzən, kv ga swın yojanan zənzən yoo. Polə dí yáá v bırı ba də ba púlí tə pwèe, v ga pıà, sə v pa ba pıı ba kə duən nə. U bırı ba nətv, ba nə me, sə ba ya duən nə ndə Kərisə lià nə, lià tə tətənı wa, ba nə twá luv yofwamınan nə. Kv kwa nə, Polə le Korəntə Kərisə lià tə bwıə tə, v ga swın kaswe yoo də badən nə à yèé kadən yoo, də Kərisə liù nə tı v tián nətv yoo, də Yıı-Sıju tarpınan yoo də nətv, ba nə me, sə ba ja tə ba ma tın yoo, də yıèn duən.

*Polə jònı Kərisə lià tə Korəntə nə
(Romə tián 1.1-7; Tətvnan 18.1-11)*

¹ Yıı twá də v fıra tə, v ma kúrı à mù Polə, sə à yà Zwezi-*Kərisə *təntənu. À mù də Sosətenə, v nə yı à nubıu Kərisə yırı, nə púpúní sagı kv tə, nə pın aba. ² Kv yı nə púpúní kv, á mù Kərisə lià púlí tə nə, kv nə wulə Korəntə nə. Yıı twá də Zwezi-Kərisə, v lı aba v tın, v pa v tián nə. U kúrı aba, sə á yà v mù nyıən. Sagı kv tə tà á mù Korəntə tián cıı nyıən. Kv yı á mù də lià tə, ba nə wulə bwálı tə mama nə, ba ga bojə ba kəni nə *Yuu-Tıu Zwezi-Kərisə yırı tə nə nyıən. Zwezi-Kərisə təntə yı nə mù də ba mù me Yuu-Tıu. ³ Nə nyına Yıı də nə Yuu-Tıu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv á yıra, ba ga pa aba bıcan sıé.

*Yıı fwa zəni Korəntə tián yıra
(Filipə tián 1.3-6; Kolosə tián 1.3-6)*

⁴ Á kəni Yıı lèèè wuuu, à pın aba. U twá də Zwezi-*Kərisə, v ma fwa v pubwanv tə á yıra. ⁵ Á mù də Zwezi vwə duən nə. Kv mù nə pın, v ma pa aba tarpınan mama. Á nı Yıı sùràn tə yənu zənzən, á ga yèé kv ka swın ka bırı də. ⁶ Nə swın Zwezi-Kərisə suywánú tə, nə bırı aba. Yá suywánú tə cígá zva aba. ⁷ Yá tarpıvn won tə mama, Yıı nə fwa, kv wà aba mùrı. Á dən ya á dənı máná tə nə, *Yuu-Tıu Zwezi-Kərisə nə wá pıı v bà, v bırı v tián, v nan á yıá yuu. ⁸ U mù nə wá pa, á ga zıgı dıàn Yıı nyıən tə wa dıın mama, kv ja vələ luv zanv máná nə, Zwezi nə túrı dıın tə nə, sə á dənà ká ja yoo, ba nə wá caga á nıı nə kv yırı. ⁹ Yıı yı pùé nədv tíú, v tətə nə kúrı aba, sə á vwə v bıú Zwezi-Kərisə yıra. U mù nə yı nə Yuu-Tıu.

*Nımarv yà təl Kərisə lià púlí tə
wa Korəntə nə
(1 Korəntə tián 3.3-8, 21-22)*

¹⁰ Á nubıa-ba, à mù də á mù me yı nə vwə *Yuu-Tıu Zwezi-*Kərisə nə. Kv mù nə pın à lòrı aba, sə á cvgv à sugv, à ma kwè aba. Á pıın á ya nədv, sə pwıa dən ká yà á pwərə

wa. Á dàń kə̀nə̀ nii nə̀du, sə́ á ja pubuŋa nə̀du. ¹¹ À nubɪa-ba, lià nan kan tə̀, ba nə̀ boŋə̀ Kə̀lowe* sàń con. Ba bà, ba swìn á yoo. Yá à nì də̀, ba wú, á dı́ jara də̀ duən. ¹² Won tə̀, à nə̀ pià, sə́ à swìn, ku mù nə̀ yı́ də̀, á nii sùràn tə̀ tà nə̀du. À nì də̀, lià wulə́ á wa, ba nə̀ swìn də̀, ba mù wulə́ Polə́ kwa. Ba duən də̀ kúú wú, ba də̀ yı́ ba wulə́ Apɔ̀lɔ̀sə́ kwa. Ba duən də̀ kúú swìn, ba wú, ba də̀ yı́ ba wulə́ Sefasə́† kwa. Ba duən də̀ kúú swìn, ba wú, ba də̀ yı́ ba wulə́ Kə̀risə́ kwa. ¹³ Kə̀risə́ yı́ v p̄wèe duən wa naaa? Ku yı́ à mù Polə́ nə̀, ba paa dagarv tə̀ yuu wa, sə́ à tı́ á yı́ri naaa? Nə́ à yèé ku yı́ à mù Polə́ yı́ri tə̀ nə̀, ba twá ba ma lə́ aba níá wa, ku twá də̀ Yı́ yı́ri tə̀ naaa? ¹⁴ À kə̀ni Yı́ lèèèe də̀, à nə̀ wà á liù mama li níá wa, də̀ ku nə̀ tà Kə̀risə́pısə́ də̀ Gayısə́ cı́cı́. ¹⁵ Ku nə̀tv tə̀ pın, liù mama wàri v swìn də̀, ku ya à mù yı́ri nə̀, ba twá, ba ma lə́ aba níá wa. ¹⁶ Uhuun, à líí də̀, à tə̀ lə̀gə̀ Sə̀tefanasə́ də̀ v diè lià níá wa. Ku tə̀, ku nə̀ ga tə̀ mù, à yèri də̀, à nə̀ lə̀gə̀ liù don níá wa. ¹⁷ Zwezi-Kə̀risə́ yı́ v tun nə̀, sə́ à swìn suywáŋú tə̀, à bırı lià nə̀. U wà nə̀ tun, sə́ à lə́ lià níá wa. À nə̀ swìn suywáŋú tə̀, ku tà lə̀zoni wubɔ̀ŋa nə̀ à ma swìn ku. À yà nə̀ swìn ku də̀ lə̀zoni wubɔ̀ŋa ku yà wá pa Zwezi-Kə̀risə́ tian tə̀ dagarv tə̀ yuu wa ya tutu ku pa lə̀zoni nə̀.

*Yı́ diàn tə̀ də̀ v yə̀nu tə̀
(1 Korentə́ tián 3.18-20; Matı̀ə
11.25-27)*

¹⁸ Sugv tə̀, ku nə̀ bırı də̀, Zwezi-Kə̀risə́ tı́ga dagarv tə̀ yuu wa, yı́ lə̀yəri yoo, ku pa lià tə̀ nə̀, ba nə̀ wulə́ cwə̀ŋə́ wa, ku nə̀ jén ba míámı́án. Yá ku yı́ Yı́ diàn yoo, ku pa nə̀ mù lià tə̀ nə̀, nə̀ nə̀ wulə́ cwə̀ŋə́ tə̀ wa, Yı́ nə̀ twá ku nə̀, v ma

jon nə̀ba nə̀ cuna wa. ¹⁹ Ku púpúńı́ Yı́ sagı́ tə̀ wa, ku wú:

«À wá cùgù wubɔ̀nyına wubɔ̀ŋa, à ga pa yə̀nu tián də̀ yə̀nu jı́ tutu».

²⁰ Də̀ Yı́ nə̀ swìn nə̀tv, wubɔ̀nyıən təlél. *Zwifə́-ba Yı́ *nii yə̀nu tíú kúú təlél. Tútùnyıən də̀ təlél, máńá ku tə̀ wa. Yı́ pın, tıa yuu lə̀zoni wubɔ̀ŋa tə̀ jı́ lə̀yəri yoo. ²¹ Yı́ twá də̀ v tətə́ wubɔ̀ŋa nə̀ v ma bırı də̀, v wà sèe, sə́ tıa yuu wubɔ̀nyına ba lwarı́ wá də̀ ba tətə́ wubɔ̀ŋa tə̀. Ku mù nə̀ pın, Yı́ ma sóńı́, sə́ v jon lià tə̀ nə̀, ba nə̀ keni ba waa v nə̀ wuuu, ba cuna wa. Ku nə̀tv twá v sùràn tə̀, nə̀ nə̀ swìn nə̀ bırı lià nə̀, tə̀ nə̀ yı́ ndə́ lə̀yəri sùràn nə̀, wubɔ̀nyına yáá con. ²² Zwifə́-ba tə̀ pià, sə́ ba na Yı́ diàn mımı́nv də̀ yı́á, sə́ ba dàń ma zı́gı́ lá, ba pa cígá ku. *Gə̀rekə́-ba də̀ pià, sə́ ba lwarı́ yı̀èn tə̀ də̀ ba tətə́ wubɔ̀ŋa. ²³ Yá nə̀ mù yı́ Zwezi-Kə̀risə́, ba nə̀ paa dagarv tə̀ yuu wa yoo, nə̀ nə̀ swìn nə̀ bırı. Ku kàrà tə̀ntə́ yı́ cuguguran, ku pa Zwifə́-ba nə̀, ku ga yı́ lə̀yəri yoo, ku pa lià tə̀ nə̀, ba nə̀ tà Zwifə́-ba. ²⁴ Yá lià tə̀, Yı́ nə̀ kúrí, də̀ ku nə̀ yı́ Zwifə́-ba, nə̀ à yèé Gə̀rekə́-ba con, Zwezi-Kə̀risə́ nə̀ bırı Yı́ diàn tə̀ də̀ Yı́ wubɔ̀ŋa tə̀. ²⁵ Yı̀èn duən ku yáá yı́ ndə́ Yı́ ya lə̀yəri. Ba me, sə́ ba lwarı́ də̀, Yı́ lə̀yəri dwə́ ba wubɔ̀ŋa. Yı̀èn duən də̀ wa, ku yáá yı́ ndə́ Yı́ ba diàn ja də̀. Ba me, sə́ ba lwarı́ də̀, Yı́ bwàńı́ dwə́ ba diàn.

²⁶ À nubɪa-ba, á ywàńá lià tə̀, Yı́ nə̀ kúrí, v kə́ duən nə̀, sə́ ba ya á púlı́ tə̀. Də̀ ku nə̀ yı́ tıa yuu lə̀zoni wubɔ̀ŋa wa nə̀, wubɔ̀nyına ba dáá á wa. Ku nə̀ kúú ya diàn yoo, də̀ diàn tián ba dáá á wa. Nə́ à yèé ku nə̀ kúú yı́ dun yoo, dun tián ba dáá á wa. ²⁷ Yı́ kúrí lià tə̀, tıa yuu lə̀zoni nə̀ buŋa də̀, ba yı́ lə̀yərən tə̀, sə́ v ma pa wubɔ̀nyına tə̀ ya tutu. U kúrí wıən tə̀, ba nə̀ buŋa də̀, tə̀ ba diàn

* **1:11** 1.11 Lià duən buŋa də̀, Kə̀lowe yá yı́ kayəlukan, v nə̀ wulə́ Korentə́ wa. Yá v tütùná dàń yá naŋa v con, ba və́li bwálı́ tə̀ nə̀, Polə́ nə̀ wulə́ lá. † **1:12** 1.12 Sefasə́ ja yı́ri don, ba nə̀ boŋə́ Pı́yərə́.

jə tə, sə v ma pa diàn tián tə ya tutv. ²⁸ Yı kúrí lià tə, ba nə buŋa də, ba ba dun jə tə, də ləzwənbii tə tia tə yuu wa. U kúrí lià tə, ba nə ba jəli ba kəni lià wa, sə v ma pa dun tián ya tutv. ²⁹ Yı fwa kv nət v tə, sə tia yuu ləzwənə mama dān ká bu v tián nə, v mǝ Yı yáá con.

³⁰ Də kv nə yı á mǝ yoo, kv twá də Yı, á ma vwə Zwezi-Kərisə yıra. Yá Zwezi-Kərisə dān nə yı nə wubūŋa. Kv pià kv biri də, Zwezi nə kwən nə cuna tə v li, sə nə ya cígá tián, sə nə yá nə tián míámíán Yı jìàn wa. Yá v yè nəba v jon də v jana tə, sə nə tını nə tián. ³¹ Kv mǝ, sə kv ya ndə kv nə púpúní Yı sagı tə wa, kv wú: «Liù tə, v nə pià, sə v bwı liù nə, sə v bu *Yuu-Tiu nə, won tə cıci yıri, Yuu-Tiu nə fwa tə».

2

Polə yoo nə yı Kərisə, ba nə paa dagarv tə yuu wa

(2 Korentə tián 4.5-7)

¹ À nubia-ba, máná tə, à nə twi á con, sə à swın Yı cígá tə, ka nə sègè, à biri aba, à wà sùràn tə, tə dèñ niu nə cà, nə à yèə ləzwənə wubūŋa nə twá, à ma swın kv á con. ² Kv máná tə wa, à wà sírí ken, sə à biri yoo don á tətəŋi wa, də kv nə tà Zwezi-*Kərisə yoo. U mǝ Zwezi-Kərisə tə, ba nə paa dagarv tə yuu wa. ³ À mǝ Polə tətə twi á con, máná tə wa, də à ba diàn jə də fən yà jə nə, à ga vıvaga zənzən. ⁴ À sugv tə də à kàrà tə ya tà ləzoni wubūŋa sùràn, à ma swın aba à dı. À kàrà tə máná wa, Yı-*Sıju tə də Yı diàn tə nə ken à sùràn tə cwəŋə wa. ⁵ Kv mǝ nə pın, á nə ken á waa Yı nə, tə kúv tà ləzoni wubūŋa yıri, kv yı Yı diàn tə yıri.

Yı-Sıju tə biri wubūŋa mama
(Efezə tián 3.2-11; 1 Zwan 2.20, 27)

⁶ Nə kàrà tə, kv yı wubūŋa nə, nə swın nə biri lià tə nə, ba nə bori Yı cwəŋə tə wa. Kv wubūŋa tətə

tə sívn luv wubūŋa. Kv tà sívn luv diàn tián yənu. Diàn tián nə yáá bà ba jén. ⁷ Yı wubūŋa tə sègè tia yuu ləzoni yáá con. Mə tə mǝ yoo nə, nə mǝ swın nə biri. Yı tanı kv v tún, də v tə wà luv fwa, sə v ma twá kv nə, v pa nə pií nə na dun v mǝ Yı con. ⁸ Sívn luv diàn tián wà kv wubūŋa tətə lwarı. Də ba yà nə lwarı kv, ba yà bá paa *Yuu-Tiu tə, v nə yı dun tíú, dagarv tə yuu wa, ba gv. ⁹ Ndə kv nə púpúní Yı sagı tə wa, kv wú:

«Won wulə, ləzwənə yii nə wà kv ni míámíán, v zıın nə wà kv ni míámíán, v ga ba kv yoo buŋa v waa con də. Mə kv mǝ won tətə nə Yı tanı, sə v pa lià tə nə, ba nə swə wá».

¹⁰ Yı twá də v *Sıju tə, v ma biri kv yoo tətə nə mǝ nə. Yı-Sıju tə yáá balv won mama. Kv yáá balv Yı pubūŋa tə, ka nə lù tətə, kv lwarı ka dèñ. ¹¹ Də nə nə ti ləzwənə nə ywǎn, nə yèə də, kv nə tà v tətə waa tə, nə yèə kv tə, v nə buŋa, liù don mama yèri kv. Mə kv yı nət v Yı də con, Yı-Sıju tə cıci nə yèə won tə mama, Yı nə buŋa. ¹² Yı pın nəba Sıju tə, kv nə nan v con, sə kv pa nə lwarı tarpıv tə, Yı nə ma fwa zəni nə yıra. Yá kv tà lià tə, luv nə kəni cwəŋə wa pubūŋa tə, nə Yı pın nə mǝ nə. ¹³ Kv mǝ nə pın, nə ba ləzoni wubūŋa sùràn nə twá, nə ma swın kv yoo. Kv yı nə twá kv tə nə, Yı-Sıju tə nə biri nəba. Mə nət v, nə nə twá, nə ma gúlí cígá tə, kv nə naŋa Yı con, nə biri lià tə nə, ba nə zılı Yı-Sıju nii. ¹⁴ Ləzwənə tə, v nə twá v tətə pubūŋa nə, v ba Yı-Sıju tə yoo sèe. Yı-Sıju tə yoo yı ndə ləyəri yoo nə v con. Kv yá mǝ, sə Yı-Sıju tə ya də wá, sə kv pa v ni kv dèñ. Yá Yı-Sıju tə dān təlè də wá. Kv mǝ nə pın, v wàri kv dèñ v ni. ¹⁵ Yá ləzwənə tə, v nə zılı Yı-Sıju tə nii, v mǝ wáá won mama dèñ v lwarı. Liù don ga wàri v mǝ dèñ v lwarı. ¹⁶ Kv yı cígá, kv yı ndə kv nə púpúní Yı *sagı tə wa, kv wú:

«Wàà nè yèé kv tē, Yuu-Tiu nè buŋa? Wàà ga nè wàá kwìè v pɪn Yuu-Tiu nè?»

Yá nè mù ja pubuŋa ndə Zwezi-
*Kərisə pubuŋa tē nè.

3

Yi tūtònà tē tutuŋi tē nè yi nətɔ
(*Ebərə-ba 5.11-14; 1 Koréntə tián 4.1-6*)

¹ À nubɪa-ba, à nè dí yáá à swìn á con tē, à yi à swìn á con, ndə lià tē nè, ba tē nè twá ba tətə pubuŋa nè, ba nè yi ndə bisíná nè Zwezi-
*Kərisə kwa. À wà wàní à swìn á con, ndə lià tē nè, ba nè zilí Yu-
*Sɪŋu nii. ²⁻³ Á tē wàrí wodiu tətə á dé. Kv mù nè pɪn, à sùràn tē, à nè swìn á con tē, yi ndə nayla nè, à nè pɪn aba. Á yà yi lià tē, á nè tē twá á tətə pubuŋa nè. Kv mù nè pɪn, də zèn mama, á tē wàrí kv á dé. Á tətəŋi wa, á tē jə wɔgwɔ də á dɪ jara də duən. Kv nətɔ tē bɪrɪ də, á mù də ləzoni tē duən tē, ba nè twá ba tətə pubuŋa nè, yi nədɔ. Yá á də tuŋa yìèn tē, ba nè tuŋa tɪa yuu. ⁴ Kv twá də á liù don nè yáá swìn, də v mù wulə Polə kwa. U don də tē wú, v mù wulə Apɔlɔsə kwa. Kv nətɔ tē bɪrɪ də, á tutɔnɛ tē yi ndə ləzoni tē, ba nè twá ba tətə pubuŋa nè.

⁵ Cígá mama, Apɔlɔsə nè yi wàà? Sə à mù Polə nè yi wàà? Nə yi Yu tūtònà mùú. Yi twá də nèba, v ma van aba, v pa á kə á waa v nè. Yuu-Tiu pɪn diàn nè liù mama nè, sə v ma fun tutuŋi tē, v nè mɛ, sə v tun. ⁶ Kv yi ndə à mù Polə nè cwɛn tìú nè, Apɔlɔsə də ma gàrí níá kv dèñ nè, yá Yi dàñ nè pɪn kv bori. ⁷ Kv mù nè pɪn, nè mɛ, sə nè lwarɪ də, liù tē, v nè cwɛn tìú tē, də liù tē, v nè gàrí níá tē kv dèñ nè, ba mù mɛ yi tutɔ. Yi cɪcɪ nè jə dun, v nè pɪn tìú tē bori tē yɪrɪ. ⁸ Liù tē, v nè cwɛn tìú tē, də liù tē, v nè gàrí níá tē kv dèñ nè, ba mɛ yi won nədɔ. Yá nè liù mama wá na v tətə tutuŋi tē ŋwírán. ⁹ À mù Polə də Apɔlɔsə

mù yi nè tuŋa də duən Yi tutuŋi tē wa. Á mù yi ndə Yi kára nè, nè à yèé ndə Yi diè nè, v nè lwè.

(*Efɛzə tián 2.20-22; 1 Piyerə 2.4-6*)

¹⁰ Yi nè fwa pubwanɔ à yɪra, sə à tun à pa wá. Kv yi ndə à nè dɪga diè dèñ, ndə dèlwèré nè, v nè jə wubɔŋa. Yá liù don də kúú twi, v lwà ka bérí tē. Liù mama dàñ nè mɛ, sə n cì n tiàn nè də lwiu tē yiri tē, v nè lwè ka yuu wa. ¹¹ Kv mù yɪrɪ nè, liù don mama kúú wàrí dèñ don v tuŋə, də kv nè tà Zwezi-
*Kərisə, v nè dí yáá v wulə lá. ¹² Lià duən wá ja síán, nè à yèé cɪnɪa, nè à yèé kapana wára, tē səbiu nè dáá zənzən, ba ma lwè kv béré tē. Ba duən də wá ja dɛɛ, nè à yèé gakɔrv, nè à yèé sɪsɪran, ba ma lwè kv béré tē. ¹³ Dɪn tē, Yi nè wá bɔrí ləzoni tē bɔrà, liù mama tutuŋi wá nan poni nè. Yá Yi dàñ wá pa liù mama tutuŋi twá mən tē wa, sə tē bɪrɪ won tē, kv nè yi. ¹⁴ Liù tē, v tutuŋi tē nè wá mən dí, Yi wá ŋwín kv tíú təntə. ¹⁵ Liù tē, v tutuŋi tē nè dí mən, kv tíú wá kwìn v ŋwírán tē nè. Yi wá jon v tətə mù, kv dàñ nè wá yà ndə v twá mən wa.

(*1 Koréntə tián 6.15-20*)

¹⁶ Á yèé zəni də, á yi ndə Yi *diè nè, Yi-Sɪŋu tē ga wulə á waa tē wa. ¹⁷ Də liù nè cùgù Yi diè təntə, Yi də wá cùgù kv tíú. Kv diè təntə yi diè, kv nè yi Yi nyiən, á mù ga nè yi kv diè təntə.

¹⁸ Liù mama dàñ ká gɪgarɪ v tiàn. Də á wa liù nè buŋa də, v mù jə tɪa yuu ləzoni wubɔŋa, kv tíú mɛ, sə v jì ndə ləyərɪ nè ba con, sə v cígá ma ya wubunyiən. ¹⁹ À swìn kv nətɔ, sə à ma bɪrɪ də, tɪa yuu ləzoni wubɔŋa yi ləyərɪ Yi yáá con. Yá kv nè púpúní Yi sagɪ tē wa, kv wú:

«U wá ja wubɔŋa tiàn tē ba tətə yíá swiən tē wa».

²⁰ Kv tē swìn kv súrí lá, kv wú:

«Yi yèé yənu tiàn tē pubuŋa tē nè yi nətɔ. U yèé də, ka yi tutɔ».

21 Won tə mama dǎn yi á mù nyiən. Kù mù nè pɪn, liù mama dǎn ká tì ləzwənə, ɔ ma fwa fwie. 22 Tə mama míámíán yi á mù nyiən. À mù Polə, də Apoləsə, də Sefasə*, də luv tə, də mu tə, də tian, də síún máǵá kù tə wiən tə, də máǵá tə, kù nè wá bà wiən tə, tə mama míámíán yi á mù nyiən. 23 Yá á tətə yi Zwezi-Kərisə nyiən, Zwezi-Kərisə də ga yi Yü nyiən.

4

Zwezi-Kərisə tütònà tə yoo

(1 Koréntə tián 3.5-9; Romə tián 14.10-12)

1 Lià tə dǎn mɛ, sə ba jələ nəba ndə Zwezi-Kərisə tütònà nè, ba nè ywǎǵá ɔ tutuŋi tə yuu, sə nè tun də ɔ cígá tə, kù yà nè sègè. 2 Də ba nè pɪn tutuŋi liù nè, sə ɔ ywǎn kù yuu won tə, ba nè pià, sə ɔ fwa, kù mù nè yi, sə ɔ tun kù tutuŋi təntə də pùé nədɔ. 3 Də kù nè yi à mù Polə con nè, á nè swə, sə á bürì à bürà də, kù ba nè yì. Nə à yèé ləzoni tə, ba nè bürì bürà nè swə, ba bürì à bürà də, kù ba nè yì. À tətə ga ba à tián bürà bürì. 4 Kù pià kù biri də, yoo təlɔ à pubuŋa wa. Kù nətɔ tə dǎn nè ba biri də, à wá jì cígá tíú Yü yáá con. *Yuu-Tiu nè wáá à bürà ɔ bürì. 5 Kù mù nè pɪn, á dǎnà ká bürì liù mama bürà ɔ tutuŋi yuu wa, də kù máǵá tə wà yí. Á dǎnà də Yuu-Tiu pií ɔ twi. ɔ mù nè wá li wiən tə mama, tə nè sègè, yikunu wa, ɔ kə poni wa. Kù tə ləzoni tə nè buŋa ba waa con, ɔ wá li kù ɔ biri. Kù dɪn təntə nè, Yü wá bu liù mama nè, ɔ tutuŋi tə yiri, ɔ nè fwa.

6 À nubia-ba, à swìn kù nətɔ tə à mù də Apoləsə yuu wa, sə kù wǎnì kù pa aba kwie. À pià, sə á twá də nəba, á ma sèe kù tə, kù nè púpúnì tə cɪcɪ nii. Sə á liù mama dǎn ká tì liù, ɔ zɪgɪ ɔ yira, ɔ ma fwa fwie, á ga muŋə liù don. 7 Won mama təlɔ, kù nè biri də, n dwə n duən tə. Won tə mama n nè jə, kù yi Yü nè pɪn kù

mù. Də kù nè yi, Yü nè pɪn mú tə wiən təntə mama, bèeə nè pɪn, n ma pɪn dun n tián nè, ndə kù tà Yü nè pɪn mú tə?

(2 Koréntə tián 6.4-10; Filipə tián 2.19-22)

8 Awo, á buŋa də, á manwarì á jə wiən tə mama, yá won mama wà aba mùrì. Á manwarì á jì jujə tián Yü cwəŋə tə wa. Á manwarì á yi pèegá, yá nè mù ga tà pèegá. Kù yà yi yozəŋu, də cígá mama, á nè ya pèegá Yü yáá con, sə nè də twá á dwanì nè, nè dé kù pàrì təntə. 9 À buŋa də, nè mù jigə mumun lià luv mama wa, də *malike yáá con, də ləzoni yáá con. Kù mù nè pɪn, à buŋa də, Yü ken nè mù lià tə, nè nè yi Zwezi-Kərisə *tuntɔna tə, lià tə mama kwa wa. Nə yi ndə lià tə nè, bürà nè jɪn nəba, ba nè mɛ, sə ba cùgè nəba. 10 Nə mù yi ləyərən Zwezi-Kərisə yiri, yá á mù yi yənu tián Zwezi-Kərisə yoo wa. Nə mù yi labwana, yá á mù yi dián tián. Lià pɪn dun á mù nè, yá ba ba dun pɪn nè mù nè. 11 Də zən mama, nè mù yi niən də nanyɔni nè jə nəba. Nə mù nè ba gǎnù də jə, lià də ga mà nəba, nè twá lá nè nè ywǎŋa. 12 Nə yáá tun jìàn tutɔnan, nè yira cɛ zəni. Ba nè twɪn nəba, nè tə yáá lòrì Yü, sə ɔ fwa zəni kù tián yuu wa. Ba nè fifɪn nəba, nè yáá pínì kù nè wɛɛ con. 13 Də ba nè dí tjaŋa, ba kə nè nii nè, kù yi nè yáá zùrì ba bɪcanì, sə nè pií nè kə duən yuu. Lià tə, ba nè yi luv nè kəni cwəŋə nè mù yáá con, nè yi lià tə, ba wɛɛ nè nan nəba, nè yi ndə ywərən nè, ba nè yáá lwé pùré yuu wa. Halì, kù ja bà kù yí zən.

14 Kù yi yoo nè, à dí yáá à swìn á con, à tunə lá. Á mù nè yi lià tə, á nè ya à bia tə, à nè swə. Kù tà à púpúnì yìèn tə tə, sə à ma kə cavira á nè. 15 Də á nè swə, á jə lià duən zənzən, kù tián nè biri aba Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa, á nyina mù tə

* 3:22 3.22 Sefasə ja yiri don, ba nè bonə Piyera.

yi nɔdɔ. À mù nè yi á nyɪna Zwezi-Kərisə cwəŋə tɔ wa. Kɔ twá dɔ, à mù nè nè dí yáá, à swɪn swywáŋú tɔ á con, á ma kə á wɛɛ kɔ nè. ¹⁶ Á dān kwè aba, sɔ á fwa ndə à nè. ¹⁷ Kɔ mù yɪri nè, à tɔŋa à biswənə Timote, ɔ nè twá *Yuu-Tiu cwəŋə tɔ dɔ pùè nɔdɔ. À tɔŋa wá, sɔ ɔ bà ɔ píi ɔ líi aba kɔ tɔ, à nè yi Zwezi-Kərisə cwəŋə tɔ wa. Kɔ tɔ, ɔ nè wá kàri aba, dɔ kɔ tɔ, à nè kàri Kərisə lià púlí tɔ bwálá mama wa, yi nɔdɔ.

(2 Korentə tián 10.1-11)

¹⁸ Á wa lià duən wulə ba fwa fwiə, ndə kɔ yi à kúù bá píi à bà á con. ¹⁹ Yá dɔ kɔ nè yi Yuu-Tiu fɪra, à wá bà á con síún síún. Máná tɔ wa, à nè wá yí á con, kɔ kúù bá ya ba níé sùràn tɔ nè, à wá lwarɪ. Á dān wá lwarɪ, dɔ ba cígá nè jə diàn. ²⁰ Dɔ Yɪ nè dé pàri liù yuu wa, Yɪ diàn tɔ dɔ tɔŋa dɔ wá, kɔ tà nii sùràn cíci. ²¹ Bèèè won nè, á dān pià? Á pià dɔ, máná tɔ wa, à nè biàn á con, sɔ à ja kafɪ ɔ bà à ma fɪri aba naaa? Nə à yèé, á pià dɔ, à nè biàn, sɔ à bà dɔ sonu dɔ bɪcabwanɔ?

5

Bacwan wulə Korentə Kərisə lià púlí tɔ wa

(1 Timote 1.19-20; Galasi tián 5.9; Ebərə-ba 10.22)

¹ À ni dɔ, lià zənzən swɪn á yoo, dɔ á tɔŋa bacwan á pwərə wa. Kɔ bacwan tɔntə, á nè tɔŋa tɔ, lià tɔ dɔ tɔtə, ba nè yèri Zwezi-*Kərisə, ba tɔ yìèn tɔntə tɔŋa ba pwərə wa. Ba swɪn dɔ, á wa liù don ti ɔ nyɪna kan, ɔ ma fwa ɔ kan. ² Kɔ yoo tɔntə yà mɛ, sɔ kɔ ya pucɔni, kɔ pa aba. Yá dɔ kɔ nɔtɔ tɔ mama, kɔ tɔ yi fwiə nè jə aba. Kɔ yà mɛ, sɔ á dɪŋi kɔ bɛɛ tɔntə, ɔ nè tɔn kɔ yolwan tɔntə, á li á tɔtəŋi wa. ³ À mù tɔtə tɔlɔ dɔ aba, yá à pubɔŋa wa, à wulə dɔ aba kɔ yoo tɔ wa. Kɔ mù nè pɪn, à mù dí yáá à buri kɔ bɛɛ tɔntə yolwan tɔ buri, ndə kɔ ya à wulə dɔ aba. ⁴ *Yuu-Tiu Zwezi yuu yɪri, à swɪn á con, sɔ á lwarɪ, kɔ tɔ, á nè mɛ, sɔ

á fwa. Kɔ mɛ, sɔ á jèŋ duən yáá nè, sɔ kɔ bɛɛ tɔntə buri ma buri. À pubɔŋa tɔ wá yà dɔ aba. Yuu-Tiu Zwezi diàn tɔ dɔ wá yà nè tɔtəŋi wa. ⁵ Kɔ máná tɔntə, á nè kɔn duən nè nɔtɔ tɔ, sɔ á dān dɪŋi kɔ bɛɛ tɔntə, á li á púlí tɔ wa, sɔ ɔ va ɔ ya dɔ *Sɪtana. Sɪtana wá cùgù ɔ yɪra tɔ, sɔ Yɪ ga jon ɔ jèré tɔ, dɪn tɔ nè, Yuu-Tiu Zwezi nè wá píi ɔ bà, ɔ buri ləzoni tɔ buri.

⁶ Kɔ ba zìən, sɔ á ti kɔ, á ma fwa fwiə. Á yèé dɔ, ba nè pià, ba fwa dipen, kɔ yi sabwarɪ mancin nè, ba yáá ma pa dipen mun tɔ mama zàn tɔ ŋɔni.

⁷ Zwezi-Kərisə dān nè yi nè *Pakə cànà tɔ *pabiə, ba nè gva nè cuna yɪri. Á dān mɛ, sɔ á li cuna nɔdwarə tɔ, tɔ nè yi ndə sabwarɪ nè, á tɔtəŋi wa. Sɔ kɔ pa á ya ndə dipen mun nɔdɔn nè, sabwarɪ nè wá kɔ wa ken. ⁸ Kɔ mù nè pɪn, nè mɛ, sɔ nè dé cànà tɔntə dɔ dipen tɔ, kɔ wa nè ba sabwarɪ nɔdwan jə. Nə dān dɔŋa kɔ tɔ, kɔ nè yi cuna dɔ wulɔŋɔ yìèn tɔ, sɔ nè dān ga ya lià tɔ, nè bɪcanɪ nè yi nɔpwənə, ba nè yi cígá lià.

(Zwidə 22-23)

⁹ Á sagɪ tɔ, à nè púpúní á nè tɔ, à swɪn kɔ wa dɔ, á mù dɔ lià tɔ, ba nè pəni duən vɛɛ vɛɛ tɔ dān ká jèŋ duən nè. ¹⁰ Dɔ à nè swɪn kɔ nɔtɔ, kɔ tà lià tɔ, ba nè tà Kərisə lià tɔ nè, à swɪn. Ba mù yi lià tɔ, ba nè pəni duən vɛɛ vɛɛ, ba duən yi lià tɔ, lià wiən nè jə yimən tɔ pa ba, ba duən yi lià tɔ, ba nè yɪri lià wiən dɔ diàn, ba duən yi lià tɔ, ba nè pɪn dun wonwanan tɔ nè, ba ga dɔgɔ Yɪ vàn nè. Dɔ liù nè ba pià, sɔ ɔ ya dɔ kɔ lià tɔntə, kɔ tíú yi ɔ mɛ, sɔ ɔ nan luw wa míámíán. ¹¹ Kɔ tɔ, à nè púpúní tɔ, kɔ tà nɔtɔ. Kɔ yi à púpúní kɔ á mù lià tɔ nè, á nè yi nubɪa Kərisə yɪri. Dɔ liù nè wú, ɔ yi á nubɪu, yá kɔ tíú tɔ ga pəni lià vɛɛ vɛɛ, nè à yèé lià wiən yimən nè jə wá, nè à yèé ɔ nè pɪn dun wonwanan nè, ɔ ga dɔga Yɪ vàn nè, nè à yèé ɔ nè twɪn lià, nè à yèé ɔ nè nywɪn swana

u tətəli, nə à yèé u vırı lià wiən də diàn, á dànà ká jèñ də ku tíú. Á mù də ku tíú dànà ká dé wodiu tətə də duən. ¹² Á mù Kərisə lià tə bərə yoo nə ywàǵá nə. Lià tə, ba nə tà Kərisə lià tə bərə yoo ba nə ywàǵá. Yá ku yí á də nə mε, sə á bəri á púli tə bərə. ¹³ Yí nə wá bəri lià tə, ba nə tà Kərisə lià tə, bərə. Á dıǵa liù tə, u nə tıǵa lwanı tə, á tətəǵı wa, á li.

6

Kərisə lià bərə nə mε, sə ku ya nətı

(Zwakə 4.1; Matıə 5.23-24; Romə tián 12.17-18; Efezə tián 5.3-8)

¹ Də á púli tə wa, liù nə yèé liù don yoo, u nə pià, sə ba bəri ku bərə, ku twá nətə u ma piı u ja ku, u vəli u swın lià tə nə bəri bərə tə con, ba nə tà *Kərisə lià tə? Ku mε, sə u swın ku lià tə cıci yáá con, ba nə yí Kərisə nə tı, sə ba mù nə bəri ku bərə. ² Á yèé də, ku ya lià tə, ba nə yí Kərisə nə tı, nə wá bəri lià tə mama, ba nə yí lıu nə tı, ba bərə. Yá cíǵá mama də á nə mε, sə á bəri lià tə, ba nə yí lıu nə tı, ba bərə, bèèèè nə pın á wá mε, sə á bəri yobii tə tə bərə? ³ Á yèri də, nə mù nə wá bəri *malıke tə də tətə bərə naaa? Ku nə yí nətı, də nə nə wá bəri malıke bərə, ku mε, sə nə bəri tıa ku tə yuu yìèn tə bərə. ⁴ Á dán nə jə yoo ku nə mε, sə ku swın, ku yí nətə á ma piı á ja ku, á vəli á pın lià tə nə, ba nə ba funə jə Kərisə lià púli tə wa, sə ba mù nə li ku yoo tətə yáá? ⁵ Ku yoo tətə yí á cavıra yoo nə, à swın. Liù nədı mama tà nə təl é á mù Kərisə lià púli tə wa, ku tíú wubıǵa nə yí, sə u wanı u bəri bərə á mù lià tə, á nə yí nubıa Kərisə yırı, pwərə wa naaa? ⁶ Á wa liù don yáá piı u ja u nubıu yoo u ja va, u swın lià tə con, ba nə tà Kərisə lià. ⁷ Də yìèn nə wulə á tətəǵı wa, liù don nə wá bəri tə bərə, ku nətı tə bırı də, á ga tə nə. Də liù nə tun kunkun yoo á yıra, bèèèè nə pın á ma wəri ku

á pını? Bèèèè nə pın, á ma wəri á pını á pın u ıwın aba? ⁸ Á mù tətə dán nə piı á tıǵa kunkun yìèn də á ıwın á nubıa tə duən tətə. ⁹ Á yèé də, lià tə, ba nə tıǵa kunkun yìèn tə, ba bá twá ba ya Yı pəri tə wa. Á dànà ká ǵıǵarı á tiàn, á lwara də, lià tə, ba nə pəni duən vε vε tə, də ba tə, ba nə pın dun wonwanan nə, ba ga dıǵa Yı vàn nə, də ba tə, ba nə cwəri, də bara tə, ba nə ba kan pià, ba ga pià bara duən, ba ma fwa ba kana, ¹⁰ də ba tə, ba nə yí ıwına, də ba tə, lià wiən yimən nə jə ba, də ba tə, ba nə nywın swana ba tətəli, də ba tə, ba nə twın lià, də ba tə, ba nə vırı lià wiən də diàn, ba mù ləzwənlwan tətə mama, bá twá ba ya Yı pəri tə wa. ¹¹ Á wa lià duən də yá yí ndə lià tətə nə, máǵá don wa. Yá síún nə, Yı sın á cına tə. U tanı aba u tın, sə á ya u mù nyiən. Yı twá *Yuu-Tıu Zwezi-Kərisə də u *Sıǵu tə, u pa á jı lià tə, á yí cíǵá tián u yáá con.

Nətı tə á yıra tə nə mε, sə tə pa dun Yı nə

(1 Tesalonikə tián 4.1-7; 1 Pıyerə 1.14-19)

¹² Á wa lià duən swın də, ba jə cwəǵə, sə ba fwa won mama. Də ku nə swə, ku yí cíǵá, ku dán nə tà wiən tə mama, ba nə fwa nə jə nywarı tə pa ba. Á swın də, á jə cwəǵə, sə á fwa won mama. Yá à mù Polə dán nə ba pià, sə won mama mì nə, ku ja à bıan nə. ¹³ Á swın də, wodiu yí pùé yırı nə ku wulə, yá pùé də ga yí wodiu yırı ka wulə. Yá dıun don nə, Yı wá pa pùé də wodiu mε nyu lá. Á mù con nə, ləzwənə yıra tə mù yá tà Yı fwa ku, sə u ma pəñ lià duən vε vε. Yı fwa ku, sə nə jə ku, nə twá *Yuu-Tıu nə. Yá Yuu-Tıu də ga yí yıra tə nyiən. ¹⁴ Yı piı u bwin nə Yuu-Tıu, u li tıan wa. Yá u wá bwin nə də, u li tıan wa də u diàn tə. ¹⁵ Á yèri də, *Kərisə lià púli tə nə yí Kərisə yıra tə, yá á liù də mama ga yí Kərisə

yira tə nandav naaa? Ku ziən, sə à ti Kərisə nandav tə don, à pa kacwaru nə naaa? ¹⁶ Abada! Ku tà nətɔ! Á yèrì də, liù tə, ɔ nə pèñ də kacwaru, ɔ mù də kacwaru tə me jigə won nədu naaa? Ku yi ndə ku nə púpóní Yu sagi tə wa, ku wú: «Ba mù lià bələ təntə, ba nə tun ku yoo tə, dàñ wá jì won nədu». ¹⁷ Yá liù tə, ɔ nə ti ɔ tián ɔ marɪ Yuu-Tiu nə, ku tíú də Yuu-Tiu wá ya sinu nədu tə wa.

¹⁸ Ku mù yiri nə, á dàñ duja ka cwàrì də duən tə. Cuna tə duən tə, ləzoni nə tuja, tə wà marɪ ba yira. Yá liù tə, ɔ dàñ nə cwàrì, cuna tə yi ɔ tuja ɔ tətə yira. ¹⁹ Á yèé də, á yira tə nə ya Yu-Sinu tə *diè. ɔ pin ku, sə ku bà, ku ya ku wa. Á yira tə kúù tà á mù nə ti, ku ya Yu nyiən. ²⁰ Á na zəni də, Yu yə aba də kwənə tə nə dáá ɔ jon. Á dàñ pian Yu na dun, won tə mama wa, á yira tə nə tuja.

7

Ka swe yoo (Matie 19.3-12)

¹ Síún nə, à dàñ pià, sə à le á bwiə tə, á nə bwe nə á sagi tə wa: Ku ba ziən, sə bæe pèñ də kan naaa? ² Á dàñ nə kúù pií, à bún lià tə nə pəni duən vee vee tə yoo, à na də, ku ziən, sə bæe mama swe ɔ kan, sə kan də mama swe ɔ barɪ nə. ³ Kanbarɪ tə me, sə ɔ tun kanbarɪ tutuɲi ɔ kan tə yira ba sapaa wa. Kan tə də me, sə ɔ tun kan tutuɲi ɔ barɪ tə yira ba sapaa wa. ⁴ Kan tə kúù ba ɔ tətə yira tə ti, ku dàñ ya ɔ barɪ nə ti ɔ tətə yira tə. Bæe tə də kúù ba ɔ tətə yira tə ti, ku dàñ ya ɔ kan nə ti ɔ yira tə. ⁵ Yá bæe də ɔ kan wà me, sə ba kán ba tián nə duən con. Də á nə pià, sə á pwèe də duən tətə, ku me, sə ku ya máǵá mancɪn wa, ku twá də nimaru nə, sə á ma jun Yu. Ku máǵá mancɪn tə nə le, sə á pií á va duən con. Ku nə tà nətɔ, á bá wàní á ja á tián sənben. Yá *Sitana wá twá ku nə, ɔ dédén, sə ɔ yugə aba, ɔ pa á tun yokukwɪn.

⁶ Ku tə à nə swìn nətən, ku tà ndə nii nə à pin aba, kan də ɔ barɪ ka pwèe duən nə yoo wa. Ku yi yoo tə, à nə na, də á nə fwa ku, ku tà yolwan. ⁷ Yu pin tarpɪnan yirə yirə liù də mama nə, sə n ma tun ɔ tutuɲi tə. Ba duən con, ba də nyiən yi ku ciɪ, ba duən də con, ba də nyiən yi ku ciɪ. Á mù Polə con nə, à mù yá swə, sə lià tə mama yá ndə à nə, ba dàñá ká swe.

⁸ Á dàñ swìn bara tə con, ba nə wà swe, də kadənə tə con də, ku ziən, sə ba ya lá nətɔ ndə à nə. ⁹ Də ba nə wàrì ba tián ba píni, sə ba swe. Ku ziən, də á nə swe duən, ku doni, də á nə yá á pa ku fira dé aba.

¹⁰ Á dàñ pià, sə à swìn ba tə ba swe tə con. Ku tà à mù nə pin nii ku tə. Ku ya *Yuu-Tiu nə pin ku. Kan tə, ɔ nə swe, ɔ dàñ ká nan ɔ barɪ con. ¹¹ Də ɔ nə nan ɔ barɪ tə con də, sə ɔ kúù dàñ ká pií ɔ swe barɪ don. Nə à yèé də ɔ nə pià barɪ, sə ɔ pií ɔ va ɔ barɪ tə con, sə ɔ pa ba kə duən yuu. Sə kanbarɪ tə də dàñ ká duɲi ɔ kan ɔ dugɔ.

¹² Síún nə, à pià, sə à swìn lià tə duən tə con. Ku ya à mù nə swìn, ku tà Yuu-Tiu nə swìn. Də liù tə, ɔ nə yi á nubiu Kərisə yiri, nə jə kan, ɔ nə tà Kərisə liù, yá kan tə ga swə, sə ba ya duən nə, sə ɔ dàñ ká duɲi wá ɔ dugɔ. ¹³ Də kan də nə kúù ya Kərisə liù, yá ɔ barɪ tə ga tà Kərisə liù, ku bæe təntə ga swə, sə ba ya duən nə, sə kan tə dàñ ká nan ɔ yá wá. ¹⁴ Yu twá də kan tə, ɔ ma ti bæe tə, ɔ nə tà Kərisə liù tə. Yu twá də bæe tə də, ɔ ma ti kan tə, ɔ nə tà Kərisə liù tə. Ku nə tà nətɔ, á bia tə, á nə luri, wá ya cuna bia. Yá ku cigá mama wa, ba ya Yu nə ti ba.

¹⁵ Də ba liù tə, ɔ nə tà Kərisə liù tə nə pià, sə ɔ pwèe də ɔ tə, ɔ nə yi Kərisə liù tə, sə ɔ pwèe də wá. Ku nətɔ tə wa, ku ba yoo mama jə, ku pa liù tə nə, ku nə yi á nubiu, nə à yèé á nubua Kərisə yiri, də ba nə pwèe də duən. Yu ya swə, sə á ya duən nə də bican sió. ¹⁶ N mù kan tə, n nə ya Kərisə liù, n wàrì n lwarɪ,

də Yıı nə wá twá də mú, ɔ ma jon n bari tə ɔ cuna wa. N mù kanbarı tə də con, n wàrì n lwarı, də Yıı nə wá twá də mú, ɔ ma jon n kan tə ɔ cuna wa.

Nətv tə, n nə yı Yıı ma kúrí mú, n tə ya nətv

(Romə tián 6.18-22)

¹⁷ À pià, sə à sùrí yoo ku tə lá nə. Ku mù nə ya, sə liù mama tì cwəŋə tə *Yuu-Tiu nə kúrí, ɔ pa wá. Ku mù cwəŋə təntə, ɔ yà nə tì də máŋá tə wa, Yıı nə kúrí wá, sə ɔ twá ɔ mù Yıı nə. Kərisə lià púlé tə mama wa, ku mù nii təntə nə à pın ba. ¹⁸ Də Yıı nə kúrí bεε, də ɔ yà nə *gwəŋə, sə ku tíú ya lá nətv. Də Yıı nə kúrí bεε, də ɔ yà tə wà gwəŋə, sə ku bεε təntə kúò dān ká gwəŋə. ¹⁹ Də bεε nə gwəŋə, nə à yèé ɔ wà gwəŋə, tə mε ya tutu. Yoo tə, ku nə dé lá, ku mù nə ya ka zilí Yıı *nii yìèn. ²⁰ Sə liù mama dān ká lwàń ɔ yiri tə, ɔ nə yı, máŋá tə wa, Yıı nə kúrí wá. ²¹ Yıı nə kúrí mú, də n nə ya yonju, dān ká pa ku yoo yì mú. Yá n dān nə ni cwəŋə, sə n ma tını n tiàn, sə n tì ka, n ma tını n tiàn. ²² Yonju tə, Yuu-Tiu nə kúrí wá, sə ɔ twá ɔ nə, ku yonju tə kúò tà yonju Yıı yáá con Yuu-Tiu yiri. Mə ku yı nətv ku pa liù tə nə, ɔ də nə ti ɔ tiàn, yá Yıı ga kúrí wá, sə ɔ bà ɔ twá ɔ nə. Ku tíú jigə Zwezi-Kərisə yonju. ²³ Yıı pii ɔ yè aba də kwənə tə nə dáá. Á dān ya ɔ mù nyiən. Á kúò dānà ká pii á jì ləzoni ywəŋə. ²⁴ À nubıa-ba, sə á liù mama ya Yıı yáá con, ndə nətv tə nə, ɔ nə yı máŋá tə wa, Yıı nə kúrí wá, ɔ dān ká lwàń.

*Lià tə, ba nə wà swe tə yoo
(1 Piyerə 4.7; Ebərə-ba 13.4)*

²⁵ Síún nə, à wá swìn lià tə, ba nə wà swe tə yoo. Ku tà *Yuu-Tiu nə pın nə ku mù nii təntə, ku ya à tətə pubuŋa, à swìn á con. Yuu-Tiu nə dəri yinəgə zənzən tə pın á mε, sə á pa cígá à sùràn tə nə, à nə yı pùé nədv tíú tə yiri.

²⁶ Á nəŋə ku tə, à nə buŋa də, ku ziən. Wəwalu tə yiri, ku nə wulə síún máŋá ku tə wa, ku ziən, sə liù mama ya lá, ndə n nə ya nətv. ²⁷ Də n nə jə bwálú, n nə càrì, sə n swe, dān ká dugu wá. N nə kúò ba bwálú jə, sə n ya lá nətv, n ba bwálú càrì. ²⁸ N dān nə kúò twá ku nətv tə wa, n swe kan, n wà cuna fwa. Kacın tə də, ɔ tə nə yèrì bεε, nə kúò twá ku nətv tə wa, ɔ swe bεε nə, ɔ wà cuna fwa. Lià tə, ba nə swe duən nə, wá na cān zənzən. Yá à mù ya à pià, sə à ma cì á nə. Ku mù yiri nə à swìn, sə á dānà ká swe.

²⁹ À nubıa-ba, à sugu tə dèń nə ya máŋá tə, Yıı nə pın nəba, kúò ba dáá. Ku mù yiri nə, ku nə zigı síún nə, sə ba tə, ba nə swe tə, dān ká vwa ba tiàn ba kana tə nə, ba doni Yıı. ³⁰ Ba tə, ba nə kwi tə, sə ba ya, ndə ku tà ba kwi. Ba tə, ba nə jwe, sə ba ya, ndə ku tà ba jwe. Ba tə, ba nə yè wiən, sə ba də ya, ndə ba ba won jə. ³¹ Sə ba tə, ba nə tuŋa luu tutunan tə, sə ba ya, ndə ba ba luu tutunan tuŋa. Tıa ka tə yuu wiən tə, nə nə na, tə wá lε. ³² À ba pià, sə twara jə aba. Liù tə, ɔ nə wà swe, ku ya Yuu-Tiu tutuŋı tə twara nə yáá jə wá, də nətv tə, ɔ nə wá ma poli Yuu-Tiu pùé nə. ³³ Kanbarı mù ya luu wiən twara nə ja wá. ɔ pià, sə ɔ poli ɔ kan tə pùé nə, ɔ mù nə kúò pià, sə ɔ poli Yıı də pùé nə. ³⁴ ɔ pubuŋa tə dān yáá jì bələ. Mə ku ya nətv kana tə də con. Kan tə, ɔ nə ba bari ja, də kacın tə, ɔ tə nə yèrì bεε, Yuu-Tiu tutuŋı tə cíci twara nə ja ba. Ba pià, sə ba ya Yıı nyiən, sə Yıı nə tını ba yira tə də ba pubuŋa mama. Yá kan tə, ɔ nə swe bari nə, ɔ də ya luu wiən twara nə jə wá. ɔ pià nətv tə, ɔ nə wá twá, ɔ ma poli ɔ bari pùé nə.

³⁵ À nə swìn tə yìèn təntə á con, ku ya, sə tə san aba. Ku tà à pià, sə à kə aba yoo wa. Ku ya à pià, sə á tun won mama, ndə ku nə mε, sə ku tun nətv Yıı cwəŋə tə wa. Sə vanu dān ká ya lá, sə á ma marı Yuu-Tiu

yira.

³⁶ À dàń pià, sə à swìn bæe nə jə v kacun v nə pià, sə v swe yoo. Dün don, bæe də v bwàlú wàá ba buŋa də, ku me, sə ba yá ba bwàlú tə. Yá ku kwa nə, ku wàá ku pın bæe tə ga buŋa də, ku ya yolwan, v tun v bwàlú tə yira. U fira nə jə wá zənzən, ku pa v wàrì v píní, v nə na də v pià, sə v swe v bwàlú tə, sə ba swe duən nə. Də ba nə swe duən nə ku tà cuna. ³⁷ Yá bæe tə wàá v kúrí v tì də, v bá swe v bwàlú tə də v waa mama. Də v nə jə v tián dián, də v nə ken v pubuŋa wa, də v mù də v bwàlú tə bá pèń duən nə, ku ziən, v nə wà v bwàlú tə swe. ³⁸ Ku yoo tə dàń pià ku swìn də, bæe tə, v nə swe v bwàlú tə fwa yozəŋu. Bæe tə, v də nə ba v bwàlú tə swe, də nə kúv fwa yozəŋu v doni.

³⁹ Kan nə swe barı nə, v barı tə nə wà tı, v ba cwəŋə jə, sə v nan v va v swe barı don nə. Yá v barı tə dàń nə tıga, v jə cwəŋə, sə v pií v swe barı don nə, v nə swə. Ku me, sə barı təntə də ya Kərisə liù.

⁴⁰ À mù pubuŋa wa, à yà wá swìn də, kan tə nə wà pií v swe, v yà wá ja pupwən, v doni v nə pií v swe. Mə à mù pubuŋa nə nətv, yá à də ga yèé də, Yı-*Siŋu tə wulə də nə.

8

Jonjì diè nàŋú diŋə yoo

(1 Korentə tián 10.19-33; Romə tián 14.13-23)

¹ Síún nə, à dàń pià, sə à swìn nàŋá tə, ba nə ma fwa *jonjì, ba pın woŋwanu nə yuu wa. Ku yı cígá, á swìn, á wú: «Nə mama yèé cígá tə». Yá ku yənu təntə nə yáá kə nəba fwiə wa. Yá sonu mù yı ku yáá pa, nə vəli yáá wuuu, Yı tutuŋi tə wa. ² Də liù nə fwa fwiə v bırı də, v mù yèé yìèn, ku nətv tə nə bırı də, v tə yèrì yìèn tə, ndə ku nə me nətv. ³ Ku mù nə pın, liù tə, v nə swə Yı, Yı də yèé ku tíú yoo.

⁴ Ku nə yı nàŋú tə, ba nə ma fwa jonjì, ba pın woŋwanu nə yoo wa, nə

mama yèé də, luv woŋwanu ya tutu. Nə ga yèé də, Yı cıci nə ba don jə. ⁵ Lià duən bırı də, wiən wulə lanworu tə wa də tia yuu wa, ba mù nə jùnì, ndə ba yia nə. Ku mù nə bırı də, lià duən con yia dáá, yun tián də dáá. ⁶ Nə mù yèé də, ku tà cígá. Nə yèé də, Yı ya nədv cıci. U mù nə ya nə nyina. Yá v mù yırı nə nə wulə. U mù nə pın wiən tə mama wulə. Nə yèé də, *Yuu-Tiu də yı nədv cıci. Ku mù nə yı Zwezi-*Kərisə. Wiən tə mama nə twá də wá tə ma wulə. U mù nə pın nə də wulə.

⁷ Lià tə mama pubuŋa tà nədv. Lià duən wulə á pwərə wa, ba nə mì woŋwanan tə zənzən. Ku mù nə pın, ku tián təntə nə dí woŋwanu nàŋú, ba waa con ba yáá pií ba buŋa də, woŋwanu tə nə ya ba yı. Yá ba kúv ba dián jə Yı cwəŋə tə wa, ku jigə cuna ba waa con. ⁸ Nə mù yèé də, ku tà wodiu nə wá pa nə yí Yı yira. Də nə nə dí ku, ku bá súrì nəba Yı yáá con. Nə nə kúv wà ku dí, ku bá mun nəba Yı yáá con.

⁹ Á dàń nə zurə á yira, də á nə swə á jə cwəŋə, sə á dé won tə mama, á nə pià. Ku nə tà nətv, Kərisə lià tə, ba nə ba dián jə Yı cwəŋə tə wa, wá twá á nə, ba ma dugu Yı cwəŋə tə ba jén. ¹⁰ À wá man ku nətv tə nəe, à bırı aba. Də liù tə, v tə nə yèrì Yı cwəŋə tə wa yìèn təntə, v nə nı n mù liù tə, n nə yèé Yı cígá tə də, n jèń woŋwanan diè wa, n dé tə nàŋú, v də wá bún də, v də wàá ku v dé. ¹¹ Yá ku dàń wá twá, də n mù liù tə, n nə yèé Yı cígá tə, liù tə don tə, v nə yı n nubiú Kərisə yırı, v nə yèrì tə ma jén, Zwezi-Kərisə ga tı v də yırı. ¹² Də n nə fwa nətv, ku yı cuna nə, n fwa n nubia tə yira, ba nə ba dián jə Yı cwəŋə tə wa. Ku yı n gugurə ba pubuŋa tə, ku cuna tə ga yı tə tógé n mù də Zwezi-Kərisə pwərə wa. ¹³ Ku mù yırı nə, də á nə wá dé woŋwanu nàŋú, à nubiu don ga twá ku nə, v jén Yı cwəŋə tə wa, à kúv bá dé woŋwanu nàŋú

míamían, sə kv pɪn nubiu don jén Yɪ cwəŋə tə wa.

9

Polə ba ŋwírán pià Yɪ tutuŋi tə wa

(*Likə 10.7; Galasi tián 6.6; 1 Timote 5.17-18; 2 Korentə tián 11.7-12; Tɪtvnan 20.34-35*)

¹ Á tətə yəé də, à mù Polə yɪ liù tə, à nə tɪ à tián. Á yəé də, à yɪ Zwezi-Kərisə *tuntunu. À cígá nɪ nə *Yuu-Tiu Zwezi à yii wa. Cígá mama, à tutuŋi tə, à nə tun à pa Yuu-Tiu nə tə, nə pɪn á ma yɪ Yuu-Tiu Kərisə lià. ² Də lià duən nə swə ba swìn də, à tà Zwezi-Kərisə tuntunu, á mù yəé də, à yɪ Zwezi-Kərisə tuntunu. Á mù yɪ mɪmɪnu, kv nə bɪrɪ də, à yɪ Yuu-Tiu tuntunu.

³ Mə kv mù yoo təntə à yàá ma le lià tə, ba nə cəgə nə tə. ⁴ Cígá mama à jə cwəŋə, sə à jon à nii wodiu də won tə, à nə wá nyu á con, à tutuŋi tə yɪrɪ. ⁵ Cígá mama à jə cwəŋə, sə à də swe kan lià tə wa, ba nə yɪ à nubia Kərisə yɪrɪ. Yá à də də à kan tə yà wáá nə twá tian tə wa nə vɛli, ndə Yuu-Tiu nubia tə, də v tuntuna tə duən nə, ndə Sefasə* nə. ⁶ Cígá mama, kv yɪ à mù də Barənabasə cɪcɪ nə ba cwəŋə jə, sə nə ma nɪ nə nii wodiu, də kv nə tà nə tun də nə jìàn naaa? ⁷ Á tə nɪ pamanu, də ba nə ba v nii nə li, v ga vɛlə kùù naaa? Á tə nɪ valv, də v varɪ kárá, ka wiən bɪ, yá v ga ba tori jə ka wiən tə tə wa naaa? Á tə nɪ liù, də v cì váná nə, yá v ga ba tə yɪla kaŋa v nywìn naaa? ⁸⁻⁹ Kv tà ləzoni pubuŋa nə, à ma swìn yìèn təntə. Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə saga tə də tətə swìn tə yìèn təntə. Kv púpúní saga təntə wa də, máná tə wa, n nə jə nau, n ma tuŋa n fɔɔ, kv wà mɛ, sə n vwa kv nii nə, kv dàn ká dɪŋi wobia tə. Kv sugv təntə pià kv bɪrɪ də, nɪan yoo yì Yɪ naaa? ¹⁰ Kv sugv təntə tà nə mù Zwezi-Kərisə tuntuna tə yɪrɪ nə, Yɪ swìn kv naaa? Awo, kv ya

nə mù yɪrɪ nə, Yɪ swìn kv. Liù nə varɪ kárá, v yáá jə yala də, v wá na v tori ka wodiu tə wa. Liù nə cèrɪ mɪna, v də yáá jə yala də, v wá dé tə wodiu. ¹¹ Nə mù nə ken Yɪ sugv tə á pubuŋa wa, ndə ba nə dùè wodwii kárá wa. Á buŋa də, kv yà wà mɛ, sə á mù nə li nə nii nə naaa? ¹² Də lià duən nə jonə ba nii wodiu á jìàn wa, nə mù yà nə mɛ, sə nə na nə nii wodiu á con, nə doni kv tián tə. Nə mù ga wà aba lòrɪ, sə á ŋwín nəba won mama wa. Yá nə yà mɛ, sə nə pa á ŋwín nəba. Nə sɛe nə dé càn tə mama, sə nə dàn ká fwa won, kv nə wá cì á nə, sə á nɪ Zwezi-Kərisə suywánú tə. ¹³ Á yəé də, lià tə, ba nə tuŋa Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, ba nii wodiu naŋa tutuŋi tə wa, ba nə tuŋa. Á ma kúù yəé də, Yɪ *jonwana tə, ba nə gwɪ váná tə, də yáá li ba tori *jonɪ tə nánú tə wa. ¹⁴ Nə də con nə, mə kv yɪ nɛtv. Yuu-Tiu də pɪn nii, sə lià tə, ba nə swìn v suywánú tə, na ba nii wodiu kv tutuŋi təntə wa.

¹⁵ Də kv nɛtv tə mama, à mù wà aba lòrɪ, sə á li à nii nə. À nə púpúní kv nɛtv tə, kv tà à wú á dán pɪan won bà, kv pa nə. À ba pià, sə liù mun à dun tə, à nə jə tə. À nə tɪga, kv kɔkwa, də à nə bwe won bwie á con. ¹⁶ Won tə, kv nə pa à swìn suywánú tə, kv tà won tə à nə wáá à ma fwa fwie. Kv ya Yɪ tətə nə kálí nə, sə à swìn suywánú tə. Də à nə wà kv swìn, kv ya càn nə wá yí nə. ¹⁷ Yɪ suywánú tə ya à yuu zɪli Yɪ pɪn nə. Kv tà à tətə nə kúrí kv à tián nə. Kv yà nə yɪ à tətə nə kúrí à tɪ, sə à swìn Yɪ suywánú tə, à yà wá jon ŋwírán kv yɪra. ¹⁸ Bèèèè dán nə yɪ à ŋwírán kv tutuŋi təntə wa? À ŋwírán nə ya, sə à swìn suywánú tə, à pa lià nə tutu. À dàn ká bwe ba à ŋwírán bwie.

¹⁹ À mù Polə tɪ à tián liù mama yáá con. Yá à tətə nə tɪ à tián, à ma fwa lià tə mama yonɪ. À fwa nɛtv,

* 9:5 9.5 Sefasə ja yɪrɪ don, ba nə bonə Piyerə.

sø à twá kv nè, à van lià zenzèn à pa Zwezi nè. ²⁰ Máná tē wa, à dē *Zwifē-ba nè wulē duēn nè, à yàá lwàn à jì ndē ba nè, sē à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. À yàá fwa kv nētū, yá Yū *nii tē, v nè pūn *Moyizē nè tē ga kúò ba diàn jē à yuu wa. Dē à nè fwa kv, kv yī à pià, sē à van Zwifē-ba Yū nii tē, v nè pūn Moyizē nè tē wa, à pa Zwezi nè. ²¹ À nè kúò wulē lià tē, ba nè yèrì Yū nii tē, v nè pūn Moyizē nè pwērē wa, à yàá fwa ndē à dē yèrì kv, sē à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. À nè fwa kv nētū tē, kv ba pià kv swìn dē, à ba Yū nii tē, v nè pūn Moyizē nè zilí. À zilí Zwezi-Kērisē nii zēni. Kv yī à fwa kv, sē à ma van lià tē, ba nè ba Yū nii tē, v nè pūn Moyizē nè jē, à pa Zwezi nè. ²² À nè kúò wulē dē lià tē, ba nè tē ba diàn jē Yū cwēṅē tē wa, à yàá jì ndē à dē ba diàn jē, sē à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. Dē lià nè swē, ba yī nētū mama, à yàá jì ndē ba nè, sē à ma wàní à twá yiri mama nè, à ma van ba duēn, sē Yū jon ba ba cūna wa. ²³ À fwa wiēn tē mama Yū sbywáṅú tē yiri, sē à ma wàní tori à na Yū con.

(2 Timote 2.3-6; 4.5-8)

²⁴ Á yèò dē, lià nè pià, sē ba dēri dēru, sē ba jon ṅwírán. Ba mama yàá dēri cigá, kv dān nè ya ba wa liù nēdv tē, v nè wá dēri v lē ba duēn tē, nè wá na ṅwírán tē. Á dān kēni diàn, ndē lià tē nè, ba nè dēri tē, sē á dē wàní ṅwírán á na. ²⁵ Lià tē mama, ba nè pià, sē ba dēri dēru ba jon won, ba yàá dí yáá ba cì ba tiàn nè dē wiēn tē, ba nè swē, yá tē ga ba ziēn dē dēru tē. Ba fwa nētū, sē ba ma na jala yupuu dēru tē wa. Yá yupuu tēntē ba dání, kv ma kwīn. Nē mù dēru tē wa, Yū wá pa nēba yupuu tē, kv nè bá kwīn, abada. ²⁶ Kv mù nè pūn, à mù ma dēri Yū nyiēn tē wa, sē à yí kv yígúré. À tē

yī ndē liù tē nè, v nè mà cwàrí. Á ba à cwàrí tē mà woru wa. ²⁷ Á kēni càn à tētē yira tē nè, sē kv pa à wàní à tiàn à ja, sē à mù liù tē, à nè swìn Yū sugv tē, à bīrì lià nè, Yū dān ká vī nè v dūgv.

10

Won tē, Yizərayelə lià tē nè fwa, kv nè kàrì nēba (Ebərē-ba 3.7-19)

¹ À nubīa-ba, à mù Polē pià, sē á líí kv tē, kv nè tun máná tē wa, nè nūbara*, ba nè wulē *Moyizē kwa, kasoo lanworu tē wa. Bakwan tē yà nè púé ba mama míámíán yuu nè, ba ma vèli. Ba mama nè vèli ba bēn mūnaa nēsīan tē. ² Ba mama tē yà yī ndē ba lēgē ba bakwan tē dē mūnaa tē wa, sē kv pa, Moyizē ya ba yuu tíú. ³ Ba mama dí wodiu tē, kv nè nan Yū con. ⁴ Ba mama nè nyūa níá tē, Yū nè pūn tē nan più tē wa. Kv più tēntē yà yī Zwezi-*Kērisē, nè vèli dē ba. ⁵ Yá dē kv nētū mama ba wa lià zenzèn wà Yū pùé poli. Kv mù nè pūn, ba tī ba zwē kasoo lanworu tē wa.

⁶ Kv nētū tē pià kv bīrì nēba dē, kv ba ziēn, sē nè pa nè pùé yokukwīnan fīra zv nēba, ndē tē fīra nè zva ba nētū. ⁷ Ba wa lià duēn yà yī wonwanan nè ba pūn dūn, ba ga dūgv Yū vān nè. Kv yà yī, ndē kv nè púpúní Yū sagi tē wa, kv wú:

«Lià tē jēn duēn yáá nè, ba dé wodiu, ba nyū ba sú. Kv kwa nè, ba zàn, ba wulē ba sē».

⁸ Ba wa lià duēn dē yà pēni duēn vee vee. Kv mù nè pūn, ba wa lià mùrò sapva dē batwa (23 000) twá duēn, ba tī dūn nēdv. Nē mù dān ká cwàrì dē duēn ndē ba nè. ⁹ Ba wa lià duēn dē pià *Yuu-Tiu nii nè. Kv mù nè pūn, dīṅa tē ma dīṅi ba, tē gv. Nē mù dān ká pià Yuu-Tiu nii nè, ndē ba nè. ¹⁰ Ba wa lià duēn dē ṅṅṅwīn Yū. Kv mù nè pūn, Yū *malika tē, ka nè cùgà lià tē bà, ka gv ba. Á

* **10:1** 10.1 Polē yī *Zwifē-ba yoo nè v swìn. Zwifē-ba tē yà yī ywēṅē, ba wulē *Ezwipētē nagwanāa wa. Yū ma lī ba lá nè, v pa ba twá kasoo lanworu tē wa, ba va *Yizərayelə lūv nii tē wa.

mù dànà ká ησηων Yü, ndə ba nə.
 11 Tə mù yìèn təntə mama fwa ba, sə ba duən twá tə nə, ba ma lwarı. Ba púpúnı tə ba tún Yü sagı tə wa, sə tə kàrì nə mù là tə, nə nə wulə luv talıkwá máńá tə wa.

12 Kú mù yırı nə, liù tə, v nə buηa də, də v zıga yü nə Yü cwəηə tə, sə v cı v tián nə, v dàn ká dugv Yü cwəηə tə. 13 Yoo tə mama kú nə dédén aba, sə kú yıgu aba kú pa á tun yokukwıon, kú dí yáá kú dédén là duən də. Yü yı pùé nədv tíú, v bá sèe, sə yoo mama, kú nə dwə á dián dédén aba, sə kú yıgu aba kú pa á tun yokukwıon. Yü wá pa aba dián, sə á ma nan kú wa, kú dàn ká donı aba, sə kú pa á wàní á pínı kú.

*Á cia á tián nə də woηwanan tə
 (2 Korentə tián 6.14-18; 1 Korentə tián 8; Romə tián 14.13-23; Apokalisə 2.14)*

14 Á nubisonı-ba, kú mù nə pın, á dán duga ka pa dun woηwanan nə tə míámıán. 15 Á yı à swın á mù là tə con, á nə jə pubuηa, sə á tətə lwarı kú tə, à nə swın tə. 16 Zwezi-Kərisə jana tə lwá nə yırı v tián tə wa. Yá diven wùrú zuηa tə, nə nə yáá bwı Yü nə, də nə nywın tə yı, sə kú ma bırı də, nə mù də Zwezi-Kərisə jə *nimaru v jana, tə nə lwá tə yırı. Dipen tə, nə nə yáá fıv nə tərı duən, nə dé tə yı, sə kú ma bırı də, nə mù də Zwezi-Kərisə jə nimaru v yıra tə yırı, kú nə cùgù v tián tə wa. 17 Dipen tə yı nədv, nə mù ga dáá, yá nə ga dé kú dipen nədv təntə. Kú nətəv tə bırı də, nə yı ndə won nədv nə.

18 Á buηa *Yızərayelə là dwıí tə yoo. Ba là tə, ba nə yáá gwı vána tə Yü *joηı kúrí tə yuu wa ba pın Yü nə tə, yáá dé nəńú tə ván don. Yá kú nətəv tə pià kú bırı də, ba mù də Yü marı duən nə. 19 Kú nətəv tə ya à pià à bırı də, woηwanan tə də kú vanu tə mə ba funə jə. 20 Á dán swın á con də, kú tə, ba nə yáá gv woηwanan tə nə, kú ya ba gwı *zinə nə, kú tà Yü

nə. Yá à ba pià, sə á mù də zinə marı duən nə. 21 Á ba cwəηə jə, sə á nyu zinə diven wùrú zuηa tə, sə á tə nyu *Yuu-Tiu də diven wùrú zuηa tə. Á ma kùd wàrı wodiü tə, ba nə pın zinə nə, á dé, sə á tə dé Yü-Tiu də wodiü tə. 22 Də nə nə fwa kú nətəv, kú yı nə pià, sə Yü-Tiu wugwıv zàn naaa? Á buηa də, nə dián dwə wá naaa?

23 Cwəηə wulə, sə ba fwa won mama. Kú ya cígá, kú dán nə tà wiən tə mama, ba nə fwa nə jə nywarı tə pa aba. Cwəηə wulə, sə ba fwa won mama, yá wiən tə mama dán nə ba nəba saηa, sə ba bori Yü nyiən tə wa. 24 Sə liù mama dán pià kú tə, kú nə saηa v duən tə nə. Ú dàn ká pià kú tə, kú nə saηa v tətə nə. 25 Á díé won tə mama, ba nə yoli yəə wa, á dànà ká bún yoo mama, kú yoo wà mə, sə kú zu á pubuηa wa. Á dànà ká bwe yoo mama. 26 Kú púpúnı Yü sagı tə wa, kú wú:

«Tıa də kú yuu wiən tə mə yı Yü-Tiu nə tı kú».

27 Də liù nə tà Kərisə liù, yá v bon aba, sə á dé də duən, á nə vəli, sə á dé kú tə mama, ba nə tún á yáá con. Á dànà ká bún yoo mama, kú yoo wà mə, sə kú zu á pubuηa wa. Á dànà ká bwe yoo mama. 28 Liù dán nə swın á con, v wú: «Won kú tə yı ba gva woηwanan nə», á dànà ká dé kú liù tə yırı, v nə dí yáá v swın kú n con də, kú yoo tə nə wá zu v pubuηa tə wa yırı. 29 Kú tə, à nə swın yəbə, kú tà á tətə pubuηa tə, nə wá gugurə tə yoo, kú ya liù tə don tə pubuηa tə nə wá gugurə tə yoo. Bèèèe yırı nə liù don pubuηa dán ma mə, sə kú bürı à bürá kú tə yırı, à nə tı à tián à ma fwa? 30 Á ken Yü lèèèe à wodiü tə yırı, à nə dé. Bèèèe nə pın, là duən tə cəgə nə, kú wodiü tə yırı, à nə ken Yü lèèèe?

31 Á sugv tə dán pià, kú bırı də, kú nə yı á wodiü diηə wa, nə à yèé kú tə, á nə nywın, nə à yèé kú tə mama, á nə fwa, á fwa kú, sə á pa

Yi na dun ku wa. ³² Á dànà ká ya là tē, là duēn nē wá zigi á yuu wa ba tun cuna, ku nē yi *Zwifē-ba, nē à yèé *Gerekē-ba, nē à yèé Kērisē là púlí tē. ³³ Á dē yi à fwa won mama à pià, sē ku poli là tē mama pwì nē. Ku tē à nē pià, ku tà à cici sanu nē à pià. Ku yi là kapupu sanu nē à pià, sē Yi jon ba ba cuna wa.

11

¹ Á dàn kwè aba, sē á fwa ndē à nē, ndē à dē nē fwa ndē Zwezi-Kērisē nē.

Bē dē kan nē mē, sē ba jēn nētv Yuu-Tiu yáá con

(1 Korentø tián 14.40; Efezø tián 5.22-24; 1 Timote 2.8-14)

² Á bwí á nē dē, á tē nē líí à líó yoo mama wa, á ga twá à kàrà tē nii nē, ndē à nē kàrà aba nētv. ³ Á dàn pià, sē á lwarí yoo ku tē. Zwezi-*Kērisē nē wulē bēe mama yuu wa. Bēe dē nē wulē v kan yuu wa. Yá Yi dē nē wulē Zwezi-Kērisē yuu wa. ⁴ Bēe tē mama, v nē jùnà Yi, nē à yèé v nē swìn Yi *nii sùràn, v ga pú won v yuu nē, ku yi v mun v Yuu-Tiu. ⁵ Kan tē mama, v dē nē jùnà Yi, nē à yèé v nē swìn Yi nii sùràn won, ga wà v yuu nē pwí, ku yi v mun bēe tē, v nē wulē v yuu wa. Yá ku cavira tē yi, ndē ba nē pàrí* kan yuu nē. ⁶ Dē kan nē wà won v yuu nē pwí, sē v gian v yukoran tē. Dē ku nē yi cavira ku pa kan nē, sē v pa ba gian v yukoran, nē à yèé, sē v pa ba pàrí v yuu, v mē, sē v pú won ku nē. ⁷ Bēe yi Yi nyinyiga dē Yi dun, ku mù nē pín, v wà mē, sē v pú won v yuu nē. Kan dē con, v dē yi bēe dun. ⁸ Yi li won bēe yira, v ma fwa kan. Yi wà won li kan yira, v ma fwa bēe. ⁹ Yi wà bēe fwa kan yiri, yá ku ya v fwa kan bēe yiri. ¹⁰ Ku mù nē pín, kan mē, sē v pú won v yuu nē, sē ku biri dē, v jē nii Kērisē là púlí tē wa, *malike tē yiri.

¹¹ Yuu-Tiu yáá con, kan ba v tián ti, bēe nē ti wá. Bēe dē ba v tián ti, kan nē ti wá. ¹² Ndē nētv tē, Yi nē li won bēe yira, v ma fwa kan, mē nētv nē bēe yi kan nē yáá luri wá. Yá tē mē yi tē nanja dē Yi. ¹³ Á tētē buja ku, á jén ku zìen, sē kan jon Yi, v ga ba won v yuu nē pwí naaa? ¹⁴ Nētv tē, Yi nē fwa won mama, tē nē biri dē, bēe yukoran nē dara zēnzēn, ku jē cavira. ¹⁵ Yá ku lwàn, ku ya dun ku pa kan nē, dē v yukoran nē dara. Kan mù con nē, Yi pín wá yukoran tē, sē tē pú v yuu nē. ¹⁶ Dē liù nē ba ku swē, v nē tútùnì, nē mù ba yofwamìvn tētē jē. Yi là púlé tē dē ba ku yofwamìvn tētē jē.

Nētv tē, nē nē mē, sē nē dē Yuu-Tiu nìmarv wodiù tē

(Matìø 26.26-28; Marøkø 14.22-25; Likø 22.19-20)

¹⁷ Á nē pín nii ku tē, won tē, à nē bá bu á nē ku yiri, ku mù nē yi á nē yáá jēn duēn nē Yi là púlí tē wa, ku ba aba lwànì, sē á jì zēni. Ku yáá kwēn ku cùgà aba. ¹⁸ Tētēn yoo, à nēn dē, ba swìn dē, á nē jēn duēn yáá nē *Kērisē là púlí tē wa, á yáá pwēe púlé púlé dē duēn. Á buja dē, ku vàn don wáá cígá ku yanì. ¹⁹ Ku mē, sē pwia cígá ya á tētēni wa, sē ku pa ba lwarí là tē, ba nē twá Zwezi cígá cígá á tētēni wa. ²⁰ Ku biri dē, á nē yáá jēn duēn yáá nē, cígá mama ku tà *Yuu-Tiu *nìmarv wodiù tē á pià á dē. ²¹ Á liù mama yáá dí yáá v dē v tētē wodiù. Ku mù nē pín, niēn yáá jē liù don, yá liù don ga nyu, v sú v bubunì. ²² Ku yi á ba dii jē, á nē wá dē á wodirēn tē lá, dē á nywìn á swana tē tē wa naaa? Ku yi Yi là púlí tē nē á pià, sē á mun. Yá ku yi cavira nē, á kēni ba tē nē, ba nē ba won mama jē. Á buja dē, à wá bu á nē ku yoo tētē yiri naaa? Abada, à bá bu á nē.

* **11:5** 11.5 Korentø tián con, ku mágá tētē wa, dē liù nē pàrí kan yuu, ku yi v pià, sē v kē cavira ku kan tētē nē.

²³ À mò jon Yuu-Tiu sòràn tə, à swìn á con.

Dun tə, ba nə jun Yuu-Tiu Zwezi tə, ku tɪtɪn nə, v ti dipen, ²⁴ v kə Yɪ lɛɛɛ ku yɪrɪ. Ku kwa nə, v fwa fwa ku, v ga swìn, v wú: «Ku yɪ à yɪra tə nə, á mò yɪrɪ. Á dǎn fwa ku nɛtɔ tə, á ma líí à yoo». ²⁵ Ba nə kúò dí wodiu tə, v zwɛɛ, v kúò tì diven wùrú zɔŋa wa, v ga swìn, v wú: «Diven ku tə wùrú zɔŋa ka tə wa nə yɪ à jana tə, tə nə yɪ Yɪ *nimardɔn tə. Á fwa ku nɛtɔ, sə á ma líí à yoo, mǎŋá tə wa, á nə wá nyɔ ku». ²⁶ Yá mǎŋá mama, á nə dí dipen ku tə, á nə nyɔa wùrú zɔŋa ku tə diven tə, ku yɪ Yuu-Tiu tian tə yoo nə, á bɪrɪ wuuu. Á fwa ku nɛtɔ tə, ku jə vɛlə mǎŋá tə wa, Yuu-Tiu nə wá pií v bà.

²⁷ Ku mò nə pɪn, liù tə, v nə dí ku dipen tɛntə, v nə nyɔa Yuu-Tiu diven tə, yá v ga wà mɛ, sə v fwa ku, bɔ̀rà wulə ku tíú yuu wa, Yuu-Tiu yɪra tə də v jana tə yɪrɪ. ²⁸ Liù mama dǎn mɛ, sə v dé yáá v zən v tian, sə v ma dé ku dipen tɛntə, sə v ma nyɔ ku diven tɛntə. ²⁹ Liù tə, v nə dí ku, v nə nyɔa ku, v ga wà Zwezi yɪra tə zilí, v tətə nə wá pa Yɪ kə wá càn wa. ³⁰ Ku mò nə pɪn, labwana də yayɪŋa ma dáá zənzən á tətəŋi wa, yá á wa lià duən də ga tɪ. ³¹ Də nə nə bɔ̀rɪ nə tətə bɔ̀rà nə tian nə, bɔ̀rà kúò bá ja nəba. ³² Də Yuu-Tiu nə ken càn nə nə, mǎŋá tə wa, ku yɪ v pià, sə v ma li nəba yoo wa. V pià, sə dun tə nə, v nə wá bɔ̀rɪ lià tə mama bɔ̀rà tə, v dǎn ká kə nə mò də lià tə mama, ba nə yɪ lɔv nə tɪ, càn wa. ³³ À nubɪa-ba, ku mò yɪrɪ, mǎŋá tə wa, á nə jèé duən yáá, sə á dé Yuu-Tiu nimarɔ wodiu tə, sə á diàn duən. ³⁴ Də niən nə jə á wa liù, sə v dé wodiu v sǎn nə, sə ku dǎn ká pa á jèŋ duən nə, á ma pa Yɪ bɔ̀rɪ á bɔ̀rà.

À wá le á yìèn tə duən tə, mǎŋá tə wa, à nə wá bà á con.

12

Yɪ tarpɪvɔn tə, v nə pɪn Kərisə lià duən nə

(Efezə tian 4.6-12; 1 Piyerə 4.10-11; Filipə tian 2.1-4)

¹ À nubɪa-ba, ku nə yɪ Yɪ-*Siŋu tarpɪvɔn tə yoo wa, à pià, sə á ni ku dǎn zəni. ² Á yèé də, mǎŋá tə wa, á yà nə yèrɪ Zwezi-*Kərisə, wɔŋwanan tə, tə nii nə ba swìn nə yugə aba, tə ga dé diàn á yuu wa, sə á pú tə kwa á jònɪ tə. ³ Ku mò yɪrɪ nə, à swìn á con də, liù wàrɪ v swìn də, Zwezi ya *Yuu-Tiu, də ku nə tà Yɪ-Siŋu tə nə bɪrɪ ku wá. Ku mò nə pɪn, də liù mama wàrɪ v twá də Yɪ-Siŋu tə, v ma swìn v pɪn Yɪ cùgà Zwezi.

⁴ Yɪ-Siŋu tarpɪvɔn yirə yirə dáá, yá Yɪ-Siŋu tə yɪ nɛdɔ ku nə pɪn tə. ⁵ Tɔtɔnan yirə yirə dáá, yá Yuu-Tiu tə mò yɪ nɛdɔ, ba nə tɔŋa tə ba pɪn wá. ⁶ Yìèn yirə yirə dáá tə nə tɔŋa, yá ku yɪ Yɪ nɛdɔ tə nə pɪn diàn yirə yirə lià tə nə, ba ma tɔŋa tə. ⁷ Yɪ-Siŋu tə yáá bɪrɪ ku tian liù mama nə, sə v wàní v san ba duən tə nə. ⁸ Ku mò nə pɪn, Yɪ-Siŋu nɛdɔ tə yáá pa wɔbɔŋa sòràn liù don nə, ku ga pa v don də nə yənu sòràn. ⁹ Ku mò Yɪ-Siŋu nɛdɔ tə yáá pa liù don nə, sə v wàní v kə waa Zwezi nə də cígá cígá. Ku ga pa v don də nə tarpɪnan, tə nə zwɛɛ yayɪran. ¹⁰ Ku mò Yɪ-Siŋu nɛdɔ tə yáá pa liù don nə tarpɪvɔn, sə v ma fwa tɔ̀tɔ̀nà, tə nə bɪrɪ Yɪ diàn tə. Ku pa v don nə tarpɪvɔn, sə v ma jon Yɪ *nii sòràn v swìn. Ku pa v don nə tarpɪvɔn, sə v ma lwarɪ sugv tə, ku nə yɪ Yɪ-Siŋu tə sugv, də ku tə nə yɪ *zinə sòràn. Ku mò Yɪ-Siŋu nɛdɔ tə yáá pa liù don nə tarpɪvɔn, sə v swìn sɔyirə duən, ku pa v don nə tarpɪvɔn, sə v ma gwɪn tə sɔyirə tə dǎn. ¹¹ Yɪ-Siŋu nɛdɔ tə tətə nə tɔŋa tə yìèn tɛntə mama. Ku mò nə tàrɪ ku pɪn liù mama nə, ndə nɛtɔ tə nə, ku nə pià.

Yıra nədü də kv nandaran, tə nə dáá

¹² Nə yəé də, yıra yı nədü, yá kv ga ja nandaran, tə nə dáá zənzən. Yá nandaran təntə nə dáá nətü mama, tə mù nə ken duən nə, tə ma fwa yıra nədü tə. Mə kv ya nətü Zwezi-**Kərisə* də con. ¹³ Yá kv dān nə yı **Zwifə*-ba, nə à yəé ba tə, ba nə yı də **Gərekə*-ba, də ba tə, ba nə yı ywəŋə, nə à yəé ba tə, ba nə tı ba tián, ba ləgə nə mama Yı-**Siŋu* tə wa, sə nə wàní nə ya won nədü. Nə mama súé də Yı-*Siŋu* nədü tə. ¹⁴ Yıra tà nandau nədü nə kv jə, kv yı nandaran, tə nə dáá, nə kv jə. ¹⁵ Də naa yà nə swìn də, kv tà juŋ, kv mù yırı nə, kv tà yıra tə nə tı kv, kv nətü wàri kv pın naa kúú tà yıra tə nandau. ¹⁶ Də zuŋ yà nə swìn də, kv tà yii, kv mù yırı nə, kv tà yıra tə nə tı kv, kv nətü tə wàri kv pın kv kúú bá ya yıra yıra nandau. ¹⁷ Də yıra tə mama yà nə yı yii cıci, kv yà wá fwa nətə, kv ma ni sùràn? Nə à yəé kv yà nə kúú yı zuŋ cıci, kv yà wá fwa nətə, kv ma ni lwán? ¹⁸ Kv mù nə pın, Yı ma kə nandaran tə mama yıra wa, ndə v nə pià nətü. ¹⁹ Yıra ya wàri lá kv yanı, də kv yà nə yı nandau nədü cıci. ²⁰ Kv mù yırı nə yıra yı nədü, yá kv nandaran ga dáá. ²¹ Yii dān wàri juŋ con kv swìn də, juŋ ba tutuŋi jə kv pa kv. Yuu də ma kúú wàri nəe con kv swìn də, nəe ba tutuŋi jə tə pa kv. ²² Nandaran tə tətə, tə nə yı ndə tə ba dián jə, tə də jə tutuŋi yıra tə wa. ²³ Nandaran duən wulə yıra tə wa, ba nə buŋa də, tə ba dun jə. Yá ba yáá ywàŋá tə yoo zəni. Kv mù nə pın, nə nandaran tə, tə nə jə cavıra tə, nə yáá ywàŋá tə yoo zəni, nə doni. ²⁴ Yá nə nandaran tə, tə nə ba cavıra jə, tə mù ba pià, sə nə ywàŋ tə yoo nətü. Yı ken nandaran tə yirə yirə, sə kv pa nandaran tə, tə nə ba dun ja wàní tə na dun, tə doni tə duən tə. ²⁵ Kv yı nətü, sə yıra tə dān ká pwèe duən nə, sə nandaran tə mama san duən nə. ²⁶ Yá də nandau nə wulə

càn wa, sə tə duən tə twá tə ya càn təntə wa. Nandau don nə wulə dun wa, sə tə duən tə də twá tə jwə də kv. ²⁷ Á mama míámíán yı Zwezi-Kərisə yıra tə. Yá á liù mama dān ya yıra təntə nandau. ²⁸ Yı təntən v kə Zwezi-Kərisə **tuntuna* tə Kərisə lià púlí tə wa. Bələ nii nə, v ken Yı nii **sùsùnà* lá. Batwa nii nə, v ken karnyına lá. Kv zàn lá, kv pa ba tə, ba nə jə Yı tarpıŋ, ba ma tuŋa yomılan, tə nə biri Yı dián tə. Kv zàn lá, kv pa ba tə, ba nə zwèe yayıran tə. Kv zàn lá, kv pa ba tə, ba nə saŋa lià nə. Kv zàn lá, kv pa ba tə, ba nə kəni lià cwəŋə wa. Kv zàn lá, kv pa ba tə, ba nə swìn soyirə duən. ²⁹ Ba mama nə tà Zwezi-Kərisə tuntuna. Ba mama nə tà Yı nii sùsùnà. Ba mama nə tà karnyına-ba. Ba mama nə ba yomılan tə fwa, tə nə biri Yı dián tə. ³⁰ Ba mama nə ba tarpıŋ tə, kv nə zwèe yayıran tə jə. Ba mama nə ba soyirə yirə tə swìn. Ba mama nə ba soyirə yirə tə dēn gwın. ³¹ Á kəni á kajaŋa á pià tarpınan, tə nə jə funə tə doni. Yá à dān wá biri aba cwəŋə tə, kv nə ziən kv doni.

13

Sonu yoo

(Matıə 22.36-40; Romə tián 13.8-10; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-21)

¹ Də à nə swìn ləzoni sùràn də **malıke* sùràn tətə, yá à ga ba sonu jə, kv ya tutü. Kv yı ndə lulonj zəzugu nə, nə à yəé ndə ba nə mà kwàŋ ka zəzəgə nətü. ² À wáá tarpıŋ à nı, sə à ma swìn Yı nii sùràn. À wáá wubbuŋa à janı à ma lwarı yìèn tə mama, tə nə sègè. À ma kúú wáá yənu yiri mama à janı. À ma kúú wáá à yanı liù tə, à nə keni à waa Yı nə wuuu də cígá cígá, kv pa à wáá à pın pəen fàri tə bwálá nə tətə. Yá à nə ba sonu jə, à tə ya tutü. ³ À nə kúú swə à tàri à jıjə tə mama, à pa zura nə, à nə pın ba sùri à yıra tə tətə mən wa, yá à nə ba sonu jə, kv tə ba funə jə kv pa nə.

⁴ Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú, v ga sú də ywání. Liù nə jə sonu, ku tíú ba liù don nə zɪga v wiən yɪɪ. Liù nə jə sonu, ku tíú ba ka bu tiàn nə jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba fwiə jə. ⁵ Liù nə jə sonu, ku tíú ba cavɪra kəni liù don nə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba v tətə zəni pìà. Liù nə jə sonu, ku tíú ba lɪŋa jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba yolwan tuŋə v bɪcan wa. ⁶ Liù nə jə sonu, ku tíú yàá jwɛ cígá yoo yɪɪ, ku tíú ba pupwən fwa kunkun yìèn yɪɪ. ⁷ Liù nə jə sonu, ku tíú yàá kwen yoo mama v lɪ v mù də lià tə duən tə pwərə wa. Liù nə jə sonu, ku tíú kəni v waa Yɪ nə yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə yala yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú yoo mama wa.

⁸ Ka jon Yɪ nii sùràn, ka swìn wá zwèe. Suyirə tə duən wá zwèe. Yənu də ga wá jén. Liù nə jə sonu, ku tíú sonu tə bá zwèe, abada. ⁹ Ku nətɔ tə bɪɪ də, ku tà yìèn tə mɛ, nə nə yèé. Yá Yɪ nii sùràn tə, nə nə jəŋə nə swìn, ku tà tə mɛ, nə nə wáá nə swìn. ¹⁰ Máná tə wa, Yɪ nə wá bɪɪ nəba won mama nə yɪ nətɔ, wiən təntə, nə nə yèé síún nə, wá jén lá.

¹¹ Máná tə wa, à yà nə ya bisumaa, à yà swìn ndə bisumaa nə, à yà buŋa ndə bisumaa nə, à yà nən yìèn tə dən ndə bisumaa nə. Máná tə wa, à dən nə jigə bɛɛ, à dugɔ bisumaa yìèn təntə. ¹² Síún nə, ku yɪ ndə won nə, nə nə ywán zəŋə wa, ku ga tə yɪ gana gana. Dɪn don wá bà, nə nə wá na ku won tə nə yíá tətə wa. Síún nə, à tə yèrì tə mama. Dɪn don nə, à wá yəni tə mama, ndə Yɪ nə yèé nə nətɔ. ¹³ Síún nə, yìèn batwa nə ga tə nə wulə wuuu. Tə mù nə yɪ, sə lià kəni ba waa Zwezi nə wuuu, sə ba ja yala də Yɪ, sə ba sóní duən. Yá tə batwa tə wa, sonu tə nə dwə tə mɛ.

14

Yìèn tə, tə nə wulə Yɪ-Sɪŋu

tarpɪvn tə wa

(1 Korentə tián 12.4-7, 27-31; Romə tián 14.19)

¹ Á dən mɛ, sə á dé yáá, á sóní duən. Ku kwa nə, á pìà Yɪ-*Sɪŋu tarpɪnan tə. Tə mù tarpɪnan təntə wa, á pìà tarpɪvn tə, ku nə yɪ ka swìn Yɪ nii sùràn tə, á doni tə duən tə. ² Liù tə, v nə swìn suyirə duən, ku tà ləzoni con nə, v swìn, ku ya Yɪ con nə, v swìn. Ku twá də Yɪ-Sɪŋu tə, v ma swìn cígá, tə nə sègè. Ku mù nə pɪn, liù mama ba tə sùràn tə dən nən. ³ Yá ku nə lwán ku yɪ liù nə swìn Yɪ nii sùràn, ku mù yɪ ləzoni tə con nə v swìn. V sùràn tə daŋa ba jìàn Yɪ cwəŋə tə wa, v kwè ba, v zùrì ba bɪcanɪ Yɪ nyiən tə wa. ⁴ Liù tə, v nə swìn suyirə tə duən tə, ku ya v tətə jìàn nə v daŋa. Liù tə, v nə swìn Yɪ nii sùràn, ku ya Kərisə lià púlí tə jìàn nə, v daŋa. ⁵ À swə, sə á mama swìn suyirə tə duən tə. À dən nə kúv swə à doni, sə á mama swìn Yɪ nii sùràn tə. Liù tə, v nə swìn Yɪ nii sùràn tə, nə dwə liù tə, v nə swìn suyirə tə duən tə, də liù tə, v nə swìn suyirə tə duən tə, nə ba tə dən gwin, v bɪɪ Kərisə lià púlí tə, sə v ma dən ba jìàn.

⁶ À nubɪa-ba, à nywarɪ nə wá ya bɛɛɛ tətə, də à nə twi á con, à wulə à swìn suyirə duən, á nə ba tə dən nən? À wá ja nywarɪ à pa aba, də à nə swìn yoo, Yɪ nə bɪɪ nə, à bɪɪ aba, nə à yèé yoo, Yɪ nə pɪn nə ku yənu, nə à yèé Yɪ nii sugɔ, nə à yèé kàrà. ⁷ Nə wá tì gwaran wiən, sə nə ma man. Ku mù nə yɪ nabwanɔ nə à yèé kunkolu. Də tə kwərə tə nə ba lwání duən wa, nətə nə ba wá twá, ba ma lwarɪ ku tə nə swìn. ⁸ Də ba nə kúv wúrí kúv nabwana gurə gurə, nətə nə kwatara wá fwa, ba ma lwarɪ də, ku yɪ kúv, sə ba kə ba sírí? ⁹ Mə ku yɪ nətɔ á də con. Də sugɔ tə, á nə swìn suyirə duən tə wa, ku dən nə ba nən, nətə nə ba wá lwarɪ ku tə, á nə swìn. Ku nə yɪn nətɔ, á wá swìn woru wa. ¹⁰ Suyirə duən dáá tɪa yuu wa. Yá

suyiri mama tɛ̀lé tɛ̀ wa, ba nɛ̀ ba ku dɛ̀n nɛ̀n. ¹¹ Yá à dàń nɛ̀ ba sugu dɛ̀n nɛ̀n, ba nɛ̀ ma swìn à con, liù tɛ̀, v nɛ̀ swìn ku, wá ya ndɛ̀ vee nɛ̀ à con, à dɛ̀ ga wá ya ndɛ̀ vee nɛ̀ v dɛ̀ con. ¹² Mɛ̀ ku yi nɛ̀tv á dɛ̀ con. Ku mù nɛ̀ pɛ̀n, á kɛ̀nɛ̀ kajaɲa mama á ma pià Yɛ̀-Siɲu tarpɛ̀nan tɛ̀. Á kɛ̀nɛ̀ diàn, sɛ̀ á wàní á na tɛ̀ tɛ̀, tɛ̀ nɛ̀ daɲa Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ jìàn, sɛ̀ tɛ̀ ya zɛ̀nzɛ̀n.

¹³ Ku mù yiri nɛ̀, liù tɛ̀, v nɛ̀ swìn suyirɛ̀ duɛ̀n, tɛ̀ dɛ̀n nɛ̀ ba nɛ̀n, sɛ̀ ku tíú lòrì Yɛ̀, sɛ̀ v wàní v gwin tɛ̀ dɛ̀n. ¹⁴ À nɛ̀ jùni Yɛ̀ dɛ̀ suyirɛ̀ tɛ̀ntɛ̀, à jɛ̀ré wulɛ̀ yɛ̀jɛ̀ni tɛ̀ wa, yá à pubɛ̀ɲa tɛ̀ ga yi ku cɛ̀ci. ¹⁵ À dàń wá fwa bɛ̀ɛ̀ɛ̀? À wá jɛ̀n Yɛ̀ dɛ̀ à jɛ̀ré, yá à tɛ̀ ga jɛ̀n Yɛ̀ dɛ̀ à pubɛ̀ɲa tɛ̀ dɛ̀. À wá nun dɛ̀ à jɛ̀ré, yá à tɛ̀ ga nun dɛ̀ à pubɛ̀ɲa tɛ̀ dɛ̀. ¹⁶ Dɛ̀ n nɛ̀ kɛ̀ni Yɛ̀ lɛ̀ɛ̀ɛ̀ dɛ̀ n jɛ̀ré cɛ̀ci, nɛ̀tɛ̀ nɛ̀ liù tɛ̀, v nɛ̀ yèrì tɛ̀ yìèn tɛ̀ntɛ̀ v nɛ̀ jɛ̀é á mù Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ wa, wá twá, v ma swìn, v wú: «Amɛ̀na», n nɛ̀ kɛ̀ni Yɛ̀ lɛ̀ɛ̀ɛ̀ tɛ̀ yiri? V bá wàní v lwarì ku tɛ̀, n nɛ̀ swìn tɛ̀. ¹⁷ Dɛ̀ n yɛ̀jɛ̀ni tɛ̀ ya nɛ̀ zìèn zɛ̀nzɛ̀n, dɛ̀ ku wà liù tɛ̀ntɛ̀ jìàn dàń. ¹⁸ À mù Polɛ̀, à kɛ̀ni Yɛ̀ lɛ̀ɛ̀ɛ̀ dɛ̀, à nɛ̀ swìn suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀, à doni á mama. ¹⁹ À mù dàń nɛ̀ swɛ̀, sɛ̀ à swìn sùràn ndɛ̀ bonu nɛ̀ dɛ̀ à pubɛ̀ɲa, tɛ̀ dɛ̀n nɛ̀ nɛ̀n Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ yáá con, sɛ̀ tɛ̀ kàrì ba. Ku mù nɛ̀ dwɛ̀ sùràn mùrù mùrù, à nɛ̀ wá swìn dɛ̀ suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀, yá tɛ̀ dɛ̀n ga ba nɛ̀n.

²⁰ À nubɛ̀a-ba, á yanì nɛ̀kwɛ̀na nɛ̀tv tɛ̀ á pubɛ̀ɲa tɛ̀ nɛ̀ buɲa wa. Á dàna ká ya ndɛ̀ bìsìná nɛ̀ á pubɛ̀ɲa wa. Ku nɛ̀ yi lwanì yoo wa, á yanì ndɛ̀ bìsìná nɛ̀. ²¹ Á nɛ̀ɲɛ̀ ku púpúní Yɛ̀ sagì tɛ̀ wa, ku wú:

«À mù *Yuu-Tiu nɛ̀ swìn ku. Ku wá twá lià duɛ̀n sùràn nɛ̀, à ma swìn lià tɛ̀ntɛ̀ con. À wá twá dɛ̀ vee, à ma swìn ba con. Dɛ̀ ku nɛ̀tv mama, ba tɛ̀ bá sɛ̀, ba cɛ̀gu à sugu».

²² Suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀ ya lià tɛ̀, ba nɛ̀ tà Kɛ̀risɛ̀ lià nɛ̀, tɛ̀ pià tɛ̀ birì yoo. Tɛ̀ ba pià tɛ̀ birì yoo Kɛ̀risɛ̀ lià tɛ̀ nɛ̀. Yɛ̀ nii sùràn tɛ̀ dɛ̀ kúv ba pià tɛ̀ birì yoo lià tɛ̀, ba nɛ̀ tà Kɛ̀risɛ̀ lià tɛ̀. Ku ya Kɛ̀risɛ̀ lià tɛ̀ nɛ̀, tɛ̀ pià tɛ̀ birì yoo. ²³ Dɛ̀ Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ mama nɛ̀ kun duɛ̀n nɛ̀, ba swìn suyirɛ̀ duɛ̀n tɛ̀, liù tɛ̀, v nɛ̀ yèrì tɛ̀ yìèn tɛ̀ntɛ̀, nɛ̀ à yèé liù don, v nɛ̀ tà Kɛ̀risɛ̀ liù nɛ̀ twi, v yí lá, v wá swìn dɛ̀, á yi nyɛ̀nyanan. ²⁴ Ku nɛ̀ yi á mama swìn Yɛ̀ nii sùràn, liù tɛ̀, v nɛ̀ tà Kɛ̀risɛ̀ liù nɛ̀ twi, v yí lá, nɛ̀ à yèé liù don, v nɛ̀ yèrì tɛ̀ yìèn tɛ̀ntɛ̀, nɛ̀ twí, v yí lá, á mama sùràn tɛ̀ wá birì ku tɛ̀, ku nɛ̀ wulɛ̀ v waa con. Yá ba mama wá pa v lwarì cígá tɛ̀ v tɛ̀tɛ̀ yuu wa. ²⁵ V waa tɛ̀ pubɛ̀ɲi tɛ̀, tɛ̀ nɛ̀ sègè tɛ̀, nan poni nɛ̀. Yá v dàń wá tv v yáá yuu, v pa dun Yɛ̀ nɛ̀, v swìn dɛ̀, Yɛ̀ cígá wulɛ̀ á tɛ̀tɛ̀ɲi wa.

Nɛ̀tv tɛ̀ ku nɛ̀ mɛ̀, sɛ̀ ku ya Kɛ̀risɛ̀ lià púlí wa
(1 Piyerɛ̀ 4.10-11)

²⁶ À nubɛ̀a-ba, bɛ̀ɛ̀ɛ̀ nɛ̀ nɛ̀ dàń mɛ̀, sɛ̀ nɛ̀ fwa? Máná tɛ̀ wa, á nɛ̀ jɛ̀n duɛ̀n yáá nɛ̀, sɛ̀ á jɛ̀n Yɛ̀, sɛ̀ á fwa nɛ̀tɛ̀n: Á liù nɛ̀ jɛ̀ nuɲɛ̀, v don nɛ̀ jɛ̀ kàrà, v don dɛ̀ nɛ̀ jɛ̀ yoo, Yɛ̀ nɛ̀ birì wá, v don dɛ̀ nɛ̀ pià, v swìn suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀, v don dɛ̀ nɛ̀ pià, v gwin suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀ dɛ̀n, sɛ̀ á fwa tɛ̀ mama, sɛ̀ tɛ̀ wàní tɛ̀ dàń Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ jìàn. ²⁷ Ku nɛ̀ yi suyirɛ̀ tɛ̀ duɛ̀n tɛ̀ nɛ̀ á pià á swìn, ku mɛ̀, dɛ̀ lià bɛ̀lɛ̀, nɛ̀ à yèé lià batwa, ku dàń ká doni nɛ̀tv. Ba mɛ̀, sɛ̀ ba swìn ba jon duɛ̀n nɛ̀. Sɛ̀ liù don dɛ̀ gwin tɛ̀ dɛ̀n. ²⁸ Dɛ̀ liù nɛ̀ tɛ̀lé, sɛ̀ v gwin tɛ̀ dɛ̀n, sɛ̀ liù tɛ̀, v nɛ̀ swìn suyirɛ̀ duɛ̀n tɛ̀, pú v nii Kɛ̀risɛ̀ lià púlí tɛ̀ wa. Sɛ̀ liù mama dɛ̀ swìn v tiàn con dɛ̀ Yɛ̀ con. V dàń ká swìn sugu v pa ku nan v nii wa. ²⁹ Ku nɛ̀ yi Yɛ̀ nii *sùsùná tɛ̀, sɛ̀ ba lià bɛ̀lɛ̀, nɛ̀ à yèé batwa nɛ̀ swìn. Yá ba duɛ̀n tɛ̀ ga cɛ̀gu, ba jén, ku nɛ̀ ya Yɛ̀ nii sugu nɛ̀ ba swìn.

³⁰ Liù don nɛ̀ kúv ni yoo, Yɛ̀ nɛ̀ birì wá, sɛ̀ tɛ̀ntɛ̀n liù tɛ̀ pú v nii. ³¹ Á

mama wàá Yü nii sùràn tē, á swìn, sē tē kàrì lià tē mama, tē ga kwè ba. ³² Yü nii sùsùnà tarpuon tē mē, sē ku sēe ba nii won mama wa. ³³ Yü pià, sē nē jē bican sié dē duən. U ba pià, sē nē ya gurē gurē lià dē duən.

Kørisø lià púlí tē wa kana tē yoo

³⁴ Máná tē wa, á mù *Kørisø lià, tē nē kun duən nē, kana tē mē, sē ba pú ba níé, ndē ku nē tunja nētü Kørisø lià púlé tē mama wa. Cwəŋə təlè ku pa ba, sē ba swìn, ndē ku nē swìn Yü sagi tē wa, dē ba mē, sē ba sēe nii nētü. ³⁵ Dē ba nē jē yoo, sē ba bwe, sē ba bwe ba bana tē sàñ nē. Ku wà mē, sē kan swìn Kørisø lià púlí jéré wa. ³⁶ Á buŋa dē, Yü sugv tē yi ku nan á mù con naaa? Nē à yèé ku yi á buŋa dē, Yü sugv tē yi á mù cici con nē ku twi naaa?

³⁷ Liù tē, v nē buŋa dē, v yi Yü nii *sùsùnò, v nē buŋa dē, Yü-*Siŋu tē wulə dē wá, sē ku tíú lwarì dē, tē tē, à nē púpúní à pín aba, ku ya *Yuu-Tiu nē pín nii yoo tēntē yuu wa. ³⁸ Dē liù nē ba ku tē, à nē púpúní tē sēe, Yü-Tiu Yü dē bá sēe ku tíú. ³⁹ Á nubia-ba, ku nētü tē wa nē, á dāñ mē, sē á dí yáá á pià ka swìn Yü nii sùràn tē. Yá á nē dāñ ká cì, sē ba swìn soyirə tē duən tē. ⁴⁰ Ku mē, sē won mama fwa, ndē ku nē mē nētü, ku tì ku cwəŋə.

15

Zwezi-Kørisø nē bwin v nan tian wa yoo

(Matìə 28; Marəkə 16; Zwan 20; 21; Tvtvnan 1.3)

¹ Á nubia-ba, à pià, sē à piì à liì aba soywánú tēntē, à nē dé yáá à swìn á con. Ku soywánú tēntē á nē sēe ku, á ga zigì diàn ku yoo wa. ² Ku mù nē pín, Yü twá soywánú tēntē nē, v jon aba á cuna wa. Á cígá twá ku nii nē, ndē à nē swìn ku á con nētü. Ku nē tà nētü, ku ya tutv dē, á nē ken á waa Yü nē.

³ Á dí yáá à swìn *Yuu-Tiu Zwezi sùràn tē, à nē nì, à buri aba. Zwezi-*Kørisø yi v tiga nē mù cuna yiri, ndē ku nē púpúní Yü sagi tē wa nētü. ⁴ Ba gurì wá, yá Yü piì v bwin wá dian batwa diun nē, ndē ku nē púpúní Yü sagi tē wa nētü. ⁵ U nan v buri v tiàn Sefasə* nē. Ku kwa nē, v nan v buri v tiàn v *tuntuna fugə bələ tē nē. ⁶ Ku kwa nē, v nan v buri v tiàn lià duən nē, ba nē yi nubia Kørisø yiri. Ba lià tēntē dwə lià biənu (500), ba nē twá duən, ba na wá naa nədü. Ba mù lià tēntē zuni tē wulə luv wa. Ba duən dē tiga. ⁷ Ku kwa nē, v nan v buri v tiàn Zwakə nē, v nan lá v buri v tiàn v tuntuna tē mama nē. ⁸ Ba mù tē mama kwa nē, v nan à dē Polə nē. Á mù dāñ yi ndē biù nē, ba nē cen†. ⁹ Á ken càn Kørisø lià púlí tē nē. Ku mù nē pín, à yi Zwezi-Kørisø tuntuna tē mē kwa liù. Ku cígá mama wa, à wà mē, sē ba bon nē tuntunu. ¹⁰ Dē nētü tē mama, à nē cügò Yü nē, v tē fwa pubwanv à yira. Ku mù nē pín, à ma yi ku tē, à nē yi zèn. Yá pubwanv tē, Yü nē fwa à yira, wà tutv yin mama. Á tun à doni tuntuna tē duən tē mama. Ku tà à mù nē tunja nētü, ku cígá mama wa, ku ya Yü pubwanv tē, ku nē wulə dē nē, nē twá dē nē ku tunja. ¹¹ Ku dāñ nē yi à mù, nē à yèé ku nē yi tuntuna tē duən tē, á nējə Yü sugv tē, nē nē swìn nē buri. Mə ku mù nē nē á twá, á ma kəni á waa Zwezi nē.

Nē ka piì ka bwin ka nan tian wa yoo

(Likə 20.27-38; 1 Piyerə 1.3-5)

¹² Dē ba nē swìn Yü sùràn ba buri dē, Zwezi-*Kørisø bwin v nan tian wa, bēeēe nē pín, á wa lià duən ma swìn, dē ka piì ka bwin ka nan tian wa təlè? ¹³ Dē ka bwin ka nan tian wa nē təlè, Zwezi-Kørisø dē wà bwin v nan tian wa! ¹⁴ Yá Zwezi-Kørisø nē wà bwin v nan tian wa, nē kàrà tē ya tutv, yá á nē ken á waa Yü nē tē, dē ya tutv. ¹⁵ Dē

* 15:5 15.5 Sefasə yà jē yiri don, ba nē bonə Piyerə. † 15:8 15.8 Sugv tēntē yi Polə pià, sē v ma buri dē, v nē jigə Kørisø liù tē, yi yoo tē, ku yà nē wà mē. (Ywāñ Tvtvnan 9!)

ka bwin ka nan tian wa yà nè tølò, yá nè ga swìn nè biri dè, Yü bwin Zwezi-Kørisø v li tian wa, yá Yü ga wà wá bwin, ku nètü tē biri dè, nè ya kunkuna Yü yáá con. ¹⁶ Dè tiga nè ba bwin ba nanja tian wa, Zwezi-Kørisø dè wà bwin v nan tian wa! ¹⁷ Yá Zwezi-Kørisø nè wà bwin v nan tian, á waa tē, á nè kení wá nè ya tutü. Yá Yü tē wá á cuna tē kwen, v li á mù dè wá pwørø wa. ¹⁸ Ba tē dè, ba nè ken waa Zwezi-Kørisø nè, ba ga ti tē dè jén míámíán. ¹⁹ Ku nè yü nè luv mü ku tē cici wa, nè nè jø yala dè Zwezi, nè ya yinægø nyina, nè doni lià tē mama.

²⁰ Ku tà nètü, Zwezi-Kørisø cígá bwin v nan tian wa. U mù nè yü tiga tē tētēn liù, v nè biri dè, ba wá bwin ba nan tian wa. ²¹ Ndø tian nè twá, dè liù nètü tē ma bà luv wa, mø nètü, ka bwin ka nan tian wa dè twá dè liù don, ku ma bà luv wa. ²² Lià tē mama ya Adamø nián. Ku mù nè pün, ba mama ti ndø v nè. Yá lià tē mama, ba dè Zwezi-Kørisø nè vwø duøn nè, ba dè wá pií ba bwin ba nan tian wa, ndø v nè. ²³ Ba mù lià tētē wá pú duøn kwa, ba bwin ba nan tian wa. Zwezi-Kørisø mù yü tētēn liù, v nè bwin v nan tian wa. Diun tē, v nè wá pií v bà, lià tē mama, ba nè yü v mù lià tē dè, dän wá bwin ba nan tian wa. ²⁴ Ku kwa nè, luv dän wá zigi lá ku zàn. Zwezi-Kørisø dän wá cügù wiøn tē nè jø diän yiri mama míámíán. U wá cügù wiøn tē mama, tē nè dé pàri, dè diän tián tē mama, ba nè ziga v nè míámíán. Yá v dän wá pií, v pa pàri tē v nyina Yü nè. ²⁵ Zwezi-Kørisø nè pií v bà, ku mē, sè v dé pàri tē wuuu. Ku jø vølø máñá tē wa, v nè wá kè v dønja tē mama v jün wa. ²⁶ Tian nè ya talikwa dønja tē, v nè wá cügù.

²⁷ Ku púpúni Yü sagi tē wa, ku wú: «Yü ken wiøn tē mama v jün wa». Ku yoo tētē yü nøpon, ku ba pià ku swìn dè, Yü tētē twá v wulø v biù

tē jün wa. Ku yü, v mù Yü nè ken wiøn tē duøn tē mama v biù tē jün wa. ²⁸ Máñá tē wa, wiøn tē mama nè wá ya Zwezi-Kørisø jän wa, v dè tētē dän wá kè v tiän v nyina Yü jän wa. Mø ku wá yà nètü, Yü dän ma dé pàri wiøn tē mama yuu wa míámíán.

²⁹ Á yèó dè, lià wulø, ba nè yáá pa, ba lè ba níá wa, ku twá dè Yü yiri tē, tiga yuu yiri. Dè tiga cígá nè bá bwin ba nanja tian wa, bèèèè won nè ku tián tētē fwa ku nètü, sè ba na ku wa? ³⁰ Dè ka pií ka bwin ka nan tian wa nè tølò, bèèèè nè pün, nè mù ma kèni nè tiän cwønø wa, ku nè pià ku gø nøba, máñá mama. ³¹ Á nubia-ba, diun mama á mü yáá pià ku nan. Á ja pupwøn dè aba. Ku mù nè pün, á swìn ku yoo tētē á con, nè mù dè nè Yüu-Tiu *nimaru tē yiri. ³² Á mù jan dè ganaña† Efezø wa yøbø. Dè á pubønja tē nè ya tia ka tē yuu wiøn tē cici yiri, bèèèè won nè á wá na ku janja tētē wa? Dè tiga yá nè bá bwin ba nan, zwansisara ka tē yá wá ya cígá. Zwansisara tētē swìn, ku wú:

«Jwian nè, nè wá ti, ku mù yiri, nè díó dè nè nywìn, nè dän ká fwa won mama».

³³ Zwansisara don dè swìn, ku wú: «Á dänà ká gigarü á tiän. Twadon kükwün yua nè cügà twadon nözønju yua». ³⁴ Á pié á kè á pubønja tē cígá tē wa, ndø ku nè mē nètü, sè á dän yá cuna tē fønü nè. Ku yü á caviyoo nè á swìn nètü: Á wa lià duøn yèri Yü.

Yüra tē tiga nè wá bwin ba nan dè ku
(*Filipø tián 3.20-21; 1 Zwan 3.2-3*)

³⁵ Á yèó dè, lià duøn wá bwe, sè ba jén, nètø nè tiga wá bwin ba nan tian wa? Ba yüra tē wá yà nètø? ³⁶ Liù tē, n nè bwe ku bwiø tētē, n yü løyøru! N nè dùè wobiu, n kè tia, wobiu tētē wàri vuv ku bwin,

† 15:32 15.32 Ganaña tētē Polø nè jan dè tē, wáá ganaña cígá cígá ku yanü, ku ma kúò wáá lèzoni, ba nè yü ndø ganaña nè ku yanü.

də ku nə wà ti ku pu. ³⁷ Ku tə n nə dùè, n kə tia, tə ya wobiu cici. Diun don, ku yi miɓia, nə à yèó won yiri don, ku tà mɪni sɪsɪv tə, də ku vɔran tə, ku nə pɛn, ku di yu nə tə. ³⁸ Yu nə yáá pa sɪsɪv də ku vɔran wobiu tɛntə nə, ndə v nə pià nɛtv. Yu nə pɪn wobiu də mama ku vɔv yiri.

³⁹ Wiən tə, tə mu nə siŋə, də yira tə tà nɛdv. Ləzoni yira də yiri yi ku cici. Vána də yira yiri yi ku cici. Zəŋé də yira yiri yi ku cici. Fələ də yira yiri yi ku cici. ⁴⁰ Lanworu tə wa wiən wulə lá, tə nə jə yira. Tia tə də yuu wa wiən wulə lá, tə nə jə yira. Lanworu tə wa wiən tə zəni, də tia yuu wiən tə zəni tà nɛdv. ⁴¹ Yicav tə zəni də yi ku cici. Cànà tə də zəni yi ku cici. Kacilacə tə də zəni kúv yi ku cici. Kacilacə tə mù tətə zəni tà nɛdv.

⁴² Mə ku wá ya nɛtv máŋá tə wa, tɪga nə wá bwin ba nan tian wa. Máŋá tə, ba nə gùri yira tia, ku yira tɛntə yi wotɪv, ku wá pu. Yá máŋá tə wa, Yu nə wá pií v bwin ku, v li tian wa, ku yira tɛntə kúv wàri ku ti ku pwi. ⁴³ Máŋá tə wa, ba nə gùri ku tia, ku ba dun jə, ku ga ba diàn də jə. Yá máŋá tə wa, Yu nə wá pií v bwin ku, v li tian wa, ku wá ja dun, ku ga jə diàn də. ⁴⁴ Máŋá tə wa, ba nə gùri yira tə tia, ku yi tia yuu yira. Yá máŋá tə wa, Yu nə wá bwin ku, v li tian wa, ku dàñ wá ya Yu *sàñ yira. Də tia yuu yira nə wulə, Yu sàñ yira də wulə. ⁴⁵ Ku mù yoo tə púpúní Yu sagi tə wa, ku wú: «Təntən bɛɛ tə, ku nə yi Adamə jigə ləzwəniŋu». Talɪkwaŋ Adamə tə, v mù jigə siŋu, ku nə pɪn mu, ku nə ba zwèe Yu con, lià nə. ⁴⁶ Ku tà Yu sàñ yira tə, ba yà dé yáá ba na, ku yi tia yuu yira tə. Ku mù kwa nə, ba wá na Yu sàñ yira tə. ⁴⁷ Təntən liù tə yi tiran nə, Yu ma fwa wá, ku pa v yi tia yuu liù. Bələ nii liù tə mù yi Yu sàñ liù. ⁴⁸ Ba tə, ba nə wulə tia yuu, nyin də bɛɛ tə, Yu nə fwa də tiran tə. Ba tə də, ba nə wulə Yu

con, də nyin də bɛɛ tə, v nə nan Yu sàñ tə. ⁴⁹ Ndə nɛtv tə, nə nə nyin də tia yuu bɛɛ tə, mə nɛtv nə wá nyin də Yu sàñ bɛɛ tə.

(1 Tesalonikə tián 4.13-18)

⁵⁰ À nubia-ba, á nəŋə ku tə, à nə pià, sə à swin. Yira tə, tə nə yi nàŋú də jana nə fwa, wàri ku twá ku yanı Yu pàri tə wa. Yá tia yuu yira tə, ku nə wá pu, wàri Yu sàñ yira tə, ku nə ba pwi, wiən tə ku janı. ⁵¹ Ku yi yosəgu nə, à birı aba. Nə mama, nə bá ti. Nə mama yira tə wá lwàñ. ⁵² Máŋá don wa, ba nə wá wúru nabwana talɪkwa diun tə nə. Nə mama dàñ wá lwàñ naa nɛdv, ndə yii pwiu də ku súrú nə. Nabwana tə wá wúri, Yu ga bwin tɪga tə, ba nan də yira, tə nə ba pwi. Yá nə də yira, tə ga lwàñ ku jì ndə ba nə. ⁵³ Nə yira tə, ku nə ti ku pwi tə dàñ mɛ, sə ku lwàñ ku jì yira tə, ku nə ba ti ku pwi.

⁵⁴ Máŋá tə wa, yira tə, ku nə ti ku pwi, tə nə wá lwàñ, ku ba ti ku ba pwi tə, ku máŋá tə wa, ku tə nə púpúní Yu sagi tə wa, tə nii dàñ wá sú. Ku swin, ku wú:

«Tian kúv təló, Yu dí diàn tian yuu wa. ⁵⁵ Tian, sə n diàn tə wa yèn? Tian, sə n sliu tə, n nə ma zwe lià tə, n gwı tə wa yèn?» ⁵⁶ Tian yi tə twá də cuna, tə ma jə diàn nə yuu wa. Cuna də twá də Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, tə ma jə diàn nə yuu wa. ⁵⁷ Ku mù yiri nə, nə kəni Yu lèèèe, v nə pɪn, sə nə dé diàn cuna də tian mɛ yuu wa. Ku nɛtv twá, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə diàn tə.

⁵⁸ À nubisoni-ba, ku mù tɛntə yiri nə, á zɪga diàn. Á dàñ ká pa won mama gwàri á vànà. Á kənə diàn á tvn Yuu-Tiu tutuŋi tə, á súrú wuuu. Á lwarı də, á də tutunan tə, á nə tuŋa á pɪn Yuu-Tiu nə, tə bá ya tutu, v kwa.

§ 15:45 15.45 Talɪkwa Adamə tə nə yi Zwezi-*Kərisə.

16

Səbiu tə ba nə lé, sə ku san lià tə nə, Kərisə nə ti, yoo

(2 Korentə tián 8; 9; Romə tián 15.25-27)

¹ À mù Polə pià, sə à swìn yoo səbiu tə yuu wa, á nə lé, sə ku san lià tə nə, ba nə yí *Kərisə nə ti, ba nə wulə *Zwerizalemə nə. Ku səbiu təntə yoo wa, á də mə, sə á fwa ndə nətə tə nə, à nə swìn Galasi nagwanaa tə wa, Kərisə lià tə con, sə ba də fwa. ² Laadi diin mama, səbiu tə, á liù mama nə jə, v mə, sə v li ku tə, v nə wàá v tún vàn nə. Á tunə ku səbiu təntə vàn nə, sə máná tə wa, à nə wá bà á con, á kúv dānà ká lé səbiu. ³ Máná tə wa, à nə wá yí á con, à wá púpúní saga à pa lià tə nə, á tətə nə wá kúrí, à ma tun ba də səbiu tə Zwerizalemə nə. ⁴ Də ku nə mə, sə à tətə va, ba mù də à mù wá twá duən nə vii.

Wiən tə, Polə nə pià, sə v fwa

⁵ À pià, sə à twá Masedwanə nagwanaa tə wa à lə. Ku kwa nə, à wá bà à na aba. ⁶ Diin don, à wá ya á con diin bələ. Diin don waran* tə máná tə mama wa, à wá ya á con. À nə kúv wá nan á con, sə à vii á wá san nə də ku tə, ku nə wá pa à lə à va, à nə vèli lá. ⁷ À ba pià, sə à bà à zıgı yu nə à mà à lə. À pià də, ku nə ya *Yuu-Tiu fıra, sə nə ya duən nə ku dání. ⁸⁻⁹ Yu súrı cwəŋə nəzəŋu v pa nə, sə à ma tun v tutuŋı tə yəbə. Yá duŋa tə də dáá zənzən pən. Á dān tə wá ya yəbə Efezə wa, ku jə vələ *Pantəkotə cànà tə.

¹⁰ Timote də tuŋa Yuu-Tiu tutuŋı tə, ndə à də nə tuŋa ku nətə. Də v nə twi á con, sə á ja wá zəni á pa v ni v nywánı. ¹¹ Sə á liù mama dān ká mun wá. Á dān saŋa wá də v cwəŋə tə vèli tə, sə v wàní v vii də yazurə. Sə v bà v yí nə də zəni. À mù Polə də *Kərisə lià tə duən tə dānı wá yəbə.

* **16:6** 16.6 Waran təntə máná wa, liù wàrí tu v vèli. Waran təntə yáá bà bununu cànà tə wa, ku ja vələ yarıkafə cànà tə wa.

¹² Apələsə mù, v nə yı nə nubiu Kərisə yırı, yoo wa, à lòrí wá nē kapuɔ, sə v mù də Kərisə lià tə duən tə bà ba na aba. Yá v yà tə ba pià, sə v bà á con síún. Máná tə wa, v nə ni buu, v wá bà.

Polə svgv tə, v nə ma gúrí v sagı tə

(1 Tesalonikə tián 5.5-13)

¹³ Á dānà ká dwèe. Á zıga diàn á kən á waa Zwezi nə wuuu. Á pian á jìàn dān. Á yana diàn tián *Yuu-Tiu tutuŋı tə wa. ¹⁴ Sə won tə mama, á nə fwa á pwərə wa, sə ku twá də sonu ku ma tun.

¹⁵ Á nubia-ba, á mama yèé Sətefanəsə də v diè lià mama. Á yèé də, ba mù nə yı təntən lià, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə nə wuuu, Akayi nagwanaa tə wa. Yá ba ti ba tiàn mama ba kə Yuu-Tiu tutuŋı tə wa, sə ba ma san lià tə nə, ba nə yı Kərisə nə ti. ¹⁶ À nubia-ba, à lòrí aba, sə á zilí v mù liù təntə. Á zilé ba tə də mama, ba mù də wá nə tuŋa də duən zənzən.

¹⁷ À fwa pupwən zənzən də Sətefanəsə də Fəretinatısə də Akayikısə nə twi á con. Ba nə twi á con, ku yı ndə á mù nə twi á con. ¹⁸ Ba dān à jìàn, ndə ba nə dān á də jìàn. Ku mù ləzwənyiri təntə á zilé ba zəni.

¹⁹ Kərisə lià púlí tə Azi nagwanaa wa yəbə, jùnà aba. Akilasə də v kan Pərisilə də Kərisə lià púlí tə, ba mù də ba, nə yáá jùnı Yu ba diè tə, jùnà aba zəni də Yuu-Tiu yırı tə. ²⁰ Lià tə mama, ba nə wulə yəbə, ba nə yı á nubia Kərisə yırı tə, də jùnà aba. Á jùnà duən də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə lià nə mə, sə ba fwa nətə.

²¹ Ku tə yı à tətə nə púpúnı də à jìàn, à wú: «À mù Polə də jùnà aba».

²² Liù tə, v nə ba Yuu-Tiu swə, sə Yu cùgù ku tíú. Maranata! Ku mù nə yı: Sə nə Yuu-Tiu bà! ²³ Nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanu

á yɪra. ²⁴ À swə á mama, nə mama
míámíán vwə Zwezi-Kərisə yɪra.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Korəntə
Kərisə lià tə nə
Korəntə tián bələ nii
sagı tə yuu wa svgu**

*Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə
Kv yi *tuntunu Polə nə púpúní kv.*

Lià tə nə, Polə nə púpúní
Ba bonə sagı kv tə <bələ nii sagı>
tə, Polə púpúní v pa *Kərisə lià tə
nə, ba nə wulə Korəntə nə.

Sagı tə wa svgu

Polə púpúní ba, pwia yà nə tə
wulə *Kərisə lià tə tətəni wa, yiri.
Ba wa liù don twın Polə zənzən. Yá
kv tə nə dwə, ba wa lià duən kúbə ba
cígá kàrà tə, Polə nə biri tə nii nə,
twá.

Polə caga v tián yiri, v ga pià, sə v
pa ba lwarı, v tutuŋi tə nə yi nətə, v
nə yi Zwezi-Kərisə *tuntunu tə yiri.
U biri də, Zwezi-Kərisə tuntunu mə,
sə v vwa v tián míámíán Zwezi nə,
v ma tun.

*Polə jònì Kərisə lià tə Korəntə nə
(Kolose tián 1.1-8; Galasi tián 1.1-
5)*

¹ Yu twá də v fira tə, v ma kúrí
à mù Polə, sə à ya Zwezi-*Kərisə
*tuntunu. À mù də Timote, v nə yi
don tə, v nə yi á nubiu Kərisə yiri,
nə púpúní sagı kv tə, nə pın á mù
Kərisə lià púlí tə nə, kv nə wulə
Korəntə nə. Nə pià, sə sagı kv tə
yí lià tə də mama, ba nə yi Kərisə
nə ti, ba ga wulə Akayi nagwanaa
tə wa. ² Nə nyina Yu də *Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu á
yira, yá ba ga pa aba bican sié.

*Nə kəni Yu lèèèè, v nə zùrì nə
bicanı nə càn wa yiri*

³ Nə pian dun Yu nə, v nə yi nə
*Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə Yu, v ga yi
v nyina də. U mù nyina tətə dəri
lià yinəgə, v ga zùrì lià bicanı də.

⁴ Máná mama, càn nə yí nəba, v mù
nə yáá zùrì nə bicanı, sə kv pa nə
də wàní nə zùrì lià tə bicanı, ba nə
wulə càn yiri mama wa, ndə Yu nə
fwa nətə nə yira. ⁵ Nətə tə Zwezi-
Kərisə nə dí càn zənzən, yá nə də
ga wulə càn zənzən wa, mə nətə nə,
Yu wá twá Zwezi-Kərisə, v ma zùrì
nə bicanı zənzən. ⁶ Yá nə dàñ nə dé
càn, kv yi, sə kv pa á bicanı zùrì. Kv
ga tə wá pa Yu pa á ya v cwəŋə tə
wa. Də nə bicanı nə zùrì, kv yi, sə
kv pa á də bicanı wàní tə zùrì, sə á
ja pínú, də càn tə tə, nə nə wulə tə
wa, yiri nə yí aba. ⁷ Nə dàñ ja yala
də aba, nə ga yèé də, á də nə wulə
càn tə wa, nə də nə wulə tə wa, Yu
wá zùrì á bicanı, ndə v nə zùrì nə
də bicanı nətə.

*(2 Korəntə tián 4.8-18; 2 Timote
2.8-12; Filipə tián 1.27-30)*

⁸ Nə nubia-ba, nə pià, sə á lwarı,
nə nə dí càn nətə Azi nagwanaa tə
wa. Nə dí càn zənzən, tə càn tə nə
dwə nə diàn. Yá tə dàñ pın, nə yá
kúbə ba yala jə də, nə mu wá ya lu
wa. ⁹ Nə tətə bicanı wa, nə yá ken
nə sírí də, kv yi nə tian nə yí. Kv
yoo tətə tun, sə kv pa, nə kúbə dàn
ká ja nə tətə diàn, sə nə dàñ ja Yu
tə, v nə bwin tiga tian wa, diàn.
¹⁰ Mə v mù nə van nəba v li, yá v ga
tə wá van nəba v li tə mù tian tətə
yiri wa. Cígá mama, nə jə yala də,
v tə wá van nəba v li tə wa. ¹¹ Á
də tətə wá san, á lòrì Yu, á pa nəba.
Yá Yu dàñ wá fwa v pubwanu tə nə
yira, lià zənzən nə lòrì wá ba pın
nəba yiri. Máná tə, Yu nə wá le
nəba, v ga san nəba, kv wá ya lià
zənzən nə wá kə v lèèèè ba pa nəba.

¹² Á nəŋə yoo tə, kv nə pın nə wáá
á yoo nə ti, nə ma bwı nə tián nə.
Nə yèé nə pubuŋa wa də, nə jin nə
tián, nə wá durən yìèn fwa. Nə yın
cígá wa lu kv tə wa, kv tə nə dwə, á
mù yáá con. Kv nətə tə yi Yu nə pın
kv tun. U mù yá nə kəni nəba cwəŋə
wa, də v pubwanu tə, kv tà nə tətə
pubuŋa yá nə kəni nəba cwəŋə wa.
¹³ Kv tə, nə nə púpúní nə pa aba,
kv wa ba yosəgu mama jə. Mə kv

mù nè á kàrì sagi ku tē wa, yá á ga nèñ ku dèñ. À buja dē, ku ja vèli ku yígúré wa, á wá lwarì ku dèñ míámíán. ¹⁴ Ku yi ndə á tē wà lwarì míámíán, dē dūn tē, nè Yuu-Tiu Zwezi nè wá pìi v bà, á wá tì nè yoo, á ma bu á tìàn nè, nè dē ga wá tì á yoo, nè ma bu nè tìàn nè.

Polə pìi v lwan v kùò bá va Korentø

¹⁵⁻¹⁶ À mù jə á yala nətʷ. Ku mù nè pɪn, à yá dí yáá à kə sírí, sə à bà à zɪgɪ á con, à va Masedwanə nagwanaa. Yá mánjá tē, à nè kùò pìi à nanja Masedwanə à bìàn, à tē wá twá á con, sə á san nè, sə à lɛ à va Zwide nagwanaa. Ku nətʷ dàñ wá pa, Yu kùò fwa v pubwanʷ tē á yira nɛɛ bələ.

¹⁷ Yá à nè kùò pìi à lwan à pubuɲa tē, ku tà tutʷ, ku jə dèñ. Á yèé dē, à ba yoo tɲa dē à tətə fira. À ba <awo> dē <ɔn ɔn> swìn, à gùlí duən wa, yoo nədʷ yuu wa. ¹⁸ Yu yi liù tē, v nè yi pùé nədʷ tíú. Yá v mù Yu təntə yèé dē, nè wà <awo> dē <ɔn ɔn> ma gùlí duən wa yoo nədʷ yuu wa. ¹⁹ Á yèé dē, ku yi Yu tətə biú Zwezi-*Kərisə yoo nè, à mù Polə, dē Silasə dē Timote swìn nè biri aba. Zwezi-Kərisə tà <awo> dē <ɔn ɔn> liù. V yi <awo> liù mánjá mama wuuu. ²⁰ Yu twá dē v mù, v ma swìn, v wú <awo> wiən tē mama yuu wa, v nè kàn nii. Yá nè dē ga tē twá dē v mù, nè ma wú <amɪna>, sə ku pa dūn Yu nè. ²¹ Ku tē nè sùrí lá, Yu tətə nè pɪn nè mù dē á mù zɪga dèàn, nè ma twá Zwezi-Kərisə nè. Mə v mù Yu nè kùrí nəba, v kə vən nè, sə nè tun nè pa wá. ²² Yu nè ken v *Siɲu tē nè bicanɪ wa, ndə mɪmɪnan nè, sə v ma biri dē, nè yi v mù nyiən. V Siɲu təntə nè yi wozəɲə tē, v nè tanɪ v tún təntən nyiən, ku ga biri dē, wiən duən tē wulə, v nè wá pa nəba.

(2 Korentø tìán 12.19-21; 13.1-2, 10; 1 Tesalonikə tìán 2.3-12)

²³ Yu mù yèé ku tē, à nè buja à waa con. Dē ku nè yi kunkun nè à

kunɪ, sə à mu zwèe. Won tē, ku nè pɪn à wá pìi à bà á con Korentø nè, ku yi à ba pìà, sə à bà à tun lwanɪ á yira. ²⁴ Ku tà nè pìà nè kálí aba, sə nè swìn á con, nətʷ á nè mɛ, sə á kə á waa Zwezi-Kərisə nè. Nə yèé dē, á keni á waa Zwezi-Kərisə nè wuuu, á ga zɪga dèàn. Yá ku dàñ yi nè pìà nè tun dē aba, sə ku pa, á wàní á ya pupwən wa.

2

¹ Á nənə, à pubuɲa tē nè yi nətʷ. À pubuɲa wa à ba pìà, sə à pìi à bà á con, dē à túrí tē nè wá bwé ku kə aba pucɪnɪ wa. ² Dē à nè ken aba pucɪnɪ wa, á mù yá ga nè mɛ, sə á poli à pùé, wàà dàñ nè kùò wá poli à pùé? ³ Mə ku mù dàñ nè pɪn, à ma dí yáá à púpúní sagi á nè, yá à ga kùò wá twi, sə à na aba. Dē à yá nè twi á con, á yá wá pa à pùé cùgù. Yá á mù yá nè mɛ, sə á pa à pùé poli. Ku yi cígá, à jə á mama dèàn ku yoo tē wa. À ga yèé dē, à nè wulə pupwən wa, á dē mama wulə pupwən wa. ⁴ Á dí yáá à púpúní sagi təntə á nè, sə á lwarì dē, á yoo yì nè zənzən, ku pa à pùé cùgù, à ga kwi yinta á yiri, mánjá tē wa, à nè púpúní sagi ku tē. Ku dàñ nè tà à púpúní á nè, sə à kə pucɪnɪ á nè. Ku yi à púpúní á nè, sə à pa á lwarì, à nè swə aba zənzən nətʷ.

Á tíé yoo tē, á dɔgv tia!

(2 Korentø tìán 7.5-16; Likə 17.3)

⁵ Dē liù nè fwa pucɪnɪ yoo, ku tà à mù cɪcɪ yira nè, v fwa ku. Ku yi á mù mama yira nè, v fwa ku. Ku nè swə ku tà á mama, á lià duən mù pwíi cùgù. À ba pìà, sə à man ku, à pa ku doni juun. ⁶ Á wa lià zənzən ken càn zənzən ku bɛɛ təntə nè, v nè tun ku yoo tē. Yá ku dàñ mɛ, sə á yá ku mɛ nətʷ. ⁷ Yá síún nè, á dàñ mɛ, sə á tì v yoo tē á dɔgv tia, sə á pìi á zùrì v bican. Ku nè tà nətʷ, pucɪnɪ wá zv wá zənzən, ku pa v jìàn gwàrì míámíán. ⁸ Ku mù nè pɪn, à dàñ kwè aba, sə á pìi á biri wá

də, á swə wá. ⁹ Á nənə yoo tə don də, à nə púpúní à sagi tə, à pa aba, ku yiri. Á púpúní ku, sə à ma dédén aba à jón, á zílí à nii yoo mama wa naaa. ¹⁰ Yá síún nə, liù tə, á nə ti v cuna á dɔgu tia, à də ti ku à dɔgu tia. À mù con, à ti bæ təntə cuna tə, à dɔgu tia á mù yiri Zwezi-*Kərisə yáá con. ¹¹ Nə yèé ku tə, *Sítana nə pià, sə v fwa, zəni. Yá à ba pià, sə Sítana twá cuna təntə nə, v dé diàn nə yuu wa.

Polə twá Tərowasə v lə

¹² À yà zàn à va Tərowasə, sə à swìn Zwezi-*Kərisə suywánú tə à biri lá. Máná tə, à nə yí lá, à ni də, *Yuu-Tiu yà súrí cwəŋə, v pa nə, sə à swìn v suywánú tə. ¹³ Yá à bican wa, à yà ba sié jə, à nə wà Titə ni, v nə yi à nubiu Kərisə yiri. À dàñ ma lòri cwəŋə, Kərisə lià tə con Tərowasə nə, à ga lə à va Masedwanə nagwanaa tə wa.

*Zwezi-Kərisə dí diàn
(Romə tián 15.17-19; 1 Korentə tián 1.17-24; 2 Korentə tián 4.1-7)*

¹⁴ Nə dàñ kənə Yü lèèè, v nə biri nəba luv nə, ndə nə yi bàn diè lià, kwatara yuu tíú nə ta kùù, ba ja ba vaŋa. Yá v dàñ ga twá də nə mù, v pín ba lwarí Zwezi-*Kərisə bwálí mama wa. Nə dàñ yi ndə lwán* nə, tə nə súde bwálí mama, sə ku pa lià tə lwarí Zwezi-Kərisə. ¹⁵ Nə mù dàñ yi ndə lwán nə, tə nə ywán Yü yáá con, tutuŋi tə yiri, Zwezi-Kərisə nə pín, nə tuŋa. Nə swìn v yoo lià tə con, Yü nə wá jon ba ba cuna wa, də lià tə con, ba nə wá ti ba jén míámíán Yü yáá con. ¹⁶ Ku nə yi lià tə, Yü nə wá jon ba ba cuna wa con nə, nə yi ndə lwán nə, tə nə ywán, tə nə biri də, ba wá na mu, ku nə ba zwèè Yü con. Yá ku dàñ nə yi lià tə, ba nə wá ti ba jén míámíán Yü yáá con, nə yi ndə lwán nə, tə nə ba ywán, tə nə biri də, ba wá ti Yü yáá

con. Liù təlè, v nə wáá tə yìèn təntə v tuŋa. ¹⁷ Nə mù tà ndə lià zənzən nə, ba nə swìn Yü sugu tə, ba biri, ba ma pià nywarí ndə baywələ nə. Nə mù yi Zwezi-Kərisə tütònà. Ku mù nə pín, nə swìn Yü sugu tə, nə biri də nə cígá mama v mù Yü yáá con.

3

Polə yi v tuŋa Yü nimarv nədun tə yiri

(1 Korentə tián 9.1-3; 2 Korentə tián 5.18-21)

¹ À dàñ pià, à bwe aba, à jón, ku yi nə wulə nə púpúní sagi ku tə, sə nə ma biri aba ku tə, nə nə yi naaa? Nə à yèé, ku mɛ, sə nə də lòri aba, ndə lià duən nə, sə á púpúní sagi, á pa nəba, sə nə ma pa ba lwarí ku tə, nə nə yi? Nə à yèé ku mɛ, sə lià duən púpúní sagi, ba pa aba, sə ku biri nətə tə, nə nə yi? Mə ku yi nətə lià duən con. ² Á tətə yi ndə sagi nə, ku nə púpúní nə bicaní wa. Yá lià tə mama wáá ku ba kàri, ba ga wáá ku ba lwarí. ³ Ku yi cígá, á yi ndə sagi nə, Zwezi-*Kərisə nə twá nə tutuŋi tə nə, v ma púpúní. Ku tà níá tə, ba nə ma púpúní sagi, v ma púpúní sagi təntə, ku yi Yü tə, v nə wulə mu wa, *Siŋu tə, v ma púpúní ku. Ku tà kapana* púpúnú daborubii yuu wa, v púpúní ku. Ku yi ləzoni bicaní wa v púpúní ku.

⁴ Fən ba nəba jə ku yoo təntə yuu wa Yü yáá con, Zwezi-Kərisə yiri. ⁵ Nə yèé zəni də, nə tətə diàn wá yí, sə nə tun won mama. Ku yi Yü nə pín nəba diàn, sə nə wàní nə tun. ⁶ V mù nə pín nəba diàn də, sə nə wàní nə ya v tütònà, nə swìn v *nimarv nədun tə yoo, nə biri lià nə. V nimarv nədun təntə tà Yü *nii tə, ba nə púpúní ba tún, ku yi Yü-Siŋu tə. Yü nii tə, ba nə púpúní ba tún, yà pín lià tə ti Yü yáá con. Yá

* **2:14** 2.14 Dí yáá nə, *Romə-ba luv wa piú tə, v nə ta kùù v dé, v kwatara tə yáá pí v kwa, ba ja twá tu tə wa ba lə, sə ku pa wá dun. Ba yáá lwá turali də turali nuga tə lwán nə ywán. * **3:3** 3.3 Yü *nii tə, v nə pín *Moyizə nə, yà yi ku púpúní kapana púpúnú daborubii yuu wa.

Yı-Sıju tə mù yı kv pın nəba mı tə, kv nə ba zwèe Yı con.

(Eberə-ba 8.6-13; 12.18-29)

⁷ Yı nii tə yà yı kv púpóní kapana púpónú daborubii yuu wa. Yá *Moyizə dān yà mε, sə v twá də Yı nii təntə, kv nə pın là tı Yı yáá con, v tun v pa Yı nə. Də kv nətə mama, Yı pın Moyizə yáá pıplı də dun, *Yızərayelə là tə nə wàrì v yáá wa ba ywàǵá, tə yırı. Yá v dun təntə yà ga bá ya lá, mǵá mama wuu. Də Yı nii tə, kv nə pın là tı v yáá con, nə bırı v dun tə nətə, ⁸ Yı-Sıju tə dān pın, là na dun nəfarv, tə nə dwə nətə. ⁹ Də Yı nii tə, kv nə pın v bürì là bürà, sə v cùgù ba, nə bırı nəba Yı dun nətə, Yı cıǵá tə, v nə wá ma pa, sə nə ya cıǵá tián v mù Yı yáá con, dun wá doni nətə. ¹⁰ Nə dān wáá nə swìn də, dun nəfarv twi síún nə, tə dwə dí yáá dun tə. Yá dí yáá dun tə dān yı ndə tə kúv təl. ¹¹ Kv yı cıǵá də, wiən tə nə bá ya lá mǵá mama, nə jun dun nətə, kv pìà kv bırı nəba də, wiən tə, tə nə wulə mǵá mama, dun wá doni.

¹² Nə dān jə yala təntə, kv mù nə pın, nə jə wudıv, nə ma swìn tə nəpon nəpon. ¹³ Nə ba fwa ndə Moyizə nə yáá tı gankıkala, v ma pú v yáá nə. V yáá fwa nətə, sə Yızərayelə là tə dān ká na Yı dun tə nə wá zwèe, tə yá v yáá tə nə nətə. ¹⁴ Yá Yızərayelə là tə mù con, ba yun yà kva, kv pa ba ba kv dēn nēn. Də zèn mama, mə kv tə yı nətə, kv pa ba bıa tə də nə. Ba nə kàrì Yı də ləzoni nımarv nədwān saga tə, kv yı ndə gankıkala təntə nə púé ba yáá nə. Kv yáá pa, ba ba kv dēn nēn. Kv yı nətə, kv nə yı Zwezi-Kərisə cııv nə wáá gankıkala təntə, v lı liù yáá nə yırı. ¹⁵ Də zèn mama, ba nə kàrì Moyizə saga tə, kv yı ndə gankıkala təntə yáá pú ba yáá nə, ba ba kv dēn nēn. ¹⁶ Yá mǵá tə wa, liù tə, v nə vəvəri v tián, v kə *Yuu-Tiu con, gankıkala tə yáá nan, ka yá v yáá nə. ¹⁷ Kv yı nətə, sə kv bırı də Yuu-Tiu tə nə yı Yı-Sıju tə,

Yuu-Tiu Sıju tə ga nə wulə bwálí nə, kv yáá pa là tə tını ba tián. ¹⁸ Nə dān ywàǵá Yuu-Tiu ndə zəju nə, v dun tə nə pıplı kv wa. Gankıkala kúv wà nə mù liù mama yáá nə pwí. Mǵá tə, nə nə ywàǵá wá, Yuu-Tiu Sıju tə dān lwàní nəba, kv pın nə kwēn nə nyın də Yuu-Tiu də dun, tə nə dáá zənzən, tə nə súrì wuu.

4

Nə mù ba dián jə, yá Yı ga pın nəba dián

(1 Tesalonikə tián 2.1-6; 2 Korentə tián 2.14-17)

¹ Yı dəri nə yinəgə zənzən, v ga pa nəba tutuı təntə, kv mù nə pın nə jìàn ba gwàrì. ² Nə dān vıga cavıra yokokwınan tə, là nə sègə ba tuǵa. Nə ba tuǵa də yáá swıan, nə ga ba Yı sugv tə lwàní. Yá nə mù dān yı cıǵá tə, nə yáá swìn nəpon nəpon, sə kv pa, là tə mama lwarı də, nə yı cıǵá là Yı yáá con. ³ Nə swìn suywǵú tə, nə bırı là nə. Yá gankıkala tə púé là duən yáá nə, ba ba sugv təntə dēn nēn. Ba mù là təntə yı là tə, ba nə wá tı, ba jén Yı yáá con míámıán. ⁴ Ba mù là təntə ba suywǵú tə dēn nēn. Luv kv tə pıú *Sıtana nə cıǵá ba pubuǵa nə, ba dān ká nı kv dēn. V ma kúv ba pìà, sə ba na Zwezi-Kərisə suywǵú tə poni tə, kv nə bırı v dun tə. Mə v mù Zwezi-Kərisə nə nyın də Yı cıǵá cıǵá. ⁵ Mǵá tə, nə nə kàrì Yı sùràn tə, nə bırı, kv tà nə tətə yoo, nə yáá kàrì nə bırı. Kv yı Zwezi-Kərisə, v nə yı *Yuu-Tiu tə yoo, nə yáá swìn nə bırı. Yá nə mù dān yı á tütònà Zwezi-Kərisə yırı. ⁶ Mǵá tə, Yı nə fwa luv, v swìn, v wú: «Poni wá pıplı yikunu wa». Mə v mù Yı tətə nə pın, v poni tə pıplı nə bıcanı wa. Poni təntə pın, nə na v dun tə, tə pıplı Zwezi-Kərisə yáá wa.

(2 Korentə tián 6.3-10; 1.5-11; 2 Timote 2.8-11)

⁷ Nə bwànà ndə tıran nəkənə nə. Yá nə ga jə won təntə, kv kwənə nə

dáá, nə bicanı wa, sə ku pa dián tətə, tə nə dwə tə mə, ya Yı dián, ku dân ká ya nə tətə dián. ⁸ Lià zıga nə nə bwálı mama nə, yá ba wà nəba cùgù. Ba ken nəba yojanan zənzən wa, yá tə ba pın nə li yala míámıán. ⁹ Ba kəni nəba càn wa, yá Yı ba nəba vı v dıga. Ba janı nəba ba dılı tia, yá ba ba nəba gwi. ¹⁰ Máná mama, ku dân yı ndə Zwezi tian tə yiri wulə nə yuu wa, sə ku pa lià twá də nəba, ba ma lwarı mı tə, Zwezi-Kərisə nə wulə ku wa. ¹¹ Ku yı cıgá də, máná tə mama, nə nə wulə lıv ku tə wa, nə kəni nə tian tian jian wa máná mama wuuu, Zwezi-Kərisə yıri, sə ku pa lià twá nə mù nə wá bà nə ti tə nə, ba ma lwarı mı tə, Zwezi-Kərisə nə wulə ku wa. ¹² Ku nətv dân pın, nə mù yı nə wulə tian jian wa, yá ku tə wá pa á na mı Yı con.

¹³ Nə mama pubıya yı nədv, nə nə twá ku nə, nə ma kəni nə waa Yı nə, ndə ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Á keni á waa Yı nə. Ku mù nə pın, á swın v yoo». Nə də keni nə waa Yı nə wuuu nətv. Ku mù nə pın, nə də swın v sugv tə, nə bıri. ¹⁴ Yá nə dân yəé də, liù tə, v nə pıi v bwin Yıu-Tıu Zwezi v li tian wa, v wá pıi v bwin nə də v li tian wa, nə də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə yıri. V dân wá ja nə mù də á mù mama, v bà v yáá con. ¹⁵ Yièn tətə mama tun á mù yıri, sə ku pa Yı fwa v pubwanv tə lià zənzən yıra v súrı wuuu. Ku nətv wá pa, lià ya dánı zənzən ba kə Yı lèèèe də ba pın wá dun.

Nə kənə nə pubıya Yı sán wiən tə yuu wa!

(1 Pıyerə 1.6-9; Romə tián 8.23-25; Filipə tián 1.23; Ebərə-ba 12.28-29; Tıtvnan 24.15-16)

¹⁶ Ku mù nə pın, nə vana ba gwàri. Nə yəé də, nə yıra tə mù yı tə gwàri mancın mancın. Yá Yı dân pın yoo tə, ku nə wulə nə pubıya tə wa, lwánı ku jı nədv, diın mama. ¹⁷ Ku yı cıgá, síún nə, nə wulə càn mancın wa. Yá nə dân wá na dun

nəfarv càn tətə yıri. Dun tətə dwə won mama, tə ga wulə máná mama wuuu, ku nə ba zwèe. ¹⁸ Ku nətv dân pın, nə mù pubıya kúv təl wıən tə yuu wa, ba nə na yía wa. Nə pubıya dân yı ku wulə wıən tə yuu wa, ba nə ba na yía wa. Wiən tə, ba nə na yía wa, tə mù yı tə wulə máná mancın wa. Yá wıən tə, ba nə ba na yía wa, tə mù wulə máná mama wuuu, ku nə ba zwèe.

5

¹ Nə yıra tə yı ndə diè nə, nə mı tə nə wulə ku wa tia ka tə yuu. Ku diè tətə ga wá tv diın don nə. Yá nə dân yəé də, diın tə, diè tətə nə tua, Yı wá pa nəba yıra duən, sə tə də kúv ya nə mı tə diè, Yı sán nə. Tə mù yıra tətə kúv ba cùgà, ndə diè nə, ləzoni nə lwè də ba jian. Nə mı tə dân ga wá ya ku wa, máná mama wuuu, ku nə ba zwèe. ² Síún nə, nə dân yı nə bıbılı, máná ku tə wa, nə mı tə nə wulə tia yuu yıra tə tə wa. Nə pıà, sə Yı pa, nə mı tə zv yıra tətə wa, tə nə wulə v con, ndə ba nə zwı gànù nətv. ³ Máná tə, nə mı tə nə zva Yı sán yıra tətə wa, mə tə mù dân nə wá ya nə yıra, máná mama wuuu. Yá nə mı tə kúv bá ya wala Yı yáá con. ⁴ Máná ku tə nə mı tə nə wulə tia yuu yıra tə tə wa, nə yı nə bıbılı ndə zılı nəfarv nə wulə nə yuu wa. Ku yı cıgá, nə ba pıà, sə Yı ja nə yıra tə tə v li, v yá nəba. Ku yı nə pıà, sə v pa nəba yıra nədv, ku nə ba ti, sə ku jon yıra nədwan tə, ku nə ti tə yuu nə. ⁵ Yı tətə dân nə tanı nəba v tın, sə v pa nəba mı tətə. V pın nəba v Sıju tə, ku nə yı wozəñə tə, v nə tanı v tın tətən nyiən, ku ga bıri də, wiən duən tə wulə, v nə wá pa nəba.

⁶ Ku nətv dân pın, nə jian jə dián máná mama, nə ga yəé də, máná tə mama, nə mı tə nə wulə nə tia yuu yıra tə tə wa, nə núná də *Yıu-Tıu. ⁷ Nə yəé də, ku yı nə kəni nə waa Yı nə wuuu, nə ja wulə, ku dân nə tà nə na wá nə yía wa. ⁸ Ku yı cıgá,

nə jìàn jə d'àn zənzən, yá nə dàń tə swə, sə nə mu tə nan, ku yá nə yira tə tə, sə ku va ku ya də Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə v sàń nə. ⁹ Ku mù nə pɪn, ku tə dàń nə yɪ nə pubɔŋa yoo, ku mù nə yɪ, sə nə tun ku tə nə poli v pùə. Nə pià, sə nə tun ku, də nə mu tə nə wulə yira tə tə wa, nə à yèə, də nə mu tə nə nan ku va v con. ¹⁰ Nə mama mɛ, sə nə va nə zɪɣɪ Zwezi-Kərisə yáá con, sə v bùrì nə bùrà. Yá liù mama dàń wá na v zəni tə, nə à yèə v lwanɪ tə, v nə fwa tia yuu wa, ŋwírán.

Zwezi-Kərisə pɪn nə mù də Yɪ pií nə kə duən yuu

(Romə tián 5.1-11; 6.2-13; Efzə tián 4.20-24)

¹¹ Nə mù dàń yèə, ka zilí *Yuu-Tiu nii d'əń. Ku mù nə pɪn, nə kəni d'àn, sə nə pa lià lwanɪ cígá tə. Yɪ yèə ku tə, nə nə yɪ zəni, yá à buŋa də, á də pubɔŋa wa, á yèə nəba zəni. ¹² Nə ba pià nə pií nə bɪrɪ aba, ku tə nə nə yɪ. Ku yɪ nə pià, nə yá cwəŋə nə pa aba, sə á tɪ nə yoo, á ma bu á tiàn nə. Ku mù nə wá pa, á wàní á le lià tə, ba nə fwa fwiə ku tə yɪrɪ, ba nə na ba yíá wa, ba ga ba ku tə nə wulə bɪcan wa, jələ. ¹³ Ku yɪ cígá, á buŋa də, nə nyàŋà naaa? Nə nə nyàŋà, ku yɪ Yɪ cɪcɪ con. Yá nə dàń nə ba nyàŋà tə, ku yɪ á mù con. ¹⁴ Ku tə mama nə nə fwa, ku yɪ Zwezi-*Kərisə sonu tə nə yugə nəba. Nə yèə də, v mù liù nədu tə nə tɪga lià tə mama yuu yɪrɪ, yá ku dàń bɪrɪ də, ba mama twá də wá ba tɪ. ¹⁵ V tɪga luv ləzoni mama yɪrɪ, sə ku pa ba tə nə wulə mu wa, twá ku tə nə, v nə pià, ba kúv d'àn ká twá ba tətə fira yìèn tə nə. Mə ba mù yɪrɪ nə v tɪga, v ga pií v bwin v nan tian wa.

¹⁶ Ku mù yɪrɪ, síun nə, nə kúv ba lià kúrí duən wa, ndə ləzoni nə fwa nətɔ. Dí yáá nə, nə yá jə pubɔŋa təntə, nə ma jələ Zwezi-Kərisə. Yá síun nə, ku tə pubɔŋa təntə, nə kúv ma jələ wá. ¹⁷ Liù tə mama, v nə vwə v tiàn Zwezi-Kərisə yira, ku tíú jigə ladɔrv. Yodwara tə mama, v yá

nə wulə tə wa dàń lɛ, yá á nəŋə v yìèn mama dàń jigə yodɔra. ¹⁸ Ku yɪ Yɪ nə tuŋa yìèn təntə mama. V tun Zwezi-Kərisə, sə v pa nə mù də v mù Yɪ pií nə kə duən yuu. Yá síun nə, Yɪ dàń tun nəba, sə nə swɪn nə bɪrɪ də, v pià, sə v mù də lià tə mama pií ba kə duən yuu. ¹⁹ Ku yɪ cígá, Yɪ twá Zwezi-Kərisə, v pa luv ləzoni tə mama də v mù Yɪ pií ba kə duən yuu. Yá Yɪ wá ba cuna tə jələ v kə ba yuu wa. Yá v dàń tun nəba, sə nə swɪn lià tə con də, v pià, sə v mù də ba pií ba kə duən yuu.

²⁰ Nə dàń yɪ Zwezi-Kərisə tɔntɔna. Ku yɪ ndə Yɪ tətə nə twá nə nii sùràn tə nə, v ma kwè lià tə. Nə lòrì aba Zwezi-Kərisə yɪrɪ, sə á pa á mù də Yɪ pií á kə duən yuu. ²¹ Zwezi-Kərisə yá wá cuna tun míámíán. Yá Yɪ ken nə mù cuna tə v yuu wa. Yɪ fwa ku nətɔ tə, nə mù yɪrɪ, sə ku pa v twá nə mù də Zwezi-Kərisə nə wulə duən nə tə, v pa nə jì cígá tián v mù Yɪ yáá con.

6

(1 Tesalonikə tián 2.1-13; 2 Timote 3.10-11; 2 Korentø tián 11.23-30)

¹ Nə yɪ Yɪ tütònà. Yá nə yɪ nə tuŋa duən nə. Ku mù yɪrɪ, nə dàń kwè aba, sə á d'ànà ká pa, Yɪ pubwanɔ tə, v nə tun á yira, jì tutɔ.

² Ku yɪ cígá, Yɪ swɪn, v wú:

«À le n yɪjɔnɪ tə, máná tə wa, à nə pià, sə à le mú. Máná nə yí, sə à jon lià tə cuna wa, à san mú».

Á nəŋə, ku yɪ máná ku tə wa, Yɪ wá fwa nəba zəni. Á nəŋə, ku yɪ máná ku tə wa, Yɪ dàń pià v jon lià tə. ³ Nə nə tuŋa nə pɪn Yɪ nə tə yɪrɪ, nə ba pià, sə lià na cwəŋə ba cəgə nəba, nə tutɔŋɪ tə wa. Ku mù nə pɪn, nə ba yoo tuŋa, ku nə wá pa, lià dugɔ Yɪ cwəŋə tə ba jén. ⁴ Yá yoo mama wa, nə yáá kə d'àn, sə nə bɪrɪ də, nə yɪ Yɪ tütònà. Nə yáá ja pínú wuuu, ku nə yɪ càn, nə à yèə wiən nə mùrì nəba, nə à yèə pucɔnɪ, nə tə yáá píní tə wa. ⁵ Ba nə mà nəba,

ba kə bǎn diè wa, nə à yèé, ba nə sugu lià zənzən, ba kə nə nə, nə à yèé ka tun tutuncaran ka gwàrì, nə tə yáá píní tə də wa. Kú nə yí nə nə wàrì nə dwèe, nə à yèé niən janu, nə tə yáá píní tə də wa. ⁶ Nə ba nə tián kəni durən yìèn wa, nə bırı də, nə yèé Yı cígá tə. Nə jə pínú, nə ga yí woywanyına də. Yı-*Sıju tə wulə də nəba, nə swə lià tə duən tə də bıcan nədu. ⁷ Nə swìn cígá sɔgv tə nə bırı, Yı də pın nəba v diàn tə kú yırı. Nə wulə Yı cígá cwəŋə tə wa, kú ga yí ndə nə tì kwatara zıla, sə nə ma ta, də tə tə, nə nə ma cì nə tián nə. ⁸ Ba pın nəba dun, ba duən də ga kəni cavıra nə nə. Ba swìn nə yozəŋə, ba duən də ga swìn nə yolwan. Ba jələ nəba ndə kunkuna nə, yá nə ga yí cígá nə swìn. ⁹ Ba jələ nəba ndə ba yèrì nəba, yá ba mama ga yèé nəba zəni. Ba buŋa máŋá mama də, nə wá tı, yá á nəŋə, nə mı dǎn ga tə wulə zəni. Ba kəni nəba cǎn wa, yá nə ba tı də. ¹⁰ Ba kəni nəba pucvntı wa, yá nə ga tə wulə pupwən wa dıın mama. Lià yáá con, nə yí ndə zıra nə, yá nə mù ga nə pın lià zənzən jì jıjə tián. Nə yí ndə nə ba won mama jə, yá nə ga jə wiən tə mama.

¹¹ Á mù Korentə tián-ba, nə swìn á con nəpon nəpon. Nə swìn kú tə nə wulə nə bıcanı wa, nə bırı aba. ¹² Nə mù wà nə bıcanı pwí də aba, kú yí á mù dǎn nə púé á bıcanı də nəba. ¹³ Á swìn á con ndə nyına nə yáá swìn v bıa con nətu, sə á də súrı á bıcanı á bırı nəba.

Yı də woywanan nə ba duən nə tvŋa nətu
(1 Korentə tián 10.14-22; Efzə tián 5.5-11; 1 Pıyerə 2.9-12; Apokalisə 18.4)

¹⁴ Á dǎnà ká twá lià tə, ba nə tà *Kərisə lià tə nə, ba tutunkukwınan tə wa. Yoo tə, kú nə yí cígá Yı yáá con, də yoo tə, kú nə yí lwanı yoo wàrì duən nə tə kəni. Poni də yikunu də wàrì bwálı nədu tə

yanı. ¹⁵ Zwezi-Kərisə də *Sıtana wàrì duən yuu ba kəni. Yá nımaru yoo ga tələ liù tə, v nə keni v waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, də liù tə, v nə wà v waa ken v nə, pwərə wa. ¹⁶ Yı *diè də woywanan yoo tələ duən nə. Kú yí cígá, nə mù nə yí ndə Yı tə, v nə wulə mı wa, diè tə nə, ndə v nə swìn, v wú:

«Á wá jèñ də ba, à ga wá ya ba tətəŋı wa. Á wá ya ba Yı, yá ba də ga wá ya à mù lià».

¹⁷ Kú mù nə pın, Yıu-Tıu tə swìn, v wú:

«Á dǎn naŋa lià tə wa, ba nə tà Kərisə lià tə. Á pıan á mù də ba mù ya yıŋvntı də duən. Á dǎnà ká dwen durən won yıra, yá á mù dǎn ga wá səe à jon aba à kə à con».

¹⁸ Yıu-Tıu tə, v nə wulə tə mama yuu wa swìn v súrı lá, v wú:

«Á wá ya á nyına, á də ga wá ya à bıa də à bwıı».

7

¹ Á nubisoni-ba, Yı kǎn nıkanı təntə, v pa nəba. Kú mù yırı nə, nə də dǎn me, sə nə lı nə tián durən yìèn tə mama wa, tə nə cùgà nə yıra tə də nə pubuŋa tə. Nə fwa kú nətu nə va nə yí máŋá tə, durən nə kúú tələ nə yıra, nə ga zılı Yı nii də.

Polə pupwən tə yoo
(1 Tesalonikə tián 3.6-9; Ebərə-ba 13.17)

² Á pıan nə yoo ya á bıcanı wa! Nə wà yolwan tun liù mama yıra. Nə wà liù mama cùgò. Nə wà liù mama won gıgırı nə jon. ³ Á dǎnà ká bún də, kú yí à swìn sùrǎn tə tə, sə à ma kə yoo á yuu wa. Á dí yáá à swìn á con də, á yoo wulə nə bıcanı wa. Də nə mı nə wulə luv wa, nə à yèé nə nə tıga, won mama wàrì nəba, kú pwèe duən nə. ⁴ Fən ba nə jə á yoo wa míámıán. Á jə cígá, sə à tı á yoo à ma bwı à tián nə. Á bıcan zùrì zənzən á yoo wa. Nə wulə cǎn

zənzən wa, yá də kv nətʊ mə, à pùé tə poli zənzən, ka ja ɛ.

⁵ Kv yɪ cígá, nə nə twi nə yí Masedwanə nagwanaa tə, də zən mama, nə tə wà wàní nə sɪi mancɪn tətə. Càn yirə yirə twi, tə tʊ nə yuu wa. Lià yà zàn, ba zɪga nə nə, yá nə bɪcənɪ də wa fən yà jə nəba. ⁶ Yá Yɪ tə, ʊ nə yáá zùrɪ pucɪnɪ lià bɪcənɪ, dàń twá Títə nə twi nə con tə nə, ʊ ma zùrɪ nə də bɪcənɪ. ⁷ Kv tà Títə túrɪ tə cɪcɪ nə zùrɪ nə bɪcənɪ. Kv tə nə sùrɪ lá, ʊ twi ʊ bɪrɪ nəba nətʊ tə, á nə zùrɪ ʊ də bɪcənɪ. ʊ bɪrɪ nəba nətʊ tə, á nə pìà, sə á pìi á na nə cígá cígá. ʊ bɪrɪ nəba, á pùé nə cùgù nətʊ, də nətʊ tə, á dàń nə pìà, sə á caga à yɪrɪ. Tə yìèn təntə dàń pɪn, à pupwən tə sùrɪ zənzən.

⁸ À yèé də, sagɪ tə, à nə dí yáá à púpúnɪ, á nə cùgù á pùé. Yá à mù con, à pùé ba cùgà kv yoo təntə yuu wa. À pùé nə swə kv cùgù, də kv yɪ à nə lwarɪ də, à sagɪ tə cùgù á pùé nə mánjá mancɪn wa yɪrɪ. ⁹ Yá síún nə, á pucɪnɪ təntə nə pɪn á vəvəri á kwa, á ma sá á cuna tə, dàń pɪn à pùé poli. Kv tà à nə cùgù á pùé nə, tə nə pɪn à pùé poli. Á pùé tə nə cùgù tə yɪ kv twá də Yɪ fɪra. Kv mù yɪrɪ nə, kv tə, à nə púpúnɪ, wà aba yolwan fwa. ¹⁰ Kv yɪ cígá, də pucɪnɪ nə twá də Yɪ fɪra, kv ma yí liù, pucɪnɪ təntə yáá pa ʊ vəvəri ʊ kwa, ʊ ma sá ʊ cuna tə, kv ga pa, ʊ wàní ʊ na mɪ tə, kv nə ba zwèe Yɪ con. Kv mù pucɪnɪ yirɪ təntə ba pɪn liù swɪn ʊ wú, ʊ yà nə yèé. Yá pucɪnɪ nə yí liù, kv ga yɪ lʊw wiən nə pɪn tə tʊn, kv wá pa, kv tíú kwɪn mɪ tə nə, kv nə ba zwèe Yɪ con. ¹¹ Kv yɪ cígá, á pucɪnɪ tə yɪ kv twá də Yɪ fɪra. Á dàń nəjə kv tə, pucɪnɪ təntə nə tʊn á yɪra. Kv mù nə pɪn, á dàń bɪbarɪ, sə á tʊn won mama, ndə kv nə mə nətʊ. Kv mù nə kùè pɪn, á dàń pìà, sə á bɪrɪ də, á ba cuna swə. Kv mù nə kùè pɪn, á lɪja dàń zaɲa yolwan tə yɪrɪ, kv nə tʊn á tətəɲɪ wa. Kv mù nə kùè pɪn, fən dàń jə aba, kv tə yɪrɪ, á nə fwa. Kv mù

nə kùè pɪn, á dàń pìi á pìà, sə á na nə cígá cígá. Kv mù nə kùè pɪn, á dàń jə yawala, sə á tʊn kv tə, Yɪ nə swə. Kv mù nə kùè pɪn, bæ təntə, ʊ nə tʊn cuna tə, á dàń kə wá càn wa. Yìèn tə mama, á nə tʊn, á dàń bɪrɪ də, á wà yolwan tʊn tə wa.

¹² Yá à dàń nə dí yáá à púpúnɪ á nə, kv tà bæ tə, ʊ nə tʊn lwanɪ tə yɪrɪ. Kv ma kùè tà liù tə, ba nə tʊn lwanɪ tə ʊ yɪra yɪrɪ, à púpúnɪ á nə. Yá kv yɪ à púpúnɪ á nə, sə kv pa, á nə bɪbarɪ, sə á tʊn á pa nəba tə, wàní kv nan yii nə, á tətəɲɪ wa Yɪ yáá con. ¹³ Mə kv mù nə pɪn, nə bɪcənɪ zùrɪ. Yá kv ga tà nə bɪcənɪ nə zùrɪ tə cɪcɪ. Kv tə nə sùrɪ lá, nə pwíi də poli zənzən, á mama nə pɪn Títə pubɲa ya bwálɪ nədʊ, ʊ pùé ga poli tə yɪrɪ. ¹⁴ Títə mù con, à tɪ á yoo à ma bu à tìàn nə. Yá à wà cavɪra dí. Nə swɪn yoo mama á con, də cígá. Yá kv kwa nə, yìèn tə mama, nə nə bùà á nə tə yɪrɪ, Títə yáá con yɪ cígá. ¹⁵ Yá ʊ yáá pìi ʊ líi nətʊ tə, á nə sèe, á pa ʊ zʊrɪ á yuu, də nətʊ tə, á mama nə sèe ʊ nii, á nə zɪlí wá zənzən, də á vɪvaga ʊ yáá con. Yá ʊ dàń yáá kwɛn ʊ sónɪ aba, ʊ sùrɪ wuuu. ¹⁶ À pùé poli də, à nə wáá á yuu wa jələ yoo mama wa tə yɪrɪ.

8

Səbiu tə, ba nə lá, sə ba pa Zwerizalemə Kərisə lià tə nə yoo (Marəkə 12.41-44)

¹ À nubɪa-ba, nə pìà, sə nə man nə bɪrɪ aba, Yɪ nə fwa ʊ pubwanʊ tə, Masedwanə nagwanaa *Kərisə lià púlé tə wa nətʊ. ² Yìèn wuwali ba, tə pa ba dí càn zənzən, yá ba ga tə wulə pupwən wa, ba ja ɛ tɪa nə. Zʊrɪ də jə ba zənzən, kv ja ɛ tɪa nə. Yá ba tə san lià tə nə də wuywan nəfarʊ. ³ Ba pɪn səbiu, ndə ba nə wáá ba pɪn nətʊ. À tətə nɪ kv nə yɪn nətʊ. Ba pɪn səbiu zənzən, ba ja ɛ ba diàn mánjá tətə, kv ga yɪ kv twá də ba tətə fɪra. ⁴ Ba lòrɪ nəba pwə pwə, sə nə pa ba cwəɲə, sə ba kə ba jìàn kv tutɲɪ təntə wa, ba ma

san lià tē nē, Kərisē nē tū. ⁵ Kū tē, ba nē tun, kū dwē kū tē nē yà nē buŋa dē, ba wá tun. Ba dí yáá, ba tì ba tiàn ba pa *Yuu-Tiu nē. Kū kwa nē, ba tē pūn ba tiàn nē dē nē, ndē Yū nē pià nētv.

(Romə tián 15.25-27; 2 Korentə tián 9.6-15)

⁶ Titē dí yáá v lá səbiu tē á con, yá v ga tē wà zwèe. Mē kū mù yūri, nē lòrì wá, sē v dān tun kū wuywan tutuŋi tēntē, v zwèe. ⁷ Á jē wiən tē mama Yū cwəŋə tē wa. Á keni á waa Zwezi-Kərisē nē wuuu. Á swìn Yū sugv tē zēni. Á yèó cígá tē dē zēni. Á bɪbarɪ mánjá mama, sē á tun. Á swē nēba zənzən. Kū mù yūri, á dān tuŋa kū wuywan tutuŋi tēntē, á súrí lá wuuu.

⁸ Kū tē, à nē swìn yəbē, kū tà nii à pūn aba, sē á twá kū nē. Kū yī yoo, à maŋa à bɪri aba, sē á lwarɪ Kərisē lià púlé tē duən nē bɪbarɪ ba tun kū yoo tēntē lala nētv. Á dē tuŋa kū yoo tēntē, á ma bɪri dē, á swē Kərisē lià tē cígá cígá. ⁹ Á yèó, nē Yuu-Tiu Zwezi-Kərisē nē fwa v pubwanv tē á yūra nētv. U mù yà jē wiən tē mama, v ga yá tē, v jì zɪrv á mù yūri. U jīgē zɪrv, sē v pa á mù dān jì jɪjə tián Yū yáá con, v zɪri tē yūri.

¹⁰ Kū yī à dē nē buŋa nētv səbiu tē yoo wa nē, à pià, sē à bɪri aba. Bɪri tē, kū nē lē, á mù nē yūn tēntən lià, á nē dí yáá á lá səbiu tēntē. Á mù ga nē yūn tēntən lià, dē á nē sóní, sē á tun kū yoo tēntē. ¹¹ Síún nē, á dān tuŋa kū tutuŋi tē, á ja va á yí kū yígúré, ndē á nē kə sírí, sē á tun kū nētv. Á pɪan kū tē, á diàn nē yí, sē á pa, sē kū yoo tē nii sú. ¹² Á nē kən á sírí, sē á tun zilé lià yūra, kū yī yoo tē, kū nē zìen. Yá kū dān nē mē, sē á tun zilé tēntē dē won tē, á nē jē. Kū tà won tē, á nē ba jē nē, á wá ma tun tē. ¹³ Kū tà á mē, sē á dé càn lià tē yuu yìèn yūri, sē ba mù dān ga ya sié wa. ɔn ɔn, kū tà nētv.

Á mama mē, sē á mē duən. Síún nē, á mù jē wiən, tē búrí aba. Kū zìen, sē á li tē wa, á pa lià tē nē, ba nē ba won mama jē. ¹⁴ Mánjá tē, á dē nē twi á ba jē, dē ba dē nē kùò lwàñ ba jē zənzən, ba dē kùò wá pa á dē nē. Yá kū nētv dān wá pa, á mama mē duən. ¹⁵ Kū nētv dān wá ya ndē, kū nē púpúní Yū sagi tē wa, kū wú: «Liù tē, v pèe wodirən, tē búrí wá, tē kùò wá kū tíú búrí. Yá liù tē dē, v nē pèe wodirən, tē mùrì wá, tē kùò wá wá mùrì*».

Titē dē Kərisē lià duən wá va Korentə

(1 Korentə tián 16.1-4; 2 Korentə tián 9.1-5)

¹⁶ Yū ken à yawala tətə yiri Titē bɪcan wa, sē v bà v san aba. Yá nē dān kəni Yū lèèèe kū yoo tēntē yūri. ¹⁷ Titē sèe kū tē, nē nē lòrì wá kū yūri. Yá kū tà kū cɪci. U tətə bɪri dē, v ken sírí, sē v bà á con dē v tətə fɪra. ¹⁸ Nē dān tun v mù liù don, v nē yī nē nubiu *Kərisē yūri, á con. Kərisē lià púlé tē mama bwɪ v mù bɛɛ tēntē nē, v nē swìn Zwezi-Kərisē suywáŋv tē zēni zēni tē yūri. ¹⁹ Kū tē nē súrí lá, v yī Kərisē lià púlé tē nē kúrí wá, sē nē mù dē wá twá lá, nē lá səbiu tē. Mē nē mù nē ba li ba tún, sē nē tun tutuŋzəŋu tēntē, sē kū pa dun *Yuu-Tiu nē, kū ga wá bɪri dē, nē pià, sē nē san lià tē nē. ²⁰ Səbiu tē dáá zənzən, ba nē ken nē jìàn wa. Yá nē dān pià nē cì nē tiàn nē, ba dān ká cəgə nēba, kū səbiu tēntē yūri. ²¹ Nē pià nē fwa kū tē nē zìen Yuu-Tiu yáá con, kū tà kū cɪci, kū yī dē ləzoni dē yáá con. ²² Nē tun liù don dē, v nē yī nē nubiu Kərisē yūri, nē súrí lià bələ tē nē. Nē twá yìèn zənzən nē, nē na dē, v yáá bɪbarɪ, sē v san v duən nē zənzən. Síún nē, v dān dugv v tiàn, sē v tun cígá cígá, v nē jələ á yuu wa tē yūri. ²³ Titē mù yī à twadon, à mù dē wá nē tuŋa duən nē, sē nē ma san aba. Yá Kərisē lià bələ tē

* 8:15 8.15 Mánjá tē, *Yɪzərayelə lià tē nē yūn kasəɔ lanworu tē wa, Yū pūn wodiu don nan yū nē, kū tv. Ba buŋə kū wodiu tēntē <manə>.

duən tə, ba də Titə nə wá twá duən, yí Kərisə lià púló tə nə tuŋa ba á con. Ba yí ba tuŋa, sə Zwezi-Kərisə na dun. ²⁴ Á pian Kərisə lià púló tə lwarí də, á cígá swə lià, yá nə də ga jə cígá, sə nə tí á yoo, nə ma bwí nə tián nə ba yáá con.

9

Yí swə liù tə, v nə pín də pupwən

¹ Kú kúv ba dən jə də, à nə púpóní à pa aba, sanv tə yírí, nə nə wá tun *Zwerizalemə lià tə nə, *Kərisə nə tí. ² Kú yí cígá, à yèé də, kú yí á tətə yà nə ken kú sírí, sə á san ba fuən. Kú mù nə pín, à tí á yoo à ma bwí à tián nə Masedwanə nagwanaa Kərisə lià tə yáá con. À swín ba con də, á mù Korentə Kərisə lià tə də Kərisə lià tə duən tə, ba nə wulə Akayi nagwanaa tə wa, yí dian mama á taní, sə á lá səbiu tə. Yá á yawala tə yigu Masedwanə nagwanaa lià tə zúní, sə ba də tun kú. ³ Kú yí nətú, yá à ga tə tuŋa Kərisə lià ba tə á con, sə kú pa á kwen á taní səbiu tə, ndə à nə swín á yoo nətú. Kú nətú dən wá pa, nə nə bwí nə tián nə á yírí tə, dən ká bà kú jì tutú. ⁴ Á dənà ká pa, à mù də Masedwanə nagwanaa Kərisə lià tə bà nə yí á con, sə ba na də, á wà taní á zwèe, sə kú pa à nii mwarí də, nətú tə, à nə búrí də, à jə á dián kú yoo tə wa. Yá kú ga wá pa á də tətə níé mwarí. ⁵ Kú mù nə pín, à bún à na də, kú mɛ, sə à kwè lià batwa kú tə, ba nə yí nə nubia Kərisə yírí, sə ba dí à yáá ba bà á con. À pià, sə ba san, sə á wàní á taní á wuywan sanv tə, á nə dí yáá á swín də, á wá pa tə, á kə duən nə. Kú nə tun nətú, à dən bián, sə à yí á con, də á ken səbiu tə mɛ duən nə á zwèe. Kú nətú wá búrí də, səbiu tə yí á pín kú də á bicaní mama, kú tà liù nə kálú aba.

(1 Timote 6.17-19; 1 Zwan 3.16-18)

⁶ Á yèé də, liù nə dùè mancín, mə kú mancín tə, v wá za. Yá liù nə kúv dùè won zənzən, v ja le tia nə, v wá za zənzən, v ja le tia nə. ⁷ Á

liù mama mɛ, sə v pa səbiu tə ndə v tətə nə bún v na nətú v waa con. Kú dən ká ya də pucvni, nə à yèé ndə ba kálú wá, sə v pa kú. Kú yí cígá, Yí swə liù tə, v nə pín də pupwən.

⁸ Yá Yí dián yí, sə v fwa pubwanv yírí mama á yíra, v pa á na wiən zənzən, tə nə dwə wiən tə, tə yoo yá nə jə aba. Yá tə wiən tə dən wá yí aba zənzən, tə ga zənzən á ma tuŋa zəni yírí mama. ⁹ Kú wá ya, ndə kú nə púpóní Yí sagí tə wa, kú wú:

«Cígá tíú yáá tàrì v jìjə wiən, v pín zura nə. Yá v cígá tə tutunan tə wulə wuuu, mánjá mama kú nə ba zwèe».

¹⁰ Kú yí Yí nə yáá pa wodwii tə lià nə, sə ba dù. V mù ga nə pín ba nii wodiu də. V wá pa wodwii tə á də nə, v ga wá pa, kú wodwii tətə pùli zənzən, sə á wàní á tun tutonzəjə zənzən, tə nə búrí də, á yí cígá tián Yí yáá con. ¹¹ Yí wá pa, á na jìjə yírí mama, sə á ma san lià nə də wuywanv. Yá lià zənzən dən wá kə Yí lèèèe á zilé wiən tə yírí, nə nə jonə nə pín ba. ¹² Á səbiu tətə, á nə pín Zwerizalemə lià tə nə, Kərisə nə tí, kú tà kú sanja ba cici. Kú wá pa, lià zənzən kə Yí lèèèe ba ja le. ¹³ Á sanv tətə wá búrí də, á twá Yí cígá cígá, kú ga wá pa Yí na dun zənzən, də lià tə nə yèé də, á sèe Zwezi-Kərisə suywánjé tə zəni, ndə á nə dí yáá á swín kú nətú. Ba wá pa dun Yí nə á wiən tə də yírí, á nə pín ba, də tə tə yírí, á nə pín lià tə mama nə. ¹⁴ Yí fwa pubwanv á yíra zənzən, v ja le tia nə. Yá kú nətú wá pa, lià tə sóní aba, ba ga lòrì Yí ba pa aba. ¹⁵ Nə kəni Yí lèèèe v tarpivn tə yírí, v nə pín nəba, kú nə ba man don jə.

10

Polə caga v tutvni tə yírí

(1 Korentə tián 2.1-5; Romə tián 15.17-19; 2 Korentə tián 6.4-7; 13.2-4, 10)

¹ À mù Polə lòrì aba də, Zwezi-*Kərisə bɪcabwanv tə də v

wuywanjv tē, sē á cugv à nii sugv. Ba yàá swìn dē, à nē wulē dē aba, à yī bwàbwà. Yá à nē lwàn à va bwálí don, à yoo yàá dà. ² À lòrì aba, sē á dànà ká kálú nē, á pa à yoo ya diàn, máná tē wa, à nē wá bà á con. Lià duēn wulē, ba nē buja dē, nē tutunē tē yī ndē lēzoni pubuja tutunē nē. Mē ba mù lià tēntē yuu wa, à wá pa à yoo ya diàn. ³ Kū yī cígá, nē yī lēzoni nē wulē luv wa, yá nē jaŋa tē mù tà ndē lià tē, luv nē ti ba, jaŋa nē. ⁴ Kwatarī zila tē, nē nē ma jaŋa kū jaŋa tēntē, tà lēzoni kwatarī zila. Tē kwatarī zila tēntē yī Yū diàn tē kwatarī zila. Tē jē diàn, sē tē cùgù kunkun pubujī tē, tē nē yī ndē duja tē dii nē, tē nē jē diàn. ⁵ Nē yàá cùgù fwiē wiēn tē mama, tē nē cì lià yáá nē, sē ba dàn ká lwarī Yū. Yá nē yàá swìn, nē pa lià lwàn ba pubujī, ba ga zilí Zwezi-Kērisē nii. ⁶ Nē ken nē sirí nē dànì máná tē, nē nē wá na dē, á zilí nii cígá cígá, sē nē dàn kē càn lià tē nē, ba nē ba nii zilí.

⁷ Á mē, sē á twá yìēn tē yáá wa, á ma ywaná tē. Dē liù nē buja dē, v jē cígá, v mù yī Zwezi-Kērisē nē ti, kū tíú mē, sē v lwarī dē, kū tà v cici, nē dē yī Zwezi-Kērisē nē ti nēba. ⁸ *Yuu-Tiu nē ken diàn nē juun wa, sē nē ma dàn á jìàn Yū cwējē tē wa. Kū tà, sē à mà cùgù aba. Dē à nē swē, à bu à tiàn nē zēnzēn tē diàn tēntē yū, kū cavura bá jē nē. ⁹ À ba pià, sē kū ya ndē à saga tē yī à púpúní, sē à ma kē fēn á waa. ¹⁰ Kū yī cígá, lià duēn swìn dē, à nē púpúní sagī á nē, à yàá púpúní yìēn tē nē cà, tē ga jē diàn zēnzēn. Yá à dàn nē twí á con, à yàá bwànà, à sùràn tē dē ga ba dēñ jē. ¹¹ Ba mù lià tē, ba nē swìn sùràn tēntē mē, sē ba lwarī yoo kū tē: Yoo tē, nē nē púpúní saga tē wa, nē pa aba, dē nē bwálí tē njúná, máná tē, nē nē wá bà á con, nē wá fwa kū yoo tēntē, ndē nē nē púpúní kū nētv.

(Romē tián 15.20-21; 1 Korentø tián 15.8-10)

¹² Lià duēn jēlē ba tiàn ba kēni ban ban. Nē mù wudiv wá yí, sē nē swìn dē, nē mù dē ba mù nē mē duēn. Nē wudiv dē wá yí, sē nē ti nē tiàn nē ma man dē ba. Ba mù tētē nē yáá maŋa duēn, ba ma buri ba liù mama nē mē nētv. Kū buri dē, pubuja mùri ba. ¹³ Nē mù yī nē wá bu nē tiàn nē Yū tutujī tē cici yū, v nē pin nēba. Nē bá bu nē tiàn nē yiri don, kū nē dwē juun. Nē tutujī tēntē, Yū nē pin nēba, kū mù nē ja nēba, kū bà kū nan á con. ¹⁴ Yá nē dàn nē twí á con dē Zwezi-Kērisē suywanjv tē, nē wá kū tē, Yū nē swìn nē con, tē lē. ¹⁵ Nē mù ba tutujī tē, lià duēn nē tun ti, nē ma bwī nē tiàn nē, sē nē dàn ká lē kū tē, Yū nē swìn nē con. Yá nē dàn ja yala dē, á tē wá kwēn á kē á waa Zwezi-Kērisē nē zēnzēn, sē kū tē, nē nē tun á con tē, wàní kū sùrí, ndē Yū nē tàrì v pa nēba nētv. ¹⁶ Kū mù tēntē kwa nē, nē dàn wá lē á nagwanaa tē, nē va yujun nagwanē tē wa, nē swìn Zwezi-Kērisē suywanjv tē. Nē mù ba pià, nē va nē tun bwálí nē, lià duēn nē dí yáá ba tun kū wa, yá nē pií nē ti ba tutujī tē, nē ma bwī nē tiàn nē. ¹⁷ Kū púpúní Yū sagī tē wa, kū wú: «Liù nē pià, sē v bu liù nē, sē v bu Yuu-Tiu nē kū tē yū, v nē fwa». ¹⁸ Kū tà liù tē, v nē bwī v tiàn nē, nē Yū yáá jēlē. Kū yī liù tē, Yū tētē nē bwī v nē, nē Yū yáá jēlē.

11

Polē dē kunkun tuntuona tē yoo
(Galasi tián 1.6-9; 2 Korentø tián 12.11-15; Matiē 7.15-20; Romē tián 16.17-18)

¹ Á jana pinú dē nē. Síun nē, à dàn pià, sē à swìn nyinyan sùràn mancun. ² À mù ba á yū sē, ndē Yū nē ba á yū sē nētv. Á yī à tanī aba à tún, ndē ba nē tanī kan nētv, sē á swe bēē nēdv cici nē. Kū bēē tēntē nē yī Zwezi-*Kērisē. Yá à dàn pià, sē á dàn ya lià tē, á bicun nē yī nēpon máná tē, à nē wá pa aba Zwezi-Kērisē nē. ³ Yá fēn dàn jē nē dē, liù nē wá gūgarī aba dē

kunkun sùrán, v pa á kúò ba á tián li durèn wa, sè á twá Zwezi-Kørisø nè dè cigá cigá. Mø nøtv *Sítana jigø døn, máñá don wa, v gígari Èvø dè kunkun sùrán. ⁴ Føn jø nè, à nè yèé dè, liù nè twi á con dè kunkun sùrán, á wá kè á nii ba kwa á pa v kàri aba tøyiri. Yá nøtv tøy, v nè wá swìn Zwezi-Kørisø yoo v biri aba, dè nøtv, nè nè swìn v yoo nè biri aba, kv tà nødv. Siñu tøy dè, v nè pià v pa aba, kv tà siñu tøy, á nè dí yáá á na. Zwezi-Kørisø suywáñú tøy, v nè wá swìn v biri aba, kv tà suywáñú tøy, nè nè swìn nè biri aba.

⁵ Á mù buña døy, ba mù lià tøy tøy yí *tuntuna yáá tián. Yá à døy con, à døy na døy, ba ba nè dwø won mama wa. ⁶ À mù sèe, à yèri sùrán à swìn ndø ba nè. Yá kv dàñ nè yí yønu mù, à døy jø yønu. Nø biri aba kv yønu tøy tøy nøyon nøyon nèε kapovv.

⁷ Máñá tøy, à nè swìn Yí suywáñú tøy à biri aba, à ken à tián tia, à ga wá pa á ñwín kv, sè à ma zìn á mù yí nè. Kv nøtv tøy yí yolwan, à fwa naaa? ⁸ Máñá tøy, à nè yín á con, kv yá yí Kørisø lià púlé duøn nè ñwín nè, kv tà á mù. À jon ba sèbiu tøy, sè à ma wàní à san aba. ⁹ À nè yín á con, sèbiu yoo jin nè, yá à wá pa à ya á liù nødv tøy tøy yuu zilí. Kv yín Kørisø lià tøy, ba nè wulø Masedwanø nagwanaa tøy wa, nè twi, ba pa nè kv tøy, kv yá nè mùri nè. Yoo mama wa, à wá sèe à jì á yuu zilí, à ga bá sèe à jì á yuu zilí míámíán. ¹⁰ À wáá à tián nè à bwí døy kv yoo tøy tøy, liù mama ga wàri kv yáá nè v cì Akayi nagwanaa tøy mama wa, Zwezi-Kørisø cigá tøy yí, ka nè wulø døy nè. ¹¹ À dàñ bwe aba, sè à jón, kv yoo tøy tøy yí à fwa kv, à nè ba aba swø yí naaa? On on, Yí yèé døy, à swø aba. ¹² À tøy wá tun tutv, ndø à nè dí yáá à tun nøtv, sè kv pa lià tøy, ba nè pià ba bu ba tián nè døy, ba døy tuña, ndø nè døy nè tuña nøtv, dàñ ká wàní ba bu ba tián nè. ¹³ Bara tøy tøy yí

kunkun tuntuna. Ba yáá fwa, ndø ba yí Zwezi-Kørisø tuntuna, yá kv ga tà cigá. Ba yí tütùnà tøy, ba nè gígari lià. ¹⁴ Á dàñ ká pa kv yoo tøy tøy gwári aba. Sítana tøy tøy yáá lwàn v tián v jø ndø v yí Yí *malika, v nè wulø poni wa. ¹⁵ Døy Sítana nè tuña nøtv, á dàñ ká pa kv gwári aba døy, v tütùnà tøy nè yáá fwa ndø v nè. Ba tuña kv tøy nè tà cigá. Ba yíguré wa, càn nè wá ya kv tøy, ba nè tun ñwírán.

Càn tøy Polø nè dí yoo

(2 Korentø tián 15.10, 30-32; 4.9-13; 6.3-10; Tvtvnan 20.18-27)

¹⁶ À tøy pií à bwé à swìn á con, á liù mama dàñ ká bún døy, à yuu tøy tøy. Yá á dàñ nè buña døy, à yuu tøy tøy, á pian nè cwøñø, sè à døy bu à tián nè mancín. ¹⁷ Kv tøy, à nè swìn yøbø, à wá cwøñø lòri *Yuu-Tiu con, sè à swìn kv. Yá kv dàñ yí à swìn kv, ndø à yuu tøy tøy, à nè yèé døy, yìøn wulø, à nè wáá à ma bwí à tián nè yí. ¹⁸ Lià zønzøn twá løyoni pubuña nè, ba ma bwí ba tián nè. À døy dàñ wá bu à tián nè, ndø ba nè. ¹⁹ Á buña døy, á yí yønu tián, á ga nè ní lià tøy, ba yun tøy tøy, á yáá swø, sè á ja á kè ba nè mwáí mwáí døy pupwøn. ²⁰ Ba yáá ja aba, ba ma jì, ndø ba ywøñø nè, døy ba fwa swían, ba ma jonø á wiøn. Ba yáá gígari aba, døy ba goni aba, døy ba mà á yáá wa. Yá á mù tøy janí á kèni ba nè. ²¹ Nø mù yín føyina zønzøn, sè nè tun tøy yìøn tøy tøy á yira. Kv mù nè pin, cavira jø nè, sè à swìn nè yoo.

Síún nè, à dàñ wá swìn, ndø à yuu tøy tøy. Won tøy mama liù nè ba føn døy, sè v bu v tián nè kv yí, à døy ba føn døy, sè à bu à tián nè kv won tøy tøy yí. ²² Ba yáá swìn døy, ba yí *Ebøø-ba cigá cigá. À døy yí Ebøø cigá cigá. Ba yáá swìn døy, ba yí *Yízørayelø lià cigá cigá. À døy yí Yízørayelø liù cigá cigá. Ba yí *Abørahamø dwíí tøy wa lià. À døy yí Abørahamø dwíí tøy wa liù. ²³ Ba yáá swìn døy, ba

yí Zwezi-Kørisø tütònà cígá cígá. À dè kùdè dwè ba, Zwezi-Kørisø tutuŋtè tɔ wa. Sɔgɔ kɔ tɔ, à nè swìn, kɔ yí ndè à yuu tɔlɔ. À tun à doni ba. Ba ken nè bàñ diè nè kapɔpɔ, ba doni ba. Ba mà nè zɛnzɛn, ba doni ba. Nè kapɔpɔ à mu wá zwèe kɔ doni ba. ²⁴ *Zwifè-ba yun tìán tɔ mà nè tanpɔrɔ yíá fitwa dè nɔgɔ nè bonu. ²⁵ *Romø yun tìán mà nè dè kafiran nè batwa. Lià dli nè dè kapana máŋá don wa, sè ba gɔ. Nè batwa, à nè tì níá yuu bori, kɔ lwè, à nan à tɔ níá tɔ wa. Naa nɔdɔ à yin níá yuu wa, diin nɔdɔ dè titin nɔdɔ. ²⁶ Nè kapɔpɔ à vèli bwálá, à dè càn, munè nè súé tɔ pàlí yɔrɔ, dè ŋwina yɔrɔ, dè à tɔtɔ dwíí tìán Zwifè-ba yɔrɔ, dè lià tɔ, ba nè tà Zwifè-ba yɔrɔ. À dí càn tɔfaran wa dè kasɔ lanworu wa, dè mu tɔ yuu. Kunkun lià, ba nè yí nè nubɔa Kørisø yɔrɔ, tɔ dè ken càn à nè. ²⁷ À tun tutuncaran à yɔra cɛ. Diin don nè, à yá wàrɔ à dwèe. Diin don nè, nièn yáá ja nè, nanyɔnɔ dè jun nè, à ga píní à tiàn. Diin don nè, à wàrɔ wodiu à nɔ à dè. Diin don nè, waran yáá ja nè, à ga ba gànù jè. ²⁸ Yoo tɔ, kɔ nè súrí tɔntɔ mama nè, kɔ yí Kørisø lià púlé tɔ mama yoo jè nè à bican wa. Máŋá mama, à buŋa ba yoo, à ba zwèe. ²⁹ Liù nè ba diàn jè Yú cwɛŋɔ tɔ wa, kɔ yáá yí ndè kɔ yí à mù. Liù nè pɔn, liù dɔgɔ Yú cwɛŋɔ tɔ, kɔ yoo tɔ yáá yí à dè zɛnzɛn.

³⁰ Dè à dàñ nè mè, sè à bu à tiàn nè, kɔ yí wièn tɔ, tɔ nè bɔrɔ dè, à ba diàn jè, à wá ma bu à tiàn nè. ³¹ Nè Yuu-Tiu Zwezi-Kørisø nyɔna Yú yèé dè, kɔ tà kunkun à kɔnɔ. U mè, sè ba bu v nè máŋá mama wuu, kɔ nè ba zwèe. ³² Máŋá don wa, à vèli Damasè, dè pìú Aretasè lɔ yáá tíú v tún, sè v ywàn kɔ yuu v pa wá. U mù liù tɔntɔ lɔ lià, sè ba cì tɔ tɔ nii nè, ba ma ja nè. ³³ Yá Kørisø lià tɔ dàñ ken nè fɔyafaru wa, ba vwè ŋwɛnè kɔ nè, ba twá cɛliri ba lɔ nè, ba cwí tɔa béré tànŋá nè. Yá kɔ dàñ

pɔn à jén v jìàn wa.

12

*Wièn tɔ, Yú nè bɔrɔ Polè nè yoo
(1 Korentø tìán 2.3-5; 2 Korentø tìán 4.7-10)*

¹ À tɔ mè, sè à kwen à bu à tiàn nè, naaa? À yèé dè, kɔ nɔtɔ ba nywarɔ jè. Yá à dàñ tɔ wá swìn won tɔ nè, kɔ nè nan *Yuu-Tiu con, dè kɔ tɔ, v nè bɔrɔ nè. ² À yèé *Kørisø liù* don, kɔ ja bɔna fugè banɔa, Yú tì wá, v ja di ban ban v mù Yú *sàñ nè. À mù dàñ nè yèrɔ, dè kɔ nè yí v tɔtɔ, nè à yèé kɔ nè yí v jèrɔ. Yú nè yèé, kɔ nè yí nɔtɔ. ³⁻⁴ Yá à dàñ nè yèé dè, Yú tì bɛ tɔntɔ, v ja di v mù Yú sàñ nè. À dàñ nè yèrɔ, dè kɔ nè yí v tɔtɔ, nè à yèé kɔ nè yí v jèrɔ. Yú tɔtɔ nè yèé kɔ, à mù yèrɔ kɔ. U dàñ nè dià v yí Yú yáá con, v nì sùràn lá nè, tɔ nè wàrɔ tɔ swìn nii wa. Liù mama wá mè, sè v twá v swìn tɔ sùràn tɔntɔ v nii wa. ⁵ À bɔrɔ à tiàn nè kɔ mù bɛ tɔntɔ yɔrɔ. Yá à dàñ nè bá bu à tiàn nè won mama yɔrɔ, dè kɔ nè tà wièn tɔ yɔrɔ, tɔ nè bɔrɔ, dè à ba diàn jè. ⁶ Dè à yà nè pià, sè à bu à tiàn nè, à yà wá swìn cígá tɔ, à sùràn tɔ yà bá ya ndè nyɔnyansuran nè. Yá à dàñ nè ba pià, sè à bu à tiàn nè nɔtɔ. À ba pià, sè lià bún yoo, kɔ nè dwè nè, ba pa nè. À pià, sè lià zìlí nè, kɔ tɔ yɔrɔ, ba nè nì à nii nè, dè kɔ tɔ yɔrɔ, ba nè nɔ dè, à fwa. ⁷ Yú ba pià, sè à fwa fwiè, yìèn tɔntɔ mama yɔrɔ, tɔ nè dwè won mama, v nè bɔrɔ nè. Kɔ mù nè pɔn, Yú dàñ ma fwa yoo don à yɔra tɔ wa, kɔ nè yí nè zɛnzɛn. Kɔ yí ndè Yú pɔn cwɛŋɔ *Sitana tütònù nè, sè v mà nè. ⁸ Kɔ yoo tɔntɔ yɔrɔ, à lòrɔ Yuu-Tiu nè batwa, sè v lɔ kɔ à yɔra. ⁹ Yá v dàñ le nè, v wú: «À pubwanɔ tɔ, à nè fwa n yɔra, kɔ mè mú. À wá n nè ba diàn jè tɔ nè à twá, à ma kwen à tɔŋa diàn zɛnzɛn». Kɔ dàñ nè yí nɔtɔ, à mù wá bu à tiàn nè, à

* 12:2 12.2 Kɔ bɛ tɔntɔ yí Polè tɔtɔ.

nə ba diàn jə tə yiri, sə ku pa Zwezi-Kərisə diàn tə ya də nə wuuu. ¹⁰ Ku mù nə pın, máná tə, à nə ba diàn jə, nə à yèé lià nə twın nə, nə à yèé ba nə fufin nə, nə à yèé ba nə kəni nə càn wa, nə à yèé pucvni nə zva nə Zwezi-Kərisə yiri, à tə wulə pupwən wa, də ku nətə mama Zwezi-Kərisə yiri. Ku yı cígá, máná tə wa, à nə ba diàn jə, mə ku máná təntə wa, Yı yáá pa nə v diàn tə cígá cígá.

Korentə Kərisə lià tə yoo yı Polə

¹¹ Nətə tə, à nə bùà à tiàn nə, ku yı ndə à yuu təl, ku ga yı á mù nə kálú nə, á pa à tun ku. Yá á mù yà nə mē, sə á bırı nətə tə à nə yı, sə lià yəni nə. À mù nə swə à tà won, *tuntuna tə, á ma bonə yáá tián tə də, ba nə dwə won mama wa. ¹² Á tətə yèé də, à nə twi á con, à tun á tətəni wa də pínú, Yı də ga twá də nə, v tun yìèn tə nə yı v diàn tə mımınan, də tutunan tə nə bırı v diàn tə, də yomılan. Tə yìèn təntə mama bırı də, à cígá yı Zwezi-Kərisə tuntunu. ¹³ Yìèn tə, à nə fwa Kərisə lià púlé tə duən wa, mə tə mù nə à fwa á də con. Yoo nədə cıci nə, à wà fwa á con. Ku mù nə yı, à nə wà pa à ya á yuu zılı tə. À dän lwèe á nə, ku yiri.

¹⁴ Síún nə, à kúv ken sírí, sə à bà á con, sə ku dän ya à nē batwa nə. À nə twi, à bá sèe, à pa à jì á yuu zılı. À mù yı á tətə nə à pià, ku tà wiən tə, á nə jə nə à pià. Á yèé də, ku tà bisíná nə mē, sə ba pià wiən ba tún ba nyına nə, ku yı nyına, ba nə mē, sə ba pià wiən, ba tún ba pa ba bıa nə. ¹⁵ Á mù sèe, sə à cùgù wiən tə, à nə jə, sə à ma san aba. À ga sèe, sə à kwìn à mu tə tətə nə á yiri. À nə swə aba zənzən nətə tə yiri, ku mē, sə á mù sóni nə mancın cıci, naaa?

¹⁶ Á yèé zəni də, à wà pa à jì á yuu zılı. Yá á wa lià duən dän swìn də, à tun yíá swıan, à ma jon á wiən. ¹⁷ Lià tə mama, à nə tun á con, ba wà tətə nə à twá, à ma gıgıri aba? ¹⁸ Á mù nə kwè Titə, sə v bà v na aba, à

ga swìn nə liù tə don con, v nə yı nə nubiu Kərisə yiri, sə v kwé wá. Titə gıgıri aba, v jon wiən á con, naaa? Á yèé də, à mù də Titə pubuŋa yı nədə. Ku tə v nə fwa, də ku tə, à nə fwa yı won nədə.

¹⁹ Ku wáá ku pın, á buŋa də, nə sùràn tə tə mama yı nə pià nə ma caga nə tiàn yiri, á yáá con. Ku tà nətə, ku yı Yı yáá con sugv, nə swìn, nə mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tə yiri. Nə nubisoniba, sùràn təntə mama yı nə swìn á con, sə tə wánı tə dän á jìàn Yı cwəŋə tə wa.

²⁰ Fən jə nə də, dıın don, à nə wá bà á con, də á jigə yiri don, à nə ba swə. À nə twi, də ku yı nətə, à də wá ya yiri don, á də nə bá sóni. Fən jə nə, à ba swə, sə à bà á con, də á dı jara də duən, nə à yèé á ja wugwıv də duən, nə à yèé dıı wulə á tətəni wa, nə à yèé á jıga duən nə, sə á doni duən, nə à yèé á swìn yolwana á pın duən nə, nə à yèé á maŋa yìèn á pın duən nə, nə à yèé á fwa fwiə, nə à yèé á tuŋa yìèn gurə gurə. ²¹ Fən tə ma jə nə də, à nə wá bà á con, naa ku tə nə, à nyına Yı nə kúv wá pa, cavıra ja nə á yáá con. Fən tə ma jə nə də, à nə wá bà á con, də lià dáá á wa zənzən, ba nə tun cuna tə lē, yá ba wà ba kwa vəvəri, ba ma sá ba cuna tə. Ba bıcanı dän tə yı nəzwənən Yı yáá con, də ba pəni duən vee vee, də ba ga tuŋa yìèn, ba ba ba tiàn janı. Də ku nə yın nətə, à pùé wá cùgù, ba mù lià təntə yiri.

13

Sagı tə yígúré sùràn

(2 Korentə tián 12.19-21; 10.1-11)

¹ Á wá bà á con, naa ku tə nə, də à nē batwa nə. À nə yı á con, nə wá bürı lià tə mama, ba nə fwa cuna, tə bürà. Nə wá fwa, ndə Yı sagı tə nə swìn, ku wú: «Á mē, sə á dí yáá á ni lià bələ, nə à yèé lià batwa ni sùràn liù yuu wa, á dän ga zıgı lá á

bùrì v bùrà». ² À nɛɛ bɛlə nii túrí tɛ, à nɛ twi á con, à dí yáá, à dù súú là tɛ, ba nɛ fwa cuna tɛ nii nɛ, dɛ ba duən tɛ dɛ mama nii nɛ. Síún nɛ, à ñúná dɛ aba, à ga tɛ bwé à dwì súú ba nii nɛ, sɛ ba lwarì dɛ, à nɛ pìí à bà, à bá lɪ ba liù mama, à dɔgɔ vàn nɛ. ³ À yèé dɛ, á pià, sɛ á na ku tɛ nɛ biri dɛ, Zwezi-*Kerisɛ nɛ twá dɛ nɛ v swìn. Á yèé dɛ, v mù tà liù tɛ, v nɛ ba diàn jɛ á yáá con. U yɪ liù tɛ, v nɛ tɔŋa dɛ diàn á tɛtɛŋi wa. ⁴ Ku yɪ cígá, ba paa Zwezi-Kerisɛ dagarv tɛ yuu wa, v ga wà diàn jɪn. Yá síún nɛ, v dǎn wulɛ mu wa, Yɪ diàn tɛ yɪrɪ. Nɛ dɛ ba diàn jɛ, nɛ mù dɛ v mù nɛ vwɛ duən nɛ yɪrɪ. Yá nɛ dǎn wá twá dɛ wá, nɛ ya mu wa Yɪ diàn tɛ yɪrɪ. Mǎŋá tɛ, nɛ nɛ twi á con, nɛ wá biri aba diàn tɛntɛ.

⁵ Á dǎn buŋa á tɛtɛ yuu wa zɛni, á jɛn á cígá nɛ keni á waa Zwezi-Kerisɛ nɛ wuuu. Á nɛ bún á tɛtɛ yuu wa nɛtv, á ba lwarì dɛ Zwezi-Kerisɛ nɛ wulɛ dɛ aba naaa? Dɛ ku nɛ tà nɛtv, ku wá ya á kèrí á tiàn á ga. ⁶ À buŋa dɛ, á wá lwarì dɛ, nɛ mù wà nɛ tiàn kèrí nɛ ga. ⁷ Ku tɛ nɛ dǎn lòrì Yɪ con, ku yɪ, sɛ v san aba, á dǎnà ká tun yolwan mama. Ku tà nɛ pià, sɛ nɛ ma biri aba dɛ, nɛ mù kèrí nɛ tiàn nɛ na dɛ, nɛ dí diàn. Ku yɪ nɛ pià, sɛ á tun zɛni cɪcɪ. Yá nɛ mù con, ku nɛtv dǎn nɛ swɛ, ku yɪ ndɛ nɛ kèrí nɛ tiàn nɛ ga, ku tà nɛ yáá. ⁸ Nɛ wàrì cígá tɛ nɛ nɛ zɪga. Nɛ pià nɛ fwa cígá yìèn cɪcɪ. ⁹ Ku yɪ cígá, dɛ á mù nɛ jɛ Yɪ diàn tɛ, yá nɛ mù ba diàn jɛ, nɛ yáá wulɛ pupwɛn wa. Ku tɛ nɛ dǎn lòrì Yɪ con, ku yɪ, sɛ v san aba, sɛ á va yáá wuuu. ¹⁰ Mɛ ku mù nɛ pɪn, à púpúní sagɪ ku tɛ, à pɪn aba, dɛ à bwálí tɛ ñúná dɛ aba. À ba pià, sɛ à bà à yí á con, dɛ yìèn wulɛ, tɛ nɛ wá pa, à caga á nii nɛ. *Yuu-Tiu yɪ v ken v diàn tɛ à jɪn wa, sɛ à ma dǎn á jìàn Yɪ cwɛŋɛ tɛ wa. Ku tà v pɪn tɛ nɛ, sɛ à ma cùgù aba.

(Filipø tián 4.4-9)

¹¹ À nubɪa-ba, ku tɛ nɛ súrí lá, á

yana pupwɛn wa. Á siá, sɛ Yɪ san aba, sɛ á va yáá wuuu. Á siá, sɛ ba kwè aba, sɛ á ja pubuŋa nɛdv. Á yana duən nɛ dɛ bɪcan sié. Yá sonu dɛ bɪcan sié Yɪ dǎn wá ya dɛ aba. ¹² Á júná duən dɛ ziló zɛnzɛn dɛ sonu, ndɛ Kerisɛ là nɛ mɛ, sɛ ba fwa nɛtv. Kerisɛ là tɛ mama, ba nɛ wulɛ yɛbɛ, jùnì aba.

¹³ Yuu-Tiu Zwezi-Kerisɛ nɛ wá fwa v pubwanv tɛ á yɪra. Yɪ wá fwa v sonu tɛ á yɪra. Yá Yɪ-*Siŋu tɛ, ku nɛ pɪn, nɛ vwɛ duən nɛ, wá ya dɛ á mama.

**Sagi tɛ, Polɛ nɛ púpúní
v pa
Galasi
Kərisɛ lià tɛ nɛ
Galasi tián sagi tɛ
yuu wa sugv**

*Liù tɛ, v nɛ púpúní sagi kv tɛ
Kv yi *tɔntɔnv Polɛ nɛ púpúní kv.*

Lià tɛ nɛ, Polɛ nɛ púpúní

Polɛ púpúní sagi kv tɛ v pa
*Kərisɛ lià púlɛ kapɔv nɛ, tɛ nɛ
wulɛ Galasi nagwanaa tɛ wa, v nɛ
dɪga tɛ dɛn.

Sagi tɛ wa sugv

Polɛ púpúní *Zwifɛ-ba karnyɩna-
ba yi, ba yà nɛ twi v viru kwa nɛ,
ba gugurɛ *Kərisɛ lià púlí tɛ dɛ ba
kàrà tɛ, ba yà nɛ ba pià, sɛ ba twá
suywánú tɛ nii nɛ. Polɛ kwɛ Kərisɛ
lià tɛ, sɛ ba dàn ká twá ba kàrà tɛ
nɛ. Ba mù yà pià, sɛ ba *gwɛɲɛ
Kərisɛ lià bara tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-
ba, ba ga zilí Yu *nii tɛ mama, v
nɛ pɩn *Moyizɛ nɛ. Kv tɛ nɛ súrí
lá, ba mù Kərisɛ lià tɛ, ba nɛ tà
Zwifɛ-ba, dɛ wa lià duɛn yà tɛ twá
ba yofwamɩnan tɛ nɛ, ndɛ lià tɛ nɛ,
ba nɛ yèri Zwezi-Kərisɛ.

Polɛ pià v biri ba, sɛ ba lwarɩ dɛ,
kv nɛ zigɩ máná tɛ wa, Zwezi-Kərisɛ
nɛ tɪga dagarv tɛ yuu wa, nɛ kúv tà
Yu *nii tɛ, v nɛ pɩn *Moyizɛ nɛ, nɛ
kəni nɛba cwɛɲɛ wa. Nɛ dàn ti nɛ
tián. Kərisɛ liù tɛ, v nɛ ti v tián cígá
cígá, kv yi Yu-*Sinu tɛ wulɛ dɛ wá,
v ga yá v tián v pa kv Sinu tɛntɛ nɛ,
sɛ kv kɛ wá cwɛɲɛ wa.

*Polɛ jònì Galasi Kərisɛ lià tɛ
(Romɛ tián 1.1-2)*

¹ À mù Polɛ nɛ púpúní sagi kv tɛ,
à pɩn *Kərisɛ lià púlɛ tɛ nɛ, tɛ nɛ
wulɛ Galasi nagwanaa tɛ wa. À yi
Zwezi-Kərisɛ *tɔntɔnv. Kv tà ləzoni
nɛ pɩn nii nɛ. Kv yi Zwezi-Kərisɛ dɛ
nɛ nyɩna Yu, v nɛ bwin wá, v li tɩn

wa, nɛ tún nɛ, sɛ à ya tɔntɔnv. ² À
mù dɛ lià tɛ mama, ba nɛ yi à nubɩa
Kərisɛ yi, ba nɛ wulɛ à con, jònì
aba. ³ Nɛ nyɩna Yu dɛ nɛ *Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisɛ nɛ wá fwa pubwanv á
yɩra, ba ga pa aba bɩcan sɛ. ⁴ Zwezi-
Kərisɛ sɛɛ, v ti nɛ yuu yi, sɛ v ma
jon nɛba nɛ cuna wa. U dán van
nɛba, v li sívɩn lɔv kv tɛ yokukwɩnan
tɛ jìán wa. U fwa kv nɛtv, v pa kv tɛ,
nɛ nyɩna Yu yà nɛ pià, nii sú. ⁵ Nɛ
pɩn dun Yu nɛ, máná dɛ máná, kv
nɛ ba zwɛɛ! Amɩna!

Yu suywánú tɛ yi nɛdv

(Galasi tián 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Yu yi v twá Zwezi-*Kərisɛ nɛ, v
kúrí aba dɛ pubwanv. Kv mù nɛ
pɩn, kv gwárí nɛ zənzən dɛ, nɛtv tɛ,
á nɛ vɛvəri lala, á yá Yu, á pií á twá
suywánú don nɛ. ⁷ Cígá mama, kv
tà suywánú don wulɛ, kv súrí Zwezi-
Kərisɛ suywánú tɛ nɛ. Yá lià duɛn
dán nɛ wulɛ, ba nɛ kəni yìèn gurɛ
gurɛ á bɩcanɩ wa, ba ga pià, sɛ ba
lwan Zwezi-Kərisɛ suywánú tɛ.

⁸ Yá liù don dán nɛ swɩn suywánú
don, v biri aba, kv nɛ tà Zwezi-
Kərisɛ suywánú tɛ, nɛ nɛ swɩn nɛ
biri aba, sɛ Yu cògù kv tíú. Dɛ kv
nɛ swɛ, kv yi nɛ tɛtɛ wa liù, nɛ à
yèé *malɩka, ka nɛ nan yi ka cú,
sɛ Yu cògù kv tíú. ⁹ Nɛ dí yáá, nɛ
swɩn kv, yá nɛ tɛ kúv pií nɛ bwé
kv wa sívɩn nɛ. Liù don nɛ swɩn
suywánú don, v biri aba, kv nɛ tà
Zwezi-Kərisɛ suywánú tɛ, á nɛ nì, sɛ
Yu cògù kv tíú.

¹⁰ À nɛ swɩn nɛtv, kv tà à pià, sɛ
ləzoni bu à nɛ, kv yi à pià, sɛ Yu nɛ
bu à nɛ. À ba pià, sɛ ləzoni nɛ sóní
nɛ. Dɛ à yà nɛ pià, sɛ ləzoni nɛ sóní
nɛ, à yà bá ya Zwezi-Kərisɛ tɔtɔnv.

Yu kúrí Polɛ, sɛ v ya v tɔntɔnv

*(Tɔtvnan 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20,
23-30)*

¹¹ À nubɩa-ba, à pià, sɛ á lwarɩ
dɛ, Zwezi-*Kərisɛ suywánú tɛ, à nɛ
swɩn à biri tɛ, wá ləzoni con nan.
¹² Kv ma tà ləzwɛnɛ nɛ swɩn kv
suywánú tɛntɛ, v biri nɛ. Kv ma

kuù tà læzwənə nə kàrì nə kv kàrà. Kv yi Zwezi-Kərisə tətə nə biri kv nə. ¹³ Á yà dí yáá, á nì à tɔtɔnɛ yà nə yi nɔtɔ, mánǎ tə wa, à yà nə wulə *Zwifə-ba yijɔncwəŋə tə wa. Kv mánǎ təntə wa, à yà kəni càn Kərisə lià púló tə nə zənzən, à ga pià, sə à pa tə nyu lá. ¹⁴ À mù də à duən tián Zwifə-ba, nə yà nə wulə nə nyina-ba yijɔncwəŋə təntə wa, à mù yà nə zilí yìèn tə mama nii zənzən, à doni à duən tián tə zɔnɪ. À yà ken à pubɔŋa mama, nə nyina-ba yɔfwamɪnan tə nə də yawala. ¹⁵ Kv yi nɔtɔ, yá Yu yà dí yáá, v kúrí nə v tún, də à nuu tə wà nə lɔrɪ. Yá mánǎ nə yí, sə à tun à pa wá, v fwa pubwanɔ à yɪra, ¹⁶ v pa à lwarɪ v biú tə à waa con, sə à dǎn swìn v yoo, à biri lià tə də, ba nə tà Zwifə-ba. Kv mánǎ təntə wa, à wà liù bwe, sə v kàrì nə kv tə, à nə mɛ, sə à pa kv cíǎ. ¹⁷ À ma kúv wà *Zwerizalemə vèli, sə à na lià tə, ba nə dí à yáá, ba yi *tɔtɔna tə də. Kv mánǎ təntə tətə wa, à vèli Arabi nagwanaa. À vèli təntə kwa nə, à pií à bà Damasə.

¹⁸ Kv bɪna batwa nii nə, à dǎn vèli Zwerizalemə, sə à lwarɪ Sefasə*, yá à dǎn yɪn v con dian fugə də bonu. ¹⁹ Yá à dǎn nə wà tɔtɔna tə liù don mama nɪ, də kv nə tà Zwakə, v nə yi *Yuu-Tiu nyánú. ²⁰ Yu yəó də, yoo kv tə, à púpúní bwálí kv tə wa, yi cíǎ, kv tà kunkun à kunɪ.

²¹ Kv kwa nə, à nan Zwerizalemə nə, à va à twá lá, à jírì Siri nagwanaa tə, də Silisi lɔv nii tə wa. ²² Kərisə lià púló tə, ba yà nə wulə Zwide nagwanaa tə wa, yà tə wà nə nɪ ba yíá wa. ²³ Ba yà yi à yoo nə, ba nèn də, lià swìn, ba wú: «Bɛɛ tə, v yà nə fifin nəba dǎn yi Zwezi-Kərisə suywǎǎú tə, v swìn v biri síún nə. Yá v mù yà ga nə pià, sə v pa kv suywǎǎú təntə nyu lá». ²⁴ Kv nɔtɔ dǎn pɪn, ba bwɪ Yu nə, à mù yɪrɪ.

2

Polə jóri Zwezi-Kərisə tɔtɔna Zwerizalemə nə (Tɔtɔnan 15.1-29)

¹ Bɪna fugə də banɪa nii nə, à mù də Barənasə pií nə va *Zwerizalemə. À jun Titə, də à kə lá, à ja va. ² Yu yà biri nə də, à mɛ, sə à va lá. Yá mánǎ tə, nə dǎn nə vèli nə yí lá, à mù də *Kərisə lià púlí yáá tián tə nan kwa, nə na duən nə cɪcɪ. À dǎn ma man suywǎǎú tə dən, à nə swìn à biri lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba. À yà ba pià, sə tɔtɔnɪ tə, à nə tun, də tɔtɔnɪ tə, à nə tɔŋa síún nə, jì tutv. ³ Titə yà yi *Gərekə, v mù yà ga nə yi à twadon. Yá Kərisə lià púlí yáá tián tə wà wá kálú, sə ba pa v *gwəŋə wá. ⁴ Yá lià duən də dǎn yɪn lá nə, ba nə yi kunkun lià, ba nə yi nə nubɪa Kərisə yɪrɪ. Ba mù lià təntə dǎn sègə, ba zu nə púlí tə wa, ba swìn də, Titə mɛ, sə v pa ba gwəŋə wá. Ba mù lià təntə yi, ba zva nə púlí tə wa, sə ba ma na, nə nə twá də Zwezi-Kərisə, nə ma tɪ nə tián nɔtɔ. Ba pià, sə nə tə pií nə twá Yu *nii tə nə, v nə pɪn *Moyizə nə də dián. ⁵ Nə dǎn nə wà sɛɛ, nə twá lià təntə pubɔŋa tə nə, mánǎ mancɪn tətə. Nə mù ba pià, sə ba cùgò Zwezi-Kərisə suywǎǎú tə, kv nə yi cíǎ cɪcɪ. Nə pià, sə nə cì suywǎǎú təntə də kv cíǎ tə nə, nə pa aba, ba dǎn ká lwan kv. ⁶ Mánǎ tə, à nə tún à nii, à biri Kərisə lià púló yáá tián tə, ba wà swìn də, yoo mùrì Zwezi-Kərisə suywǎǎú tə wa, à nə swìn à biri lià tə nə. À mù con, à yəó də, Yu ba lià kúrí, v ma kwani ba duən. Kv mù nə pɪn, lià təntə nə yi Kərisə lià púlí tə yáá tián, nə à yəó ba nə tà yáá tián, kv ba dən jə kv pa à mù nə. ⁷ Yá ba mù lià təntə dǎn yəni də, kv yi Yu nə pɪn nə suywǎǎú tə, à nə biri lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, ndə v nə dí yáá, v pa nii Piyerə nə, sə v va v swìn kv, v biri Zwifə-ba nə. ⁸ Yu

* 1:18 1.18 Sefasə yà jə yɪrɪ don, ba nə bonə Piyerə.

nə tun Piyerə pubuŋa wa, sə ʋ va Zwifə-ba con. ʋ mù nə kúù tun à də pubuŋa wa, sə à va lià tē con, ba nə tà Zwifə-ba. ⁹ Lià yà ywàŋá Zwakə də Sefasə* də Zwan ndə diè tətəŋi baŋi nə Kərisə lià púlí tē wa. Ba lià batwa tētə dān nɪ də, Yɪ cígá pɪn nə ku tutuŋi tētə ʋ pubwanu tē yɪɪ. Ba dān jɪn à mù də Barənabasə jɪn nə, ba zuzugv, sə ku bɪɪ də, nə mù də ba mù yɪ nɪmaru nədu lià. Nə mù dān mɛ, sə nə va lià tē con, ba nə tà Zwifə-ba, sə ba də ga va Zwifə-ba con. ¹⁰ Yoo nədu cɪɪ nə ba lòri nəba, sə nə fwa. Ku mù nə yɪ, sə nə san ba Kərisə lià púlé tē nə, tē nə yɪ zura. Yá mə ku mù nə, à də yà pià, sə à tun də yawala.

Polə caga Piyerə nii nə Antıvswə nə
(Tɔtvnan 11.1-17; 15.7-11)

¹¹ Ku kwa nə, Sefasə† twi Antıvswə wa. À dān ma caga ʋ nii nə lià tē mama yáá con, yolwan tē yɪɪ, ʋ nə fwa. ¹² Ku yɪ cígá, máŋá don yɪn lá, Sefasə də *Kərisə lià tē, ba nə tà *Zwifə-ba, yà dé wodiú duən nə. Yá máŋá tē wa, lià duən nə nan Zwakə con, ba bà Sefasə con, ʋ dān li ʋ tián Kərisə lià tē, ba nə tà Zwifə-ba yɪɪ, ʋ kúù ba wodiú dé də ba, ʋ yà nə dəri Zwifə-ba fən, ba yà nə kálí, sə bɛɛ mama *gwəŋə tē yɪɪ. ¹³ Kərisə lià tē duən tē mama, ba nə yɪn lá, ba nə yɪ Zwifə-ba, də jigə níé bələ tián ndə Sefasə nə. Barənabasə də tətə jigə níé bələ tíú, ndə ba nə. ¹⁴ À dān nə nɪ də, ba tələ Zwezi-Kərisə suywájú tē cígá tē wa, à swɪn Sefasə con lià tē mama yáá con, à wú: «N yɪ Zwifə, yá n yà ja n tián, n ma fwa ndə liú tē nə, ʋ nə tà Zwifə yəbə. N wà n tián ma fwa ndə Zwifə nə. Bɛɛɛɛ dān nə pɪn, síún nə, n dān ma pià, sə n kálú lià tē, ba nə tà Zwifə-ba, n pa, ba ya ndə Zwifə-ba nə?»

Zwifə-ba də lià tē, ba nə tà Zwifə-ba mɛ, sə ba kə ba waa Zwezi-Kərisə nə

(Galasi tián 5.1-6)

¹⁵ Nə mù yɪ *Zwifə-ba nə lɔɪ nəba, nə tà dwíé tē, ba nə yèri Yɪ *nii tē, ʋ nə pɪn *Moyizə nə. ¹⁶ Də ku nətu mɛ, nə tē yəé də, liú mɛ, sə ʋ kə ʋ waa Zwezi-*Kərisə nə, sə ʋ ma ya cígá tíú Yɪ yáá con. Ku tà liú tē, ʋ nə twá Yɪ nii tē nə, ʋ nə pɪn Moyizə nə, nə wá ya cígá tíú Yɪ yáá con. Nə də tətə yɪ nə ken nə waa Zwezi-Kərisə nə, sə Yɪ wàní ʋ jələ nəba ndə lià tē nə, ba nə yɪ cígá tián ʋ mù Yɪ yáá con. Liú mama wàri Yɪ nii tē, ʋ nə pɪn Moyizə nə, ʋ zilí, sə ku pɪn, Yɪ jələ wá ndə cígá tíú nə ʋ yáá con. ¹⁷ Nə mù Zwifə-ba pià, sə nə ya cígá tián Yɪ yáá con, nə nə ken nə waa Zwezi-Kərisə nə yɪɪ. Yá Yɪ dān nə twá ku nətu wa, ʋ bɪɪ nəba də, nə yɪ cuna lià, ba nə ba Yɪ nii tē, ʋ nə pɪn Moyizə nə twá, ku nətu pià ku bɪɪ bɛɛɛɛ? Ku pià ku bɪɪ də, ku yɪ Zwezi-Kərisə nə ken nəba cuna tē wa naaa? Abada! Ku tà nətu! ¹⁸ Də à mù nə piú à twá Yɪ nii tē nə, ʋ nə pɪn Moyizə nə, à yà nə vɪga, sə à twá ku nə, ku bɪɪ də, à tuŋa cuna Yɪ yáá con. ¹⁹ Yɪ nii tē tətə, ʋ nə pɪn Moyizə nə, pɪn à tɪ. Yá Yɪ nii tētə kúù ba dián jə à yuu wa, ku nətu dān ga wá pa, à ya mu wa, à pa Yɪ nə. ²⁰ À dān yɪ ndə ba paa à mù də Zwezi-Kərisə mɛ dagarv tē yuu wa. Yá ku kúù tà à tətə nə wulə, ku dān yɪ Zwezi-Kərisə mu tē nə wulə à waa. À mu tē, à dān nə jə wulə luu wa, ku yɪ à ken à waa Yɪ-Biu tē nə, à ma wulə. ʋ mù nə sóní nə, ʋ ga sɛɛ, ʋ tɪ à yuu yɪɪ. ²¹ À ba pià, sə Yɪ pubwanu tē, ʋ nə fwa à yɪɪ, ya ndə tutu nə. Də liú nə wáá Yɪ nii tē nə, ʋ nə pɪn Moyizə nə, ʋ twá, ku pɪn Yɪ jələ wá ndə liú tē nə, ʋ nə yɪ cígá tíú ʋ mù Yɪ yáá con, Zwezi-Kərisə yɪ ʋ tɪga tutu.

* **2:9** 2.9 Sefasə yà jə yɪɪ don, ba nə bonjə Piyerə. † **2:11** 2.11 Sefasə yà jə yɪɪ don, ba nə bonjə Piyerə.

3

Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, dɛ liù nɛ ken v waa Zwezi-Kərisɛ nɛ yoo (Galasi tián 4.9-20; Romɛ tián 8.14-17)

¹ Á mù Galasi tián-ba, bɛɛɛ nɛ pɪn, á yɪ lɛyɛrɛn nɛtɛn? Wàà nɛ gɪgari aba v dugv? À biri aba zɛni zɛni, nɛtv Zwezi-*Kərisɛ nɛ tɪga dagarv tɛ yuu wa. ² À dàn bwe aba yoo nɛdv ku tɛ, sɛ á le nɛ. Yü nɛ pɪn aba v *Sinju tɛ, ku yɪ á nɛ zilí v *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, yɪri naaa? Yü pɪn aba v Sinju tɛ, á nɛ cugv Zwezi-Kərisɛ suywájú tɛ, á ga kɛ á waa v nɛ yɪri. ³ Bɛɛɛ dàn nɛ pɪn, á yɪ lɛyɛrɛn nɛtɛn? Ku jɪv tɛ nɛ, Yü-Sinju tɛ yà nɛ yɪ á dián. Bɛɛɛ dàn nɛ pɪn, á ma píí á jɛlɛ á tɛtɛ dián yuu wa sív nɛ? ⁴ Á nɪ yìèn kapovv, tɛ nɛ tvn, ku ga yɪ ndɛ tvtv nɛ á mù con nɛ. Tɛ yìèn tɛntɛ yɪ tvtv, naaa? ⁵ Yü nɛ pɪn aba v Sinju tɛ. V mù ga nɛ fwa yomulan á tɛtɛnɪ wa. Ku yɪ á nɛ zilí v nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, yɪri naaa? Nɛ à yèé ku yɪ, á nɛ cuga Zwezi-Kərisɛ suywájú tɛ, á ga kɛni á waa v nɛ yɪri?

Abərahəmə ken v waa Yü nɛ

⁶ Ku púpúní Yü sagɪ tɛ wa, ku wú: «*Abərahəmə ken v waa Yü nɛ, ku pa Yü jɛlɛ wá, ndɛ liù tɛ nɛ, v nɛ yɪ cígá tíú, v mù Yü yáá con». ⁷ Ku nɛtv dàn pìà ku biri aba dɛ, ku yɪ lià tɛ, ba nɛ ken ba waa Yü nɛ, nɛ yɪ Abərahəmə bia cígá cígá. ⁸ Ku púpúní Yü sagɪ tɛ wa fuɛn fuɛn dɛ, mánjá wá bà, lià tɛ, ba nɛ tà *Zwifə-ba, wá kɛ ba waa Yü nɛ. Yá Yü dàn wá jɛlɛ ba, ndɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ yɪ cígá tián v mù Yü yáá con. Ku mù yɪri, Yü dí yáá v swìn suywájú tɛ, v biri Abərahəmə, v wú: «À wá fwa pubwanv dwíé tɛ mama yɪra, ba nɛ tà Zwifə-ba, luv mama wa, n mù yɪri». ⁹ Ku mù dàn nɛ wá pa, lià tɛ mama, ba nɛ ken ba waa Yü nɛ, v wá fwa pubwanv ba yɪra, ndɛ v nɛ fwa pubwanv Abərahəmə yɪra, v nɛ ken v waa v mù Yü nɛ.

¹⁰ Yü wá cùgù lià tɛ mama, ba nɛ buja dɛ, ba wáá v mù Yü *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, ba zilí, ba ma yanɪ cígá tián v yáá con. Ku púpúní Yü sagɪ tɛ wa, ku wú: «Liù tɛ, v nɛ wà Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, mama zilí mánjá mama wuuu, Yü wá cùgù ku tíú». ¹¹ Nɛ yèé dɛ, liù mama wàri v yanɪ cígá tíú Yü yáá con, v nɛ zilí Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, zɛni yɪri. Nɛ nɪ, ku nɛ púpúní Yü sagɪ tɛ wa, ku wú: «Liù tɛ, v nɛ ken v waa Yü nɛ, mɛ v mù nɛ yɪ cígá tíú Yü yáá con. Yá ku mù nɛ wá pa, v na cígá cígá mɪ». ¹² Liù tɛ, v nɛ zilí Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, ku tà v ken v waa Yü nɛ. Ku púpúní Yü sagɪ tɛ wa, ku wú: «Liù tɛ, v nɛ twá Yü nii tɛ nɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, v wá na cígá cígá mɪ». ¹³ Yá Zwezi-Kərisɛ dàn nɛ yè nɛba, v jon Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, ku yà nɛ wá cùgù nɛba, tɛ jun wa. Mɛ v mù dàn nɛ píí v jon nɛ yuu cuna tɛ v zin. Ku púpúní Yü sagɪ tɛ wa, ku wú: «Yü wá cùgù liù tɛ, ba nɛ kuru ba goli tíú yuu wa». ¹⁴ Mɛ Zwezi-Kərisɛ tɪga nɛtv, sɛ lià tɛ, ba nɛ tà Zwifə-ba, dɛ wání ba na pubwanv tɛ, Yü nɛ kàn nii dɛ, v wá fwa Abərahəmə yɪra. Yá nɛ dàn nɛ ken nɛ waa Zwezi-Kərisɛ nɛ, nɛ wá na Yü-*Sinju tɛ, Yü nɛ kàn nii, sɛ v pa nɛba.

Yü nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, ba v nikanɪ tɛ yáá nɛ cì

(Matɛ 7.20; Romɛ tián 4.13-17; 10.4-13; Efzɛ tián 3.6)

¹⁵ À nubɪa-ba, à pìà à tì tɪa yuu yoo ku tɛ, à ma biri aba yoo. Dɛ lià bɛlɛ nɛ ken nii nɛdv, ba ga kàn nii, ba pa duɛn nɛ won yuu wa, liù don mama wàri ba nɪmarv tɛntɛ v cùgà. Yá liù mama ga wàri yoo v súrí ku nɛ dɛ. ¹⁶ Mɛ Yü *nɪmarv nikanɪ tɛ dɛ yɪ nɛtv. Yü kàn nii, v pa Abərahəmə dɛ v biú tɛ nɛ, v nɛ wá lɪri. Yü wá swìn, v wú, Abərahəmə dɛ v bia tɛ, v nɛ wá lɪri, sɛ ku dàn ká ya ndɛ ku yɪ v bia tɛ mama. Biú tɛntɛ nɛ

Yi *Kerise. ¹⁷ Á nəŋə yoo tə, à nə pià, sə à swìn. Yi jun nimiru də Abərahame, v ga kàn nii də wá. Ku bina biənta də fitwa (430) kwa nə Yi dán pin v *nii tə *Moyizə nə. Yá v nii təntə kúv wàri v nimiru tə ku cùgà. Ku yà nə wáá ku cùgà v nii tə, v nə kàn də Abərahame, yà wàri ku jì. ¹⁸ Də ku nə Yi liù nə zilí Yi nii tə, v nə pin Moyizə nə, nə wá pa, v na tori Yi con, ku kúv tà Yi nikanu tə yiri. Yá Yi ga fwa zəni Abərahame yira, v yà nə kàn nii də wá yiri.

¹⁹ Bèèè yiri Yi dán ma pa v nii tə Moyizə nə? Yi pin wá v nii tə, sə ku pa, nə lwaru yoo tə, ku nə yi cuna v yáá con. Yá Yi nii təntə dán yà mɛ, sə ku ya lá wuuu, ku ja vɛli máŋá tə wa, Abərahame biú tə nə wá bà. Mə v mù biú təntə nə, Yi yà pin v nikanu tə. Yi nii təntə yi *malike nə ja ku, tə bà, yá bɛɛ* dán ga ya tə mù də ləzoni pwərə wa, v jon ku, v swìn, v biri ləzoni nə. ²⁰ Də liù nə wulə lià bələ pwərə wa, ku pià ku biri də, ku tà ba ladva cici yiri. Yá Yi nikanu tə mù ga yi v cici yoo. ²¹ Ku nətu dán yi ku biri də, Yi nii tə, v nə pin Moyizə nə, də Yi nikanu tə ziga duən nə naaa? Abada! Ku tà nətu. Də Yi yà nə pin nii, ku nə wáá muu ku pin ləzoni nə, ba yà wá twá nii təntə nə, ba jì cígá tián Yi yáá con. ²² Ku swìn Yi sagi tə wa də, ləzoni tə mama yi ba wulə cuna wa wuuu. Mə ku mù nə pin, Yi nikanu tə nii mɛ, sə ku sú, ku pa lià tə mama nə, ba nə ken ba waa Zwezi-Kerise nə.

²³ Də máŋá tə nə wá yí, sə nə kə nə waa Zwezi-Kerise nə, Yi nii tə, v nə pin Moyizə nə, yà pin, nə jì ndə bán diè lià nə. Yá nə dán yà dànì də, Yi biri nəba, sə nə kə nə waa v nə. ²⁴ Yi nii tə, v nə pin Moyizə nə, yà kəni nəba cwəŋə wa máŋá mama wuuu, ku va ku yí máŋá tə, Zwezi-Kerise nə twi, sə nə kə nə waa v nə, sə ku pa nə ya cígá tián Yi yáá con. ²⁵ Yá máŋá dán nə yí, sə nə ken nə

waa Yi nə, nə kúv tà Yi nii tə, v nə pin Moyizə nə, jun wa nə nə wulə. ²⁶ Cígá, á nə ken á waa Zwezi-Kerise nə, ku pin á mama jì Yi bia. ²⁷ Á liù tə mama, ba nə ləgə níá wa, ku twá də Yi yiri tə, v wulə muu wa də Zwezi-Kerise, yá v ga nyin də wá də. ²⁸ Pwɛa dán kúv tɛlɛ *Zwifə-ba də *Gərekə-ba pwərə wa. Pwɛa kúv tɛlɛ ywəŋə də lià tə, ba nə ti ba tián, pwərə wa. Pwɛa kúv tɛlɛ bara də kana pwərə wa. Ku nətu dán pià ku biri də, á mama də Zwezi-Kerise vwə duən nə, á dán ga yi won nədu. ²⁹ Yá də á nə yi Zwezi-Kerise nə ti aba, á yi Abərahame dwíí tə wa lià. Á yi lià tə, á nə jə tori Yi nikanu tə wa, v nə kàn nii, sə v pa Abərahame nián nə.

4

(Romə tián 8.14-17)

¹ Á nəŋə ku tə, à nə pià à swìn yəbə nə yi nətu. Ku yi ndə bisimaa nə mɛ, sə v zàn v tɛn v nyina wiən nətu. Máŋá tə wa, v tə nə yi nɛmaa, v yi ndə yonju nə. Yá v mù ga nə mɛ, sə v tɛn v nyina tə wiən tə mama. ² V bisíní nə, v yi v wulə lià duən jìàn wa, ba ywàŋá v də v wiən tə yuu, ku ja vɛlə máŋá tə, v nyina tə nə li v tún. ³ Mə ku yi nətu nə də con. Máŋá tə, nə yà nə yəri Yi yièn tə, nə yà yi ndə bisíná nə, yá luu wiən yà jə diàn nə yuu wa, ndə tə ywəŋə nə. ⁴ Máŋá tə, Yi nə li v tún, dán nə yí, v tun v biú Zwezi tə luu wa. Yi pin, kan biri wá, v ga twá *nii tə nə, Yi nə pin *Moyizə nə. ⁵ V twi, sə v pa lià tə, ba nə twá Yi nii tə nə, v nə pin Moyizə nə, tɛn ba tián, sə nə ga jì v mù Yi bia. ⁶ Á nəŋə, ku tə nə biri də, nə yi Yi bia. Yi tun v biú tə *Siŋu v pa ku bà, ku zu nə pubuŋa wa. Mə Siŋu təntə dán nə pin, nə wáá nə swìn, nə wú: «Baba! Nə nyina Yi!» ⁷ Ku nətu dán biri də, n kúv tà yonju, n yi Yi biú. Yá v dán wá pa mú tori tə, v yà

* 3:19 3.19 Bɛɛ təntə, v nə yin Yi də ləzoni pwərə wa, nə yi Moyizə.

nə tanı, sə v pa mú, n nə yı v biú tə yırı. Yı tətə nə tuŋa zəni təntə.

(Galasi tián 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Máná don yın lá, á yà wà Yı lwarı. Á yà ga jùnì wiən duən, tə nə tà Yı cígá cígá. ⁹ Yá síún nə, á dän lwarı Yı. Kú tə nə dwə, Yı dän yèé á yoo. Kú dän fwa nətə, á ma piı á twá luv wiən tə kwa, tə nə ba diən jə míámíán? Bèèèe nə pın á ma pià, sə tə mù wiən təntə kúv piı tə tını aba ndə ywəŋə nə? ¹⁰ Á kúv piı á zilí dıan duən, nə à yèé cànì duən, nə à yèé bına duən. ¹¹ Á yoo tə jə pucını kú pa nə, à tutuncaran tə, à nə tun à pa aba, nə wá jì tutv yırı.

¹² À nubıa-ba, à lòrì aba, sə á ya ndə à nə, à də nə yı ndə á nə yırı. Á wà lwanı mama fwa à yıra.

¹³ Á yèé də, à dí yáá nə twi á con, kú yı à yayıgv tə nə pın, à ya á con, à ma swın Zwezi-Kərisə sbywánı tə, à bıri aba. ¹⁴ À yayıgv yın càn kú pa aba. Yá də kú nətı mama, á wà nə zını, sə á dıŋı nə, á kə vàn nə. Á tə sèe, á jon nə, á kə á con ndə Yı *malıka nə, nə à yèé ndə Zwezi-Kərisə tətə nə. ¹⁵ Kú máná təntə wa, á pwıı yà poli zənzən. Bèèèe dän nə pın, á kúv təlè pupwən təntə wa síún? À yəni də, á yà nə wàá á yía á lı, á kəni à yía tə nə, á yà nə lı tə á kə lá. ¹⁶ Yá síún nə, à dän jigə á dıŋı, cígá tə yırı, à nə swın á con naaa? ¹⁷ Lìà wulə á nii nə də yawala. Yá ba yawala təntə ba zıen. Ba yı ba pià, sə ba pwèe á mù də à mù Polə duən nə, sə á ja yawala də ba mù. ¹⁸ Kú zıen, sə á ja yawala də yoo tə, kú nə zıen, máná mama wuu. Kú tà máná tə, à nə wulə á con cıı. ¹⁹ À bıa-ba, á yoo kúv piı kú yì nə, ndə kapuə pùé nə yáá yì nətı, v lıri máná wa. Kú wá yì nə nətı máná mama wuu, kú ja vèli máná tə wa, á nə wá jì ndə Zwezi-Kərisə nə. ²⁰ À swə də, à yà nə wulə á tətəŋı wa, máná kú tə wa, sə à swın sùràn duən á con, tə nə wulə

à bıcan wa. Kú nə tà nətı, à mù kúv yèrì kú tə, à nə wá swın á con.

*Sara də Agarə yoo
(Ebərə-ba 12.18-24)*

²¹ Á mù lià tə, á nə pià, sə á twá Yı *nii tə nə, v nə pın *Moyizə nə, á swıán yoo kú tə, á bıri nə. Á wà kú tə, Yı nii tə nə bıri, ni naaa? ²² Kú púpúnı Yı sagı tə wa də, *Abərahámə lıri bıa bələ. V mù də Agarə nə lıri bıú tə don, v mù də Sara ga lıri v don tə də. Agarə yà yı yonı, yá Sara mù yà tà yonı. ²³ Bıú tə, Abərahámə də yonı tə nə lıri duən nə, yı kú twá də ləzwənə pùé fıra. Yá bıú tə, v mù də kan tə, v nə tà yonı tə, nə lıri duən nə, yı kú twá də Yı nıcanı tə. ²⁴ Yìèn təntə tun, sə tə bıri nəba yoo kú tə. Kú mù kana bələ təntə yı ndə Yı *nımarı bələ tə nə, v nə kàn də v lià tə. Yonı Agarə yı Yı nımarı tə, v nə tún də Moyizə *Sinayi paan tə yuu, v ga yı ywəŋə v lıri. ²⁵ Agarə dän yı ndə Sinayi paan tə nə, kú nə wulə Arabı nagwanaa wa. Vàn don də nə, v mù nə yı ndə *Zwerizalemə tə nə, kú nə wulə tıa yuu zèn. Kú tıv təntə lià tə mama yı ywəŋə. ²⁶ Yá Zwerizalemə tə, kú nə wulə Yı sàń nə, yı ndə kan tə nə, v nə tà yonı. Mə v mù nə yı nə nuu. ²⁷ Kú púpúnı Yı sagı tə wa, kú wú:

«Kàn tə, v bıri nə dugı wá, lıri bıa, v donı kan tə, v nə wulə v bıri con. Kú mù nə pın, n mù kan tə, n ba bıú lıri, n tə mɛ, sə n kə n tıàn pupwən wa, n ga mun n kə yı nə, də n nə yèrì bıú lıri nə yì nətı tə mɛ».

²⁸ À nubıa-ba, á yı Yı bıa cígá cígá. Yı nə kàn nii təntə. Á yı ndə *Yızakə nə, Yı nə kàn nii də Abərahámə də, v wá lıri wá. ²⁹ Abərahámə máná tə wa, v bıú tə, v nə lıri də ləzwənə pùé fıra tə, yá kəni càn bıú tə nə, Yı-*Sıŋı tə nə pın, v lıri. Də zèn mama, kú yoo təntə tə tuŋa nətı. ³⁰ Yá kú dän púpúnı Yı sagı tə wa, kú wú: «Dıŋı

yonkan tə də v biú tə, n pa ba vií, v nə wà me, sə v ti biú tori n con tə yiri. Ku yi kan tə, v nə tà yonju tə, biú nə me, sə v ti biú tori təntə!»
 31 À nubia-ba, ku mù nə pın, nə mù tà yonkan tə bia, nə dǎn yi kan tə, v nə tà yonju, bia.

5

Zwezi-Kərisə pın, nə ti nə tiàn (Galasi tián 2.3-5; 3.1-7)

¹ Zwezi-*Kərisə van nəba v jon, sə nə wǎnı nə tını nə tiàn cígá cígá. Á dǎn kənə diàn, sə á tını á tiàn mǎnǎ mama wuuu. Á kúv dǎnà ká sèe, sə á pií á jì ywəŋə yoo mama wa.

² À mù Polə swın á con də, á nəŋə á nə pın, ba *gwəŋə á bara Yu *nii tə yiri, v nə pın *Moyizə nə, á nə keni á waa Zwezi-Kərisə nə tə, kúv ba dǎn jə. ³ À tə kúv pií à lií aba də, liú tə mama, v nə pın, ba gwəŋə wá, ku me, sə v zilí Yu nii tə mama, v nə pın Moyizə nə. ⁴ Á mù là tə, á nə buŋa də, á wá ya cígá tiàn Yu yáá con, á nə zilí v nii tə, v nə pın Moyizə nə yiri, á mù də Zwezi-Kərisə wá pwèe duən nə, yá Yu kúv wǎrì v pubwanu tə, v fwa á yira. ⁵ Nə mù con, nə ja yala də, Yu wá sèe nəba ndə là tə nə, ba nə yi cígá tiàn v yáá con. Nə keni nə waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, yá Yu-*Siŋu tə dǎn pın nəba diàn, nə ma dǎnì ku nətə tə. ⁶ Liú tə, v də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə, ba nə gwəŋə ku tiú, nə à yèé ba nə wà wá gwəŋə, tə mama yi tutv. Yoo tə, ku nə dé lá, ku mù nə yi, sə v kəni v waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, sə v sóni v duən tə.

⁷ Dí yáá nə, á yà vəli á yáá wuuu. Síún nə, wàà dǎn nə cìgà á yáá nə, v pa, á kúv ba cígá tə nə twá? ⁸ Ku tà Yu tə, v nə kúri aba, sə á ya v mù là, nə pın aba ku pubuŋa təntə. ⁹ Á nəŋə won tə, ku nə nyın də á yoo təntə. Ku yi ndə sabwarı mancın nə yáá pa dipen mun mama zàn tə

nùni. ¹⁰ À mù də á mù me yi *Yuu-Tiu nə ti nəba. Ku mù nə pın, à pùé ba cùgà də á yoo. À yèé də, nə me pubuŋa wá bà ku ya nədv. Yá Yu wá bùrì liú tə, v nə gugurə aba nətə tə, bùrà, sə v cùgù wá, də ku tiú nə swə v yi nətə mama. ¹¹ À nubia-ba, á yèé cígá mama də, à mù kúv ba kǎrì à buri là nə, sə ba gwəŋə ba, sə ba ma wǎnı ba ya cígá tiàn Yu yáá con. Ku yà nə yi nətə, à kǎrì à buri, *Zwifə-ba yà kúv bá kə nə cǎn wa. Yá à dǎn nə swın à buri də, Zwezi-Kərisə nə tıga dagarv tə yuu wa, yà kúv bá ya turan, ku pa liú mama nə. ¹² À mù waa con, à yà swə, sə bara tə, ba nə gugurə aba də bæe gonju tə, yà gwəŋə ba pəne tə tətə míámíán, ba lı, sə ba ga yá aba.

*Á yá, sə Yu-Siŋu tə kə aba cwəŋə wa
(Romə tián 8.1-14; 13.12-14; Ko-
losə tián 3.5-15)*

¹³ À nubia-ba, á mù con, Yu kúri aba v lı, sə v pa á tını á tiàn. Yá á nə ti á tiàn tə yiri, á dǎnà ká bún də, á me, sə á fwa á pùé fıra yìèn tə. Ku tə, á nə me, sə á fwa, á me, sə á sóni duən, sə á tun á pa duən nə, ndə ywəŋə nə. ¹⁴ Də liú nə zilí yi *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, v wú: «Sóni n don, ndə n tətə nə», ku tiú zilí Yu nii tə yìèn tə mama nii. ¹⁵ Yá á dǎn nə ba yoo təntə fwa, á nə pií á dıŋı duən, á vuri ndə ganaŋa nə, á me, sə á zùrì á yira. Á wá cùgù duən míámíán.

¹⁶ Ku mù nə pın, à dǎn swın á con, sə á yá, sə Yu-*Siŋu tə kə aba cwəŋə wa. Yu-Siŋu tə nə kəni aba cwəŋə wa, á ba fwa á pùé fıra yokukwınan tə. ¹⁷ Ləzwəŋə pùé fıra yìèn tə yi tə zıga Yu-Siŋu tə fıra yìèn tə nə. Yá Yu-Siŋu tə də fıra yìèn tə yi tə zıga nə pùé fıra yìèn tə nə. Tə yìèn bələ təntə dǎn yi tə zıga duən nə. Ku mù dǎn nə pın, á kúv wǎrì yìèn tə, á nə swə, á fwa. ¹⁸ Də ku nə yi Yu-Siŋu tə nə kəni aba cwəŋə wa, Yu nii tə,

u nè pɪn Moyizə nè, kúú ba dìàn ja á yuu wa.

¹⁹ Á nənə, læzoni fira yìèn tə, ba nè swə, sə ba fwa: Ba swə, sə ba pəni duən vɛɛ vɛɛ. Ba swə, sə ba tun durən yìèn. Ba swə, sə ba wàní ba fwa yokəkwinan tə mama, ba nè swə. ²⁰ Ba pɪn dun wonwanan nè, ba ga dɔɡv Yui vàn nè. Ba tɔŋa cɪrɪ yìèn. Ba liù mama yɪ v don dɔŋv. Ba dɪ jara də duən. Ba ja wɔɡwɪv də duən. Ba ja lɔŋa zənzən. Ba liù mama swə, sə v jɪɡɪ də v don. Ba swə, sə ba pwèe də duən. Ba liù mama nii yɪ kv cɪcɪ. ²¹ Ba swə ka zɪɡɪ lià duən nè, kv tián wiən yɪrɪ. Ba swə, sə ba nyv swana, ba bubuni. Ba swə, sə ba dé wodirən zənzən duən nè, də ba tunɪ. Ba swə, sə ba tun yìèn yiri mama, tə nè yɪ ndə yìèn təntə nè. À dǎn pià, sə à swìn kv á con, ndə à nè dí yáá à swìn kv nətɔ. Lià tə mama, ba nè tɔŋa tə mù yìèn təntə bá na ba tori Yui sǎn tə wa.

²² Á nənə wiən tə, Yui-Sɪŋu tə nè pɪn liù nè, ndə tìú nè zɪŋa kv bɪa nətɔ. Yui-Sɪŋu tə yáá pa lià swə duən. Kv yáá pɪn pupwən lià nè. Kv yáá kə bɪcanɪ sǐó lià wa. Kv yáá pa pínú lià nè. Kv yáá pa, lià jì wuywanyɪna duən nè. Kv yáá pa, lià tɔŋa ba pɪn duən nè də wuywanɔ. Kv yáá pa, lià twá cíɡá tə nè, ndə kv nè mə nətɔ. Kv yáá pa, lià yɪ bwàbwà. Kv yáá pa, lià yèó ba tián janu. ²³ Yui nii tə, v nè pɪn Moyizə nè, ba yìèn təntə nè zɪɡa. ²⁴ Lià tə mama, ba nè yɪ Zwezi-Kərisə nè tɪ ba, ba dɔɡv ba pùé fira yokəkwinan tə mama, ndə ba paa tə dagarv yuu, sə tə cùɡò. ²⁵ Yui-Sɪŋu tə nè pɪn, nè wulə mɪ wa. Nə dǎn yá nè tián nè pa Yui-Sɪŋu tə nè, sə kv kə nəba cwəŋə wa.

²⁶ Nə dǎnà ká pa, nè jì fwìə lià, nè ma pià duən nii nè, nè ga zɪɡa lià duən nè kv tián wiən yɪrɪ.

6

(Romə tián 2.3-11; Ebərə-ba 6.10-

12; 2 Korentə tián 9.6)

¹ À nubɪa-ba, á mù yɪ lià tə, á nè zilí Yui-Sɪŋu tə nii. Á dǎn nè nɪ liù də v wulə v tɔŋa tutɔnkəkwin, á mə, sə á san kv tíú nè də bɪcabwanv, sə v pií v bà cíɡá cwəŋə tə wa. Yá à dǎn swìn á liù mama con, sə v cì v tián nè zəni, *Sɪtana dǎn ká dédén, sə v yigu v də tətə, v pa v tun yokəkwin. ² Á saŋa duən nè, á zɪn duən yun zɪla. Á nè fwa nətɔ, á wá zilí Zwezi-Kərisə nii tə, v nè swìn á con.

³ Də liù nè buŋa də, v yɪ zənzən, yá v ga tà won mama, kv yɪ v tián v ɡɪɡarɪ. ⁴ Liù mama dǎn mə, sə v ywǎn v tətə tutɔnɛɛ tə, v jén tə zìèn naaa? Də tə nè zìèn, tə mù nè mə, sə tə pa v jwɛ. Kv tà v nè pià, sə v ja v tián, v ma man də liù don nè wá pa, v jwɛ. ⁵ Kv pià kv bɪrɪ də, liù mama tutɔŋɪ yɪ n yuu zɪlɪ.

⁶ Liù tə, v nè yɪ liù don nè swìn Yui sɔɡv tə, v bɪrɪ wá, v mə, sə v pa v jɪjə tə vàn don kv tíú nè.

⁷ Á dǎnà ká ɡɪɡarɪ á tián. Liù mama wàri Yui v kəkuli. Won tə, læzwənə nè dùè, mə kv mù nè, v wá za. ⁸ Liù nè fwa v pùé fira yokəkwinan, kv yɪ ndə wiən nè, v dwì. Yá kv tə, v nè wá za, kv yɪ v wá cùɡò míámíán. Liù tə, v də nè kúú yɪ Yui-Sɪŋu tə nè, kəni cwəŋə wa, v də yɪ ndə wiən nè, v dwì. Yá kv tə, v də nè wá za, kv wá pa, v na mɪ, kv nè ba zwèe Yui con. ⁹ Nə tɔŋa zəni máŋá mama wuuu, nè dǎn ká ɡwàri. Máŋá nəzəŋu biàn, nè nè wá na wozəŋu də, nè nè jɪn nətɔ, nè ja va, nè yí kv yígúré wa. ¹⁰ Kv mù yɪrɪ síún nè, nè tə nè jə máŋá, sə nè ma tun, nè dǎn tɔŋa zəni lià tə mama yɪra. Kv tə nè dwə, nè tɔŋa zəni zənzən lià tə yɪra, ba də nè ken ba waa Zwezi-Kərisə nè, ndə nè də nè.

*Saɡɪ tə yígúré sɔ̀ràn
(Filipə tián 3.2-11)*

¹¹ Á dǎn ywǎŋá púpúná nəfaran tətə. Tə yɪ à mù Polə tətə nè púpúní tə, də à tətə jɪn. ¹² Lià duən wulə,

ba yua nè yí, sè lià bu ba nè, sè ku buri dè, ba mù nè zièn. Mè ba mù nè swìn á con, ba ga pìà ba kálú aba, sè á *gwèṅè aba. Ba tuṅa ku nètú tè, sè lià dàn ká kè càn ba nè. Ba yèé dè, ba nè kàrì dè, Zwezi-*Kèrisè tìga dagarú tè yuu wa ba cuna yiri, lià wá kè càn ba nè. ¹³ Ba mù lià tètè tètè, ba nè gwèṅè ba, ba Yui *nii tè, v nè pìn *Moyizè nè, mè zìlí. Ku yí ba pìà, sè á gwèṅè aba, sè ba twá ku nè ba fwa fwiè. ¹⁴ À mù fwa fwiè dè yoo nèdu cici. Ku mù nè yí, nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kèrisè nè tìga dagarú tè yuu wa. U nè tìga dagarú tè yuu wa yiri, tia ka tè yuu wièn tè yí ndè tè tìga à yáá con. À dè ga yí ndè à tìga tè wièn tè yáá con. ¹⁵ Bèè nè gwèṅè, nè à yèé v wà gwèṅè, ku nèdu mama ba dèñ ja. Yoo tè ku nè dé lá, ku mù nè yí, sè Yui pa nèba mi nèdu tè. ¹⁶ Yui nè wá pa bican sié, v ga dèri lià tè mama yinègè zènzèn, ba nè wulè cwèṅè nèdu tètè wa, dè *Yizèrayèlè dwíí tè mama, ku nè yí v mù Yui nè ti.

¹⁷ Ku nè zigi zèn, liù mama kúv dàn ká wuwali nè. À yira jè cwara, tè nè buri dè, à dí càn Zwezi-Kèrisè yiri. ¹⁸ À nubia-ba, nè Yuu-Tiu Zwezi-Kèrisè nè wá fwa v pubwanu tè á pubuṅa wa. Amuna!

**Sagi tə, Polə nə púpúní
v pa
Efezə
Kərisə lià tə nə
Efezə tián sagi tə yuu
wa sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagi kv tə
Kv yi *tuntunv Polə nə púpúní kv.
Máná tə, v nə púpúní sagi tə, də v
yi v wulə bān diè wa Romə nə.*

*Lià tə nə, Polə nə púpúní
Polə púpúní sagi kv tə v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Efezə
nə, də ba duən zənzən nə, ba nə
wulə tian duən wa.*

*Sagi tə wa sugv
Nəŋə kv tə yiri Polə nə púpúní ba
nə: U pià, sə v ja v kàrì tə mama v
kə duən yáá v biri ba. Polə pià v
biri ba də, Yu pií v bwin Zwezi tian
wa. Kv mù nə pín, won mama dān
yi wodun luv wa. *Kərisə lià tə mē,
sə ba vwə ba tián míámíán *Yuu-
Tiu Zwezi-Kərisə nə. Kv nətə dān
wá pa, ba ya dwíí nədə. Dwíí nədə
təntə dān wá ya Kərisə lià púlí tə,
kv nə yi v yira tə. Pwta kúð təlè
Zwifə-ba də lià tə, ba nə tà Zwifə-ba
pwərə wa, Zwezi tian tə yiri, v nə
tiğa lià tə mama yuu yiri.*

*Bələ nii yoo tə yuu wa, Polə nə
swìn v sagi tə wa, v kàrì nətə tə,
Kərisə liù nə súé də Yu-*Siju tə, v
nə mē, sə v ya, sə v tun luv wa də
v kàrá wa, də lià tə yáá con, ba nə
yèrì Kərisə.*

*Polə jònì Kərisə lià tə Efezə nə
(Tvtvnan 18.19-21; 19.1-7; 20.17)*

*¹ À mù Polə yi Yu nə kúrí nə də
v tətə fira, sə à ya Zwezi-*Kərisə
*tuntunv. À mù nə púpúní sagi kv
tə, à pín á mù lià tə nə, á nə wulə
Efezə nə, á nə yi Kərisə nə ti, á nə
keni á waa v nə. ² Nə nyina Yu də
nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa*

*pubwanv á yira, ba ga pa aba bican
sié də.*

*Nətv Yu nə fwa zəni v lià tə yira
(Romə tián 8.15-17, 28-30; 2
Tesalonikə tián 2.13-14; 2 Timote
1.9-10)*

*³ Nə pian dun Yu nə, v nə yi nə
*Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nyina. Yu
twá də v mù Zwezi-Kərisə, v fwa
zəni nə yira də wozəŋə yiri mama,
tə nə yi v *Siju tə nyiən, tə ga naŋa
v mù Yu *sàñ nə. ⁴ Yu dí yáá v twá
də Zwezi-Kərisə, v ma kúrí nəba,
də v tə wà luv fwa, sə nə ya v mù
nyiən. U kúrí nəba, sə yokukwiun
də mama dān ká ya nə yira v mù
Yu yáá con. Yu nə swə nəba tə yiri,
⁵ v twá də Zwezi-Kərisə v li nəba v
tún fuən fuən, sə nə ya v bia. U fwa
kv, də v tətə fira tə, də v wuywaní
tə. ⁶ U fwa kv nətə, sə kv pa nə bu
Yu nə v pubwanv tə yiri, kv nə biri
v dun tə. U twá v biswənə tə nə, v
fwa kv pubwanv təntə nə yira. ⁷ Yu
twá də Zwezi-Kərisə v yè nəba v jon
də Zwezi-Kərisə jana tə, sə nə tun
nə tián. Yá v twá Zwezi-Kərisə nə,
v kwən nə cuna tə, v li nə mù də v
mù Yu pwərə wa. Yu fwa kv nətə,
v ma biri nəba, v pubwanv nə dáá
zənzən nətə. ⁸ Kv yi cígá, Yu fwa
v pubwanv tə nə yira zənzən v ja
le tia nə. U pín nəba wubŋa yiri
mama də yənu yiri mama. ⁹ U pín
nə yəni v fira cígá tə, ka nə sègè tə.
Kv cígá təntə, ka nə sègè nə yi v tətə
fira wuywaní tə, v nə ken v sírí, sə v
twá Zwezi-Kərisə nə v fwa. ¹⁰ Yu li
máná v tún, v ga dānì də, kv máná
təntə yí. Kv máná tə nə yí, v wá kə
lanworu də tia yuu wiən tə mama
duən nə, v pa Zwezi-Kərisə cíci dé
pàrì tə yuu wa. ¹¹ Yu yáá fwa yoo
mama kv twá v fira nə. Kv mù nə
pín, v twá Zwezi-Kərisə v ma dí yáá
v kúrí nəba v tún, sə nə ya v mù
lià, v fira tə yiri. ¹² Mə nə mù nə
yi təntən lià, nə nə jə yala Zwezi-
Kərisə con, Yu nə kúrí, sə nə bu v
nə, v dun nəfarv tə yiri. ¹³ Mə kv
yi nətə á də con. Á də nì cígá sugv
tə, kv nə yi Zwezi-Kərisə suywánú*

tə. Yı twá kv sɔywánɔ́ təntə nə, v ma jon aba á cuna wa. Yá á dàń keni á waa Zwezi-Kərisə nə, Yı ga fwa v mımıɔ́v á yıra. U mımıɔ́v təntə nə yı Yı-Sıŋu tə, v nə kán nii, v ma pa nəba. ¹⁴ Kv m̀ Yı-Sıŋu təntə dí yáá kv bıɔ́ nəba də, nə wá na tori tə, Yı nə tún, sə v pa nəba. Yá máŋá tə, Yı dàń nə wá jon lià tə, ba nə yı v m̀ lià, v kə v con, v dàń wá pa nəba nə tori tə nə ga v con, v ga yè nəba v jon, sə nə tıɔ́v nə tián. Yá tə yìèn tə mama dàń wá ya Yı nyiən, sə tə pa dun wá.

Polə j̀ǹǹ Yı, Efezə Kərisə lià tə yıɔ́

(Kolosə tián 1.3-6, 9-13, 18-19; Filipə tián 2.9-11; 1 Piyerə 1.3-4)

¹⁵ À m̀ Polə də ǹ nətɔ́ tə, á nə keni á waa *Yuu-Tiu Zwezi nə, wuuu, də nətɔ́ tə, á nə swə lià tə mama, ba nə yı v m̀ nə tı. ¹⁶ Kv m̀ yıɔ́ nə, à də kəni Yı lèèèé á yuu yıɔ́, à ba kəni à zwèè, à ga swın á yoo à yıjɔ́nı wa, máŋá mama. ¹⁷ Yá á dàń l̀r̀rı Yı, v nə yı nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə Yı tə, v nə yı dun nyına, sə v pa aba *Sıŋu tə, kv nə pın wubɔ́ŋa. Kv m̀ nə wá bıɔ́ wá aba, sə á yəni wá. ¹⁸ À l̀r̀rı wá, sə v p̀r̀rı á pubɔ́ŋa tə, sə á wàní á lɔ́wı yala tə, á nə jə, v nə kúrí aba yıɔ́. À tə l̀r̀rı wá, sə v pa á lɔ́wı kv tə nə yı dun tori tə, kv nə dáá zənzən, v nə tanı, sə v pa lià tə nə, ba nə yı Kərisə nə tı. ¹⁹ À tə l̀r̀rı wá, sə v pa á lɔ́wı v dián tə nə dáá zənzən nətɔ́ tə ja lɛ. Yı bıɔ́ v dián tə nə yı nətɔ́, nə m̀ lià tə yıɔ́, nə nə keni nə waa v nə, wuuu. Yı dián təntə dwə dián mama. ²⁰ Mə dián təntə nə, v ma piı́ v bwin Zwezi-Kərisə v lı tıan wa, v jèé v jızən* vàn nə, v sàń tə wa. ²¹ Zwezi-Kərisə dàń nə wulə wiən tə mama, nə jə dián yuu wa, də yáá tián tə mama yuu wa, də dián tián tə mama yuu wa, də pèegá tə mama dián tə yuu wa, zèn máŋá kv tə wa, də máŋá tə mama, kv nə bián. U m̀

man don kúv t̀l̀l̀. U m̀ yıɔ́ tə nə dwə yıɔ́ mama, ba nə wá bon. ²² Yı ken wiən tə mama Zwezi-Kərisə nɛè dèń. U m̀ nə pın, sə Zwezi-Kərisə ya Kərisə lià púli tə Yuu-Tiu. ²³ Yá Kərisə lià púli tə dàń yı ndə v yıra nə. Zwezi-Kərisə mama míámıán yı v wulə v lià púli tə wa, v tə ga sú luv tə mama wá.

2

*Yı jon nəba də v pubwanɔ́ tə
(Kolosə tián 2.12-13; 3.1-3; Tite 3.3-8)*

¹ Yı yáá con, á m̀ yà yı ndə á tıga, á tutunkukwınan tə də á cuna tə yıɔ́. ² Dí yáá nə, á də yà fwa tə m̀ yìèn təntə, ndə lià tə nə, ba nə yı luv kv tə nə tı ba. Á yà zılı *Sıtana nii, v nə yı *zine pıv lanworu tə wa. Yá v m̀ Sıtana dàń nə dí dián ləzoni tə yuu wa, ba nə vıga Yı nii. ³ Nə də mama yà yı ndə ba nə. Yá nə də yà yı nə twá nə tətə pùé fıra yokukwınan tə nə, nə ma tɔ́ŋa tə tə, nə tətə yıra tə nə pià, də tə tə, nə pubɔ́ŋa nə pià. Kv m̀ nə pın, nə də yà yı lià tə, nə nə mɛ, sə Yı lıŋa zàn nə yuu wa, ndə ləzoni tə duən tə nə. ⁴ Yá Yı dəri nə yinəgə zənzən. U sonu nəfarɔ́ tə yıɔ́, v sónı nəba zənzən, ⁵ nə m̀ lià tə, nə yà nə yı ndə tıga nə v yáá con, nə tutunkukwınan tə yıɔ́. Yá v dàń pın nə piı́ nə na mı, nə m̀ də Zwezi-*Kərisə. Yı twá də v pubwanɔ́ tə, v ma jon aba. ⁶ Yı piı́ v bwin Zwezi-Kərisə də nə m̀, v kə duən nə. U jèń nə m̀ də Zwezi-Kərisə Yı *sàń tə wa. ⁷ U fwa kv nətɔ́ tə, sə kv pa máŋá tə mama, kv nə bián, lià lɔ́wı, v pubwanɔ́ tə nə dáá zənzən, kv ja lɛ tıa nə, də v nə yı wıywanıən də nəba nətɔ́, Zwezi-Kərisə yıɔ́. ⁸ Kv yı cígá, kv twá də Yı pubwanɔ́ tə, v ma jon aba á cuna wa, á nə keni á waa Zwezi-Kərisə nə tə yıɔ́. Yá kv tà á tətə nə fwa kv, kv yı won tə, Yı nə t̀r̀rı v pın. ⁹ Kv tà ləzwənə tutɔ́ŋı nə pın kv yoo təntə tun, sə liu mama dàń

* 1:20 1.20 Ka jèń pıv jızən vàn nə yı dun bwálı.

ká bu v tián nɔ Yu yáá con. ¹⁰ Ku yi cígá, nɔ ya Yu nɔ fwa nɔba, nɔ ma yi ku tɔ, nɔ nɔ yi. U twá dɔ Zwezi-Kərisɔ, sɔ v pa nɔ tun tɔtɔnzɔjɔ. Yu nɔ dí yáá v tanɩ tɔ v tún, sɔ nɔ dān tì tɔ, nɔ ma tun.

Kərisɔ tian tɔ yiri, Zwifə-ba, dɔ ba tɔ, ba nɔ tà Zwifə-ba, jigɔ dwíí nɔdu

(Ebərə-ba 10.19-22; Kolosə tián 1.20-22; 1 Piyerə 2.4-7)

¹¹ Á pià, sɔ à líí aba dɔ, ba wà aba lɔrɩ *Zwifə-ba dwíí tɔ wa. Ku mù nɔ pɩn, Zwifə-ba yà bonɔ aba là tɔ, á nɔ ba bɛɛ *gɔŋi. Yá ba dɔ ga nɔ gwɔŋɔ ba nɔv tɔ, ku yi ləzoni nɔ fwa ku mɩmɩv tɔntɔ ba bisɩmabari yira dɔ ba tɔtɔ jɩn. Á dān pié á líí á tián dɔ ku tɔ, á yà nɔ yin máná don wa. ¹² Ku máná tɔntɔ wa, á yà yèri *Kərisɔ. Á yà twá á tɔlé *Yizərayelə là dwíí tɔ wa, v mù Yu nɔ kúri v tún. Yá á yà twá á tɔlé Yu *nimaru nikanɩ tɔ dɔ wa, v nɔ kàn dɔ v là tɔ. Á yà yi á wulə, á ba yala jɔ. Á yà yi á wulə lɔv wa, á ga yèri Yu. ¹³ Yá síún nɔ, á mù là tɔ, á yà nɔ ŋúná dɔ Yu, á dān bwəlɔ dɔ wá, á dɔ Zwezi-Kərisɔ nɔ vwə duən nɔ tɔ yiri, v jana tɔ, tɔ nɔ lwá v tian tɔ máná wa yiri. ¹⁴ Ku yi cígá, Zwezi-Kərisɔ nɔ pɩn, nɔ na bɩcan síé. U mù nɔ pɩn Zwifə-ba, dɔ ba tɔ, ba nɔ tà Zwifə-ba, jì dwíí nɔdu. U mù nɔ lɩ dɔŋɩ tɔ, ku yà nɔ yi ndɔ béré* nɔ, ku nɔ pwèe nɔba duən nɔ, v dugv. ¹⁵ U sɛe v pa v tián, sɔ ba gv nɔ mù yiri, sɔ v ma kwèe Yu *nii tɔ, v nɔ pɩn *Moyizə nɔ, dɔ Yu culən tɔ, sɔ v ma wání v pa ləzoni púlɔ bəlɔ tɔntɔ jì nɔdu, ba nɔ vwə ba tián v nɔ yiri, sɔ v pa ba na bɩcan síé. ¹⁶ Kərisɔ tian tɔ dagarv tɔ yuu wa dān pɩn, dwíí bəlɔ tɔntɔ dān jì nɔdu, ba dɔ Yu ga pií ba kɔ duən yuu. Kərisɔ tian tɔ nɔ kúv pɩn dɔŋɩ kúv tɔlé dwíí bəlɔ tɔntɔ pwərə wa. ¹⁷ Zwezi-Kərisɔ twi tia yuu, sɔ v swɩn v suywánjɔ tɔ, ku nɔ pɩn bɩcan síé, v birɩ á mù là tɔ,

á nɔ ŋúná dɔ Yu, dɔ ba tɔ, ba dɔ nɔ bwəlɔ dɔ Yu. ¹⁸ Ku dān twá dɔ v mù Zwezi-Kərisɔ, Zwifə-ba dɔ ba tɔ, ba nɔ tà Zwifə-ba, ma wáá nɔ nyina Yu yira ba boli. Yá Yu-*Siŋu tɔ yi nɔdu, ku ga wulə nɔ mama con.

¹⁹ Ku nɔv pɩn, á kúv tà vərə Yu con, nɔ à yèé là tɔ, á nɔ yi dwíí nɔkaran là. Yá á dān yi á wulə là tɔ wa, ba nɔ yi Kərisɔ nɔ tɩ. Á yi v diè là ndɔ ba nɔ. ²⁰ Á yi ndɔ diè wárá nɔ. Zwezi *tɔntɔna tɔ dɔ Yu nii *sùsùnà tɔ dɔ yi ndɔ diè tɔ dɔkuu nɔ. Yá Zwezi-Kərisɔ tɔtɔ dān nɔ yi ndɔ diè tɔ nigwancɩn wári nɔ. ²¹ U mù nɔ pɩn diè tɔ jɔ dián, ku lwè ku zaŋa wuuu, sɔ ku jì Yu *diè, v nɔ wá ya ku wa. ²² Á mù dɔ Zwezi-Kərisɔ nɔ vwə duən nɔ tɔ pɩn, á dɔ dān yi diè tɔntɔ vān don. Yá á mù dɔ là tɔ duən tɔ mama dān nɔ ken duən nɔ, á yi diè tɔ, Yu nɔ twá dɔ v Siŋu tɔ nɔ, v ma wulə ku wa.

3

Zwezi-Kərisɔ cígá tɔ, ka nɔ sègè (Kolosə tián 1.24-29; 1 Piyerə 1.10-12; Efezø tián 1.9-10)

¹ Á mù wulə bàn diè wa, à nɔ swɩn Zwezi-*Kərisɔ suywánjɔ tɔ, à birɩ á mù là tɔ, á nɔ tà *Zwifə-ba nɔ yiri. ² Ku yi cígá, á nì dɔ, Yu twá v pubwanv tɔ nɔ, v kɔ tɔvɩtɩ ku tɔ à jɩn wa, sɔ à tun ku à pa aba. ³ U sùri à yíá, v birɩ nɔ v cígá tɔ, ka nɔ sègè, à ga púpúní ku, à kɔ duən nɔ mancɩn, sɔ à pa aba. ⁴ Á nɔ kàri à sagɩ tɔ, á wá na dɔ, à yèé Zwezi-Kərisɔ cígá tɔ, ka nɔ sègè tɔ dɔn. ⁵ Dí yáá lɔv tɔ wa, Yu yà wà yoo tɔntɔ birɩ ləzoni nɔ. Yá síún nɔ, v dān pɩn v *Siŋu tɔ sùri *tɔntɔna tɔ dɔ nii *sùsùnà tɔ yíá, ba nɔ yi v mù nɔ tɩ, v ga birɩ ba ku. ⁶ Á nɔŋɔ cígá tɔ, ka nɔ sègè, Yu nɔ birɩ. Ba mù là tɔntɔ nɔ tà Zwifə-ba dɔ Zwifə-ba mɛ dān jigɔ dwíí nɔdu là. Ku tɔ Yu nɔ kàn nii, sɔ v pa Zwifə-ba nɔ, ba nɔ sɛe Zwezi-Kərisɔ suywánjɔ

* 2:14 2.14 Zwifə-ba Yu *diè tɔ wa *Zwerizalemə nɔ, béré yà wulə lá, ku nɔ pwèe Zwifə-ba dɔ dwíí tɔ duən tɔ nɔ.

tø, á dø wá na á tori ku wa. ⁷ Yü fwa pubwanu à yira, v li nø v tún, sø à yà v tùtùnò, à swìn suywájú tørtø à buri lià nø. U tun ku mù yoo tørtø dø v diàn tø. ⁸ Á mù nø mun zønzøn lià tø mama wa, ba nø yi Kørisø nø ti. Yá dø ku nøtv mama, Yü fwa v pubwanu tø à yira, sø à swìn Zwezi-Kørisø suywájú tø à buri lià tø, ba nø tà Zwifø-ba. Zwezi-Kørisø yi liù tø, v yièn tø døñ nø lù zønzøn, lià wàri ku døñ ba lwaru. ⁹ U tø fwa v pubwanu tø à yira, sø à gwìn nøtv Yü nø pià, sø v tun v cigá tø, ka nø sègè, v pa ka sú. U mù Yü nø fwa won mama, yá v ga sègè ku cigá tørtø mù, mánjá dø mánjá, ku nø ba zwèe, ku bà ku yí mánjá ku tø. ¹⁰ U tun ku nøtv, sø v pa Yü twá Kørisø lià púlí tø nø, v buri wiøn tø mama, tø nø dé pàri dø pèegá tø mama, ba nø wulø lanworu tø wa, nøtv v nø jø wubnja yiri mama. ¹¹ Mø ku yoo tørtø nø v twá dø nø *Yuu-Tiu Zwezi-Kørisø, v tun, ku twá ku tø nø, v yà nø pià, sø v fwa ku mánjá nø ba yigø. ¹² Nø twá Zwezi-Kørisø nø, nø ga køni nø waa v nø wuuu. Ku mù nø pin, nø dàñ wáá Yü yira nø boli, yá føn kúb ba nøba jø. ¹³ Ku mù yiri nø, à lòri aba, sø á dàna ká pa á jìan gwàri, càntø tø nø dáá zønzøn yiri, à nø wulø tø wa, á mù yiri. Tø càntø yiri tø pin aba dun.

Zwezi-Kørisø sonu tø nø yi nøtv
(Kolosø tián 2.1-3, 9-10; Zwidø 24-25)

¹⁴ Ku mù nø pin, à twi à nadwana yuu nø nyina Yü yáá con, à jònì wá à pin aba. ¹⁵ Yü sàñ ləzoni tø mama, dø tia yuu ləzoni tø mama yi, v mù nø pin ba wulø, v nø yi nø nyina tø yiri. ¹⁶ Á lòri wá, sø v twá v *Siñu tø nø, v pa á jìan dàn zønzøn, v dun tø cigá nø dáá zønzøn tø yiri. Ku nøtv dàn wá pa á ya *Kørisø lià tø, á nø jø diàn á waa con. ¹⁷ Zwezi-Kørisø wá ya á bicani wa, ndø v diè nø, á nø keni á waa v nø wuuu, tø yiri. U mù nø wá pa á sóni duøn, sø á ja diàn zønzøn, ndø tiù njan

nø zua tia zønzøn nøtv. U wá pa á ya ndø ba nø tún diè dəkūu ku ja diàn, ba ga zàn ba lwè diè tø ku yuu wa. ¹⁸ Ku mù nø wá pa, á mù dø lià tø mama, ba nø yi Kørisø nø ti, wá wàni á na Zwezi-Kørisø sonu tø wanu, dø ku dànì, dø ku lun, dø ku yuu tia zigv nø me nøtv. ¹⁹ Á dàñ wá lwaru Zwezi-Kørisø sonu tø, nø dáá nøtv, ku ja læ, ləzoni nø wàri ku døñ ba lwaru abada. Yü nø wá pa á lwaru v sonu tørtø, v ga pa á yua tø mama jì ndø Yü yua tø nø.

²⁰ Nø pian dun Yü nø, v nø wáá wiøn tø mama v fwa, tø nø dwø tø tø míamíán, nø nø lòri, nø à yèé nø nø buja. Ku nøtv twá dø v diàn tø, tø nø tynja dø nøba. ²¹ U mù nø me dø dun Kørisø lià púlí tø wa, Zwezi-Kørisø yiri, mánjá dø mánjá, wuuu ku nø ba zwèe. Amuna!

4

Kørisø lià púlí tø yi dwíi nødv
(Kolosø tián 3.12-14; Romø tián 12.4-8; 1 Korøntø tián 12.4-31)

¹ Á mù Polø wulø bän diè wa, à nø swìn *Yuu-Tiu suywájú tø à buri á mù lià tø, nø yiri. Zwezi-*Kørisø nø kúri aba sø á twá v nø. Á dàñ kwè aba, sø á ya cwəŋə nəzəŋu wa, ndø ku nø me nøtv, á ma twá v nø. ² Á yana lià tø, á nø muŋə á tiàn duøn yáá con. Á yana bwàbwà. Á jana pínú, sø á píní á yà duøn nø dø sonu. ³ Á kəŋə diàn, sø pubnja nødv tø, Yü-*Siñu tø nø pin aba ya dø aba wuuu. Ku pin á vwe duøn nø dø bicani sié. ⁴ Kørisø lià púlí tø nø yi v yira tø. Yá v yira tø dø ga yi nødv cici. Yü-Siñu tø dø yi nødv cici. Mø nøtv nø Yü kúri aba, sø á twá v nø, á ga ja yala nødv v con. ⁵ Yuu-Tiu yi nødv cici. Nø keni nø waa v nø wuuu, ku dø ga yi cwəŋə nødv cici, ku nø pin nø yèé Yü. Ba lægø nøba níá wa ku twá dø Yü yiri tø, ku dø ga yi cwəŋə nødv cici, ku nø pin nø yi Yü nyiən. ⁶ Yü yi nødv cici, v mù ga nø yi lià tø mama nyina. U mù nø wulø lià tø mama yuu wa. U

wulə bwálí mama wa, lià tə mama con, v yoo ga wulə lià tə mama wa.

⁷ Nə liù mama ni tori Yu pubwanu tə wa, ndə Zwezi-Kərisə nə tàrì v pa nəba nətɔ. ⁸ Kɔ mù nə pɪn, Zwezi-Kərisə yoo púpúní Yu sagi tə wa, kɔ wú:

«Máná tə wa, v nə zàn v dì yu nə, v dí diàn v duɲa yuu wa, v ga ja ba v ja vií. Yá v dàñ pɪn tarpɪnan ləzoni tə nə».

⁹ Kɔ nə swɪn, kɔ wú, «v zàn v dì yu nə» tə, dèñ nə yɪ bɛɛɛ? Kɔ dèñ nə yɪ, v dí yáá v cú tia yuu wa, v lɛ v zɔ ka dèñ. ¹⁰ U mù liù tə, v nə cuɛ tia tə dèñ nə, mə v mù nə kúv dígà yu nə ban ban, sə v sú bwálá tə mama wa. ¹¹ Zwezi-Kərisə nə pɪn tarpɪnan lià duən nə, sə ba ya v *tɔntɔna. U pɪn ba duən də nə, sə ba ya Yu nii *sùsùná. U pɪn ba duən də nə, sə ba ya swy wánjú tə sùsùná. U pɪn ba duən də nə, sə ba ywán Kərisə lià tə yuu, sə ba kàrì Yu sugv tə, ba bɪrɪ ba. ¹² U fwa kɔ nətɔ tə, sə lià tɛntə tun, sə kɔ pa lià tə, ba nə yɪ Kərisə nə ti, wání ba tun v tutɔɲɪ tə zəni. Yá kɔ dàñ wá pa ba lià tɛntə púlí tə, kɔ nə yɪ ndə v yɪra tə nə, jìàn wání tə dàñ Yu cwəɲə tə wa. ¹³ Kɔ wá pa, nə mama dàñ twá duən, nə kəni nə waa Yu-Biu tə nə wuuu, nə ga yəni wá, nə súrí lá. Nə yənu tə dàñ wá kwɛn kɔ súrí zənzə, sə nə mama wání nə ya ndə Zwezi-Kərisə nə, won mama wa. ¹⁴ Yá nə kúv bá ya ndə bisíná nə, ba pubɔɲa nə vəli yáá də kwa. Nə kúv bá sɛɛ nə jon kàrà yiri mama, lià tə nə kàrì nəba mwálí mwálí. Yá nə kúv bá jon kunkuna tə yíá swian sùrán tə, ba nə ma gɪgarɪ lià tə, ba pɪn ba jén. ¹⁵ Nə dàñ mɛ, sə nə swɪn cígá duən con də sonu, sə kɔ pa nə wání nə bori yoo mama wa, nə yí Zwezi-Kərisə, v nə yɪ v púlí tə Yuu-Tiu. ¹⁶ Mə v mù nə ken lià tə mama duən nə, sə ba ya won nɛdɔ, ndə ləzwənə yɪra nandaran kəle nə pɪn, v nandaran tə marɪ duən nə də diàn nətɔ. Ləzwənə yɪra nandaran tə mama nə tɔɲa tə tutɔnan, kɔ yáá

pa yɪra tə mama bori. Mə Kərisə lià púlí tə də yɪ nətɔ. Máná tə, lià tə nə swə duən, kɔ yáá pa púlí tə mama vəli yáá Yu cwəɲə tə wa.

Yu pɪn nəba mi nɛdɔn

(Kolosə tián 3.1-13; Galasi tián 5.16-25; 1 Zwan 4.7-11; 3.16-18)

¹⁷ Á nəɲə yoo tə, à nə swɪn á con, à ga bwé kɔ wa də nə *Yuu-Tiu yɪrɪ tə. Á swɪn, à wú: Á kúv dàná ká ya cwəɲə tə wa, lià tə nə yèrì Zwezi-Kərisə nə wulə kɔ wa. Wiən tə, ba yáá nə buɲa, tə yoo yɪ woyanan. ¹⁸ Ba pubɔɲa tə yɪ ndə yikunu nə. Yá ba təló mi tə wa, Yu nə pɪn. Ba yèrì kɔ mi nɛdɔn tɛntə yoo, ba zɪun nə ba nèn tə yɪrɪ. ¹⁹ Ba kúv yèrì cavɪra, kɔ pa ba wàrì ba tiàn ba janɪ. Ba mù yáá fwa yokukwɪnan tə mama, tə nə yɪ durən yìèn, lià duən wiən ga jə yimən tə pa ba.

²⁰ Á mù con, kɔ tà nətɔ ba kàrì aba, sə á twá Zwezi-Kərisə nə. ²¹ Kɔ yɪ v mù yoo nə á ni də, ba swɪn. Yá ba kàrì aba v cígá tə yìèn tə. ²² Kɔ nətɔ tə yɪrɪ, á dàñ lià á tiàn cwəɲə nɛdwan tə wa, á yà nə wulə fuən fuən. Á pùé yokukwɪnan fira yà dáá, tə nə gɪgarɪ aba, tə dɔga tə ga cùgà aba. Á lià á tiàn á mi nɛdwan tɛntə wa, ndə liù nə kùrì gandwan v yɪra nə, v dɔgɔ. ²³ Á mɛ, sə á twá də *Siɲu tə, á lwán á pubɔɲa tə mama, sə ka jì pubɔndɔn, ²⁴ sə kɔ pa á ya mi nɛdɔn tə wa, Yu nə pɪn aba, ndə liù nə zwa gandɔn nətɔ. Mi nɛdɔn tɛntə yɪ Yu tətə nə fwa, sə á twá cígá tə nə, sə á ya Yu nyiən cígá cígá.

²⁵ Kɔ mù tə yɪrɪ, á pɪn á yá kunkun, sə nə swɪn cígá, nə bɪrɪ duən nə, nə mama nə yɪ dwíi nɛdɔ tə yɪrɪ. ²⁶ Máná tə, á lɲa nə zaɲa, á dàná ká pa tə yigu aba, tə pa á tun yolwan. Á lɲa tə mɛ, sə tə pií tə tɔ, də yɪ tə wà zwɪ. ²⁷ Á dàná ká pa *Sɪtana na yoo, v ma wání aba. ²⁸ Nɲwina tə kúv wà mɛ, sə ba ɲu wiən. Ba dàñ mɛ, sə ba kə diàn, ba tun də cígá də ba jìàn, sə ba də wání

ba na wiøn, ba ma san là tē nē, ba nē pià sanʋ. ²⁹ Sukukwivun mama wà mē, sē kʋ nan á nii wa. Á swián sùrán, tē nē ywán, tē ga jē sanʋ tē pa là tētē nē, tē ga daŋa là tē jìàn Yı cwəŋə tē wa. Kʋ nətʋ dān wá pa, sùrán tētē fwa zēni là tē yira, ba nē cɔga aba. ³⁰ Yı pın aba ʋ *Siŋu tē, sē kʋ ya mımıv kʋ bıɾı dē, á yı ʋ mù là. Á dānà ká cùgù Yı-Siŋu tētē pùé nē. Mē kʋ mù Siŋu tētē nē pın, nē yèé dē, dıın don nē, Yı wá jon á mù là tē mama, ʋ nē yè, sē á tııı á tiàn.

³¹ Á dānà ká tún yìèn tē, là nē fwa á yira, á bıcanı wa. Á dānà ká tun dııı. Á dānà ká pa á lıŋa zàn. Á dānà ká dı jara dē duən. Á dānà ká dé tıjaŋa duən dēn nē. Á pıın wulıŋu yiri mama jén á tətəŋı wa. ³² Á dān mē, sē á ya ywánı á pa duən nē. Á dèré duən yinəgə. Á kwıın yìèn tē mama nē cùgù á pwərə wa, ndē Yı nē sēe ʋ kwən á cuna tē ʋ lı á mù dē ʋ mù pwərə wa, Zwezi-Kərisə yııı.

5

Á yana poni wa!

(1 *Tesalonikə tián 4.1-8*; 1 *Korentə tián 6.9-11*; *Kolosə tián 1.9-10*; *3.5-7, 16-17*)

¹ Á yı bıa tē, Yı nē swə aba. Á dē dān fwa ndē ʋ nē. ² Á swéné duən, ndē Zwezi-*Kərisə nē sónı nəba nətʋ. ʋ sonu tē pın, ʋ pa ʋ tiàn ndē vanu nē, ba ma fwa *jɔŋı. Kʋ jɔŋı tētē yı ndē tıralı nē, kʋ lwán nē ywán kʋ pa Yı nē.

³ Á yı Kərisə nē tı. Kʋ mù tē yııı, kʋ wà mē, sē á pèń duən vee vee, nē à yèé á ya là tē, á nē tıŋa durən yìèn, nē à yèé, là wiøn nē jē yimən tē pa aba. Kʋ tà nē wà mē, sē ba nı dē, ba swın tē yìèn tētē, á tətəŋı wa. ⁴ Á dānà ká tun durən yoo yiri mama. Á dānà ká swın ləyəri sùrán, nē à yèé pupwalan sùrán. Tē sùrán tētē wà mē dē aba. Kʋ tē á dān nē mē, sē á fwa, á dān mē, sē á kə Yı

lèèèe mánjá mama. ⁵ Á pià, sē á yēni zēni dē, là tē mama, ba nē pēni duən vee vee, dē ba tē, ba nē tıŋa durən yìèn tē, dē ba tē, là wiøn nē jē yimən tē pa ba, bá na won mama Zwezi-Kərisə dē Yı pàrı tē wa. Là tē, ba duən wiøn nē jē yimən tē pa ba, tē wiøn tētē yı ndē ba yı nē. Yá tē dān yı ndē wɔŋwanan nē, ba nē pın dun tē, ba ga dıgv Yı vàn nē.

⁶ Liù mama dān wà mē, sē ʋ gıgarı aba dē swərən ʋ dıgv. Mē tē mù yìèn tētē nē pın, Yı lıŋa yáa zaŋa ləzoni tē yuu wa, ba nē vı ʋ nii tē. ⁷ Á dānà ká pa, á mù dē ləzwənyiri tētē fwa won mama duən nē.

⁸ Fuən tē nē, á yà yı á wulə yikunu wa. Síún nē, á dān yı á wulə poni wa, á nē yı *Yuu-Tiu nyiən tē yııı. Á dān yana ndē là tē, ba nē wulə poni wa, nē yı nətʋ. ⁹ Wıııwanı tē mama, dē yìèn tē, tē nē tua tē mē, dē cígá yìèn tē, yı poni nē pın tē tıŋa.

¹⁰ Á kəñə dıàn, sē á yēni yìèn tē nē poli nē Yuu-Tiu pùé nē. ¹¹ Là tē nē tıŋa yikunu tutıınan ba zēni mama tıŋa. Á mù dānà ká twá á tun tē yìèn tētē. Kʋ tē á dān nē mē, sē á fwa, á mē, sē á dān gwın kʋ là tētē yìèn tē, á pa tē nan poni nē. ¹² Kʋ yı cígá, cavıra tētē jē nəba, sē nē swın là tētē yìèn tē, ba nē sègè ba tıŋa. ¹³ Yá mánjá tē wa, ba nē gwın là tētē yìèn tē, ba pa tē nan poni nē, poni tē dān yáa pa ba lwarı, tē nē yı nətʋ. Kʋ pià kʋ bıɾı dē, won tē mama, kʋ nē nan poni nē, poni tē yáa pııv kʋ. ¹⁴ Kʋ mù nē pın, ba ma swın yoo kʋ tē, ba wú:

«N mù liù tē, n nē dwèe, sùrı n yıá, n zàn. Zàn, n yá tıga nē, sē kʋ pa Zwezi-Kərisə pııv mú dē ʋ poni tē».

¹⁵ Á dān cıa á tiàn nē dē nətʋ tē, á nē yı. Á dānà ká pa á ya ndē là tē nē, ba nē ba bıŋa. Á yana là tē, á nē jē wıııŋa. ¹⁶ Síún mánjá kʋ tē yı yokukwıınan mánjá. Kʋ mù yııı nē, á mù mē, sē á twá kʋ mánjá tētē

nə zənzən, á ma tən tutənzəŋə. ¹⁷ Á mù dàná ká pa, á ya ndə lià tē nə, ba nə ba yun jə. Á mù dàń mə, sə á lwarı kú tē nə yı Yuu-Tiu Yı fıra tē.

¹⁸ Á dàná ká nyu swana á bəbənı. Mə tē mù nə yáá cùgù aba. Á mù dàń pıan, sə Yı-*Sıŋu tē nə sú aba. ¹⁹ Á nuŋə gwaran, də nuŋı, tē nə bwrı Yı nə, də nuŋı tē mama, Yı-Sıŋu tē nə bırı aba, á ma dàń duən jıàn. Á nuŋə tē, á ma bu Yuu-Tiu Yı nə də á waa mama. ²⁰ Á kənə nə nyına Yı lèèè wiən tē mama yırı, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yırı tē. Á kənə v lèèè máŋá mama wuuu.

Kana də ba bana nə mə, sə ba ya duən nə nətv

(Kolose tián 3.18-19; 1 Piyerə 3.1-7)

²¹ Á sıá duən nii, á nə yı lià tē, á nə zılı Zwezi-*Kərisə yırı. ²² Á mù kana tē, á liù mama mə, sə v sèe v barı nii, ndə v nə sèe *Yuu-Tiu nii nətv. ²³ Kú yı cígá, bæe yı v kan yuu tíú, ndə Zwezi-Kərisə nə yı v púlí tē yuu tíú nətv. Kú púlí təntə yı ndə v yıra nə, yá v mù dàń nə jəŋə kú púlí təntə kú cuna wa. ²⁴ Mə nətv nə kana tē mə, sə ba sèe ba bana tē nii yoo mama wa, ndə Kərisə lià púlí tē nə sèe Zwezi-Kərisə nii nətv.

²⁵ Á mù bara tē, də á swénə á kana tē, ndə Zwezi-Kərisə nə sóní v púlí tē nətv, sə v ga pa v tıàn, sə v tí v púlí tē yırı. ²⁶ V kwən kú də v sugv tē, ndə ba nə sun won də níá, sə kú ya v nyiən. ²⁷ V fwa kú nətv tē, sə v pa, púlí tē va kú nan Yı yáá con də dun. V ba pià, sə durən, nə à yəé lwanı mancıń, nə à yəé lwanı nyinyıga tətə ya kú yıra. V pià, sə kú ya Yı cíı nyiən, yokukwıun də dàń ká ya kú yıra. ²⁸ Mə kanbana tē də mə, sə ba fwa nətv. Ba mə, sə ba sóní ba kana tē, ndə ba nə swə ba tıàn nətv. Bæe tē, v nə swə v kan, kú yı v tıàn nə v swə. ²⁹ Liù mama tē wà v tıàn dıŋı. Liù mama yı v yáá dé wodirən, v ma kını v tıàn, də v ywàŋá v tıàn yuu zəni,

ndə Zwezi-Kərisə nə ywàŋá v púlí tē yuu nətv. ³⁰ Nə mama yı Kərisə yıra tē wa nandaran. ³¹ Kú púpónı Yı sagı tē wa, kú wú: «Kú mù nə pın, bæe wá nan v yá v nuu də v nyına, v ga va v vwa v tıàn v kan nə. Yá ba bələ tē dàń wá jı won nədv». ³² Cígá tē, ka nə sègè yoo təntə wa, dəń lù zənzən. Á pià, sə à swın də, kú yı Zwezi-Kərisə də v púlí tē yoo nə, kú swın. ³³ Mə kú yı nətv, kú pa á də nə. Á liù mama mə, sə v sónı v kan, ndə v nə swə v tıàn nətv. Á mù kana tē də mə, sə á zılı á bana tē.

6

Bıa də ba ninə də ba nyına nə mə, sə ba ya duən nə nətv

(Kolose tián 3.20-21)

¹ Á mù bısíná-ba, á zilé á ninə də á nyına nii. Kú zıən, sə lià tē, ba nə vwə ba tıàn *Yuu-Tiu yıra fwa nətv. ² Təntən yoo tē, Yı nə pın v *nii tē kú yırı v swın, v wú: «Zılı n nuu də n nyına nii!» Mə kú mù nə yı təntən nii v nə kàn nikanı, v súrı kú nə, v wú: ³ «Kú mù nə wá pa, won mama ya zəni kú pa mú, n ga na mıdarı də lıv wa».

⁴ Á mù bıa nyına-ba də, á dàná ká fwa á pa, á bıa tē lıŋa zàn. Á mə, sə á kàrı ba, də á kəni ba cwəŋə wa, ndə Yuu-Tiu nə bırı aba cwəŋə nətv.

Ywəŋə tē də lià tē, ba nə yè ba, nə mə, sə ba ya duən nə nətv

(Kolose tián 3.22-25; 4.1; Titə 2.9-10)

⁵ Á mù ywəŋə tē, á sıá lià tē, ba nə yè aba tıa yuu wa nii. Á zilé ba zənzən, á vıvaga ba yáá con. Á tıŋa ba tutənan tē də á waa mama, ndə á nə sèe Zwezi-*Kərisə nii nətv. ⁶ Á dàná ká tən ba tutənan tē, ba nə zıga ba ywàŋá aba cíı yırı. Á dàná ká fwa ndə á pià, sə ləzoni bu á nə. Á zilé ba nii, ndə Zwezi-Kərisə tıtúnà nə tıŋa kú tē mama, Yı nə swə də, ba waa mama nətv. ⁷ Á tıŋa

á pa lià tə nə, ba nə tɪ aba, ndə kʊ yɪ á tɯŋa á pɪn *Yuu-Tiu nə, kʊ tà lià nə, á tɯŋa á pɪn. ⁸ Á yèé də, yozəŋu tə mama, liù nə fwa, ʊ wá na kʊ ŋwírán Yuu-Tiu yáá con, də ʊ nə swə ʊ yɪ yoŋu, nə à yèé ʊ nə tɪ ʊ tiàn.

⁹ Á mù lià tə, á nə yè ywəŋə tə, á də tɯŋa zəni á ywəŋə tə yɪra, ndə ba nə. Á dànà ká fugu ba. Á yèé də, Yɪ nə jèé Yɪ *sàñ nə, ʊ ywəŋá á mù də ba mù me yuu nə. Yá ʊ mù yáá con, liù mama ba ʊ don dwə.

Á tíé Yɪ kwatara zɪla tə!

(1 Piyerə 5.8-9; Romə tián 13.12;

1 Tesalonikə tián 5.8)

¹⁰ Kʊ tə, à nə wá swìn, à ma gúrí, á pɪan á ja diàn, á nə vwə á tiàn *Yuu-Tiu də ʊ diàn nəfarv tə nə yɪrɪ. ¹¹ Á tíé kwatara zɪla tə mama, Yɪ nə pɪn aba, á kə á yɪra. Kʊ wá pa, á wàní á zɪɣɪ *Sɪtana nə də diàn, máŋá tə wa, ʊ nə wá bà, sə ʊ ɣɪɣarɪ aba ʊ dugv. ¹² Kùù tə tà nə mù də ləzoni kùù. Kʊ yɪ nə mù də wiən tə nə jə diàn, də wiən tə nə dé pàrɪ lanworu tə wa, kùù. Mə tə mù nə dé diàn lʊv kʊ tə yuu wa, kʊ nə wulə yikunu wa. Kʊ yɪ nə mù də *zinə tə mama, tə nə jə diàn, tə ga wulə lanworu tə wa, kùù. ¹³ Kʊ mù yɪrɪ, á dàn tíé Yɪ kwatara zɪla tə mama, á kə á yɪra. Kʊ mù nə wá pa, á wàní á ta máŋá tə wa, kʊ nə yɪ càn kʊ pa aba. Yá á dàn nə ta á zwèe, á tə wá ja diàn, á zɪɣɪ yɪ nə.

¹⁴ Á dàn zɪɣa yɪ nə də wɔdɪv. Á pɪan Yɪ cíɣá tə ya ndə voru nə, á nə ma vwə á tàŋá nə. Á yana cíɣá tián, sə kʊ wàní kʊ cì á nə, ndə á nə zwɪ pamana lugu gànù nə, á ma cì á tiàn nə, kùù tə wa. ¹⁵ Á kənə sírí, sə á wàní á swìn Zwezi-*Kərisə svywáŋú tə, kʊ nə pɪn bɪcan sɪé lià nə, á bɪrɪ. Kʊ nətv yɪ ndə natura nə, á nə ken á nəɛ nə, kùù tə wa. ¹⁶ Á kənə á waa Yɪ nə máŋá mama. Kʊ nətv yɪ ndə natana nə, á nə jə á jɪn, á ma cì Sɪtana cɪan tə yáá nə, tə dàn ká yí aba. Tə cɪan təntə nə yɪ mən də, natana təntə yáá dənɪ tə. ¹⁷ Kʊ

tə nə pɪn á sèe də, Yɪ jon aba á cuna tə wa yɪ ndə lugu yupuu nə, kʊ nə púé á yuu nə, kùù tə wa. Á dàn pwíé yupuu təntə á yuu nə. Yɪ svɣv tə yɪ ndə lagvɪ sɪú nə, Yɪ-*Sɪŋu tə nə pɪn aba. Á tíé kʊ sɪú təntə, á ja á yɪra. ¹⁸ Á jùná Yɪ máŋá mama, sə ʊ san aba. Á lwərə Yɪ, ndə ʊ Sɪŋu tə nə bɪrɪ aba nətv. Á jana pínú wuuu, á dànà ká píí á kə á kwa, á ma tun kʊ yoo tə, sə á lòrɪ Yɪ á pa lià tə duən tə mama nə, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ.

¹⁹ Á lwərə Yɪ á pa à də nə, sə ʊ kə ʊ sùràn tə à nɪi wa. Kʊ nətv dàn wá pa, à wàní á swìn cíɣá tə, ka nə sègè ʊ svywáŋú tə wa, à bɪrɪ də wɔdɪv.

²⁰ Á yɪ Zwezi-Kərisə *tuntʊv, à nə swìn ʊ svywáŋú tə à bɪrɪ. Yá mə kʊ mù dèñ nə nə, à wulə banzala wa. Á lwərə Yɪ á pa nə, sə à wàní à swìn nəpon nəpon, ndə à nə me, sə à swìn nətv, fən dàn ká ja nə.

Sagɪ tə yígúré sùràn

(Kolosə tián 4.7-9)

²¹ Á pià, sə á də lwarɪ kʊ tə, à nə wulə kʊ wa, də kʊ tə, à nə fwa. Tɪswikə yɪ nə nubiswəne, ʊ nə tɯŋa ʊ pɪn *Yuu-Tiu nə də pùé nədv. ʊ wá swìn kʊ tə mama, à nə wulə kʊ wa, ʊ bɪrɪ aba. ²² Mə kʊ mù yɪrɪ nə à tun wá á con, sə ʊ pa á yəni nə nə yɪ nətv, sə ʊ ga zùrɪ á bɪcanɪ. ²³ Nə nyɪna Yɪ də Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nə wá pa bɪcan sɪé á mù, lià tə nə, á nə yɪ nə nubɪa Kərisə yɪrɪ. ʊ mù nə wá pa á sóní duən, á ga kəni á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. ²⁴ Yɪ nə wá fwa pubwanv lià tə mama yɪra, ba nə swə nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə də sonu tə, kʊ nə ba zwèe.

**Sagɪ tɛ, Polɛ nɛ pɔpɔnɪ
v pa
Filipɛ
Kɛrisɛ lià tɛ nɛ
Filipɛ tián sagɪ tɛ
yuu wa sugv**

*Liù tɛ, v nɛ pɔpɔnɪ sagɪ kv tɛ
Kv yɪ *tɔntɔnv Polɛ nɛ pɔpɔnɪ kv.*

*Lià tɛ nɛ, Polɛ nɛ pɔpɔnɪ
Polɛ pɔpɔnɪ sagɪ kv tɛ v pa
*Kɛrisɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ wulɛ Filipɛ
tɪfarv wa. Filipɛ yɪ kv wulɛ Mased-
wanɛ nagwanaa tɛ wa. Polɛ nɛ dɪga
Kɛrisɛ lià pɔlɪ tɛntɛ dɛn, kv mù ga
nɛ yɪ Kɛrisɛ lià pɔlɛ tɛ wa tɛntɛn
pɔlɪ nasara lɔv wa. Polɛ swɛ Kɛrisɛ
lià pɔlɪ tɛntɛ zɛnzɛn.*

Sagɪ tɛ wa sugv

Nɛnɛ kv tɛ yɪrɪ Polɛ nɛ pɔpɔnɪ ba
nɛ: Polɛ wulɛ bɔn diɛ, *Kɛrisɛ lià tɛ
Filipɛ nɛ ga pa zilɛ wiɛn bà, tɛ pa
wá, yá v dɔn kɛni ba lɛɛɛ.

Polɛ pià v bɪrɪ dɛ, càn yɪ Kɛrisɛ
lià tɛ, yá dɛ kv nɛtv mɛ, ba tɛ mɛ,
sɛ ba ya pupwɛn wa, ba tɛ mɛ, sɛ ba
vwɛ ba tián *Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ
nɛ, ba mɛ, sɛ ba tɔnɛ ba pɪn duɛn
nɛ, ba ga mɛ, sɛ ba sɔnɪ duɛn dɛ ba
waa mama, ndɛ v mù Polɛ nɛ.

Polɛ jɔnɪ Kɛrisɛ lià tɛ Filipɛ nɛ

¹ À mù Polɛ dɛ Timote nɛ yɪ Zwezi-
*Kɛrisɛ tutɔnbɪa. Nɛ pɔpɔnɪ sagɪ kv
tɛ, nɛ pɪn á mù, Filipɛ lià tɛ mama, á
nɛ yɪ Zwezi-Kɛrisɛ nɛ tɪ. Nɛ pɔpɔnɪ
kv, nɛ pɪn á yáa tián tɛ nɛ dɛ á
tutɔnbɪa tɛ nɛ. ² Nɛ nyɪna Yɪ dɛ
nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá fwa
pubwanv á yɪra, ba ga pa aba bɪcɔn
sié.

*Won tɛ, Polɛ nɛ lɔrɪ Yɪ con, Filipɛ
tián yɪrɪ*

(Kolɔsɛ tián 1.3-11)

³⁻⁴ Mánɛ mama, à nɛ swɪn á yoo á
nyɪna Yɪ con, à yáa kɛ v lɛɛɛ á yɪrɪ.
Yá à yáa fwa kv nɛtv tɛ dɛ pupwɛn.

⁵ Kv zɪgɪ dɪn tɛ nɛ, á nɛ jigɛ *Kɛrisɛ
lià, kv ja bà kv yɪ zɛn, á mù dɛ á
mù nɛ tɔnɛ duɛn nɛ, nɛ swɪn Zwezi-
Kɛrisɛ suywánɔ tɛ, nɛ bɪrɪ. Kv mù
nɛ pɪn, à kɛni Yɪ lɛɛɛ. ⁶ À yɛ́ dɛ,
cígá mama Yɪ dɪga tutɔnzɛnɔ dɛn
á bɪcɔnɪ wa. Yá kv ja vɛlɛ dɪn tɛ
nɛ, Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá pií v bà, v
wá fwa kv, v zwɛɛ.

⁷ Yɪ fwa v pubwanv tɛ à yɪra, v
ga fwa kv vɔn don á dɛ yɪra. Ba vwɛ
nɛ dɛ banzala, yá à wá swɪn Zwezi-
Kɛrisɛ suywánɔ tɛ, à bɪrɪ. À wá pa
ba lwarɪ dɛ, kv yɪ cígá, lià tɛ, ba nɛ
bɪrɪ bɪrɪ tɛ yáa con, dɛ dián. Kv
mù nɛ pɪn, à jɛ cígá, sɛ à ja pubɔnɛ
tɛntɛ dɛ á mama, à nɛ kɛn á yoo á
bɪcɔnɪ wa. ⁸ Á yoo yɪ nɛ zɛnzɛn. Yɪ
yɛ́ zɛni dɛ, kv tà kɔnkɔn nɛ à kɔnɪ.
Kv yɪ Zwezi-Kɛrisɛ sonu tɛ nɛ, à ma
swɛ aba.

⁹ Yá won tɛ, à dɔn nɛ lɔrɪ Yɪ con,
kv mù nɛ yɪ, sɛ á sonu tɛ súrɪ, wuuu
kv ja lɛ. Kv mù nɛ wá pa aba yɛnu,
sɛ á wɔnɪ á lwarɪ nɛtv tɛ, á nɛ mɛ,
sɛ á fwa. ¹⁰ Yá á dɔn wá wɔnɪ á kúrɪ
kv tɛ nɛ jɛ funɛ. Kv nɛtv tɛ dɔn wá
pa, dɪn tɛ, Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá pií
v bà, á bɪcɔnɪ wá ya nɛpon, á ga bá
ja yokɔkwɪnan, ba nɛ wá caga á nií
tɛ nɛ yɪrɪ. ¹¹ Yá kv mánɛ tɛ wa, á
wá ya lià tɛ, á twá dɛ Zwezi-Kɛrisɛ,
á ma tɔnɛ tutɔnzɛnɛ zɛnzɛn, tɛ nɛ
bɪrɪ dɛ, á yɪ cígá tián Yɪ yáa con.
Kv mù nɛ wá pa, lià pa dun Yɪ nɛ,
ba ga bv v nɛ.

*Zwezi-Kɛrisɛ dwɛ won mama
(Marɛkɛ 9.38-40; Romɛ tián 14.7-
8; 2 Korɛntɛ tián 5.1-9)*

¹² À nubɪa-ba, yɪɛn tɛ, tɛ nɛ yɪ nɛ,
à pià, sɛ á lwarɪ dɛ, tɛ san tɛ pa
Zwezi-*Kɛrisɛ suywánɔ tɛ kwɛn kv
va yáa. ¹³ Kv yɪ cígá, mɛ kv twá
dɛ tɛ mù yɪɛn tɛntɛ, tɛ nɛ yɪ nɛ,
pamana tɛ mama, ba nɛ wulɛ bɪrɪ
diɛ tɛ wa, dɛ ba duɛn tɛ mama ma
yɛ́ dɛ, kv yɪ Zwezi-Kɛrisɛ yɪrɪ, ba
vwɛ nɛ dɛ banzala. ¹⁴ Ba vwɛ nɛ dɛ
banzala kv ga pa lià tɛ zɔnɪ, ba nɛ
yɪ à nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, tɛ jɛ *Yuu-
Tiu dián v cwɛnɛ tɛ wa. Yá kv dɔn

pɪn, ba kwɛn ba swìn Yɪ sʊgʊ tɔ dɔ wʊdʊ, fɛn dɔ ga ba ba jɔ.

¹⁵ Ba wa lià duɛn yɪ ba swìn Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ dɔ wʊgʊwɪ, ba ma jɪga à mù Polɛ nɛ. Yá ba duɛn mù yɪ, ba swìn kʊ, dɔ ba waa mama. ¹⁶ Ba mù fwa kʊ dɔ sonu, ba ga yèé dɔ, Yɪ nɛ ken nɛ yɛbɛ, sɛ à swìn Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ dɔ diàn, à bɪrɪ dɔ, kʊ yɪ cígá. ¹⁷ Ba duɛn tɔ mù yɪ ba swìn Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ, sɛ ba ma jɪgɪ dɔ nɛ. Ba sùràn tɔ tà dɔ ba waa mama. Ba fwa nɛtʊ, ba ga buɲa dɔ, ba wá súrí à càɴ tɔ, à nɛ wulɛ tɔ wa, à banzala tɔ wa. ¹⁸ Kʊ tà à yáá. Ba duɛn pubɲɪ wáá pubɲkʊkwɪnɛn tɔ yanɪ. Ba duɛn dɔ pubɲɪ wáá pubɲzɛnɛ tɔ yanɪ. Yá ba ga nɛ swìn Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ, à mù Polɛ tɔ wulɛ pupwɛn wa, kʊ yoo tɔ yɪrɪ. Cígá mama, à tɔ wá kwɛn à jwɛ, à súrí lá wuu. ¹⁹ À yèé dɔ, kʊ nɛtʊ nɛ wá pa Yɪ jon nɛ. Kʊ nɛtʊ wá twá dɔ á yɪjɔɴɪ dɔ Zwezi-Kərisɛ *Siɲu tɔ, kʊ dɔ nɛ saɲa nɛ. ²⁰ À swɛ, sɛ yoo kʊ tɔ tʊn. À jɔ kʊ yala, dɔ à waa mama. Kʊ mù nɛ yɪ, sɛ à cì yoo dàɴ ká ya lá, cavɪra nɛ wá ja nɛ kʊ yɪrɪ, sɛ à tɛtɛ dàɴ wá kwɛn, à li à waa con síún nɛ, ndɔ fuɛn tɔ nɛ. Yá kʊ dàɴ nɛ twá à lʊw wulu nɛ, nɛ à yèé à tián nɛ, ba wá pa dun Zwezi-Kərisɛ nɛ. ²¹ À mù Polɛ con nɛ, Zwezi-Kərisɛ nɛ pɪn, à mu tɔ jɔ dɛ́n. Yá tián dàɴ jɛ nywarɪ tɔ pa nɛ.

²² Yá à mu nɛ wulɛ lʊw wa, à tɔ wáá tʊtʊnzɛnɛ fwa. Kʊ mù nɛ pɪn, à kúv yèrɪ kʊ tɔ, à nɛ wá kúrí à tì. ²³ À dàɴ yɪ à wulɛ yìèn bɛlɛ tɛtɛnɪ wa. Vàn don nɛ, à swɛ zɛni, sɛ à tɪ, sɛ à ya dɔ Zwezi-Kərisɛ. Kʊ mù ga nɛ wá ya ywání dɔ nɛ zɛnzɛn. ²⁴ Yá vàn don dɔ nɛ, á mù yɪrɪ nɛ, à mu nɛ wulɛ lʊw, sɛ à san aba, kʊ dɔ jɔ funɛ zɛnzɛn, kʊ doni. ²⁵ À yèé dɔ, cígá mama kʊ yɪ nɛtʊ, à ga yèé dɔ, à bá tɪ, à wá ya dɔ aba. À wá san aba, sɛ á va yáá Yɪ nyiɛn tɔ wa. Yá á dàɴ wá jwɛ, á nɛ keni á waa

Zwezi nɛ wuu, tɔ yɪrɪ. ²⁶ Mánǎ tɔ, à nɛ wá pií à bà á con, á dàɴ wá bu Zwezi-Kərisɛ nɛ zɛnzɛn á ja lɛ, à nɛ pií á bà á con yɪrɪ.

(*1 Tesalonikè tián 2.12-16; Ebərə-ba 10.32-36; Tʊtʊnɛn 14.22*)

²⁷ Yoo tɔ kʊ nɛ dwɛ, kʊ mù nɛ yɪ, sɛ á ya lià tɔ, á nɛ twá kʊ tɔ nɪ nɛ, Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ nɛ bɪrɪ aba. À pià dɔ, à nɛ wá bà, à na aba, nɛ à yèé à nɛ wá twi, sɛ à nɪ dɔ, á zɪga diàn, á ga jɔ nimarʊ. À pià, sɛ à nɪ dɔ, á kɛni diàn dɔ waa nɛdʊ, Zwezi-Kərisɛ sɥwánjʊ tɔ yɪrɪ, á nɛ sɛɛ. ²⁸ Yá á kúv ba, á duɲa tɔ fɛn duri míámíán. Kʊ mù nɛ wá bɪrɪ dɔ, ba mù yɪ ba tɪ ba jén míámíán Yɪ yáá con, á mù ga wulɛ cwɛnɛ wa, kʊ nɛ wá jon aba á cuna wa. ²⁹ Yá kʊ yoo tɛntɛ yɪ kʊ nan Yɪ. Yɪ nɛ pɪn aba yuywánjʊ. Kʊ tà, sɛ á kɛni á waa v nɛ wuu, cɪcɪ. Kʊ yɪ, sɛ á dɛ́ càɴ dɔ v yɪrɪ. ³⁰ Síún nɛ, à mù dɔ á mù mɛ dàɴ nɛ saɲa duɛn nɛ, nɛ jaɲa. Á dí yáá á na jaɲa tɔ, à nɛ jaɲa. Yá síún nɛ, á nɛ́n dɔ, à tɔ wulɛ jaɲa tɔ wa.

2

Á yana ndɔ Zwezi nɛ

(*Romɛ tián 15.1-7; 2 Korɛntɛ tián 8.9; Kolosɛ tián 1.15-20; Ebərə-ba 1.1-4*)

¹ Á ken á waa Zwezi-*Kərisɛ nɛ. Kʊ nɛtʊ pɪn súrí á bɪcɛnɪ naaa? U sonu tɔ dàɴ á jìàn naaa? Á nɪ tori Yɪ-*Siɲu tɔ tarpɪvɛn tɔ wa naaa? Yɪ fwa pubwanʊ á yɪra naaa? Yɪ dɛrɪ á yinɛgɛ zɛnzɛn naaa? ² Dɔ kʊ nɛ yɪ nɛtʊ, à lɔrɪ aba, sɛ á sóní duɛn dɔ Kərisɛ sonu tɛntɛ, sɛ á ja pubɲɛn nɛdʊ, sɛ á nii ya nɛdʊ. Á nɛ fwa nɛtʊ, à pupwɛn tɔ dàɴ wá ya cígá cígá pupwɛn. ³ Á dàɴà ká jɪgɪ dɔ duɛn. Á dàɴà ká bu á tiàn nɛ. Á kɛni á tiàn tɪa duɛn yáá con. Á ywánǎ lià tɔ ndɔ lià tɔ nɛ, ba nɛ wulɛ á yuu wa. ⁴ Á liù mama dàɴ ká bɪn kʊ tɔ nɛ zìɛn, kʊ pa v mù cɪcɪ nɛ yoo. U

me, sê ʋ bún ku tē nē zìen, ku pa ba duēn tē dē nē.

⁵ Á pian, á pubuŋa tē ya ndē Zwezi-Kerisē pubuŋa tē nē.

⁶ U dē Yu me yà yi nēdʋ. Yá ʋ ga wà pa ku ya yoo ʋ nē ba pià, sê ʋ yá ku. ⁷ U yá ʋ dun tē mama, ʋ ga jì yonju. U jigē ləzwənē, ba luri wá, ndē ba nē luri ləzoni tē nētʋ. ⁸ U sēē ʋ mun ʋ tiàn, ʋ ga zilí Yu nii, ʋ va ʋ ti*. ⁹ Ku mù nē pin, Yu ti wá, ʋ kē dun bwálí wa, tē nē dwə won mama. Yu pin wá yiri tē, ku nē dwə yiri mama. ¹⁰ Ku twá ku yiri tēntē nē, lià tē mama, dē wiēn tē mama Yu sán nē, dē tia yuu wa yəbē, dē tia dēn me, wá bà ba tʋ Zwezi yáá con, ba bu ʋ nē. ¹¹ Liù mama wá sùrí ʋ nii, ʋ ga swìn, ʋ biri dē Zwezi-Kerisē yi *Yuu-Tiu. Yá ku dân wá pa dun nē nyina Yu nē.

Kerisē lià tē yi ndē poni nē

¹² À nubisoni-ba, máná tē wa, à mù dē á mù nē yin duēn nē, á zilí Yu nii. Ku me, sē á tē zilí Yu nii sún nē, máná ka tē dē wa, à nē tēlé á con. Yu jon aba á cuna wa, á dân tūŋa ku tutunān. Á fwa ku nētʋ dē zilé zənzən dē á vuvaga ʋ yáá con, ¹³ Yu nē dí yáá ʋ tanɪ aba ʋ tún, sē á sóni yìen tē, tē nē poli ʋ pùé, ʋ ga pa aba diàn, sē á tun tē dē yiri. ¹⁴ Ku tē mama á nē fwa, á dânà ká ŋuŋwɪn. Yá á dânà ká fwa tótùnà dē duēn. ¹⁵ Ku mù nē wá pa, á ya lià tē, á nē ba yoo jē, ba nē wá caga á nii nē ku yiri. Á ga wá ya Yu lià tē, á bicanɪ nē yi nēpon Yu yáá con, á nē ba cuna jē. Á mù dē ŋwina dē wulwanyina-ba nē wulə luʋ ku tē wa, á me, sē á ya ba wa, ndē poni nē, ku nē pipɪlɪ. ¹⁶ Á me, sē á swìn sùràn tē, tē nē pin mu, á biri lià nē. Á nē fwa nētʋ, diun tē Zwezi-*Kerisē nē wá pií ʋ bà, à mù Polə wá na dun ʋ yáá con, á yiri. Ku nētʋ biri dē,

à càn tē, à nē dí tutuŋɪ tē wa, dē à nē gwàri tē wà tutu twɪ. ¹⁷ Á keni á waa Zwezi nē. Ku yi ndē *jonɪ nē, á nē pin Yu nē. Ba nē gva nē, à jē pupwən. À mu tē wá ya jonɪ, ku sùrí á jonɪ tē nē. Yá à dân wá jwē dē á mama. ¹⁸ Á dē me, sē á ja pupwən nētʋ, á jwē dē nē.

Timote dē Epafēroditē yoo

(1 Tesalonikē tián 3.1-11; 1 Korēntē tián 16.15-18)

¹⁹ Dē ku nē yi *Yuu-Tiu Zwezi fira, à jē yala dē, á wá tun Timote á con sún. À pià, sē máná tē wa, ʋ nē pií ʋ bà á con, sē ʋ dân à mù Polə jìàn, dē tē tē ʋ nē nì á con. ²⁰ Mē ʋ mù cɪcɪ nē yi liù ʋ wulə à con, ʋ dē pubuŋa tē nē yi ndē à nē, á yoo nē yì wá cígá cígá, ndē à nē. ²¹ Lià tē duēn tē mama yi ba tēntian yìen cɪcɪ nē ba buŋa. Yá ba ba Zwezi-*Kerisē yìen tē yuu ywàná. ²² Ku nē yi Timote mù, á yèé nētʋ tē, ʋ nē biri dē, ʋ yoo ba kwèe. À mù dē ʋ mù me nē tūŋa duēn nē, nē swìn Zwezi-Kerisē suywánjú tē, nē biri. U san nē tutuŋɪ tē wa, ndē biú nē saŋa ʋ nyina nē nētʋ. ²³ À jē yala dē, à wá wàní à tun wá á con lala, dē à nē nɪ à yìen tē yáá. ²⁴ À jē yala dē, ku nē yi Yuu-Tiu fira, à tētē Polə wá bà á con sún.

²⁵ À nɪ dē, ku me, sē à pa Epafēroditē, ʋ nē yi à nubiu Kerisē yiri, pií ʋ bà á con. Á tun wá à con, sē ʋ ja saŋɪ tē, à yà nē pià, ʋ ja bà ʋ pa nē. Yá à mù dē ʋ mù dân ken diàn nē tun Zwezi tutunān tē zənzən. ²⁶ U yira liŋa zənzən, sē ʋ na á mama. Yá á yoo ga jē wá, ʋ nē yèé dē, á nì dē, ʋ yira ba zurə yiri. ²⁷ Ku yi cígá, ʋ yà tua yayigɪ, ku ga mancɪn, sē ʋ mu zwèe. Yá Yu dân dēri ʋ yinəgē. Ku tà ʋ mù cɪcɪ yinəgē nē, Yu dēri. Ku yi dē à mù Polə me, sē pucɪnɪ nēfarɪ don kúé dân ká yì nē, ku sùrí. ²⁸ Ku mù nē pin, à bɪbɪrɪ, sē à pa, ʋ bà á con, sē

* **2:8** 2.8 Ku ga yi, ba paa wá dagarɪ yuu, ʋ ti.

á na wá, sè á ya pupwøn wa, sè à dè pucvni tē fu kv mun. ²⁹ U yi á don Kərisə liù nē Yuu-Tiu cwəŋə tē wa. Á ziló ba mù ləzwənyirə təntə. Mánjá tē wa, v dān nē twi, sè á sèe, á jon wá dē pupwøn. ³⁰ U jon á yuu tutuŋi v tun, v mu yà ga pià kv nan, tutuŋi tē yiri, á yà nē pià, sè á tun á pa nē, dē á yà nē wulə à con. Kv yà ga mancun, sè v mu zwèe Kərisə tutuŋi tē yiri.

3

*Zwezi-Kərisə dwə won mama
(Galasi tián 5.1-6; 6.12-14; 1
Korentə tián 9.24-27; 2 Piyerə 1.5-11)*

¹ Á nubia-ba, svgu tē, à nē wá ma zwèe nē yi kv tē: Á mù dē *Yuu-Tiu vwə duən nē. Á dān yana pupwøn wa. Kv ba nē wuwali, sè à pií à bwé kv tē wa, à nē dí yáá à swin á con. Yá á mù con nē, kv mù nē wá pa, á nì kv dēn cígá cígá. ² Lià wulə, ba tɔŋa yokvkwinan. Ba yi ndə kukuri nē. Ba yoo nē yi, sè ba *gwəŋə bæ. Yá kv ga yi yotutu. Á cia á tián nē dē ba tē! ³ Nē mù nē yi lià tē, nē nē gwəŋə nē tián, yá kv ga jē dēn. Kv tà ba mù. Nē mù nē jē Yu-*Siŋu tē diàn, nē ma tɔŋa nē pin Yu nē. Nē pin dun nē tián nē Zwezi-Kərisə yiri. Nē ba nē waa kəni ləzoni yofwamınan nē.

⁴ Dē lià duən nē buŋa dē, ba mù nē wáá ba waa ba kəni ləzoni yofwamınan nē, à mù Polə nē dwə ba. À dē yà wáá à waa à kəni tē nē. ⁵ Á nəŋə yìèn tē, nē pin à dwə ba: *Ebərə-ba nē luri nē, à ga yi Ebərə cígá cígá. À yi *Yizərayelə-ba dwíí, Benzwamen* dwíí dəkuu tē wa. Ba luri nē, ba gwəŋə nē, à luri dian nana diun nē. ⁶ Kv nē yi Yu *nii tē yoo wa, à yà yi *Farızian. À yà jē yawala zənzən, *Zwifə-ba Yu nii tē yoo wa. Kv mù nē pin, à yà fifin Kərisə lià púlí tē. Kv nē kúv yi ka

twá Zwifə-ba Yu nii tē nē zəni, sè kv ma biri dē, à yi cígá tíú, à yà zilí Yu nii tē mama. Yá à yà ba yoo mama jē ba nē wá caga à nii nē kv yiri. ⁷ À yà jələ tē yìèn təntə dē, tē mù nē jē nywarı. Yá síún nē Zwezi-Kərisə yiri, à dān jələ tē mama ndə tutu nē. ⁸ Cígá mama, tē mama yi ndə tutu nē. Á yèé à Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə. Kv mù yənu təntə ga nē dwə won mama. U mù yiri nē à sèe, sè à kwın tē mama nē, à ga jələ tē mama ndə ywərən nē, sè à wání à ya Kərisə liù. ⁹ À pià, sè kv twá, à nē ken à waa Zwezi-Kərisə nē, à ma ya cígá tíú Yu yáá con. Á kúv bá pià, sè à ya cígá tíú Yu yáá con, à nē zilí Yu nii tē yoo v nē pin *Moyizə nē yiri. Yu dān nē pin, à yi cígá tíú, à nē ken à waa Zwezi nē yiri. Kv tà à tətə. Kv mù nē pin, à dān yi v mù liù míámíán. ¹⁰ Yoo tē à nē pià, kv mù nē yi, sè à yəni Zwezi-Kərisə. Yá à pià, sè à yəni diàn tē, v nē ja pií v bwın v nan. Yá à dān pià, sè à dé càn dē wá, sè à ya ndə v nē, mánjá tē wa, v nē tıga. ¹¹ Dē kv nē swə kv yi nətə mama, sè à dē pií à bwın à nan ndə v nē.

*Ka dəri ka va yáá wuuu yoo
(Romə tián 16.17-18; Ebərə-ba
13.14; 1 Zwan 3.1-3)*

¹² Kv tà à pià, sè à swın dē, à manwarı à na kv tē à nē piá. Á ma kúv ba pià, sè à swın dē, à yoo mama manwarı kv ziən. Yá à dān yi à kəni diàn, sè à wání à ja wiən təntə, ndə Zwezi-Kərisə nē sèe nē nətə. ¹³ Á nubia-ba, kv tà à wú, à manwarı à ja tē wiən təntə. Yá yoo nədə nē, à dān fwa. Kv mù nē yi, à swèeé wiən tē, tē nē kəen, à ga kəni diàn, sè à yí wiən tē, tē nē wulə yáá. ¹⁴ Á dān yi à dəri, à vələ yáá wuuu, sè à wání à yí lá. Kv mù nē wá pa, à na ŋwírán tē, Yu nē kúrí nəba, sè v pa nəba. Nwírán təntə nē yi, sè

* 3:5 3.5 Benzwamen yi *Zwakəbə talıkwə biú, v nē súrí v bia nii nē, bia fugə bələ. Zwakəbə yi Yizərayelə yiri don. Yizərayelə dwíí tē pwèe pulə fugə bələ. Tə fugə bələ nii nyiən yiri nē yi Benzwamen.

à ya dè wá Yü sàñ nè, Zwezi-Kerise yiri.

15 Nè mù jigè nekwiña Yü cwəṅə tə wa. Nè me, sə nè bún nətə. Də á nè bún yiri don, Yü nè wá biri ku aba. 16 Ku nè swə, ku yi nətə mama, nè vələ nè yáá wuuu, cwəṅə tə wa, nè nè yin ka wa, ku bà ku yí zèn.

17 À nubia-ba, á mama yana, ndə à nè yi nətə. Á ywàṅá lià tè, ba nè yi ndə nè nè, sə á dè ya nətə. 18 À dí yáá à swin tè yìèn tətə á con, nεε kapupu. Síún nè, à kúù pií à bwé tè wa, ku dàn ga yi dè yinã. Lià dáá zənzən ba tətə nè biri dè, ba yi Zwezi-*Kerise, v nè tuga dagarə tè yuu wa, dɔŋa. 19 Ba mù lià tətə puswənə wiən nè yi ba yü. Ba tɔŋa yìèn tè nè jə cavira, yá ba ga tè pɔn dun ba tián nè, dè ku me. Ba pubɔŋa mama dàn yi ka wulə tia yuu wiən tè con. Mánǎ don bián Yü nè wá cùgò ba. 20 Ku nè yi nè mù, nè mù yi Yü *sàñ lià. Ku yi nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kerise, v nè jon nɛba nè cuna wa, nè dàn, dè v naŋa Yü sàñ nè, v cwí nè con. 21 V nè twi mánǎ tè wa, v wá lwáñ nè yira tè, nè ba dun jə, v pa tè jì ndə v tətə yira tè nè, nè nè jə dun. V wá fwa ku nətə tè dè dián tè, nè nè pɔn, v wulə wiən tè mama yuu wa.

4

1 À nubisoni-ba, ku mù yiri nè, á dàn ziga zəni, dè *Yuu-Tiu mánǎ mama wuuu. À nubia-ba, à swə aba zənzən. À ga pià, sə à pií à na aba cígá cígá. À wulə pupwən wa á yiri. Yá à wá na dun yupuu á mù yiri.

Sagi tə kwìè bwáí

(Filipè tián 2.1-3; 1 Tesalonikè tián 5.16; 1 Piyerə 5.7; Kolosə tián 4.2; Zwakə 3.17-18)

2 À kwè Evodi dè Sentiswə, ba mù kana bələ tətə sə ba ja nimaru, ba nè yi *Yuu-Tiu lià tè yiri. 3 Yá n mù liù tè, n nè yi pùé nədə tíú, n ga yi à tətəndon, à lòri mú, sə n san kana bələ tətə nè. À mù, dè ba mù,

dè Kəleman, dè tütùnà tè duən nè kálí nè tián nè swin Zwezi-Kerise suywánú tè nè biri. Yü púpúní ba mama yira sagi wa. Ku nətə biri dè, ba jə mu tè, ku nè ba zwèe v con.

4 Á wulə dè Yuu-Tiu Á dàn yana pupwən wa dɔn mama. À tè kúù bwé ku wa: Á yana pupwən wa! 5 Á pɔn lià tè mama lwarı dè á jə pubwanv. Yuu-Tiu túrí bwələ. 6 Á dànà ká pa, won mama yoo ja aba. Yoo mama nè twi, sə á twá dè yijunı, á lòri won tè, á nè pià Yü con. Á nè lòri Yü con nətə, sə á kə v lèèèe dè. 7 Yá Yü wá pa bican sié aba, nè nè dwə won tè mama nè nè wáá ku dèñ nè nì. Bican sié tətə dàn wá pa, á fira dè á pubɔŋa ya dè Zwezi-Kerise.

8 À nubia-ba, ku tè, à nè wá swin à gúrí nè yi yìèn tətə. Á nɛṅə yìèn tè nè me, sə tè ya á pubɔŋa yìèn: Tè mù nè yi yozəṅə tè, lià nè bwi tè nè, dè yìèn tè, nè nè yi cígá yìèn Yü yáá con. Dè tè ba cuna jə. Dè tè ba nè me, sə ba sóní, ba ga biri dè, tè zìèn. Dè yofwamınan nəzəṅə ba nè bwi tè nè. 9 Á dè dàn fwa yìèn tətə à nè biri aba, dè tè, á nè sèe, dè tè, á nè nì, dè tè, á nè nı dè, à fwa. Yá Yü tè, v nè pɔn nɛba bican sié, dàn wá ya dè aba.

Polə kəni ba lèèèe ba ziló tè yiri

(Ebərə-ba 13.3, 5, 16; Filipè tián 1.7; 2 Korəntə tián 9.6-15)

10 *Yuu-Tiu pɔn, à jə pupwən, á nè kúù pií á wulə á saŋa nè yiri. Á bɔŋa à yoo, ku dán, yá á wá wánı, sə á san nè. 11 Ku tà à swin nətə, won nè mùri nè yiri. À mì nətə tè, à nè wá ya pupwən wa, yoo mama wa. 12 À yèé, nətə à nè wá fwa dè, won nè mùri nè. À ma kúù yèé, nətə à nè wá fwa dè, à nè jə wiən zənzən dè. Yoo mama wa, à mì ka dé ka sú, à ga mì niən janv dè. À mì ka ja wiən zənzən, à ga mì won nè mùri nè dè. 13 À wáá tè yìèn tətə mama, à fwa dè dián tè, Zwezi-Kerise nè pɔn nè. 14 Yá dè nətə mama, á fwa

zəni də, á nə san nə à yojanan tə wa. ¹⁵ Á mù Filipè tián-ba, á yèé də, kú jju mama à swìn Zwezi-*Kərisə suywájú tə, Masedwanə nagwanaa tə wa. Yá à nə pii à virí, máǵá tə wa, á mù cici nə san nə. Kərisə là púlí don mama wà lá yin à mù də ba mù nə pin wiən duən nə, nə ga jon wiən duən con, də kú nə tà á mù cici. ¹⁶ À nə kúy yin Tesalonikə də nə, á nəε bələ mə, á nə pin, won tə, kú nə mùrì nə, bà kú pa nə. ¹⁷ Kú tà á zilé wiən tə, à pìà. Kú tə, à nə pìà, kú mù nə yí, sə Yu pa aba kú ɲwírán zənzən, ndə tíú nə zín bía zənzən nətu. ¹⁸ À ní tə tə mama, á nə tun à nə, tə ga búrí nə. Máǵá tə, à nə ní wiən tə, Epafərodite nə ja bà, ɔ pa nə, won mama kúy wà nə mùrì. Tə wiən təntə yí ndə tiralí nə, kú lwán nə ywán zəni. Tə ga yí ndə *joni nə, kú twá Yu fira nə, ɔ ga swə tə. ¹⁹ Yu yí dun nəfaru tíú, yá ɔ ga wá pa aba, kú tə mama nə mùrì aba, Zwezi-Kərisə yiri. ²⁰ Dun tə mama mə, sə tə ya nə nyina Yu nyiən, máǵá mama, wuuu, kú nə ba zwèe. Amuna!

Sagí tə jùná bwálí

²¹ Á jùná là tə mama, ba nə yí *Kərisə nə tí, á pa nə. Kərisə là tə, ba nə wulə yəbə, də jùni aba.

²² Kərisə là tə mama jùni aba. Ba tə, ba nə jùni aba, ba doni, kú mù nə yí *Romə-ba pìú nəfaru kàrá là tə.

²³ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə pubwanu tə wá ya də á pubuɲa tə.

Sagi tǝ, Polǝ nǝ pǝpǝnǝ
u pa
Kolosǝ
Kǝrisǝ liǝ tǝ nǝ
Kolosǝ tián sagi tǝ
yuu wa sugu

Liǝ tǝ, u nǝ pǝpǝnǝ sagi ku tǝ
 Ku yi *tuntunu Polǝ nǝ pǝpǝnǝ ku.
 Mǝǝ tǝ, u nǝ pǝpǝnǝ sagi ku tǝ, dǝ
 u yi u wulǝ bǝn diǝ Romǝ nǝ.

Liǝ tǝ nǝ, Polǝ nǝ pǝpǝnǝ
 Polǝ pǝpǝnǝ sagi ku tǝ, u pa
 *Kǝrisǝ liǝ tǝ nǝ, ba nǝ wulǝ Kolosǝ
 nǝ.

Sagi tǝ wa sugu
 Nǝǝ ku tǝ yiri Polǝ nǝ pǝpǝnǝ ba
 nǝ: Liǝ duǝn kǝri kǝnkun kǝri, ba
 ma gǝgari *Kǝrisǝ liǝ tǝ Kolosǝ nǝ.
 Ba piǝ, sǝ Kǝrisǝ liǝ tǝ piǝ ba twǝ ba
 nǝbara-ba yofwamunan tǝ nǝ. Polǝ
 piǝ u biri dǝ, Kǝrisǝ tǝ, u nǝ wulǝ
 mu wa, nǝ dwǝ won mama. U mǝ
 ci ci nǝ jǝ nii, u ga jǝ diǝn luv diǝn
 mama yuu wa.

Kǝrisǝ liǝ pǝli tǝ yi ndǝ u yira nǝ,
 u tǝtǝ ga yi yira tǝntǝ yuu. Kǝrisǝ
 liǝ tǝ nǝ kǝn ba waa Kǝrisǝ nǝ yiri,
 ba mǝ dǝ Kǝrisǝ tǝ, u nǝ tǝga, u piǝ
 u bwin, tǝ dǝn vwǝ duǝn nǝ. Ba yǝǝ
 lǝ ba niǝ wa, ku twǝ dǝ Yui yiri, ba
 ma biri ku yoo tǝntǝ. Mǝ ku twǝ yoo
 ku tǝ nǝ Kǝrisǝ liǝ tǝ ma biri ku. Ku
 nǝtǝ dǝn pǝn ba jǝ lǝzwǝndǝra.

Polǝ jǝnǝ Kǝrisǝ liǝ tǝ Kolosǝ nǝ

¹ Á mǝ Polǝ yi Yui nǝ kǝri nǝ, dǝ
 u tǝtǝ fira, sǝ á ya Zwezi-*Kǝrisǝ
 *tuntunu. Á mǝ dǝ Timote, u nǝ yi
 nǝ nubiu Kǝrisǝ yiri, nǝ pǝpǝnǝ sagi
 ku tǝ. ² Nǝ pǝn ku Kǝrisǝ liǝ pǝli
 tǝ nǝ, ku nǝ wulǝ Kolosǝ nǝ. Á mǝ
 nǝ yi nǝ nubia á nǝ yi Kǝrisǝ nǝ
 ti, á nǝ keni á waa Zwezi-Kǝrisǝ nǝ
 wuu dǝ pǝǝ nǝdǝ. Nǝ nyina Yui nǝ
 wǝ fwa pubwanu á yira, u ga pa aba
 bican siǝ.

Polǝ ken Yui lǝǝǝ Kolosǝ tián yiri
(Efezǝ tián 1.15-19; Filipǝ tián
1.3-6; 1 Tesalonikǝ tián 1.2-4; 3.5-11)

³ Mǝǝ mama, nǝ jǝnǝ Yui, u nǝ
 yi nǝ *Yuu-Tiu Zwezi-*Kǝrisǝ nyina,
 nǝ pǝn aba. Nǝ nǝ wulǝ nǝ jǝnǝ Yui
 nǝ pǝn aba, nǝ yǝǝ kǝ u lǝǝǝ á yiri.

⁴ Nǝ ni, nǝtǝ tǝ á nǝ keni á waa
 Zwezi-Kǝrisǝ nǝ wuu, yǝ á ga tǝ
 swǝ liǝ tǝ mama, ba nǝ yi Kǝrisǝ nǝ
 ti. ⁵ Mǝǝ tǝ, Zwezi-Kǝrisǝ suywǝnǝ
 tǝ, ku nǝ yi cǝgǝ sugu tǝ, nǝ twǝ á
 con, ku pǝn á jǝ yala Yui con. Yala
 tǝntǝ yi won tǝ, Yui nǝ tanǝ, sǝ u pa
 aba u sǝn nǝ.

⁶ Ku suywǝnǝ tǝntǝ
 vǝli ku yi luv tǝ mama wa, ku ga
 tǝ pǝli ku sǝri wuu. Mǝ nǝtǝ nǝ,
 ku tǝǝ á dǝ con, ku nǝ zǝǝ dǝn tǝ
 nǝ, á nǝ ni Yui pubwanu tǝ yoo, á
 ga lwarǝ, Yui pubwanu tǝ nǝ yi cǝgǝ
 cǝgǝ nǝtǝ. ⁷ Ku yi Epafǝrasǝ nǝ kǝri
 ku suywǝnǝ tǝntǝ, u biri aba. U yi
 nǝ nubiswǝnǝ. Nǝ mǝ dǝ u mǝ me
 nǝ tǝǝ Yuu-Tiu Zwezi-Kǝrisǝ tǝntǝ
 tǝ duǝn nǝ. U tǝǝ u pǝn Zwezi-
 Kǝrisǝ nǝ dǝ pǝǝ nǝdǝ, á mǝ yuu
 yiri. ⁸ Yǝ u mǝ dǝn nǝ swǝn, u pa nǝ
 yǝni nǝtǝ, Yui-*Siju tǝ nǝ pǝn á swǝ
 duǝn.

(Filipǝ tián 1.9-11; Zwan 1.1-3, 14,
16)

⁹ Ku mǝ nǝ pǝn, ku nǝ zǝǝ dǝn tǝ,
 nǝ nǝ ni ku nǝtǝ tǝ, nǝ yǝǝ jǝnǝ Yui
 nǝ pǝn aba mǝǝ mama. Yǝ nǝ dǝn
 lǝri Yui, sǝ u pa á yǝni ku tǝ nǝ yi
 u fira, tǝ zǝni zǝni, sǝ u ga pa á na
 wǝbǝǝ mama, dǝ yǝnu mama, ku
 nǝ yi u *Siju tǝ nǝ pǝn. ¹⁰ Ku nǝtǝ
 wǝ pa, á wǝnǝ á twǝ ku tǝ nǝ *Yuu-
 Tiu nǝ piǝ, á ga tǝǝ ku tǝ nǝ poli
 u pǝǝ nǝ. Á dǝn wǝ tun tutunzǝǝ
 yiri mama, á ga wǝ lwarǝ Yui wuu,
 á sǝri lá. ¹¹ Nǝ tǝ lǝri Yui, sǝ u twǝ u
 diǝn tǝ nǝ biri u dun tǝ nǝ, u pa aba
 diǝn. Yǝ á dǝn wǝ wǝnǝ á na pǝnú
 wuu, á dǝnǝ kǝ piǝ á kǝ á kwa. ¹² Á
 kǝnǝ nǝ nyina Yui lǝǝǝ dǝ pupwǝn.
 U pǝn á jǝ liǝ tǝ, á dǝ nǝ wǝǝ torǝ á ni
 u con, u nǝ tǝn, sǝ u pa liǝ tǝ nǝ, ba
 nǝ yi u mǝ nǝ ti, bwǝlǝ tǝ nǝ, ku nǝ
 wulǝ pǝni wa. ¹³ U mǝ nǝ van nǝba

u li, sə yikunu yièn dân ká dé diàn nə yuu wa. U dân ken nəba u biú Zwezi-Kərisə, u nə swə, pàrì tə wa. ¹⁴ Mə u biú təntə nə kwen nə cuna tə u li nə mù də Yu pwərə wa. Yá u mù ga nə yè nəba u jon, sə nə tɪni nə tiàn.

Zwezi-Kərisə yi won mama Yuu-Tiu
(Efezə tián 2.13-19)

¹⁵ Zwezi-*Kərisə yi Yu tə, lià nə wàrì ba ni ba yía wa, nyinyiga. U mù nə yi Yu biú. U yin lá də won mama tə wà fwa. ¹⁶ Yá Yu yi u twá də u mù, u ma fwa wiən tə mama, tə nə wulə lanworu wa də tia yuu wa. Tə wiən təntə nə yi wiən tə, lià nə na də ba yía, də tə tə, ba nə ba na də yía. U fwa *malike də tə yun tiàn, də pèegá tə mama, diàn tə, də wiən tə nə jə diàn, də wiən tə nə dé pàrì. Tə wiən təntə mama yi Yu twá də u biú tə, u ma fwa tə. Yá tə ga yi Yu fwa, u pa Zwezi nə. ¹⁷ Zwezi-Kərisə yá wulə, də won mama tə təló. Yá wiən tə mama dân yi, u mù nə pin, tə wulə tə bwálí nə. ¹⁸ Kərisə lià púlí tə yi ndə u mù Kərisə yira nə, u tətə dân ga yi yira təntə yuu. U mù nə yi təntən liú, u nə nan, u mù ga nə dí yáá, u bwin u zàn tian wa. Ku dân biri də, u wulə wiən tə mama yuu wa. ¹⁹ Ku yi Yu tətə fira, sə u biú tə ya ku tə mama míámíán, u mù Yu nə yi. ²⁰ U mù Yu nə kúð swə, sə u twá u biú tə nə, u pa u də won mama pií ba kə duən yuu. U twá də u biú tə jana, tə nə nan u tian tə mángá wa dagarv tə yuu wa, u ma kə bican sié u mù, də tia yuu wiən tə, də lanworu wiən tə mama pwərə wa.

²¹ Á də con dí yáá nə, á yà núná də Yu. Yá á yà yi Yu duɲa, á nə buɲa yokukwɪnan, á ga tuɲa tə yokukwɪnan təntə yiri. ²² Yá síún nə, Yu dân pin, á mù də u mù pií á kə duən yuu, u biú tə nə jigə ləzwəne u ga ti tə yiri. Yu fwa nətu, sə u pa á wàní á bà, á zɪɪ u yáá con, ndə lià tə nə, cuna mama nə

təló á yuu wa, yokukwɪnan dân ká ya á yira Yu yáá con, liú mama nə wàrì yolwan u swìn á yuu wa. ²³ Á dân nə me, sə á kə á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, á dânà ká yá. Á zɪga də diàn ku wa. Á dânà ká pií á lwan pubuɲa də yala tə, á nə jə də Zwezi-Kərisə suywáɲú təntə, ba nə swìn ba biri aba. Yá ba swìn ku ba biri tia yuu ləzoni tə mama. Mə ku suywáɲú təntə ka swìn ka biri nə yi à mù Polə də tutuɲi.

Nətu Polə nə tuɲa Kərisə lià púlí tə yiri

(Efezə tián 3.1-13; 1 Korəntə tián 2.7-13)

²⁴ Á mù Polə jə pupwən də càn tə, à nə dé á mù yiri, mángá ku tə wa. Á wulə à dé càn tə, tə nə ga, sə nə dé Zwezi-*Kərisə tutuɲi tə yiri, sə ku san u púlí tə nə, ku nə yi ndə u yira nə. ²⁵ Á jigə Kərisə lià púlí tə tətəntə, sə à tun tutuɲi tə, Yu nə pin nə. Tutuɲi təntə nə yi, sə à swìn u sugv tə mama à biri aba. ²⁶ Sugv təntə yi cígá tə, ka nə sègè lià tə mama yáá nə, ku mángá nə ba yigə. Yá síún nə, u dân biri ku lià tə nə, ba nə yi Kərisə nə ti. ²⁷ U fwa nətu, u yà nə pià u biri lià təntə nə də, yosəgu təntə, u nə pià, sə u fwa yi yoo nəfarv. Yá u ga wá san dwíé tə duən tə mama nə, ba nə tà *Zwifə-ba. Cígá təntə, ka nə sègè nə yi Zwezi-Kərisə yoo wulə á bicanɪ wa. Yá á dân twá də u mù, á jə yala də, á wá na tori Yu dun tə wa. ²⁸ Mə u mù Zwezi-Kərisə yoo nə, nə swìn nə biri lià tə nə. Nə yáá kwè liú mama, nə ga kàrì wá də wubɲa tə mama, Yu nə pin nəba. Nə pià, sə lià tə mama twá Zwezi-Kərisə nə, ba ya lià tə, Yu yièn tə bɪga ba yun wa. ²⁹ Ku mù nə pin, à dân ma kəni diàn zənzən à tuɲa. Yá ku yi Zwezi-Kərisə diàn nəfarv tə, u nə pin nə, dân nə pin, à jə diàn, à ma tuɲa nətu.

2

¹ Ku yi cígá, à pià, sè á lwarí, à nè tun zənzən nətu, à pa á mù Kolosə Kərisə lià tē nē, dē ba tē nē, ba nə wulə Lawodise nē, dē lià duən zənzən nē, ba tē nē wà nē nī ba yíá wa. ² À fwa nətu, sè à ma zùrì Kərisə lià tē mama bicaní, sè ba vwa duən nē, ba ga sóní duən. À pià, sè á na yənu tē mama míámíán. Ku nətu dān wá pa á lwarí Yü cígá tē, ka nə sègè. Cígá təntə, ka nə sègè, nə yi Zwezi-Kərisə yoo tē. ³ Wubɔɔja dē yənu yi wiən, tē nə zien zənzən, tē ga yi yosəgu Zwezi-Kərisə biri nəba. ⁴ Á swin yìèn tē tē á con, sè liù mama dān ká wàní v twá swian sùràn nē, v ma gɔɔrɔ aba v dɔɔv. ⁵ À mù nə swə à ɔúná dē aba, à pubɔɔja tē wulə dē aba. À fwa pupwən dē, á nə tɔɔja yoo mama, ndə ku nə mɛ, sè ku tun nətu, á ga kəni á waa Zwezi-Kərisə nə wuu, á ba á kwa kəni.

Zwezi-Kərisə yi nə wubɔɔja cígá cígá

(Efezə tián 2.1-10; 3.14-19; 1 Tesalonikə tián 4.1-2; 1 Timote 6.20-21; Romə tián 6.3-11)

⁶ Á sèe, sè Zwezi-Kərisə ya á *Yuu-Tiu. Ku mù tē yiri, ku dān mɛ, sè á ya dē wá. ⁷ Á dān yana dē wá, ndə tiú ɔɔnan nə zwa tia dēn nətu. Á ziga diàn, á ma kə á waa v nə wuu, ndə ba nə kàrì aba nətu. Á kənə Yü lèèè zənzən máɔá mama. ⁸ Á cia á tiàn nē, á dānà ká pa liù gɔɔrɔ aba, v dɔɔv dē yíá swian sùràn, tē nə ba dēn jə. Swian sùràn təntə yi tē nan ləzoni yofwamɔnan wa, dē luv wiən, tē nə jə diàn nə yuu wa, ku tà Zwezi-Kərisə con tē nan. ⁹ Ku tē mama míámíán Yü nə yi, mə ku mù nə Zwezi-Kərisə dē yi. ¹⁰ Yá á mù dē Zwezi-Kərisə dān nə vwə duən nē tē pɔn, á dē jə wiən tē mama míámíán, tē nə wulə v con. U mù nə wulə wiən tē mama yuu wa, tē nə dé pàrì ləzoni yuu wa.

¹¹ Á dē Zwezi-Kərisə nə vwə duən nē tē pɔn, v li á yokukwɔnan tē mama, sè tē kùb dān ká ja diàn á yuu wa. U nə kwən aba nətu tē, yi ndə bara *goɔɔ nē. Yá ku dān nə tà ndə ləzoni nə gwəɔə nətu, ku yi Zwezi-Kərisə tian tē yiri. ¹² Ba nə ləgə aba níá tē wa, ku biri dē, ba gùrì aba, ndə Zwezi-Kərisə nə tiga ba ga gùrì wá. Yá ku tē kùb biri dē, á pií á twá v nə á bwin á nan tian wa. Ku pià ku swin dē, á pɔn cígá dē, Yü nə bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa, yá v jə diàn, sè v bwin á dē. ¹³ Fuən nē, á mù yà yi ndə tiga nē, á cuna tē yiri. Ku sùrí á nə tà Yü lià tē yiri. Yá sún nē, Yü pií v bwin á mù dē Zwezi-Kərisə, v ga fwa pubwanv nə yira. U kwən nə cuna tē mama, v li nə mù dē wá pwərə wa. ¹⁴ Ba paa Zwezi-Kərisə dagarv tē yuu wa. Ku mù nə pɔn, sagi tē, ku nə biri dē, nə yi cuna lià, tē cùgù. Yü dān biri dē, sagi tēntə kùb ba dēn jə. Ku yi ndə ba paa ku dē Zwezi-Kərisə dagarv tē yuu wa. Yá sún nē, nə cuna tē mama dān zwèe. ¹⁵ Zwezi-Kərisə mù dí diàn wiən tē mama yuu wa, tē yà nə jə diàn ləzoni yuu wa, dē wiən tē nə dé pàrì, v ga cùgù tē diàn mama. U ken cavira tē nə luv mama yáá con, ndə ba nə ta kùb ba dé, ba vaɔa ywəɔə.

(Romə tián 14.1-6, 17; Galasi tián 4.9-11; 1 Timote 4.1-8)

¹⁶ Ku mù tē yiri, á dānà ká sèe á pa liù cəgə aba, ku tē yiri, á nə dé, nə à yèé ku tē yiri, á nə nywìn. Á dānà ká pa liù li diàn v tún v pa aba, sè tē ya á cànì á dé, nə à yèé, sè tē ya á sié diàn. ¹⁷ Yièn tēntə kùb ba dēn jə. Tē yi ndə yiywara nē, ku yà nə biri cígá tē, ka nə biàn. Zwezi-Kərisə tətə nə yi cígá tēntə. ¹⁸ Á dānà ká pa lià tútùnì dē aba ku tē, á nə mɛ, sè á fwa tē yuu wa. Ba mù lià tēntə yáá kəni càn ba tiàn nē. Ba pɔn dun *malike nē, ba ga fwa ndə ba cuə ba tiàn tia, ku ga yi kunkun. Ba yáá swin dē, Yü biri

ba yoo ku tē, ku ga yi kunkun. Tē sùràn tēntē yi fwie sùràn, tē nē yi yēnu, ku nē yi tutv. Ba pubuŋa tē yi ləzwənə pubuŋa. ¹⁹ Ba mù là tēntē də Zwezi-Kərisə kúv wà duən nē vwe. U mù nē yi nē Yuu-Tiu, yá nē mù də v mù nē vwə duən nē, ndə yuu də yira nē vwə duən nē nət. Zwezi-Kərisə pɪn nē vwa duən nē, nē tuŋa, ndə nandaran yirə yirə nē vwə duən nē, ku nəd v mama ga jə ku tutuŋi. Yá yuu tē nē pɪn diàn tē mama nē, tē ga tuŋa tutuŋi nəd. U mù nē saŋa nēba, v pɪn nē vəli yáa wuu Yu cwəŋə tē wa.

²⁰ Á yəó də, á twá Zwezi-Kərisə nē, á ti. Ku mù tē yiri, luv wiən, tē nē jə diàn, kúv ba diàn jə á yuu wa. Bèèè dàñ nē pɪn, á tē ma fwa, ndə á yi luv nē ti aba? Bèèè nē pɪn á sèe culən tē, ba nē biri aba, ba wú: ²¹ «Á dàna ká tì ku tē, á dàna ká dé ku tē, á dàna ká dwen ku tē yira!» ²² Culən tēntē yi tē wulə wiən tē, ba nē ma tuŋa, tē ga cùgà yiri. Tē yi ləzoni ci ci pubuŋa, ba ma kàri aba. ²³ Wiən tēntē yi ndə wubəŋa wiən nē, ba tətə nē zilí tē ba pubuŋa wa. Ba tətə dàñ cwi ba tiàn tia, ba ga kəni ba tiàn càn wa. Culən tēntē yi ndə tē jə dèñ, yá tē ga yi tutv. Tē wàri tē saŋa, sè là tē li ba tiàn ba pùé yokukwɪnan fira tē wa.

3

*Zwezi-Kərisə pɪn aba mu nəd v
(Filipə tián 3.18-21; 1 Zwan 3.1-3;
Efezə tián 5.3-8; 4.17-31)*

¹ Yu nē pɪn, á mù də Zwezi-Kərisə pií á bwin á nan tian wa də duən. Ku mù tē yiri, á pɪn Yu sàñ wiən tē fira ja aba. Mə Zwezi-Kərisə jəó lá nē, Yu jizən* vən nē. ² Á pɪn á pubuŋa tē ya wiən tē yuu wa, tē nē wulə Yu *sàñ nē, ka dàñ ká ya luv wiən yuu wa. ³ Á tiga də Zwezi-Kərisə. Yá Yu dàñ twá də Zwezi-Kərisə, v ma pa aba mu nəd v tē. Yá mu nəd v tēntē yi ku sègə Yu

con. ⁴ Zwezi-Kərisə nē yi á mu cígá cígá. Diin don nē, v wá pií v ba v nan nē yía yuu də v dun tē. Ku máŋá tē wa, á də wá twá də wá á na dun.

⁵ Ku mù nē pɪn, á dàñ me, sə á li yokukwɪnan tē á bican wa, tē nē yi luv wiən, á pa tē nyv lá. Tē mù nē yi ka pèñ duən vɛɛ vɛɛ, nē à yəó ka tun durən yìèn, nē à yəó ka cwàri, nē à yəó ka pià pùé fira yokukwɪnan, nē à yəó ka pa là duən wiən jə yimən tē pa aba. Á nē pɪn là duən wiən jə yimən tē pa aba, ku biri də, á pɪn dun tē wiən tēntē nē ndə wonwanan nē, á ga dɔg v Yu vən nē. ⁶ Mə yokukwɪnan tēntē yiri nē, Yu luŋa wá zàn là tē yuu wa, ba nē vi, sə ba zilí v nii tē. ⁷ Fuən tē nē, á də yà tuŋa yìèn tēntē.

⁸ Síún nē, á də dàñ dɔga yìèn tēntē mama. Tē mù nē yi luŋa, də duŋi, də wuləŋv, də tuŋa sùràn, də sufaran, tē nē naŋa á nii wa. ⁹ Á dàna ká kɪn kunkun á kə duən nii nē. Á yi là tē, á nē nan á yá á yua nədwan tē, də ku tutvɛɛ mama. ¹⁰ Yá síún nē, á dàñ zua yua nədun wa. Yu nē pɪn aba yua nədun tēntē. U mù nē kwɛn ku máŋá mama, sə ku ya ndə v tətə mu tē nē, sə ku pa, á wàni á lwarí, v nē yi nət v zəni zəni. ¹¹ Ku mù tē yiri, pwia kúv təlè là tē, ba nē ni Yu mu nədun tē, pwərə wa. *Zwifə-ba də *Gərekə-ba dàñ jigə nəd. Là tē, ba nē *goni bara, də ba tē nē ba bara goni də jigə nəd. Vərə tē, də là tē, ba yía nē wà pɪri, də ywəŋə tē, də là tē, ba nē ti ba tiàn tē mama dàñ yi nəd. Zwezi-Kərisə ci ci dàñ nē wulə ba mama yuu wa, v ga tuŋa ba liù mama bican wa.

¹² Yu kúri aba, v pià, sə á ya Kərisə nē ti, v ga swə aba. Ku mù tē yiri, á pɪn á ja bɪcabwanv, sə á ya wɔywanɪna, sə á cú á tiàn tia, sə á ya bwəbwà, sə á ja pinú də. ¹³ Ku dèñ nē yi á pɪna yìèn tē, tē nē tuŋa á pwərə wa. Á liù tē, v nē jə yoo

* **3:1** 3.1 Ka jèñ piú jizən vən nē yi dun bwálí.

də ʋ don, sə á kwɛn kv, sə kv zwèe, ndə Zwezi-Kərisə nə kwɛn á cɔna tɛ, ʋ pa tɛ zwèe nɛtv. ¹⁴ Kv tɛ nə dwɛ tɛ mama nə yɪ, sə á sóní duən, sə kv pa á vwa duən nə, sə á yoo mama ga ya zəni. ¹⁵ Bɪcan sié tɛ Zwezi-Kərisə nə pɪn aba, wá tɪnɪ á pubɔɲa mama. Yɪ kúrí aba, sə á ya won nədv, sə á ja bɪcan sié tɛntɛ. Á dān kənə Yɪ lèèèe máná mama.

¹⁶ Zwezi-Kərisə sɔgv tɛ də kv yozɛnɛ tɛ mama wá ya á pubɔɲa wa. Á kàrà duən, sə á kwè duən də wɔbɔɲa tɛ mama, á nə jə. Á kənə Yɪ lèèèe də á waa mama, ʋ pubwanv tɛ yɪrɪ. Á nuɲɛ gwaran, də nuɲɪ, tɛ nə bwɪ Yɪ nə, də nuɲɪ tɛ mama, Yɪ-*Siɲu tɛ nə bɪrɪ aba. ¹⁷ Won tɛ mama, á nə fwa, kv nə yɪ á nii sùràn, nə à yèé á tutɔnan wa, á fwa kv *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ. Á kənə nə nyɪna Yɪ lèèèe, kv twá də nə Yuu-Tiu Zwezi.

Kərisə lià púlí nə mɛ, sə kv ya nɛtv

(Efɛzə tìán 5.22-33; 6.1-9; 1 Piyerə 3.1-7; 2.18-25; Titə 2.9-10; 1 Timote 6.1-2)

¹⁸ Á mù kana tɛ, á liù mama mɛ, sə ʋ sèe ʋ bari nii, ndə ʋ nə sèe *Yuu-Tiu nii nɛtv. ¹⁹ Á mù bara tɛ də, á swéné á kana tɛ, á dānà ká tun yanyɔna də ba.

²⁰ Á mù bɪsíná-ba, á zilí á ninə də á nyɪna nii yoo mama wa. Mə kv mù nə poli nə Yuu-Tiu pùé nə. ²¹ Á mù bɪa nyɪna-ba də, á dānà ká fwa, á pa á bɪa tɛ lɪɲa zàn, sə kv gwàrɪ ba jìàn. ²² Á mù ywɛnɛ tɛ, á siá lià tɛ, ba nə yèe aba tɛ nii, yoo mama wa, lɔv kv tɛ wa. Á dānà ká zilí ba nii ba yíá wa cɪcɪ, sə kv dān ká ya ndə á pià, sə ba bu á nə. Á tɔɲa ba tutɔnan tɛ də á bɪcan mama, á nə zilí Yuu-Tiu tɛ yɪrɪ. ²³ Tutɔɲɪ tɛ mama á dān nə tɔɲa, á tɔɲa kv də á bɪcan mama. Á tɔɲa ndə kv yɪ á tɔɲa á pɪn Yuu-Tiu nə, kv tà lià nə, á tɔɲa á pɪn. ²⁴ Á yèé də, kv yɪ Yuu-Tiu nə wá ɲwín aba. Á wá na á tori ʋ

con. Zwezi-*Kərisə nə yɪ Yuu-Tiu, yá kv ga yɪ ʋ mù nə, á tɔɲa á pɪn. ²⁵ Liù tɛ, ʋ nə tɔɲa lwanɪ, Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə wá ɲwín ʋ lwanɪ tɛ ɲwíràn ʋ pa wá. Yá liù mama bá doni n don də.

4

¹ Á mù lià tɛ, á nə yèe ywɛnɛ tɛ, á jana ba də cígá, ndə kv nə mɛ nɛtv. Á lie á tìàn də, á də jə Yuu-Tiu ʋ nə wulə Yɪ *sàñ nə.

Sagɪ tɛ yígúré sùràn

(Efɛzə tìán 6.18-20; 5.14-17)

² Á nə jùnɪ Yɪ, sə á ja pínú wuuu, á dānà ká pií á kə á kwa. Á kənə Yɪ lèèèe də yawala máná mama. ³ Á jùná Yɪ á pa nəba, sə ʋ pa nə na cwɛnɛ, nə ma swɪn ʋ sɔgv tɛ, sə nə bɪrɪ Zwezi-*Kərisə cígá tɛ, ka nə sègè, lià nə. Mə kv mù yɪrɪ nə, ba vwa nə də banzala. ⁴ Á tɛ jùná Yɪ á pa nə, sə à wàní à swɪn ʋ sɔgv tɛ à bɪrɪ nəpon nəpon, ndə kv nə mɛ, sə à swɪn nɛtv.

⁵ Á pɪan á ja wɔbɔɲa lià tɛ, ba nə wà ba waa ken Zwezi-Kərisə nə, yáá con. Yɪ nə pɪn aba máná nəzɛɲu mama, sə á tɪ kv á ma tun kv tɛ nə mɛ, sə á tun. ⁶ Á pɪan á nii sùràn ya ywání, tɛ ga ja fɪra máná mama. Ba nə bwe aba, sə á yəni á nə mɛ, sə á le nɛtv.

(Efɛzə tìán 6.21-22; Filemon 22-25)

⁷ Á pià, sə à tun Tiswikə, ʋ nə yɪ nə nubiswənə, á con. ʋ yɪ liù tɛ, ʋ nə tɔɲa Zwezi-Kərisə tutɔɲɪ tɛ də, də pùé nədv. Á də ʋ mù mɛ nə tɔɲa *Yuu-Tiu tutɔɲɪ tɛ duən nə. Máná tɛ, ʋ nə wá bà á con, ʋ wá bɪrɪ aba won tɛ mama, à nə wulə kv wa. ⁸ Mə kv mù yɪrɪ nə, à tun wá á con, sə ʋ pa á yəni, nə nə yɪ nɛtv, sə ʋ ga zùrɪ á bɪcanɪ də. ⁹ Á tun ʋ mù də Onezimə, ʋ nə yɪ nə nubiswənə, sə ba kwé duən. Onezimə də yɪ liù tɛ, ʋ nə twá Zwezi-Kərisə nə də pùé nədv. ʋ yɪ á mù wa liù. Ba lià bələ

təntə dān wá swìn yoo tə mama, ku nə wulə yəbə, ba biri aba.

¹⁰ Arisətarəkə, à mù də wá nə wulə bān diè tə wa, jùnì aba. Marəkə, ɔ nə yɪ Barənabasə nubiu tə, də jùnì aba. À dí yáá à swìn ɔ yoo á con. Máná tə, ɔ dān nə twi á con, sə á ja wá zəni. ¹¹ Zwezi, ɔ yɪ don nə yɪ Zwisətisə tə, də jùnì aba. Mə ba mù là batwa təntə cɪcɪ nə yɪ *Zwifə-ba, à mù də ba mù nə tɔŋa Yɪ pàrì tutɔŋɪ tə. Ba zùrì à bɪcan zənzən. ¹² Epafərasə, ɔ də nə yɪ á mù wa liù, jùnì aba. Ʋ yɪ Zwezi-Kərisə tütònù tə, ɔ nə jùnì Yɪ zənzən máná mama, ɔ pɪn aba. Ʋ lòrì Yɪ, sə ɔ pa á ya là tə, Yɪ yìèn tə nə bɪga á yuu wa, á ga zɪga zəni á ma tɔŋa Yɪ fɪra, máná mama. ¹³ À tətə wàá à biri nətɔ tə, ɔ nə tɔŋa zənzən, ɔ pɪn á mù, də Lawodise tián, də Yerapolisə tián nə. ¹⁴ Nə nubiswənə dɪmɔtɔrɔ Likə də Demasə də jùnì aba.

¹⁵ Á jùná Kərisə là tə mama, ba nə wulə Lawodise nə á pa nə. Á jùná Ninfə də Kərisə là tə, ba nə yáá jérì duən ɔ diè wa, á pa nə. ¹⁶ Máná tə, á nə kàrì sagɪ ku tə, á zwèe, sə á pa ku va ku pa Lawodise Kərisə là púlí tə də nə, sə ba də kàrì ku. Ku kwa nə, sə á də kúù lwàń, á jon à sagɪ tə don tə Lawodise tián con, á kàrì. ¹⁷ Á swìán Arəswipə con, sə ɔ kə ɔ yíá lá, ɔ tun tutɔŋɪ tə, Yuu-Tiu nə pɪn wá, ɔ pa ku zwèe.

¹⁸ À mù Polə tətə nə púpúní bwálí ku tə wa də à jɪn à ma jùnì aba. Á dānà ká swèeé də, ba vwa nə də banzala. Yɪ nə wá fwa pubwanɔ á yɪra.

**Təntən sagı tə, Polə nə
púpúnı v pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián
təntən sagı tə yuu wa
sugv**

*Lià tə, v nə púpúnı sagı kv tə
Kv yi *təntənu Polə nə púpúnı kv.*

Lià tə nə, Polə nə púpúnı

Sagı kv yi təntən sagı tə, Polə nə púpúnı v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Tesalonikə nə. Tesalonikə yi kv wulə Masedwanə nagwanaa tə wa.

Sagı tə wa sugv

Nəñə kv tə yırı, Polə nə púpúnı ba nə: Polə nə dıga *Kərisə lià púlı təntə dən Tesalonikə nə. Yá v dən yá mə, sə v dəri v jén *Zwifə-ba duən yáá nə, ba nə wə v kàrà tə sèe, ba ga zıga v nə. Polə dən púpúnı sagı kv tə, v pa Kərisə lià púlı tə nə, sə kv pa v tətəñı tə kwən kv tən kv va yáá wuuu.

Polə pìà v bırı də, v pùé poli, yoo mama nə vəli zəni, Kərisə lià púlı nədun təntə wa yırı. Polə bwı ba nə, ba nə vəli yáá tə yırı, v dən ga daña ba jìàn, sə ba tə kwən ba tən kv ba doni nətv. Ba cígá yá dənı *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə túrı tə. Yá twara yá jə Kərisə lià tə duən, ba duən yá nə tı də Yuu-Tiu tə wə twı tə yırı. Polə pìà, sə v bırı ba tíga təntə yoo nə wá ya nətə.

Polə jònı Kərisə lià tə Tesalonikə nə

¹ À m̀ Polə də Siləven də Timote nə púpúnı nə pın *Kərisə lià púlı tə nə, kv nə wulə Tesalonikə nə. Kv púlı təntə də nyına Yu də *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə. Yu nə wá fwa pubwanu á yıra, v ga pa aba bican sié.

*Nətv tə Tesalonikə lià nə ken ba waa Zwezi nə
(Filipə tián 1.3-6; Kolosə tián 1.3-8; 1 Tesalonikə tián 2.13-14)*

² Nə yijunı mama wa, nə yáà l̀r̀ Yu nə pın aba, na ga kəni Yu l̀eèe máñá mama, á mama yırı. ³ Nə yáá líí á yoo máñá mama, nə nyına Yu yáá con. Nə líí nə tián tutuñı tə, á nə keni á waa Zwezi nə, wuuu á ma tən. Nə líí nə tián də kv tə á sonu, tə nə tuña də, á nə zıga dián yala tə wa, á nə jə nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə con. ⁴ Nə nubıa-ba, nə yèé də, Yu sóni aba. U kúrı aba, sə á ya v m̀ lià. ⁵ Nə swın suywáñú tə nə bırı aba. Kv tà də nii s̀r̀àn cıı, kv yın də Yu dián tə də Yu-*Siñu tə tutuñı tə. Yá nə yá ba b̀eé də, suywáñú tə yi cígá. Á yèé nə nə jın nə tián nətv, nə ja yá á tətəñı wa, sə nə ma san aba. ⁶ Kv m̀ nə pın, á yi ndə nə m̀ də Yuu-Tiu nə yi nətv. Á dí càn zənzən, á ma jon Yu sugv tə. Yu-Siñu tə nə pın aba pupwən. ⁷⁻⁸ Yuu-Tiu sugv tə zıgı á con, kv ma yı Masedwanə nagwanaa də Akayi nagwanaa. Kv nətv dən pın á jı lià tə, Masedwanə də Akayi Kərisə lià tə mama nə mə, sə ba jı ndə á nə. Kv tə nə s̀rı lá, ba swın nətv tə, á nə keni á waa Yu nə, bwalı mama nə. Kv m̀ nə pın, nə m̀ con, kv ba dən jə, sə nə k̀ú swın ka yoo. ⁹ Lià tə mama yáá swın nə yoo. Ba maña nətv tə, á nə sèe á ja nəba, máñá tə wa, nə nə twı á con. Ba maña nətv tə, á nə lwán pubuñı á bà Yu con, kv pa á sèe á dıgv wonwanan, sə á ga tən á pa Yu nə. Yu təntə nə wulə mı wa, v ga yi cígá. ¹⁰ Yá á dən dənı də, v biú Zwezi tə, v pıı v bwın v zın tıan wa, pıı v naña yı v bián. U m̀ Zwezi tə nə jon nəba Yu b̀rà tə wa, kv nə bián.

2

*Tutuñı tə, Polə nə tvn, Tesalonikə nə yoo
(Tutvnan 20.18-21, 31-35; 2*

Korentə tián 4.1-2, 5; 6.3-10; 12.12-15)

¹ Nə nubɪa-ba, á tətə yèé kɔ zəni də, nə nə twi á con tə, kɔ wà tutu yɪn. ² Á yəni də, nə dí càn də ba fɪfɪn nəba Filipə nə, kɔ tə wà dən. Kɔ kwa nə, nə nyɪna Yɪ pɪn fən kúɔ ba nəba jə, sə nə swɪn suywánjú tə, nə bɪrɪ aba də, yìèn nə swə tə zɪga, sə tə cì kɔ yáá nə də. ³ Nə kwìè tə, nə nə kwè lià tə nə wà kɔnkɔn, nə à yèé pubɔnkɔkwɪɔn sùràn, nə twá nə ma kwè ba. Yá nə wà sírí ken, sə nə pa ba jén. ⁴ Yɪ dən nə nɪ də, nə mɛ, sə ɔ pa nəba suywánjú tə, ɔ ma pa kɔ nəba. Kɔ mù nə pɪn, nə dən nə swɪn kɔ tà, sə nə ma poli ləzoni pwií, kɔ ya, sə nə ma poli Yɪ pùé. ɔ mù nə yèé nə pubɔnɪ tə dən, nə lù nətɔ. ⁵ Ndə á nə yèé kɔ nətɔ, nə tə wà gɪgara sùràn swɪn á con mama, nə ga tə wà sùràn swɪn, sə nə ma pià səbia. Yɪ yèé yoo təntə zəni. ⁶ Nə wà pià, sə nə na dun ləzoni yáá con, kɔ nə yɪ á mù yáá con, nə à yèé ba duən yáá con. Yá nə yà ga nə ya Zwezi-*Kərisə *tuntuna tə, nə yà wàá dɪàn nə dé á yuu wa. ⁷ Kɔ ga wà nətɔ yɪn. Nə waa yɪn bwànì á yuu wa mánjá tə wa, nə nə yɪn á con, ndə nuu nə ywàŋá ɔ bia yuu nətɔ. ⁸ Nə wɔbwanu təntə nə pɪn nə wà sóní, sə nə swɪn Yɪ suywánjú tə cɪcɪ nə bɪrɪ aba. Nə sóní də, kɔ nə yɪ tɪan də, sə nə sɛe nə tɪ á yɪrɪ. Kɔ nətɔ tə bɪrɪ də, á yoo cà kɔ pa nəba. ⁹ Nə nubɪa-ba, á dən wàá á tiàn á líi tutɔncaran tə, nə nə yáá tɔn, də gwarɔ tə kɔ nə yáá yí nəba yoo. Nə yáá tɔn tɪtɪn də yɪcaɔ, sə kɔ pa nə dən ká ya á liù mama yuu zɪlɪ. Yá nə swɪn Yɪ suywánjú tə nə bɪrɪ aba. ¹⁰ Nə yɪn də á mù lià tə, á nə keni á waa Zwezi nə wuuu, nə bɪrɪ aba də, nə yɪ lià tə, ba nə yɪ Yɪ nə tɪ, nə yɪ cígá tiàn Yɪ yáá con. Yoo mama yà tɛlé nə yuu wa, liù nə wàá nə nii nə ɔ caga kɔ yɪrɪ. Á mù nɪ kɔ tə, nə nə yɪn, Yɪ də ga na kɔ. ¹¹ Á yèé də, kɔ tə, nə nə tɔn də á liù mama, kɔ ya ndə nyɪna də ɔ bia nə. ¹² Nə

kwè aba, nə pa á bɪcanɪ zùrì. Nə zɪɪ dɪàn nə lòrì aba, sə á yà lià tə, á nə mɛ, də Yɪ kúrí aba, sə á twá á ya ɔ pàrì tə wa, də ɔ dun tə wa.

(1 Tesalonikè tián 1.6-10; 2 Tesalonikè tián 1.4-5)

¹³ Nə nə swɪn Yɪ sugɔ tə á con, á ken á waa kɔ nə ndə Yɪ sugɔ nə. Á wà kɔ cígá pɪn ndə ləzoni sugɔ nə. Kɔ cígá ga ya Yɪ sugɔ tə, kɔ nə tɔŋa á mù lià tə, á nə ken á waa Zwezi nə bɪcanɪ wa. Kɔ mù nə pɪn, nə kəni Yɪ lèeèe wuuu. ¹⁴ Nə nubɪa-ba, á də yɪ ndə Kərisə lià púlé tə nə yɪ nətɔ, tə nə wulə *Zwide nagwanaa wa, tə də Zwezi-Kərisə nə vwə duən yɪra. Kɔ mù nə pɪn, á tətə dwíí tiàn tə ma kə càn á nə, ndə *Zwifə-ba də nə ken càn ba nə nətɔ. ¹⁵ Mə ba mù nə gva *Yuu-Tiu Zwezi də Yɪ nii *sùsùnà tə, ba ga fɪfɪn nəba. Ba mù ba Yɪ pùé poli, ba ga ya liù mama duɔɔ. ¹⁶ Ba mù nə kəni dɪàn ba cì nə nə, sə nə dən ká swɪn Yɪ sugɔ tə nə bɪrɪ lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, sə kɔ jon ba ba cuna tə wa. Ba fwa nətɔ, ba ma súrí ba cuna tə wuuu. Yɪ bɔrà tə dən twi kɔ ja ba, də mánjá don wa.

Polə swə, sə ɔ pɪí ɔ va Tesalonikè (Romə tián 1.9-13; Tɔtɔnan 17.14-16; 14.22)

¹⁷ Nə nubɪa-ba, nə mù də á mù pwèe nə yá duən, mánjá mancɪn wa. Nə kúɔ tɛlé duən nə, yá nə bɪcanɪ ga tə buɔŋa á yoo wuuu. Á fɪra jɪn nəba zənzən! Yá nə yà sóní, sə nə pɪí nə na aba nə yíá wa. Kɔ mù nə pɪn, nə dən ma bɪbarɪ, sə kɔ yoo təntə wànì kɔ tɔn. ¹⁸ Nə yà pià, sə nə pɪí nə bà á con. Á mù Polə dédén, sə à bà á con, kɔ nəcɛ cé duən, yá *Sɪtana cì nə yáá nə, kɔ wà wànì. ¹⁹ Nə jə yala nə wulə pupwən wa á yɪrɪ. Mánjá tə wa, nə *Yuu-Tiu nə wá pií ɔ bà, á wá ya ndə dun yupuu nə, ɔ nə wá pa nəba. ²⁰ Á mù cígá nə ya nə dun də nə pupwən.

3

¹ Nə dān wuuu nə ga, nə kùò wàri nə dānì. Nə ni də nə me, sə nə ya Atenə wa yəbə cici. ² Ku mù nə pin, nə ma tun Timote á con. U yi nə nubiu Kərisə yiri, v nə tunja v pin Yu nə. U də swìn Zwezi-Kərisə suywánjú tē v biri. Nə tun wá á con, sə v bà v kwè aba v pa á zigi diàn, sə á kə á waa Zwezi nə wuuu. ³ Nə pià, sə á liù mama dān ká dugv Yu cwəŋə tē, càn zənzən tē yiri, nə nə wulə tē wa. Á tətə yəó də, ku yoo tətə me, sə ku tun nə mù lià tē yira, Yu nə kúrí. ⁴ Mánjá tē wa, nə nə yin á con, nə yà dí yáá nə swìn á con də, ba wá kə càn zənzən nə nə. Á də yəó də, ku mù mánjá tətə dān nə yí. ⁵ À dān nə kùò wàri à píni, à dānì á yoo wa. Ku mù nə pin, à ma tun Timote á con. Á tun wá, sə v bà, v na nətə tē, á tē nə keni á waa Zwezi nə wuuu. Fən yà jə nə də, *Sítana nə wá bà v dédén aba, sə v yigu aba v pa á tun yokukwɔn. Də ku nə jigə nətə, v wá pa nə tutɔŋi tē mama ji tətə.

⁶ Síún nə, Timote pií v nan á con, v bà nə con. U swìn v biri nəba də, yièn tē mama ziən á con. U swìn də, á keni á waa Zwezi nə wuuu. U biri nəba, nətə á nə sonu də, nətə tē á nə tē lií nə yoo zəni zəni mánjá mama. U biri nəba, nətə tē, á nə pià, sə á pií á na nəba, ndə nə də nə pià, sə nə na aba nətə. ⁷ Nə nubia-ba, ku mù dān nə pin, nə wɔwalv tē mama wa, də nə càn zənzən tē mama wa, nə bicanɔ zùri, də á nə ken á waa Zwezi nə. ⁸ Á ziga diàn *Yuu-Tiu nyiən tē wa. Ku mù nə pin síún nə, nə mu kùò pií ku siŋə cígá cígá. ⁹ Bèèè won nə, nə wá tun, nə ma kə Yu lèèè á yiri? Nə wàri nə nyina Yu lèèè nə kəni nə zwèè, pupwən tē yiri, nə nə jə á yuu wa Yu yáá con. ¹⁰ Títin də yicav mama, nə yáá lòri Yu cígá cígá, sə v pa nəba cwəŋə, sə nə pií nə na aba nə yáá wa. Nə pià nə sùrí won tē, ku tē nə mùri aba, á nə keni á waa

Zwezi nə, yoo wa.

¹¹ Nə nyina Yu tətə, də nə Yuu-Tiu nə wá kwən cwəŋə, sə nə wàni nə bà nə na aba. ¹² Yuu-Tiu wá pa á sonu tē, á nə swə duən tē sùrí wuuu. Yá, sə ku sonu tē wàni ku yí lià tē duən tē mama, ndə nə sonu tē yiri tē nə, nə nə swə aba. ¹³ Yuu-Tiu nə wá pa á zigi diàn. U wá pa, á ya v lià tē v nə ti, cɔna dān ká ya á yuu wa, liù nə wá cəgə aba ku yiri, ba nə wá caga á nii nə tē yiri, nə nyina Yu yáá con ku mánjá tē wa, nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá pií v bà də lià tē mama, ba nə yi Kərisə nə ti.

4

Nətv tē Yu nə swə, sə v lià ya yoo (1 Piyerə 1.14-16, 22; 4.1-5; 1 Korəntə tián 6.13-20)

¹ Nə nubia-ba, ku tē nə nə kùò wá swìn, nə sùrí lá, nə biri aba nətə tē, á nə me, sə á ya, sə ku poli Yu pùó. Á cígá twá ku nii nə. Nə dān tē lòri aba pwəpwə, nə ga kwè aba də *Yuu-Tiu Zwezi yiri tē, sə á tē tun ku, á doni nətən. ² Á yəó kwiè tē, Yuu-Tiu Zwezi nə pin, nə ma kwè aba. ³ Ku tē Yu nə pià, ku mù nə yi, sə á yà lià tē, v nə yá á tiàn míámíán Yu jìàn wa. U pià, sə á cì á tiàn nə, á dānà ká pəni duən nə vɛɛ vɛɛ. ⁴ U pià, sə á liù mama lwarɔ, v nə me, sə v ja v tiàn nətə, v ma swe v kan, sə ku biri də v yi Yu nə ti, ndə liù tē, v nə Yu tē nə me, sə zilé ga ya ku wa. ⁵ Á dānà ká twá á pùó yokukwɔnan fira tē nə, ndə liù tē nə, v nə yèri Yu, nə yáá fwa nətə. ⁶ Ku mù yoo tətə wa, sə liù mama dān ká fwa yoo tē, ku nə wá me v don yira v nə yi v nubiu *Kərisə yiri. U wá me, sə v cùgù v yièn. Nə dí yáá nə swìn ku yoo tē á con cígá cígá, nə tún lá. Yuu-Tiu wá kə càn lià tē nə, ba nə tunja tē yolwana tətə. ⁷ Á yəó də, Yu wá nəba kúrí, sə nə tún durən yièn. U kúrí nəba, sə nə yà lià tē, nə nə yá nə tiàn míámíán. ⁸ Ku mù nə pin, liù tē, v nə viga kàrà ku tē, ku ya Yu nə v viga. Ku tà ləzwəŋə

nə v viga. Yá Yu nə pɪn aba v *Sinju tə.

⁹ Kɔ nə yi nətv tə, á nə mɛ, sə á sóní duən yoo wa, kɔ kúv ba dèñ jə, sə nə púpúní kɔ nə bɪri aba. Yu tətə nə dí yáá v bɪri aba nətv, á nə mɛ, sə á sóní duən. ¹⁰ Mə kɔ mù sonu təntə nə, á swə là tə mama, ba nə yi à nubɪa Kərisə yiri, ba nə wulə Masedwanə nagwanaa tə mama wa. Nə nubɪa-ba, nə tə lòrì aba, sə á tɔn kɔ, á doni nətən. ¹¹ Á kəni dɪàn, sə á ya duən nə də sɪé, sə á liù mama ywàñ v tətə tɔtɔnan yuu, sə á tətə nə tɔn də á tətə jìàn, á ma pià á nii wodiu, ndə nə nə bɪri kɔ aba nətv. ¹² Kɔ nətv tə nə wá pa là tə, ba nə tà Kərisə là zìlí aba. Yá á kúv ba ya liù mama yuu zɪlɪ.

*Ka piì ka bwin ka nan tian wa yoo
(1 Korentə tián 15.19-58)*

¹³ Nə nubɪa-ba, nə pià, sə á lwarɪ cígá tə, ka nə wulə là tə, ba nə tɪga tə yoo wa. Kɔ nətv wá pa, á dān ká ya pucɔni wa, ndə là duən nə, ba nə ba yala jə, də ba wá ya də Yu. ¹⁴ Nə pɪn cígá də, Zwezi tɪga, v piì v bwin v nan tian wa. Yá mə nətv tətə nə, Yu wá bwin tɪga tə, ba nə keni ba waa Zwezi nə, v sùrí Zwezi nə.

¹⁵ Á nəñə kɔ tə, *Yuu-Tiu nə kàrì nəba, nə nə pià, nə swìn nə bɪri aba. Kɔ mù nə yi, mánjá tə wa, Yuu-Tiu nə wá piì v bà, nə mù là tə, nə nə tə wá ti tə, nə bá dé tɪga tə yáá. ¹⁶ Yu wá pa nii. *Malɪkɛ piú tə wá swìn də kori nəfarv. Ba wá wúrí Yu nabwana. Kɔ mánjá tə wa, Yuu-Tiu tətə wá nan Yu nə v cú. Yá *Kərisə là tə, ba nə tɪga, wá dí yáá ba bwin ba nan tɪga wa. ¹⁷ Kɔ kwa nə, nə mù là tə, nə nə wulə mi wa, nə dān wá zàn, nə twá ba nə. Nə wá dɪ bakwan tə wa, nə jérí Yuu-Tiu lanworu tə wa. Yá nə dān wá ya də Yuu-Tiu mánjá mama wuu. ¹⁸ Á twá sòràn tə tə nə, á ma zùrì duən bicanɪ.

5

*Ka kə sɪrí mánjá mama, ka dān
Zwezi yoo*

*(Matɪə 24.36-51; Likə 12.35-40;
21.34-36; Romə tián 13.11-14)*

¹ Nə nubɪa-ba, kɔ kúv ba dèñ jə, sə ba púpúní ba pa aba, sə á lwarɪ mánjá tə də dɪn tə, nə *Yuu-Tiu nə wá piì v bà. ² Á tətə yèé kɔ zəni də, Yuu-Tiu túrí dɪn tə wá ya, ndə ɲwìàn nə yáá ɲv, tɪtɪn nə mánjá tə wa, ba nə ba v yoo buɲa. ³ Mánjá tə wa, ləzoni nə wá swìn, ba wú: «Luv zùrì! Yolwan kúv bá bà». Mə kɔ mánjá tə wa, nə ba wá cògò míámíán naa nədv. Kɔ wá dɪ ba yuu, ndə kan pùé nə yáá yi nətv, v lɔrɪ mánjá wa. Yá ba liù mama bá jén. ⁴ Nə nubɪa-ba, á mù tà yikunu wa là, sə kɔ dɪn təntə ma twi kɔ dɪ á yuu ndə ɲwìàn nə. ⁵ Á mù mama yi poni là, á yi yɪcav là. Nə tà yikunu là, nə yi poni là. ⁶ Kɔ mù yiri nə, nə mù dānà ká dwèe, ndə là duən nə. Nə mù kúv wá mɛ, sə nə dwèe, sə nə ya là tə, nə nə buɲa zəni. ⁷ Mə tɪtɪn nə nə, là yáá dwèe. Mə tɪtɪn nə nə, là yáá nyu swana ba sú. ⁸ Nə mù là tə, nə nə yi yɪcav là, nə mɛ, sə nə ya là tə, nə nə buɲa zəni. Nə mɛ, sə nə kəni nə waa Zwezi nə wuu, nə ga sóní là tə, kɔ mù nə wá ya ndə pamana lugu gànù nə, nə nə zua. Nə ga jə yala də Yu wá jon nəba nə cɔna tə wa. Nə tì yala təntə nə, ma fwa ndə pamana lugu yupuu nə. ⁹ Yu nə kúrí nəba, sə v twá də nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə, v jon nəba. V wá nəba kúrí, sə v cògò nəba də v lɪɲa tə, tə nə dáá zənzən. ¹⁰ Kɔ mù yiri nə, Zwezi-Kərisə tɪga nə yiri, sə nə vwə nə tìàn v nə ma ya mi wa, də nə nə tɪga, nə à yèé də nə mi nə wulə mánjá tə wa, v nə wá bà. ¹¹ Kɔ mù yiri nə, sə á dān duən jìàn, sə á san duən nə, ndə nətv tə á nə dí yáá, á tɔɲa kɔ.

*Sagɪ tə yígúré sòràn
(Eberə-ba 13.7, 17, 20-21; Galasi*

tìán 6.1-2; Romə tìán 12.17-21; 1 Korəntə tìán 1.8-9)

¹² Nə nubia-ba, nə lòrì aba, sə á zilé là tə, ba nə tɔŋa á pwərə wa. Ba mù là tə *Yuu-Tiu nə tún, sə ba ywàń á yuu wa, sə ba kwè aba. ¹³ Á zilé ba zənzən, sə á sóní ba ba tutɔŋɩ tə yiri, ba nə tɔŋa. Á pɩan bɩcan sié ya á pwərə wa.

¹⁴ Nə nubia-ba, nə kwè aba, sə á caga yayinyina tə nii nə, sə á zùrì ba tə, fən nə jə ba jìàn. Á saŋa labwana tə nə, á jana pínú ba mama yoo wa. ¹⁵ Á cia á tìàn nə, sə liù mama dàn ká tɔn lwanɩ, ɩ ma ŋwín lwanɩ. Máná mama, sə á tɔn zəni duən yira də ləzoni tə mama yira.

¹⁶ Dɩn mama, sə á ya pupwən wa. ¹⁷ Á jùná Yɩ máná mama, á dànà ká yá. ¹⁸ Á kəni Yɩ lèèè won mama wa. Yɩ nə swə kɩ nətɩ tə, á nə vwə *Kərisə yira tə yiri.

¹⁹ Á dànà ká cì Yɩ-*Siŋu tə tutɔŋɩ yáá nə. ²⁰ Yɩ yáá twá ɩ nii *sùsùndù nə, ɩ kàrì aba. Á dànà ká mun kàrà təntə. ²¹ Yoo mama wa, sə á dí yáá á ywàń kɩ wa, á kúrí kɩ tə, kɩ nə ziən, á lɩ á pa á tìàn nə. ²² Yoo mama wa, cia á tìàn nə də lwanɩ yiri mama.

²³ Yɩ tə, ɩ nə pɩn bɩcan sié pa, sə á ya ɩ mù nyiən míámíán. ɩ mù nə wá cì, sə á tətə mama, də á pubɔŋa tə, də á jèré tə, də á yira tə dàn ká ja lwanɩ, ba nə wá swìn tə yoo, dɩn tə nə nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá pɩɩ ɩ bà. ²⁴ Yɩ kúrí aba. Yá ɩ mù ga nə yɩ pùé nədɩ. Yá ɩ mù nə wá tɔn kɩ yoo təntə.

²⁵ Nə nubia-ba, á jùná Yɩ də á pa nəba. ²⁶ Á jùná là tə duən tə mama, ba nə yɩ á nubia Kərisə yiri, də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə là nə mɛ, sə ba fwa nətɩ. ²⁷ Á lòrì aba pwəpwə də Yuu-Tiu yiri tə, sə á kàrì sagɩ kɩ tə là tə mama yáá con, ba nə yɩ nubia Kərisə yiri. ²⁸ Nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanɩ á yira.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián bələ
nii sagı tə yuu wa
sugu**

*Lià tə, v nə púpúní sagı kv tə
Ku yi *tuntunu Polə nə púpúní ku.*

*Lià tə nə, Polə nə púpúní
Sagı kv tə yi bələ nii sagı tə, Polə
nə púpúní v pa *Kərisə lià tə nə, ba
nə wulə Tesalonikə nə.*

Sagı tə wa sugu

Polə púpúní v sagı kv tə, sə v ma
kàrà Tesalonikə Kərisə lià tə.

U təntən v kəni Yı lèèèe, ba pùé
nə yi nədu də Yı ba ga swə duən
tə yırı. U kəni Yı lèèèe, ba nə jònì
Yı, ba ga zıga diàn Yı tutuŋi tə wa
yırı. U diàn kàrì ba Zwezi-*Kərisə
túrí tə nə mɛ, sə kv ya nətu. Polə
kàrì Kərisə lià tə, sə ba zıgı diàn
Yı cwəŋə tə wa, də cuna nə swə
tə pùli luv wa zənzən, nə à yèé
càn nə yí ba. U bırı ba, sə ba jun
Yı máŋá mama. Ba wa lià duən
də yà ba tutuŋi pià kv pa ba tuŋa
yokukwınan. Ba mù lià təntə swın
də, Yuu-Tiu wá pií v bà síún síún.
Ku mù tə yırı, ka tun tutuŋi kúv ba
dèñ ja. U caga yayınyına ba nii nə,
sə ba tun ba ma na nii wodiu, ndə v
mù Polə də lià tə duən tə, ba nə tun
Yı tutuŋi tə, nə tun kv nətu.

*Polə jònì Kərisə lià tə Tesalonikə
nə*

¹ À mù Polə də Siləven də Timote
nə púpúní sagı kv tə. Nə púpúní ku,
nə pın *Kərisə lià púlí tə nə, kv nə
wulə Tesalonikə nə. Ku púlí təntə
də nə nyına Yı də *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə nə vwə duən nə. ² Nə nyına
Yı də Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá
fwa pubwanv á yıra, ba ga pa aba
bıcan sié.

*Yuu-Tiu wá bà, v bə̀rì luv bə̀rì
(1 Tesalonikə tián 1.3-7; Filipè
tián 1.3-6, 27-30; Matıə 13.40-43;
25.31-46)*

³⁻⁴ Nə nubıa-ba, á keni á waa
Zwezi nə wuuu, á ga tə kəni á waa
v nə á súrí wuuu. Yá sonu tə, á nə
swə duən tə, də yi kv súrí wuuu. Á
wulə càn də wəwalv wa, á ga tə jə
pínú wuuu, á dənà ká pií á kə á kwa.
Ku nətu dən pın, nə jə á yoo, nə ma
bwı nə tiàn nə, *Kərisə lià púlé tə
wa. Ku mù nə pın, nə mɛ, sə nə kə
Yı lèèèe máŋá mama wuuu, á yuu
yırı.

⁵ Ku càn təntə bırı də, Yı bə̀rì tə
yi cígá nə v twá, v ma bə̀rì ka. Tə
mù nə wá pa á ya lià tə, á nə mɛ,
sə á zv Yı pàrì tə wa. Mə kv mù
yırı nə, á dí càn tə. ⁶ Yı mù wá twá
də cígá, v ma kə càn lià tə nə, ba
nə kəni càn á nə. ⁷ Yá v dən wá
pa sié, á mù lià tə nə, á nə dé càn
tə. Nə mù də á mù, nə wá na sié
təntə, máŋá tə wa, *Yuu-Tiu Zwezi
nə wá pií, v nan Yı *sán v bà də
*malıke, tə nə jə diàn. ⁸ U wá ya
mənvoov tətəŋi wa, v ma bà, sə v
ma kə càn lià tə nə, ba nə yèrì Yı,
də ba tə, ba nə ba nə Yuu-Tiu Zwezi
suywánú tə də nii zılı. ⁹ Ba càn tə, tə
nə wá yí ba, tə mù nə mɛ də ba, tə
ga wá cügə ba miámıán, kv ja vələ
máŋá mama wuuu, kv nə ba zwèe.
Ba bwálí wá ya ŋúní də Yuu-Tiu, ba
ga wá ya ŋúní də v dun tə, tə nə bırı
v diàn tə. ¹⁰ Tə mù yìèn təntə wá
tun Zwezi-Kərisə túrí dun təntə nə.
U dən wá pa lià tə mama, ba nə yi
v mù nə tı, pa wá dun. Ba tə mama,
ba nə keni ba waa v nə, wá balv wá.
Á də wá ya kv lià təntə wa, á nə pın
cígá kàrà tə nə, nə nə kàrì nə bırı
aba tə yırı.

¹¹ Ku mù nə pın, nə jònì Yı, máŋá
mama wuuu, nə pın aba. Nə yáá
lòrì Yı, sə v pa, á ya lià tə, á cígá
nə mɛ, sə v kúrí aba, sə á ya v lià.
Nə yáá lòrì wá, sə v twá də v diàn
tə, v pa á tun kv tə nə zièn. Nə lòrì
Yı, sə v pa á tun yozəŋə tə, á nə
tuŋa, sə tə va yáá wuuu, á nə keni

á waa v nè wuuu tɔ yiri. ¹² Kɔ mù nè wá pa, nè Yuu-Tiu Zwezi yiri tɔ na dun, kɔ twá dɛ aba. Yá v dɛ ga wá pa, á dɛ na dun. Kɔ nɛtɔ tɔ wá twá dɛ pubwanɔ tɔ, nè nyina Yɛ dɛ nè Yuu-Tiu Zwezi-Kərisɛ nè wá fwa á yira.

2

Yuu-Tiu túrí tɔ yoo
(1 Zwan 2.18; 4.1-3; Matie 24.23-44)

¹ Nə nubɩa-ba, nə *Yuu-Tiu Zwezi-
*Kərisɛ wá pií v bà. Yá nè dàń wá
kun duən nə v sɛpuni nə. Kɔ mù nè
pɩn, nə lòrì aba, ² á dàńà ká sɛɛ, á pa
ba gugurɛ á pubɔŋa tɔ. Á dàńà ká
pa fɛn ja aba dɛ, á nè nì dɛ, Yuu-Tiu
túrí dun tɔ yí. Liù nè swìn á con
dɛ, Yɛ.*Siŋu tɔ nè bɩrɩ wá kɔ yoo
tɛntɛ, á dàńà ká sɛɛ kɔ. Nə à yèé,
v nè swìn á con dɛ, kɔ yɩ nè mù nii
sugv nə, á dàńà ká sɛɛ kɔ. Nə à yèé
tɛtɛ ba nè pɩn aba sagɩ, ba ga bɩrɩ
dɛ, kɔ sagɩ tɛntɛ nan nə mù con, á
dàńà ká sɛɛ kɔ. ³ Á dàńà ká sɛɛ, sɛ
liù mama twá yoo nədv tɛtɛ nə, v
ma gɩgarɩ aba v dugv. Mánjá tɔ, kɔ
dun tɛntɛ nè biàn, sɛ kɔ yí, kɔ mɛ,
sɛ lià zɛnzɛn ba nə ken nii nədv, ba
vɩ Yɛ *nii ya lɔv wa. Yá cuna liù wá
bɩrɩ v tiàn lɔv wa. Mɛ v mù cuna
liù tɛntɛ nə, Yɛ li v tún vàn nə, sɛ v
cùgù. ⁴ Kɔ bɛɛ tɛntɛ nè wá zɩgɩ won
tɔ mama nə, lɛzoni nə boŋɔ <Yɛ>, nə
à yèé ba nè pɩn dun kɔ. U wá bún
dɛ, v dwɛ tɔ mama. Yá v wá zu Yɛ
*diè tɔ tɛtɛ wa, v jèń lá. U ja v tiàn,
v ma jì Yɛ.

⁵ Á lie á tiàn dɛ, à dí yáá à swìn
kɔ yoo tɛntɛ á con, mánjá tɔ wa, à
nə yin dɛ aba. ⁶ Síún nə, á yèé kɔ
tɔ nè cìgá yìèn tɛntɛ yáá nə, sɛ tɔ
tɔn. Tɔ wá tɔn, dɛ tɔ mánjá nə yí.
⁷ Cuna liù tɔ mù dí yáá, v wulɔ v
tuŋa diàn tutɔnan, tɔ nè sègè. Kɔ
dàń ga, sɛ won tɔ, kɔ nè cìgá v yáá
nə, kèɛń kɔ yá bwálí nə. ⁸ Kɔ mánjá
tɛntɛ wa, cuna liù tɔ dàń wá bɩrɩ v
tiàn. Yá Yuu-Tiu Zwezi dàń wá gu
wá dɛ v nii voo. U wá cùgù wá dɛ

diàn tɔ, v nè wá ja bà. ⁹ *Sítana
diàn tɔ nè wá pa cuna liù tɔ bà.
Liù tɛntɛ wá fwa kunkun yomulan
yiri mama, dɛ kunkun muminan, dɛ
kunkun yogwaran. ¹⁰ U wá twá
kunkun yìèn nə, v ma tɔn lwanɩ yiri
mama. U wá ja tɔ, v ma gɩgarɩ lià tɔ,
ba nè jén míámíán Yɛ yáá con, ba
vɩga, sɛ ba sóní cìgá tɔ, ka nè wá jon
ba, ba cuna tɔ wa yiri. ¹¹ Kɔ mù nè
pɩn, Yɛ ma tɔn diàn ba con, tɔ nè
wá pa, ba jén, sɛ ba pa cìgá kunkun
tɔ nə. ¹² Kɔ yɩ nɛtɔ, sɛ kɔ pa Yɛ b̀̀r̀̀i
lià tɔ mama b̀̀r̀̀à, ba nè wá cìgá tɔ
sɛɛ, ba nè sóní, sɛ ba tɔn kunkun
yìèn tɔ, sɛ v cùgù ba.

*Yɛ kúrí aba, sɛ v jon aba á cuna
wa*
(1 Piyerɔ 1.3-9; 5.10-11)

¹³ Nə nubɩa-ba, *Yuu-Tiu sóní á
mù zɛnzɛn. Nə mù con nə, nə nè
mɛ, sɛ nə kɔ Yɛ lɛɛɛɛ, mánjá mama
á yiri. Yɛ nè kúrí aba, lɔv jɩv mama
wa, sɛ v jon aba á cuna wa. U twá v
*Siŋu tɔ nə, dɛ á nè sɛɛ cìgá tɔ nə, v
pa á jì v nyiən. ¹⁴ Mɛ kɔ mù yiri nə,
Yɛ twá dɛ suywánú tɔ, nə nè swìn
á con, v ma kúrí aba. U pià, sɛ á
dɛ na tori nə Yuu-Tiu Zwezi-
*Kərisɛ dun tɔ wa.

¹⁵ Nə nubɩa-ba, kɔ mù tɔ yiri, á
zɩga diàn, sɛ á ja kàr̀̀i tɔ, nə nè kàr̀̀i
aba, á pa á tiàn nə. Kɔ nè yɩ kàrà
tɔ, nə nè swìn á con dɛ nii, nə à
yèé kàrà tɔ, nə nè púpúní nə pa
aba, sɛ á ja tɔ mɛ. ¹⁶ Nə Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisɛ tɛtɛ dɛ nè nyina Yɛ
sóní nəba. U fwa pubwanɔ nè yira,
v pa nè bɩcanɩ zùr̀̀i mánjá mama, kɔ
nə ba zwèe. Yá nè ga jɔ yala, tɔ nè
ziən. ¹⁷ Ba mù nè wá zùr̀̀i á bɩcanɩ.
Ba mù nè wá pa, á zɩgɩ diàn á ga fwa
won tɔ mama, kɔ nè ziən, á tutɔnan
dɛ á s̀̀r̀̀àn wa.

3

Á lòr̀̀i Yɛ, á pa nəba
(Romɔ tián 15.30-32)

¹ Nə nubɩa-ba, kɔ tɔ, nə nè wá
swìn nə ma gúrí, á dàń lòr̀̀i Yɛ á
pa nəba. Á lòr̀̀i Yɛ, sɛ *Yuu-Tiu

sugv tē wàní kv sú tia tē mama, sē kv na dun, ndē kv nē jē dun á con nētū. ² Á tē lòrì Yu, á pa nēba, sē v jon nēba lēzwēnkukwīnan, dē lēzwēnwulūnyīna ba jìàn wa. Kv cīgá mama wa, kv tà là tē mama, nē ken ba waa Zwezi nē. ³ Yuu-Tiu mù yī pùé nēdū tíú. U mù nē wá pa á zīgī diàn, v ga cì á nē dē *Sítana. ⁴ Á fwa kv tē, nē nē pīn aba nii, sē á fwa, á ga tē wá fwa kv. Yuu-Tiu pīn nē jē á diàn kv yoo tē wa. ⁵ Nē Yuu-Tiu nē wá pa á sóní Yu á bīcanī wa, sē á píní á dàn Zwezi-*Kērisē.

Ka tun tutvñi nē zīēn yoo

(1 Tesalonikè tián 2.9-10; 4.11-12)

⁶ Nē nubīa-ba, nē pīn aba nii kv tē dē nē *Yuu-Tiu Zwezi-*Kērisē yīrī tē. Á pwiá á tiàn á ya yīñvñī dē liù tē mama, v nē yī nē nubīu Kērisē yīrī, v nē ya yayīnyīēn, v nē ba kārà tē, nē nē bīrī aba, nii zīlí. ⁷ Á tētē yēé nētū tē, á nē mē, sē á fwa, sē á ma ya ndē nē nē. Á yēé dē, nē nē yīn dē aba, nē wà yayīnyīna yīn. ⁸ Nē wà liù wodiu dí tutv. Nē tun nē gwārì, nē tun tītūn dē yīcav mē, sē nē dàn ká ya á liù mama yuu zīlí. ⁹ Nē nē fwa kv nētū tē, kv ba pīà kv bīrī dē, nē yā ba cwēñē jē, sē á san nēba. Kv ya nē pīà nē bīrī aba nētū tē, á nē mē, sē á fwa, sē á twá kv nē. ¹⁰ Kv mù nē pīn, máñá tē wa, nē nē yīn á con, nē swīn á con, nē wú: «Dē liù nē ba pīà, sē v tun, sē kv tíú dàn ká dō wodiu dē!»

¹¹ Nē nēñ dē, á wa là duēn ya yayīnyīna. Ba ba won tūñā, dē kv nē tà, sē ba kē ba tiàn là duēn yīēn wa. ¹² Nē kwē ba là tētē, nē ga pīn ba nii kv tē dē Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē yīrī tē. Nē swīn ba con, sē ba tun ba tūtūnan máñá mama sēnbwēn, sē ba ma na ba nii wodiu.

¹³ Nē nubīa-ba, á mù dànà ká gwārì, dē ka fwa zēnī. ¹⁴ Dē liù nē ba kv tē, nē nē swīn sagī kv tē wa, nii zīlí, sē á ja kv tíú yoo á pubūñā wa. Á pwiá á tiàn dē wá, sē kv pa cavīra ja wá. ¹⁵ Á dànà ká fwa wá

ndē á dūñv nē. Kv mē, sē á kwē kv tíú, ndē á nubīu nē.

Sagī tē yīgúré sūràn

¹⁶ *Yuu-Tiu tē, v nē pīn bīcan sīé tē, nē wá pa aba bīcan sīé. Yuu-Tiu Zwezi nē wá ya dē á mama, máñá mama wa, yoo yīrī mama wa. ¹⁷ Kv tē ya à tētē Polē nē púpúní dē à jīn, à wú: «Polē jūnì aba». Á nēñē nētū tē, à nē yāá tún à jìàn à saga tē mama wa, dē nētū, à nē púpúní: ¹⁸ Nē Yuu-Tiu Zwezi-*Kērisē wá fwa pubwanv á yīra.

**Təntən sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Timote
nə
Timote təntən sagı tə
yuu wa sugv**

Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə
Kv yı *tuntunu Polə nə púpúní kv.
Máná tə wa, v nə púpúní kv, də v yı
v wulə bán diè wa Romə nə.

Liù tə nə, Polə nə púpúní
Sagı kv tə yı təntən sagı tə, Polə
nə púpúní v pa Timote nə. Timote
nyına tà *Zwifə, v nuu ga yı Zwifə.
U jigə *Kərisə liù, v ga yı Polə
karbiu. Timote jigə Polə twaduən
tə wa liù don, v yà nə swə zənzən.
Yièn yà nə wulə Kərisə lià púlé tə
wa, Polə yàá tun wá lá nə, sə v va v
ywan tə yuu. Polə pın wá nii, sə v
ya Efezə nə, v dàn Kərisə lià tə jian
də v kàrì ba.

Sagı tə wa sugv

Efezə *Kərisə lià tə yı ba tə wulə
ba tanı ba tiàn. Yá Kərisə lià duən
də wulə ba kàrì kunkun yièn. Polə
púpúní kv, v ma biri Timote nə
kwìè tə, v nə me, sə v pa Efezə
Kərisə lià tə də ba yáá tiàn tə nə.

Polə pìà v biri Timote də, v me, sə
v ja cígá kàrà tə v waa con. U me,
sə v twá Yı sagı tə wa sùràn tə nii
nə, ndə kv nə me nətı. U me, sə v
tun suywánú tə tutunan tə wuuu, v
dàn ká yá. U me, sə v kwen Kərisə
lià púlí tə, v kə cwəŋə nə, v ga kúrí
yáá tiàn nəzəŋə.

*Polə jònì Timote
(Titə 1.1-4)*

¹ Á mù Polə yı Zwezi-*Kərisə
*tuntunu. Á mù nə púpúní sagı kv
tə. Yı jon nəba nə cuna wa. Zwezi-
Kərisə də pın nə jə yala. Yá v mù
nə pın nii, sə à ya ba tuntunu. ² Á
púpúní sagı kv tə, à pın n mù Timote

nə, n nə yı ndə à biù nə cígá cígá,
n nə keni n waa Zwezi nə tə yırı.
Nə nyına Yı də nə *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə nə wá fwa pubwanu n yıra.
Ba mù nə wá dəri n yinəgə zənzən,
ba ga pa mú bican sié.

*Á cia á tiàn nə də kunkun
karyına-ba tə*

*(1 Timote 6.3-5; Titə 3.9; Galasi
tiàn 3.10-12, 19-24)*

³ Máná tə, à nə vəli Masedwanə
nagwanaa, à pın mú kwìè, sə n yà
Efezə nə, n cì lià duən nə, ba dàn
ká biri kunkun kàrì. ⁴ Kv mù təntə
kwa nə, sə n tə cì ba nə, ba dàn ká
jələ tə yomanan təntə mancin tətə.
Tə yı yièn tə, tə nə ba dèñ jə. Tə
duən də ga yı ba nıbara-ba tə yièn
tə twara, tə nə wàrì tə gəlì tə zwèe.
Tə mù yièn təntə yà tútúná cıci nə,
tə yáá zìn, tə ga ba saŋa, sə Yı fira
tə tun də ba. Ba wáá Yı fira təntə
ba lwarı, də ba nə ken ba waa Zwezi
nə. ⁵ Yoo tə yırı, n nə me, sə n swın
kv nətı tə ba con, kv mù nə yı, sə
ba wánı ba sónı duən. Ba sonu təntə
me, sə kv ya də bican nəpon, kv nə
ba pubunkukwınan jə, sə kv pa ba
nə keni ba waa Zwezi nə tə ya cígá
cígá. ⁶ Lià duən jén ba tiàn, ba kúv
ba tə yièn təntə fwa. Yá ba nə jén
tə dán nə pın, ba jə tútúná, tə nə ba
nywarı jə. ⁷ Ba pìà, sə ba ya Yı *nii
tə, v nə pın *Moyizə nə dèñ, ba biri
lià nə. Yá ba ga yèrì ba tətə sùràn
tə dèñ, ba nə swın. Ba yèrì yièn tə
dèñ, ba nə kàrì tə yoo də diàn, ndə
ba yèé tə.

⁸ Nə yèé də, Yı nii tə zıən, də ba
nə ja kv ba tıŋa, ndə kv nə me nətı.
⁹ Kv mù yırı, ba me, sə ba lwarı də,
Yı nii tə tà v pın lià tə yırı, ba nə
yı cígá tiàn. Á nəŋə ləzwənyirə tə,
Yı nə pın v nii tə ba yırı: Kv mù
nə yı wulunyına, də lià tə, ba nə ba
Yı nii zılı, də lià tə, ba yáá nə tələ
də Yı, də cuna lià. Yı pın v nii tə
lià tə yırı, ba ba Yı yièn tə zılı, də
ba tə, ba nə zıvı v mù Yı cwəŋə
tə, də ba tə yırı, ba nə gwı ba ninə
də ba nyına, də lagıra yırı. ¹⁰ Yı

pɪn v nii tɛ lià tɛ yɪri, ba nɛ pɛni duɛn vɛɛ vɛɛ, dɛ bara tɛ yɪri, ba nɛ ba kan pià, ba ga pià bara duɛn, ba ma fwa ba kana, dɛ ba tɛ yɪri, ba nɛ janɪ lià ba yoli. Yɪ pɪn v nii tɛ lià tɛ mama yɪri, ba nɛ yɪ kɔnkɔna, dɛ ba tɛ yɪri, ba nɛ swɪn kɔnkɔn yièn. Yɪ pɪn v nii tɛ lià tɛ mama yɪri, ba nɛ tuŋa yièn tɛ, tɛ nɛ zɪga v cɪgá kàrà tɛ nɛ. ¹¹ Kàrà tɛntɛ dɛ sɥwánǵú tɛ yɪ nɛdu. Sɥwánǵú tɛntɛ nan Yɪ con. Yá ku mù nɛ bɪri v pupwɛn tɛ, dɛ v dun tɛ. Yá Yɪ tɛntɛ nɛ ken sɥwánǵú tɛntɛ yoo à jìàn wa, sɛ à swɪn ku à bɪri.

Yɪ pubwanv tɛ, v nɛ fwa Polɛ yɪra

(Tɔtvnan 26.9-20; 1 Timote 6.12, 20-21; 2 Timote 2.15-18)

¹² À kɛni nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-**Kərisə lɛɛɛɛ. U bɪn dɛ, à yɪ liù tɛ, v nɛ wàá à yuu wa v jɛlɛ, sɛ à tun v tutɔŋɪ tɛ dɛ pùé nɛdu, v ma kúri nɛ, sɛ à tun ku. U dǎn pɪn nɛ diàn, sɛ à ma tun ku tutɔŋɪ tɛntɛ. ¹³ Mánǵá don yɪn lá, à nɛ twɪn v mù Zwezi tɛntɛ. À fifɪn v Kərisə lià tɛ, dɛ à kɛni càn ba nɛ. Dɛ ku nɛtv tɛ mama, à yinɛgɛ zɛnzɛn jɪn wá. Lɛyɛri yá nɛ pɪn, à fwa ku nɛtv tɛ, à ga wà cɪgá pɪn Zwezi nɛ dɛ. ¹⁴ Yá nɛ Yuu-Tiu dǎn fwa pubwanv à yɪra, ku nɛ dáá zɛnzɛn, ku ja lɛ. À keni à waa v nɛ wuuu, à dǎn ga jɛ Zwezi-Kərisə sonu tɛ. ¹⁵ Ku tɛ à nɛ pià, sɛ à swɪn yɛbɛ, ku ya sugv tɛ, ku nɛ yɪ cɪgá. Lià tɛ mama nɛ mɛ, sɛ ba sɛɛ ku. Zwezi-Kərisə twi tia yuu, sɛ v jon lià ba cɔna wa. À mù ga nɛ yɪ ba yáá tíú, à cɔna nɛ dwɛ ba, v nɛ jon. ¹⁶ Yá Zwezi-Kərisə dǎn dɛri à mù liù tɛ, à cɔna nɛ dáá tɛ doni ba duɛn, tɛ yinɛgɛ zɛnzɛn. Ku mù nɛ pɪn, v twá dɛ nɛ, sɛ v ma bɪri v pínú tɛ nɛ yɪ nɛtv. U bɪri ku, sɛ v ma dǎn lià tɛ, ba nɛ wá kɛ ba waa v nɛ, jìàn, sɛ ba ga na mu tɛ, ku nɛ ba zwɛɛ v con.*

¹⁷ À pià, sɛ lià tɛ pa dun Yɪ nɛ, ba ga bu v nɛ, mánǵá dɛ mánǵá, ku nɛ ba zwɛɛ. Yɪ nɛ yɪ piú tɛ, v pàri tɛ

nɛ ba zwɛɛ, abada. U mù nɛ ya Yɪ tɛ, v nɛ wulɛ mánǵá mama wuuu, yɪ nɛ wàri wá ku ni, v ga yɪ v cɪci dɛ. Amɪna!

¹⁸ À biú Timote, à pià, sɛ à swɪn n con, sɛ n tun n pa Yɪ nɛ, ndɛ Yɪ nii *sùsùná tɛ dun nɛ swɪn n yoo nɛtv. N dǎn piú n liú Yɪ nii sùsùná tɛ sùràn tɛntɛ yoo, sɛ n tun Yɪ tutɔŋɪ tɛ zɛni zɛni, ndɛ n nɛ pià, sɛ n jan jaŋa, ka nɛ zɛn. ¹⁹ N jaŋa tɛntɛ wa, n tɛ mɛ, sɛ n kɛ n waa Zwezi nɛ wuuu. N pubɔŋa tɛ ga wà mɛ, sɛ ka ya pubɔnkɔkwɪɔn. Lià duɛn dugv ka ja pubɔnzɛŋɛ tɛntɛ yoo vàn nɛ. Ku mù nɛ pɪn, ba yá dí yáá, ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. Yá ku nɛ yɪ yáá, ba kúú ba ba waa kɛni Zwezi nɛ. ²⁰ Ku mù lɛzwɛnyirɛ tɛntɛ wa, lià duɛn nɛ yɪ Yimene dɛ Alekəzandərə. À ken ba mù lià tɛntɛ *Sɪtana jìàn wa, sɛ ba ma lwarɪ swɪan, ba kúú dǎn ká twɪn Yɪ.

2

Nɛtv tɛ, ba nɛ jòni Yɪ (Ebərə-ba 2.9)

¹ Tɛntɛn yoo tɛ à nɛ kwè, sɛ ba fwa, ku mù nɛ yɪ, sɛ *Kərisə lià tɛ jɔn Yɪ, sɛ ba lòri Yɪ, sɛ ba kɛ Yɪ lɛɛɛɛ, lià tɛ mama yuu yɪri. ² Ba lòri Yɪ, ba pa pèegá tɛ nɛ, sɛ ba lòri Yɪ, ba pa lià tɛ nɛ, ba nɛ ywànǵá ba luv tɛ yuu, sɛ ba luv tɛ wàni ku zùri, sɛ sié ya ku wa. Ku nɛtv wá san, sɛ nɛ wàni nɛ zilí Yɪ, nɛ ga twá wá zɛni. ³ Mɛ ku mù yoo tɛntɛ nɛ ywán, ku ga zɛn, ku pa Yɪ nɛ, v nɛ jon nɛba nɛ cɔna wa. ⁴ Mɛ v mù nɛ pià, sɛ v jon lià tɛ mama ba cɔna wa. Ku nɛ súri lá, sɛ v pa ba lwarɪ v cɪgá tɛ. ⁵ Yɪ yɪ nɛdu, yá lɛzwɛndɔba nɛ wulɛ v mù Yɪ dɛ lɛzoni pwərə wa. Ku liù tɛntɛ nɛ yɪ Zwezi-**Kərisə. ⁶ U mù nɛ pɪn v tiàn, sɛ v ti lɛzoni tɛ mama yuu yɪri, sɛ v ma jon ba, ba cɔna wa. Ku mù yoo tɛntɛ nɛ bɪri, ku mánǵá tɛ tɛtɛ wa, dɛ Yɪ pià, sɛ v jon lɛzoni mama. ⁷ Mɛ ku mù yɪri nɛ, Yɪ tún nɛ, sɛ à ya v *tɔntɔnv, à swɪn v sugv tɛ. À mù nɛ mɛ, sɛ à*

gwin Yu sugv tɛ dɛn à bɪrɪ lià tɛ nɛ, ba nɛ tà *Zwifɛ-ba, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ, sɛ à bɪrɪ ba cígá tɛ dɛ. À bɪrɪ kɛ cígá tɛntɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba. Kɛ tà kɛnkɛn nɛ à kɛnɪ, kɛ ya cígá nɛ à swɪn.

Bara dɛ kana nɛ mɛ, sɛ ba ya nɛtv Kɛrisɛ lià jérɔ wa

(1 Piyerɛ 3.1-6; 1 Korɛntɛ tián 14.34-35; Titɛ 2.3-5)

⁸ À dɛn pià, sɛ bwálɪ mama nɛ, sɛ bara tɛ jun Yu. Ba nɛ zɪn ba jìàn yu nɛ, sɛ ba ma jun Yu, ba mɛ, sɛ ba ya lià tɛ, Yu nɛ ti ba. Lɪɲa wà mɛ, sɛ tɛ ya ba bɪcanɪ wa. Tútɔnà dɛ wà mɛ, sɛ tɛ ya ba pubɔɲa wa. ⁹ À swɛ, sɛ kana tɛ dɛ zu ganan, ndɛ kan nɛ mɛ, sɛ v zu v gànɔ nɛtv. Ba dɛn ká zu ganan tɛ, tɛ nɛ ba zɪn dɛ ba. Tɛ wà mɛ, sɛ tɛ ya jɪjɛ tián ganan. Ba dɛn ká pan yun tɛ yiri nɛ yɪ jɪjɛ tián nɛ panɪ. Ba dɛn ká nà ba tián dɛ síán bɪan zanan, nɛ à yèé ganan tɛ, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá zɛnzɛn. ¹⁰ Ba bwanwɪɛn dɛn mɛ, sɛ tɛ ya ka tɔn zɛni. Kɛ mù nɛ mɛ dɛ kana tɛ, ba nɛ swɪn dɛ, ba mù zɪlɪ Yu. ¹¹ Kàrà tɛ máná wa, kana tɛ mɛ, sɛ ba cɔgv kàrà tɛ sɛnbwen, sɛ ba sɛ kàrà tɛ nii. ¹² À ba nii pɪn kan nɛ, sɛ v kàrà bara tɛ, nɛ à yèé, sɛ v ja diàn ba yuu wa. Kana tɛ mɛ, sɛ ba pú ba níé, ba jèñ sɛnbwen. ¹³ Kɛ dɛn nɛ yɪ Yu tɛntɛn, v fwa Adamɛ. Kɛ kwa nɛ, v fwa Evɛ. ¹⁴ Yá kɛ tà Adamɛ nɛ, *Sɪtana gɪgarɪ, kɛ yɪ kan tɛ nɛ, v gɪgarɪ. Kɛ nɛtv dɛn pià kɛ bɪrɪ dɛ, kan nɛ vɪga Yu nii tɛ. ¹⁵ Yá dɛ kɛ nɛtv mama, Yu wá jon kan v cɔna wa, v nɛ lɪrɪ bɪa tɛ yɪrɪ. Yu wá jon wá, dɛ v nɛ keni v waa Zwezi nɛ wuuu, dɛ v nɛ swɛ lià, dɛ v nɛ twá Yu nɛ zɛni, dɛ v nɛ jɛ v tián zɛni.

3

Kɛrisɛ lià púlɪ yuu tián (Titɛ 1.5-9; 1 Piyerɛ 5.1-4)

¹ Sugv kɛ tɛ, à nɛ pià à swɪn, kɛ ya cígá. Liù tɛ, v nɛ pià, sɛ v ya *Kɛrisɛ lià púlɪ yáá tián yuu tíú,

kɛ tíú pià tɔtɔnzɛɲu. ² Kɛrisɛ lià púlɪ yáá tián yuu tíú wà mɛ, sɛ v ja yokɔkwɪnan, ba nɛ wá caga v nii nɛ tɛ yɪrɪ. V mɛ, sɛ v ya kan nɛdv barɪ. V mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ bɔɲa zɛni. V mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ bɔɲa zɛni. V mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ tɔɲa yìèn tɛ, ndɛ kɛ nɛ mɛ, sɛ tɛ tɔn nɛtv. V mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ sɛè v jonɛ vɛrɛ zɛni, v pa ba zɔrɪ v diè wa. V mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ wáá lià v kàrɪ zɛni. ³ V wà mɛ, sɛ v nywɪn swana zɛnzɛn v bubunɪ. Nɛ à yèé, sɛ v ya jarɪdɪrv. V dɛn mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ yɪ bwàbwà. V wà mɛ, sɛ v ya tɔtɔnyan. Nɛ à yèé, sɛ v sónɪ sɛbiu. ⁴ V mɛ, sɛ v dí yáá v kwɛn v tɛtɛ diè tɛ zɛni, sɛ v bɪa tɛ wàní ba sɛè v nii, ba ga zɪlɪ v tɛtɛ cígá cígá. ⁵ Dɛ liù nɛ wàrɪ v tɛtɛ diè v kwɛn, nɛtɛ nɛ v wá fwa, v ma kwɛn Kɛrisɛ lià púlɪ tɛ mù? ⁶ Á nɛ pià, sɛ á kúrɪ Kɛrisɛ lià púlɪ yáá tián yuu tíú, á dɛnà ká kúrɪ liù tɛ, v nɛ ken v waa Zwezi nɛ dvra. Á nɛ kúrɪ liù nɛtv, v wá fwa fwiɛ, yá Yu bɔrà tɛ wá ja wá, ndɛ ka nɛ jun *Sɪtana nɛtv. ⁷ Kɛrisɛ lià púlɪ yáá tián yuu tíú mɛ, sɛ lià tɛ, ba nɛ tà Kɛrisɛ lià, dɛ tɛtɛ swɪn v yozɛɲɛ yoo. Kɛ nɛ tà nɛtv, kɛ wáá kɛ pɪn ba goni wá. Yá cavɪra wá zu wá, Sɪtana ga twá kɛ nɛ, v ma ja wá.

Kɛrisɛ lià púlɪ tɔtɔnà yoo

(Tɔtvnan 6.1-6; 1 Korɛntɛ tián 4.2)

⁸ *Kɛrisɛ lià púlɪ tɔtɔnà dɛ mɛ, sɛ ba ya lià tɛ, lià nɛ mɛ, sɛ ba zɪlɪ ba. Ba ga mɛ, sɛ ba ya cígá cígá lià. Ba wà mɛ, sɛ ba nyv swana zɛnzɛn, ba ga wà mɛ, sɛ ba twá yokɔkwɪnan nɛ, ba ma na sɛbiu. ⁹ Ba mɛ, sɛ ba pa cígá sugv tɛ nɛ, kɛ nɛ sègè, Yu nɛ bɪrɪ ba, dɛ pubɔɲa tɛ, ka zɪn. ¹⁰ Á nɛ pià, sɛ á kúrɪ Kɛrisɛ lià púlɪ tɔtɔnà, kɛ mɛ, sɛ á dí yáá dɛdɛn ba, á na kɛ tɛ, ba nɛ yɪ. Dɛ ba nɛ ba yokɔkwɪnan jɛ, lià nɛ wá swɪn tɛ yoo, sɛ á dɛn zɪgɪ lá, á kɛ ba Kɛrisɛ lià púlɪ tɔtɔnà tɛ wa. ¹¹ Kɛrisɛ lià púlɪ tɔtɔnà tɛ kana mɛ, sɛ ba ya kana tɛ, lià nɛ zɪlɪ ba. Ba wà mɛ,

sə ba ya lià tə, ba nə swìn yolwana, ba pın lià nə. Ba mə, sə ba ya kana tə, ba nə buŋa zəni. Ba mə, sə ba ya kana tə, ba nə yɪ pùé nədɔ tìán yoo mama wa. ¹² Kərisə lià púlí tütònù mə, sə ɔ ya kan nədɔ bari. U mə, sə ɔ wàní ɔ tətə bia tə, də ɔ tətə diè tə ɔ kə cwəŋə nə zəni. ¹³ Kərisə lià púlí tütònà tə, ba nə tuŋa zəni, ba wá na dun bwálí. Ba ga wá wàní ba swìn Zwezi-Kərisə sugɔ tə, də ba cígá mama, ba nə keni ba waa ɔ nə tə yiri.

Yoo nəfarɔ, ku nə sègə
(Efezə tìán 2.19-22; Zwan 1.1, 14;
Romə tìán 1.4; 16.25-26)

¹⁴ À púpúní sagi ku tə n nə, à ga jə yala də, à wá bà à na mú, máná mancin wa. ¹⁵ Də à nə dán à wà twi, sə n twá sagi ku tə nə, n ma lwarɪ nətɔ tə, n nə mə, sə n ya Yɪ bia tə wa. Yɪ bia təntə nə yɪ *Kərisə lià púlí tə, ku nə yɪ Yɪ tə, ɔ nə wulə mi wa, nə ti. Kərisə lià púlí təntə nə zɪŋa sugɔ tə, ku nə yɪ cígá, ndə yonji nə zɪŋa dəyuu nətɔ.

¹⁶ Cígá tə, ka nə sègə ku yoo təntə wa, ka dən lù zənzən. Liù mama wàri ku yoo təntə, ɔ tütòní. Ku m̀ nə yɪ Zwezi-Kərisə, ɔ nə jigə ləzwənə. Yɪ-*Siŋu tə biri də, ɔ yɪ cígá tíú Yɪ yáá con. *Malike ni wá. Lià swìn ɔ sugɔ tə, ba biri lɔɔ dwíé tə mama nə, Lià keni ba waa ɔ nə, tia yuu wa. Yɪ ti wá, ɔ kə ɔ con dun bwálí wa.

4

Kunkun karnyina-ba yoo
(1 Zwan 4.1-3; Kolosə tìán 2.16-23)

¹ Yɪ-*Siŋu tə cígá swìn də, talikwa máná tə wa, lià duən, ba nə ken ba waa Zwezi nə, wá pií ba yá wá. Ba dən wá pií ba zílí *zinə nii, ba ga wá twá tə m̀ zinə tə kàrà nii nə. ² Ba wá dugɔ ba tiàn ba pa níé bələ tìán, ba nə yɪ kunkuna, gɪgarɪ ba, ba ga pa ba jén. Ba m̀ kunkuna təntə pubuŋa tə tɪga míámíán, ndə

gantwan nə dí mən. ³ Ba m̀ nə kàri ba biri də, ku culi, sə kan də bæe swe duən nə. Ba ga biri də, ku culi, sə lià dé wodirən duən də. Tə m̀ wiən təntə ga yɪ Yɪ fwa, sə ba dé. Lià tə, ba nə ken ba waa Zwezi nə, ba ga yèé cígá tə, ba nə ken Yɪ lèèèe, ba ga dé tə, ku ba yolwan mama jə. ⁴ Wiən tə mama, Yɪ nə fwa zìən. Won mama təlél, ba nə mə, sə ba li ba dugɔ, də ba nə jon tə mama, ba ga kə Yɪ lèèèe tə yiri. ⁵ Yɪ sugɔ tə də yɪjɔni tə yáá pa won mama zìən, ku pa Yɪ nə.

Zwezi-Kərisə tütonzəŋu yoo
(2 Timote 2.14-16; 4.1-2, 5)

⁶ N mə, sə n kàri yìèn tə tə, n biri lià tə nə, ba nə yɪ n nubia Kərisə yiri. Ku nətɔ wá pa, n ya Zwezi-*Kərisə tütunbiu nəzəŋu. Ku ga wá biri də, n pın cígá Yɪ sugɔ tə nə, n ga twá ku nə zəni. N nə keni n waa ku nə, də kàrà nəzəŋu tə nə. Yá ku tə biri də, s̀ràn tə də kàrà nəywánú tə saŋa mú, tə pa n vèli yáá wuuu, Yɪ cwəŋə tə wa. ⁷ Dugɔ ləyerən yomanan tə, tə nə tà Yɪ nyiən. ⁸ Də liù nə fwa diàn won, ku yáá pa ɔ yira ja diàn, ku ga wá san wá mancin mancin. Yá ɔ nə twá Yɪ cwəŋə tə m̀ nə zəni, ku m̀ saŋa wá zənzən ku dwiən. Ku wá pa ɔ na mi nədɔn síún nə. Ku mi təntə ga wá ya mi tə, ku nə ba zwèe Yɪ con. ⁹ Ku m̀ sugɔ təntə yɪ lià tə mama nə mə, sə ba sèe ku, ba pa ba tiàn nə. ¹⁰ Mə ku m̀ nə pın, nə ma tuŋa də nə jaŋa. Yá nə ken nə yala Yɪ tə nə, ɔ nə wulə mi wa. U m̀ nə pià, sə ɔ jon lià tə mama ba cuna wa. U m̀ nə wá jon lià tə mama, ba nə ken ba waa Zwezi nə,

¹¹ Ku mə, sə n pa nii tə yìèn təntə yiri, sə n ga kàri tə mama n biri. ¹² Dən ká sèe n pa, ba mun mú, n nə yɪ ləzwəndɔn tə yiri. N mə, sə n pa ba twá n tətə nə, ba ma lwarɪ nətɔ tə, ba nə mə, sə ba ya. Ku nətɔ tə wá twá n sugɔ nə, də nətɔ n nə yɪ nə. Ku wá twá n nə swə lià nətɔ nə, də n nə keni n waa Zwezi nə wuuu nətɔ, də nətɔ tə, n bican nə yɪ nəpon Yɪ

yáa con. ¹³ Kàrí Yü sügv tē máǵá mama wuuu, là tē yáa con, dē n pɪn ba kwìè, dē n bɪrɪ ba. Fwa nētɔ kɔ jē vələ dɪn tē, à nē wá bà. ¹⁴ Dàn ká gwìèn tarpiɔn tē, Yü nē pɪn mú. Yü pɪn mú tarpiɔn. Tētē kɔ twá Yü nii *sùsùnà tē sùràn nē, ba nē swìn n yuu wa. Kərisə là púlí yáa tián tē ga tún ba jìàn n yuu wa kɔ yɪrɪ. ¹⁵ Kə n diàn mama lá, sē n wàní tɔn kɔ tɔtɔn tētē, n pa kɔ nii sú. Fin n yíá kɔ yuu zəni, sē là tē mama na dē, n yɪ n vəli n yáa wuuu, Yü nyiən tē wa. ¹⁶ Cɪ n tián nē, sē n cɪ kɔ tē, n nē kàrì tē dē nē. Ja pínú wuuu, n dàn ká píi n kə kwa. Dē n nē fwa kɔ nētɔ, kɔ wá pa Yü jon mú n cɔna wa, v ga twá mú v jon ba tē, ba nē cɔga n sügv tē.

5

Nētɔ tē, n nē mē, sē n ya Kərisə là tē yáa con

(1 Korəntə tián 7.34-35)

¹ N nē wulə dē bazɔnɔ, v nē fwa yoo, kɔ nē wà mē, dàn ká caga v nii nē dē diàn. N mē, sē n kwè wá bwàbwà, ndə v yà nē yɪ n nyɪna nē. Kwè balandɔra tē, ndə ba yà nē yɪ n nubɪa nē.

² Də kazɔnɔ nē fwa yoo, kɔ nē wà mē, sē n kwè wá, ndə ba yà nē yɪ n ninə nē. Kwè kaninə tē, ndə ba yà nē yɪ n nakwana nē, n ga pa n bɪcan ya nəpon ba yáa con.

³ Zilí kadənə tē, ba cígá nē yɪ ba cɪcɪ, sē n ga ywàñ ba yuu. ⁴ Kadənu tē, v nē jē bɪa, nē à yèé nìán, ba mù nē mē, sē ba dí yáa ba ywàñ ba diè là tē yuu. Ba mē, sē ba tɔn kɔ tē, ba nē mē, sē ba tɔn ba pa ba là tē nē, sē ba ma kə ba lèèè. Mə yoo tētē nē Yü swə. ⁵ Kadənu don wulə, v nē yɪ kadənu cígá cígá, v nē wulə v cɪcɪ, v ga ba liù mama jē, sē v ywàñ v yuu. U mù kadənu tētē yáa kə v yala Yü nē. U yáa jùnì Yü titɪn dē yɪcav, v lòrì, sē Yü san wá. ⁶ Yá kadənu tē mù, v nē fwa v fɪra cɪcɪ, dē v wulə mɪ wa tē mama, v yɪ ndə

v tɪga Yü yáa con. ⁷ Nèñ kɔ tē n nē mē, sē n pa nii ba kɔ yuu wa, sē yìèn dàn ká ya ba yɪra, là nē wá caga ba nii nē tē yɪrɪ. ⁸ Də liù nē ba v dwíí tián nē saɲa, nē à yèé kɔ tē, kɔ nē dwə, v ba v diè là tētē nē saɲa, kɔ tiú vɪga Zwezi. U mù liù tētē waa lɪɲa kɔ dwən liù tē, v nē wà v waa ken Zwezi nē.

⁹ Dàn ká púpúní kadənu yɪrɪ n súrí kadənə tē nē, á nē saɲa ba nē tē nii nē, dē v nē ba bɪna sapwɪtwa jē. Kɔ súrí lá, dē v barɪ nē wà nədɔ yɪn. ¹⁰ Kadənu mē, sē v ya liù tē, ba nē bwɪ v tɔtɔnzəɲə nē. U mē, sē v ya liù tē, v nē ywàñ v bɪa yuu zəni, v ga sèe, v jonə vərə zəni v pa, ba zɔrɪ v diè wə. U mē, sē v ya liù tē, v nē sɪn* là tē, ba nē yɪ *Kərisə nē tɪ, nɛɛ. U mē, sē v san là nē, ba nē wulə càn wa, v ga tɔn tɔtɔnzəɲə, máǵá mama. ¹¹ Dàn ká púpúní kadənə tē, ba nē yɪ kaninə, tē mù yɪra kadənə yɪra sagɪ tē wa. N nē púpúní ba yɪra lá, máǵá tē wa, barɪ swiu fɪra nē jē ba, ba wá dugɔ Zwezi-Kərisə lá. Yá ba ga va ba swe barɪ nē. ¹² Ba yà fwa ndə ba twá Zwezi-Kərisə nē, ba ga píi ba yá wá. Kɔ mù nē pɪn, Yü bɪrà tē wá ja ba. ¹³ Kɔ nē súrí lá, kɔ wá pa, ba jì yayɪnyɪna, ba twá dii wa ba vəli. Yá kɔ ga bá ya kɔ cɪcɪ. Ba wá ya sɔfarɔ tián. Lià duən yìèn nē wá píi tē jē ba bɪan nē, ba ga wá swìn sùràn tē, ba nē wà mē, sē ba swìn. ¹⁴ Kɔ mù nē pɪn, à pià, sē n yá kadənə tē, ba nē yɪ kaninə tē, sē ba píi ba swe, ba lɔrɪ bɪa, sē ba ywàñ ba diè yuu nē zəni. À ba pià, sē nē dɔɲa twá ba nē, ba ma swìn yokɔkwɪɔn mama nē yuu wa. ¹⁵ Kadənə duən dí yáa ba dugɔ Zwezi cwəɲə tē, ba píi ba va ba twá *Sɪtana nē. ¹⁶ Kan tē, v nē yɪ *Kərisə liù, nē jē kadənə v dwíí wa, v mù nē mē, sē v san ba. U wà mē, sē v pa ba jì Kərisə là púlí tē yuu zɪlɪ. Kərisə là púlí tē mē, sē kɔ san kadənə tē nē, ba cígá nē ba liù jē

* **5:10** 5.10 *Zwifə-ba con, ba yàa pa ba sɪn vee nɛɛ, sē ba ma bɪrɪ dē, ba sèe wá ndə ba vee nē ba diè wa.

míámíán.

(1 Koréntø tián 9.7-14)

¹⁷ Á me, sè á pa ñwírán døkuren bælø Kørisø lià púlí yáá tián tø nø, ba nø tunja zøni, ba swìn Yu sugu tø, dø ba kàrì kv ba buri tø, á doni. ¹⁸ Yu sugu tø swìn, kv wú: «Mánjá tø wa, n nø jø nau, n ma tunja n fòo, kv wà me, sè n vwa kv nii nø, kv dàn ká dñti wobia tø». Kv kúò swìn kv sùrí lá, kv wú: «Tùtònù me, sè v na v ñwírán».

¹⁹ Dø liù nø swìn, v ma ziga Kørisø lià púlí tø yáá tíú tø don nø, dàn ká cugv kv tíú sugu, dø ba nø wà lià bælø dø batwa yí, ba nø ziga yáá tíú tø nø. ²⁰ Caga lià tø, ba nø tunja cuna tø, nii nø Kørisø lià púlí tø mama yáá con, sè kv pa, føn zv ba duøn tø, ba dàn ká tun tø yiri.

²¹ À pìn mú nii kv tø, dø Yu dø Zwezi-Kørisø dø *malike tø, v nø kúrí, sè n zilí kv tø, à nø swìn n con, tø nii zøni. Dàn ká kúrí kv vàn don n dugv. Dàn ká kúrí lià tø, n ma tun kv. ²² Dàn ká bubarì n tún n jìàn liù yuu wa, sè n pa wá tutuñi Kørisø lià púlí tø wa. Dø n nø wà n tiàn nø cì, n wá twá n tun cuna tø. Cì n tiàn nø, sè n ya liù tø, n bican nø yi nøpon.

²³ N kúò dàn ká nyu níá cici. N dán nyu diven† mancun mancun, n pùé yayigv tø, dø n yayiran tø duøn tø yiri, sè tø zwèe.

²⁴ Lià duøn cuna ba sègè míámíán. Dø ba nø swø, ba wà kv tián bürà bürì dø. Ba duøn cuna yi ba bürà tø bürì kwa nø, nø ba dán yáá na tø. ²⁵ Tutunzøñø tø dø ba sègè míámíán. Yá tutunzøñø tø, nø wàri tø ni yii wa, dø tètø wàri tø sègè, tø me lá.

6

(Efezø tián 6.5-8; 1 Piyerø 2.18-20)

¹ Lià tø mama, ba nø yi ywøñø, me, sè ba zilí ba liù tø, v nø yè ba zenzøn, sè kv pa liù mama dàn ká twin Yu, v dàn ká swìn yolwan nø

kàrà tø yuu wa. ² Ywøñø tø, ba tián nø yi *Kørisø lià tø, ba wà me, sè ba mun ba, ba mù dø ba nø yi Kørisø lià tø yiri. Ywøñø tørtø dán me, sè ba kwen ba tun ba pa ba tián tørtø nø, ba doni ba dí yáá tø. Lià tørtø, ywøñø tø nø tunja ba pìn ba dø yi ba nubia Kørisø yiri, Yu ga swø ba.

Kvkvkv kàrì tø, dø cígá cígá jijø tø yoo

(Romø tián 16.17-18; Ebørø-ba 13.5)

³ Nèñ, kv tø n nø me, sè n kàrì, sè n kwè lià tø. Liù don wulø, v nø kàrì kàrà yiri don. U mù liù tørtø wà cígá pìn nø *Yuu-Tiu Zwezi-*Kørisø cígá sùràn tø nø, v ga wà cígá pìn nø kàrà tø nø, ka nø buri Yu nø swø, sè liù ya nøtv. ⁴ Kv tíú yi fwø nø jø wá, v ga yèri won mama. U yønu nø yi tótòná, v ma di jara yìèn yira boñu yuu wa. Tø mù nø yáá pa v ziga lià duøn nø, kv tián wiøn yiri. U jø tótòná, v dé tijaña lià dèñ nø, v ga buña yolwan v pìn lià nø. ⁵ Ba yáá di tótòná wuuu ba pwøø wa, ba pubuña tø ba zìèn, ba ga kúò yèri cígá tø. Ba pubuña wa nø, ba buña dø, ba nø twá cwøñø tø nø zøni, ba wá na sèbia. ⁶ Kv yi cígá dø, liù nø twá Yu cwøñø tø nø zøni, v yi jijø tíú, dø v nø poli v pùé dø kv tø, v nø jø. ⁷ Nø wà won mama ja bà luv wa, nø ga bá wàní won mama nø ja við. ⁸ Kv mù nø pìn, nø nø na nø nii wodiu, nø ga jø ganan, nø me, sè nø pa, tø cici me nøba. ⁹ Lià tø, ba nø pià, sè ba na wiøn zenzøn, ba yáá pa *Sitana yigu ba, v kè yìèn wa, ndø ba nø zva nyalì wa. Kv dán yáá pa ba sóní wokvkwìnán tø, tø nø cùgà lià tø. Yá tø mù nø yáá cùgò ba míámíán. ¹⁰ Yokvkwìnán yiri mama døkuv nø yi ka sóní sèbiu. Lià duøn li ba tiàn Zwezi cwøñø tø wa, ba pià sèbia zenzøn. Ba dí càn zenzøn kv yoo tørtø yiri, kv ga yi ba tètø nø pià tø, ba pa ba tiàn nø.

† 5:23 5.23 Kv yi swana yiri don, kv nø wáá pùé yayigv kv ywari.

Sagi tə yígúré sùrà̀n
(2 Timote 2.3-7; 4.7-8)

¹¹ N mù liù tə, n nə yí Yú liù, li n tiàn tə mù yìèn tə mama wa. Kə n diàn mama, sə n wàní n tòn kú tə nə yí cígá yìèn. Twá Yú cwəŋə tə nə zəni, sə n kə n waa Zwezi nə, máŋá mama wuuu. Sóní là tə, sə n ja pínú, sə n ja pubwanu. ¹² Púrí n yíra, n kə n waa Zwezi nə wuuu. Kə diàn, sə n wàní n ya mu tə wa, kú nə ba zwèe Yú con. Mə kú mù yíri nə, Yú kúrí mú. Máŋá tə, Yú nə kúrí mú, n tətə swìn cígá sɔgv là kapɔpv yáá con də, n ken n waa Zwezi nə. ¹³ Zwezi-**Kərisə* tətə diin zigi, v swìn cígá sɔgv tə **Pilatə* yáá con, v ga biri də, v mù wulə cígá cwəŋə wa. À dàń pín mú nii kú tə, də Yú tə, v nə pín mu won mama nə, də v mù Zwezi-*Kərisə*. ¹⁴ Twá à sùrà̀n tə nii nə, à nə dí yáá à swìn n con. Dàn ká dwá tə nii nə, dàn ká fwa won tə, là nə wá swìn, ba zigi n nə kú yíri. Ya nətə kú ja vələ, nə **Yuu-Tiu* Zwezi-*Kərisə* nə wá píí v bà. ¹⁵ Yú tə, v nə yí pupwən tíú, li máŋá v tún, sə v pa Zwezi-*Kərisə* píí v bà ka wa. U mù Yú nə yí diàn mama Yúu-Tiu. U mù nə ya pèegá tə mama píú, v ga yí yun tiàn tə mama Yúu-Tiu. ¹⁶ U mù Yú cici nə wulə máŋá mama wuuu, v ba ti. U wulə poni wa, liù mama nə wà̀rì kú poni tə yíra v boli. Liù mama yíi tə wà v mù Yú n. Liù ga wà̀rì wá n nì də. U mɛ, sə ba bu v nə, v mù nə jə diàn, tə nə ba zwèe abada. Amuna!

Nətə n nə mɛ, sə n kwè jɔjə tiàn tə
(Likə 12.15-21; 2 Timote 1.14)

¹⁷ Pa nii là tə nə, ba nə yí síún luv kú tə jɔjə tiàn, sə ba dàn ká fwa fwìə. Ba dàn ká kə ba waa luv jɔjə wa, ka nə wá lɛ síún síún. Ba mɛ, sə ba kə ba waa Yú nə. U mù nə pín won mama búrí nəba, sə nə jwɛ. ¹⁸ Swìn ba con, sə ba tòn zəni, sə ba jɔjə tə ya tutɔnzəŋə jɔjə. Ba mɛ, sə ba pa wiən là nə də ba bicanu mama, sə ba tà̀rì ba jɔjə tə də là duən. ¹⁹ Də ba nə fwa nətə, ba wiən tə, tə kwənə nə

dáá, tə də wá ya jɔjə nəzəŋu Yú con, ka nə wà̀rì ka cùgà. Yá ba dàń wá na mu tə, kú nə yí cígá, Yú con.

²⁰ À biú Timote, ywáń kú tə, Yú nə pín mú, yuu zəni. Ja n tiàn, dàn ká di tótúná tə, tə nə yí tutu, tə nə tà Yú nyiən. Dàn ká kə n nii yìèn tə wa, ba nə wú, də tə yí yənu yìèn, tə ga yí kunkun yìèn. ²¹ Là duən yá bún də, ba jə kú yənu təntə. Kú mù nə pín, kú tiàn kú̀v ba ba waa kəni kú tə nə, nə nə ken nə waa kú nə.

Yú nə wá fwa pubwanu á yíra.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Timote
nə
Timote bələ nii sagı
tə yuu wa sugv**

Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə

Kv yi *tuntunu Polə nə púpúní kv. Máná tə wa, v nə púpúní kv, də v yi v wulə bán diè wa Romə nə. Kv yin càn zənzən kv pa wá. U mu ya bwələ, sə kv zwèe, yá liù də yà tələ, sə v san v nə.

Liù tə nə, Polə nə púpúní

Sagı kv yi bələ nii sagı tə, v nə púpúní v pa Timote nə, v nə yi v tutundon, v ga swə wá zənzən.

Sagı tə wa sugv

Polə təntən v kəni Yı lèèè Timote yırı. U dān swìn Timote con, sə v zıgı diàn v tun Yı tutuñi tə zəni də yawala, də lià nə swə ba kəni càn v nə, kv tutuñi təntə yırı. U tə swìn v con, sə v cì lià tə nə, ba nə di tütóná tə nə ba dēñ jə, tə nə ba saña, sə lià tun Yı tutuñi tə. U swìn Timote con, sə v ya ndə v mù Polə yà nə yi nətə. U me, sə v twá cígá tə nə, sə v kə v waa Zwezi nə wuuu, sə v soni lià, sə v ja pínú, sə v dān ká swèé kàrà nəzəñu tə, ba nə kàri wá.

Sagı tə yígúré wa, v bırı nətə v tətə nə dí càn, də nətə tə Yı nə san wá.

Polə jònì Timote

¹ À mù Polə, yi Zwezi-*Kərisə *tuntunu. Kv nətə twá də Yı fıra tə. Zwezi-Kərisə tun nə, sə à swìn mu tə yoo lià con. Yı kàn nii də, v wá pa kv mu təntə lià tə nə, ba nə vwə ba tiàn Zwezi-Kərisə yıra. ² À púpúní sagı kv tə, à pın n mù Timote nə. N yi à biù tə, à nə swə zənzən. Nə nyına Yı də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu n yıra.

Ba mù nə wá dəri n yinəgə zənzən, ba ga pa mú bıcan sié.

Polə dān Timote jìàn

(Tutunan 16.1-3; 2 Timote 2.1-12; Efezə tiàn 1.3-7; 2 Tesalonikə tiàn 2.13-15)

³ À mù Polə kəni Yı lèèè, à pın n mù Timote nə. À lòri Yı də bıcan nəpon, ndə à nıbara-ba tə nə jun Yı nətə. Máná mama, à nə wulə à lòri Yı, kv nə yi titın nə à yèé yıcau, à yáà lòri Yı, à pın mú. ⁴ À lií à tiàn də, n nə kwi nətə, à viru tə máná wa. Yá à dān yà swə zənzən, sə à pıi à na mú, sə à pùé poli. ⁵ À yáà buña nətə tə, n nə ken n waa Zwezi nə wuuu. Kv təntən kv ya n nuı Loyisə nə ken v waa v nə. Kv zàn lá, kv pa n nuu Enisə. Yá à dān yèé də, n də ken n waa v mù Zwezi tə nə wuuu, n ga tà níé bələ tíú.

⁶ Mə kv mù nə pın, à ma lií mú yoo kv tə. Ja Yı tarpıun tə, v nə pın mú, sə n ma tun zəni. Máná tə wa, à nə tún à jìàn tə n yuu wa, Yı pın mú tarpıun təntə. Kə n diàn lá n tun də kv tarpıun təntə. ⁷ Yı-*Siñu yáa ba pın, liù jì yáa ñwìán tíú. Kv mù nə pın, dān ká pa, n ya yáa ñwìán tíú. Kv yáa pa nəba diàn, sə nə ma tun, nə pa Yı nə. Kv yáa pa nə sóni lià, kv ga pın, nə yèé nə tiàn janu.

⁸ Dān ká pa cavıra ja mú, sə n swìn nə *Yuu-Tiu yoo n bırı lià nə. Dān ká pa cavıra ja mú, à mù Polə nə wulə bán diè Zwezi-Kərisə yırı də. N də me, sə n dé càn suywájú tə yırı, ndə à nə, də diàn tə, Yı nə pın mú. ⁹ U mù Yı nə jon nəba nə cuna wa. U kúri nəba, sə nə ya v mù lià. Kv tà nə tutunzəñə yırı, kv ya v tətə nə swə kv nətə, kv twá də v pubwanu tə nə. Yı tətə nə sóni, sə v fwa kv nətə tə, də luv tə wá fwa. Yı tətə nə twá də Zwezi-Kərisə, v ma tun v pubwanu tə nə yıra. ¹⁰ Zwezi-Kərisə jon nəba nə cuna wa, yá v zwèe tiàn diàn. Kv mù nə pın, síún nə, Yı pubwanu təntə dān yi nəpon. Zwezi twá

suywáŋú tē nē, v bɪrɪ dē, lià tē wá na mɪ, ku nē ba zwèe Yɪ con.

¹¹ Yɪ tún nē, sē à ya v tɔntɔnv, à swɪn suywáŋú tēntē, dē à kàrɪ ku à bɪrɪ lià nē. ¹² Mē ku mù yɪrɪ nē, à dé càn tē tē, yá cavɪra ba nē jē. À mù yèé liù tē, à nē keni à waa v nē. Yá à yèé dē, suywáŋú tēntē, Zwezi nē pɪn nē, v wáá ku nē v cɪ, ku ja vèlē dɪn tē, v nē wá pɪí v bà.

¹³ Twá cígá sùràn tē nē, n nē nì à nii wa dē, à swɪn, sē n dē sùràn ya ndē tē nē. Dàn ká lwàń won mama tē wa. N nē swɪn tē sùràn tēntē, Zwezi-Kərisē nē pɪn, sē n kē n waa v nē, yá n ga sóní lià dē. Ku mù yɪrɪ nē, ja tē sùràn tēntē n bɪcan wa. ¹⁴ Ywáń suywáŋú tē yuu, Yɪ nē pɪn mú. Ywáń ku yuu dē Yɪ-*Sɪŋu tē, ku nē wulē dē nēba.

¹⁵ N yèé dē, Kərisē lià tē mama, ba nē wulē Azi nagwanaa tē wa, vɪga nē ba dɔgɔ. Fizwèlē dē Erəmozwenē twá ba wulē ba wa. ¹⁶ À lòrɪ nē Yuu-Tɪu, sē v dərɪ Onezi-forē mù, dē v diè lià yinēgē zənzən. U mù yáá zùrɪ à bɪcan, v ga ba à cavɪra dərɪ, dē ba nē vwē nē dē banzala tē. ¹⁷ U nē twi *Romē wa yəbē, v bɪbarɪ v pià bwálí tē, à nē wulē wuuu, halɪ v bà v na nē. ¹⁸ Nē Yuu-Tɪu nē wá dərɪ v yinēgē zənzən, dɪn tē nē, v nē wá pɪí v bà, v bùrɪ ləzoni bùrà. N mù yèé tutunán tē, v nē tun v pa nē, máŋá tē wa, à nē yɪn Efəzē nē, zəni.

2

Ka twá Zwezi-Kərisē nē dē waa nēdv yoo

(1 Korəntē tìán 9.24-25; Matìē 10.32-33)

¹ N mù Timote yɪ ndē à mù Polē biú nē. Zwezi-Kərisē fwa v pubwanv tē n yura. Ku mù nē pɪn, n dàn pa n jìàn dàn. ² N nì Yɪ sɔgɔ tē à nii nē, à nē swɪn lià zənzən yáá con. Tì ku sɔgɔ tēntē, n ma kàrɪ lià tē duən tē, ba nē yɪ pùé nēdv tìán. Ku tìán tēntē dē kùd mē, sē ba wàní ba tì ku, ba ma kàrɪ lià duən dē.

³ Dē n nē tɔŋa, n pɪn Zwezi-Kərisē nē, sē n sèe n dé càn, ndē pamanv nəzəŋu nē sèe, v dé càn nētv. ⁴ Liù nē vèli pamanɪ, v nē pià, sē v poli v yuu tíú tē pùé nē, v kùd wá mē, sē v fwa yìèn tē, pamanv nē wá mē, sē v fwa. ⁵ Ku yɪ ndē liù nē wulē v dərɪ, v mù dē lià duən, sē ba jon ŋwírán. U nē wá nētv, ba nē mē, sē ba dərɪ dərɪ tē nii nē twá, v wàrɪ dun yupuu v nɪ ku wa. ⁶ Ku tē yɪ ndē liù nē, v nē ken v diàn lá, v ma varɪ kárá. Mē v mù nē wá yà tēntən liù tē, v nē dí yáá v na v tori kárá tē cɪv, máŋá wa. ⁷ Bún sùràn tē tē yoo, à nē swɪn n con. N nē bɔŋa tē yoo, *Yuu-Tɪu wá pa, n nì tē mama dēn.

⁸ Líí Zwezi-Kərisē yoo, v nē tɪga, v pií v bwin v nan tɪán wa. Ba lɔrɪ wá piú *Davidē dwíí tē wa. Mē ku mù nē yɪ suywáŋú tē, à nē swɪn, à bɪrɪ lià tē nē. ⁹ Ku suywáŋú tēntē, à nē swɪn, tē nē pɪn, à wulē banzala tē wa, à dé càn, ndē à fwa yolwan. Yá dē ku nētv tē mama, ba tē wá Yɪ sɔgɔ tē ken bàn diè. ¹⁰ Ku mù nē pɪn, à sèe, sē à dé càn, lià tē yɪrɪ Yɪ nē kúrí, sē v twá Zwezi-Kərisē, v ma jon ba ba cuna wa, ba ga zv v dun tē wa, tē nē ba zwèe.

¹¹ Nēń, sùràn tē, tē nē ba tútùná jē. Tē mù nē yɪ dē, nē nē twá Zwezi-Kərisē nē, nē tɪ, nē wá twá v nē, nē pií nē bwin nē nan dē. ¹² Dē nē nē jun pínú wuuu, nē wá pií nē kē nē kwa, nē wá dé pàrɪ dē wá. Yá nē dàn nē vɪga wá, v dē wá vɪ nēba. ¹³ U yɪ pùé nēdv tíú. Ku mù nē pɪn dē, nē nē swē nē bà nē jì pwií bēlē tìán dē, v mù tē yɪ pùé nēdv tíú, v wàrɪ v tìán v pií v ten.

Tútùnù nəzəŋu yoo

(1 Timote 1.3-7, 18-20; Zwakē 5.19-20)

¹⁴ Líí yoo ku tē lià tē mama, caga ba nii nē Yɪ yáá con, ba dàn ká fwa jara yìèn yɪra bɔŋu yuu wa. Tē mù jara tēntē ba won fwa tē pɪn ba, dē ku nē tà, sē tē cùgù lià tē,

ba nè cuga tɛ. ¹⁵ N mù Timote, kɛ n diàn lá, sɛ n ya liù tɛ, n nè twá Yui puswɛnɛ nè. N mɛ, sɛ n ya tɹ̀tɹ̀nɹ̀ tɛ, n nè tɹ̀ɹ̀a zɛni, n tɹ̀tɹ̀ɹ̀ tɛ cavira dān ká ja mú. Ku mɛ, sɛ n swìn Yui sɹ̀gɹ̀ tɛ, ku nè yɹ̀ cígá tɛ, n bírɹ̀ lià nè zɛni zɛni. ¹⁶ Dān ká kɛ n nii lɛyɛrɛn yomanan tɛ wa, tɛ nè tà Yui nyiɛn. Lià tɛ, ba nè jɛ yomanan tɛntɛ, yáá pií mancin mancin, ba zv tɹ̀tɹ̀nkɹ̀kwɹ̀nan tɛ, Yui nè ba pià. ¹⁷ Ba mù lià tɛntɛ kàrà yɹ̀ ndɛ naworu nè, ku nè wóri ku zwɹ̀ wuuu. Mɛ Yimene dɛ Filetɛ wulɛ ba mù lià tɛntɛ wa. ¹⁸ Ba mù kúɹ̀ ba cígá tɛ nè twá. Ba mù swìn dɛ, Yui manwarɹ̀ v pií v bwin lià v li tian wa. Ba twá ku nɛtv tɛ nè, ba ma gɹ̀garɹ̀ lià tɛ, ba nè keni ba waa Zwezi nè wuuu ba duga. ¹⁹ Dɛ ku nɛtv tɛ mama, ku tɛ Yui mù nè tún, ku ba lwàní. Ku yɹ̀ ndɛ ba nè tún diè dɛkuu nè, ba púpúní sùrān tɛ tɛ ka dɛkuu tɛ yuu wa. Tɛ sùrān tɛ swìn, tɛ wú: «*Yuu-Tiu yɛ́ɛ lià tɛ, ba nè yɹ̀ v mù nè tɹ̀». Púpúná tɛ duɛn dɛ swìn, tɛ wú: «Liù tɛ mama, v nè bírɹ̀ dɛ, v ya *Yuu-Tiu nè tɹ̀, ku tíú dān mɛ, sɛ v yá kunkun yièn fāɹ̀ú nè».

²⁰ N nè zva jɹ̀jɛ tíú diè wa, n wá na zɹ̀la yirɛ yirɛ tɛ nè wulɛ lá. Zɹ̀la tɛntɛ duɛn yɹ̀ síán wùrú zɹ̀ɹ̀ɹ̀, nè à yɛ́ɛ lugu wùrú zɹ̀ɹ̀ɹ̀. Tɛ duɛn dɛ yɹ̀ dòò ba nè sári, nè à yɛ́ɛ tɹ̀ran nè ba ma fwa tɛ. Tɛ mù zɹ̀la tɛntɛ mama tɹ̀tɹ̀nan tà nɛdv. Zɹ̀la tɛ nè ziɛn nè, ba ma tɹ̀ɹ̀a càna dɹ̀n nè. Tɛ duɛn tɛ mù ya, ba ma tɹ̀ɹ̀a dɹ̀n mama. ²¹ Mɛ nè yɹ̀ nɛtv. Dɛ liù nè cígá v tiàn nè dɛ yolwan tɛ mama, à nè swìn tɛ yoo, v yɹ̀ ndɛ wùrú zɹ̀ɹ̀a tɛ nè, ba nè ma tɹ̀ɹ̀a càna dɹ̀n nè. Yuu-Tiu wá li wá v tún vān nè, sɛ v ya v mù nyiɛn. V tɹ̀tɹ̀ɹ̀ ziɛn ku pa Yuu-Tiu nè, v ga sɛɛ, v tɹ̀ɹ̀a tɹ̀tɹ̀nzɛɹ̀ju yiri mama. ²² Cɹ̀ n tiàn nè dān ká twá fwa yokukwɹ̀nan tɛ, lɛzwɛndɹ̀n tɛ nè swɛ, tɛ fāɹ̀ú. Kɛ n diàn lá, n pià ku tɛ, ku nè yɹ̀ cígá yoo, dɛ n waa mama. Kɛ n waa mama Zwezi nè wuuu, sɛ n sóní lià. Pa n mù dɛ lià tɛ, ba nè jùnì nè Yuu-Tiu dɛ bírɹ̀

nɛpon tɛ, ya duɛn nè dɛ bírɹ̀an sié. ²³ Lià nè wulɛ ba di lɛyɛri tɹ̀tɹ̀nɹ̀á, tɛ nè yɹ̀ tɹ̀tv, dān ká kɛ n nii lá. N yɛ́ɛ dɛ, tɛ mù nè pɹ̀n, lià tɛ fwa jara dɛ duɛn. ²⁴ Ku wá mɛ, sɛ Yuu-Tiu tɹ̀tɹ̀nɹ̀ di jara. V mɛ, sɛ v zilí lià tɛ mama, sɛ v ya liù tɛ, v nè wáá v kàrì, sɛ v ga ja pínú dɛ ba. ²⁵ V mɛ, sɛ v ja bírɹ̀wanv, v ma bírɹ̀ lià tɛ, ba nè zɹ̀ga v nè. Ku wáá ku pɹ̀n, Yui twá ku nè, v pɹ̀n ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sé ba cuna. Yá ba ga lwarɹ̀ cígá sɹ̀gɹ̀ tɛ. ²⁶ Ku wáá ku pɹ̀n ba pubɹ̀ɹ̀a pií, ka twi cígá sɹ̀gɹ̀ tɛ nè, ba ga jon ba tiàn *Sɹ̀tana jiàn wa, v yá nè jɹ̀n ba ndɛ nyali, nè jɹ̀n won nɛtv, v pa, ba tɹ̀ɹ̀a ku tɛ, v nè swɛ.

3

Lvv zayv máɹ̀á yoo

(2 Piyɛrɛ 2.1-22; Zwidɛ 3; Titɛ 1.10-16)

¹ Lií n tiàn dɛ yoo, ku tɛ zɛni. Ku mù nè yɹ̀, lvv zayv máɹ̀á tɛ nè wá yá càn zɛnzɛn tɛ. ² Lià tɛ wá sóní ba tiàn cɹ̀cɹ̀. Ba wá sóní sɛbiu, ba ga wá yá lià tɛ, ba nè swɛ yɹ̀ɹ̀. Ba wá yá fwiɛ lià, ba ga wá twɹ̀n Yui. Ba wá vɹ̀ ba nyɹ̀na-ba nii, ba ga wá yá yèrì jwɹ̀tan lià. Ba wá yá lià tɛ, ba nè ba Yui yièn tɛ zilí. ³ Ba wá yá lià tɛ, ba yoo nè dà zɛnzɛn, ba ga ba lɛzoni yinɛgɛ dɛri. Ba wá yá lià tɛ, ba nè dé tɹ̀ɹ̀a lià dɛn nè, ba ga wá sóní jara. Ba wá yá lià tɛ, ba nè yɹ̀ ndɛ ganaɹ̀a nè, ba ga bá sóní won tɛ, ku nè ziɛn. ⁴ Ba wá yá lià tɛ, ba nè gɹ̀garɹ̀ lià ba duga, ba ga wá yá lià tɛ, ba nè súɛ dɛ lɹ̀ɹ̀a. Ba wá yá fwiɛ lià zɛnzɛn, ba ga wá sóní ba fɹ̀ra yièn, ba doni Yui. ⁵ Ba wá fwa ndɛ Yui lià nè. Yá ba ga ba sɛɛ, sɛ Yui diàn tɛ lwàn ba, sɛ ba ya v mù Yui lià cígá cígá. N mù Timote, pa n mù dɛ ba lià tɛntɛ, ya yɹ̀ɹ̀vni dɛ duɛn.

⁶ Ba mù lià tɛntɛ yiri nè sègɛ ba zwɹ̀ lià dii wa, ba gɹ̀garɹ̀ kana tɛ, ba nè ba diàn jɛ Zwezi-Kɛrisɛ cwɛɹ̀ɹ̀ tɛ wa, ba pɹ̀n ba sɛɛ ba sùrān. Kana tɛntɛ yuu cuna dáá zɛnzɛn ba yuu

wa, ba ga yi ba twá ku tē mama nē, ku nē ywán ku pa ba. ⁷ Ba yi kana tē, ba nē yáá swē, sē ba nì yoo mama. Yá ba ga wàrì cígá yoo mù, ba lwarì míámíán. ⁸ Nētù tē, Zwanēsē* dē Zwanbēresē nē zīgì *Moyizē nē, mē nētù bara tēntē dē zīgá cígá sugu tē nē. Ba yi là tē, ba pubuṅa nē ba tuṅa, ba ga wà ba waa ken Zwezi nē cígá cígá. ⁹ Là tē mama wá lwarì dē, ba ya lēyērēn, ndē là nē lwarì dē, Zwanēsē dē Zwanbēresē yi lēyērēn nētù. Ku mù nē pìn, ba bá wàní ba va yáá.

Talíkwa kwiè tē, Timote nē mē, sē n twá tē nē

(2 Korētē tìán 6.3-10; 1 Piyērē 1.19-21)

¹⁰ N mù Timote, n mù twá à mù Polē nē yìèn tē tē wa: N yèé nētù, à nē kàrì. N yèé ku tē, à nē yi. N yèé, à nē buṅa, sē à fwa nētù. N yèé, à nē keni à waa Zwezi nē nētù. N yèé, à pínú nē mē nētù. N yèé, à nē swē là nētù. N yèé, à nē jìn pínú wuuu, à dàn ká pìí à kē à kwa nētù, à ma twá Yü nē. ¹¹ N nì càn tē, à nē dí dē wuwalu tē, ku nē yí nē. N yèé yìèn tē mama, tē nē yí nē Pisidi Antuswē nē, Yikoniomē nē, Lisētērē nē. Yá *Yuu-Tiu tē jon nē tē mama wa. ¹² Là tē mama, ba nē pià, ba tì Zwezi-Kērisē cwēṅē tē cígá cígá, ndē Yü nē pià nētù, ba wá dé càn là duēn jìàn wa. ¹³ Yá là tē mù, ba nē yi wulunyina, ba nē gıgarı là ba dıga, ba mù wá kwēn ba cùgà, ba sùrí wuuu. Ba wá gıgarı là duēn ba dıgu, ba ga wá gıgarı ba dē ba dıgu.

¹⁴ N mù Timote, vwa n tìàn kankan yìèn tē nē, ba nē ma kwē mú, n ga pa cígá mama tē nē. N yèé liù tē dē, v nē bırı mú tē yìèn tēntē. ¹⁵ Vwa n tìàn kankan tē yìèn tē nē. N yēni Yü sagı tē dē, n tē yi bisımaa. Ku mù Yü sagı tēntē wáá mú yēnu ku pìn. Ku mù yēnu tēntē nē wáá mú ku bırı nētù Yü nē jon mú n

cuna wa, n nē keni n waa Zwezi-Kērisē nē wuuu tē yırı. ¹⁶ Yìèn tē mama, ba nē púpúní Yü sagı tē wa, ku ya Yü-*Siṅu tē nē pìn, ba púpúní tē. Tē zìèn, sē ba ja tē ba kàrì là. Tē mù nē wáá là tē bırı dē, ba ba cígá jē. Tē mù nē yáá caga là nì nē dē, ba nē fwa yolwan. Tē mù nē bırı, nētù là nē mē, sē ba ya cígá wa. ¹⁷ Yü-Siṅu tē fwa ku nētù tē, sē ku pa Yü liù wàní v mì ka fwa yozēṅē mama.

4

(Tutvnan 20.28-31; 2 Timote 2.3-7)

¹ Dıın don nē, Zwezi-*Kērisē wá pìí v bà. V wá bà ndē piú nē. V wá bürì tıga tē bürà, v ga bürì ba tē, ba nē wà tı, dē bürà. À mù Polē dān pìn nìi ku tē n mù Timote nē, Yü yáá con dē Zwezi-Kērisē yáá con. ² Swın suywáṅú tē, n bırı! Swın ku dē n bwé! Máná tē nē zìèn, sē n swın ku. Ka nē kúú ba zìèn dē, sē n tē swın ku. Bırı là tē, ba nē tuṅa lwanı tē, dē ba ba cígá jē, n ga caga ba nìi nē. Kwē ba, sē ba fwa ku tē, ku nē zìèn. Ja pínú dıın mama, n ma kàrì ba nētù. ³ Máná don wá bà, là tē nē kúú bá cıgu ba tē, ba nē kàrì cígá sùràn tē ba bırı, ba nē pià, sē ba tun yokukwınan tē yırı. Ba wá pēē karnyına duēn, ba ma kıkarı ba tìàn, sē ba kàrì ba yìèn tē, ba nē swē. ⁴ Ba kúú bá cıgu cígá sùràn tē, ba dān wá pìí, ba cıga kunkun yomanan. ⁵ N mù Timote, n mē, sē n ya liù tē, n nē yèé yoo dēn, máná mama, wuuu. Sēē, sē n dé càn tē, sē n swın suywáṅú tē n bırı là nē. Tun tutvṅı tē, Yü nē pìn mú, n pa ku nìi sù.

(Filipē tìán 1.20-23; 1 Timote 1.19-20; Matıē 10.18-20)

⁶ À mù Polē yi ndē vanı nē, ba nē tanı, sē ba ma fwa *jonı. Ku pià ku bırı dē, à máná yí, sē à va Yü con. ⁷ À ta Zwezi-Kērisē yırı zēnzēn. À zwēē ku tē, Yü nē pìn nē, sē à fwa, ndē liù nē dēri v va v yí bwálı tē, v

* **3:8** 3.8 Zwanēsē dē Zwanbēresē yà yi *Zwifē-ba yıra, ba nē ma bonē *Ezwipētē tìàn jinēmori-ba.

nə mɛ, sə ʋ yí lá. À ken à waa Zwezi nə wuuu, à wà pií à kə à kwa. ⁸ Síún nə, à yèé də, Yu tún à ɲwírán ʋ con, tə nə dǎnì nə. Nə Yuu-Tiu nə wá bǝrì nə bǝrà dún don nə. Ku dún tə nə, ʋ wá pa nə cígá tíú yupuu tə. Ku tà à cici nə, ʋ wá pa ku, ʋ wá pa ku là tə mama nə, ba nə swə, sə ʋ pií ʋ bà.

Polə boɲə Timote, sə ʋ bà ʋ con

⁹ Timote, kə dǎn, n bà n yí nə lala!
¹⁰ Demasə vɪga nə ʋ dugv, síún luv ku tə wiən fira nə jə wá yiri. Yá ʋ dǎn vǝli Tesalonikə. Kəresansə də vǝli Galasi, Titə də ga va Daləmasi.
¹¹ Likə cici nə wulə à con. Mǎɲá tə wa, n nə biàn, sə n ja Marəkə, n ja kə lá n bà. ʋ wàá à nə ʋ saɲa.
¹² Tiswikə mù ya à mù nə tun wá Efezə nə. ¹³ Mǎɲá tə, n nə biàn, sə n twá Karəpisə con Tərowasə nə, n jon à gǎnù, à vií à yá lá, n ja bà n pa nə. N nə biàn, sə n kə lá n ja saga tə n bà. Ku tə, ku nə dwə à yà swə, sə n ja tə tə, ba nə púpúní tanan tə wa, n ja bà.

¹⁴ Alekəzandərə, ʋ nə yi yarv, tun yolwan nəfarv à yura. Nə *Yuu-Tiu nə wá ɲwín ku tə, ʋ nə tun, tə ɲwírán ʋ pa wá. ¹⁵ Ci n tiàn nə də wá, ʋ cìgà nə kàrà tə yáá nə də dǎn.

¹⁶ À nə tǝntǝn à tún à nii là tə, ba nə bǝrì bǝrà, tə yáá con, liù mama wà ʋ nii ken à kwa. Ba mama vɪga nə ba dugv. Yu nə wá kwɛn ba cuna, ʋ li ba mù də wá pwərə wa. ¹⁷ Də ku nətv mɛ Yuu-Tiu tə wà nə vi ʋ dugv. ʋ mù nə pin nə dǎn, à ma wǎní à swìn ʋ sugv tə mama, à biri ndə ku nə mɛ nətv. Là tə mama, ba nə tà *Zwifə-ba, nì ku. Yuu-Tiu nə san nə, à ma wǎní à jon à tiàn tian jun wa.
¹⁸ Yuu-Tiu nə wá cì à nə də yolwan mama, ʋ ga wá jon nə, ʋ pa à zv ʋ nyina Yu *sǎh tə wa. ʋ mù nə mɛ də dún dún mama wuuu. Amɪna!

Sagi tə yígúré jǝnà

¹⁹ Jun Pərisəka də Akilasə n pa nə. Jun Oneziforə də ʋ diè là tə n pa nə. ²⁰ Erasətə wulə Korəntə nə. Tərofimə mù yira ba zurə, à ma yá

wá Mile nə. ²¹ Kə dǎn, sə n bà də waran tə mǎɲá tə wá yí. Əbilisə də Pidansə də Linisə də Kələdia də là tə duən tə mama, ba nə yi n nubia *Kərisə yiri tə, jǝnà mú. ²² *Yuu-Tiu nə wá yà də mú. ʋ wá fwa ʋ pubwanv tə á yira. Amɪna!

**Sagi tē, Polē nē púpúní
v pa
Titē
nē
Titē sagi tē yuu wa
sugv**

Liù tē, v nē púpúní sagi kv tē
Kv yi *tuntuvu Polē nē púpúní kv.
Máná tē wa, v nē púpúní kv, dē v yi
v wulē bān diē wa *Romē nē.

Liù tē nē, v nē púpúní
Sagi kv tē yi Polē púpúní kv v pa
Titē nē. Titē nyūna tā *Zwifē, v tētē
Titē ga yi Polē karbiu. U tun dē Polē,
sē ba ma swin suywánú tē.

Sagi tē wa sugv
Nēnē kv tē yiri, Polē nē púpúní v
nē: Titē yi v wulē Kēretē nagwanaa
tē wa, kv nē wulē muv tētēni tē wa.
Kv nagwanaa tētē wulē nasara luv
dē ləzwənzwənən luv pwərə wa.
Titē dān wulē kv bwálí tētē wa, v
saŋa *Kērisē lià púlé tē nē, sē ba
wàní ba taní ba tiàn.

Polē pià v lií Titē, Kērisē lià púlí
yáá tíú nē mē, sē v ya nētv. U
púpúní kv, sē v ma biri Titē nē kwìè
tē, v nē mē, sē v pa nəkwiā tē nē dē
kaninē tē nē, dē ləzwəndvūn tē nē,
dē ywəŋə tē nē, ndē Timote nē. U
pií v lií ba nētv tē, ba nē mē, sē ba
ya, sē kv pa ba wàní ba zilí Yū nii,
ndē kv nē mē nētv.

*Polē jùnì Titē
(2 Piyerə 1.1-4)*

¹ À mù Polē yi Yū tètònù, à ga yi
Zwezi-*Kērisē *tuntuvu dē. À mù nē
púpúní sagi kv tē. Yū tun nē, sē à
san lià tē nē, v nē kúrí, sē ba kē ba
waa Zwezi nē. Yá v ga pià, sē à pa ba
lwarí cígá tē. Kv mù cígá tētē, biri
ba nētv tē, ba nē mē, sē ba ya, sē
ba ma twá Yū cwəŋə tē nē zēni. ² À
fwa kv nētv tē, sē lià ja yala, dē ba
wá na mu tē, kv nē ba zwèè Yū con.
Yū ba kunkvūn kvni. Kv mù nē pin,

v kàn nii, dē luv tē wà fwa, dē v wá
pa nēba kv mu tētē. ³ Yá kv máná
tē, Yū nē tún nē yí, v jon nēba nē
cuna tē wa. U pin, ba lwarí v sugv
tē. U pin nē kv sugv tētē, yá à dān
ga swin kv à biri, ndē v nē pin nii,
sē à swin kv nētv.

⁴ À púpúní sagi kv tē, à pin n mù
Titē nē. N yi ndē à biú nē cígá cígá,
nē mē bələ nē keni nē waa Zwezi
nē, tē yiri. Zwezi-Kērisē jon nēba
nē cuna wa. Nē nyūna Yū dē v mù
Zwezi-Kērisē nē wá fwa pubwanv n
yira, ba ga pa mú bican sié.

*Won tē Titē nē mē, sē v fwa
Kēretē nē
(1 Timote 3.1-7; 1 Piyerə 5.1-4)*

⁵ À yá n mù Titē Kēretē nagwanaa
tē wa, sē n kwen yìèn tē, tē nē ga, n
pa tē zigi zēni. À pià, sē n kúrí lià,
sē ba dān ya *Kērisē lià púlí mama
yáá tiàn tv mama wa. Mē kv mù nē
à mù Polē dí yáá, à biri mú.

⁶ Liù tē nē mē, sē v ya Kērisē lià
púlí tē yáá tiàn tē wa, v mē, sē v ya
liù tē, v nē ba yìèn jē, lià nē wá caga
v nii nē tē yiri. U mē, sē v ya kan
nēdv biri. U bia mē, sē ba kē ba
waa Zwezi nē. Ba tutvūnē dē mē, sē
tē ya zēni, sē lià tē mama wàní ba
na dē, ba ba duən pēni vee vee. Ba
ga tē mē, sē ba zilí v nii dē. ⁷ Kērisē
lià púlí yáá tiàn yuu tíú yi Yū tvvūni
tē v tvŋa. Kv mù nē pin, v mù liù
tētē wà mē, sē v ja yìèn, ba nē wá
caga v nii nē tē yiri. U wà mē, sē
v ya fwiē tíú, nē à yèé, sē v ja lŋa
zēnzēn. U wà mē, sē v nywìn swana
v bubvni, nē à yèé, sē v ya jarıdırv.
U wà mē, sē v twá yokvkwınan nē,
v ma pià sēbiu. ⁸ Nēn tē tē, v nē
mē, sē v fwa: U mē, sē v yà liù tē,
v nē jonə vərə zēni, v pa, ba zvri
v diē wa. U mē, sē v sóní kv tē nē
ziən. U mē, sē v yà liù tē, v nē buŋa
zēni, v ga tvŋa kv tē nē yi cígá yoo.
U mē, sē v kē v tiàn míámíán Yū
tvvūni tē wa, sē v yà liù tē, v nē yèé
v tiàn janv. ⁹ U mē, sē v ja cígá sugv
tē, nē nē kàrí nē biri lià tē nē, v
bican wa. Kv mù nē wá pa v wàní,

u kwè ba duən tɛ dɛ ku sugv tɛntɛ. Ku ga tɛ wá pa u biri nɛpon nɛpon dɛ, là tɛ, ba nɛ zɪga ku sugv tɛ nɛ, yɪ kunkuna. Mɛ là tɛntɛ yiri nɛ, n mɛ, sɛ n kúrí.

(Romè tián 16.17-18; 1 Timote 1.3-7; 2 Timote 3.5-9)

¹⁰ Lwarɪ dɛ, là dáá zɛnzɛn, ba nɛ ba liù mama nii zilí. Ba yáá swìn sùràn tɛ nɛ ba dɛn jɛ, ba ma gɪgarɪ là tɛ ba dɔgv. *Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ yɪ Kərisɛ là tɛ, nɛ tɔŋa ku yoo tɛntɛ, ba doni là tɛ mɛ. ¹¹ Kərisɛ là púlí tɛ yáá tián tɛ mɛ, sɛ ba pa ku là tɛntɛ pú ba nii. Ba mù nɛ dwé là tɛ mama dii duən wa. Yìèn tɛntɛ, ba nɛ kàrì tɛ, ba wà mɛ, sɛ ba kàrì tɛ. Ba fwa ku nɛtv tɛ, ba ma twá yokukwɪnan nɛ, ba pià sɛbiu. ¹² Ba wa liù don, u dɛ nɛ yɪ Kəretɛ tíú, u nɛ yɪ ba yənu tíú, dí yáá u swìn u wú: «Máná mama Kəretɛ tián yɪ kunkuna, ba ga yɪ ndɛ ganaŋa nɛ. Ba yɪ yayɪnyɪna, yá wodiu cɪcɪ nɛ yɪ ba pubuŋa yoo». ¹³ Yá ku yoo tɛntɛ, u mù yənu tíú tɛ nɛ swìn, tɛ ya cígá. Ku mù nɛ pɪn, n dān mɛ, sɛ n caga ba nii nɛ zɛnzɛn, sɛ ku pa ba kɛ ba waa Zwezi nɛ wuuu, ndɛ ku nɛ mɛ nɛtv. ¹⁴ Caga ba nii nɛ, sɛ ba kù dān ká cɔgv Zwifɛ-ba yomanan tɛ, sɛ ba dān ká twá là tɛ, ba nɛ vɪga cígá tɛ sùràn tɛ nɛ. ¹⁵ Dɛ liù bɪcan nɛ yɪ nɛpon Yɪ yáá con, won mama wá ya nɛpon ku pa wá. Yá là tɛ, ba bɪcan nɛ tà nɛpon Yɪ yáá con, ba nɛ wà ba waa ken Zwezi nɛ, won mama wàrì nɛpon ku yanɪ ku pɪn ba. Ba yənu dɛ ba pubuŋa mɛ yɪ yozwɛnɛn. ¹⁶ Ba yáá swìn dɛ ba bwé, sɛ ba ma biri dɛ, ba yèé Yɪ. Yá ba yokukwɪnan tɛ dān nɛ yáá biri dɛ, ba cígá yèrì Yɪ. Ba ba Yɪ nii zilí, ba yɪ won tɛ, Yɪ nɛ culi nɛ, ba tɔŋa, ba ga wàrì yozɛŋu mama ba tɔŋa.

2

Kàrà tɛ, ka nɛ mɛ
(1 Timote 2.9-15; 1 Piyerɛ 3.1-6;
Efɛzɛ tián 6.5-8; 1 Piyerɛ 2.18-20)

¹ N mù Titɛ, n mɛ, sɛ n kàrì kàrà tɛ, ka nɛ yɪ cígá, n biri là tɛ nɛ.

² Biri bazɔnan tɛ nɛ dɛ, ba mɛ, sɛ ba ya là tɛ, ba nɛ yèé yoo dɛn. Ba mɛ, sɛ ba ya là tɛ, là nɛ mɛ, sɛ ba zilí ba. Ba mɛ, sɛ ba ya là tɛ, ba nɛ buŋa zɛni. Ba mɛ, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ wuuu, dɛ cígá cígá, sɛ ba sóní là tɛ duən tɛ, cígá cígá, ba ga ja pínú dɛ zɛnzɛn.

³ Biri kazɔnan tɛ nɛ, sɛ ba ya ndɛ nɛtv tɛ, Yɪ nɛ swɛ, sɛ ba ya. Ba wà mɛ, sɛ ba ya là tɛ, ba nɛ swìn yolwana, ba pɪn là nɛ. Ba wà mɛ, sɛ ba yà là tɛ, ba nɛ nywìn swana zɛnzɛn, ba nɛ wàrì ba jɛni tɛ yɪrɪ. Ba mɛ, sɛ ba pa kwìè tɛ, tɛ nɛ zìen là nɛ. ⁴ Dɛ ba nɛ fwa ku nɛtv tɛ, ba wá biri kana tɛ, ba nɛ yɪ kaninɛ tɛ, sɛ ba sóní ba bana dɛ ba bɪa. ⁵ Kana tɛ, ba nɛ yɪ kaninɛ tɛ mɛ, sɛ ba twá dɛ ba, ba ma lwarɪ nɛtv, ba nɛ mɛ, sɛ ba ya là tɛ, ba nɛ buŋa zɛni, sɛ ba bɪcanɪ dɛ ga ya nɛpon. Ba mɛ, sɛ ba ywàñ ba diè yìèn yuu. Ba mɛ, sɛ ba sóní là, ba ga sèe ba bana nii. Dɛ ba nɛ fwa nɛtv, là tɛ bá swìn yolwan, ba pa Yɪ sugv tɛ nɛ.

⁶ Kwè balandɔra tɛ, sɛ ba bún zɛni ba waa con. ⁷ N tɛtɛ Titɛ mɛ, sɛ n ya liù tɛ, ba nɛ wá twá n nɛ, ba ma tɔn yozɛŋɛ won mama wa. N tɛtɛ fwa yozɛŋɛ cɪcɪ, sɛ ku biri balandɔra tɛ nɛtv tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba fwa. Yoo tɛ mama, n nɛ kàrì ba, sɛ n pa ku ya dɛ n cígá mama. Kàrì ba kàrà yiri tɛ, ku nɛ wá pa là tɛ zilí mú. ⁸ Kàrì yìèn tɛ, tɛ nɛ yɪ cígá, liù nɛ wàrì tɛ yɪra yoo u swìn. Ku mù nɛ wá pa là tɛ, ba nɛ pià ba swìn nɛ yolwan tɛ na, dɛ yolwan mama tɛlɛ nɛ yɪra. Yá ku dān wá pa cavɪra ja ba.

⁹ Kwè ywɛŋɛ tɛ, dɛ ba mɛ, sɛ ba sèe liù tɛ, u nɛ yè, ba nii yoo mama wa. Ba mɛ, sɛ ba fwa ku tɛ, ba là tɛ, ba nɛ yè ba tɛ, nɛ swɛ, sɛ ba fwa. Yá, sɛ ba dān ká tútùnɪ ba nii wa. ¹⁰ Ba dān ká ŋv là tɛ, ba nɛ tɪ ba tɛ, wiɛn dɛ. Ku tɛ ba dān mɛ, sɛ ba fwa, ku mù nɛ yɪ, sɛ ba tɔn tutɔnzɛŋɛ, sɛ tɛ biri dɛ, ba sèe nii zɛni. Dɛ ba nɛ fwa nɛtv, ku wá pa là pa dun kàrà

tə nə, nə nə kàrì Yü yoo yuu wa, v nə jon nəba nə cuna wa.

(1 Piyerə 1.10-21; Romə tián 12.1-2; 1 Zwan 3.1-3)

¹¹ Yü biri v pubwanv tə nəpon nəpon, də v swə, sə v jon lià tə mama ba cuna wa. ¹² U biri ku nətə tə nəba, sə ku pa nə dɔgɔ tɔtɔnkɔkwɪnan tə, Yü nə ba pià, sə nə kùd dàn ká pià luv wokɔkwɪnan tə. Yá nə tə nə wulə síún luv ku tə wa, nə mɛ, sə nə ya lià tə, nə nə bɔɲa zəni, sə nə tun ku tə, nə yí cígá yoo, nə ga twá Yü cwəɲə tə nə zəni. ¹³ Nə mɛ, sə nə fwa nətə, nə ma dànì dɪn nəzəɲu tə, də ku biàn, sə nə na ku nə yii wa. Ku dɪn tɛntə nə yí dɪn tə, Zwezi-Kərisə nə wá pií v bà də v dɪn tə. U mù nə yí nə Yü nəfarv, v ga yí liù tə, v nə jonə nəba nə cuna wa. ¹⁴ U mù nə twí v ti nə yírí, sə v ma yè nəba v jon nə yokɔkwɪnan tə wa, v pa Yü nə, sə nə bɪcan dān ya nəpon v yáá con. U fwa ku nətə tə, sə nə ya lià tə, nə nə yí v mù nyiən, nə ga swə ka fwa yozəɲə máɲá mama wuu.

¹⁵ Kàrì tə yìèn tə tə, n ma kwè lià tə. Dàn ba jìàn, sə n ga caga ba tə, ba nə cùgà tə nii nə. Yü pɪn mú dīàn n nii sɔgɔ wa. Swìn də n nii tɛntə. Dàn ká sèe n pa lià tə mun mú.

3

Kərisə lià tə nə yí nətə

(1 Piyerə 2.13-16; Efezə tián 2.1-10; Romə tián 16.17-18)

¹ Lií *Kərisə lià tə də, ba mɛ, sə ba sèe pèegá tə də yáá tián tə duən tə, ba nə ywàɲá ba luv tə yuu nii. Ba mɛ, sə ba sóní ka fwa yozəɲə máɲá mama. ² Swìn ba con də, ba wà mɛ, sə ba swìn yolwan ba pa liù nə. Ba wà mɛ, sə ba fwa jara də duən. Ba mɛ, sə ba yá lià tə ba nə zilí lià tə, sə ba ya bwàbwà, lià tə duən tə yáá con.

³ Nə də tətə yá yin ləyərən máɲá don wa. Nə yá ba nii zilí. Nə yá ken nə waa yìèn nə, tə nə tà cígá. Nə yá yí nə fwa nə pùé yokɔkwɪnan tə, tə nə yí nə fira yìèn cɪcɪ, nə wàà

nə fwa. Nə yá yí tə mù yìèn tɛntə nə nə tɔɲa máɲá mama. Nə zɪga lià duən nə ku tián wiən yírí. Lià tə yá duɲa nəba, nə də ga duɲa ba. ⁴ Də ku nətə mama, máɲá tə wa, Yü nə biri də, v waa ywán lià tə yuu wa, v ga swə ba zənzən, ⁵ v jon nəba nə cuna wa. Ku tà nə nə tɔɲa cígá yìèn tə yírí. Ku ya nə yinəgə zənzən nə jin wá. U sɪn nə yuu cuna tə, sə nə yá lià tə, ba nə lɔrɪ dɔra. U *Siɲu tə dīàn nə, v ma tun ku yoo tɛntə, sə nə wàní nə na mu nɛdɔn tə. ⁶ U twá Zwezi-Kərisə nə, v nə jon nəba nə cuna wa, v pa nəba v Siɲu tə. U pɪn ku sú nəba míámíán. ⁷ Yü pubwanv tə nə pɪn v jələ nəba, ndə lià tə nə, ba nə yí cígá tián v yáá con. Yá nə jə yala də, nə wá twá nə na mu tə, ku nə ba zwèe v con.

⁸ Sɔgɔ ku tə ya cígá sɔgɔ. Yá à dān pià, sə n swìn ku yoo də n bwé, sə ku dàn lià tə jìàn, ba nə ken ba waa Yü nə, sə ba kwɛn ba tun yozəɲə. Mə yoo nə ku nə ziən, ku ga jə nywarɪ ku pa lià nə. ⁹ Cɪ n tián nə də tútɔnà tə, tə nə ba dèɲ jə. Lià nə tútɔnì duən nɪbara-ba tə yìèn yuu wa, dàn ká kə n nii lá. Dàn ká pa, n mù də ba dɪ jara də duən, n ga dàn ká tútɔnì də ba Yü *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, tə yuu wa. Tə yìèn tɛntə yí tɔtv, tə ga ba lià nə saɲa. ¹⁰ Də liù nə sugə Kərisə lià, v pa ba pwèe duən nə, dí yáá n dù súú v nii nə naa nɛdɔ. U tə nə wà yá, sə n tə bwé n dù súú v nii nə. Ku nətə kwa nə, v tə nə wà yá, sə n li n tián v yira míámíán. ¹¹ N yèé də, ku mù ləzwənyiri tɛntə kùd təlɔ cígá tə wa. U dān yí conv tə, v tɔtvnɛɛ nə biri də, Yü wá bɔrɪ v bɔrà, sə v cùgò wá.

Sagɪ tə yígúré sɔràn

(1 Korentə tián 16.20-24)

¹² À wá tun Arətemasə, nə à yèé Tiswikə n con. Máɲá tə, ba nə yí lá, sə n kə dīàn, sə n bà n yí nə Nikopolisə nə. À ken à sírí, sə à va à ya lá, də waran tə máɲá ma lɛ. ¹³ Ku dān mɛ, sə n kə dīàn n san Zenasə nə v nə yí liù tə, v nə zɪga

nə jɪrɪmʊ nə bʊrɑ tə wa, də Apɔlɔsə
nə, sə ba wàní ba va ba cwəŋə tə.
San ba zəni, sə won dān ká m̀r̀i ba.

¹⁴ Nə *Kərisə lià tə də mɛ, sə ba kwè
nətv tə, ba nə wá fwa yozəŋə máŋá
mama wuuu, sə ba ma san lià tə nə
wiən nə m̀r̀i ba. Də ba nə fwa nətv,
kʊ tə, ba nə yɪ, tə bá ya tʊtv.

¹⁵ Lià tə mama, ba nə wulə à con,
j̀ǹǹi mú. Jʊn Kərisə lià tə də mama.
Ba də ken ba waa Zwezi nə ndə nə
nə, yá ba ga swə nəba. Yɪ nə wá
fwa pubwanʊ á mama yɪra.

Sagɪ tɛ, Polɛ nɛ pɔpɔnɪ v pa Filemon nɛ Filemon sagɪ tɛ yuu wa sugv

Liù tɛ, v nɛ pɔpɔnɪ sagɪ kv tɛ

Kv yi *tɔntɔnv Polɛ nɛ pɔpɔnɪ kv. Máná tɛ wa, v nɛ pɔpɔnɪ sagɪ kv tɛ, dɛ v yi v wulɛ bán diè wa *Romɛ nɛ.

Liù tɛ nɛ, v nɛ pɔpɔnɪ

Sagɪ kv yi Polɛ nɛ pɔpɔnɪ, v pa Filemon nɛ. Filemon yi Polɛ nɛ dí yáá v swɪn suywánú tɛ v birɪ wá, kv pa v jì *Kɛrisɛ liù.

Sagɪ tɛ wa sugv

Nɛnɛ kv tɛ yiri, Polɛ nɛ pɔpɔnɪ v nɛ: Onezimɛ yi Filemon yonɔ, v nɛ nan v con v dɛri. U vɛli Polɛ con, v kɛ v waa Zwezi-*Kɛrisɛ nɛ.

Onezimɛ dán wulɛ v saɲa Polɛ nɛ, v pa ba swɪn Zwezi-Kɛrisɛ suywánú tɛ. Yá Polɛ dán ken v sírí, sɛ v pa, Onezimɛ pií v va v pa Filemon nɛ. Polɛ pià v birɪ wá sagɪ kv tɛ wa dɛ, Kɛrisɛ lià tɛ mama yi nubɪa Kɛrisɛ yiri, dɛ ba nɛ ti ba tiàn, nɛ à yèè dɛ ba nɛ yi ywɛnɛ. U dán lòri Filemon, sɛ v sɛe v ja Onezimɛ ndɛ v nubiu nɛ, v nɛ swɛ wá zɛnzɛn.

Polɛ jònɪ Filemon

(2 Timote 1.3-5; 3 Zwan 2, 6)

¹ À mù Polɛ wulɛ bán diè wa, à nɛ twá Zwezi-*Kɛrisɛ nɛ yiri. À mù dɛ Timote, v nɛ yi nɛ nubiu Kɛrisɛ yiri nɛ, pɔpɔnɪ sagɪ kv tɛ. Nɛ pɪn kv n mù Filemon nɛ. N yi nɛ nubiswɛnɛ, n ga yi nɛ tutundon. ² Nɛ pià, sɛ sagɪ tɛ yí Apta dɛ, v nɛ yi nɛ nakva Kɛrisɛ yiri. Nɛ pià, sɛ kv yí Arɛswipɛ dɛ, v nɛ yi nɛ tutundon. U dɛ saɲa nɛba, v jaɲa Yu tutunɪ tɛ wa. Nɛ pià, sɛ kv yí Kɛrisɛ lià púlí tɛ dɛ, kv nɛ wulɛ n

mù Filemon sàh nɛ. ³ Nɛ nyɪna Yu dɛ nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá fwa pubwanv á yira, ba ga pa aba bɪcan sié. ⁴⁻⁵ À nì n sonu tɛ yoo, ba nɛ swɪn dɛ, n swɛ lià tɛ mama, ba nɛ yi Kɛrisɛ nɛ ti. À ga nì n waa tɛ, n nɛ keni Yuu-Tiu Zwezi nɛ wuuu tɛ yoo, nɛ yi nɛtv. Kv mù yiri, à keni à nyɪna Yu lèèèe máná mama, yá à lií n yoo à yijunɪ mama wa. ⁶ N keni n waa Yuu-Tiu Zwezi nɛ. Yá kv dán pɪn nɛ yi won nɛdv. À dán lòri Yu, sɛ kv nɛtv tɛ wání kv pa n lwarɪ wozɛnɛ tɛ, Yu nɛ pɪn nɛba, sɛ nɛ ma pa dun Zwezi-Kɛrisɛ nɛ, nɛ lɔv wulu wa. ⁷ À nubiu, à pií à na pupwɛn nɛfarv, à bɪcan ga zùri n sonu tɛ yiri. Kv twá dɛ n mù, lià tɛ mama, ba nɛ yi Kɛrisɛ nɛ ti, jìàn ma dàn.

Polɛ lwèe Filemon nɛ Onezimɛ yiri

(Kolosa tiàn 4.7-9; 1 Korɛntɛ tiàn 13.4-7)

⁸ À mù Polɛ jɛ yoo, à nɛ pià, sɛ à lòri mú kv yiri. N tɛtɛ yèè dɛ, à jɛ cwɛnɛ Zwezi-*Kɛrisɛ yiri, sɛ à birɪ mú kv tɛ nɛ mɛ, sɛ n fwa. ⁹ Yá à dán nɛ pià, sɛ à birɪ won tɛ, à nɛ lòri n con dɛ sonu. À yi bazunv, à ga wulɛ bán diè wa, à nɛ twá Zwezi-Kɛrisɛ nɛ yiri. ¹⁰ À lwèe n nɛ, sɛ n sèe Onezimɛ*. U ken v waa Zwezi nɛ, máná tɛ wa, v nɛ twi à con bán diè tɛ wa. U dán jigɛ à biú Zwezi yiri. ¹¹ U yi liù tɛ, máná don wa, v nɛ wá nywarɪ jɪn v pa mú. Síún nɛ, v dán jɛ nywarɪ v pa n mù dɛ à mù mama nɛ. ¹² Yá à dán pɪn, v pií v biàn n con nɛ. U jigɛ ndɛ à mù Polɛ tɛtɛ yira tɛ vàn don nɛ. ¹³ N yèè dɛ, ba vwɛ nɛ dɛ banzala, Zwezi-Kɛrisɛ suywánú tɛ yiri. Kv mù nɛ pɪn, à yá sóní, sɛ à pa v mé à con, v san nɛ, v fwa kv tɛ, n yá nɛ mɛ, sɛ n fwa. ¹⁴ À dán yá nɛ wá sóní, sɛ à tun yoo mama, dɛ n nɛ ba kv swɛ. À pià, sɛ zɛni tɛ mama, n nɛ wá fwa à yira, sɛ kv ya dɛ n tɛtɛ fira. ¹⁵ Kv

* **1:10** 10 Onezimɛ yiri tɛ dɛn nɛ yi <nywarɪ won>.

wàá ku yanɪ də, n mù də Onezimə yà pwèe duən nə máná mancɪn wa, sə á pií á ya də duən máná mama wuuu. ¹⁶ Máná tə, ɔ nə twi n con, n dān ja wá ndə n nubiu nə, n nə swə. N kúò dān ká ja wá ndə yonɔ nə. À mù swə wá zənzən. N mù con nə, ɔ yoo dān mɛ, sə ku ya càn ku doni. N də dān mɛ, sə n sóní wá, ɔ nə yɪ ləzwənə, ɔ ga yɪ liù tə, ɔ nə yɪ n nubiu *Yuu-Tiu yɪɪ. ¹⁷ Də n cígá nə jələ nə ndə n dabɛɛ nə, sə n sèe Onezimə, ndə ku yɪ à tətə nə twi n con. ¹⁸ Də ɔ yà nə tun mú lwanɪ, nə à yèé ɔ nə mɛ, sə ɔ nwin won ɔ pa mú, kə tə yìèn təntə mama à mù yuu wa. ¹⁹ À mù Polə tətə nə púpúní yìèn tə tə də à tətə ju:n: À wá nwin mú won tə mama, Onezimə nə mɛ, sə ɔ pa mú. Yá ku tà à mù nə wá swìn n con də, n də tətə jə à juɪ. Ku mù nə yɪ n tətə mu tə. ²⁰ À nubiu, cígá mama, tun ku yoo təntə n pa nə, Yuu-Tiu yɪɪ. Tun ku nətɔ n pa nə, sə à wàní à na pupwən Kərisə yɪɪ. ²¹ À yèé də, n wá zilí à nii. Ku mù nə pɪn, à púpúní n nə. Yá à yèé də, ku tə, n nə wá fwa, ku wá doni ku tə tətə, à nə swìn n con.

²² Ku nə sùrí lá, tanɪ diè n tún à nə. À jə yala də, á yɪjɔnɪ tə wá san nə, sə à pií à bà á con.

Sagɪ tə yígúré sèràn

²³ Epafərasə jùnì mú. À mù də ɔ mù mɛ, nə wulə bán diè tə wa, Zwezi-*Kərisə yɪɪ. ²⁴ À mù, də Marəkə, də Arisətarəkə, də Demasə, də Likə nə tunɔ duən nə. Ba də mama jùnì mú. ²⁵ Nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanɔ á pubɔnɔ wa.

**Saḡi tə, ba nə púpúní ba
pa
Ebərə
Kərisə lià tə nə
Ebərə-ba saḡi tə yuu
wa sugu**

Liù tə, v nə púpúní saḡi kv tə

Liù mama yèrì liù tə, v nə púpúní saḡi kv tə. Yá liù tə, v dān nə púpúní kv, yi *Zwifə, v nə jigə *Kərisə liù. U yəə Yui saga nədwara tə zəni zəni, v ga yəə *Gərekə-ba yìèn zənzən.

Lià tə nə, v nə púpúní

U púpúní kv v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə zən ba yi *Zwifə-ba, ba vānà yà nə gwàrì, ba wa lià duən tətə yà nə pià ba dugv Yui cwəŋə tə.

Saḡi tə wa sugv

Nəŋə kv tə yiri, v nə púpúní ba nə: *Kərisə lià təntə yà tə wà kàrì tə, tə nə pɪn diàn zənzən, dən nì, kv pa, ba vānà gwàrì.

Liù tə, v nə púpúní saḡi tə, dān kàrì ba, sə ba lwarì kv tə nə yi Zwezi cígá cígá. U bɪrɪ ba də, Zwezi-Kərisə cɪcɪ nə yi Yui nimardən tə *jonwanv. U m̀v nə yi liù tə, v nə wulə Yui də ləzoni pwərə wa, v kwen ba. U cígá yi ləzwənə, v cígá ga yi Yui də. U tɪga dagarv tə yuu wa, v ma fwa *jonɪ, kv nə pɪn won mama nii sú.

Síún nə, nə kúv ba jwəŋə duən pià. Nə mama twá də Zwezi-Kərisə nə wáá Yui yira nə boli, fən ga ba nəba jə. Liù tə, v nə púpúní saḡi kv tə pià, sə v dān Ebərə-ba jìàn. Mə kv m̀v nə pɪn, v tì Yui nimardwan tə wa lià tə, ba nə dí yáá ba kə ba waa Yui nə, v ma maŋa v bɪrɪ ba. U kwè ba, sə ba yá ba tiàn Zwezi jɪn wa, v nə yi liù tə, ba nə wáá v nə ba twá ba janɪ pínú wuuu, ba dān ká pià ba kə ba kwa càn wa.

Yui twá v biú Zwezi-Kərisə tə nə, v ma swìn nə con

(Zwan 1.1-14; Kolosə tiàn 1.15-17; Ebərə-ba 10.12-14; Filipə tiàn 2.6-11)

¹ Dí yáá nə, Yui twá v nii *s̀s̀s̀nà tə nə, v ma swìn nə nɪbara-ba con, nəe kapɒv. U twá conɪ yirə yirə də nə, v ma swìn ba con. ² Síún nə, Yui dān twá v biú tə nə, v ma swìn nə con nə, zən máŋá kv tə wa. Yui twá də v m̀v, v ma fwa lɒv, Yui ga li wá v tún, v ga tún máŋá də, sə v pa v tɪnɪ wiən tə mama. ³ Yui twá v biú təntə nə, v pa v dun tə pɪpɪlɪ. U m̀v nə yi Yui nyɪnyɪga cígá cígá. U nii sugv jə diàn. Kv twá kv m̀v sugv təntə nə, v ma pa lɒv wiən tə mama zɪga tə bwálá nə. U m̀v nə sɪn ləzoni cɪna, v li ba yuu wa. Kv kwa nə, v dɪga Yui sàŋ nə, v jəə Yui jɪzən* vān nə, v dé pàrì də Yui tə, v nə yi piú nəfarv, v wulə tə mə yuu wa.

Zwezi-Kərisə dwə malɪkə

⁴ Kv m̀v biú təntə jə dun, v doni *malɪkə. Kv twá nətv, Yui ma pa wá yiri, kv nə dwə malɪkə yiri. ⁵ Kv yi cígá, Yui tə wà malɪka con swìn, v wú:

«Á pià à bɪrɪ də, n m̀v nə yi à biú. Zən kv tə, à m̀v Yui nə yi n nyɪna».

Yui ma kúv wà malɪka con swìn, v wú:

«Á m̀v wá yà n nyɪna. N də ga wá yà à biú».

⁶ Yui nə kúv pɪn ba lɒrɪ v təntən biú tə tɪa yuu wa, v swìn v yoo, v wú:

«Malɪka mama mə, sə ka bà ka pa wá dun».

⁷ Á nəŋə, kv tə Yui nə swìn malɪkə tə yuu wa. U swìn, v wú:

«Malɪkə tə tɒŋa tə pɪn nə. Tə yi ndə voo nə, tə ga yi ndə mənvoov də nə».

⁸ Yá Yui dān swìn v biú tə m̀v yoo, v wú:

«N yi Yui, yá n ga wá yà piú wuuu, kv máŋá nə ba zwèe. N wá dé pàrì n lià tə yuu wa, cígá cwəŋə wa. ⁹ N swə won tə, kv nə tì cígá cwəŋə, n ga culi

* 1:3 1.3 Ka jèn piú jɪzən vān nə yi dun bwálí.

ku tē nə yɪ yokukwɪɔn. Mə ku m̀ nə pɪn, n *Yuu-Tiu kúrí n m̀, v pa v tìàn nə. U kúrí mú, v lwá pupwə̀n nɔ̀ga† n yuu wa, sə v pa n ya piú. U sóní, sə v kúrí mú, v ga yá n dabara».

¹⁰ Yɪ tē kúò swìn, v wú:

«Ku jɪv mama wa, ku yɪ n m̀ Yuu-Tiu nə fwa tɪa tē, də lanworu tē də n jìàn. ¹¹ Tē wiən tē mama wá jén lá. Lanworu tē də tɪa tē wá kwɪn, ndə gànù nə kwɪn nətɔ. Yá n m̀ ga wá yá lá wuuu. ¹² N wá pəpəni tē ndə liù nə pəpəni v gangwɪɔ, v dɔgɔ vən nə. N ga wá lwàn tē yuu nə də lanworu nədɔn, ndə liù nə lwàn gandvra. Yá n m̀ wá yá nətɔ wuuu, n bá lwàn mama, n mɪ bá zwèe».

¹³ Yɪ tē wà malika con swìn, v wú: «Bàá yəbə n jə̀n à jɪzən vən nə, də à ma kəni n dɔŋa n nɛɛ dèh nə».

Yá v swìn ku nətɔ v biú tē m̀ con. ¹⁴ Yá malike tē mama yɪ siŋə, tē nə tuŋa, tē pɪn Yɪ nə. Yɪ yáá tɔn tē, v pa, tē saŋa lià tē nə, ba nə mɛ, sə v jon ba, v kə mɪ wa, ku nə ba zwèe v con.

2

Yɪ jon nəba nə cuna wa (Eberə-ba 4.1; 12.25)

¹ Yɪ twá v biú Zwezi-*Kərisə nə, v ma swìn nə con. Ku m̀ nə pɪn, nə mɛ, sə nə zùrì nə yɪra zənzən də sùràn tē, nə nə nì. Ku nə tà ku m̀, nə wá dwá cwəŋə. ² Sugv tē, Yɪ nə twá *malike tē nə, v ma swìn, ku sugv təntə jə dèh zəni. Lià duən wà ku nii zilí, ba ga wà ku nii nə twá. Yɪ pɪn, càn yí ba m̀ lià təntə mama, sə tē m̀ nə ya ba ŋwírán, ba nə vɪga tē yɪɪ. ³ Nə m̀ yɪ, Yɪ twá v biú tē tətə nə, v ma swìn nə con də, v wá jon nəba nə cuna wa. Ku pià ku bɪɪ də, nə də wàrì nə jén càn tē yáá nə, də nə nə vɪga, sə nə zilí sugv

təntə nii, ku dun nə dwə malike tē sùràn tē. *Yuu-Tiu nə təntən v swìn də, Yɪ wá jon nəba nə cuna. Ku kwa nə, lià tē, ba nə nì ku sugv təntə yoo, ba də kúò sùrí lá nə, ba bɪɪ nəba, ku dun nə yɪ nətɔ. ⁴ Yɪ tətə twá v diàn mɪmɪnan nə, də tutunan yirə yirə, tē nə bɪɪ v diàn, də yomɪlan nə, v ma bɪɪ də, ba sùràn tē yɪ cígá. Yɪ tē kúò twá v *Siŋu tē tarpɪnan tē nə, v ma bɪɪ ku yoo təntə, ku twá v fira tē nə.

*Zwezi tɪga lià mama yɪɪ
(Filipə tìàn 2.6-11; Galasi tìàn 4.4-5; Eberə-ba 5.7-10; 4.15-16)*

⁵ Nə yɪ lɔv, ku tē nə biàn, tē yoo nə swìn. Yɪ wà diàn pɪn *malike nə, sə tē m̀ nə tɪɪ ku lɔv təntə. ⁶ Yá ku dàh kúò púpúní Yɪ sagɪ tē, bwálí don nə, ku wú:

«Ləzwənə yɪ bɛɛɛɛ, sə n ma buŋa v yoo? Bɛɛɛɛ nə v yɪ, sə n ma ywàŋá v yuu? ⁷ N pɪn v mun máŋá mancɪn wa malike yáá con. Ku kwa nə, n pɪn v na dun də ziló, ndə ba nə pɪn dun piú nə nətɔ. ⁸ N ken wiən tē mama v nɛɛ dèh nə».

Yɪ pɪn, ləzoni jə diàn wiən tē mama yuu wa. Ku nətɔ dàh pɪn, Yɪ wà won mama yá kwa, ləzoni nə ba diàn jə ku yuu wa. Yá də ku nətɔ mɛ, nə na zəni də, ləzwənə tē ba diàn jə wiən tē mama yuu wa síún nə. ⁹ Á nəŋə ku tē, nə m̀ na: Máŋá mancɪn wa, Yɪ mun Zwezi malike tē yáá con. Yá síún nə, v dàh yɪ dun də ziló tíú, v nə dí càn v tɪ tē yɪɪ. Ku twá Yɪ pubwanɔ tē nə, Zwezi ma tɪ lɔv ləzoni mama yɪɪ.

¹⁰ Yɪ nə fwa lɔv, lɔv ga yɪ ku wulə v m̀ yɪɪ. Yá v ga pià, sə v bia tē ya dání, ba twá, ba zv v dun tē wa. Ku yɪ Zwezi nə wá jon ba ba cuna wa. Yá Yɪ dàh yá mɛ, sə v pa v dé càn ndə ləzwənə nə, sə v ma wàní v tɔn ku tutɔŋɪ təntə, sə v ma pa v ya liù tē v yoo mama nə ziən, ¹¹ Zwezi nə sɪn ləzoni cuna v li. Ku nətɔ dàh

† 1:9 1.9 Yɪ nə kúrí liù, sə v ya piú *Yɪzərayələ lià dwíí tē wa, ba yáá lwé nɔ̀ga v yuu wa, sə ku bɪɪ də, v yɪ Yɪ nə kúrí.

pɪn, ʊ m̀d̀ d̀ə lià t̀ə, ʊ ǹə sɪn ba cɔna t̀ə ʊ li, mama nyɪna d̀an yi ǹədu. M̀ə kɔ m̀d̀ ǹə pɪn, cavɪra ba wá j̀ə, s̀ə ʊ ja ba ʊ boŋə ʊ nubɪa. ¹² M̀anǵá don wa, Zwezi swɪn Yɪ con, ʊ ẃ: «À wá swɪn n yiɪ t̀ə yoo, à bɪɪ

à nubɪa ǹə. À wá nun à bu n yiɪ t̀ə ǹə, n púlí t̀ə t̀ətəŋi wa».

¹³ Zwezi t̀ə kúv̀ swɪn, ʊ ẃ:

«À m̀d̀, à wá k̀ə à waa mama Yɪ ǹə wuuu».

ʊ t̀ə swɪn, ʊ súrí lá ǹə, ʊ ẃ:

«Á ǹəŋə à m̀d̀ d̀ə à kwa lià t̀ə, Yɪ ǹə pɪn ǹə».

¹⁴ Ba lià t̀əntə m̀ə yi ləzoni, ba ǹə j̀ə yiɪra d̀ə jana. Kɔ m̀d̀ yiɪ ǹə, Zwezi-Kərisə d̀ə jigə ləzwənə ndə ba ǹə. ʊ fwa kɔ ǹətu t̀ə, s̀ə ʊ ma wàní ʊ twá tɪan ǹə, ʊ ma cùgù liù t̀ə, ʊ ǹə j̀ə tɪan diàn ʊ jɪun wa. Kɔ tíú ǹə yi *Sɪtana.

¹⁵ Lià t̀ə yà yi ndə ywəŋə ǹə ba lɔv wulu mama wa, ba yà ǹə d̀əri tɪan fən yiɪ. Zwezi tɪan t̀ə d̀an pɪn, ba jon ba tiàn. ¹⁶ Kɔ d̀əŋ ǹə yi, Zwezi tà ʊ twi, s̀ə ʊ san malikə ǹə. Kɔ yi ʊ twi, s̀ə ʊ san ba t̀ə ǹə yi *Abərahame dwíí t̀ə wa lià ǹə. ¹⁷ Kɔ m̀d̀ ǹə pɪn, ʊ yà m̀ə, s̀ə ʊ nyɪn d̀ə ʊ nubɪa t̀ə, ba won mama wa. ʊ zɪgɪ ǹətu, ʊ ma j̀í *jɔŋwana yun tiàn nəkwiá, ʊ ǹə d̀əri lià yinəgə zənzən, ʊ ga s̀əe ʊ tuŋa, ʊ pɪn Yɪ ǹə, ndə kɔ ǹə m̀ə ǹətu, s̀ə ʊ pa, Yɪ s̀əe ʊ sɪn lɔv lià mama cɔna, ʊ li ba m̀d̀ d̀ə wá pwərə wa. ¹⁸ Cígá, Zwezi t̀ətə dí càn. Kɔ yi m̀anǵá t̀ə wa, Sɪtana ǹə d̀édén, s̀ə ʊ yugə wá, ʊ pa ʊ tun yokukwɪɔn. Kɔ m̀d̀ ǹə pɪn, ʊ m̀d̀ d̀an wáá ʊ saŋa lià t̀ə ǹə, Sɪtana ǹə yugə ba d̀ə, s̀ə ʊ pa ba tun yokukwɪɔn.

3

Zwezi-Kərisə dwə Moyizə (Matíə 21.33-38)

¹ Á m̀d̀, á ǹə yi à nubɪa *Kərisə yiɪ, á m̀d̀ lià t̀ə, Yɪ ǹə kúrí aba, s̀ə á ya Kərisə ǹə ti, á buŋa Zwezi yoo. Yɪ li wá ʊ tun, s̀ə ʊ ya ǹə Yɪ *jɔŋwana yun tiàn nəkwiá. Yá

ǹə d̀an swɪn ʊ yoo ǹə bɪɪ, d̀ə ǹə kəni ǹə waa Yɪ ǹə wuuu. ² M̀anǵá don wa, *Moyizə yà s̀əe Yɪ *nii t̀ə d̀ə pùé ǹədu, ʊ tuŋa ʊ pɪn Yɪ lià t̀ə ǹə. Zwezi d̀ə fwa kɔ ǹətu, ndə Moyizə ǹə. ʊ s̀əe Yɪ nii t̀ə d̀ə pùé ǹədu, ʊ tun ʊ pa Yɪ lià t̀ə ǹə. ³ Kɔ yi cígá, liù t̀ə, ʊ ǹə lwè diè, ʊ m̀d̀ ǹə j̀ə dun, ʊ doni diè t̀ə t̀ətə. Zwezi ǹə yi ndə liù t̀ə ǹə, ʊ ǹə lwè diè t̀ə. Kɔ m̀d̀ ǹə pɪn, ʊ na dun, ʊ doni Moyizə. ⁴ Diè mama j̀ə ka dilòrú. Yá liù t̀ə ǹə lwè wiən t̀ə mama, ǹə yi Yɪ. ⁵ M̀anǵá don wa, kɔ ǹə k̀eəŋ, Moyizə m̀d̀ yà s̀əe Yɪ nii t̀ə d̀ə pùé ǹədu, ʊ tun ʊ pa Yɪ lià t̀ə ǹə. ʊ yɪn t̀ut̀uǹ, yá ʊ ga yi liù t̀ə, ʊ ǹə m̀ə, s̀ə ʊ swɪn kɔ t̀ə, Yɪ ǹə wá swɪn t̀ə, ʊ bɪɪ lià t̀ə ǹə. ⁶ Zwezi-Kərisə ǹə yi biú t̀ə, ʊ ǹə ywàŋá ʊ nyɪna Yɪ diè t̀ə yuu ǹə. Ǹə m̀d̀, ǹə yi Yɪ diè t̀əntə, d̀ə ǹə ǹə s̀əe, ǹə zɪgɪ diàn, ǹə k̀ə ǹə waa ʊ ǹə wuuu, ya ǹə ga pɪn wá dun yala t̀ə yiɪ, ʊ ǹə pɪn ǹəba.

Síə wulə Yɪ con (1 Koréntə tiàn 10.1-12)

⁷ Á m̀d̀ d̀an yi Yɪ lià. Kɔ m̀d̀ ǹə pɪn kɔ yi, ndə Yɪ-*Sɪŋu t̀ə ǹə swɪn, kɔ ẃ:

«Zən kɔ t̀ə, á m̀d̀ ǹə nì Yɪ sugɔ t̀ə, ⁸ á d̀anà ká fwa zɪbaniun. Á d̀anà ká fwa ndə fuən t̀ə ǹə, á nɪbara-ba ǹə zàn, ba vi Yɪ nii, kasɔɔ lanworu* t̀ə wa».

⁹ Yɪ swɪn, ʊ ẃ:

«Kɔ dɪɪn t̀ə ǹə, á nɪbara-ba pià à nii ǹə, s̀ə ba j̀ən kɔ t̀ə, à ǹə wá fwa. Ba ga yi lià t̀ə, ba ǹə nɪ à m̀d̀ Yɪ tutunan ǹə yi ǹətu, bɪna sapwilə. ¹⁰ Kɔ m̀d̀ ǹə pɪn, à liŋa ma zàn ba m̀d̀ lià t̀ə yuu, à ga swɪn, à ẃ: «Ba pubuŋi vəvəri, t̀ə yá ǹə wuuu, ba ga ba s̀əe, ba twá conjɪ t̀ə, à ǹə bɪɪ ba.» ¹¹ Kɔ m̀d̀ ǹə zɪn à liŋa t̀ə, à ma dù, d̀ə ba bá zɔ à síə bwálí t̀ə wa, à ǹə tanɪ, à tún ba ǹə».

* 3:8 3.8 Kɔ yi *Zwifə-ba dwíí t̀ə, kɔ ǹə nan yongav, kɔ vəli lɔv nii t̀ə wa, Yɪ ǹə pɪn kɔ.

12 À nubia-ba, á cia á tìàn nè. Á wa liù nədɔ mama wà mɛ, sə ɔ ja pubunlwan ɔ waa con, ku nè pɪn, ɔ ba Yɪ nii sɛɛ, ɔ ga vɔvəri ɔ yá Yɪ tɛ, ɔ nè wulə mɪ wa. 13 Dɪn mama ku nè zɪgɪ jɪɔ ku vɛli dɛdɛni, á kwiè duən mánǎ́ mama, ba dān ká wànǐ á wa liù mama, ba gɪgarɪ ba pa ɔ tɔn cɔna, tɛ nè wá pa ɔ vɪ, sə ɔ zilǐ Yɪ nii. 14 Nə ken nə waa Zwezi-*Kərisə nə, nə ga jə ku tɛ nə, nə yà nə jə ku jɪɔ mama. Yá nə nə jɪn ku nə zəni, ku ja va ku yígúré, nə wá na tori dɛ Zwezi-Kərisə. 15 Ku púpúnǐ Yɪ sagɪ tɛ wa, ku wú:

«Zèn ku tɛ, á mù nè nǐ Yɪ sɔgɔ tɛ, á dānà ká fwa zɪbaniun. Á dānà ká fwa ndɛ fuən tɛ nə, á nɪbara-ba nə zàn, ba vɪ Yɪ nii nɛtɔ, mánǎ́ don wa».

16 Bèré nə nǐ Yɪ sɔgɔ tɛ, ba ga zàn ba zɪgɪ Yɪ nə? Ku yɪ lià tɛ mama, *Moyizə nə pɪn ba nan *Ezwipətə tɛ wa. 17 Bèré yuu wa nə Yɪ luja zàn bɪna sapwilə tɛ mama wa? Ku yɪ, tɛ zàn lià tɛ yuu wa, ba nə fwa cɔna tɛ. Ba mù lià tɛntɛ, tɪga kasɔɔ lanworu tɛ wa. 18 Yɪ dùè dùrè, ɔ wú: «Ba bá zɔ à sié bwálǐ tɛ wa, à nè tanɪ, à tún ba nə». Bèré yɪ nè ɔ dùè ku dùrè tɛntɛ? Ku yɪ lià tɛ yɪ, ba nə wà ɔ nii sɛɛ. 19 Nə cígá nɪ dɛ ba wà wànǐ ba zɔ Yɪ sié bwálǐ tɛ wa, ba nə wà ba waa ken ɔ nè wuu tɛ yɪ.

4

(Eberə-ba 10.35-39)

1 Yɪ kàn nii ɔ pa nèba dɛ, nə wá zɔ ɔ sié bwálǐ tɛ wa. Ku nikanɪ tɛntɛ wulə dɛ zèn mama, ku pa nə dɛ nə. Ku mù tɛ yɪ, nə dān zurə nə yɪra síún nə, sə á wa liù mama dān ká mé kwa. 2 Ba swɪn Zwezi-Kərisə sɔywánǐ tɛ, ba bɪrɪ nèba, ndɛ nɛtɔ tɛ nə, ba nə swɪn ku, ba bɪrɪ nə nɪbara-ba nə. Ku sɔgɔ tɛ, ba nə nǐ, wà won fwa ku pa ba, ku mánǎ́ tɛ wa. Ba nə nǐ ku, ba wà ku sɛɛ, ba wà ba waa ken Yɪ nə. 3 Nə mù con, nə mù ken nə waa Yɪ nə wuu. Ku mù nè pɪn, nə wàá Yɪ sié bwálǐ tɛ wa, nə zwɪ. Yɪ swɪn lià tɛ, ba nə wà ba waa ken ɔ nè tɛ yoo, ɔ wú:

«À luja zàn ba yuu wa, à ga dù dɛ, ba bá zɔ à sié bwálǐ tɛ wa, à nè tanɪ à tún abada».

Yɪ tɔn ɔ tɔtɔnan tɛ ɔ zwèe, halɪ, ku nè zɪgɪ lɔɔ dèñ lanɔ mánǎ́ wa. 4 Ku tɛ púpúnǐ, ku swɪn Yɪ sagɪ tɛ wa, dɪan barpe nii dɪn tɛ yuu wa, ku wú:

«Yɪ zwèe ɔ tɔtɔnan tɛ mama dɪan bardɔ nii nè, ɔ ga síi dɪan barpe nii dɪn tɛ nə».

5 Yɪ sagɪ tɛ bwálǐ don dɛ wa, Yɪ kúò swɪn, ɔ wú:

«Ba bá zɔ à sié bwálǐ tɛ wa, à nè tanɪ à tún, abada».

6 Ku dān pià ku bɪrɪ dɛ, lià duən mù wàá Yɪ sié bwálǐ tɛ wa, ba zwɪ. Yá tɛntɛn lià tɛ mù bá zɔ Yɪ sié bwálǐ tɛntɛ wa, ba nə nǐ sɔywánǐ tɛ, ba ga wà ku nii sɛɛ tɛ yɪ. 7 Ku mù nè pɪn, Yɪ tɛ ma piǐ ɔ li dɪn. ɔ bonɔ ku dɪn tɛ <zèn>. Yá ɔ dān kúò twá dɛ piú *Davidə nii, ɔ ma swɪn, ndɛ ku nè dí yáá ku púpúnǐ Yɪ sagɪ tɛ wa fuən fuən, ku wú:

«Zèn ku tɛ, á mù nè nǐ Yɪ sɔgɔ tɛ, á dānà ká fwa zɪbaniun».

8 Á yèé dɛ Zwozuwe yà nə ja *Yɪzərayelə lià tɛ, ɔ ja zɔ lɔɔ nii tɛ wa, Yɪ nə kàn nii, sə ɔ pa ba. Yá ku ga tà, ku mù nə yɪ sié bwálǐ tɛ. Ku mù nè pɪn, Yɪ tɛ ma swɪn dɪn don yoo, ku kwa nə. 9 Ku nɛtɔ pià ku bɪrɪ dɛ, sié dɪn don tɛ wulə, ku pa Yɪ lià tɛ nə. Ku sié dɪn tɛntɛ yɪ ndɛ dɪan barpe nii sié dɪn tɛ nə, ndɛ Yɪ tɛntɛ nə tɔn ku nɛtɔ. 10 Liù cígá nə zɔa Yɪ sié bwálǐ tɛ wa, ku tíú dɛ yáá síi ɔ tɔtɔnan jɪn wa, ndɛ Yɪ nə síi nɛtɔ. 11 Ku mù nè pɪn, nə dān bɪbara, nə zɔ ku sié bwálǐ tɛntɛ wa, sə nə liù mama dān ká ya ndɛ Yɪzərayelə lià tɛ nə, ba nə wà Yɪ nii sɛɛ, ku pa ba dɔgɔ Yɪ cwɛnɔ tɛ.

12 Yɪ sɔgɔ tɛ pɪn mɪ, ku ga jə dɪàn. Ku gonɪ zəni ku donɪ lagɔrɪ síú, ku nə jə níé bələ. Yɪ sɔgɔ tɛ dɛ nèba ku zwɪ, ku janɪ nə bɪcanɪ nə dɛ nə kurən kènè nə. Ku mù nə yáá bɪrɪ ku tɛ, ləzwənə nə pià, sə ɔ fwa, dɛ ku tɛ, ɔ nè buja ɔ waa con bɪrà. 13 Won təlél, ku nə sègè Yɪ yáá nə. ɔ na wiən tɛ mama, ɔ nə fwa,

u yíá yuu nəpon nəpon. Mə, u m̀ m̀ yáá con nə, nə wá tún nə nii.

Nə fàrá nə yí Yı yıra də nə waa mama

(Eberə-ba 9.11-12, 24; 10.21-23)

14 Nə jə Yı *jonwana yun tián nəkwıa. Ku tíu tə nə yı Zwezi, u nə yı Yı-Bıu. U m̀ nə vèli u yí Yı yıra. Yá nə dàń swın u yoo nə bıı, də nə ken nə waa Yı nə wuuu. Ku m̀ nə pın, nə zıga dián, nə dàń ká pıı nə kə nə kwa. 15 Nə jə Yı jonwana yun tián nəkwıa, yìèn nə dódédən wá zənzən, ndə nə nə, sə tə pa u tun cuna. Yá u m̀ yı liù tə, u nə vıga, sə u tun cuna. Ku m̀ nə pın, u yı liù tə, u wáá càn u dé də nəba nə bwàni tə wa. 16 Ku m̀ tə yırı, nə fàrá nə boli Yı tə yıra də nə waa mama. U m̀ Yı tə nə ja pubwanu, u swə nəba. Nə nə yı u yıra, u wá dəri nə yinəgə zənzən, u ga fwa pubwanu nə yıra. Yá u dàń wá san nəba, máńá tə wa, ku nə wá tu ku mə, də nə pıà sanu.

5

(Eberə-ba 7.26-28)

1 Yı *jonwana yun tián nəkwıa mama yı, Yı nə yáá kúru wá lià wa, u li u tún, sə u tun Yı tutuı tə ba yuu yırı. U m̀ nə pın *jonı wiən tə Yı nə, u ga fwa jonı, ba cuna tə yırı, ba nə fwa. 2 Yı jonwana yun tián nəkwıa tə də tətə jə yìèn, u nə ba dián jə tə wa ndə ba nə. Ku m̀ nə pın, u wáá ku nətı tə nə, u twá u ma ni lià tə nə yèri Yı cwəɲə tə, ku pa ba jén ka wa yoo dèń. 3 U də nə ba dián jə tə nə pın, u mə, sə u fwa jonı, lià tə cuna yırı, də u də tətə cuna yırı.

4 Liù təló, u nə wá pa dun u tián nə, u swın də, u m̀ yı Yı jonwana yun tián nəkwıa. Jonwana yun tián nəkwıa yı, Yı nə yáá bon ku tíu tə, ndə u nə kúri *Arən nətı tə. 5 Mə, ku yı nətı, ku pa Zwezi-*Kərisə nə. Ku tà u tətə nə pın dun u tián nə, u ga swın də, u ya Yı jonwana yun

tián nəkwıa. Ku ya Yı nə kúri wá, u swın, u wú:

«Á pıà à bıı də, n m̀ nə yı à bıú. Zèn ku tə, à m̀ Yı nə yı n nyına».

6 Yı tətə nə kúı swın bwáli don nə u sagı tə wa, u wú:

«N yı jonwanu wuuu, ku máńá nə bá zwèe, ndə Meləkisedekə* nə».

7 Zwezi-Kərisə nə yun tıa yuu wa, u jon Yı, u lòri Yı, də u bwé, də u bubwi, u kəni yı nə də yına. U yèé də, Yı wáá wá u jonə tıan wa. Yá Yı cugu u kori, u san wá, u nə yı liù tə, u nə twá u m̀ Yı cwəɲə tə nə zəni yırı. 8 Ku yı cígá, Zwezi-Kərisə ya Yı bıú. Yá də ku mama, u twá u càn tə nə, u ma kwè ka sèe nii. 9 Yı pın Zwezi yı liù tə, u yoo mama nə zıən. Ku m̀ nə pın, síún nə, lià tə mama nə sèe Zwezi-Kərisə nii, ba wá twá wá, ba na mı tə, ku nə ba zwèe Yı con. 10 Yı tı wá, u ma fwa u jonwana yun tián nəkwıa ndə Meləkisedekə nə.

Á kənə dián, á va yáá Yı nyiən tə wa

(1 Korəntə tián 3.1-3)

11 Nə jə yìèn zənzən, nə swın yoo ku tə yuu wa, tə yìèn tə dèń gwiun dàń nə cà, á nə jigə lià tə, á nə ba yoo dèń ni lala, tə yırı. 12 Á m̀ dàń yá yı lià tə, á nə mə, sə á ya lià tə duən karnyına-ba! Yá də síún mama, á tə yı lià tə, ba nə mə, sə ba tə kàrà aba Yı sugı tə wa, təntən cígá yìèn tə. Á tə yı ndə bısína nə, á tə wàri wodiú kəkəru, á dé ndə nəkwına nə. Yıı nə á tə pıı á pıà, sə á ɲwà. 13 Liù tə, u nə ɲwà yıı, u yı bıımaa, u tə ba Yı sugı tə yənu jə, u ga wàri ku cígá tə u lwarı. 14 Wodiú tə nə jə dián, yı lià tə nə yı nəkwına nyiən. Yá ku tə, ba nə fwa ba m̀, dàń pın, ba yèé zəni də lwanı swıán ba pubuı wa.

(Eberə-ba 10.26-31; 12.15-17)

* 5:6 5.6 Meləkisedekə yı Yı jonwanu, ba nə swın u yoo bwáli duən nə.

6

¹ Nə dān nə pià, sə nə ya nəkwina tə yiri, nə dān mə, sə nə yá təntən kàrà tē, ku nə swìn Zwezi-*Kərisə yoo nə con, vān nə. Nə dān kəne diàn, nə va yáá də kàrà tē, ku nə yi nəkwina kàrà. Nə kúv bá pií nə swìn yièn tē yoo, nə nə dí yáá, nə swìn á con. Tē yièn tēntē nə yi: ka vəvəri kwa ka ma sá cuna, ka yágá tutunə tē, tē nə wá kə aba tian cwəŋə wa, nə à yəé, á ka kə á waa Yü nə. ² Nə kúv bá pií nə bwé kàrà tē, ku nə biri aba, ka lə lià níá wa, ku twá də Yü yiri, ka tūn jìàn lià yuu wa, də ka pií ka bwin tuga, də Yü ka buri lià talikwa bura. Nə kúv dān ká pií nə bà tē yièn tēntē yuu wa. ³ Nə dān wá biri kàrà tē, ku nə yi nəkwina nyiən, sə nə va yáá, də Yü nə pin cwəŋə.

⁴ Nə buja lià duən yoo, ba nə pií ba tu yokukwīnan tē wa, ba tuja. Ba yi lià tē, Yü poni tē yà nə piri ba. Ba mù lià tē, ba nə ni Yü tarpun tē, ba ga na v *Sinju tē də, ⁵ ba ni Yü sugu tē nə ywán nətə, ba ga yəni luv, tē nə biàn, diàn nə wá yà nətə. ⁶ Yá də ku nətə mama, ba tē pií ba yá Yü. Liù kúv wàri v pin, ba lià tēntē pií ba vəvəri ba kwa, ba ma sé ba cuna tē, nə bələ nii nə. Ba mù lià tēntē dān yi, ndə ba tē pií ba paa Yü-Biu Zwezi tē dagar v tē yuu wa. Yá ba mù ga nə pin cwəŋə də lià duən nə, sə ba twin Zwezi. ⁷ Nə tíé tia yoo, nə ma man. Tia tē yá nywìn dwèe níá tē nə dáá, tē nə twi ka yuu wa. Yá wiən tē nə yi wodirən dān yáá pən ka yuu wa, tē nə ziən, tē pa, lià tē nə varī ka nə. Ku nətə dān yáá pa, Yü fwa zəni ka tia tēntē yuu wa. ⁸ Yá ku kárá tē dān nə yi casuran də gakukwīnan nə ka nan, ka ba funə mama jə. Yá ku bá díán, sə Yü ma vi ka, v dugv. Yá ku yígúré wa, ka yi ba wá dī mən ka nə, ka dé ka cùv.

(Eberə-ba 10.23-24, 32-36)

⁹ Nubisoni-ba, nə nə swìn ku nətə, nə yəé zəni də, á mù con, ku ba

tútòná jə. Á mù yi lià tē, á nə wulə cwəŋə nəzəŋu yuu wa. Ku mù cwəŋə tē nə wá pa, Yü jon aba á cuna wa. ¹⁰ Yü ya liù tē, v nə yi cígá tíú. V wàri ku tē, á nə fwa tē yoo v swèé. V wàri á sonu tē, á nə biri wá tē yoo v swèé. Á tun, á pa lià tē nə, ba nə yi *Kərisə nə ti, á ma biri ku sonu tēntē, máŋá don wa. Yá á tē wulə, á fwa ku tutuŋi tēntē síún nə. ¹¹ Nə swə də nə waa mama, sə á liù mama bībari v tutuŋi tē wa, v ja va, v yí ku yígúré. Ku nətə wá pa ku tē mama, á nə jə ku yala, wānī ku jə ku pa aba. ¹² Nə ba swə, sə á ya lià tē, á yira nə yin. Á yana ndə lià tē nə, ba nə keni ba waa Yü nə wuu, ba ga jə pínú, ba ma dān máŋá tē, ba nə wá na wiən tē, Yü nə kàn tē nii, sə v pa ba.

Yü nikanı tē, v nə pin Abərahāmə nə yoo

¹³ Máŋá tē, Yü nə kàn v nikanı tē, v pa *Abərahāmə nə, ku yi v dùè, v ma kàn ku nii tēntē. Liù yà təlè, v nə dwə v mù Yü, sə v ti ku tíú yiri v ma dù. Yü dān yi v tətə, v ma dù ka dūrè tē. ¹⁴ V swìn, v wú:

«Cígá mama, à wá fwa à pubwanu tē n yuu wa, à ga wá pa n dwí pùli zənzən».

¹⁵ Abərahāmə yi v zuri v yira, v ma diàn ku nikanı tēntē. Ku kwa nə, ku tē Yü nə kàn ku nikanı, v pa wá, twi ku jì. ¹⁶ Ləzoni nə pià ba dù dūrè, ba yáá pià liù tē, v nə dwə ba, ba ma dù. Ku mù dān nə yáá biri də, ba sugu tē ya cígá, yá ba ga kúv wàri yoo don, ba pií ba swìn ku yuu wa. ¹⁷ Mə ku yin nətə də Abərahāmə. Abərahāmə dwí tē yá mə, sə ba na zəni wiən tē, Yü nə kàn tē nikanı, v pa ba. Yü yà pià, sə v biri ba də cígá mama, v bá lwān nii ku nikanı tē yuu wa, abada. Ku mù nə pin, v ma dù v sūrī nikanı tē nə. ¹⁸ Nikanı də dūrè yi wiən bələ, tē nə wàri tē lwānī. Yü wàri kunkun v kunı, v kəni v nikanı tē, də v dūrè tē wa, abada. Yá ku yoo tēntē danja nə jìàn. Nə mù dān yi lià tē, nə nə yá tē

mama, nə ga vwə nə tìàn Yü yıra, sə nə ga wàní, nə ja yala tə, Yü nə tún v pa nəba. ¹⁹ Yala təntə, nə nə jə, nə mü tə yıri, yı ndə tìú ḡənan nə, tə nə pın, ku zıga dìàn. Yá liù tə, nə nə ken nə yala tə v nə, ku yı Zwezi. U mù nə zua Yü *sàń tə wa, v twá Yü *diè tə mimii nii gànù tə wa, v zv v yí Yü dəyaa tə wa, Yü nə wulə lá. ²⁰ Mə lá nə, Zwezi dí nə yáá, v tàà nə yıri, v zv. U jigə Yü *joḡwana yun tìàn nəkwia, ndə Meləkisedekə nə. U wá yà nətv, wuuu, máná də máná, ku nə bá zwèe.

7

Meləkisedekə yı piú, v ga yı joḡwanv də

¹ Ku mù Meləkisedekə təntə, nə nə dí yáá, nə swìn v yoo, yı tiv tə, ba nə boḡə <Salemə>, piú. U ga yı Yü tə, v nə wulə tə mə yuu wa, *joḡwanv də. *Abərahəmə nə vəli v ta pèegá duən, v dé, v pií v biàn, Meləkisedekə nan v va v jérí wá, v ga lòrì Yü, sə v fwa zəni Abərahəmə yıra. ² Abərahəmə pın wiən tə mama, v nə ta pèegá tə v dé v pèe fugə nii nyiən Meləkisedekə nə. Ba nə gwin Meləkisedekə yıri tə dən, təntən nə, ku yı <cígá piú>. Bələ nii nə, v yı <Salemə piú>, ku də dən nə yı <bičan sié piú>. ³ Liù mama yèrì Meləkisedekə nuu də v nyina. Ba yèrì v nıbara dəkuu. Liù mama yèrì v luri máná, nə à yèé v tian máná. U nyin də Yü-Biu tə, v ga yı joḡwanv, wuuu, ku máná nə ba zwèe.

⁴ Á nəḡə, Meləkisedekə nii nə dù nətv. Nə nıbeə Abərahəmə də tətə pın wá ku tə, v nə ta v dé, tə fugə nii nyiən. ⁵ Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, pın cwəḡə *Levi dwíi joḡwana tə nə, ku wú: Ba mə, sə ba bwe ku tə mama, *Yüzərayelə lià tə nə ni, fugə nii nyiən, bwie. Ba mə, sə ba bwe ku bwie Yüzərayelə lià tə con, ba də ga yı ba nubia, Abərahəmə dwíi tə wa. ⁶ Meləkisedekə mù tà Levi dwíi tə wa liù. Yá də ku mə, wiən

tə mama, Abərahəmə nə ta v dé, Meləkisedekə ni tə fugə nii nyiən. Meləkisedekə ga tə yı liù tə, v nə lòrì Yü, sə v fwa zəni Abərahəmə yıra, v nə yı liù tə, v nə ni Yü nikanan tə. ⁷ Ku bá tútəná jə, ku yı ləzwənfərv nə yáá lòrì Yü, sə v fwa zəni, v pa ləzwənbie nə. ⁸ Levi dwíi joḡwana tə nə joḡə Yüzərayelə lià wiən fugə nii nyiən. Ba də yı ləzoni, ba nə ti. Meləkisedekə mù jon Abərahəmə wiən fugə nii nyiən, yá v mù Meləkisedekə tə wulə mü wa, ndə Yü sagı tə nə swìn ku yoo nətv. ⁹ Síún nə, ku yı Levi niàn tə nə joḡə Yüzərayelə lià tə wiən fugə nii nyiən. Ku yı nətv, nə ga wáá nə swìn də, Levi də tətə twá Abərahəmə dwanı nə, v pa v fugə nii nyiən Meləkisedekə nə. ¹⁰ Nə yèé, Abərahəmə də Meləkisedekə nə jérí duən, máná tə wa, də ba tə wà Levi luri. Yá Levi dāń yá wulə v nıbeə dwíi tə wa, ku nə biàn.

Zwezi-Kərisə yı Yü joḡwanv ndə Meləkisedekə nə (Eberə-ba 9.6-12; 10.10-14; 19.22)

¹¹ *Yüzərayelə lià tə Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, sagı tə wa, ku biri də, Yü *joḡwana tə mə, sə ba nan *Levi dwíi tə wa, sə ba ya Yü joḡwana ndə *Arən nə. Yá ba dāń wà ku tutuḡi tə wàní ba tun, ba pa ku nii sú. Ku mù nə pın, ku mə, sə Yü joḡwanv nan, v nə yı ndə Meləkisedekə nə. ¹² Yá də Yü nə tún joḡwana yíri don, ba nə tà joḡwana ndə Levi nə, ku yı kálú, sə Yü nii tə də, v nə pın *Moyizə nə, lwan. ¹³ Sùràn tə tə yı nə *Yuu-Tiu yoo nə, tə swìn. U yı liù tə, v nə nan dwíi don wa. Ku mù dwíi tə wa, liù tələ lá nə, v nə tun joḡwana tutuḡi. ¹⁴ Nə yèé pwənə pwənə də, nə Yuu-Tiu Zwezi yı ba luri Zwida dwíi tə wa. Yá máná tə, Moyizə nə swìn joḡwana tə yoo, v wà ku dwíi tə yoo swìn. ¹⁵ Á nəḡə won tə nə pın, yièn tə dən kwən, tə yı nəpon nəpon. Joḡwanv don twi, v nə nyin də Meləkisedekə. ¹⁶ Yü wà v nii tə,

u nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, twá, u ma tɪn Zwezi, sɛ u ya Yɪ jonwanu. U yɪ u jigɛ Yɪ jonwanu, u nɛ jɛ diàn, sɛ u ya mu wa, ku nɛ bá zwèe abada, tɛ yɪrɪ. ¹⁷ Yɪ sagɪ tɛ swìn ku yoo tɛ, ku wú:

«N yɪ Yɪ jonwanu wuuu, ku máǵá nɛ bá zwèe, ndɛ Meləkisedəkɛ nɛ».

¹⁸ Ku yɪ cíǵá, dí yáá nɛ cwɛɲɛ tɛ, Yɪ nɛ tɪn, yà ba diàn jɛ, ku ga bá lià nɛ saɲa. Ku mù nɛ pɪn, Yɪ dugɔ ka mù fuɛn fuɛn cwɛɲɛ tɛntɛ. ¹⁹ Yɪ nii tɛ, u nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, yà wàrɪ lɛzoni ku pɪn, ba jì lià tɛ, ba yoo mama nɛ zɪɛn Yɪ yáá con. Yá síún nɛ, won wulɛ, ku nɛ dwɛ u nii tɛntɛ. U nii tɛntɛ yɪ yala tɛ, nɛ nɛ twá tɛ nɛ, sɛ nɛ boli Yɪ yɪra.

²⁰ Ku tɛ nɛ súrí lá, máǵá tɛ, Yɪ nɛ tɪn u jonwanu Zwezi-*Kərisɛ tɛ, u dí yáá, u dù, u ma tɪn wá. ²¹ Yá Levi dwíí jonwana tɛ mù yɪ ba yáá tɪn, ba ga ba dùrɛ dwì. Yá Yɪ dùɛ dɛ Zwezi mù, u swìn, u wú: «À dùɛ dɛ, n wá yà à jonwanu wuuu, máǵá dɛ máǵá, ku nɛ ba zwèe. À mù Yuu-Tiu bá lwàn ku yoo tɛ». ²² Ku mù nɛ pɪn, nɛ mɛ, sɛ nɛ lwarɪ dɛ, *nimaru tɛ, nɛ nɛ jɛ dɛ Zwezi, zɛni dwɛ nimardwan tɛ. ²³ Ku tɛ nɛ súrí lá, Levi dwíí jonwana tɛ yɪn dání zɛnzɛn, ba nɛ yáá tɪ, ba ga lwànɪ duɛn yuu nɛ tɛ yɪrɪ. ²⁴ Yá Zwezi mù tà nɛtu. U mù wulɛ mu wa wuuu, liù ga tɛlé, u nɛ wá lwàn u yuu nɛ, u ya Yɪ jonwanu. ²⁵ Ku mù nɛ pɪn, u jɛ diàn máǵá mama, sɛ u jon lià tɛ ba cuna wa, ba nɛ twá dɛ wá, ba bà Yɪ con. U cíǵá nɛ wulɛ mu wa wuuu tɛ pɪn, u lòrɪ Yɪ máǵá mama, u pɪn ba.

²⁶ Zwezi yɪ Yɪ nɛ tɪ, u ba cuna jɛ, u ba durɛn jɛ. U pwèe u tiàn dɛ lià tɛ nɛ fwa cuna. Yá Yɪ dàñ zɪn wá, u jɛñ wiɛn tɛ mama yuu Yɪ sàñ nɛ. Ku mù nɛ pɪn, Zwezi nɛ yɪ Yɪ jonwana yun tiàn nɛkwɪa tɛ, u

nɛ mɛ dɛ nɛba. ²⁷ U tà liù tɛ, u nɛ mɛ, sɛ u fwa *jonɪ dɪn mama. U tà liù tɛ, u nɛ wá dí yáá, u fwa jonɪ u tɛtɛ cuna yɪrɪ. Ku kwa nɛ, sɛ u dàñ fwa lià tɛ duɛn dɛ cuna yɪrɪ, ndɛ Yɪ jonwana yun tiàn nɛkwɪa tɛ duɛn tɛ nɛ. Zwezi mù yɪ u tɛtɛ nɛ, u ma fwa jonɪ*, naa nɛdu cɪcɪ, nɛ cuna yɪrɪ. Yá ku jonɪ tɛntɛ mɛ nɛtu. ²⁸ Yɪ nii tɛ, u nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, yá pɪn cwɛɲɛ, sɛ ba tɪn jonwana yun tiàn nɛkwɪa, ba nɛ yɪ lɛzoni, ba nɛ bwànà yìɛn duɛn wa. Ku mù kwa nɛ, Yɪ dùɛ dùrɛ, ka nɛ jon u nii tɛ, u nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, yuu nɛ. U twá dùrɛ tɛntɛ nɛ, u ma tɪn u biù tɛ, sɛ u ya Yɪ jonwana yun tiàn nɛkwɪa, u yoo mama nɛ zɪɛn u mù Yɪ yáá con, máǵá mama wuuu, ku nɛ ba zwèe.

8

Zwezi yɪ nɛ Yɪ jonwana yun tiàn nɛkwɪa

(Eberè-ba 9.6-12; 12.24)

¹ Nɛ sugɔ tɛ wa, á nɛɲɛ yoo tɛ, ku nɛ dé lá. Nɛ cíǵá jɛ Yɪ *jonwana yun tiàn nɛkwɪa tɛntɛ, u jɛé Yɪ *sàñ nɛ, Yɪ tɛ, u nɛ jɛ diàn jɪzɛn* vàn nɛ. ² U jɛé u tuɲa u tutuɲɪ tɛ Yɪ dɛyaa tɛ wa. Ku mù bwálí tɛntɛ nɛ yɪ Yɪ sàñ cíǵá cíǵá. Ku tà Yɪ *wulu gansili† tɛ, lɛzoni nɛ fwa dɛ ba jìàn. Ku ya Yɪ tɛtɛ nɛ fwa ku. ³ Yɪ jonwana yun tiàn nɛkwɪa mama yɪ ba tɪn, sɛ u fwa zilɛ wiɛn, u pa Yɪ nɛ, sɛ u gu vàná, u ma fwa *jonɛ, u pa wá. Zwezi dɛ mɛ, sɛ u ja won, u nɛ wá pa Yɪ nɛ. ⁴ Zwezi yà nɛ wulɛ luu wa, u yà bá ya Yɪ jonwanu dɛ tɛtɛ. Yɪ jonwana duɛn wulɛ, ba nɛ pɪn zilɛ wiɛn Yɪ nɛ, ndɛ Yɪ *nii tɛ, u nɛ pɪn *Moyizɛ, nɛ pɪn cwɛɲɛ nɛtu. ⁵ Ba mù Yɪ jonwana tɛntɛ tuɲa Yɪ wulu gansili. Yá Yɪ wulu gansili tɛntɛ yɪ, ku tɛ nɛ wulɛ Yɪ sàñ nɛ, nyɪnyɪga. Ku yɪ Yɪ wulu gansili tɛ cíǵá cíǵá,

* **7:27** 7.27 Ku jonɪ tɛntɛ nɛ yɪ u tiàn tɛ, u nɛ tɪga dagarɔ tɛ yuu wa. Ywàn Matɛ 27 tɛ wa. * **8:1** 8.1 Ka jɛñ più jɪzɛn vàn nɛ yɪ dɪn bwálí. † **8:2** 8.2 *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yà yɪ ku mù gansili tɛntɛ yɪrɪ wa nɛ, ba jùñtɛ Yɪ, máǵá tɛ wa, Moyizɛ nɛ pɪn ba Yɪ *nii tɛ. Ku máǵá tɛ wa, dɛ ba tɛ wá Yɪ *diè lwè dɛ kapaana.

ka nə wulə Yıı sàń nə, yuywara. Mánjá tē, Moyizə tē nə wà Yıı wulu gansili tē fwa, Yıı pın wá nii, ı wú: «Ywàń, n wá fwa ku mama, ndə ku nyinyıga tē nə, à nə bııı mú paan‡ tē yuu wa». ⁶ Zwezi mù tütüıı tē, Yıı nə pın wá, dwə jııwana tē mama tütüıı tē zənzən. Mə nətu nə Yıı nikanı tē də, ı nə kàn də wá, dwə dí yáá nikanı tē, ı nə kàn də nəba, nimardwan tē wa. Ku mù nə pın, ı dāń wulə Yıı də ləzoni pwərə wa, ı kəni ba *nimaru, ku nə dwə dí yáá nimaru tē.

⁷ Təntən nımaru tē yà nə ba yıèn jə, tē nə mùrı ku wa, ku yà ba dən jə, sə ba lwàń ku yuu nə də bələ nii nımaru. ⁸ Nə nı də, təntən nımaru təntə yuu wa, Yuu-Tiu caga ı lià tē nii nə, ı wú:

«Á nəııə, mánjá bıàn, à nə wá fwa nımaru nədın də *Yızərayelə lià tē, də Zwida dwıı lià tē. ⁹ Ku nımaru tē bá ya ndə dí yáá nımaru tē nə, à nə fwa də ba nıbara-ba. Ku nımaru təntə, à nə dí yáá, à fwa də ba, à jın ba jıın nə, ku dıın tē nə, à van à ja nan *Ezwıpətə wa».

Yuu-Tiu tē pıı ı swın, ı wú:

«Ba wà à nımaru tē nii nə twá. Ku mù nə pın, à də ma dııı ba tıa».

¹⁰ Yuu-Tiu kúı súrı lá nə, ı wú:

«Á nəııə nımaru tē, à nə wá fwa də Yızərayelə lià tē, mánjá, ku tē nə bıàn, wa. Á wá tın à cııı tē ba pubıııa wa, à ga wá pa, ba ja tē ba waa con. Á wá yà ba Yıı, ba də wá yà à mù lià.

¹¹ Liù kúı bá ya lá, ı nə wá zàn, ı kàrı ı tıı liù don, nə à yəé ı nubıı, ı wú: «Báá yəbə n lıarı Yuu-Tiu!» Ba mama tē mıámıán wá yəni nə, ku nə zııı bııımaa, ku ja va nəkwıa.

¹² Á ga wá kwen ba cııa tē à

lı à mù də ba pwərə wa. Yá à kúı ba pıı à líı tē yoo».

¹³ Də Yıı nə swın nımarıın tē yoo, sə nə yəni də, təntən nyıən tē mù dāń jııı wııwan. Yá won tē nə yı wııwan, ku nə kwın, ku pıà ku bııı də, ku won tē kúı bá dāń, ku ma jén lá nə.

9

Təntən nımaru jııı tē yoo

¹ Təntən *nımaru tē yà jə bwalı tıa yuu, yá nə lı, ı kwen, ı tın, ba jııı wá ku wa. Ku yà jə ku cııı, ba nə tın ba twá tē nə, ba ma fwa yııııı təntə. ² Ku yı cııá, ba yà fwa Yıı *wulu gansili, ku nə jə dəbıa bələ. Ba bıııı ku dəbıı don kwa con diè tē, ku nə yı Yıı nyıən. Ku diè təntə wa nə, ba yà tın canzııı, ku pııa bıııı, də dıııı tē, ba nə tın ba pa Yıı nə, də tabııı. ³ Gansili tē bələ nii dəbıı tē mıııı jə gānı don. Ba bıııı ku bələ nii dəbıı təntə, də dəyaa dəbıı tē, ku nə yı Yıı cııı nyıən.

⁴ Ba fwa sıán *jııı kúrı, ba tın ku bwalı tē wa. Mə lá nə, ba sııı tıııı tē. Yá mə bwalı təntə wa nə, nımaru daka tē, ku nə pəri də sıán, yà wulə. Sıán zıııa yà wulə ku daka tē wa, də ku wa wıııı don, ba nə ma bıııı <manə* >. *Arın daduu tē, ku nə pın vıııı, də yà wulə ku daka tē wa. Kapanrıııı bələ tē, ba nə pııııı nımaru sııııı tē, tē yuu wa tē, də yà wulə ku wa. ⁵ Daka tē yuu wa, ba fwa wıııı bələ, tē nə yı ndə *malıke nə, ba kə lá. Tə jə dıın zənzən, tē ga bıııı də, Yıı wulə ku bwalı tē wa. Tə vānà tē ywárı púé bwalı tē nə, ba nə kəni jana tē, sə tē sııı cııa tē. Mánjá tələ sıııı nə, sə à gwin tē yıèn təntə mama dən, à bıııı aba. ⁶ Yıı wulu gansili tē pwəe bwalı bələ. Dııı mama, Yıı *jıııwana tē zııı ku kwa con diè tē wa, ba fwa ba tütüıı tē.

⁷ Yá ku dəyaa tē mù yı, Yıı jıııwana

‡ 8:5 8.5 Ku yı paan, ka nə wulə kasıı lanworu wa, ba nə bıııı ka *Sinayı. Ka mù paan təntə yuu wa nə, Yıı pın ı nii tē Moyizə nə. * 9:4 9.4 Manə yı wıııı tē, Yıı nə pın *Yızərayelə lià tē nə, kasıı lanworu tē wa.

yun tián nəkwiá tē cici nē wáá lá nē, v zwí bini wa, naa nēdv. Ku bwálí tē wa, v mē, sē v ja vani tē, v nē ma fwa jonji tē, jana, v ja zv lá, v pa Yü nē, v tētē cuna yiri, dē cuna tē yiri, *Yizərayelə lià tē nē tun dē ba yèrì. ⁸ Á nēḡə ku tē, Yü-*Sinju tē nē pià, sē ku twá ku yoo tē nē, ku biri nēba. Ku pià ku biri nēba dē, máḡá tē mama Yü wulu gansili tē kwa con diè, tē nē wá yà lá, Yü dəyaa mimi tē bá súrí, sē lià zv. ⁹ Ku yoo tē nyinyiga yi, ku biri nēba yièn, tē nē biàn síún. Ku yi ku biri nēba dē, wièn tē, ba nē pin Yü nē, dē jwəḡə tē, ba nē fwa, ba pin wá, wàrì yokukwɪnan tē tē li ləzoni tē pubuḡi wa, ba nē fwa. ¹⁰ Tē conji tētē yi tē wulə ləzoni yira yiri, ba wodiu yuu yiri, dē ku tē nē nywìn yuu yiri, dē naswía yirə yirə yiri. Tē mù conji tētē yà tún, tē yoo yà dé lá, ku ja va máḡá tē, Yü nē lwáñ wièn tē.

*Zwezi-Kərisə jonji tē yoo
(Eberə-ba 12.24)*

¹¹ Zwezi-*Kərisə yi v twi ndə Yü *jonwana yun tián nəkwiá nē, sē Yü twá dē wá, v pa nēba wozəḡə tē, tē nē manwari tē wulə. U nan Yü *wulu gansili tē wa. Ku gansili tētē tà ləzoni nē fwa dē ba jìàn. Ku pià ku biri dē, gansili tētē təló tia yuu yəbə. Ku gansili tētē zièn, ku doni tia yuu nyièn tē. ¹² Zwezi-Kərisə yi naa nēdv cici nē, v zva Yü wulu gansili tē dəyaa tē wa. Ku tà butulan, dē nabii jana nē, v ja zv ku bwálí tē wa. Ku yi v tētē jana nē, v ja zv, sē v ma yè nēba v jon, sē nē tuni nē tiàn, máḡá tē, ku nē ba zwèe. ¹³ Fuən nē, ba yàá gv butulan dē nabiran, ba li tē jana tē, ba mí lià tē nē cùḡò tē yuu wa. Ba yàá gv nacun, ba sɔrv, ba pèe ku tunan tē, ba lwá lià tē yuu wa, ba nē fwa cuna. Ba nē fwa ku nətə tē, ba zwèe, ba lià tē dān ya Yü nē ti, ba cuna dē sɪn, tē nan ba

yira†. ¹⁴ Dē ku nətə tē nē yi cíḡá, sē nē lwarì dē, Zwezi-Kərisə jana tē dwə tē vāná tē jana tē. Kərisə tē, v nē wà cuna tun, v twá Yü-*Sinju tē diàn, tē nē ba zwèe tē nē, v pa v tiàn Yü nē, ndə jonji vani nē. U jana tē dān wá sɪn yokukwɪnan tē nē pubuḡi wa, tē li, sē nē kúv dān ká fwa tutunkukwɪnan, tē nē wá ja nēba, tē va tian wa. Ku mù dān nē wá pa, nē fwa Yü tē, v nē wulə mi wa, tutuḡi tē.

Jana tē yi tē biri Yü nimarv tē

¹⁵ Zwezi-*Kərisə yi liù tē, v kəni *nimardun Yü dē lià pwəə wa. Zwezi tɪga, sē v jon lià tē, ba nē fwa cuna nimardwan tē máḡá wa. Yá lià tē, Yü nē kúrí, dān wá na wozəḡə tē, v nē kàn nii, sē v pa ba. Tē wozəḡə tētē wulə máḡá mama wuuu, tē ga ba cùḡà.

¹⁶ Liù wáá sagi v púpúní, ku nē biri nətə tē, ba nē mē, sē ba tārì v jɪjə, dē v nē tɪga. Ku dān nē yi v tian kwa nē, ba mē, sē ba swin v wièn tē tarv yoo. ¹⁷ Ku yi cíḡá, tian kwa, wotari sagi jə funə, dē liù tē, v nē púpúní ku sagi tē, nē tɪga. Liù tē, v nē púpúní ku, nē wà ti, ku sagi tē ba funə jə. ¹⁸ Ku mù nē pin, Yü wà tētən nimarv tē tētē tún, dē jana wà lwé. ¹⁹ Ku yi cíḡá, *Moyizə dí yáá v kàrì Yü *nii tē mama, ndə ku nē púpúní Yü nii sagi tē wa nətə, *Yizərayelə lià tē mama yáá con. Ku kwa nē, v ti nabii jana, dē butulan jana, dē níá, v kə duən nē. U kén tív don vɔran, ba nē boḡə yizopə, dē piə kuran tē nē yi ndə gunən nəstian nē, v kə jana tē wa. U dān li tē, v mí v kə Yü nii sagi tē, dē lià tē yuu wa. ²⁰ Máḡá tē nē, v nē wulə v mí tē, v kəni ba nē, v swin ba con, v wú: «Ku tē yi jana tē, Yü nē ma kəni v nimarv tē v mù dē á mù pwəə wa, sē á zilí ku nimarv tē nii». ²¹ Ku kwa nē, v yàá mí tē jana tē nətə, Yü *wulu gansili tē yuu wa, dē tutunzila tē mama yuu wa, ba nē

† 9:13 9.13 Ba lià tētē dān wáá ba pií ba tuḡa ba pin Yü nē.

yáa ma fwa Yü tutunji tē. ²² Kū nē yī dē Yü nīi sagi tē mē, tutunzila tē zūni mama, dūrēn sūn tē nan dē jana tētē. Yá jana dān nē wà lwé, Yü bá sēe, v kwen cūna tē, v lī nē mē dē wá pwərə wa.

Zwezi-Kərisə vəli Yü sàñ, nē mē yiri

²³ Wiən tē, ba nē ma fwa Yü tutunji tē dí yáa nē, yà yī Yü sàñ wiən tē nyinyiga. Tē wiən tētē yà mē, sē ba sūn tē jana wa. Yá Yü tutunzila, tē nē wulə v sàñ nē, dē mē, sē ba sūn tē jana wa. Kū mē *jonji tētē mē, sē kū doni. Kū mē nē yī Zwezi-Kərisə tē. ²⁴ Zwezi-Kərisə wà Yü *wulu gansili tē, ləzoni nē fwa dē ba jīàn, wa zwi. Kū gansili tētē yī Yü sàñ tē nyinyiga. Yá Zwezi-Kərisə mē dān zua Yü sàñ tētē wa. U wulə kū wa síun nē, v lòri Yü v pūn nēba, Yü yáa con. ²⁵ U wà lá zwi, sē v fwa jonji nēe kapupu, ndē Yü *jonwana yun tiàn nəkwiə tē nē. Ba mē nē yáa zū Yü wulu gansili tē dəyaa tē wa bini mama, dē wiən duən jana. Zwezi-Kərisə mē yī v zua lá dē v tētē jana. ²⁶ Kū yà nē wà nētū yin, v yà wá dē càn nēe kapupu, kū nē zigi lūv dēñ laju máǵá, kū ja vəli wuuu. Cígá, v twi, v biri v tiàn naa nēdv, sē v ma zwēe fuən máǵá tē. U ti v tiàn, v ma fwa jonji, v ga twá v jonji tē nē, v ma cəgə cūna diàn. ²⁷ Liù mama yī naa nēdv cici nē, v mē, sē v ti. Kū kwa nē, kū tíú vələ Yü yáa con, sē Yü buri v bura. ²⁸ Mē nētū nē, kū pa Zwezi-Kərisə nē. U ti v tiàn, v ma fwa jonji naa nēdv cici. U fwa kū, sē v ma wání v lī lià zənzən ba cūna wa. U tē wá pií v biri v tiàn, nēe bələ nīi nē. Yá kū dān nē kúv tē, sē v lī lià ba cūna wa, kū yī, sē v jon lià tē nē dān wá.

10

Zwezi-Kərisə twi, sē v fwa kū tē, Yü nē pià (Ebərə-ba 9.7-15, 23-28)

¹ Yü *nīi tē, v nē pūn *Moyizə nē, yī ndē wozənə nē, tē nē biàn, nyinyiga nē. Yá kū dān nē tē tē cígá cígá tē, nē nē wá na tē nē kū biri nēba. Yü nīi yoo tētē pià, sē ba fwa *jwəŋə yiri nēdv bini mama. Kū mē nē pūn, Yü nīi yoo tētē wàri lià tē, ba nē boli Yü yira, kū pūn ba yanı lià tē, ba yoo mama nē zien v yáa con, abada. ² Kū mē jwəŋə tētē yà nē jē diàn, sē tē sūn ba lià tētē cūna naa nēdv, ba yà kúv bá pií, ba bün ba cūna tē yoo. Yá ba yà kúv bá pií ba fwa jonji, abada. ³ Yá kū dān twá kū mē jwəŋə tētē nē, ba ma líi ba cūna tē yoo bini mama. ⁴ Kū nētū tē fwa, nabıran dē butulan jana nē wàri ləzoni cūna tē lī abada tē yiri. ⁵ Kū mē nē pūn, máǵá tē, Zwezi-Kərisə nē biàn lūv wa, v swin Yü con, v wú:

«N ba jonji, nē à yəé zilé wiən pià, yá n fwa yira, n pa nē. ⁶ Vána tē, ba nē gua, ba suri jwəŋə kúri tē yuu, dē jwəŋə tē, ba nē fwa cūna yiri, ba n pùé poli. ⁷ Kū mē yiri, à dān swin n con, à wú: Nəñ à nē, à twi, sē à fwa kū tē, n mē Yü nē pià. Kū mē yoo tētē yī kū púpúní n sagi tē wa à mē yiri».

⁸ Zwezi-Kərisə dí yáa, v swin Yü con, v wú:

«N ba jwəŋə dē zilé wiən jələ. N ba vána tē, ba nē gua, ba suri jonji kúri yuu, dē jwəŋə tē, ba nē fwa cūna yiri, jələ. Tē ba n pùé poli».

Yá Yü nīi tē, v nē pūn Moyizə nē, biri dē, tē jwəŋə tētē mama mē, sē tē fwa. ⁹ Zwezi-Kərisə kúv pií v swin, v wú: «Nəñ à nē, à twi, sē à fwa kū tē, n nē pià». Kū nētū dān pià kū biri dē, Zwezi-Kərisə mē ken fuən jwəŋə tē vən nē. U lwán tē dē, v mē tētē jonji tē. ¹⁰ U fwa kū tē Yü nē pià. U ti v tētē ləzwəndə tē, v ma fwa jonji, v pa nēba naa nēdv cici, kū mē dān nē pūn, nē sūn nē tiàn, nē lī nē cūna wa.

11 Yı jorwanu mama mu yı dun mama, u zıga yı nə, u fwa jwəŋə máŋá mama, Yı yáá con. U yáá fwa jwəŋə yiri nədu, də u bwé, yá tə jwəŋə tə wəri cuna tə li abada. 12 Zwezi-Kərisə mu fwa jorŋi nədu ciu, cuna yırı, ku nə dé lá, máŋá mama wuu. Yá ku kwa nə, u yı liü tə, u dán nə jəé Yı jızən* vən nə. 13 Síún nə, u dán yı u dani, sə Yı kə u duŋa tə u nəe dán. 14 Zwezi-Kərisə twá jorŋi nədu nə, u pa là tə, u nə sın ba cuna u li, yoo mama dán zıen máŋá mama, wuu.

15 Yı-*Sıŋu tə də bırı ku nətu tə nəba. Ku mu nə pın, ku dí yáá, ku swın, ku wú:

16 «*Yuu-Tiu swın, u wú: <Á nəŋə *nimaru tə, à nə wá fwa də ba, ku dan tətə kwa nə. Á wá tın à conı tə ba pubuŋa wa, máŋá, ku tə nə biän wa. Á ga wá pa, ba ja tə ba waa con>»

17 U tə swın ku kwa nə, u sırım lá, u wú: «Á kúu ba pıi à líi ba cuna tə, də ba yokukwınan tə, ba nə tun, tə yoo».

18 Yı nə kwen cuna u li, ku kúu wá me, sə ba fwa zilé wiən, ba ma li tə cuna tətə.

Nə däná ká pıi nə va nə kwa!
(Efezə tıán 2.13, 18; 4.14-16; 6.4-20; 12.25-29)

19 Á nubıa-ba, Zwezi nə lwá u jana tə pın, nə yəé cígá mama, də nə jə cwəŋə, sə nə zu bwálı tə, Yı nə wulə, yá fən ga təlė. 20 Zwezi sırım cwəŋə nədu, u pa nəba. U cıru mimii nii gänü tə, ku nə pwəe nə mu də Yı duən nə. Ku cwəŋə tətə pın mı là nə. Mimii nii gänü tə nə cıru tə yı, ku bırı Zwezi tətə ləzwəndə tə, ba nə paa dagar u tə yuu wa. 21 Yá nə dán jə Yı jorwana yun tıán nəkwıa, ba nə tın, sə u ya Yı diə tə yuu wa. 22 Ku mu tə yırı, nə dán fərə nə boli u yıra də bıcan nədu. Nə kənə nə waa mama míámıán Yı

nə wuu. Nə pın, Zwezi jana tə sın nə pubukukwınan tə, tə li, sə nə ga swe nə yıra də níá tə, nə ba durən jə. 23 Yı fwa nıkanı. Yı mu yáá fwa máŋá mama ku tə, u nə swın də, u wá fwa. Ku mu nə pın, nə kúu däná ká pa nə jıän gwəri, nə swıán ku tə, nə nə jə ku yala tə yoo. 24 Nə ywəŋá duən yuu. Nə daŋa duən jıän, sə nə ma wanı nə sóní duən, nə ga fwa ku tə nə zıen. 25 Nə däná ká dəri, nə yá nə Kərisə là púli tə nə, nəde ku nə yı là duən yofwamıun nə, ba nə yá kúu ba ba púli tə wa twı. Nə daŋa duən jıän. Nə fwa nətu wuu, nə sırım lá, nə nə yəé də, Yıu-Tiu Zwezi-Kərisə tırım dun tə bwələ yırı.

26 Nə yəé cígá tə, nə ga səe ka də. Ku kwa nə, nə nə sını, nə fwa cuna, nə dán me, sə nə yəni də, jorŋi təlė, ku nə wá li tə cuna tə nə yuu wa.

27 Də nə nə fwa ku yoo tə, yoo tə, ku dán nə ga, ku mu nə yı, sə nə dän yoo tə, nə wá bə də nə vıvaga. Ku mu nə yı Yı bürá tə, də mən, tə yoo nə cá, tə nə wá dé Yı duŋa tə.

28 Á yəé də, liü nə cügü Yı *nii tə, u nə pın *Moyizə nə, ku me, sə là tə nə ni wá, yı bələ, nə à yəé batwa, ba swın də, u cígá cügü ku. Ku kwa nə, ba dán wáá u mu liü tətə ba gwı, ba ga ba u yınəgə dəri. 29 Mə ku yı nətu, ku pa liü tə nə, u nə cügü Yı nii tə, u nə pın Moyizə nə. Yá liü tə, u nə yalı Yı-Bıu tə, ku dán wá yá nətu, ku pa u mu nə? Ku tíu tətə zıni *nimaru jana tə, tə nə sın wá, tə li u cuna tə wa. Ku tíu twın Yı-*Sıŋu tə, ku nə pın, nə lwarı Yı pubwanu tə. Ku me, sə ku tíu na cän, u donı. 30 Nə yəé Yı zəni, u nə swın, u wú: «Á yágá, sə à mu nə fwın à lıŋa là tə nə vıga tə yuu wa.

Á wá ŋwın ku tə nə me də ba liü mama, à pa wá». Ku tə nə sırım lá nə, ku tə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Á mu Yıu-Tiu wá bürı à là tə bürı». 31 Ku yı cän nəfarı, ku pa liü tə nə, Yı tə, u nə wulə mı wa, nə

* **10:12** 10.12 Ka jən pıü jızən vən nə yı dun bwálı.

wá ja, v kə v jìàn wa!

³² Á lie á tiàn, ku tə nə tɔn, ku le máná tə wa, á yía nə twi tə pori Yı cwəŋə tə wa. Ku máná tə wa, á dí càn zənzən, yá á ga zıgı diàn, á dé diàn də yaŋwıa. ³³ Dıın don nə, á yı ba yáá twın, ba pa, á dé càn lià tə me yáá con. Nə à yèé, á yáá kə á nii lià tə kwa, ba nə fwa tə yìèn tə ba yıra. ³⁴ Á cígá sèe, á dé càn, də lià tə nə wulə bán diè wa. Á sèe, sə ba jon á jıjə wiən, də pupwən, á nə yèé də, á jə jıjə wozəŋə tə nə dwə nətu, tə nə wulə wuuu, tə bá zwèe, yıı.

³⁵ Ku mù tə yıı, á dànà ká pa, fən ja aba yoo wa. Ku mù nə wá pa, á na ŋwírán, tə nə dáá. ³⁶ Á yı lià tə, á nə me, sə á ja pínú wuuu, á dànà ka pıı á kə kwa, á ma fwa ku tə, Yı nə pıà. Á nə fwa ku nətu tə, á wá na ku tə, Yı nə kàn nii, sə v pa aba.

³⁷ Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Ku ga máná mancın, sə liù tə, v nə biàn tə, bà. U wá bà sún sún.

³⁸ Liù tə, v nə ken v waa à nə, v yı cígá tíú à yáá con. Ku tíú ga wá yà mı wa, ku nə ba zwèe, Yı con. Yá ku tíú dän nə pıı v kə v kwa, à pùé kúú bá ya ywánı də wá».

³⁹ Nə mù tələ də lià tə, ba nə pıı ba kəni ba kwa, sə ba jén. Nə mù yı lià tə, nə nə keni nə waa Yı nə wuuu, sə v jon nəba nə cuna wa.

11

Nə kənə nə waa Yı nə wuuu, ndə nə nıbara-ba tə nə
(Zwan 8.56; 1 Pıyerə 1.8)

¹ Də liù nə keni v waa Yı nə wuuu, ku dän nə yı bèèè? Ku dän nə yı, v dí yáá, v yèé də, v jə wiən tə, v nə jə tə yala. Yá ku yı, sə v ya liù tə, də v nə yèé də, wiən tə, v nə ba na yıı wa, wulə cígá cígá, v ba tə yoo bèéé.

² Nə nıbara-ba tə ken ba waa Yı nə wuuu, ku mù yıı nə, Yı dän bıı də, v pùé poli ba yuu wa.

³ Nə də keni nə waa Yı nə wuuu. Ku mù nə pın, nə yèé də, ku yı ku twá v sugu tə nə, luv ma fwa. Mə ku twá nətu, nə dän ma yèé də, ku yı, Yı twá wiən tə nə, nə yía nə ba na, v ma fwa wiən tə, nə yía nə na.

(Tıtvnan 7.2-7, 20-36)

⁴ Abelə* ken v waa Yı nə wuuu. Ku mù nə pın, v ma fwa *jonı, ku nə zıən, ku donı Kayen jonı tə. Yı swın də, Abelə yı cígá tíú v mù Yı yáá con, v nə keni v waa v nə yıı. Ku mù nə pın, Yı ma sèe v jon v jonı wiən tə. Abelə tıga, yá v nə ken v waa Yı nə tə pın, v sugu tə wulə.

⁵ Enokə ken v waa Yı nə wuuu. Ku mù nə pın, Yı ma tí wá tia yuu, v ja di v con. Yı pın Enokə wá twá də tıan, v ma bà v mù Yı *sán. Yá ba yà kúú wàrı wá, ba pıı ba nı, Yı nə tí wá, v kə v con tə yıı. Yá máná tə, Yı tə nə wá Enokə tí, v ja di v san nə, ba swın v yoo də, v ya liù tə, v nə poli Yı pùé. ⁶ Ku yı liù tə, v nə ken v waa Yı cıı nə wuuu, nə wá Yı pùé v poli. Liù tə, v nə boli Yı yıı, v me, sə v pa cígá də, Yı wulə, Yı ga yı liù tə, v nə pın ŋwírán lià tə nə, ba nə pıà wá.

⁷ Nowe ken v waa Yı nə wuuu. Ku mù nə pın, Yı twá ku nə, v ma bıı wá yìèn, tə nə biàn, tə yà nə ba na yía wa. U tí Yı sugu tə, v ma fwa cígá. U fwa níá yuu bori nəfarv, sə v ma jon v diè lià. Ku yoo təntə, v nə fwa, ku bıı də lià† tə duən tə mama fwa cuna. Yá v dän nə ken v waa Yı nə tə pın, Yı lwarı wá, ndə liù tə nə, v nə yı cígá tíú v mù Yı yáá con.

⁸ *Abərahəmə ken v waa Yı nə wuuu. Ku mù nə pın, Yı nə kúrı wá, v sèe Yı nii tə. U vəli luv don wa, Yı nə kàn nii də, v wá pa wá. Máná tə, v yà ma vəli lá, v yà yèrı bwálı tə, v nə vələ. ⁹ Abərahəmə

* **11:4** 11.4 Abelə də Kayen yá yı nubıa. Ba bələ tə mama yá yı Adamə də Evə bıa. Kayen nə gıa Abelə. † **11:7** 11.7 Ku máná tə wa, Yı pın dwá nəfarv nà, lià tə duən tə mama ga tí, ba mé ku níá tə wa.

ken v waa Yui nè. Ku mù nè pɪn, v va v jèn luv tɛ wa, Yui nè kàn nii dɛ, v wá pa wá. U yin vee ku luv nii tɛntɛ wa bina dɛ bina. U mù dɛ v bia bɛlɛ tɛ nè yin gansilɛ tɛ wa. Ku mù nè yɪ *Yizakɛ dɛ *Zwakɔbɛ. Yui kàn ku mù nikanɪ tɛntɛ Yizakɛ dɛ Zwakɔbɛ dɛ con, ndɛ Abɛrahamɛ nè. ¹⁰ Abɛrahamɛ cígá yà dònì, sɛ tiv tɛ lwɛ, sɛ ku dɛkuu dɛ ga ja dòn. Yá Yui dòn nè tún ku tiv tɛ dɛkuu, v mù ga nè lwɛ ku dɛ.

¹¹ Sara ken v waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, Yui pa, v wàní biú v lɔrɪ. Yá v yà ga yɪ liú tɛ, v nè jigɛ kazɔnbv, v kúv wàrì biú v lɔrɪ. Sara yà yèé yoo nɛdv. U yà yèé dɛ, Yui ba v nikanɪ yuu wa zaɲa. ¹² Ku mù nè pɪn, mánǵá tɛ wa, Abɛrahamɛ, v nè yɪ bɛɛ nɛdv, nè twi v bwànì, v nɪ dwíí. Ku kwa nè, dwíí tɛntɛ púlí ndɛ kacɪlaccɛ nè lanworu wa. Ba dáá ndɛ mvv nii kasɪv dɛ nè. Ba wàrì Abɛrahamɛ bia tɛ nii ba gálì.

¹³ Mɛ là tɛntɛ mama nè keni ba waa Yui nè wuuu, ba ga tɪ, dɛ ba tɛ wà wiən tɛ nɪ, Yui nè kàn nii, sɛ v pa ba. Ba mù yɪ, ba zɪɠi kwa, ba na wiən tɛntɛ, ba ga fwa pupwɛn tɛ yɪrɪ. Ba swìn nɛpon nɛpon dɛ, ba yɪ vɛrɛ, ba nyina tiv ga tɛlɛ tia ka tɛ yuu wa. ¹⁴ Là tɛ nè swìn ku nɛtv tɛ, bɪrɪ nɛpon nɛpon dɛ, ba pià ba nyina tiv. ¹⁵ Ba yà kúv ba ku tɛ, ba nè nan ba yá, tɛ yoo bunja. Ku fɪra yà nè jɛ ba, ba yà tɛ wáá cwɛɲɛ ba nɪ, ba pií ba vɛli ba sàń tɛntɛ wa. ¹⁶ Ku cígá mama yà yɪ tiv tɛ nè zɪən, ku doni won don mama nè, ba yà pià. Ku yɪ bwálí tɛ nè wulɛ Yui sàń nè, nè ba pià. Ku mù nè pɪn, cavɪra ba Yui jɛ, sɛ ba ja wá, ba bon ba nyina Yui. Ku yɪ cígá, v tɛtɛ nè tanɪ tiv, v pa ba.

¹⁷ Abɛrahamɛ ken v waa Yui nè wuuu. Yá Yui dòn yà pià, sɛ v ja Abɛrahamɛ dòn nè. Yui lòrì wá, sɛ v tì v biú Yizakɛ, v ma fwa jonji v pa

wá. Abɛrahamɛ dòn ma tì v bidva kɛlɛn tɛ, sɛ v ma fwa jonji, v pa Yui nè. Mánǵá tɛ, Abɛrahamɛ fwa ku yoo tɛntɛ, dɛ Yui dí yáá, v kàn nii dɛ wá nɛɛ kapɔrv. ¹⁸ Yui yà swìn Abɛrahamɛ con, v wú: «Ku wá twá Yizakɛ, n mù Abɛrahamɛ n ma na bia». ¹⁹ Abɛrahamɛ yà yèé dɛ, Yui jɛ dòn, sɛ v zìn tɪga tɛtɛ tɪan wa. Ku mù nè pɪn, Yui ma pií v pa wá v biú Yizakɛ, ndɛ v nè tɪga, v pií v bwin v nan tɪan wa.

²⁰ Yizakɛ ken v waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, v ma lòrì Yui, sɛ v fwa zɛnɪ, v pa Zwakɔbɛ dɛ Esav‡ nè, yiən tɛ yɪrɪ, tɛ nè biàn.

²¹ Zwakɔbɛ ken v waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, mánǵá tɛ, v tɪan nè yí, v twɪn Zwɔzefɛ bia tɛ duən kwa, v lòrì Yui, sɛ v fwa zɛnɪ, v pa ba liú mama nè. Yá v nyí v daduu yuu, v kwá tia, v pa dun Yui nè.

²² Zwɔzefɛ§ ken v waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, v tɪan mánǵá nè yí, v swìn *Yizɛrayɛlɛ là ka nan *Ezwipɛtɛ nagwanaa tɛ wa yoo. U pɪn ba nii, sɛ ba lwarɪ nɛtv, ba nè mɛ, sɛ ba fwa dɛ v kurɛn tɛ.

²³ *Moyizɛ nyina-ba ken ba waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, ba nè lɔrɪ wá, ba jɪn wá, ba sɛgɛ cànì batwa, ba nè nɪ dɛ biú tɛ zɪən yɪrɪ. Yá fɛn wá ba jɪn, sɛ ba cùgù nii tɛ, Ezwipɛtɛ piú* Farawon tɛ nè tún. ²⁴ Moyizɛ ken v waa Yui nè wuuu. Ku mù nè pɪn, v nè twi v jì bɛɛ, v vɪga, sɛ ba bon wá <Ezwipɛtɛ piú Farawon bùá biú>. ²⁵ U yà wáá ywání, v dé, v ga fwa pupwɛn cuna wa, ku nè bá dòn ku ma zwèe. Yá v kúrí v tì, sɛ v dí càndɛ Yui là tɛ. ²⁶ Ku yɪ nywarɪ ŋwírán tɛ, v nè wá na yáá nè v ywànǵá. U nɪ dɛ, v nè dí cavɪra *Kɛrisɛ yɪrɪ, ku jɛ jɪjɛ zɛnzɛn. Ku nywarɪ tɛ dwɛ wiən tɛ, tɛ kwɛnɛ nè dáá, v nè wá na Ezwipɛtɛ nagwanaa tɛ wa. ²⁷ Moyizɛ ken v waa Yui nè wuuu.

‡ 11:20 11.20 Zwakɔbɛ dɛ Esav yà yɪ Yizakɛ bia. § 11:22 11.22 Zwɔzefɛ yɪ Zwakɔbɛ bia fugɛ bɛlɛ tɛ wa fugɛ nɛdv nii biú. U nubɪa tɛ jɪn wá, ba yè baywɛlɛ yuu wa, ba ja va Ezwipɛtɛ. U dí càndɛ zɛnzɛn, yá ku kwa nè, v dòn jigɛ piú. * 11:23 11.23 Ezwipɛtɛ piú Farawon yà pià, v gu bisɪmabarɪ tɛ mama, Zwifɛ-ba nè lɔrɪ. Ku mù nè pɪn, ba sɛgɛ Moyizɛ.

Ku mù nè pɪn, ɔ nan Ezwipətə nagwanaa tə wa. Ezwipətə pìú tə lɪŋa dàń zàn ɔ yuu, yá fən ga ba wá jə. U jɪn wɔdɪɔ zənzən, ndə ku yɪ ɔ mù na Yɪ tə, liù don nè wàri ɔ nɪ. ²⁸ Moyizə ken ɔ waa Yɪ nè. Ku mù nè pɪn, ɔ di càná tə, ba nè boŋə *Pakə, dèń. U pɪn, ba kə vaná jana mimie tə nii nè, sə tɪan *malɪka tə dàń ká bà, ku gu Yɪzərayelə lià tə liù mama təntən biú.

²⁹ Yɪzərayelə lià tə ken ba waa Yɪ nè wuuu. Ku mù nè pɪn, <mɔb nəsɪan> tə níá tə pwèe, ba ga twá ku wa, ba va tɪa nèkɔɔ yuu, ba nan. Yá Ezwipətə nagwanaa lià tə mù nè pìà, sə ba galɔ, níá tə púé ba mama yuu nè, ba ga mé lá.

³⁰ Yɪzərayelə lià tə ken ba waa Yɪ nè. Ku mù nè pɪn, ba kɪkarɪ Zweriko béré naa tə dɪan barpe, ku ga làń ku tɔ bɔbɔ.

³¹ Kacwarɔ don yɪn lá, ba nè boŋə Rahabə. U də ken ɔ waa Yɪ nè wuuu. U mù kan təntə jɪn Yɪzərayelə lià tə zəni. Ba lià təntə yá twi, sə ba balɪ Zweriko tɪɔ tə, ɔ mù ga nè jɪn ba, ɔ sègə. Ku mù nè pɪn, Yɪzərayelə lià tə nè gwa lià tə, ba nè wà Yɪ nii zìlí tə, ba yá ɔ mù.

³² Bèèèe tətə nè à kúú wá swìn? Máná təló, sə à swìn Zwedeyon, də Barakə, də Saməson, də Zwefəte, də *Davidə, də Samiyelə, də Yɪ nii *sùsùnà tə yoo. ³³ Ba mù lià təntə ken ba waa Yɪ nè wuuu. Ku mù nè pɪn, ba ta kúú də payun duən, ba ga dé diàn. Ba fwa yìèn tə də cígá, ba na won tə, Yɪ nè kàn nii, sə ɔ pa ba. Ba pɪn, gərən níé pú. ³⁴ Ba pɪn, mən tə nè jə kələ kələ dəŋi. Ba gùrí ba jén lià yáá nè, ba nè yá pìà, sə ba gu ba də lagɔɪ sian. Ba yá ba diàn jə, yá ba ga pìi ba na diàn. Ba yɪn babɪa kúú wa, ba ta vərə tə, ba nè yɪ ba dɔŋa, ba dɪŋɪ. ³⁵ Kana duən yɪn lá, ba nè ken ba waa Yɪ nè wuuu. Ku mù nè pɪn, ba pìi ba na ba lià tə, ba yá nè tɪga, də ba bwin ba nan tɪga wa.

Yá ba kúú ken càń zənzən lià duən də nè, ba ga vɪ, sə ba pià cwəŋə, ba

ma jén tə càń tə yáá nè. Ba yá kúrí yozəŋu, tə nè dwə, ba tì. Ku mù nè yɪ, sə ba pìi ba bwin ba nan tɪga wa. ³⁶ Ba twɪn ba wa lià duən. Ba mà ba də fifiran. Ba vwa ba də banzala, ba kə bàń dii wa. ³⁷ Ba dɪli ba wa lià duən də kapana, ba gu. Ba za ba lià duən, ba gwəŋə bələ. Ba gwa ba wa lià duən də lagɔɪ sian. Ba wa lià duən ba dii jə, sə ba pəń. Pee də bònɪ tanan nè yɪ ba ganan. Ba ba won mama jə. Lià fwa ba con zənzən, ba pa ba dé càń. ³⁸ Ba yɪ lià tə, ba twá kasɔɔ də pɛen yuu wa ba ywanə. Pɛen kwələn də tɪbɔnan buran wa nè, ba zwɪ ba pəni. Ku cígá wa nè, lià təntə yɪ dun tiàn Yɪ yáá con, ba doni lià tə, ba nè wulə lɔɔ ku tə wa. ³⁹ Ba lià təntə mama ken ba waa Yɪ nè wuuu. Ku mù nè pɪn, ba poli Yɪ pùé. Yá də ku mù tə mama, ba yíá wà won tə nɪ, Yɪ nè kàn nii də, ɔ wá pa ləzoni nè. ⁴⁰ Cígá, Yɪ yá tanɪ won nəzəŋu ku nè dwə, ɔ tún nè nè. U swìn də, ɔ wá twá duən, ɔ pa ku mù won təntə, nè mù də ba mù mɛ nè. Ku mù nè pɪn, ba mù lià təntə mama bá yí bwálí tə wa, ba yoo mama nè wá yá zəni, də nè nè twá nè tələ ba wa.

12

Càń nè yí nəba, sə nè tə va yáá wuuu!

(1 Korentə tiàn 9.24-27; Filipə tiàn 3.11-14; 1 Piyerə 2.21-24)

¹ Fuən lià təntə mama, ba nè ken ba waa Yɪ nè tə, də yɪ ndə nè nè. Yá ba mù dàń nè bɪri nəba, nətɔ nè nè mɛ, sə nè kə nè waa Yɪ nè wuuu. Ku mù tə yɪri, nè mɛ, sə nè dɔgu yìèn tə mama, tə nè cì nè nè, tə pa nè wàri yáá nè vèli, sə nè ga dɔgu cuna tə mama, nè nè wulə tə wa. Nə dàń mɛ, sə nè dəri nè va, nè yí bwálí tə, Yɪ nè pìà, sə nè va nè yí, də pínú. ² Nə kəŋə nè yíá Zwezi yuu wa. U mù nè yɪ liù tə, nè nè twá ɔ nè, nè ma kə nè waa Yɪ nè wuuu. U mù ga nè wáá ɔ pɪn, nè vèli nè yí bwálí tə, nè yoo mama nè wá yá

zəni. U sèe v píán v pa ba ja wá, ba paa dagarv yuu wa, ba gv. U wà ku jələ ndə cavıra nə, v ga yèé pupoli nii nə, ku nə tégé, ku dànì wá. Sívn nə, v dàn jèé Yu jızən* vən nə, Yu pàrì tə wa.

(Apokalisə 3.19; 1 Piyerə 1.6-7, 13-17)

³ Á dànà ká pa á jìàn gwàrì, sə á pìi á kə á kwa. Á buja Zwezi yoo. Cɔna là fifin wá zənzən, v ga píán. ⁴ Á wulə á jaŋa, sə á li á tìàn cɔna wa. Yá á liù mama tə wà jaŋa təntə jan, v ti ka wa. ⁵ Ku yi á swèéé də, á nə yi Yu bia tə, Yu kàrì aba naaa? U swìn, v wú:

«À biú, də *Yuu-Tiu nə fıri mú, sə v ma kàrì mú, sə n búñ zəni, ku tà tətə! U nə caga n nii nə, dàn ká pa n pùé cùgù! ⁶ Yuu-Tiu yáá fıri liù tə, v nə swə, v kə cwəŋə wa. U yáá fıri là tə mama, v nə yèé də, ba yi v mù bia».

⁷ Á nə dé càn, ku yi Yu pià, sə ku kwen aba. Ku nətv bıri də, Yu yi v ja aba, v ma fwa v bisíná. Biú wulə, v nyına nə ba wá fıri, sə v ma kə wá cwəŋə wa, naaa? ⁸ Də Yu nə ba liù fıri, ndə v bia tə mama nə, ku bıri də, ku tíú tà v mù tətə bisımaa, v yi liù don biú. ⁹ Nə nyına-ba tıa ka tə yuu wa, yáá fıri nəba, nə ga tə zılı ba nii. Ku cígá wa, nə dān me, sə nə zılı nə nyına Yu nii, v nə dwə nə nyına-ba tıa yuu, nə doni. Də nə nə zılı v nii, nə wá na mı tə, ku nə ba zwèe v con. ¹⁰ Ku yi cígá, nə nyına-ba yáá fıri nəba, máŋá mancın wa, ndə ba pubuŋa nə pià nətv. Yá nə nyına Yu mù nə fıri nəba, ku yi, v ma kwen nəba, sə nə ya lià tə, yokukwıun mama nə tələ nə yıra, ndə v tətə nə, máŋá mama. ¹¹ Máŋá tə wa, ba nə fıri nəba, ku yáá cùgà nə pùé nə. Yá tə mù càn təntə kwa nə, lià tə, ba nə píní, ba nan cwəŋə nə, ku yáá pa, ba wání ba tın tətənzəŋə zənzən,

ba ma bıri də, ba yi cígá tìàn Yu yáá con.

¹² Ku mù tə yıri, á me, sə á pa, á jìàn, tə nə gwàrì, də á nadwana, tə nə ba dıàn jə, pií tə ja dıàn. ¹³ Á pıan, á nee tí cɔŋi, tə nə yi mənə mənə. Liù nə wulə á wa ndə gwánú nə, v dàn ká kwen, v mà v nee nə v dwan, sə v na yazurə, v ma va yáá wuuu.

Á zıga dıàn, á dànà ká pií á kə á kwa!

¹⁴ Á fwa ku tə mama, á nə wáá, sə bıcan sié ya á mù də lià tə duən pwərə wa. Á pıan á ya lià tə, á nə yá á tìàn míámíán Yu jìàn wa. Də ku nə tà nətv, á wàrì Yu á nı. ¹⁵ Á ywəŋá á yuu nə zəni, sə á liù mama dàn ká kwın Yu pubwanv tə nə. Á kənə dıàn, sə á liù mama dàn ká ya ndə tíú nə, ku ŋunən nə cà. Liù nə yi nətv, v yáá cùgù lià tə duən tə mama, v pa ba də cà.

¹⁶ Á dànà ká pəñ duən veə veə. Á dànà ká cùgù Yu cwəŋə tə, á kə durən ku nə! Mə nətv nə Esav fwa. Esav yi *Zwakəbə zɔnv. U ma tí v nəkwıı tə, v ma lárı wodiı zıŋa nədv v nyánú con, v dé. ¹⁷ Á yèé də, ku kwa nə, v kwi yına, v ma pià, sə v nyına tə ləri Yu, sə v fwa zəni v yıra. U dān yá pià, sə v pií v jon v nəkwıı tə, v nyánú tə con. Yá v nyına tə vıga, v wà sèe.

(Apokalisə 21.2-3; Ebərə-ba 2.1-3; 10.26-35)

¹⁸ Á me, sə á lwarı də, á nıbara-ba tə yi ba boli paan yıra, ba ma lwarı Yu. Liù yá wáá ku mù paan təntə yıra v janı. Mənvoo yá jə paan təntə yuu wa. Ku yuu yá yi yıkunu, voo ga fuli lá zənzən. Yá ku dān nə tà nətv á mù con. ¹⁹ Ba nı nabwana kori ku paan təntə yuu wa. Ba nı Yu də sugv lá. Ba nə nı sugv təntə, fən jun ba. Ba dān ləri, sə kori tə dān ká pií ku bwé. ²⁰ Yoo tə, Yu yá nə pın ba nii ku yuu wa, yá dwə ba jìàn. Yu swìn, v wú: «Liù nə dwən paan tə yıra, nə

* 12:2 12.2 Ka jəñ piú jızən vən nə yi dun bwálı.

à yèé kv nè yi vani tètə, ba me, sə ba dili kv də kapana, ba gu». ²¹ Tə mù yìèn tə ken fən *Moyizə wa, v swìn, v wú: «Fən jə nə, à vuvaga».

²² Yá kv tà nətə á mù con. Á mù boli paan tə yira, ba nə boñə <Siyon†>. Mə kv mù paan tə yuu wa nə, Yu tə, v nə wulə mu wa, tiv tə wulə. Ba boñə kv tiv təntə *Zwerizalemə. Kv wulə Yu *sàñ nə, yá *malike miliyən dàñ wulə lá, tə dé cànà. ²³ Á yi á boli Yu təntən bìsíná púlí tə yira, v nə púpúní ba yira sagi wa Yu sàñ nə. Á tə yi á boli Yu yira, v nə bùrì luv tə mama bùrà. Á tə kúè yi á boli lià tə yira, ba nə jigə cígá tián Yu yáá con, ba yoo mama ga zièn. ²⁴ Á twi á yí Zwezi yira, v nə kəni *nimaru nədun Yu də ləzoni pwərə wa. U mù nə lwá v jana, v ma sùn nə cuna. Tə mù jana təntə biri nəba won tə, kv nə zièn, kv doni won tə, Abelə jana tə nə biri nəba.

²⁵ Á cia á tián nə, á dàná ká vi, sə á cugu sugu tə, Yu tə nə swìn á con. Fuən lià tə viga, sə ba cugu v nii tə tia ka tə yuu wa. Yá kv dàñ pín, ba yà wàri càn tə, Yu nə wá kə ba nə, yáá nə, ba jén. Yu yi v nan v sàñ, v bà, sə nə cugu v sugu. Nə nə pià, sə nə jén càn təntə jün wa, nə dàná ká vèvəri nə kwa, nə ma sá v nii tə. ²⁶ Fuən tə nə, Yu sugu tə pín tia vuvugu. Síún nə, Yu kàn nii v pa nəba də, v bá pa tia cici vuvugu. Kv dàñ yi tia tə də lanworu tə me nə wá vuvugu. ²⁷ Tə mù sùràn təntə, v nə swìn nətə tə, biri də, wièn tə mama, liù mama nə wàri v fwa, tə nə wàá tə vuvugə, tə wá vuvugu tə jén. Yá wièn tə mù, tə nə wàri tə vuvugə, wá yà lá, tə ba jén. ²⁸ Nə dàñ kəni Yu lèèèè, v nə pín nəba pàri, kv nə wàri, kv lwàní tə yiri. Nə bwia v nə, ndə kv nə ywán də wá nətə. Nə zilé wá, nə ga twá v cwəñə tə nə zəni. ²⁹ Cígá, nə nyina Yu tə yi ndə mən nə, tə nə dé wuuu.

13

Kwiè bwálí
(Romə tián 12.10, 13, 15; Matie 19.4-6; 1 Tesalonikə tián 4.3-7; 1 Timote 6.6-10)

¹ Á me, sə á sóní á duən *Kərisə lià tə, mánjá mama. ² Á dàná ká swèèè vərə nə twi, ba zuri á yuu wa, sə á ja ba zəni. Lià duən fwa kv nətə, ba ja *malike zəni, tə nə twi, tə zuri ba yuu wa, ba ga wà lwarì də, kv yi malike nə.

³ Á ywàñá lià tə yuu, ba nə wulə bàñ diè wa. Á pían kv ya ndə á mù, də ba mù me yà nə wulə kv bàñ diè tə wa. Á ywàñá lià tə yoo, ba nə kəni càn ba nə. Á pían kv yà ndə á mù, də kv tián me, nə ba kəni tə càn tə wa.

⁴ Liù mama me, sə v zilí kasweri. Yá kan də v bart wà me, sə ba tun durən yìèn ba kasweri tə wa. Yu tə wá bùrì lià tə bùrà, ba nə pəni duən vee vee. Yu tə wá bùrì lià tə bùrà, ba nə cwàri.

⁵ Á cia á tián nə. Á dàná ká fin á yíá mama, á kə səbiu yuu wa. Á yana pupwən wa, də kv tə, á nə jə. Yu tətə swìn, v wú: «À bá yá mú. À bá wàri mú, à dugv abada». ⁶ Yu nə swìn kv nətə dàñ pín, nə liù mama jìàn wàá tə daña, sə v swìn, v wú: «Fən ba nə jə, ləzwəne wàri nə won, v fwa. Yu nə saña nə, mánjá mama».

(1 Tesalonikə tián 5.12-13)

⁷ Á lie lià tə yoo, ba nə yin á yáá, ba kə aba Yu cwəñə tə wa, ba ga swìn Yu sugu tə, ba biri aba. Á lie nətə tə, ba nə twá Yu nə, kv ja va, kv yí ba tian. Á kəne á waa Yu nə wuuu, ndə ba nə ken ba waa v nə wuuu, nətə.

⁸ Zwezi-*Kərisə ba lwàní mama. U yi won nədun, diàn də zèn, kv ja vələ mánjá də mánjá tə, kv nə ba zwèè. ⁹ Lià duən wulə, ba biri kàri nədura yirə duən. Kv mù tə yiri, á ziga diàn, lià təntə dàñ ká gıgarì aba, ba li Yu cwəñə tə wa də sùràn

† 12:22 12.22 Siyon yi paan tə, Zwerizalemə nə lwə kv yuu wa, yiri nədwan.

duèn. Ku zìen dè, Yü pubwanu tē nē pün, nē pubuŋa wulə bwálí nēdu. Yá ku dān nē yí conji, tē nē buri culən wodirən yuu wa, tē mù ba lià tē, ba nē twá tē culən tēntē nē, saŋa. ¹⁰ *Zwifə-ba Yü *jonwana tē fwa *jwəŋə Yü *wulu gansili jonji kúrí tē yuu wa. Yá nē ja jonji don, Zwifə-ba Yü jonwana tēntē nē wàri ku wa jonji won ba dó. ¹¹ Zwifə-ba Yü jonwana yun tián nəkwiá tē yáá fwa jonji, v pa Yü nē. U yáá ja vana tē, ba nē gva, tē jana, v ja zu dəyaa tē wa, ku nē yí Yü cici nyiən, sē Yü ma wání v sēe, v kwen cuna tē, ba mù dē wá pwərə wa. Ba ga yáá ja vana tē mù tē, ba ja nan tiv tē kasoo nii nē, ba suri. ¹² Mē ku yün nētv dē Zwezi. U yí, ba gva wá tiv tē kasoo nii nē. U dí càn nētv, v twá v tētē jana tē nē, v ma sün ləzoni cuna, v li. ¹³ Ku mù nē pün, nē mù dān naŋa, nē va, nē jéri Zwezi, tiv tē kasoo nii nē, sē ba yala nē mù dē v mù mē. ¹⁴ Tiv tēlé tia ka tē yuu wa, nē nē wá yá lá máŋá mama. Ku mù yiri, nē dān pià tiv tē, ku nē wá bà ku jèñ. ¹⁵ Nē dān mē, sē nē twá Zwezi nē, nē ma bu Yü nē máŋá mama. Ku mù bərà tēntē yí ku naŋa nē níé wa. Yá ku dān yí ndē jonji nē, nē fwa nē pün Yü nē, sē ku bu v yiri nē. ¹⁶ Á dānà ká swèéé, sē á fwa zəni lià yira. Á dānà ká swèéé, sē á fwa wbywan saŋu ba yira. Ku nētv yí jonji nē, á fwa, á pün Yü nē, ku nē poli v pùé.

¹⁷ Á zìló á yáá tián nii, sē á mun á tián ba yáá con. Ba mù nē ywəŋá á yun nē, ba ga mē, sē ba tün ku nii Yü con. Dē á nē zìlí ba nii, ba wá fwa ba tutuŋi tē dē pupwən. Á nē ba ba nii zìlí, ba wá caga á nii nē. Ba ga nē caga á nii nē, ku bá san á nē.

*Sagi tē yígúré sèràn
(Romə tián 15.30-32; Kolosə tián
1.9-11; 1 Piyerə 5.10-11)*

¹⁸ Á lwərə Yü, á pa nēba. Nē yèè dē, nē wà yoo mama cùgù. Máŋá

mama nē swə, sē nē tun won tē, ku nē zìen. ¹⁹ Á lòri aba cígá mama. Á lwərə Yü, sē v pa nē cwəŋə, sē à pií à bà á con lala.

²⁰ Yü nē pün nēba bican sié. U pün nē *Yuu-Tiu bwin, v nan tiga wa. U mù Zwezi dān yí ndē payırv nēfaru nē, v ywəŋá nē yuu, ndē payırv nē ywəŋá pee yuu nētv. U jin v tián, v ma fwa *jonji nē yiri. Ku dān twá v jana tē nē, v ma kē *nimaru nē mù dē Yü pwərə wa, ku nē ba zwèe. ²¹ Yü nē wá pa aba dián, máŋá mama, sē á ma wání á fwa zəni yiri mama, v nē swə. U mù nē wá twá Zwezi nē, v pa, nē tun ku tē nē ywán dē wá. Lià mē, sē ba bu Zwezi-*Kərisə nē, máŋá dē máŋá, ku nē ba zwèe. Amuna! ²² Á nubia-ba, à lòri aba, sē á zùri á yira, á ma cugv sèràn mancın tē tē, à nē púpúní á nē, sē à ma kwè aba.

²³ Á nəŋə suywəŋú: Ba li Timote, v nē yí nē nubiu Kərisə yiri, v yá nē wulə bán diè. Á pià, sē à bà, à na aba. Dē v nē twí à con fuən, à mù dē v mù mē dān wá kē duən, nē bà. ²⁴ Á jùnà á yáá tián tē mama, dē Kərisə lià tē mama, á pa nē. Lià tē, ba dē nē yí Kərisə nē ti, ba nē wulə Yitali nē, jùnì aba. ²⁵ Yü nē wá fwa v pubwanu tē á mama yira.

**Sagi tə,
Zwakə
nə púpúní
Zwakə sagi tə yuu wa
sugu**

Lìù tə, v nə púpúní sagi kv tə

Kv wàá kv yanı Zwezi nyánú Zwakə nə púpúní kv. U yın *Kərisə lià púlí tə yáá tián batwa tə wa liù don *Zwerizalemə nə.

Lìà tə nə, v nə púpúní

Zwakə púpúní v sagi tə, v pa *Zwifə-ba nə, ba nə jigə *Kərisə lià, də ba duən tə nə, ba nə tà Zwifə-ba, ba mɛ nə pwèe ba sú luv mama wa.

Sagi tə wa sugu

Nəhə kv tə yırı, v nə púpúní ba nə: Sagi kv tə yi yìèn tə nə cé duən yuu wa sugu, Zwakə ga wà tə lı v tún, sə ba lwarı nətə tə, tə nə púú duən kwa. Tə yìèn təntə nə yi:

yoo tə, kv nə pın ba lwarı liù dèñ,
də v nə mɛ, sə v píní wuuu, v
dàn ká píı v kə v kwa,

də wubɔŋa yoo,

də yıjɔnı yoo,

də jıjə tián də zɔra yoo,

də liù pùè yokukwınan fıra yoo,

də yoo tə, kv nə dédén, sə kv yıgu

liù, kv pa v tun yokukwıɔn yoo,

də Yı sugu tə də kv nii zilé yoo.

Yoo tə, Zwakə nə swə, sə v swın, kv mù nə yi nətə tə, *Kərisə lià tə nə mɛ, sə ba ya dıın mama. U swın zənzən yoo tə yuu wa, v nə tàà kv yırı, v púpúní v sagi tə: Nətə tə, liù nə ken v waa Zwezi nə, v nə mɛ, sə v tun, də v nə ba kv tutɔŋı tɔŋa, kv yı tutə.

Təntən jònà bwálí

¹ À mù Zwakə nə púpúní sagi kv tə, à pın á mù *Zwifə-ba dwíé dəkurən fugə bələ tə nə, á nə dəri á zv luv tə mama wa. À mù Zwakə

nə jònı aba. À yi Yı də *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə tutɔnbiu.

Wubɔŋa yuu wa kàrà

(Romə tián 5.3-5; Matıə 7.7-11)

² À nubıa-ba, á mɛ, sə á jə pupwən zənzən, də yìèn yirə tə mama, tə nə wá wuwalı aba. ³ Ndə á nə yèé nətə də, á nə kenı á waa Zwezi nə, á ga wà dugu tə yìèn tə mama wa, á wá ya lià tə, á nə jə pínú. ⁴ Á mɛ, sə á ja pínú máŋá mama, á ja va á gúrí tə yìèn tə mama wa. Yá á dän wá ya lià tə, Yı yìèn tə nə bıga á yuu wa, á ga sú tə mɛ wa cígá cígá, won də ga bá mùrı aba.

⁵ Yá də wubɔŋa nə mùrı á wa liù don, kv mɛ, sə v lòrı wubɔŋa Yı con. Yı yáá pa liù mama nə də cígá cígá, v ga ba caga. Yá Yı dän wá pa tə kv tíú nə. ⁶ Liù tə, v nə lòrı Yı con, v mɛ, sə v pa cígá də, Yı wá pa kv tə, v nə lòrı. U mɛ, sə v dän ká bɛeé. Liù tə, v nə bɛeé, kv tíú yi ndə nakuli nə, voo dän nə yugə kv kəni, kv tə swə lá. ⁷⁻⁸ Kv mù ləzwənyiri təntə jə pwıı bələ. U ba təntıan yoo jə, də kv tə mama, v nə fwa. Kv tíú wá mɛ, sə v bún də, *Yuu-Tiu wá pa wá won.

Zvrı də jıjə yuu wa kàrà

⁹ Liù tə, v nə yi nə nubıu *Kərisə yırı, wáá zɔrv v yanı, yá v jə dun Yı yáá con. Kv mù nə pın, v mɛ, sə v bwı v tián. ¹⁰ Jıjə tíú wá tı, ndə gapuni nə. Kv mù nə pın, nə nubıu tə, v də nə yi jıjə tíú, v də mɛ, sə v bwı v tián, Yı nə mun wá tə yırı. ¹¹ Yıcaɔ nə pén, kv lıŋı nə mà gapuni nə, kv yáá tı kv kò. Gav tə punı tə yáá tı, kv zəni tə ga jén. Mə kv wá ya nətə, kv pa jıjə tíú nə. U də wá tı v jén, ndə gapuni tə nə. Kv yoo təntə wá tun v tutɔnan tətəŋı wa.

Yı ba liù yıgə, v pın v tɔŋa yokukwıɔn

¹² Pupwən liù nə yi liù tə, v nə jın pínú də yìèn tə nə dédén, sə tə yıgu wá, sə tə pa v tun yokukwıɔn. U nə pián v dián wuwalı tə v zwèe,

u wá na mu, ku nø ba zwèe Yu con, yupuu. *Yuu-Tiu nø kàn nii dø, u wá pa ku mu tørtø lià tø nø, ba nø swø wá. ¹³ Máná tø, yoo nø dódón, sø ku yigu liù, sø ku pa u tun yokukwion, u wà mε, sø u swìn dø, ku yi Yu nø tun ku u nø. Liù wàri Yu u dódón, sø u yigu wá, u pa u tun yokukwion. Yá u tørtø bá dódón, sø u yigu liù u pa, sø ku tiú tun yokukwion. ¹⁴ Liù tørtø pùé yokukwion fira nø yáá dódón, sø ku yigu wá, ku pa u tun ku, yá ku dàñ yáá gıgarı wá ku kø cuna wa. ¹⁵ Ku kwa nø, pùé yokukwion fira tø dàñ yáá jì cuna. Yá u dàñ nø tun cuna tø u zwèe, tø dàñ yáá ja tian tø bà.

Bwálı tø, yìèn nø zıga tø dódón, sø tø yigu liù, tø pın u tun yokukwion

(Zwan 3.27; Galasi tián 6.7-10)

¹⁶ Á nubisoni-ba, á dàná ká gıgarı á tián! ¹⁷ Tarpıon nøzønu tø mama, dø cígá cígá zılé won yi ku nanja Yu con. U mù Yu tørtø nø fwa poni. U mù Yu tørtø ba lwàní, ndø yıwara nø lwàní nøtu. ¹⁸ Yu twá u cígá sugu tø nø, u pa nøba mu. Yá u dàñ pià, sø nø ya ndø u tørtø lià nø, wiøn tø mama yuu wa, u nø fwa.

Nøtu tø, nø nø mε, sø nø tun dø Yu sugu tø

(1 Pıyerø 2.1-2; Matıø 7.21-27)

¹⁹ Á nubisoni-ba, á mε, sø á yøni dø, á liù mama mε, sø u dı u tián tia, u ma cıgu ba duøn tø sugu. Ku wà mε, sø u bıbarı u swìn. Ku wà mε, sø u lıja dø zàn lala. ²⁰ Á yèé dø, liù lıja nø zàn, ku tiú bá fwa ku tø nø zıøn Yu yáá con. ²¹ Mø ku mù nø pın, á dàñ mε, sø á yá durøn yiri mama, dø wulınu yiri mama. Yu ken u sugu tø á waa, ndø ba nø cwen tiú nøtu. Á mε sø, á cıgu ku sugu tørtø dø bıcabwanu. Yá sugu tørtø nø wá pa, Yu jon aba á cuna wa.

²² Á mε, sø á fwa ku tø, Yu nø swìn u sugu tø wa. Á dàná ká cıgu ku tø, Yu nø swìn, cıci. Á nø bıja dø, ka cıgu tø cıci nø mε aba, á yi á tián nø

á gıgarı. ²³⁻²⁴ Liù nø cıgu Yu sugu tø, u ga ba fwa, ndø ku nø wú nøtu, ku tiú yi ndø liù tø nø, u nø ywàn u yáá zøñø wa. U nø kèén u yá zøñø tø, u swèéé u yáá tø nø yi nøtu. Mø nøtu nø, ku pa liù tø nø, u nø cıga Yu sugu tø, u ga ba fwa ndø ku nø wú nøtu. ²⁵ Yu sugu tø yi cígá sugu. Ku mù nø pın, liù tø, u nø ken u bıbıja u sugu tørtø nø, u dàñ mε, sø u vwa u tián ku nø máná mama wuuu. Yá ku mù nø wá pa, u tıni u tián. Ku wà mε, sø u cıgu ku, u ga piı u swèéé ku máná don wa. U mε, sø u twá Yu sugu tø nø, dø u waa mama. U mù liù tørtø wá ya pupwøn wa u tutıni mama wa.

²⁶ Liù tø, u nø bıja dø, u twá Yu nø zøni, u ga ba u nii janı, u yi u gıgarı u tián. Yá u nø twá Yu nø, tø yi tutı. ²⁷ Liù tø nø twá nø nyına Yu nø dø pùé nødu, u bıcan ga yi nøpon, u mε, sø u fwa yìèn tø tø. U mε, sø u san bıbara dø kadønø nø, ba nø wulø pucıni wa. Ku tø súrı lá, u mε, sø u dàñ ká pa, lià tø, lıu nø ti, ba cıgò wá.

2

Dàn ká ja liù, n ma kwanı u don kàrà

¹ Á nubıa-ba, á ken á waa Zwezi-*Kørisø nø. U yi nø *Yuu-Tiu, u ga jø dun dø. Á wà mε, sø á zılı liù don, á ga yá u don. ² Á nøñø yoo nø, sø nø ma man ku: Bεε nø u ken síán jıfıla, u zu gànò, ku nø cıciı, u ja bà á jéré wa. Zuru don dø, u nø zua gangwıru, u jø bà á jéré tø wa. ³ Á yáá zılı bεε tø, u nø zua gànò, ku nø cıciı tø, á swìn u con, á wú: «Jèñ yáá bwálı nøzønu tø wa!» Á ga swìn zuru tø con, á wú: «N mù, zıgi yi nø lá con!» Nø à yèé: «Jèñ tia à nec dèñ!» ⁴ Á cígá nø fwa ku nøtu, á yi á kúrı ba duøn wa. Á ti u don, á ma kwanı u don. Ku nøtu tø yi á bıbıni kukwınan tø nø pın, á ma pwèe ba duøn wa.

⁵ À nubisoni-ba, á cuga zøni. Á yèé dæ, Yü kúrí zura, là tæ, luv næ ti, ba yíá yuu. Ba mù zura tæntæ keni ba waa v mù Zwezi næ wuuu. Ku mù næ pin, ba yi jɔjæ tián, v mù Yü yáá con. Ku næ sùrí lá, ba là tæ wá twá ba dé pàri dæ v mù Yü. Pàri tæntæ ya Yü næ kàn nii, sè v pa là tæ næ, ba næ swè v mù Yü. ⁶ Yá á mù dån ba zura zilí, á zunt ba. Á ga yèé zøni dæ, jɔjæ tián tæ næ yáá dé dián á yuu wa. Ba mù næ yáá ja aba, ba va là tæ, ba næ buri bura, yáá con. ⁷ Mæ ba mù jɔjæ tián tæ næ yáá kukuli Zwezi yiri næzøju tæ á næ twá ku næ, ba ma yi *Kørisè là.

⁸ Yü yi pù. Yá á fwa zøni, dæ á næ twá v nii tæ næ. Ku púpóní Yü sagi tæ wa, ku wú: «Sóní n yira liù ndæ n tæ tæ næ!» ⁹ Ku mù næ pin, á næ kúrí là duæn wa, á fwa cuna dæ Yü. Yá Yü wá twá v *nii tæ næ v biri dæ, á yi cuna là. ¹⁰ Á tíé ku tæ, á ma man: Liù don yáá twá Yü nii tæ yien tæ mama nii næ, yá ku tíú ga cugè tæ wa yoo nædu næ, v cugè tæ mama næ, Yü yáá con. ¹¹ Yü tæ, v næ wú: «Dån ká cwàri!» U mù næ kùb wú: «Dån ká gv dæ!» Yá n dån næ ba cwàri, n ga gv liù, n jigø Yü nii tæ mama cunu. ¹² Yü bura tæntæ wá pa, á tun á tián. Á pian á níé sùràn, dæ ku tæ á næ fwa, ya ndæ là tæ næ, Yü næ wá buri ba bura. ¹³ Á næ ba liù yinøgø dæri zenzøn, májå tæ wa, Yü næ wá buri bura, v dæ bá dæri á yinøgø zenzøn. Liù tæ, v næ dæri là yinøgø zenzøn, v wà mæ, sè v pa Yü bura fæn ja wá.

Nætv liù næ wáá v biri dæ, v keni v waa Zwezi næ

(Galasi tián 5.6; Ebørø-ba 11.17-19, 31)

¹⁴ À nubia-ba, á tíé ku tæ, á ma man: Liù don v næ swin dæ, v mù ken v waa Zwezi næ, yá v ga ba tutunzøjæ tunja, v ma biri ku, ku nætv tæ ba dæn jø. Yá ku tíú tæ dån ká bún dæ, ku wá jon wá v cuna wa. ¹⁵ Á næjæ yoo, sè næ ma man ku: Á mù là tæ, á næ yi nubia *Kørisè yiri,

tæ wáá á nubiu don á ni, ku tíú næ ba v yira gånè jø, v ga ba v nii wodiu dæ jø. ¹⁶ Á wa liù don dån swin ku tíú con, v wú: «Yü wá pa mú bican sií. Yü næ wá pa mú gånè, v ga pa mú wodiu, n dé n sú». Dæ á næ wà wiæn tæ pin, tæ wá san wá, sè v ma ya luv wa, ku nætv tæ ba dæn jø. ¹⁷ Mæ ku yi nætv, ku pa á mù Kørisè là tæ næ. Á næ ken á waa Zwezi næ, á ga ba ka tutunzøjæ tunja, ku fwa ndæ á kùb ba á waa keni Zwezi næ. Yá ku dån yi ndæ won næ tga.

¹⁸ Á wa liù don næ swin, v wú: «Là duæn wulø, ba næ ken ba waa Zwezi næ, ba duæn dæ wulø, ba næ tunja tutunzøjæ». Á mù wá le ku tíú, à wú: «Biri næ, nætv tæ liù næ wáá v waa v keni Zwezi næ, v ga ba tutunzøjæ tunja. Yá à dæ wá twá à tutunzøjæ næ, à biri mú dæ, à ken à waa Zwezi næ». ¹⁹ N pin cígá dæ, Yü yi nædu. N fwa zøni. *Zinø dæ yèé ku nætv tæ, yá fæn yáá ga zv tæ.

²⁰ Zibanønyin tíú, n bá yá, sè n ni naaa? Liù næ keni v waa Zwezi næ, yá v ga ba tutunzøjæ fwa, v næ keni v waa Zwezi næ tæ cici, ba dæn jø. ²¹ N yèé dæ, næ nibeε *Abørahamø ti v biú *Yizakø, sè v ma fwa *jonji Yü jonji bwálí tæ yuu wa, v pa Yü næ. Yá Yü dån jøli wá dæ, v yi cígá tíú v tutunzøjæ tæ yiri. ²² N na dæ, Abørahamø næ ken v waa tæ Yü næ, yá ku dæ v tutunzøjæ tæ twá duæn. Yá ku yi Abørahamø tutunzøjæ tæ næ biri dæ, v ken v waa Yü næ cígá cígá. ²³ Mæ nætv næ ku twá yoo tæ, ku púpóní Yü sagi tæ wa, nii ma sú: «Abørahamø ken v waa Yü næ. Ku mù næ pin, Yü jøli wá dæ, v yi cígá tíú v mù Yü yáá con». Yá ba dån bonjæ Abørahamø <Yü dabεε>. ²⁴ Á na dæ, ku yi ku twá liù tutunzøjæ næ, Yü ma jøli ku tíú dæ, v yi cígá tíú næ. Ku tà ku twá liù næ ken v waa Zwezi næ cici yiri. ²⁵ Mæ ku yin nætv ku pa, kacwarv tæ næ, v yiri næ

yí Rahabø. U jin *Yízərayelø* là tø, ba nə tun máŋá don wa, v tiv wa. U san ba, v pa ba pií ba twá cwəŋø don ba vií. Yü jəli wá də, v yi cígá tíú nə v tutənzəŋø tø yiri. ²⁶ Á yèø də, siŋu nə təlè ləzwənø yira, v yi v tuga. Mø ku yi nətv də, nə nə keni nə waa Zwezi nə, yá nə tutunan ga ba ku biri, nə waa tø yi ndø won nə tuga.

3

Á jana á níó zəni!

(Romø tián 3.13-14; Matíø 12.33-37)

¹ Á nubia-ba, á dānā ká pa, á ya dání zənzən, á nə yi karnyina-ba. Bùrà tø ba nə dāni, sə ba bùri nə mù là tø nə yi karnyina-ba tø, diàn wá doni ba duən tø nyiən. ² Nø yáá fwa cuna yiri yiri nəe kapupv. Liù nə ba v sùrān swīn v fwa cuna tø wa, ku tíú tø yi liù tø, Yü yièn tø nə biğa v yuu wa, v ga wáá v tiàn yoo mama wa. ³ Nø yáá kə kwíén sisan nii nə, sə nə pa, ka sèe nə nii, sə nə tiri ka mama míámíán. ⁴ Á nəŋø níá yuu bori nə dáá nətv! Ku də ku dání tø mama, ku jø volan ku wa. Liù nə jø ku volan təntə nə, v wáá v pin, ku vəli bwálí tø, v nə pià. Voo nəfarv nə swə ku yugə ku nətv mama, ku yi ku bwálí tø, liù tø nə kəni ku nə, ku yáá vəli. ⁵ Mø ləzwənø nəndəli yi nətv, ku yi nəmanbiə, ku yoo ga cà. Á nəŋø, ku nyin ndə mənəpwana nə, ku wáá ku pin, gav nəfarv kwé mən. ⁶ Ləzwənø nəndəli yi ndə mən nə, luv cuna tø mə wulə ku wa. Mən təntə yi tø naŋa mən diè. Mø tø mù cuna təntə, nə yáá cùgù nə mi tø mama, ku nə zigi nə luri, ku vəli nə tian. Ku ga yi nə yira tø wa wobíø don. Ku cuna tø yáá pwarí nə yira tø mama. ⁷ Ləzwənø wáá diàn, v dé vānā yiri mama yuu wa. U wáá diàn, v dé gav vānā, də zunji də wonənən, də níá wa wiən yuu

wa. U cígá ga dé diàn tø wiən tø yuu wa də. ⁸ Yá ləzwənø təlè, v nə wáá diàn, v dé v nəndəli yuu wa. Ku yi wolwan tø, liù nə wàri v janí, v pin ku ziga yáá nədv. Ku súé də cwan, ka nə li mi. ⁹ Nø bwí nə *Yuu-Tiu nə, v nə yi nə nyina, də ku nəndəli təntə. Yü fwa ləzoni ndə v nyinyiga nə. Yá mə ku nəndəli təntə tətə nə, nə ma ziri, nə kəni ba nə. ¹⁰ Bùrà də zira naŋa ku nii nədv tø wa nə. Á nubia-ba, á dānā ká pa ku ya nətv də aba. ¹¹ Nəzəŋø də nakukwīnan wàri nabuliyii nədv wa tø naŋa. ¹² Á nubia-ba, kapirv wàri siàn ku ziga. Nø à yèø kacuv wáá kapira ku ziga. Nəcwəŋø tø ku níá nə yi nakukwīnan wàri nəzəŋø ku buli abada.

Wubunja tø, Kərisø liù nə mə, sə v ja

(Efezø tián 4.1-3; Filipø tián 2.3; 1 Korəntø tián 3.3; 1 Piyerø 3.4; Romø tián 14.19)

¹³ Liù wulə á wa, ku tíú nə jø wubunja naaa? Liù wulə á wa, v nə jø yənu naaa? Ku tíú mə, sə v ya bwábwà, v ga twá v tutənzəŋø, v ma biri də v jø wubunja. ¹⁴ Á nə jø wugwiw, á nə jiga də duən nə, sə á doni duən, á dān mə, sə á yá fwíø tø nə. Yá á dānā ká kuni kunkun, á zigi cígá tø nə. ¹⁵ Ku tíú wubunja təntə tà ku nan Yü, ku yi *Sitana nə pin ku wá. Ku yi tia yuu yièn, ku ga yi ləzwənø fira yièn. ¹⁶ Yoo mama yi gurə gurə, bwálí tø nə wugwiw nə wulə, là tø ga jiga də duən, sə ba doni duən. Yá yokukwīnan yirə mama wulə ku bwálí tø nə. ¹⁷ Liù nə jø Yü wubunja tø, v bican yi nəpon. Ku wubunja təntə kəni sié là bicaní wa, ku ga pin ba waa bwàni duən yuu wa. Ku mù nə kəni nimarv là pwərə wa. Ku pin là dəri duən yinəgə zənzən, ku yoo ga ziən. Ku mù wubunja təntə ba là kúri duən wa, ku ga tà níó bələ tíú wubunja.

* 2:25 2.25 Lià təntə yà yi Yízərayelø là nə tun ba, sə ba dí yáá ba va ba ywān Kanan luv nii tø. Mø ku luv nii təntə wa, ba yà mə, sə ba va ba ya. Yü yà kàn nii də, v wá pa ba ku luv nii təntə.

18 Lià tē, ba nē swē bican sié, ba mù nē kēni tē sié tēntē, ba mù dē ba yira lià pwērē wa, ndē ba nē dùē wiēn. Yá ku tē, ba nē wá na, ku wá biri dē, ba yi cigá tián Yu yáá con.

4

Liù nē tvja v pùè yokukwīnan fira, v ba Yu nii zìlí

(1 Timote 2.8; 1 Zwan 2.15-17; Likø 18.13-14)

1 Jara dē jaŋa wulē á pwērē wa. Tē yìēn tēntē nan yēn tē bà? Ku yi á pùé yokukwīnan fira nē pīn, ku yi nētv. Tē yìēn tēntē nē wulē á yira tē wa, tē pa á zīga duēn nē. 2 Á yíá zva lià wiēn, á ga wàri tē á ni. Yá ku dàñ pīn á jì lagura. Á súé dē wugwiv, á ga wàri wiēn tē, á nē pià á ni. Ku pa jara dē jaŋa zàn á pwērē wa, ku yoo tē yiri. Á ba tē wiēn tē jē, á wà tē lòri Yu con yiri. 3 Máŋá tē, á nē lòri dē, á ba ni, á pubvja tē nē ba ziēn yiri. Ku yi á lòri, sē á ma tvn á pùé yokukwīnan fira.

4 Á yá Yu, ndē kacwari nē yá v bari nētv. Á yèé zēni dē, luv ku tē wiēn tē sonu yi Yu dñi. Liù tē, v nē pià, sē v twá luv yìēn tē tē kwa, ku tíú wá jì Yu dñv. 5 Á dānà ká bún dē, ku tē Yu nē swīn v sugv tē wa, yi tutv. Ku swīn dē, Yu súé dē wugwiv nē siŋu tē fira tē yiri, v nē pīn nēba. 6 Yá ku tē nē dwē tē mama, ku mù nē yi pubwanv tē, v nē pīn nēba. Ku swīn Yu sagi tē wa ku wó:

«Yu zīga lià tē nē, ba nē jē fwīē, v ga fwa pubwanv ba tē, ba nē mun ba tián yira».

7 Ku mù tē yiri, á zìlí Yu nii. Á via *Sitana con, v wá dēri, v va yivvni, v yá aba. 8 Á twēnē á yí Yu yira, v dē wá twēn v yí á yira. Cuna lià-ba, á lia á jìàn durēn wa. Pwīi bēlē tián-ba, á lia cuna á bicanu wa. 9 Á pīan á yinēgē ja á tián. Á kēnē á tián lúé wa, á kwíé! Á mvmvūn wá jì kwirē. Á pupwēn wá lwān ka jì

pucvni. 10 Á muŋē á tián *Yuu-Tiu yáá nē! Yá v wa zīn aba.

Á dānà ká cēgē duēn!

11 À nubia-ba, á dānà ká cēgē duēn! Liù tē, v nē cēgē v don, v nē yi v nubiu *Kērisē yiri, nē á yèé v nē buri v bura, ku tíú yi yoo tē, Yu nē pīn v *nii tē, ku yuu wa v cēgē. Ku ga yi Yu nii tē bura nē v buri. Yá dē liù nē buri Yu nii tē bura, ku tíú kúv wàri ku nii tēntē nē v twá. V dàñ yi ku bura nē v buri. 12 Yu cici nē pīn v nii lià nē. V mù cici nē wáá lià bura buri. V mù cici nē wáá lià v jōŋē ba cuna wa. V mù cici nē wáá ba v cūgā dē. Sē n mù! N mù nē yi wáá, n ma buri n don bura?

Á dānà ká ya fwīē lià!

(Likø 12.16-20)

13 He! Á mù, á cuga nē síún nē! Á mù lià tē, á yáá swīn, á wó: «Zēn, nē á yèé jwian, nē wá va tiv ku tē, nē á yèé ku tē. Nē wá fwa bini lá, nē wá yoli wiēn, nē ga wá na nywari nētēn lá». 14 Á mù lià tē, á nē yēri won tē nē wá yí á mu tē jwian nē. Á yi ndē fanyv nē, ku dání mancūn, ku ga pīi ku jén. 15 Á mē, sē á swīn, á wó: «Dē *Yuu-Tiu nē swē nē mu tē, nē wá ya luv wa, nē wá fwa ku tē dē ku tē». 16 Yá á mù con ku tà nētv. Á yi fwīē lià, á ga tē bwī á tián nē, dē ku mē. Á nē zīn á tián nētv tē, ku yiri ba ziēn. 17 Liù tē, v nē yèé zēni tē, v nē mē, sē v fwa, yá v ga ba ku fwa, v ken v tián cuna wa.

5

Á zurē á yira, jījē tián-ba!

(Matīō 3.5)

1 He! Á mù jījē tián-ba! Á bubwīē á kē yi nē zēnzēn, pucvni yìēn tē yiri, tē nē wá yí aba! 2 Á jījē wiēn tē púá! Kwīu dí á ganan! 3 Á sēbiu tē dí sinv. Ku sinv tē wá ya won tē, ku nē wá pa ba buri á bura. Ku wá ya ndē mēn nē, ku dé á yira tē. Luv zaŋu máŋá bwēlē, yá á mù tē wulē á pēē wiēn tē, tē kwēnē nē dáá, á pīn

á tiàn nə. ⁴ Tùtònà nə tòn á kárí wa, ba cə tə wiən tə, á ba ba ŋwín. Ba lià təntə, á nə wà ŋwín tə, bubwiə ðìgà ka tu *Yuu-Tiu zian wa. U mù nə wulə tə me yuu wa. ⁵ Á wulə luv wa, ywání də jujə fira wiən wa. Á dí zəni, á nwi ndə váná nə, ba nə kuni, sə ba gv ba dé. ⁶ Á buri lià tə nə yí cígá tiàn, ba nə wà yoo cùgò, bura. Á gva ba, ba ga wà ba tiàn nə cì.

Pínú də yijvni

(Ebərə-ba 10.35-37; 6.12; Zwakə 1.12; Matie 5.33-37)

⁷ Á nubia-ba, á jana pínú, á ma diàn *Yuu-Tiu túrí tə. Á nəŋə, valv nə jə pínú nətv. U yáá diàn v kára wiən, tə bə tə bi zəni tə pa wá. U yáá ja v tiàn v diàn təntən dwèe tə də talikwa dwèe tə nə yáá nà. ⁸ Á ziga diàn. Á də me, sə á ja pínú nətv, Yuu-Tiu túrí diin tə nə bwələ yiri. ⁹ Á nubia-ba, á dānà ká ŋuŋwin duən pwərə wa, sə Yuu dān ká buri á bura. Yuu-Tiu, v nə buri bura tə, túrí bwələ. ¹⁰ Á nubia-ba, Yuu nii *sùsùnà tə swìn Yuu-Tiu yiri. Ba dí càn, yá ba ga ja pínú. Á tíé ba càn tə, də ba pínú tə, á ma man á tiàn, sə á də fwa ndə ba nə. ¹¹ Á nəŋə, nə wáá nə swìn də, ba yí lià tə, ba nə yí pupwən lià, ba nə zigi diàn ba diàn tə yiri. Á nì də, ba nə swìn Zwəbə pínú tə yoo. Yá á ni ku yígúré wa, ku tə Yuu-Tiu nə tòn v pa wá. Cígá, Yuu ywàŋá nə yoo zəni. Yá v ga dəri nə yinəgə zənzən.

¹² Á nubia-ba, ku tə nə dwə tə mama, á dānà ká tì yí ku tə, nə à yèé tia ka tə, nə à yèé won yiri don mama yiri, á ma dù. Á nə sèe yoo, sə á le: «Awo!» Á nə wà ku sèe, sə á swìn: «On on!» Á fwa ku nətv, sə Yuu bura tə dān ká ja aba.

(Marəkə 11.24)

¹³ Liù nə wulə á wa, v wulə càn wa, sə ku tíu jün Yuu. Liù nə wulə á wa, v nə jə pupwən, sə ku tíu nun nuŋi, v ma bə Yuu nə. ¹⁴ Liù nə wulə á wa, v nə yì, sə ku tíu bon *Kərisə

lià púlí yáá tiàn tə, sə ba kə nuga v yuu wa, ba lori Yuu ba pa wá, də *Yuu-Tiu yiri tə. ¹⁵ Ba nə ken ba waa Zwezi nə, Yuu-Tiu wá pa, ku tíu na yazurə, v ga zàn. Yá v nə fwa cuna, Yuu wá sèe v kwən tə v mù də wá pwərə wa. ¹⁶ Á dān swián á cuna, á buri duən, á ga jün Yuu á pa duən nə, sə ku pa á na yazurə. Cígá tíu yijvni tutvŋi jə saŋv zənzən. ¹⁷ Á lie Yuu nii *sùsùnə Eli yoo. U yin ləzwənə ndə nə nə. U lori Yuu, sə dwà dān ká nà. Yá dwà wà nì tia yuu wa, ku nə zigi ku máŋá tə wa, ku ja va bina batwa də cànì bardv. ¹⁸ Ku kwa nə, v kùb lori, sə dwà bə ka nà. Yá Yuu kùb pin dwà bə ka nà. Wiən kùb pèn tə zìn bia tia yuu wa.

Talikwa tutvŋi
(1 Piyerə 4.8)

¹⁹⁻²⁰ Á nubia-ba, á wa liù don nə dugv Yuu cígá cwəŋə tə, liù don wáá v pií v ja wá, v twi ku cwəŋə təntə wa. Ku tíu tə me, sə v lwarì də, v nə pií v ja wá, v nan v jün tə wa, v bə Yuu con tə, v jon cunv təntə tian jün wa. Yá v cuna nə swə tə dáá nətv yiri mama, Yuu wá sèe v kwən tə v mù də wá pwərə wa.

**Təntən sagı tə,
Piyerə
nə púpúní
Piyerə təntən sagı tə
yuu wa sugv**

Lìù tə, v nə púpúní sagı kv tə
Sagı kv tə yı *tuntunv Piyerə nə
púpúní kv.

Lìa tə nə, v nə púpúní
Piyerə púpúní v sagı tə v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə luv
tə mama wa. Silasə də san wá kv
púpúnú wa.

Sagı tə wa sugv
Nəñə kv tə yırı, v nə púpúní ba
nə: *Kərisə lià tə wulə càn wa, ba
nə ken ba waa Zwezi nə tə yırı. Ba
vànə wulə tə gwàrì.

Piyerə púpúní ba nə, sə v ma dən
ba jìàn ba nə ken ba waa Zwezi nə
tə yırı, də yala tə yırı, ba nə jə də
wá. U swìn ba con, sə ba twá Yı
cwəñə tə nə zəni, də pùé nədv.

Təntən jònə bwálí

1 Á mù Piyerə yı Zwezi-*Kərisə
*tuntunv. Á mù nə púpúní sagı kv
tə, à pın á mù lià tə nə, Yı nə kúrí.
Á dəri á zv Pon, də Galasi, də Ka-
padəsə, də Azi, də Bitini nagwanεε
tə wa. Á jigə vərə tə bwálá təntə
wa. 2 Á yı nə nyına Yı nə kúrí aba,
v tún vən nə, kv nə ba yigə, ndə v
nə tanı kv, sə kv ya nətv. Á twá v
*Siñu tə nə, v pa á jì v lià, á yá á
tìàn míámíán Yı jìàn wa, sə á sèe
Zwezi-*Kərisə nii. Yá Zwezi-Kərisə
jana tə dāñ wá sun á cuna tə, tə li.
Yı nə wá fwa pubwanv á yıra, v ga
pa aba v bıcan sié, tə nə súrı wuuu.

*Yı pın nəba Yı, kv nə ba zwèe v
con*
(Efezə tìán 2.4-8; Romə tìán 8.17-
18; 16.25-26; 2 Korəntə tìán 4.17-18)

3 Nə bwıa Yı nə. U yı nə *Yuu-
Tiu Zwezi-*Kərisə nyına. U mù nə
pıı v bwin Zwezi-Kərisə v li tıan
wa. Yá v dəri nə yinəgə zənzən.
Kv pın v twá kv bwiun tə nə, v
pa nəba mı nədvən də yala, máñá
mama wuuu. 4 Kv mù nə pın, nə
yèé də, Yı tanı twərə v tún nə nə,
Yı *sán nə. Wıən təntə wàrì tə
cùgà. Durən wàrì tə tə zwi, tə zəni
ga wàrì tə zwèe. 5 Nə mù keni nə
waa Zwezi nə wuuu. Yı wá twá kv
nə, v cı nə nə, də v diàn tə. U wá jon
nəba v kə mı wa, kv nə ba zwèe v
con. U wá bırı nəba mı təntə, luv
zanv máñá wa.

6 Kv mù nə pın, yìèn yiri mama nə
swə tə mə, sə tə wuwalı aba, máñá
mancın kv tə wa, á mə, sə á tə ya
pupwən nəfarv wa á jwε. 7 Yìèn
təntə wuwalı aba, sə ba ma lwarı
də, á nə keni á waa Zwezi nə wuuu,
cígá cígá. Nə wáá síán nə tı nə ma
mañə kv. Síán yı won tə, ba yáá kə
mən wa, sə ba ma na də, tə nə zıən.
Yá tə ga yı won, tə nə wá cùgù tə jén
dın don nə. Mə kv yı nətv də á də
nə keni á waa Zwezi nə wuuu. Kv jə
funə kv doni síán. Á nə zıgı diàn kv
yoo tə wa, kv mù nə wá pa, Yı bu
á nə, v ga pa aba dun, v ga zılı aba
máñá tə, Zwezi-Kərisə nə wá pıı v
bà, v bırı v tìàn, v nan á yıá yuu.
8 Á wá Zwezi nı, yá á ga swə wá. Á
ba wá na síún nə, yá á tə kəni á waa
v nə wuuu. Kv mù nə pın, á sú də
pupwən nəfarv. Kv pupwən təntə
dwə kv tə, liù nə wáá v swìn də v
nii. 9 Á keni á waa Zwezi nə wuuu.
Kv ɲwírán nə yı, Yı nə jon aba, v
kə mı tə wa, kv nə ba zwèe v con.

10 Máñá don wa, Yı nii *sùsùnə
ken diàn, sə ba lwarı kv tə nə yı, Yı
jon ba v kə mı wa, kv nə ba zwèe v
con. Ba dí yáá ba swìn Yı pubwanv
tə yoo, v nə tanı, sə v fwa á yıra.
11 Yı-*Siñu tə yá wulə də ba. Yá kv
mù nə swìn tə yìèn tə ba con. Ba
yá ken cígá, sə ba lwarı máñá tə də
won tə nə, Kərisə càn tə də v dun, tə
nə wá twá, tə ma bà. 12 Yı-Siñu tə

gwin tə yièn təntə dən, ku biri ba. Yá tə yièn təntə yà tà ba mù nè wá na tə ba yía wa. Yá ku lwán, ku yi á mù yiri. Síun nè, là tə, ba nè swìn suywánú tə, dən swìn tə yièn təntə, ba biri aba. Ba swìn tə də Yu-Sinju tə, v nè tun tə, diàn. Yá Yu *malike tə tətə yà sóní, sə tə də yəni tə yièn təntə.

Yièn tə Kərisə liù nè me, sə v fwa (1 Tesalonikə tián 5.8-9; Efzə tián 5.1; 1 Korəntə tián 6.20; Titə 2.11-14)

¹³ Ku nətv tə yiri, á kənə á pubəŋa bwálí nədv, sə á va yáá. Á pían á ya là tə, á nè yəə yoo dən. Á kənə á yala mama, Yu pubwanv tə nè. Máná tə, Zwezi-*Kərisə nè wá pií v bà, v biri v tiàn á yía yuu, v wá fwa v pubwanv təntə á yira. ¹⁴ Máná don yin lá, á yà yəri Zwezi-Kərisə, á ga twá á pùə yokukwınan fira nè. Á kùd dən ká pií á twá tə nè. Síun nè, á dən yana ndə bisíná nè, ba nè sèe nii. ¹⁵ Yu dən kúrí aba, v ga yi bıcapon tíú. Á də me, sə á jì bıcapon tián, ndə Yu nè, á tutunan mama wa. ¹⁶ Ku púpúní Yu sagi tə wa, ku wú: «Á yana là tə, á nè yi bıcapon tián, ndə à mù Yu nè ya bıcapon tíú».

¹⁷ Á yijəni wa, á yáá boŋə Yu á nyina. V mù nè yi liù tə, v nè ba liù kúrí, v ma bürí ku tíú bürà, ku tə yiri, v nè fwa. Máná tə wa, á nè wulə tia yuu wa, á dən me, sə á zilí wá zənzən. ¹⁸ Ku yi cígá, á tun tutunkukwınan tə, á nyina-ba nè ma kwè aba. Tə yièn təntə yà ba dən jə. Á yəə, Yu ŋwín ŋwírán nəfarv, v ma yə aba v jon, tə yièn təntə yiri. Ku tə, v nè ŋwín, ku tà ndə səbiu nè, ku nè wáá ku cùgà. Ku tə, v nè ŋwín, yi ku cici. ¹⁹ V pın Zwezi-Kərisə yi ndə *pabiə nè, ba nè gva, ba ma fwa *jonj. Cuna yà tələ v yuu wa, v ga ba durən jə. Yá ku yi Zwezi-Kərisə jana tə, tə nè jə funə zənzən, Yu ma yə aba v jon. ²⁰ Yu yà dí yáá v kúrí Zwezi-Kərisə, v tın ku yiri, də luv tə

wá fwa. Ku kwa nè, v biri wá aba luv zanv máná tə nè, á mù zəni yiri. ²¹ Ku twá Zwezi-Kərisə nè, á ma kə á waa Yu nè. Yu pií v bwin wá v li tian wa, v ga pa wá dun. Ku mù yiri, á keni á waa v nè wuuu, á ga jə yala də wá.

²² Á sèe á twá Yu sugv tə nii nè, ku nè yi cígá. Ku pın á bıcanı yi nəpon á ga swə là tə, ba nè yi Kərisə là tə, də cígá cígá sonu. Á dən swìn á con, sə á sóní duən zənzən máná mama də bıcan nəpon. ²³ Á yəə də, Yu twá v sugv tə nè, v ma pa aba mu nədv. Ku sugv tə wulə wuuu, ku ba zwèe mama. Ku wá twá də ləzwənə tə, v nè wáá v ti, v ma pa aba mu təntə. ²⁴ Ku púpúní Yu sagi tə wa, ku wú:

«Ləzoni tə mama yi ndə gav nè, ba dun də me yi ndə wopunə nè. Gav yáá ku, ku punə tə ga twi tia. ²⁵ Yá *Yuu-Tiu sugv tə mù dən wulə wuuu, ku ba zwèe». Ku mù sugv təntə nè yi Yu suywánú tə, ba nè swìn ba biri aba.

2

¹ Ku mù yiri, á lia á tiàn wuləŋv, də gıgıra yiri mama wa. Á dənà ká ya níə bələ tián. Á dənà ká zıga là duən nè, ku tiàn wiən yiri. Á dənà ká swìn yolwan á pa là nè. ² Á yana ndə bisíní nè, ba nè lvrı síun, ba ga pià yılı máná mama. Á mù yılı nè yi Yu sugv tə. Ku yi yılı tə, won nè wá ku waa gúlí. Ku mù nè wá pa á boru, ku ga wá pa Yu jon aba, á cuna tə wa. ³ Á cígá ni də, *Yuu-Tiu ywán zəni, ndə ku nè swìn nətv, Yu sagi tə wa.

Zwezi yi ndə diè nigwancıın wárí nè (Efzə tián 2.20-22; Tutunan 4.11-12; Matıə 21.42-44; Romə tián 9.24-26)

⁴ Á dən fàrá á yí *Yuu-Tiu yira. V yi liù tə, v pın mu. V yi ndə kapan wárí nè. Ləzoni vıga wá ba dıgv, ndə wotutv nè. Yá Yu kúrí wá v tın, v ga jə funə zənzən, v mù Yu

yáa con. ⁵ Á də yana ndə kapana tə nə, tə nə nəŋə, sə Yu ti aba, v ma lwà diè, v pa v *Siŋu tə nə. Ku twá də Zwezi-*Kərisə, á dān wá ya v m̀ cici *jonwana ku diè tə wa, sə á twá Yu-Siŋu tə á tɔn á pa Yu nə, ndə *jonji nə á pɔn wá. Yá ku nətɔ tə poli Yu pùé. ⁶ Ku púpúní Yu sagɔ tə wa, ku wú:

«Á nəŋə, à tɔn kapan tɔv tə wa, ba nə boŋə <Siyon*>, sə à lwà à diè ku yuu wa. Ku yi diè tə nigwancun wárí. Á kúrí ku, ku ga jə funə zənzən à yáa con. Yá liù tə, v nə ken v waa ku kapan təntə nə, v bá dó cavira mama».

⁷ Á m̀ lià tə, á nə ken á waa ku nə, ku yi won tə, ku nə pɔn á jə dun zənzən. Yá ku tà nətɔ lià tə con, ba nə wà ba waa ken ku nə. Ku púpúní Yu sagɔ tə wa, ku wú:

«Ku m̀ kapan təntə, dəl̀wərə tə nə viga ba dugv vān nə, ku m̀ nə píi ku jì diè tə nigwancun wárí, ku yoo nə cà. Ku jigə kapan, lià mà ba nɛɛ ku nə, ba twi».

Ku kúv púpúní Yu sagɔ tə wa, ku wú: «Ku m̀ kapan təntə pɔn, lià duga cwəŋə ba jén».

⁸ Ku yi ba nə wà Yu sugv tə nii sɛɛ yiri. Yu nə ken, sə ku ya nətɔ ba yira.

⁹ Yá á m̀ dān yi dwíi tə, Yu nə kúrí. Á yi *jonwana púlí tə, á nə tɔŋa á pɔn v m̀ pìú tə nə. Á dwíi tə ya Yu cici nə ti. Á yi Yu tətə púlí v nə tɔn. U kúrí aba, sə á swìn yìèn nəfaran tə, v nə fwa, á bɔri lià nə. U yi liù tə, v kúrí aba, v li yikunu wa, v kə v poni nəfarv tə wa. ¹⁰ Dí yáa nə, á yà tà Yu púlí, v nə tɔn. Yá síún nə, á dān yi Yu nə ti. Dí yáa nə, Yu yà wà á yinəgə zənzən dəri. Yá síún nə, Yu dān dəri á yinəgə zənzən.

Kərisə lià nə mɛ, sə ba ya nətɔ (Romə tián 13.1-8)

¹¹ À nubisoni-ba, á lie á tián də, á yi vərə tia yuu wa. Yá á ga yi lià tə, á nə lɛ. Ku m̀ tə yiri, à dān kwè aba, sə á li á tián yìèn tə wa, tə nə yi ləzwənə pùé yokukwɔnan fira. Tə yìèn təntə yáa kəni diàn, sə tə cùgù aba. ¹² Á pɔn á tutɔnɛ mama ya zəni, lià tə nə tà Kərisə lià yáa con. Á nə jə á tián zəni, ba nə swə ba swìn də á fwa lwanɔ, ba wá na á tutɔnzəŋə tə, á nə tɔŋa. Yá ba dān wá bu Yu nə, dun tə nə, v nə wá bà.

¹³ Á tàà *Yuu-Tiu yiri, á sɛɛ lià tə mama nii, ləzoni nə li ba tɔn, sə ba yà á yun tián. Á sià pìú tə nii, v nə jəə á lɔv nii pèegá tə mɛ yuu wa.

¹⁴ Á sià yáa tián tə nii, pìú nəfarv tə nə li v tɔn. U yi v tɔn ba, sə ba kə lià tə, ba nə fwa ku tə nə lwara, càn wa. Yá ba ga bu lià tə nə, ba nə fwa ku tə nə zìèn. ¹⁵ Yu fira tə yi, sə á fwa ku tə nə zìèn, sə ləyərən tə, də lià tə, ba nə ba yənu jə, ba ga cəgə aba, pú ba níó. ¹⁶ Á yana lià tə, á nə ti á tián, Yá á dānà ká tàà á nə ti á tián tə yiri, á fwa lwanɔ liù yira. Á dān mɛ, sə á ya ndə nətɔ Yu tütònà nə mɛ, sə ba ya. ¹⁷ Á pɔn dun liù mama nə. Á swénə á duən Kərisə lià tə. Á zìlɔ Yu zənzən. Á pɔn dun pìú tə nə.

Á díó càn ndə Kərisə nə (Efɛzə tián 6.5-8; Titə 2.9-10; 1 Piyerə 3.14-18)

¹⁸ Ywəŋə-ba, á sià lià tə nii, ba nə yə aba. Á zìlɔ ba zənzən. Á dānà ká fwa ku, ba tə cici yira, ba nə jə aba də bɔcabwanv. Á fwa ku ba tə də yira, ba yoo nə dà. ¹⁹ Liù wáa càn v dé, v nə zìlí Yu yiri, v ga wà won fwa, ku nə ba zìèn. Ku tíú nə sɛɛ, v dé tə càn tə, ku yi Yu pubwanv. ²⁰ Ba nə firɔ aba á yolwana yiri, á nə fwa, ku ba dun jə ku pa aba. Yá ku dān nə yi zəni nə, á fwa, ba ga kə càn á nə, yá á píní á dé tə, ku yi Yu pubwanv. ²¹ Zwezi-*Kərisə tətə nə

* 2:6 2.6 Siyon yi paan tə, *Zwerizalemə nə lwə ku yuu wa, yiri nədwan.

dí càn, v pa aba. U fwa ku nyinyiga, v biri aba, sə á ma wàní á fwa, ndə v nə. Yu kúrí aba, sə á dé càn nətə. ²² U yi liù tə, v nə wà cuna fwa. U ga yi liù tə, konkun nə wà v nii wa nan. ²³ Ba nə twín wá, v wà ba twín, v ma ηwín. Ba ken wá càn wa, v wà ba nii nə ba. U ti v tiàn, v kə Yu jìàn wa. Yá Yu nə buri bura, ku nə yi cígá. ²⁴ Zwezi-Kərisə tətə nə zun nə cuna tə v yuu wa, v ja ti dagaru tə yuu wa. U fwa ku, sə nə ya là tə, nə nə li nə tiàn cuna wa. U fwa ku, sə nə ya mu wa, nə ga fwa yìèn tə, tə nə yi cígá. Ku twá v nuran tə nə, á nuran tə ma zwèe. ²⁵ Cígá, á yà yi ndə pee nə, tə ywanja. Yá síún nə, á pii á bà á twá liù tə nə, v nə cì á nə, v ga ywàñá á yuu.

3

Kan də v barı nə me, sə ba ya nətə duən nə
(Kolosə tián 3.18-19; 1 Timote 2.9-15; Efezə tián 5.22-23)

¹ Síún nə, á mù kana-ba də con, á liù mama me, sə v sèe v barı nii. Á nə fwa nətə, á nə swə á wà yoo swìn ba con, á bana tə duən, nə wà ba waa ken Zwezi nə, ba wá twá ku nə, ba sèe wá. ² Ba wá na də, á yi là tə, á bicanı nə yi nəpwənə á tutunee mama wa, á ga jə zilé də. Ku mù nə pın, ba wá sèe Zwezi. ³ Kana vwe ba yun, sə tə ya zəni. Ba kəni síán zanan ba bian nə, yá ba ga zwı ganzəñə. Yá á mù, á dānà ká pa tə wiən təntə, ba nə na yía wa, ya á bwanja wiən. ⁴ Ku tə nə me, á yana là tə, á nə jə bıcabwanı, á ga yi sənben. Ku nətə dān wá biri də, á bwanja tə yi ku wulə á waa con. Ku mù bwanja təntə yiri ba zwèe. Yá ku bwanja təntə ga jə funə zənzən, Yu yáá con. ⁵ Mə fuən kana tə, ba nə yi Yu cıci nə ti, ba nə jə yala Yu con, bwanja yà yi nətə. Yá ba ga sèe ba bana nii. ⁶ Mə nətə nə *Abərahame kan Sara yà yın. U yà sèe v barı nii, v ga bonə wá v <yuu tíú>. Á də jigə ndə Sara, də á nə fwa zəni ndə v nə,

á ga wà sèe, á pa fən yiri mama zv aba.

⁷ Síún nə, á də kanbana-ba, á liù mama me, sə v ja v kan zəni. Á me, sə á lwarı də, kana tə bwànà, ba doni aba. Yu pın mu tə, ku nə ba zwèe v con, á mù də ba mù me nə. Ku twá də v pubwanı tə. Ku mù nə pın, á dān zilé ba ku nətə tə yırı. Á nə fwa nətə, won wəri á yıjıni yáá nə ku cì, sə Yu ba le.

Ka fwa zəni yoo

(Romə tián 12.14-21; Matie 10.24-31; 1 Piyerø 2.12, 19-20)

⁸ Sə á ma gúrí, á swìn yìèn tə tə á con: Á pıan, á mama ja pubıña nədə. Á pıan, á yojanı ya nədə. Á swénə á duən *Kərisə là tə. Á dərə duən yinəgə. Á muñə á tiàn duən yáá con. ⁹ Liù nə fwa aba lwanı, á dānà ká fwa ku tíú lwanı, á ma ηwín. Liù nə twín aba, á dānà ká twín ku tíú, á ma ηwín. Yá á dān me, sə á ləri Yu, sə v fwa zəni ku tíú yuu wa. Yu kúrí aba, sə á na zəni tə, v nə wá fwa á yıra. ¹⁰ Ku pıpıni Yu sagı tə wa, ku wú:

«Liù nə pıà, sə v ya lıv wa zəni də pupwən, ku tíú dān ká swìn sukukwınan v nii wa. U me, sə v cì v tiàn nə, v dān ká kına konkun də. ¹¹ Ku tíú me, sə v li v tiàn yoo tə wa, ku nə lwara. U dān me, sə v fwa ku tə nə zıən, v ga pıà bıcan sıé də v yanwıa mama. ¹² *Yuu-Tiu ywàñá là tə mama yuu, ba nə yi cígá tián. Máná tə, ba nə jıni wá, v yáá cıga ba yıjıni. Yá Yuu-Tiu dān zıga là tə nə, ba nə fwa ku tə nə lwara».

¹³ Wàà dān nə wá fwa aba lwanı, də á nə ken á yawala mama lá, sə á fwa ku tə nə zıən? ¹⁴ Yá á nə swə, á na càn cígá tə yırı, á me, sə á ya pupwən wa. Á dānà ká dəri ləzoni fən. Á dānà ká pa ku yoo yì aba. ¹⁵ Ku tə nə mée, á pıan dun Kərisə nə, á waa con. U mù nə ya á Yuu-Tiu. Á kənə á sírí máná mama, sə á

wàní á le lià tə mama, ba nə bwe aba, á yala tə yuu wa, á nə jə də Zwezi-Kərisə. Á fwa ku yoo tə də bɪcabwanv, sə á ja zilé zənzən. ¹⁶ Á pian, á pubɔŋa ya pubɔnzəŋu. Ku nətv wá pa cavira ja lià tə, ba nə swìn ba zɪga á nə, ba twìn aba, á tutɔnɛɛ mama nə ziən Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa yiri. ¹⁷ Á nə dí càn, á nə fwa zəni yiri, ku ga yi Yui fira, ku ziən ku doni, á nə dí càn, lwanv yiri, á nə fwa.

(1 Piyerə 2.21-24; Ebərə-ba 11.7; Romə tián 6.3-4)

¹⁸ Cígá, Zwezi-Kərisə tətə tɪga nə cuna tə yiri, naa nədv. U mù liù tə, v nə yi cígá tíú, v tɪga lià tə yiri, ba nə tɔŋa kunkun yìèn. U fwa ku tə, sə v ma van aba, v pa Yui nə. Ba li v mu luv wa, yá Yui-Sinju tə pɪn, v pɪi v bwin v nan. ¹⁹ Yui-Sinju tə dān pɪn, v va v swìn Yui sugv tə lià tə con, ba nə wulə tɪga bwálí nə bān diè wa. ²⁰ Ba mù lià təntə yi lià tə, ba nə vɪga, sə ba zilí Yui nii fuən fuən, máŋá tə wa, Yui nə fwa pínú də ba.

Mə ku máŋá tə wa, Nowe yà wulə v fwa níá yuu bori tə. Lià wà dání yin, ba nə zva níá yuu bori təntə wa. Lià nana cɪcɪ nə jon ba tiàn níá tə, máŋá wa. ²¹ Ku yoo təntə nə yi, ba nə ləgə aba níá tə wa, ku twá də Yui yiri tə, nyinyiga. Ku mù dān nə jonə aba síún nə á cuna tə wa. Ku mù níá swɪv təntə, ba nə fwa aba, tà, sə ku sɪn á yira durən. Ku níá swɪv tə yi lòrì tə, á nə lòrì Yui con, sə v pa á pubɔŋa ya pubɔnzəŋu. Ku níá swɪv tə jonə aba á cuna wa. Ku nətv twá də Zwezi-Kərisə v nə pɪi v bwin, v nan tian wa. ²² Zwezi-Kərisə dìgà Yui sàń, v jəé Yui jɪzən* vān nə. Yui dí yáá, v pa *malikə tə də wiən tə mama nə jə diàn, sèe Zwezi-Kərisə nii.

4

*Á fwa ku tə, nə yi Yui fira
(Romə tián 6.6-13; Efzə tián*

4.17-24)

¹ Nə yəé də, *Kərisə dí càn v yira tə wa. Ku mù yiri, á də mə, sə á ya lià tə, á nə ken á sírí, sə á də dɔ càn, ndə v nə. Liù tə, v nə dí càn v yira tə wa nətv, ku tíú də v cuna pwèe duən nə. ² Ku tíú dān ya liù tə, v nə kúv ba ləzoni pùé yokukwɪnan fira nə twá. Yá dian tə, ku tíú mu nə ga, sə v fwa luv wa, v dān yi liù tə, v nə twá Yui fira nə. ³ Á dí yáá, á cùgù á máŋá ku nə dáá, á ma fwa yìèn tə, lià tə, ba nə yèrì Zwezi-Kərisə nə, fwa. Á dān yaga tə yìèn təntə. Dí yáá nə, á yà ba á tiàn janv yìèn tə wa. Á yà twá á pùé yokukwɪnan fira nə. Á yà nywìn swana á bubunv, də á dɔ wodirən zənzən, á ja lɛ, də á tɔŋa cavɪyìèn, tə nə lwara zənzən. Á yàá jəń duən nə, á nywìn swana zənzən. Yá á dān bwɪ wɔŋwanan tə nə, ku ga yi yoo tə, Yui nə culi cígá cígá. ⁴ Síún nə, á kúv ba sèe á twá lià tə, ba nə yèrì Zwezi-Kərisə tə, á fwa ba yokukwɪnan tə, sə á pəni duən vɛɛ vɛɛ. Yá ku dān gwárí ba. Ku mù nə pɪn, ba dɔ tɪjaŋa á dəń nə. ⁵ Ba wá tún ba níé Yui yáá con. U mù nə yi liù tə, v ken v sírí, sə v bùrì lià tə, ba wulə luv wa, də ba tə ba tɪga, bùrà. ⁶ Ku mù nə pɪn, ba dān swìn Yui sɔywáŋú tə, ba bɪrɪ tɪga tə nə, də ba tə wà tɪ, yà Yui nə swə v bùrì ba bùrà, ku tə yiri, ba nə fwa, máŋá tə wa, ba nə yin luv wa, ba dān wá bə ba ya mu wa də Yui.

*Á tɔŋa zəni də tarpɪvn, Yui nə pɪn
aba*

*(Likə 21.34-36; Galasi tián 6.10;
Romə tián 12.5-11)*

⁷ Luv wiən tə mama máŋá bwələ, sə tə zwèe. Ku mə, sə á ya lià tə, á nə buŋa zəni, á ga yəé yoo dəń, sə á wàní á jon Yui zəni. ⁸ Sonu yáá pa, ba swèeé liù cuna kapɔpɔ. Ku mù yiri, yoo tə nə wulə tə mama yuu wa, ku mù nə yi, sə á sóní duən, máŋá mama. ⁹ Á jonə vərə tə, ba

* 3:22 3.22 Ka jəń pùv jɪzən vān nə yi dun bwálí.

nə yi *Kərisə là duən, ba nə twi á con, á pa ba zərí á diè wa zəni. Á dānà ká fwa ku də ηηwian. ¹⁰ Á liù mama me, sə v ya liù tē, v nə ziga diàn, v ga ywàḡá Yü tarpıvñ tē yuu zəni. U me, sə v ti tarpıvñ yiri tē, Yü nə pın wá, v ma san là duən tē nə. ¹¹ Liù tē, v nə swın Yü svgv tē, ku tíu me, sə v swın ku tē, Yü nə ken v nii wa. Liù tē, v nə tıḡa, v pın v duən nə, sə ku tíu tē tvñ də diàn tē, Yü nə pın wá. Á fwa nətv, sə dun tē mama wanı tē twá Zwezi-Kərisə nə, tē ya Yü nyiən. U mü Yü tē nə ti dun də diàn máḡá də máḡá, ku nə ba zwe. Amına!

Kərisə là càn tē yoo

(*Matıə 5.10-12; Tıtvnan 5.41; 14.22; 2 Tesalonikə tián 1.4-12*)

¹² Á nubisoni-ba, á wulə càn wa, ndə ba ken aba mən wa. Á dānà ká pa ku di á yuu, ndə yoo tē nə, ku nə yi yovee. Mə ku wá twá nətv, ba ma lwarı də, á ken á waa Zwezi-*Kərisə nə. ¹³ Ku tē nə me, á yana pupwən wa, á də nə wulə á dé Zwezi-Kərisə càn tē yiri. Á nə dé tē càn tətə, máḡá tē wa, v nə wá piı, v bà birı v tiàn v dun tē wa, ku wá pa á sú də v pupwən tē.

¹⁴ Ba nə twın aba, á nə yi Zwezi-Kərisə karbıa tē yiri, á yana pupwən wa. Ku mü yiri nə, Yü-*Sıḡu tē, ku nə jə dun tē, wulə də aba. ¹⁵ Á liù mama kə cíḡá, v dān ká dé càn, v nə yi lagırvı yiri, nə à yəé, v nə yi ηwıàn yiri, nə à yəé, v nə yi cvıv yiri, nə à yəé, v nə kənə v nii, là yıèn wa yiri. ¹⁶ Yá v dān nə dí càn, v nə yi Kərisə liù yiri, v dān ká pa ku cavıra ja wá. U me, sə v pa dun Yü nə, v nə jə Kərisə yiri tē yiri.

¹⁷ Máḡá yı, Yü nə wá bürı là bürı. U wá dí yáá, v bürı v tətə là tē bürı. Aa! Nə yi v là, yá v wá dé yáá v bürı nə tətə bürı. Ku dān wá ya nətv, ku pa là tē nə, ba nə vıga, sə ba zilı v svywáḡú tē? ¹⁸ Ku púpúnı Yü sagı tē wa, ku wú: «Də ku nə yi càn, ku pa liù tē nə yi cíḡá

tíu nə, sə v nan Yü bürı tē jıv wa, ku dān wá ya nətv, ku pa liù tē nə, v nə tvñ tutıvkıkwınan Yü nə ba pià, də cına liù nə?» ¹⁹ Ku mü tē yiri, là tē, ba nə dé càn Yü fıra tē yiri, sə ku tián tē fwa zəni wuu. Sə ba ti ba tiàn mama ba kə Yü jıv wa. U mü Yü nə fwa ba, v ga yi püə nədv tíu.

5

Kərisə là púlı yoo

(*Tıtvnan 20.28; 1 Timote 3.1-7; Zwakə 4.6, 10; 1 Tesalonikə tián 5.6-8; Efezə tián 6.10-18*)

¹ Sıvın nə, á swın *Kərisə là púlı yáá tián tē con, ba nə wulə á pwərə wa. Á də tətə yi yáá tíu don, ndə ba nə. Á nı Zwezi-Kərisə, máḡá tē wa, Á də wá twá, á ya Zwezi-Kərisə dun tē wa, Yü nə wá birı. ² Á ywàḡá Yü là tē yuu, Yü nə pın aba, sə á ywàñ ba yuu, ndə payıra nə ywàḡá pee yuu nətv. Á dānà ká fwa ku ndə, ku yi ba kálı aba. Á ywàḡá ba yuu də á waa mama, ndə Yü nə pià, sə ku ya nətv. Á dānà ká fwa ku, ba nə wá ηwın aba yiri. Á fwa ku də yanwıa. ³ Á pıan á ya là, ba duən tē nə twá á nə, ba lwarı nətv, ba nə me, sə ba ya. Yü pın là tē, sə á ywàñ ba yuu. Á dānà ká dé diàn ba yuu wa. ⁴ Zwezi-Kərisə yi ndə payıra yuu tíu nə. Á nə fwa nətv, diın tē, v nə wá bà, v birı v tiàn, á wá na dun yupuu tē, ku zəni nə ba zwèe.

⁵ Á mü ləzwəndıvñ-ba, á sıá yáá tián tē nii. Á mama muḡə á tiàn duən yáá con. Ku púpúnı Yü sagı tē wa, ku wú:

«Yü zıga fwıə là nə, yá v fwa pubwanıvñ là tē yıra, ba nə muḡə ba tiàn».

⁶ Ku mü yiri nə, á muḡə á tiàn v yáá con, sə v mü nə zın aba yi nə, máḡá tē wa, v nə lı v tın. Yü jə diàn tē me yuu wa. ⁷ U mü nə ywàḡá á yuu nə. Á kənə yıèn tē mama, tē nə wıwalı aba, v jıv wa.

⁸ Á cia á tìàn nə, sə á ya là tə, á nə yəé yoo dən. Á dànà ká dwèe. *Sıtana yı á duɲu. U yı ndə gəru nə, ku baa, ku kıkarı, ku ga pìà liù, sə ku dé. ⁹ Á kənə á waa Zwezi nə wuuu, sə á zıgı dıàn, á ta Sıtana. Á dān ga yəé də, là tə duən, tə ba nə yı á nubıa Kərisə yırı, ba nə wulə luv bwálí mama, də na càn, ndə á də nə.

¹⁰ Yı dān nə fwa pubwanu á yıra. U twá də Zwezi-Kərisə, u kúrí aba, sə á ya u dun tə wa, tə nə ba zwèe. Á wá dé càn máńá mancı. Ku kwa nə, Yı tətə wá kwən aba u zıgı. U wá pa á zıgı dıàn á ma twá Zwezi-Kərisə nə, á ga wá dān á jìàn. Yá won kúu ba wàní, ku pa á pì á kə á kwa. ¹¹ U mù nə jə dıàn, máńá də máńá, ku nə ba zwe. Amına!

Sagı tə yígúré sòràn

(1 Tesalonikə tıán 5.23-28)

¹² Siləven yı nə nubıu *Kərisə yırı, u nə twá u nə də pùé nədı. Yá à dān twá u nə, à ma púpúní sagıbiə ku tə á nə. À púpúní á nə, sə à ma kwè aba, à ga bırı aba Yı pubwanu tə nə yı nətı, ku pa aba, cígá mama. Á dıga á tıàn á pa Yı pubwanu təntə nə. ¹³ Kərisə là púlí tə, ku nə wulə Babılənə nə tə, jùnı aba. Ba yı là tə, Yı nə kúrí, ndə á də nə. À bıú Marəkə də jùnı aba. ¹⁴ Á jùnà duən də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə là nə me, sə ba fwa nətı.

Yı wá pa bıcan sıó á mù là tə mama nə, á mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə.

**Bələ nii sagı tə,
Piyerə
nə púpóní
Piyerə bələ nii sagı tə
yuu wa sugv**

Lìù tə, v nə púpóní sagı kv tə
Sagı kv tə yí *tuntónv Piyerə nɛɛ
bələ nii sagı tə, v nə púpóní.

Lìa tə nə, v nə púpóní
Piyerə púpóní v sagı tə v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə luv tə
mama wa.

Sagı tə wa sugv
Nəŋə kv tə yırı, v nə púpóní ba
nə: Sagı kv tə kv zıga lià tə nə,
ba nə kàrì kunkun kàrì tə, tə nə
zıga Zwezi-*Kərisə sɔywanú tə nə.
Ba lià təntə yáá pwèe Kərisə lià tə
duən nə, ba ga vanja ba, ba kəni
ba tutónɛ kunkun tə wa. Piyerə
swìn ba con, sə ba twá Yı cwəŋə
tə zəni də pùé nədv, v nə kúrí ba
tə yırı. Kv mù yırı nə, ba mɛ, sə ba
twá Yı sagı tə cígá kàrì tə nə, ba wə
mɛ, sə ba cɔgv kunkun karnyına-ba
sùràn tə. *Yuu-Tiu Zwezi wá píí v
bà. Kv mɛ, sə lià dən wá də bican
síó, də pupwən. Ba mɛ, sə ba ya lià
tə, ba nə poli Yı pùé.

Təntən jònà bwálí
¹ À mù Simon Piyerə à yı Zwezi-
*Kərisə tutónbiu, à ga yı v *tuntónv.
À púpóní sagı kv tə, á mù lià tə nə,
á nə nı yuywanjv, á kə á waa Zwezi
nə, ndə nə də nə nı yuywanjv nə kə
nə waa v nə nɛtv. Kv nɛtv tə twá də
Zwezi-Kərisə cígá tə nə. U mù nə yı
nə Yı, v mù ga nə jon nəba nə cuna
wa. ² Yı də nə *Yuu-Tiu Zwezi nə
wá fwa ba pubwanv tə á yıra, ba ga
pa aba ba bican síó, tə nə sùrí wuuu,
kv twá á yənu tə nə, á nə yèé ba.
(Zwan 17.2-3; Titə 2.11-14; Filipe
tían 1.9-11; 3.8-14; Ebərə-ba 6.11-12)

³ Yı twá v dıàn tə nə, v pa nəba
wiən tə mama, tə nə mɛ də nəba, sə
nə ma twá v nə zəni, nə nə yèé wá
yırı. U mù nə twá v tətə dun yofaran
tə nə, v ma kúrí nəba. ⁴ Mə kv twá
yìèn təntə, Yı ma kàn nii də, v wá
pa nəba wiən nəfaran, tə nə zìən
zənzən. U fwa kv nɛtv, sə kv pa á
dàn nə nı tə wiən təntə, sə á wàní
á lı á tìàn yokukwınan tə wa, tə nə
súé luv. Yìèn təntə yı ləzoni pwíí
yokukwınan fıra, tə ga cùgá luv tə.
Yá á dən wá ya ndə Yı nə. ⁵ Kv mù
tə yırı, á kənə á kajaŋa mama lá. Á
kən á waa Zwezi-Kərisə nə. Á pian
yofwamınan nəzəŋə sùrí kv nə. Á
pian yənu sùrí yofwamınan nəzəŋə
tə nə. ⁶ Á pian, á yəni á tìàn janv,
á sùrí yənu tə nə. Á pian, á ja pínú
wuuu, á dənà ká píí á kə á kwa, á
sùrí á nə yèé á tìàn janv tə nə. Á
pian, á twá Yı cwəŋə tə nə zəni,
á nə jə, á sùrí pínú wuuu, á dənà
ká píí á kə á kwa tə nə. ⁷ Á pian,
Kərisə lià tə duən sonu sùrí, á nə
twá Yı nə zəni tə nə. Á pian, lià tə
mama sonu sùrí lià tə duən tə, ba
nə yı á nubıa Kərisə yırı tə, sonu tə
nə. ⁸ Də á nə tɔŋa tə yìèn təntə, tə
sùrí wuuu, tə wá pa, á mı tə ba ya
tɔtv. Kv wá ja nywarı kv pa *Yuu-
Tiu Zwezi-Kərisə nə. Yá á ga wá yəni
wá yənu, kv nə sùrí wuuu. ⁹ Yá liù
tə, v nə ba tə yìèn təntə tɔŋa, v ya
ndə liliu nə, v ga ba yıŋvı na. U
swèéé də, Yı yá sın v cuna nədwara
tə v lı.

¹⁰ À nubıa-ba, Yı kúrí aba, v ga
lı aba v tın. Kv mù nə pın, á kənə
kajaŋa, sə kv yoo təntə ja dıàn, Kv
twá á tutónɛɛ nə. Á nə fwa kv nɛtv,
á bá mà á nɛɛ nə, á tv Yı cwəŋə
wa abada. ¹¹ Yá kv nɛtv dən wá pa,
Yı pa á zv nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə
sàñ tə wa, kv nə wulə máŋá mama
wuuu. U mù Zwezi-Kərisə jon nəba
nə cuna wa.

(1 Piyerə 1.10-12; 2 Timote 3.16)

¹² Á nəŋə, kv tə nə pın, à tə ma wá
líı aba tə yìèn təntə wuuu. À yèé də,

á dí yáá á yəé tə yìèn təntə, yá á ga zıga diàn cıgá tə wa, ba nə bırı aba. ¹³ Yá à dǎn nı də, ku zıən də, à tə nə wulə luv wa, sə à twá sagı ku tə nə, à ma zın aba dwıan nə. ¹⁴ À swın ku, à nə yəé də à tıan bwələ, ndə nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə bırı ku nə nətı. ¹⁵ Ku mù nə pın, à wá kə cıgá mama, à kə aba cwəŋə tə nii nə. À fwa nətı, sə ku pa, á lí tə yìèn təntə, máŋá mama, à tıan kwa nə.

¹⁶ Máŋá don wa, nə swın nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə diàn tə yoo, nə bırı aba. Yá nə ga swın də, v wá pıı v bà. Ku yoo təntə tà yomanan, tə nə nan ləzoni swıan wa, nə twá nə ma swın ku. Nə tətə nə nı v dun tə nə yıá wa. Ku mù nə pın, nə swın ku yoo təntə. ¹⁷ U nı dun tə nə ba don jə, v nyına Yuı con. Nə nı də, Yuı tə, v dun nə dwə tə mama, v swın, v wú: «D tə ba tə yı à biswənə tə, v nə poli à púé.» ¹⁸ Nə nı ku mù kori təntə də, ku naŋa yuı, də nə yá wulə də wá, ku mù paan* tə yuu wa, Yuı nə bırı v tıàn. ¹⁹ Yá nə dǎn pın cıgá Yuı nii *sùsùnà tə sùràn tə nə, ba nə swın, nə doni won mama. Ku zıən də, á nə zùrì á yıra, də ba sùràn tə, ba nə swın. Tə yı ndə cànú nə. Cànú tə yáá pıpıı yikunu wa, ku ja vələ tıbilakuv, máŋá tə naŋun† tə, nə wá pén, ku pa á na zəni zəni. ²⁰ Á nəŋə yoo tə, ku nə wulə yìèn tə mama yuu wa. Ku mù nə yı Yuı nii sùsùnə wá mε, sə v gwın Yuı nii tə sùràn tə, tə nə púpúnı Yuı sagı tə wa də v təntıan yənu. ²¹ Yuı nii sùsùnà tə sùràn tə, tà tə nan ləzwənə fıra wa. Ku yı Yuı-*Siŋu tə nə yıgu ba, ku pa ba swın tə sùràn təntə, tə nə nan Yuı.

2

Kunkun karnyına-ba wá bà
(*Tvıvanan 20.29-30; Zwidə 3-16; Apokalisə 2.14, 15; 2 Timote 3.1-9*)

¹ Máŋá don wa, kunkun sùsùnà yın *Yızərayələ lià tə wa. Yá máŋá

don kúv wá bà, kunkun karnyına-ba wá ya á də tətəŋı wa. Ba mù kunkun karnyına-ba wá twá tıa tıa, ba kə ba kunkun kàrì tə, tə nə dıga lià á pwərə wa. Ba wá vı *Yuu-Tiu, v nə yə ba v jon ba cuna wa. Yá naa nədı ba wá van cuna nəfarı, ba dı ba yuu wa. ² Lià zənzən wá twá, ba nə ba ba tıàn janı tə nə. Yá lià dǎn wá swın yolwan, ba zıgı cıgá cwəŋə tə nə ba mù yırı. ³ Ba mù kunkun karnyına-ba wá kuna kunkun, ba ma gıgarı aba, ba jon á wiən ba dé, á wiən tə yımən nə jə ba, yırı. Yá ba mù lià təntə bürà bürı ku zwèe, ku máŋá nə ba yıgə. Liù tə, v nə wá cùgù ba tə, ba dwèe. U bá dán, v ma cùgù ba míámıán.

Yuı yəé nətı, v nə wá jon cıgá tıán tə

⁴ Yuı wá *malıke tə tətə nə cùgù v nə máŋá don wa, yá tvıv. U jin tə v dıı tıga bwalı nə, v vwa tə, v tún yikunu wa. U ma dǎnı dıın tə, v nə wá bürı tə bürà. ⁵ Yuı wá Nowe máŋá lià tə nə tun cuna tə də, yá tvıv. U pın dwà nəfarı bà ku nà. Ku níá tə pèe ba mù lià tə, ba nə tvıŋa tvıvkukwınan, Yuı nə ba pıà. U wá ba liù mama jon, də ku nə tà Nowe, də lià barpe duən cıı nə Yuı jon, ku fuən luv təntə wa. Nowe yá swın ku tə nə yı cıgá, v bırı lià tə. ⁶ Yuı bürı *Sodəmə də Gomərə tıán tə də bürà, sə v cùgù tə. U pın mən dé tə tıan təntə. Yá v dǎn twá ku mù yoo tə nə, v ma bırı won tə, nə bıàn lià tə yuu wa, ba nə tvıŋa tvıvkukwınan tə, Yuı nə ba pıà. ⁷ Yá ku máŋá tə wa, Yuı jon Lotə, v nə yı cıgá tíú, v pa v nan, Sodəmə tvı tə wa. Máŋá tə, Lotə yá nə wulə Sodəmə tvı tə wa, v dí càn zənzən, ba mù lià təntə, ba nə tvıŋa tvıvkukwınan tə, Yuı nə ba swə, jin wa. ⁸ U nə nı ba yokukwınan tə dıın mama, v ga nəŋ ba sukukwınan tə, ba nə swın, dıın mama, tə yìèn təntə yá yı wá v bıcan wa zənzən, v

* **1:18** 1.18 Ywǎn Matıə 17.1-13. † **1:19** 1.19 Naŋun təntə yı Zwezi yoo nə ku bırı. Ywǎn Apokalisə 22.16.

nə yí cígá tíú tə yırı. ⁹ Tə yìèn təntə mama bırı də, Yı yèé cwəŋə tə, ɔ nə wá tì, ɔ ma jon lià tə, ba nə twá ɔ cwəŋə tə zəni, yìèn ga wuwalı ba. Ʋ yèé cwəŋə tə, də ɔ nə wá twá, ɔ ma ja lià tə, ba nə tɔŋa kunkun yìèn tə. Ʋ wá ja ba ɔ tún, ku ja va ba diın tə, ɔ nə wá buri ba bura.

Kunkun karnyina-ba nə yí nətv

¹⁰ Yı wá pa, càn yí lià tə, ba nə twá ba pùé yokukwınan fıra nə, ba nə tɔŋa durən yìèn, ba ga vı *Yuu-Tiu Yı diàn tə, də ba twın tə. Ba mù kunkun karnyina-ba, à nə swın ba yoo, ba yuu dà. Yá ba ga ba fən dəri sə ba twın dun wiən tə. ¹¹ Yá *malıke tə jə diàn, tə doni ba mù lià təntə, tə ga ba sèe, tə twın wiən təntə Yuu-Tiu Yı yáá con.

¹² Ba mù lià təntə dən fıwa yìèn ndə ganaŋa nə, tə nə yəri tə yáá. Ganaŋa yı tə wulə, sə ba də ba janı, ba gwı. Ba níé súé də turan, ba nə ma twın wiən, ba nə yəri tə dən. Ba cígá ga yı ba wá tı, ndə ganaŋa təntə nə. ¹³ Yı wá pa, ba dé càn. Càn təntə nə yı ba ŋwírán ba tutunee nə tà cígá tə yırı. Mánjá mama, ba swə, sə ba fıwa ku tə nə lwara də, ku nə swə ku yı yıcau tətə wa də. Ba nə wulə də aba, ba tutunee tə yáá kə cavıra á nə. Yá tə ga ba ywán tə pa aba. Ba swə, sə ba yìèn ba ma kını kunkun, ba bırı aba də, ba nə dé cànə də aba. ¹⁴ Ba bà won don pià, də ku nə tà kana, sə ba fıwa bacwan də ba. Ba ba lwanı fıwa ba swı. Ba nə nı liù tə, ɔ nə ba diàn jə Yı cwəŋə tə wa, ba yáá yigu ku tíú, ba pa ɔ fıwa cuna. Mánjá mama, lià duən wiən jə yimən tə pa ba. Tə yìèn təntə nə bırı də, Yı wá buri ba bura. ¹⁵ Ba dugv cígá cwəŋə, ba ga tı jíún cwəŋə. Ba twá Bewərə biú Balamə jíún cwəŋə tə nə, ku nə yı səbiswənə cwəŋə. Ʋ sóni, sə ɔ fıwa tutunee tə nə tà cígá, sə ɔ ga na səbiu. ¹⁶ Yá Yı twá də bìnə, ɔ ma caga ɔ nii *sùsùnə Balamə nii nə, ɔ cuna tə yırı. Bìnə nii ba swın, yá ka swın Balamə con də ləzwənə kori.

Ka cígá ɔ nə, sə ɔ dən ká fıwa ku mù yutəlu yoo təntə.

¹⁷ Ba mù kunkun karnyina-ba tə, à nə swın ba yoo á con tə, yı ndə nabuliyı nə, tə nə kva. Ba yı ndə bakwan nə, voo nəfarv nə fuli ku yigə, dwà ga ba ni. Yı kwen yikunu bwalı, ɔ tún ba nə. ¹⁸ Ba yı lià tə, ba nə swın sɔfaran. Ba sùrən tə ga ba dən jə. Ba swın sùrən təntə, sə tə twá lià tə pùé fıra yokukwınan nə. Ku lià təntə dən nə zəzən ba lı ba tiàn, lià tə wa, ba nə jén, ku tə nə wá diàn tə piı, ba jén. ¹⁹ Ba mù kunkun karnyina-ba yáá kàn nii lià tə con də, ba wá pa ba tını ba tiàn. Yá ba tətə dən ga yı ba cuna tə ywəŋə, ba ba ba tiàn tı. Won nə dí diàn liù yuu wa, ku tíú yı ku yonı.

²⁰ Ku yı cígá, lià tə, ba nə yèé Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, ɔ jon ba ba cuna wa. Yá ba lı ba tiàn luv ku tə gıgara yìèn tə wa. Lià təntə nə piı, ba kə ba tiàn tə yìèn təntə wa, ba pa tə dé diàn ba yuu wa, ba yíguré wá ya càn, ku doni dí yáá. ²¹ Ku yá wá kwanı ku pa ba, də ba yə nə wá cígá cwəŋə tə yəni, ku doni ba nə yəni ka, yá ba ga kúv ba Yı nii tə, ba nə pın ba zılı. ²² Yoo tə nə wá yı ba lià təntə, bırı nəba də, ku tə nə swın zwansıarı tə wa, yı cígá. Ku swın, ku wú: «Ku yı ndə kukurə nə tını, ka piı ka dé». Ku swın zwansıarı don wa, ku wú: «Ku yı ndə ba nə swe too, ku ga piı ku va ku tu titaran wa, ku bəbəli».

3

Yuu-Tiu ka piı ka bà yoo
(Zwidə 17-19; Matıə 24.37-38; 2 Tesalonikə tiàn 1.7-10; Apokalısə 20.11)

¹ À nubisoni-ba, á nəŋə, à sagı bələ nii nyiən nə, à púpúnı á nə. Tə saga bələ tə me wa, à nə púpúnı, à swın yìèn á con, à nə ma líı aba. À pià, sə á bın tə yìèn tə yoo də pubuŋa, ku nə ziən. ² À pià, sə á líı á tiàn sùrən tə yoo, Yı nii *sùsùnə

tə nə swìn á con fuən fuən. Á liə Yu cwəŋə tə sùràn də yoo, á *tuntuna tə nə swìn, ba biri aba. Tə sùràn təntə nan *Yuu-Tiu. U mù nə jon nəba nə cuna wa. ³ Á lwara də, luv zaŋu máŋá wa, mumunyina, ba nə swə ka kukuli lià, wá bà. Ba wá ya lià tə, ba nə tɔŋa ba pùè yokukwɪnan fira. ⁴ Ba wá swìn, ba wú: «D wà swìn də, ɔ wá bà, naaa? Sə ɔ wa yèn nə? Nə nɪbara-ba nə təlɔ́, ku ba yigə. Won mama ga tə wà lwàñ. Wiən tə mama tə yi ndə, nətɔ tə luv dèñ laŋu máŋá nə yin.» ⁵ Ba swìn ku nətɔ tə, yá ba ga kúò ba pià ba líi yoo nədɔ ku tə. Ba swèéé də, luv dèñ laŋu máŋá wa, Yu twá ɔ nii sugɔ nə, ɔ ma fwa lanworu də tia. U pin tia pén ku nan níá wa, ku ga yi ku twá níá nə, tia ma fwa. ⁶ Mə níá nə nə, Yu kúò twá, ɔ ma cùgù tia yuu wiən tə mama, də dwà nəfaru təntə, ku nə twi ku nà ku máŋá tə wa. ⁷ Yu nə kúò twá sugɔ təntə nə, ɔ pa nii də, zèn lanworu ku tə də tia tə, wá tún tə diàn diən tə, ɔ nə wá pa tə mama dé mən. Ku yoo təntə wá tun diən tə nə, ɔ nə li ɔ tún, sə ɔ bùrì bùrà tə. Ku diən tə nə, ɔ wá cùgù lià tə mama, ba nə tɔŋa tutunkukwɪnan tə, ɔ nə ba pià.

⁸ Á nubisoni-ba, yoo nədɔ nə, á wà mɛ, sə á swèéé ku yoo. Á mɛ, sə á lwarɪ də, Yuu-Tiu Yu con nə, diən nədɔ yi ndə bina mùrù nə. Yá bina mùrù də yi ndə diən nədɔ nə. ⁹ Lià duən buŋa də, Yuu-Tiu nikanɪ tə dání, ku nii ba sú. Ku nətɔ tà cígá. Yá ku dàñ nə yi pínú, ɔ fwa də aba. U ba pià, sə á ladva jén. U pià, sə á mama vèvəri á kwa, á ma sá á cuna tə.

¹⁰ Yuu-Tiu ka pií ka bà tə, wá di lià yuu ndə ŋwìàn nə. Ku diən təntə nə, lanworu tə wá jén də zəzugu nəfaru. Mən wá dé wiən tə mama nə wulə lanworu tə wa. Yá tia tə də ka yuu wiən tə mama wá dé mən, tə jén lá nə.

(Likə 21.34-36; 1 Tesalonikə tiàn 5.1-10; Apokalisə 21.1)

¹¹ Tə wiən tə mɛ wá jén, ndə nətɔ nə, ku nə swìn. Á dàñ mɛ, sə á fwa ku tə, Yu nə swə, á ga twá ɔ cwəŋə tə zəni. ¹² Də ku diən təntə, Yu nə wá bùrì bùrà, tə nə ma biàn, á kənə á kajaŋa lá, sə ku bà lala. Ku diən təntə nə, lanworu tə wá kwé mənvoò, ku ga nyu lá. Ku mù lanworu tə də ku wa wiən tə mama wá kwé mən tə nyian tə jén. ¹³ Nə mù dàñ yi nə dàni lanworu nədɔn də tia nədɔn, yoo mama nə wá tun də cígá lá nə, ndə Yu nə kàn nii nətɔ tə, ɔ pa nəba.

¹⁴ Á nubisoni-ba, ku mù nə pin, máŋá tə, á nə dàni ku diən təntə, á kənə diàn, sə Yuu-Tiu bà, ɔ yí aba, də á ba yolwan də cuna jə, Yu yáá con. Ku mɛ, sə ɔ bà ɔ yí, də á yi lià tə, á nə wulə bican sié wa də Yu. ¹⁵ Á lwara də, nə Yuu-Tiu Yu pínú tə, yi ku saŋa aba, sə ɔ ma jon aba á cuna wa. Nə nubiswənə, Polə twá wubɔŋa tə nə, Yu nə pin wá, ɔ ma púpúní ku yoo təntə tətə, ɔ pa aba. ¹⁶ Saga tə mama wa, ɔ nə púpúní tə yìèn təntə yuu wa, ɔ yáá swìn ku nətɔ. Sùràn wulə tə saga tə wa, lià nə ba tə dèñ nèn mwálí mwálí. Lià tə nə ba yənu jə, də lià tə, ba nə ba diàn jə Yu cwəŋə tə wa, wàrì tə dèñ ba ni. Ba yáá lwàñ tə mù sùràn təntə, ndə ba nə lwàni Yu sagɪ tə sùràn tə duən nətɔ tə. Ba fwa ku yoo tə nətɔ, ku ga wá pa Yu cùgù ba.

¹⁷ Á nubiswənə-ba, á mù con nə, á mù dí yáá á yèé tə yìèn tə yoo. Á dàñ cia á tiàn nə, sə ba mù lià təntə, ba nə ba Yu nii zìlí tə, dàñ ká yigu aba, ba kə ba jíún cwəŋə tə wa. Ku nətɔ dàñ ká pa á ba zəni zɪga Yu yìèn tə wa. ¹⁸ Á dàñ vələ yáá wuu, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə. U wá fwa pubwanɔ á yira, ku nə sùrí wuu, sə á ga yəni wá yənu, ku nə sùrí wuu. U mù nə jon nəba nə cuna wa. U mù nə mɛ də dun, ku nə zɪgɪ síún ku ja vələ máŋá də máŋá wuu, ku nə ba zwèè. Amuna!

Təntən sagı tə, Zwan nə púpúní Zwan təntən sagı tə yuu wa sugv

Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə
Lià zənzən buŋa də, kv yı
*tuntunv Zwan nə púpúní kv. Mə
v mù Zwan təntə tətə nə púpúní
Zwezi-*Kərisə soywájú tə.

Lià tə nə, Zwan nə púpúní
Zwan púpúní sagı kv tə v pa
*Kərisə lià púlé tə nə, ba nə gugurə
tə də kunkun kàrà.

Sagı tə wa sugv
Yièn yà zva *Kərisə lià púlé tə wa.
Kərisə lià púlí tə wa lià duən yà
gıgarı Kərisə lià duən ba dıga. Ba
yà kàrì kunkun kàrà Zwezi yuu wa,
də nətə liù nə mɛ, sə v ya Kərisə liù
yuu wa.

Zwan pià v bırı ba də, Zwezi-
Kərisə yı ləzwənə cıgá cıgá. U yı
Yı tə, v nə wulə mı wa, biú. Yı yı
poni, Yı yı sonu. Nə twá də Zwezi
də Yı-*Siŋu tə nə, nə ma yəé kv
nətə tə. U mù nə sın nə cuna tə
mama v ı. Cıgá cıgá Kərisə liù yı
liù tə, v nə twá kàrà tə nə, ba nə
bırı wá kv jıjv mama, ndə kv nə mɛ
nətə. Zwezi-Kərisə ti v mı, v ma
lári lià tə duən yuu nə. Kv nətə dən
bırı də, v swə Yı v ga yəé Yı də.
Cıgá cıgá Kərisə liù də dən mɛ, sə v
ti v mı tə, v ma lári v duən Kərisə
lià tə yuu nə.

Zwezi yı mı sugv
(Zwan 1.1-14; 1 Zwan 5.11-13)
¹ Nə cıgv liù kori. Nə nı wá də nə
yía. Nə balv wá zəni. Nə dwen v
yıra də nə jian. U mù nə yı liù tə, v
nə yın lá, kv jıjv mama. Kv liù təntə
nə yı sugv tə, kv pın mı lià nə. ² Liù
tə, v nə yı mı, bırı v tiàn nəba. Yá
nə mù nı wá. Mə v yoo nə nə dən
swın, nə bırı aba. Nə swın v mù liù

təntə yoo á con. U mù nə yı mı tə,
kv nə ba zwèe Yı con. U mù yà nə
yın də nə nyına Yı tə. U mù liù tə
v nə bırı v tiàn nəba, ³ nə nı wá, nə
ga nı v kori. U mù yoo nə, nə swın
á də con, sə á də ja nımarv də nəba.
Nə də con nə, nə də jə *nımarv də
nyına Yı, v də v biú Zwezi-*Kərisə.
⁴ Tə yièn tə yı, nə púpúní tə á nə, sə
kv pa nə pupwən tə sú.

Á yana poni lià
(Efezə tiàn 5.8-14; Titə 2.14)

⁵ Á nəŋə sugv tə, nə nə nı v con,
yá nə dən ga pià nə swın kv nə bırı
aba. Sugv təntə nə yı: Yı yı poni
Yı. Yá yikunu tələ v con. ⁶ Nə nə
swın də, nə jə *nımarv də Yı, yá
nə ga tıŋa yikunu wa yièn, nə yı
kunkuna, nə ga ba cıgá tə nı nə twá.
⁷ Yı yı poni Yı. Yá nə nə yı poni
lià ndə v nə, nə wá ja nımarv duən
pwərə wa. Yá Yı biú Zwezi jana tə,
tə nə nan v tiàn tə máná wa, dən wá
sın nə cuna tə mama, tə ı.

⁸ Nə nə swın də, nə ba cuna tıŋa,
nə yı nə gıgarı nə tiàn, cıgá ga tələ
də nəba. ⁹ Nə nə swın nə bırı də, nə
fwa cuna, Yı wá sèe v kwən tə cuna
tə, nə mù də wá pwərə wa. Yá v
ga wá sın nə kunkun yièn tə mama.
Yı wá fwa kv, v yoo nə yı pùé nədú
tıú, v ga yı cıgá tíú tə yırı. ¹⁰ Yá nə
nə swın də, nə ba cuna tın, kv yı nə
bırı də, v yı kunkunv, v sugv tə ga
tələ nə waa.

2

*Zwezi nə wá zıgı nə jırimv Yı
yáa con*
(Zwan 13.34-35; 14.21-24; 15.12-
14)

¹ Á bisíná-ba, à púpúní tə yièn tə
mama á nə, sə á dənà ká fwa cuna.
Yá liù nə cıgù, nə jə liù, v wá zıgı
nə jırimv, kv yoo tə wa. Kv tíú wulə
nyına Yı səpuni nə. Kv liù tə nə yı
Zwezi-*Kərisə. Yá v mù dən nə yı
cıgá tíú. ² U mù tətə nə tıga ndə nə
yuu *jıŋı vanı ba nə gva, sə kv sın
nə cuna tə. Kv tà nə mù cıcı cuna tə

ka li yiri, ku yi là tē dē mama cuna yiri.

³ Won tē nē biri nēba, dē nē yèé Yü, ku yi, dē nē nē zilí v nii yìèn tē. ⁴ Liù nē wú, v yèé Yü, v ga ba v nii yìèn tē zilí, ku tíú yi kunkunu, cígá ga tèlé ku tíú con. ⁵ Liù tē, v nē jin v sugu v bican wa, Yü sonu tē cígá súé wá. Ku nētv tē biri dē, nē mù dē Yü vwē duēn nē. ⁶ Liù tē, v nē swìn dē, v wá vwē v tiàn, Yü yira máḡá mama wuuu, ku tíú mē, sē v ya ndē Zwezi nē yi nētv.

Ka sóní duēn yoo

⁷ À nubisoni-ba, ku tē, à nē púpúní á nē, ku tà *nii yoo nēdun yoo. Ku nii tēntē, à nē púpúní ku yoo á nē, yi nēdwan. Ku nii yoo tē yin dē aba, ku jjuv mama. Ku mù nē yi sugu nēdwan tē, á nē nì. ⁸ Nii nēdwan tē yoo, à nē púpúní, à pa aba tē, ku nii yoo tē yi nēdun dē. Ku twá Zwezi dē aba, ku ma biri ku tiàn dē, ku yi cígá. Yikunu vií, nē ga manwari nē na poni, ku pipili. ⁹ Dē liù nē swìn dē, v wulē poni wa, ku tíú ga ba v don tē, v nē yi v nubiu *Kerisē yiri, swē, v mù liù tēntē tē wà yikunu wa nan. ¹⁰ Liù tē, v nē swē v don, v nē yi v nubiu Kerisē yiri, ku tíú tē wulē poni wa, máḡá mama wuuu. Yá won ga tèlé v waa con, ku nē wá pa v dugu Yü cwēḡ tē. ¹¹ Yá liù tē, v dān nē ba v don, v nē yi v nubiu Kerisē yiri, swē, ku tíú tē wulē yikunu wa, v ga vèlē tē wa. V yèrì bwálí tē, v nē vèlē, yikunu tē nē púé v yíá nē yiri.

(Romē tiàn 12.2; Zwakē 4.4; Matìē 6.24)

¹² À bisíná-ba, à púpúní á nē, sē à swìn á con dē, Yü twá Zwezi yiri tē nē, v ma sē v kwēn á cuna tē, v li á mù dē wá pwērē wa. ¹³ À nyina-ba, à púpúní á nē, á nē yèé liù* tē, v nē yin lá, luv jjuv mama wa yiri. À púpúní á nē, balandura-ba, á nē dí diàn *Sitana tē yuu wa yiri. ¹⁴ À bisíná-ba, à púpúní á nē, á

nē yèé á nyina Yü tē yiri. À nyina-ba, à púpúní á nē, á nē yèé liù tē, v nē yin lá luv jjuv mama wa yiri. Balandura-ba, à púpúní á nē, á nē dā, yá Yü sugu tē ga wulē á waa, máḡá mama wuuu tē yiri. Ku súrì lá, á dí diàn Sitana tē yuu wa. ¹⁵ Á dānà ká sóní luv yìèn tē, nē à yèé ku wa wiēn tē. Liù nē swē wiēn tē nē wulē luv ku tē wa, ku tíú ba nyina Yü swē. ¹⁶ Á nēḡē wiēn tē mama, tē nē wulē luv wa: Tē mù nē yi, lēzwēnē púé yokukwīnan fira, dē v yíá ka zv lià wiēn, dē v wojan fwīē. Tē wiēn tēntē wà nyina Yü con nan, tē yi tē wulē luv ku tē wa. ¹⁷ Á lwara dē, luv dē ku yokukwīnan fira tē wulē tē kēēn. Yá liù tē, v dān nē fwa Yü fira, ku tíú wulē mi wa, ku nē ba zwēē v con.

(1 Zwan 4.1-6; 2 Zwan 7-11; Zwan 16.13-15)

¹⁸ À bisíná-ba, luv zaḡv máḡá bwèlē. Á nì dē, ba swìn dē, Zwezi-*Kerisē duḡv wá bà. Yá síún nē, Zwezi-Kerisē duḡa dáá, ba nē wulē. Ku nētv tē pin, nē lwarì dē, ku yi luv zaḡv máḡá nē bwèlē. ¹⁹ Zwezi-Kerisē duḡa tē nan nē tētēḡi wa. Yá ba dān yà tà nē wa lià fuēn. Dē ba yà nē yi nē wa lià, ba yà bá nan ba yá nēba. Ku nētv tē fwa, sē ku ma biri dē, ba mama yà tà nē wa lià.

²⁰ Yá á mù jon Yü-*Siḡu tē. Ku yi Zwezi-Kerisē nē pin ku aba. Mē ku mù nē pin, á mù mama yèé cígá tē. ²¹ Ku tà à púpúní á nē, sē à swìn dē, á yèrì cígá tē. Ku yi à púpúní, sē à biri dē, á yèé ka. Á dān mē, sē á yēni dē, kunkun nēdv dē ba cígá tē con naḡa. ²² Wàà nē yi kunkunu? Ku yi liù tē, v nē swìn dē, Zwezi tà Kerisē. V mù nē yi Zwezi-Kerisē duḡv. V mù nē vi nyina Yü dē v biú tē mama bēlē. ²³ Liù tē, v nē viḡa biú tē, ku tíú tē viḡa nyina tē dē. Liù tē, v nē sē biú tē, ku tíú tē sē nyina tē dē. ²⁴ Á zḡga yoo tē yuu wa, á nē nì ku dēn laḡv wa. Á nē

* 2:13 2.13 Ku yi Zwezi yoo nē ku swìn.

ziga ku tɛ yuu wa, á nɛ nì máǵá tɛ wa, ku nɛ tɔn, ku bɪrɪ dɛ, á wá vwɛ á tiàn nyɪna Yɪ dɛ v biú Zwezi yɪra máǵá mama wuuu. ²⁵ Yá á nɛɲɛ, biú tɛ kàn nii dɛ, v wá pa nɛba mɪ tɛ, ku nɛ ba zwɛɛ Yɪ con.

²⁶ Á púpúní tɛ yìèn tɛ, à pa aba, lià tɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ ba ǵɪrɪ aba.

²⁷ Á mù con nɛ, Kərisə pɪn aba Yɪ-Siɲu tɛ. Ku súɛ aba, yá á kúɔ ba liú don kàrà pià. U Siɲu tɛ cíǵá kàrà aba yìèn tɛ mama, yuu wa. Tɛ tɛ yuu wa, ku nɛ kàrɪ aba, tɛ yɪ cíǵá, tɛ tà kɔnkɔn. Ku mù nɛ pɪn, á twá kàrà tɛ nii nɛ, v Siɲu tɛ nɛ bɪrɪ aba. Yá á ga wulɛ dɛ Zwezi-Kərisə máǵá mama wuuu.

(Zwan 1.12-13; Romə tiàn 8.14-19; 1 Zwan 5.18)

²⁸ Á bisíná-ba, ku mù tɛ yɪrɪ, á vwɛ á tiàn Zwezi-Kərisə yɪra máǵá mama wuuu. Ku mù nɛ wá pa dɪn tɛ, v nɛ wá pií v bà, sɛ nɛ zɛn nɛ yɛni dɛ, fən tɛlɛ, cavɪra dɛ dān ká ja nɛba v yáá con. ²⁹ Á yèé dɛ, Yɪ yɪ cíǵá tíú. Á dān mɛ, sɛ á yɛni dɛ, liú tɛ, v nɛ tɔɲa dɛ cíǵá, yɪ v biú.

3

Lià tɛ, ba nɛ yɪ Yɪ bia yoo

¹ Á nɛɲɛ tɛ nɛ, nyɪna Yɪ nɛ sóni nɛba zɛnzɛn nɛtɔ. U sonu tɛ pɪn, v boɲɛ nɛba v bia. Yá nɛ cíǵá ga yɪ Yɪ bia dɛ. Lià tɛ, lɔv nɛ ti ba, wá Yɪ yɛni. Ku mù nɛ pɪn, ba yèrɪ nɛ dɛ. ² Á nubisoni-ba, síún nɛ, nɛ dān yɪ Yɪ bia. Yá won tɛ, nɛ nɛ wá yá, Yɪ tɛ wá ku bɪrɪ. Nɛ dān nɛ yèé dɛ, Zwezi-*Kərisə nɛ wá pií v bà, máǵá tɛ wa, nɛ wá na nɛtɔ tɛ, v nɛ yɪ. Yá nɛ wá lwan, nɛ jì ndɛ v nɛ. ³ Liú tɛ mama, v nɛ jɛ yala tɛntɛ Zwezi-Kərisə con, ku tíú yáá kɛ diàn, sɛ v kwen v bɪcan, sɛ ku ya nɛpon Yɪ yáá con. Yá v dān wá yà ndɛ Zwezi-Kərisə tɛtɛ nɛ, v bɪcan nɛ yɪ nɛpon Yɪ yáá con.

Cvna liú ba Yɪ nii yìèn zìlì

⁴ Liú tɛ mama, v nɛ tɔɲa cvna, ku tíú vɪga Yɪ *nii. Ku dān pià ku bɪrɪ

dɛ, cvna yɪ ka vɪ Yɪ nii zìlɛ. ⁵ Á yèé dɛ, Zwezi-*Kərisə twi tia yuu wa, sɛ v li lià cvna. Yá v tɛtɛ yuu ba cvna jɛ. ⁶ Liú tɛ mama, v dɛ wá dān nɛ vwɛ duən nɛ, máǵá mama wuuu, kúɔ ba cvna fwa. Yá liú tɛ v nɛ tɔɲa cvna, ku tíú tɛ wá wá ni, v ga yèrɪ wá dɛ.

⁷ Á bisíná-ba, á dānà ká pa liú mama ǵɪrɪ aba. Liú tɛ, v nɛ tɔɲa dɛ cíǵá, ku tíú yɪ cíǵá tíú, ndɛ Zwezi-Kərisə tɛtɛ nɛ yɪ cíǵá tíú nɛtɔ. ⁸ *Sɪtana nɛ tɔɲa cvna, ku jɪɔ mama. Ku mù nɛ pɪn, liú tɛ, v nɛ tɔɲa cvna v yɪ Sɪtana nɛ ti. Yɪ-Biu Zwezi-Kərisə twi tia yuu wa, sɛ v cògò Sɪtana tɔtɔnan tɛ mama.

⁹ Liú tɛ mama, v dān nɛ ya Yɪ biú, v jɛ Yɪ mɪ tɛ. U ga ba cvna tɔɲa. Yɪ dān nɛ yɪ v nyɪna. Ku mù nɛ pɪn, v wàrɪ cvna v tɔɲa. ¹⁰ Mɛ ku twá nɛtɔ, ba ma lwarɪ Yɪ bia tɛ dɛ Sɪtana bia tɛ swíán duən wa. Liú tɛ mama, v nɛ ba tɔɲa dɛ cíǵá, ku tíú tà Yɪ biú. Liú tɛ dɛ, v nɛ ba v don, v nɛ yɪ v nubiu Kərisə yɪrɪ, swɛ, v dɛ tà Yɪ biú.

Nii sonu dɛ bɪcan sonu yoo

(Zwan 15.12-21; 1 Zwan 4.7-8, 16-21)

¹¹ Ku tɛ, ba nɛ swɪn, ba pa á ni, ku jɪɔ mama, ku mù nɛ yɪ, sɛ nɛ sóni duən. ¹² Nɛ wá mɛ, sɛ nɛ ya ndɛ Kayen nɛ. U mù yá yɪ *Sɪtana nɛ ti. Kayen ǵua v nyánú. Yá bèèèè nɛ pɪn, v ma ǵv v nyánú tɛ? Ku yɪ v mù Kayen tɔtɔnan yá yɪ tɔtɔnkɔnkɔwɪnan, yá v nyánú tɛ tɔtɔnan ga zìèn. Ku mù nɛ pɪn, v ma ǵv wá. ¹³ Á nubɪa-ba, á dānà ká pa ku di á yuu dɛ lià tɛ, lɔv nɛ ti ba nɛ dɔɲa aba. ¹⁴ Nɛ swɛ nɛ duən tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubɪa *Kərisə yɪrɪ. Ku mù nɛ pɪn, nɛ yèé dɛ, nɛ nan tɪan wa, nɛ zɔ mɪ wa, ku nɛ ba zwɛɛ Yɪ con. Liú tɛ, v nɛ ba v don, v nɛ yɪ v nubiu Kərisə yɪrɪ, swɛ, ku tíú tɛ wulɛ tɪan wa, tɛ nɛ ba zwɛɛ. ¹⁵ Liú tɛ mama, v nɛ dɔɲa v don, v nɛ yɪ v nubiu Kərisə yɪrɪ, ku tíú yɪ lagɔrɔ. Yá á ga yèé dɛ, lagɔrɔ nɛdɔ tɛtɛ ba

mu tē, ku nē ba zwēe Yui con, tē jē, v pa v tiàn nē. ¹⁶ Zwezi-Kērisē nē ti v mu, v ma lárí nē yuu nē. Yá ku dān twá dē v mē, nē lwarí won tē, ku nē yi sonu tē. Nē dē dān mē, sē nē ti nē mu tē, nē ma lárí nē duēn tē, ba nē yi nē nubia Kērisē yiri, yuu nē. ¹⁷ Ku wáá ku pin jje tíú don ni v don, v nē yi v nubiu Kērisē yiri, yojanu wa, v ga vi, sē v san wá. Nētē nē ba wáá ba swin dē, Yui sonu tē wulē jje tíú tēntē bican wa?

¹⁸ À bisíná-ba, nē sonu tē mē, sē ku ya cígá cígá sonu, ba nē na ku, nē tutunan wa. Nē dānà ká ja nii sonu tē, ku nē swin sùrán tē nē ywán cici. ¹⁹ Mē nētv, nē nē wá twá nē ma lwarí dē, nē yi cígá tián. Yá mē nētv, nē nē wá twá, nē ma ja bican síé Yui yáá con. ²⁰ Nē yèé dē, Yui dwē nē pubuṅa tē, v ga yèé won mama. Ku mē nē yi, dē nē nē caga nē tiàn nii nē nē bican wa, ku ba dēn jē.

²¹ À nubisoni-ba, dē nē dān nē ba nē tiàn nii nē caga nē bican wa, nē wá zēn nē yēni dē, fēn tēlé Yui yáá con. ²² Nē zilí Yui nii yìèn tē, yá nē ga tuṅa ku tē, v nē swē. Ku mē nē pin, won tē mama nē nē lōrì v con, v wá pa ku nēba. ²³ Á nēṅē, ku tē nē yi v nii yoo tē. Ku mē nē yi, sē nē kē nē waa v biú Zwezi-Kērisē nē. Yá nē ga sóní duēn, ndē Kērisē nē pin nēba nii ku yoo tēntē yuu wa nētv. ²⁴ Liù tē, v nē zilí Yui nii yìèn tē, ku tíú vwē v tiàn Yui yira, máṅá mama wuuu, Yui dē ga wulē dē wá máṅá mama wuuu. Yá ku twá dē Yui-*Siṅu tē, v nē pin nēba, nē yèé dē, Yui wulē dē nēba, máṅá mama wuuu.

4

Yui-Siṅu tē dē kunkuna yoo (1 Zwan 2.18-27; 2 Zwan 7-11)

¹ À nubisoni-ba, á dānà ká kē á waa lià tē mama nē, ba nē swin dē, ba súé dē Yui-*Siṅu tē. Síún nē, kunkun sùsùnà súé luv wa. Á mē,

sē á dí yáá, á miàn ba á lwarí dē, Siṅu tē, ba nē jē, nē ya Yui-Siṅu tē.

² Á nēṅē nētv tē, á nē wá twá, á ma lwarí dē, ku nē ya Yui-Siṅu tē. Liù tē mama, v nē swin v biri dē, Zwezi-*Kērisē cígá nan Yui con, v bà, v pa, kan luri wá tia yuu wa, ku tíú yi Yui nē ti wá. ³ Liù tē mama, v nē ba cígá tē biri Zwezi-Kērisē yoo tēntē yuu wa, ku tíú tà Yui nē ti wá. Ku tíú súé dē Kērisē duṅv tē siṅu tē. Á dí yáá á nì dē, Kērisē duṅv tēntē wá bà. Síún nē, v manwari v wulē luv wa.

⁴ À bisíná-ba, á mē yi Yui nē ti aba. Yui-Siṅu tē, ku nē súé aba, ku diàn dwē siṅu tē, ku nē wulē lià tē con, luv nē ti ba. Ku mē nē pin, á dí diàn kunkun sùsùnà tē yuu wa.

⁵ Ba mē yi luv nē ti ba. Ku mē nē pin, ba swin tē tē, lià tē luv nē ti ba, nē swin. Ku mē yiri nē lià tēntē cuga ba sùrán tē. ⁶ Nē mē ya Yui nē ti nēba. Liù tē, v nē yèé Yui, v yáá cugv nē sugv. Yá liù tē, v nē tà Yui nē ti wá, v ba nē sugv cuga. Mē ku twá nētv, nē ma lwarí siṅu tē, ku nē yi cígá, dē kunkun siṅu tē swián duēn wa.

Sóní Yui, sē n sóní n duēn (1 Zwan 3.11-24; Zwan 3.16-17; Romē tián 5.5-8)

⁷ À nubisoni-ba, sonu yi ku nan Yui con. Ku mē nē pin, nē swéné duēn. Liù tē mama, v nē jē sonu, v ya Yui biú, yá v ga yèé Yui dē. ⁸ Yui ya sonu Yui. Liù tē, v nē ba sonu jē, v wá Yui lwarí. ⁹ Á nēṅē nētv tē, Yui nē twá, v ma biri v sonu tē nēba. U tun v bidva kēlèn tē tia yuu wa, sē nē twá dē wá, nē na mu tē, ku nē ba zwēe v con. ¹⁰ Á nēṅē nētv tē, v sonu tē nē yi. Ku tà, nē nē sóní Yui tē yiri, ku ya, v nē swē nēba tē yiri. Yá v dān tun v biú tē, sē v ti, ndē nē yuu *joni vani nē, ba nē gua, sē ku li nē cuna tē.

¹¹ À nubisoni-ba, dē Yui nē sóní nēba sonu tēntē yiri, nē dē dān mē, sē nē sóní duēn. ¹² Liù mama tē wá Yui ni. Dē nē nē swē duēn, Yui wulē

də nəba, máŋá mama wuuu, yá v sonu tē súé nəba cígá cígá.

¹³ Yı pın nəba v Sıŋu tē. Kú mù nə pın, nə yèé də, nə vwə nə tian Yı yıra, máŋá mama wuuu. Yı də ga vwə nəba, máŋá mama wuuu.

¹⁴ Yá nə mù dān nı, nə ga swın nə bırı də, nyına Yı tın v biú Zwezi tē tia yuu wa, sē v jon ləzoni ba cuna wa. ¹⁵ Liù tē, v nə swın, v bırı də, Zwezi ya Yı-Biu, Yı wulə də kú tíú, máŋá mama wuuu, v də ga wulə də Yı, máŋá mama wuuu. ¹⁶ Nə mù yèé sonu tē, Yı nə swə nəba. Yá nə pın cígá kú yoo tē nə də. Yı ya sonu Yı. Liù tē, v nə jə sonu, v wulə də Yı máŋá mama wuuu. Yı də ga wulə də wá, máŋá mama wuuu.

¹⁷ Də nə nə súé də sonu cígá cígá, ndə kú nə me nətu, kú mù nə wá pa, nə zən nə yəni də, fən təléd dın tē nə, Zwezi nə wá pıı v bà, sē v bürı bürá tē. Nətu tē, Zwezi dān nə yı, mə nətu nə də yı luv wa. ¹⁸ Sonu wa ba fən jə. Kú mù nə pın, liù tē, fən nə jə, v wá swı də sonu. Liù nə yèé də, càn biàn v yuu wa, kú mù nə yáa pa fən jə wá. Kú mù nə pın, liù tē fən nə jə, v ba cígá cígá sonu jə.

¹⁹ Yı nə dí yáa v sónı nəba. Kú mù nə pın, nə mù jə sonu tē. ²⁰ Də liù nə swın də, v swə Yı, v ga dıŋa v don, v nə yı v nubıu Kərisə yıri, kú tíú yı kunkunv. Də v nə ba v nubıu tē swə, v ga na wá v yía wa, v wari Yı tē, v nə ba na v yía wa, v sónı. ²¹ Á nəŋə yoo tē, Yı nə pın nəba v nii tē kú yuu wa. Liù tē, v nə swə Yı, v me, sē v sónı v nubıu də.

5

Kərisə lià dí diàn luv wiən yuu wa
(2 Zwan 5-6; Zwan 1.29-34; 3.36; 20.31)

¹ Liù tē mama, v nə pın cígá də, Zwezi nə yı *Kərisə, kú tíú ya Yı biú. Yá liù tē mama, v nə swə v

nyına Yı, v swə v bia tē də. ² Á nəŋə nətu, nə nə wá twá nə lwarı də, nə swə Yı bia tē. Kú mù nə yı, nə nə swə Yı, yá nə ga zilı v nii yìèn tē.

³ Á nəŋə, kú tē nə bırı də, nə swə Yı. Kú mù nə yı, nə nə zilı Yı nii yìèn tē. Yá Yı nii yìèn tē ka zilı ga ba cà.

⁴ Liù tē mama, v nə ya Yı biú dí diàn, luv yìèn yuu wa. Á nəŋə nətu tē, nə nə dí diàn luv yìèn yuu wa. Kú mù nə yı nə waa tē, nə nə ken Yı nə. ⁵ Liù təléd, v nə dí diàn luv yìèn yuu wa, də kú nə tà liù tē, v nə pın cígá də, Zwezi ya Yı-Biu.

Yìèn tē, tē nə bırı də, Zwezi yı Yı-Biu

⁶ Zwezi nə ya liù tē, v nə twı də níá* də jana. Kú tà níá cıci nə, v ja bà. Kú yı níá də jana nə, v ja bà. Yı-*Sıŋu tē nə pın, ba lwarı də, kú yoo təntə yı cígá, Yı-Sıŋu tē swın cígá. ⁷ Wiən batwa nə bırı kú yoo təntə. ⁸ Kú mù nə yı Yı-Sıŋu tē, də níá tē, də jana tē. Yá tē wiən batwa tē me yı yoo nədu təntə nə tē bırı.

⁹ Liù nə swın yoo v bırı nəba, nə yáa jon kú. Yá Yı nə swın yoo v bırı, kú mù nə dwə. Á nəŋə kú tē, Yı nə swın v bırı v biú tē yoo yuu wa.

¹⁰ Liù tē, v nə ken v waa Yı-Biu tē nə wuuu, v jə Yı sùràn təntə v waa con. Liù tē, v nə wá v waa ken Yı-Biu tē nə, v ja Yı v ma jı kunkunv, v nə wá cígá pın Yı sùràn tē nə, v nə swın v biú tē yoo yuu wa yıri.

¹¹ Á nəŋə, tē sùràn təntə nə: Yı pın nəba mı tē, kú nə ba zwèe v con. Yá v biú tē dān nə yı mı təntə dəkuu. ¹² Liù tē, Yı-Biu tē nə wulə də wá, kú tíú tē jə mı təntə. Liù tē, Yı-Biu tē nə təléd də wá, kú tíú ba mı təntə jə.

¹³ Á púpúnı sagı kú tē, à pın aba, sē á lwarı yoo kú tē. Kú mù nə yı, á

* 5:6 5.6 Níá tē yı, ka lə Zwezi níá wa yoo nə, kú bırı. Jana tē yı, Zwezi tian tē yoo nə, kú bırı.

nə keni á waa Yɪ-Biu tɛ nə wuuu, á jɛ mu tɛ, ku nə ba zwèe Yɪ con.

(Zwan 15.7; Marəkə 11.24; 1 Zwan 3.6-9)

¹⁴ Yá á nɛɲə nɛtɔ tɛ, nə nə zən nə yəni dɛ, fən tɛlɛ́ Yɪ yáá con. Dɛ nə nə lɔ̀rì won, ku twá dɛ ɔ fira tɛ, ɔ cɔga nɛba. ¹⁵ Dɛ nə dān nə yèé dɛ, ɔ cɔga nɛba won tɛ mama, nə nə lɔ̀rì ɔ con, nə yèé dɛ, ɔ wá pa ku nɛba dɛ.

¹⁶ Dɛ liù nə nɪ ɔ don, ɔ nə yɪ ɔ nubiu *Kərisə yɪrɪ, dɛ ɔ tɔɲa cɔna, tɛ nə bá ja wá tɛ va tian wa, sɛ ɔ jɔn Yɪ. Yá Yɪ wá pa mu ɔ don tɛntɛ nə, ɔ nə yɪ ɔ nubiu Kərisə yɪrɪ. Ku nɛtɔ tɛ jɛ nywarɪ, ku pa lià tɛ nə, ba cɔna tɛ nə bá kɛ ba tian wa. Yá cɔna duən dān nə wulɛ tɛ yígúré nə yɪ tian. Ku tà cɔna yiri tɛntɛ yɪrɪ nə, á swìn á con, sɛ á jɔn Yɪ. ¹⁷ Tutɔnyiri mama ku nə yɪ kɔnkɔn yoo, ku ya cɔna. Yá cɔna duən wulɛ, tɛ nə ba liù tian wa kəni.

¹⁸ Nə yèé dɛ, liù tɛ mama, ɔ nə ya Yɪ biú, Yɪ-Biu Zwezi nə cì ɔ nə, ɔ kùɔ ba cɔna tɔɲa. Ku mù nə pɪn, *Sɪtana wà̀rì won mama, ɔ fwa ɔ yira. ¹⁹ Nə yèé dɛ, nə ya Yɪ nə tɪ. Yá Sɪtana nə dí dīàn lià tɛ mama yuu wa, ba nə yɪ lɔɔ nə tɪ ba.

²⁰ Nə yèé dɛ, Yɪ-Biu Zwezi twi, ɔ ga pa nɛba wɔbɔɲa, sɛ nə lwarɪ Yɪ tɛ, ɔ nə yɪ cígá cígá Yɪ. Ku twá dɛ ɔ biú Zwezi-Kərisə, nə dān wulɛ, dɛ ɔ mù cígá cígá Yɪ. ɔ mù nə yɪ cígá cígá Yɪ, ɔ nə pɪn mu tɛ, ku nə ba zwèe.

²¹ Á bisíná-ba, á cia á tìàn nə dɛ wɔɲwanan tɛ.

**Bələ nii sagı tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan bələ nii sagı tə
yuu wa sugv**

Liù tə, v nə púpúní sagı ku tə
Lià zənzən buja də, ku yi Zwezi karbiu Zwan nə púpúní ku. Zwan tə, v nə púpúní sagı tə don tə, mə v mù nə púpúní ku tə də. U yà boje v tiàn <nəkwia>.

Lià tə nə, Zwan nə púpúní
Zwan púpúní sagı ku tə, v pa *Kərisə lià púlí don nə, ku nə wulə bwálí don nə.

Sagı tə wa sugv
U ja ku púlí təntə v boje <kan tə də v bia tə>. Kan təntə, Yu nə kúrí v tún, yi *Kərisə lià púlí don. Yá v bia tə dān nə yi Kərisə lià tə. U kàrì ba, sə ba ya cígá wa mánjá mama, sə ba soni duən. Ku tə nə súrí lá, v swìn ba con, sə ba cì ba tiàn nə də kunkun karnyina-ba, ba yà nə kàrì kunkun kàrà Zwezi-Kərisə yuu wa, sə ba ma gıgarı Kərisə lià duən ba dıgv.

Təntən jùnà bwálí
¹ À mù *nəkwia tə nə púpúní sagı ku tə, à pın n mù, kan tə də n bia tə nə. Yu nə kúrí mú v tún. À swə n də n bia tə də cígá cígá sonu. Ku tà à cıci nə swə aba, ku ya à mù də lià tə mama, ba nə yəé Yu cígá cígá tə.

² Yu cígá tə wulə də nəba, ku ga wá ya də nəba mánjá də mánjá, ku nə ba zwèe.

³ Nə nyına Yu də v biú Zwezi-Kərisə wá twá də cígá də sonu, ba fwa pubwanv nə yıra. Ba mù nə wá dəri nə yinəgə zənzən, ba ga pa nəba bıcan sié.

Cígá də sonu yoo
(Zwan 13.34-35; 1 Zwan 5.1-3)

⁴ À pùé poli zənzən, də à nə nì də, n bia tə duən zılı Yu cígá tə nii, ndə nyına Yu nə pın nəba nii yoo təntə yuu wa, sə nə ya nətv. ⁵ Yá síún nə, à dān lòrì ku tə, n mù kan tə con. Ku mù nə ya, sə nə sóní duən. Ku tà yodun yuu wa nii nə, à púpúní, sə à pa mú. Ku ya yoo tə, nə nə dí yáá, nə yəé ku jıjv mama yuu wa, nii. ⁶ Sonu yi won tə, ku bırı də, nə twá yoo tə nə, Yu nə pın v nii tə ku yuu wa zəni. Á nəjə yoo tə, Yu nə pın v nii tə ku yuu wa, á nə dí yáá á yəé ku jıjv mama, á ga mə, sə á twá ku nə zəni.

Á cia á tiàn nə də kunkun kàrà tiàn

(1 Zwan 4.1-6; 2.18-23)

⁷ Kunkun kàrà tiàn twi, ba sú luv tə nii. Ba mù ba sèe, ba swìn ba bırı də, Zwezi-Kərisə yi v nan Yu con v bà, v pa kan luv wá tia yuu. Liù tə, v nə ba ku yoo təntə swìn v bırı, v ya kunkun kàrà tíú. U ya liù tə, v nə yi Zwezi-Kərisə dujv. ⁸ Á dān cia á tiàn nə, sə nə tutuı tə, nə nə dí yáá nə tun, dān ká va tutv, sə á wàní á na ku njwírán mama.

⁹ Liù tə mama, v nə ba Zwezi-Kərisə kàrà tə nii zılı zəni, mánjá mama wuuu, v nə jén v va yııııı, Yu təló də ku tíú. Liù tə, v nə zılı Zwezi-Kərisə kàrà tə nii zəni, v wulə də nyına Yu də v biú Zwezi-Kərisə, mánjá mama wuuu. ¹⁰ Də liù nə twi á con, v ga wá kàrà təntə ja bà á con, á dānà ká sèe, á pa ku tíú zv á diè wa. Á dānà ká jvn wá tətə. ¹¹ Liù tə, v nə jvn wá, v mù də wá jə nımaru v tutunkukwınan tə yuu wa.

Sagı tə yígúré sđràn

¹² À jə yìèn zənzən, à nə pià, sə à swìn á con, yá à ga ba pià, sə à púpúní tə sagı wa də púpúná mva. À buja, sə à tətə bà á con, sə à swìn á con də nii, sə ku pa nə pupwən tə nii sú cígá cígá.

¹³ N nubua* tə, Yu nə kúrí v tún, bia tə, jùnè mú.

* 1:13 1.13 Nubua təntə yi *Kərisə lià púlí tə, Zwan nə wulə ku wa.

**Batwa nii sagi tɔ,
Zwan
nɔ pɔpɔnɔ
Zwan batwa nii sagi
tɔ yuu wa sugu**

Liù tɔ, v nɔ pɔpɔnɔ sagi kv tɔ
Lià zɛnzɛn buŋa dɔ, kv yɪ
*tɔntɔv Zwan nɔ pɔpɔnɔ kv. Zwan
tɔ, v nɔ pɔpɔnɔ saga bɛlɛ tɔ duɛn tɔ,
mɔ v mɔ nɔ pɔpɔnɔ kv tɔ dɔ. V yà
boŋɔ v tiàn <nɛkwɪa>.

Liù tɔ nɔ, Zwan nɔ pɔpɔnɔ
Zwan pɔpɔnɔ sagi kv tɔ, v pa liù
don nɔ, ba nɔ boŋɔ Gayisɔ.

Sagi tɔ wa sugu
V pɔpɔnɔ kv, v ma bu Gayisɔ nɔ,
v nɔ twá Yɪ cígá tɔ nɔ, v ga saŋa
*Kərisɔ lià tɔ nɔ yɪrɪ. Kv kwa nɔ,
v swìn bɛɛ don yoo, ba nɔ boŋɔ
Diyotərəfɔ. V bɪrɪ dɔ, bɛɛ tɛntɔ wà
zɛni fwa, v nɔ wà v sugu tɔ jon, v ga
wà sɛɛ v pa, Kərisɔ lià tɔ zɪrɪ v diè
wa yɪrɪ.

Kv mɔ tɛntɔ dɔ kwa nɔ, v kúv
bùà liù don dɔ nɔ, ba nɔ boŋɔ
Demetəriyisɔ. V mɔ bɛɛ tɛntɔ yɪ
ləzwɛnzɛŋu, v ga ya cígá tíú lià tɔ
mama yáá con.

Zwan jònì Gayisɔ

¹ À mɔ *nɛkwɪa tɔ nɔ pɔpɔnɔ sagi
kv tɔ, à pɪn n mɔ Gayisɔ nɔ. N yɪ
liù tɔ, n yoo nɔ cà à nɔ zɛnzɛn, à
ga swɛ mɔ dɔ cígá cígá sonu dɔ.

² À nubiswɛnɔ tɔ, à yɪlori nɔ ya,
sɔ won mama kwɛn kv pa mɔ, sɔ
n yazurɔ dɔ ya zɛni, sɔ n ga twá
Zwezi-*Kərisɔ nɔ zɛni.

Gayisɔ zìlí Yɪ cígá tɔ nii zɛni
(Matìə 10.40-42)

³ À pùé poli zɛnzɛn, mánǵá tɔ wa,
*Kərisɔ lià duɛn nɔ twi nɔ con, ba
swìn n yoo dɔ, nɔv tɔ, n nɔ yèé
Yɪ cígá tɔ. Ba bɪrɪ, nɔv n nɔ zìlí
Yɪ cígá tɔ nii. ⁴ À ba pupwɛn don

jə ka nɔ kúv dwɔ, à nɔ ni dɔ, ba
swìn dɔ, à bɪa tɔ zìlí Yɪ cígá tɔ nii.

⁵ À nubiswɛnɔ tɔ, n yɪ liù tɔ, n nɔ
fwa zɛni lià tɔ yɪra, ba nɔ yɪ nubɪa
Kərisɔ yɪrɪ, ba nɔ yɪ vɛrɛ tɔtɔ. Kv
nɔv bɪrɪ dɔ, n twá *Yuu-Tiu nɔ dɔ
pùé nɔv. ⁶ Ba swìn n sonu tɔ yoo,
ba bɪrɪ Kərisɔ lià pùlí tɔ yáá con. À
lòrì mɔ, sɔ n san ba, sɔ ba wàní ba
kèɛn, ba va ba cwɛŋɔ tɔ. Fwa nɔv,
sɔ kv pa dun Yɪ nɔ. ⁷ Kv ya ba nan,
sɔ ba swìn Yuu-Tiu yɪrɪ tɔ yoo ba
bɪrɪ. Yá ba ga wà won mama jon
lià tɔ con, ba nɔ yèrì Zwezi-Kərisɔ.
⁸ Nɔ mɔ Kərisɔ lià tɔ dàń nɔ mɛ, sɔ
nɔ san ba mɔ lià tɛntɔ nɔ, sɔ kv pa,
nɔ mɔ dɔ ba mɔ mɛ ya tɔtɔnà Yɪ
cígá tɔ yɪrɪ.

Diyotərəfɔ dɔ Demetəriyisɔ yoo
(Likə 20.46-47; 1 Korɛntə tiàn
4.18-21; 1 Piyɛrə 2.12)

⁹ À pɔpɔnɔ sagi kukuɔ, à pa
*Kərisɔ lià pùlí tɔ nɔ. Yá Diytərəfɔ,
v nɔ swɛ, sɔ v ya ba yáá tíú tɔ, vɪga,
sɔ v zìlí nɔ nii. ¹⁰ Kv mɔ nɔ pɪn,
mánǵá tɔ wa, à nɔ wá bà, à wá líí aba
tɔtɔnkukwɪnan tɔ, v nɔ tɔŋa. À wá
líí aba sùràn tɔ, dɔ kɔnkɔn tɔ dɔ, v
nɔ kɔnɪ v kɛni nɔ nii nɔ. Yá dɔ v nɔ
fwa nɔv tɔ mama, kv tɔ wà v fɪra
yɪ. Kv mɔ nɔ pɪn, v dàń vɪ, sɔ v jon
lià tɔ duɛn tɔ, ba nɔ yɪ nubɪa Kərisɔ
yɪrɪ, ba nɔ twi á con, v kɔ v diè wa.
Nubɪa tɔ duɛn nɔ pìà ba jon ba, ba
kɔ ba diè wa, v yáá caga ba nii nɔ.
Yá v ga dɪŋɪ ba mɔ lià tɛntɔ, ba nɔ
pìà ba jon ba, v lɪ Kərisɔ lià pùlí tɔ
wa.

¹¹ À nubiswɛnɔ, n mɔ dàń ká twá
n kwè yolwan fànǵú. N mɛ, sɔ n kwè,
kv tɔ nɔ zɛn fànǵú. Liù tɔ, v nɔ fwa
zɛni, v ya Yɪ nɔ tɪ wá. Yá liù tɔ, v
nɔ fwa yolwan, v yèrì Yɪ tɔtɔ.

¹² Ba mama swìn Demetəriyisɔ
zɛni tɔ yoo. Yá Yɪ cígá tɔ dɔ tɔtɔ
bɪrɪ v zɛni tɔ. Nɔ dɔ swìn v zɛni tɔ
yoo nɔ bɪrɪ. Yá kv tɔ, nɔ nɔ swìn tɔ
yɪ cígá.

Sagi tɔ yígúré sùràn

¹³ À jə yìèn zənzən, à nə pìà, sə à swìn n con. Yá à ga ba pìà, sə à púpúní tə sagı wa də púpúná mua.

¹⁴ À bɔŋa də, à wá na mú síún, sə nə swìn duən con də níé.

¹⁵ Yı nə wá pa mú bıcan sié. N dabara tə də jùnì mú. Vəli nə dabara tə liù mama con, n jon wá n pa nəba.

Sagi tə Zwidə nə púpúní Zwidə sagi tə yuu wa sugu

Lìu tə, v nə púpúní sagi kv tə
Kv yi Zwidə nə púpúní kv. U yi
Zwakə nubiu, kv wáá kv pín v yi
Zwezi nyánú.

Lìà tə nə, v nə púpúní
Zwidə púpúní sagi kv tə v pa
*Zwifə-ba nə, ba nə jigə *Kərisə lià.

Sagi tə wa sugu
Yièn zva *Kərisə lià təntə tətəŋi
wa. Ba wa lià duən yà kàrì kunkun
yièn, ba ga tɔŋa kv tə mama, ba nə
swə. Ba pwèe Kərisə lià púlí tə duən
nə. Ba twín *malke tə, ba ga v
Zwezi tə, v cici nə yi karnyina, v ga
yi *Yuu-Tiu də.

Zwidə pií v kàrì Yu sagi nədwan
tə wa yièn duən, də *Zwifə-ba yièn
duən, ba nə yəé tə, ba dwíí tə saga
tə wa, v ma kàrì Kərisə lià təntə,
v nə púpúní ba nə. U biri nətə tə,
Yu nə cùgù Sodəmə tián də Gomərə
tián *Yizərayelə lià fuən tə nə. Kv
kwa nə, v danə Kərisə lià tə jìàn, sə
ba biri də, ba swə lià tə, ba nə jén
tə, sə ba ga dəri ba yinəgə.

Təntən jònà bwálí

¹ À mù Zwidə yi Zwezi-*Kərisə
tutunbiu, à ga yi Zwakə nubiu. À
púpúní sagi kv tə, à pín á mù lià tə
nə, nə nyina Yu nə kúrí v tún. Yu
swə aba, v ga cì á nə, v pín Zwezi-
Kərisə nə. ² Yu nə wá dəri á yinəgə
zənzən, v ga pa aba bican sió. U
mù nə wá pa, v sonu tə ya də aba
zənzən!

*Yoo tə nə wá yí kunkun karnyina-
ba*
(2 Piyerə 2; 3.1-3)

³ À nubisoni-ba, à yà sóní zəni, sə
à púpúní á nə, Yu nə jon nə mama
nə cuna tə wa yiri. Yá kv dàń yi
kálú, sə à púpúní á nə, sə à ma wàní
à dàń á jìàn. Á dàń ɲwìán á yáá, á
ta á pa Zwezi suywájú tə nə, Yu nə
pín nə mù, lià tə nə yi *Kərisə nə ti
nə, naa nədu, kv ga me nətə. ⁴ Lià
duən twá tia tia ba bà á con. Ba
yi lià tə, ba yáá nə tələ də Yu. Ba
vəvəri nə nyina Yu pubwanu sugu
tə, sə ba ma wàní ba tun pupwalan
yièn tə nə jə cavira. Zwezi-Kərisə
cici nə yi nə karnyina də nə *Yuu-
Tiu. Ba mù lià tə ga v wá. Halı, kv
nə ba yigə, Yu swín v sagi tə wa də,
v wá bürì ba bürà, v cùgù ba. ⁵ Á
yəé kv tə mama, à nə pià, sə à swín
á con zəni zəni. Yá də kv mama, à
tə wá líí aba yoo kv tə. Yuu-Tiu jon
*Yizərayelə lià tə *Ezwipətə luv lià
jìàn wa. Kv kwa nə, v gwa ba wa
lià tə, ba nə viga, sə ba sèe v nii tə.
⁶ Á tə líó á tián yoo, tə nə yí *malke
duən. Tə malke təntə wà sèe, tə jəń
pàrì tə wa, Yu nə pín tə. Tə nan
bwálí tə nə, Yu yà nə pín tə. Yu dàń
ma vwə tə də banzala, v kə yikunu
wa, tə nə yi ndə titun nə, sə tə ya
lá, máŋá mama wuuu. U ken tə lá,
v ma dàń bürà dun nəfaru tə, sə v
bürì tə bürà. ⁷ Á tə kúb líó á tián,
yoo tə nə tun *Sodəmə də Gomərə
nə, də tə yira tian tə nə. Tə tian
təntə fwa cuna yiri nədu. Tə wa lià
tə, yà cwàrì də duən. Ba yà pəni
duən vɛɛ vɛɛ, də ba pəni wiən, tə
nə tà ləzoni tətə. Kv mù nə pín, ba
ken ba mù lià təntə mən wa, tə nə
ba dəŋi mama, sə ba dé càn. Yá ba
dàń yi won tə, nə nə wáá kv nə, nə
twá nə ma lwarı.

⁸ Mə kv yi nətə á tətəŋi wa. Lià
təntə yiri wulə də aba, ba tɔŋa yièn,
ndə tə tian tə lià tə nə. Ba pandwıa
wa, ba yáá buŋa də, Yu biri ba yièn,
kv ga yi kunkun. Ba dàń ga yi lià
tə, ba nə pəni duən vɛɛ vɛɛ, ba ma
fwa durən yièn ba tətə yira. Ba
goni Yuu-Tiu dián tə. Yá ba ga twín
malke tə, tə nə jə dun. ⁹ Yá malke

pìú Miswelə* də tətə ga wà pìí v twìn *Sítana turan təntə yiri. U ga tútùní də Sítana *Moyizə tigi tə yiri. Yá ba ka van duən təntə wa, malika Miswelə wà dádén, sə v b̀r̀r̀ Sítana b̀r̀r̀, v nə twìn Moyizə tə yiri. Səg v tə, v nə swìn nə yí: «Yuu-Tiu nə wá b̀r̀r̀ n b̀r̀r̀, sə v kə mú càn wa!»¹⁰ Yá ba mù lià təntə twìn ku tə, ba nə yèr̀ tətə. Ku tə, ba nə twá ba yidiri tə nə, ba ma yèó ku yənu təntə, də yí ndə vána yənu nə, ku nə yí tətə. Yá ku yənu yiri təntə, tətə ga yí, sə ku c̀g̀ ba.¹¹ Càn nə wá yí ba, ba nə zua Kayen† tutunaa tə wa yiri. Càn nə wá yí ba, ba nə taa səbiu yiri, ba tɔŋa kunkun yìèn, ndə Balamə‡ nə. Càn nə wá yí ba, ba də nə zàn ba círí, ndə Kore§ tian tə nə yiri. Ku mù nə pín, tian wá dé ba də.¹² Cígá, ba mù nə tɔŋa caviyiən á mù *Kərisə lià tə, wodirən ka dé duən nə máná wa. Ba yáá dé, ba nyu, ba ja lɛ tɪa nə, á wodirən tə máná wa. Cavira ga ba ba jə. Ba yí ba cici yoo nə ba bɔŋa. Ba yí ndə bakwan nə, tə nə ba dwà nì, voo nə pèe ku ja kèen. Ba yí ndə tian tə nə, tə nə wà bia zin, tə bia zɪŋ máná wa. Tə tian təntə yí ndə tə tɪga míámíán, tə ŋunan ga gwìn, tə nan kàrá wa.¹³ Ba pín, ba caviyiən tə tɪa mama, ndə muv níá pùn nə yáá pàlì tə nan, ku bəbər̀u kasɪv yuu nətə. Ba yí ndə kacɪlɛ nə, tə nə kúv yèr̀ bwálí tə, tə nə wá va. Yí pìà bwálí v tún ba nə. Ku bwálí təntə yí titin máná mama wuuu, ku yikunu tə ga dwə titian mama.

¹⁴ Enokə yí ləzoni nɪbara ba nii barpe liù. U mù nə dàà Adamə nə. U dí yáá v swìn ba mù lià təntə yoo, v wó: «Á nəŋə, Yuu-Tiu nə, v biàn

də v malike miliyón,¹⁵ sə v b̀r̀r̀ lià mama b̀r̀r̀. U wá kə cuna lià tə mama càn wa, ba yokukwɪnan tə mama yiri, ba nə fwa, ba ma zɪg v nə. U wá kə cuna lià tə, ba nə jə fwiə, càn wa, ba turan tə mama yiri, ba nə twìn ba ma zɪg v nə». ¹⁶ Ba lià təntə mù pwí ba poli, abada. Ba mù yí ba zəzən ba kwi wuuu. Ba ga yí ba fira yokukwɪnan tə nə, ba twá, ba ma wulə. Ba yáá swìn sɔfaran, ba ga bwɪ lià tə nə, ba nə yèó də, ba wá na won ku tian con.

Kərisə lià tə kwìè

¹⁷ Yá á mù, à nə yí à nubisoni *Kərisə yiri, á lie á tian Yí s̀r̀r̀n tə, nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə *tuntuna tə nə dí yáá, ba swìn tə yoo, ba bɪr̀.¹⁸ Ba swìn də, luu zaŋv máná wa, lià wá mun aba. Yá ba dàŋ wá yà lià tə, ba yáá nə təló də Yí, ba ga twá ba təntian pùé yokukwɪnan fira nə.¹⁹ Mə ba mù nə pwèe Kərisə lià tə duən wa. Ku yí ba tətə pubɔŋi nə, ba twá, ba ga ba Yí-*Sɪŋu tə nə twá.

Sagɪ tə yígúré s̀r̀r̀n

(2 Piyerə 3.17-18; Kolosə tian 2.6-7; 2 Tesalonikə tian 3.3-5; Zwakə 5.19-20)

²⁰ Yá á mù, á nə yí à nubisoni *Kərisə yiri, ku yí Yí nə pín, á sèe Zwezi suywánú tə. Á dàŋ vèli yáá wuuu, ku wa. Á jùnà Yí də Yí-*Sɪŋu tə saŋv.²¹ Á yana Yí sonu tə wa, máná mama wuuu. Á jana yala, də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá dər̀i á yinəgə zənzən. Yá v wá pa aba mu tə, ku nə ba zwèe Yí con.²² Á dər̀ə ba tə, ba nə wà ba waa mama ken Zwezi nə, yinəgə.²³ Á jəŋə ba duən, á vaŋa ba á li b̀r̀r̀ tə wa, ku nə wá pa, ba kə ba mən wa, ndə ba nə van sɪsɪv ba li mən

* **1:9** 1.9 Yoo ku tə yəbə, ku təló Yí sagɪ tə wa, ku wulə Zwifə-ba saga duən wa. † **1:11** 1.11 Kayen yí Abelə zunu. Ba me bələ yí Adamə də Evə bia. Kayen yá yí wulwanyiən Yí yáá con. U mù nə gva v nyánú Abelə. ‡ **1:11** 1.11 Balamə yí vuru. Pìú don bon wá, sə v pa v zɪr̀ v kə *Yizərayelə lià tə nə, sə Yí c̀g̀ ba. Yá v dàŋ wá wání v zɪr̀, v kə ba nə. Ku yí v pìí v l̀r̀r̀ Yí, v pa ba zəni. Ku kwa nə, v kúv pìí v bɪr̀ con pìú tə nə, sə Yí c̀g̀ Yizərayelə lià tə. Ku mù nə yí, sə v twá kana nə, də nənɔ tə, ba nə gva wəŋwanan nə. § **1:11** 1.11 Kore jun Yizərayelə lià duən, v kə v kwa, v ma zɪg *Moyizə də *Arɔn nə, Yí nə kúrí, sə ba ya ba yáá tian. Yí ma pa, tɪa tə súr̀i ka nii ka ləri Kore də v diè lià mama.

wa. Á dərə ba duən tə də yinəgə. Á dān nə cia á tìàn nə, á dānà ká pa ba yokukwɪnan tə pwarɪ aba.

²⁴⁻²⁵ Yu cici nə jə dun. U mù nə me də dun, də pàrì, də diàn də wanv. Ku zɪgɪ síún, ku ja vələ wuuu! U twá nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə, v ma jon nəba nə cuna wa. U wàá á nə v cì, v pɪn, á ba cuna fwa. U wàá v pɪn, á twi á naŋa v yáá con, də á ba yoo mama jə, ba nə wá caga á nii nə ku yiri, də pupwən, v dun tə wa. Amuna!

**Yìèn tə, Yu nə biri
Zwan nə, v ma gúrí
◁Apokalisè▷
Apokalisè sagi tə yuu
wa sugu**

Liù tə, v nə púpúní sagi ku tə

Lià zənzən buja də, ku yi Zwezi karbiu Zwan nə púpúní ku. Mə v m̀ Zwan təntə tətə nə púpúní Zwezi-**Kərisə* suywánú tə. U yà kwın zənzən máná tə wa, v nə púpúní sagi ku tə. Ba yà jin wá, ba ja va ba dugu Patəmɔsə nə, ku nə yi muv tətəŋi nagwanaa.

Lià tə nə, v nə púpúní

Zwan púpúní sagi ku tə v pa **Kərisə* lià púlə tə nə, lià tə nə dé càn tə wa, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə* nə yırı. Ku máná tə wa, də **Romə*-ba yà kəni càn *Kərisə* lià tə nə.

Sagi tə wa sugu

**Kərisə* lià tə vànà wulə tə gwàri. Ba ba *Kərisə* na də v biàn, sə v dé diàn lwanı yuu wa.

Zwan púpúní ba nə, sə v ma dàn ba jìàn zənzən, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə* nə, ba ga ja yala də wá yırı. Zwan pià, sə v twá nət, v ma biri də lwanı yi, ndə tə diàn dwə won mama. Yá Zwezi-*Kərisə* yi luv mama piú, v m̀ cıci ga nə yi **Yuu-Tiu*. U pàri tə dwə tia yuu pèegá tə pàri tə. Ku wá twá də v m̀ Yu də lià tə, ba nə yi Yu nə ti ma dé diàn míámíán dun don nə. Sagi ku tə wa yìèn tə Yu nə biri, ku yi, sə tə san nəba, sə nə lwarı yìèn tə mama, nə wá twá *Kərisə* tutuŋi tə də v ka bwin ka nan tian wa tə nə, tə ma bà. Tə wá bà síún nə, də máná tə ka nə biàn, tə pa lià tə mama nə, ba yi v nyiən tə.

*Sagi tə yuu wa sugu
(Apokalisè 22.6-10)*

¹ Sagi ku tə yi yìèn tə, Yu nə pın Zwezi-**Kərisə* nə, sə v biri v tutunbia tə nə, sə ba ma lwarı, ku tə nə mə, sə ku bà síún síún. Zwezi tun v **malıka*, sə ku swın tə yìèn təntə, ku biri à m̀ Zwan nə, à nə yi v tutunbiu. ² À m̀ Zwan swın ku tə mama, à nə ni, à ga swın Yu sugu tə, v nə pın Zwezi-*Kərisə* nə, sə v biri nə. ³ Pupwən liù nə yi liù tə, v nə kàri də ba tə, ba nə cuga sagi ku tə yìèn tə, ba ga sèe tə sùràn tə nii. Tə yi Yu nii sùràn. Tə yìèn tə də máná ga bwələ.

*Zwan jònı Kərisə lià púlə barpe
tə nə wulə Azi nə
(Apokalisè 5.8-13; Matıə 24.30-31)*

⁴ À m̀ Zwan nə púpúní à pın á m̀, **Kərisə* lià púlə barpe tə nə, tə nə wulə Azi nagwanaa wa.

Yu nə wá fwa pubwanv á yıra, v ga pa aba bıcan sié. U m̀ nə yi liù tə, v nə yın lá fuən fuən, v nə wulə, v ga tə biàn. U **Siŋən barpe**, tə nə wulə v padav tə yáá con, nə wá fwa pubwanv á yıra, ku ga pa aba bıcan sié də.

⁵ Zwezi-*Kərisə* də wá fwa pubwanv á yıra, v ga pa aba bıcan sié. U m̀ nə yi liù tə, v nə swın Yu cígá tə v biri də pùé nədv. U m̀ nə yi təntən liù, v nə nan, v m̀ ga nə dí yáá v bwin v nan tian wa. U m̀ dān nə yi tia yuu pèegá mə yuu tíú. Zwezi-*Kərisə* swə nəba, yá v tıga, v jana ga nan, v ma jon nəba nə cuna wa. ⁶ U dān tə pın, nə twá nə yi Yu pàri tə lià. U tə pın nə jì Yu **jonwana*, sə nə tun nə pa v nyına Yu nə. Dun də diàn mə, sə tə ya v m̀ Zwezi-*Kərisə* nyiən, máná də máná, ku nə ba zwèe. Amuna!

⁷ Á cuga zəni, v nan bakwan tə wa, v ma biàn. Ləzwənə mama wá na wá də ba tə tətə ba nə zuə wá ba pórı†. Yá dwíé tə mama tia yuu wá

* 1:4 1.4 Ku yi Yu-Siŋu nədv tə də ku diàn barpe. † 1:7 1.7 Ywán Zwan 19.17-37.

kwi yinogə kurə v yiri. Ku yi cígá nə! Amuna!

⁸*Yuu-Tiu Yu nə swìn, v wú: «À yi Aləfa də Omega, ku mù nə yi təntən də talikwa liù. À mù nə yi liù tə, v nə yin lá fuən fuən, v nə wulə, v ga biàn. À mù nə wulə tə me yuu wa».

Zwezi-Kərisə pin, Zwan na wá v dun tə wa

⁹À mù Zwan yi á nubiu *Kərisə yiri, à də ga dé càn zənzən də aba. À mù də aba yi Yu pàrì tə lià. À mù də à mù twá də Zwezi, nə na pínú wuuu, nə dàná ká pií nə kə nə kwa. À mù yi ba jin nə, ba ja va, ba dugv Patəməsə nə muv tətəŋi wa, à nə swìn Yu sugv tə, Zwezi-Kərisə nə biri nə tə yiri. ¹⁰*Yuu-Tiu dun‡ tə nə, Yu-*Siŋu tə twi, ku sú nə, à ga nì kori don à kwa, ku nə swìn də diàn, ndə nabwana kori nə, ¹¹ku swìn, ku wú: «Ku tə, n nə na, púpúní ku, n kə sagi wa, n ga tun ku, n pa, ku va Kərisə lià púlé barpe tə wa. Kərisə lià púlé barpe təntə wulə: Efezə, də Səmirənə, də Pərəgamə, də Tiatirə, də Sarədə, də Filadeləfi, də Lawodise tian tə wa».

¹²À pií à vəvəri, sə à lwarì liù tə, v nə swìn à con. À nə vəvəri à zwèe, à nì síán canzilan barpe tə ziga. ¹³Yá won dàñ ziga tə canzilan təntə tətəŋi wa, ku nə yin ndə ləzwəne nə. V yá zva ganzvdarv, ku cú ku ja v napira nə, v ga vwə síán voru v nyuni nə. ¹⁴V yukuran yá yi nəpon ndə gumuə nə, parì tətətə. V yíá yá yi ndə mənvoə nə. ¹⁵V nɛɛ yá yi ndə cɪnɪa lugu nə, ku nə sìàn, ku nan mən wa. Yá v kori də yá yi ndə níá nə dáá, tə ga curi nə. ¹⁶V yá jə kaculace barpe v jizən jun tə wa. Laguri síú, ku nə jə níé bələ fula fula, yá nanə v nii wa. V yáá yá yi ndə yu nə biɡa, yicav ga twəŋə yíá wa nətə.

¹⁷À nə nì wá, à tua v nɛɛ nə ndə à tɪɡa. V ma tún v jizən jun tə à yuu wa, v ga swìn, v wú: «Dàn ká

pa fən ja mú! À mù nə yi təntən də talikwa liù, ¹⁸à yi liù tə, v nə wulə mu wa. Á cuga zəni, à yá tɪɡa, yá à dàñ pií à bwin, à wulə mu wa, máŋá də máŋá, ku nə ba zwèe. À jə tian də tɪɡa bwálí mimii me borbɪa à jìàn wa». ¹⁹N dàñ púpúní yìèn tə, n nə nì n tún. Ku mù nə yi ku tə, ku nə wulə ku tunə síún nə, də ku tə nə wá bà, ku tun me, n tún. ²⁰À wá biri mú yosəgu tə, ku nə wulə kaculace barpe tə, n nə nì də, à jə à jizən jun wa də síán canzilan barpe tə yuu wa. Kaculace barpe tə biri *malikɛʂ, tə nə pià tə biri Kərisə lià púlé barpe malikɛ tə. Yá canzilan barpe tə də yi Kərisə lià púlé barpe tə nə ku biri.

2

Sagi tə, ku nə me, sə ku pa Efezə Kərisə lià púlí tə nə

(Tutunan 20.17, 28-31; Efezə tián 1.15-16; 5.2; Ebərə-ba 6.10-12)

¹Liù tə kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tə nə, ka nə pià ka biri Efezə *Kərisə lià púlí tə.

Púpúní də, sugv ku tə yi liù tə, v nə jə kaculace barpe tə v jizən jun wa, v ga vèli síán canzilan barpe tə tətəŋi wa, nə swìn ku:

²À yèó á tutunɛɛ nə yi nətə. À ma yèó á kajaŋa nə yi nətə. À tə ga yèó, á nə jə pínú wuuu, ku pa á wà pií á kə á kwa nətə. À yèó də á wàrì wulənyina á píní. Á dédón lià tə, ba nə wú, ba yi Zwezi-Kərisə *tuntuna, yá ba ga tà ku, á na də, ba yi kunkuna. ³Á jin pínú wuuu, ku pa á wà pií, á kə á kwa. Á dí càn à yiri, yá á jin ga wà gwàrì. ⁴Yá ku tə, à dàñ nə caga á nii nə ku yiri síún nə, ku mù nə yi á nə kúv ba nə swə ndə ku nə yin nətə ku jju nə. ⁵Á pirə á líí á tiàn də, á yá fwa zəni jju mama, yá á pií á kə á kwa. Á dàñ

‡ 1:10 1.10 Ku dun təntə yi laadi dun tə. § 1:20 1.20 Də ba nə wú malika, ku yi Kərisə lià púlí tə mama yoo, ku swìn.

vøvørə á kwa, á ma sá á cuna tē, sē á ga fwa kv tē, á yà nē fwa kv jju mama. Á nē wà lwàn, à wá bà á con, à li á cànú tē kv bwálí tē wa. ⁶ Yá yozəju tē, á nē wulə kv wa, nē yi, á nē culi Nikolayitə-ba tutvne tē, ndə à dē nē culi tē nətə.

⁷ Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v sūrí v zian, sē v ma cugv kv tē, Yu-Siñu tē nē swìn Kərisə lià púlé tē con. Liù tē nē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, v zv Yu sàñ tē wa, à wá pa v dé tiú bia tē, tē nē pin mu».

Sagi tē, kv nē mē sē kv pa Səmirənə Kərisə lià púlí tē nē (Matíə 5.10-12; Zwakə 1.12)

⁸ Liù tē kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Səmirənə Kərisə lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē yi təntən dē talikwa liù nē swìn kv. V mù nē yi liù tē, v nē tuga, yá v dāñ pii v bwin, v wulə mu wa».

⁹ V swìn, v wú:

«À yəə á càn zənzən tē dē á zuri tē yoo. Yá á ga yi lià tē, á nē yi jtjə tián Yu yáá con. À yəə lià tē nē swìn dē ba yi *Zwifə-ba dwíí, yá ba ga tà Zwifə-ba tē, tijaña tē yoo. Ba mù lià təntə yi *Sitana kwa lià.

¹⁰ Á wá na càn, yá á nē dānà ká pa fən ja aba. Á cuga zəni, Sitana wá pa, ba kə á wa lià duən bán diè wa, sē á dé càn, sē v ma na kv tē, á nē yi. Á wá na diàn fugə wəwalv. Á dāñ yana pùè nəd v tián, kv ja vèli á tian, á wá na mu tē, kv nē ba zwèe.

¹¹ Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v sūrí v zian, sē v ma cugv kv tē, Yu-Siñu tē nē swìn Kərisə lià púlé tē con.

Liù tē nē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, nē bələ nii tian tē bá yi wá».

Sagi tē, kv nē mē, sē kv pa Pəragamə Kərisə lià púlí tē nē (Zwidə 3-4, 11)

¹² Liù tē kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Pəragamə Kərisə lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē jə laguri sùv, kv nē jə níè bələ fula fula, nē swìn kv, v wú:

¹³ «À yəə dē tiv tē, á nē wulə kv wa, yi *Sitana pativ. Bēe don yá wulə, ba nē bonə Antipasə. V yi liù tē, v nē swìn à yoo v biri dē pùè nəd v. Ba jin wá, ba gv á tətəñi wa Sitana pativ təntə wa. Mánjá tē kv nē tvñ, kv tē wá pa, á pii á kə á kwa. Á tē vwə á tián à nē zəni zəni, kv mánjá təntə wa.

¹⁴ Yá dē kv mē, kv tē à dāñ nē caga á nii nē, kv yiri sívñ nē, kv mù nē yi á lià tē, ba nē wulə Balamə kàrà cwəñə tē wa. Balamə yá kwè Balakə fuən fuən, sē v pa *Yizərayelə lià tē dé wəñwanan nāñá, sē v pa, ba pèñ duən vee vee, sē kv kə ba cuna wa. ¹⁵ Lià duən dē tē wulə á con, ba dē nē wulə Nikolayitə kàrà cwəñə tē wa, kv nē yi ndə tē yìèn təntə nē.

¹⁶ Á dāñ vøvørə á kwa, á ma sá á cuna tē. Kv nē tà kv mù, à wá bà á con lala, à ga wá ta lià təntə dē laguri sùv tē, nē naña à nii wa.

¹⁷ Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v sūrí v zian, v ma cugv yoo tē, Yu-Siñu tē nē swìn Kərisə lià púlé tē con nē. Liù tē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, à wá pa wá wodiú tē, kv nē sègè, ba nē bonə «manə». À wá pa wá kapan nəpon, yiri nədun nē púpúní kv yuu wa. Liù mama yèri kv yiri tē dē kv nē tà liù tē cici nē, ba nē pin kv».

Sagi tē, kv nē mē, sē kv pa Tiatirə Kərisə lià púlí tē nē

(1 Tesalonikə tián 1.2-3; Tutvnan 15.28-29; 1 Korəntə tián 10.8, 19-22)

¹⁸ Liù tē kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Tiatirə *Kərisə lià púlí tē. Nèñ kv tē Yu-Biu tē v yíá nē

yɪ ndə mənvoo nə, ʋ nəε ga yɪ ndə
cɪnɪa lugu nə, nə swɪn:

¹⁹ <À yèé á tɔtɔnɛɛ nə yɪ nɔtɔ. À
yèé də, á swə duən, yá á ga tɔ kəni
á waa à nə. À yèé, á nə saɲa lià
duən nə nɔtɔ. À yèé, á nə jə pínú
wuuu, kɔ nə pɪn, á ba píí á kəni
á kwa nɔtɔ. À ga yèé də síún nə,
á tɔtɔnan tɔ dáá, tɔ doni á tɔntən
nyɪən tɔ. ²⁰ Yá à tɔ jə yoo, à nə wá
caga á nii nə kɔ yɪrɪ síún nə. Kɔ
yɪ kan tɔ, ba nə boɲə Zwezabelə,
ʋ nə kɔnɪ á con də, ʋ yɪ Yɪ nii
susɔnkana tɔ yuu wa. Á yáá yá
wá, á pa ʋ kàrɪ à tɔtɔnbɪa tɔ, ʋ
ma gɪgarɪ ba, ʋ pɪn, ba pəni duən
vɛɛ vɛɛ də ʋ pɪn, ba dé woɲwanan
nàɲá. ²¹ À pɪn máɲá kɔ mù kan
tɔntə nə, sə ʋ vəvəri ʋ kwa, ʋ ma
sá ʋ cɔna tɔ. Yá ʋ vɪga kɔ nɔtɔ tɔ,
ʋ ga pià, sə ʋ tɔ pəni də lià vɛɛ
vɛɛ, ʋ ja ya lá. ²² Á cɔga zəni, kɔ
mù nə pɪn, à wá pa ʋ tɔ yayɪɔ, ʋ
pəɲ tɪa, ʋ dé càn zənzən. Á wá kə
ba tɔ də, ba nə tɔɲa bacwan tɔ, də
wá càn zənzən wa, də ba nə wà
ba tiàn li yokɔkwɪnan tɔ wa, ba
ga vɪ ʋ tɔtɔnɛɛ tɔ. ²³ Á wá gu ʋ lià
tɔ də mama, ba nə wulə ʋ tɔtɔnɛɛ
tɔ wa. *Kərisə lià púlí tɔ mama
dàɲ wá lwarɪ də, à mù yɪ liù tɔ, à
nə yèé ləzoni pubɔɲɪ, də kɔ tɔ nə
wulə ba waa con. Yá à ga wá ɲwɪn
kɔ tɔ nə mɛ də á liù mama tɔtɔɲɪ,
à pa wá. ²⁴ Yá á mù lià tɔ duən tɔ,
á nə wulə Tɪatirə Kərisə lià púlí tɔ
wa, á nə wà kàrà kɔkwɪn tɔntə
nə twá, á mù wà pià, sə á yəni kɔ
tɔ ba nə boɲə *Sitana yosəgən tɔ
dèɲ. Á dàɲ swɪn á con də à ba yoo
don jə, à swɪn á con, sə á tɔn. ²⁵ Á
dàɲ nə jana kɔ tɔ, á nə jə kɔ yɪra
zəni, kɔ ja vələ máɲá tɔ, à nə wá
bà.

²⁶ Liù tɔ, ʋ nə wá dé diàn lwanɪ
yuu wa, ʋ nə wá tɔn à tɔtɔnan tɔ,
kɔ ja va kɔ yí lɔv zaɲɔ də ʋ wá
yá, à wá pa, ʋ dé diàn lɔv dwíé
tɔ mama yuu wa. ²⁷ ʋ wá dé pàrɪ

ba yuu wa də diàn. ʋ wá cògò ba,
ndə ba nə lwe tɪran nəkəni nɔtɔ.
Mə nɔtɔ nə, à nyɪna Yɪ pɪn diàn
tɔntə à tɔtə nə. ²⁸ Yá à wá pa jɪɔ
fuən fuən kacɪlacɔ tɔ, nə yáá pən
tɔ, kɔ tíú nə.

²⁹ Liù mama dàɲ mɛ, sə ʋ kə
diàn, ʋ sùrí ʋ zɪan, ʋ ma cɔgɔ kɔ
tɔ, Yɪ-*Sɪɲu tɔ nə swɪn Kərisə lià
púlí tɔ con>.»

3

*Sagɪ tɔ, kɔ nə mɛ, sə kɔ pa Sarədə
Kərisə lià púlí tɔ nə
(Zwakə 2.14; Matɪə 7.21-23;
24.42-51)*

¹ Liù tɔ kúò swɪn à con, ʋ wú:
«Púpúní, n pa *malɪka tɔ nə, ka nə
pià ka bɪrɪ Sarədə *Kərisə lià púlí
tɔ yuu.

Púpúní də, sugɔ kɔ tɔ yɪ liù tɔ, ʋ
nə jə *Sɪɲən* barpe tɔ də kacɪlace
barpe tɔ ʋ jɪn wa, nə swɪn kɔ ʋ wú:

<À yèé, á tɔtɔnɛɛ nə yɪ nɔtɔ. Á
yɪrɪ nan kɔ pa lià buɲa də, á yɪ lià
tɔ, á nə wulə mɪ wa. Yá á ga yɪ
lià tɔ, á nə yɪ ndə tɪga nə, Yɪ yáá
con. ² Á zàɲá dwɪan nə, á ga dàɲ
lià tɔ gɪganɪ tɔ duən jìàn, ba də nə
yá wulə ba tɪ, à nə nɪ á tɔtɔnɛɛ tɔ,
tɔ nə wà mɛ à nyɪna Yɪ yáá con
yɪrɪ. ³ Á píí á líí á tiàn nɔtɔ tɔ, á
nə nɪ Yɪ sugɔ tɔ, á ga cɔgɔ kɔ. Á
jana kɔ á bɪcan wa, sə á ga vəvəri
á kwa, á ma sá á cɔna tɔ. Á nə wà
dwɪan nə zàn, à wá bà, à di á yuu
ndə ɲwɪàn nə. Á bá yəni máɲá
tɔ, à nə wá bà. ⁴ Yá á lià duən tɔ
wulə Sarədə wa, ba nə wà sɛɛ, ba
zɔ durən wa. Á wá pa ganpwənə
lià tɔntə nə ba zɔ, ba ga wá va də
nə ba nə mɛ də kɔ nɔtɔ tɔ yɪrɪ.

⁵ Mə lià tɔ mama, ba nə wá dé
diàn tɔ lwanɪ yuu wa tɔ, wá zɔ
ganpwənə nɔtɔ. Á bá pupugu ba
yɪra tɔ Yɪ sàɲ mɪ sagɪ tɔ wa. Yá
à dàɲ wá swɪn ba yoo də ba yɪ à
mù lià, à nyɪna Yɪ də ʋ malɪkɛ tɔ
yáá con.

* 3:1 3.1 Kɔ yɪ Yɪ-Sɪɲu nɔdɔ tɔ də kɔ diàn barpe.

⁶ Liù mama dàń me, sə v kə diàn, v sùrí v zian, v ma cugv kv tə, Yı-Sıju tə nə swın Kərisə lià púlé tə con.»

Sagı tə, kv nə me, sə kv pa Filadēlfi Kərisə lià púlí tə nə (2 Piyerə 2.9; 1.10-11)

⁷ Liù tə kúv swın à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bıri Filadēlfi *Kərisə lià púlí tə yuu.

Púpúní də, sugv kv tə yı liù tə, v nə ba man don jə, v ga yı cígá tíú tə nə swın kv.

U mù nə yı liù tə, v nə jə più *Davidə mimii borbıa tə. U nə sùrí, liù təlél, v nə wàá v suŋə. U nə kúv sun, liù təlél, v nə wàá v sùrí».

⁸ Liù tə kúv swın à con, v wú:

«À yèé á tutunee nə yı nətı. Á cuga zəni, à sùrí cwəŋə à pa aba, liù ga təlél, v nə wàá kv nə v cì. Á yèé də á diàn ba dáá, yá á ga twá à sùràn tə nii nə, á wà swın də, á yèri nə. ⁹ Á nəŋə nətı tə, à nə wá fwa *Sıtana kwa lià tə, ba nə wú, ba yı *Zwifə-ba dwíí yá kv ga yı kunkun ba kunı. Á cuga zəni, à wá kálú ba lià təntə, à pa ba bà, ba tv ba nadwana yuu á yáá con, sə ba ma lwarı də à swə aba. ¹⁰ Á mù sèe à sugv zəni zəni, á jın pínú wuuu, á ga wà più á kə á kwa. Kv mù yıri nə, à də wá cì á nə, máńá tə wa, yièn nə wá bà, tə wəwalı aba tıa ka tə yuu wa. Cígá, yièn wá bà tıa yuu ləzoni tə mama yuu wa, sə tə pa ba lwarı kv tə, liù mama nə yı. ¹¹ À wá bà lala. Á jana kv tə, á nə jə kv nə, zəni zəni, sə liù mama dàń ká wàńí, v jon á zilé won tə, Yı nə wá pa aba.

¹² À wá pa liù tə, v nə wá dí diàn lwanı yuu wa, jì ndə diè tətəŋi baŋa nə à nyına Yı diè tə wa, yá v kúv bá nan abada. À wá púpúní à nyına Yı yıri tə də v tiv nəfarı tə yıri, à tún v yuu wa. Kv tiv tə nə yı *Zwerizalemə nədun tə, Yı nə wá pa, kv nan v sàń nə, kv cú.

À wá púpúní à yıri nədun tə də kv mù lià təntə yuu wa.

¹³ Liù mama dàń me, sə v kə diàn, v sùrí v zian, sə v ma cugv kv tə, Yı-*Sıju tə nə swın Kərisə lià púlé tə con nə».

Sagı tə, kv nə me, sə kv pa Lawodise Kərisə lià púlí tə nə (Likə 14.34-35)

¹⁴ Liù tə kúv swın à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bıri Lawodise *Kərisə lià púlí tə yuu.

Liù tə, v yıri nə yı <Amına>, tə nə swın. U mù nə yı liù tə, v nə swın à yoo v bıri də pié nədı, v ga yı cígá tíú. Wiən tə də mama, Yı nə fwa, yı tə nan v mù con.

¹⁵ U swın, v wú:

«À yèé á tutunee nə yı nətı. Á yèé də, á ba lıŋa, Yı cwəŋə tə wa, á ma ba zurə də. Á yá me, á nə tà kv tə, sə á ya kv don. ¹⁶ Yá á dàń nə yı ndə níá nə yı pwala pwala, á ba lıŋa, á ma ba zurə tə yıri, à wá tunı aba à lı à nii wa. ¹⁷ Á swın də á yı jıjə tıán tə, á nə jə wiən tə mama, tə nə me də aba, á pa á tıán nə, á ga kúv bá won mama pià. Yá á dàń ga yèri də, Yı yáá con, á yı basaronyına, á yı yinəgənyına, á yı zura, á yı ndə lilirən nə, á ga yı ndə wala nə, á ba gànı jə. ¹⁸ Kv mù yıri, à dàń kwè aba, sə á yè à con síán tə, tə nə twá mən wa, tə pırv tə nan, sə á ma jì cígá cígá jıjə tıán. Á yè ganpwənə də à con, á ma pí á yıra tə nə, sə cavıra kúv dàń ká ja aba, á nə yı wala tə yıri. Á yè yía tania də à con, á kə á yía tə wa, sə á wàńí á na lá zəni. ¹⁹ Lià tə mama, à mù nə swə, mə ba mù nə à yáá caga ba nii nə, à ga fıri ba. Á vəvərə á kwa, á ma sá á cuna tə, á ga ja yawala. ²⁰ Á nəŋə, à zıga mimii nə, à ga mà kv nə. Liù tə, v nə nı à kori, v ga sùrí mimii tə, à wá zv kv tíú con, à dé də wá, yá kv tíú də wá dé də nə.

21 À wá pa liù tē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, jèñ à yira, à padav tē yuu, ndə à dē nē dí diàn lwaní yuu wa, yá à ga jèó à nyina Yü yira, v padav tē yuu nət v tē.

22 Liù mama dān mε, sē v kē diàn, v sūrí v zian, v ma cəgv k v tē, Yü-*Siñu tē nē swìn Kərisə lià púlé tē con nē.»

4

Yü padav tē də nəkwina sapva də bania tē yoo

1 K v kwa nē, à mù Zwan kúv ywāñ. Nēñ à n v mimii, k v nē sūrí Yü sāñ nē. À kúv n v tēntən kori tē, k v nē dí yáá, k v swìn à con, k v ga y v, ndə nabwana kori nē tē. K v swìn à con, k v wú: «Dì yəbə, sē à b v r v m v yoo tē, k v nē biàn, sē k v t v n k v kwa nē».

2 Yü-*Siñu tē zəzən k v bà, k v s v nē. Nēñ à dān n v padav, k v tégé Yü sāñ tē wa. Yá liù yá jèó k v padav tēntə yuu. 3 Liù tē, v yá nē jèó k v yuu, yá p v p v l v, ndə kapan yiri don dē nē, k v nē t v ŋə mən, ba nē ma boŋə <zwasəpə>, v ga tē p v p v l v ndə kapan yiri don dē nē, ba nē boŋə <sarədvənə>. Padav tē y v k v k v k v r v dē dwà s iú, k v nē y v ndə kapan don nē, k v dē nē t v ŋə mən, ba nē ma boŋə <emerodə>. 4 Padεε sapva də bania k v k v r v k v v mù padav tēntə. Yá *nəkwina sapva də bania dān jèó tē yuu wa. Ba z v a ganān nəpwənə. Ba ga p v s ián dun yupurən ba yun nē.

5 Yá dwà baa, ka p v p v l v, kwərə duən dē dān yá nanja padav tē con. Yá mənvoov barpe tē nē svrv, yá wulə tē p v p v l v padav tē yáá con. Mə tē mù mənvoov tēntə, nē y v Yü-Siñu tē dē k v diàn dəkurən barpe tē.

6 Padav tē yáá con, k v y v ndə munaa nē tégé lá nē, k v nē ga t v ŋə mən ndə zəŋə nē. Wiən bania yá k v k v r v padav tē, tē kē tətəŋi wa. Tē wiən tēntə yáá dē tē kwa mama yá y v y iá c v c v. 7 Tēntən won tē y v ndə gəru nē. Bələ nii won tē y v ndə nabie nē. Batwa nii won tē yáá y v

ndə ləzwənə yáá nē. Bania nii won tē y v ndə zunpuu nē, k v nē pəri y v nē. 8 Tē wiən bania tē, nəd v mama jə v ànà bard v, tē nē wáá tē pəri. Yá tē ga jə y iá, tē nē k v k v r v tē mama, y iá duən ga tē wulə v ànà tē dēñ dē. T v t v n dē y v c v, tē wiən bania tē mù y v tē swìn máná mama, tē wú: «Yü dwə won mama! Yü dwə won mama! Yü dwə won mama! *Yuu-Tiu Yü nē jə diàn tē mama yuu wa. V mù nē y v n lá fuən fuən, v nē wulə, v tē ga wá biàn».

9 Mə nət v nē wiən tēntə dān p v n dun, liù tē nē, v nē jèó padav tē yuu wa dē tē z i l í v n v dē tē kəni v l è è è. V mù nē y v liù tē, v nē wulə m v wa, máná dē máná, k v nē ba zwèe. 10 Máná mama, wiən tē nē fwa nət v, nəkwina sapva də bania tē dē yáá t v ba nadwana yuu liù tē yáá con, v nē jèó padav tē yuu wa, ba ga p v n wá dun. V mù nē y v liù tē, v nē wulə m v wa, máná dē máná, k v nē ba zwèe. Ba dān yáá l v ba dun yupurən, ba t v n padav tē yáá nē, ba ga swìn, ba wú:

11 «Nə *Yuu-Tiu Yü, n y v liù tē, n nē mε, sē nē pa m v dun, sē nē z i l í m v.

Diàn tē mama wulə n con, n nē fwa wiən tē mama y v r v. Yá k v y v k v twá n tətə fira nē, n ma fwa tē, n pa tē wulə».

5

Zwezi-Kərisə wáá sagi tē nii v lwàrì

(Romə tián 11.33-34; Filipə tián 2.5-11; Apokalisè 1.5-6; 7.9-12)

1 K v kwa nē, à n v liù tē, v nē jèó padav tē yuu wa, dē v jə sagi v j v zən j v n wa. Sagi tē yáá bələ tē mama yá p v p v n í, ba ga p í p í r í k v, ba kē duən nē. K v nii yá mar v bwálá barpe dē m v v tanp v n an barpe. 2 Yá à dān n v *malika, ka nē jə diàn dē ka baa, ka kəni y v nē, ka swìn, ka wú: «Wáà nē wulə, v nē mε, sē v lwàrì k v m v v tanp v n an barpe tē, sē v sūrí sagi k v tē?» 3 Yá liù mama dān təl é, v nē nan Yü sāñ, nē à yèó t v a yuu, nē à

yèé tɪga bwálí nə, kʊ tíú nə mɛ, sɛ ʋ sùrí sagɪ tɛ, ʋ ywàń kʊ wa. ⁴ Yá à dàń kwi zənzən, liù nə tɛlɛ́, ʋ nə mɛ, sɛ ʋ sùrí kʊ, ʋ ywàń kʊ wa tɛ yiri. ⁵ *Nəkwɪa tɛ don dàń ma swìn à con, ʋ wú: «Dàn ká kwi! Nèń più *Davidə nàú tɛ, *Zwida dwíí dəkúu tɛ wa, yi ndə gəru nə, ʋ nə dí diàn, won mama yuu wa. ʋ wá lwàri sagɪ tɛ tɔran mɔɔ tɛ dɛ kʊ tanpɔnan barpe tɛ, ʋ ga sùrí kʊ».

⁶ Kʊ kwa nə, à nɪ liù dɛ ʋ zɪga padaʋ tɛ, dɛ wiən* banɪa tɛ dɛ nəkwɪna sapɔa dɛ banɪa tɛ tɛtɛŋi wa. Ka yà yi *pabiə nə, ba nə ken sùú ka bian nə. Ka yà jə nyɔran barpe dɛ yíá barpe. Yíá barpe tɛ nə yi *Siŋən† dɛ barpe tɛ, Yɪ nə tɔn tɪa tɛ mama yuu wa. ⁷ ʋ m̀ liù tɛntɛ twi, ʋ jon sagɪ tɛ, kʊ nə wulə liù tɛ, ʋ nə jèé padaʋ tɛ yuu, jɪzan jɪn wa. ⁸ Máná tɛ wa, ʋ nə jon kʊ sagɪ tɛntɛ, wiən banɪa tɛ, dɛ nəkwɪna sapɔa dɛ banɪa tɛ tɔa ba nadwana yuu, ʋ yáá con. Ba liù mama yà jə kunkolu dɛ síán wùrú zɔŋɪ tɛ nə sùé dɛ tɪralɪ, sɛ ba surɔ tɛ. Tɛ m̀ nə birɪ lià tɛ, ba nə yi Yɪ nə tɪ, yɪjɔnɪ tɛ. ⁹ Ba dàń wulə ba nuŋə nundɔn, ba wú:

«N yi liù tɛ, n nə mɛ, sɛ n tɪ sagɪ tɛ, n lwàri kʊ tɔran mɔɔ tɛ dɛ kʊ tanpɔnan barpe tɛ, n nə yi ba ken sùú n bian nə, sɛ kʊ twá n jana tɛ nə, n ma yè lià n jon, n pa Yɪ nə tɛ yiri. N yè dwíé dəkurən yiri mama lià, dɛ nəndəli yiri mama lià, dɛ lɔɔ nii mama lià, dɛ lɔɔ dwíé tɛ mama wa n jon ba cɔna wa, n pa Yɪ nə. ¹⁰ N tɛ pɪn ba jì n pàri tɛ wa lià. N tɛ pɪn ba jì Yɪ *jonwana, sɛ ba tɔn, ba pa nə Yɪ tɛ nə, yá ba ga wá dɛ pàri tɪa yuu wa».

¹¹ À kúú ywàń, à ga na malɪkɛ nə dáá zənzən, à ga nì tɛ kwərə. Tɛ yà yi tɛ kɪkarɪ padaʋ tɛ, dɛ wiən banɪa tɛ, dɛ nəkwɪna sapɔa dɛ banɪa tɛ. Tɛ yà yi miliyɔn dɛ miliyɔn dɛ m̀r̀.

dɛ m̀r̀. ¹² Tɛ baa tɛ kə yi nə, tɛ swìn, tɛ wú:

«Pabiə, ba nə ken sùú ka bian nə, tɛ mɛ, sɛ ka na pàri, dɛ jɪjə, dɛ wɔbɔŋa, dɛ diàn, dɛ zilé, dɛ dun, dɛ b̀rà».

¹³ Yá à dàń nì dɛ wiən tɛ mama, Yɪ nə fwa, tɛ nə wulə Yɪ sàń, dɛ tɪa yuu, dɛ tɪga bwálí nə, dɛ muɔ wa swìn, tɛ wú:

«B̀rà, dɛ zilé, dɛ dun, dɛ pàri wulə, máná dɛ máná, kʊ nə ba zwèe, tɛ pa liù tɛ, ʋ nə jèé padaʋ tɛ yuu dɛ liù tɛ, ʋ nə yi ndə pabiə tɛ nə».

¹⁴ Yá wiən banɪa tɛ dàń swìn, tɛ wú: «Amɪna!»

Yá nəkwɪna tɛ dɛ dàń tɔa ba nadwana yuu, ba dɛ wulə ba pɪn ba dun Yɪ nə.

6

Tɛntən mɔɔ tanpɔnan tɛ, ka lwàri yoo

(Matìə 24.6-8; Likə 18.7-8; Apokalisè 7.13-14)

¹ À ywàń, à na liù tɛ, ʋ nə yi ndə *pabiə nə dɛ ʋ lwàri sagɪ tɛ tɛntən mɔɔ tanpɔn tɛ. Kʊ máná tɛ wa, à nì dɛ wiən banɪa tɛ wa won don swìn dɛ kori, kʊ nə dáá, ndə dwà nə baa nə, kʊ wú: «Bàá yəbə!» ² À kúú ywàń, dɛ nèn sɪsan nɛpon. Liù tɛ, ʋ nə diğà ka yuu, yà jə tɔan. Ba pɪn wá dun yupuu, yá ʋ dàń nan dɛ barɪ, sɛ ʋ ta ʋ dɛ.

³ Kʊ kwa nə, liù tɛ, ʋ nə yi ndə pabiə nə tɛ, kúú lwàri bələ nii mɔɔ tanpɔn tɛ. Yá à kúú nì dɛ wiən banɪa tɛ wa bələ nii nyiən tɛ dɛ kúú swìn, kʊ wú: «Bàá yəbə!» ⁴ Yá sɪsan don, kʊ nə yi nɛstɪan, ndə mən nə, twi kʊ nan. Liù tɛ, ʋ nə diğà kʊ yuu tɛ, nɪ cwəŋə, sɛ ʋ pa sié dàń ká ya tɪa yuu wa, sɛ ləzoni kə síán duən bian nə. Yá ba dàń pɪn wá lagɔri sùú nəfarɔ.

⁵ Kʊ kwa nə, liù tɛ, ʋ nə yi ndə pabiə nə tɛ, kúú lwàri batwa nii mɔɔ tanpɔn tɛ. À kúú nì dɛ wiən banɪa tɛ wa batwa nii nyiən tɛ dɛ

* 5:6 5.6 Kʊ yi ləzwənə. † 5:6 5.6 Kʊ yi Yɪ-Siŋu nədɔ tɛ dɛ kʊ diàn barpe.

kùò swìn, ku wú: «Bàá yəbə!» À ywàń də nən, sisan nəzonu ka twi ka nan. Liù tə, ɔ nə dīgà ku yuu, yà jə səkəri ɔ jɪn wa. ⁶ Yá à nì sɔgɔ ndə kori nə, ku nə nan wiən bania tə tətəŋi wa, ku wú: «Mina zɔŋa yi cɪnɪa səbikɔlɔ* nəɔv. Yá mina yiri don zɔŋi batwa yi səbikɔlɔ nəɔv. Dàn ká sùrí nɔga tə də swana tə mù səbiu!»

⁷ Ku kwa nə, liù tə, ɔ nə yi ndə pabiə nə tə, kùò lwàri bania nii mɔɔ tanpon tə. À kùò nì də wiən bania tə talikwa nyiən tə, swìn, ku wú: «Bàá yəbə!» ⁸ À ywàń də nən sisan, ku nə yi ndə pɔpɔɔ nə. Liù tə, ɔ nə dīgà ku yuu wa, yiri nə yi <tian>. Yá liù tə, ba nə boŋə <tiga bwálí> yà nə kwen wá. Ba yà nɪ diàn, sə ba gu tia ka tə ləzoni pwiú bania vən nəɔv. Ba jə diàn, sə ba pa ləzoni gu duən, də laguri siú, də niən, də yayɪpwaran, də tia ka tə yuu wojankadirən gu lià.

⁹ Ku kwa nə, pabiə tətə kùò lwàri bonu nii mɔɔ tanpon tə. À kùò nɪ *jɔŋi kúrí, yá lià jèrí dān tégé ku sɔpuni nə. Jèrí təntə yi lià tə, ba nə ken siú ba bian nə, ba nə twá Yu sɔgɔ tə nə, ba ga swìn ku ba biri tə yiri. ¹⁰ Ba mà nii, ba kə yi nə, ba wú: «N yi nə *Yuu-Tiu Yu tə, ɔ nə ba man don jə, ɔ ga yi cígá tíú. Máná kɔkaa wa nə, n wá buri lià tə, ba nə gua nəba tia yuu wa bura, sə n kə ba cən wa, ku yiri?» ¹¹ Ba pin ganpon ba liù mama nə, yá ba ga swìn ba con, ba wú: «Á tə dānā mancɪn, á tə wà cé. Ku mɛ, sə ba tə gu á duən tə, ba nə yi á nubia *Kərisə yiri, də ba tə ba nə yi á tɔtɔnduən tə, ba sùrí á nə».

¹² Ku kwa nə, à kùò ywàń, pabiə nə tə kùò lwàri bardu nii mɔɔ tanpon tə. Tia tə vivaga zənzən. Yɪcav tə jigə nəzonu ndə ganzonu nə. Cənà tə də mama jigə nəsiən ndə jana nə. ¹³ Yá kacɪlɛɛ nan yi, tə twi tia, ndə voo nəfaru nə vɔvɔgu kapiru, ku bia ga twi nətu.

¹⁴ Lanworu tə pəpəni ku tiàn, ndə ba nə pəpəni sara nətu. Yá pɛɛn tə mama də tia tə mama, ka nə wulə tətəŋi wa, dān zàn tə yipɛɛ nə. ¹⁵ Tia yuu pəegá tə, də ləzwənfaran tə, də pamana yun tiàn tə, də jɪjə tiàn tə, də lɔv ladira tə, də ywəŋə tə mama, də lià tə nə ti ba tiàn tə dəri, ba sègə pɛɛn buran də pìràn kwələn wa. ¹⁶ Yá ba dān swìn pɛɛn tə də pìràn tə con, ba wú: «Á twia nə yuu wa, sə á sègə nəba, sə nə ya yɪŋɔni, liù tə yáá nə, ɔ nə jəə padav tə yuu. Á sègə nəba, sə pabiə tə, dān ká cògò nəba də ɔ lɪŋa tə. ¹⁷ Ku yi cígá, ba lɪŋa dɪn nəfaru tə twi, yá liù təlɛ ɔ dān nə wá wānɪ ɔ jon ɔ tiàn?»

7

Yu lià tə yoo

(Apokalisè 14.1-5; 21.3-4; Zwan 10.16; Romə tiàn 11.25-26; Apokalisè 21.3-4)

¹ Ku kwa nə, à nɪ *malikɛ bania də tə ziga yu nə, tia tə sapara bania tə wa. Tə cígá voo tə nə naŋa sapara bania tə wa, sə ku dān ká fulu tia tə, də muɔ tə, də tiú mama yuu wa.

² Yá à tə kùò nɪ malika don, ka nan yu yipian con, ka di yu də ka jɪn wa, won, ba nə fwa mɪmɪnan, ku nə yi Yu tə, ɔ nə wulə mu wa, nyiən. Ka zɪn ka kori, ka kə yi nə, ka swìn malikɛ bania tə con, ba nə pin tə diàn, sə tə cògò tia də muɔ tə, ka wú: ³ «Á tə dānà ká cògò tia tə, də muɔ tə, də tiàn tə. Á yá, sə nə dí yáá nə fwa mɪmɪnan, nə Yu tɔtɔnbia tə təlɛ nə». ⁴ Yá à dān nì də ba swìn lià tə nii, ba nə ken mɪmɪnan tə ba təlɛ nə. Ba yi lià mùrù bíí də mùrù sapwilə də mùrù bania (144 000), yá ba mama ga yi *Yizərayelə dwíé tə wa ləzwənbia.

⁵ *Zwida dwíí dəkuu tə wa, yi lià 12 000, ba mà tanpon tə ba təlɛ nə.

Ribən dwíí dəkuu tə wa, yi lià 12 000.

Gadə dwíí dəkuu tə wa, yi lià 12 000.

* 6:6 Cɪnɪa səbikɔlɔ nəɔv yi yɪturi nəɔv tɔtəŋi ŋwírán.

⁶ Azerø dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Nefətali dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Manase dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

⁷ Simeyon dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

*Levi dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Yısakarø dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

⁸ Zabulon dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Zwuzefø dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Benzwamen dwíí dækuu tē wa, yí là 12 000.

Ba là tētø mama yí, ba mà tanpon ba tólé nø.

⁹ Kù kwa nø, à tē ywàḅá dē nēñ là kapuru, liù nø wàri ba nii v gālì. Ba yí luv dwíí tē mama wa, dē dwíí yiri mama là, dē luv nii mama là, dē nøndəli yiri mama là. Ba yà yí ba zıga padav tē dē liù tē, v nø yí ndø *pabiø nø tē, yáá con. Ba yà zva ganpwønø, ba ga jø kùrì nē ba jìàn wa. ¹⁰ Yá ba dāñ baa ba kə yí nø, ba swìn, ba wú:

«Kù yí Yí tē, v nø jèé padav tē yuu dē pabiø tē, nø jon nøba nø cunā tē wa».

¹¹ Yá malıke tē mama dāñ zıga, tē kıkarı padav tē, dē *nəkwına tē, dē wiøn banıa tē. Malıke tē tua tē yáá yuu padav tē yáá con, tē wulø tē pın dun Yí nø, ¹² tē swìn, tē wú:

«Kù yí cígá! Nø *Yuu-Tiu Yí nø mē, sə ba bu v nø, v mē, sə v na bərə, dē zilé, dē wuburıa, dē lèèè kənu, dē dun, dē pàri, dē diàn. V mù nø mē dē tē yìèn tētø, máḅá dē máḅá, kù nø ba zwèe. Kù yí cígá».

¹³ Nəkwına tē don dāñ ma swìn à con, v wú: «Lìà tē, ba nø zva ganpwønø tē, nø yí labərə? Ba yí ba nan yèn?» ¹⁴ À mù Zwan ma le wá, à wú: «À Yuu-Tiu, n mù nø yèé kù swìn, nø bırı nø!» V dāñ ma swìn à con, v wú: «Kù yí là tē, ba nø dí càn zənzən talıkwá máḅá tē wa. Ba

sun ba ganan pabiø tē jana wa, tē ga pìrì.

¹⁵ Mø kù mù nø pın, ba wulø Yí padav tē yáá con, ba pın wá dun yıcau dē titın, v *diè tē wa. Liù tē, v nø jèé padav tē yuu, wá pú ba yuu nø. ¹⁶⁻¹⁷ Pabiø tē, v nø wulø padav tē tətəji wa, wá yìrì ba, v ga wá ja ba, v ja va nabuliyıa tē bwálı nø, tē níá nø pın mu. Kù mù nø pın, niøn kùb bá ja ba, nanyonı dē bá ja ba. Yıcau kùb bá mà ba nø, lıḅı dē bá yí ba. Yá Yí wá mùrì ba yınıa tē mama».

8

Moo tanpon barpe nii nyien tē ka lwàri yoo

(Apokalisè 5.8)

¹ *Pabiø nø tē kùb lwàri moo tanpon barpe nii nyien tē. Kù máḅá tētø wa, kù ken siii Yí sán nø, kù ja va ndø lugu nədø dē fan nø.

² Yá à dāñ nı *malıke barpe, tē nø zıga Yí yáá con, yá ba dāñ ga pa tē nabwanan barpe.

³ Kù kwa nø, malıka don dāñ twi, ka zıga *jonı kúri tē yıra. Yá síán kurpotu, ba nø ma surı tıralı, ga wulø ka jıun wa. Ba pın ka tıralı zənzən, sə ka surı tē, ka pa Yí nø. Ka mù ga nø wá ti là tē dē, ba nø yí Yí nø ti tē, yıḅonı tē dē ka pa Yí nø, kù mù síán jonı kúri tē yuu, kù nø wulø padav tē yáá. ⁴ Tıralı tē nywıñ dē là tē, ba nø yí Yí nø ti yıḅonı, twá malıka tē jıun nø, tē di Yí yáá con. ⁵ Malıka tē ti tıralı kurpotu tē, ka kə jonı kúri tē mən, ka sú ka nii, ka dilı tia yuu wa. Kù nətø tē pın, dwà baa, ka pıpılı, kwərø duən dē yın lá, tia tē dē ga vıvaga.

Təntən nabwanan banıa tē wúru yoo

⁶ *Malıke barpe tē, tē nø jø nabwanan barpe tē, dāñ ken tē síri, sə tē wúru tē. ⁷ Təntən malıka tē wúru ka nabwana tē. Dwà kafına dē mən tē nø gulı dē jana nan, tē lwá tia

yuu. Yá tia tē pwìú batwa vān nēdu tē don, dē tiān tē, dē pwìú batwa vān nēdu, dē galu tē mama dí mēn.

⁸ Malika bēlē nii nyiēn tē dē wúrú nabwana tē. Ba dil wōn don mūnaa tē wa, ku nē yi ndē paan nēfaru nē, ku mama nē kwé mēn. Mbu tē pwìú batwa vān nēdu jigē jana. ⁹ Wiēn tē, Yu nē fwa, nē wulē mūnaa wa, tē ga jē mi tē síi, pwìú batwa vān nēdu tēga. Níá yuu bwērē tē dē pwìú batwa vān nēdu cūgū.

¹⁰ Malika batwa nii nyiēn tē wúrú ka nabwana tē. Kacilaco nēfaru, ku nē kwen mēnvo, ndē mali mēn nē, nan lanworu tē wa, ku tu. Ku tua mūnē nēfaran tē pwìú batwa vān nēdu dē nabuliyia wa. ¹¹ Kacilaco tēntē yiri nē yi <wocicau>. Níá tē pwìú batwa, vān nēdu lwān ku jì wocicau. Yá níá tēntē dān jigē nacicau. Ku mē nē pin, tē gu liā zēnzēn, ba nē nyua tē.

¹² Malika bania nii nyiēn tē wúrú ka nabwana tē. Yicau tē pwìú batwa, vān nēdu jigē yikunu. Ku yoo tē tun cānā tē yira, ku ga tun kacilacē tē dē yira. Ku nētu dān pin, tē nēdu mama pwìú batwa, vān nēdu jigē nēzonu. Yá yituri pwìú batwa, vān nēdu jigē yikunu. Titin dē pwìú batwa, vān nēdu jigē yikunu.

¹³ À kùú ywān à na zunpuu, ku wulē yu nē ban ban, ku pēri. À nì dē ku baa ku kē yu nē, ku wú: «Mánjá tē, malikē batwa tē duēn tē nē wá wúrú tē nabwanan batwa tē, lēē wá bà, lēē wá bà, lēē wá bà, tia yuu lēzoni yuu wa».

9

Bonu nii nabwana tē wúrú yoo (Apokalisè 16.10-11)

¹ *Malika bonu nii nyiēn tē wúrú ka nabwana. À ni kacilaco, ku nan yu nē, ku tu tia. Ba pin ku buu tē, ku dēn nē lū zēnzēn tē borbiu. ² Ku sūrī buu tēntē, nywìín ga nan ku wa, tē dī yu nē. Tē nywìín tē yi ndē

mēnvo nēfaru nywìín nē. Buu tē nywìín tē pin, yicau tē dē lanworu tē jì yikunu. ³ Jērēn nan nywìín tē wa, tē sú tia. Yá ba dān pin tē cwan, ka nē yi ndē niya cwan nē. ⁴ Ba dān ga swìn tē con, tē dān ká fwa lwanu tia yuu gau tē yira, nē à yēé wolu nēdu yira, nē à yēé tiú nēdu yira. Yá tē dān nē wáá lwanu tē fwa liā tē yira, ba nē ba Yu tē jē ba tēlé nē. ⁵ Ba wā tē diān pin, sē tē gu liā tēntē, ba dān nē pin tē cwējē, sē tē kē ba cān wa, cānì bonu. Yá cān tēntē, tē nē wá kē ba nē, wá yā ndē nēn nē diya liū nētu. ⁶ Ku mánjá tēntē wa, lēzoni wá piā tian, yá ba ga bá na tē, abada. Ba wá piā, sē ba ti, tian ga wá dēri, tē va yituri, tē yá ba. ⁷ Tē jērēn tēntē yi ndē sēsen nē, ba nē tanu, sē ba ja va kùú. Tē yun wa, wiēn duēn ya wulē lá, tē nē yi ndē síán yupurēn nē, tē yēē ga yi ndē lēzoni yēē nē. ⁸ Tē yukoran tē yi ndē kana yukoran nē, yá tē yelē ga yi ndē gērēn yelē nē. ⁹ Tē nyuna tē yi ndē pamana lugu gānū nē. Yá tē vānā tē kwirē yi ndē kùú bwērē tē, sēsen nē dáá nē yáá vaña, tē ja dēri, tē vēlē kùú. ¹⁰ Tē yā jē dēbēlē dē tē suran ndē niya nē. Ku ga yi tē dēbēlē tē wa nē, tē diān tē naña, tē ma kēni cān lēzoni nē, ku ja vēlē cānì bonu. ¹¹ Tē piú nē yi *Sitana malika tē, ka nē ywānjá buu tē, ku dēn nē lū zēnzēn, tē yuu. Ebērē-ba sugu wa, ba bonē ka <Abadun* >, *Gērēkē-ba dē sugu wa, ba bonē ka <Apulun>.

¹² Tēntēn lēē tē kēēn. Nēn, lēē bēlē duēn, tē nē wá bà ku kwa nē.

Bardu nii nabwana tē wúrú yoo (Apokalisè 16.12-16)

¹³ *Malika bardu nii nyiēn tē wúrú ka nabwana. À dān ma nì kori don, ku swìn, ku naña síán *jōni kúrī nanyūran bania tē con, ku nē wulē Yu yáá con. ¹⁴ Kori tē dān swìn malika bardu nii nyiēn tē con, ka nē jē nabwana tē, ka wú:

* **9:11** 9.11 Ku yiri tēntē dēn nē yi cūcuranyiēn liū.

«Kòrí malíke banía tē, ba nē vwē dē banzala múnāa nēfaru tē nii nē, ba nē bonē <Efēratē>.»¹⁵ Yá ba dān kòrí malíke banía tē, tē nē ken tē sírí, tē dānì ku bini tē, ku càná tē dē ku mánjá tēntē tētē, ku dūn tē. Tē ken tē sírí, sē tē gv lēzoni pwìú batwa wa vān nēdu don tia yuu wa.¹⁶ À nì dē, ba swìn pamana tē nii, ba nē dìgā sēsen tē, ba buri nē. Ba swìn dē ba yì lià miliyūn biēlē.¹⁷ Mē ku tē, Yū nē pa, à na tē nē yì nētv. À nì sēsen dē lià nē dìgā tē yuu, ba lià tē yà zva pamana lurēn ganān. Lurēn tēntē yì nēsian, ndē mēn nē. Tē ga yì pùpòò ndē nywìín nē. Tē mù nē yì sēmūn ndē jirēbuu nē dē. Sēsen tē yun yì ndē gērēn yun nē. Tē níé wa mēn dē nywìín dē jirēbuu nē naṅa lá.¹⁸ Tē wiēn batwa tēntē gua lēzoni pwìú batwa vān nēdu tē don. Tē gua ba dē mēn, dē nywìín, dē jirēbuu tē nē naṅa tē níé wa.¹⁹ Sēsen tē dīān yà yì tē naṅa tē níé tē dē tē dēbēlē wa. Tē dēbēlē tē yì ndē dīṅa nē, tē ga jē yun dē. Yá ku yì tē yun tēntē nē, tē ma fwa ku tē nē lwara.

²⁰ Lēzoni tē, ba nē ga lá, wiēn tēntē nē wā gwī, wā sēē ba vēvēri ba kwa, ba ma sá wiēn tē ba nē fwa dē ba jūn. Ba tē pīn dūn *zinē tē nē dē wōṅwanān tē nē, ba nē fwa dē ba tētē jūn. Tē wōṅwanān tēntē yì ba fwa dē síān, nē à yēé dē cūīa, nē à yēé dē kapana, nē à yēé dē daran. Tē wōṅwanān tēntē yíá ba na, tē zīān ba nēh, tē ga wārì tē vēli.²¹ Ba mù lēzoni tēntē wā ba kwa vēvēri, ba ma sá ba lagurī tē, nē à yēé ba cūrī tē, nē à yēé ba ka pēh duēn vēē vēē tē, nē à yēé ba ṅwīrān tē.

10

Sagibiē tē, ba nē pīn Zwan nē tē, yoo

¹ À nì *malíka don, ka nē jē dīān zēnzēn dē ka nan Yū sān ka cwi. Ka yā pēpēri ka tiān dē bakwan. Ka yuu con kīkarī dē dwā sīú, ka yáá tē ga yì ndē yīcau nē. Ka nēē tē dē yì

ndē ywēṅē nē, tē nē jē mēn.² Ka yā jē sagibiē, ku nē sírí ka jūn wa. Yá ka dān tún ka jūzēn naa tē mūv yuu wa, ka ga tún ka jigwiē naa tē tia yuu wa.³ Ka dān ga zīn ka kori, ka kē yū nē, ka bubwi ndē gēru nē yáá baa nētv tē. Ka nē bubwi nētv tē kwa nē, dwā baa nēē barpē.⁴ Mánjá tē, dwā nē baa nēē barpē tē, à yā piā à púpúní, yá à dān nì kori, ku nē nan Yū *sān, ku swìn à con, ku wú: «Dān ká púpúní ku tē, dwā tē nē baa nēē barpē ka swìn tē, n pa ba lwarī. Ja ku n con nē!»

⁵ Yá malíka tē, à nē nì dē ka zīga yū nē, mūv tē dē tia tē yuu wa, dān zīn ka jūzēn jūn tē, ka te yū nē.⁶ Ka dùè dē Yū tē, v nē wulē mū wa, mánjá dē mánjá, ku nē ba zwēē, v nē fwa lanworu tē dē wiēn, tē nē wulē ku wa. V fwa tia dē ka yuu wiēn, v fwa mūv dē ku wa wiēn. Ka dùè dē Yū yūri tē ka swìn dē, ku kúú ba ja ka lī mánjá, ka ma dān.⁷ Yá mánjá tē, malíka barpē nii nyiēn tē nē wá kē ka sírí, ka wúrí ka nabwana tē, ku mánjá tē wa, Yū dān wá pa, v cīgá tē, ka nē sēgē, tun ka nii sū. V yā swìn ku suywāṅú tēntē, v tūtūnā tē nē yì v nii *sūsūnā tē con.

⁸ Yá kori tē, à yā nē nì, dē ku nan Yū sān, ku biān tē, kúú pií ku swìn à con, ku wú: «Vēli, n jon sagibiē tē, ku nē sírí, ku wulē malíka tē jūn wa, ku nē zīga yū nē, mūv tē dē tia tē yuu wa». ⁹ À dān vēli malíka tē con, à ga swìn ka con, sē ka pa nē sagibiē tē. Ka ma swìn à con, ka wú: «Jon ku, n lēri! Ku wá yā lán lán n nii wa, ndē turān nē. Yá ku ga wá yā càn kwalu kwalu n pùé wa». ¹⁰ À jon sagibiē tē, malíka tē jūn wa, à lēri. Ku yì lán lán à nii wa ndē turān nē. Yá à dān nē lēri ku, ku jigē càn kwalu kwalu à pùé wa. ¹¹ Ba dān ma swìn à con, ba wú: «N mē, sē n tē bwé n swìn Yū nii sūrān tē, n buri lūv nii kapupu liā nē, dē lūv dwíé kapupu, dē nēndēli yiri kapupu liā nē, dē pēegá kapupu nē».

11

Llà bələ tə, ba nə swìn cígá tə, ba bırı
(Likè 21.24)

¹ Ku kwa nə, ba dān pın nə mıu, ba nə ma maña wiən, ku nə yı ndə dabiə nə, ba ga swìn, ba wú: «Zàn, n ga man Yu *diè tə də ku *jonı kúrí tə, sə n gəlì là tə nii, ba nə wulə ku wa, ba pın dun Yu nə. ² Yá Yu dii tə yáá tə nə dà, kàrá con tə mù, dān ká man ku. Yu pın yáá təntə, luv dwíé tə duən tə mama, ba nə yèrì Zwezi-*Kərisə nə luv wa. Dwíé təntə wá nıña tiv tə, ku nə yı Yu nyiən tə də nɛɛ, halı, ku ja vələ cànı sapwilə də bələ». ³ Yu kùb ma swìn, v wú: «À wá tun à là bələ, ba nə wá swìn à cígá tə, ba bırı. Ba là təntə zva pucunı ganan. Ba wá swìn à sugu, ba bırı là nə dıan mürü də biələ də sapwıtwa (1 260)». ⁴ Ku là bələ təntə nə yı ndə *oliviye tıan bələ tə də canzılan bələ tə, tə nə zıga *Yuu-Tiu yáá con, v nə dé pàrì tia yuu wa. ⁵ Liù nə pıà, sə v fwa ba lwani, mən yáá nan ba nii wa, tə dé ba dıña tə, tə cùgù. Cígá, liù nə pıà, v cùgù ba, ku mɛ, sə ba gu ku tíu nɛtv. ⁶ Ba jə dıan, sə ba ja, dwà ka dān ká nà, máná tə wa, ba nə wá swìn Yu nii sùràn tə. Ba ga jə dıan, sə ba lwàn níá, ba pa, tə jı jana. Ba jə dıan də, sə ba kə yacara yiri mama là tə nə, ba nə wulə tia yuu wa, máná tə mama, ba nə pıà.

⁷ Máná tə wa, ba nə wá swìn Yu sùràn tə, ba zwèe, wojjiru tə nə naña *Sıtana malıke buv tə wa, ku dèñ nə lu zənzən tə, dān wá zıgı ba nə də kùb. Yá ku wá ta ba, ku dé, ku ga wá gu ba. ⁸ Ba wá yá ba tıga tə kanporu wa, tiv nɛfarv* tə tətəñı wa. Mə ku bwálı təntə wa nə, ba paa ba *Yuu-Tiu dagarv yuu wa. Yıra tə tə nə bırı tiv təntə nyınyıga nə yı *Sodómə də *Ezwipətə.† ⁹ Luv

nii mama là, dwíé yiri mama là, də nəndəli yiri mama là, də luv dwíé tə mama wa, wá ywàn ba tıga tə, ku ja vələ dıan batwa də fan. Yá ba bá pa cwəñə, sə ba gùrì tıga təntə. ¹⁰ Tıa yuu ləzoni wá jwɛ ba mù là bələ təntə tıan tə yırı, ba ga wá yə pupwən wa. Ba wá tun zilé wiən duən yıra, ba mù Yu nii *sùsùnà bələ təntə tıan tə yırı, ba nə wıwalı tia yuu ləzoni zənzən tə yırı.

¹¹ Dıan batwa də fan tə kwa nə, Yu pın *sıñu, ku nə pın mıu, bà ku zv ba, yá ba dān ga zàn, ba zıga ba nɛɛ nii nə. Fən nɛfarv dān zva là tə, ba yə nə ywàná ba. ¹² Ba nı kori tə nə jə dıan də ku baa, ku nan yı nə, ku swìn ba con, ku wú: «Á dıa yəbə!» Yá ba dān dıgà yı nə bakwan wa, ba dıña tə ga na ba. ¹³ Ku máná tə wa, tia vuvugu zənzən, yá tiv tə pwıú fugə vən nədv buburi duən yuu wa. Ləzoni mürü barpe (7 000) tıga, ku mù tia tə vuvugu təntə wa. Fən zva ba duən tə, ba ga pa dun Yu nə, v nə wulə v sàñ nə.

¹⁴ Bələ nii lɛɛ tə kèeñ. Ku kwa nə, nèñ, batwa nii lɛɛ tə nə, tə nə wá bə sıún sıún.

Nabwanan barpe nii nyiən tə yoo
(Apokalisè 12.10; 19.6)

¹⁵ *Malıka barpe nii nyiən tə wúru nabwana. Kwərə tə nə jə dıan baa, tə nan Yu sàñ nə, tə wú:

«Luv pàrì tə twi nə *Yuu-Tiu də *Kərisə tə, v nə tun wá. U wá dé pàrì, máná də máná, ku nə ba zwèe».

¹⁶ *Nəkwına sapva də banıa tə, yə nə jəé Yu yáá nə padaran tə yuu wa nə tə, tva ba yáá yuu, ba wulə ba pın dun Yu nə. ¹⁷ Ba swìn, ba wú:

«Nə kəni n lèèè Yuu-Tiu Yu tə, n nə wulə tə mɛ yuu wa. N mù nə yın lá, n mù ga nə wulə. Nə pın mú dun, n dıan nɛfarv tə nə pın, n tın n pàrì tə yırı.

* **11:8** 11.8 Sodómə yə yı tıkwıwıon, ku nə sús də là tə, ba nə tıña ku tə mama, ba nə swə, Yu ma cùgù ku. Yızərayelə là tə yə yın ywəñə Ezwipətə nə. † **11:8** 11.8 Sodómə yə yı tıkwıwıon, ku nə sús də là tə, ba nə tıña ku tə mama, ba nə swə, Yu ma cùgù ku. Yızərayelə là tə yə yın ywəñə Ezwipətə nə.

18 Luv dwíé tē mama lɪŋa yà zaŋa Yɪ yuu wa. Yá Yɪ lɪŋa tē twi síún nē. Mánǵá dàń yí, sē n bǝrì tɪga bǝrà. N wá ŋwín n tutunbɪa tē, ba nē yɪ n nii *sùsùnà tē. N wá ŋwín là tē mama, ba nē yɪ n mù nē tɪ, dē ba tē mama, ba nē zìlí mú, dē ba ləzwənbii dē ba ləzwənfaran. Yá n dàń wá cùgò là tē, ba nē cùgà tɪa tē, kɪ mánǵá tǝntə wa».

19 Kɪ kwa nē, Yɪ *diè tē Yɪ sǎń tē wa dàń sùrí. Yɪ diè tē wa, *nimaru daka tē nan yíá yuu. Dwà pɪpɪlɪ, ka baa, kwərə duən dē yɪn lá, tɪa tē dē ga vɪvaga, dwakafɪna dē ga nan, tē lwá dē diàn.

12

Kan dē tɪdən yoo

(Apokalisè 2.26-27; 1 Piyerə 5-8)

1 Kɪ kwa nē, mɪmɪnɪv nəfarv don nan yɪ nē. À nɪ kan don, yɪcav tē nē pəpəri wá ndə gǎnù nē, cǎnà tē ga wulə v nəe dǎń. Kacɪlace fugə bələ nē yɪ v dun yupuu, kɪ nē púé v yuu nē, kɪ kɪkarɪ. 2 Kan tē yá jə púé v pià, sē v lɪrɪ. Yá v lɪrɪ tē cǎn dàń pɪn, v bubwi.

3 Mɪmɪnɪv tē don kúv nan yɪ nē. Nǎń, kɪ yɪ tɪdən nəfarv, nəstɪan ndə mən nē, kɪ nē jə yun barpe dē nyɪran fugə nan kɪ zɪga. Dun yupuu yá púé kɪ yuu tē nədv mama nē. 4 Kɪ dǎbəlɪ bɪbalɪ kacɪlace, tē nē wulə lanworu tē wa, pwìú batwa vǎn nədv don, kɪ lwá tɪa yuu wa.

Tɪdən tē dàń zàn kɪ zɪga kan tē, v nē pià v lɪrɪ, tē yáá con. Yá mánǵá tē wa, v dàń nē lɪrɪ, kɪ pià kɪ dé v biú tē. 5 V lɪrɪ biú. V mù bibɛe tǝntə nē wá dé pǎrì luv dwíé tē mama yuu wa dē diàn. Yá ba dàń jon v biú tē, ba ja va Yɪ con, v padav tē nē wulə lá. 6 Kan tē ma dəri, v va kasɔɔ lanworu wa. Yɪ yá kwɛn bwálí, v tún v nē lá, sē v lɪ v nii nē, kɪ ja vələ dɪan mùrò dē biələ dē sapwɪtwa (1 260).

(Likè 10.18-19)

7 Kúv dàń twi kɪ zàn Yɪ *sǎń nē. *Malɪke piú Miswelə dē v malɪke tē ta tɪdən tē. Tɪdən tē dē dē kɪ malɪke ta ba zɪgɪ ba nē. 8 Yá tɪdən tē dàń nē wá diàn dí ba yuu wa. Kɪ dē kɪ malɪke tē yá kúv ba tē bwálí jə Yɪ sǎń nē. 9 Ba dɪlɪ kɪ mù tɪdən nəfarv tǝntə dē kɪ malɪke tē tɪa yuu wa. Kɪ mù nē yɪ dən nədwǎn tē, ba nē boŋə <*zini piú>, nē à yəé *Sɪtana. Kɪ mù nē gɪgarɪ là tē nē wulə tɪa ka tē yuu mama wa.

10 À dàń nì kori, kɪ nē jə diàn dē kɪ baa, kɪ nan Yɪ sǎń nē, kɪ swìn, kɪ wú:

«Sìún nē, mánǵá dàń yí, yá Yɪ jon là Sɪtana jìàn wa. Nē nyɪna Yɪ bɪrɪ v diàn tē, dē v pǎrì tē nē yɪ nǝtv. *Kərisə tē, v nē tun tē, dē ga bɪrɪ dē, Yɪ ken diàn v jɪn wa. Kɪ yɪ cígá, ba yigu liú tē, v nē swìn v zɪga ba tē nē, ba nē yɪ nē nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba lɪ Yɪ sǎń nē, ba dɪ tɪa. V mù nē yɪ liú tē, v yá nē swìn, tɪjaŋa sùràn v ma zɪga ba nē, tɪtɪn dē yɪcav, nē nyɪna Yɪ tē yáá con. 11 Nē nubɪa tē dí diàn v yuu wa, liú tē nē yɪ ndə pabiə nē tē jana tē yɪrɪ, tē nē lwá dē Yɪ svɔv tē yɪrɪ, ba nē swìn ba bɪrɪ là nē. Ba sèe, sē ba ja ba mɪ tē, ba ma lárí tɪan. 12 Kɪ mù tē yɪrɪ, á yana pupwəɛn wa, á mù là tē, á nē wulə Yɪ sǎń tē wa. Yá lɛe dàń wá yá tɪa yuu wa dē mɪv wa, Sɪtana nē cuə tē con tē yɪrɪ. V sùé dē lɪŋa, v nē yəé dē, v mánǵá tē nē ga kúv ba dáá yɪrɪ».

13 Mánǵá tē, tɪdən tē nē nɪ dē kɪ yɪ, ba dɪlɪ kɪ tɪa tē yuu wa, kɪ pe kan tē nē lɪrɪ bibɛe tē, kɪ kə kɪ yáá. 14 Ba pɪn zənpurən nəfarv vǎnà bələ kan tē nē, sē v ma pəri, v va kasɔɔ lanworu wa. Bwálí wulə kasɔɔ lanworu tǝntə wa, Yɪ nē wá lɪ v nii nē lá, bɪna batwa dē fan. Yá v dē kɪ mù tɪdən tē kúv bá boli duən. 15 Tɪdən tē tunɪ níá kɪ lɪ kɪ nii wa, ndə mɪnaa nē, kan tē kwa

con, sè tɛ pɛɛ wá tɛ ja jén. ¹⁶ Yá tia tɛ san kan tɛ nɛ, ka sùrí ka nii, ka nyɔ mɔnaa tɛ, tɪdɛn tɛ nɛ tɔnɪ kɔ lɪ kɔ nii wa, kɔ dɪlɪ kan tɛ kwa tɛ. ¹⁷ Tɪdɛn tɛ lɪŋa zàn kan tɛ yuu wa, kɔ dān ma pɪí kɔ va kɔ zɪn kòò kan tɛ bɪa gɪganɪ nɛ, ba nɛ yɪ lià tɛ, ba nɛ sɛɛ ba twá Yɪ *nii yìèn tɛ nɛ, ba ga swìn Zwezi sùràn tɛ, ba bɪrɪ dɛ ba twá tɛ nɛ. ¹⁸ Tɪdɛn tɛ dān ma kèɛn kɔ va, kɔ zɪga mɔv tɛ vān nɛ.

13

Wojjiru tɛ nɛ nan mɔv tɛ wa nɛ yoo
(Apokalisè 17.3, 7-17)

¹ Kɔ kwa nɛ, à nɪ wojjiru don dɛ kɔ naŋa mɔv wa. Kɔ wojjiru tɛ yà jɛ nyɔran fugɛ dɛ yun barpɛ. Nyɔv nɛdɔv mama yuu yà jɛ dun yupuu. Yun tɛ nɛdɔv mama yuu wa, yɪra yà púpúná, tɛ nɛ twɪn Yɪ.

² Wojjiru tɛ, à nɛ nɪ tɛ, yɪ ndɛ gwíɛ nɛ. Kɔ nɛɛ tɛ yɪ ndɛ kanyakuru nɛɛ nɛ, kɔ nii tɛ ga yɪ ndɛ gɛru nii nɛ. Yá tɪdɛn tɛ dān pɪn kɔ dɪàn tɛ, dɛ kɔ padaɔv tɛ, dɛ pàrɪ nɛfarɔv wojjiru tɛ nɛ. ³ À nɪ wojjiru tɛ yuu nɛdɔv don, ba nɛ mà ba tún nɔran kɔ yɪra, ndɛ kɔ wá tɪ. Yá kɔ nɔran tɛntɛ dān pɪí tɛ zùrɪ. Kɔ dān gwárɪ tia yuu lià tɛ mama, ba ga dɛrɪ ba twá kɔ kwa. ⁴ Lià tɛ mama dān tua tia tɪdɛn tɛ yáá con, ba pa kɔ dun, kɔ nɛ pɪn pàrɪ wojjiru tɛ nɛ yɪrɪ. Ba tua tia wojjiru tɛ yáá con, ba ga wú: «Liù tɛlɛ, v nɛ mɛ dɛ wojjiru tɛ. Liù tɛlɛ v nɛ wáá v tɛ, v zɪga kɔ nɛ».

⁵ Ba pɪn cwɛŋɛ wojjiru tɛ nɛ, sɛ kɔ swìn fwíɛ sùràn dɛ yìèn tɛ nɛ twɪn Yɪ. Ba tɛ kúò pɪn kɔ cwɛŋɛ, sɛ kɔ dɛ kɔ pàrɪ tɛ, cànɪ sapwíɛ dɛ bɛlɛ. ⁶ Kɔ dān sùrí kɔ nii, kɔ swìn yìèn, kɔ ma twɪn Yɪ dɛ kɔ cùgà v yɪrɪ tɛ nɛ, dɛ kɔ twɪn v bwálɪ tɛ, v nɛ wulɛ tɛ, dɛ lià tɛ nɛ wulɛ Yɪ *sàñ tɛ wa. ⁷ Ba pɪn kɔ cwɛŋɛ, sɛ kɔ ta kɔ zɪgɪ lià tɛ nɛ, ba nɛ yɪ *Kɛrísɛ nɛ tɪ, sɛ kɔ ta ba, kɔ dɛ. Ba pɪn kɔ cwɛŋɛ, sɛ kɔ dɛ dɪàn dwíɛ dɛkúrɛn

yɪrɪ mama lià, lɔv nii mama lià yuu wa, nɛndɛli yɪrɪ mama lià yuu wa, dɛ lɔv dwíɛ tɛ mama wa. ⁸ Yá tia yuu lià tɛ mama, ba yɪra nɛ wà púpúnɪ mɪ sagɪ tɛ wa, máná tɛ wa, Yɪ nɛ fwa lɔv, dān wá tɔv wojjiru tɛ yáá con, ba pa kɔ dun. Mɪ sagɪ tɛntɛ yɪ *pabíɛ tɛ, ba nɛ ken sùú ka bɪan nɛ tɛ, nɛ tɪ kɔ.

⁹ Liù mama dān mɛ, sɛ v kɛ dɪàn, v sùrí v zɪan, sɛ v ma cugɔv zɛnɪ!

¹⁰ Liù tɛ, v nɛ mɛ, sɛ v dɔŋa ja wá, ba ma fwa kɔ tɛ, ba nɛ pìà, ba wá ja kɔ tíú tɛ. Liù tɛ, v nɛ mɛ, sɛ ba gɔv dɛ lagɔrɪ sùú, ba cígá wá gɔv kɔ tíú dɛ lagɔrɪ sùú. Kɔ nɛtɔv tɛ yɪrɪ, lià tɛ nɛ yɪ Kɛrísɛ nɛ tɪ tɛ mɛ, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi-Kɛrísɛ nɛ, ba ga ja pínú wuuu, ba dān ká pɪí, ba kɛ ba kwa.

Wojjiru tɛ nɛ nan tia tɛ yoo
(Apokalisè 19.20; 14.9-11)

¹¹ Kɔ kwa nɛ, à nɪ wojjiru don dɛ kɔ nan tia kɔ dɪ. Kɔ yà jɛ nyɔran bɛlɛ, tɛ nɛ yɪ ndɛ pabíɛ nyɔran nɛ, kɔ ga swìn ndɛ tɪdɛn nɛ.

¹² Kɔ yà wulɛ kɔ tɔŋa dɛ mɔv wojjiru pàrɪ tɛ, kɔ mù mɔv wojjiru tɛ yáá con. Yá kɔ dān kálú tia dɛ ka yuu lɛzoni mama, kɔ pa ba tɔv kɔ yáá con, dɛ ba pɪn dun kɔ mù tɛntɛn wojjiru tɛntɛ nɛ. Mɛ kɔ mù mɔv wojjiru tɛntɛ, nɛ ba mà ba tún nɔran kɔ yɪra, ndɛ kɔ wá tɪ. Yá nɔran tɛntɛ dān pɪí tɛ zùrɪ. ¹³ Kɔ mù bɛlɛ nii wojjiru tɛntɛ yà fwa dɪàn mɪmɪnan nɛfaran. Kɔ yà pɪn, mɛn nan yɪ nɛ, tɛ cú tia yuu, lɛzoni tɛ mama yá yuu. ¹⁴ Kɔ yà gɪgarɪ tia yuu lɛzoni dɛ kɔ dɪàn mɪmɪnan tɛ, ba nɛ pɪn kɔ cwɛŋɛ, sɛ kɔ fwa mɔv wojjiru tɛ yáá con. Kɔ dān swìn tia yuu lɛzoni con, sɛ ba ma wojjiru tɛntɛ, ba nɛ za dɛ lagɔrɪ sùú, ba tún nɔran kɔ yɪra, kɔ ga pɪí kɔ bwɪn tɛ nyɪnyɪga. ¹⁵ Ba pɪn cwɛŋɛ bɛlɛ nii wojjiru tɛ nɛ, sɛ kɔ pa tɛntɛn nyɪn tɛ nyɪnyɪga tɛ, ba nɛ ma tɛ wàní, kɔ na mɪ kɔ sɪí, sɛ kɔ wàní kɔ swìn yìèn. Ba pɪn kɔ cwɛŋɛ, sɛ kɔ pa, ba gɔv lià tɛ mama, ba nɛ ba tia twɪ, ba pɪn kɔ dun. ¹⁶ Wojjiru

tə pɪn, ba fwa mɪmɪnu lià tə mama jɪzən jɪàn nə, nə à yèé ba télé nə. Ku yɪn ləzwənbiɪ də ləzwənfaran də jɪjə tián də zɪra də lià tə nə ti ba tián də ywəŋə. ¹⁷ Yá liù mama bá wàní won v yoli, nə à yèé v jon v yè, də ku tíú tə nə ba ku mɪmɪnu tə jə. Ku mɪmɪnu tɛntə nə bɪrɪ, wojjɪru tə yɪrɪ tə nə yɪ nɛtv, nə à yèé, nanba tə, ku nə bɪrɪ ku yɪrɪ tə.

¹⁸ Mə yəbə nə wɔbɔŋa mɛ, sə ku ya lá. Liù tə, v nə jə yənu, nə wáá ku nanba tɛntə dɛn v jəli v lwarɪ. Ku nanba tɛntə bɪrɪ bɛɛ ləzoni nanba. Ku yɪ biərdv də sapwɪtwa də bardv (666).

14

Pabiə tə də v kwa lià tə yoo
(*Ebərə-ba 12.22-24; Apokalisè 7.3*)

¹ Á cɔga zəni, à ywàń də à na, *pabiə tə, ka zɪga yɪ nə paan tə, ba nə bɔŋə <Siyon* >, tə yuu wa. Lià mùrù bíí də mùrù sapwɪlə də mùrù banɪa (144 000) yá wulə də wá, ba yá nə jə v yɪrɪ tə, də v nyɪna Yɪ tə yɪrɪ tə, tə nə púpúní ba télé nə. ² À nì kori, ku nə nan Yɪ sàń, ku yɪ ndə níá nə dáá, tə ga dəri tə bɪàn, ku ga yɪ ndə dwà nə baa də dɪàn. Ku kori tɛntə, à nə nì tə, yɪ ndə kunkodurə nə wulə, ba dwí ba kunkolu. ³ Ba dǎń wulə ba nuŋə nuŋə nɛdɔn Yɪ padav tə yáá, də wiən banɪa tə, də *nəkwɪna tə yáá con. Liù tɛlɛ, v nə wáá ku nuŋə tə v kwè, də ku nə tà ba lià mùrù bíí də mùrù sapwɪlə də mùrù banɪa (144 000) tɛntə, Yɪ nə yè lià tɛntə v jon, tia ka tə yuu wa. ⁴ Ba lià tɛntə yɪ lià tə, ba nə cìgà ba tián nə, ba wà durən yìèn fwa. Ba yɪ lià tə, ba nə wà cwàrì də duən. Ba yɪ pabiə nə tə kwa bwálí tə mama, ka nə vɛlə. Yɪ yè lià tɛntə v jon ləzoni pwərə wa, sə ba ya v mù Yɪ də nə, tə tɛntən lià. ⁵ Kunkun wà ba lià tə nii wa nan. Ba yɪ lià tə, ba nə

ba yoo jə, ba nə wá caga ba nii nə ku yɪrɪ.

Yɪ bɔrà tə yoo
(*Tɔtvnan 17.30-31; Apokalisè 18; 19.19, 20*)

⁶ Ku kwa nə, à nɪ *malɪka tə don, ka nə pəri, ka nan yɪ nə ban ban. Ka yá jə svywǎŋú, ku nə wulə máŋá mama wuuu, sə ka swɪn ka bɪrɪ tia yuu ləzoni nə, də lɔv dwíé tə mama wa nə, də dwíé dəkurən yiri mama lià nə, də nɛndəli yiri mama lià nə, də lɔv nii mama lià nə. ⁷ Malɪka tə zɪn ka kori, ka kə yɪ nə, ka wú: «Á zílé Yɪ, sə á ga pa wá dun, máŋá nə yí, sə v bɔrì ləzoni bɔrà yɪrɪ. Á twɪa Yɪ yáá con, á pa wá dun. V mù nə fwa lanworu, də tia, də mùv, də nabuliyɪa».

⁸ Malɪka don, ka nə yɪ bələ nii nyiən, twá tɛntən nyiən tə kwa, ka bà, ka swɪn, ka wú: «Ku tua, *Babilɔnə tiv nəfarv tə tua buuu. Babilɔnə tián yá pɪn lɔv dwíé tə mama wa, twá ba nə, ba pəni duən vɛɛ vɛɛ, ndə ba nyua swana ba bubɔnɪ».

⁹ Malɪka don, ka nə yɪ batwa nii nyiən, twá tɛntə nyiən bələ tə kwa, ka bà, ka zɪn ka kori ka kə yɪ nə, ka wú: «Liù tə, v nə tua wojjɪru tə də ku nyɪnyɪga tə yáá nə, v pa ku dun, yá ku tíú ga jə wojjɪru tə mɪmɪnu v télí nə, nə à yèé v jɪn nə, ¹⁰ Yɪ liŋa tə wá zàn v yuu wa zənzən, ndə ba nə lwa swana tə nə dá wùrú zɔŋa wa, ba pa v nyv v bubɔnɪ. Yá Yɪ dǎń wá kə ku ləzwənyiri tɛntə, mən də jirəbuu wa, sə tə pa v dé càn, v malɪkə tə də *pabiə nə tə yáá con. ¹¹ Mən tə dǎń wá kə càn ba ləzwənyirə tɛntə nə, tə nywɪń ga zaŋa, máŋá də máŋá, ku nə ba zwèe. Yá ba ba na sié yɪcav də titɪn. Ba yɪ lià tə, ba nə tua wojjɪru tə də ku nyɪnyɪga tə yáá con, ba pa ku dun. Yá ba yɪ lià tə, ba nə sèe, ba pa ba fwa wojjɪru tə yɪrɪ tə mɪmɪnu ba yɪra».

* **14:1** 14.1 Ku yɪ paan tə, *Zwerizalemə nə lwè ku yuu wa, yɪrɪ nɛdwan.

¹² Kù nètù tə yiri, lià tə, ba nə yì Kərisə nə tì, ba nə twá v *nii yìèn tə nə, ba ga kə ba waa Zwezi-Kərisə nə mɛ, sə ba ja pínú wuuu, ba dàn ká pií ba kə ba kwa.

¹³ À nì kori, kù nə nan Yì *sàñ kù nə swìn, kù wú: «Púpúní, kù nə zìgì síún nə: Pupwən lià nə yì lià tə, ba nə ken ba waa *Yuu-Tiu nə, ba ga zìgì lá ba tì. Yì-*Siŋu tə le, kù wú: «Kù yì cígá, ba wá síí ba tutuncaran tə jùn wa, yá tə mù dàñ nə bırı kù tə, ba nə tun.»

(*Matie 13.37-43*)

¹⁴ À nə ywàŋá də nən, bakwan nəpon nə, won yà jèé kù bakwan tə yuu wa, kù yì ndə ləzwənə nə. U yà púé síán yupuu v yuu nə, v ga jə síkwara, kù nii nə yì fula fula, v jùn wa. ¹⁵ *Malika don nan Yì *diè tə wa, ka zìn ka kori, ka kə yì nə, ka swìn liù tə con, v nə jèé bakwan tə yuu wa, ka wú: «Tia yuu wièn tə bɪga tə mɛ, sə ba gian tə. Mánjá yí, sə ba gian tə! Ja n síkwara tə, n ma gian tia yuu wièn tə!» ¹⁶ Liù tə, v nə jèé bakwan tə yuu wa, dàn ma ja v síkwara tə, v ma gian tia yuu wièn, tə nə bɪga tə mama, v zwèe.

¹⁷ Malika don də tə nan Yì diè tə wa, kù nə wulə Yì sàñ nə. Ka də yà jə síkwara, kù nii nə yì fula fula. ¹⁸ Malika don də ka nə jə diàn mən yuu wa, nan *jɔŋi kúrí tə con, ka zìn ka kori, ka kə yì nə, ka swìn ka tə nə jə síkwara tə, kù nii nə yì fula fula tə con, ka wú: «Ja n síkwara tə, kù nii nə yì fula fula tə, n ma pùrí kacan, tə nə bɪga, tə wulə tia yuu kacan kára tə wa!» ¹⁹⁻²⁰ Malika tə dàn ma ja ka síkwara tə, ka ma pùrí kacan, tə nə wulə tia yuu wa, Ka tì tə, ka lwá zɔɔ nəfaru wa, sə ka kaja tə, ka ma fwa swana, sə kù bırı Yì lɪŋa nə zaŋa zənzən nətù. Ba titaga kacan tə. Zɔɔ nəfaru tə wa kù yà nə wulə tì tə nii nə. Jana nan kù bwálí tə wa, tə dəri tia, tə va kilomətərə biətwa (300). Kacan níá təntə yì jana, tə dàn ga lɪŋə zənzən.

Sısan nə zua tə wa, tə wá dì, tə yí ka nii kwìèn.

15

Malike barpe tə də yacara yirə yirə tə yuu yoo

(*Apokalisè 19.1-4; 11.19; 16.1*)

¹ Kù kwa nə, à nì mımınu don lanworu tə wa, kù yì nəfaru, kù ga yì wobalu. À nì *malike barpe, tə nə wáa yacara dəkurən barpe tə kəni lià nə. Mə tə mù talikwa yacara barpe tə nə Yì wá twá, v ma tun v lɪŋa tə, v pa tə sú.

² Kù kwa nə, à tə nì won ndə muv nə, kù nə yì ndə zəŋə nə, kù nə gúlí də mən. À nì ba tə, ba nə dí diàn wojjiru tə də kù nyinyiga tə yuu wa də won tə, kù yiri tə nə yì nanba tə, yuu wa. À nì ba də ba ziga kù mù muv tə, kù nə yì ndə zəŋə nə tə, yuu wa, ba ga jə kunkwələn tə, Yì nə pın ba. ³ Ba wulə ba nuŋə Yì tutunbiu *Moyizə nuŋə tə, tə nə yì liù tə, v nə yì ndə *pabiə nə tə də nuŋə, Ba nuŋə ba wú:

«Nə *Yuu-Tiu Yì, n wulə tə mɛ yuu wa, kù tə n nə fwa dáá, kù ga jə fira. N yì dwíé tə mama pìú lɔv wa. N conjì tə yì mənə mənə, tə ga yì cígá conjì də. ⁴ Yuu-Tiu, lià tə mama zilí mú, ba ga bwì n yiri tə nə. N mù cíci nə yì Yì. N dwə won mama. Lɔv dwíé tə mama wa wá bə, ba tu n yáá con, ba pa mú dun, ba nə wá na n tutunan, tə nə yì cígá tə yiri.»

⁵ Kù mù təntə kwa nə, à nì Yì *diè tə, ka súrí Yì *sàñ nə, yá Yì *nimaru gansili tə ga wulə ka wa.

⁶ Malike barpe tə nə kəni yacara dəkurən barpe lià nə tə, nan Yì diè tə wa. Tə zua ganpwənə, tə nə tunə mən, tə ga vwa síán vwərən tə nyuna nə. ⁷ Wièn bania tə wa won don pın síán wùrú zɔŋi barpe, malike barpe tə nə. Kù tə nə wulə wùrú zɔŋi təntə wa, bırı Yì lɪŋa tə. U mù Yì nə wulə mu wa, mánjá də mánjá, kù nə ba zwèe. ⁸ Yì dun tə

də ʋ diàn tɛ pɪn, nywɪn sù Yɪ diè tɛ. Liù mama yà kùb wàri diè tɛntɛ wa ʋ zwi, kɪ jɛ vɛlɛ mánǎ tɛ, malɪkɛ tɛ yacara dɛkurɛn barpɛ tɛ mɛ nɛ wá bǎ tɛ tɪn tɛ zwèe.

16

Malɪkɛ barpɛ tɛ dɛ càn yirɛ yirɛ tɛ yoo

(Apokalisè 8.6-9.21)

¹ À nì kori, kɪ nɛ jɛ diàn dɛ kɪ baa, kɪ nan Yɪ *diè tɛ wa. Kori tɛ swɪn *malɪkɛ barpɛ tɛ con, kɪ wú: «Á vɛlɛ, á lwá kɪ tɛ nɛ wulɛ wùrú zɔŋa barpɛ tɛ tɛ wa, kɪ nɛ bɪri Yɪ lɪŋa tɛ, tia yuu wa».

² Tɛntɛn malɪka tɛ vɛli, ka lwá ka wùrú zɔŋa tɛ tia yuu wa. Nɪran kɔkwɪnan, tɛ nɛ wùri báá báá báá, zɛn, tɛ tɪ lià tɛ yɪra, ba nɛ jɛ wojijiru tɛ mɪmɪnɪ tɛ ba yɪra, ba ga twɪ kɪ nyɪnyɪga tɛ yáá con, ba pɪn kɪ dun.

³ Bɛlɛ nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ mɪv tɛ wa. Níá tɛ zɛn tɛ jì jana, ndɛ tɪgɪ jana nɛ. Yá mɪv tɛ wa wiɛn tɛ dɛ mama tɪga.

⁴ Batwa nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ mɪnɛɛ dɛ nabuliyɪa wa. Tɛ dɛ níá tɛ zɛn tɛ jì jana. ⁵ À dǎn nì dɛ malɪka tɛ, ka nɛ ywǎŋá níá yuu wa, swɪn, ka wú:

«N m̀ nɛ yɪ cígá tíú. Yá n ga tɛ wulɛ wuuu. N m̀ nɛ yɪn lá fuɛn fuɛn. N m̀ cɪcɪ nɛ yɪ Yɪ, n nɛ dwɛ won mama. Kɪ yɪ cígá, n b̀r̀r̀ yìèn tɛ tɛ b̀r̀r̀, ndɛ kɪ nɛ mɛ nɛtɪ. ⁶ Ba m̀ lià tɛntɛ gua lià tɛ, ba nɛ yɪ *Kɛrisɛ nɛ tɪ, dɛ n nii *s̀s̀s̀nà tɛ jana ga lwá tia. Yá síún nɛ, n dǎn pɪn níá tɛ jì jana, sɛ ba nyɪ. Kɪ m̀ nɛ mɛ dɛ ba».

⁷ À dǎn nì kori, kɪ nɛ nan jɔŋi kúri tɛ con, kɪ swɪn, kɪ wú:

«Kɪ yɪ cígá, *Yuu-Tiu Yɪ tɛ, n nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa. N b̀r̀r̀ tɛ yɪ cígá cígá b̀r̀r̀, kɪ ga mɛ, sɛ kɪ ya nɛtɪ».

⁸ Banɪa nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ yɪcav tɛ yuu wa. Yɪcav tɛ ma nɪ cwɛŋɛ, sɛ kɪ dɛ lià tɛ dɛ kɪ

mɛn tɛ. ⁹ Kɪ b́r̀ tɛ dǎn dí lià tɛ zɛnzɛn, yá dɛ kɪ nɛtɪ mɛ, ba twɪn Yɪ dɛ ba swɪn sukɔkwɪnan ba pɪn ʋ yɪri tɛ nɛ. Yɪ tɛntɛ nɛ jɛ diàn, ʋ m̀ nɛ pɪn yacara tɛntɛ yí ba. Yá ba lià tɛ ga wá sɛe ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba cɪna tɛ, sɛ ba pa dun Yɪ nɛ.

¹⁰ Bonu nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ wojijiru tɛ padav tɛ yuu wa. Kɪ payuu tɛ zɛn kɪ jì yikunu bwálí. Lià tɛ dǎn ga dɪŋɪ ba nɛndɛlɛ ba yɪra nɛ wùri yɪri. ¹¹ Ba wulɛ ba twɪn Yɪ tɛ, ʋ nɛ wulɛ ʋ sǎn nɛ, yawurɛ tɛ dɛ ba yɪra nɪran tɛ yɪri. Yá ba ga bá sɛe, sɛ ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba tutɔnkɔkwɪnan tɛ.

¹² Bardɪ nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ ɔfɛratɛ mɪnaa nɛfarɪ tɛ wa. Kɪ níá tɛ zɛn tɛ dǎn wɪ, sɛ tɛ yá cwɛŋɛ, tɛ pa pɛegá tɛ nɛ, ba nɛ naŋa yɪ yipɪan con ba biàn.

¹³ À nɪ *zinɛ batwa, tɛ nɛ yɪ ndɛ nyɛnswɛrɛn nɛ, dɛ tɛ naŋa tɪdɛn tɛ, dɛ wojijiru tɛ, dɛ kɪnkɪn s̀s̀s̀ǹǹ nii nɛ. ¹⁴ Tɛ yɪ *zinɛ tɛ nɛ jɛ *Sitana diàn tɛ ma tɔŋa ʋ diàn mɪmɪnɪ. Tɛ m̀ zinɛ batwa tɛ vɛli tia mama yuu pɛegá tɛ con. Tɛ vɛli, sɛ tɛ kɛ ba duɛn yáá, sɛ tɛ ma ta kùb dɛ Yɪ tɛ, ʋ nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa, dɪn nɛfarɪ tɛ nɛ, ʋ nɛ li ʋ tɪn.

¹⁵ Yá Zwezi swɪn à con, ʋ wú: «Á cɔga zɛni, à biàn, sɛ à di á yuu ndɛ ŋwìàn nɛ. Pupwɛn liù nɛ yɪ liù tɛ, ʋ nɛ ba dwèe kɪ mánǎ tɛ wa, ʋ ga jɛ ʋ ganan ʋ yɪra nɛ, ʋ dǎn ká va dɛ yaswɛlɛ, sɛ ba na ʋ cavɪra». ¹⁶ Zinɛ tɛ dǎn ken pɛegá tɛ duɛn nɛ, bwálí tɛ wa, ba nɛ boŋɛ dɛ *Ebɛrɛ sɔgɪ, ba wú: «Arɛmagedon».

¹⁷ Barpɛ nii malɪka tɛ lwá ka wùrú zɔŋa tɛ lanworu tɛ wa. Kori tɛ, nɛ jɛ diàn zɛn kɪ baa, kɪ nan Yɪ diè tɛ wa, padav tɛ con, kɪ swɪn, kɪ wú: «Kɪ fwa, kɪ zwèe!» ¹⁸ Dwà pɪpɪli ka baa, kwɛrɛ duɛn dɛ yɪn lá, tia tɛ ga vuvugu. Kɪ nɛ zɪgɪ mánǎ tɛ mama, lɛzoni nɛ wulɛ tia yuu wa, tia yà tɛ wá vuvugu zɛnzɛn kɪ yí nɛtɪ. ¹⁹ Tɪv nɛfarɪ tɛ, ba nɛ boŋɛ *Babilɔnɛ tɛ, dǎn pwèe twɛrɛ

batwa, yá dwíé tē luv mama wa tɪfaran tē mama dàń tɔa. Yɪ wà kɔ tē, Babilónē tián nē fwa tē yoo swèéé, yá v cùgò ba. U lɪɲa tē zàn ba yuu wa zənzən, ndə ba nē lwá swana ba sú wùrú zɔɲa, ba pa ba nyu ba bubunɪ. ²⁰ Muv tətəɲi wa tián tē mama jén, yá pɛɛn tē dē kùò ba na. ²¹ Dwakafina nɛfaran nan yɪ, tē twɪ là tē yuu nē. Tē dwakafina təntə nɛdɔ mama yà yɪ kilo dē kilo. Yá ləzoni tē dàń wulə ba twɪn Yɪ, dwakafina tē nē kəni yacara ba nē yɪ. Ba twɪn wá, tē yacara təntə nē dáá zənzən tē ja lɛ tē yɪ.

17

Kacwaran yáá tíú tē yoo (Apokalisè 16.19, 18)

¹ Kɔ kwa nē, *malɪkɛ barpɛ, tē nē jə wùrú zɔɲɪ barpɛ tē wa, malɪka don twi ka swɪn à con, ka wú: «Bàá yəbè! À wá bɪrɪ mú b̀r̀à tē nē wá ja kacwaran yáá tíú tē nɛtɔ. Kɔ mù kacwarɔ təntə yɪ tɪv tē, kɔ nē lwè naconɲi kapɔpɔ nii nē. ² Tɪa yuu pèegá tē fwa bacwan dē kɔ mù kan təntə. Kɔ twá dē v mù kacwaran yáá tíú təntə, tɪa yuu là ma zɔ bacwan wa, ndə ba nyua swana ba bubunɪ».

³ Yɪ-*Siɲu tē cuə à yuu wa, malɪka tē ga tì nē, ka ja va ka tún kasɔ lanworu wa.

Kɔ bwálí tē wa, à nɪ kan dē v jèé wojijiru don nɛstɪn mwɪn yuu wa. Kɔ yà jə yun barpɛ dē nyuran fugə. Kɔ yɪra mama yá súé dē yɪra tē nē púpúná, tē nē twɪn Yɪ. ⁴ Kɔ kan tē zɔa ganstɪn mwɪn dē ganstɪnɪv. U nàn v tián dē síán dē kapana wonanan dē zanan. U yà jə síán wùrú zɔɲa v jìàn wa. Kɔ síán wùrú zɔɲa təntə yá súé dē cavɪyɪən dē durən, tē nē nan v kacwan tē wa. ⁵ Yɪrɪ don púpúní kan tē tɛlí nē, kɔ nē yɪ yosəgu. Kɔ yɪrɪ təntə nē yɪ *Babilónē tɪv nɛfarɔ. Kɔ mù nē yɪ kacwaran tē dē tɪa yuu cavɪyɪən tē dəkúu. ⁶ À nɪ kɔ kan təntə dē v nyua jana v sú, ndə swana nē jə wá. Jana

təntə yɪ là tē, ba nē gɔa ba nē yɪ *Kərisə nē tɪ, tē yɪrɪ, dē ba nē swɪn Zwezi cígá tē, ba bɪrɪ tē yɪrɪ. À nē nɪ wá, kɔ gwárí nē. Kɔ cígá gwárí nē zənzən.

⁷ Malɪka tē dàń ma swɪn à con, ka wú: «Bèèèè nē pɪn, kɔ gwárí mú? Kɔ nē yɪ wojijiru tē nē jə yun barpɛ, dē nyuran fugə tē, dē kan tē, v nē jèé kɔ yuu wa yoo, à mù wá bɪrɪ mú kɔ yosəgu tē.

⁸ Wojijiru tē, n yà nē nɪ dē kɔ wulə tē, kùò tɛlə. Kɔ dàń nē wá pìí kɔ nan buu tē, kɔ dən nē lù zənzən, tē wa, kɔ va jíún bwálí nē kɔ cùgò míámíán. Yá kɔ wá gwárí tɪa yuu ləzoni tē, Yɪ nē wà ba yɪra púpúní mu sagɪ tē wa, kɔ nē zɪgɪ mánjá tē, v nē fwa luv. Kɔ wá gwárí ba, dē ba nē wá na wojijiru tē, dē kɔ yɪn lá, kɔ ga kùò tɛlə, yá kɔ tē wá pìí kɔ bà kɔ nan.

⁹ Mə yəbè nē yənu dē wubɔɲa mɛ tē ya lá. Yun barpɛ tē bɪrɪ pɛɛn barpɛ tē, kan tē nē jèé tē yuu wa. Yá tē mù tətə nē kùò bɪrɪ pèegá barpɛ tē dē. ¹⁰ Ba pèegá barpɛ tē wa, pèegá bonu tɔa. Bardɔ nii pìú tē tē wulə v dé v pàrɪ síún. Ba talɪkwa pìú tē tē wà twi. Yá mánjá tē, v dàń nē wá bà, v wá dé v pàrɪ tē mánjá mancɪn wa. ¹¹ Wojijiru tē, kɔ yà nē yɪn lá, kɔ ga kùò tɛlə tē dē tətə bɪrɪ nana nii pìú don. Kɔ dē tətə yɪ pèegá barpɛ tē wa pìú don. Yá mánjá tē wa, kɔ mù nē wá bà, kɔ wá va jíún bwálí nē, kɔ cùgò míámíán. ¹² Nyuran fugə tē, n nē nɪ tē, bɪrɪ pèegá fugə tē, ba tē nē wà pàrɪ nɪ, sə ba dé. Yá ba wá na pàrɪ, ba dé lugu nɛdɔ dē wojijiru tē. ¹³ Ba pubɔɲa yoo yɪ nɛdɔ, ba dàń ga pɪn ba dián tē, dē ba pàrɪ tē wojijiru tē nē. ¹⁴ Ba wá zɪn kùò dē liù tē, v nē yɪ ndə *pabíə tē nē. Yá v wá ta ba v dé, v nē yɪ yun tián tē mɛ *Yuu-Tiu, dē pèegá tē mɛ Pìú, tē yɪrɪ. Yá v mù dē là tē, v nē kúrí v lɪ v tún, ba nē sèe v nii dē pùé nɛdɔ, wá dé dián pèegá tē yuu wa dē wá».

¹⁵ Malɪka tē kùò pìí, ka swɪn à con, ka wú: «Níá tē, n nē nɪ dē kacwarɔ

tə jəə tə yuu wa, luv nii mama lià, də púlé tə mama, də luv dwíé tə mama, də soyirə mama lià nə tə biri. ¹⁶ Yá nyöran fugə tə, n nə ni də wojjiru tə wá ti dñi də kacwaru tə. Tə wá jon ku tə mama, kacwaru tə nə jə, tə ga wá yá wá yaswələ. Tə wá dé v yira nàñú tə, tə ga dili ku giganı mən wa. ¹⁷ Yu ken tə pubuŋa wa, sə tə tun, tə twá ku tə nə, v nə dí yáá v tanı v tün, sə tə tun də pubuŋa nədu. Yá tə dän wá pa tə pàrì tə wojjiru tə nə, ku ja vəli máñá tə, Yu sùràn tə mama nii nə wá bà, tə sú. ¹⁸ Kan təntə, n nə ni tə, nə biri tifarv tə, ku nə dé diàn, tia pèegá tə me yuu wa».

18

Babilonə turı tə yoo

¹ Ku kwa nə, à ni *malıka don, ka nan Yu *sàñ nə, ka cú. Ka malıka təntə yi diàn nəfarv tíú. Yá tia tə dän pırv də ka dun tə. ² Ka zın ka kori ka kə yu nə, ka wú:

«Ku tua, *Babilonə tiv nəfarv tə tua buuu. Ku jigə *zinə diè, ku jigə bwálí, zinə yiri mama, də zəñé kukwınan yiri mama, ba nə culi, zwı tə sègè ku wa. ³ Babilonə tifarv tə tua, ku tiv təntə tián pın, dwíé tə luv mama wa twá ba nə, tə zu bacwan wa, ndə ba nyua swana ba bubunı. Yá ba pın, tia yuu pèegá tə twá, ba zu bacwan wa. Ba tə pın, tia yuu baywələ tə də twá ba jıjə nəfarv tə nə, ba jı jıjə tián».

⁴ À ni kori don, ku nə nan Yu sàñ, ku bà, ku wú:

«Á naŋa, á yá ku tiv təntə, á mù lià tə, á nə yi à mù lià. Á naŋa lá, sə á dänà ká twá á tun ba cuna təntə. Á naŋa lá, sə á dänà ká twá á dé ba yacara tə. ⁵ Cígá, cuna tə, ba nə fwa, tə dáá zənzən duən yuu, tə di tə jə yu nə. Yu wà Babilonə tián kunkun yièn tə swèéé. ⁶ Á fwa ku tə, tiv təntə

tián nə fwa á yira, á ma ŋwín ba. Á ŋwíán ba cuna tə, ba nə tun á yira nəe bələ, á pa ba. Ba jə swana wùrú zñı, ba nə ma pın aba swana á nywìn. Á lwíá swana tə nə dáá, tə doni ba swana tə nəe bələ, á kə ba wùrú zñı təntə wa, á pa ba də nə, sə ba nyu. ⁷ Nətv tə, ba nə biri ba dun, ba ga tuŋa jıjə yièn, mə nətv nə, á me, sə á kə ba càn də pucvni wa. Á me, sə á fwa ba nətv. Ba swın ba waa con nə, ba wú: «Nə yi ndə pakan nə, v nə tà kadənu, v ga wàrì pucvni v ni abada.» ⁸ Ku mù təntə yiri nə, ku yacara tə mama wá bà naa nədu. Tə càn təntə nə yi tian, pucvni, niən də mən, tə nə wá dé ku tiv tə. Ku wá fwa nətv, *Yuu-Tiu Yu tə, v nə bürı ku bürà, sə v cùgù ku, nə yi diàn tíú tə yiri».

⁹ Tia yuu pèegá tə mama, ba nə fwa bacwan, də ku mù tiv təntə tián, ba nə ni tori ba jıjə wiən tə wa, wá kwi yinıa, ba ga ya pucvni wa tiv tə turı tə yiri. Ba wá fwa ku nətv tə, máñá tə wa, ba nə wá na mən, tə nə dé tiv tə, nywín də tə zaŋa, tə di yi. ¹⁰ Ba wá zıgı kwa kwa, tə càn tə fən nə jə ba yiri. Ba wá swın, ba wú:

«Ləe yí, ləe yí Babilonə tifarv tə! N yi tiv tə, ku nə jə diàn, yá n bürà twi, ka bürı naa nədu».

¹¹ Yá tia yuu baywələ tə də wá kwi yinıa, yá ba ga ya pucvni wa, ku mù tiv tə yiri, liù nə kùb təló, v yè ba yolu zıla tə yiri. ¹² Tə zıla təntə yi: síán, də cınıa, də kapana wonanan zıla, tə yoo nə cà, də zanan, də gankıkalı yiri mama tə duən, də ga yi nəstian mwin də wiən tə, ba nə fwa də dòò, tə nə ziən. Də tə tə, ba nə fwa də tün yelə, də tə tə, ba nə fwa də tıv dòò tə, ku yoo nə cà, də wiən tə, ba nə fwa də cınıa, də tə tə, ba nə fwa də lugu, də kacıncınpwiən, wiən ba nə mà.

13 Kù sùrí wièn tē, nē yí turali yirē yirē nē, dē wièn duēn, ba nē suri, tē lwán nē ywán, dē swana, dē nuga, dē dipen mun, dē pamina, dē nian, dē pee, dē sēsen, dē tērēkorēn, dē ywējē. 14 Baywēlē tēntē dàń wá swìn, ba wú:

«N puswēn wièn tē vèli yihoni, tē ga yá mú. Tē wièn tē mama, tē yoo nē cà, nē à yèé, tē nē zien yii wa, n kwìn tē nē. Yá tē kúò tēlól».

15 Baywēlē tē dē nē yoli kù tiv tē wa, ba jì jìjē tián tē, wá zìgì kwa kwa, tē càń tē fēn nē jē ba, sē tē dàń ká yí ba, tē kē lá yiri. Ba wá kwi yinia, ba ga wá yà pucvni wa. Yá ba dàń wá swìn, ba wú:

16 «Λεε yí, λεε yí tifarv tē. Tifarv tēntē yà yí ndē kan nē v zva gankikalí, tē duēn dē ga yí nēsian mwin. U yà kwēn v tián dē síán, dē kapana wonanan tē yoo nē cà, dē zanan. 17 Yá v jìjē wièn tē mama dàń nyua lá, naa nēdv cici wa».

Lìà tē mama, ba nē virí níá yuu bwērē tē, dē ba yun tián, dē lià tē nē wulē tē wa, dē lià tē mama nē tūja mvv tē yuu wa, dàń yà zìga yihoni. 18 Ba ywán, ba na tiv tē, nē dé mēn tē nywín, dē tē zaņa, tē dī yu nē. Yá ba dàń wá bubwi ba swìn, ba wú: «Tiv yà tēlól, kù nē wáá kù maņa dē tifarv kù tē.» 19 Ba lià tē dàń pēe purēn, ba lwá ba yun wa, ba kwi, ba bubwi, ba ga kē ba tián pucvni wa. Ba dàń bubwi, ba wú:

«Λεε yí, λεε yí tifarv kù tē. Kù yí kù twá kù mù tifarv tē nē, ba tē mama nē jē níá yuu bwērē mvv tē yuu wa, ma jì jìjē tián. Yá kù zēzēn kù cùgò, kù jì tutv, naa nēdv cici wa».

20 Yú sàń lià-ba, á yana pupwēn wa, kù tiv tē tūri tē yiri. Á mù lià tē, á nē yí Kērisē nē ti, dē á mù Zwezi *tuntuna-ba, dē á mù Yú nii *sùsùnà-ba, á dē yana pupwēn wa.

Yú nē bùrì tiv bùrà, v ma pa aba cìgá yiri.

21 Kù kwa nē, malika don, ka nē jē diàn, ti kapan, kù nē yí ndē kapan nēfarv nē, ba ma gá mun. Ka dīli kù mvv tē wa, ka ga wú:

«Mē nētv nē, ba wá yigu Babilonē tiv nēfarv tē, ba dī tia dē diàn. Yá kù kúò bá píi kù na. 22 Ba kúò bá nì kondurē tē konkolu kori, dē gwaga tē gwaran kori Babilonē wa. Ba ma kúò bá nì wii tē dē nab-wanan tē kori kù wa. Ba kúò bá na jūn tutvni liù mama, v nē fwa tutvnyiri mama kù wa. Ba kúò bá nì mun gārán kori kù wa. 23 Cànú mēn poni kúò bá ya kù tiv tē wa. Ba kúò bá nì fúru zēzugu kù wa. Kù wá yà nētv, kù baywēlē tē yà nē dwē tia yuu baywēlē tē mama yiri. Kù mù tiv tēntē tián ga nē tun ba ciri tē, ba ma gīgarí dwíó tē luv mama wa, ba dvgv. 24 Yá kù mù tiv tēntē waa nē, ba nī Yú nii sùsùnà tē jana, dē lià tē, ba nē yí Yú nyiēn jana, dē lià tē mama, ba nē ken siú ba bian nē tia yuu wa, jana».

19

Nētv lià nē bwi Yú nē Yú sàń tē wa
(Apokalisè 18.20-24; 11.15-17; 21.1-5)

1 Kù kwa nē, à nì kori, kù nē jē diàn, kù nē yí ndē lakapvpu nē swìn Yú *sàń nē, kù wú:

«Alubya! Nē nyina Yú nē jon nēba nē cuna wa. U mù nē ti dun, v ga jē diàn dē. 2 U bùrà tē yí cìgá bùrà, kù mē, sē kù ya nētv. U bùrì kacwaran yáá tíú tē bùrà, v yà nē cùgà tia yuu lià tē dē, v nē pin ba pēni duēn vēē vēē tē. Yá v dàń fwìn v lija kù kan tē yuu wa, v ga cùgò wá v tūtùnà tē yiri, v ga bwe v tūtùnà tē jana tē bwíē v con».

3 Ba lià tǝntǝ nǝ wulǝ Yɪ sǎn nǝ tǝ, kùv pǐi ba swǐn nǝɛ bǝlǝ nii nǝ, ba wú:

«Alɪɪɪya! Tɪv tǝ nǝ dǝ mǝn tǝ, nywǐn yɪ tǝ zaŋa, máŋá dǝ máŋá, kv nǝ ba zwǝɛ».

4 *Nǝkwɪna sapɪa dǝ banɪa tǝ, dǝ wiǝn banɪa tǝ dǎn tva Yɪ yáa con, ba pa wá dun, v nǝ jǝǝ padav tǝ yuu wa, ba swǐn, ba wú:

«Alɪɪɪya, kv yɪ cígá!»

5 Kori don nan padav tǝ yuu, kv wú:

«Á bwɪa nǝ nyɪna Yɪ tǝ nǝ, á mù lià tǝ mǝ, á nǝ yɪ v tutɪnbɪa, á nǝ zilí wá! Á lǝzwǝnbii dǝ lǝzwǝnfaran pɪan dun Yɪ nǝ!»

6 Yá à nǝ kori, ndǝ lakapɪpɪ kori nǝ, kv ga yɪ ndǝ níá nǝ dáá, tǝ ga dǝri tǝ biǎn, kv ga yɪ ndǝ dwà nǝ baa dǝ diǎn nǝ dǝ kv swǐn, kv wú:

«Alɪɪɪya! Nǝ *Yuu-Tiu Yɪ tǝ, v nǝ wulǝ tǝ mǝ yuu wa, tún v pǎri tǝ. 7 Nǝ pwǝlǝ nǝ pùǝ, nǝ yana pupwǝn wa, sǝ nǝ ga pa dun *pabiǝ tǝ, ka fúru tǝ máŋá nǝ yí yɪri. Ka fúru kan tǝ tanɪ v tiǎn, v dǎnɪ ka. 8 Yá ba dǎn pɪn, v zv gankɪkala kv nǝ yɪ pari, kv ga pɪpɪlɪ. Kv ganzǝŋu tǝ bɪri lià tǝ, ba nǝ yɪ *Kǝrisǝ nǝ tɪ, tutɪnan tǝ, tǝ nǝ yɪ cígá cígá yǐɛn».

9 *Malɪka tǝ swǐn à con nǝ, ka wú: «Púpúní yǐɛn tǝ tǝ: Pupwǝn wulǝ dǝ ba tǝ, ba nǝ bon ba, ndǝ pabiǝ nǝ tǝ, fúru tǝ wa!» Ka tǝ ma kùv swǐn à con, ka wú: «Tǝ yɪ cígá sùrǎn, tǝ nǝ naŋa Yɪ con». 10 Á dǎn ma tv ka nǝɛ nǝ, sǝ à pa ka dun. Yá ka dǎn swǐn à con nǝ, ka wú: «Cɪ n tiǎn nǝ, dǎn ká fwa kv yoo tǝntǝ! Á dǝ yɪ Yɪ tutɪnbɪa, ndǝ n nǝ, à ga yɪ ba tǝ, ba nǝ yɪ n nubɪa Kǝrisǝ yɪri, ba nǝ swǐn v sɪgv tǝ ba bɪri lià nǝ, tutɪndon. N mǝ, sǝ n pa dun Yɪ nǝ mùv!» Kv yɪ Zwezi-Kǝrisǝ sɪyváŋú tǝ nǝ pɪn, Yɪ nii sùsùná tǝ swǐn v nii sùrǎn tǝ.

Liù tǝ, v nǝ dǐgà sɪsanpon tǝ yoo (Zwidǝ 15; 2 Tesalonikǝ tiǎn 2.8)

11 Kv kwa nǝ, à ywǎn, dǝ nǝn, Yɪ *sǎn tǝ kv sùrí, sɪsanpon ga zɪga lá nǝ. Ba bonǝ liù tǝ, v nǝ jǝǝ ka yuu, pùǝ nǝdv tíú dǝ cígá tíú. V mù nǝ bǝrɪ bǝrà dǝ cígá, v ga yɪ cígá, v ma tǝ dǝ. 12 V yíá yɪ ndǝ mǝnvoov nǝ, dun yupurǝn, tǝ nǝ dáá, yá pùǝ v yuu nǝ. V jǝ yɪri don, kv nǝ púpúní v yɪra, liù don nǝ yǝrɪ, dǝ kv nǝ tà v tǝtǝ. 13 Yá v yá zva gandarv, kv nǝ swe dǝ jana. V yɪri nǝ yɪ «Yɪ Sɪgv». 14 Kwatara tǝ nǝ wulǝ Yɪ sǎn nǝ pùǝ v kwa sǝsenpwǝnǝ yuu wa. Ba zva gankɪkalan nǝpwǝnǝ, tǝ nǝ yɪ pari. 15 Lagɪri sùv, kv nǝ jǝ nii fɪla fɪla, naŋa liù tǝ, v nǝ jǝǝ sɪsanpon tǝ yuu, nii wa. Kv mù nǝ wá ta lɪv dwíǝ tǝ mama wa. V wá dǝ pǎri ba yuu wa dǝ diǎn. V wá pa Yɪ tǝ, v nǝ wulǝ tǝ mǝ yuu wa, lɪŋa zǎn ba yuu wa, ndǝ ba nǝ tɪtagɪ kacan zɪv nǝfarv wa, sǝ ba lɪ tǝ níá nǝtv. 16 Yɪri púpúní v gandarv tǝ dǝ v ciin yɪra, kv wú, v yɪ: «Pǝǝgá mǝ Pìv, yun tiǎn mǝ *Yuu-Tiu».

17 Á nɪ malɪka don dǝ ka zɪga yɪcau tǝ wa. Ka zɪn ka kori, ka kǝ yɪ nǝ, ka swǐn zunɪ tǝ mama con, tǝ nǝ pǎri yɪ nǝ ban ban, ka wú: «Á biǎn yǝbǝ, á kun duǝn nǝ, á dǝ Yɪ cǎná nǝfarv tǝ! 18 Á biǎn, á dǝ pǝǝgá nǎŋú, dǝ pamana yun tiǎn nǎŋú, dǝ ladɪra nǎŋú, dǝ sǝsen, dǝ lià tǝ nǝ dǐgà tǝ nǎŋú! Á biǎn á dǝ ba tǝ nǝ tɪ ba tiǎn, dǝ ba tǝ nǝ yɪ ywǝŋǝ nǎŋú, dǝ lǝzwǝnbii nǎŋú, dǝ lǝzwǝnfaran nǎŋú!»

19 Yá à dǎn nɪ wojjiru tǝ, dǝ tɪa yuu pǝǝgá, dǝ ba kwatara, ba twi ba kun duǝn nǝ, sǝ ba mù dǝ liù tǝ, v nǝ dǐgà sɪsan tǝ, dǝ v dǝ kwatara tǝ, ta kùv dǝ duǝn. 20 Ba dǎn ma ja wojjiru tǝ dǝ kunkun sùsùndǝ. Liù tǝntǝ fwa diǎn mɪmɪnv wojjiru tǝ yáa con. V gɪgarɪ lià tǝ, nǝ pɪn ba fwa wojjiru tǝ mɪmɪnv tǝ ba yɪra, ba ga twɪ kv nyɪnyɪga tǝ yáa con, ba pɪn kv dun. Ba dɪlɪ tǝ mama

bələ mənvoov nəfarv wa də tə nəŋə. Bwálí tǝntǝ wa, mǝn tǝ yǝ tǝ dé dǝ tǝ wa jǝrǝbuu. ²¹ Ba kwatara tǝ gǝgarǝ tǝ mù yǝ liù tǝ, v nǝ dǝgà sǝsan tǝ, lagǝrǝ sǝv tǝ nǝ naŋa v nii wa tǝ, nǝ gva ba. Zǝŋǝ tǝ mama dǝn ma zǝzǝgv ba nǝŋv, tǝ sú.

20

Bina mùrǝ pǝrǝ tǝ yoo (Apokalisè 5.9-10)

¹ Kv kwa nǝ, à nǝ *malǝka, dǝ ka nan Yǝ sǝn ka cú. Ka jǝ buv tǝ, kv dǝn nǝ lù zǝnzǝn, borbiu dǝ banzala nəfarv ka juv wa. ²⁻³ Malǝka tǝ juv tǝdǝn tǝ, kv nǝ yǝ dǝn nǝdwan tǝ, kv nǝ yǝ <*zinǝ pǝv> kvkwǝv, ka mù ga nǝ yǝ <*Sǝtana>, ka vwa. Ka dǝn dǝlǝ kv Sǝtana malǝka buv tǝ wa, kv dǝn nǝ lù zǝnzǝn tǝ, sǝ kv fwa bina mùrǝ. Ka tagv buv tǝ nii dǝ borbiu, ka ga mà tanpǝn lá nǝ. Kv nǝtv dǝn wá pa, kv kùv bá piǝ, kv gǝgarǝ dǝwǝ tǝ luv mama wa, kv ja vǝlǝ bina mùrǝ (1 000) tǝ, ka zwǝe. Kv kwa nǝ, kv mǝ, sǝ ba kùrǝ kv, ba dǝgv máŋá mancǝn wa nǝ.

⁴ À nǝ padaran, lià nǝ jǝǝ tǝ yuu wa. Lià tǝntǝ yǝ nǝ cwǝŋǝ, sǝ ba bùrǝ lià bùrà. À nǝ lià, ba nǝ tǝga, jǝrǝ. Ba lià tǝntǝ yǝ ba za ba gv, ba nǝ swǝn Zwezi-*Kǝrisǝ svywǝŋv tǝ, kv nǝ yǝ Yǝ svgv tǝ, ba biri, tǝ yǝrǝ. Lià tǝntǝ vǝga, sǝ ba tv wǝjǝjǝrǝ tǝ dǝ kv nyǝnyǝga tǝ yǝá con, ba pa tǝ dun. Ba lià tǝntǝ vǝga, sǝ ba kǝ wǝjǝjǝrǝ mǝmǝnan tǝ ba tǝlǝ dǝ ba juv nǝ. Yǝ ba lià tǝntǝ dǝn nǝ piǝ ba bwǝn ba wulǝ mu wa, ba ga wulǝ, ba dé pǝrǝ dǝ Zwezi-Kǝrisǝ, kv ja vǝlǝ bina mùrǝ. ⁵ Mǝ tǝntǝn tǝga ka bwǝn ka nan tǝ nǝ. Tǝga tǝ duǝn tǝ mù bá piǝ ba bwǝn, kv ja vǝlǝ bina mùrǝ tǝ ka zwǝe. ⁶ Lià tǝ, ba nǝ twá ba wulǝ tǝntǝn tǝga tǝ ka bwǝn ka nan tǝ wa, yǝ pupwǝn lià, ba ga yǝ *Kǝrisǝ nǝ tv ba. Bǝlǝ nii tǝn tǝ ba dǝn jǝ ba mù yuu wa. Yǝ ba dǝn ya Yǝ dǝ Kǝrisǝ *jǝŋwana, ba ga wá yǝ dǝ wá, ba

dǝ pǝrǝ, kv ja vǝlǝ bina mùrǝ tǝ ka zwǝe.

Sǝtana tvrǝ tǝ yoo

⁷ Máŋá tǝ, bina mùrǝ tǝ nǝ wá zwǝe, ba wá kùrǝ *Sǝtana, ba li v buv tǝ wa, kv yǝ nǝ yǝ v bǝn dǝ. ⁸ Yǝ v dǝn wá nan v va, sǝ v gǝgarǝ dǝwǝ tǝ luv mama wa, ba nǝ wulǝ tǝ tǝ sapara bǝntǝ tǝ wa. Luv níǝ tǝntǝ yǝra nǝ yǝ Gǝgǝ dǝ Magǝgǝ*. V ken duǝn yǝá nǝ, sǝ ba ta kùv. Ba nii wá yǝ dǝnǝ, ndǝ muv nii kasǝv nǝ. ⁹ Ba dǝn nan bwálá mama ba bà, ba kun duǝn nǝ bwálá nǝdv. Yǝ ba dǝn vǝli ba kǝkarǝ lià tǝ, Kǝrisǝ nǝ tv ba, bwálí tǝ wa, ba nǝ wulǝ tv tǝ, Yǝ nǝ swǝ zǝnzǝn tǝ wa. Yǝ mǝn dǝn nan yǝ nǝ tǝ cú, tǝ dé ba mù lià tǝntǝ, Sǝtana nǝ ken duǝn yǝá nǝ, tǝ gv. ¹⁰ Ba dǝlǝ Sǝtana, v nǝ gǝgarǝ ba tǝ, mǝnvoov nəfarv dǝ tǝ wa jǝrǝbuu wa. Mǝ bwálí tǝntǝ wa nǝ ba dǝlǝ wǝjǝjǝrǝ tǝ dǝ kvkvǝn sǝsvǝn. Ba mama dǝn wá dé cǝn yǝcǝv dǝ tǝtv máŋá dǝ máŋá, kv nǝ ba zwǝe.

Talǝkwa bùrà ka bùrǝ yoo (2 Pǝyerǝ 3.7-12; Zwan 5.26-29; Tǝtvnan 17.30-31)

¹¹ Kv kwa nǝ, à nǝ padav nǝpon nəfarv dǝ liù, v nǝ jǝǝ kv yuu. Tǝ tǝ dǝ lanworu tǝ dǝrǝ tǝ jǝn v yǝá con. Tǝ yǝ kùv tǝlǝ. ¹² Yǝ à dǝn nǝ tǝga tǝ mama, lǝzwǝnbǝi dǝ lǝzwǝnfaran, ba zǝga padav tǝ yǝá con. Ba súrǝ saga, ba ga súrǝ sagǝ don dǝ, kv sagǝ tǝ nǝ yǝ mu sagǝ. Ba twá kv tǝ nǝ pǝpǝnǝ saga tǝ wa nǝ, ba ma bùrǝ tǝga tǝ bùrà, ndǝ ba tvtvnǝ tǝ nǝ biri nǝtv. ¹³ Muv pǝn tǝga, ba nǝ mé kv wa, tǝn dǝ tǝga bwálí dǝ pǝn tǝga, tǝ nǝ wulǝ tǝ con. Ba dǝn twá ba tǝga tǝ tvtvnan nǝ, ba ma bùrǝ nǝ ba liù mama bùrà. ¹⁴ Ba dǝlǝ tǝn dǝ tǝga bwálí nǝ mǝnvoov nəfarv wa. Mǝ kv mù yǝ nǝ bǝlǝ nii tǝn tǝ. ¹⁵ Ba dǝlǝ liù mama, v yǝrǝ nǝ wǝ pǝpǝnǝ mu sagǝ tǝ wa, mǝnvoov nəfarv tǝntǝ wa.

* **20:8** 20.8 Mǝ nǝtv ba bǝŋǝ lià tǝ, ba nǝ yǝ Yǝ lià tǝ dǝŋa tǝ.

21

Lanworu nədvn də tia nədvn tə yoo

(2 Piyerə 3.13-14; Romə tián 8.17-18)

¹ Təntən lanworu tə də təntən tia tə nyua lá. Muv də yà kúv təl. Yá à dān ni lanworu nədvn də tia nədvn. ² Kú kwa nə, à ni tiv tə, kú nə Yü nyiən, kú nə yí *Zwerizalemə nədvn tə, də kú nan yü nə Yü *sān nə, kú cwi. Yü yá kwén kú ndə fúru kan nə kwén v tián nət, sə v ma jəri v bari. ³ À ni kori, kú nə jə dián, də kú baa, kú nan padav tə con, kú wú: «Nəñ, Yü dān wulə ləzoni tətəji wa. U wá yá də ba, ba ga wá yá v mù lià, ba nə nan dwié tə mama wa. Yü tətə dān wá yá də ba, v ga wá yá ba Yü. ⁴ Yá v wá mùri ba yinia mama. Tian, də pucvni, də bubwiə, də càn kúv bá ya lá, təntən wodura tə mama nə nyua lá yiri».

⁵ Liù tə, v nə jəə padav tə yuu, ma swin, v wú: «Nəñ, wiən tə mama yí wodura nə à pií à fwa». U tə ma swin, v súri lá nə, v wú: «Púpóní sùràn tə tē n tún. Tə yí cigá sùràn, tə ga mē, sə lià twá tə nə». ⁶ U swin à con, v wú: «Kú fwa kú zwēe. Á yí Aləfa də Omega, kú mù nə yí à yí təntən liù, à ga yí yígúré liù də. Liù tə nanyvni nə jə, à wá pa wá nabuliyia tə kú níá nə pin mu, sə v nyu tvu. ⁷ Liù tə nə wá ta v dé dián lwant yuu wa. À wá yá v Yü, v ga wá yá à biú. ⁸ Yá lià tə, ba nə ba cwənjə nəd v ti, də lià tə, ba nə dvgv Yü cwənjə tə, də lià tə, ba nə tvja caviyien, də lagura, də lià tə nə cwàri, də lià tə nə fwa cırı yien, də lià tə nə bwi wəjwanan nə, də kunkuna tə mama, ba mù lià tətə bwálí yí kú wulə mənvoov nəfarv də kú wa jirəbuu tə wa nə. Mənvoov nəfarv tətə nə yí nē bələ nii tian tə».

Zwerizalemə nədvn tə yoo
(Ebərə-ba 11.10, 16)

⁹ Kú kwa nə, *malika don twi à con. Malika tətə nan malike barpe

tə nə jə wùru zvji barpe tə, tə nə súé də talikwa yacara barpe tə wa. Ka swin à con, ka wú: «Bàá yəbə! À wá biri mú fúru kan tə, liù tə, v nə yí ndə *pabiə nə, nə kúri v swe».

¹⁰ Yü-*Sijü tə cuə à yuu wa. Malika tə kúv ti nə, ka ja di paan nəfarv, kú yuu nə dara də tia.

Malika tə dān ma biri nə tiv tə, kú nə yí Yü nyiən. Kú mù nə yí tiv tə, kú nə yí *Zwerizalemə tə, kú nə nan yü nə Yü *sān nə, kú cwi. ¹¹ Yü dun tə yá piri kú. Tiv tə yá pipili ndə kapana, ba nə ma nàjà, kú də nə pipili, ndə zənjə nə, kú yoo nə cà, ba nə ma bojə <zwəpə>. ¹² Béré nəfarv, kú yuu nə dara də tia, yá kıkari tiv tə. Kú yá jə mimiə fugə bələ. Malike fugə bələ yá cì mimiə tə nə. Yira yá púpóní tə mimiə tə yuu, tə nə yí *Yizərayelə lià dwié dəkuren fugə bələ tə yira. ¹³ Yü yiptan con mimiə batwa, jigwiə saparv tə con mimiə batwa, jizən saparv tə con mimiə batwa, Yü yizwia con mimiə batwa. ¹⁴ Béré tə yá yí ka ziga piràn fugə bələ yuu wa. Tə piràn tətə lwiu tə nəd v mama yuu wa nə, ba púpóní pabiə tə tuntuna fugə bələ tə yira lá nə.

¹⁵ Malika tə nə swin à con yá jə sían mu, kú nə maña wiən, sə v ma man tiv tə, də kú mimiə, də kú bəri. ¹⁶ Malika tə man tiv tə dānì də kú wani kú na də tə mama mē duən. Kú man tiv tə dānì də dōv tə, kú yá dwə kilomətərə mùrò bələ (2 000). Tiv tə wani də kú yuu tia ziga yá mē də kú dānì tə. ¹⁷ Malika tə man béré tə, kú ni də kú yí mətərə 72. Malika tə yí ləzoni nə maña wiən nət v nə kú man.

¹⁸ Béré tə yí kapan tə, ba nə ma bojə <zwəpə>, tə nə ba ma lwa kú. Tiv tə mama yí sían par, nə ba ma fwa kú, kú ga yí ndə zənjə nə, kú nə pipili. ¹⁹⁻²⁰ Tiv tə dəkuv più kapana tə yí ba nān tə də kapana yirə yirə, tə mama yoo nə cà. Tiv tə dəkuren fugə bələ tə nəd v mama yá jə kapan yiri don. Kapan tətə yira

nə yɪ: zwasəpə, safirə, kaləsɪɖvanə, emerodə, sarədonikəsə, sarəɖvanə, kərisolitə, berilə, topazə, kərizopərazə, dirəkɖazə, ametisətə. ²¹ Mimie fugə bələ tə yɪ kapana fugə bələ tə yoo nə cà. Mimi mama yɪ kɖ fwa də zəŋú nəɖ. Tɪv tə kanporu yà yɪ, kɖ fwa də síán tə nə yɪ pari, kɖ nə yɪ ndə zəŋə nə, kɖ nə pɪpɪlɪ.

²² À wà Yɪ *diè nɪ tɪv tə wa. *Yuu-Tiu Yɪ tə, v nə wulə tə mɛ yuu wa, də pabiə nə tə, nə wulə kɖ wa, yá là tə ga pɪn ba dun. ²³ Tɪv tə ba yɪcau də càna pià, sə tə pa kɖ poni. Yɪ dun tə də yɪ liù tə, v nə yɪ ndə pabiə nə tə, nə pìrì kɖ mama də poni. ²⁴ Dwíé tə lɖv mama wa wá yà kɖ poni tə wa. Tɪa yuu pèegá tə də wá ja ba jɪjə tə, ba bà kɖ wa. ²⁵ Kɖ mimie tə bá sun yɪcau wa, abada. Tɪtɪn bá yà lá, kɖ mù nə pɪn, tə bá sun. ²⁶ Kɖ bwálí tə wa nə, ba wá ja dwíé tə lɖv mama wa jɪjə, də ba dun ba nə pɪn, ba ja bà. ²⁷ Won tə, kɖ nə jə durən bá zɖ lá. Liù tə nə tɪŋa cavɪyien də liù tə nə kɖnɪ kɖnkɖn də bá zɖ lá. Kɖ yɪ lià tə cɪcɪ, ba yɪra nə púpúní pabiə nə tə mɪ sagɪ tə wa, nə wá zɖ lá nə.

22

¹ Kɖ kwa nə, malɪka tə bɪrɪ nə mɖnaa tə, kɖ níá nə pɪn mɪ. Kɖ níá tə yɪ napwənə pírí pírí pírí, ndə zəŋə nə pɪpɪlɪ nətɪ. Mɖnaa tə níá yɪ, tə dərɪ tə naŋa Yɪ də pabiə tə padav tə con. ² Tɪv tə kanporu tətəŋi wa də mɖnaa tə bəbərən bələ tə yuu wa nə, tìú tə, kɖ yáá nə pɪn mɪ yà wulə lá. Kɖ tɪv tə zɪŋa bɪa nɛɛ fugə bələ bɪnɪ wa. Càna mama, kɖ yáá zɪn bɪa. Tìú tə vɪran tə yɪ ba ma ywarɪ dwíé tə lɖv mama wa, tə ga nə pɪn ba yazurə. ³ Won mama kúv bá ya lá, Yɪ nə wá cùgù. Yɪ də pabiə nə, padav tə wá yà tɪv tə wa. Yɪ tɪtɪnbɪa tə nə wá pa wá dun. ⁴ Ba wá na v yáá, v ga wá púpúní v yɪrɪ ba tɛlé nə. ⁵ Tɪtɪn kúv bá ya lá, yá ba kúv bá pià cànú mən, nə à yéé yɪcau poni, Yuu-Tiu Yɪ nə wá

pa poni pìrì ba yɪrɪ. Yá ba dàn ga wá twá ba dé pàrì də Yɪ, kɖ nə ba zɖwèe mánjá də mánjá.

Zwezi túrí tə yoo
(Apokalisè 1.1-3, 7-8; Matie 16.27; Galasi tián 6.7-8)

⁶ *Malɪka tə swìn à con nə, ka wú: «Sùràn tə, tə yɪ cígá sùràn, tə ga mɛ, sə là twá tə nə. *Yuu-Tiu tə, v pɪn v *Siŋu tə v nii *sùsùná tə nə. U mù ga nə tɪn v malɪka, sə ka bɪrɪ v tɪtɪnbɪa tə yìèn tə, nə mɛ, sə kɖ bà síún síún». ⁷ Zwezi swìn, v wú: Á cɪga zəni, à biàn síún síún. Pupwən liù nə yɪ liù tə, v nə jə sagɪ kɖ tə sùràn tə, tə nə yɪ Yɪ nii sùràn v wa con.

⁸ Kɖ yɪ à mù Zwan nə nì, à ga na tə wiən təntə. Mánjá tə, à nə nì, à ga na tə wiən təntə, malɪka tə nə bɪrɪ nə à zɖwèe, à tua tɪa ka nɛɛ nə, sə à pa ka dun. ⁹ Yá ka dàn swìn à con nə, kɖ wú: «Cɪ n tián nə, dàn ká fwa kɖ yoo təntə! À də yɪ Yɪ tɪtɪnbɪu ndə n nə, à ga yɪ ba tə, ba nə yɪ n nubɪa *Kərisə yɪrɪ, ba nə yɪ Yɪ nii sùsùná tə wa liù. À yɪ ba tə nə jə sagɪ kɖ tə wa sùràn tə ba waa con tə liù don. Pa dun Yɪ cɪcɪ nə!»

¹⁰ Malɪka tə kúv swìn à con, ka sùrí lá nə, ka wú: «Dàn ká sègè sagɪ kɖ tə sùràn, tə nə yɪ Yɪ nii sùràn tə, mánjá tə nə bwələ yɪrɪ, swìn tə n bɪrɪ. ¹¹ Liù tə, v nə tɛlé cígá wa, mɛ, sə v kwɛn v nan cígá wa, v sùrí lá. Liù tə, v nə beri v tiàn cuna wa, mɛ, sə v kwɛn v beri v tiàn, v sùrí lá. Liù tə də v nə wulə cígá wa, mɛ, sə v kwɛn, v ya cígá wa, v doni. Liù tə, v nə yɪ Yɪ nyien, mɛ, sə v kwɛn, v tɪn Yɪ fɪra, v doni».

¹² Zwezi swìn, v wú: «Á cɪga zəni, à biàn síún síún. À ja liù mama tɪtɪnɪ ŋwírán, à biàn, sə à ma ŋwín wá.

¹³ À yɪ Aləfa də Omega, kɖ mù nə yɪ təntən də talɪkwa liù. À yɪ təntən liù, à ga yɪ yígúré liù də.

¹⁴ Pupwən lià nə yɪ lià tə, ba nə sɪn ba ganzwɪran, kɖ pa ba na cwəŋə, ba dé tìú tə bɪa, tə nə pɪn mɪ, kɖ tə pa ba na cwəŋə, ba twá

Yü tüv tē mimiə, ba zü kü wa. ¹⁵ Yá lià tē, ba nē tūja caviyiən tē, ndē kukuri nē, dē ba tē nē fwa cūri yìèn, dē lià tē, ba nē cwàrì dē duən vεε vεε, dē lagura tē, dē lià tē nē bwı wɔŋwanan nē, dē lià tē mama nē swə kunkun, ba ga tūja kunkun yìèn, ba lià tēntə ba bwálí jə kü tüv tē wa. Ba lià tēntə wá mé kàrá wa».

¹⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «À mù Zwezi nē tun à malika tē, sē ka swìn tē yìèn tēntə à lià tē púló tē wa. À yı pıú *Davidə dwíí tē wa bìú. À mù nē yı jıv nanun tē, kü nē pén kü pıpılı tē».

¹⁷ Yü-*Siŋu tē dē fúru kan tē dān swìn, ba wú: «Bàá!» Liù tē, v nē nēn tē sùràn tēntə mε, sē v swìn, v wú: «Bàá yəbəl!» Liù tē nanyunı nē jə, kü tíú mε, sē v bà v nyv níá. Liù

tē, v nē pìà níá tē nē pın mü, kü tíú mε, sē v na tē tutv!

¹⁸ À mù Zwan nē swìn liù tē mama con, v nē nēn Yü *nii sùràn tē, sagı kü tē wa, à wú: «Liù tē, v nē sùrí yoo tē nē, Yü wá kə wá yacara wa, ndē sagı kü tē nē bıri, càn yirə yirə tē nətü. ¹⁹ Yá liù nē kúv lı Yü nii sùràn tē sagı kü tē wa, v dugv, Yü bá pa wá cwəŋə, sē v twá v dé tıú tē bıa tē nē pın mü tē. Yá Yü bá pa wá cwəŋə, sē v twá v zü tüv tē wa, kü nē yı Yü nyiən, ndē kü nē púpúnı Yü sagı tē wa». ²⁰ Zwezi tē, v nē swìn tē yìèn tēntə v bıri, nē swìn v sùrí lá, v wú:

«Cígá, à biàn síun síun».

Amına! Bàá Yüu-Tiu Zwezi!

²¹ Yüu-Tiu Zwezi nē wá fwa pubwanv á mama yıra.